Rękopis niniejszy stanowi drugi tom trzechtomowej Biblji, która była niegdyś własnością mgri Pauli Paschkonis v. Pauli de Piotrkovia S.T.B. (intit. a. 1405, Album I 22; mgr a. 1415, Lib. prom. p. 9; rector U. Crac. a. 1441/2, obiit a. 1442, Karbowiak O rektorach p. XXVIII), a obecnie oznaczona jest numerami: Rkps 296 (tom I), Rkps 292 (tom II), Rkps 302 (tom III). Każdy tom jest dziełem innego kopisty (tom III pisany w r. 1424), ale dwa pierwsze pisane współcześnie, na co wskazują znaki wodne.

Niniejszy tom już za czasów Wisłockiego był „od wilgoci nadpsuty", ale „na oprawie" (czyli na wyklejce przedniej okładki) jeszcze się dawały czytać słowa „Biblia mgri Pauli de Pytrkovia (sic), II pars" oraz innemi rękami: „... data est..." i „Sub a. D. 1461...". Kiedy w r. 1934 rękopis oddano do restauracji, wspomniana wyklejka była już całkiem zbutwiała, z napisów zaś pozostały ledwo ślady na okruchach papieru nie dających się już wratować. Restaurację wykonał introligator Jan Wyżga. Pod wyklejkami znaleziono dwie karty pergaminowe, z których jedna jest obecnie wlepiona na falcu zaraz za niniejszą kartą ochronną, druga zaś okazała się zapisana modlitwami polskiemi (Ten yest dzen ..., Bozse yezu ..., Slotka nebeska krolefno ... i fragment spowiedzi powszechnej); utworzono z niej osobny rękopis.

Ponieważ nasuwało się podejrzenie, że może również w oprawie I-go i III-go tomu Biblji Piotrkowczyka znajdzie się maku-

latura rękopiśmienna z tekstem polskim, przeto poleciłem introligatorowi odlepić wyklejki także i na okładkach rękopisów Nr. 296 i Nr. 302, ale makulatura tam znaleziona zawiodła nadzieje. W rękopisie Nr. 296 znaleziono fragmenty łacińskiego poematu gramatycznego (obecnie wlepione na falcu przy samym rękopisie), a w rękopisie Nr. 302 skrawki instrumentu notarjalnego z ok. r. 1310, tyczącego się Klemensa dziekana płockiego (obecnie włączone do zbioru dokumentów).

A. Birkenmajer

c [illegible] ut lectio [illegible]
[illegible] hec et hic lectio [illegible] uto
[illegible] hoc et has lectiones uto pluraliter
[illegible] ablatiuo ab his [illegible]
[illegible] ois nun singularis hic [illegible]
q declinabit singulari [illegible] felix
[illegible] huius felicis dto huic [illegible]
[illegible] o felix ablto ab hoc et ab hac [illegible]
[illegible] uto hii et hee felices et hec felicia
[illegible] felicium dto his felicibus acto hos
[illegible] uto o felices et o felicia ablto ab
[illegible] appellatiui generis. hic felicibus
[illegible] singularis hic [illegible]
[illegible] hic fructus gto huius fructus
[illegible] huic fructui uto o [illegible] ablto
[illegible] fructu [illegible] fructuum [illegible]
[illegible] fructus uto [illegible] acto [illegible]
appellatiui generis. fruct[illegible]
singularis hec [illegible] [illegible] na
[illegible] species gto huius speciei [illegible]
[illegible] uto o species ablatiuo ab hac

V

1725 ... k. IV

ul' fortasse [illegible] aut nisi [illegible] tem scđ n[illegible]
dicu. Decimo modo ut [illegible] Ex sepe pe
pandi ut scolari [illegible] tempore [illegible] ex
de medi[illegible] fortius Da exhendi ut [illegible] Magis
ut simul [illegible] Da prohibendi ut ne [illegible] ut forte
forti[illegible] Da comparandi ut magis [illegible] ul' [illegible]
minime [illegible] adverbior [illegible]
[illegible] comparativo positio [illegible] superlativo [illegible] ad [illegible] positiui
[illegible] ut docte Da comparativi ut doctius Da superlativi ut doctissime
[illegible] adverbior [illegible] simplex ut docte prudent[illegible]
te ut [illegible] docte imprudent[illegible] [illegible] loca [illegible] loco ul' de loco
ul' ad locum ul' per locum [illegible] loco [illegible] de loco [illegible] significacione [illegible]
ut intus [illegible] intro [illegible] foras [illegible] foris [illegible] ad locum [illegible]
per locum [illegible] significacione [illegible] ut [illegible] foris [illegible]
tus [illegible] foris [illegible] ad foras ul' [illegible] foris

Participium quot [illegible] loci aute[illegible] ut [illegible] [illegible] illat[illegible] istas C
[illegible] ordine [illegible] capitis nomi [illegible] ubi retinet ei
[illegible] nomine [illegible] a verbo aute[illegible] tempora [illegible] [illegible] ubi [illegible]
[illegible] significacionem [illegible] Participio [illegible] [illegible] accidunt [illegible]
significacio [illegible] [illegible] figura [illegible]
[illegible] masculinum ut hic [illegible] ut [illegible]
[illegible] ut h[illegible] [illegible] ut h[illegible] [illegible]

V

[illegible]

~~[illegible]~~

Vetus Testamentum

[illegible]

[illegible] dominum [illegible] Salomois [illegible]

[illegible] nos [illegible] mosse amos [illegible]
malachia quos [illegible]
[illegible] ruisset [illegible]
[illegible] solacia sumptuu no
[illegible] vos et librarios sustent
[illegible] nobis potissimum
[illegible] dat ingenium Et ecce
[illegible] frequens turba diu
[illegible] potencium quasi aut equu
[illegible] nobis esurientibus et
[illegible] laborare aut in racione da
[illegible] accepti nisi quem pret nos
[illegible] noxius sim Itaqz longa eg
[illegible] one fractus ne penitus h
[illegible] nno reticerem apud nos im
[illegible] cem tridui hoc opus no
[illegible] consecraui Interpretacom vi
delicet triuz salomonis volu
[illegible] masloth quas hebrei pa
bolas vulgata edicio pubia
[illegible] coeleth quod grece eccias
ten latine concionatore possu
mus dicere Syrasirim quod in nostra
lingua vertitur canticu canticoru
[illegible] et panarethos ihu filij
syrac liber et alius pseudo egra
phus qui sapiencia salomonis in
[illegible] quorum priore et hebrai
[illegible] reperi non ecclasticum ut a
[illegible] sed pabolas pnota

[illegible]

[illegible] que et [illegible]
[illegible] redolet
[illegible] scriptorum veterum quod
[illegible] salomonis affirmant
[illegible] indiuit [illegible] thobias
[illegible] hebreorum libros legit quidem
[illegible] ecclia sed inter canonicas
[illegible] non recipit sic et h
[illegible] volumina legat adedificaci
[illegible] plebis non ad auctoritate
ecclasticorum dogmatu conforma
dam Si cui sane septuagin
ta interpretum magis editio
placet habet eam a nobis o
lim emendatam Neqz enim sic
nova cudimus ut veta destru
amus Et tu cum diligentissi
me scripta fuerit magis [illegible]
tra intelligi que no in tercium
vas transfusa coacuerint sed sta
tim de prelo purissime commenda
ta teste suum saporem seruane
runt

Alius prologus

Tribus nominibus vocatum
fuisse salomone scrip
ture manifestissime do
cent pacificum i. salomon et
idida hoc est dilectum domini quem
nunc dicit coeleth i. ecclasten Et
eclesiastes autem greco sermone ap
pellatur quod cetum i. eccliam
congreget quem nos nuncupa
re possumus concionatore eo quod
loquatur ad populu Et sermo eius
non specialiter ad unum sed ad uniuersos

ad uniuersos

Marginalia: coatuerit · conformanda · coeleth · legit

[illegible]

[illegible] et p[er] appositum [illegible]
tes felicitatem, et [illegible]
excedimus [illegible]
salomonem qui iuxta [illegible]
iuxta numerum vocabulorum tria
volumina edidit, proverbia, ecclesiastes,
canticum canticorum. In proverbiis par-
vulum docens quasi de officiis per
sententias erudiens, unde et ad filium
sepius verbis repetitur. In ecclesiaste
vero maturum viri etatis instru-
ens, nequaquam in mundi rebus
putet esse perpetuum, sed caduca et
brevia universa que cernimus, ad
extremum autem iam consummatum in-
telligi, et calcato seculo [illegible]
in cantica canticorum sponse in-
gis amplexibus, nisi enim prius
relinquimus vitia et pompis se-
culi renunciantes expeditos nos ad ad-
ventum domini preparamus non pos-
sumus cantare canticum canticorum.
Sed et hoc diligentius attendendum
quod plures libros auctores diversos
esse titulatos. In proverbiis enim no-
tatur proverbia salomonis filii david
regis israel. In ecclesiaste vero verba ec-
clesiastes filii david regis iherusalem.
Canticum quippe est hic titulus, quod
nulla nigris et minutis codici-
bus invenit. In cantico autem can-
ticorum nec filius david nec is-
rahel rex sive iherusalem prescribitur.

[illegible]
[illegible] dignitatis
[illegible] veneretur [illegible]
[illegible] non immerito
discipulus suus amore [illegible]
[illegible] et equalis [illegible]
est et neque esse se [illegible]

Alius prologus

Tres libros salomonis [illegible]
[illegible]ten et cantica canticorum [illegible]
veteri LXX interpretum auctoritati
reddidi, vel asteriscis [illegible]
sua, quas designavit [illegible]
titulo prenotavit ea que [illegible]
o paula et eustochium [illegible]
tis, quid in libris meis [illegible]
quid ne redundet nec non [illegible]
illa que impia translatore [illegible]
te in lingua nostra dispereo [illegible]
ne iterum oblitis et [illegible]
emendatissima nitore corrigere [illegible]
ubi prepostero ordine atque perverso
confusio fuerat, hinc [illegible]
[illegible] loca restituens [illegible]
ti quod latebat. Porro in eo libro
qui a plerisque sapientia salomonis
inscribitur, et in ecclesiastico quem
esse iesu filii sirach nullus
ignorat, calamo temperavi. Tan-
tum modo canonicas scripturas
vobis emendare desiderans, et
studium meum certis magis [illegible]

dubiis quam edere. Ideo grecis et hebreis particula utriusque veri libro ... est. Dum non nulla deprehendis in commutatione generis et legentis diffinitione in scriptura hebraica ... cum expressius intelligere ... que legentis ... regum memento. Incipit parabole proverbia

Parabole Salomonis filii david regis israel ad sciendam sapientiam et disciplinam ad intelligenda verba prudentie et suscipiendam eruditionem doctrine iusticiam et iudicium et equitatem ut detur parvulis astucia adolescenti scientia et intellectus. Audiens sapiens sapientior erit et intelligens gubernacula possidebit. Animadvertet parabolam et interpretationem verba sapientium et enigmata eorum. Timor domini principium sapientie. Sapientiam atque doctrinam stulti despiciunt. Audi fili mi disciplinam patris tui et ne dimittas legem matris tue ut addatur gratia capiti tuo et torques collo tuo. Fili mi si te lactaverint peccatores ne acquiescas eis. Si dixerint veni nobiscum insidiemur sanguini abscondamus tendiculas contra insontem frustra. Deglutiamus eum sicut infernus viventem et integrum quasi descendentem in lacum. Omnem preciosam substantiam reperiemus implebimus domos nostras spoliis. Sortem mitte nobiscum. Marsupium unum sit omnium nostrum. Fili mi ne ambules cum eis

prohibe pedem tuum a semitis eorum. Pedes enim eorum ad malum currunt et festinant ut effundant sanguinem. Frustra enim iacitur rete ante oculos pennatorum. Ipsi quoque contra sanguinem suum insidiantur et moliuntur fraudes contra animas suas. Sic semite omnis avari animas possidentium rapiunt. Sapientia foris predicat in plateis dat vocem suam. In capite turbarum clamitat in foribus portarum urbis profert verba sua dicens. Usque quo parvuli diligitis infantiam et stulti ea que sibi sunt noxia cupient et imprudentes odibunt scientiam. Convertimini ad correptionem meam. En proferam vobis spiritum meum et ostendam verba mea. Quia vocavi et renuistis extendi manum meam et non fuit qui aspiceret. Despexistis omne consilium meum et increpationes meas neglexistis. Ego quoque in interitu vestro ridebo et subsannabo vos cum vobis quod timebatis advenerit. Cum irruerit repentina calamitas et interitus quasi tempestas ingruerit quando venerit super vos tribulatio et angustia tunc invocabunt me et non exaudiam. Mane consurgent ad me et non invenient eo quod exosam habuerint disciplinam et timorem domini non susceperint nec acquieverint consilio meo et detraxerint universe correptioni mee. Comedent igitur fructus vie sue suisque consiliis saturabuntur. Aversio parvulorum interficiet eos et prosperitas stultorum

perdent eos. Qui autem me audierit absque terrore requiescet et habundancia perfruetur timore malorum sublato. Capitulum secundum.

Fili mi si susceperis sermones meos et mandata mea absconderis penes te ut audiat sapienciam auris tua inclina cor tuum ad cognoscendam prudentiam. Si enim sapientiam invocaveris et inclinaveris cor tuum prudencie si quesieris eam quasi pecuniam et sicut thezauros effoderis illam tunc intelliges timorem domini et scienciam dei invenies quia dominus dat sapienciam et ex ore eius sciencia et prudencia. Custodiet rectorum salutem et proteget gradientes simpliciter servans semitas iusticie et vias sanctorum custodiens. Tunc intelliges iusticiam et iudicium et equitatem et omnem semitam bonam. Si intraverit sapiencia cor tuum et sciencia anime tue placuerit consilium custodiet te et prudencia servabit te ut eruaris de via mala et ab homine qui perversa loquitur. Qui relinquunt iter rectum et ambulant per vias tenebrosas. Qui letantur cum male fecerint et exultant in rebus pessimis quorum vie perverse et infames gressus eorum. Ut eruaris a muliere aliena et ab extranea que mollit sermones suos et relinquit ducem pubertatis sue et pacti dei sui oblita est. Inclinata est enim ad mortem domus eius et ad inferos semite ipsius. Omnes qui ingrediuntur ad eam non revertentur nec apprehendent semitas vite. Ut ambules in via bona et calles iustorum custodias. Qui enim recti sunt habitabunt in terra et simplices permanebunt in ea. Impii vero de terra perdentur et qui inique agunt auferentur ex ea. Capitulum tertium.

Fili mi ne obliviscaris legis mee et precepta mea custodiat cor tuum. Longitudinem enim dierum et annos vite et pacem apponent tibi. Misericordia et veritas non te deserant. Circumda eas gutturi tuo et describe in tabulis cordis tui et invenies graciam et disciplinam coram deo et hominibus. Habe fiduciam in domino ex toto corde tuo et ne innitaris prudencie tue. In omnibus viis tuis cogita illum et ipse diriget gressus tuos. Ne sis sapiens apud temetipsum. Time deum et recede a malo. Sanitas quippe erit umbilico tuo et irrigatio ossium tuorum. Honora dominum de tua substantia et de primiciis omnium frugum tuarum da pauperibus et implebuntur horrea tua saturitate et vino torcularia redundabunt. Disciplinam domini fili mi ne abicias nec deficias cum ab eo corriperis. Quem enim diligit deus corripit et quasi pater in filio complacet sibi. Beatus homo qui invenit sapienciam et qui affluit prudencia. Melior est acquisicio illius negociacione auri et argenti primi et purissimi fructus eius

[illegible] cunctis opibus et om
nia que desiderantur [illegible]
[illegible] dies [illegible]
[illegible] eius in sinistra eius divitie
et gloria [illegible] eius me
et omnes semite illius [illegible]
[illegible] his qui apprehenderint
eam et qui tenuerit eam beatus
[illegible] fundavit terram [illegible]
[illegible] celos prudentia [illegible]
[illegible] illius [illegible] abissi
[illegible] rore concrescunt [illegible]
[illegible] et h[illegible] ab oculis tuis
custodi legem atque consilium
[illegible] et erit vita anime
tue et gratia faucibus tuis Tunc
ambulabis fiducialiter in via tua
et pes tuus non offendet Si
dormieris non timebis quiesces
et suavis erit somnus tuus Ne
paveas repentino terrore et ir
ruentes tibi potentias impiorum
Dominus enim erit in latere tuo et
custodiet pedem tuum ne capiaris
Noli prohibere benefacere eum qui pot
est si vales et ipse benefac Ne dicas
amico tuo vade et revertere et cras
[illegible] dabo tibi cum statim pos
sis dare Ne moliaris amico
tuo malum cum ille in te habeat
fiduciam ne contendas adversus
hominem frustra cum ipse tibi
nichil mali fecerit Ne emule
ris hominem iniustum nec imi
teris vias eius quia abhomina
tio domini est omnis illusor et cum
simplicibus sermocinatio eius
Egestas a domino in domo im
pii habitacula autem iustorum
[illegible] illusores ipse deludet

et mansuetis dabit gratiam Glo
riam sapientes possidebunt stul
torum exaltatio ignominia Capitulum
quartum
Audite filii disciplinam
patris et atten
dite ut sciatis prudentiam
Donum bonum tribuam vobis legem
meam ne derelinquatis Nam et
ego filius fui patris mei tenel
lus et unigenitus coram matre
mea et docebat me atque dice
bat Suscipiat verba mea cor tu
um custodi precepta mea et vi
ves Posside sapientiam posside
prudentiam ne obliviscaris ne
que declines a verbis oris mei Ne di
mittas eam et custodiet te di
lige eam et conservabit te Princi
pium sapientie posside sapientiam
et in omni possessione tua ac
quire prudentiam Arripe illam
et exaltabit te glorificaberis cum
ab ea fueris amplexatus dabit ca
piti tuo augmenta gratiarum et co
rona inclita proteget te Audi
fili mi et suscipe verba mea ut
multiplicentur tibi anni vite Vi
am sapientie monstrabo tibi
et ducam te per semitas equi
tatis quas cum ingressus fue
ris non artabuntur gressus tui et
currens non habebis offendicu
lum Tene disciplinam ne dimit
tas eam custodi illam quia ipsa
est vita tua Ne delecteris semitis
impiorum nec tibi placeat ma
lorum via fuge ab ea nec transeas per
illam declina et desere illam
Non enim dormiunt nisi malefe
cerint nec rapitur somnus ab

applicant

expergiscet

erupit

coram

in

eius quod presidium (?) comedunt panem impietatis et vinum iniquitatis bibunt. Iustorum autem semita quasi lux splendens procedit et crescit usque ad perfectam diem. Via impiorum tenebrosa, nesciunt ubi corruant. Fili mi ausculta sermones meos et ad eloquia mea inclina aurem tuam. Ne recedant ab oculis tuis, custodi eam in medio cordis tui. Vita enim est invenientibus ea et universe carnis sanitas. Omni custodia serva cor tuum quia ex ipso vita procedit. Remove a te os pravum, detrahentia labia sint procul a te. Oculi tui recta videant et palpebre tue precedant gressus tuos. Dirige semitam pedibus tuis et omnes vie tue stabilientur. Ne declines ad dexteram neque ad sinistram; averte pedem tuum a malo. Vias enim que a dextris sunt novit dominus; perverse enim sunt que a sinistris sunt. Ipse enim rectos faciet cursus tuos; itinera autem tua in pace producet. Capitulum quintum.

Fili mi attende sapientiam meam et prudentie mee inclina aurem tuam ut custodias cogitationes et disciplinam labia tua conservent. Ne intenderis fallacie mulieris. Favus enim distillans labia meretricis et nitidius oleo guttur eius; novissima autem illius amara quasi absinthium et acuta quasi gladius biceps. Pedes eius descendunt in mortem et ad inferos gressus illius penetrant. Semitam vite non ambulant; vagi sunt gressus eius et investigabiles. Nunc ergo fili audi me et ne recedas a verbis oris mei. Longe fac ab ea viam tuam et ne appropinques foribus domus eius. Ne des alienis honorem tuum et annos tuos crudeli, ne forte impleantur extranei viribus tuis et labores tui sint in domo aliena et gemas in novissimis quando consumpseris carnes tuas et corpus tuum et dicas: Cur detestatus sum disciplinam et increpationibus non acquievit cor meum nec audivi vocem docentium me et magistris non inclinavi aurem meam? Pene fui in omni malo in medio ecclesie et synagoge. Bibe aquam de cisterna tua et fluenta putei tui. Deriventur fontes tui foras et in plateis aquas divide. Habeto eas solus nec alieni participes tui. Sit vena tua benedicta et letare cum muliere adolescentie tue. Cerva carissima et gratissimus ~~et hinnulus~~ hinnulus; ubera eius inebrient te omni tempore et in amore illius delectare iugiter. Quare seduceris fili mi ab aliena et foveris in sinu alterius? Respicit dominus vias hominis et omnes gressus illius considerat. Iniquitates sue capiunt impium et funibus peccatorum suorum constringitur. Ipse morietur quia non habuit disciplinam et in multitudine stultitie sue decipietur.

Capitulum sextum

Fili mi si spoponderis p(ro)
amico tuo defixisti ap(ud)
extraneum ~~manum~~ tu (amaz)
am illaqueatus es uerbis oris tui
et captus p(ro)priis s(er)monibus.
Fac ergo quod dico fili mi et temet
ip(su)m libera quia incidisti in ma
nus p(ro)ximi tui. Discurre festina
suscita amicum tuum ne ~~dederis~~
so(m)pnum oculis tuis nec dormi
tent palpebre tue. Eruere q(uasi) dam(m)u
la de manu et quasi auis de ma
nu aucupis. Uade ad formica(m)
o piger et considera uias eius
et disce sapientiam que cu(m) non
habeat ducem neq(ue) p(re)ceptorem nec
principem parat in estate cibum
sibi et congregat in messe q(uo)d co
medat. Usq(ue) quo piger dormies
q(uan)n consurges e so(m)pno tuo. Pau
lulu(m) dormies paululu(m) dormitabis
paululu(m) conseres manus tuas
ut dormias et ueniet tibi quasi
uiator egestas et pauperies quasi
uir armatus. Si u(er)o impiger fu
eris ueniet ut fons messis tua
et egestas longe fugiet a te. Ho
mo apostata uir inutilis graditur
ore p(er)uerso (terit) annuit oculis terit pe
de loquitur digito prauo corde ma
chinatur malum et omni tempore
iurgia seminat. Huic extemplo
ueniet p(er)ditio sua et subito co(n)
teretur nec habebit ultra medici
nam. Sex sunt que odit d(omi)n(u)s
et septimum detestatur anima eius
oculos sublimes linguam men
dacem manus effundentes in
noxium sanguinem cor machinans
cogitationes pessimas pedes ue
loces ad currendum in malum p(ro)
ferentem mendacia testem falla
cem et eum qui seminat int(er)
fr(atr)es discordias. Conserua fili mi
p(re)cepta patris tui et ne dimittas
legem matris tue. Liga ea
in corde tuo iugiter et circumda
gutturi tuo. Cum ambula
ueris gradiantur tecum cu(m) dormi
eris custodiant te et euigilans
loquere cum eis quia mandatu(m)
lucerna est et lex lux et uia ~~m~~ (uite)
— increpacio disciplinae ut cus
todiant te a muliere mala et (a)
blanda lingua extranee. Non co(n)
cupiscat pulchritudinem eius cor
tuum nec capiaris nutibus illius
p(re)cium enim scorti uix unius est
panis mulier autem uiri p(re)ciosa(m)
animam capit. Numquid absco(n)
dere pot(est) homo ignem in sinu
suo ut uestimenta illius non ar
deant aut ambulare sup(er) pru
nas ut non comburantur plan
te eius. Sic qui ingreditur ad
mulierem p(ro)ximi sui
non erit mundus cum tetigerit
eam. Non grandis est culpe
cum quis furatus fuerit furatur
enim ut esurientem impleat
animam. Dep(re)hensus quoq(ue) red
det septuplum et omnem substancia(m)
domus sue tradet et liberabit
se. Qui autem adulter est p(ro)pter cordis
inopiam p(er)det animam suam
turpitudine et ignominiam
congregat sibi et obp(ro)brium illi
us non delebitur quia zelus et
furor uiri non parcet in die uin
dicte nec acquiescet cuiusq(uam) p(re)

nibus nec suscipiet [illegible] redemptio-
ne dona plurima. Cap. vii.

Fili mi custodi sermones
meos et precepta mea
[illegible] serva mandata mea
et vives et legem me-
am quasi pupillam oculi tui. Li-
ga eam in digitis tuis scribe
eam in tabulis cordis tui. Dic
sapientie soror mea es et pruden-
tiam voca amicam tuam
ut custodiat te a muliere extra-
nea et ab aliena que verba sua dul-
cia facit. De fenestra enim domus
mee per cancellos prospexi et video
parvulos considero vecordem iuve-
nem qui transit per plateas iuxta
angulum et prope viam domus illi-
us graditur in obscuro advesperas-
cente die in noctis tenebris et
caligine et ecce mulier occurrit
illi ornatu meretricio preparata ad ca-
piendas animas garrula et va-
ga quietis impatiens nec valens
in domo consistere pedibus suis
Nunc foris nunc in plateis nunc
iuxta angulos insidians appre-
hensumque deosculatur iuvenem
et procaci vultu blanditur dicens
Victimas pro salute devovi hodie
reddidi vota mea. Idcirco egressa
sum in occursum tuum desiderans
te videre et repperi. Intexui funi-
bus lectulum meum stravi tape-
tibus pictis ex egypto aspersi cubi-
le meum mirra aloe et cinnamo-
mo. Veni inebriemur uberibus et
fruamur cupitis amplexibus do-

nec illucescat dies. Non est enim
vir in domo sua abiit via longis-
sima. Sacculum pecunie secum tulit
in die plene lune reversurus est in do-
mum suam. Irretivit eum multis ser-
monibus et blanditiis labiorum pro-
traxit illum. Statim eum sequi-
tur quasi bos ductus ad victimam et
quasi agnus lasciviens et ignorans
quod ad vincula stultus tra-
hatur. Donec transfigat sagitta
iecur eius velut si avis festi-
net ad laqueum et nescit quia de pericu-
lo anime illius agitur. Nunc
ergo fili mi audi me et attende verbis
oris mei. Ne abstrahatur in viis illi-
us mens tua neque decipiaris se-
mitis eius. Multos enim vulneratos
deiecit et fortissimi quique inter-
fecti sunt ab ea. Vie inferi domus
eius penetrantes in inferiora mortis.

Numquid non sapientia Cap. viii.
clamitat et prudentia
dat vocem suam? In summis ex-
celsisque verticibus super viam in me-
diis semitis stans iuxta portas
civitatis in ipsis foribus loquitur
dicens. O viri ad vos clamito et
vox mea ad filios hominum. In-
telligite parvuli astutiam et insipien-
tes animadvertite. Audite quia de
rebus magnis locutura sum et
aperientur labia mea detestabuntur
impium. Iusti sunt omnes sermones mei
non est in eis pravum quid neque per-
versum. Recti sunt intelligentibus
et equi invenientibus scientiam. Ac-
cipite disciplinam meam et non
pecuniam doctrinam magis quam
aurum eligite. Melior est enim sapientia

cunctis opibus preciosissimis
et omne desiderabile ei non potest
comparari. Ego sapientia habito in consilio
et eruditis intersum cogitationibus.
Timor domini odit malum arrogan-
tiam et superbiam et viam pra-
vam et os bilingue detestor.
Meum est consilium et equitas
mea est prudentia et fortitudo.
Per me reges regnant et legum
conditores iusta decernunt. Per me
principes imperant et potentes
decernunt iustitiam. Ego diligentes
me diligo et qui mane vigi-
laverint ad me invenient me.
Mecum sunt divitie et gloria o-
pes superbe et iustitia. Melior est
fructus meus auro et lapide
precioso et genimina mea argen-
to electo. In viis iustitie ambulo
in medio semitarum iudicii ut di-
tem diligentes me et thezauros
eorum repleam. Dominus possedit
me ab initio viarum suarum antequam
quicquam faceret a principio. Ab eterno
ordinata sum et ex antiquis an-
tequam terra fieret. Nondum erant
abyssi et ego iam concepta eram
necdum fontes aquarum eruperant
necdum montes gravi mole con-
stiterant ante colles ego parturi-
ebar. Adhuc terram non fecerat
et flumina et cardines orbis terre.
Quando preparabat celos aderam quando certa
lege et giro vallabat abyssos quando
ethera firmabat sursum et li-
brabat fontes aquarum. Quando circum-
dabat mari terminum suum et legem
ponebat aquis ne transirent fi-
nes suos, quando appendebat funda-

mentum terre. Cum eo eram cunc-
ta componens et delectabar per
singulos dies ludens coram eo
omni tempore ludens in orbe
terrarum et delicie mee esse cum
filiis hominum. Nunc ergo filii au-
dite me. Beati qui custodiunt vias
meas. Audite disciplinam et esto-
te sapientes et nolite abicere
eam. Beatus homo qui audit me
et qui vigilat ad fores meas co-
tidie et observat ad postes hostii
mei. Qui me invenerit inveniet
vitam et hauriet salutem
a domino. Qui autem in me pecca-
verit ledet animam suam. Omnes
qui me oderunt diligunt mortem.

Sapientia Capitulum IX.

edificavit sibi domum et
excidit columpnas septem.
Immolavit victimas suas, mis-
cuit vinum et proposuit mensam
suam. Misit ancillas suas ut vo-
carent ad arcem et ad menia civi-
tatis. Si quis est parvulus veni-
at ad me. Et insipientibus locuta
est. Venite comedite panem meum
et bibite vinum meum quod miscui
vobis. Relinquite infantiam et
vivite et ambulate per vias pru-
dentie. Qui erudit derisorem ipse
sibi iniuriam facit et qui arguit
impium generat maculam sibi. Noli
arguere derisorem ne oderit te. Ar-
gue sapientem et diliget te. Da
sapienti occasionem et addetur ei
sapientia. Doce iustum et festina-
bit accipere. Principium sapientie timor
domini et scientia sanctorum prudentia.
Per me enim multiplicabuntur dies tui.

et addentur tibi anni vite. Si sa-
piens fueris tibi met ipsi eris; si autem
illusor, solus portabis malum. Mu-
lier stulta et clamosa plenaque ille-
cebris et nichil omnino sciens sedit
in foribus domus sue super sellam
in excelso urbis loco ut vocaret tran-
seuntes per viam et pergentes iti-
nere suo. Qui est parvulus declinet
ad me. Et vecordi locuta est: aque
furtive dulciores sunt et panis
absconditus suavior. Et ignora-
vit quod gigantes ibi sint et in profun-
dis inferni convive eius. Qui appli-
cabitur illi descendet ad inferos;
nam qui abscesserit ab ea salvabitur.

Filius sapiens cap. x
letificat patrem suum;
filius vero stultus me-
sticia est matris sue. Non pro-
derunt thezauri impietatis; ius-
ticia vero liberabit a morte. Non af-
fliget dominus fame animam iusti, et
insidias impiorum subvertet. Ege-
statem operata est manus remissa;
manus autem fortium divicias
parat. Qui congregat in messe
filius sapiens est; qui autem ster-
tit estate filius confusionis. Be-
nedictio domini super caput iusti; os autem
impiorum operit iniquitas. Memo-
ria iusti cum laudibus, et nomen
impiorum putrescet. Sapiens cor-
de precepta suscipiet; stultus ceditur
labiis. Qui ambulat simpliciter
ambulat confidenter; qui autem
depravat vias suas manifestus
erit. Qui annuit oculo dabit do-
lorem, et stultus labiis verberabi-
tur. Vena vite os iusti, et os impiorum

operit iniquitatem. Odium suscitat ri-
xas, et universa delicta operit cari-
tas. In labiis sapientis invenitur
sapientia, et virga in dorso eius
qui indiget corde. Sapientes ab-
scondunt scientiam; os autem stulti
confusioni proximum est. Substancia
divitis urbs fortitudinis eius;
pavor pauperum egestas eorum.
Opus iusti ad vitam; fructus autem
impii ad peccatum. Via vite custodi-
enti disciplinam; qui autem
increpaciones relinquit errat. Abscon-
dunt odium labia mendacia; qui pro-
fert contumeliam insipiens est.
In multiloquio peccatum non deerit;
qui autem moderatur labia sua pru-
dentissimus est. Argentum electum
lingua iusti; cor impiorum pro ni-
chilo. Labia iusti erudiunt plurimos;
qui autem indocti sunt in cordis
egestate morientur. Benedictio domini
divites facit, nec sociabitur ei af-
flictio. Quasi per risum stultus o-
peratur scelus; sapientia autem est viro
prudentia. Quod timet impius ve-
niet super eum; desiderium suum iustis
dabitur. Quasi tempestas transiens
non erit impius; iustus autem
quasi fundamentum sempiternum. Si-
cut acetum dentibus et fumus
oculis, sic piger his qui miserunt
eum in via. Timor domini apponet
dies, et anni impiorum breviabun-
tur. Expectatio iustorum leticia; spes
autem impiorum peribit. Fortitudo
simplicis via domini, et pavor his
qui operantur malum. Iustus in
eternum non commovebitur; impii autem
non habitabunt super terram.

[illegible marginalia]

parturiet sapientiam/ lingua pravorum peribit/ labia iusti considerant placita/ et os impiorum perversa. Capitulum XI.

Statera dolosa abhominatio est apud deum/ et pondus equum voluntas eius. Ubi fuerit superbia ibi erit et contumelia/ ubi autem humilitas ibi et sapientia. Simplicitas iustorum diriget eos/ et supplantatio perversorum vastabit illos. Non proderunt divitie in die ultionis/ iustitia autem liberabit a morte. Iustitia simplicis diriget viam eius/ et in impietate sua corruet impius. Iustitia rectorum liberabit eos/ et in insidiis suis capientur iniqui. Mortuo homine impio/ nulla erit ultra spes/ et expectatio sollicitorum peribit. Iustus de angustia liberatus est/ et tradetur impius pro eo. Simulator ore decipit amicum suum/ iusti autem liberabuntur scientia. In bonis iustorum exaltabitur civitas/ et in perditione impiorum erit laudatio. Benedictione iustorum exaltabitur civitas/ et ore impiorum subvertetur. Qui despicit amicum suum/ indigens est corde/ vir autem prudens tacebit. Qui ambulat fraudulenter revelat archana/ qui autem fidelis est celat amici commissum. Ubi non est gubernator populus corruet/ salus autem ubi multa consilia. Affligetur malo qui fidem facit pro extraneo/ qui autem cavet laqueos securus est. Mulier gratiosa inveniet gloriam/ et robusti habebunt divitias. Benefacit anime sue vir misericors/ qui autem crudelis est etiam propinquos abicit.

Impius facit opus instabile/ seminanti autem iustitiam merces fidelis. Clementia preparat vitam/ et sectatio malorum mortem. Abhominabile domino cor pravum/ et voluntas eius in hiis qui simpliciter ambulant. Manus in manu non erit innocens malus/ semen autem iustorum salvabitur. Circulus aureus in naribus suis/ mulier pulchra et fatua. Desiderium iustorum omne bonum est/ prestolatio impiorum furor. Alii dividunt propria/ et ditiores fiunt. Alii rapiunt non sua/ et semper in egestate sunt. Anima que benedicit impinguabitur/ et qui inebriat/ ille quoque inebriabitur. Qui abscondit frumenta maledicetur in populis/ benedictio autem super caput vendentium. Bene consurgit diluculo qui querit bona/ qui autem investigator est malorum opprimetur ab eis. Qui confidit in divitiis suis corruet/ iusti autem quasi virens folium germinabunt. Qui conturbat domum suam possidebit ventos/ et qui stultus est serviet sapienti. Fructus iusti lignum vite/ et qui suscipit animas sapiens est. Si iustus in terra recipit/ quanto magis impius et peccator. Capitulum XII.

Qui diligit disciplinam diligit scientiam/ qui autem odit increpationes insipiens est. Qui bonus est hauriet a domino gratiam/ qui autem confidit cogitationibus suis impie agit. Non roborabit homo ex impietate/ et radix iustorum non mo-

benedictio

amici

commissum

verbi. Mulier diligens corona est
viro suo et putredo in ossibus eius
que confusione res dignas ge-
rit. Cogitationes iustorum iudi-
cia et consilia impiorum fraudulenta.
Verba impiorum insidiantur san-
guini; os rectorum liberabit eos.
Verte impios et non erunt; do-
mus autem iustorum permane-
bit. Doctrina sua noscetur vir;
qui autem vanus et excors est
patebit contemptui. Melior est pau-
per et sufficiens sibi quam glo-
riosus et indigens pane. Novit
iustus animas iumentorum suorum;
viscera autem impiorum crudelia. Qui
operatur terram suam satiabitur
panibus; qui autem sectatur otium
stultissimus est. Qui suavis
est vivit in moderationibus et in su-
is munitionibus relinquit
contumeliam. Desiderium impii mo-
nimentum est pessimorum; radix autem
iustorum proficiet. Propter peccata labio-
rum ruina proximat malo; ef-
fugiet autem iustus de angustia.
De fructu oris sui unusquisque
replebitur bonis et iuxta opera
manuum suarum retribuetur ei.
Via stulti recta in oculis eius; qui
autem sapiens est audit con-
silia. Fatuus statim indicat ira-
m suam; qui autem dissimulat
iniuriam callidus est. Qui quod
novit loquitur index iusticie
est; qui autem mentitur testis est
fraudulentus. Est qui promittit
et quasi gladio pungitur conscientie;
lingua autem sapientium sani-
tas est. Labium veritatis firmum erit

firmum

in perpetuum. Qui autem testis est re-
pentinus concinnat linguam men-
dacii. Dolus in corde cogitantium ma-
la; qui autem pacis ineunt consilia
sequitur eos gaudium. Non contrista-
bit iustum quidquid ei acciderit;
impii autem replebuntur malo.
Abominatio est Domino labia
mendacia; qui autem fideliter agunt
placent ei. Homo versutus celat
scientiam et cor insipientium provocat
stultitiam. Manus fortium domina-
bitur; que autem remissa est tributis servi-
et. Meror in corde viri humilia-
bit eum et sermone bono letifica-
bitur. Qui negligit damnum propter
amicum iustus est; iter autem
impiorum decipiet eos. Non inveniet
fraudulentus lucrum; et sub-
stantia hominis erit auri pretium. In
semita iusticie vita; iter autem
devium ducit ad mortem. Cap. xiii.

Filius sapiens doctrina pa-
tris; qui autem illusor est non
audit cum arguitur. De fru-
ctu oris sui homo satiabitur bonis;
anima autem prevaricatorum iniqua.
Qui custodit os suum custodit a-
nimam suam; qui autem inconsideratus
est ad loquendum sentiet mala. Vult
et non vult piger; anima autem
operantium impinguabitur. Verbum men-
dax iustus detestabitur; impius
autem confundit et confundetur.
Iusticia custodit innocentis vi-
am; impietas autem peccatorem sup-
plantat. Est quasi dives cum ni-
hil habeat et est quasi pauper cum
in multis divitiis sit. Redemptio
anime viri divitie sue; qui autem

Marginalia: + iumentor; + ruina; inveniet

[D]ie dolosa errant in pravis. iusti vero misericordes sunt et miserentur. Filio doloso nichil erit boni. servo autem sapienti erunt prosperi actus et dirigetur via eius

paup est increpatom non su-
stinet / lux iustorum letificat. Lucer-
na aut impiorum extinguetur.
Inter superbos semper iurgia sunt / qui eu
qui autem agunt cuncta cum consilio
regunt sapientia. Substantia
festinata minuetur. que autem
paulatim colligitur / in manu mul-
tiplicabitur. Spes que differtur af-
fligit animam. lignum vite desideri-
um veniens. Qui detrahit alicui
rei / ipse in futurum obligat. qui
autem timet preceptum in pace ver-
sabitur. lex sapientis fons vite ut
declinat a ruina mortis. Doctrina
bona dabit graciam in itinere contemp-
torum vorago. Astutus omnia agit
cum consilio. qui aut fatuus est
aperit stulticiam. Nuncius impii ca-
det in malum / legatus fidelis sani-
tas. Egestas et ignominia ei qui
deserit disciplinam. qui aut acquies-
cit arguenti glorificabitur. Deside-
rium si compleatur delectat animam. de-
testantur stulti eos qui fugiunt ma-
la. Qui cum sapientibus graditur
sapiens erit. amicus aut stultorum
efficietur similis / peccatores persequitur
malum et iustis retribuentur bo-
na. Bonus relinquet heredes fi-
lios et nepotes / et custoditur iusto
substancia peccatoris. Multi cibi in nova-
libus patrum / et aliis congrega-
tur absque iudicio. Qui parcit vir- sue
ge odit filium suum / qui aut diligit
illum instanter erudit. Iustus come-
dit et replet animam suam. venter ventr
aut impiorum insaturabilis. Capitulum
Sapiens mulier. xiiii.
edificat domum suam / in

sipiens exstructam quoque destruet
manibus suis. Ambulans recto
itinere et timens deum despicitur
ab eo qui infami graditur via.
In ore stulti virga superbie. labia
sapientium custodiunt eos. Ubi non
sunt boves presepe vacuum est. u-
bi aut plurime segetes ibi mani-
festa fortitudo bovis. Testis
fidelis non mentitur. profert aut
mendacium dolosus testis. Querit
derisor sapienciam et non inve-
niet. doctrina prudentium facilis.
Vade contra virum stultum et nes-
cit labia prudencie. Sapiencia
callidi est intelligere viam suam.
et imprudencia stultorum errans.
Stultus illudit peccatum et inter ius-
tos morabitur gratia. Cor quod no-
vit amaritudinem anime sue / in
gaudio eius non miscebitur extra-
neus. Domus impiorum delebitur /
tabernacula iustorum germinabunt.
Est via que videtur homini ius-
ta / novissima autem eius deducunt
ad mortem. Risus do-
lore miscebitur / et extrema gaudii
luctus occupat. Viis suis reple-
bitur stultus / et super eum erit
vir bonus. Innocens credit om-
ni verbo / astutus considerat gressus
suos. Sapiens timet et decli-
nat a malo / stultus transilit et
confidit. Inpaciens operabitur
stulticiam / et vir versutus est / odiosus
Possidebunt parvuli stulticiam et
expectabunt astuti scienciam. Iacebunt
bunt mali ante bonos / et impii
ante portas iustorum. Etiam proximo
suo pauper odiosus erit. Amici
est

non dimittit inulta. Qui despicit
proximum suum peccat, qui autem mi
seretur pauperis beatus erit. Qui cre
dit in domino misericordiam diligit. Er
rant qui operantur malum; misericordia et veritas preparant bona. In
omni opere bono erit habun
dancia; ubi autem verba sunt pluri
ma, ibi frequenter egestas. Coro
na sapientum divicie eorum;
fatuitas stultorum inpruden
cia. Liberat animas testis fidelis,
et profert mendacia versipellis. In ti
more domini fiducia fortitudinis,
et filiis eius erit spes. Timor domini
fons vite, ut declinet a ruina mor
tis. In multitudine populi dignitas
regis, et in paucitate plebis igno
minia principis. Qui paciens
est multa gubernatur prudencia;
qui autem inpaciens est exaltat
stultitiam suam. Vita carnium sa
nitas cordis; putredo ossium invi
dia. Qui calumpniatur egentem exprobrat
factori eius; honorat autem
eum qui miseretur pauperis. In ma
licia sua expelletur impius; spe
rat autem iustus in morte sua.
In corde prudentis requiescit sa
piencia, et indoctos quosque erudiet.
Iusticia elevat gentem; miseros
facit populos peccatum. Acceptus est
regi minister intelligens; iracun
diam eius inutilis sustinebit. XV capitulum

Responsio mollis
frangit iram; sermo durus
suscitat furorem. Lingua
sapientum ornat scienciam; os fatuo
rum ebullit stulticiam. In omni lo
co oculi domini contemplantur bonos et
malos. Lingua placabilis lignum
vite; que autem inmoderata est
conteret spiritum. Stultus irridet dis
ciplinam patris sui; qui autem custo
dit increpationes astucior fiet.
In habundanti iusticia virtus
maxima est; cogitaciones autem
impiorum eradicabuntur. Domus iu
sti plurima fortitudo, et in fructibus
impii conturbacio. Labia sapientum
disseminabunt scienciam; cor stultorum
dissimile erit. Victime impiorum
abhominabiles domino; vota iustorum
placabilia. Abhominacio est domino
via impii; qui sequitur iusticiam di
ligitur ab eo. Doctrina mala dese
renti viam vite; qui increpacio
nes odit morietur. Infernus et
perdicio coram domino; quanto magis
corda filiorum hominum. Non amat
pestilens eum qui se corripit, nec
ad sapientes graditur. Cor gaudens
exhilarat faciem; in merore animi
deicitur spiritus. Cor sapientis que
rit doctrinam, et os stultorum pascitur
imperitia. Omnes dies pauperis mali;
secura mens quasi iuge convivium.
Melius est parum cum timore domini
quam thezauri magni et insaci
abiles. Melius est vocari ad olera cum
caritate quam ad vitulum sagina
tum cum odio. Vir iracundus
provocat rixas; qui paciens est mi
tigat suscitatas. Iter pigrorum
quasi sepes spinarum; via iustorum
absque offendiculo. Filius sapiens
letificat patrem, et stultus homo
despicit matrem suam. Stulti
cia gaudium stulto, et vir pru
dens diriget gressus suos. Dis

+ prudentia et fidem purgantur peccata / in timore autem domini declinat omnis a malo / mens iusti meditabitur obedientiam / obedientiam

[Dis]sipantur cogitationes ubi non est consilium; ubi vero plures sunt consiliarii confirmantur. Letatur homo in sententia oris sui, et sermo oportunus est optimus. Semita vite super eruditum, ut declinet de inferno novissimo. Domum superborum demolietur dominus, et firmos faciet terminos vidue. Abhominatio domini cogitationes male, et purus sermo pulcherrimus firmabitur ab eo. Conturbat domum suam qui sectatur avariciam; qui autem odit munera vivet. Meditatur mens iusti obedientiam; os impiorum redundat malis. Longe est dominus ab impiis, et orationes iustorum exaudiet. Lux oculorum letificat animam; fama bona impinguat ossa. Auris que audit increpationes vite in medio sapientium commorabitur. Qui abicit disciplinam despicit animam suam; qui autem acquiescit increpationibus possessor est cordis.

Timor domini disciplina sapientie, XVI et gloriam precedit humilitas. Hominis est animum preparare, et domini gubernare linguam. Omnes vie hominum patent oculis eius; spirituum ponderator est dominus. Revela domino opera tua, et dirigentur cogitationes tue. Universa propter semetipsum operatus est dominus, impium quoque ad diem malum. Abhominatio domini est omnis arrogans; etiam si manus ad manum fuerit, non erit innocens. Misericordia et veritate redimitur iniquitas, et in timore domini declinatur a malo. Prudentiam et fide purgantur peccata; in timore autem domini declinet omnis a malo. Cum placuerint domino vie hominis, inimicos quoque eius convertet ad pacem. Melius est parum cum iusticia, quam multi fructus cum iniquitate. Cor hominis disponit viam suam, sed domini est dirigere gressus eius. Divinatio in labiis regis; in iudicio non errabit os eius. Pondus et statera iudicia domini sunt, et opera eius omnes lapides sacculi. Abhominabiles regi qui agunt impie, quoniam iusticia firmatur solium. Voluntas regum labia iusta; qui recta loquitur diligetur. Indignatio regis nuncii mortis, et vir sapiens placabit eam. In hylaritate vultus regis vita, et clementia eius quasi ymber serotinus. Posside sapientiam, quia auro melior est; et acquire prudentiam, quia preciosior est argento. Semita iustorum declinat mala; custos anime servat viam suam. Contritionem precedit superbia, et ante ruinam exaltatur spiritus. Melius est humiliari cum mitibus, quam dividere spolia cum superbis. Eruditus in verbo reperiet bona, et qui sperat in domino beatus est. Qui sapiens corde est appellabitur prudens, et qui dulcis est eloquio maiora reperiet. Fons vite eruditio possidentis; doctrina stultorum fatuitas. Cor sapientis erudiet os eius, et labiis illius addet gratiam. Favus mellis verba composita, dulcedo anime est sanitas + ossium. Est via que videtur homini recta, et novissima

eius ducit ad mortem. Anima la-
borantis laborat sibi quia com-
pulit eum os suum. Vir impius
fodit malum et labiis eius ig-
nis ardescit. Homo perversus sus-
citat lites et verbosus separat
principes. Vir iniquus lactat
amicum suum et ducit eum per vi-
am non bonam. Qui attonitis
oculis cogitat prava mor-
dens labia sua perficit malum.
Corona dignitatis senectus que
in viis iusticie reperietur. Melior
est paciens viro forti et qui do-
minatur animo suo expugnatore
urbium. Sortes mittuntur in
sinum sed a domino temperantur. Ca. xvii

Melior est buccella sicca
cum gaudio quam
domus plena victimis
cum iurgio. Servus sapiens
dominabitur filiis stultis et inter
fratres hereditatem dividet. Sicut
igne probatur argentum et aurum
camino ita corda probat dominus.
Malus obedit lingue inique et fal-
lax obtemperat labiis mendacii.
Qui despicit pauperem exprobrat
factori eius et qui in ruina le-
tatur alterius non erit inpunitus.
Corona senum filii filiorum
et gloria filiorum patres eorum. Non
decent stultum verba composita nec
principem labium mentiens. Gem-
ma gratissima expectatio prestolan-
tis quocumque se verterit prudenter
intelliget. Qui celat delictum
querit amicicias qui altero sermo-
ne repetit et separat federatos.
Plus proficit correptio apud pru-
dentem quam centum plage apud stul-
tum. Semper iurgia querit malus
angelus autem crudelis mittetur
contra eum. Expedit magis ur-
se occurrere raptis fetibus quam fatuo
confidenti in stulticia sua. Qui
reddit mala pro bonis non recedet
malum de domo eius. Qui dimit-
tit aquam caput est iurgiorum et an-
tequam patiatur contumeliam iudicium dese-
rit. Et qui iustificat impium et qui
condemnat iustum abominabilis
uterque apud deum. Quid prodest
stulto habere divitias cum sapientiam eme-
re non possit. Qui altam facit do-
mum suam querit ruinam et qui vi-
tat discere incidet in mala. Omni
tempore diligit qui amicus est et
frater in angustiis comprobatur. Ho-
mo stultus plaudet manibus cum
spoponderit pro amico suo. Qui me-
ditatur discordias diligit rixas
et qui exaltat os suum querit ruinam.
Qui perversi cordis est non inveniet
bonum et qui vertit linguam suam
incidet in malum. Natus est stul-
tus in ignominiam suam sed nec
in fatuo filio pater letabitur. Ani-
mus gaudens etatem floridam fa-
cit spiritus tristis exsiccat ossa. Mu-
nera de sinu impius accipit ut per-
vertat semitas iudicii. In facie
prudentis lucet sapientia oculi stul-
torum in finibus terre. Ira patris
filius stultus et dolor matris que
genuit eum. Non est bonum dam-
num inferre iusto nec percutere prin-
cipem qui recte iudicat. Qui mo-
deratur sermones suos doctus et
prudens est et [illegible]

eruditus. [Stultus] quoque si tacuerit sapiens reputabitur et si compresserit labia sua intelligens. xviii. cap.

Occasiones querit qui vult [illegible] ab amico [illegible] erit exprobrabilis. Non recipit stultus verba prudencie, nisi ea d[illegible] que versantur in corde eius. Impius cum in profundum venerit peccatorum contempnit, sed sequitur eum ignominia et obprobrium. Aqua profunda verba ex ore viri, et torrens redundans fons sapiencie. Accipere personam impii in iudicio non est bonum, ut declinet a veritate iudicii. Labia stulti inmiscent se rixis, et os eorum iurgia provocat. Os stulti contricio eius, et labia ipsius ruine anime eius. Verba bilinguis quasi simplicia, et ipsa perveniunt usque ad interiora ventris. Pigrum deicit timor; anime autem effeminatorum esurient. Qui mollis est et dissolutus est in opere suo, frater est sua opera dissipantis. Turris fortissima nomen domini; ad ipsam currit iustus et exaltabitur. Substancia divitis urbs roboris eius, et quasi murus validus circumdans eum. Antequam conteratur exaltatur cor hominis, et antequam glorificetur humiliatur. Qui prius respondet quam audiat, stultum se esse demonstrat et confusione dignum. Spiritus viri sustentat inbecillitatem suam; spiritum vero ad irascendum facilem quis poterit sustinere? Cor prudens possidebit scienciam, et auris sapientium querit doctrinam. Donum hominis dilatat viam suam, et ante principes spa-

cium ei facit. Iustus prior est accusator sui; venit amicus eius et investigabit eum. Contradictiones comprimit sors, et inter potentes quoque diiudicat. Frater qui adiuvatur a fratre quasi civitas firma, et iudicia eius quasi vectes urbium. De fructu oris viri replebitur venter eius, et ex germina labiorum illius saturabunt eum. [margin: genimina] Mors et vita in manu lingue; qui diligunt eam comedent fructus eius. Qui invenit mulierem bonam invenit bonum, et hauriet iocunditatem a domino. Qui expellit [margin: mulierem bonam expellit] bonum; qui autem tenet adulteram stultus et insipiens est. Cum obsecracionibus loquitur pauper, et dives effabitur rigide. Vir amabilis ad societatem magis amicus erit quam frater.

Capitulum xix.

Melior est pauper qui ambulat in simplicitate sua quam dives torques labia sua insipiens. Ubi non est sciencia anime non est bonum, et qui festinus est pedibus offendit. Stulticia hominis supplantat gressus eius, et contra dominum fervet animo suo. Divicie addunt amicos plurimos; a paupere autem et hii quos habuit separantur. Testis falsus non erit inpunitus, et qui loquitur mendacia non effugiet. Multi colunt personam potentis, et amici sunt dona tribuentis. Fratres hominis pauperis oderunt eum; insuper et amici procul recesserunt a eo. Qui tantum verba sectatur nichil habebit; qui autem possessor est cordis

diligit animam suam et custos prudencie inveniet bona. Testis falsus non erit impunitus et qui loquitur mendacia peribit. Non decent stultum delicie nec servum dominari principibus. Doctrina viri per paciencia noscitur et gloria eius est iniqua pretergredi. Sicut fremitus leonis ita et regis ira et sicut ros super herbam ita et hylaritas eius. Dolor patris filius stultus et tecta iugiter perstillancia litigiosa mulier. Domus et divicie dantur a parentibus a domino autem proprie uxor prudens. Pigredo immittit soporem et anima dissoluta esuriet. Qui custodit mandatum custodit animam suam qui autem negligit vias suas mortificabitur. Feneratur domino qui miseretur pauperi et vicissitudinem suam reddet ei. Erudi filium tuum ne desperes et ad interfectionem eius ne ponas animam tuam. Qui impaciens est sustinebit dampnum et cum rapuerit aliud apponet. Audi consilium et suscipe disciplinam ut sis sapiens in novissimis tuis. Multe cogitaciones in corde viri voluntas autem domini permanebit. Homo indigens misericors est et melior est pauper quam vir mendax. Timor domini ad vitam et in plenitudine commorabitur absque visitacione pessima. Abscondit piger manum suam sub ascella nec ad os suum applicat eam. Pestilente flagellato stultus sapientior erit si autem corripueris sapientem intelliget disciplinam.

sua

Qui affligit patrem et fugit matrem ignominiosus est et infelix. Non cesses fili audire doctrinam nec ignores sermones sciencie. Testis iniquus deridet iudicium et os impiorum devorat iniquitatem. Parata sunt derisoribus iudicia et mallei percucientes stultorum corporibus.

Capitulum XX.

Luxuriosa res vinum et tumultuosa ebrietas quicumque his delectatur non erit sapiens. Sicut rugitus leonis ita et terror regis qui provocat eum peccat in animam suam. Honor est homini qui separat se a contencionibus omnes autem stulti miscentur contumeliis. Propter frigus piger arare noluit mendicabit ergo estate et non dabitur ei. Sicut aqua profunda sic consilium in corde viri sed homo sapiens exhauriet illud. Multi homines misericordes vocantur virum autem fidelem quis inveniet. Iustus qui ambulat in simplicitate sua beatos filios post se derelinquet. Rex qui sedet in solio iudicii dissipat omne malum intuitu suo. Quis potest dicere mundum est cor meum purus sum a peccato. Pondus et pondus mensura et mensura utrumque abhominabile apud deum. Ex studiis suis intelligitur puer si munda et recta sint opera eius. Aurem audientem et oculum videntem dominus fecit utrumque. Noli diligere sompnum ne te egestas opprimat aperi oculos tuos et saturare panibus. Malum est malum est dicit omnis emptor

et tunc [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] sunt bella. Et qui
[illegible] misteria et [illegible]
[illegible] dilatat labia sua [illegible]
[illegible] Qui maledicit [illegible]
suo et matri extinguetur lu
cerna eius in mediis tenebris. He
ditas ad quam festinatur in principio in
[illegible] novissimo benedictione carebit. Ne
dicas reddam malum pro malo, ex
specta dominum et liberabit te. Abhomi
natio est apud dominum pondus et
pondus statera dolosa non est
bonum. A domino diriguntur gressus
viri. Quis autem hominum intelli
gere potest viam suam? Ruina est (margin: devorare)
hominis [illegible] sanctos et post vo
ta retractare. Dissipat impios rex
sapiens et curvat super eos forni
cem. Lucerna domini spiraculum hominis
et investigat omnia secreta ve
ntris. Misericordia et veritas custodiunt regem
et roboratur clementia thronus
eius. Exultatio iuvenum fortitudo
eorum et dignitas senum canities.
Livor vulneris absterget mala et
plage in secretioribus ventris. Capitulum

Sicut divisiones XXI.
aquarum ita cor regis in
manu domini, quocumque vo
luerit inclinabit illud. Omnis via
viri [illegible] sibi videtur, appendit autem

corda dominus. Facere misericordiam et iudi
cium magis placet domino quam
victime. Exaltatio oculorum et dila
tatio cordis, lucerna impiorum pec
catum. Cogitationes [illegible]
[illegible] omnis autem [illegible] (margin: Qui congregat thesauros lingua mendacii, vanus et excors est)
semper in egestate est. Et impin
gitur ad laqueos mortis. Rapi
ne impiorum detrahent eos qui nolu
erunt facere iudicium. Perversa via viri
aliena est; qui autem mundus est rectum (margin: est)
opus eius. Melius est sedere in an
gulo domatis quam cum muliere
litigiosa et in domo communi. Anima (margin: vel quinij)
impii desiderat malum, non mi
serebitur proximo suo. Multato pe
stilente sapientior erit parvulus,
et si sectetur sapientem sumet sci
entiam. Excogitat iustus de domo
impii ut detrahat impios a ma
lo. Qui obturat aurem suam ad cla
morem pauperis, et ipse clamabit
et non exaudietur. Munus abscon
ditum extinguit iras, et donum
in sinu indignationem maximam.
Gaudium iusto est facere iudicium
et pavor operantibus iniquitatem. (margin: Vir)
Qui erraverit a via doctrine in
cetu gigantum commorabitur. Qui
diligit epulas in egestate erit,
qui amat vinum et pinguia non
ditabitur. Pro iusto datur impius
et pro rectis iniquus. Melius est
habitare in terra deserta quam cum mu
liere rixosa et iracunda. Thesau
rus desiderabilis et oleum in
habitaculo iusti, et imprudens
homo dissipabit illud. Qui sequi
tur iustitiam et misericordiam inveniet
vitam ~~[illegible]~~ et gloriam. Civita

 victoriam et honorem acquiret qui dat munera / animam aut aufert accipientium eaz

[illegible]
[illegible] ... Qui
custodit [illegible]
custodit ab [illegible]
[illegible] ... et ... [illegible]
Qui [illegible]
Desideria occidunt [illegible]
runt / quippe noluerunt manus eius quicquam operari
et tota die concupiscit et desiderat [illegible]
uat. Qui autem iustus est tribuet et non cessabit / hostie impiorum abhominabiles / quia offeruntur ex scelere. Testis mendax peribit / vir obediens loquetur victoriam. Vir impius procaciter obfirmat vultum suum / qui autem rectus est corrigit viam suam. Non est sapientia / non est prudentia / non est consilium contra dominum. Equus paratur ad diem belli / dominus autem salutem tribuit. .xxii. cap

Melius est nomen bonum quam divitie multe / super argentum et aurum gratia bona. Dives et pauper obviaverunt sibi utriusque operator est dominus. Callidus vidit malum et abscondit se / innocens pertransiit et afflictus est dampno. Finis modestie timor domini / divitie et gloria et vita. Arma et gladii in via perversi / custos autem anime sue [illegible] Adolescens iuxta viam suam et cum senuerit non recedet ab ea. Dives pauperibus imperat / et qui accipit mutuum servus est fenerantis. Qui seminat iniquitatem metet mala / et virga ire sue consummabit(ur). Qui pronus est ad misericordiam benedicetur / de panibus enim

[illegible]
[illegible] ... et iurgia / cessabunt
[illegible] ... Qui diligit
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ... ad
[illegible] ... in
[illegible] ... Dominus videt ... [illegible]
... colligata est in corde pueri ... [illegible]
... Calumpniatur pauperem ut augeat
divitias suas / dabit ipse ditiori
et egebit. Inclina aurem tuam
et audi verba sapientium ...
pone ergo cor ad doctrinam meam
que pulchra erit tibi cum servaveris
eam in ore tuo et redundabit
in labiis tuis / ut sit in domino fi-
ducia tua / unde et ostendi eam tibi ho-
die / ecce descripsi eam tibi tripliciter
in cogitationibus et scientia ut ostenderem tibi firmitatem et eloquia
veritatis / respondere ex hiis illis qui
miserunt te / non facias violentiam
pauperi quia pauper est / neque conteras egenum in porta / quia dominus
iudicabit causam eius et configet
eos qui confixerunt animam eius.
Noli esse amicus homini iracundo
neque ambules cum viro furioso / ne forte discas semitas eius
et sumas scandalum anime tue.
Noli esse cum hiis qui defigunt
manus suas / et qui vades se
offerunt pro debitis. Si enim non ha-
bes unde restituas / quid cause est
ut tollat operimentum de cubili

enim · creator · et · longe recedet ab eis / probiunus est [marginal glosses]

decubili

dians terminos antiquos quos po
suerunt patres tui. [illegible] vir[illegible]
velocem in o[illegible] [illegible] coram re[illegible]
bus stabit / nec erit an[illegible] ignobi[illegible] eos

Quando [illegible] XXIII. cap.
[illegible] [illegible] [illegible] prin
[illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ante faciem tuam
et statue cultrum in gutture tuo [illegible]
hec p[illegible] in animam tuam. Ne
[illegible] [illegible] cibis eius in quo est pa
[illegible] [illegible]dacii. Noli laborare ut di
[illegible] [illegible] [illegible]udencie tue pone modum.
Ne erigas oculos tuos ad opes quas
habere non potes / quia facient sibi pe
nas quasi aquile et volabunt in
celum. Ne comedas cum homine in
vido et ne desideres cibos eius. Quoniam
in similitudinem arioli et coniecto-
ris estimat quod ignorat / comede
[illegible] dicet tibi / et mens eius
[illegible] est tecum. Cibos quos comederas
evomes et perdes pulchros sermones
tuos. In auribus insipiencium ne
loquaris / quia despicient doctrinam
eloquii tui. Ne attingas terminos
[illegible]ulorum et agrum pupillorum ne in
troeas / propinquus enim illorum for
tis est / et ipse iudicabit contra te
causam illorum. Ingrediatur ad doctri-
nam cor tuum / et aures tue ad v[erba]
[illegible] sciencie. Noli subtrahere a puero
disciplinam / si enim percusseris eum
virga non morietur. Tu virga per
cuties eum / et animam eius de in
ferno liberabis. Fili mi si sapiens
fuerit animus tuus / gaudebit tecum
cor meum et exultabunt renes mei cum
[illegible] locuta fuerint rectum labia tua.
[illegible] Ne emuletur cor tuum peccatores /

sed in timore domini esto tota die &
habebis spem in novissimo / et
expectacio tua non auferetur. Audi
fili mi / et esto sapiens / et dirige
in via animum tuum. Noli esse in
conviviis potatorum / nec in comessa- potatorum
cionibus eorum qui carnes ad
vescendum conferunt. Quia vacantes
[illegible] potibus et dantes sim
bola consumentur / et vestietur pan
nis dormitacio. Audi patrem tuum
qui genuit te / et ne contempnas
cum senuerit mater tua. Veri
tatem eme / et noli vendere sapi-
enciam et doctrinam et intellige-
nciam. Exultat gaudio pater iusti /
qui sapientem genuit letabitur in eo.
Gaudeat pater tuus et mater
tua / et exultet que genuit te /
prebe fili cor tuum michi / et ocu-
li tui vias meas custodiant. Fo
vea enim profunda est meretrix /
et puteus angustus aliena. In
sidiatur in via quasi latro / et
quos incautos viderit interficiet.
Cui ve / cuius patri ve / cui rixe /
cui fovee / cui sine causa vulnera /
cui suffusio oculorum. Nonne hiis
qui morantur in vino et student
calicibus epotandis. Ne intuearis vinum quando
flavescit / cum splenduerit in
vitro color eius. Ingreditur bla
nde sed in novissimo mordebit ut
coluber / et sicut regulus venena
diffundet. Oculi tui videbunt
extraneas / et cor tuum loquetur
perversa. Et eris sicut dormiens
in medio mari / et quasi sopitus
gubernator amisso clavo / et di
ces / verberaverunt me sed non dolui

traxerunt me et ego non sensi quando
evigilabo et iterum vina reperiam.
xxiiii capitulum

Ne emuleris viros malos nec de-
siderabis esse cum eis quia rapinas
meditatur mens eorum et frau-
des labia eorum loquuntur. Sapi-
entia edificabitur domus et pru-
dentia roborabitur. In doctrina re-
plebuntur cellaria universa substantia
preciosa et pulcherrima. Vir sapiens
fortis est et vir doctus robus-
tus et validus quia cum dispo-
sitione initur bellum. Et erit sa-
lus ubi multa consilia sunt. Ex-
celsa stulto sapientia in porta non
aperiet os suum. Qui cogitat ma-
la facere stultus vocabitur. Cogi-
tatio stulti peccatum est et abho-
minatio hominum detractor. Si
desperaveris lapsus in die angustie
imminuetur fortitudo tua. Erue
eos qui ducuntur ad mortem et
qui trahuntur ad interitum liberare
ne cesses. Si dixeris vires non
suppetunt qui inspector est cor-
dis ipse intelligit et salvatorem
anime tue nichil fallit reddet-
que homini iuxta opera sua. Come-
de fili mel quia bonum est et fa-
vum dulcissimum gutturi tuo. Sic
et doctrina sapientie anime tue
quam cum inveneris habebis in no-
vissimis spem et spes tua non
peribit. Ne insidieris et queras
impietatem in domo iusti ne-
que vastes requiem eius. Septi-
es enim in die cadit iustus et
resurget impii autem corruent
in malum. Cum ceciderit inimi-

cus tuus ne gaudeas et in ruina
eius ne exultet cor tuum ne
forte videat dominus et displiceat ei
et auferat ab eo iram suam. Ne
contendas cum pessimis nec emu-
leris impios quoniam non habent futurorum
spem mali et lucerna impiorum
extinguetur. Time dominum fili mi et
regem et cum detractoribus non commis-
cearis quoniam repente consurget per-
ditio eorum et ruinam utriusque quis
novit. Hec quoque sapientibus. Cogno-
scere personam in
iudicio non est bonum. Qui dicunt
impio iustus es maledicent eis
populi et detestabuntur eos tri-
bus. Qui arguunt laudabuntur
et super ipsos veniet benedictio. La-
bia deosculabitur qui recta verba re-
spondet. Prepara foris opus tuum et diligenter exerce
agrum tuum ut pos-
tea edifices domum tuam. Ne sis testis
frustra contra proximum tuum. Nec lactes
quemquam labiis tuis. Ne dicas quomo-
do fecit michi sic faciam ei red-
dam unicuique secundum opus suum.
Per agrum hominis pigri transivi
et per vineam hominis stulti et ec-
ce totum repleverant urtice. Operu-
erunt superficiem eius spine et ma-
ceria lapidum destructa erat. Quod
cum vidissem posui in corde meo
et exemplo didici disciplinam. Usque-
quo piger dormies usque quo de
sompno tuo consurges. Parum in-
quam dormies modicum dormitabis
pauxillum manus conseres ut qui-
escas et veniet quasi cursor ege-
stas tua et mendicitas quasi vir ar-
matus. xxv capitulum

× Hec quoque parabole salomonis quas
transtulerunt viri ezechie regis
iuda

Gloria dei [illegible]
et gloria [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] magnorum [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] quam in quibus [illegible]
[illegible] Que viderunt oculi tui
ne [illegible] in iurgio cito ne
postea emendare possis cum dehonesta-
[illegible] amicum tuum. Causam tuam tracta
cum amico tuo et secretum
extraneo ne reueles ne forte in-
sultet tibi cum audierit et expro-
[illegible] non cesset. Gratia et amici-
[illegible] liberant quas tibi serua ne ex-
probrabilis fias. Mala aurea in
lectis argenteis qui loquitur verbum
in tempore suo. Inauris aurea et
margarita fulgens qui arguit
sapientem et aurem obedientem.
Sicut frigus niuis in die messis
ita legatus fidelis ei qui misit
eum animam illius requiescere facit.
Nubes et ventus et pluuie non
sequentes vir gloriosus et promissa
non complens. Patientia lenietur prin-
ceps et lingua mollis confringit
duritiam. Mel inuenisti comede quod
sufficiat tibi ne forte saciatus
euomas illud. Subtrahe pedem
tuum de domo proximi tui ne for-
te saciatus oderit te. Iaculum et
[illegible] et sagitta acuta homo

[illegible] proximum suum
[illegible] dens putridus et pes
[illegible] res [illegible] qui sperat
[illegible] in die angustie et
[illegible] in die frigoris. Et
acetum in nitro. Et qui cantat ca[rmina]
[illegible] cordi pessimo. Sicut ti-
nea vestimento et vermis ligno
ita tristitia viri nocet cordi. Si
esurierit inimicus tuus ciba il-
lum ~~esurierit inimicus tuus~~
~~[illegible]~~ si sitierit da ei aquam
bibere. Prunas enim congregabis
super caput eius et dominus reddet tibi.
Ventus aquilo dissipat pluui-
as et facies tristis linguam det-
rahentem. Melius est sedere in angu-
lo ~~domatis~~ domatis quam cum muliere liti-
giosa et in domo communi. Aqua
frigida anime sitienti et nuncius
bonus de terra longinqua. Fons
turbatus pede et vena corrupta
iustus cadens coram impio. Si-
cut qui mel multum comedit non
est ei ~~[illegible]~~ bonum sic qui scrutator est
maiestatis opprimetur a gloria.
Sicut vrbs patens et absque murorum
~~[illegible]~~ ambitu ita vir qui non potest
in loquendo cohibere spiritum [illegible]
[illegible] xxvi. capitulum
Quomodo nix in estate et plu-
uie in messe sic indecens est
stulto gloria. Nam sicut
auis ad alta transuolans et passer quolibet
~~[illegible]~~ vadens sic maledictum
frustra prolatum in quelibet super-
ueniet. Flagellum equo et ca-
mus asino et virga in dorso
imprudentium. Ne respondeas stul-
to iuxta stultitiam suam ne effici-

doma · e excelsus
& secretus locus

[illegible] Ne respondeas stulto [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
mittit verba [illegible]
pro [illegible]
tibias sic indecens est [illegible]
torum parabola. Sicut qui mittit
lapidem in acervum mercurii, ita
qui tribuit insipienti honorem.
Quomodo si spina nascatur
in manu temulenti, sic parabola in ore
stultorum. Judicium determinat cau-
sas, et qui imponit stulto silen-
tium iras mitigat. Sicut canis qui
revertitur ad vomitum suum, sic inpru-
dens qui iterat stultitiam suam.
Vidisti hominem sapientem sibi
videri? magis illo spem habebit
stultus. Dicit piger: Leo est in via,
et leena in itineribus. Sicut hostium vertitur
in cardine suo, ita piger in lecto
suo. Abscondit piger manus su-
as sub ascella sua, et laborat
si ad os suum eas converterit. Sapi-
entior sibi piger videtur septem
viris loquentibus sententias. Si-
cut qui apprehendit auribus ca-
nem, sic qui transit impatiens et
miscetur rixe alterius. Sicut noxius est qui
fraudulenter nocet amico suo,
et cum fuerit deprehensus, dicit: Ludens
feci. Cum defecerint ligna ex-
tinguetur ignis, et susurrone
subtracto iurgia conquiescunt.
Sicut carbones ad prunas et lig-
na ad ignem, sic homo iracundus
suscitat rixas. Verba susurronis
quasi simplicia, et ipsa perveniunt
ad intima ventris. Quomodo si

[illegible]
[illegible]
[illegible] spiritus
[illegible]
[illegible]
[illegible] fodit [illegible]
[illegible] qui vo[illegible]
[illegible] ad eum [illegible]
[illegible] non amat veri[illegible]
[illegible] operatur ruinas. Capitulum xxvii.

Ne glorieris in crastinum,
ignorans quid superventura
pariat dies. Laudet te a-
lienus et non os tuum, extraneus
et non labia tua. Grave est
saxum et onerosa arena, sed
ira stulti utroque gravior. Ira
non habet misericordiam, nec erumpens fu-
ror; et impetum concitati ferre
quis poterit? Melior est manifesta
correptio quam amor abscon-
ditus. Meliora sunt vulnera di-
ligentis quam fraudulenta odien-
tis oscula. Anima saturata calca-
bit favum, anima esuriens et a-
marum pro dulci sumet. Sicut avis
transmigrans de nido suo, sic vir
qui relinquit locum suum. Unguento
et variis odoribus delectatur cor,
et bonis amici consiliis anima
dulcoratur. Amicum tuum et amicum
patris tui ne dimiseris, et domum
fratris tui ne ingrediaris in die
afflictionis tue. Melior est vicinus
iuxta quam frater procul. Stude sapientie
fili mi et letifica cor meum [illegible]

exprobranti [illegible] sermonem / Astu-
tus videns malum absconditus
est / parvuli transeuntes sustinuere
dispendia / Tolle vestimentum eius
qui spopondit pro extraneo / et pro
alienis [illegible] / Qui [illegible] ab eo
[illegible]
[illegible] erit
similis / Tecta [illegible] in
die frigoris / et litigiosa mulier
comparantur / qui retinet eam quasi
ventum teneat / et oleum dextere
sue vocabit / Ferrum ferro ex-
acuitur / et homo exacuit faciem
amici sui / Qui servat ficum come-
det fructum eius / et qui custos est
domini sui glorificabitur / Quomodo in aquis
resplendent vultus prospicientium
sic corda hominum manifesta sunt
prudentibus / Infernus et perdi-
tio numquam replebuntur / similiter
et oculi hominum insatiabiles / Quo-
modo probatur in conflatorio argentum
et in fornace aurum / sic probatur
homo ore laudantis / Cor iniqui
inquirit mala / cor autem rectum
inquirit scientiam / Si contuderis stul-
tum in pila quasi tipsanas feri-
ente desuper pilo non auferetur
ab eo stultitia sua / Diligenter agnosce
vultum pecoris tui / tuosque
greges considera / Non enim habebis
iugiter potestatem / sed corona tribuetur tibi
in generatione generationum / Aperta sunt
prata et apparuerunt herbe vi-
rentes / et collecta sunt fena de mon-
tibus / Agni ad vestimentum tuum / et
edi ad agri pretium / Sufficiat tibi lac
caprarum in cibos tuos / et ad neces-
saria domus tue / et ad victum an-
cillis tuis

Capitulum XXVIII

Fugit impius nemine per-
sequente / iustus autem quasi
leo confidens absque ter-
rore erit / Propter peccata terre mul-
ti principes eius / et propter hominis sa-
pientiam et horum scientiam que
dicuntur vita ducis longior erit /
Vir pauper calumnians pauperes
similis est ymbri vehementi in
quo paratur fames / Qui dere-
linquunt legem laudant impium / qui
custodiunt succenduntur contra eum
Viri mali non cogitant iudi-
cium / qui autem requirunt dominum
animadvertunt omnia / Melior est
pauper in simplicitate sua ambu-
lans / quam dives pravis itineribus
Qui custodit legem / filius sapiens
est / qui autem pascit comessatores
confundit patrem suum / Qui coacer-
vat divitias usuris / et fenore libera-
li in pauperes congregat eas
Qui declinat aurem suam ne
audiet legem / oratio eius erit ex-
ecrabilis / Qui decipit iustos in
via mala / in interitu suo corruet /
et simplices possidebunt bona eius /
Sapiens sibi videtur vir dives /
pauper autem prudens scrutabitur
eum / In exultatione iustorum multa
est gloria / regnantibus impiis
ruine hominum / Qui abscondit
scelera sua non dirigetur / qui
autem confessus fuerit et reli-
querit ea misericordiam consequetur / Beatus
homo qui semper est pavidus / qui
vero mentis est dure corruet in
malum / Leo rugiens et ursus esu-
riens princeps impius super populum

pauperem. Vir indigens prin-
ceps multos opprimet per calump-
niam. Qui autem odit avariciam
longi fient dies eius. Hominem
qui calumpniatur anime sanguinem si
usque ad lacum fugerit nemo sus-
tinet. Qui ambulat simpliciter
salvus erit qui perversis ingreditur
semitis concidet semel. Qui ope-
ratur terram suam saturabitur panibus
qui sectatur ocium replebitur egestate.
Vir fidelis multum laudabitur qui
autem festinat ditari non erit in-
nocens. Qui cognoscit in iudicio
faciem non bene facit iste et pro bu-
cella panis deserit veritatem. Vir qui
festinat ditari et aliis invidet ig-
norat quod egestas superveniet ei. Qui
corripit hominem postea in-
veniet apud eum magis graciam quam ille qui
per lingue blandimenta decipit. Qui
subtrahit aliquid a patre suo et a ma-
tre et dicit hoc non est peccatum
particeps homicide est. Qui se iac-
tat et dilatat iurgia concitat qui
vero sperat in domino sanabitur. Qui
confidit in corde (suo) stultus est qui
autem graditur sapienter iste laudabitur.
Qui dat pauperi non indigebit
qui despicit deprecantem sustinebit
penuriam. Cum surrexerint impii
abscondentur homines cum illi peri-
erint multiplicabuntur iusti. Capitulum xxix

Viro qui corripientem. xx.
dura cervice contempnit re- (ei)
pentinus superveniet interitus
et eum sanitas non sequetur. In mul-
tiplicatione iustorum letabitur vulgus
cum impii sumpserint principa-
tum gemet populus. Vir qui amat sapi-

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] blandis
[illegible] amico
[illegible] peccan- (ci)
[illegible] laqueus
[illegible]
[illegible] et iustus [illegible]
pere impius ignorat scientiam Ho-
mines pestilentes dissipant civita-
tem sapientes vero avertunt
furorem Vir sapiens si cum stulto con-
tenderit sive irascatur sive rideat
non inveniet requiem. Viri
sanguinum oderunt simplicem iusti
autem querunt animam eius. Totum
spiritum suum profert stultus sapiens dif-
fert et reservat in posterum. Prin-
ceps qui libenter audit verba menda-
cii omnes ministros habet impios. Pau-
per et creditor obviaverunt sibi
utriusque illuminator est dominus. Rex qui
iudicat in veritate pauperes thronus
eius in eternum firmabitur. Virga atque
correctio tribuit sapientiam puer autem
qui dimittitur voluntati sue con-
fundit matrem suam. In multiplica-
tione impiorum multiplicabuntur scelera
et iusti ruinas eorum videbunt. Eru-
di filium tuum et refrigerabit te et
dabit delicias anime tue. Cum pro-
phetia defecerit dissipabitur populus
qui vero custodit legem beatus est.
Servus verbis non potest erudiri
quia quod dicis intelligit et respondere
contempnit. Vidisti hominem velo-
cem ad loquendum stulticia magis
speranda est quam illius correptio.
Qui delicate nutrit [illegible]

ad peccata procliuior · Superbum sequitur humilitas & humilem spiritu suscipiet gloria · Qui cum fure participat
odit animam suam

seruum suum / postea illum senciet co-
tumacem. Vir iracundus prouocat
rixas / et qui ad indignandum facilis est
erit ad [illegible] et non in-
dicat. Qui timet hominem cito
corruet / qui sperat in [illegible] subl-
euabitur. Multi requirunt faciem prin-
cipis / et a domino iudicium egre-
dietur singulorum. Abhominantur iu-
sti virum impium / et abhominabuntur
impii eos qui in recta sunt via.
Verbum custodiens filius extra perdicionem
Verba co(n)gregantis xxx. cap. erit.
filii vomentis.
Visio quam locutus est
vir cum quo est deus / et qui deo
secum morante confortatus ait.
Stultissimus sum virorum / et sapi-
encia hominum non est mecum / non di-
dici sapienciam. et noui scienciam sancto-
rum. Quis ascendit in celum atque de-
scendit? Quis continuit spiritum in mani-
bus suis? Quis colligauit aquas
quasi in vestimento? Quis suscitauit
omnes terminos terre / quod nomen est eius
et quod nomen filii eius si nosti? Omnis
sermo dei ignitus clipeus est speran-
tibus in se / ne addas quicquam
verbis illius et arguaris inueniaris-
que mendax. Duo rogaui te ne
deneges michi antequam moriar.
Vanitatem et verba mendacia longe
fac a me mendicitatem et diuicias
ne dederis michi / tribue tantum
victui meo necessaria / ne forte sa-
turatus illiciar ad negandum et
dicam Quis est dominus / et egesta-
te compulsus furer / et periurem
nomen dei mei. Ne accuses seruum
ad dominum suum / ne forte maledicat

tibi et corruas. Generatio que patri suo
maledicit / et que matri sue non
benedicit / Generatio que sibi munda vi-
detur / et tamen non est lota a sor-
dibus suis. Generatio cuius excelsi sunt
oculi / et palpebre eius in alta sub-
recte. Generatio que pro dentibus gla-
dios habet / et commandit mo-
laribus suis. ut comedat inopes
de terra et pauperes ex hominibus.
Sanguisuge due sunt filie di-
centes. affer. affer. Tria sunt in-
saciabilia / et quartum quod numquam dicit.
sufficit. Infernus et os vulue.
et terra que non saciatur aqua
ignis vero numquam dicit. sufficit. O-
culum qui subsannat patrem et qui
despicit partum matris sue
effodiant eum corui de torren-
tibus / et comedent eum filii a-
quile. Tria sunt difficilia mi-
chi et quartum penitus ignoro. Vi-
am aquile in celo / viam colubri super
petram / viam nauis in medio ma-
ri / et viam viri in adolescencia
sua. Talis est via mulieris adul-
tere que comedit et terges os su-
um dicit / non sum operata ma-
lum. Per tria mouetur terra et quartum
quod non potest sustinere / per seruum cum
regnauerit / per stultum cum saturatus
fuerit cibo. Per odiosam mulierem
cum in matrimonio fuerit assumpta /
et per ancillam cum heres fuerit domine
sue. Quatuor sunt minima terre
et ipsa sunt sapienciora sapientibus.
Formice populus infirmus que prepa-
rat in messe cibum sibi / lepuscu-
lus plebs invalida qui collocat in
petra cubile suum. Regem locusta

non habet et egreditur universa per turmas suas. Stellio manibus nititur et moratur in edibus regis. Tria sunt que bene gradiuntur et quartum quod incedit feliciter. Leo fortissimus bestiarum ad nullius pavebit occursum. Gallus succinctus lumbos et aries nec est rex qui resistat ei. Est qui stultus apparuit postquam elevatus est in sublime. Si enim intellexisset ori suo imposuisset manum. Qui autem fortiter premit ubera ad eliciendum lac exprimit butyrum et qui vehementer emungit elicit sanguinem et qui provocat iras producit discordias. Capitulum xxxi.

Verba Lamuelis regis visio qua erudivit eum mater sua. Quid dilecte mi quid dilecte uteri mei quid dilecte votorum meorum. Ne dederis mulieribus substantiam tuam et divitias tuas ad delendos reges. Noli regibus o Lamuel dare vinum quia nullum secretum est ubi regnat ebrietas ne forte bibant et obliviscantur iudiciorum et mutent causas filiorum pauperitatis. Date siceram merentibus et vinum his qui amaro sunt animo. Bibant et obliviscantur egestatis sue et dolores non recordentur amplius. Aperi os tuum muto et causis omnium filiorum qui pertranseunt. Aperi os tuum decerne quod iustum est et iudica inopem et pauperem. Mulierem fortem quis inveniet procul et de ultimis finibus pretium eius. Confidit in ea cor viri sui et spoliis non i[ndigebit]

[illegible] lanam et linum et opera[ta est] [illegible] manuum suarum. Facta est [illegible] institoris [illegible] portans panem suum [illegible] et de nocte [illegible] domesticis [illegible] ancillis suis. Consideravit agrum et emit [illegible] de fructu manuum suarum plantavit vineam. Accinxit fortitudine lumbos suos et roboravit brachium suum. Gustavit et vidit quia bona est negotiatio eius non extinguetur in nocte lucerna illius. Manum suam misit ad fortia et digiti eius apprehenderunt fusum. Manum suam aperuit inopi et palmas suas extendit ad pauperem. Non timebit domui sue a frigore nivis omnes enim domestici eius vestiti sunt duplicibus. Stragulatam vestem fecit sibi byssus et purpura indumentum eius. Nobilis in portis vir eius quando sederit cum senatoribus terre. Sindonem fecit et vendidit et cingulum tradidit Chananeo. Fortitudo et decor indumentum eius et ridebit in die novissimo. Os suum aperuit sapientie et lex clementie in lingua eius. Consideravit semitas domus sue et panem otiosa non comedet. Surrexerunt filii eius et beatissimam predicaverunt et vir eius laudavit eam. Multe filie congregaverunt divitias tu sola supergressa es universas. Fallax gratia et vana est pulchritudo mulier timens Dominum ipsa laudabitur. Date ei de fructu [illegible]

+ rogatu ab ea in amore [illegible]

dent eam in portis opera eius.

Explicit liber prouerbiorum Incipit prologus sancti Jeronimi presbiteri

[M]emini me hoc ferme ante quinquennium cum [illegible] ste ble[sille] legerem [illegible] tem[illegible] ciue quod in mundo cerneret [illegible] esse principio obituram quieti disse[ru]erim ut absque me posset intelli[illegible] ue legebat. Itaque quia in procinctu nostri operis subita morte subtracta est et non meruimus o paula et eustochium talem vite nostre habere consortem. Tanto quod vulnere tunc perculsus obmutui. Nunc in bethleem positus augustiore videlicet ciuitate et illius memorie et vobis reddo quod debeo. Hoc breuiter admonens quod nullius auctoritatem secutus sum sed de hebreo transferens magis me septuaginta interpretum consuetudini coaptaui in hiis dumtaxat que non multum ab hebraicis discrepabant. Interdum aquile quoque et simachi et theodotionis recordatus sum ut nec nouitate nimia lectoris studium deterrerem nec rursum contra conscientiam meam fonte veritatis omisso opinionum riuulos consectarer. Explicit prologus sancti Jeronimi.

[M]ultorum nobis et magnorum per legem et prophetas aliosque qui secuti sunt illos sapientia demonstrata in quibus oportet laudare doctrine et sapientia quia non solum ipsos loquentes necesse est peritos sed etiam extraneos posse et dicentes et scribentes doctissimos fieri. Auus meus Jhesus postquam se amplius dedit ad diligentiam lectionis legis et prophetarum et aliorum librorum qui nobis a parentibus nostris tradita sunt voluit et ipse scribere aliquid horum que ad doctrinam et sapientiam pertinent ut desiderantes discere et illorum periti facti magis magisque attenderent et confirmarentur animo ad legitimam vitam. Deprecor itaque venire vos cum beniuolencia et attenciore studio lectionem facere et veniam habere in illis in quibus videmur sequentes ymaginem sapientie et deficere in verborum compositione. Nam deficiunt verba hebraica quando translata fuerint ad aliam linguam. Non solum autem hec sed et ipsa lex et prophete ceteraque aliorum librorum non parvam habent differentiam quando inter se dicuntur. Nam in octauo et tricesimo anno temporibus euergetis regis postquam perueni in egiptum et cum multo tempore ibi fecissem inueni libros ibi relictos parue neque contempnende doctrine. Itaque bonum et necessarium putaui et ipse aliquam addere diligentiam et laborem interpretandi librum istum. et multa vigilia attuli doctrinam in spacio temporis ad illa que ad finem ducunt librum dare et illis qui volunt animum intendere et discere quem ad modum oporteat instruere mores qui secundum legem domini proposuerunt vitam degere. Incipit

[V]erba Ecclesiastes. c. 1.

[V]erba ecclesiastes filii dauid regis ierusalem

[V]anitas vanitatum dixit ecclesiastes
vanitas vanitatum et omnia va-
nitas. Quid habet homo amplius
de universo labore suo quo la-
borat sub sole. Generatio preterit et genera-
tio advenit terra vero in eternum
stat. Oritur [sol] et occidit et ad locum
suum revertitur ibique renascens gy-
rat per meridiem et flectitur ad aqui-
lonem lustrans universa in circui-
tu pergit spiritus et in circulos suos
revertitur. Omnia flumina intrant
in mare et mare non redundat.
Ad locum unde exeunt flumina rever-
tuntur ut iterum fluant. Cuncte res
difficiles non potest eas homo
explicare sermone. Non saturatur
oculus visu nec auris impletur
auditu. Quid est quod fuit ipsum quod
futurum est. Quid est quod factum
est ipsum quod faciendum est. Nichil sub
sole novum nec valet quisquam dicere
ecce hoc recens est. Jam enim precessit
in seculis que fuerunt ante nos. Non
est priorum memoria sed nec eorum
quidem que postea futura sunt
erit recordatio apud eos qui
futuri sunt in novissimo. Ego
ecclesiastes qui fui rex Israel in Jerusalem
et proposui in animo meo querere et
investigare sapienter de omnibus
que fiunt sub sole. Hanc occupatio-
nem pessimam dedit deus filiis homi-
num ut occuparentur in ea. Vidi que
fiunt cuncta sub sole et ecce univer-
sa vanitas et afflictio spiritus. Perversi
difficile corriguntur et stultorum in-
finitus est numerus. Locutus sum in
corde meo dicens. Ecce magnus
effectus sum et precessi sapientia omnes

qui fuerunt ante me in Jerusalem et [illegible]
mea contemplata est multa sapien-
[illegible]

Capitulum ii

[D]ixi ego in corde meo vadam
et affluam deliciis et fruar
bonis et vidi quod hoc quoque esset
vanitas. Risum reputavi errorem
et gaudio dixi quid frustra
deciperis. Cogitavi in corde meo
abstrahere a vino carnem meam ut
animum meum transferrem ad sapientiam
devitaremque stultitiam donec viderem
quid esset utile filiis hominum quo facto o-
pus est sub sole numero dierum vi-
te sue. Magnificavi opera mea edifica-
vi michi domos plantavi vine-
as feci ortos et pomeria et consevi
ea cunctis generis arboribus et extru-
xi michi piscinas aquarum ut irriga-
rem silvam lignorum germinantium. Pos-
sedi servos et ancillas multamque fa-
miliam habui armenta quoque et magnos
ovium greges ultra omnes qui fuerunt
ante me in Jerusalem. Coacervavi michi
argentum et aurum et substantias regum
et provinciarum. Feci michi cantores
et cantatrices et delicias filiorum
hominum. Cyphos et urceos in ministerio
ad vina fundenda et supergressus
sum opibus omnes qui fuerunt an-
te me in Jerusalem. Sapientia quoque perseveravit
mecum et omnia que desideraverunt ocu-
li mei non negavi eis nec prohibui
cor meum quin omni voluptate

fructum et oblectaret se in his que
paraveram. Et hanc ratus sum
partem meam, si uterer labore meo
Cumque convertissem me ad universa opera
que fecerant manus mee et ad
labores in quibus frustra sudave-
ram. vidi in omnibus vanitatem
et afflictionem animi/ et nichil per-
manere sub sole. Transivi ad contempla-
dam sapientiam. errores que et stulti-
tiam. Quid est inquam homo ut
sequi possit regem factorem suum
Et vidi quia tantum precedet sapientia
stulticiam. quantum differt lux a te-
nebris. Sapientis oculi in capite
eius. stultus in tenebris ambulat.
et didici quod unus utriusque esset
interitus. Et dixi in corde meo.
Si unus et stulti et meus occasus
erit. quid michi prodest quod ma-
iorem sapientie dedi operam/ Locutusque
sum cum mente mea et animadverti
quod hoc quoque esset vanitas. Non erit
enim memoria sapientis similiter
ut stulti in perpetuum/ et futura tempora
oblivione cuncta pariter operient.
Moritur doctus similiter et indoctus
et idcirco teduit me vite mee.
videntem mala esse universa sub sole
et cuncta vanitatem atque afflic-
tionem spiritus. Rursus detestatus
sum omnem industriam meam
qua sub sole studiosissime la-
boravi habiturus heredem post me
quem ignoro utrum sapiens an
stultus futurus sit. et dominabitur
in laboribus meis quibus desu-
davi et sollicitus fui et est quic-
quam tam vanum/ Unde cessavi re-
nunciavitque cor meum ultra labo-
rare sub sole. Nam cum alius la-
boret in sapientia et doctrina et
sollicitudine et homini ocioso
quesita dimittit. et hoc ergo vani-
tas et magnum malum/ Quid e-
nim proderit homini de universo labore
suo et afflictione spiritus qua sub so-
le cruciatus est. Cuncti dies eius
doloribus et erumpnis pleni sunt/ nec
per noctem mente requiescit/ et hoc
nonne vanitas est. Nonne me-
lius est comedere et bibere et osten-
dere anime sue bona de laboribus
suis et hoc de manu dei est. Quis
ita vorabit et deliciis affluet ut
ego/ Homini bono in conspectu suo
dedit deus sapientiam scientiam et le-
ticiam/ peccatori autem dedit afflictionem
et curam superfluam ut addat et
congreget. et tradat ei qui placuit
deo sed et hoc vanitas et cassa sol-
licitudo mentis Capitulum tercium

Omnia tempus habent et suis
spaciis transeunt universa
sub sole. Tempus nas-
cendi et tempus pariendi et tempus
moriendi/ tempus plantandi/ et tempus
evellendi quod plantatum est. Tempus
occidendi et tempus sanandi. Tempus
destruendi et tempus edificandi. Te-
mpus flendi et tempus ridendi. Tempus
plangendi et tempus saltandi/ tempus
spargendi lapides et tempus collige-
ndi. Tempus amplexandi et tempus
longe fieri ab amplexibus/ Tempus
acquirendi et tempus perdendi. Tempus
custodiendi et tempus abiciendi. Te-
mpus scindendi et tempus consuendi. Te-
mpus tacendi et tempus loquendi. Te-
mpus dilectionis et tempus odii. Te-

pus belli et tempus pacis. Quid habet
homo amplius de labore suo?
Vidi afflictionem quam dedit Deus fi-
liis hominum ut distendantur in ea.
Cuncta fecit bona in tempore suo
et mundum tradidit disputacioni
disputacionem eorum ut non inveniat
homo opus quod operatus est Deus
ab inicio usque ad finem. Et ego cog-
novi quod non esset melius nisi leta-
ri et benefacere in vita sua. Omnis enim
homo qui comedit et bibit et vi-
det bonum de labore suo hoc donum Dei
est. Didici quod omnia opera que fecit
Deus ut timeatur quod factum est ipsum
permanet que futura perseverent in
perpetuum. Non possumus eis quicquam
addere nec auferre que fecit Deus
ut timeatur quod factum est ipsum perma-
net, que futura sunt iam fuerunt
et Deus restaurat quod abiit. Vi-
di sub sole in loco iudicii impieta-
tem et in loco iusticie iniquitatem
et dixi in corde meo, iustum et im-
pium iudicabit Deus et tempus
omnis rei tunc erit. Dixi in corde
meo de filiis hominum ut probaret eos
Deus et ostenderet similes esse besti-
is. Idcirco unus est interitus hominis
et iumentorum et equa utriusque con-
dicio. Sicut moritur homo sic et
illa moriuntur, similiter spirant om-
nia et nichil habet homo iumento
amplius. Cuncta subiacent vani-
tati et omnia pergunt ad unum locum,
de terra facta sunt et in terram pariter
revertentur. Quis novit si spiritus fili-
orum Adam ascendat sursum et
si spiritus iumentorum descendat deor-
sum. Et deprehendi nichil esse me-

lius quam letari [illegible] in ope-
re suo et [illegible] illius. Quis enim eum
[illegible] futura cog-
noscat. Capitulum [illegible]
[illegible] et vidi ca-
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] desertus. Et laudavi magis
mortuos quam viventes et feliciorem
[illegible] iudicavi qui [illegible]
natus est nec vidit mala que fi-
unt sub sole. Rursum contemplatus sum
omnes labores hominum et industri-
as animadverti [patere] invidie proximi.
Et in hoc ergo vanitas et cura su-
perflua est. Stultus complicat manus su-
as et comedet [carnes] suas dicens Me-
lior est pugillus cum requie
quam plena utraque manus cum
dolore et afflictione animi. Con-
siderans reperi aliam vanitatem
sub sole. Unus est et secundum non habet,
non filium, non fratrem et tamen labo-
rare non cessat, nec saciantur oculi
eius divitiis nec recogitat dicens
Cui laboro et fraudo animam meam
bonis? In hoc quoque vanitas est et
afflictio pessima. Melius est ergo
duos simul esse quam unum, habent
enim emolumentum societatis sue.
et Si unus ceciderit ab alio fulcietur.
Ve soli quia cum ceciderit non habet
sublevantem se. Et si dormierint
duo fovebuntur mutuo, unus quomodo
calefiet? Et si quispiam prevaluerit
contra unum duo resistunt ei. Funi-
culus triplex difficile rumpitur. Me-
lior est puer pauper et sapiens rege

Rege sene et stulto qui nescit provi-
dere in posterum. Quod de carcere cathe-
nis que interdum quis egrediatur ad
regnum et alius natus in regno
inopia consumatur. Vidi cunctos
viventes qui ambulant sub sole cum
adolescente secundo qui consurget
pro eo. Infinitus est numerus populi omnium
qui fuerunt ante eum et qui pos-
tea futuri sunt non letabuntur in eo.
Sed et hec vanitas et afflictio spiritus.
Custodi pedem tuum ingredien-
do domum dei et appropinqua ut
audias. Multo enim melior est o-
bedientia quam stultorum victime
qui nesciunt quid faciunt mali.

Ne temere quid Cap quintum
loquaris neque cor tuum
sit velox ad proferendum ser-
monem coram deo. Dominus enim in ce-
lo. Deus enim in celo et tu super terram
idcirco sint pauci sermones tui.
Multas curas sequuntur sompnia et
in multis sermonibus invenietur stul-
ticia. Si quid vovisti deo ne mo-
reris reddere. Displicet enim ei infide-
lis et stulta promissio sed quodcumque vo-
veris redde. Multoque melius est
non vovere quam post votum promissa
non reddere. Nec dederis os tuum ut
peccare facias carnem tuam neque
dicas coram deo (angelo) non est providentia
ne forte iratus deus super sermones
tuos dissipet cuncta opera manuum
tuarum. Ubi multa sunt sompnia
plurime vanitates et sermones
innumeri tu vero deum time. Si
videris calumpnias egenorum et vio-
lenta iudicia et subverti iusticiam
in provincia non mireris super hoc ne-

i providentia

gotio quia excelso alius excel-
sior est et super hos quoque eminenti-
ores sunt alii et insuper universe
terre rex imperat servienti. Avarus
non implebitur pecunia et qui amat
divitias fructus non capiet ex
eis et hoc ergo vanitas. Ubi multe
sunt opes multi et qui comedunt
eas. Et quid prodest possessori nisi
quod cernit divitias oculis suis.
Dulcis est sompnus operanti sive
parum sive multum comedat saturi-
tas autem divitis non sinit dormi-
re eum. Est et alia infirmitas pes-
sima quam vidi sub sole. Divicie con-
servate in malum domini sui. Pereunt enim
in afflictione pessima generabit fi-
lium qui in summa egestate erit. Si-
cut egressus est nudus de utero
matris sue sic revertetur et nichil
afferet secum de labore suo. Mise-
rabilis prorsus infirmitas quomodo
venit sic revertetur. Quid ergo pro-
dest ei quod laboravit in ventum. Cunc-
tis diebus vite sue comedat in
tenebris et in curis multis et in e-
rumnis atque tristicia infirmitas
quomodo venit sic revertetur. Hoc itaque mi-
chi visum est bonum ut comedat quis
et bibat et fruatur leticia ex labore
suo quo laboravit ipse sub sole numero
dierum vite sue quos dedit ei deus
et hec est pars illius. Et omni homini
cui dedit deus divicias atque substan-
tiam potestatemque ei tribuit ut comedat
ex eis et fruatur parte sua et lete-
tur de labore suo hoc est donum dei.
Non enim satis recordabitur dierum
vite sue eo quod deus occupet de-
liciis cor eius. Cap sextum

Est et aliud malum quod vidi sub sole et quidem frequens apud homines. Vir cui dedit deus divitias et substantiam et honorem et nichil deest anime sue ex omnibus que desiderat. nec tribuit ei deus potestatem ut comedat ex eo sed homo extraneus vorabit illud. hoc vanitas et magna miseria est. Si genuerit quispiam centum filios et vixerit multos annos et plures dies etatis habuerit et anima illius non utatur bonis substantie sue sepulturaque careat. De hoc ego pronuncio quod melior illo sit abortivus. Frustra enim venit et pergit ad tenebras et oblivione delebitur nomen eius. Non vidit solem neque cognovit distantiam boni et mali. Etiam si duobus milibus annis vixerit et non fuerit perfruitus bonis. nonne ad unum locum properant omnia. Omnis labor hominis in ore eius sed anima illius non implebitur bonis. Quid habet amplius sapiens a stulto. Et quid pauper nisi ut pergat illuc ubi est vita. Melius est videre quod cupias quam desiderare quod nescias. Sed et hoc vanitas est et presumptio spiritus. Qui futurus est iam vocatum est nomen eius et scitur quod homo sit et non possit contra fortiorem se in iudicio contendere. Verba sunt plurima multaque in disputando habentia vanitatem. capitulum vii.

Quid necesse est homini maiora se querere cum ignoret quid conducat sibi in vita sua in numero dierum peregrinationis sue et tempore quod velud umbra preterit. aut quis poterit ei indicare quid post eum futurum sub sole sit. Melius est nomen bonum quam unguenta pretiosa et dies mortis die nativitatis. Melius est ire ad domum luctus quam ad domum convivii. in illa enim finis cunctorum admonetur hominum et vivens cogitat quid futurum sit. Melior est ira risu quia per tristitiam vultus corrigitur animus delinquentis. Cor sapientium ubi tristitia et cor stultorum ubi leticia. Melius est a sapiente corripi quam stultorum adulatione decipi. Quia sicut sonitus spinarum ardentium sub olla sic risus stulti et hoc vanitas. Calumpnia conturbat sapientem et perdet robur cordis illius. Melior est finis orationis quam principium. Melior est paciens arrogante. Ne sis velox ad irascendum quia ira in sinu stulti requiescit. Ne dicas quid putas cause est quod priora tempora meliora fuere quam nunc sunt. stulta est enim huiuscemodi interrogatio. Utilior est sapientia cum divitiis et magis prodest videntibus solem. Sicut enim protegit sapientia sic protegit pecunia. hoc autem plus habet eruditio et sapientia quod vitam tribuunt possessori suo. Considera opera dei quod nemo possit corrigere quem ille despexerit. In die bona fruere bonis et malam diem precave. Sicut enim hanc sic et illam fecit deus ut non inveniat homo contra eum iustas querimonias. Hec quoque vidi in diebus vanitatis mee. Iustus perit in iusticia sua et impius multo vivit tempore in malicia sua. Noli esse iustus multum neque plus sapias quam necesse est. Ne obstupescas. Ne impie

agas multum et noli esse stultus
ne moriaris in tempore non tuo Bo
num est sustentare iustum. Sed et ab illo
ne subtrahas manum tuam quia
qui deum timet nichil negligit. Sa
pientia confortabit sapientem super
decem principes ciuitatis. Non est
homo iustus in terra qui faciat
bonum et non peccet. Sed et cunctis sermo
nibus qui dicuntur ne accomodes cor
tuum ne forte audias seruum tuum ma
ledicentem tibi Scit enim tua conscien
tia et tu crebro maledixisti a
liis. Cuncta temptaui in sapientia. dixi
sapiens efficiar. et ipsa longius
recessit a me multo magis quam e
rat. et alta profunditas quis inue
niet eam. lustraui uniuersa animo
meo. ut scirem et considerarem et q
rerem sapientiam et rationem. et ut
cognoscerem impietatem stulti et er
rorem imprudentium Et inueni
amariorem morte mulierem que laq
ueus uenatorum est et sagena cor eius
uincula sunt manus illius. qui pla
cet deo fugiet eam. Qui autem pec
cator est capietur ab illa. Ecce hoc
inueni dixit ecclesiastes. unum et al
terum ut inuenirem rationem quam
adhuc querit anima mea et non in
ueni Virum de mille unum repperi.
mulierem ex omnibus non inueni. So
lummodo hoc inueni quod fecerit deus
hominem rectum et ipse se infinitis
miscuerit questionibus Quis talis
ut sapiens est. et quis cognouit so
lutionem verbi Capitulum viii

inuenire

Sapientia hominis lucet in vul
tu eius. et potentissimus fa
ciem illius commutabit Ego
os regis obserno et precepta iura
menti dei. Ne festines recedere a
facie eius. neque permaneas in ope
re malo. quia omne quod uoluerit faciet.
et sermo illius potestate plenus est.
Nec dicere ei quisquam potest. quare
ita facis. Qui custodit preceptu
m non experietur quicquam mali. Tempus
et responsionem cor sapientis in
telligit. Omni negotio tempus est
et opportunitas. et multa hominis af
flictio. quia ignorat preterita. et uen
tura nullo scire potest nuntio. Non
est in hominis ditione prohibere spiritum.
nec habet potestatem in die mortis.
nec sinitur quiescere ingruente bel
lo. neque saluabit impietas im
pium. Omnia hec consideraui et dedi cor
meum in cunctis operibus que fiunt
sub sole. Interdum dominatur homo ho
mini in malum suum. Vidi impios
sepultos qui etiam cum adhuc viverent.
~~nemmet~~ in loco sancto erant Et lau
dabantur in ciuitate quasi iustorum
operum. Sed et hoc uanitas est. Etenim quia
non profertur cito contra malos se
ntentia. absque ullo timore filii ho
minum perpetrant mala. Attamen peccator
ex eo quod centies facit malum et per pa
tientiam sustentatur. Ego cognoui
quod erit bonum timentibus deum qui ue
rentur faciem eius. Non sit bonum
impio. nec prolongentur dies eius.
Sed quasi umbra transeant qui non
timent faciem dei. Est et alia ua
nitas que fit super terram. Sunt iusti
quibus multa proveniunt quasi
opera egerint impiorum. Et sunt
impii qui ita securi sunt quasi
iustorum facta habeant. Sed et hoc uani

tus est: et cum hoc nichil in mundo [illegible] dum intelligens [illegible] quod non est bonum homini sub sole nisi quod comederet et biberet atque gauderet: et hoc solum secum auferret de labore suo in diebus vite sue quos dedit ei deus sub sole. Et apposui cor meum ut scirem sapientiam et intelligerem distinctionem que versatur in terra. Est homo qui diebus et noctibus somnum oculis non capit. et intellexi quod omnium operum dei nullam possit invenire homo rationem eorum que fiunt sub sole. Et quanto plus laboraverit ad querendum, tanto minus inveniet et si dixerit sapiens se nosse, non poterit reperire. Omnia hec tractavi in corde meo ut curiose intelligerem.

Cap. 9°

Sunt iusti atque sapientes et opera eorum in manu dei: et tamen nescit homo utrum amore an odio dignus sit. Sed omnia in futurum servantur incerta, eo quod universa eque eveniant iusto et impio, bono et malo, mundo et inmundo, immolanti victimas et sacrificia contempnenti. Sicut bonus sic et peccator, ut periurus ita et ille qui verum deierat. Et hoc est pessimum inter omnia que sub sole fiunt: quia eadem cunctis eveniunt. Unde et corda filiorum hominum implentur malicia et contemptu in vita sua, et post hec ad inferos deducentur. Nemo est qui semper vivat et qui huius rei habeat fiduciam. Melior est canis vivus leone mortuo. Viventes enim sciunt se esse morituros. Mortui vero nichil noverunt amplius [illegible] ultra mercedem [illegible] tradita est memoria eorum. Amor quoque et odium et invidia simul perierunt [illegible] in hoc seculo et in opere quod sub sole geritur. Vade [illegible] panem [illegible] vinum tuum quia deo placent opera tua. Omni tempore sint vestimenta tua candida et oleum de capite tuo non deficiat. Perfruere vita cum muliere quam diligis cunctis diebus vite instabilitatis tue que date sunt tibi sub sole omni tempore vanitatis tue. Hec est enim pars in vita et in labore tuo quo laboras sub sole. Quodcumque potest manus tua facere instanter operare: quia nec opus nec ratio nec sciencia nec sapientia erit apud inferos quo tu properas. Verti me ad aliud, vidique sub sole nec velocium esse cursum nec fortium bellum nec sapientium panem nec doctorum divicias nec artificum graciam, sed tempus casumque in omnibus. Nescit homo finem suum: sed sicut pisces capiuntur hamo et sicut aves comprehenduntur laqueo, sic capiuntur homines tempore malo cum eis extemplo supervenerit. Hanc quoque vidi sub sole sapientiam et probavi maximam. Civitas parva et pauci in ea viri. Venit contra eam rex magnus et vallavit eam extruxitque municiones per gyrum et perfecta est obsidio. Inventusque est in ea vir pauper et sapiens, et liberavit urbem per sapientiam suam: et nullus deinceps recordatus est hominis illius pauperis. Et dicebam ego meliorem esse sapientiam fortitudine.

Quomodo ergo sapientia pauperis
contempta est et verba eius non sunt
audita. Verba sapientium audi-
untur in silentio plus quam clamor
principis inter stultos. Melior est
sapientia quam arma bellica et qui in uno
peccaverit multa bona per-
det. Capitulum decimum

Muscae morientes perdunt
suavitatem unguenti. Pre-
tiosior est sapientia et gloria
parva ad tempus stultitia. Cor
sapientis in dextera eius et cor stul-
ti in sinistra illius. Sed et stultus in
via ambulans cum ipse insipi-
ens sit omnes stultos existimat. Si
spiritus potestatem habentis ascenderit
super te locum tuum ne dimiseris quia
curatio faciet cessare peccata maxi-
ma. Est malum quod vidi sub sole quasi
per errorem egrediens a facie prin-
cipis. positum stultum in dignitate sub-
limi et divites sedere deorsum.
Vidi servos in equis et principes
quasi servos ambulantes super terram.
Qui fodit foveam incidet in eam
et qui dissipat sepem mordebit eum
coluber. Qui transfert lapides affligetur
in eis et qui scindit ligna vulnera-
bitur ab eis. Si retusum fuerit ferrum
et hoc non ut prius sed hebetatum fuerit
multo labore exacuetur. et post
industriam sequetur sapientia. Si mor-
deat serpens in silentio nihil eo mi-
nus habet qui occulte detrahit. Ver-
ba oris sapientis gratia et labia
insipientis praecipitabunt eum. Ini-
tium verborum eius stultitia et novissimum
oris illius error pessimus.
Stultus verba multiplicat. Ignorat
homo quid ante se fuerit. et
quid post se futurum sit quis illi po-
terit indicare. Labor stultorum af-
fliget eos qui nesciunt in urbe
pergere. Vae tibi terra cuius rex puer est
et cuius principes vescuntur mane.
Beata terra cuius rex nobilis est et
cuius principes vescuntur tempore suo
ad reficiendum et non ad luxuriam.
In pigritiis humiliabitur contignatio et
in infirmitate manuum perstilla-
bit domus. In risu faciunt panem
et vinum ut epulentur bibentes et
pecuniae obediunt omnia. In cogi-
tatione tua regi ne detrahas et
in secreto cubiculi tui ne male-
dixeris diviti quia aves caeli por-
tabunt vocem tuam et qui habet
pennas annuntiabit sententiam.

Cap. XI.

Mitte panem
tuum super transeuntes aquas
quia post multa tempora
invenies illum. Da partem septem nec-
non et octo quia ignoras quid fu-
turum sit mali super terram. Si reple-
tae fuerint nubes ymbrem super terram
effundent. Si ceciderit lignum ad
austrum aut ad aquilonem in quo-
cumque loco ceciderit ibi erit. Qui ob-
servat ventum non seminat et qui
considerat nubes numquam metet.
Quomodo ignoras quae sit via spiritus et
qua ratione compingantur ossa in ven-
tre praegnantis sic nescis opera dei
qui fabricator est omnium. Mane
semina semen tuum et ne cesset
manus tua quia nescis quid magis
oriatur hoc aut illud et si utrumque si-
mul melius erit. Dulce lumen et
delectabile est oculis videre solem

contignatio est tignorum iunctio vel coaptatio in edificio et dicitur a contigno as quod est tigna iungere vel coaptare in structura. ubi tigna tectum ferunt unde versus: Tectum tigna ferunt quae contignatio iungit.

vespere

Si annis multis vixerit homo et in his omnibus letatus fuerit meminisse debet tenebrosi temporis et dierum multorum qui cum venerint [illegible] preterita. Letare ergo iuvenis in adolescentia tua et in bono sit cor tuum in diebus iuventutis tue et ambula in viis cordis tui et in intuitu oculorum tuorum et scito quod pro omnibus his adducet te deus in iudicium. Aufer iram a corde tuo et amove maliciam a carne tua. adolescentia enim et voluptas vana sunt. Capitulum .xii.

Memento creatoris tui in diebus iuventutis tue antequam veniat tempus afflictionis tue et appropinquet anni de quibus dicas non michi placent. Antequam tenebrescat sol et luna et stelle et revertantur nubes post pluviam. Cum commovebuntur custodes domus et nutabunt viri fortissimi et ociose erunt molentes in minuto numero et tenebrescent videntes per foramina et claudent hostia in plateis in humilitate vocis molentis et consurget ad vocem volucris et obsurdescent omnes filie carminis. Excelsa quoque timebunt et formidabunt in via. florebit amigdalus. impinguabitur locusta. dissipabitur capparis. quoniam ibit homo in domum eternitatis sue et circuibunt in platea plangentes. Antequam rumpatur funiculus argenteus et recurrat vitta aurea et conteratur ydria super fontem et confringatur rota super cisternam et rev

[illegible] sua unde erat et spiritus [illegible] ad [illegible] qui dedit [illegible] vanitas di[illegible] omnia vanitas. Cum[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] tissimos ac veritate plenos. Verba sapientium sicut stimuli et quasi clavi in altum defixi que per magistrorum consilium data sunt a pastore uno. His amplius fili mi ne requiras. Faciendi plures libros nullus est finis. Frequensque meditatio carnis est afflictio. Finem loquendi omnes pariter audiamus. Deum time et mandata eius observa. hoc est enim omnis homo. Et cuncta que fiunt adducet deus in iudicium pro omni errato sive bonum sive malum sit. Explicit liber Ecclastes. Incipit cantica canticorum.

Osculetur me osculo oris sui. quia meliora sunt ubera tua vino fragrancia unguentis optimis. Oleum effusum nomen tuum. Ideo adolescentule dilexerunt te. Vox ecclesie ad christum. Trahe me post te. curremus in odore unguentorum tuorum. Vox sponsi ad adolescentulas. Introduxit me rex in cellaria sua. exultabimus et letabimur in te. memores uberum tuorum super vinum. Recti diligunt te. Vox synagoge. Nigra sum sed formosa filie

cut thabernacula cedar. sicut pelles salomonis ~~Vox sponse~~ ¶ Nolite me considerare quod fusca sim quia decolorauit me sol. Filii matris mee pugnauerunt contra me posuerunt [illegible] in vineis. vineam [illegible] ~~[illegible]~~ ¶ Indica [illegible] diligit anima mea. [illegible] ubi cubes in meridie ne [illegible] incipiam post greges sodalium tuorum. ¶ Si ignoras te o pulcherrima inter mulieres egredere et [illegible] post vestigia gregum et pasce edos tuos. iuxta thabernacula pastorum ¶ Equitatum meo in curribus pharaonis assimilaui te amica mea ¶ Pulchre sunt gene tue sicut turturis. collum tuum sicut monilia. murenulas aureas faciemus tibi vermiculatas argento ~~Vox ecclesie~~ ¶ Dum esset rex in accubitu suo nardus mea dedit odorem suauitatis ¶ Fasciculus mirre dilectus meus michi inter ubera mea ~~dedit odorem suauitatis~~ commorabitur ¶ Botrus cypri dilectus meus michi in vineis engaddi Vox christi ¶ Ecce tu pulchra es amica mea. ecce tu pulchra oculi tui columbarum ~~Vox ecclesie~~ ¶ Ecce tu pulcher es dilecte mi. et decorus lectulus noster floridus. et tigna domorum nostrorum cedrina. laquearia nostra cypressina. ~~Vox christi~~ Capitulum secundum

Ego flos campi et lilium convallium sicut lilium inter spinas sic amica mea inter filias ~~Vox ecclesie~~ ¶ Sicut malum inter ligna siluarum. sic dilectus meus inter filios ¶ Sub umbra illius quem desideraueram sedi et fructus eius dulcis gutturi meo ¶ Introduxit me rex in cellam vinariam ordinauit in me caritatem. Fulcite me floribus stipate me malis. quia amore langueo. Leua eius sub capite meo et dextera illius amplexabitur me. ~~Vox christi~~ ¶ Adiuro vos filie ierusalem per capreas ceruosque camporum ne suscitetis neque euigilare faciatis dilectam quoadusque ipsa velit. ~~Vox ecclesie~~ ¶ Vox dilecti mei Ecce iste venit saliens in montibus transiliens colles. Similis est dilectus meus capree hynuloque ceruorum ¶ En ipse stat post parietem nostrum respiciens per fenestras prospiciens per cancellos et dilectus meus loquitur michi ¶ Surge propera amica mea. columba mea formosa mea et veni ¶ Iam enim hyemps transiit ymber abiit et recessit ¶ Flores apparuerunt in terra nostra tempus putacionis advenit ¶ Vox turturis audita est in terra nostra ficus protulit grossos suos vinee florentes dederunt odorem suum ~~Vox christi~~ ¶ Surge amica mea speciosa mea et veni columba mea in foraminibus petre et in cauerna macerie ostende michi faciem tuam sonet vox tua in auribus meis vox enim tua dulcis et facies tua decora ~~Vox aduersus hereses~~ Capite nobis vulpes paruulas que demoliuntur vineas nam vinea nostra floruit ~~Vox ecclesie~~ ¶ Dilectus meus michi et ego illi qui pascitur inter lilia donec aspiret dies et inclinentur umbre Reuertere similis esto dilecte mi capree et hynnulo ceruorum super montes be

Cap^m iiii

thel [illegible]
[illegible] In lectulo meo per
noctes quesivi quem diligit anima
mea quesivi illum et non inveni. Sur-
gam et circuibo civitatem per vicos
et plateas querens quem diligit a-
nima mea. Quesivi illum et non
inveni. Invenerunt me vigiles qui
custodiunt civitatem. Ecclesia de sponso
dicit. Num quem diligit anima mea
vidistis. Paululum cum pertransissem
eos inveni quem diligit anima mea.
Tenui eum nec dimittam donec
introducam eum in domum matris
mee et in cubiculum genitricis mee.
Sponsus ad amicas. Adiuro vos
filie ierusalem per capreas cervosque campo-
rum ne suscitetis neque evigilare faci-
atis dilectam quoadusque ipsa ve-
lit. Vox ecclesie. Vox dilecti mei. Que
est ista que ascendit per desertum
sicut virgula fumi ex aromati-
bus mirre et thuris et universi
pulveris pigmentarii. En lectulum
salomonis sexaginta fortes am-
biunt ex fortissimis israel omnes
tenentes gladios et ad bella doctis-
simi. Uniuscuiusque ensis super fe-
mur suum propter timores noctur-
nos. Ferculum fecit sibi rex salo-
mon de lignis libani. Ecclesia de christo
dicit. Columpnas eius fecit argen-
teas reclinatorium aureum ascensum
purpureum media caritate constra-
vit propter filias ierusalem. Egredimini
et videte filie syon regem salo-
monem in diademate quo coronavit eum
mater sua in die desponsationis
illius et in dilectione cordis illius.
Christus ecclesie dicit. Cap^m quartum

Q[illegible] pulchra es amica
[illegible] es pulchra es
[illegible] columbae
[illegible] latet. Capilli
[illegible] caprarum que ascende-
[illegible] galaad. Den-
[illegible]
[illegible]
[illegible] es et [illegible]
inter eas. Sicut vitta coccinea la-
bia tua et eloquium tuum dulce. Si-
cut fragmentum mali punici ita
gene tue absque eo quod intrinsecus la-
tet. Sicut turris david collum
tuum que edificata est cum propug-
naculis mille clipei pendent ex ea
omnis armatura fortium. Duo ube-
ra tua sicut duo hinnuli capree gemel-
li qui pascuntur in liliis donec as-
piret dies et inclinentur umbre.
Sponsus de sponsa dicit. Vadam
ad montem mirre et ad collem thu-
ris. Sponsus ad sponsam. Tota pul-
chra es amica mea et macula non
est in te. Veni de libano sponsa mea
veni de libano veni coronaberis de ca-
pite amana et de vertice sanir
et hermon de cubilibus leonum et de
montibus pardorum. Vulnerasti cor
meum soror mea sponsa vul-
nerasti cor meum in uno oculo-
rum tuorum et in uno crine colli tui.
Quam pulchre sunt mamme tue so-
ror mea sponsa. pulchriora ube-
ra tua vino et odor unguentorum
tuorum super omnia aromata. Fa-
vus distillans labia tua sponsa
mel et lac sub lingua tua et odor
vestimentorum tuorum sicut odor thu-
ris. Ortus conclusus soror mea

sponsa [illegible] fons signatus Emissiones tue pa-
radisus malorum punicorum cum p[illegible]
morum fructibus [illegible] cum nardo
nardus et crocus fistula et cin-
namomum [illegible] ligni libani
mirra et aloe [illegible]
[illegible] fons ortorum puteus
aquarum [illegible] que fluunt impetu de libano Surge aquilo et veni au-
ster perfla ortum meum et fluent
aromata illius ~~Eccl'ia de xpo dicit~~

Veniat dilectus ~~cap'm quartum~~ quintum
meus in ortum suum et co-
medat fructum pomorum
suorum ~~xpus dicit~~ Veni in ortum
meum soror mea sponsa messui
mirram meam cum aromatibus meis
Comedi favum meum cum melle meo
bibi vinum meum cum lacte meo ~~xpc~~
~~ad apostolos dicit~~ Comedite amici
mei bibite et inebriamini ego dor-
mio et cor meum vigilat ~~Eccl'ia~~
~~dicit~~ Vox dilecti mei pulsantis
Aperi michi soror mea amica mea
columba mea inmaculata quia ca-
put meum plenum est rore et cin-
cinni mei guttis noctium ~~Sponsa~~
~~de semet ipsam~~ dicit Expoliavi me tu-
nica mea quomodo induar illam lavi
pedes meos quomodo inquinabo
illos ~~Vox ecclesie ad xpm~~ Dilectus
meus misit manum suam per fo-
ramen et venter meus intremuit
ad tactum eius ~~Sponsa de semet ip-~~
~~sa dicit~~ Surrexi ut aperirem dilec-
to meo manus mee distillaverunt
mirram et digiti mei pleni mir-
ra probatissima pessulum ostii mei

aperui dilecto meo at ille declina-
verat atque transierat Anima mea
liquefacta est ut dilectus locutus
est quesivi et non inveni illum
vocavi et non respondit michi
Invenerunt me custodes civitatis
percusserunt me et vulneraverunt me
tulerunt pallium meum custodes
murorum Adiuro vos filie Ierusalem si
inveneritis dilectum meum ut nuncie-
tis ei quia amore langueo ~~Vox~~
~~synagoge~~ Qualis est dilectus tuus
ex dilecto o pulcherrima mulierum qua-
lis est dilectus tuus ex dilecto quia
sic adiurasti nos ~~Vox ecclesie de xpo~~
~~dicit~~ Dilectus meus candidus et
rubicundus electus ex milibus ca-
put eius aurum optimum coma eius
sicut elate palmarum nigre quasi cor-
vus Oculi eius sicut columbe super
rivos aquarum que lacte sunt lo-
te et resident iuxta fluenta ple-
nissima Gene illius sicut areo-
le aromatum consite a pigmentariis
labia eius lilia distillantia mir-
ram primam Manus illius torna-
tiles aureae plene iacinctis Ven-
ter eius eburneus distinctus sa-
phiris Crura illius columpne mar-
moree que fundate sunt super ba-
ses aureas Species eius ut libani
electus ut cedri Guttur illius sua-
vissimum et totus desiderabilis Ta-
lis est dilectus meus iste amicus
meus filie Ierusalem ~~Vox synagoge~~
~~ad eam~~ Quo abiit dilectus tuus
o pulcherrima mulierum quo declina-
vit dilectus tuus et querimus eum
tecum ~~Vox ecclesie dicit~~ Sequitur
capitulum ~~quintum~~ sextum

murini / mur capel / i mulierum / pendentes

Dilectus meus descendit in ortum suum ad areolam aromatum ut pascatur in ortis et lilia colligat. Ego dilecto meo et dilectus meus mihi qui pascitur inter lilia. Vox christi ad ecclesiam. Pulchra es amica mea suavis et decora sicut iherusalem terribilis ut castrorum acies ordinata. Averte oculos tuos a me quia ipsi me avolare fecerunt. Capilli tui sicut greges caprarum que apparuerunt de galaad. Dentes tui sicut greges ovium que ascenderunt de lavacro omnes gemellis fetibus et sterilis non est inter eos. Sicut cortex mali punici sic gene tue absque occultis tuis. Sexaginta sunt regine et octoginta concubine et adolescentularum non est numerus. Vox christi ad ecclesiam. Una est columba mea electa mea una est matris sue electa genitrici sue. Viderunt illam filie et beatissimam predicaverunt regine et concubine laudaverunt eam. Que est ista que progreditur sicut aurora consurgens. pulchra ut luna electa ut sol. terribilis ut castrorum acies ordinata. Descendi in ortum nucum ut viderem poma convallium et inspicerem si floruisset vinee et germinassent mala punica. Nescivi. Anima mea conturbavit me propter quadrigas aminadab. Synagoga dicit. Revertere revertere sunamitis. revertere revertere ut intueamur te. Vox synagoge. Capitulum septimum

Quid videbis in sunamite nisi choros castrorum. Vox christi ad ecclesiam. Quam pulchri sunt gressus tui in calciamentis filia principis. Iunctura feminum tuorum sicut monilia que fabricata sunt manu artificis. Umbilicus tuus crater tornatilis numquam indigens poculis. Venter tuus sicut acervus tritici vallatus liliis. Duo ubera tua sicut duo hinnuli gemelli capree. Collum tuum sicut turris eburnea. Oculi tui sicut piscine in esebon que sunt in porta filie multitudinis. Nasus tuus sicut turris libani que respicit contra damascum. Caput tuum ut carmelus et come capitis tui sicut purpura regis iuncta canalibus. Quam pulchra es et quam decora karissima in deliciis. Statura tua assimilata est palme et ubera tua botris. Dixi ascendam in palmam et apprehendam fructus eius et erunt ubera tua sicut botri vinee et odor oris tui sicut malorum. Guttur tuum sicut vinum optimum. Ecclesia dicit. Dignum dilecto meo ad potandum labiisque et dentibus illius ruminandum. Ego dilecto meo et ad me conversio eius. Veni dilecte mi egrediamur in agrum commoremur in villis. Mane surgamus ad vineam videamus si floruit vinea si flores fructus parturiunt si floruerunt mala punica. Ibi dabo tibi ubera mea. Mandragore dederunt odorem in portis nostris. omnia poma nova et vetera dilecte mi servavi tibi. Capitulum viii.

Quis mihi det te fratrem meum sugentem ubera matris mee ut inveniam te foris et deosculer et iam me nemo

despiciet [illegible] [illegible]da te et ducam
in domo matris mee et in cubi-
culum genitricis mee. Ibi me doce-
bis et dabo tibi poculum ex vino con-
dito et mustum malorum granato-
rum meorum. Leva eius sub capite meo
et dextera illius amplexabitur me. *Ec-*
clesia ad synagogam [red]. Adiuro vos
filie Ierusalem ne suscitetis neque evi-
gilare faciatis dilectam donec ipsa
velit. *Audit synagoga* [red]. Que est
ista que ascendit de deserto deliciis
affluens innixa super dilectum suum.
Sub arbore malo suscitavi te ibi cor-
rupta est mater tua, ibi violata est
genitrix tua. *Ecclesia ad Christum dicit* [red].
Pone me ut signaculum super cor tu-
um, ut signaculum super brachium tuum
quia fortis est ut mors dilectio, dura
sicut infernus emulatio. Lam-
pades eius lampades ignis atque flam-
marum. Aque non potuerunt extinguere
caritatem nec flumina obruent
illam. Si dederit homo omnem substan-
tiam domus sue pro dilectione quasi nichil
despiciet eam. Soror nostra par-
va est et ubera non habet. Quid
faciemus sorori nostre in die qua al-
loquenda est. Si murus est hedi-
ficemus super eum propugnacula ar-
gentea. Si hostium est compingemus
illud tabulis ~~illud tabulis~~ cedrinis.
~~*Audit ecclesia*~~ [red]. Ego murus et ubera
mea sicut turris ex quo facta sum
coram eo quasi pacem repperiens.
Synagoga ecclesie dicit [red]. Vinea fuit
pacifica in ea que habet populos. Tradi-
dit eam custodibus, vir affert pro
fructu eius mille argenteos. *Christus* [red].
Vinea mea coram me est.
Mille tui pacifici et ducenti hiis
qui custodiunt fructus eius. *Ec-*
clesia Christo dicit [red]. Que habitas in or-
tis amici auscultant. Fac me au-
dire vocem tuam. Fuge dilecte
mi et assimilare capree hinnu-
loque cervorum super montes aroma-
tum. *Explicit cantica canticorum.* *Incipit argumentum in librum Sapientie* [red].

Liber sapientie nusquam
est apud hebreos, unde
et ipse titulus magis gre-
cam eloquentiam redolet. Hunc
iudei Philonis esse affirmant
qui proinde sapientia nominatur quia
in eo Christi adventus qui est sapi-
entia patris et ~~misterio~~ passio eius evidenter
exprimitur. *Incipit liber sapientie* [red]

Diligite iustitiam
qui iudicatis
terram. Senti-
te de domino in
bonitate et in
simplicitate cor-
dis querite illum,
quoniam invenitur ab hiis qui non temp-
tant illum. Apparet autem hiis qui fi-
dem habent in illum. Perverse enim cogi-
tationes separant a deo. Probata autem
virtus corripit insipientes, quoniam
in malivolam animam non introibit
sapientia, nec habitabit in corpore
subdito peccatis. Sanctus enim spiritus
discipline effugiet fictum et au-
feret se a cogitationibus que sunt
sine intellectu, et corripietur a super-
veniente iniquitate. Benignus
est enim spiritus sapientie et non libe-
rabit maledictum a labiis suis, quoniam
renum illius testis est deus et cor-
dis eius scrutator est verus, et

lingue illius auditor. Quoniam spi-
ritus domini repleuit orbem terrarum et hoc
quod continet omnia scientiam habet vo-
cis. Propter hoc qui loquitur iniqua non
potest latere, nec preteriet illum
corripiens iudicium. In cogitacioni-
bus enim impii interrogatio erit. Sermo-
num autem illius auditio ad deum ve-
niet, et ad correctionem iniquitatum
illius. Quoniam auris zeli audit
omnia, et tumultus murmurationum
non abscondetur. Custodite ergo
vos a murmuratione que nichil pro-
dest, et a detractione parcite lingue,
quoniam sermo obscurus in vacuum
non ibit. Os autem quod mentitur occi-
dit animam. Nolite zelare mor-
tem in errore vite vestre, neque ac-
quiratis perditionem in operibus
manuum vestrarum. Quoniam deus mor-
tem non fecit, nec letatur in per-
ditione vivorum. Creavit enim de-
us ut essent omnia, et sanabiles
fecit nationes orbis terrarum, et non
est in illis medicamentum exterminii,
nec inferorum regnum in terra. Iusti-
tia enim perpetua est et immorta-
lis. Iniustitia autem mortis acqui-
sitio est. Impii autem manibus
et verbis accersierunt illam, et esti-
mantes illam amicam defluxerunt,
et sponsiones posuerunt ad illam,
quoniam morte digni sunt qui sunt
ex parte illius. Capitulum secundum

Dixerunt enim impii apud
se non recte cogitantes.
Exiguum et cum tedio est
tempus vite nostre, et non est refri-
gerium in fine hominis, et non est
qui agnitus sit reversus ab inferis.

[illegible] nati sumus et post
[illegible] fuimus. Quoniam
[illegible] est in naribus nostris
[illegible] ad commovendum
[illegible] tamquam
[illegible] vita nostra
[illegible] et sicut nebu-
[illegible]
[illegible] a-
radiis solis [illegible] aggra-
vata. Et nomen nostrum oblivionem
accipiet per tempus et nemo memoriam
habebit operum nostrorum. Umbre enim
transitus est tempus nostrum et non
est reversio finis nostri quoniam consigna-
ta est et nemo revertitur. Veni-
te ergo et fruamur bonis que sunt
et utamur creatura tamquam in iuven-
tute celeriter. Vino precioso et unguen-
tis nos impleamus et non pre-
tereat nos flos temporis. Coronemus
nos rosis antequam marcescant; nul-
lum pratum sit quod non pertranseat lu-
xuria nostra. Nemo nostrum sit exors
luxurie nostre; ubique relinquamus
signa letitie, quoniam hec est pars nostra et
hec est sors. Opprimamus pauperem ius-
tum et non parcamus vidue, nec
veterani revereamur canos multi
temporis. Sit autem fortitudo nostra lex
iustitie; quod enim infirmum est inu-
tile invenitur. Circumveniamus ergo
iustum quoniam inutilis est nobis et con-
trarius est operibus nostris et impro-
perat nobis peccata legis et diffamat
in nos peccata discipline nostre. Pro-
mittit se scientiam dei habere et filium
dei se nominat. Factus est nobis ~~ad~~
~~[illegible]~~ in traductionem cogi-
tationum nostrarum. Gravis est nobis
ad videndum quoniam dissimilis est aliis

vita illius/ et immutate sunt vie eius/ Tamquam nugaces estimati sumus ab illo/ abstinet se a viis nostris tamquam ab immundiciis/ et prefert novissima iustorum et gloriatur patrem se deum habere. Videamus ergo si sermones illius veri sunt/ et temptemus que ventura sunt illi/ et sciemus que erunt novissima illius. Si enim est verus dei filius suscipiet illum/ et liberabit eum de manibus contrariorum. Contumelia et tormento interrogemus illum/ ut sciamus reverentiam illius/ et probemus pacientiam eius. Morte turpissima condempnemus illum. Erit enim ei respectus ex sermonibus illius. Hec cogitaverunt et erraverunt/ et excecavit enim eos malicia eorum. Et nescierunt sacramenta dei neque speraverunt mercedem iusticie/ nec iudicaverunt honorem animarum sanctarum. Quoniam deus creavit hominem inexterminabilem et ad ymaginem sue similitudinis creavit illum/ Invidia autem dyaboli mors introivit in orbem terrarum. Imitantur autem illum qui sunt ex parte illius Capitulum tercium

Iustorum anime in manu dei sunt/ et non tanget illos tormentum mortis. Visi sunt oculis insipiencium mori/ et estimata est afflictio exitus illorum/ et abitione iusto abierunt in exterminium/ et quod a nobis est iter exterminii/ illi autem sunt in pace. Et si coram hominibus tormenta passi sunt/ spes illorum inmortalitate plena est. Et in paucis vexati/ in multis bene disponentur/ quoniam deus temptavit illos/ et invenit illos dignos se. Tamquam aurum in fornace probavit illos/ et quasi holocausta hostie accepit illos/ et in tempore erit respectus illorum. Fulgebunt iusti et tamquam scintille in arundineto discurrent. Iudicabunt naciones et dominabuntur populis/ et regnabit dominus illorum in perpetuum. Qui confidunt in illo intelligent veritatem/ et fideles in dilectione acquiescent illi/ quoniam donum et pax est electis dei. Impii autem secundum que cogitaverunt correctionem habebunt/ qui neglexerunt iustum et a domino recesserunt. Sapientiam enim et disciplinam qui abicit infelix est/ et vacua est spes illorum/ et labores sine fructu/ et inhabitabilia opera illorum sunt. Mulieres illorum insensate sunt/ et nequissimi filii eorum/ maledicta creatura illorum. Quoniam felix sterilis et incoinquinata que nescivit thorum in delicto habebit fructum in respectione animarum sanctarum. Et spado qui non operatus est per manus suas iniquitatem/ nec cogitavit adversus deum nequissima. Dabitur enim illi fidei donum electum/ et sors in templo dei acceptissima. Bonorum enim laborum gloriosus est fructus/ et que non concidit radix sapientie. Filii autem adulterorum in consummatione erunt/ et ab iniquo thoro semen exterminabitur. Et si quidem longe vite erunt/ in nichilum computabuntur/ et sine honore erit novissima senectus illorum. Et si celerius defuncti fuerint non habebunt spem/ nec in die allocucionis agnicione. Naciones enim iniqua dire sunt consummationis Capitulum quartum

O quam pulcra est casta generacio

generatio cum claritate. Immortalis est enim memoria illius quia apud deum nota est et apud homines. Cum presens est imitantur illam et desiderant eam cum se eduxerit, et in perpetuum coronata triumphat incoinquinatorum certaminum premium vincens. Multigena impiorum multitudo non erit utilis (alii habent adulterine plantationes) et spuria vitulamina non dabunt radices altas nec stabile firmamentum collocabunt. Et si in ramis in tempore germinaverint infirmiter posita est a vento commovebuntur et a nimietate ventorum eradicabuntur. Confringentur enim rami inconsummati et fructus eorum inutiles et acerbi ad manducandum et ad nichilum apti. Ex iniquis enim omnes filii qui nascuntur testes sunt nequitie adversus parentes in interrogatione sua. Iustus autem si morte preoccupatus fuerit in refrigerio erit. Senectus enim venerabilis est non diuturna neque numero annorum computata. Cani autem sunt sensus hominis et etas senectutis vita immaculata. Placens deo factus dilectus et vivens inter peccatores translatus est. Raptus est ne malitia mutaret intellectum illius aut ne fictio deciperet animam illius. Fascinatio enim nugacitatis obscurat bona et inconstantia concupiscentie transvertit sensum sine malitia. Consummatus in brevi explevit tempora multa. Placita enim erat deo anima eius. Propter hoc properavit educere illum de medio iniquitatum. Ipsi autem videntes et non intelligentes nec ponentes sunt in precor

nct

vitulamina .i. plante infructuose que a radice vitis nascuntur.

quia gratia dei et misericordia in sanctos eius et respectus in electos illius. Condempnat autem iustus mortuus vivos impios et iuventus celerius consummata longam vitam iniusti. Videbunt enim finem sapientis et non intelligent quid cogitaverit de illo deus et quare munierit illum dominus. Videbunt enim et contempnent illos, illos autem dominus irridebit. Et erunt post hec decidentes sine honore et in contumelia inter mortuos in perpetuum. Quoniam disrumpet illos inflatos sine voce et commovebit illos a fundamentis et usque ad supremum desolabuntur et erunt gementes et memoria illorum peribit. Venient in cogitatione peccatorum suorum timidi et traducent illos ex adverso iniquitates ipsorum.

Cap. V

Tunc stabunt iusti in magna constantia adversus eos qui se angustiaverunt et qui abstulerunt labores illorum. Videntes turbabuntur timore horribili et mirabuntur in subitatione insperate salutis, dicentes intra se penitentiam agentes et pre angustia spiritus gementes: Hii sunt quos aliquando habuimus in derisum et in similitudinem improperii. Nos insensati vitam illorum estimabamus insaniam et finem illorum sine honore. Ecce quomodo computati sunt inter filios dei et inter sanctos sors illorum est. Ergo erravimus a via veritatis et iustitie lumen non luxit nobis et sol intelligentie non est ortus nobis. Lassati sumus in via iniquitatis et perditionis et ambulavimus vias difficiles, viam autem domini ignoravimus

Quid nobis profuit superbia aut
diviciarum iactancia contulit nobis?
Transierunt omnia illa tamquam um-
bra, et tamquam nuncius percurrens,
et tamquam navis que pertransit fluc-
tuantem aquam, cuius cum preterierit
non est vestigium invenire, neque
semitam carine illius in fluctibus;
aut avis que transvolat in aere, nul-
lum invenitur argumentum itineris illi-
us, sed tantum sonitus alarum verbe-
rans levem ventum et scindens per vi-
am itineris aerem; commotis alis
transvolavit, et post hoc nullum signum
invenitur itineris illius; aut tam-
quam sagitte emisse in locum destina-
tum, divisus aer continuo in se reclu-
sus est, et ignoratur transitus illius.
Sic et nos nati continuo in se re-
~~clusus est et ignoratur transitus illius~~
desivimus esse, et virtutis ~~esse~~
quidem nullum signum valuimus osten-
dere, in malignitate autem nostra con-
sumpti sumus. Talia dixerunt in in-
ferno hii qui peccaverunt. Quoniam spes im-
pii tamquam lanugo que a vento tolli-
tur, et tamquam spuma gracilis et glacies que a
procella dispergitur, et tamquam fumus
qui a vento diffusus est, et tamquam
memoria hospitis unius diei pre-
tereuntis. Iusti autem in perpetuum vivent,
et apud dominum est merces eorum, et
cogitatio eorum apud altissimum. Ideo
accipient regnum decoris et diade-
ma speciei de manu domini. Quoniam dex-
tera sua teget eos, et brachio sancto suo
defendet illos. Et accipiet arma-
turam zelus illius, et armabit crea-
turam ad ultionem inimicorum. Indu-
et pro thorace iusticiam, et accipiet
pro galea iudicium certum; sumet scu-
tum inexpugnabile equitatem;
acuet autem duram iram in lanceam, ira
et pugnabit cum illo orbis
terrarum contra insensatos. Ibunt
directe emissiones fulgorum, et tam-
quam a bene curvato arcu nubium ex-
terminabuntur, et ad certum locum insili-
ent; et a petrosa ira plena mit-
tentur grandines, et excandescet in
illos aqua maris, et flumina con-
current duriter. Contra illos spiritus stabit
virtutis, et tamquam turbido venti
dividet illos, et ad heremum perducet
omnem terram iniquitas eorum, et ma-
lignitas evertit sedes potentium. Cap. VI.

Melior est sapientia
quam vires, et vir prudens
magis quam fortis. Audite
ergo reges et intelligite, discite
iudices finium terre. Prebete aures
vos qui continetis multitudines
et placetis vobis in turbis nationum,
quoniam data est a domino potestas vobis
et virtus ab altissimo, qui interro-
gabit opera vestra et cogitationes scru-
tabitur; quoniam cum essetis ministri re-
gni illius, non recte iudicastis, neque
custodistis legem iusticie, neque se-
cundum voluntatem dei ambulastis,
horrende et cito apparebit vobis,
quoniam iudicium durissimum in hiis qui
presunt fiet. Exiguo enim conceditur
misericordia; potentes autem potenter tormen-
ta patientur. Non enim subtrahet personam
cuiusquam dominus, nec verebitur
magnitudinem cuiusquam, quoniam
pusillum et magnum ipse fecit, et equa-
liter cura est illi de omnibus. Fortioribus
autem fortior instat cruciatio.

qui est Dominator omnium

Ad vos ergo reges sunt hii sermones mei, ut discatis sapientiam et non excidatis. Qui enim custodierint iustitiam iuste iustificabuntur, et qui didicerint ista invenient quid respondeant. Concupiscite ergo sermones meos, diligite illos et habebitis disciplinam. Clara est et que numquam marcescit sapientia, et facile videtur ab his qui querunt illam. Preoccupat qui se concupiscunt, ut illis se prior ostendat. Qui diluculo vigilavit ad illam non laborabit, assidentem autem illam in foribus suis inveniet. Cogitare ergo de illa sensus est consummatus, et qui vigilaverit propter illam cito erit securus. Quoniam dignos se ipsa circuit querens, et in viis ostendit se illis hylariter, et in omni providentia occurrit illis. Initium illius verissimum est disciplinae dilectio, et dilectio custodia legum illius est. Custoditio autem legum consummatio incorruptionis est. Incorruptio autem facit esse proximum Deo. Concupiscentia itaque sapientie deducet ad regnum perpetuum. Si ergo delectamini sedibus et sceptris, reges populi, diligite sapientiam, ut in perpetuum regnetis. Diligite lumen sapientie omnes qui preestis populis. Quid est sapientia et quemadmodum facta sit referam, et non abscondam a vobis sacramentum Dei, sed ab initio nativitatis investigabo, et ponam in lucem scientiam illius, et non preteribo veritatem, neque cum invidia tabescente iter habebo, quoniam talis homo non erit particeps sapientie.

concupiscunt

disciplie concupiscentia / cura ergo autem

[illegible] sapientium sanitas est [illegible] et rex sapiens [illegible] est. Ergo accipite [illegible] per sermones meos et proderit [illegible].

[illegible]

Sum quidem et ego mortalis homo similis omnibus, et ex genere terreni illius qui prior factus est, et in ventre matris figuratus sum caro. Decem mensium tempore coagulatus sum in sanguine, ex semine hominis et delectamento somni conveniente. Et ego natus accepi communem aerem, et in similiter factam decidi terram, et primam vocem similem omnibus emisi plorans. In involumentis nutritus sum et curis magnis. Nemo enim ex regibus aliud habuit nativitatis initium. Unus ergo introitus est omnibus ad vitam, et similis exitus. Propter hoc optavi, et datus est mihi sensus, et invocavi, et venit in me spiritus sapientie, et preposui illam regnis et sedibus, et divitias nihil esse duxi in comparatione illius. Nec comparavi illi lapidem pretiosum, quoniam omne aurum in comparatione illius arena est exigua, et tamquam lutum estimabitur argentum in conspectu illius. Super salutem et speciem dilexi illam, quoniam inextinguibile est nomen illius. Venerunt autem mihi omnia bona pariter cum illa, quoniam inextinguibile est nomen illius, et innumerabilis honestas per manus illius, et letatus sum in omnibus, quoniam antecedebat me ista sapientia, et ignorabam quoniam omnium horum mater est. Quam sine fictione didici et sine invidia communico et [illegible]

eius non abscondo. Infinitus enim
est thezaurus omnibus quo qui
usi sunt participes facti sunt ami
ticie dei et propter discipline dona
commendati. Mihi autem dedit deus di
cere ex sententia et presumere digna
horum que mihi dantur quoniam ipse
sapientie dux est et sapientum emen
dator. In manu enim illius et nos
et sermones nostri et omnis sapientia
operum scientie et discipline. Ipse enim
dedit horum que sunt scientiam vera
ut sciam dispositionem orbis terrarum
et virtutes elementorum initium et con
summationem et medietatem temporum
vicissitudinum permutationes et com
mutationes temporum anni cursus
et stellarum et dispositiones naturas
animalium et iras bestiarum virgultorum
et virtutes radicum et quecumque sunt
absconsa et improvisa didici. Om
nium enim artifex docuit me sa
pientiam. Est enim in illa spiritus in
telligencie sanctus unicus multiplex
subtilis mobilis disertus certus in
quinatus certus suavis amans bo
num acutus quem nichil vetat bene
facere humanus benignus stabilis
certus et securus. Omnem habens vir
tutem omnia prospiciens et qui ca
piat omnem spiritum intelligibilem mun
dus subtilis. Omnibus enim mobilibus
mobilior est sapientia. Attingit autem
ubique propter suam munditiam. Va
por est enim virtutis dei et emana
tio quedam est claritatis omnipo
tentis dei sincera. Et ideo nichil in
quinatum in illam incurrit. Candor
est enim lucis eterne et speculum sine
macula dei maiestatis et ymago
bonitatis illius. Et cum sit una om
nia potest et permanens in se omnia
innovat. Et per nationes in animas
sanctas se transfert amicos dei et
prophetas constituit. Neminem enim di
ligit deus nisi eum qui cum sapientia
inhabitat. Est enim hec speciosior
sole et super omnem stellarum dis
positionem luci comparata invenitur
prior. Illi enim succedit nox. Cap. viii.

Sapientia enim vincit
maliciam. Attingit ergo
a fine usque ad finem fortiter
et disponit omnia suaviter. Hanc
amavi et exquisivi sponsam eam
mihi assumere et amator factus
sum forme illius. Generositatem illius
glorificat contubernium habens dei. Sed et
dominus omnium dilexit illam. Doc
trix est enim discipline dei et elec
trix operum illius. Et si divicie ap
petuntur in vita. Quid sapientia locuple
tius que omnia operatur. Si autem
sensus operatur quis horum que
sunt magis quam illa est artifex.
Et si iustitiam quis diligit labores
huius magnas habent virtutes. So-
brietatem enim et sapientiam docet et
iustitiam et virtutem quibus utilius
quid nichil est in vita hominibus.
Et si multitudinem scientie desiderat
quis scit preterita et de futuris exis
timat scit versutias sermonum et dis
solutiones argumentorum. Signa et
monstra scit antequam fiant et even
tus temporum et seculorum. Proposui er
go hanc adducere mihi ad convivendum
Sciens quod communicabit mecum de bo-
nis meis. Et erit allocutio co
gitationis et tedii mei. Habebo propter

Sapientiam autem non vincit malitia

hanc claritatem ad turbas et honorem apud seniores iuvenis et acutus inveniar in iudicio et in conspectu potentium ammirabilis ero et facies principum mirabuntur me. Tacentem me sustinebunt et loquentem me respicient et sermocinante me plura manus ori suo imponent. Preterea habebo per hanc immortalitatem et memoriam eternam hiis qui post me futuri sunt relinquam. Disponam populos et naciones michi erunt subiecte. Timebunt me audientes reges horrendi in multitudine videbor bonus et in bello fortis. Intrans in domum meam conquiescam cum illa. Non enim habet amaritudinem conversacio illius nec tedium convictus ipsius sed leticiam et gaudium. Hec cogitans apud me et commemorans in corde meo quoniam immortalitas est in cognatione sapientie et in amicitia illius delectatio bona et in operibus manuum illius honestas sine defectione et in certamine loquele illius sapientia et preclaritas in communicatione sermonum ipsius circuibam querens ut in illam assumerem. Puer autem eram ingeniosus et sortitus sum animam bonam. Et cum essem magis bonus veni ad corpus incoinquinatum. Et ut scivi quoniam aliter non possum esse continens nisi deus det et hoc ipsum erat summa sapientia scire cuius esset hoc donum adii dominum et deprecatus sum illum et dixi ex totis precordiis meis. Capitulum ix.

Deus patrum meorum et domine misericordie qui fecisti omnia verbo tuo et sapientia tua constituisti hominem ut dominaretur creature que a te facta est ut disponat orbem terrarum in equitate et iusticia et in directione cordis iudicium iudicet. Da michi sedium tuarum assistricem sapientiam et noli me reprobare a pueris tuis quoniam servus tuus sum ego et filius ancille tue homo infirmus et exigui temporis et minor ad intellectum iudicii et legum. Et si quis erit consummatus inter filios hominum si ab illo abfuerit sapientia tua in nichilum computabitur. Tu autem me elegisti regem populo tuo et iudicem filiorum tuorum et filiarum. Et dixisti edificare templum in monte sancto tuo et in civitate habitationis tue altare similitudinem tabernaculi sancti tui quod preparasti ab initio et tecum sapientia tua que novit opera tua que affuit tunc cum orbem terrarum faceres et sciebat quid placitum esset oculis tuis et quid directum in preceptis tuis. Mitte illam de celis sanctis tuis et a sede magnitudinis tue ut mecum sit et mecum laboret ut sciam quid acceptum sit apud te. Scit enim illa omnia et intelligit et deducet me in operibus meis sobrie et custodiet me in sua potentia. Et erunt accepta opera mea et disponam populum tuum iuste et ero dignus sedibus patris mei. Quis enim hominum poterit scire consilium dei aut quis poterit cogitare quid velit deus. Cogitationes enim mortalium timide et incerte providentie nostre. Corpus enim quod corrumpitur aggravat

animam et deprimit terrena inhabi-
tatio sensum multa cogitantem. Et dif-
ficile estimamus que in terra sunt
et que in prospectu sunt invenimus
cum labore. Que autem in celis sunt
quis investigabit [illegible]
tuum quis sciet nisi tu dederis
sapientiam et mittas spiritum sanctum tuum
de altissimis. Et si correcte sint se-
mite eorum qui in terris sunt, et
que tibi placent didicerunt homines.
Nam et per sapientiam sanati sunt qui-
cumque placuerunt tibi domine a prin-
cipio

Capitulum decimum

Hec illum qui primus for-
matus est a deo patre or-
bis terrarum cum solus esset
creatus custodivit et eduxit illum
a delicto suo et eduxit illum de
limo terre et dedit illi virtutem
continendi omnia. Ab hac ut recessit
iniustus in ira sua per iram homi-
cidii fraternitatis deperiit. Propter quem
cum aqua deleret terram iterum sana-
vit sapientia per contemptibile lig-
num iustum gubernans. Hec et in consen-
su nequitie cum se illis superbie
nationes contulissent. Scivit iu-
stum et conservavit sine querela deo
et in filii misericordia forte custodivit.
Hec iustum a pereuntibus impiis libera-
vit fugientem descendente igne in
pentapolim. Quibus in testimonium
nequitie fumigabunda constat
terra deserta et incerto tempore fruc-
tus habentes arbores et incredibilis
anime memoria stans figmentum sa-
lis. Sapientiam enim pretereuntes non
tantum in hoc lapsi sunt ut ignorarent
bona sed et insipientie sue reliquerunt

hominibus memoriam ut in his que
peccaverunt nec latere potuissent. Sapi-
entia autem hos qui se observant a
doloribus liberavit. Hec autem profugum
ire fratris iustum deduxit domini
per vias rectas et ostendit illi re-
gnum dei et dedit illi scientiam sancto-
rum. Honestavit illum in laboribus et
complevit labores illius. In fraude
circumvenientium illum affuit illi
et honestum fecit illum. Custodivit
illum ab inimicis et a seductoribus
tutavit eum. Et certamen forte
dedit illi ut vinceret et sciret quo-
niam potentior est sapientia. Hec ven-
ditum iustum non dereliquit sed a pec-
catoribus liberavit eum. Descendit-
que cum illo in foveam et in vinculis
non dereliquit illum. Donec affer-
ret illi sceptrum regni et poten-
tiam adversus eos qui eum depri-
mebant. Et mendaces ostendit qui
maculaverunt eum illum et dedit il-
li claritatem eternam. Hec populum iustum
et semen sine querela liberavit a na-
tionibus que illum premebant. In-
travit in animam servi dei et stetit
contra reges horrendos et in porten-
tis et signis et reddidit iustis
mercedem laborum suorum et dedu-
xit illos in via mirabili. Et fu-
it illis in velamento diei et in luce
stellarum nocte. Et transtulit illos per
mare rubrum et transvexit illos
per aquam nimiam. Inimicos autem illo-
rum demersit in mare et ab al-
titudine inferorum deduxit illos.
Ideo iusti tulerunt spolia impiorum
et decantaverunt domine nomen sanc-
tum. Et victricem manum tuam

laudaverunt pariter domine victricem manum tuam quoniam sapientia aperuit os mutorum et linguas infantium fecit disertas.

Direxit opera illorum in manibus prophete sancti. Iter fecerunt per deserta que non inhabitabantur et in locis desertis fixerunt casas. Steterunt contra hostes et de inimicis se vindicaverunt. Sitierunt et invocaverunt te et data est illis aqua de petra altissima [et requies sitis de lapide duro. Per que] passi sunt inimici illorum a defectione potus sui et in eis cum abundarent filii Israel letati sunt per hec cum illis deessent bene cum illis actum est. Nam pro fonte quidem sempiterni fluminis humanum sanguinem dedisti iniustis. Qui cum minuerentur in traductione infantium occisorum et dedisti illis habundantem aquam insperate ostendens per sitim que tunc fuit quemadmodum tuos exaltares et adversarios illorum necares. Cum enim temptati sunt et quidem cum misericordia disciplinam accipientes scierunt quemadmodum cum ira iudicati impii tormenta paterentur. Hos quidem tamquam pater monens probasti illos autem tamquam durus rex interrogans condempnasti. Absentes enim et presentes similiter torquebantur. Duplex enim illos acceperat tedium et gemitus cum memoria preteritorum. Cum enim audirent per sua tormenta bene secum agi commemorati sunt dominum et admirantes ad finem exitus. Quem enim in expositione

proiectum derisserunt in finem eventus mirati sunt non similiter iustis sitientes. Pro cogitationibus autem insensatis iniquitatis illorum quod quidam errantes colebant mutos serpentes et bestias supervacuas immisisti illis multitudinem mutorum animalium in vindictam ut scirent quia per que peccat quis per hec et torquetur. Non enim impossibilis erat omnipotens manus tua que creavit orbem terrarum ex materia invisa immittere illis multitudinem ursorum aut audaces leones aut novi generis ira plenas ignotas bestias aut vaporem ignium spirantes aut odorem fumi proferentes aut horrendas ab oculis scintillas emittentes quarum non solum lesura poterat illos exterminare sed et aspectus per timorem occidere. Sed et sine his uno spiritu poterant occidi persecutionem passi ab ipsis factis suis et dispersi per spiritum virtutis tue. Sed omnia in mensura et numero et pondere disposuisti. Multum enim valere tibi soli superabat semper et virtuti brachii tui quis resistet. Quoniam tamquam momentum statere sic est ante te orbis terrarum et tamquam gutta roris antelucani que descendit in terram. Sed misereris omnium quia omnia potes et dissimulas peccata hominum propter penitenciam. Diligis enim omnia que sunt et nichil odisti eorum que fecisti nec enim odiens aliquid constituisti aut fecisti. Quomodo autem posset aliquid permanere nisi tu voluisses aut quod a te vocatum non esset conserva

domine

-retur. Parcis autem omnibus quoniam tua sunt domine qui amas animas.

Capitulum XII

O quam bonus et suavis est domine spiritus tuus in omnibus. Ideo eos qui exerrant partibus corripis et de quibus peccant admones et alloqueris ut relicta malitia credant in te domine. Illos enim antiquos inhabitatores sancte tue terre quos exhorruisti quoniam odibilia tibi opera faciebant per medicamina et sacrificia iniusta filiorum suorum necatores sine misericordia et comestores viscerum hominum et devoratores sanguinis a medio sacramento tuo et auctores parentes animarum inauxiliatarum voluisti perdere per manus parentum nostrorum ut dignam perciperent peregrinationem puerorum dei que tibi omnium carior est terra. Sed et his tamquam hominibus pepercisti et misisti antecessores exercitus tui vespas ut illos paulatim exterminarent. Non quia impotens eras in bello subicere impios iustis aut bestiis sevis aut verbo duro simul exterminare sed partibus iudicans dabas locum penitentie. Non ignorans quoniam nequam natio eorum et naturalis malitia ipsorum et quoniam non poterat mutari cogitatio illorum in perpetuum. Semen enim erat maledictum ab initio nec timens aliquem veniam dabas peccatis illorum. Quis enim dicet tibi quid fecisti aut quis stabit contra iudicium tuum aut quis in conspectu tuo veniet vindex iniquorum hominum aut quis tibi imputabit si perierint nationes quas tu fecisti. Non

qui

enim est alius deus quam tu cui cura est de omnibus ut ostendas quoniam non iniuste iudicas iudicium. Neque rex neque tyrannus in conspectu tuo inquirent de his quos perdidisti. Cum sis ergo iustus iuste omnia disponis. Ipsum quoque qui non debet puniri condempnare exterum estimas a tua virtute. Virtus enim tua iustitie initium est et ad hoc quod dominus omnium es omnibus te parcere facis. Virtutem enim ostendis tu qui non crederis esse in virtute consummatus et horum qui te nesciunt audaciam traducis. Tu autem dominator virtutis cum tranquillitate iudicas et cum magna reverentia disponis nos. Subest enim tibi cum volueris posse. Docuisti autem populum tuum per talia opera quoniam oportet iustum esse et humanum et bone spei fecisti filios tuos quoniam iudicans das locum in peccatis penitentie. Si enim inimicos servorum tuorum et debitos morti cum tanta cruciasti attentione et liberasti dans tempus et locum per que possent mutari a malitia. Cum quanta diligentia iudicas filios tuos quorum parentibus iuramenta et conventiones dedisti bonarum promissionum. Cum ergo nobis disciplinam das inimicos nostros multipliciter flagellas ut bonitatem tuam cogitemus iudicantes et cum de nobis iudicatur speremus misericordiam tuam. Unde et illis qui in vita sua insensate et iniuste vixerunt per hec que coluerunt dedisti summa tormenta. Etenim in erroris via diutius erra-

verunt deos estimantes hec que in animalibus sunt supervacua infantium insensatorum more viventes. propter hoc tamquam pueris insensatis iudicium in derisum dedisti. Qui autem ludibriis increpationis non correpti sunt dignum dei iudicium experti sunt. In quibus enim patiebantur moleste ferebant in his patientes indignabantur per hec quos putabant deos in ipsis cum exterminarentur videntes illum quem olim negabant se nosse deum verum agnoverunt propter quod et finis condempnationis eorum venit super illos. capitulum xiii

Vani sunt autem omnes homines in quibus non subest scientia dei et de his que videntur bona non potuerunt intelligere eum qui est neque operibus attendentes agnoverunt quis esset artifex. Sed aut ignem aut spiritum aut concitatum aerem aut gyrum stellarum aut nimiam aquam aut solem aut lunam rectores orbis terrarum deos putaverunt. Quorum si specie delectati deos putaverunt sciant quanto his dominator eorum speciosior est. Speciei enim generator hec omnia constituit. aut si virtutem et opera eorum mirati sunt intelligant ab ipsis quoniam qui hec constituit fortior est illis. A magnitudine enim speciei et creature cognoscibiliter poterit horum creator videri. Sed tamen adhuc in his minor est querela et hi enim fortassis errant deum querentes et volentes invenire et cum in operibus

illius conversentur inquirunt et persuasum habent quoniam bona sunt que videntur. Iterum autem nec his debet ignosci. Si enim tantum potuerunt scire ut possent estimare seculum quomodo huius dominum non facilius invenerunt. Infelices autem sunt et inter mortuos spes illorum est qui appellaverunt deos opera manuum hominum aurum et argentum artis inventionem et similitudines animalium aut lapidem inutilem opus manus antique. Aut si quis artifex faber de silva lignum rectum secuerit et huius docte eradat omnem corticem et arte sua usus diligenter fabricet vas utile in conversationem vite. Reliquiis autem eius operis ad preparationem esce abutatur et reliquum horum quod ad nullos usus facit lignum curvum et vorticibus plenum sculpat diligenter per vacuitatem suam et per scientiam artis sue figuret illud et assimilet illud imagini hominis aut alicui ex animalibus illud comparet perliniens rubrica et rubicundum faciens fuco colorem illius et omnem maculam que in illo est perliniens. et faciat ei dignam habitationem et in pariete ponens illud et confirmans ferro ne forte cadat prospiciens illi sciens quoniam non potest se adiuvare. ymago enim est et opus est illi adiutorium. et de substantia sua et de filiis suis et de nuptiis votum faciens inquirit. et non erubescit loqui cum illo qui sine anima

est. Et pro sanitate quidem infir-
mum deprecatur et pro vita mortuum
rogat et in adiutorium inutile
invocat et pro itinere petit ab eo
qui ambulare non potest et
de acquirendo et de operando et
de omnium rerum eventu petit ab eo
qui in omnibus est inutilis.

Iterum alius navigare
cogitans et per feros fluc-
tus incipiens iter facere lig-
no portante se fragilius lignum
invocat. Illud enim cupiditas
acquirendi excogitavit et
artifex sapientia fabricavit sua.
Tua autem pater gubernat providentia
qui dedisti in mari viam et inter
fluctus semitam firmissimam os-
tendens quia potens es ex omni-
bus sanare etiam si sine rate quis
adeat mare. Sed non ut essent vacua
tua sapientie tua opera propter hoc et
exiguo ligno credunt homines
animas suas et transeuntes mare per ratem
liberati sunt. Ab initio enim cum per-
eunt superbi gigantes spes orbis
terrarum ad ratem confugiens re-
misit seculo semen nativitatis
que manu tua erat gubernata.
Benedictum est enim lignum per quod fit
iusticia. Per manus autem quod fit ydo-
lum maledictum est et ipsum et qui
fecit illud. quia ille quidem
operatus est. illud autem cum esset
fragile deus cognominatus est.
Similiter autem odio sunt deo im-
pius et impietas eius. Etenim
quod factum est cum illo qui fecit
tormenta patietur. Propter hoc et in ydolis
nationum non erit respectus quoniam
creature dei in odium facte sunt
et in temptationem anime hominum
et in muscipulas pedibus insi-
pientium. Initium enim fornicationis
est exquisitio ydolorum et adin-
ventio illorum corruptio vite est.
Neque enim erant ab initio neque
erunt in perpetuum. Supervacui-
tas enim hominum hec advenit
in orbem terrarum et ideo brevis
illorum finis inventus est. Acer-
bo enim luctu dolens pater
cito sibi rapti filii fecit ymagi-
nem et illum qui tunc quasi
homo mortuus fuerat nunc tan-
quam deum colere cepit et constituit
inter servos suos sacra et sacri-
ficia. Deinde interveniente tempore
convalescente iniqua consuetudine
hic error tamquam lex custoditus
est et tyrannorum imperio coleba-
tur figmenta et hos quos in pa-
lam honorare non poterant ho-
mines propter quod longe essent e
longinquo figura illorum allata
evidentem ymaginem regis
quem honorare volebant fecerunt
ut illum qui aberat tamquam pre-
sentem colerent sua sollicitudine.
Provexit autem ad horum culturam
et hos qui ignorabant artificis
eximia diligentia. Ille enim vo-
lens plus placere illi qui se as-
sumpsit elaboravit arte sua ut
similitudinem in melius figura-
ret. Multitudo autem hominum abduc-
ta per speciem operis eum qui ante
tempus tamquam homo honoratus
fuerat nunc deum existimave-
runt. Et hec fuit vite humane de-

deceptio quoniam aut affectui aut regibus deservientes homines incommunicabile nomen lapidibus et lignis imposuerunt. Et non sufficerat errasse eos circa Dei scientiam, sed et in magno viventes inscientie bello, tot et tam magna mala pacem appellant. Aut enim filios suos sacrificantes, aut obscura sacrificia facientes, aut insanie plenas vigilias habentes, neque vitam neque nuptias mundas iam custodiunt, sed alius alium per invidiam occidit, aut adulterans contristat. Et omnia commixta sunt, sanguis, homicidium, furtum et fictio, corruptio, infidelitas, turbatio et periurium, tumultus bonorum, Dei immemoratio, animarum inquinatio, nativitatis immutatio, nuptiarum inconstantia, inordinatio mechie et impudicitie. Infandorum enim ydolorum cultura omnis mali causa est, et initium et finis. Aut enim dum letantur insaniunt, aut vaticinantur falsa, aut vivunt iniuste, aut peierant cito. Dum enim confidunt in ydolis que sine anima sunt, male iurantes noceri se non sperant. Utraque ergo illis evenient digne, quoniam male senserunt de Deo, attendentes ydolis, et iuraverunt iniuste, in dolo contempnentes iustitiam. Non enim iuratorum est virtus, sed peccantium pena perambulat semper in iniustorum prevaricationem.

Cap. xv.

Tu autem Deus noster suavis et verus es, patiens et in misericordia disponens omnia. Et enim si peccaverimus tui sumus, scientes magnitudinem tuam; et si non peccaverimus, scimus quoniam apud te sumus computati. Nosse enim te consummata iustitia est, et scire iustitiam et virtutem tuam radix est immortalitatis. Non enim in errorem induxit nos hominum male artis excogitatio, nec umbra picture labor sine fructu, effigies sculpta per varios colores, cuius aspectus insensato dat concupiscentiam, et diligit mortue ymaginis effigiem sine anima. Malorum amatores digni sunt qui spem habeant in talibus, et qui faciunt illos, et qui diligunt, et qui colunt. Sed et figulus mollem terram premens laboriose fingit ad usus nostros unumquodque vas; et de eodem luto fingit que munda sunt in usum vasa, et similiter que his sunt contraria; horum autem vasorum quis sit usus, iudex est figulus. Et cum labore vano deum fingit de eodem luto ille qui paulo ante de terra factus fuerat, et post pusillum reducit se unde acceptus est, repetitus debitum anime quam habebat. Sed cura est illi non quia laboraturus est, nec quoniam brevis illi vita est, sed concertatur aurificibus et argentariis, sed et erarios imitatur, et gloriam prefert quoniam res supervacuas fingit. Cinis est enim cor eius, et terra supervacua spes illius, et luto vilior vita illius, quoniam ignoravit qui se finxit, et qui inspiravit illi animam que operatur, et qui insufflavit ei spiritum vitalem. Sed et estimaverunt lusum esse vitam nostram et conversationem

vite compositum ad lucrum et oportere undecumque etiam ex malo acquirere. Hic enim scit se super omnes delinquere qui ex terre materia fragilia vasa et sculptilia fingit. Omnes enim insipientes et infelices supra modum anime superbi sunt inimici populi tui et imperantes illi. Quoniam omnia ydola nationum existimaverunt deos quibus neque oculorum usus est ad videndum neque nares ad percipiendum spiritum neque aures ad audiendum neque digiti manuum ad tractandum sed et pedes eorum pigri ad ambulandum. Homo enim fecit illos et qui spiritum mutuatus est finxit illos. Nemo enim sibi similem homo poterit deum fingere. Cum enim sit mortalis mortuum fingit manibus iniquis. Melior enim est ipse his quos colit quia ipse quidem vixit cum esset mortalis illi autem numquam. Sed et animalia miserrima colunt. Insensata enim comparata his illis sunt deteriora. Sed nec aspectu aliquis ex his animalibus potest bona conspicere. Effugerunt autem dei laudem et benedictionem eius.

Propter hec et per his similia passi sunt digne tormenta et per multitudinem bestiarum exterminati sunt. xvi. cap. Pro quibus tormentis bene disposuisti populum tuum quibus dedisti concupiscentiam delectamenti sui novum saporem escam parans eis ortigometram ut illi quidem concupiscentes escam propter ea que illis ostensa et missa sunt etiam a necessaria concupiscentia averterentur. Hi autem in brevi inopes facti novam gustaverunt escam. Oportebat enim illis quidem sine excusatione supervenire interitum exercentibus tyrannidem. His autem tantum ostendere quemadmodum inimici illorum exterminabantur. Etenim cum illis supervenit seva bestiarum ira morsibus perversorum colubrorum exterminabantur. Sed non in perpetuum permansit ira tua sed ad correptionem in brevi turbati sunt signum habentes salutis ad commemorationem mandati legis tue. Qui enim conversus est non per hoc quod videbat sanabatur sed per te omnium salvatorem. In hoc autem ostendisti inimicis nostris quia tu es qui liberas ab omni malo. Illos enim locustarum et muscarum occiderunt morsus et non est inventa sanitas anime illorum quia digni erant ab huiusmodi exterminari. Filios autem tuos nec draconum venenatorum vicerunt dentes. Misericordia enim tua adveniens sanabat illos. In memoria enim sermonum tuorum examinabantur et salvabantur ne in altam incidentes oblivionem non possent tuo adiutorio uti. Etenim neque herba neque malagma sanavit eos sed tuus domine sermo qui sanat omnia. Tu es deus qui vite et mortis habes potestatem et deducis ad portas mortis et reducis. Homo autem occidit per maliciam animam suam et cum exierit spiritus non revertetur nec revocabit animam que recepta est. Sed tuam manum effugere impossibile est. Negantes enim

nosse te impios fortitudine brachii tui flagellati sunt novis aquis et grandinibus et pluviis persecutionem passi sunt et per ignem consumpti. Quod enim mirabile erat in aqua que omnia extinguit plus ignis valebat. vindex est enim orbis iustorum. Quodam enim tempore mansuefabatur ignis ne comburerentur que ad impios missa erant animalia. Sed ut ipsi videntes scirent quia dei iudicio patiuntur persecutionem. Et quodam tempore in aqua supra virtutem ignis exardebat undique ut iniquae terrae nationem exterminaret. Pro quibus angelorum esca nutristi populum tuum et paratum panem de celo prestitisti illis sine labore omne delectamentum in se habentem et omnis saporis suavitatem. Substantia enim tua dulcedinem tuam quam in filios habes ostendebat et deserviens uniuscuiusque voluntati ad quod quisque volebat convertebatur. Nix autem et glacies sustinebant vim ignis et non tabescebant ut scirent quia fructus inimicorum exterminabat ignis ardens in grandine et pluvias coruscans. Hic autem ut nutrirentur iusti etiam sue virtutis est ignis oblitus est ignis. Creatura enim tibi factori deserviens exardescit in tormentum adversus iniustos et lenior fit ad benefaciendum pro his qui in te confidunt. Propter hoc et tunc in omnia transfigurata omnium nutrici gratie tue deserviebat ad voluntatem horum qui a te desiderabant

Ut scirent filii tui quos dilexisti domine quoniam non nativitatis fructus pascunt homines sed sermo tuus hos qui in te crediderint conservat. Quod enim ab igne non poterat exterminari statim ab exiguo radio solis calefactum tabescebat ut notum omnibus esset quoniam oportet prevenire solem ad benedictionem tuam et ad ortum lucis te adorare. Ingrati enim spes tamquam hibernalis glacies tabescet et disperiet tamquam aqua supervacua. Capitulum xvii.

Magna enim sunt iudicia tua domine et inenarrabilia verba tua propter hoc indisciplinate anime erraverunt. Dum enim persuasum habent iniqui posse dominari nationi sancte vinculis tenebrarum et longe noctis compediti inclusi sub tectis fugitivi perpetue providentie iacuerunt. Et dum putant se latere in obscuris peccatis tenebroso oblivionis velamento dispersi sunt paventes horrende et cum admiratione nimia perturbati. Neque enim que continebat illos spelunca sine timore custodiebat quoniam sonitus descendens perturbabat illos et persone tristes apparentes pavorem illis prestabant. Et ignis quidem nulla vis poterat illis lumen prebere. Nec siderum limpide flamme illuminare poterant illam noctem horrendam. Apparebat autem illis subitaneus ignis timore plenus et timore perculsi illius que videbatur faciei estimabant deteriora esse que non videbantur et magice artis appositi erant derisus

et sapiencie glorie correptio cum contu
melia. Illi enim qui promittebant timores
et turbaciones expellere se ab anima
languente, hii cum derisu plenum timore lan
guebant. Nam et si nichil illos ex
monstris perturbabat, transitu animalium
et serpentium sibilacione commoti tremen
bundi peribant. Et aerem quem nul
la racione quis effugere posset ne
gantes se videre. Cum enim sit timida
nequicia dat testimonium condempnatori.
Semper enim presumit seva contur
bata consciencia. Nichil enim timor
est nisi presumpcionis adiutorium pro
dicio cogitacionis auxiliorum. Et dum
ab intus minor est expectacio, ma
iorem computat scienciam eius cause de
qua tormentum prestat. Illi autem qui in
potentem vere noctem et ab infimis
et ab altissimis inferis supervenien
tem eundem somnum dormientes, ali
quando monstrorum exagitabantur timo
re, aliquando anime deficiebant tradic
cione. Subitaneus enim illis et
insperatus timor supervenerat. De
inde si quisquam ex illis decidis
set, custodiebatur in carcere sine fer
ro reclusus. Si enim rusticus quis
erat aut pastor aut agri laborum
operarius preoccupatus esset, ineffu
gibilem sustinebat necessitatem. Una
enim cathena tenebrarum omnes
erant colligati. Sive spiritus sibilans
aut inter spissos arborum ramos avium so
nus suavis, aut vis aque decurrentis
nimium, aut sonus validus precipi
tatarum petrarum, aut ludencium a
nimalium cursus invisus, aut mu
gientium valida bestiarum vox, aut
resonans de altissimis montibus

eccho deficientes faciebat illos
pre timore. Omnis enim orbis terrarum
limpido illuminabatur lumine, et non
impeditis operibus continebatur.
Solis autem illis superposita erat
gravis nox, ymago tenebrarum
que superventura illis erat. Ipsi ergo
sibi erant graviores tenebris. xviii. c.

Sanctis autem tuis maxima
erat lux, et horum quidem
vocem audiebant, sed figuram
non videbant. Et quia non et
ipsi eadem passi erant, qui non
delectabant, et gracias agebant,
et ut esset differencia donum petebant.
Propter quod igne ardentem columpnam
ducem habuerunt ignote vie, et so
lem sine lesura boni hospicii presti
tisti. Digni quidem illi carere luce
et pati carcerem tenebrarum, qui
inclusos custodiebant filios tu
os, per quos incipiebat incorruptum
lucem legis mundo seculo dari. Cum
cogitarent iustorum occidere infan
tes, et uno exposito filio et libe
rato, in traduccionem illorum multi
tudinem filiorum abstulisti, et pari
ter illos perdidisti in aqua val
dam. Illa enim nox ante cognita
a patribus nostris est, ut vere scientes
quibus iuramentis crediderunt
animequiores essent. Suscepta
est autem a populo sanitas quidem
iustorum, iniustorum autem extermina
cio. Sicut enim lesisti adversarios,
nos sic nos provocans magni
ficasti. Absconse enim sacrifica
bant iusti pueri bonorum, et iusticie
legem in concordia dispo
suerunt, similiter bona et mala per

cepturos iustos patrum decantantes laudes. Resonabat autem inconueniens inimicorum vox et flebilis audiebatur planctus ploratorum infancium. Simili autem pena seruus cum domino afflictus et popularis homo regi similia passus. Similiter ergo omnes uno nomine mortis mortuos habebant innumerabiles nec enim ad sepeliendum uiui sufficiebant quoniam uno momento que erat preclarior natio illorum exterminata est. De omnibus enim non credentibus propter veneficia. Tunc cum fuit primum exterminium primogenitorum spoponderunt populum dei se esse. Cum enim quietum silentium contineret omnia et nox in suo cursu medium iter haberet omnipotens sermo tuus de celo a regalibus sedibus uenit durus debellator in mediam exterminii terram prosiliuit gladius acutus insimulatum imperium tuum portans et stans repleuit omnia morte et usque ad celum attingebat stans in terra. Tunc continuo uisus somniorum malorum turbauerunt illos et timores superuenerunt insperati et alius alibi proiectus semiuiuus propter quam moriebatur causam demonstrabat mortis. Visiones enim que illos turbauerunt illos et timores superuenerunt insperati et alius hec premonebant ne inscii quare mala patiebantur perirent. Tetigit autem tunc et iustos temptacio mortis et commocio in heremo facta est multitudinis sed non diu permansit ira tua. Properans enim homo sine querela deprecari pro populis proferens seruitutis sue scutum oratione et per incensum deprecationem allegans restitit ire et finem imposuit necessitati ostendens quoniam tuus est famulus. Vicit autem turbas non in virtute corporis nec armature potentia sed uerbo illum qui se uexabat subiecit iuramenta parentum et testamentum commemorans. Cum enim iam aceruatim cecidissent super alterutrum mortui interstitit et amputauit impetum et diuisit illam que ad uiuos ducebat uiam. In ueste enim poderis quam habebat totus erat orbis terrarum et parentum magnalia in quatuor ordinibus lapidum erant sculpta et magnificentia tua in diademate capitis illius erat sculpta. His autem cessit qui exterminabat et hec extimuit. Erat enim sola temptacione sufficiens. Impiis autem usque in nouissimum sine misericordia ira superuenit.

Presciebat enim et futura illorum quoniam cum ipsi permisissent ut se educerent et cum magna sollicitudine premisissent illos consequebantur illos penitencia acti. Adhuc enim inter manus habentes luctum et deplorantes ad monumenta mortuorum aliam sibi assumpserunt cogitationem inscientie et quos rogantes proiecerant hos tamquam fugitiuos persequebantur. Ducebat enim illos ad hunc finem digna necessitas et horum que acciderant commemoracionem amitte-

tebant ut que deerant torme
tis repleret punitio Et populus qui
dem tuus mirabiliter transiret illi
autem novam mortem invenirent
Omnis enim creatura ad suum genus
ab initio refigurabatur deserviens
tuis preceptis ut pueri tui custo
direntur illesi Nam nubes castra
eorum obumbrabat et ex aqua
que ante erat terra arida appa
ruit et in mari rubro via sine
impedimento et campus germinans
de profundo nimio per quem omnis na
tio transivit que tegebatur tua manu
videntes mirabilia et monstra Ta
quam enim equi depaverunt et tamquam
agni exultaverunt magnificantes
te domine qui liberasti illos Memores
enim erant adhuc eorum que in incolatu
illorum facta fuerant quemadmodum pro
natione animalium eduxit terra mus
cas et pro piscibus eructavit flu
vius multitudinem ranarum Novis
sime autem viderunt novam creatu
ram avium cum adducti concupiscen
tia postulaverunt escas epulationis
In allocutione enim desiderii as
cendit illis de mari ortigometra
et vexationes peccatoribus supervene
runt Non sine illis que ante fac
ta erant argumentis per vim fulmi
num Iuste enim patiebantur secundum
suas nequitias Etenim detestabi
liorem inhospitalitatem instituerunt
Alii quidem ignotos non recipie
bant advenas Alii autem bonos hos
pites in servitute [redigebant] accipiebant et
non solum hec sed et alius quidam res
pectus erat illorum quoniam inviti re
cipiebant extraneos Qui autem cum
letitia receperunt hos qui eisdem
usi erant iustitiis sevissimis af
flixerunt doloribus percussi sunt autem ce
citate sicut illi in foribus iusti cum
subitaneis cooperti essent tenebris
unusquisque transitum hostii sui que
rebat In se enim elementa dum con
vertuntur sicut in organo qualita
tis sonus immutatur et omnia suum
sonum custodiunt unde estimari ex
ipso certo potest visu Agrestia enim
in aquatica convertebantur et quecum
que erant natantia in terram transiebant
Ignis in aqua valebat supra suam
virtutem et aqua extinguentis
nature obliviscebatur Flamme
econtrario corruptibilium animalium
non vexaverunt carnes coambula
tium nec dissolvebant sicut glacies
bonam escam In omnibus enim
domine magnificasti populum tuum et
honorasti et non despexisti in omni
tempore et in omni loco assistens
eis.

[margin: dissolvebat illam que facile]

Explicit liber sapientie.

Multorum nobis et mag
norum per legem et prophetas
aliosque qui secuti sunt
illos sapientia demonstra
ta in quibus oportet laudare israel
doctrine et sapientie causa quia non
solum ipsos loquentes necesse est pe
ritos sed etiam extraneos posse et
scribentes et dicentes doctissimos
fieri Avus meus ihesus postquam
se amplius dedit ad diligentiam
lectionis legis et prophetarum et aliorum
librorum qui nobis a parentibus
nostris traditi sunt voluit et ipse
scribere aliquid horum que ad doctri
nam et sapientiam pertinet ut deside

venire discere et illorum periti magis magisque attendant et confirmentur animo ad legitimam vitam. Hortor itaque venire vos cum benivolentia et attentiori studio lectionem facere et veniam habere in illis in quibus videmur sequentes imaginem sapientie deficere in verborum compositione. Nam deficiunt verba hebraica quando translata fuerint ad alteram linguam. Non solum autem hec sed et ipsa lex et prophete ceterorumque librorum non parvam habent differentiam quando inter se dicuntur. Nam in octavo et tricesimo anno temporibus Ptolomei et Evergetis regis postquam perveni in Egyptum et cum multum temporis ibi fecissem inveni ibi libros relictos non parve neque contempnende doctrine. Itaque bonum et necessarium putavi et ipse aliquam addere diligentiam et laborem interpretandi librum istum. Et multa vigilia attuli doctrinam in spatio temporis ad illa que ad finem ducunt librum dare et illis qui volunt animum intendere et discere quemadmodum oporteat instituere mores qui secundum legem Domini proposuerunt vitam agere.

Explicit prologus [illegible]

Omnis sapientia a Domino Deo est et cum illo fuit semper et est ante evum. Arenam maris et pluvie guttas et dies seculi quis dinumeravit? Altitudinem celi et latitudinem terre et profundum abyssi quis dimensus est? Sapientiam Dei precedentem omnia quis investigavit? Prior omnium creata est sapientia et intellectus prudentie ab evo. Fons sapientie verbum Dei in excelsis et ingressus illius mandata eterna. Radix sapientie cui revelata est et astutias illius quis agnovit? Disciplina sapientie cui revelata est et manifestata et multiplicationem ingressus illius quis intellexit? Unus est altissimus creator omnipotens et rex potens et metuendus nimis sedens super thronum illius et dominans Deus. Ipse creavit illam in Spiritu Sancto et vidit et dinumeravit et mensus est et effudit illam super omnia opera sua et super omnem carnem secundum datum suum et prebet illam diligentibus se. Timor Domini gloria et gloriatio et letitia et corona exultationis. Timor Domini delectabit cor et dabit letitiam et gaudium in longitudine dierum. Timenti Dominum bene erit in extremis et in die defunctionis sue benedicetur. Dilectio Dei honorabilis sapientia quibus autem apparuerit in visu diligunt eam in visione et in agnitione magnitudinis magnalium suorum. Initium sapientie timor Domini et cum fidelibus in vulva concreatus est et cum electis feminis graditur et cum iustis et fidelibus agnoscitur. Timor Domini scientie religiositas. Religiositas custodiet et iustificabit cor iocunditatem atque gaudium dabit. Timenti Domi[num]

bene erit et in diebus consumma
tionis illius benedicetur. plenitudo
sapientie timere deum et plenitu
do sapientie timere a fructibus illius
Omnem domum illius implebit a
generationibus et receptacula a the
zauris illius Corona sapientie timor
domini replens pacem et salutis fru
ctum et vidit et dinumeravit
eam utraque autem sunt dona dei
dei Scientiam et intellectum pru
dentie sapientia compartietur. gloriam
tenentium se exaltat Radix sapie
ntie est timere dominum rami enim eius lon
gevi In thezauris sapientie intellec
tus et scientie religiositas Exe
cratio autem peccatoribus sapientia
timor domini expellit peccatum nam qui
sine timore est non poterit
iustificari iracundia enim animosi
tatis illius subversio illius usque in tem
pus sustinebit patiens et postea re
ditio iocunditatis Bonus sensus
usque in tempus abscondet verba
illius et labia multorum enarra
bunt sensum illius In thezauris
sapientie significatio discipline ex
ecratio autem peccatori cultura dei
Fili concupiscens sapientiam conser
va iustitiam et deus prebebit illam
tibi Sapientia enim et disciplina
timor domini et quod beneplacitum est illi
fides et mansuetudo et adimple
bit thezauros illius Ne fueris
contumax incredibilis timori domini
et ne accesseris ad illum duplici
corde Ne fueris ypocrita in con
spectu hominum et non scandalizeris
labiis tuis Attende in illis ne for
te cadas et adducas anime tue
scandalum

inhonorationem et revelet deus
absconsa tua et in medio syna
goge elidat te Quoniam accessisti ma
ligne ad dominum et cor tuum plenum
est dolo et fallacia Capitulum secundum

Fili accedens ad servitutem
dei sta in iustitia et timore
et prepara animam tuam ad
temptationem Deprime cor tuum
et sustine inclina aurem tuam
et excipe verba intellectus et ne fes
tines in tempore obductionis susti
ne sustentationes dei Coniungere deo
et sustine ut crescat in novissi
mo vita tua Omne quod tibi applica
tum fuerit accipe et in dolore sus
tine et in humilitate tua patientiam
habe Quoniam in igne probatur aurum
et argentum homines vero recepta
biles in camino humiliationis Cre
de deo et recuperabit te et dirige
viam tuam et spera in illum Serva
timorem illius et in illo veterasce
Metuentes dominum sustinete misericordiam
eius et non deflectatis ab illo ne
cadatis Qui timetis dominum credite
illi et non evacuabitur merces vestra
Qui timetis deum sperate in illum
et in oblectationem veniet vobis misericordia
Qui timetis dominum diligite illum
et illuminabuntur corda vestra Respi
cite filii nationes hominum et scito
te quia nullus speravit in domino
et confusus est. et permansit in
mandatis eius et derelictus est
Aut quis invocavit illum et de
spexit illum quoniam pius et miseri
cors est deus et remittit in tempore
tribulationis peccata et protector est
omnibus exquirentibus se in veritate

Ve duplici corde et labiis scelestis et manibus malefacientibus et peccatori terram ingredienti duabus viis. Ve dissolutis corde qui non credunt deo et ideo non protegentur ab eo. Ve his qui perdiderunt sustinentiam qui dereliquerunt vias rectas et diverterunt in vias pravas. et quid facient cum inspicere ceperit dominus. Qui timent dominum non erunt incredibiles verbo illius. et qui diligunt illum conservabunt viam illius. Qui timent dominum preparabunt corda sua et in conspectu illius sanctificabunt animas suas. Qui timent dominum custodiunt mandata illius et patientiam habebunt usque ad inspectionem illius dicentes. Si penitentiam non egerimus incidemus in manus domini et non in manus hominum. Secundum enim magnitudinem illius sic et misericordia illius. Cap. iiii.

[Margin: Qui timent dominum inquirent que beneplacita sunt ei et qui diligunt eum replebuntur lege ipsius]

[Margin: cum ipso est]

Filii sapientie ecclesia iustorum et natio illorum obedientia et dilectio. Iudicium patris audite filii dilecti et sic facite ut salvi sitis. Deus enim honoravit patrem in filiis et iudicium matris exquirens firmavit in ~~filios et iudicium matris exquirens firmavit in filios~~. Qui diligit deum exorabit pro peccatis et continebit se ab illis et in oratione dierum exaudietur. Et sicut qui thesaurizat ita et qui honorificat matrem suam et patrem. Qui honorat patrem iocundabitur in filiis et in die orationis sue exaudietur. Qui honorat patrem suum vita vivet longiore. et qui obedit patri refrigerabit matrem. Qui timet dominum honorat parentes et quasi dominis serviet his qui se genuerunt. In opere et sermone et in omni patientia honora patrem tuum ut superveniat tibi benedictio ab eo et benedictio illius in novissimo maneat. Benedictio patris firmat domos filiorum maledictio autem matris eradicat fundamenta. Ne glorieris in contumelia patris tui non est enim tibi gloria sed confusio. Gloria enim hominis ex honore patris sui et dedecus filii pater sine honore. Fili suscipe senectam patris tui et non contristes eum in vita illius. et si defecerit sensu veniam da et ne spernas eum in tua virtute. elemosina enim patris non erit in oblivione. Nam pro peccato matris restituetur tibi bonum et in iustitia edificabitur tibi et in die tribulationis commemorabitur tui. Et sicut in sereno glacies solventur tua peccata. Quam male fame est qui relinquit patrem et est maledictus a deo qui exasperat matrem. Fili in mansuetudine opera tua perfice et super hominum gloriam diligeris. Quanto magnus es humilia te in omnibus et coram deo invenies gratiam. Quoniam magna potentia dei solius et ab humilibus honoratur. Altiora te ne quesieris et fortiora te ne scrutatus fueris. sed que precepit tibi deus illa cogita semper et in pluribus operibus eius ne fueris curiosus. Non est enim tibi necessarium ea que abscondita sunt videre oculis tuis.

in supervacuis rebus noli scrutari
multipliciter et in pluribus o[peribus]
eius non eris curiosus [plurima enim]
super sensum hominum ostensa sunt t[ibi]
multos enim supplantavit sus-
picio illorum et in vanitate deti-
nuit sensus illorum Cor durum ma-
le habebit in novissimo et qui
amat periculum in illo peribit Cor in-
grediens duas vias non habebit
successus ~~vel requiem~~ et pravus cor-
de in illis scandalizabitur Cor ne-
quam gravabitur in doloribus et pec-
cator adiciet ad peccandum Synago-
ge superborum non erit sanitas
frutex enim peccati eradicabitur
in illis et non intelligetur Cor sa-
pientis intelligitur in sapientia
et auris bona audiet cum omni con-
cupiscentia sapientiam Sapiens cor
et intelligibile abstinebit se a
peccatis et in operibus iustitie succes-
sus habebit Ignem ardentem
extinguit aqua et elemosina
resistit peccatis et deus prospector
eius qui reddit gratiam meminit
in posterum et in tempore casus sui
inveniet firmamentum cap. quartum

Fili elemosinam pauperis
ne defraudes et oculos tuos
ne transvertas a paupere Ani-
mam esurientem ne despexeris et
non exasperes pauperem in inopia
sua Cor inopis ne afflixeris et
non protrahas datum angustianti
Rogationem contribulati abi-
cias et ne avertas faciem tuam ab
egeno ~~Ab inope ne avertas facie~~
~~tuam ab egeno~~ Ab inope ne aver-
tas oculos propter iram et non re-
tuos

linquas querentibus tibi retro ma-
ledicere Maledicentis enim tibi in ama-
ritudine anime exaudietur precatio
illius exaudiet autem illum qui fe-
cit eum Congregationi pauperum
affabilem te facito et presbitero hu-
milia animam tuam et magna-
to humilia caput tuum Declina pau-
peri sine tristitia aurem tuam et
redde debitum tuum et responde pa-
cifica in mansuetudine Libera
eum qui iniuriam patitur de ma-
nu superbi ~~et non acide feras~~
~~in anima tua~~ In iudicando
pupillis esto misericors ut pater et
pro viro matri illorum Et eris tu
velud filius altissimi obediens
et miserebitur tui magis quam
mater Sapientia filiis suis vi-
tam inspirat et suscipit exqui-
rentes se et preibit in via iu-
stitie et qui illam diligit diligit
vitam hereditabunt et quo introi-
bit et qui vigilaverint ad illam
complectentur placorem eius Qui te-
nuerint illam vitam hereditabunt
et quo introibit benedicet deus
Qui serviunt ei obsequentes erunt
sancto et eos qui diligunt eam
diligit deus Qui audit illam iu-
dicabit gentes et qui intuetur
illam permanebit confidens Si
crediderit ei hereditabit illam
et erunt in confirmatione crea-
ture illorum quoniam in temptatione
ambulat cum eo et in primis
elegit eum Timorem et metum
et probationem inducet super illum
et cruciabit illum in tribulatione
doctrine sue donec temptet illum

qui iniuriam patitur

et non acide feras in anima tua

in temptationibus ... et tradet animae illius et firmabit illum et iter adducet directum ad illum et laetificabit eum et denudabit absconsa sua illi et thesaurizabit super illum scientiam et intellectum iustitiae. Si autem oberraverit derelinquet eum et tradet eum in manus inimici sui. Fili conserva tempus et devita a malo. Pro anima tua ne confundaris dicere verum. Est enim confusio adducens peccatum et est confusio adducens gloriam et gratiam. Ne accipias faciem adversus faciem tuam, nec adversus animam tuam mendacium. Non verearis proximum tuum in casu suo. Nec retineas verbum in tempore salutis. Non abscondas sapientiam tuam in decore eius. In lingua enim agnoscitur sapientia et sensus et scientia et doctrina in verbo sensati et firmamentum in operibus iustitiae. Ne contradicas verbo veritatis ullo modo et de mendacio ineruditionis tuae confundere. Non confundaris confiteri peccata tua et ne subicias te omni homini pro peccato. Noli resistere contra faciem potentis nec coneris contra ictum fluvii. Pro iustitia agonizare pro anima tua et usque ad mortem certa pro iustitia et Deus expugnabit pro te inimicos tuos. Noli citatus esse in lingua tua et inutilis et remissus in operibus tuis. Noli esse sicut leo in domo tua evertens domesticos tuos et opprimens subiectos tibi. Non sit porrecta manus tua ad accipiendum et ad dandum collecta. Cap. quintum

Noli attendere ad possessiones iniquas et ne dixeris est mihi sufficiens vita. Nihil enim proderit in tempore vindictae et obductionis. Ne sequaris in fortitudine tua concupiscentias cordis tui et ne dixeris quomodo potui aut quis me subiciet propter facta mea. Deus enim vindicans vindicabit. Ne dixeris peccavi et quid mihi accidit triste. Altissimus enim est patiens redditor. De propitiatione peccatorum noli esse sine metu neque adicias peccatum super peccatum et dicas miseratio Dei magna est, multitudinis peccatorum meorum miserebitur. Misericordia enim et ira ab illo cito proximant et in peccatores respicit ira illius. Non tardes converti ad Dominum et ne differas de die in diem. Subito enim veniet ira illius et in tempore vindictae disperdet te. Noli anxius esse in divitiis iniustis, non enim proderunt tibi in die obductionis et vindictae. Non ventiles te in omnem ventum et non eas in omni via. Sic enim peccator probatur in duplici lingua. Esto firmus in via Dei et in veritate sensus tui et scientia et prosequatur te verbum pacis et iustitiae. Esto mansuetus ad audiendum verbum Dei ut intelligas et cum sapientia proferas responsum verum. Si est tibi intellectus, responde proximo. Sin autem, sit manus tua super os tuum ne capiaris in verbo indisciplinato et confundaris. Honor et gloria in sermone sen-

sata· lingua non prudentis subver-
sio est ipsius. Non appelleris susur-
ro in vita tua· et lingua tua ne
capiaris et confundaris. Super furem
enim est confusio et penitencia·
et denotatio pessima super bilin-
guem. Susurratori autem odium et
inimicitia et contumelia. Iustifi-
ca pusillum et magnum similiter.

Capitulum sextum

Noli fieri pro amico inimicus proxi-
mo. Improperium enim et con-
tumeliam malus hereditabit· et
omnis peccator invidus et bilinguis.
Non te extollas in cogitatione a-
nime tue velud thaurus· ne for-
te elidatur virtus tua per stulticiam
et folia tua comedet et fructus
tuos perdet· et relinqueris velud
lignum aridum in heremo. Anima enim
nequam disperdet qui se habet· et in
gaudium inimicis dat illum et de-
ducet in sortem impiorum. Verbum
dulce multiplicat amicos· et mi-
tigat inimicos· et lingua eucha-
ris gratiosa in bono homine ha-
bundabit. Multi pacifici sint tibi·
et consiliarius tibi sit unus de
mille. Si possides amicum in temp-
tacione posside eum· et ne facile
credas illi te ipsum. Est enim ami-
cus secundum tempus suum· et non
permanebit in die tribulacionis. Est
amicus qui convertitur ad inimici-
ciam· et est amicus qui odium
et rixam et convicia denudabit.
Est autem amicus socius mense·
et non permanet in die necessitatis.
Amicus si permanserit fixus erit
tibi· quasi coequalis· et in domes-
ticis tuis fiducialiter aget. Si humi-
liaverit se contra te· et a facie tua
absconderit se unanimem habebis
amiciciam bonam. Ab inimicis tuis
separare· et ab amicis tuis attende.
Amicus fidelis· protectio fortis·
qui autem invenit illum· inve-
nit thesaurum. Amico fideli nulla
est comparatio· et non est digna
ponderatio auri et argenti· contra
bonitatem fidei illius. Amicus fi-
delis medicamentum vite et
immortalitatis· et qui metuunt
dominum invenient illum. Qui timet
deum eque habebit amiciciam bonam·
quoniam secundum illum erit amicus il-
lius. Fili a iuventute tua excipe
doctrinam· et usque ad canos inve-
nies sapienciam. Quasi is qui arat
et seminat· accede ad illam· et sus-
tine bonos fructus illius. In opere
enim exiguum laborabis· et cito edes
de dignacionibus illius. Quam as-
pera est nimium sapiencia indoctis
hominibus· et non permanebit in illa
excors. Quasi lapidis virtus pro-
bacio erit in illis· et demorabun-
tur proicere illam. Sapiencia enim doc-
trine secundum nomen est eius· et non
multis est manifesta. Quibus
autem agnita est· permanet usque
ad conspectum dei. Audi fili et ac-
cipe consilium intellectus· et ne
abicias consilium meum. Iniice
pedem tuum in compedes illius et
in torques eius tuum collum. Sub-
ice humerum tuum et porta illam·
et ne acidieris vinculis eius. In
omni animo tuo accede ad illam·
et in omni virtute tua serva vias

ame et investiga illam et manifestabitur tibi et continens factus ne derelinquas eam in novissimis enim invenies requiem in ea et convertetur tibi in oblectationem. et erunt tibi compedes eius in protectione fortitudinis et bases virtutis et torques illius in stola glorie. Decor enim vite est in illa et vincula illius alligatura salutaris. Stolam glorie indues eam et coronam gratulationis super pones tibi. Fili si attenderis michi, disces eam et si accommodaveris animum tuum sapiens eris. Si inclinaveris aurem tuam excipies doctrinam et si dilexeris audire sapiens eris. In multitudine presbiterorum prudentium sta et sapientie illorum ex corde coniungere ut omnem narrationem dei possis audire et proverbia laudis non effugiant a te et si videris sensatum evigila ad illum et gradus hostiorum illius exterat pes tuus. Cogitatum habe in preceptis dei et in mandatis illius maxime assiduus esto et ipse dabit tibi cor et concupiscentia sapientie dabitur tibi

Capitulum septimum

Noli facere mala et non te apprehendent. discede ab iniquo et deficient mala abs te. non semines mala in sulcis iniusticie fili et non metes ea in septuplum. Noli querere ab homine ducatum neque a rege cathedram honoris. Non te iustifices ante deum quoniam agnitor cordis ipse est et penes regem noli velle videri sapiens. Noli querere fieri iudex nisi valeas virtute irrumpere iniquitates ne forte extimescas faciem potentis et ponas scandalum in equitate tua. Non pecces in multitudine civitatis nec te immittas in populum neque alliges duplicia peccata nec enim in uno eris immunis. Noli esse pusillanimis in animo tuo exorare et facere elemosinam ne despicias. Ne dicas in multitudine munerum meorum respiciet deus et offerente me deo altissimo suscipiet munera mea. Non irrideas hominem in amaritudine anime est enim qui humiliat et exaltat circumspector deus. Noli arare mendacium adversus fratrem tuum neque in amicum similiter facias. Noli velle mentiri omne mendacium assiduitas enim illius non est bona. Noli verbosus esse in multitudine presbiterorum et non iteres verbum in oratione tua. Non oderis laboriosa opera et rusticationem ab altissimo creatam. Non te reputes in multitudine indisciplinatorum. Memento ire quoniam non tardabit. Humilia valde spiritum tuum quoniam vindicta carnis impii ignis et vermis. Noli prevaricari in amicum pecuniam differentem neque fratrem carissimum auro spreveris. Noli discedere a muliere sensata et bona quam sortitus es in timore dei. gratia enim verecundie illius super aurum. Non ledas servum operantem in veritate neque mercenarium dantem animam suam. Servus sensatus sit tibi dilectus quasi anima tua.

no desraudes illu libtate. neqz i
ope delinquas. Pecora tibi sunt.
attende illis. et si sunt utilia p
seuerent apud te. Filii tibi sunt.
erudi illos. et incurua illos a pu
ericia illorum. Filie tibi sunt. serua
corpus illarum: et non ostendas
faciem tuam ylarem ad illas. Tra
de filiam et grande opus feceris.
et homi sensato da illam. Mulier
si tibi est scdm animam tuam. ne
piicias illam. et odibili no credas te
in toto corde tuo. Honora pa
trem tuum. et gemitus matris tue
ne obliuiscaris. Memento qm nisi
p illos no fuisses. et retribue illis
quomo et illi tibi. In tota anima
tua time dnm. et sacerdotes illius
sanctifica. In omni uirtute tua di
lige dnm qui te fecit. et ministros
eius non derelinquas. Honora dnm
ex tota anima tua. et honorifica sa
cerdotes. et propurgate te cum brachiis.
Da illis partem sicut mandatum est
tibi primiciarum. et purgationis.
et de negligencia tua purgate cum
paucis. Datum brachiorum tuorum. et
sacrificium sanctificationis offeres
domino initia scorum. et pauperi por
rige manum tuam. ut perficiatur
propiciacio et benediccio tua. Gracia dati
in conspectu omnis uiuentis. Et mor
tuo no prohibeas graciam. no desis
plorantibus in consolatione: cum lugen
tibus ambula. Ne te pigeat uisi
tare infirmum. Ex hijs enim in dilec
tione firmaberis. In omnibus opi
bus tuis memorare nouissima
tua. et in eternum non peccabis &c.

Capitulum octauum

Non litiges cum homine po
tente ne forte incidas
in manus illius. Non con
tendas cum uiro locuplete. ne for
te contra constituat litem tibi. Mul
tos enim perdidit aurum atqz ar
gentum. et usqz ad cor regum ex
tendit et conuertit. Non litiges
cum homine linguato. et no strui
es in ignem illius ligna. Non co
munices homini indocto. ne ma
le de progenie tua loquatur. Ne de
spicies hominem auertente se a
peccato. neqz improperes ei. memento
qm omnes in corruptione sumus.
Ne spernas hominem in sua senec
ta. et enim ex nobis senescunt.
Noli de mortuo inimico tuo gau
dere. sciens qm omnes morimur. et
in gaudium nolumus uenire. Ne
despicias narracionem presbiterorum
sapiencium. et in prouerbiis illorum
conuersare. ab ipsis enim disces doctrinam
intellectus. et seruire magnatis
sine querela. Non preteat narracio
seniorum. et ipsi enim didicerunt a
patribus suis. qm ab ipsis dis
ces intellectum. et in tempore neces
sitatis dabis responsum. Carbones non
incendas peccatorum arguens eos. et
ne incendaris flamma ignis pec
catorum illorum. Ne contra facies
stes contumelioso. ne sedeat quasi
insidiator ori tuo. Noli feneare
homini forciori te. quod si fenaberis
quasi perditum habe. Non spondeas
super uirtutem tuam. quod si spopon
deris. quasi restituens cogita. Ne
iudices contra iudicem qm secundum quod
iustum est iudicat. Cum audace

ne eas cum illo ne forte gravet te mala sua. Ipse enim secundum voluntatem suam vadit, et simul cum stultitia illius peries. Cum iracundo ne facias rixam, et cum audace non eas in desertum, quoniam quasi nihil est ante ipsum sanguis, et ubi non est adiutorium elidet te. Cum fatuis consilium non habeas, non enim poterunt diligere nisi que eis placent. Coram extraneo ne facias consilium, nescis enim quid pariet. Non omni homini cor tuum manifestes, ne forte inferat tibi gratiam falsam et convicietur tibi. Cap. ix.

Non zeles mulierem sinus tui, ne ostendat super te malitiam doctrine nequam. Non des mulieri potestatem anime tue, ne ingrediatur in virtute tua et confundaris. Ne respicias mulierem multivolam, ne forte incidas in laqueos illius. Cum saltatrice ne assiduus sis, nec audias illam, ne forte pereas in efficacia illius. Virginem ne conspicias, ne forte scandalizeris in decore illius. Ne des fornicariis animam tuam in ullo, ne perdas te et hereditatem tuam. Noli circumspicere in vicis civitatis, nec oberraveris in plateis illius. Averte faciem tuam a muliere compta, et non circumspicias speciem alienam. Propter speciem mulieris multi perierunt, et ex hoc concupiscentia quasi ignis exardescit. Omnis mulier que est fornicaria quasi stercus in via ab omnibus preteriens conculcabitur. Speciem mulieris aliene multi admirati reprobi facti sunt. Colloquium enim illius quasi ignis exardescit. Cum aliena muliere ne sedeas omnino, nec accumbas super cubitum cum ea, et non alterceris cum illa in vino, ne forte declinet cor tuum in illam, et sanguine tuo labaris in perditionem. Ne derelinquas amicum antiquum, novus enim non erit similis illi. Vinum novum amicus novus: veterascet et cum suavitate bibes illud. Non zeles gloriam et opes peccatoris, non enim scis que futura sit illius subversio. Non placeat tibi iniuria iniustorum, sciens quoniam usque ad inferos non placebit impius. Longe abesto ab homine potestatem habente occidendi, et non suspicaberis timorem mortis. Et si accesseris ad illum, noli aliquid committere, ne forte auferat vitam tuam. Communionem mortis scito, quoniam in medio laqueorum ingredieris, et super dolentium arma ambulabis. Secundum virtutem tuam cave te a proximo tuo, et cum sapientibus et prudentibus tracta. Viri iusti sint tibi convive, et in timore Dei sit tibi gloriatio. Et in sensu sit tibi cogitatus Dei, et omnis enarratio tua in preceptis Altissimi. In manu artificum opera laudabuntur, et princeps populi in sapientia sermonis sui, in sensu vero seniorum verbum. Terribilis est in civitate sua homo linguosus, et temerarius in verbo suo odibilis erit.

cap. decimum

Iudex sapiens iudicabit populum suum et principatus sensati stabilis erit. Secundum iudicem populi sic et ministri eius. Et qualis est rector civitatis tales et inhabitantes in ea. Rex insipiens perdet populum suum et civitates inhabitabuntur per sensum prudentium. In manu dei potestas terre et execrabilis omnis iniquitas gentium. et utilem rectorem in tempus suscitabit super illam. In manu dei prosperitas hominis et super faciem scribe imponet honorem suum. Omnis iniurie proximi ne memineris. et nichil agas in operibus iniurie. Odibilis coram deo et hominibus superbia. et execrabilis omnis iniquitas gentium. Regnum a gente in gentem transfertur propter iniusticias et iniurias et contumelias et diversos dolos. Avaro autem nichil est scelestius. Quid superbis terra et cinis. Nichil est iniquius quam amare pecuniam. Hic enim et animam suam venalem habet. quoniam in vita sua proiecit intima sua. Omnis potentatus brevis vita. et languor prolixior gravat medicum. Brevem languorem precidit medicus. Sic et rex hodie est. et cras morietur. Cum enim morietur homo hereditabit serpentes bestias et vermes. Initium superbie hominis apostatare deo. quoniam ab eo qui fecit illum recessit cor eius. quoniam initium omnis peccati est superbia. qui tenuerit illam. adimplebitur maledictis et subvertet eos in finem. Propterea exhonoravit dominus conventus malorum. et destruxit eos usque in finem. Sedes ducum superborum destruxit deus. et sedere fecit mites pro eis. Radices gentium superbarum arefecit deus. et plantavit humiles ex ipsis gentibus. Terras gentium evertit deus et perdidit eas usque ad fundamentum. Arefecit ex ipsis et disperdidit illos et cessare fecit memoriam eorum a terra. Perdidit deus memoriam superborum. et reliquit memoriam humilium sensu. Non est creata hominibus superbia. neque iracundia nationi mulierum. Semen hominum honorabitur hoc quod timet deum. semen autem hoc exhonorabitur hominum quod preterit mandata dei. In medio fratrum rector illorum in honore et qui timent deum erunt in oculis illius. Gloria divitum honoratorum et pauperum timor dei est. Noli despicere hominem iustum pauperem et noli magnificare virum peccatorem divitem. Magnus est iudex et potens est in honore et non est illo maior quam timet deum. Servo sensato liberi servient. et vir prudens et disciplinatus non murmurabit correptus. et inscius non honorabitur. Noli te extollere in faciendo opere tuo et noli cunctari in tempore angustie. Melior est qui operatur et habundat in omnibus. quam qui gloriatur et eget pane. Fili in mansuetudine serva animam tuam. et da illi honorem secundum meritum suum. Peccantem in animam suam quis iustificabit. et quis honorabit exhonorantem animam suam. Pauper gloriatur per disciplinam et timorem suum. et est homo qui

et abhominabilis est apud deum

Semen

honorificat prevaricantem mandatum? Ex
aucem gloriatur in paupertate
sua quanto [illegible] in substantia et
qui gloriatur in substantia paupertatem vereatur.

Sapientia humiliati exaltabit
caput illius et in medio
magnatorum sedere eum faciet. Non laudes virum in specie
sua neque spernas hominem in
visu suo. Brevis in volatilibus
est apis et initium dulcoris habet
fructus illius. In vestitu ne
glorieris umquam nec in
die honoris tui extollaris. Quoniam
mirabilia altissimi solius et gloriosa
et absconsa et invisa opera
illius. Multi tyranni sederunt
in throno et insuspicabilis illi
portavit diadema. Multi potentes
oppressi sunt valde et
gloriosi traditi sunt in manus
alterorum. Priusquam interroges ne
vituperes quemquam et cum interrogaveris
corripe iuste. Priusquam
audias ne respondeas verbum
et in medio sermonum ne adicias
loqui. De ea re que te non molestat
ne certeris et in iudicio peccantium
ne consistas. Fili ne in
multis sint actus tui et si dives
fueris non eris immunis a delicto.
Si enim secutus fueris non
apprehendes et non effugies si praecurreris.
Est homo laborans et
festinans et dolens impius et
tanto magis non habundabit.
Est homo marcidus egens recuperatione
plus deficiens virtute
et habundans paupertate. Et
oculus dei respexit illum in bono
et erexit illum ab humilitate
ipsius et exaltavit caput eius
et mirati sunt in illo multi et
honoraverunt deum. Bona et mala
vita et mors paupertas et honestas a deo sunt.
[illegible] Error et tenebre
peccatoribus concreata sunt.
Qui autem exultant in malis
consenescunt in malo. Vita et
mors et paupertas et honestas
a deo sunt. Datio dei permanet
iustis et profectus illius successus
habebunt in eternum. Est
qui locupletatur parce agendo
et hec est pars mercedis illius in
eo quod dicit: inveni requiem mihi
et nunc manducabo de bonis
meis solus; et nescit quod tempus
preterit et mors appropinquat et
relinquat omnia aliis et morietur.
Sta in testamento tuo et
in illo colloquere et in opere mandatorum
tuorum veterasce. Ne remaneas
in operibus peccatorum. Confide
autem in deo et mane in loco
tuo. Facile est enim in oculis dei
subito honestare pauperem. Benedictio
dei in mercedem iusti
festinat et in honore veloci processus
illius fructificat. Ne dicas
quid est mihi opus et que erunt
mihi ex hoc bona. Ne dicas
sufficiens mihi sum et quid ex hoc
pessimabor. In die bonorum ne
immemor sis malorum et in die
malorum ne immemor sis bonorum.
Quoniam facile est coram deo in die
obitus retribuere unicuique secundum
vias suas. Malicia hore oblivionem

lunone facit homine magne et
infine hominis denudatio operum
illius ante mortem ne laudes hominem
quemquam quia in filiis suis ag-
noscitur vir. Non omnem hominem
inducas in domum tuam multe
enim insidie sunt dolosi. Sicut
enim eructuant precordia fetentium
et sicut perdix inducitur in caveam
et ut caprea in laqueum sic et cor
superborum et sicut prospector videns
casum proximi sui. Bona enim in
mala convertens insidiatur et in e-
lectis ponit maculam. A scintil-
la una augetur ignis et ab uno
doloso augetur sanguis. Homo
enim peccator sanguini insidiatur.
Attende tibi a pestifero fabricat
enim mala ne forte inducat
super te subsannationem in perpetuum.
Admitte ad te alienigenam et sub-
vertet te in turbine et abalienabit
te a tuis propriis. Capitulum xii.

Fili si benefeceris scito cui
feceris et erit gratia in bo-
nis tuis multa. Benefac iu-
sto et invenies retributionem ma-
gnam et si non ab ipso certe a deo. Non
est ei bene qui assiduus in ma-
lis et elemosinas non danti. Quoniam
altissimus odio habet peccatores et
misertus est penitentibus. Da mi-
sericordi et ne suscipias peccatorem
et impiis et peccatoribus reddet vin-
dictam. Custodiens eos in die
vindicte. Da bono et ne receperis
peccatorem. Benefac humili et non de-
deris impio. Prohibe panes illi da-
re ne in ipsis potentior te sit. Nam
duplicia mala invenies in omnibus
bonis quecumque feceris illi quia
altissimus odio habet peccatores
et impiis reddet vindictam. Non
agnoscetur in bonis amicus nec
abscondetur in malis inimicus.
In bonis viri inimici illius in
tristicia et in malicia illius ami-
cus agnitus est. Non credas ini-
mico tuo in eternum. Sicut enim era-
mentum eruginat nequicia illius.
et si humiliatus vadat curvus.
Adice animum tuum et custodi te ab
illo. Non statuas illum penes
te nec sedeat ad dexteram tuam
ne conversus stet in loco tuo. Ne
forte conversus in locum tuum in-
quirat cathedram tuam et in
novissimo cognoscas verba mea
et in sermonibus meis stimule-
ris. Quis medebitur incantatori
a serpente percusso et omnibus qui
appropiant bestiis sic et qui comit-
tatur cum viro iniquo et ob-
volutus est in peccatis suis. V-
na hora tecum permanebit. Si
ante declinaveris non supporta-
bit. In labiis suis indulcat ini-
micus et in corde suo insidiatur
ut subvertat te in foveam. In oc-
ulis suis lacrimatur inimicus
et si invenerit tempus non sa-
ciabitur sanguine. Si incurrerint
tibi mala invenies eum illic
priorem. In oculis suis lacrima-
bitur inimicus et quasi adiuvans
suffodiet plantas tuas. Caput
suum movebit et plaudebit ma-
nu et multa susurrans com-
mutabit vultum suum.

Capitulum xiii.

audiens vero illa quasi in somnis vide et vigilabis

diliges deum et invoca illum in salute tua

Qui tangit picem inquina-
bitur ab ea et qui commu-
nicaverit superbo induet
superbiam. Pondus super se tollit
qui honestiori se communicat et
ditiori te ne socius fueris. Quid
communicabit caccabus ad ollam?
quando enim se colliserint confrin-
gentur. Dives iniuste egit et
fremebit, pauper autem lesus ta-
cebit. Si largitus fueris assumet
te et si non habueris derelinquet
te. Si habes convivet tecum et e-
vacuabit te et ipse non dolebit
super te. Si necessarius illi fueris supplan-
tabit te et subridens spem dabit
narrans tibi bona et dicet quid
opus est tibi. Et confundet te
in cibis suis donec te exinaniat
bis et ter et in novissimo deridebit
te. Postea videns derelinquet te
et caput suum movebit ad te. Humi-
liare deo et expecta manus eius.
Attende ne seductus in stultitiam
humilieris. Noli esse humilis in sa-
pientia tua ne humiliatus in stul-
titiam seducaris. Advocatus a po-
tentiore discede, ex hoc enim ma-
gis te advocabit. Ne improbus
sis ne impingaris et ne longe
sis ab eo ne eas in oblivionem. Ne
retineas ex equo loqui cum illo et
ne credas multis verbis illius. Ex
multa enim loquela temptabit te
et subridens interrogabit te de
absconditis tuis. Immitis ani-
mus illius conservabit verba tua
et non parcet de malicia et de vin-
culis. Cave tibi et attende dili-
genter auditui tuo quoniam cum subversio-
ne tua ambulas. Omni vita tua
dilige deum et invoca illum in salute tua. Om-
ne animal diligit simile sibi, sic
et omnis homo proximum sibi. Omnis
caro ad similem sibi coniungetur et om-
nis homo simili sui sociabitur. Si
communicabit lupus agno aliquando,
sic peccator iusto. Que communicatio
sancto homini ad canem aut que
pars homini bona diviti ad pau-
perem? Venatio leonis onager in here-
mo, sic pascua sunt divitum pau-
peres. Et sicut abhominatio est su-
perbo humilitas, sic execratio divitis
pauper. Dives commotus confirmatur
ab amicis suis, humilis autem cum ce-
ciderit expelletur et a notis.
Diviti decepto multi recuperato-
res; locutus est superbe et iustifica-
verunt illum. Humilis deceptus est
insuper et arguitur; locutus est sen-
sate et non est locus datus. Dives
locutus est et omnes tacuerunt et
verbum illius usque ad nubes perducent.
Pauper locutus est et dicunt: quis est
hic? et si offenderit subvertent illum.
Bona est substantia cui non est peccatum
in conscientia et nequissima paupertas
in ore impii. Sicut finis et co-
lor immutatur, dulcedo demonstrat
aut gaudium animi aut dolorem.
Cor hominis immutat faciem illi-
us sive in bona sive in mala. Vesti-
gium cordis hominis et faciem bonam dif-
ficile invenies et cum labore. Cap.

Beatus homo qui non est lap-
sus in verbo suo ex ore suo et
non est stimulatus in tris-
ticia delicti. Felix qui non habuit
animi sui tristiciam et non excidit
a spe sua. Viro cupido et tenaci

sine ratione est substantia et homini li-
vido ad quid aurum? Qui acervat
ex animo suo iniuste aliis congre-
gat et in bonis illius alius luxu-
riabitur. Qui sibi nequam est cui a-
lii bonus erit et non iocundabitur
in bonis suis. Qui sibi invidet
nichil est illo nequius et haec red-
ditio malitiae illius et si bene fe-
cerit ignoranter et non volens facit
et in novissimo manifestat ma-
litiam suam. Nequam est oculus li-
vidi et avertens faciem et despici-
ens animam suam. Insatiabilis o-
culus cupidi in parte iniquitatis
et non satiabitur donec consumat a-
rescens animam suam. Oculus
malus ad mala et non saciabitur
pane indigens et in tristicia erit
super mensam suam. Fili si habes bene-
fac tecum et deo dignas oblatio-
nes offer. Memor esto quoniam mors
non tardat et testamentum inferorum
quia demonstratum est tibi. Testamen-
tum enim huius mundi morte mo-
rietur. Ante mortem benefac amico
tuo et secundum vires tuas exporri-
gens da pauperi. Non defrauderis
a die bono et particula boni doni
non te pretereat. Nonne aliis relin-
ques dolores et labores tuos in
divisione sortis? da et accipe et
iustifica animam tuam. Ante obi-
tum tuum operare iustitiam quoniam non est
apud inferos invenire cibum. Om-
nis caro sicut fenum veterascet
et sicut folium fructificans in ar-
bore viridi. Alia generantur et alia
deiciuntur. Sic generatio carnis et
sanguinis alia finitur et alia nas-
citur. Omne opus corruptibile in
fine deficiet et qui illud operatur
ibit cum illo. et omne opus electum iustificabitur et qui operatur illud
honorabitur in illo. Beatus vir
qui in sapientia sua morabitur et qui
in iustitia sua meditabitur et in
sensu cogitabit circumspectionem
dei. Qui excogitat vias illius
in suo corde et in absconditis illius
intelligens. Vadens post illam
quasi investigator et in viis illius
consistens. Qui respicit per fenes-
tram eius in ianuis illius audi-
ens. Qui requiescit iuxta domum
illius et in parietibus illius figens
palum statuet casulam suam
ad manus illius et requiescunt
in casula eius bona per evum. Sta-
tuet filios sub tegmine illius et
sub ramis illius morabitur. Protegetur
sub tegmine illius a fervore et in
gloria eius requiescet. Capitulum xv.

Qui timet deum faciet illa
et qui continens est iusti-
tie apprehendet illam et ob-
viabit illi quasi mater honorifi-
cata et quasi mulier a virginita-
te suscipiet illum. Cibavit illum
pane vite et intellectus et aqua
sapientie salutaris potabit illum.
Et firmabitur in illo et non flectetur
et continebit illum et non confun-
detur et exaltabit illum apud
proximos suos. Et in medio ecclesie
aperiet os eius et implebit illum
spiritu sapientie et intellectus et stola
glorie vestiet eum et [illegible] nomine
eterno hereditabit illum. Homines
stulti non apprehendent illam et
homines sensati obviabunt illi. Ho-
mines stulti non videbunt illam.

iocunditatem et exultationem thesaurizabit
super illum

longe enim abest a superbia et do
lo. Viri mendaces non erunt
illius memores et viri veraces
invenientur in illa et successus ha
bebunt usque ad inspectionem
dei. Non est speciosa laus in
ore peccatoris quia a deo profecta est
sapientia. Sapientie enim dei astabit
laus et in ore fideli habundabit
et dominator dabit eam illi. Non
dixeris per deum abest. que odit enim
ne feceris. Non dicas ille me implanavit
non enim necessarii sunt
illi homines impii. Omne execramentum
erroris odit dominus
et non erit amabile timentibus
illum. Deus ab initio constituit
hominem et reliquit illum
in manu consilii sui. Adiecit
mandata et precepta sua. Si vo
lueris mandata conservare con
servabunt te et in perpetuum fide
placitam facere. Apposuit tibi a
quam et ignem ad quod volueris
porrige manum tuam. Ante ho
minem vita et mors bonum et
malum quod placuerit dabitur illi.
Quoniam multa sapientia dei et for
tis in potentia videns omnes
sine intermissione. Oculi domini
ad timentes eum et ipse agnos
cit omnem operam hominis. Ne
mini mandavit impie agere
et nemini dedit spatium peccandi.
Non enim concupiscit multitu
dinem filiorum infidelium et inu
tilium. Cap. xvi.

Ne iocunderis in filiis im
piis si multiplicentur. Nec
oblecteris super ipsos si

non est timor dei cum ipsis. Non
credas vite illorum et ne respe
xeris in labores eorum. Melior
est enim unus timens deum
quam mille filii impii. Et utile
est mori sine filiis quam relinquere
filios impios. Ab uno sensato
inhabitabitur patria et a tribu
impiis deseretur. Multa
talia vidit oculus meus et
fortiora horum audivit auris
mea. In synagoga peccantium
exardebit ignis et in gente in
credibili exardescet ira. Non
exoraverunt pro peccatis suis antiqui
gigantes qui destructi sunt confi
dentes sue virtuti et non pepercit
peregrinationi illorum et execra
tus est illos pre superbia verbi
illorum. Non misertus est gente
illis totam perdens et extollente
se in peccatis suis et sicut sexcenta
milia peditum qui congregati
sunt in duritia cordis sui et
si unus fuisset cervicatus mirum
fuisset si immunis. Quia enim et ira
est cum illo. Potens exoratio et
effundens iram secundum misericordiam
suam sic correptio illius hominem
secundum opera sua iudicat. Non ef
fugiet in rapina peccator et non
retardabit sufferentia misericordiam fa
cientis. Omnis misericordia faciet
locum unicuique secundum meritum operum
suorum et secundum intellectum pere
grinationis ipsius. Non dicas a deo
abscondar et ex summo quis mei
memorabitur. In populo magno non
agnoscar. que est enim anima
mea in immensa creatura. Ecce

celum et celi celorum abissus et
universa terra et que in eis sunt
in conspectu illius commovebuntur. Mon-
tes simul et colles fundamenta
terre et cum conspexerit illa deus
tremore concutientur et in omnibus
hiis insensatum est cor. Et omne cor
intelligitur ab illo et vias illius
quis intelliget et procella quam
nec oculus videbit hominis. Nam
plurima opera illius sunt in absconsis
sed opera iustitie eius quis enunci-
abit aut quis sustinebit? longe
est enim testamentum a quibus-
dam et interrogatio omnium in con-
summatione. Qui minoratur corde
cogitat inania et vir imprudens
et errans cogitat stulta. Audi me
fili et disce disciplinam sensus et
in verbis meis attende in corde
tuo et dicam in equitate discipli-
nam sensus et scrutabor enar-
rare sapientiam in verbis meis atten- (et)
de in corde tuo. Et dico in equita-
te spiritus virtutes quas posuit deus
in opera sua ab initio et in veritate
enuncio scientiam eius. In iudicio dei opera
eius ab initio et ab institutione ip-
sorum destinxit partes illius et (illorum)
initia ipsorum in gentibus suis. Or-
navit in eternum opera illorum nec esu-
rierunt nec laboraverunt et non desti-
terunt ab operibus suis. Unusquisque
proximum suum sibi non angusti-
abit usque in eternum. Non sis incre-
dibilis verbo illius. Post hec deus in
terram respexit et implevit illam
bonis suis. Anima omnis vitalis
denuntiavit ante faciem ipsius et
in ipsa iterum reversio illorum. XVII. c.

Deus creavit hominem de
terra et secundum ymaginem
suam fecit illum et iterum
convertit illum in ipsam et secundum
se vestivit illum virtute. Numerum
dierum et tempus dedit illi po- (et dedit illi)
testatem eorum que sunt super
terram. Posuit timorem illius super
omnem carnem et dominatus est
bestiarum et volatilium. Creavit
ex ipso adiutorium simile sibi. Con-
silium et linguam et oculos et
aures et cor dedit illis excogitan-
di et disciplina et intellectus re-
plevit illos. Creavit illis scientiam (corda illorum)
spiritus sensu implevit et mala
[illegible] et bona ostendit illis.
Posuit oculum eorum super corda ip-
sorum ostendere illis magnalia
operum suorum et nomen sanctifica-
tionis collaudent et gloriari in
mirabilibus illius ut magna-
lia enarrent operum eius. Addidit
illis disciplinam et legem vite
hereditavit illos. Testamentum eter-
num constituit illis et iustitiam
et iudicia sua ostendit illis. Et
magnalia honoris eius vidit
oculus illorum. Et dixit illis: Atte- (Et honorem vocis audierunt aures illorum)
ndite ab omni iniquo et manda-
vit illis unicuique de proximo suo.
Vie illorum coram ipso sunt semper
non sunt absconse ab oculis ip-
sius. In unamquamque gentem preposu-
it rectorem et pars dei illa est (Israel facta)
manifesta et omnia opera illorum
velud sol in conspectu dei et ocu-
li eius sine intermissione inspici-
entes in viis eorum. Non sunt
absconsa testamenta per iniquitates

Et omnes iniquitates eorum

eorum in conspectu dei. Elemosina viri quasi signaculum cum ipso et gratiam hominis quasi pupillam conservabit et postea resurget et retribuet illis retributionem unicuique in caput ipsorum et convertet in inferiores partes terre. Penitentibus autem dedit viam iustitie et confirmavit deficientes sustinere et destinavit illis sortem veritatis. Convertere ad dominum et relinque peccata tua. Precare ante faciem domini et minue offendicula. Revertere ad dominum et avertere ab iniustitia tua et nimis odito execrationem et cognosce iustitias et iudicia dei et sta in sorte proposite et orationis altissimi dei. In partes vade seculi sancti cum vivis et dantibus confessionem deo. Non demoreris in errore impiorum. Ante mortem confitere. A mortuo quasi nichil perit confessio. Confiteberis vivens, vivus et sanus confiteberis et laudabis deum et gloriaberis in miserationibus illius. Quam magna misericordia dei et propitiatio illius convertentibus ad se. Nec enim omnia possunt esse in hominibus quoniam non est immortalis filius hominis et in vanitate malitie placuerunt. Quid lucidius sole? et hic deficiet. Aut quid nequius quam quod excogitavit caro et sanguis? et hoc arguetur. Virtutem altitudinis celi ipse conspicit et omnes homines terra et cinis. Capitulum xviii.

Qui vivit in eternum creavit omnia simul. Deus solus iustificabitur et manet invictus rex in eternum. Quis sufficit enarrare opera illius? Quis enim investigabit magnalia eius? Virtutem autem magnitudinis eius quis enuntiabit? aut quis adiciet enarrare misericordiam eius? Non est minuere neque adicere nec est invenire magnalia dei. Cum consummaverit homo tunc incipiet et cum quieverit operabitur. Quid est homo et que gratia illius? et quid bonum aut quid nequam illius? Numerus dierum hominum ut multum centum anni. Quasi gutta aque maris deputati sunt et sicut calculus arene sic exigui anni in die evi. Propter hoc patiens est deus in illis et effundit super eos misericordiam suam. Vidit presumptionem cordis eorum quoniam mala est et cognovit subversionem illorum quoniam nequam est. Ideo adimplevit propitiationem suam in illis et ostendit illis viam equitatis. Miseratio hominis circa proximum suum, misericordia autem dei super omnem carnem. Qui misericordiam habet et docet et erudit quasi pastor gregem suum. Miseretur excipientis doctrinam miserationis et qui festinat in iudiciis eius. Fili in bonis non des querelam et in omni dato non des tristitiam verbi mali. Nonne ardorem refrigerabit ros? sic et verbum melius quam datum. Nonne ecce verbum super datum bonum? sed utraque cum homine iustificato. Stultus acriter improperabit et datum indisciplinati tabescere facit oculos. Ante iudicium para iustitiam tibi et antequam loquaris disce. Ante languorem adhibe medicinam et an-

Margin: vade; confessio; vanitate

iudicium interroga te ipsum et in con-
spectu dei invenies propitiationem
Ante languorem humilia te et in
tempore infirmitatis ostende con-
versationem tuam. Non impediaris
orare semper et non verearis usque
ad mortem iustificari quoniam merces
dei manet in eternum. Ante ora-
tionem prepara animam tuam et noli
esse quasi homo qui temptat deum.
Memento ire in die consummationis et
tempus retributionis in conver-
satione faciei. Memento paupertatis
in die habundantie et necessitatem
in tempore divitiarum. A mane usque
ad vesperam inmutabitur tempus et hec
omnia citata in oculis dei. Homo
sapiens in omnibus metuet et in
diebus delictorum attendet ab iner-
tia. Omnis astutus agnoscit sapi-
entiam et invenienti eam dabit con-
fessionem. Sensati in verbis et ipsi
sapienter egerunt et intellexerunt
veritatem et iustitiam et inplorave-
runt proverbia et iudicia. Post con-
cupiscentias tuas non eas et a
voluntate tua avertere. Si prestes ani-
me tue concupiscentias eius faciet
te in gaudium inimicis tuis. Non
oblecteris in turbis nec in modicis
Assidua est enim commissio illorum
Ne fueris mediocris in contentione
ex fenore et non est tibi in sacculo
eris enim invidus tue vite Capitulum xix.

Operarius ebriosus non
locupletabitur et qui spernit
modica paulatim decidet
Vinum et mulieres apostatare faciunt
sapientes et arguunt sensatos et
qui se iungit fornicariis erit nequam

Putredo et vermes hereditabunt illum
et extolletur in exemplum maius
et tolletur de numero anima eius. Qui
credit cito levis corde est et mi-
norabitur et qui delinquit in ani-
mam suam insuper habebitur
habebitur. Qui gaudet iniquitate
denotabitur et qui odit correpti-
onem minuetur vita et qui odit
loquacitatem extinguit malitiam.
Qui peccat in animam suam pe-
nitebit et qui iocundatur malitia
denotabitur. Ne iteres verbum nequam
et durum et non minoraberis. Ami-
co et inimico noli narrare sen-
sum tuum et si est tibi delictum noli
denudare. Audiet enim te et custo-
diet te et quasi defendens peccatum
odiet te et sic aderit tibi semper.
Audisti verbum adversus proximum
tuum commoriatur in te fidens quoniam non
te disrumpet. A facie verbi parturit
fatuus tamquam gemitus partus
infantis. Sicut sagitta infixa
femori carnis sic verbum in cor-
de stulti. Corripe amicum ne for-
te intellexerit et dicat non feci
Aut si fecerit ne iterum addat facere.
Corripe proximum ne forte non
dixerit et si dixerit ne forte
iteret. Corripe amicum sepe enim
fit commissio et non omni verbo cre-
das. Est qui labitur in lingua sua
sed non ex animo. Quis est enim qui
non deliquerit in lingua sua. Cor-
ripe proximum antequam comminaris et
da locum timori altissimi. Quia
omnis sapientia timor domini et in illa
timere deum et in omni sapientia dispo-
sitio legis et non est sapientia nequitie

disciplina et non est cogitatus peccatorum prudentia. Est nequitia et in ipsa execratio et est insipiens qui minuitur in sapientia. Melior est homo qui deficit sapientia et deficiens sensu in timore quam qui habundat sensu et transgreditur legem altissimi. Est sollertia certa et ipsa iniqua et est qui emittit verbum certum enarrans veritatem. Est qui nequiter humiliat se et interiora eius plena sunt dolo. Et est iustus qui se nimium submittit a multa humilitate et est iniustus qui inclinat faciem et fingit non videre quod ignoratum est. Et si ab imbecillitate virium vetetur peccare si invenerit tempus malefaciendi male faciet. Ex visu cognoscitur vir et ab occursu faciei cognoscitur sensatus. Amictus corporis et risus dentium et ingressus hominis enunciant de illo. Est correptio mendax in ore contumeliosi et est iudicium quod non probatur esse bonum et est tacens et ipse est prudens. Cap. xx.

Quam bonum est arguere quam irasci et non prohibere confitentem in oratione. Concupiscentia spadonis devirginavit iuvenculam sic qui facit per vim iudicium iniquum. Quam bonum est correptum manifestare penitentiam sic enim effugies voluntarium peccatum. Est tacens qui invenitur sapiens et est odibilis qui procax est ad loquendum. Est autem tacens qui non habet sensum loquele et est tacens sciens tempus apti temporis. Homo sapiens tacebit usque ad tempus lascivus autem et imprudens non servabunt tempus. Qui multis utitur verbis ledet animam suam et qui potestatem sibi assumit iniuste odietur. Est processio in malis viro indisciplinato et est inventio in detrimentum. Est datum quod non est utile et est datum cuius retributio duplex. Est propter gloriam minoratio et est qui ab humilitate levabit caput. Est qui multa redimat modico precio et restituens ea in septuplum. Sapiens in verbis se ipsum amabilem facit gratie autem fatuorum effundentur. Datus insipientis non erit utilis tibi oculi enim illius septemplices sunt. Exigua dabit et multa improperabit et apertio oris illius inflammatio est. Hodie feneratur quis et cras expetit et odibilis homo huiusmodi. Fatuo non erit amicus et non erit gratia bonis illius. Qui enim edunt panem illius false lingue sunt. Quoties et quanti irridebunt eum. Neque enim quod habendum erat directo sensu distribuit similiter et quod non erat habendum. Lapsus false lingue quasi qui in pavimento cadens sic casus malorum festinanter veniet. Homo ingratus acharis quasi fabula vana in ore indisciplinatorum assidua erit. Ex ore fatui reprobabitur parabola non enim dicit illam in tempore suo. Est qui vetatur peccare pre inopia et in requie sua stimulabitur. Est qui

perdit animam suam pre confusione
et ab imprudenti persona perdet eam
persone autem acceptione perdet se. Est
qui pre confusione promittit amico
et lucratus est eum inimicum
gratis. Obprobrium nequam in homine
mendacium et in ore indisciplina
torum assidue erit. Potior fur
quam assiduitas viri mendacis. perdi
cionem autem ambo hereditabunt. Mores homi
num mendacium sine honore et confu
sio illius cum ipsis sine intermis
sione. Sapiens in verbis producet se
ipsum et homo prudens placebit
magnatis. Qui operatur terram
suam inaltabit acervum frugum
et qui operatur iusticiam ipse exal
tabitur. Qui vero placet magnatis
effugiet iniquitatem. Xenia et
dona excecant oculos iudicum
et quasi mutus in ore avertit cor
reptiones eorum. Sapientia absconsa et
thezaurus invisus que utilitas
in utrisque. Melior est qui celat in
sipientiam suam quam homo qui
abscondit sapienciam suam. Cap. xxi.

Fili peccasti non adi
cias iterum sed et de pristinis
deprecare ut tibi dimittantur.
Quasi a facie colubri fuge peccata
et si accesseris ad illa suscipient
te. Dentes leonis dentes eius
interficientes animas hominum. Quasi
rumphea bis acuta omnis iniqui
tas plage illius non est sanitas.
Obiurgacio et iniurie annulla
bunt substanciam et domus que nimis
locuples est annullabitur superbia.
Sic substancia superbi eradicabitur. Depre
cacio pauperis ex ore usque ad aures
perveniet et iudicium festinato
adveniet illi. Qui odit correp
cionem vestigium est peccatoris et qui
timet deum convertetur ad cor suum.
Notus a longe potens lingua
audaci et sensatus scit labi se
ab ipso. Qui edificat domum suam
impendiis alienis quasi qui col
ligit lapides suos in yeme. Stup
pa collecta synagoga peccancium
et consummacio illorum flamma ignis.
Via peccancium complantata lapidi
bus et in fine illorum inferi et te
nebre et pene. Qui custodit ius
ticiam continebit sensum eius. Con
summacio timoris dei sapiencia
et sensus. Non erudietur qui non
est sapiens in bono. Est autem
insipiencia que habundat in malo
et non est sensus ubi est ama
ritudo. Sciencia sapientis tam
quam inundacio habundabit et
consilium illius sicut fons vite
permanet. Cor fatui quasi vas con
fractum et non omnem sapienciam
tenebit. Verbum sapiens quodcu
mque audierit sciens laudabit
et adiciet. audiet luxuriosus
et displicebit illi et proiciet illud
post dorsum dorsum suum. Nar
racio fatui quasi sarcina in via.
Nam in labiis sensati invenietur
gratia. Os prudentis queritur in
ecclesia et verba illius cogitabunt
in cordibus suis. Tamquam domus
exterminata est sic fatuo sapiencia
et sciencia insensati inenarrabilia
verba. Compedes in pedibus stul
to doctrina et quasi vincula ma
nuum super manum dextram. Fatuus

insipiens exaltat vocem suam vir
autem sapiens vix tacite ride-
bit. Ornamentum aureum prudenti
doctrina et quasi brachiale in bra-
chio dextro. Pes fatui in domum
proximi et homo peritus confun-
detur a persona potentis. Stultus a
fenestra respiciet in domum. vir
autem eruditus foris stabit. Stul-
titia hominis auscultare per osti-
um. et prudens gravabitur con-
tumelia. Labia imprudentium
stulta narrabunt. verba autem pru-
dentium statera ponderabuntur.
In ore fatuorum cor illo-
rum. Dum maledicit impius diabo-
lum maledicit ipse animam suam. Su-
surro coinquinabit animam suam
et in omnibus odietur. et qui cum eo
manserit odiosus erit. tacitus
et sensatus honorabitur. Cap. xxii

In lapide luteo lapidatus
est piger et omnes loquentur su-
per aspernationem illius. De stercore
boum lapidatus est piger et
omnis qui tetigerit eum ex-
cutiet manus. Confusio pa-
tris est de filio indisciplinato.
filia autem in deminoratione
fiet. Filia prudens hereditas vi-
ro suo. nam que confundit in con-
tumelia fit genitoris. Patrem
et virum confundit audax et ab
impiis non minorabitur. Musica
in luctu importuna narratio. fla-
gella et doctrina in omni
tempore sapientia. Qui
docet fatuum quasi qui conglutinat
testam. Qui narrat verbum non au-
dienti. quasi qui excitat dormi-
entem de gravi somno. Cum dormi-
ente loquitur qui enarrat stulto sa-
pientiam. et in fine dicit quis est
hic. Supra mortuum plora. defecit enim
lux eius. et supra fatuum plora. defe-
cit enim sensus. Modicum plo-
ra super mortuum quoniam re-
quievit. nequissimi enim nequissima vi-
ta super mortem est fatui. luctus mor-
tui septem dies. fatui autem
et impii omnes dies vite illorum.
Cum stulto ne multum loquaris
et cum insensato ne abieris. Serva te
ab illo ut non molestiam habeas
et non coinquinaberis peccato il-
lius. Deflecte ab illo et invenies
requiem. et non acediaberis in stul-
titia illius. Super plumbum quid gra-
vabitur. et quod illi aliud nomen quam
fatuus. Arenam et salem et massam
ferri facilius est ferre quam ho-
minem imprudentem et fatuum et
impium. Loramentum ligneum colliga-
tum fundamento edificii non dis-
solvetur. sic et cor confirmatum in co-
gitatione consilii. Cogitatus sen-
sati in omni tempore nec metu de-
pravabitur. Sicut pali in excel-
sis et cementa sine impensa posi-
ta contra faciem venti non perma-
nebunt. sic et cor timidum in co-
gitatione stulti contra impetum
timoris non resistet. Sicut et
cor trepidum in cogitatione fatui
omni tempore non metuet. sic et
qui in preceptis dei non permanet
semper. Pungens oculum deducet
lacrimas. et qui pungit cor pro-
fert sensum. Mittens lapidem in
volatilia deiciet illa. sic et qui

conviciatur amico dissolvit ami-
citiam. Ad amicum et si produxeris
gladium non desperes. est enim re-
gressus ad amicum [illegible] ...
[illegible] non timeas. Est enim con-
cordatio excepto convicio et im-
properio et superbia et misterii reve-
latione et plaga dolosa. In his
omnibus effugiet amicus. Fi-
dem posside cum amico in pauperta-
te illius et ut in bonis eius
[lete]ris. In tempore tribulationis illi-
us permane illi fidelis ut et in he-
reditate illius coheres sis. Ante i-
gnem camini vapor et fumus
et ignis inaltatur. sic et ante sangui-
nem maledicta et contumelie
et mine. Amicum salutare non con-
fundar et a facie illius non me
abscondam. Et si mala michi eve-
nerint per illum sustinebo. Omnis
qui audiet cavebit se ab eo. Quis
dabit ori meo custodiam et super
labia mea signaculum certum ut
non cadam ab ipsis et lingua mea
perdat me. Capitulum XXIII.

Domine pater et dominator vite
mee ne derelinquas me in
consilio illorum nec sinas
me cadere in illa. Quis
superponet in cogitatu meo flagel-
la et in corde meo doctrinam sapientie
et ignorationibus eorum non par-
cant michi et non appareant de-
licta illorum. Ne adincrescant igno-
rantie mee et multiplicentur delic-
ta mea et peccata mea habundent
et incidam in conspectu adversario-
rum et gaudeat super me inimicus meus.
Domine pater et deus vite mee ne
derelinquas me in cogitatu illorum.
Extollentiam oculorum meorum ne de-
deris michi et omne desiderium aver-
te a me. Aufer a ventre concupiscentias et concubitus
concupiscentie ne apprehendant me et
anime irreverenti et infrunite
ne tradas me. Doctrinam oris au-
dite filii et qui custodierit illam
non periet labiis nec scandali-
zabitur in operibus nequissimis. In
vanitate sua apprehenditur pecca-
tor et superbus et maledicus scan-
dalizabitur in illa. Iurationi non as-
suescat os tuum. multi enim casus
in illa. Nominatio vero dei non sit
assidua in ore tuo et nominibus
sanctorum non admiscearis quoniam non
eris immunis ab eis. Sicut enim
servus interrogatus assidue a livo-
re non minuitur. sic omnis iurans et
nominans in toto a peccato non pur-
gabitur. Vir multum iurans im-
plebitur iniquitate et non discedet
a domo illius plaga. Et si frustra-
verit delictum illius super ipsum erit et
si dissimulaverit delinquet dupliciter.
Et si in vacuum non iustificabitur.
Replebitur enim retributione domus
illius. Est et alia loquela contraria
morti non inveniatur in hereditate
Iacob. Etenim a misericordibus om-
nia hec auferentur et in delictis
non volutabuntur. Indisciplinate
loquele non assuescat os tuum
est enim in illa verbum peccati. Memen-
to patris et matris tue. In me-
dio enim magnatorum consistis. ne
forte obliviscatur te deus in conspec-
tu illorum et assiduitate tua in-

fornicatione improperium patiaris
et maluisses non nasci et diem
nativitatis tue maledicas. Homo
assuetus in verbis improperii in om-
nibus diebus suis non erudietur.
Duo genera habundant in peccatis et
tercium adducit iram et perditionem.
Anima calida quasi ignis ardens
donec aliquid deglutiat non ex-
tinguetur. Et homo nequam in ore
carnis sue non desinet donec
incendat ignem. Homini fornicario om-
nis panis dulcis non fatigabi-
tur transgrediens usque ad finem. Omnis
homo qui transgreditur lectum suum
contempnens animam suam et di-
cens: Quis me videt? Tenebre
circumdant me et parietes cooperi-
unt me et nemo circumspicit me;
quem vereor? Delictorum meorum non
memorabitur altissimus. Et non
intelligit quoniam omnia videt ocu-
lus illius. Quoniam expellit a se ti-
morem dei huiusmodi omnis timor
et oculi hominum timentes illum
et non cognovit quoniam oculi domini
multo plus sunt lucidiores super
solem circumspicientes omnes vi-
as hominum et profundum abyssi
et hominum corda intuentes in ab-
sconditas partes. Domino enim
deo antequam crearentur omnia sunt
agnita sic et post perfectum
respicit omnia. Hic in plateis civi-
tatis vindicabitur et quasi pullus
equinus fugabitur et ubi non spera-
bit apprehendetur et erit dede-
cus omnibus eo quod non intellexe-
rit timorem domini. Sic et mulier
omnis relinquens virum suum et sta-
tuens hereditatem ex alieno matri-
monio. Primo enim in lege altissimi
incredibilis fuit et secundo in vi-
rum suum deliquit et tercio in adulterio for-
nicata est et ex alio viro filios
statuit sibi. Hec in ecclesiam adducetur et in
filios eius respicietur. Non tradent
filii eius radices et rami eius
non dabunt fructum. Derelinquet
in maledictum memoriam eius et de-
decus illius non delebitur. Et
agnoscent qui derelicti sunt quoniam
nihil melius quam timor dei et
nihil dulcius quam respicere in man-
datis domini. Gloria magna est se-
qui dominum; longitudo enim dierum
assumetur a domino. Capitulum xxiiii

Sapientia laudabit animam
suam et in deo laudabitur et
honorabitur et in medio po-
puli sui gloriabitur et in ecclesiis al-
tissimi aperiet os suum et in conspec-
tu illius virtutis gloriabitur et
in medio populi exaltabitur et in
plenitudine sancta admirabitur
et in multitudine electorum habebit
laudem et inter benedictos benedicetur di-
cens: Ego ex ore altissimi prodivi
primogenita ante omnem creaturam.
Ego feci in celis ut oriretur lu-
men indeficiens et sicut nebula
texi omnem terram. Ego in altissi-
mis habitavi et thronus meus
in columpna nubis. Gyrum celi cir-
cuivi sola et profundum abyssi
penetravi et in fluctibus maris
ambulavi et in omni terra steti
et in omni gente primatum habui et
omnium excellentium et humilium cor-
da virtute calcavi. Et in his om-

Creator omnium et qui creavit me requievit in tabernaculo meo et dixit mihi

[O]mnibus requiem quesivi et in here-
ditate eius morabor. Tunc pre-
cepit et dixit michi In iacob in-
habita et in israel hereditare et in
electis meis mitte radices Ab ini-
tio et ante secula creata sum et
usque ad futurum seculum non desina(m)
et in habitatione sancta coram
ipso ministravi Et sic in syon fir-
mata sum et in civitate sanctifica-
ta similiter requievi et in ierusalem
potestas mea Et radicavi in
populo honorificato et in partes
dei mei hereditas illius et in ple-
nitudine sanctorum detentio mea
Quasi cedrus exaltata sum in
libano et quasi cypressus in mo-
nte syon ~~et quasi palma exalta-~~
~~ta sum in libano~~ et quasi cypres-
~~sus in monte syon~~ et quasi pal-
ma exaltata sum in cades et
quasi plantatio rose in iericho
Quasi oliva speciosa in campis
et quasi platanus exaltata sum
iuxta aquas in plateis Sicut ci-
namomum et balsamum aromati-
zans odorem dedi Quasi mirra
electa dedi suavitatem odoris et quasi
storax et galbanus et ungula
et gutta et quasi libanus non inci-
sus vaporavi habitationem meam
et quasi balsamum non mixtum o-
dor meus Ego quasi terebintus ex-
tendi ramos meos et rami mei
honoris et gratie Ego quasi vitis
fructificavi suavitatem odoris et
flores mei fructus et honestatis
Ego mater pulchre dilectionis et
timoris et agnitionis et sancte
spei In me omnis gratia omnis vite

honor

et veritatis in me est omnis spes
vite et virtutis ~~In me est omnis~~
~~spes vite et virtutis~~ Transite ad me
omnes qui concupiscitis me et
a generationibus meis implemini
Spiritus enim meus super mel dul-
cis et hereditas mea super mel et
favum Memoria mea in generation-
es seculorum Qui edunt me adhuc
esurient et qui bibunt me ad-
huc sitient Qui audit me non
confundetur et qui operantur in
me non peccabunt et qui eluci-
dant me vitam eternam habebunt
Hec omnia liber vite et testamentum
altissimi et agnitio veritatis Le-
gem mandavit moyses in pre-
ceptis iustitiarum et hereditatem domui

Domui

iacob et israel promissiones Posuit
david puero suo excitare regem
ex ipso fortissimum Qui implet
quasi phison sapientiam et sicut ti-
gris in diebus novorum Qui
adimplet quasi eufrates sensum
qui multiplicat quasi iordanis
in tempore messis Qui mittit
disciplinam suam sicut lucem et
assistens quasi gyon in die vin-
demie Qui perfecit primus scire
ipsam infirmior non investi-
gabit eam A mari enim habunda-
bit cogitatio eius et consilium
illius in abysso magna Ego
sapientia effudi flumina Ego quasi
trames aque immense de fluvio
Ego quasi fluvius dorix et sic-
ut aque ductus exivi de paradiso Dixi
rigabo ortum meum plantatio-
num et inebriabo partus mei fruc-
tum Et ecce factus est michi trames

habundans et fluvius meus appropinquavit mari. Quoniam doctrinam quasi antelucanum illumino omnibus et enarrabo illam usque ad longinquum. Penetrabo omnes inferiores partes terre et inspiciam omnes dormientes et illuminabo sperantes in domino. Adhuc doctrinam quasi prophetiam effundam et relinquam illam querentibus sapientiam et non desinam in progenies illorum usque in evum sanctum. Videte quoniam non soli mihi laboravi sed omnibus exquirentibus veritatem. Capitulum xxv.

In tribus placitum est spiritui meo que sunt probata coram deo et hominibus. Concordia fratrum et amor proximorum et vir et mulier sibi bene consentientes. Tres species odivit anima mea et aggravor valde anime illorum. Pauperem superbum et divitem mendacem et senem fatuum et insensatum. In iuventute tua non congregasti et quomodo invenies in senectute tua? Quam speciosum canitiei iudicium et presbiteris cognoscere consilium. Quam speciosa veteranis sapientia et gloriosis intellectus et consilium. Corona senum multa peritia et gloria illorum timor dei. Novem insuspicabilia cordis magnificavi et decimum dicam in lingua hominibus. Homo qui iocundatur in filiis vivens et videns subversionem inimicorum suorum. Beatus qui habitat cum muliere sensata et qui lingua sua non est lapsus et qui non servivit indignis se. Beatus qui invenit a[...]

[illegible] ne iustitiam qui enarrat iustitiam auri audienti. Quam magnus qui invenit sapientiam et scientiam, sed non est super timentem dominum. Timor dei super omnia se superposuit. Beatus homo cui donatum est habere timorem dei; qui tenet illum cui assimilabitur? Timor dei initium dilectionis eius; fidei autem initium agglutinandum est ei. Omnis plaga tristitia cordis est, et omnis malitia nequitia mulieris. Et omnem plagam et non plagam videbit cordis; et omnem nequitiam et non nequitiam mulieris; et omnem obductum et non obductum odientis; et omnem vindictam et non vindictam inimicorum. Non est caput nequius super caput colubri et non est ira super iram mulieris. Commorari leoni et draconi placebit quam habitare cum muliere nequam. Nequitia mulieris immutat faciem eius et obcecavit vultum suum tamquam ursus et quasi saccum ostendit. In medio proximorum eius ingemuit vir eius et audiens suspiravit modicum. Brevis omnis malitia super malitiam mulieris; sors peccatorum cadat super illam. Sicut ascensus arenosus in pedibus veterani, sic mulier linguata homini quieto. Ne respicias in mulieris speciem et non concupiscas mulierem in specie. Mulieris ira et irreverentia et confusio magna. Mulier si primatum habeat contraria est viro suo. Cor humile et facies tristis et plaga mortis mulier nequam. Manus debiles et genua dissoluta, mulier que non beatificat virum suum. A muliere initium factum est pecca[ti]

peccati et per illam omnes morimur. Non des aque tue exitum nec modicum nec mulieri nequam veniam prodeundi. Si non ambulaverit ad manum tuam confundet te in conspectu inimicorum. A carnibus tuis abscide illam ne semper abutatur. Capitulum xxvi

Mulieris bone beatus vir numerus enim dierum illorum duplex. Mulier fortis oblectat virum suum et annos vite illius in pace implebit. Pars bona mulier bona in parte bona timentium deum dabitur viro pro factis bonis. Divitis autem et pauperis cor bonum in omni tempore vultus eorum hilaris. A tribus timuit cor meum et in quarto facies mea metuit. Delaturam civitatis et collectionem populi et calumpniam mendacem super mortem omnia gravia. Dolor cordis et luctus mulier zelotypa. In muliere zelotypa flagellum lingue omnibus communicans. Sicut boum iugum quod movetur ita et mulier nequam. Qui tenet illam quasi qui apprehendit scorpionem. Mulier ebriosa ira magna et contumelia et turpitudo eius non contegetur. Fornicatio mulieris in extollentia oculorum et in palpebris illius agnoscetur. In filia non avertente se a disciplina firma custodiam ne inventa occasione utatur se. Ab omni irreverentia oculis eius cave et ne mireris si te neglexerit. Sicut viator sitiens ad fontem os aperiet et ab omni aqua proxima bibet et contra omnem palum sedebit et contra omnem sagittam aperiet pharetram donec deficiat. Gratia mulieris sedule delectabit virum suum et ossa illius impinguabit. Disciplina illius datum dei est. Mulier sensata et tacita non est immutatio erudite anime. Gratia super gratiam mulier sancta et pudorata. Omnis autem ponderatio non est digna continentis anime. Sicut sol oriens in mundo in altissimis dei sic mulieris bone species in ornamentum domus eius. Lucerna splendens super candelabrum sanctum et species faciei super etatem stabilem. Columpne auree super bases argenteas et pedes firmi super plantas stabilis mulieris. Fundamenta eterna super petram solidam et ~~in auditu dei~~ mandata dei in corde mulieris sancte. In duobus contristatum est cor meum et in tertio iracundia michi advenit. Vir bellator deficiens per inopiam et vir sensatus contemptus et qui transgreditur a iustitia ad peccatum deus paravit eum ad rumpheam. Due species difficiles et periculose michi apparuerunt. Difficile exuitur negotians a negligentia et non iustificabitur caupo a peccatis labiorum. Capitulum xxvii

Propter inopiam multi deliquerunt et qui querit locupletari avertit oculum suum. Sicut in medio compaginis lapidum palus figitur sic et inter medium venditionis et emptionis angustabitur peccatis. Conteretur cum delinquente delictum. Si non in timore domini tenueris

eris te instanter cito subvertetur do
mus tua. Sicut in percussura
cribri remanebit pulvis sic aporia
hominis in cogitatu illius.
Vasa figuli probat fornax et ho
mines iustos temptacio tribula
cionis. Sicut rusticacio de ligno os
tendit fructum illius sic verbum ex co
gitatu cordis hominis. Ante ser
monem non laudes virum. hec enim
est temptacio hominum. Si sequeris
iusticiam apprehendes illam et in
dues quasi poderem honoris
et inhabitabis cum ea et prote
get te in sempiternum et in die ag
nicionis invenies firmamentum.
Volatilia ad sibi similia conveniunt
et veritas ad eos qui operantur illam
revertetur. Leo venacioni insidiatur
semper sic peccata operantibus iniqui
tates. Homo sanctus in sapiencia ma
net sicut sol. Nam stultus sicut
luna mutatur. In medio insensa
torum serva verbum tempori in me
dio autem cogitancium assiduus es
to. Narracio peccancium odiosa et
risus illorum in deliciis peccati. Loque
la multum iurans horripilacionem
capiti statuet et irreverenciam
ipsius obturacio aurium. Effusio
sanguinis in rixa superborum et ma
ledictio illorum auditus gravis.
Qui denudat archana amici per
dit fidem et non inveniet ami
cum ad animum suum. Dilige proximum
et coniungere fide cum illo. Quod
si denudaveris absconsa illius non
persequeris post eum. Sicut enim
homo qui perdit amicum suum sic
qui perdit amiciciam proximi sui. Et

poderem

sicut qui dimittit avem de manu
sua sic dereliquisti proximum tuum et
non eum capies. Non illum sequa
ris quoniam longe abest. Effugit enim
quasi caprea de laqueo quoniam vulnerata
est anima eius. Ultra eum non
poteris colligare et maledicti est
concordacio. Denudare autem amici
misteria desperacio est anime infelicis.
Annuens oculo fabricat iniqua
et nemo eum abiciet. In conspectu
oculorum tuorum condulcabit os suum
et super sermones tuos admirabitur.
Novissime autem pervertet os suum et in
verbis suis dabit scandalum. Multa
audivi et non coequavi ei et dominus
odiet illum. Qui in altum mittit
lapidem super caput eius cadet et
plaga dolosa dolosi dividet vulnera. Et qui
foveam fodit incidet in eam. Et
qui statuit lapidem proximo offendet
in eo. Qui laqueum alii ponit peribit
in illo. Facienti nequissimum con
silium super ipsum devolvetur et non
agnoscet unde veniet illi. Illusio
et improperium superborum et vindicta
sicut leo insidiabitur illi. Laqueo pe
ribunt qui oblectantur casu iustorum
dolor autem consumet illos antequam
moriantur. Ira et furor utra
que execrabilia sunt et vir peccator conti
nens erit illorum. Qui vindicari
vult a domino inveniet vindictam et pec
cata illius servans servabit.

Relinque proximo tuo nocenti te
et tunc deprecanti
tibi peccata solventur. Homo
homini reservat iram et a deo querit
medelam. In hominem similem sibi
non habet misericordiam et de peccatis suis

desperatur. Ipse cum caro sit servat iram et propitiationem petit a deo quis exorabit pro illius delictis. Memento novissimorum et desine inimicari: tabitudo enim et mors imminent in mandatis. Memorare testamenti altissimi et despice ignorantiam proximi. Abstine te a lite et minues peccata: homo enim iracundus incendit litem et vir peccator turbabit amicos et in medio pacem habentium immittet inimicitiam. Secundum enim ligna silve sic ignis exardescit et secundum virtutem hominis sic iracundia illius erit et secundum substantiam suam exaltabit iram. Certamen festinatum incendit ignem et lis festinans effundet sanguinem et lingua testificans adducet mortem. Si sufflaveris quasi ignis exardebit et si expueris super illam extinguetur utraque ex ore proficiscuntur. Susurro et bilinguis maledictus: multos enim turbavit pacem habentes. Lingua tertia commovit multos et dispersit illos a gente in gentem. Civitates muratas divitum destruxit et domos magnatorum effodit. Virtutes populorum concidit et gentes fortes dissolvit. Lingua tertia mulieres viratas eiecit et privavit illas de laboribus suis. Qui respicit illam non habebit requiem nec habebit amicum in quo requiescat. Flagelli plaga livorem facit: plaga autem lingue comminuet ossa. Multi ceciderunt in ore gladii sed non sic quasi qui interierunt per linguam suam. Beatus qui tectus est a lingua nequam qui in iracundia illius non transivit et qui non attraxit iugum eius et in vinculis illius non est alligatus: iugum enim illius iugum ferreum est et vinculum illius vinculum ereum est. Mors illius mors nequissima et utilis potius infernus quam illa. Perseverantia illius non permanebit sed obtinebit vias iniustorum et in flamma non comburet iustos. Qui relinquunt deum incident in illam et exardebit in illis et non extinguetur. Et immittetur in illos quasi leo et quasi pardus ledebit illos. Sepi aures tuas spinis et noli audire linguam nequam et ori tuo facito ostia et seras. Aurum tuum et argentum tuum confla et verbis tuis facito stateram et frenos ori tuo facito rectos et attende ne forte labaris in lingua et cadas in conspectu inimicorum insidiantium tibi et sit casus tuus insanabilis in mortem. xxix. c.

Qui facit misericordiam fenerat proximo suo et qui prevalet manu mandata servat. Fenerare proximo tuo in tempore necessitatis illius et iterum redde proximo in tempore suo. Confirma verbum et fideliter age et in omni tempore invenies quod tibi necessarium est. Multi quasi inventionem estimaverunt fenus et prestiterunt molestiam his qui se adiuverunt. Donec accipiant osculantur manus dantis et in promissionibus humiliant vocem suam et in tempore redditionis postulabit

tempus et loquetur verba tedii et
murmurationum et tempus causabitur.
Si autem potuerit reddere adversabitur
solidi vix reddet dimidium et
computabit illud quasi inventionem.
Sin autem fraudabit il-
lum pecunia sua et possidebit
illum inimicum gratis et convicia
et maledicta reddet illi contume-
liam Multi in causa nequitie
non feneraverunt sed fraudari
gratis timuerunt Verumtamen super
humilem animo fortior esto et
pro eleemosyna non trahas illum
Propter mandatum assume paupe-
rem et propter inopiam eius ne
dimittas eum vacuum Perde pe-
cuniam propter fratrem et amicum et
non abscondas illam sub lapide
in perditione Pone thesaurum tu-
um in preceptis altissimi et pro-
derit tibi magis quam aurum Con-
clude eleemosynam in corde pau-
peris et hec pro te exorabit ab omni
malo Eleemosyna viri quasi sac-
culus cum ipso et gratiam hominis
quasi pupillam conservabit Vir
bonus fidem facit pro proximo suo
et qui perdidit confusionem dere-
linquet sibi Gratiam fideiussoris
ne obliviscaris dedit enim pro te
animam suam Repromissorem
fugit peccator et immundus Bona
repromissoris sibi ascribit pecca-
tor et ingratus sensu derelinquet
liberantem se Vir repromittit de pro-
ximo suo et cum perdiderit reve-
rentiam relinquetur ab eo Repro-
missio nequissima multos perdi-
dit dirigentes et commovit illos

quasi fluctus maris Viros poten-
tes gyrans migrare fecit et vaga-
ti sunt in gentibus alienis Peccator
transgrediens mandatum domini inci-
det in promissionem nequam et qui co-
natur multa agere incidet in iu-
dicium Recupera proximum secundum virtu-
tem tuam et attende ne incidas
Initium vite hominis aqua et panis
et vestimentum et domus protegens
turpitudinem Melior est victus
pauperis sub tegmine asserum quam
epule splendide in peregre sine
domicilio Minimum pro magno pla-
ceat tibi et improperium peregrinationis
non audies Vita nequam hospitan-
di de domo in domum et ubi hospita-
bitur non fiducialiter aget nec a-
periet os Hospitabitur et pascet et
potabit ingratos et adhuc ama-
ra audiet Transi hospes et orna
mensam et que in manu ha-
bes ciba ceteros A facie hono-
ris amicorum meorum necessitudine
domus mee hospitio mihi factus
est frater Gravia hec homini habenti
sensum correptio domus et impro-
perium feneratoris Cap. XXX.

Qui diligit filium suum assiduat
illi flagella ut letetur
in novissimo suo et non palpet
proximorum hostia Qui docet
filium suum in zelo mittit inimicum
et in medio amicorum gloriabitur
in illo Mortuus est pater illius
et quasi non est mortuus similem
enim reliquit sibi post se In
vita sua vidit et letatus est in
illo in obitu suo non est contrista-
tus nec confusus est coram

Qui docet filium laudabitur in illo et in medio domesticorum gloriabitur in illo

negli

inimicis. Reliquit enim defenso-
rem domus contra inimicos, et
amicis reddentem gratiam. Pro anima-
bus filiorum colligabit vulnera
sua, et super omnem vocem turba-
buntur viscera eius. Equus in-
domitus evadit durus, et filius
remissus evadet praeceps. Lacta
filium et paventem te non corrideas
te illi ne doleas, et in novissimo
obstupescent dentes tui. Non des
illi potestatem in iuventute, et ne
despicias cogitatus illius. Curva
cervicem eius in iuventute, et tunde
latera illius dum infans est,
ne forte induret et non credat
tibi, et erit tibi dolor animae. Doce
filium tuum et operare illum, ne in
turpitudine illius offendas. Me-
lior est pauper sanus et fortis
viribus quam dives imbecillis
et flagellatus malitia. Salus ani-
mae in sanctitate iustitiae, et melior
est omni auro et argento, corpus
validum quam census immensus.
Non est census super censum salu-
tis corporis, et non est oblectamentum
super cordis gaudium. Melior est mors
quam vita amara, et requies aeterna
quam languor perseverans. Bona
abscondita in ore clauso, quasi
appositiones epularum circumpositae
sepulchro. Quid proderit libatio
idolo? nec enim manducabit nec
odorabit. Sic qui effugatur a Do-
mino, et portans mercedes iniqui-
tatis, videns oculis et ingemiscens,
sicut spado complectens virginem
et suspirans. Tristitiam non des
animae tuae, et non affligas temet

ipsum in consilio tuo. Iucunditas cor-
dis haec est vita hominis, et thesau-
rus sine defectione sanctitatis, et exulta-
tio viri est longaevitas. Miserere
animae tuae placens Deo, et contine,
et congrega cor tuum in sanctitate eius,
et tristitiam longe expelle a te.
Multos enim occidit tristitia, et
non est utilitas in illa. Zelus et
iracundia minuunt dies, et ante
tempus senectam adducit cogita-
tus. Splendidum cor bonum in epulis;
epulae enim illius diligenter fiunt.

Vigilia honestatis XXXI c.
tabefaciet carnes, et cogi-
tatus illius auferet somnum.
Cogitatus praescientiae adducit
sensum, et infirmitas gravis so-
briam facit animam. Laboravit
dives in congregatione substantiae, et
in requie sua replebitur bonis
suis. Laboravit pauper in diminu-
tione victus, et in fine inops fit.
Qui aurum diligit non iustifica-
bitur, et qui insequitur consumptionem
replebitur ex ea. Multi dati sunt in
auri casus, et facta est in specie
ipsius perditio illorum. Lignum of-
fensionis est aurum sacrificantium;
vae illis qui sectantur illud, et
omnis imprudens deperiet in illo.
Beatus dives qui inventus est
sine macula, et qui post aurum non
abiit, nec speravit in pecunie the-
sauris. Quis est hic et laudabi-
mus eum? fecit enim mirabilia
in vita sua. Qui probatus est in illo
et perfectus est, et erit illi gloria
aeterna. Qui potuit transgredi et
non est transgressus, et facere et non

Stanterum tuum prior non dicas si multa sunt que super illam sunt

fere. Ideo stabilita sunt bona illi-
us in domino et elemosinas
illius enarrabit omnis ecclesia sanctorum.
Supra mensam magnam
sedisti? non aperias super illam
faucem tuam prior. Memento quia malus ocu-
lus nequam. Nequius oculo quid
creatum est? Ideo ab omni facie sua
lacrimabitur cum viderit. Ne ex-
tendas manum tuam prior et
invidia contaminatus erubescas
nec comprimaris in convivio.
Intellige que sunt proximi ex
te ipso. Utere quasi homo frugi his
que tibi apponuntur et non
cum manducas multum odio
habearis. Cessa prior causa dis-
cipline et noli nimius esse ne
forte offendas. Et si in medio mul-
torum sedisti prior illis ne ex-
tendas manum tuam nec prior
poscas bibere. Quam sufficiens
est homini erudito vinum exiguum
et in dormiendo non laborabis
ab illo et non senties dolorem. Vigi-
lia et colera et tortura ~~viro in~~
~~fruniti~~ homini infrunito. Sanitatis a-
nime in homine parco. Dormiet us-
que in mane et anima illius cum ip-
so delectabitur. Et si coactus fue-
ris in edendo multum surge e me-
dio et vome et refrigerabit
te et non adduces corpori tuo
infirmitatem. Audi me fili et
non spernas me et in novissimo inve-
nies verba mea. In omnibus operi-
bus tuis velox esto et omnis infirmitas
non occurret tibi. Splendidum
in panibus benedicent labia mul-
torum et testimonium veritatis illius

[margin: ~~homini~~ viro infrunito]

fidele. In nequissimo pane mur-
murabit civitas et testimonium ne-
quitie illius verum est. Diligentes in
vino noli provocare. Multos enim
exterminavit vinum. Ignis probat
ferrum durum; sic vinum corda
superborum arguet in ebrietate po-
tatum. Equa vita hominibus vinum
in sobrietate. Si bibas illud mo-
derate eris sobrius. Que est vita
ei qui minuitur vino? Quid defrau-
dat vitam? mors. Vinum in iocun-
ditatem creatum est non in ebrietatem ab ini-
tio. Exultatio anime et cordis
vinum moderate potatum. Sanitas cor-
poris et anime sobrius potus. Vi-
num multum potatum irritationem
et iram et ruinas multas facit.
Amaritudo anime vinum multum
potatum. Ebrietatis animositas im-
prudentis offensio minorans virtutem
et faciens vulnera. In convivio vini
non arguas proximum et non des-
picias eum in iocunditate illius.
Verba improperii non dicas illi et
non premas illum repetendo. Capitulum XXXII

Rectorem te posuerunt?
Noli extolli: esto in illis quasi
unus ex ipsis. Curam illorum
habe et sic conside et omni cura
tua explicita recumbe ut leteris
propter illos et ornamentum gratie ac-
cipias coronam et dignationem
consequaris corrogationis. Loque-
re maior natu. Decet enim te pri-
mum verbum diligenti scientia. Et
non impedias musicam. Ubi non
est auditus non effundas ser-
monem et importune noli extolli
sapientia tua. Gemmula carbunculi

in ornamento auri et compositio
musicorum in convivio vini. Sicut
in fabricatione auri signum est
smaragdi sic numerus musicorum in
iocundo et moderato vino. Audi ta
cens et pro reverentia accedet tibi bo
na gratia. Adolescens loquere in
tua causa vix. Si bis interrogatus fu
eris habeat caput responsum tuum.
In multis esto quasi inscius et
audi tacens simul et querens. In
medio magnatorum loqui non pre
sumas ubi sunt senes non mul
tum loquaris. Ante grandinem prei
bit coruscatio et ante verecundi
am preibit gratia et hora surgen
di non te trices. Precurre autem
prior in domum tuam et illic ad
vocare et illic lude et age con
ceptiones tuas et non in delictis
et verbis superbis et super his omnibus
benedicito dominum qui fecit te et in
ebriantem te ab omnibus bonis suis.
Qui timet dominum excipiet doctrinam
eius et qui vigilaverint ad illum
invenient benedictionem. Qui querit
legem replebitur ab ea et qui insi
diose agit scandalizabitur in ea. Qui
timent dominum invenient iudicium
iustum et iustitias quasi lumen
accendent. Peccator homo vitabit cor
reptionem et secundum voluntatem suam
inveniet comparationem. Vir consilii
non disperdet intelligentiam alienus
et superbus non pertimescet timo
rem etiam postquam fecit cum eo
sine consilio et suis insectationibus
arguetur. Fili sine consilio nihil
facias et post factum non peni
tebis. In via ruine non eas et
non offendas in lapides nec cre
das te vie laboriose non ponas
anime tue scandalum et a filiis tuis
cave et a domesticis tuis atten
de. In omni opere crede ex fide ani
me tue hoc est enim conservatio
mandatorum. Qui credit deo atten
dit mandatis et qui confidit in
illo non minorabitur. XXXIII.

Timenti dominum non occurrent
mala sed in temptatione
deus illum conservat et
liberabit a malis. Sapiens non odit
mandata et iustitias et non illi
detur quasi in procella navis. Homo
sensatus credidit legem dei et lex
illi fidelis. Qui interrogatione ma
nifestat parabit verbum et sic de
precatus exaudietur et conservabit
disciplinam et tunc respondebit.
Precordia fatui quasi rota currus
et quasi axis versatilis cogitatus
illius. Equus emissarius sic et ami
cus subsannator sub omni supra
sedente hinnit. Quare dies di
em superat et iterum lux lucem et
annus annum a sole? A domini scien
tia separati sunt facto sole et precep
tum custodiente. Et immutavit tempora
et dies festos ipsorum et in illis
dies festos celebraverunt ad horam.
Ex ipsis exaltavit et magnifica
vit deus et ex ipsis posuit in nume
rum dierum et homines omnes de so
lo et ex terra unde creatus est
homo adam. In multitudine dis
cipline domini separavit eos et im
mutavit vias eorum. Ex ipsis bene
dixit et exaltavit et
ex ipsis sanctificavit et ad se applicavit.

ex ipsis maledixit et humiliavit et convertit illos a separatione ipsorum. Quasi lutum figuli in manu ipsius plasmare illud et disponere. Omnes vie eius secundum dispositionem eius: sic homo in manu illius qui se fecit, et reddet illi secundum iudicium suum. Contra malum bonum est, et contra mortem vita: sic et contra virum iustum peccator. Et sic intuere in omnia opera altissimi: duo et duo, unum contra unum. Et ego novissimus vigilavi, et quasi qui colligit acinos post vindemiatores. In benedictione Dei et ipse speravi: et quasi qui vindemiat replevi torcular. Respicite quoniam non mihi soli laboravi, sed omnibus exquirentibus disciplinam. Audite me magnates et omnes populi, et rectores ecclesie auribus percipite. Filio et mulieri, fratri et amico non des potestatem super te in vita tua: et non dederis alii possessionem tuam, ne forte peniteat te et depreceris pro illis. Dum adhuc superes et aspiras, non immutabit te omnis caro. Melius est enim ut filii tui te rogent, quam te respicere in manus filiorum tuorum. In omnibus operibus tuis precellens esto. Ne dederis maculam in gloriam tuam. In die consummationis dierum vite tue, et in tempore exitus tui distribue hereditatem tuam. Cibaria et virga et onus asino; panis et disciplina et opus servo. Operatur in disciplina et querit requiescere: laxa manus illi, et querit libertatem. Iugum et lorum curvant collum durum, et servum inclinant operationes assidue. Servo malivolo tortura et compedes: mitte illum in operationem, ne vacet; multam enim maliciam docuit ociositas. In opera constitue eum: sic enim condecet illum. Quod si non obaudierit, curva illum compedibus, et non amplifices super omnem carnem: verum sine iudicio nichil facias grave. Si est tibi servus fidelis, sit tibi quasi anima tua: quasi fratrem sic eum tracta: quoniam in sanguine anime comparasti illum. Si enim leseris eum iniuste, in fugam convertetur: et si extollens discesserit, quem queras et in qua via queras illum nescis. Capitulum xxxiiii.

Vana spes et mendacium viro insensato: et somnia extollunt imprudentes. Quasi qui apprehendit umbram et persequitur ventum: sic et qui attendit ad visa mendacia. Hoc secundum hoc visio somniorum: ante faciem hominis similitudo alterius hominis. Ab immundo quid mundabitur? et a mendace quid verum dicetur? Divinatio erroris et auguria mendacia et somnia malefacientium vanitas est. Et sicut parturientis cor tuum fantasias patitur: nisi ab altissimo fuerit emissa visitatio, ne dederis in illis cor tuum. Multos enim errare fecerunt somnia, et exciderunt sperantes in illis. Sine mendacio consummabitur verbum legis, et sapientia in ore fidelis complanabitur. Qui non est temptatus, quid scit? Vir in multis expertus cogitabit multa: et qui

multa didicit enarrabit intel
lectum. Qui non est expertus pau
ca recognoscit. Qui autem in mul
tis factus est multiplicabit ma
litiam. Qui temptatus non est
qualia scit? qui implanatus est ha
bundabit nequitia. Multa vidi
errando plurimas verborum con
suetudines. Aliquotiens usque ad mor
tem periclitatus sum horum causa
et liberatus sum gratia dei. Spiritus time
ntium deum queritur et in respectu illi
us benedicetur. Spes enim illorum
in salvantem illos et oculi dei in
diligentes se. Qui timet deum ni
chil trepidabit et non pavebit
quoniam ipse est spes eius. Timentis
dominum beata est anima. Ad quem respi
cit et que est fortitudo eius? Ocu
li domini super timentes eum protec
tor potentie et firmamentum virtu
tis, tegimen ardoris et umbraculum
meridiani, deprecatio offensio
nis et adiutorium casus, exaltans
animam et illuminans oculos, dans
sanitatem et vitam et benedictio
nem. Immolantis ex iniquo oblatio
est maculata et non sunt bene pla
cite subsannationes iniustorum.
Dominus solus sustinentibus se in
via veritatis et iustitie. Dona ini
quorum non probat altissimus nec
respicit in oblationibus iniquorum
nec in multitudine sacrificiorum
eorum propitiabitur peccatis. Qui offert
sacrificium ex substantia pauperis quasi qui
victimat filium in conspectu patris
sui. Panis egentium vita pauperis
est; qui defraudat illum homo san
guinis est. Qui aufert in sudore
panem quasi qui occidit proxim
um suum. Qui effundit sanguinem et
qui fraudat et facit mercedem
mercenario fratres sunt. Unus edi
ficans et unus destruens, quid
prodest illis nisi labor? Unus o
rans et unus maledicens, cuius
vocem exaudiet deus? Qui bap
tizatur a mortuo et iterum tangit
eum, quid proficit lavatio illius?
Sic homo qui ieiunat in peccatis
suis et iterum eadem faciens, quid
proficit humiliando se? orationem eius
quis exaudiet? Cap. xxxv.

Qui conservat legem multa
plicat orationem. Sacrificium
salutare est attendere man
datis et discedere ab omni iniquita
te. Et propitiationem litare sacrificiis
super iniustitias et deprecatio pro pec
catis recedere ab iniustitia. Retribuet
gratiam qui offert similaginem,
et qui facit misericordiam offert sacri
ficium. Beneplacitum est domino recedere
ab iniquitate et deprecatio recedere
ab iniustitia. Non apparebis an
te conspectum dei vacuus. Hec omnia
enim propter mandatum dei fiunt.
Oblatio iusti impinguat altare
et odor suavitatis est, et memo
riam eius non obliviscetur dominus.
Bono animo gloriam redde deo et
non minuas primitias manuum tuarum.
In omni dato hilarem fac vultum
tuum et in exultatione sanctifica de
cimas tuas. Da altissimo secundum da
tum eius et bono oculo adinventi
onem facito manuum tuarum, quia
dominus retribuens est et septies
tanto reddet tibi. Noli offerre

munera prava non enim suscipiet
et illa. Et noli inspicere sacrificium
iniquum quoniam dominus iudex
est. non est apud illum gloria
persone. Non accipiet dominus
personam in paupere et deprecatio
nem lesi exaudiet. Non despi
ciet preces pupilli nec viduam
si effundat loquelam gemitus.
Nonne lacrime vidue ad maxil
lam descendunt et exclamatio
eius super deducentem eas. A ma
xilla enim ascendunt usque
ad celum et dominus exauditor non
delectabitur in illis. Qui adorat
deum in oblectatione suscipietur
et precatio illius usque ad nubes p
ropinquabit. Oratio humiliantis se
nubes penetrabit et donec propin
quet non consolabitur et non dis
cedet donec aspiciat altissimus.
Et dominus non elongabit sed iudi
cabit iustos et faciet iudicium
et fortissimus non habebit in
illis patientiam ut contribu
let dorsum ipsorum et gentibus
reddet vindictam donec tollet
plenitudinem superborum et sceptra
iniquorum contribulet donec red
dat hominibus secundum actus suos
et secundum opera ade et secundum pre
sumptionem illius donec iudicet
iudicium plebis sue et oblectabit
iustos misericordia sua. Speciosa misericordia dei
in tempore tribulationis quasi nu
bes pluvie in tempore siccitatis. Capitulum xxxvi.

Miserere nostri deus
omnium et respice nos et
ostende nobis lucem mi
serationum tuarum et immitte timorem
tuum super gentes que non ex
quisierunt te et cognoscant quia
non est deus nisi tu et enarrent
magnalia tua. Allevia manum tuam
super gentes alienas ut videant po
tentiam tuam. Sicut enim in con
spectu eorum sanctificatus es in nobis
sic in conspectu nostro magnificaberis in
eis ut cognoscant te sicut
et nos agnovimus quoniam non est
deus preter te domine. Innova si
gna et immuta mirabilia. Glori
fica manum et brachium dex
trum. Excita furorem et effunde iram
tolle adversarium et affligere ini
micum. Festina tempus et memento
finis ut enarrent mirabilia tua.
In ira flamme devoretur qui sal
vatur et qui pessimant plebem
tuam inveniant perditionem. Con
tere caput principum inimicorum
dicentium non est alius preter nos.
Congrega omnes tribus iacob et co
gnoscant quia non est deus nisi
tu ut enarrent mirabilia tua et
hereditabis eos sicut ab initio. Miserere
plebi tue super quam invocatum
est nomen tuum et israel quem co
equasti primogenito tuo. Miserere
civitati sanctificationis tue ierusalem ci
vitati requiei tue. Reple syon
inenarrabilibus verbis tuis et
gloria tua populum tuum. Da testi
monium his qui ab initio creature tue
sunt et suscita predicationes quas
locuti sunt in nomine tuo prio
res prophete. Da mercedem sustinen
tibus te ut prophete tui inveniantur
Exaudi orationem servorum tuorum
secundum benedictionem aaron de populo

tuo et dirige nos in viam iustitie et sciant omnes qui habitant terram quia tu es deus conspector seculorum. Omnem escam manducabit venter et est cibus cibo melior. Fauces contingunt cibum fere et cor insensatum verba mendacia. Cor pravum dabit tristitiam et homo peritus resistet illi. Omnem masculum excipiet mulier et est filia melior filio. Species mulieris exhilarat faciem viri sui et super omnem concupiscentiam hominis superducet desiderium. Si est lingua curationis mitigationis et misericordie non est vir illius secundum filios hominum. Qui possidet mulierem bonam inchoat possessionem. Adiutorium secundum illum est et columna ut requies. Ubi non est sepis diripietur possessio et ubi non est mulier ingemiscit egens. Cui credit qui non habet nidum et deflectens ubicumque obscuraverit quasi succinctus latro exiliens de civitate in civitatem. Capitulum xxxvii.

Omnis amicus dicens et ego amicitiam copulavi sed est amicus solo nomine amicus. Nonne tristitia inest usque ad mortem. Sodalis autem et amicus ad inimicitiam convertentur. O presumptio nequissima unde creata es cooperire aridam malitia et dolositate illius. Sodalis amico coniocundatur in oblectatione et in tempore tribulationis adversarius erit. Sodalis amico condolet causa ventris contra hostem accipiet scutum. Non obliviscaris amici tui in animo tuo et non immemor sis illius in opibus tuis. Noli consiliari cum socero tuo et a zelantibus te absconde consilium. Omnis consiliarius prodit consilium sed est consiliarius in semetipso. A consiliario serva animam tuam. Prius scito que sit illius necessitas et ipse enim animo suo cogitabit ne forte mittat sudem in terram et dicat tibi bona est via tua et stet e contrario videre quid tibi eveniat. Cum viro religioso tracta de sanctitate et cum iniusto de iustitia et cum muliere de his que emulatur. Cum timido de bello. Cum negotiatore de traiectione. Cum emptore de venditione. Cum viro livido de gratiis agendis. Cum impio de pietate. Cum inhonesto de honestate. Cum operario de agrario. Cum operario annali de omni opere de consummatione anni. Cum servo pigro de multa operatione. Non attendas his in omni consilio sed cum viro sancto assiduus esto quemcumque cognoveris observantem timorem dei cuius anima est secundum animam tuam. Et qui cum titubaveris in tenebris non condolebit tibi. Et cor boni consilii statue tecum non est enim tibi aliud pluris illo. Anima viri sancti enuntiat aliquando vera quam septem circumspectores sedentes in excelso ad speculandum. Et in his omnibus deprecare

altissimum ut dirigat in veritate
viam tuam. Ante omnia opera
verbum verax precedat te et ante
omnem actum consilium stabile.
Verbum nequam immutabit cor
ex quo quatuor partes oriuntur.
Bonum malum vita et mors
et dominatrix illorum est assidue
lingua. Vir peritus multos eru-
divit et anime sue suavis est. Qui
sophistice loquitur
odibilis est in omni re defraudabitur.
non enim data est illi a domi-
no gratia omni enim sapientia
defraudatus est. Est sapiens
anime sue sapiens et fructus
sensus illius laudabilis. Vir sa-
piens implebitur benedictionibus
et videntes illum laudabunt.
Vita viri in numero dierum dies autem
Israel innumerabiles sunt. Sapiens
in populo hereditabit honorem
et nomen illius erit vivens in
eternum. Fili in vita tua tempta
animam tuam et si fuerit nequam
non des illi potestatem. Non enim
omnia omnibus expediunt et non
omni anime omne genus pla-
cet. Noli avidus esse in omni e-
pulatione et non te effundas
super omnem escam. In multis enim
escis erit infirmitas et avidi-
tas appropinquabit usque ad cole-
ram. Propter crapulam multi obie-
runt. Qui autem abstinens est a-
diciet vitam. Capitulum xxxviii.

Honora medicum propter necessi-
tatem et enim illum crea-
vit altissimus. A deo enim
est omnis medela et a rege acci-
piet donationem. Disciplina me-
dici exaltabit caput illius et in
conspectu magnatorum collaudabitur.
Altissimus creavit de terra me-
dicamenta et vir prudens non ab-
horrebit illa. Nonne a ligno in-
dulcorata est aqua amara. Ad
agnitionem hominum virtus il-
lorum et dedit hominibus scien-
tiam altissimus honorari in mira-
bilibus suis. In hiis curans mitiga-
bit dolorem et unguentarius con-
ficiet pigmenta suavitatis et
unctiones conficiet sanitatis
et non consummabuntur opera eius.
Pax enim dei super faciem terre.
Fili in tua infirmitate non despi-
cias teipsum sed ora dominum et ipse
curabit te. Averte a delicto et di-
rige manus et ab omni delicto
munda cor tuum. Da suavitatem
et memoriam similaginis et im-
pingua oblationem et da locum
medico. Et enim illum dominus
creavit et non discedat a te quia
eius opera sunt necessaria. Est enim tem-
pus quando in manibus eorum in-
curras. Ipsi vero dominum deprecabuntur
ut dirigat regimen eorum et sa-
nitatem propter conversationem eorum.
Qui delinquit in conspectu eius
qui fecit eum incidet in manus
medici. Fili in mortuum produc
lacrimas et quasi dira passus
incipe plorare et secundum iudici-
um tege corpus illius. Propter
delaturam autem amare fer luc-
tum illius uno die et consolare
propter tristiciam cordis fletum
facientem. In abductione permanet

et fac luctum propter meritum eius uno die vel
duobus propter detractionem a tristicia enim festinat
[illegible]

tristicia et substancia inopis secundum
cor eius. Non dederis in tristicia
cor tuum sed repelle eam a te et me
mento novissimorum. Noli obli
visci neque enim est conversio et
huic nichil proderis et te ipsum
pessimabis. Memor esto iudicii
mei sic enim erit et tuum. Michi
heri et tibi hodie. In requie mor
tui requiescere fac memoriam eius
et consolare illum in exitu spiritus
sui. Sapiencia scribe in tempore va
cuitatis et qui minoratur actu sa
pienciam percipiet quia sapiencia
replebitur. Qui tenet aratrum
et qui gloriatur in iaculo sti
mulo boves agitat et conversatur
in operibus eorum et narracio
eius in filiis thaurorum. Cor suum
dabit ad versandos sulcos et vigi
lia eius in sagina vaccarum. Sic
omnis faber et architector qui noc
tem tamquam diem transigit. Qui
signacula sculpit et assiduitas
eius variat picturam. Cor suum
dabit in similitudine picture et
vigilia sua perficiet opus. Sic faber
ferrarius sedens iuxta incudem
et considerans opus ferri. Vapor
ignis uret carnes eius et in ca
lore fornacis concertatur. Vox mal
lei innovat aures eius et contra
similitudinem vasis oculos eius.
Cor suum dabit in consummacione
operum et vigilia sua ornabit in
perfeccionem. Sic figulus sedens
ad opus suum convertens pedibus
suis rotam qui in sollicitudine po
situs est semper propter opus suum
et in numero est omnis operacio eius.

In brachio suo formavit lutum
et ante pedes suos curvabit vir
tutem suam. Cor suum dabit ut
consummet linicionem et vigilia
sua mundabit fornacem. Omnes
hii in manibus et manibus
suis speravit et unusquisque in
arte sua sapiens est. Sine hiis
omnibus non edificatur civitas
et non inhabitabunt nec inam
bulabunt et in ecclesiam non tran
silient. Super sellam iudicis non
sedebunt et testamentum iudicii
non effugient neque intelliget
neque palam facient disciplinam
et iudicium et in parabolis non in
venientur sed creaturam evi con
firmabunt et deprecacio illorum
in operacione artis accommodantes
animam suam et conquirentes
in lege altissimi. Capitulum xxxix

Sapienciam omnium antiquorum
exquiret sapiens et in
prophetis vacabit narra
cionem virorum nominatorum con
servabit et in versucias parabolarum
simul introibit. Occul
ta proverbiorum exquiret et in para
bolarum absconditis conversabitur.
In medio magnatorum ministrabit
et in conspectu presidis appare
bit. In terram alienarum gencium
pertransiet bona enim et mala in
omnibus temptabit. Cor suum
tradet ad vigilandum diluculo
ad dominum qui fecit illum et in con
spectu altissimi deprecabitur. Ap
periet os suum in oracione et pro
delictis suis deprecabitur. Si enim
dominus magnus voluerit spiritu

intelligentie replebit illum et
ipse tamquam imbres mittet
eloquia sapientie sue et in ora-
tione confitebitur domino. Et
ipse diriget consilium eius et
disciplinam et in absconditis suis
consiliabitur. Ipse palam faciet
disciplinam doctrine sue et in le-
ge testamenti domini gloriabitur.
Collaudabunt multi sapientiam
eius et usque in seculum non
delebitur. Non recedet memo-
ria eius et nomen eius requi-
retur a generatione in generationem.
Sapientiam eius enarrabunt gen-
tes et laudem eius enuntiabit
ecclesia. Si permanserit nomen eius
derelinquet plus quam mille
et si requieverit proderit illi.
Adhuc consiliabor ut enarre-
m: furore enim repletus sum.
In voce dicit. Obaudite me
divini fructus et quasi rosa
plantata super rivos aquarum
fructificate et quasi lilium date
odorem et frondete in gratiam
et collaudate canticum et bene-
dicite dominum in operibus suis. Da-
te nomini magnificentiam et
confitemini illi in voce labiorum
vestrorum in canticis labiorum
et cytharis et sic dicetis in con-
fessione. Opera domini universa bo-
na valde. In verbo eius stetit a-
qua sicut congeries et in sermo-
ne oris illius sicut exceptoria
aquarum quoniam in precepto ipsius
placor fit et non est minora-
tio in salute illius. Opera omnis
carnis coram illo et non est

quicquam absconditum ab oculis eius
a seculo usque in seculum respicit
et nihil est mirabile in conspectu
eius. Non est dicere quid est hoc
aut quid est illud. omnia enim
in tempore suo querentur.
Benedictio illius quasi fluvius inundavit.
Quomodo cataclismus aridam
inebriavit sic ira ipsius gentes que
non exquisierunt eum hereditabit.
Quomodo convertit aquas
in siccitatem et siccata est terra
et vie illius viis illorum directe
sunt sic peccatoribus offensiones
in ira eius. Bona bonis creata
sunt ab initio sic nequissimis
bona et mala. Initium necessarie
rei vite hominum aqua ignis
sal et panis similagineus mel
et botrus uve oleum et vesti-
mentum. Hec omnia sanctis in bona
sic et impiis et peccatoribus in mala
convertentur. Sunt spiritus qui ad
vindictam creati sunt et in furo-
re suo confirmaverunt tormenta
sua. In tempore consummationis ef-
fundent virtutem et furorem
eius qui fecit illos confundent. Ig-
nis grando fames et mors omnia
hec ad vindictam creata sunt. Be-
stiarum dentes et scorpii et serpen-
tes et romphea vindicans in
exterminium impios. In manda-
tis eius epulabuntur et super terram
in necessitate preparabuntur et in tempori-
bus suis non preterient verbum.
Propterea ab initio confirmatus sum et
consiliatus sum et cogitavi et
scripta dimisi. Omnia opera domini bona
et omne opus hora sua subministrabit.

Non est dicere illud hoc nequius est
omnia enim in tempore suo com-
probabuntur et nunc in omni corde
et ore collaudate et benedicite no-
men domini. Capitulum xl.

Occupatio magna creata
est omnibus hominibus et
iugum grave super filios A-
dam a die exitus de ventre ma-
tris eorum usque in diem sepulture
in matrem omnium. Cogitationes
eorum et timores cordis adin-
ventio expectationis et dies fi-
nitionis a residente super sedem
gloriosam usque ad humiliatum in terra
et cinere. Ab eo qui utitur iacin-
to et portat coronam usque ad eum
qui operitur lino crudo furor
zelus tumultus fluctuatio et
timor mortis iracundia perseve-
rans et contentio in tempore re-
fectionis in cubili somnus noc-
tis immutat scientiam eius. Modi-
cum tamquam nihil in requie et
ab eo in somnis quasi in die re-
spectus. Conturbatus est in vi-
su cordis sui tamquam qui evase-
rit in die belli. In tempore salutis
sue exsurrexit et admirans
ad nullum timorem. Cum omni
carne ab homine usque ad pecus et
super peccatores septuplum. Ad hoc mors
sanguis contentio et rumphea
oppressiones fames et contritio
et flagella. Super iniquos crea-
ta sunt hec omnia et propter illos
factus est cataclismus. Omnia enim
que de terra sunt in terram con-
vertentur et aque omnes in mare
convertentur. Omne munus et ini-
quitas delebitur et fides in se-
culum stabit. Substantie iniustorum
sicut fluvius siccabuntur et sic-
ut tonitruum magnum in pluvia ma-
nabunt. In aperiendo manus su-
as letabitur sic prevaricatores
in consummatione tabescent. Ne-
potes impiorum non multipli-
cabunt ramos et radices immun-
de super cacumen petre sonant.
Super omnem aquam viriditas
et ad oram fluminis ante omne
fenum evellentur. Gratia sicut pa-
radisus in benedictionibus et mi-
sericordia in seculum permanet. Vita sibi suf-
ficientis operarii condulcabitur et in
ea invenies thesaurum. Filii et edi-
ficatio civitatis confirmabit no-
men et super hanc mulier imma-
culata computabitur. Vinum et mu-
sica letificant cor et super utraque
dilectio sapientie. Tibia et psal-
terium suavem faciunt melodiam et
super utraque lingua suavis. Gra-
tiam et speciem desiderabit ocu-
lus tuus et super hec virides sationes. Ami-
cus et sodalis in tempore convenien-
tes et super utrosque mulier cum
viro. Fratres in adiutorium in tempore
tribulationis et super eos misericordia libe-
rabit. Aurum et argentum et con-
stitutio pedum et super utrumque con-
silium beneplacitum. Facultates et
virtutes exaltabunt cor et super
hoc timor domini minoratio et non
est in eo querere adiutorium. Timor
domini sicut paradisus benedictio-
nis et super omnem gloriam ope-
ruerunt illum. Fili in tempore vi-
te tue non indigeas. Melius est

mori quam indigere. Vir respiciens
in mensam alienam non est vi-
ta eius in cogitatione victus, a-
lit enim animam suam cibis
alienis. Vir autem disciplina-
tus et eruditus custodiet se. In o-
re imprudentis condulcabitur
inopia et in ventre eius ig-
nis ardebit. Capitulum xli

Mors quam amara est me-
moria tua homini pacem
habenti in substantiis
suis. Viro quieto et cuius vie
directe sunt in omnibus adhuc
valenti accipere cibum. O mors
bonum est iudicium tuum homini
indigenti et qui minoratur
viribus. Defecto etate et cui
de omnibus cura est et incredi-
bili qui perdit sapientiam. Noli me-
tuere iudicium mortis. Memento
que ante te fuerunt et que su-
perventura sunt tibi. Hoc iudicium
a domino omni carni et quid superve-
niet in beneplacito altissimi. Sive
decem sive centum sive mille an-
ni. Non est enim in inferno ac-
cusatio vite. Filii abhominationum
fiunt filii peccatorum et qui con-
versantur secus domos impio-
rum. Filiorum peccatorum periet he-
reditas et cum semine illorum
assiduitas obprobrii. De patre
impio queruntur filii quoniam propter
illum sunt in obprobrio. Ve vo-
bis viri impii qui dereliquistis
legem dei altissimi, et si nati
fueritis in maledictione tua
nascemini. Et si mortui fueritis
in maledictione erit pars vestra.

Omnia que de terra sunt in terram
convertentur, sic impii a male-
dicto in perditionem. Luctus hom-
inum in corpore ipsorum, nomen autem
impiorum delebitur. Curam habe de bono no-
mine, hoc enim magis permanebit tibi
quam mille thesauri pre-
tiosi et magni. Bone vite nume-
rus dierum, bonum autem nomen
permanebit in evo. Disciplinam
in pace conservate filii, sapientia
enim abscondita et thesaurus
invisus, que utilitas in utrisque?
Melior est homo qui abscon-
dit stultitiam suam quam homo
qui abscondit sapientiam suam.
Verumtamen reveremini in his que
procedunt de ore meo. Non est
enim bonum omnem reverentiam
observare, et non omnia omnibus
placent in fide. Erubescite a ma-
tre et patre de fornicatione
et a presidente et a potente de men-
dacio, a principe et a iudice de
delicto, a synagoga et a plebe de
iniquitate, a socio et amico de
iniusticia, de loco in quo habitas, de
furto, de veritate dei et testamento,
de discubitu in panibus et ab ob-
fuscatione dati et accepti, a sa-
lutantibus de silentio, a respectu
mulieris fornicarie et ab aversi-
one vultus cognati. Ne avertas
faciem a proximo tuo et ab aufe-
rendo partem et non restituen-
do. Ne respicias mulierem alieni
viri et ne scruteris ancillam eius
neque steteris ad lectum eius. Ab a-
micis de sermonibus improperii
et cum dederis ne improperes.

Cap. xlij.

Non duplices sermonem
auditus de revelatione
sermonis absconditi et
eris vere sine confusione inve-
nies gratiam in conspectu omnium
hominum. Ne pro his omnibus con-
fundaris et ne accipias personam
ut delinquas. De lege altissimi
et testamento et de iudicio iustifi-
care impium. De verbo sociorum et
viatorum et de datione hereditatis
amicorum. De equalitate statere et
ponderum. De acquisitione paucorum
et multorum. De corruptione emp-
tionis et negotiatorum et de multa
disciplina filiorum et servo pessi-
mo latus sanguinare. Super mu-
lierem nequam bonum est signum.
Ubi manus multe sunt claude
et quodcumque trades numera et ap-
pende. Datum vero et acceptum
omne describe. De disciplina insen-
sati et fatui et de senioribus
qui iudicantur ab adolescentibus
et eris eruditus in omnibus et
probabilis in conspectu omnium
vivorum. Filia patris abscondi-
ta est vigilia et sollicitudo eius
auferet soporem ne forte in
adolescentia sua adultera ef-
ficiatur et commorata cum viro
odibilis fiat. Ne quando pollu-
atur in virginitate sua et in
paternis suis gravida invenia-
tur. Ne forte cum viro commora-
ta transgrediatur aut certe steri-
lis efficiatur. Super filiam luxu-
riosam confirma custodiam
ne quando faciat te in obprobrium ve-
nire inimicis. A detractione in
civitate et abiectione plebis et
confundat te in multitudine
populi. Omni homini noli inten-
dere in specie et in medio mulie-
rum noli commorari. De vestimentis
enim procedit tinea et a mu-
liere iniquitas viri. Melior
est iniquitas viri quam benefaci-
ens mulier et mulier confun-
dens in obprobrium. Memor ero igitur
operum domini et que vidi annun-
tiabo. In sermonibus domini opera
eius. Sol illuminans per omnia re-
spexit et gloria domini plenum est
opus eius. Nonne dominus fecit
sanctos enarrare omnia mira-
bilia sua que confirmavit do-
minus omnipotens stabiliri in gloria
eius. Abyssum et cor hominum in-
vestigavit et in astutia illo-
rum excogitavit. Cognovit enim
dominus omnem scientiam et inspex-
it in signum evi. Annuncians que
preterierunt et que superventura sunt
revelans vestigia occultorum.
Non preterit illum omnis cogi-
tatus et non abscondet se ab
eo ullus sermo. Magnalia sapien-
tie sue decoravit qui est ante se-
culum et usque in seculum. Neque
adiectum est neque minuitur
et non eget alicuius consilio.
Quam desiderabilia omnia opera
eius et tamquam scintilla que
est considerare. Omnia hec vivit
et manent in seculum et in
omni necessitate omnia obaudiunt
ei. Omnia duplicia unum contra
unum et non fecit quicquam
deesse. Unicuique confirmavit bo-

na et quis satiabitur uidens
gloriam eius Capitulum xliii

A[illegible] firma[illegible]
pulcritudo eius species
celi in visione glorie
Sol in aspectu annuncians in exitu
uas admirabile opus excelsi
In meridiano exurit terram
et in conspectu ardoris eius quis
poterit sustinere fornacem custodiens
in operibus ardoris triplici-
ter sol exurens montes radios ig-
neos exsufflans et refulgens
radiis suis obcecat oculos Mag-
nus dominus qui fecit illum et
in sermonibus eius festinauit
iter et luna in omnibus in tem-
pore suo ostensio temporis et signum
eui. A luna signum diei festi
luminare quod minuitur in consumma-
tione. Vas castrorum in excelsis
in firmamento celi resplendens
gloriose. Species celi gloriam stel-
larum mundum illuminans in
excelsis dominus. In uerbis sanc-
tis stabunt ad iudicium et non
deficient in vigiliis suis. Vide
arcum et benedic qui fecit illum
valde speciosus est in splendore
suo. Gyrauit celum in circuitu
glorie sue. Manus excelsi
aperuerunt illum. Imperio suo
accelerauit niuem et accelerat
coruscationes emittere iudicii
sui. Propterea aperti sunt thesauri
et euolauerunt nebule sicut aues.
In magnitudine sua posuit
nubes et confracti sunt lapi-
des grandinis. In conspectu eius
commouebuntur montes et in uo-

luntate eius aspirabit notus.
Vox tonitrui eius uerberauit [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] candoris
eius admirabitur oculus et
super imbrem eius expauescet cor.
Gelu sicut salem effundet
super terram et dum gelauerit fi-
et tamquam cacumina tribuli. Fri-
gidus uentus aquilo flauit et
gelauit cristallus ab aqua super
omnem congregationem aquarum
requiescet et sicut lorica induet
se aquis. Et deuorabit montes
et exuret desertum et extin-
guet uiride sicut igne. Me-
dicina omnium in festinatione
nebule ros obuians ab ardore
uenienti humilem efficiet eum
In sermone eius siluit uentus co-
gitatione sua placauit abyssum
et plantauit illum dominus ihesus.
Qui nauigant mare enarrent
pericula et audientes auribus
nostris admirabimur. Illic preclara et
mirabilia eius opera. Varia genera
bestiarum et omnium pecorum et cre-
atura beluarum. Propter ipsum confir-
matus est itineris finis et in
sermone eius composita sunt om-
nia. Multa dicemus et deficiemus
in uerbis. Consummatio autem sermonum
ipse est in omnibus. Gloriantes ad
quid ualebimus. Ipse enim om-
nipotens super omnia opera eius.
Terribilis dominus et magnus
vehementer et mirabilis potentia

ignitos
cvi
Kalendis secundum nomen eius crescit admirabiliter in consummatione
+ eius

eius. Glorificantes dominum quantumcumque potueritis supervalebit adhuc et admirabilis magnificentia eius. Benedicentes dominum exaltate illum quantum potestis maior est enim omni laude. Exaltantes eum replemini virtute ne laboretis non enim pervenietis (comprehendetis). Quis vidit eum et enarrabit et quis magnificabit eum sicut est ab initio. Multa abscondita sunt maiora his pauca enim vidimus operum eius. Omnia autem dominus fecit et pie agentibus dedit sapientiam.

Capitulum xliiii

Laudemus viros gloriosos et parentes nostros in generatione sua. Multam gloriam fecit dominus magnificentia sua a seculo. Dominantes in potestatibus suis homines magni virtute et prudentia sua preediti. Nuntiantes in prophetis dignitatem prophetarum et imperantes in presenti populo et virtute prudentie populis ~~populo~~ sanctissima verba. In peritia sua requirentes modos musicos et narrantes carmina scripturarum. Homines divites in virtute pulchritudinis studium habentes pacificantes in domibus suis. Omnes isti in generationibus gentis sue gloriam adepti sunt et in diebus suis habentur in laudibus. Qui de illis nati sunt reliquerunt nomen narrandi laudes eorum. Et sunt quorum non est memoria. Perierunt quasi qui non fuerint et nati sunt quasi non

nati et filii eorum cum illis. Sed illi viri misericordie sunt quorum pietates non defuerunt. Cum semine ipsorum permanent bona hereditas sancta et nepotes illorum et in testamentis stetit semen et filii ipsorum propter illos usque in eternum manet et semen eorum et gloria eorum non derelinquetur. Corpora illorum in pace sepulta sunt et nomen eorum vivet in generationes et generationes. Sapientiam ipsorum narrant populi et laudem eorum nuntiat ecclesia. Enoch placuit deo et translatus est in paradisum ut det gentibus sapientiam ~~penitentiam~~. Noe inventus est perfectus et iustus et in tempore iracundie factus est reconciliatio. Ideo dimissum est reliquum terre ~~terre cum factum est reliquum terre~~ cum factum est diluvium. Testamenta seculi posita sunt apud illum ne deleri possit diluvio omnis caro. Abraham magnus pater multitudinis gentium et non est inventus similis illi in gloria. Qui conservavit legem excelsi et fuit in testamento cum illo. In carne eius fecit stare firmamentum et in temptatione inventus est fidelis. Ideo iureiurando dedit illi gloriam in gente ~~gloria~~ sua crescere illum quasi terre cumulum et ut stellas exaltare nomen eius et hereditare illos a mari usque ad mare. Et Ysaac eodem fecit modo propter Abraham patrem ipsius. Benedictionem omnium gentium dedit

illi et testamentum confirmavit
super caput Jacob. Agnovit eum in benedictionibus suis et dedit illi hereditatem et divisit ei partem in tribubus duodecim et conservavit illi homines misericordie invenientes gratiam in oculis omnis carnis.

Dilectus deo et hominibus moyses cuius memoria in benedictione est. Similem fecit illum in gloria sanctorum et magnificavit eum in timore inimicorum. In verbis suis monstra placavit et glorificavit illum in conspectu regum et iussit illi coram populo suo et ostendit illi gloriam suam. In fide et lenitate ipsius sanctum fecit illum et elegit illum ex omni carne. Audivit enim eum et vocem ipsius et induxit eum illum in nube et dedit illi coram precepta et legem vite et discipline docere Jacob testamentum et iudicia sua Israel. Excelsum fecit aaron fratrem eius et similem sibi de tribu levi. Statuit ei testamentum eternum et dedit illi sacerdotium gentis et beatificavit illum in gloria et circumcinxit illum zona glorie. Induit eum stola glorie et coronavit illum in vasis virtutis. Circumpedes et femoralia et humerale posuit ei et cinxit illum tintinabulis aureis plurimis in gyro dare sonitum in templo in memoria filiis gentis sue. Stolam sanctam auro et iacincto et purpura opus textile viri sapientis iudicio

iusticie

circumcinxit

et in incessu suo auditum facere sonitum

et veritate preditis torto cocco opus artificis gemmis preciosis figuratis in alligatura auri et sculptis ab artifice lapidum in memoriam secundum numerum tribuum Israel. Corona aurea super mitram eius expressa signo sanctitatis gloria honoris et opus virtutis desideria oculorum ornata. Sic pulchra non fuerunt talia usque ad originem. Non est indutus illa alienigena aliquis sed tantum filii ipsius soli et nepotes eius per omne tempus. Sacrificia ipsius consumpta sunt igne cotidie. Complevit moyses manus eius et unxit illum oleo sancto. Factum est illi in testamentum eternum et semini eius sicut dies celi fungi sacerdotio et habere laudem et glorificare populum suum in nomine suo. Ipsum elegit ab omni vivente offerre sacrificium deo incensum et bonum odorem in memoria placare pro populo suo et dedit illi in preceptis suis potestatem in testamentis iudiciorum docere Jacob testimonia et in lege sua lucem dare Israel. Quia contra illum steterunt alieni et propter invidiam circumdederunt illum in deserto homines qui erant cum dathan et abiron et congregatio chore in iracundia. Vidit dominus deus et non placuit illi et consumpti sunt in impetu iracundie. Fecit illis monstra et consumpsit illos in flamma ignis. Et addidit aaron gloriam et dedit illi hereditatem et primicias frugum terre divisit illi. Panem ipsis in primis paravit in satietate. Nam et sacrificia

fructus domini ederent que dedit illi
et semini eius. Ceterum in terra
gentes hereditabit et pars non
est illi in gente ipse enim pars
eius et hereditas. Finees fi-
lius eleazar tertius in gloria est
in imitando eum in timore dei et
stare in reverentia gentis in
bonitate et alacritate anime
sue placuit deo israel. Ideo sta-
tuit illi testamentum pacis et
principem sanctorum et gentis
sue ut sit illi et semini eius
sacerdotii dignitas in eternum et
testamentum david filio regi ies-
se de tribu iuda hereditas ipsi
et semini eius ut daret sa-
pientiam in cor nostrum iudicare gen-
tem suam in iustitia ne abo-
lerentur bona ipsorum et glori-
am ipsorum in gentem eorum
eternam fecit. Capitulum xlvi.

Fortis in bello ihesus nave
successor moysi in prophe-
tis qui fuit magnus
secundum nomen suum maximus
in salute electorum dei expug-
nare insurgentes hostes ut
consequeretur hereditatem israel.
Quam gloriam adeptus est
in tollendo manus suas et
iactando contra civitates rom-
pheas. Quis ante illum sic re-
stitit. Nam hostes ipse dominus
~~percussit~~ aut iracundia eius im-
peditus est sol et una dies fac-
tus est quasi duo. Invocavit
altissimum potentem in oppug-
nando inimicos undique et au-
divit illum magnus et sanctus
deus in saxis grandinis vir-
tutis valde fortis. Et impetum
fecit contra gentem hostilem
et in descensu perdidit contra-
rios. Ut cognoscant gentes
potentiam eius quia contra
deum pugnare non est facile
et secutus est a tergo potentes
et in diebus potentiam fecit (l. Moysi)
ipse et caleph filius iephone
stare contra hostem et prohibere
gentem a peccatis et ~~perfringere~~ ut perfringere
murmur malitie et ipsi duo con-
stituti a periculo liberati sunt a nu-
mero sescentorum milium peditum et
inducere illos in hereditatem in terram
que manat lacte et melle. Et
dedit dominus ipsi caleph fortitu-
dinem et usque in senectutem perman-
sit illi virtus ut ascenderet
in excelsum terre locum et semen
~~eius~~ ipsius optinuit heredita-
tem. Et viderunt omnes filii is-
rahel quia bonum est obsequi
sancto deo et iudices singuli
suo nomine quorum non est cor-
ruptum cor qui non aversi sunt
a domino ut sit memoria illorum
in benedictione et ossa eorum
pullulant de loco suo et nomen eorum
permanet in eternum ~~permanet~~ ad (permanens ad)
filios illorum sanctorum virorum
gloria. Dilectus a deo suo samuel
propheta domini renovavit impe-
rium et unxit principes in gente
sua. In lege domini ~~congregationem~~
iudicavit congregationes. Et
vidit dominus iacob et in fide pro-
batus est propheta. Et cognitus
est in verbis suis fidelis quia vidit

dominus [illegible] et invocavit dominum
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] in [illegible]
[illegible] [illegible] in [illegible] et [illegible]
nuit de celo dominus [illegible]
magno auditam fecit vocem
suam et contrivit principes
tyriorum et omnes duces philistim
et ante tempus finis vite sue
et seculi testimonium prebuit in
conspectu domini et christi pecunias
et usque ad calciamenta ab omni
carne non accepit et non ac
cusavit illum homo Et post
hec dormivit et notum fecit regi
et ostendit illi finem vite sue
Et exaltavit vocem eius de

terra ~~[illegible]~~ delere impietatem
gentis Capitulum .xlvii.

Post hec surrexit nathan pro
pheta in diebus david
quasi adeps separatus
a carne sic david a filiis israel
Cum leonibus lusit quasi cum
agnis et in ursis similiter
fecit sicut cum agnis ovium
In iuventute sua numquid non
occidit gigantem et abstulit
obprobrium de gente In tollendo
manum in saxo funde deiecit
exultacionem golie Nam invocavit
dominum omnipotentem et dedit in
dextram eius tollere hominem in
bello fortem et exaltare cornu
gentis sue sic in decem milibus
glorificavit eum et laudavit
eum in benediccionibus domini in
offerendo illi coronam glorie Con
trivit enim inimicos undique et
extirpavit philistim contrarios

usque in hodiernum diem Contrivit
cornu ipsorum usque in eternum
In omni opere dedit confessionem
[illegible] [illegible] verbo glorie de
[illegible] de [illegible] suo [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] enim qui fecit [illegible]
[illegible] dedit illi contra inimicos pote
[illegible] et stare fecit cantores contra
altare et in sono eorum dulces
fecit modos Et dedit in celebrat
ionibus decus et ornavit tempo
ra usque ad consummacionem vite ut
laudarent nomen sanctum domini
et amplificarent mane dei sa
nctitatem Christus purgavit peccata
ipsius et exaltavit in eternum cor
nu eius Et dedit illi testamentum
regum et sedem glorie in israel
Post illum surrexit filius sensa
tus et deiecit omnem potentiam
inimicorum Salomon imperavit
in diebus pacis cui subiecit do
minus omnes hostes ut conderet
domum in nomine suo et pararet
sanctitatem in sempiternum Quem
admodum eruditus est in iuven
tute sua et impletus est quasi
flumine sapiencia et terram retexit
anima sua et replesti in compara
cionibus enigmata ad insulas lon
ge divulgatum est nomen tuum
et ~~[illegible]~~ es in pace tua In can
tilenis et proverbiis et comparacionibus
et interpretacionibus miratae sunt
terre et in nomine domini dei tui
cui cognomen deus israel Collegisti quasi
auricalcum aurum et ut plumbum
complesti argentum et inclinasti
femora tua mulieribus potes
tatem habuisti in tuo corpore et de

disti maculam in gloria tua et
prophanasti semen tuum inducere
iracundiam ad liberos tuos et ce-
teram stultitiam tuam ut faceres
imperium bipertitum et ex effraym impera-
re imperium durum. Deus autem non dere-
linquet misericordiam suam et non
corrumpet neque delebit opera sua et
non corrumpet neque perdet a stir-
pe nepotes electi sui et semen eius
qui diligit dominum non corrumpet.
Dedit autem reliquum iacob et da-
vid de ipsa stirpe et finem habuit
salomon cum patribus suis et
reliquid de semine suo gentis stul-
titiam post se. Et inminutum a
prudentia roboam qui avertit ge-
tem consilio suo. Et ieroboam fi-
lium nabath qui peccare fecit israel
et dedit effraym viam peccandi
et plurima redundaverunt peccata ip-
sorum valde enim averterunt illos
a terra sua et quesivit omnes nequi-
tias usque dum perveniret ad illos
defensio et ab omnibus peccatis libera-
vit eos. Capitulum xlviii.

Et surrexit helyas quasi ig-
nis et verbum ipsius quasi
facula ardebat. Qui indu-
xit in illos famem et irritantes
illum invidia sua pauci facti sunt.
non poterant enim sustinere pre-
cepta domini. Verbo domini continuit
celum et deiecit a celo ignem ter.
sic amplificatus est helias in mi-
rabilibus suis. Et quis potest simi-
liter gloriari tibi qui sustulisti mor-
tuum ab inferis de sorte mortis in
verbo domini dei. Qui deiecisti reges
ad perniciem et confregisti facile
potentiam ipsorum et gloriosos de
lecto suo. Qui audis in syna
iudicium et in oreb iudicia
defensionis. Qui ungis reges
ad penitentiam et prophetas facis suc-
cessores post te. Qui receptus
es in turbine ignis in curru e-
quorum igneorum. Qui inscriptus
es in iudiciis temporum lenire
iracundiam domini conciliare cor pa-
tris ad filium et restituere tribus
iacob. Beati sunt qui te viderunt
et in amicitia tua decorati sunt.
Nam nos vita vivimus tantum post
mortem autem non erit tale
nomen nostrum. helyas quidem in turbi-
ne tectus est. In helyzeo autem
completus est spiritus eius. In die-
bus suis non pertimuit princi-
pem et inpotentia nemo vicit
illum nec superavit illum verbum
aliquod et mortuum prophetavit cor-
pus eius. In vita sua monstra fecit
et in morte mirabilia operatus est.
In omnibus istis non penituit po-
pulus et non recesserunt a peccatis
suis usque dum eiectus
est de terra sua et dispersi sunt
in omnem terram et relicta est
gens pauca et principes in do-
mo david. Quidam ipsorum fe-
cerunt quod placeret deo alii autem
commiserunt peccata multa. Ezechias
munivit civitatem suam et in-
duxit in medium ipsius aquam
et fodit ferro rupem et edifi-
cavit ad aquam puteum. In die-
bus suis ascendit sennacherib et
misit rabsacen et sustulit manum suam
et superbus factus est potentia
contra illos et extulit manum suam
in syon

sua [illegible] mota sunt corda et manus
eorum et doluerunt quasi par-
turientes mulieres et invoca-
verunt dominum misericordem et expan-
dentes manus extulerunt ad
celum et sanctus dominus deus
audivit cito vocem ipsorum Non
est commemoratus peccatorum ipso-
rum neque dedit illos inimicis suis
sed purgavit illos in manu ysaie
sancti prophete Deiecit castra as-
syriorum et contrivit illos angelus
dei Nam fecit ezechias quod pla-
cuit deo et fortiter ivit in via
david patris sui quam mandavit
illi ysaias propheta magnus et fi-
delis in conspectu dei In diebus
suis retro rediit sol et addidit
regi vitam Spiritu magno vidit
ultima et consolatus est lugen-
tes syon usque in sempiternum Osten-
dit futura et abscondita antequam
evenirent Capitulum xlix

Memoria iosie in compositione
odoris facta opus pig-
mentarii In omni ore quasi
mel indulcabitur eius memoria
et ut musica in convivio vini Ipse
est directus divinitus in penitentia
gentis et tulit abhominationes
impietatis et gubernavit ad dominum
cor ipsius et in diebus peccatorum
corroboravit pietatem Preter da-
vid et ezechiam et iosiam omnes
reges peccatum commiserunt Nam
reliquerunt legem potentes reges
iude et contempserunt timorem
dei Dederunt enim regnum suum
aliis et gloriam suam alienige-
ne genti Incenderunt electam
civitatem sanctitatis et desertas fece-
runt vias eius in manu iere-
mie [illegible] illum
[illegible]
[illegible] prophete [illegible]
[illegible] et iterum edificare et re-
novare Ezechiel qui vidit con-
spectum glorie quam ostendit illi
in curru cherubin Nam commemo-
ratus est inimicorum in ymbre
benefacere illis qui ostenderunt rec-
tas vias Et xii prophetarum ossa
pullulant de loco suo Nam cor-
roboraverunt iacob et redemerunt
se in fide virtutis Quomodo am-
plificemus zorobabel nam et ipse
quasi signum in dextra manu sic
et ihesum filium iosedech qui in die-
bus suis edificaverunt domum et ex-
altaverunt templum sanctum domino pa-
ratum in gloria sempiterna Et nee-
mias in memoria multi temporis
qui erexit nobis muros eversos
et stare fecit portas et seras qui
erexit domos nostras Nemo na-
tus est in terra qualis enoch nam et ipse
receptus est a terra Et ioseph qui
natus est homo princeps fratrum
firmamentum gentis rector fratrum
stabilimentum populi et ossa ipsius
visitata sunt et post mortem prophe-
taverunt Seth et Sem apud
homines gloriam adepti sunt et
super omnem hominem in origine
adam Capitulum quinquagesimum

Symeon onie filius sacer-
dos magnus qui in vita sua
suffulsit domum et in diebus
suis corroboravit templum Tem-
pli etiam altitudo ab ipso fundata

est duplex edificatio et excelsi parietes templi. In diebus ipsius emanaverunt putei aquarum et quasi mare adimpleti sunt supra modum. Qui curavit gentem suam et liberavit eam a perditione. Qui prevaluit amplificare civitatem, qui adeptus est gloriam in conversatione gentis et ingressum domus et atrii amplificavit. Quasi stella matutina in medio nebule et quasi luna plena in diebus suis lucet et quasi sol refulgens sic ille refulsit in templo dei. Et quasi arcus refulgens inter nebulas glorie et quasi flos rosarum in diebus vernis. Quasi lilia que sunt in transitu aque et quasi thus redolens in diebus estatis. Quasi ignis effulgens et thus ardens in igne. Quasi vas auri solidum ornatum omni lapide pretioso. Quasi oliva pullulans et cypressus in altitudinem se tollens in accipiendo ipsum stolam glorie et vestiri eum in consummatione virtutis. In ascensu altaris sancti gloriam dedit sanctitatis amictum. In accipiendo autem partes de manu sacerdotum et ipse stans iuxta aram et circa illum corona fratrum quasi plantatio cedri in monte libano. Sic circa illum steterunt quasi rami palme et omnes filii aaron in gloria sua. Oblatio autem domini in manibus ipsorum coram omni synagoga israel et consummatione fungens in ara amplificare oblationem excelsi regis. Porrexit manum suam in libatione et libavit de sanguine uve. Effudit in fundamento altaris odorem divinum excelso principi. Tunc exclamaverunt filii aaron in tubis productilibus sonuerunt et auditam fecerunt magnam vocem in memoriam coram deo. Tunc omnis populus simul properavit et ceciderunt in faciem super terram adorare dominum suum et dare preces omnipotenti deo excelso. Et amplificaverunt psallentes in vocibus suis et in magna domo factus est sonus suavitatis plenus. Et rogavit populus dominum excelsum in prece usque dum perfectus est honor domini et munus suum perfecerunt. Tunc descendens extulit manus suas in omnem congregationem filiorum israhel dare gloriam deo a labiis suis et in nomine ipsius gloriari. Et iteravit orationem suam volens ostendere virtutem dei. Et post unum plus oravit deum omnium qui magna fecit in omni terra, qui auxit dies nostros a ventre matris nostre et fecit nobiscum secundum suam misericordiam. Det nobis iocunditatem cordis et fieri pacem in diebus nostris in israel per dies seculi et nos credere israel nobiscum esse misericordiam dei ut liberet eos in diebus suis. Duas gentes odit anima mea, tertia autem non est gens quam oderim: qui sedent in monte seyr, philistiim et stultus populus qui habitat in sichimis.

Doctrinam sapientie et discipline scripsit in codice isto Ihesus filius syrach ierosolimita qui renovavit

sapientiam de corde suo. Beatus qui in
istis versatur bonis qui ponit illa
in corde suo sapiens erit semper.
Si enim hec fecerit ad omnia valebit
quia lux dei vestigium eius
est. Capitulum li.

Confiteor tibi domine rex
et collaudabo te deum
salvatorem meum. Con-
fitebor nomini tuo quoniam adiutor
et protector factus es michi et libe-
rasti corpus meum a perditione
a laqueo lingue inique et a labiis
operantium ~~[illegible]~~ mendacium
et in conspectu astantium factus es
michi adiutor et liberasti me se-
cundum multitudinem misericordie nominis tui
a rugientibus preparatis ad es-
cam de manibus querentium ani-
mam meam et de portis tribu-
lationum que circumdederunt me
et in medio ignis non sum es-
tuatus de altitudine ventris
inferi et a lingua coinquinata
et a verbo mendacii a rege iniquo
et a lingua iniusta et laudabit
usque ad mortem anima mea do-
minum et vita mea appropinquans
erat in inferno deorsum. Circumdede-
runt me undique et non erat
qui adiuvaret. Respiciens eram
ad adiutorium hominum et non erat.
Memoratus sum misericordie tue domine
et cooperationis que a seculo est
quoniam eruis sustinentes te et liberas
eos de manibus gentium. Exal-
tasti habitationem meam super ter-
ram et pro morte defluenti depre-
catus sum. Invocavi dominum pa-
trem domini mei ut non derelinquat
me in die tribulationis mee et
in tempore superborum sine adiuto-
rio. Laudabo nomen tuum assidue
et collaudabo illud in confessione
et exaudita est oratio mea
et liberasti me de perditione et eripuisti
me de tempore iniquo. Propterea
confitebor et laudem dicam tibi et
benedicam nomini domini. Cum adhuc
iunior essem priusquam ober-
rarem quesivi sapientiam palam
in oratione mea. Ante templum
postulabam pro illa et usque in no-
vissimis inquiram eam et efflore-
bit tamquam precox uva. Letatum
est cor meum in ea. Ambulavit
pes meus iter rectum a iuventu-
te mea investigabam eam. Incli-
navi modice aurem meam et
excepi illam. Multam inveni in
me ipso sapientiam et multum profe-
ci in ea. Danti michi sapientiam da-
bo gloriam. Consiliatus sum enim
ut facerem illam zelatus sum bo-
num et non confundar. Colluc-
tata est anima mea in illa et in facien-
do eam confirmatus sum. Ma-
nus meas extendi in altum et
in sapientia eius luxit anima
mea. Animam meam direxi ad
illam et in agnitione inveni eam
possedi cum ipsis cor ab initio propter
hoc non derelinquar. Venter meus
conturbatus est querendo illam
propterea possidebo bonam possessi-
onem. Dedit enim michi dominus
mercedem linguam meam et in
ipsa laudabo eum. Appropiate ad me
indocti et congregate vos in
domo discipline. Quid adhuc re-

tardans et quid dicatis in hiis ale
nit sitiunt vehementer Aperui os
meum et locutus sum Comparate
vobis sine argento sapientiam et col
lum vestrum subicite iugo et
suscipiat anima vestra disciplinam
in proximo est enim invenire Vi
dete oculis vestris quia modicum
laboravi et inveni michi multam
requiem Assumite disciplinam in
multo numero argenti et copiosum
aurum possidete in ea Letetur a
nima vestra in misericordia eius et non con
fundemini in laude ipsius Operamini
opus vestrum ante tempus et da
bit vobis mercedem vestram in tem
pore suo Et inclinavit Salomon
genua sua in conspectu totius
ecclesie israhel et expandit manus
suas ad celum et dixit Domine
deus israhel non est tibi similis
deus in celo sursum neque in terra
deorsum Qui custodis testamen
tum tuum et misericordiam pueris tuis
~~qui ambulant coram te~~ in conspectu tuo in to
to corde Servans puero tuo david
que locutus es illi Et locutus es
in ore tuo et implesti sicut dies
iste Et nunc domine deus israhel custo
di puero tuo david patri me
o que locutus es illi dicens Non
deerit tibi vir a facie mea qui sedeat
in throno israhel Verumptamen si cus
todierint filii tui legem meam
ut in preceptis meis ambulent
sicut ambulaverunt in conspectu
meo fideles Et nunc domine deus is
rahel credatur verbum quod lo
cutus es puero tuo david Cum
ergo vere habitabit deus cum homi
nibus in terra si celum ~~celum~~ celi non
sufficiunt tibi quanto magis do
mus hec quam edificavi Sed res
picias ad orationem servi tui et de
precatione ut exaudias ~~deprecatio~~
nem orationis quam puer tuus
orabit coram te hodie ut sint aperti
oculi tui super domum hanc die ac
nocte super locum quem dixisti invo
cari nomen tuum et exaudies
orationem quam puer tuus orabit
in hunc locum et exaudies de
precatione pueri tui et populi tui is
rahel Qui oraverit in loco isto et ex
audies in loco habitationis de ce
lo et exaudias et propitius sis pro
peccatis nostris Explicit liber ihesu filii syrach

Nemo cum prophetas versibus viderit
esse descriptos metro existimet
eos ~~existimet~~ apud he
breos ligari et aliquid
simile habere de psalmis vel operibus
salomonis Sed quod in demosthene et
tullio solet fieri ut per cola scriban
tur et commata qui utique prosa
et non versibus conscripserunt Nos
quoque utilitati legentium provide
tes interpretationem novam novo
scribendi genere distinximus Ac
primum de ysaia sciendum quod in ser
mone suo disertus sit quippe
ut vir nobilis et urbane eloquen
tie nec habens quicquam in elo
quio rusticitatis admixtum Unde
accidit ut pre ceteris florem ser
monis eius translatio non potu
erit conservare Deinde hoc etiam
adiciendum quod non tam propheta
dicendus sit quam evangelista

ita enim universa xpi ecclesieque misteria ad liquidum persecutus est ut non eum putes de futuro vaticinari sed de preteritis hystoriam texere. unde conicio noluisse tunc temporis lxx interpretes fidei sue sacramenta perspicue ethnicis prodere ne sanctum canibus et margaritas porcis darent. Que cum hanc editionem legeritis ab illis animadvertetis abscondita. nec ignoro quanti laboris sit prophetas intelligere. nec facile quempiam posse iudicare de interpretatione nisi intellexerit ante que legerit. Nos quoque patere morsibus plurimorum qui stimulante invidia quod consequi non valent despiciunt. Sciens ergo et prudens in flammam mitto manum. et nichilominus hoc a fastidiosis lectoribus precor ut quomodo greci post septuaginta translatores aquilam et symachum et theodotionem legunt vel ob studium doctrine sue vel ut septuaginta magis ex collatione eorum intelligant. sic et isti saltem unum post priores habere dignentur interpretem. Legant prius et postea despiciant ne videantur non ex iudicio sed ex odii presumptione ignorata damnare. Prophetavit autem ysaias in iherusalem et in iudea. Necdum decem tribubus in captivitatem ductis ac de utroque regno nunc commixtim nunc separatim texit oraculum. Et cum interdum ad presentem respiciat hystoriam et post babilonie captivitatem reditum populi significet in iudeam tamen omnis eius cura de vocatione gentium et de adventu xpi est. Quem quanto plus amatis o paula et eustochium tanto magis ab eo petite ut pro obtrectatione presenti qua me indesinenter emuli laniant ipse michi mercedem restituat in futuro qui scit me ob hoc in peregrine lingue eruditione sudasse ne iudei de falsitate scripturarum ecclesiis eius diutius insultarent. Explicit prologus. Incipit argumentum.

Ysaias in iherusalem nobili genere natus est qui sub manasse rege interfectus in duas partes occubuit. sectus est sub quercu rogel iuxta transitum aquarum quas olim ezechias vero iacto obstruxerat pulvere. Explicit argumentum.

Visio ysaie filii amos quam vidit super iudam et iherusalem in diebus ozie ioathan achaz et ezechie regum iuda. Audite celi et auribus percipe terra quoniam dominus locutus est. filios enutrivi et exaltavi. ipsi autem spreverunt me. Cognovit bos possessorem suum et asinus presepe domini sui. ysrahel autem non cognovit et populus meus non intellexit. Ve genti peccatrici et populo gravi iniquitate. semini nequam filiis sceleratis. dereliquerunt dominum. blasphemaverunt

sanctum israhel abalienati sunt re
trorsum. Super quo percuciam vos
ultra addentes prevaricationem.
Omne caput languidum et omne
cor merens. A planta pedis usque
ad verticem non est in eo sanitas.
Vulnus et livor et plaga tumens
non est circumligata nec curata
medicamine neque fota oleo. Terra
vestra deserta. civitates vestre succ[en]
se igni. Regionem vestram coram vo
bis alieni devorant et desola
bitur sicut in vastitate hostili. Et
derelinquetur filia syon ut umbra
culum in vinea. et sicut tugurium
in cucumerario sicut civitas que
vastatur. Nisi dominus exercituum reli
quisset nobis semen quasi sodoma
fuissemus et quasi gomorra simi
les essemus. Audite verbum domini prin
cipes sodomorum. auribus percipi
te legem dei nostri populus gomorre.
Quo michi multitudinem victima
rum vestrarum dicit dominus. plenus sum.
holocausta ... arietum et adi
pem pinguium et sanguinem vi
tulorum et agnorum et hircorum
nolui. Cum veneritis ante con
spectum meum ~~...~~ quis quesivit hec de
manibus vestris. ut ambularetis
in atriis meis. Ne offeratis ultra
sacrificium frustra. Incensum ab
hominatio est michi. Neomeniam
et sabbatum et festivitates
alias non feram. Iniqui sunt
cetus vestri. Kalendas vestras et
sollempnitates vestras odivit ani
ma mea. facta sunt michi mo
lesta. laboravi sustinens. Et cum
extenderitis manus vestras avertam
oculos meos a vobis. Et cum
multiplicaveritis orationem non
exaudiam. Manus enim vestre sanguine
plene sunt. Lavamini mun
di estote. Auferte malum cogita
tionum vestrarum ab oculis meis. Qui
escite agere perverse. discite benefacere.
Querite iudicium. subvenite oppresso.
Iudicate pupillo. defendite vi
duam. et venite et arguite me
dicit dominus. Si fuerint peccata vestra
ut coccinum. quasi nix dealbabun
tur. Et si fuerint rubra quasi
vermiculus. velud lana alba e
runt. Si volueritis et audieri
tis me. bona terre comedetis.
Quod si nolueritis et me ad iracun
diam provocaveritis. gladius devo
rabit vos. quia os domini locutum
est. Quomodo facta est meretrix
fidelis civitas plena iudicii. Iu
sticia habitavit in ea. Nunc autem
homicide. Argentum tuum versum
est in scoriam. vinum tuum mixtum est
aqua. Principes tui infideles so
cii furum. Omnes diligunt mu
nera. secuntur retributiones. Pu
pillo non iudicant. et causa vidue
non ingreditur ad eos. Propter hoc
ait dominus exercituum fortis israhel.
Heu consolabor ego super hostibus meis
et vindicabor de inimicis meis. Et
convertam manum meam ad te.
et excoquam ad purum scoriam tu
am. et auferam omne stagnum
tuum. et restituam iudices tuos
ut fuerunt prius. et consiliari
os tuos sicut antiquitus. Post
hec vocaberis civitas iusti. urbs
fidelis. Syon in iudicio redimetur

ita enim universa christi ecclesieque misteria ad liquidum persecutus est ut non eum putes de futuro vaticinari sed de preteritis hystoriam texere. Unde conicio noluisse tunc temporis lxx interpretes fidei sue sacramenta perspicue ethnicis prodere ne sanctum canibus et margaritas porcis darent. Que cum hanc editionem legeritis ab illis animaduertetis abscondita. Nec ignoro quanti laboris sit prophetas intelligere nec facile quempiam posse iudicare de interpretatione nisi intellexerit ante que legerit. Nos quoque patere morsibus plurimorum qui stimulante invidia quod consequi non valent despiciunt. Sciens ergo et prudens in flammam mitto manum et nichilominus hoc a fastidiosis lectoribus precor ut quomodo greci post septuaginta translatores aquilam et symachum et theodotionem legunt vel ob studium doctrine sue vel ut septuaginta magis ex collatione eorum intelligant sic et isti saltem unum post priores habere dignentur interpretem. Legant prius et postea despiciant ne uideantur non ex iudicio sed ex odii presumptione ignorata dampnare. Prophetavit autem ysaias in ierusalem et in iudea. Nec dum decem tribubus in captivitatem ductis ac de utroque regno nunc commixtim nunc separatim texit oraculum. Et cum interdum ad presentem respiciat hystoriam et post babylonice captivitatem reditum populi significet in iudeam tamen omnis eius cura de vocatione gentium et de adventu christi est. Quem quanto plus amatis o paula et eustochium tanto magis ab eo petite ut pro obtrectatione presenti qua me indesinenter emuli laniant ipse michi mercedem restituat in futuro qui scit me ob hoc in peregrine lingue eruditione sudasse ne iudei de falsitate scripturarum ecclesiis eius diutius insultarent. Explicit prologus ysaie.

Incipit argumentum.

Ysaias in ierusalem nobili genere natus est qui sub manasse rege interfectus in duas partes sectus sepultusque est subtus quercum rogel iuxta transitum aquarum quas olim ezechias rex obstruxerat pulvere. Explicit argumentum.

Visio ysaie filii amos quam vidit super iudam et ierusalem in diebus ozie ioathan achaz et ezechie regum iuda. Audite celi et auribus percipe terra quia dominus locutus est. Filios enutrivi et exaltavi. Ipsi autem spreverunt me. Cognovit bos possessorem suum et asinus presepe domini sui. Ysrahel autem non cognovit me et populus meus non intellexit. Ve genti peccatrici et populo gravi iniquitate semini nequam filiis sceleratis dereliquerunt dominum blasphemaverunt

timoris domini et a gloria maies-
tatis eius cum surrexerit percutere
terram. Quiescite ergo ab homine
cuius spiritus in naribus eius quia
excelsus reputatus est ipse. Cap(itulum)

Ecce enim dominator dominus exer-
cituum auferet ab Ierusalem
et a Iuda validum et for-
tem, omne robur panis et omne
robur aque, fortem et virum
bellatorem, iudicem et prophetam
et ariolum et senem, principem
super quinquaginta et honorabilem
vultu et consiliarium sapientem
de architectis et prudentem elo-
quii mistici. Et dabo pueros prin-
cipes eorum et effeminati domina-
buntur eis. Et irruet populus vir
ad virum unusquisque ad proximum
suum. Tumultuabitur puer contra se-
nem et ignobilis contra nobilem.
Apprehendet enim vir fratrem suum
domesticum patris sui et dicet:
Vestimentum tibi est, princeps esto
noster, ruina autem hec sub manu
tua. Et respondebit in illa die
dicens: Non sum medicus et in
domo mea non est panis neque
vestimentum. Nolite constituere me prin-
cipem populi. Ruit enim Ierusalem et
Iudas concidit quia lingua eorum
et adinventiones eorum contra
dominum ut provocarent oculos ma-
iestatis eius. Agnitio vultus eorum
respondebit eis, et peccatum suum
quasi Sodoma predicaverunt nec ab-
sconderunt. Ve anime eorum quoniam
reddita sunt eis mala. Dicite ius-
to quoniam bene, quoniam fructum adinven-
tionum suarum comedet. Ve impio
in malum, retributio enim manuum
eius fiet ei. Populum meum exac-
tores sui spoliaverunt et mulieres
dominate sunt eius. Popule me-
us, qui te beatum dicunt ipsi
te decipiunt et viam gressuum
tuorum dissipant. Stat ad iudi-
candum dominus et stat ad iudi-
candum populos. Dominus ad iu-
dicium veniet cum senibus po-
puli sui et principibus eius.
Vos enim depasti estis [vineam meam] et ra-
pina pauperis in domo vestra.
Quare atteritis populum meum
et facies pauperum commolitis,
dicit dominus deus exercituum. Et
dixit dominus deus: Pro eo quod e-
levate sunt filie Syon et am-
bulaverunt extento collo et nuti-
bus oculorum ibant et plaudebant et
ambulabant et pedibus suis
composito gradu incedebant,
decalvabit dominus verticem filiarum Syon
et dominus crinem ea-
rum nudabit. In illa die auferet
dominus ornamentum calciamentorum
et lunulas et torques et mo-
nilia et armillas et mitras
et discriminalia et periscelidas
et murenulas et olfacto-
riola et inaures et anulos et
gemmas in fronte pendentes
et mutatoria et pallia et lin-
theamina et acus et specula et
syndones et vittas et teris-
tra. Et erit pro suavi odore fetor
et pro zona funiculus et pro
crispanti crine calvicium et pro
fascia pectorali cilicium. Pulcher-
rimi quoque viri tui gladio ca-

et crispanti

dent et fortes tui in prelio Et
merebunt atque lugebunt porte
eius et desolata in terra sedebit
Et apprehendent septem mulie-
rem virum unum in
die illa dicentes
Panem nostrum comedemus et
vestimentis nostris operiemur tan-
tum invocetur nomen tuum
super nos aufer obprobrium nostrum
In die illa erit germen domini
in magnificentia et in gloria
et fructus terre sublimis et ex-
ultatio hiis qui salvati fuerint
de ysrahel. Et erit omnis qui re-
lictus fuerit in syon et residuus
in ierusalem sanctus vocabitur omnis
qui scriptus est in vita in ierusalem
Si abluerit dominus sordes fi-
liarum syon et sanguinem ierusa-
lem laverit de medio eius in spi-
ritu iudicii et spiritu ardoris Et cre-
abit dominus super omnem locum
montis syon et ubi invocatus
est nubem per diem et fumum
et splendorem ignis flamantis
in nocte Super omnem enim
gloriam protectio et tabernacu-
lum erit in umbraculum diei
ab estu et in securitatem et ab-
sconsionem a turbine et a plu-
via Capitulum quintum

Cantabo dilecto meo can-
ticum patruelis mei vinee
sue Vinea facta est
dilecto meo in cornu filio olei
Et sepivit eam et lapides ele-
git ex illa Et plantavit vine-
am electam et edificavit tur-
rem in medio eius et torcu-

mea

lar extruxit in ea Et expectavit ut
faceret uvas et fecit labruscas
Nunc ergo habitatores ierusalem et
viri iuda iudicate inter me et
vineam meam Quid est quod de-
bui ultra facere vinee mee et non
feci ei An quod expectavi ut face-
ret uvas et fecit labruscas Et nunc
ostendam vobis quid ego faciam
vinee mee Auferam sepem eius
et erit in direptionem Diruam ma-
ceriam eius et erit in conculcationem
et ponam eam desertam Non pu-
tabitur et non fodietur Et ascen-
dent super eam vepres et spine
et nubibus mandabo ne plu-
ant super eam ymbrem Vinea enim
domini exercituum domus ysrahel est
et viri iuda germen delectabile
eius Et expectavi ut faceret iu-
dicium et ecce iniquitas et iusti-
ciam et ecce clamor Ve qui con-
iungitis domum ad domum et agrum
agro copulatis usque ad terminum loci
Numquid habitabitis vos soli in
medio terre In auribus meis
sunt hec dicit dominus exercituum Ni-
si domus multe deserte fuerint
grandes et pulchre absque habita-
tore Decem enim iugera vine-
arum facient laguunculam unam
et triginta modii sementis faci-
ent modios tres Ve qui consur-
gitis mane ad ebrietatem sec-
tandam et potandum usque ad ves-
peram ut vino estuetis Ci-
thara et lyra et tympanum et
tybia et vinum in conviviis vestris
et opus domini non respicitis nec
opera manuum eius consideratis

terra captivus ductus est popu-
lus meus quia non habuit scien-
tiam et nobiles eius interierunt fame
et multitudo eius siti exaruit.
Propterea dilatavit infernus animam
suam et aperuit os suum absque ul-
lo termino. Et descendent fortes
eius et populus eius et sublimes
gloriosique eius ad eum. Et incurva-
bitur homo et humiliabitur vir et
oculi sublimium deprimentur. Et ex-
altabitur dominus exercituum in
iudicio et deus sanctus sancti-
ficabitur in iusticia. Et pascentur
agni iuxta ordinem suum et deser-
ta in ubertate versa advene come-
dent. Ve qui trahitis iniquita-
tem in funiculis vanitatis et
quasi vinculum plaustri pecca-
tum. Qui dicitis festinet et cito veni-
at opus eius ut videamus et
appropriet et veniat consilium sancti
israhel et sciemus illud. Ve
qui dicitis bonum malum et malum
bonum ponentes tenebras lucem
et lucem tenebras ponentes a-
marum in dulce et dulce in ama-
rum. Ve qui sapientes estis in
oculis vestris et coram vobis-met
ipsis prudentes. Ve qui potentes
estis ad bibendum vinum et viri for-
tes ad miscendam ebrietatem. Qui
iustificatis impium pro muneribus
et iusticiam iusti aufertis ab eo.
Propter hoc sicut devorat stipulam
lingua ignis et calor flamme
exurit sic radix eorum quasi
favilla erit et germen eorum
ut pulvis ascendet. Abiecerunt
enim legem domini exercituum et elo-
quium sancti israhel blasphema-
verunt. Ideo iratus est furor domini
in populo suo et extendit ma-
num suam super eum et percussit
eum. Et conturbati sunt mon-
tes et facta sunt morticina eorum
quasi stercus in medio platea-
rum. In omnibus his non est aver-
sus furor eius sed adhuc manus
eius extenta. Et levabit signum
in nationibus procul et sibilabit
ad eum de finibus terre. Et ec-
ce festinus velociter veniet. Et
non est deficiens neque laborans
in eo. Non dormitabit neque dor-
miet neque solvetur cingulum
renum eius nec rumpetur corri-
gia calciamenti eius. Sagitte eius
acute et omnes arcus eius exten-
ti. Ungule eius ut silex et ro-
te eius quasi impetus tempesta-
tis. Rugitus eius ut leonis ru-
giet ut catuli leonum. Et frendet
et tenebit predam et amplexa-
bitur et non erit qui eruat. Et
sonabit super eum in die illa si-
cut sonitus maris. Aspiciemus
in terram et ecce tenebre tribu-
lationis et lux obtenebrata e-
st in caligine eius. Capitulum sextum

In anno quo mortuus est rex
ozias vidi dominum sedentem
super solium excelsum et eleva-
tum et plena erat domus
maiestate eius et ea que sub
ipso erant implebant tem-
plum. Seraphym stabant super
illud sex ale uni et sex ale alteri.
Duabus velabant pedes
et duabus volabant et clama-
bant alter ad alterum et dicebant
Sanctus sanctus sanctus dominus deus

Marginal notes: met; flamma; equorum; erat; Duabus velabant faciem eius et

exercituum plena est omnis terra
gloria eius Et commota sunt super
liminaria cardinum a voce clamantis
et domus impleta est fumo
Et dixi Ve michi quia tacui
quia vir pollutus labiis ego
sum et in medio populi polluta
labia habentis ego habito et
regem dominum exercituum vidi ocu
lis meis Et volavit ad me unus
de seraphim et in manu eius cal
culus quem forcipe tulerat de
altari et tetigit os meum et di
xit Ecce tetigit hoc labia tua et
auferetur iniquitas tua et pec
catum tuum mundabitur Et audivi
vocem domini dicentis Quem mit
tam et quis ibit nobis Et di
xi Ecce ego mitte mitte me
Et dixit Vade et dices populo
huic Audite audientes et noli
te intelligere et videte visionem
et nolite cognoscere Exceca cor
populi huius et aures eius agg
rava et oculos eius claude ne for
te videat oculis suis et au
ribus suis audiat et corde suo
intelligat et convertatur et sa
nem eum Et dixi Usquequo domine
Et dixit Donec desolentur civi
tates absque habitatore et domus
sine homine Et terra relinquetur
deserta et longe faciet dominus
homines Et multiplicabitur que
derelicta fuerat in medio terre et
adhuc in ea decimatio Et conver
tetur et erit in ostensionem sicut
terebintus et sicut quercus que
expandit ramos suos et seme
sanctum erit id quod steterit in ea Capitulum

Et factum est in diebus Achaz
filii Ioathan filii
Ozie regis Iuda ascendit
Rasin rex Syrie et Facee filius
Romelie rex Israhel in Ierusalem
ad preliandum contra eam et non po
tuerunt debellare eam Et nun
ciaverunt domui David dicentes
Requievit Syria super Effraym Et
commotum est cor eius et cor popu
li eius sicut moventur ligna silva
rum a facie venti Et dixit dominus
ad Ysaiam Egredere in occursum
Achaz tu et qui derelictus est Iasub
filius tuus ad extremum aqueductus
piscine superioris in via agri
fullonis et dices ad eum Vide
ut sileas Noli timere et cor tuum
ne formidet a duabus caudis
titionum fumigantium istorum in
ira furoris Rasin regis Syrie
et filii Romelie eo quod consilium in
ierit contra te Syria in malum et
Effraym et filius Romelie dicen
tes Ascendamus ad Iudam et su
scitemus eum et avellamus eum
ad nos et ponamus regem in me
dio eius filium filium Tabehel Hec di
cit dominus deus Non stabit et non
erit istud Sed caput Syrie Damas
cus et caput Damasci Rasin
Et adhuc sexaginta et quinque
anni et desinet Effraym esse
populus Et caput Effraym Sa
maria et caput Samarie fili
us Romelie Si non credideritis
non permanebitis
Et adiecit dominus loqui ad A
chaz dicens Pete tibi signum a domino

deo tuo in profundum inferni sive in excelsum supra. Et dixit achaz Non petam et non temptabo dominum. Et dixit Audite ergo domus david. Numquid parum est vobis molestum esse molestos hominibus quia molesti estis et deo meo. propter hoc dabit dominus ipse nobis signum. Ecce virgo concipiet et pariet filium et vocabitur nomen eius emanuhel. Butirum et mel comedet ut sciat reprobare malum et eligere bonum. Quia antequam sciat puer reprobare malum et eligere bonum derelinquetur terra quam tu detestaris a facie duorum regum suorum. Adducet dominus super te et super populum tuum et super domum patris tui dies qui non venerunt a diebus separationis effraym a iuda cum rege assiriorum. Et erit in die illa sibilabit dominus musce que est in extremo fluminum egipti et api que est in terra assur. Et venient et requiescent omnes in torrentibus vallium et in cavernis petrarum et in omnibus frutectis et in universis foraminibus. In die illa radet dominus in novacula conducta in his qui trans flumen sunt in rege assiriorum caput et pilos pedum et barbam universam. Et erit in die illa nutriet homo vaccam boum et duas oves et pre ubertate lactis comedet butirum. Butirum enim et mel manducabit omnis qui relictus fuerit in medio terre. Et erit in die illa

omnis locus ubi fuerint mille vites mille argenteis et in spinas et in vepres erunt. Cum sagittis et arcu ingredientur illuc. Vepres enim et spine erunt in universa terra et omnes montes qui in sarculo sarientur non veniet illuc terror spinarum et veprium. Et erit in pascua bovis et in conculcatione pecoris. Cap. viii.

Et dixit dominus ad me Sume tibi librum grandem et scribe in eo stilo hominis. Velociter spolia detrahe cito predare. Et adhibui mihi testes fideles uriam sacerdotem et zachariam filium barachie. Et accessi ad prophetissam et concepit et peperit filium. Et dixit dominus ad me Voca nomen eius Accelera spolia detrahe festina predari. Quia antequam sciat puer vocare patrem suum et matrem suam auferetur fortitudo damasci et spolia samarie coram rege assiriorum. Et adiecit dominus loqui ad me adhuc dicens. Pro eo quod abiecit populus iste aquas syloe que vadunt cum silentio et assumpsit magis rasin et filium romelie. propter hoc ecce dominus adducet aquas fluminis fortes et multas regem assiriorum et omnem gloriam eius. Et ascendet super omnes rivos eius et fluet super universas ripas eius et ibit per iudam inundans et transiens usque ad collum veniet. Et erit extensio alarum eius implens latitudinem terre tue o emanuel

o Emmanuhel. Congregamini populi et vincimini, et audite universe procul terre; confortamini et vincimini, accingite vos et vincimini; inite consilium et dissipabitur; loquimini verbum et non fiet, quia nobiscum deus. Hec enim ait dominus ad me: sicut in forti manu erudivit me ne irem in via populi huius dicens: Non dicatis coniuratio est. Et timorem eius ne timeatis neque paveatis. Dominum exercituum ipsum sanctificate. Ipse vero pavor vester et ipse terror vester et erit vobis in sanctificationem; in lapidem autem offensionis et in petram scandali duabus domibus Israel, in laqueum autem offensionis et in ruinam habitantibus Ierusalem. Et offendent ex eis plurimi et cadent et conterentur et irretientur et capientur. Liga testimonium, signa legem in discipulis meis. Et expectabo dominum qui abscondit faciem suam a domo Iacob et prestolabor eum. Ecce ego et pueri mei quos dedit michi dominus in signum et in portentum Israel a domino exercituum qui habitat in monte Syon. Et cum dixerint ad vos: querite a phitonibus et a divinis qui strident in incantationibus suis, numquid non populus a deo suo requirit visionem pro vivis ac mortuis? Ad legem magis et ad testimonium. Quod si non dixerint iuxta verbum hoc, non erit eis matutina lux. Et

Forma enim que loquitur populus iste coniuratio est

transibit per eam et corruet et esuriet; et cum esurierit irascetur et maledicet regi suo et deo suo, et suspiciet sursum; et ad terram intuebitur et ecce tribulatio et tenebre et dissolutio et angustie et caligo persequens et non poterit avolare de angustia sua. Capitulum ix.

Primo tempore allevata est terra Zabulon et terra Neptalim et novissimo aggravata est via maris trans Iordanem Galilee. Populus qui ambulabat in tenebris vidit lucem magnam; habitantibus in regione umbre mortis lux orta est eis. Multiplicasti gentem et non magnificasti leticiam. Letabuntur coram te sicut qui letantur in messe, sicut exultant victores capta preda quando dividunt spolia. Iugum enim oneris eius et virgam humeri eius et sceptrum exactoris eius superasti sicut in die Madian. Quia omnis violenta predatio cum tumultu et vestimentum mixtum sanguine erit in combustionem et cibus ignis. Parvulus enim natus est nobis et filius datus est nobis. Et factus est principatus super humerum eius et vocabitur nomen eius admirabilis consiliarius, deus fortis, pater futuri seculi, princeps pacis. Multiplicabitur eius imperium et pacis non erit finis. Super solium David et super regnum eius sedebit ut confirmet illud et corroboret in iudicio

et iusticia amodo et usque in sempiternum zelus domini exercituum faciet hoc. Verbum misit dominus in iacob et cecidit in israhel. Et sciet omnis populus effraym et habitantes samariam in superbia et magnitudine cordis dicentes. Lateres ceciderunt sed quadris lapidibus edificabimus; sicomoros succiderunt sed cedros inmutabimus. Et elevabit dominus hostes rasin super eum et inimicos eius in tumultum vertet, syriam ab oriente et filistim ab occidente et devorabunt israhel toto ore. [viii] In omnibus his non est aversus furor eius sed adhuc manus eius extenta. Et populus non est reversus ad percucientem se et dominum exercituum non inquisierunt. Et disperdet dominus ab israhel caput et caudam, incurvantem et refrenantem in die una. Longevus et honorabilis ipse est caput et propheta docens mendacium ipse est cauda. Et erunt qui beatificant populum istum seducentes et qui beatificantur precipitati. Propter hoc super adolescentulis eius non letabitur dominus et pupillorum eius et viduarum non miserebitur, quia omnis ypocrita est et nequam et universum os locutum est stulticiam. In omnibus his non est aversus furor eius sed adhuc manus eius extenta. Succensa est enim quasi ignis impietas, veprem et spinam vorabit et succendetur in densitate saltus et convolvetur superbia fumi. In ira domini exercituum conturbata est terra et erit populus quasi esca ignis, vir fratri suo non parcet et declinabit ad dexteram et esuriet et comedet ad sinistram et non saturabitur. Unusquisque carnem brachii sui vorabit, manasses effraym [Effraym et] et effraym manassen, simul ipsi contra iudam. In omnibus his non est aversus furor eius sed adhuc manus eius [furor] extenta.

Capitulum decimum

Ve qui condunt leges iniquas et scribentes iniusticiam scripserunt ut opprimerent in iudicio pauperes et vim facerent cause humilium populi mei, ut essent vidue preda eorum et pupillos diriperent. Quid facietis in die visitacionis et calamitatis de longe venientis? Ad cuius confugietis auxilium et ubi relinquetis gloriam vestram, ne incurvemini sub vinculo et cum interfectis cadatis? Super omnibus his non est aversus furor eius sed et adhuc manus eius extenta. Ve assur virga furoris mei et baculus ipse est, in manu eorum indignacio mea. Ad gentem fallacem mittam eum et contra populum furoris mei mandabo illi ut auferat spolia et diripiat predam et ponam illum in conculcacionem quasi lutum platearum. Ipse autem non sic arbitrabitur et cor eius non ita existimabit, sed ad conterendum erit cor eius et ad internicionem gencium non paucarum. Dicet enim: Numquid non principes mei simul reges sunt? Numquid

quid non ut charcamis sic calanno et ut arfath sic emath. Numquid non ut damascus sic samaria. Quomodo invenit manus mea regna ydoli sic et simulachra eorum de ierusalem et de samaria. Numquid non sicut feci samarie et ydolis eius sic faciam ierusalem et symulachris eius. Et erit cum impleverit dominus cuncta opera sua in monte syon et in ierusalem visitabo super fructum magnifici regis cordis assur et super gloriam altitudinis oculorum eius. Dixit enim. In fortitudine manus mee ego feci et in sapiencia mea intellexi. Et abstuli terminos populorum et principes eorum depredatus sum. Et detraxi quasi potens in sublime residentes. et invenit quasi nidum manus mea fortitudinem populorum. Et sicut colliguntur ova que derelicta sunt. sic universam terram ego congregavi et non fuit qui moveret pennam et aperiret os et ganniret. Numquid gloriabitur securis contra eum qui secat in ea. aut exaltabitur serra contra eum a quo trahitur. Quomodo si elevetur virga contra elevantem se et exaltetur baculus qui utique lignum est. Propter hoc mittet dominator dominus exercituum in pinguibus eius tenuitatem. et subtus gloriam eius succensa ardebit quasi combustio ignis. Et erit lumen israhel in igne et sanctus eius in flamma. Et succendetur et devorabitur spina eius et vepres in die una. et gloria saltus eius et carmeli eius ab anima usque ad carnem consumetur. Et erit terrore profugus. et reliquie ligni saltus eius pre paucitate numerabuntur et puer scribet eos. Et erit in die illa non adiciet reliquie israhel et hii qui fugerint de domo iacob inniti super eo qui percutit eos. sed innitetur super dominum sanctum israhel in veritate. Reliquie convertentur reliquie inquam iacob ad deum fortem. Si enim fuerit populus tuus israhel quasi arena maris reliquie convertentur ex eo. Consummacio abbreviata inundabit iusticiam. Consummacionem enim et abbreviacionem dominus deus exercituum faciet in medio omnis terre. Propter hoc hec dicit dominus deus exercituum. Noli timere populus meus habitator syon ab assur. in virga enim percutiet te et baculum suum levabit super te in via egypti. Adhuc enim paululum modicumque et consummabitur indignacio mea et furor meus super scelus eorum. Et suscitabit super eum dominus exercituum flagellum iuxta plagam madian in petra oreb et virgam suam super mare et levabit eam in via egypti. Et erit in die illa auferetur onus eius de humero tuo et iugum eius de collo tuo et computrescet iugum a facie olei. Veniet in aiath transibit in magron. apud machmas commendabit vasa sua. Transierunt cursim gabee sedes nostra. Obstupuit rama gabaath saulis fugit

voce tua filia gallim attende laysa paupercula anathoth. Migravit medemena habitatores gabim confortamini. Adhuc dies est ut in nobe stetur. Agitabit manum suam super montem filie syon collem ierusalem. Ecce dominator dominus exercituum confringet laguunculam in terrore et excelsi statura succidentur et sublimes humiliabuntur. Et subvertentur condensa saltus ferro et libanus cum excelsis cadet.

Et egredietur Cap. xi.

virga de radice yesse et flos de radice eius ascendet. Et requiescet super eum spiritus domini. spiritus sapientie et intellectus spiritus consilii et fortitudinis spiritus scientie et pietatis et replebit eum spiritus timoris domini. Non secundum visionem oculorum iudicabit neque secundum auditum aurium arguet. sed iudicabit in iusticia pauperes et arguet in equitate pro mansuetis terre. Et percutiet terram virga oris sui et spiritu labiorum suorum interficiet impium. Et erit iusticia cingulum lumborum eius et fides cinctorium renum eius. Habitabit lupus cum agno et pardus cum edo accubabit. Vitulus et leo et ovis simul morabuntur et puer parvulus minabit eos. Vitulus et ursus pascentur simul requiescent catuli eorum et leo quasi bos comedet paleas. Et delectabitur infans ab ubere super foramine aspidis et in caverna reguli qui ablactatus fuerit manum suam mittet. Non nocebunt et non occident in universo monte sancto meo quia repleta est terra scientia domini sicut aque maris operientes. In die illa radix yesse qui stat in signum populorum ipsum gentes deprecabuntur et erit sepulcrum eius gloriosum. Et erit in die illa adiciet dominus secundo manum suam ad possidendum residuum populi sui quod relinquetur ab assyriis et ab egypto et a fetros et ab ethiopia et ab elam et a senaar et ab emath et ab insulis maris. Et levabit signum in nationes et congregabit profugos israhel et dispersos iuda colliget a quatuor plagis terre. Et auferetur zelus effraym et hostes iuda peribunt. Effraym non emulabitur iudam et iudas non pugnabit contra effraym. Et volabunt in humeros philistiim per mare simul predabuntur filios orientis. Ydumea et moab preceptum manus eorum et filii ammon obedientes erunt. Et desolabit dominus linguam maris egipti et levabit manum suam super flumen in fortitudine spiritus sui et percutiet eum in septem rivis ita ut transeant per eum calciati. Et erit via residuo populo meo qui relinquetur ab assyriis sicut fuit israhel in die qua ascendit de terra egipti. Et dices in die illa

Capitulum xii.

Confitebor tibi domine quoniam iratus es michi conversus est furor tuus et consolatus es me. Ecce deus salvator meus fiducialiter agam et non

timebo quia fortitudo mea et
laus mea dominus et factus est
michi in salutem. Haurietis a-
quas in gaudio de fontibus
salvatoris et dicetis in illa die
confitemini domino et invocate
nomen eius. Notas facite in po-
pulis adinventiones eius. me-
mentote quoniam excelsum est
nomen eius. Cantate domino quoniam
magnifice fecit annuntiate hoc
in universa terra. Exulta et lau-
da habitatio syon quia magnus
in medio tui sanctus ysrahel. Cap.

Onus babilonis. xiij.

Quod vidit ysaias filius a-
mos. super montem caligino-
sum levate signum et exaltate vo-
cem. levate manum et ingre-
diantur portas duces. Ego man-
davi sanctificatis meis et vocavi
fortes meos in ira mea et ex-
ultantes in gloria mea. Vox mul-
titudinis in montibus quasi po-
pulorum frequentium. Vox sonitus
regum gentium congregatarum.
Dominus exercituum precepit militie
belli venientibus de terra procul
a summitate celi. dominus et vasa
furoris eius ut disperdat omnem
terram. Ululate quia prope est dies
domini quasi vastitas a domino
veniet. propter hoc omnes manus dis-
solventur et omne cor hominis ta-
bescet et conteretur. Torsiones et
dolores tenebunt quasi partu-
riens dolebunt. Unusquisque ad
proximum suum stupebit. facies
combuste vultus eorum. Ecce
domini dies veniet crudelis et indigna-

tionis plenus et ire furorisque ad
ponendam terram in solitudinem et
peccatores eius conterendos de ea. Quo-
niam stelle celi et splendor earum non
expandent lumen suum. obtenebratus
est sol in ortu suo et luna non
splendebit in lumine suo. Et visi-
tabo super orbis mala et contra im-
pios iniquitatem eorum. Et quie-
scere faciam superbiam infidelium
et arrogantiam fortium humiliabo.
Preciosior erit vir auro et homo
mundo obrizo. Super hoc celum
turbabo et movebitur terra de lo-
co suo propter indignationem domini
exercituum et propter diem ire furoris
eius. Et erit quasi dammula fugi-
ens et quasi ovis et non erit qui
congreget. Unusquisque ad popu-
lum suum convertetur et singuli ad ter-
ram suam fugient. Omnis qui inven-
tus fuit ~~sine manus~~ occidetur
et omnis qui supervenerit cadet in
gladio. Infantes eorum alliden-
tur in oculis eorum. diripientur domus
eorum et uxores eorum violabuntur.
Ecce ego suscitabo super eos medos
qui argentum non querant nec
aurum velint. sed sagittis parvulos
interficiant et lactantibus uteri
non miserebuntur et super filios non
parcet oculus eorum. Et erit
babilon illa civitas gloria in reg-
nis inclita in superbia caldeorum sic-
ut subvertit deus sodomam et go-
morram. Non habitabitur usque in
finem et non fundabitur usque ad
generationem et generationem. Nec po-
net ibi tentoria arabs nec pastores
requiescent ibi sed requiescent ibi

beste et replebuntur domus eorum
draconibus. Et habitabunt ibi
strutiones et pilosi saltabunt ibi.
Et respondebunt ulule in edi-
bus eius et syrene in delubris volup-
tatis. Capitulum xiiij. tempus

Prope est ut veniat tem-
pus eius et dies eius non e-
longabuntur. Miserebitur enim
dominus iacob et eliget adhuc de
israel et requiescere eos faciat super
humum suam. Adiungetur
advena ad eos et adherebit domui
iacob. Et tenebunt eos populi
et adducent eos in locum suum.
Et possidebit eos domus israel
super terram domini in servos et ancil-
las. Et erunt capientes eos qui
se ceperant et subicient exacto-
res suos. Et erit in die illa cum
requiem dederit tibi deus a labo-
re tuo et a concussione tua et
a servitute dura qua ante servi-
sti sumes parabolam istam contra
regem babilonis et dices. Quo-
modo cessavit exactor quievit tributum.
Contrivit dominus baculum impiorum
virgam dominantium cedentem popu-
los in indignatione plaga insana-
bili subicientem in furore gentes
persequentem crudeliter. Conquievit
et siluit omnis terra gavisa est
et exultavit. Abietes quoque leta-
te sunt super te et ~~cedri libani~~. Ex
quo dormisti non ascendit qui
succidat nos. Infernus subter con-
turbatus est in occursum ad-
ventus tui suscitabit tibi giga-
tes. Omnes principes terre sur-
rexerunt de soliis suis omnes prin-

x/ cedri libani/

cipes nacionum universi responde-
bunt et dicent tibi. Et tu vulne-
ratus es sicut et nos nostri simi-
lis effectus es. Detracta est ad
inferos superbia tua: concidit
cadaver tuum. Subter te sternetur
tinea et operimentum tuum erunt ver-
mes. Quomodo cecidisti de celo
lucifer qui mane oriebaris. Cor-
ruisti in terram qui vulnerabas
gentes. Qui dicebas in corde
tuo. In celum conscendam super
astra celi exaltabo solium meum.
Sedebo in monte testamenti
in lateribus aquilonis. Ascendam
super altitudinem nubium ero si-
milis altissimo. Verumptamen ad in-
fernum detraheris in profundum
laci. Qui te viderint ad te in-
clinabuntur teque prospicient. Num-
quid iste est vir qui conturbavit
terram qui concussit regna qui
posuit orbem desertum et urbes
eius destruxit. Vinctis eius non
aperuit carcerem. Omnes reges gen-
tium universi dormierunt in
gloria unusquisque in domo sua.
Tu autem proiectus es de sepul-
chro tuo quasi stirps inutilis
sicut pannus pollutus et obvo-
lutus cum his qui interfecti
sunt gladio et descenderunt
ad fundamenta laci. Quasi cadaver
putridum non habebis consor-
tium neque cum eis locum in se-
pultura. Tu enim terram tuam
disperdidisti tu populum tuum occidi-
sti. Non vocabitur in eternum se-
men impiorum. Preparate filios oc-
cisioni in iniquitate patrum eius

coruit. Non consurgent nec he-
reditabunt terram neque imple-
bunt faciem orbis civitatum. Et con-
surgam super eos dicit dominus
exercituum et perdam babilonis
nomen et progeniem ait dominus.
Et ponam eam in possessionem
ericii et in paludes aquarum
et scopabo eam in scopa terens
dicit dominus exercituum. Iuravit
dominus exercituum dicens si non
ut putavi ita erit et quo-
modo mente tractavi sic eveniet
ut conteram assyrium in terra
mea et in montibus meis
conculcem eum. Et auferetur
ab eis iugum eius et honus il-
lius ab humero eorum tolle-
tur. Hoc consilium quod cogitavi
super omnem terram. et hec est ma-
nus extenta super universas
gentes. Dominus enim exercituum
decrevit et quis poterit infir-
mare. Et manus eius exten-
ta et quis avertet eam. In an-
no quo mortuus est rex ach-
az factum est onus istud. Ne le-
teris philistea omnis tu quoniam
comminuta est virga per-
cussoris tui. De radice enim
colubri egredietur regulus et
semen eius absorbens volu-
crem. Et pascentur primogeni-
ti pauperum et pauperes fidu-
cialiter requiescent. Et interi-
re faciam in fame radicem
tuam. et reliquias tuas inter-
ficiam. Ulula porta clama ci-
vitas. prostrata est philistea
omnis. Ab aquilone enim fumus

venit et non est qui effugi-
at agmen eius. Et quid respondebi-
tur nuntiis gentis quia dominus
fundavit syon et in ipso spera-
bunt pauperes populi eius. xv

Onus moab quia
nocte vastata est ar moab
conticuit quia noc-
te vastatus est murus moab con-
ticuit. Ascendit domus et dibon
ad excelsa in planctum super nabo
et super medeba moab ululavit.
In cunctis capitibus eius cal-
vitium omnis barba radetur. In tri-
viis eius accincti sunt sacco super
tecta eius et in plateis omnis u-
lulatus descendit in fletum. Cla-
mavit esebon et eleale usque ia-
sa audita est vox eorum. Super hoc ex-
pediti moab ululabunt anima eius
ululabit sibi. Cor meum ad moab
clamabit vectes eius usque ad se-
gor vitulam consternantem. Per ascen-
sum enim luit flens ascendet et
in via oronaim clamorem contri-
tionis levabunt. Aque enim nemrim
deserte erunt quia aruit herba
defecit germen viror omnis inte-
riit. Secundum magnitudinem operis
et visitatio eorum. Ad torrentem sali-
cum ducent eos quoniam circui-
vit clamor terminum moab. Usque
ad gallim ululatus eius et usque
ad puteum helym clamor eius
quia aque dibon replete sunt
sanguine. Ponam enim super dibon
additamenta his qui fugerint
de moab leonem et reliquiis ter-
re.

Emitte agnum Cap. xvi
domine dominatorem terre de

deserti ad montem filie syon. Et erit
sicut avis fugiens et pulli de ni-
do volantes sic erunt filie mo-
ab in transcensu arnon. Ibi consili-
um coge concilium pone quasi noctem
umbram tuam in meridie. Abscon-
de fugientes et vagos ne prodas.
Habitabunt apud te profugi mei
moab esto latibulum eorum a facie
vastatoris. Finitus est pulvis
consummatus est miser defecit qui
conculcabat terram. Et preparabitur
in misericordia solium eius et sedebit su-
per illud in veritate in tabernaculo david
iudicans et querens iudicium et ve-
lociter reddens quod iustum est. Au-
divimus superbiam moab superbus
est valde. Superbia eius et arroga-
cia eius et indignacio eius plus
quam fortitudo eius. Idcirco ulula-
bit moab ad moab universus ulu-
labit. Hiis qui letantur super muros
cocti lateris loquimini plagas suas
quia suburbana esebon deserta sunt
et vineam sabama domini gentium ex-
ciderunt. flagella eius usque ad iazer
pervenerunt erraverunt in deserto. Pro-
pagines eius relicte sunt transierunt
mare. Super hoc plorabo in fletu
iazer et vineam sabama. Inebria-
bo te lacrima mea esebon et elea-
le. Quoniam super vindemiam tuam et super
messem tuam vox calcantium ir-
ruit. Et auferetur leticia et exulta-
cio de carmelo et in vineis non
exultabit neque iubilabit. Vinum in
torculari non calcabit qui cal-
care consueverat. Vocem calcantium
abstuli. Super hoc venter meus ad
moab quasi cithara sonabit et vis-
cera mea ad murum cocti lateris.
Et erit cum apparuerit quod labora-
vit moab super excelsis suis. Ingre-
dietur ad sancta sua ut obsecret
et non valebit. Hoc verbum quod locu-
tus est dominus ad moab ex tunc.
Et nunc locutus est dominus dicens
In tribus annis quasi anni
mercenarii auferetur gloria mo-
ab super omni populo multo et re-
linquetur in eo sicut racemus par-
vus et modicus nequaquam mul-
tus.

Capitulum xvii.

Onus damasci. Ecce da-
mascus desinet esse civi-
tas et erit sicut acervus la-
pidum in ruina. Derelicte civitates
aroer gregibus erunt et requie-
scent ibi et non erit qui exterre-
at. Et cessabit adiutorium ab ephra-
im et regnum a damasco et reliquie
syrie sicut gloria filiorum israhel
erunt dicit dominus exercituum. Et
erit in die illa attenuabitur gloria
iacob et pinguedo carnis eius
emarcescet. Et erit sicut congre-
gans in messe quod steterit et bra-
chium eius spicas leget. Et erit
sicut querens spicas in valle raphai-
m. Et relinquetur in eo sicut race-
mus et sicut excussio olee duarum vel
aut trium olivarum in summitate
rami sive quatuor aut quinque in
cacuminibus eius fructus eius dicit
dominus deus israel. In die illa incli-
nabitur homo ad factorem suum et
oculi eius ad sanctum israhel respicia-
nt. Et non inclinabitur ad alta-
ria que fecerunt manus eius
et que operati sunt digiti eius non

respiciet lucos et delubra. In die
illa erunt civitates fortitudinis
eius derelicte sicut aratra et se-
getes que derelicte sunt a facie filio-
rum israhel. Et erit deser-
ta quia oblita es dei salvatoris
tui et fortis adiutoris tui non
es recordata. Propterea plantabis plan-
tationem fidelem et germen alie-
num seminabis. In die plantationis
tue labrusca et mane semen
tuum florebit. Ablata est messis
in die hereditatis et dolebit gra-
viter. Ve multitudini populorum
multorum ut multitudo maris so-
nantis et tumultus turbarum sic-
ut sonitus aquarum multarum. Sona-
bunt populi sicut sonitus aqua-
rum multarum et increpabit eum
et fugiet procul. Et rapietur sic-
ut pulvis montium a facie venti et
sicut turbo coram tempestate.
In tempore vespere et ecce turba-
tio in matutino et non subsistet.
Hec est pars eorum qui vastave-
runt nos et sors diripientium
nos. Capitulum xviii.

Ve terre cymbalo alarum que
est trans flumina ethiopie
que mittit in mari lega-
tos et in vasis papiri super aquas.
Ite angeli veloces ad gentem con-
vulsam et dilaceratam ad populum
terribilem post quem non est
alius. Gentem expectantem expec-
tantem et conculcatam cuius di-
ripuerunt flumina terram eius
ad montem nominis domini exercituum
montem syon. Omnes habitatores
orbis qui moramini in terra cum
elevatum fuerit signum in montibus
videbitis et clangorem tube audi-
etis. Quia hec dicit dominus ad me
Quiescam et considerabo in lo-
co meo sicut meridiana lux cla-
ra est et sicut nubes roris in die
messis. Ante messem enim totus
effloruit et immatura perfectio ger-
minabit. Et precidentur ramusculi
eius falcibus et que derelicta fue-
rint abscidentur et excutientur. Et
relinquentur simul a-
vibus montium et bestiis terre.
Et estate perpetua erunt super eum
volucres et omnes bestie terre super
illum hiemabunt. In tempore illo
deferetur munus domino exercituum
a populo divulso et dilacerato a
populo terribili post quem non fuit
alius a gente expectante expecta-
te et conculcata cuius diripue-
runt flumina terram eius ad locum
nominis domini exercituum monte syon.

Onus egipti Capitulum xix.

Ecce dominus ascendet super
nubem levem et ingredietur
egiptum et movebuntur simulachra
egipti a facie eius et cor egipti
tabescet in medio eius. Et con-
currere faciam egiptios adversum
egiptios et pugnabit vir contra
fratrem suum et vir contra amicum
suum civitas adversus civitatem
et regnum adversus [regnum]. Et dirumpetur
spiritus egipti in visceribus eius
et consilium eius precipitabo. Et in-
terrogabunt simulachra sua et di-
vinos suos et phitones et ari-
olos. Et tradam egiptum in ma-
nu dominorum crudelium et

rex fortis dominabitur eorum ait dominus deus exercituum. Et arescet aqua de mari et fluvius desolabitur atque siccabitur. Et deficient flumina attenuabuntur et siccabuntur rivi aggerum. Calamus et iuncus marcescet. Nudabitur alveus rivi a fonte suo et omnis sementis irrigua siccabitur arescet et non erit. Et merebunt piscatores et lugebunt omnes mittentes in flumen hamum et expandentes rethe super faciem aquarum emarcescent. Confundantur qui operantur linum pectentes et texentes subtilia et erunt irrigua eius flaccentia omnes qui faciebant lacunas ad capiendum pisces. Stulti principes thaneos sapientes consiliarii pharaonis dederunt consilium insipiens. Quomodo dicetis pharaoni filius sapientium ego filius regum antiquorum. Ubi sunt nunc sapientes tui annuncient tibi et indicent quid cogitaverit dominus exercituum super egiptum. Stulti facti sunt principes thaneos emarcuerunt principes mempheos deceperunt egiptum angulum populorum eius. Dominus miscuit in medio eius spiritum vertiginis et errare fecerunt egiptum in omni opere suo sicut errat ebrius et vomens. Et non erit egipto opus quod faciat caput et caudam incurvantem et refrenantem. In die illa erit egiptus quasi mulieres et stupebunt et timebunt a facie commotionis manus domini exercituum quam ipse movebit super eam et erit terra iuda egipto [illegible] omnis qui illius recordatus fuerit pavebit a facie consilii domini exercituum quod ipse cogitavit super eam. In die illa erunt quinque civitates in terra egipti loquentes lingua chanaan et iurantes per dominum exercituum. Civitas solis vocabitur una. In die illa erit altare domini in medio terre egipti et titulus domini iuxta terminum eius. Et erit in signum et in testimonium domino exercituum in terra egipti. Clamabunt enim ad dominum a facie tribulantis. Et mittet eis salvatorem et propugnatorem qui liberet eos. Et cognoscetur dominus ab egipto et cognoscent egiptii dominum in die illa et colent eum in hostiis et in muneribus et vota vovebunt domino et solvent. Et percutiet dominus egiptum plaga et sanabit eam. Et revertentur ad dominum et placabitur eis et sanabit eos. In die illa erit via de egipto in assirios et intrabit assirius egiptum et egiptus in assirios et servient egiptii assirio. In die illa erit israel tertius egipto et assirio benedictio in medio terre cui benedixit dominus exercituum dicens benedictus populus meus egipti et opus manuum mearum assirio hereditas autem mea israel.

× in festivitatem

Capitulum xx.

In anno quo ingressus est tharthan in azotum cum misisset eum sargon rex assiriorum et pugnasset contra azotum et cepisset eam in tempore illo locu

tum est dominus in manu ysaie
filii amos dicens Vade et solue
saccum de lumbis tuis et calciamenta
de pedibus tuis Et fecit sic va-
dens nudus et discalciatus Et
dixit dominus Sicut ambulauit
seruus meus ysaias nudus et
discalciatus trium annorum signum
et portentum erit super egiptum
et super ethiopiam Sic minabit
rex assiriorum captiuitatem egip-
ti et transmigracionem ethiopie iu-
uenum et senum nudam et discalci-
atam discoopertis natibus ignomi-
niam egipti Et timebunt et
confundentur ab ethiopia spe sua
et ab egipto gloria sua Et dicet
habitator insule huius in die
illa hec erat spes nostra ad quos
confugimus in auxilium ut libe-
raret nos a facie regis assiriorum
Et quomodo effugere poterimus nos

Onus deserti Cap. xxi.
maris sicut turbines ab
affrico veniunt de deserto
vastitas nunciata est michi Qui
incredulus est infideliter agit
et qui depopulator est vastat
Ascende helam obside mede
Omnem gemitum eius cessare fe-
ci Propterea repleti sunt lumbi
mei dolore angustia possedit
me sicut angustia parturientis
Corrui cum audirem conturbatus su-
(m) cum viderem emarcuit cor me-
um tenebre obstupefecerunt me
Babilon dilecta mea posita est
michi in miraculum Pone mensam
contemplare in specula comedentes
et bibentes surgite principes ar-
ripite clipeum Hec enim dixit michi
dominus Vade et pone specula-
torem et quodcumque viderit annunciet
Et vidit currum duorum equitum ascen-
sorem asini et ascensorem cameli
Et contemplatus est diligenter mul-
to intuitu et clamauit leo Super
speculam domini ego sum stans iugi-
ter per diem et super custodiam meam
ego sum stans totis noctibus Ecce
iste venit ascensor vir bige
equitum Et respondit et dixit Ce-
cidit cecidit babilon et omnia sculp-
tilia deorum eius contrita sunt in
terra Tritura mea et filia aree mee
que audiui a domino exercituum deo
israhel annunciaui vobis Onus
duma Ad me clamat ex seyr Cu-
stos quid de nocte custos quid de noc-
te Dixit custos Venit mane et nox
Si queritis querite conuertimini et veni-
te Onus in arabia In saltu ad vespe-
ram dormietis in semitis doda-
nim Occurrentes sitienti ferte aquam
Qui habitatis terram austri cum
panibus occurrite fugienti A
facie enim gladiorum fugerunt
a facie gladii imminentis A facie
arcus extenti A facie grauis pre-
lii Quia hec dicit dominus ad me Ad-
huc in uno anno quasi in anno
mercenarii et auferetur omnis glo-
ria cedar et reliquie numeri sa-
gittariorum fortium de filiis cedar
minuentur Dominus enim deus israel
locutus est Capitulum xxii.

Onus vallis visionis Qui-
d tibi quoque est quia
ascendisti et tu omnis in
tecta clamoris plena urbs frequens

civitas exultans. Interfecti tui non
interfecti gladio nec mortui in
bello. Cuncti principes tui fugerunt
simul dureque ligati sunt. Omnes
qui inventi sunt vincti sunt pa-
riter procul fugerunt. Propterea dixi
Recedite a me: amare flebo. No-
lite incumbere ut consolemini me
super vastitatem filie populi mei.
Dies enim interfectionis et con-
culcationis et fletuum a domino deo
exercituum in valle visionis scru-
tans murum et magnificus super
montem. Et elam sumpsit pharetram
currum hominis equitis. et pa-
rietem nudabit clipeus. Et
~~elam sumpsit pharetram currum~~
hominis erunt electe valles tue
plene quadrigarum. et equites
ponentes sedes suas in porta. Et
revelabitur operimentum iude et vi-
debis in illa die armamentarium arma-
mentarium domus saltus et scissuras
civitatis david videbitis. quia
multiplicate sunt. Et congrega-
stis aquam piscine ~~veteris~~ inferioris Et
non suspexistis ad eum qui fece-
rat eam et operatorem eius de lon-
ge non vidistis. Et vocabit do-
minus deus exercituum in die illa ad
planctum et ad fletum: et ad calvi-
cium et ad cingulum sacci. Et ecce gau-
dium et leticiam occidere vitulos: et
iugulare arietes comedere carnes:
et bibere vinum. Comedamus et
bibamus. cras enim moriemur.
Et revelata est in auribus meis
vox domini exercituum Si dimittetur
iniquitas hec vobis donec moria-
mini: dicit dominus exercituum Hec
dicit dominus deus exercituum vade
et ingredere ad eum qui inhabi-
tat in tabernaculo ad sobnam prepositum
templi et dices ad eum Quid
tu hic aut quasi quis hic. quia ex-
cidisti tibi hic sepulchrum. excidisti
in excelso memoriale dilige-
ter in petra tabernaculum tibi Ec-
ce dominus asportari te faciet: sicut
asportatur gallus gallinacius:
et quasi amictum sic sublevabit te
Coronans coronabit te tribulatione
quasi pilam mittet te in terram
latam et spaciosam Ibi morie-
ris: et ibi erit currus glorie tue
Ignominia domus domini tui Et
expellam te de statione tua: et
de ministerio tuo deponam te Et
erit in die illa: vocabo servum meum
eliachim filium elchie et induam
illum tunica tua: et cingulo tuo
confortabo eum et potestatem
tuam dabo in manu eius Et erit
quasi pater habitantibus ierusalem et
domui iuda Et dabo clavem do-
mus david super humerum eius
et aperiet et non erit qui claudat:
et claudet et non erit qui ape-
riat Et figam illum paxillum
in loco fideli et erit in solium glo-
rie domui patris sui et suspen-
dent super eum omnem gloriam do-
mus patris eius vasorum diver-
sa genera: omne vas parvulum a vasis
craterarum usque ad omne vas mu-
sicorum In die illa dicit dominus ex-
ercituum auferetur paxillus qui fi-
xus fuerat in loco fideli: et frange-
tur et cadet: et peribit quod pepen-
derat in eo: quia dominus locutus est

(margin: sobna)

Onus Tyri. xxiii. Ululate naves maris quia vastata est domus unde venire consueverant. De terra Cethim revelatum est eis. Tacete qui habitatis in insula: negotiatores Sydonis transfretantes mare repleverunt te. In aquis multis semen Nili, messis fluminis fruges eius, et facta est negotiatio gentium. Erubesce Sydon, ait enim mare, fortitudo maris dicens: Non parturivi et non peperi et non enutrivi iuvenes, nec ad incrementum perduxi virgines. Cum auditum fuerit in Egypto, dolebunt cum audierint de Tyro. Transite maria, ululate qui habitatis in insula. Numquid non hec vestra est que gloriabatur a diebus pristinis in antiquitate sua? Ducent eam pedes sui longe ad peregrinandum. Quis cogitavit hoc super Tyrum quondam coronatam, cuius negotiatores principes, institores eius inclyti terre? Dominus exercituum cogitavit hoc, ut detraheret superbiam omnis glorie et ad ignominiam deduceret universos inclitos terre. Transi terram tuam quasi flumen, filia maris, non est cingulum ultra tibi. Manum suam extendit super mare et conturbavit regna. Dominus mandavit adversus Chanaan ut contereret fortes eius. Et dixit: Non addicies ultra ut glorieris calumpniam sustinens virgo filia Sydonis. In Cethim consurgens transfreta, ibi quoque non erit requies tibi. Ecce terra Caldeorum, talis populus non fuit. Assur funda[vit]

[illegible] ... eam in ruinam. Ululate naves maris quia devastata est fortitudo vestra. Et erit in die illa in oblivione eris o Tyre septuaginta annis sicut dies regis unius. Post septuaginta autem annos erit Tyro quasi canticum meretricis. Sume cytharam, circuii civitatem, meretrix oblivioni tradita. Bene cane, frequenta canticum ut memoria tui sit. Et erit post septuaginta annos visitabit dominus Tyrum et reducet eam ad mercedes suas. Eius sanctificate domino non condentur neque reponentur, quia his qui habitaverint coram domino erit negotiatio eius ut manducent in saturitate et vestiantur usque ad vetustatem. Capitulum xxiiii.

Ecce dominus dissipabit terram et nudabit eam et affliget faciem eius et disperget habitatores terre eius. Et erit sicut populus sic sacerdos, et sicut servus sic dominus eius, sicut ancilla sic domina eius, sicut emens sic ille qui vendit, sicut fenerator sic is qui mutuum accipit, sicut qui repetit sic qui debet. Dissipatione dissipabitur terra et direptione predabitur. Dominus enim locutus est verbum hoc. Luxit et defluxit terra et infirmata est. Defluxit orbis et infirmata est altitudo populi terre. Et terra infecta est ab habitatoribus terre sue, quia transgressi sunt leges, mutaverunt ius, dissipaverunt fedus sempiternum.

propter hoc maledictio vorabit terram et peccabunt habitatores eius. Ideoque insanient cultores eius et relinquentur homines pauci. Luxit vindemia, infirmata est vitis, ingemuerunt omnes qui letabantur corde. Cessavit gaudium tympanorum, quievit sonitus letantium, conticuit dulcedo cythare. Cum cantico non bibent vinum; amara erit potio bibentibus illam. Attrita est civitas vanitatis, clausa est omnis domus nullo introeunte. Clamor erit super vino in plateis. Deserta est omnis leticia, translatum est gaudium terre. Relicta est in urbe solitudo et calamitas opprimet portas. Quia hec erunt in medio terre in medio populorum: quomodo si pauce olive que remanserunt excutiantur ex olea et racemi cum fuerit finita vindemia. Hii levabunt vocem suam atque laudabunt; cum glorificatus fuerit dominus, hinnient de mari. Propter hoc in doctrinis glorificate dominum, in insulis maris nomen domini dei israel. A finibus terre laudes audivimus gloriam iusti. Et dixi: secretum meum michi, secretum meum michi. Ve michi: prevaricantes prevaricati sunt et prevaricatione transgressorum prevaricati sunt. Formido et fovea et laqueus super te qui habitator es terre. Et erit qui fugerit a facie formidinis cadet in foveam; et qui se explicaverit de fovea tenebitur laqueo, quia cataracte de excelsis aperte sunt et concutientur fundamenta terre. Confractione confringetur terra, et contritione conteretur terra, commotione commovebitur terra; agitatione agitabitur terra sicut ebrius. Et auferetur quasi tabernaculum unius noctis et gravabit eam iniquitas sua et corruet et non adiciet ut resurgat. Et erit in die illa: visitabit dominus super miliciam celi in excelso et super reges terre qui sunt super terram. Et congregabuntur in congregatione unius fascis in lacum et claudentur ibi in carcere et post dies multos visitabuntur. Et erubescet luna et confundetur sol, cum regnaverit dominus exercituum in monte syon et in ierusalem et in conspectu senum suorum fuerit glorificatus. Capitulum xxv.

Domine deus meus es tu; exaltabo te et confitebor nomini tuo, quia fecisti mirabilia, cogitationes antiquas fideles. Amen. Quia posuisti civitatem in tumulum, urbem fortem in ruinam, domum alienorum ut non sit civitas et in sempiternum non edificetur. Super hoc laudabit te populus fortis, civitas gentium robustarum timebit te. Quia factus es fortitudo pauperi, fortitudo egeno in tribulatione sua, spes a turbine, umbraculum ab estu. Spiritus enim robustorum quasi turbo impellens parietem. Sicut estus in siti tumultum alienorum humiliabis; et quasi calore sub nube torrente propaginem fortium marcescere facies. Et faciet dominus exercituum omnibus populis in monte hoc convivium pinguium, convivium vindemie, pinguium medullatorum, vindemie defecate. Et precipitabit in monte isto faciem

umbraculum

calore sub nube

vinculum colligationis super omnes populos et telam quam orditus est super omnes nationes. Precipitabit mortem in sempiternum: et auferet dominus deus lacrimam ab omni facie: et obprobrium populi sui auferet de universa terra: quia dominus locutus est. Et dicet in die illa: Ecce deus noster iste: expectavimus eum et salvabit nos: iste dominus sustinuimus eum et salvabit nos: exultabimus et letabimur in salutari eius: quia requiescet manus domini in monte isto. Et triturabitur moab sub eo: sicut teruntur palee in plaustro. Et extendet manus suas sub eo: sicut extendit natans ad natandum. Et humiliabit gloriam eius cum allisione manuum eius. Et munimenta sublimium murorum tuorum concident: et humiliabuntur et detrahentur in terram usque ad pulverem.

In die illa cantabitur XXVI. capitulum canticum istud in terra iuda: Urbs fortitudinis nostre syon: salvator: ponetur in ea murus et antemurale. Aperite portas: et ingrediatur gens iusta: custodiens veritatem. Vetus error abiit: servabis pacem: pacem: quia in te speravimus. Sperastis in domino in seculis eternis: in domino deo forti in perpetuum: quia incurvabit habitantes in excelso: civitatem sublimem humiliabit. Humiliabit eam usque ad terram: detrahet eam usque ad pulverem. Conculcabit eam pes pedes pauperis: gressus egenorum. Semita iusti recta est: rectus callis iusti ad ambulandum. Et in semita iudiciorum tuorum domine sustinuimus te: nomen tuum et memoriale tuum in desiderio anime. Anima mea desideravit te in nocte: sed et spiritu meo in precordiis meis de mane vigilabo ad te. Cum feceris iudicia tua in terra: iustitiam discent habitatores orbis. Misereamur impio: et non discet facere iustitiam: in terra sanctorum iniqua gessit: et non videbit gloriam domini. Domine exaltetur manus tua et non videant: videant et confundantur zelantes populi: et ignis hostes tuos devoret. Domine dabis pacem nobis: omnia enim opera nostra operatus es nobis. Domine deus noster possederunt nos domini absque te: tantum in te recordemur nominis tui. Morientes non vivant: gigantes non resurgant. Propterea visitasti et contrivisti eos: et perdidisti omnem memoriam eorum. Indulsisti genti domine: indulsisti genti. Numquid glorificatus es: elongasti omnes terminos terre. Domine in angustia requisierunt te: in tribulatione murmuris doctrina tua eis. Sicut que concepit cum appropinquat ad partum: dolens clamat in doloribus suis: sic facti sumus a facie tua domine. Concepimus et quasi parturivimus et peperimus spiritum salutis. Non fecimus in terra: ideo non ceciderunt habitatores terre. Vivent mortui tui: interfecti mei resurgent. Expergiscimini et laudate qui habitatis in pulvere: quia ros lucis ros tuus: et terram gi

gantum detrahes in ruinam Vade
populus meus intra cubicula tua
claude hostia tua super te Abscon
dere modicum ad momentum donec
pertranseat indignatio Ecce enim
dominus egredietur de loco suo ut
visitet iniquitatem habitatoris
terre contra eum: et revelabit
terra sanguinem suum et non operiet
ultra interfectos suos XXVII capitulum

In die illa visitabit dominus in
gladio suo duro et grandi et
forti: super leviathan serpentem vectem:
et super leviathan serpentem tor
tuosum: et occidet cetum qui
in mari est In die illa vinea meri
cantabit ei Ego dominus qui
servo eam: repente propinabo ei. ne
forte visitetur contra eam: noc
te et die servo eam Indignatio
non est michi Quis dabit me
spinam et veprem in prelio: gradiar
super eam. succendam eam pariter:
an potius tenebit fortitudinem
meam faciet pacem michi pa
cem faciet michi Qui ingredien
tur impetu ab iacob: florebit et
germinabit israhel: et implebunt
faciem orbis semine Numquid iuxta
plagam percutientis se percussit
eum: aut sicut occidit interfec
tos eius sic occisus est In men
sura contra mensuram cum abiecta
fuerit iudicabit eam Meditata
est in spiritu suo duro per diem estus
Ideirco super hoc dimittetur iniqui
tas domui iacob: et iste omnis fructus
ut auferatur peccatum eius; cum
posuerit omnes lapides altaris sicut
lapides cineris allisos Non sta
bunt luci et delubra Civitas
enim munita desolata erit: spe
ciosa relinquetur et dimittetur quasi
desertum Ibi pascetur vitulus et
ibi accubabit: et consumet summi
tates eius In siccitate messis illa
conterentur mulieres: venien
tes et docentes eam Non est enim
populus sapiens: propterea non mi
serebitur eius qui fecit eum: et
qui formavit eum non parcet
ei Et erit in die illa: percutiet dominus
ab alveo fluminis usque ad torren
tem egypti Et vos congre
gabimini unus et unus filii is
rahel Et erit in die illa: clangetur
in tuba magna: et venient qui
perditi fuerant de terra assiriorum
et qui eiecti erant de terra egyp
ti et adorabunt dominum in monte
sancto in ierusalem Capitulum XXVIII.

Ve corone superbie ebriis
ephraym et flori decide
ti glorie et exultationis
eius: qui erant in vertice vallis pin
guissime errantes a vino Ecce
validus et fortis dominus sicut
impetus grandinis turbo con
fringens: sicut impetus aquarum
multarum inundantium: et emis
sarum super terram spaciosam Pe
dibus conculcabitur corona super
bie ebriorum ephraym Et erit flos
decidens glorie exultationis eius
qui est super verticem vallis ping
uium: quasi temporaneum ante ma
turitatem autumpni quod cum aspex
erit videns statim ut manu te
nuerit devorabit illud In die illa
erit dominus exercituum corona glorie.

et sertum exultacionis residuo populi sui: et spiritus iudicii sedenti super iudicium et fortitudo revertentibus de bello ad portam. Verum hi quoque pre vino nescierunt et pre ebrietate erraverunt. Sacerdos et propheta nescierunt videntem, ignoraverunt iudicium. Omnes enim mense replete sunt vomitu sordiumque, ita ut non esset ultra locus. Quem docebit scientiam? et quem intelligere faciet auditum? Ablactatos a lacte, avulsos ab uberibus. Quia manda remanda, manda remanda, expecta reexpecta, expecta reexpecta, modicum ibi, modicum ibi. In loquela enim labii et lingua altera loquetur ad populum istum, cui dixit: Hec est requies mea, reficite lassum; et hoc est meum refrigerium: et noluerunt audire. Et erit eis verbum Domini: manda remanda, manda remanda, expecta reexpecta, expecta reexpecta, modicum ibi, modicum ibi: ut vadant et cadant retrorsum, et conterantur et capiantur et illaqueentur. Propter hoc audite verbum Domini, viri illusores, qui dominamini super populum meum qui est in Ierusalem. Dixistis enim: Percussimus fedus cum morte, et cum inferno fecimus pactum. Flagellum inundans cum transierit non veniet super nos, quia posuimus mendacium spem nostram, et mendacio protecti sumus. Idcirco hec dicit Dominus Deus: Ecce ego mittam in fundamentis Syon lapidem, lapidem angularem pro-

+ pre ebrietate absorti sunt a vino erraverunt in ebrietate nescierunt

sumus

batum pretiosum in fundamento fundatum. Qui crediderit non festinet. Et ponam in pondere iudicium et iusticiam in mensura. Et subvertet grando spem mendacii et protectionem aque inundabunt. Et delebitur fedus vestrum cum morte et pactum vestrum cum inferno non stabit. Flagellum inundans cum transierit eritis ei in conculcacionem. Quandocumque pertransierit tollet vos, quoniam mane diluculo pertransibit in die et in nocte. Et tamen sola vexatio intellectum dabit auditui. Coangustatum est enim stratum, ita ut alter decidat: et pallium breve utrumque operire non potest. Sicut enim in monte divisionum stabit Dominus, sicut in valle que est in Gabaon irascetur: ut faciat opus suum. Alienum est opus eius: ut operetur opus suum, peregrinum est opus eius ab eo. Et nolite nunc illudere: ne forte constringantur vincula vestra. Consummacionem et abbreviacionem audivi a Domino Deo exercituum super universam terram. Auribus percipite et audite vocem meam. Attendite et audite eloquium eloquium. Numquid tota die arabit arans ut serat: proscindet et sariet humum suam? Nonne cum adequaverit faciem eius seret gith et ciminum sparget et ponet triticum per ordinem et ordeum et milium et viciam in finibus suis. Et erudiet illum in iudicio: Deus suus docebit illum. Non enim in serris triturabitur

gith nec rota plaustri super cymi-
num circuibitur sed in virga excu-
tietur gith et cyminum in baculo:
panis autem comminuetur. verum
non in perpetuum triturans tritu-
rabit eum rota plaustri. Nec
in ungulis suis comminuet eum.
et hoc a domino deo exercituum exivit
ut mirabile faceret consilium et ma-
gnificaret iustitiam. Cap. xxix.

Ve ariel ariel civitas
quam expugnavit david
additus est annus ad annum
sollempnitates evolute sunt. Et
circumvallabo ariel et erit tris-
tis et merens. Et erit michi qua-
si ariel. Et circumdabo quasi spera
in circuitu tuo et iaciam contra te
aggerem et munimenta ponam
in obsidione tuam. humiliaberis
de terra loqueris. et de humo audi-
etur eloquium tuum. Et erit quasi
phitonis de terra vox tua et de hu-
mo eloquium tuum mussitabit. Et
erit sicut pulvis tenuis mul-
titudo ventilantium te et sicut fa-
villa pertransiens multitudo eorum
qui contra te prevaluerunt. Eritque
repente confestim a domino exer-
cituum visitabit in tonitruo et
in commotione terre et voce mag-
na turbinis et tempestatis: et
flamme ignis devorantis. Et
erit sicut sompnium visionis noc-
turne multitudo omnium gentium
que dimicaverunt contra ariel et
omnes qui militaverunt et obse-
derunt et prevaluerunt adversus
eam. et sicut sompniat esuri-
ens et comedit: cum autem fuerit

defectus
expergefactus vacua est anima eius
et sicut sompniat sitiens et bi-
bit et postquam fuerit expergefac-
tus adhuc lassus sitit et ani-
ma eius vacua est: sic erit mul-
titudo omnium gentium que dimica-
verunt contra montem syon. Ob-
stupescite et ammiramini fluctu-
ate et vacillate. Inebriamini et non
a vino. movemini et non ebrietate
quia miscuit vobis dominus spiritum
soporis. Claudet oculos vestros
prophetas et principes vestros qui
vident visiones operiet. Et erit
vobis visio omnium sicut verba li-
bri signati quem cum dederint scien-
ti litteras dicent lege istum. Et
respondebit non possum sig-
natus signatus est enim. Et
dabitur liber nescienti litteras
diceturque ei lege. Et respondebit
Nescio litteras. Et dixit dominus
Eo quod appropinquat populus iste
ore suo et labiis suis glorificat
me. cor autem eius longe est a
me et timuerunt me mandato
hominum et doctrinis. Ideo ecce ego
addam ut ammirationem faci-
am populo huic miraculo gran-
di et stupendo. Peribit enim sapi-
entia a sapientibus eius: et in-
tellectus prudentium eius abscon-
detur. Ve qui profundi estis cor-
de ut abscondatis consilium quorum
sunt in tenebris opera et dicunt
Quis videt nos et quis novit
nos. Perversa est hec vestra cogitatio
quasi lutum contra figulum cogi-
tet et dicat opus factori suo
non intelligis. Nonne adhuc i-

modicum et breve convertetur libanus
in carmel et chermel in saltum
reputabitur. Et audient in die illa
surdi verba libri et de tenebris et
de caligine oculi cecorum videbunt.
Et addent mites in domino leti-
tiam et pauperes homines in sanc-
to israhel exultabunt: quia defe-
cit qui prevalebat consummatus
est illusor et succisi sunt omnes
qui vigilabant super iniquitatem;
Qui peccare faciebant homines
in verbo et arguentem in porta sup-
plantabant et declinaverunt frustra
a iusto. Propter hoc hec dicit dominus ad
domum iacob qui redemit abra-
ham. Non modo confundetur iacob
nec modo vultus eius erubes-
cet sed cum viderit filios suos
opera manuum mearum in medio
sui sanctificantes nomen meum
et sanctificabunt sanctum iacob et
deum israhel predicabunt. Et sci-
ent errantes spiritu intellectum
et mussitatores discent legem.

Ve filii desertores **Capitulum XXX**
dicit dominus ut
faceretis consilium et non
ex me et ordiremini telam et
non per spiritum meum ut adderetis
peccatum super peccatum. Qui ambu-
latis ut descendatis in egyptum
et os meum non interrogastis spe-
rantes auxilium in fortitudine pha-
raonis et habentes fiduciam in um-
bra egypti. Et erit vobis forti-
tudo pharaonis in confusionem et
fiducia umbre egypti in ignomi-
niam. Erant enim in thanis prin-
cipes tui et nuncii tui usque ad ha-
ad anes

nes pervenerunt. Omnes confusi
sunt super populo qui eis prodesse
non potuit. Non in auxilium et in
aliquam utilitatem sed in
confusionem et in opprobrium. Onus
iumentorum austri. In terra tribula-
tionis et angustie leena et leo ex
eis vipera et regulus volans
portantes super humeros iumento-
rum divitias suas et super gibbum ca-
melorum thesauros suos ad popu-
lum qui eis prodesse non poterit. Egyp-
tus enim vane et frustra auxilia-
bitur. Ideo clamavi super hoc superbia
tantum est quiesce. Nunc ingres-
sus scribe ei super buxum et in
libro diligenter exara illud. Et erit
in die novissimo in testimonium us-
que in eternum. Populus enim ad iracun-
diam provocans est et filii men-
daces filii nolentes audire et as-
picientibus nolite aspicere nobis ea que
recta sunt. Loquimini nobis placen-
tia videte nobis errores. Auferte
a me viam declinate a me semitam
cessare a facie nostra sanctum israhel. Propterea
hec dicit dominus sanctus israhel pro
eo quod reprobastis verbum hoc et spera-
stis in calumpniam et in tumultu et
innixi estis super eo. Propterea erit vo-
bis iniquitas hec sicut interrup-
tio cadens et requisita in muro
excelso. Quoniam subito dum non spe-
ratur veniet contritio eius et
comminuetur sicut conteritur lagena
figuli contritione pervalida et non
invenietur de fragmentis eius tes-
ta in qua portetur igniculus de
incendio aut hauriatur parum aque
de fovea. Quia hec dicit dominus deus

legem dei qui dicunt videntibus nolite videre

sanctus israhel. In revertendo et quiescendo salvi eritis; in silentio et in spe erit fortitudo vestra. Et noluistis, et dixistis: Nequaquam, sed ad equos fugiemus; ideo fugietis. Et super veloces ascendemus; ideo velociores erunt qui persequentur vos. Mille homines a facie terroris unius, et a facie terroris quinque fugietis, donec relinquamini quasi malus navis in vertice montis, et quasi signum super collem. Propterea expectat dominus ut misereatur vestri, et ideo exaltabitur parcens vobis, quia deus iudicii dominus. Beati omnes qui expectant eum. Populus enim Syon habitabit in Ierusalem; plorans nequaquam plorabis; miserans miserebitur tui; ad vocem clamoris tui statim ut audierit respondebit tibi. Et dabit vobis dominus panem arctum et aquam brevem, et non faciet avolare a te ultra doctorem tuum. Et erunt oculi tui videntes preceptorem tuum, et aures tue audient verbum post tergum monentis: Hec via, ambulate in ea, neque ad dexteram neque ad sinistram declinetis. Et contaminabis laminas sculptilium argenti tui et vestimentum conflatilis auri tui, et disperges ea sicut immunditiam menstruate. Egredere dices ei. Et dabitur pluvia semini tuo ubicumque seminaveris in terra, et panis frugum terre erit uberrimus et pinguis; pascetur in possessione tua in die illa agnus spaciose, et tauri tui et pulli asinorum qui operantur terram commixtum migma comedent sicut in area ventilatum est. Et erunt

super omnem montem excelsum et super omnem collem elevatum rivi currentium aquarum in die interfectionis multorum cum ceciderint turres. Et erit lux lune sicut lux solis, et lux solis erit septempliciter sicut lux septem dierum, in die qua alligaverit dominus vulnus populi sui et percussuram plage eius sanaverit. Ecce nomen domini venit de longinquo, ardens furor eius et gravis ad portandum; labia eius repleta sunt indignatione, et lingua eius quasi ignis devorans. Spiritus eius velud torrens inundans usque ad medium colli, ad perdendas gentes in nichilum, et frenum erroris quod erat in maxillis populorum. Canticum erit vobis sicut vox sanctificate sollempnitatis, et leticia cordis sicut qui pergit cum tibia ut intret in montem domini ad fortem israhel. Et auditam faciet dominus gloriam vocis sue, et terrorem brachii sui ostendet in comminatione furoris et flamme ignis devorantis; allidet in turbine et in lapide grandinis. A voce enim domini pavebit assur virga percussus. Et erit transitus virge fundatus quam requiescere faciet dominus super eum in tympanis et citharis, et in bellis precipuis expugnabit eos. Preparata est enim ab heri topheth a rege preparata, profunda et dilatata. Nutrimenta eius ignis et ligna multa; flatus domini sicut torrens sulphuris succendens eam. Capitulum xxxi.

Ve qui descendunt in

egyptum ad auxilium in equis spe
rantes et habentes fiduciam
super quadrigis quia multe sunt
et super equitibus quia prevali
di nimis et non sunt confisi
super sanctum israhel et dominum non
requisierunt. Ipse autem sapiens
adduxit malum et verba sua
non abstulit. Et consurget con
tra domum pessimorum et contra
auxilium operancium iniquitatem.
Egiptus homo et non deus
et equi eorum caro et non spiritus.
Et dominus inclinabit manum su
am et corruet auxiliator et ca
det cui prestatur auxilium simul
que omnes consumentur quia hec
dicit dominus ad me. Quomodo si
rugiat leo et catulus leonis
super predam suam cum occurre
rit ei multitudo pastorum a vo
ce eorum non formidabit et a
multitudine eorum non pavebit:
sic descendet dominus exercituum ut
prelietur super montem syon et super
collem eius. Sicut aves vola
tes sic proteget dominus exercituum
ut prelietur super montem syon
et super ierusalem et protegens et li
berans transiens et salvans. Con
vertimini sicut in profundum recess
eratis filii israhel. In die enim
illa abiciet vir ~~inde~~ ydola argenti
sui et ydola auri sui que fece
runt vobis manus vestre in pec
catum. Et cadet assur in gladio
non viri et gladius non hominis
vorabit eum. Et fugiet non
a facie gladii et iuvenes eius
vectigales erunt. Et fortitudo

eius a terrore transibit et pavebunt
fugientes principes eius dixit dominus cu
ius ignis est in syon
et caminus eius in ierusalem. Capitulum.

Ecce in iusticia regnabit rex et
principes in iudicio preerunt et er
it vir sicut qui absconditur a vento
et celat se a tempestate sicut rivi
(rivi) aquarum in siti et in umbra petre
prominentis in terra deserta. Non ca
ligabunt oculi videntium et au
res audientium diligenter auscul
tabunt et cor stultorum intelli
get scientiam et lingua balborum
(loquetur) velociter et plane. Non vocabi
tur ultra is qui insipiens est prin
ceps: neque fraudulentus appel
labitur maior. Stultus enim fatua
loquetur et cor eius faciet ini
quitatem ut perficiat simulationem
et loquatur ad dominum fraudulenter
et vacuam faciet animam esurien
tis et potum sitienti auferat.
Fraudulenti vasa pessima sunt
Ipse enim cogitationes concinnavit
ad perdendos mites in sermone men
dacii cum loqueretur pauper iudicium.
Princeps vero ea que digna sunt
principe cogitabit et ipse super
duces stabit. Mulieres opulente
surgite et audite vocem meam
filie confidentes percipite auribus
eloquium meum. Post dies enim
et annum et vos conturbabimini
confidentes. Consummata est enim
vindemia collectio ultra non
veniet. Obstupescite opulente
conturbamini confidentes. Exuite
vos et confundimini accingite

confinnavit

uberes uineas. Super ubera plangite
super regione desiderabili super ui-
nea fertili. Super humum populi
mei spine et uepres ascendent
quanto magis super omnes domos
gaudii ciuitatis exultantis. Do-
mus enim dimissa est, multitu-
do urbis relicta est. Tenebre et
palpacio facte sunt super speluncas
usque in eternum. Gaudium onagrorum
pascua gregum donec effundatur
super nos spiritus de excelso. Et erit
desertum in chermel et chermel
in saltum reputabitur. Et habitabit
in solitudine iudicium et iusticia
in chermel sedebit. Et erit opus
iusticie pax et cultus iusticie
silencium et securitas usque in sempi-
ternum. Et sedebit populus meus
in pulcritudine pacis et in taber-
naculis fiducie et in requie opu-
lenta. Grando autem in descensione
saltus et humilitate humiliabitur ciui-
tas. Beati qui seminatis super omnes
aquas inmittentes pedem bo-
uis et asini. Capitulum xxxiii.

Ve qui predaris. Nonne et
ipse predaberis, et qui sper-
nis nonne et ipse sperne-
ris. Cum consummaueris depredacionem
depredaberis, cum fatigatus de-
sieris contempnere, contempneris.
Domine miserere nostri te enim ex-
spectauimus. Esto brachium nostrum in
mane et salus nostra in tempore tri-
bulacionis. A uoce angeli fugerunt
populi et ab exaltacione mea dispersi
sunt gentes. Et congregabuntur
spolia uestra sicut colligitur brucus
uelut cum fosse plene fuerint de eo.
Magnificatus est dominus quoniam habi-
tauit in excelso, impleuit syon
iudicio et iusticia, et erit fides
in temporibus eius. Diuicie salu-
tis sapiencia et sciencia, timor
domini ipse thezaurus eius. Ecce
uidentes clamabunt foris, an-
geli pacis amare flebunt. Dis-
sipate sunt uie, cessauit tran-
siens per semitam, irritum factum est pac-
tum, proiecit ciuitates, non reputauit
homines. Luxit et languit terra. *clamauit*
Confusus est libanus et obsordu-
it. Et factus est saron sicut de-
sertum, et concussa est basan et
carmelus. Nunc consurgam dicit
dominus, nunc exaltabor nunc suble-
uabor. Concipietis ardorem, pari-
etis stipulam. Spiritus uester ut ignis
uorabit uos, et erunt populi quasi
de incendio cinis. Spine congre-
gate igni comburentur. Audite qui
longe estis, que fecerim, et cog-
noscite uicini fortitudinem meam.
Conterriti sunt in syon peccatores,
possedit tremor ypocritas. Quis
poterit habitare de uobis cum igne
deuorante. Quis habitabit ex
uobis cum ardoribus sempiter-
nis. Qui ambulat in iusticiis
et loquitur ueritates. Qui proicit a-
uaricia ex calumpnia, et excutit
manus suas ab omni munere. Qui
obturat aures suas ne audiat
sanguinem, et claudit oculos suos
ne uideat malum, iste in excelsis
habitabit, munimenta saxorum
sublimitas eius. Panis ei datus
est, aque eius fideles. Regem in
decore suo uidebunt, oculi eius

cernent terram de longe. Cor tuum meditabitur timorem. Ubi est litteratus ubi legis verba ponderans ubi doctor parvulorum. Populum impudentem non videbis populum alti sermonis ita ut non possis intelligere disertitudinem lingue eius in quo nulla est sapientia. Respice Syon civitatem sollempnitatis nostre. Oculi tui videbunt Ierusalem habitationem opulentam tabernaculum quod nequaquam transferri poterit nec auferentur clavi eius in sempiternum et omnes funiculi eius non rumpentur quia solummodo ibi magnificus dominus noster. Locus fluviorum rivi latissimi et patentes non transibit per eum navis remigum neque trieris magna transgredietur eum. Dominus enim iudex noster dominus legifer noster dominus rex noster ipse salvabit nos. Laxati sunt funiculi tui et non prevalebunt sic erit malus tuus ut dilatare signum non queas. Tunc dividentur spolia predarum multarum claudi diripient rapinam. Nec dicet vicinus elangui populus qui habitabit in ea auferetur ab eo iniquitas.

Capitulum xxxiiii

Accedite gentes et audite et populi attendite audiat terra et plenitudo eius orbis et omne germen eius. Quia indignatio domini super omnes gentes et furor super omnem militiam eorum. Interfecit eos et dedit eos in occisionem. Interfecti eorum proicientur et de cadaveribus eorum ascendet fetor. Tabescent montes a sanguine eorum. Et tabescet omnis militia celorum et complicabuntur sicut liber celi et omnis militia eorum defluet sicut defluit folium de vinea et de ficu. Quoniam inebriatus est in celo gladius meus. Ecce super ydumeam descendet et super populum interfectionis mee ad iudicium. Gladius domini repletus est sanguine incrassatus est adipe de sanguine agnorum et hircorum de sanguine medullatorum arietum victima enim domini in bosra et interfectio magna in terra edom. Et descendent unicornes cum eis et tauri cum potentibus. Inebriabitur terra eorum sanguine et humus eorum adipe pinguium. Quia dies ultionis domini annus retributionis iudicii Syon. Et convertentur torrentes eius in picem et humus eius in sulphur. Et erit terra eius in picem ardentem nocte et die non extinguetur in sempiternum. Ascendet fumus eius a generatione in generationem desolabitur in secula seculorum. Non erit transiens per eam. Et possidebunt illam honocrotalus et ericius et ibis et corvus habitabunt in ea. Et extendetur super eam mensura ut redigatur ad nichilum et perpendiculum in desolationem. Nobiles eius non erunt ibi regem potius invocabunt et omnes principes eius erunt in nichilum. Et orientur in domibus eius spine et urtice et paliurus in munitionibus eius. Et erit cubile draconum et pascua struthionum. Et occurrent demonia ono

centauris et pilosus clamabit
alter ad alterum ibi cubabit lamia
et invenit sibi requiem ibi habu
it foveam ericius et enutrivit
catulos et circumfodit et fovit in um
bra eius illuc congregati sunt
milui alter ad alterum Requirite dili
genter in libro domini et legite unum
ex eis non defuit quia quod ex ore
meo procedit ille mandavit et
spiritus eius ipse congregavit ea et
ipse misit eis sortem et manus
eius divisit eam illis in mensuram
usque in eternum possidebunt eam
in generatione et generationem habita
bunt in ea Capitulum xxxv.

Letabitur deserta et invia et
exultabit solitudo et ex
ultabit letabunda et lau
dans Gloria libani data est ei decor
carmeli et saron Ipsi videbunt
gloriam domini et decorem dei nostri
Confortate manus dissolutas et
genua debilia roborate Dicite
pusillanimes confortamini et no
lite timere Ecce deus vester ultionem
adducet retributionem deus ipse
veniet et salvabit nos Tunc
aperientur oculi cecorum et aures
surdorum patebunt Tunc saliet
claudus sicut cervus et aperta erit
mutorum lingua Quia scisse sunt
in deserto aque et torrentes in so
litudine et que erat arida in stag
num et sitiens in fontes aquarum
In cubilibus in quibus prius dra
cones habitabant orietur viror
calami et iunci Et ibi erit semi
ta et via et via sancta vocabitur
Non transibit per eam pollutus Et hec

erit vobis directa via ita ut
stulti non errent per eam Non erit
ibi leo et mala bestia non ascen
det per eam nec invenietur ibi Et
ambulabunt qui liberati fuerint
et redempti a domino convertentur
et venient in syon cum laude
et letitia sempiterna super caput
eorum gaudium et letitiam obtine
bunt et fugiet dolor et gemitus

Et factum est Capitulum xxxvi.
in quarto decimo anno
regis ezechie ascendit
sennacherib rex assiriorum super
omnes civitates iuda munitas
et cepit eas Et misit rex assiri
orum rapsacen de lachis in ierusalem ad
regem ezechiam in manu gra
vi et stetit in aqueductu pisci
ne superioris in via agri fullonis
Et egressus est ad eum heliachim
filius elchie qui erat super domum
et sobna scriba et ioahe filius a
saph a commentariis Et dixit ad eos
rabsaces Dicite ezechie Hec dicit
rex magnus rex assiriorum Que
est ista fiducia qua confidis aut
quo consilio et fortitudine rebel
lare disponis Super quem habes fi
duciam quia recessisti a me Ecce
confidis super baculum arundineum
confractum istum super egiptum
cui si innisus fuerit homo intra
bit in manum eius et perforabit
eam Sic pharao rex egipti om
nibus qui confidunt in eo Quod
si responderis michi in domino
deo nostro confidimus nonne ipse
est cuius abstulit ezechias ex
celsa et altaria et dixit iude et

rapsaces

[illegible] coram altari isto adorabitis
Et nunc trade te domino meo regi
assiriorum et dabo tibi duo
milia equorum nec poteris ex te
prebere ascensores eorum et quomodo
sustinebis faciem iudicis unius
loci ex servis domini mei minoribus
Quod si confidis in egipto in qua-
driga et in equitibus et nunc num-
quid sine domino ascendi ad terram
istam ut disperdem eam Dominus
dixit ad me Ascende ad terram
istam et disperde eam Et dixit
eliachim et sobna et ioae ad rap-
sacen Loquere ad servos tuos syra
lingua Intelligimus enim Ne
loquaris ad nos iudaice in auribus
populi qui est super murum Et di-
xit ad eos rapsaces Numquid ad
dominum tuum et ad te misit me do-
minus meus ut loquerer omnia verba
ista et non potius ad viros qui
sedent super murum ut comedant
stercora sua et bibant urinam
pedum suorum vobiscum Et stetit rap-
saces et clamavit iudaice voce
magna dicens Audite verba re-
gis magni regis assiriorum Hec
dicit rex Non seducat vos eze-
chias quia non poterit eruere vos
Et non vobis tribuat fiduciam
ezechias super domino dicens Erui-
ens liberabit nos dominus Non da-
bitur civitas ista in manu regis
assiriorum Nolite audire ezechiam
Hec enim dicit rex assiriorum Fa-
cite mecum benedictionem et egredi-
mini ad me et comedite unusquis-
que ficum suam et bibite unusquis-
que aquam cisterne sue donec veni-
am et tollam vos ad terram que
est ut terra vestra terram frumenti
et vini terram panis et vinearum
Ne conturbet vos ezechias di-
cens Dominus liberabit nos Numquid
liberaverunt dii gentium unusquisque
terram suam de manu regis as-
siriorum Ubi est deus emath et
arfath ubi est deus sepharvaim
Numquid liberaverunt samariam de
manu mea ut eruat dominus
ierusalem de manu mea Et siluerunt
et non responderunt ei verbum Man-
daverat enim eis rex dicens
Ne respondeatis ei Et ingressus
est eliachim filius elchie qui erat
super domum et sobna scriba et ioae
filius asaph a commentariis ad
ezechiam scissis vestibus et nun-
ciaverunt ei verba rapsacis xxxvii

Et factum est cum au-
disset rex ezechias scidit
vestimenta sua et obvolutus
est sacco et intravit in domum domini
Et misit eliachim qui erat super
domum et sobnam scribam
et seniores de sacerdotibus opertos
saccis ad ysaiam filium amos pro-
phete Et dixerunt ad eum Hec di-
cit ezechias Dies tribulationis et
angustie et correptionis et angus- (marg.: et blasphemie)
tie dies hec quia venerunt filii us-
que ad partum et virtus non est (marg.: pariendi)
parturienti Si quomodo audiat
dominus deus tuus verba rapsacis
quem misit rex assiriorum dominus
suus ad blasphemandum deum viven-
tem et exprobrandum in sermonibus que
audivit dominus deus tuus Leva
ergo orationem pro reliquiis que re-

pre sunt. Et venerunt servi regis ezechie ad ysaiam. Et dixit ad eos ysaias. Hec dicetis domino vestro. Hec dicit dominus. Ne timeas a facie verborum que audisti quibus blasphemaverunt pueri regis assiriorum me. Ecce ego dabo ei spiritum et audiet nuntium et revertetur ad terram suam et corruere eum faciam gladio in terra sua. Reversus est autem rapsaces et invenit regem assiriorum preliantem adversus lobnam. Audierat enim quod profectus esset de lachis. Et audivit de theraca rege ethiopie dicentes. Egressus est ut pugnet contra te. Quod cum audisset misit nuntios ad ezechiam dicens. Hec dicetis ezechie regi iude loquentes et dicentes. Non te decipiat deus tuus in quo tu confidis dicens. Non dabitur ierusalem in manus regis assiriorum. Ecce tu audisti omnia que fecerunt reges assiriorum omnibus terris quas subverterunt et tu poteris liberari. Numquid eruerunt eos dii gentium quas subverterunt patres eorum gozan et aran et reseph et filios eden qui erant in thalassar. Ubi est rex emath et rex arphath et rex urbis sepharnaim anna et ava. Et tulit ezechias libros de manu nuntiorum et legit eos et ascendit in domum domini et expandit eos coram domino et oravit ad dominum dicens. Domine deus exercituum deus israhel qui sedes super cherubim tu es deus solus omnium regnorum terre tu fecisti celum et terram. Inclina domine aurem tuam et audi aperi oculos tuos et vide et audi omnia verba sennacherib que misit ad blasphemandum deum viventem. Vere enim domine desertas fecerunt reges assiriorum terras et regiones earum et dederunt deos earum igni. Non enim erant dii sed opera hominum lignum et lapides et comminuerunt eos. Et nunc domine deus noster salva nos de manu eius et cognoscant omnia regna terre quia tu es dominus solus. Et misit ysaias filius amos ad ezechiam dicens. Hec dicit dominus deus israhel. Pro quibus rogasti me de sennacherib rege assiriorum hoc est verbum quod locutus est dominus super eum. Despexit te subsannavit te virgo filia syon post te caput movit virgo filia iherusalem. Quem exprobrasti et quem blasphemasti et super quem exaltasti vocem tuam et levasti altitudinem oculorum tuorum. Exprobrasti domino et dixisti. In multitudine quadrigarum mearum ego ascendi altitudines montium iuga libani. Et succidam excelsa cedrorum eius et electas abietes illius et introibo altitudine summitatis eius saltum carmeli eius. Ego fodi et bibi aquam et exsiccavi vestigio pedis mei omnes rivos aggerum. Numquid non audisti que olim fecerim ei ex diebus antiquis ego plasmavi illud et nunc adduxi. Et factum est in eradicationem collium compugnantium et civitatum munitarum. Habitatores earum breviata manu contremuerunt

erunt et confusi sunt facti sunt sicut fenum agri et gramen pascue et herba tectorum que exaruit antequam maturesceret. Habitationem tuam et egressum tuum et introitum tuum cognovi et insaniam tuam contra me. Cum fureres adversum me superbia tua ascendit in aures meas. Ponam ergo circulum in naribus tuis et frenum in labiis tuis et reducam te in viam per quam venisti. Tibi autem hoc erit signum. Comede hoc anno que sponte nascuntur et in anno secundo pomis vescere. In anno autem tercio seminate et metite et plantate vineas et comedite fructum earum. Et mittet id quod salvatum fuit de domo iuda et quod reliquum est mittet radicem deorsum et faciet fructum sursum quia de ierusalem exibunt reliquie et salvatio de monte syon. Zelus domini exercituum faciet illud. Propterea hec dicit dominus de rege assiriorum. Non intrabit civitatem hanc et iaciet ibi sagittam et non occupabit eam clipeus et non mittet in circuitu eius aggerem. In via qua venit per eam revertetur et civitatem hanc non ingredietur dicit dominus. Et protegam civitatem istam ut salvem eam propter me et propter david servum meum. Egressus est autem angelus domini et percussit in castris assiriorum centum octoginta milia quinque et surrexerunt mane et ecce omnium cadavera mortuorum. Et egressus est et abiit. Et reversus est sennacherib rex assiriorum et habitavit in ninive. Et factum est cum adoraret in templo nesrach deum suum adramalech et sarasar filii eius percusserunt eum gladio fugeruntque in terram ararat et regnavit asarhaddon filius eius pro eo.

Capitulum XXXVIII

In diebus illis egrotavit ezechias usque ad mortem et introivit ad eum ysaias filius amos propheta et dixit ei. Hec dicit dominus. Dispone domui tue quia morieris tu et non vives. Et convertit ezechias faciem suam ad parietem et oravit ad dominum et dixit. Obsecro domine memento queso quomodo ambulaverim coram te in veritate et corde perfecto et quod bonum est in oculis tuis fecerim. Et flevit ezechias fletu magno. Et factum est verbum domini ad ysaiam dicens. Vade et dic ezechie. Hec dicit dominus deus david patris tui. Audivi orationem tuam et vidi lacrimas tuas. Ecce ego adiciam super dies tuos quindecim annos et de manu regis assiriorum eruam te et civitatem istam et protegam eam. Hoc autem erit tibi signum a domino quia faciet dominus verbum hoc quod locutus est. Ecce ego reverti faciam umbram linearum per quas descenderat in horologio achaz in sole retrorsum decem lineis. Et reversus est sol decem lineis per gradus quos descenderat. Scriptura ezechie regis iude cum egrotasset et convaluisset de infirmitate sua. Ego dixi in dimidio dierum meorum vadam ad portas inferi. Quesivi residuum annorum

antequam

meorum. Dixi: non videbo dominum
~~meum~~ deum in terra viventium. Non
aspiciam hominem ultra et habita-
torem quietis. Generatio mea abla-
ta est et convoluta est a me quasi
tabernaculum pastorum. Precisa est
velud a texente vita mea. Dum
adhuc ordirer succidit me. De ma-
ne usque ad vesperam finies me.
Sperabam usque ad mane quasi
leo sic contrivit omnia ossa mea.
De mane usque ad vesperam finies
me. Sicut pullus hyrundinis
sic clamabo meditabor ut colum-
ba. Attenuati sunt oculi mei sus-
picientes in excelsum. Domine
vim patior responde pro me. Quid
dicam aut quis respondebit
michi cum ipse fecerim. Recogi-
tabo tibi omnes annos meos in ama-
ritudine anime mee. Domine
si sic vivitur et in talibus vita
spiritus mei corripies me et vivi-
ficabis me. Ecce in pace amari-
tudo mea amarissima. Tu autem
eruisti animam meam ut non
periret. Proiecisti post tergum tuum
omnia peccata mea. Quia non infer-
nus confitebitur tibi neque mors
laudabit te. Non expectabunt qui
descendunt in lacum veritatem tu-
am. Vivens vivens ipse confi-
tebitur tibi sicut et ego hodie. Pa-
ter filiis notam faciat veri-
tatem tuam. Domine salvum me
fac et psalmos nostros cantabimus
cunctis diebus vite nostre in do-
mo domini. Et iussit ysaias ut tol-
lerent massam de ficis et cataplas-
marent super vulnus et sanaretur.

Et dixit ezechias: Quod erit sig-
num quia ascendam in domum ~~domini~~
domini. Capitulum xxxix.

In tempore illo misit mero-
dach baladan filius baladan
rex babilonis libros et mu-
nera ad ezechiam. Audierat
enim quod egrotasset et convalu-
isset. Letatus est autem super eis
ezechias et ostendit eis cellam
aromatum et argenti et auri
et odoramentorum et unguenti
optimi et omnes apothecas sup-
pellectilis sue et universa que
inventa sunt in thezauris eius.
Non fuit verbum quod non osten-
deret eis ezechias in domo sua
et in omni potestate sua. Introi-
vit autem ysaias propheta ad
regem ezechiam et dixit ei:
Quid dixerunt viri isti et unde
venerunt ad te? Et dixit ezechi-
as: De terra longinqua venerunt
ad me de babilone. Et dixit: Quid
viderunt in domo tua? Et dixit
Ezechias: Omnia que in domo
mea sunt viderunt. Non fuit
res quam non ostenderim eis
in thezauris meis. Et dixit y-
saias ad ezechiam: Audi verbum
domini exercituum. Ecce dies venient
et auferentur omnia que in domo
tua sunt et que thezaurizave-
runt patres tui usque ad diem
hanc in babilonem. Non relin-
quetur quicquam dicit dominus. Et
de filiis tuis qui exibunt de te
quos genueris tollent et erunt
eunuchi in palacio regis
babilonis. Et dixit ezechias ad

ysaiam Verbum domini quod
locutus est Et dixit fiat pax
et veritas in diebus meis Capitulum XL

Consolamini popule meus
dicit dominus deus vester lo
quimini ad cor ierusalem et advocate e
am quoniam completa est mali[cia]
eius Dimissa est iniquitas il
lius Suscepit de manu domi
ni duplicia pro omnibus peccatis suis
Vox clamantis in deserto para
te viam domini rectas facite in so
litudine semitas dei nostri Omnis
vallis exaltabitur et omnis mons
et collis humiliabitur et erunt pra
va in directa et aspera in vias
planas Et revelabitur gloria domini
et videbit omnis caro pariter quod
os domini locutum est Vox dicentis
Clama Et dixit Quid clamabo
Omnis caro fenum et omnis gloria
eius sicut flos agri Et siccatum
est fenum et cecidit flos quia spiritus
dei sufflavit in eo Vere fenum est
populus Et siccatum est fenum et
cecidit flos Verbum autem domini di
vini stabit in eternum Super montem
excelsum ascende tu qui evan
gelizas syon exalta in fortitudi
ne vocem tuam qui evange
lizas syon ierusalem Exalta noli ti
mere Dic civitatibus iude Ecce
deus vester Ecce dominus deus in for
titudine veniet et brachium eius
dominabitur Ecce merces eius cum
eo et opus illius coram illo Si
cut pastor gregem suum pascet
et in brachio suo congregabit
agnos et in sinu suo levabit

fetas ipse portabit Quis mensus
est pugillo aquas et celos pal
mo ponderavit Quis appendit
tribus digitis molem terre et li
bravit in pondere montes et colles
in statera Quis adiuvit spiritum
domini aut quis consiliarius eius
fuit et ostendit illi Cum quo iniit
et instruxit eum et docuit eum
semitam iusticie et erudivit eum
sciencia et viam prudencie osten
dit illi Ecce gentes quasi stilla
situle et quasi momentum statere
reputate sunt Ecce insule quasi
pulvis exiguus et libanus non
sufficiet ad succendendum et ani
malia eius non sufficient ad holo
caustum Omnes gentes quasi non
sint sic sunt coram eo et quasi
nichilum et inane reputate sunt
ei Cui ergo similem fecistis deum aut
quam ymaginem ponetis ei Num
quid sculptile conflavit faber
aut artifex auro figuravit illud
et laminis argenteis argentari
us Forte lignum et imputribile e
legit artifex sapiens querit quo
modo statuat simulachrum quod non move
atur Numquid non scietis numquid
non audistis non annunciatum est ab
initio vobis Numquid intellexis
tis fundamenta terre Qui sedet
super girum terre et habitatores
eius sunt quasi locuste Qui ex
tendit velud nichilum celos et
expandit eos sicut tabernaculum
ad inhabitandum Qui dat secre
torum scrutatores quasi non sint
iudices terre velud inane fecit
Et quidem neque plantati neque

satus neque radicatus in terra truncus eorum. Repente flavit in eos et aruerunt et turbo quasi stipulam auferet eos. Et cui assimilastis me et adequastis me dicit sanctus. Levate in excelsum oculos vestros et videte (vide) quis creavit haec. Qui educit in numero militiam eorum et omnes ex nomine vocat pre multitudine fortitudinis et roboris virtutisque eius. Dicit dominus neque unum reliquum fuit. Quare dicis iacob et loqueris israhel abscondita est via mea a domino et a deo meo iudicium meum transibit. Numquid nescis aut non audisti. Deus sempiternus dominus qui creavit terminos terre non deficiet neque laborabit nec est investigatio sapientie eius. Qui dat lasso virtutem et hiis qui non sunt fortitudinem et robur multiplicat. Deficient pueri et laborabunt et iuvenes in infirmitate cadent. Qui autem sperant in domino mutabunt fortitudinem. Assument pennas sicut aquile current et non laborabunt ambulabunt et non deficient. Capitulum xli.

Taceant a me insule et gentes mutent fortitudinem accedant et tunc loquantur simul ad iudicium propinquemus. Quis suscitavit ab oriente iustum vocavit eum ut sequeretur se dabit in conspectu eius gentes et reges obtinebit. Dabit quasi pulverem gladio eius sicut stipulam vento raptam arcum eius. Persequetur eos transibit in pace semita in pedibus eius non apparebit. Quis hoc operatus est et fecit vocans generationes ab exordio. Ego dominus primus et novissimus ego sum. Viderunt insule et timuerunt extrema terre obstupuerunt appropinquaverunt et accesserunt. Unusquisque proximo suo auxiliabitur et fratri suo dicet. Confortare. Confortabit faber erarius percutiens malleo eum qui cudebat tunc temporis dicens glutino bonum est et confortavit eum clavis ut non moveatur. Et tu israhel serve meus iacob quem elegi semen abraham amici mei in quo apprehendi te ab extremis terre et a longinquis eius vocavi te et dixi tibi. Servus meus es tu elegi te et non abieci te. Ne timeas quia tecum sum ego ne declines quia ego deus tuus sum. Confortavi te et auxiliatus sum tui et suscepit te dextera iusti mei. Ecce confundentur et erubescent omnes qui pugnant adversum te. Erunt quasi non sint et velud consumptio homines bellantes adversum te quia ego dominus deus tuus apprehendens manum tuam dicensque tibi. Ne timeas ego adiuvi te. Noli timere vermis iacob qui mortuus es rex israhel (mortui estis ex israhel). Ego auxiliatus sum tui dicit dominus et redemptor tuus sanctus israhel. Ego posui te quasi plaustrum triturans novum habens rostra

sententias Triturabis montes
et comminues et colles quasi pul
verem pones ventilabis eos et
ventus tollet et turbo disperget
eos Et tu exultabis in domino
in sancto ysrahel letaberis E
geni et pauperes querunt aquas
et non sunt lingua eorum si
tit Ego dominus exaudiam eos
deus ysrahel non derelinquam eos
Aperiam in supinis collibus
flumina et in medio camporum
fontes ponam desertum in stagna
aquarum et terram inviam in rivos
aquarum Dabo in solitudine ce
drum et spinam et myrtum et lig
num olive Ponam in deserto abi
etem ulmum et buxum simul
ut videant et sciant et reco
gitent et intelligant pariter
quia manus domini fecit hoc et
sanctus ysrahel creavit illud Pro
pe facite iudicium vestrum dicit dominus
afferte si quid forte habetis di
xit rex iacob Accedant et nun
tient nobis quecumque ventura
sunt Priora que fuerunt nun
tiate et ponemus cor nostrum et
sciemus novissima eorum et que
ventura sunt indicate nobis
Annuntiate que ventura sunt in
futurum et sciemus quia dii estis
vos Bene quoque aut male si po
testis facite et loquamur et vide
amus simul Ecce vos estis ex ni
chilo et opus vestrum ex eo quod non
est abhominatio est qui elegit
vos Suscitavi ab aqui
lone et veniet ab ortu solis
Vocabit nomen meum et adducet

magistratus quasi lutum et velut
plastes conculcans humum Quis
annuntiavit ab exordio ut sciamus et a prin
cipio et dicemus iustus es Non
est annuntians neque predicans
neque audiens sermones vestros Pri
mus ad syon dicet ecce assunt
et ierusalem evangelistam dabo
Et vidi et non erat neque ex istis
quisquam qui iniret consilium et
interrogatus responderet verbum Ecce
omnes iniusti et vana opera eorum
ventus et inane simulacra eorum

vana

Ecce servus meus cap. xlij.
suscipiam eum electus
meus complacuit sibi
in illo anima mea Dedi spiritum
meum super eum iudicium gentibus
proferet Non clamabit neque ac
cipiet personam neque audietur
foris vox eius Calamum quassa
tum non conteret et linum fumi
gans non extinguet In verita
te educet iudicium non erit tris
tis neque turbulentus Donec po
nat in terra iudicium et legem
eius insule expectabunt Hec
dicit dominus deus creans celos
et extendens eos firmans terram
et que germinant ex ea Dans fla
tum populo qui est super eam
et spiritum calcantibus eam Ego do
minus vocavi te in iustitia et ap
prehendi manum tuam Et servavi
te et dedi te in fedus popu
li in lucem gentium Ut aperires
oculos cecorum et educeres de con
clusione vinctum de domo carce
ris sedentes in tenebris Ego do[minus]
hoc est nomen meum Gloriam meam

alten non dabo et laudem me
am sculptilibus [illegible] que prima fue
[illegible] ecce venerunt nova [illegible]
go annuncio antequam oriantur [illegible]
[illegible] nobis faciam Cantate dno
canticum novum laus eius ab ex
tremis terre Qui descendistis in
mare et plenitudo eius insule
et habitatores earum Sublevetur
desertum et civitates eius in domi
bus habitabit cedar laudate ha
bitatores petre de vertice montium
clamabunt Ponent domino glori
am et laudem eius in insulis nu
nciabunt Dominus sicut fortis egre
dietur et sicut vir preliator susci
tabit zelum Vociferabit et cla
mabit super inimicos suos confor
tabitur Tacui semper silui paciens
fui sicut pariens loquar Dissi
pabo et absorbebo simul desertos
faciam montes et colles et omne
gramen eorum exsiccabo Et ponam
flumina in insulas et stagna arefa
ciam et ducam cecos in via
quam nesciunt in semitis quas ig
noraverunt ambulare eos faciam
Ponam tenebras eorum coram eis
in lucem et prava in directa hec v
erba feci eis et non dereliqui eos Con
versi sunt retrorsum Confundantur
confusione qui confidunt in sculp
tili qui dicunt conflatili vos dii
nostri Surdi audite et ceci intue
mini ad videndum Quis cecus nisi
servus meus et surdus nisi ad quem
nuncios meos misi Quis cecus
nisi qui venundatus est Et quis cecus
nisi servus domini Qui vides multa
nonne custodies Qui apertas

habes aures nonne audies Et
dominus voluit ut sanctificaret eum
et magnificaret legem et extol
leret Ipse autem populus direptus
et vastatus laqueus iuvenum
omnes et in domibus carcerum ab
scondita sunt in rapinam nec est
qui eruat in direptionem et non
est qui dicat redde Quis est in
vobis qui audiat hoc attendat et
auscultet futura Quis dedit in
direptionem iacob et israhel vasta
tibus Nonne dominus ipse cui peccavimus et noluerunt in viis eius
ambulare non audierunt legem
eius et effudit super eum indig
nationem furoris sui et forte bel
lum et combussit eum in cir
cuitu et non cognovit et suc
cendit eum et non intellexit

Et nunc hec dicit cap. xliii.
dominus creans te iacob
et formans te israhel No
li timere quia redemi te et vo
cavi te nomine tuo meus es tu
Cum transieris per aquas tecum ero
et flumina non operient te Cum
ambulaveris in igne non com
bureris et flamma non ardebit
in te quia ego dominus deus tuus
sanctus israhel salvator tuus
Dedi propiciationem tuam egiptum
ethiopiam et saba pro te Ex quo
honorabilis factus es in oculis
meis et gloriosus ego dilexi te
Et dabo homines pro te et populos
pro anima tua Noli timere quoniam
tecum ego sum Ab oriente
adducam semen tuum Ab orien
te Adducam semen tuum et ab

occidente congregabo te. Dicam aquiloni da et austro noli prohibere. Affer filios meos de longinquo et filias meas ab extremis terre. Et omnem qui invocat nomen meum in gloriam meam creavi eum formavi eum et feci eum. Educ foras populum cecum et oculos habentem surdum et aures ei sunt. Omnes gentes congregate sunt simul et collecte sunt tribus. Quis in vobis annunciet istud. Dent testes eorum et iustificentur et audiant et dicant vere. Vos testes mei dicit dominus et servus meus quem elegi ut sciatis et credatis michi et intelligatis quia ego ipse sum. Ante me non est formatus deus et non est absque me salvator. Ego annunciavi et salvavi auditum feci et non fuit in vobis alienus. Vos testes mei estis dicit dominus et ego deus ab inicio ego ipse et non est qui de manu mea eruat. Operabor et quis avertet illud. Hec dicit dominus redemptor vester sanctus israhel. Propter vos emisi eum in babilonem et detraxi vectes universos et chaldeos in navibus suis gloriantes. Ego dominus sanctus vester creans israhel rex vester. Hec dicit dominus qui dedit in mari viam et in aquis torrentibus semitam. Qui eduxit quadrigam et equum agmen et robustum. Simul obdormierunt nec resurgent. Contriti sunt. Ne memineritis priorum et antiqua ne intueamini. Ecce ego facio nova et nunc orientur utique cognoscetis ea.

Ponam in deserto viam et in invio flumina. Glorificabit me bestia agri dracones et strutiones quia dedi in deserto aquas flumina in invio ut darem potum populo meo electo. Populum istum formavi michi laudem meam narrabit. Non me invocasti iacob nec laborasti in me israhel. Non obtulisti michi arietem holocausti tui et victimis tuis non glorificasti me. Non te servire feci in oblatione nec laborem tibi prebui in thure. Non emisti michi argento calamum et adipe victimarum tuarum non inebriasti me. Verumtamen servire me fecisti in peccatis tuis prebuisti michi laborem in iniquitatibus tuis. ~~ego sum~~ Ego sum ipse qui deleo iniquitates tuas propter me et peccatorum tuorum non recordabor. Reduc me in memoriam et iudicemur simul. Narra siquid habes ut iustificeris. Pater tuus primus peccavit et interpretes tui prevaricati sunt in me. Et contaminavi principes sanctos. Dedi ad internicionem iacob et israhel in blasphemiam. Capitulum xliiii.

Et nunc audi serve meus iacob et israhel quem elegi. Hec dicit dominus faciens et formans te ab utero auxiliator tuus. Noli timere serve meus iacob et rectissime quem elegi. Effundam enim aquas super sicientem et fluenta super aridam. Effundam spiritum meum super semen tuum et benedictionem meam super stirpem tuam. Et germinabunt inter herbas quasi

salices iuxta preter fluentes aquas
Iste dicet domini ego sum et iste
vocabit in nomine iacob Et
hic scribet manu sua domino et
in nomine israhel assimilabitur
Hec dicit dominus rex israhel et
redemptor eius dominus exercituum
Ego primus et ego novissimus
et absque me non est deus
Quis similis mei vocet et annunci-
et ordine exponat michi ex
quo constitui populum antiquum
Ventura que futura sunt annunci-
ent eis Nolite timere neque conturbemini
Ex tunc audire te feci et an-
nunciavi Vos estis testes mei Nu-
mquid est deus absque me et forma-
tor quem ego non noverim Plaste
ydoli omnes nichil sunt et amantis-
sima eorum non proderunt eis Ipsi
sunt testes eorum quia non vident
neque intelligunt ut confunda-
tur Quis formavit deum et sculp-
tile conflavit ad nichilum utile Ec-
ce omnes participes eius confunde-
tur Fabri enim sunt ex hominibus
Convenient omnes stabunt et pa-
vebunt et confundentur simul Fa-
ber ferrarius lima operatus est in
prunis et in malleis formavit illud
et operatus est in brachio fortitudinis
sue Esuriet et deficiet et non bibet
aquam et non lassescet Artifex lig-
narius extendit normam formavit
illud in runcina fecit illud
in angularibus et in circino torna-
vit illud et fecit ymaginem viri
quasi speciosum hominem habitan-
tem in domo Succidit cedros tu-
lit ylicem et quercum que steterat

inter ligna saltus plantavit
pinum quam pluvia nutrivit et
facta est hominibus in focum Sump-
sit ex eis et calefactus est Et succen-
dit et coxit panes De reliquo autem
operatus est deum et adoravit et
fecit sculptile et curvatus est an-
te illud Medium eius combussit igni
et de medio eius coxit carnes
et comedit Coxit pulmentum
et saturatus est et calefactus est
et dixit Va calefactus sum vidi
focum Reliquum autem eius deum fe-
cit et sculptile fecit sibi Curvatur
ante illud et adorat et obsecrat dicens Libe-
ra me quia deus meus es tu Ne-
scierunt neque intellexerunt obliti
enim sunt ne videant oculi eorum
et ne intelligant corde suo Non
recogitant in mente sua neque cog-
noscunt neque sentiunt ut dicant
Medietatem eius combussi igne
et coxi super carbones eius panes
coxi carnes et comedi Et de reli-
quo eius ydolum faciam ante truncum
ligni procidam Pars eius cinis
est Cor insipiens adoravit illud
et non liberabit animam suam neque
dicet Forte mendacium est in
dextera mea Memento horum
iacob et israhel quia servus meus
es tu Et formavi te servus meus
es tu israhel ne obliviscaris mei
Delevi ut nubem iniquitates tu-
as et quasi nebulam peccata tua Rever-
tere ad me quia redemi te Laudate
celi quoniam misericordiam fecit dominus Iubi-
late extrema terre resonate montes
laudationem saltus et omne lig-
num eius quia redemit dominus iacob

et israhel gloriabitur. Hec dicit dominus redemptor tuus et formator tuus ex utero. Ego sum dominus faciens omnia, extendens celos solus, stabiliens terram et nullus mecum. Irrita faciens signa divinorum et ariolos in furorem vertens. Convertens sapientes retrorsum et scientiam eorum stultam faciens. Suscitans verbum servi sui et consilium nuntiorum suorum complens. Qui dico ierusalem habitaberis et civitatibus iuda edificabimini, deserta eius suscitabo. Qui dico profundo desolare et flumina tua arefaciam. Qui dico cyro pastor meus es et omnem voluntatem meam complebis. Qui dico ierusalem edificaberis et templo fundaberis et dicit dominus. Capitulum quadragesimum quintum

Hec dicit dominus christo meo cyro cuius tenui dexteram ut subiciam ante faciem eius gentes et dorsa regum vertam et aperiam coram eo ianuas et porte non claudentur. Ego ante te ibo et gloriosos terre humiliabo, portas ereas conteram et vectes ferreos confringam. Et dabo tibi thesauros absconditos et archana secretorum revelabo ut scias quia ego dominus qui voco nomen tuum deus israhel electum meum. Et vocavi te in nomine tuo. Assimulavi te et cognovisti me. Ego dominus et non est ~~amplius~~ extra me non est deus. Accinxi te et non cognovisti me ut sciant hii qui ab ortu solis et qui ab occidente quia absque me non est deus. Ego dominus et non alius. Formans lucem et creans tenebras, faciens pacem et creans malum, ego dominus faciens omnia hec. Rorate celi desuper et nubes pluant iustum, aperiatur terra et germinet salvatorem et iustitia oriatur simul. Ego dominus creavi eum. Ve qui contradicit fictori suo testa de samiis terre. Numquid dicit lutum figulo suo quid facis et opus tuum absque manibus est. Ve qui dicit patri quid generas et mulieri quid parturis. Hec dicit dominus sanctus israhel plastes eius. Ventura interrogate me super filios meos et super opus manuum mearum mandate michi. Ego feci terram et hominem super eam creavi ego, manus mee extenderunt celos et omni militie eorum mandavi. Ego suscitavi eum ad iustitiam et omnes vias eius dirigam. Ipse edificabit civitatem meam et captivitatem meam dimittet non in pretio neque in muneribus dicit dominus deus omnipotens. Labor egypti et negotiatio ethiopie et sabaim viri sublimes ad te transibunt et tui erunt, post te ambulabunt, vincti manicis pergent et te adorabunt teque deprecabuntur. Tantum in te est deus et non est absque te deus. Vere tu es deus absconditus deus israhel salvator. Confusi sunt et erubuerunt omnes simul, abierunt in confusionem fabricatores errorum. Israhel salvatus est in domino salute eterna. Non confundemini et non erubescetis usque in seculum seculi. Quia hec dicit

dominus creans celos ipse est deus
formans terram et faciens eam
ipse plastes eius. Non in vanum cre-
avit eam. Ego dominus et non
est alius. Non in abscondito locu-
tus sum in loco terre tenebroso.
Non dixi semini iacob frustra
querite me. Ego dominus loquens
iusticiam annuncians recta. Congre-
gamini qui salvati estis de gentibus.
Nescierunt qui levant signum scul-
pture sue et rogant deum non
salvantem. Annunciate et venite et
consiliamini simul. Quis auditum
fecit hoc ab initio. Ex tunc predi-
xi illud. Nunquid non ego dominus
et non est ultra deus absque me.
Deus iustus et salvans non est
preter me. Convertimini ad me et sal-
vi eritis omnes fines terre quia
ego dominus et non est alius. In
memet ipso iuravi egredietur
de ore meo iusticie verbum et non
revertetur. quia michi curvabitur
omne genu et iurabit omnis
lingwa. Ergo in domino dicent
mee sunt iusticie et imperium.
Ad eum venient et confundentur
omnes qui repugnant ei. In domino
iustificabitur et laudabitur omne
semen israhel. Capitulum xlvi.

Confractus est bel contri-
tus est nabo facta sunt
simulachra eorum besti-
is et iumentis. Onera vestra gravi
onere usque ad lassitudinem con-
tabuerunt et contrita sunt simul.
Non potuerunt salvare portantem
et anima eorum in captivitatem
ibit. Audite me domus iacob et omne
residuum domus israhel qui por-
tamini a meo utero qui gestamini
a vulva. Usque ad senec-
tam ego ipse et usque ad canos
ego portabo. ego feci et ego fe-
ram. ego portabo et ego salva-
bo. Cui assimilastis me et ad-
equastis et comparastis me et fe-
cistis similem. Qui confertis
aurum de sacculo et argentum
statera ponderatis. conducen-
tes aurificem ut faciat deum pro-
cidunt et adorant. portant illum
in humeris gestantes et ponen-
tes in loco suo et stabit ac de lo-
co suo non movebitur. Sed et cum clamaverint
ad eum non audiet.
de tribulatione non salvabit
eos. Mementote istud et confundamini.
Redite prevaricatores ad cor.
Recordamini prioris seculi quoniam
ego sum deus et non est ul-
tra deus nec est similis michi an-
nuncians ab exordio no-
vissimum et ab initio que non-
dum facta sunt dicens. Con-
silium meum stabit et omnis vo-
luntas mea fiet. Vocans ab
oriente avem de terra longin-
qua virum voluntatis mee. Et
locutus sum et adducam
illud creavi et faciam illud.
Audite me duro corde qui
longe estis a iusticia. Prope feci
iusticiam meam non elongabitur
et salus mea non morabitur.
Dabo in syon salutem et in ihe-
rusalem gloriam meam. Capitulum xlvii.

Descende sede in pulvere
virgo filia babilonis sede

in terra Non est solium filie chaldeorum quia ultra non vocaberis mollis et tenera. Tolle molam et mole farinam. Denuda turpitudinem tuam discoperi humerum revela crura transi flumina. Revelabitur ignominia tua et videbitur obprobrium tuum. Ultionem capiam et non resistet mihi homo. Redemptor noster dominus exercituum nomen illius sanctus israhel. Sede tace et intra in tenebras filia ~~chaldeorum~~ quia non vocaberis ultra domina regnorum. Iratus sum super populum meum contaminavi hereditatem meam et dedi eos in manu tua. Non posuisti eis misericordias super senem aggravasti iugum tuum valde. Et dixisti in sempiternum ero domina. Non posuisti super cor tuum neque recordata es novissimi tui. Et nunc audi haec delicata et habitans confidenter que dicis in corde tuo Ego sum et non est preter me amplius. Non sedebo vidua et ignorabo sterilitatem. Venient tibi haec duo subito in die una sterilitas et viduitas universa venerunt super te propter multitudinem maleficiorum tuorum et propter duritiam incantatorum tuorum vehementer. Et fiduciam habuisti in malicia tua et dixisti Non est qui videat me. Sapientia tua et scientia tua haec decepit te. Et dixisti in corde tuo Ego sum et preter me non est altera. Veniet super te malum et nescies ortum eius. Et irruet super te calamitas quam non poteris expiare. Veniet super

caldeorum // semen // Venient

te repente miseria quam nescies. Sta cum incantatoribus tuis et cum multitudine maleficiorum tuorum in quibus laborasti ab adolescentia tua si forte quid prosit tibi aut si possis fieri fortior. Defecisti in multitudine consiliorum tuorum. Stent et salvent te augures celi qui contemplabantur sidera et supputabant menses ut ex eis annunciarent ventura tibi. Ecce facti sunt quasi stipula ignis combussit eos. Non liberabunt animam suam de manu flamme. Non sunt prune quibus calefiant neque focus ut sedeant ad eum. Sic facta sunt tibi in quibuscumque laboraveras. Negociatores tui ab adolescentia tua unusquisque in via sua erravit. Non est qui salvet te.

Capitulum xlviii.

Audite haec domus iacob qui vocamini nomine israhel et de aquis iuda existis qui iuratis in nomine domini et dei israhel recordamini non in veritate neque in iusticia. De civitate enim sancta vocati sunt et super deum israhel constabiliti sunt dominus exercituum nomen eius. Priora ex tunc annunciavi et ex ore meo exierunt et audita feci ea. Repente operatus sum et venerunt. Sciebam enim quia durus es tu et nervus ferreus cervix tua et frons tua erea. Predixi tibi ex tunc antequam venirent indicavi tibi ne forte diceres ydola mea fecerunt haec et sculptilia mea et conflatilia mandaverunt ista. Que audisti

omnia. Vos autem non annunci
astis. Audita feci tibi nova ex
tunc et conservata que ne
scis. Nunc creata sunt et non ex
tunc et ante diem. Et non audisti ea
ne forte dicas. Ecce ego cognovi
ea. Neque audisti neque cog
novisti neque ex tunc aperta est
auris tua. Scio enim quia pre
varicans prevaricaberis et
transgressorem ex ventre vocavi
te. Propter nomen meum lon
ge faciam furorem meum et lau
de mea infrenabo te ne inte
reas. Ecce excoxi te sed non quasi
argentum. Elegi te in camino pau
pertatis. Propter me faciam ut non
blasphemer et gloriam me
am alteri non dabo. Audite me
iacob et israhel quem ego voco.
Ego ipse ego primus et ego no
vissimus. Manus quoque me
a fundavit terram et dextera
mea mensa est celos. Ego vo
cabo eos et stabunt simul. Con
gregamini omnes vos et audite.
Quis de eis annunciavit hec? Do
minus dilexit eum faciet vo
luntatem suam in babilone et
brachium suum in chaldeis. Ego
ego locutus sum et vocavi
eum. Adduxi eum et directa e
st via eius. Accedite ad me et au
dite hec. Non a principio in abscon
dito locutus sum. Ex tempore
antequam fieret ibi eram et nunc
dominus deus misit me et spiritus
eius. Hec dicit dominus redemp
tor tuus sanctus israhel. Ego
dominus deus tuus docens te
utilia gubernans te in via qua
ambulas. Utinam attendisses
mandata mea. Facta fuisset sic
ut flumen pax tua et iustitia tua
sicut gurgites maris. Et fuis
set quasi arena semen tuum et
stirps uteri tui ut lapilli eius.
Non interisset et non fuisset attri
tum nomen eius a facie mea.
Egredimini de babilone fugite
a chaldeis. In voce exultationis
annunciate. Auditum facite hoc
et ferte istud usque ad extrema
terre. Dicite redemit dominus ser
vum suum iacob. Non sitierunt
in deserto cum educeret eos. Aquam
de petra produxit eis et sci
dit petram et fluxerunt aque.
Non est pax impiis dicit dominus.

Audite insule xlix. cap.
et attendite populi de lon
ge. Dominus ab utero vo
cavit me de ventre matris mee
recordatus est nominis mei. Et
posuit os meum quasi gladi
um acutum. In umbra manus
sue protexit me et posuit me
quasi sagittam electam. In pharetra
abscondit me et dixit
michi servus meus es tu israhel
quia in te gloriabor. Et ego di
xi in vacuum laboravi sine cau
sa et vane fortitudinem meam
consumpsi. Ergo iudicium meum
cum domino est et opus meum
cum deo meo. Et nunc dicit do
minus formans me ex utero ser
vum sibi ut reducam iacob ad
eum. Et israhel non congrega
bitur. Et glorificatus sum in oculis

domini et deus meus factus est fortitudo mea. Et dixit parum est ut sis michi servus ad suscitandas tribus iacob et feces israhel convertendas. Ecce dedi te in lucem gentium ut sis salus mea usque ad extremum terre. Hec dicit dominus redemptor ysrahel sanctus eius ad contemptibilem animam ad abhominatam gentem ad servum dominorum. Reges videbunt et consurgent principes et adorabunt propter dominum quoniam fidelis est et sanctum ysrahel qui elegit te. Hec dicit dominus. In tempore placito exaudivi te et in die salutis auxiliatus sum tui. Et servavi te et dedi te in fedus populi ut suscitares terram et possideres hereditates dissipatas. Ut diceres hiis qui vincti sunt exite et hiis qui in tenebris revelamini. Super vias pascentur et in omnibus planis pascua eorum. Non esurient neque sitient et non percutiet eos estus et sol quia miserator eorum reget eos et ad fontes aquarum potabit eos. Et ponam omnes montes meos in via et semite mee exaltabuntur. Ecce isti de longe venient et ecce illi ab aquilone et mari et isti de terra australi. Laudate celi et exulta terra iubilate montes laude quia consolatus est dominus populum suum et pauperum suorum miserebitur. Et dixit syon dereliquit me dominus et dominus oblitus est mei. Numquid oblivisci potest mulier infantem suum ut non misereatur filio uteri sui. Et si illa oblita fuerit ego tamen non obliviscar tui. Ecce in manibus meis descripsi te muri tui coram oculis meis semper. Venerunt structores tui destruentes te et dissipantes a te exibunt. Leva in circuitu oculos tuos et vide omnes isti congregati sunt venerunt tibi. Vivo ego dicit dominus quia omnibus hiis velud ornamento vestieris et circumdabis eos tibi quasi sponsa. Quia deserta tua et solitudines tue et terre ruine tue nunc angusta erunt pre habitatoribus et longe fugabuntur qui absorbebant te. Adhuc dicent in auribus tuis filii sterilitatis tue angustus michi est locus fac spacium michi ut habitem. Et dices in corde tuo quis genuit michi istos. Ego sterilis et non pariens transmigrata et captivata est. Et istos quis enutrivit. Ego destituta et sola. Et isti ubi erant. Hec dicit dominus deus. Ecce levo ad gentes manum meam et ad populos exaltabo signum meum. Et afferent filios tuos in ulnis et filias tuas super humeros portabunt. Et erunt reges nutricii tui et regine nutrices tue. Vultu in terram demisso adorabunt te et pulverem pedum tuorum lingent. Et scies quia ego dominus super quo non confundentur qui expectant eum. Numquid tolletur a forti preda aut quod captum fuit a robusto salvum poterit esse. Quia hec dicit dominus. Et quidem et captivitas a forti

tolletur et quod ablatum a robusto
saluabitur. et eos vero qui iudica-
uerunt te ego iudicabo et fili-
os tuos ego saluabo et cibabo hos-
tes tuos carnibus suis et quasi
musto sanguine suo inebriabuntur.
Et sciet omnis caro quia ego dominus
saluans te et redemptor tuus
fortis iacob Capitulum quinquagesimum

Hec dicit dominus deus. Quis
est hic liber repudii matris
vestre quo dimisi eam aut
quis est creditor meus cui uen-
didi vos Ecce enim in iniquita-
tibus vestris venditi estis et in sce-
leribus vestris dimisi matrem ves-
tram quia veni et non erat vir
vocaui et non erat qui audiret
Numquid abbreviata parvula
facta est manus mea ut non
possim redimere aut non est in
me virtus ad liberandum Ecce in
increpatione mea desertum faci-
am mare ponam flumina in sic-
co Computrescent pisces sine a-
qua et morientur in siti Induam
celos tenebris et saccum ponam
operimentum eorum Dominus dedit michi
linguam eruditam ut sciam susten-
tare eum qui lapsus est verbo E-
rigit mane mane erigit michi
aurem ut audiam quasi magistrum
Dominus deus aperuit michi aurem
ego autem non contradico retror-
sum non abii Corpus meum
dedi percutientibus et genas me-
as vellentibus faciem meam non
auerti ab increpantibus in me et conspuentibus Dominus
deus auxiliator meus ideo non
sum confusus ideo posui faciem
meam ut petram durissimam et
scio quoniam non confundar Iuxta
est qui iustificat me quis con-
tradicet michi Stemus simul Quis
est aduersarius meus accedat ad
me Ecce dominus deus auxiliator
meus Quis est qui condempnet
me Ecce omnes quasi vestimentum con-
terentur tinea comedet eos Quis
ex vobis timens deum audiens
vocem servi sui Qui ambula-
uit in tenebris et non est lumen
ei Speret in nomine domini et inni-
tatur super deum suum Ecce omnes vos
accendentes ignem et accincti
flammis Ambulate in lumine ignis
vestri et in flammis quas succen-
distis De manu mea factum est hoc
vobis in doloribus dormietis

Audite me qui Cap. li.
sequimini quod iustum est
et queritis dominum Attendi-
te ad petram unde excisi estis et
ad cauernam laci de qua precisi estis
Attendite ad abraham patrem
vestrum et ad saram que peperit vos
Quia unum vocaui eum et be-
nedixi ei et multiplicaui eum Con-
solabitur ergo dominus syon et
consolabitur omnes ruinas eius Et
ponet desertum eius quasi deli-
cias et solitudinem eius quasi or-
tum domini Gaudium et leticia in-
uenietur in ea gratiarum actio et
vox laudis Attendite ad me
populus meus et tribus mea au-
dite me quia lex a me exiet
et iudicium meum in lucem popu-
lorum requiescet Prope est iustus
meus egressus est saluator meus

us/ et brachia mea populos iudicabunt
Me insule expectabunt
et brachium meum sustinebunt
Levate in celum oculos vestros et
videte sub terra deorsum/ quia celi
sicut fumus liquescent/ et terra
sicut vestimentum atteretur/ et ha-
bitatores eius sicut hec interibunt
Salus autem mea in sempiternum e-
rit/ et iustitia mea non deficiet
Audite me qui scitis iustum po-
pulus meus/ lex mea in corde
eorum. Nolite timere obprobrium ho-
minum/ et blasphemias eorum
ne metuatis. Sicut enim vesti-
mentum sic comedet eos vermis
et sicut lanam sic devorabit eos
tinea. Salus autem mea in sem-
piternum erit et iustitia mea in genera-
tiones generationum.

Capitulum li

Consurge con-
surge induere fortitudine brachi-
um domini. Consurge sicut in diebus
antiquis in generationibus seculorum.
Numquid non tu percussisti superbum
vulnerasti draconem. Numquid non
tu siccasti mare/ aquam abyssi ve-
hementis. Qui posuisti profundum
maris viam/ ut transirent libera-
ti. Et nunc qui redempti sunt a
domino revertentur/ et venient in
syon laudantes/ et letitia sempiter-
na super capita eorum. Gaudium et
letitiam obtinebunt. Fugiet dolor
et gemitus. Ego ego ipse conso-
labor vos. Quis tu ut timeres
ab homine mortali/ et a filio hom-
inis qui quasi fenum ita arescet/
et oblitus es domini creatoris tui
factoris. Qui tetendit celos/ fun-
davit terram/ et formidasti iugiter
tota die a facie furoris eius qui te tri-
bulabat/ et paraverat ad perdendum
Ubi nunc est furor tribulantis.
Cito veniet gradiens ad aperien-
dum/ et non interficiet usque ad
internecionem nec deficiet panis eius
Ego autem sum dominus deus
tuus qui conturbo mare et intu-
mescunt fluctus eius. Dominus exercituum
nomen meum. Posui verba mea
in ore tuo et in umbra manus
mee protexi te ut plantes ce-
los/ et fundes terram/ et dicas
ad syon populus meus es tu. E-
levare elevare/ consurge ierusalem
que bibisti de manu domini calicem
ire eius. Usque ad fundum calicis so-
poris bibisti/ et potasti usque ad
feces. Non est qui sustentet eam
ex omnibus filiis quos genuit
et non est qui apprehendat manum
eius ex omnibus filiis quos enu-
trivit. Duo sunt que occurrerunt
tibi. Quis contristabitur super te
vastitas et contritio/ fames et
gladius. Quis consolabitur te. Filii
tui proiecti sunt/ dormierunt in ca-
pite omnium viarum/ sicut oryx
illaqueatus/ pleni indignatione domi-
ni increpatione dei tui. Ideo audi
hec paupercula et ebria non a vi-
no. Hec dicit dominator tuus dominus
et deus tuus qui pugnavit pro
populo suo. Ecce tuli de manu tua
calicem soporis/ fundum calicis
indignationis mee. Non adicies
ut bibas illum ultra/ et ponam
eum in manu eorum qui te hum-

sustentet

illaqueatus

tunc

liavit et dixerunt anime tue In
curvare ut transeamus
et posuisti ut terram corpus tuum
et quasi viam transeuntibus Cap

Consurge consurge .lij. —
induere fortitudine tua
syon induere vestimentis
glorie tue ierusalem civitas sancti
non adiciet ultra ut pertranseat per
incircumcisus et inmundus Excutere
de pulvere consurge sede ierusalem Sol
ve vincula colli tui captiva filia
syon Quia hec dicit dominus deus Gra
tis venundati estis et sine argento
redimemini Quia hec dicit dominus
deus In egyptum descendit popu
lus meus in principio ut colonus
esset ibi et assur absque ulla causa
calumpniatus est eum Et nunc quid
michi est hic dicit dominus quoniam abla
tus est populus meus gratis Do
minatores eius inique agunt dicit
dominus et iugiter tota die nomen
meum blasphematur Propter hoc sciet po
pulus meus nomen meum in
die illa quia ego ipse qui loquebar
ecce assum Quam pulchri super mon
tes pedes annunciantis bonum pre
dicantis salutem dicentis Syon
regnabit deus tuus Vox specula
torum tuorum levaverunt vocem simul
laudabunt quia oculo ad oculum vi
debunt Cum converterit dominus
syon Gaudete simul deserta ihe
rusalem quia consolatus est do
minus populum suum redemit ierusalem
Paravit dominus brachium sanctum suum
in oculis omnium gencium et vide
bunt omnes fines terre saluta
re dei nostri Recedite recedite exi
te de medio Mundamini qui fer
tis vasa domini quoniam non in tumul
tu exibitis nec in fuga properabitis
Precedet enim vos dominus et con
gregabit deus israhel Ecce intel
liget servus meus Et exaltabitur
et elevabitur et sublimis erit val
de Sicut obstupuerunt super te multi
sic inglorius erit inter viros asp
pectus eius et forma eius inter fi
lios hominum Iste asperget gen
tes multas super ipsum continebunt
reges os suum quia quibus non
est narratum de eo videbunt et qui
non audierunt contemplati sunt

Quis credidit auditui
nostro et brachium .liij. cap
domini cui revelatum est et
ascendet sicut virgultum coram
eo et sicut radix de terra sicienti
Non est species ei neque decor et vi
dimus eum et non erat aspectus
et desideravimus eum despectum
et novissimum virorum virum dolo
rum et scientem infirmitatem et quasi
absconditus vultus eius et despec
tus unde nec reputavimus
eum Vere languores nostros ipse
tulit et dolores nostros ipse
portavit Et nos reputavimus
eum quasi leprosum et percussum
a deo et humiliatum Ipse autem vulne
ratus est propter iniquitates nostras
attritus est propter scelera nostra
Disciplina pacis nostre super eum
et livore eius sanati sumus Omnes
nos quasi oves erravimus unusquis
que in viam suam declinavit
et dominus posuit in eo iniquita
tem omnium nostrum Oblatus est quia

inde, pollutum nolite tangere exite de medio eius

qui voluit et non aperuit os suum. Sicut ovis ad occisionem ducetur, et quasi agnus coram tondente se obmutescet et non aperiet os suum. De angustia et de iudicio sublatus est. Generationem eius quis enarrabit? Quia abscisus est de terra viventium; propter scelus populi mei percussi eum. Et dabit impios pro sepultura et divitem pro morte sua, eo quod iniquitatem non fecerit, neque dolus fuerit in ore eius. Et dominus voluit conterere eum in infirmitate. Si posuerit pro peccato animam suam, videbit semen longevum, et voluntas domini in manu eius dirigetur. Pro eo quod laboravit anima eius, videbit et saturabitur. In scientia sua iustificabit ipse iustus servus meus multos, et iniquitates eorum ipse portabit. Ideo dispertiam ei plurimos, et fortium dividet spolia, pro eo quod tradidit in mortem animam suam et cum sceleratis reputatus est; et ipse peccata multorum tulit et pro transgressoribus rogavit. Capitulum liiii.

Lauda sterilis que non paris, et decanta laudem et hymnum que non pariebas. Dicit dominus ~~deus~~, quoniam multi filii deserte magis quam eius que habet virum, dicit dominus. Dilata locum tentorii tui et pelles tabernaculorum tuorum extende; ne parcas, longos fac funiculos tuos et clavos tuos consolida. Ad dexteram enim et ad levam penetrabis, et semen tuum

habebat

gentes hereditabit et civitates desertas inhabitabit. Noli timere quia non confunderis neque erubesces; non enim te pudebit, quia confusionis adolescentie tue oblivisceris, et obprobrii viduitatis tue non recordaberis amplius. Quia dominabitur tui qui fecit te, dominus exercituum nomen eius; et redemptor tuus sanctus Israhel, deus omnis terre vocabitur. Ut mulierem derelictam et merentem spiritu vocavit te dominus, et uxorem ab adolescentia abiectam, dixit deus tuus. Ad punctum in modico dereliqui te, et in miserationibus magnis congregabo te. In momento indignationis abscondi faciem meam parumper a te, et in misericordia sempiterna misertus sum tui, dixit redemptor tuus dominus. Sicut in diebus Noe istud michi est, cui iuravi ne inducerem aquas diluvii ultra super terram, sic iuravi ut non irascar tibi et non increpem te. Montes enim commovebuntur et colles contremiscent, misericordia autem mea non recedet a te, et fedus pacis mee non movebitur, dixit miserator tuus dominus. Paupercula tempestate convulsa absque ulla consolatione, ecce ego sternam per ordinem lapides tuos et fundabo te in saphiris, et ponam iaspidem propugnacula tua et portas tuas in lapides [sculptos et omnes terminos tuos in lapides] desiderabiles, universos filios tuos doctos a domino, et multitudinem pacis filiis tuis. Et in iustitia fundaberis. Recede procul a calumpnia quia non timebis

non

et a pavore quia non appropinqua
bit tibi. Ecce accola veniet qui non
erat mecum advena quondam tu
us adiungetur tibi. Ecce ego cre
avi fabrum sufflantem in igne prunas
et proferentem vas in opus suum
et ego creavi interfectorem ad dis
perdendum. Omne vas quod fictum
est contra te non dirigetur. Et
omnem linguam resistentem tibi in
iudicio iudicabis. Hec est hereditas
servorum domini et iusticia eorum apud
me dicit dominus. Capitulum lv.

Omnes sitientes venite ad a
quas et qui non habetis
argentum properate et emi
te et comedite. Venite emite absque
argento et absque ulla commuta
tione vinum et lac. Quare appen
ditis argentum non in panibus
et laborem vestrum non in saturitate.
Audite audientes me et comedi
te bonum et delectabitur in crassitudine
anima vestra. Inclinate aurem
vestram et venite ad me. Audite
et videte et vivet anima vestra.
Et feriam vobiscum pactum sempiter
num misericordias david fideles.
Ecce testem dedi populis eum du
cem ac preceptorem gentibus. Ecce
gentem quam nesciebas vocabis
et gentes que non cognoverunt
te ad te current propter dominum deum
tuum et sanctum israhel quia glo
rificavit te. Querite dominum dum in
veniri potest et invocate eum dum
prope est. Derelinquat impius via
m suam et vir iniquus cogitatio
nes suas et revertatur ad dominum et
miserebitur eius et ad deum nostrum
quoniam multus est ad ignoscen
dum. Non enim cogitationes mee
cogitationes vestre neque vie mee
vie vestre dicit dominus. Quia sicut
exaltantur celi a terra sic exaltate
sunt vie mee a viis vestris. Et
quomodo descendit ymber et nix
de celo et illuc ultra non revertetur
sed inebriat terram et infundit
eam et germinare eam facit. Et
dat semen serenti et panem come
denti sic erit verbum meum quod e
gredietur de ore meo. Non rever
tetur sed inebriat terram et in
fundit eam et germinare eam fa
cit. Et dat semen serenti et pa
nem comedenti sic erit verbum
meum quod egredietur de ore meo.
Non revertetur ad me vacuum sed
faciet quecumque volui et prosperabi
tur in hiis ad que misi illud. Quia
in leticia egredimini et in pace de
ducemini. Montes et colles canta
bunt coram vobis laudem et
omnia ligna regionis plaudent
manu. Pro saliunca ascendet a
bies et pro urtica crescet mir
tus. Et erit dominus nominatus
in signum eternum quod non auferetur.
et dicit dominus. Capitulum lvi.

Hec dicit dominus. Custodite iudicium et fa
cite iusticiam quia iuxta
est salus mea ut veniat et ius
ticia mea ut reveletur. Beatus
vir qui facit hoc et filius hominis
qui apprehendet illud custodiens
manus suas ne faciat omne
malum. Et non dicat filius adve
ne qui adheret domino dicens Se
paratione dividet me dominus

a populo suo. Et non dicat eunu
chus: Ecce ego lignum aridum. Quia
hec dicit dominus eunuchis: Qui cus
todierint sabbata mea et elege
rint que ego volui et tenuerint
fedus meum, dabo eis
in domo mea et in muris meis
locum et nomen melius a filiis et
filiabus. Nomen sempiternum dabo
eis quod non peribit. Et filios adve
ne qui adherent domino ut colant
eum et diligant nomen eius ut
sint ei in servos. Omnem custodien
tem sabbatum ne polluat illud et
tenentem fedus meum. Adducam
eos in montem sanctum meum et le
tificabo eos in domo orationis
mee. Holocausta eorum et victi
me eorum placebunt michi super
altari meo quia domus mea domus
orationis vocabitur cunctis populis
ait dominus deus qui congregat
dispersos israhel. Adhuc congrega
bo ad eum congregatos eius.
Omnes bestie agri venite ad devoran
dum universe bestie saltus. Specu
latores eius ceci omnes nescierunt
universi canes muti non valen
tes latrare videntes vana dormi
entes et amantes sompnia. Et ca
nes impudentissimi nescierunt
saturitatem. Ipsi pastores ignora
verunt intelligentiam. Omnes in
viam suam declinaverunt unus
quisque ad avaritiam suam a summo
usque ad novissimum. Venite sumamus
vinum et impleamur ebrie
tate. Et erit sicut hodie sic et
cras et multo amplius. Capi
tulum quinquagesimum septimum

Iustus perit et nemo est qui re
cogitet in corde suo et viri
misericordie colliguntur quia non est qui
intelligat. A facie enim mali
cie collectus est iustus. Veniat
pax, requiescat in cubili suo
qui ambulavit in directione sua.
Vos autem accedite huc filii au
guratricis semen adulteri et for
nicarie. Super quem lusistis super quem
dilatastis os et eiecistis linguam?
Numquid non vos filii scelesti se
men mendax, qui consolamini
in diis subter omne lignum frondo
sum immolantes parvulos in
torrentibus subter eminentes pe
tras? In partibus torrentis pars
tua, hec est sors tua, et ipsis effudi
sti libamen et obtulisti sacrificium.
Numquid super hiis non indignabor?
Super montem excelsum et su
blimem posuisti cubile tuum et illuc
ascendisti ut immolares hostias.
Et post hostium et retro postem
posuisti memoriale tuum, quia iuxta
me discooperuisti et suscepisti
adulterum. Dilatasti cubile
tuum et pepigisti cum eis fedus.
Dilexisti stratum eorum manu
aperta et ornasti te regio unguen
to et multiplicasti pigmenta
tua. Et misisti legatos tuos procul
et humiliata es usque ad infe
ros. In multitudine vie tue la
borasti, nec dixisti: Quiescam. Vi
tam manus tue invenisti, prop
terea non rogasti. Pro quo
sollicita timuisti quia mentita
es et non es recordata ne
que cogitasti in corde tuo. Quia ego

tacens et quasi non videns et mei
oblita es. Ego annunciabo iusticiam
tuam et opera tua non proderunt
tibi. Cum clamaveris liberent te con
gregati tui. Et omnes eos auferet
ventus tollet aura. Qui autem
fiduciam habet in me hereditabit terram
et possidebit montem sanctum meum.
Et dicam. Viam facite prebete iter
declinate de semita. Auferte offen
dicula de via populi mei. Quia hec dicit
dominus excelsus et sublimis habi
tans eternitatem et sanctum nomen
eius in excelso et in sancto habitans
et cum contrito et humili spiritu
et vivificet cor contritorum. Non enim
in sempiternum litigabo neque usque
ad finem irascar quia spiritus a fa
cie mea egredietur et flatus ego
faciam. Propter iniquitatem avaricie
eius iratus sum et percussi eum.
Abscondi a te faciem meam et
indignatus sum. Et abiit vagus
in via cordis sui. Vias eius vidi
et dimisi eum et reduxi eum
et reddidi consolationem ipsi et lu
gentibus eius. Creavi fructum labi
orum pacem ei qui longe est et
qui prope dixit dominus et sanavi
eum. Impii autem quasi mare fer
vens quod quiescere non potest
et redundant fluctus eius in con
culcationem et lutum. Non est pax
impiis dicit dominus. Cap. lviii.

Clama ne cesses quasi tu
ba exalta vocem tuam
et annuncia populo meo
scelera eorum et domui Iacob pec
cata eorum. Me etenim de die in
diem querunt et scire vias meas
volunt quasi gens que iusticiam
fecerit et que iudicium dei sui non
dereliquerit. Rogant me iudicia
iusticie et appropinquare deo volunt.
Quare ieiunavimus et non as
pexisti humiliavimus animas
nostras et nescisti. Ecce in die iei
unii vestri invenitur voluntas vestra et
omnes debitores vestros repetitis.
Ecce ad lites et contentiones ie
iunatis et percutitis pugno impie.
Nolite ieiunare sicut usque ad hanc
diem ut audiatur in excelso clamor
vester. Numquid tale est ieiunium
quod elegi per diem affligere hominem
animam suam. Numquid contorquere
quasi circulum caput suum et saccum
et cinerem sternere. Numquid istud vo
cabis ieiunium et diem accep
tabilem domino. Nonne hoc ma
gis ieiunium quod elegi. Dissolve
colligationes impietatis solve
fasciculos deprimentes. Dimitte
eos qui confracti sunt liberos
et omne onus disrumpe. Frange
esurienti panem tuum et egenos
vagosque induc in domum tuam.
Cum videris nudum operi eum
et carnem tuam ne despexeris. Tunc
erumpet quasi mane lumen tuum
et sanitas tua citius orietur. Et
anteibit faciem tuam iusticia tu
a et gloria domini colliget te. Tunc
invocabis et dominus exaudiet
clamabis et dicet ecce assum. Si
abstuleris de medio tui catenam
et desieris digitum extendere et lo
qui quod non prodest. Cum effude
ris esurienti animam tuam et a
nimam afflictam repleveris orietur

in tenebris lux tua et tenebre tue erunt sicut meridies et requiem tibi dabit dominus semper et implebit splendoribus animam tuam et ossa tua liberabit. Et eris quasi ortus irriguus et sicut fons aquarum cuius non deficient aque. Et edificabuntur in te deserta seculorum fundamenta generationis et generationis suscitabis et vocaberis edificator sepium et avertens semitas iniquitatum. Si averteris a sabbato pedem tuum facere voluntatem tuam in die sancto meo et vocaveris sabbatum delicatum et sanctum domini gloriosum et glorificaveris eum dum non facis vias tuas et non invenietur voluntas tua ut loquaris sermonem. Tunc delectaberis super domino et sustollam te super altitudines terre et cibabo te hereditate iacob patris tui. Os enim domini locutum est hec. Cap. lix.

Ecce non est abbreviata manus domini ut salvare nequeat neque aggravata est auris eius ut non exaudiat. Sed iniquitates vestre diviserunt inter vos et deum vestrum et peccata vestra absconderunt faciem eius a vobis ne exaudiret. Manus enim vestre pollute sunt sanguine et digiti vestri iniquitate. Labia vestra locuta sunt mendacium et lingua vestra iniquitatem fatur. Non est qui invocet iustitiam neque est qui iudicet vere. Sed confidunt in nihilo et loquuntur vanitates. Conceperunt laborem et pepererunt iniquitatem. Ova aspidum ruperunt et telas aranee texuerunt. Qui comederit de ovis eorum morietur et quod confotum est erumpet in regulum. Tele eorum non erunt in vestimentum neque operientur operibus suis. Opera eorum opera inutilia et opus iniquitatis in manibus eorum. Pedes eorum ad malum currunt et festinant ut effundant sanguinem innocentem. Cogitationes eorum cogitationes inutiles vastitas et contritio in viis eorum. Viam pacis nescierunt et non est iudicium in gressibus eorum. Semite eorum incurvate sunt eis omnis qui calcat in eis ignorat pacem. Propter hoc elongatum est iudicium a nobis et non apprehendet nos iustitia. Expectavimus lucem et ecce tenebre splendorem et in tenebris ambulavimus. Palpavimus sicut ceci parietem et quasi absque oculis attrectavimus. Impegimus in meridie quasi in tenebris in caliginosis quasi mortui. Rugiemus quasi ursi omnes et quasi columbe meditantes gememus. Expectavimus iudicium et non est salutem et elongata est a nobis. Multiplicate sunt enim iniquitates nostre coram te et peccata nostra responderunt nobis quia scelera nostra nobiscum et iniquitates nostras cognovimus peccare et mentiri contra dominum. Et aversi sumus ne iremus post tergum dei nostri ut loqueremur calumpniam et transgressionem. Conceperunt et locuti sunt de corde verba mendacii. Et conversum est retrorsum iudicium

Et iusticia longe stetit quia cor
ruit in platea veritas et equitas
non potuit ingredi. Et facta est
veritas in oblivionem et qui reces
sit a malo prede patuit. Et vi
dit dominus et malum apparuit
in oculis eius quia non est iu
dicium. Et vidit deus quod non est
vir et aporiatus est quia non
est qui occurrat. Et salvabit si
bi brachium suum et iusticia eius
ipsa confirmabit eum. salutis
in capite eius. Indutus est ve
stimentis ulcionis et opertus est
quasi palio zeli sicut ad vindic
tam quasi ad retribucionem indig
nacionis hostibus suis et vicis
situdinem inimicis suis. Insulis
vicem reddet. Et timebunt qui ab
occidente nomen domini et qui ab
ortu solis gloriam eius cum ve
nerit quasi fluvius violentus quem
spiritus dei cogit et venerit syon re
demptor et eis qui redeunt ab
iniquitate in iacob dicit dominus.
Spiritus meus qui est in te et verba
mea que posui in ore tuo non
recedent de ore tuo et de ore se
minis tui dicit dominus a modo
et usque in sempiternum. Sexagesimum

Surge illuminare iherusalem capitulum
quia venit lumen tuum
et gloria domini super te or
ta est. Quia ecce tenebre operient
terram et caligo populos. Super te
autem orietur dominus et gloria eius
in te videbitur. Et ambulabunt gen
tes in lumine tuo et reges in
splendore ortus tui. Leva in circui
tu oculos tuos et vide omnes
isti congregati sunt venerunt tibi. Fi
lii tui de longe venient et filie
tue de latere surgent. Tunc vide
bis et affluebis et mirabitur et
dilatabitur cor tuum quando conversa
fuit ad te multitudo maris for
titudo gentium venerit tibi. In
undacio camelorum operiet te dro
medarii madian et epha. Omnes
de saba venient aurum et thus de
ferentes et laudem domino annun
ciantes. Omne pecus cedar con
gregabitur tibi arietes nabaioth
ministrabunt tibi. Offerentur super
placabili altari meo et do
mum maiestatis mee glorificabo.
Qui sunt isti qui ut nubes vo
lant et quasi columbe ad fenes
tras suas. Me enim insule ex
spectant et naves maris in prin
cipio ut adducam filios tuos
de longe argentum et aurum eorum
cum eis in nomine domini dei tui
et sancto israhel quia glorifi
cavit te. Et edificabunt filii pe
regrinorum muros tuos et reges
eorum ministrabunt tibi. In indig
natione enim mea percussi te et
in reconciliacione mea misertus
sum tui. Et aperientur porte tue
iugiter die et nocte non clau
dentur ut afferatur ad te fortitudo
gencium et reges earum adducantur.
Gens enim et regnum quod non servie
rit tibi peribit et gentes solitu
dine vastabuntur. Gloria libani
ad te veniet et abies et buxus
et pinus simul ad ornandum lo
cum sanctificacionis mee et locum
pedum meorum glorificabo. Et

venient ad te curvi filii eorum qui humiliaverunt te et adorabunt vestigia pedum tuorum omnes qui detrahebant tibi Et vocabunt te civitatem domini syon sancti israhel Pro eo quod fuisti derelicta et odio habita et non erat qui per te transiret ponam te in superbiam seculorum gaudium in generationem et generationem Et suges lac gentium et mamilla regum lactaberis Et scias quia ego salvans et redemptor tuus fortis iacob Pro ere afferam aurum et pro ferro afferam argentum et pro lignis es et pro lapidibus ferrum Et ponam visitationem tuam pacem et prepositos tuos iusticiam Non audietur ultra iniquitas in terra tua vastitas et contricio non erit in finibus tuis Et occupabit salus muros tuos et portas tuas laudatio Non erit tibi amplius sol ad lucendum per diem nec splendor lune illuminabit te Sed erit tibi dominus in lucem sempiternam et deus tuus in gloriam tuam Non occidet ultra sol tuus et luna tua non minuetur quia dominus erit tibi sempiternam et complebuntur dies luctus tui Populus autem tuus omnes iusti in perpetuum hereditabunt terram germen plantationis mee opus manus mee ad glorificandum Minimus erit in mille et parvulus in gentem fortissimam Ego dominus in tempore eius subito faciam istud Cap. lxi.

in lucem

Spiritus domini super me eo quod unxit pauperibus misit me ad annunciandum mansuetis misit ut mederer contritis corde et predicarem captivis indulgentiam et clausis apertionem ut predicarem annum placabilem domino et diem ulcionis deo nostro ut consolarer omnes lugentes ut ponerem consolationem lugentibus syon et darem eis coronam pro cinere oleum gaudii pro luctu pallium laudis pro spiritu meroris et vocabuntur in ea fortes iusticie plantatio domini ad glorificandum Et edificabunt deserta a seculo et ruinas antiquas erigent Et instaurabunt civitates desertas et dissipatas in generatione et generationem Et stabunt alieni et pascent pecora vestra et filii peregrinorum agricole et vinitores vestri erunt Vos autem sacerdotes domini vocabimini ministri dei nostri dicetur vobis Fortitudinem gentium comedetis et in gloria eorum superbietis Pro confusione vestra duplici et rubore laudabunt partem eorum propter hoc in terra sua duplicia possidebunt leticia sempiterna erit eis quia ego dominus diligens iudicium et odio habens rapinam in holocaustum Et dabo opus eorum in veritate et fedus perpetuum feriam eis Et scietur in gentibus semen eorum et germen eorum in medio populorum Omnes qui viderint eos cognoscent illos quia isti sunt semen cui benedixit dominus Gaudens gaudebo in domino et exultabit anima mea in deo meo quia induit me vestimentis

salutis et indumento iustitie circumdedit me quasi sponsum decoratum corona et quasi sponsam ornatam monilibus. Sicut enim terra profert germen suum et sicut ortus semen suum germinat sic dominus deus germinabit iustitiam et laudem coram universis gentibus. Cap. lxii.

Propter syon non tacebo et propter ierusalem non quiescam donec egrediatur ut splendor iustus eius et salvator eius ut lampas accendatur. Et videbunt gentes iustum tuum et cuncti reges inclitum tuum. Et vocabitur tibi nomen novum quod os domini nominavit. Et eris corona glorie in manu domini et diadema regni in manu dei tui. Non vocaberis ultra derelicta et terra tua in habitatione quia complacuit domino in te. ~~et terra tua inhabitabitur~~ Habitabit enim iuvenis cum virgine et habitabunt in te filii tui. Et gaudebit sponsus super sponsam et gaudebit super te deus tuus. Super muros tuos ierusalem constitui custodes tota die et tota nocte. perpetuo non tacebunt. Qui reminiscimini domini ne taceatis et ne detis silentium ei donec stabiliat et donec ponat ierusalem laudem in terra. Iuravit dominus in dextera sua et in brachio fortitudinis sue. Si dedero triticum tuum ultra cibum inimicis tuis et si biberint filii alieni vinum tuum in quo laborasti. Quia qui congregabunt illud comedent et laudabunt dominum et qui comportant illud bibent in atriis sanctis meis. Transite transite per portas preparate viam populo. planum facite iter et eligite lapides et elevate signum ad populos. Ecce dominus auditum fecit in extremis terre. Dicite filie syon. Ecce salvator tuus venit. ecce merces eius cum eo et opus illius coram eo. Et vocabunt eos populus sanctus redempti a domino. Tu autem vocaberis civitas quesita et non derelicta. Capitulum lxiii.

Quis est iste qui venit de edom tinctis vestibus de bosra. iste formosus in stola sua gradiens in multitudine fortitudinis sue. Ego qui loquor iustitiam et propugnator sum ad salvandum. Quare ergo rubrum est indumentum tuum et vestimenta tua sicut calcantium in torculari. Torcular calcavi solus et de gentibus non est vir mecum. Calcavi eos in furore meo et conculcavi eos in ira mea. Et aspersus est sanguis eorum super vestimenta mea et omnia indumenta mea inquinavi. Dies enim ultionis in corde meo. annus redemptionis mee venit. Circumspexi et non erat auxiliator. quesivi et non fuit qui adiuvaret. Et salvavit mihi brachium meum et indignatio mea et detraxi in terram virtutem eorum. Miserationum domini recordabor laudem domini super omnibus que reddidit nobis dominus et super multitudinem bonorum domus israhel quam largitus est eis secundum indulgentiam

[Margin: ipsa auxiliata est mihi et calcavi populos in furore meo et inebriavi eos in indignatione mea]

suam et secundum multitudinem mi
sericordiarum suarum. Et dixit: Ve
rumtamen populus meus est, filii
non negantes. Et factus est eis
salvator in omni tribulatione
eorum non est tribulatus, et
angelus faciei eius salvavit
eos; in dilectione sua et in indul
gentia sua ipse redemit eos, et
portavit eos et levavit eos
cunctis diebus seculi. Ipsi autem
ad iracundiam provocaverunt et af
flixerunt spiritum sancti eius.
Et recordatus est dierum seculi moy
si et populi sui. Ubi est qui e
duxit eos de mari cum pasto
ribus gregis sui? Ubi est qui po
suit in medio eius spiritum sancti sui,
qui eduxit ad dexteram moyse
in brachio maiestatis sue? Qui
aquas scidit ante eos ut faceret sibi no
men sempiternum, qui duxit eos
per abyssos quasi equum in deserto non
impingentem, quasi animal in cam
pum descendens; spiritus domini
ductor eius fuit. Sic adduxisti
populum tuum ut faceres tibi nomen
glorie. Attende de celo et vide de
habitaculo sancto tuo et glorie
tue. Ubi est zelus tuus et forti
tudo tua, multitudo viscerum tuo
rum et miserationum tuarum super
me continuerunt se. Tu enim pater
noster, et abraham nescivit nos et
ysrahel ignoravit nos. Tu domine
pater noster et redemptor noster, a secu
lo nomen tuum. Quare errare fe
cisti nos domine de viis tuis, indu
rasti cor nostrum ne timeremus te? Con
vertere propter servos tuos, tribus hereditatis

dne satis

tis tue. Quasi nihilum possederunt
populum sanctum tuum; hostes nostri
conculcaverunt sanctificationem tuam. Fac
ti sumus quasi in principio cum non
dominareris nostri, neque invocaretur
nomen tuum super nos. Ysaie .lxiiii.

Utinam dirumperes celos et de
scenderes; a facie tua montes
defluerent, sicut exustio
ignis tabescerent, aque arde
rent igni, ut notum fieret no
men tuum inimicis tuis; a facie
tua gentes turbarentur. Cum fece
ris mirabilia non sustinebimus.
Descendisti et a facie tua montes
defluxerunt. A seculo non audie
runt neque auribus perceperunt. Ocu
lus non vidit, deus, absque te, que
preparasti expectantibus te. Occurristi
letanti et facienti iustitiam; in viis
tuis recordabuntur tui. Ecce tu ira
tus es et peccavimus; in ipsis fui
mus semper et salvabimur. Et fac
ti sumus ut immundus omnes nos
quasi pannus menstruate universe
iustitie nostre. Et cecidimus quasi fo
lium universi, et iniquitates nostre
quasi ventus abstulerunt nos. Non
est qui invocet nomen tuum, qui con
surgat et teneat te. Abscondisti
faciem tuam a nobis, et allisisti
nos in manu iniquitatis nostre.
Et nunc domine pater noster es tu, nos vero
lutum, et fictor noster es tu, et opera
manuum tuarum omnes nos. Ne ira
scaris domine satis, et ne ultra memi
neris iniquitatis nostre. Ecce res
pice, populus tuus omnes nos. Civi
tas sancti tui facta est deserta.
Syon deserta facta est, ierusalem desola

ta domus sanctificationis nostre et glo
rie nostre, ubi laudaverunt te patres
nostri facta est in exustionem ignis.
et omnia desiderabilia nostra versa sunt
in ruinas. Numquid super hiis con
tinebis te deus, tacebis et affliges
nos vehementer. Cap. lxv.

Quesierunt me qui ante non
interrogabant i
nvenerunt me qui non que
sierunt me. Dixi: Ecce ego ecce
ego ad gentes que nesciebat me
et que non invocabant nomen
meum. Expandi manus meas to
ta die ad populum incredulum qui gra
ditur in via non bona post cogi
tationes suas. Populus qui ad iracun
diam provocat me ante faciem me
am semper. Qui immolant in ortis
et sacrificant super lateres. Qui ha
bitant in sepulcris et in delubris
ydolorum dormiunt. Qui comedunt
carnem suillam et ius prophanum in
vasis eorum. Qui dicunt: Recede a
me non appropinques mihi quia inmun
dus es. Isti fumus erunt in furore
meo ignis ardens tota die. Ecce
scriptum est coram me. Non tacebo
sed reddam et retribuam in sinum
eorum iniquitates vestras et iniquita
tes patrum vestrorum simul dicit dominus.
Qui sacrificaverunt super montes et
super colles exprobraverunt michi et
remeciar opus eorum primum in sinum
eorum. Hec dicit dominus: Quomodo si inve
niatur granum in botro et dicatur
Non dissipes illud quia benedictio est
sic faciam propter servos meos ut
non disperdam totum. Et educam
de iacob semen et de iuda possiden
tem montes sanctos meos et he
reditabunt eam electi mei et servi mei
habitabunt ibi. Et erunt campes
tria in greges et vallis
achor in cubile armentorum populo
meo qui requisierunt me. Et vos
qui dereliquistis dominum qui obliti es
tis montem sanctum meum qui ponitis
fortune mensam et libatis super
eam, numerabo vos in gladio
et omnes in cede corruetis. Pro eo quod vo
cavi et non respondistis locutus
sum et non audistis, faciebatis
malum in oculis meis et que nolui
elegistis. Propter hoc hec dicit dominus deus:
Ecce servi mei comedent et vos
esurietis. Ecce servi mei bibent
et vos sicietis. Ecce servi mei leta
buntur et vos confundemini. Ecce
servi mei laudabunt pre exultatio
ne cordis et vos clamabitis pre
dolore cordis et pre contritione spiritus
ululabitis. Et dimittetis nomen
vestrum in iuramentum electis meis et
interficiet te dominus deus. Et servos
suos vocabit nomine alieno in quo
qui benedictus est super terram benedi
cetur in domino deo amen. Et
qui iurat in terra iurabit in domino
amen, quia oblivioni tradite sunt
angustie priores et quia abscon
dite sunt ab oculis meis. Ecce enim
creo ego celos novos et terram novam,
et non erunt in memoria priora
et non ascendent super cor. Sed gaude
bitis et exultabitis usque in sempiternum
in hiis que ego creo. Quia
ecce ego creo ierusalem exultationem
et populum eius gaudium. Et exul
tabo in ierusalem et gaudebo in populo

meo et non audietur in eo ultra
vox fletus et vox clamoris.
Non erit ibi amplius infans di-
erum et senex qui non impleat
dies suos, quoniam puer centum annorum
morietur et peccator centum annorum
maledictus erit. Et edificabunt
domos et habitabunt et plantabunt
vineas et comedent fructus earum.
Non edificabunt et alius habita-
bit, non plantabunt et alius come-
det. Secundum dies enim ligni erunt
dies populi mei, et opera manuum eorum
inveterabunt. Electi autem mei non
laborabunt frustra neque genera-
bunt in conturbatione, quia semen
benedictorum domini est, et nepotes eorum
cum eis. Et erit antequam clament
ego exaudiam; adhuc illis loquen-
tibus ego audiam. ~~Et~~ ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ Lupus et agnus pas-
centur simul, leo et bos comedent
paleas et serpenti pulvis panis
eius. Non nocebunt neque occident
in omni monte sancto meo, dicit hec
dominus. Capitulum lxvi.

Hec dicit dominus: Celum sedes
mea et terra scabellum
pedum meorum. Que est tibi
ista domus quam edificabitis
michi, et quis est iste locus requi-
etionis mee? Omnia hec manus mea
fecit, facta sunt universa ista, dicit
dominus. Ad quem autem respiciam
nisi ad pauperculum et contritum spiritu
et trementem sermones meos? Qui
ymolat bovem quasi qui interfi-
ciat virum; qui mactat pecus quasi
qui excerebret canem; qui offert
oblationem quasi qui sanguinem

suillum offerat; qui recordatur thu-
ris quasi qui benedicat ydolo. Hec om-
nia elegerunt in viis suis et in
abhominationibus suis anima eorum
delectata est. Unde et ego eligam
illusiones eorum, et que timebant
adducam eis. Quia vocavi et non
erat qui responderet; locutus sum
et non audierunt; feceruntque malum
in oculis meis, et que nolui
elegerunt. Audite verbum domini qui
tremitis ad verbum eius. Dixerunt fra-
tres vestri odientes vos et abicientes
propter nomen meum: Glorificetur dominus,
et videbimus in leticia vestra; ipsi autem
confundentur. Vox populi de civitate,
vox de templo, vox domini reddentis
retributionem inimicis suis. Antequam
parturiret peperit; antequam
veniret partus eius peperit mas-
culum. Quis audivit umquam tale,
et quis vidit huic simile? Numquid
parturiet terra in die una, aut pa-
rietur gens simul, quia parturi-
vit et peperit Syon filios suos?
Numquid ego qui alios parere facio
ipse non pariam, dicit dominus?
Si ego qui generationem ceteris tri-
~~buo~~ sterilis ero, ait dominus deus
tuus. Letamini cum Ierusalem et exulta-
te in ea omnes qui diligitis eam;
Gaudete cum ea gaudio universi
qui lugetis super eam, ut sugatis
et repleamini ab ubere consolatio-
nis eius, ut mulgeatis et deli-
ciis affluatis ab omnimoda gloria
eius. Quia hec dicit dominus: Ecce ego
declinabo super eam quasi fluvium
pacis et quasi torrentem inundan-
tem gloriam gentium, quam sugetis

Ad ubera portabimini et super genua blandientur vobis. Quomodo si cui mater blandiatur ita ego consolabor vos et in Ierusalem consolabimini. Videbitis et gaudebit cor vestrum et ossa vestra quasi herba germinabunt. Et cognoscetur manus Domini servis eius et indignabitur inimicis suis. Quia ecce Dominus in igne veniet et quasi turbo quadrige eius reddere in indignatione furorem suum et increpationem suam in flamma ignis. Quia in igne Dominus diiudicabit et in gladio suo ad omnem carnem et multiplicabuntur interfecti a Domino. Qui sanctificabantur et mundos se putabant in hortis post ianuam intrinsecus qui comedebant carnem suillam et abhominationem et murem simul consumentur dicit Dominus. Ego autem opera eorum et cogitationes eorum venio ut congregem cum omnibus gentibus et linguis. Et venient et videbunt gloriam meam. Et ponam in eis signum et mittam ex eis qui salvati fuerint ad gentes in mare et in Affrica et in Lidiam tenentes sagittam in Ytaliam et Greciam ad insulas longe ad eos qui non audierunt de me et non viderunt gloriam meam. Et annunciabunt gloriam meam gentibus et adducent omnes fratres vestros de cunctis gentibus donum Domino in equis et quadrigis et in lecticis ad montem sanctum meum Ierusalem dicit Dominus quomodo si inferant filii Israhel munus in vase mundo in domum Domini. Et assumam ex eis in sacerdotes et levitas dicit Dominus. Quia sicut celi novi et terra nova que ego facio stare coram me dicit Dominus sic stabit semen vestrum et nomen vestrum. Et erit mensis ex mense et sabbatum ex sabbato veniet omnis caro ut adoret coram facie mea dicit Dominus. Et egredientur et videbunt cadavera virorum qui prevaricati sunt in me. Vermis eorum non morietur et ignis eorum non extinguetur et erunt usque ad sacietatem visionis omni carni.

Incipit prologus

Ieremias propheta Jeremiam prophetam cui hic prologus scribitur sermone quidem apud Hebreos Ysaie et Osee et quibusdam aliis prophetis videtur esse rusticior sed sensibus par est quippe qui eodem spiritu prophetaverit. Porro simplicitas eloquii de loco ei in quo natus est accidit. Fuit enim Anathothites qui est usque hodie viculus tribus ab Ierosolimis distans milibus sacerdos ex sacerdotibus et in matris utero sanctificatus virginitate sua evangelicum virum Christi ecclesie dedicavit. Hic vaticinari exorsus est puer et captivitatem urbis atque Iudee non solum spiritu sed et oculis carnis intuitus est. Iam decem tribus Israhel Assirii in Medos transtulerant iam et urbes eorum colonie gentium possidebant unde in Iuda tantum et Beniamin prophetavit et civitatis sue ruinas qua

simplici planoque alphabeto, quos vos in mensuram metri [illegible] reddidimus. Preterea ordinem visionis, qui apud Grecos et Latinos omnino confusus est, ad pristinam fidem correximus. Librum autem Baruch notarii eius, qui apud Hebreos nec habetur nec legitur, pretermisimus, pro his omnibus maledicta ab emulis prestolantes, quibus necesse est per singula opuscula respondere. Et hoc patior quia vos cogitis, o Paula et Eustochium. Ceterum ad compendium mali verius fuerat modum furori eorum silentio meo ponere, quam cotidie novi aliquid scribentem invidorum insaniam provocare.

Incipit Jeremias propheta.

Verba mea Jeremie prophete filii Helchie de sacerdotibus qui fuerunt in Anathot in terra Beniamin. Quod factum est verbum domini ad eum in diebus Josie filii Amon regis Juda, usque ad consummationem undecimi anni Sedechie filii regis Juda [margin: Josie], usque ad transmigrationem Jerusalem in mense quinto. Et factum est verbum domini ad me dicens: Priusquam te formarem in utero novi te, et antequam exires de vulva sanctificavi te, et prophetam in gentibus dedi te. Et dixi: a a a, domine deus, ecce nescio loqui, quia puer ego sum. Et dixit dominus ad me: Noli dicere, quia puer sum, quoniam ad omnia que mittam te ibis, et universa quecumque mandavero tibi loqueris ad eos. Ne timeas a facie eorum, quia tecum ego sum, ut eruam te, dicit dominus. Et misit dominus manum suam et tetigit os meum. Et dixit dominus ad me: Ecce dedi verba mea in ore tuo. Ecce constitui te hodie super gentes et super regna, ut evellas et destruas, et disperdas et dissipes, et edifices et plantes, dicit dominus omnipotens. Et factum est verbum domini ad me dicens: Quid tu vides, Jeremia? Et dixi: Virgam vigilantem ego video. Et dixit dominus ad me: Bene vidisti, quia vigilabo ego super verbo meo, ut faciam illud. Et factum est verbum domini secundo ad me dicens: Quid tu vides? Et dixi: Ollam succensam ego video, et faciem eius a facie aquilonis. Et dixit dominus ad me: Ab aquilone pandetur omne malum super omnes habitatores terre. Quia ecce ego convocabo omnes cognationes regnorum aquilonis, ait dominus. Et venient et ponent unusquisque solium suum in introitu portarum Jerusalem, et super omnes muros eius in circuitu, et super universas urbes Juda. Et loquar judicia mea cum eis super omnem maliciam eorum, qui dereliquerunt me et libaverunt diis alienis, et adoraverunt opus manuum suarum. Tu ergo accinge lumbos tuos, et surge et loquere ad eos omnia que ego precipio tibi. Ne formides a facie eorum, nec enim timere te faciam vultum eorum. Ego quippe dedi te hodie in civitatem munitam

et in columpnam ferream et in mu
rum ereum super omnem terram
regibus iuda et principibus
eius et sacerdotibus et omni
populo eius terre. Et bellabunt
adversum te et non prevalebunt
quia ego tecum sum ait dominus
deus ut liberem te. capitulum ii.

Et factum est verbum do
mini ad me dicens. Va
de et clama in auribus
iherusalem dicens. Hec dicit dominus. Recor
datus sum tui miserans ado
lescentiam tuam et caritatem despo
sationis tue quando secuta es me
in deserto in terra que non semi
natur. Sanctus israhel domino
Jeremias primicie frugum eius
omnes qui devorant eum delin
quunt et mala venient super eos
dicit dominus. Audite verbum domini
domus iacob et omnes cognationes
domus israhel. Hec dicit dominus
Quid invenerunt patres vestri in me
iniquitatis quia elongaverunt se
a me et ambulaverunt post vani
tatem et vani facti sunt. Et non
dixerunt ubi est dominus qui ascen
dere nos fecit de terra egypti qui tra
duxit nos per desertum per terram
inhabitabilem et inviam per terram
sitis et ymaginem mortis per terram
in qua non ambulavit vir neque
habitavit homo. Et induxi vos
in terram carmeli ut comederetis
fructum eius et optima illius. Et
ingressi contaminastis terram me
am et hereditatem meam posuis
tis in abhominationem. Sacerdo
tes non dixerunt ubi est dominus.

et tenentes legem nescierunt me
et pastores prevaricati sunt in me
et prophete prophetaverunt in baal et ydo
la secuti sunt. Propterea adhuc iudi
cio contendam vobiscum ait dominus
et cum filiis vestris disceptabo. Tran
site ad insulas cethim et videte
si factum est huiusmodi si mu
tavit gens deos suos. Et certe ipsi
non sunt dii. Populus vero
meus mutavit gloriam suam
in ydolum. Obstupescite celi super
hoc et porte eius desolamini vehe
menter dicit dominus. Duo enim
mala fecit populus meus. Me dere
liquerunt fontem aque vive et
foderunt sibi cisternas dissipatas
que continere non valent aquas.
Numquid servus est israhel aut
vernaculus. Quare ergo factus est
in predam. Super eum rugierunt leo
nes et dederunt vocem suam. Po
suerunt terram eius in solitudi
nem civitates eius exuste sunt
et non est qui habitet in eis. Fi
lii quoque mempheos et taphneos
constupraverunt te usque ad verticem.
Numquid non istud factum est tibi
quia dereliquisti dominum deum tuum
eo tempore quo ducebat te per viam.
Et nunc quid tibi vis in via egyp
ti ut bibas aquam turbidam. Et quid
tibi cum via assiriorum ut bibas
aquas fluminis. Arguet te malicia
tua et aversio tua increpabit te.
Scito et vide quia malum et ama
rum est reliquisse te dominum deum
tuum et non esse timorem eius apud
te dicit dominus deus exercituum. A
seculo confregisti iugum meum

rupisti vincula mea et dixisti non serviam. In omni enim colle sublimi et sub omni ligno frondoso tu prosternebaris meretrix. Ego autem plantavi te vineam electam omne semen verum. Quomodo ergo conversa es in pravum vinea aliena. Si laveris te nitro et multiplicaveris tibi herbam borith, maculata es in iniquitate tua coram me dicit dominus deus. Quomodo dicis non sum polluta, post bahalim non ambulavi. Vide vias tuas in convalle, scito quid feceris. Cursor levis explicans vias tuas. Onager assuetus in solitudine in desiderio anime sue adtraxit ventum amoris sui. Nullus avertet eam. Omnes qui querunt eam non deficient. In menstruis eius invenient eam. Prohibe pedem tuum a nuditate et guttur tuum a siti. Et dixisti Desperavi, nequaquam faciam. Adamavi quippe alienos et post eos ambulabo. Quomodo confunditur fur qui deprehenditur, sic confusi sunt domus israhel ipsi et reges eorum principes sacerdotum et prophete eorum dicentes ligno pater meus es tu et lapidi tu me genuisti. Verterunt ad me tergum et non faciem. Et in tempore afflictionis sue dicent surge et libera nos. Ubi sunt dii tui quos fecisti tibi. Surgant et liberent te in tempore afflictionis tue. Secundum numerum quippe civitatum tuarum erant dii tui iuda. Quid vultis mecum in iudicio contendere. Omnes dereliquistis me dicit dominus. Frustra percussi filios vestros disciplinam non receperunt. Devoravit gladius vester prophetas vestros quasi leo vastator generatio vestra. Videte verbum domini. Numquid solitudo factus sum israheli aut terra serotina. Quare ergo dixit populus meus recessimus et non veniemus ultra ad te. Numquid virgo ornamenti sui obliviscetur aut sponsa fascie pectoralis sue. Populus vero meus oblitus est mei diebus innumeris. Quid niteris bonam ostendere viam tuam ad querendam dilectionem. Que insuper et malitias tuas docuisti vias tuas et in alis tuis inventus est sanguis animarum pauperum et innocentum. Non in fossis inveni eos sed in omnibus que supra memoravi. Et dixisti absque peccato et innocens ego sum et propterea avertatur furor tuus a me. Ecce ego iudicio contendam tecum eo quod dixeris non peccavi. Quam vilis es facta nimis iterans vias tuas. Et ab egypto confunderis sicut confusa es ab assur. Nam et ab ista egredieris et manus tue erunt super caput tuum quoniam obtrivit dominus confidentiam tuam et nihil habebis prosperum.

iii cap.

Vulgo dicitur si dimiserit vir uxorem suam et recedens ab eo duxerit virum alterum numquid revertetur ad eam ultra. Numquid non polluta et contaminata erit mulier illa. Tu autem fornicata es cum amatoribus

Et pro verbis penitentie verbis superbie exasperasti, implesti malis cogitacionibus et ostendisti contra vitam fortitudinem tuam ut possis facere quod sermone tractasti et dixit ... ad me ...

multis tu revertere ad me dicit dominus
et ego suscipiam te. Leva oculos
tuos in directum et vide ubi
non prostrata sis. In viis sedebas
expectans eos quasi latro in soli
tudine et polluisti terram in for
nicationibus tuis et in maliciis tu
is. Quam ob rem prohibite sunt stille
pluviarum et serotinus imber non
fuit. Frons mulieris meretricis
facta est tibi noluisti erubescere.
Ergo saltem amodo voca me pa
ter meus dux virginitatis mee
tu es. Numquid irasceris in perpetuum
aut perseverabis in finem. Ecce locu
ta es et fecisti mala et potuisti.
Et dixit dominus ad me in diebus
Iosie regis. Numquid vidisti que fe
cerit aversatrix Israhel. Abiit sibi
met super omnem montem excelsum
et sub omni ligno frondoso et for
nicata est ibi. Et dixi cum fecis
set hec omnia ad me convertere et non
est reversa. Et vidit prevaricatrix soror
eius Iuda quia pro eo quod mechata
esset aversatrix Israhel dimisissem
eam et dedissem ei libellum repu
dii et non timuit prevaricatrix
Iuda soror eius sed abiit et for
nicata est etiam ipsa et facilitate
fornicationis sue contaminavit ter
ram et mechata est cum lapide
et cum ligno et in omnibus hiis non
est reversa ad me prevaricatrix soror
eius Iuda in toto corde suo sed in
mendacio ait dominus. Et dixit dominus
ad me. Iustificavit animam suam
aversatrix Israhel comparatione prevari
catricis Iuda. Vade et clama ser
mones istos contra aquilonem et di
ces. Revertere aversatrix Israhel ait
dominus et non avertam faciem meam
a vobis quia sanctus ego sum dicit dominus
et non irascar in perpetuum. Tamen
scito iniquitatem tuam quia in
dominum deum tuum prevaricata es et dispersisti
vias tuas alienis sub omni ligno
frondoso et vocem meam non
audisti ait dominus. Convertimini filii
revertentes dicit dominus quia ego
vir vester et assumam vos unum de
civitate et duos de cognatione
et introducam vos in Syon et da
bo vobis pastores iuxta cor me
um in diebus illis ait dominus.
Comitum archa testamenti domini
neque ascendet super cor neque recor
dabuntur illius nec visitabitur
nec fiet ultra. In tempore illo vo
cabunt Ierusalem solium domini et con
gregabuntur ad eam omnes gen
tes in nomine domini in Ierusalem et non
ambulabunt post pravitatem
cordis sui pessimi. In diebus illis
ibit domus Iuda ad domum Israhel
et venient simul de terra aquilo
nis ad terram quam dedi patribus
vestris. Ego autem dixi. Quomodo
ponam te in filios et tribuam
tibi terram desiderabilem hereditatem
preclaram exercituum gentium.
Et dixi patrem vocabis me et
post me ingredi non cessabis.
Sed quomodo si contempnat mulier
amatorem suum sic contempsit me
domus Israhel dicit dominus. Vox
in viis audita est ploratus et
ululatus filiorum Israhel quoniam ini
quam fecerunt viam suam obli
ti sunt domini dei sui. Convertimini

fily revertentes et sanabo aversio
nes vestras Ecce nos venimus ad te
tu enim es dominus deus noster
Vere mendaces erant colles mul
titudo moncium Vere in domino
deo nostro salus israhel Confusio
comedit laborem patrum nostrorum
ab adolescentia nostra greges eorum
et armenta eorum filios eorum
et filias eorum Dormiemus in con
fusione nostra et operiet nos igno
minia nostra quoniam domino deo
nostro peccavimus nos et patres nostri
ab adolescentia nostra usque ad hanc
diem et non audivimus vocem
domini dei nostri Capitulum iiii

Si converteris israhel ait do
minus ad me convertere Si
abstuleris offendicula tu
a a facie mea non commoveberis
Et iurabis vivit dominus in veritate
et in iudicio et in iusticia et bene
dicent eum gentes ipsum que lauda
bunt Hec dicit dominus viro iuda
et habitatoribus ierusalem Novate
vobis novale et nolite serere super
spinas Circumcidimini domino et
auferte preputia cordium vestrorum
viri iuda et habitatores ierusalem
ne forte egrediatur ut ignis indig
natio mea et succendatur et non
sit qui extinguat propter maliciam
cogitacionum vestrarum Annunciate in
iuda et in ierusalem auditum facite
loquimini et canite tuba in terra cla
mate fortiter et dicite congrega
mini et ingrediamur civitates
munitas Levate signum in syon
confortamini et nolite stare quia
malum ego adduco ab aquilone
et contricionem magnam Ascendit
leo de cubili suo et predo gencium se
levavit Egressus est de loco suo
ut ponat terram tuam in desola
cionem Civitates tue vastabun
tur remanentes absque habitatore Su
per hoc accingite vos ciliciis plangite
et ululate quia non est aversa ira
furoris domini a nobis Et erit in die
illa dicit dominus peribit cor regis
et cor principum et obstupescent
sacerdotes et prophete consternabuntur
Et dixi heu heu heu domine deus
ergo ne decepisti populum istum et
ierusalem dicens pax erit vobis et
ecce pervenit gladius usque ad ani
mam In tempore illo dicetur po
pulo huic et ierusalem Ventus urens
in viis que sunt in deserto vie fi
lie populi mei non ad ventilandum
et ad purgandum Spiritus plenus ex
his veniet michi Et nunc ego
loquar iudicia mea cum eis Ecce
quasi nubes ascendet et quasi tem
pestas currus eius velociores
aquilis equi illius Ve nobis quoni
am vastati sumus Lava a malicia cor
tuum ierusalem ut salva fias Usque quo
morabuntur in te cogitaciones noxie
Vox enim annunciantis a dan et
notum facientis ydolum de monte
ephraym Commemorate gentes Ecce
auditum est in ierusalem custodes ve
nire de terra longinqua et dare[?]
super civitates iuda vocem suam
Quasi custodes agrorum facti sunt
super eam in gyro quia me ad ira
cundiam provocavit ait dominus Vie
tue et cogitaciones tue fecerunt hec
tibi Ista malicia tua quia amara

tua tetigit cor tuum Ventrem me
um doleo sensus cordis mei tur
bati sunt in me Non tacebo quoniam
vocem buccine audivit anima
mea clamorem prelii Contritio super
contritionem vocata est et vastata
est omnis terra repente vastata
sunt tabernacula mea subito contri
te sunt pelles mee Usquequo vi
debo fugientem audiam vocem buc
cine quia stultus populus meus me
non cognovit filii insipientes sunt et
vecordes Sapientes sunt ut facerent
mala bene autem facere nesci
erunt Aspexi terram et ecce va
cua erat et nichili et celos et non
erat lux in eis Vidi montes et
ecce movebantur et omnes colles con
turbati sunt Intuitus sum et ecce
non erat homo et omne volatile
celi recessit Aspexi et ecce carme
lus desertus et omnes urbes eius
destructe sunt a facie domini et a
facie ire furoris eius Hec enim dicit
dominus Deserta erit omnis terra et
merebunt celi desuper eo quod locu
tus sum Cogitavi et non peni
tuit me nec aversus sum ab eo A
voce equitis et mittentis sagit
tam fugit omnis civitas Ingressi
sunt ardua et ascenderunt
rupes Universe urbes derelicte sunt
et non habitat in eis homo Tu
autem vastata quid facies Cum ves
tieris te coccino cum ornata fu
eris monili aureo et pinxeris
stibio oculos tuos frustra compo
neris Contempserunt te amatores
tui animam tuam querent Vocem
enim quasi parturientis audivi

[margin: sed tamen consummationem non faciam]

angustias ut puerpere Vox filie
Syon intermorientis expandentisque
manus suas Ve michi quia de
fecit anima mea propter interfectos

Circuite vias Capitulum quintum
Ierusalem et aspicite et consi
derate et querite in plateis
eius an inveniatis virum facien
tem iudicium et querentem fidem et
propitius ero ei Quod si etiam vivit
dominus dixerint et hoc falso iu
rabunt Domine oculi tui respiciunt
fidem percussisti eos et non dolue
runt Attrivisti eos et renuerunt
accipere disciplinam Induraverunt faci
es suas super petram et noluerunt
reverti Ego autem dixi forsitan pau
peres sunt et stulti ignorantes viam
domini et iudicium dei sui Ibo igitur
ad optimates et loquar eis Ipsi
enim cognoverunt viam domini et iu
dicium dei sui Et ecce magis hii si
mul confregerunt iugum rupe
runt vincula Idcirco percussit eos
leo de silva lupus ad vesperam vas
tavit eos pardus vigilans super
civitates eorum confortate sunt
aversiones eorum Super quo propitius
esse tibi potero Filii tui dereliquerunt
me et iurant in hiis qui
non sunt dii Saturavi eos et me
chati sunt et in domo meretricis
luxuriabantur Equi amatores in femi
nas et emissarii facti sunt Unus
quisque ad uxorem proximi sui hinni
ebat Numquid super hiis non visita
bo dicit dominus et in gente tali
non ulciscetur anima mea Ascen
dite muros eius et dissipate con
summationem autem nolite facere Aufer

[margin: Omnis qui egressus fuerit ex eis capietur quia multiplicate sunt prevaricationes eorum]

[margin: emissarii]

[margin: hinniebat]

te propugnacula eius quia non sunt domini Prevaricatione enim prevaricata est in me domus israhel et domus iuda ait dominus Negaverunt dominum et d[illegible] domus Negaverunt [illegible] Non est ipse neque veniet super nos malum gladium et famem non videbimus prophete fuerunt in ventum locuti et responsum non fuit in eis haec ergo evenient illis; haec dicit dominus deus exercituum quia locuti estis verbum istud ecce ego do verba mea in ore tuo in ignem et populum istum in ligna et vorabit eos Ecce ego adducam super vos gentem de longinquo domus israhel ait dominus gentem robustam gentem antiquam gentem cuius ignorabis linguam nec intelliges quid loquatur Pharetra eius quasi sepulchrum patens universi fortes Et comedet segetes tuas et panem tuum Devorabit filios tuos et filias tuas Comedet gregem tuum et armenta Comedet vineam tuam et ficum tuam conteret urbes munitas tuas in quibus tu habes fiduciam gladio Verumptamen in diebus illis ait dominus non faciam vos in consummationem Quod si dixeritis quare fecit dominus deus noster nobis haec omnia Dices ad eos Sicut dereliquistis me et servistis deo alieno in terra vestra sic servietis alienis in terra non vestra Annunciate hoc domui iacob et auditum facite in iuda dicentes Audi popule stulte qui non habes cor qui habentes oculos non videtis et aures et non auditis Me ergo non timebitis ait dominus et a facie mea non dolebitis qui posui arenam terminum mari preceptum sempiternum quod non preteribit et commovebuntur et non poterunt et intumescent fluctus eius et non transibunt Populo autem huic factum est cor incredulum et exasperans recesserunt et abierunt et non dixerunt in corde suo metuamus dominum deum nostrum qui dat nobis pluviam temporaneam et serotinam in tempore suo plenitudinem annue messis custodientem nobis Iniquitates vestre declinaverunt haec Et peccata vestra prohibuerunt bonum a vobis Quia inventi sunt in populo meo impii insidiantes quasi aucupes laqueos ponentes et pedicas ad capiendos viros Sicut decipula plena avibus sic domus eorum plene dolo Ideo magnificati sunt et ditati incrassati sunt et impinguati et preterierunt sermones meos pessime Causam vidue non iudicaverunt et causam pupilli non direxerunt et iudicium pauperum non iudicaverunt ~~et causam pupilli non direxerunt et iudicium pauperum non iudicaverunt~~ Numquid super his non visitabo dicit dominus aut super gentem huiuscemodi non ulciscetur anima mea Stupor et mirabilia facta sunt in terra prophete prophetabant mendacium et sacerdotes applaudebant manibus suis et populus meus dilexit talia Quid igitur fiet in novissimo eius

Capitulum sextum

Confortamini filii beniamin in medio ierusalem et in the

ua clangite bucina et super betha-
charem elevate vexillum quia ma-
lum visum est ab aquilone et con-
tricio magna. Speciose et delicate
assimilavi filiam syon. Ad eam ve-
nient pastores et greges eorum
fixerunt in ea tentoria in circuitu pas-
cet unusquisque eos qui sub manu sua
sunt. Sanctificate super eam bellum.
Consurgite et ascendamus in me-
ridiem. Ve nobis quia declinavit
dies et longiores facte sunt umbre
vesperi. Surgite et ascendamus
~~in meridiem Ve nobis quia de~~
~~clinavit dies et longiores facte~~
~~sunt umbre vesperi~~ in nocte et
dissipemus domos eius. Quia hec
dicit dominus exercituum. Cedite lignum
eius et fodite circa ierusalem aggerem
hec est civitas visitationis omnis ca-
lumpnia in medio eius. Sicut frigi-
dam facit cisterna aquam suam sic fri-
gidam fecit maliciam suam. Iniqui-
tas et vastitas audietur in ea co-
ram me semper infirmitas et pla-
ga. Erudire ierusalem ne forte
recedat anima mea a te ne forte
ponam te desertam terram inhabita-
bilem. Hec dicit dominus exercituum. Usque
ad racemum colligent quasi in (et colligent)
~~vineam~~ reliquias israhel. Converte ma-
num tuam quasi vindemiator ad car-
tallum. Cui loquar et quem contes-
tabor ut audiat. Ecce incircumcise
aures eorum et audire non pos-
sunt. Ecce verbum domini factum est
eis in obprobrium et non suscipient
illud. Ideo furore domini factum
est eis plenus sum laboravi sus-
tinens. Effunde super parvulum

foris et ~~simul~~ super concilium iuvenum (iuvenum sil)
simul. Vir enim cum muliere
capietur senex cum pleno dierum.
Et transibunt domus eorum ad al-
teros agri et uxores pariter
quia extendam manum meam
super habitantes terram dicit dominus.
A minore quippe usque ad maio-
rem omnes avaricie student et a
propheta usque ad sacerdotem cuncti
faciunt dolum. Et curabant con-
tricionem filie populi mei cum igno-
minia dicentes pax pax et non
erat pax. Confusi sunt quia ab-
hominationem fecerunt. Quin poci-
us confusione non sunt con-
fusi et erubescere nescierunt. Quam-
obrem cadent inter ruentes in
tempore visitationis sue corruent
dicit dominus. Hec dicit dominus. Sta-
te super vias et videte et interroga-
te de semitis antiquis que sit via
bona et ambulate in ea et inve-
nietis refrigerium animabus vestris.
Et dixerunt Non ambulabimus. Et
constitui super vos speculatores.
Et dixi Audite vocem meam tube.
Et dixerunt Non audiemus. Ideo
audite gentes et cognosce con-
gregatio quanta ego faciam eis. Au-
di terra. Ecce ego adducam mala
super populum istum fructum cogi-
tationum eius quia verba mea non
audierunt et legem meam pro-
iecerunt. Ut quid michi thus
de saba affertis et calamum sua-
vem olentem de terra longinqua
holocaustomata vestra non sunt
accepta et victime vestre non pla-
cuerunt michi. Propterea hec dicit dominus

Ecce ego dabo populum istum in ruinas et ruent in eis patres et filii simul vicinus et proximus et peribunt. Hec dicit dominus. Ecce populus venit de terra aquilonis et gens magna consurget a finibus terre. Sagittam et scutum arripiet crudelis est et non miserebitur. Vox eius quasi mare sonabit et super equos ascendent preparati quasi vir ad prelium adversum te filia syon. Audivimus famam eius dissolute sunt manus nostre tribulacio apprehendit nos dolores ut parturientem. Nolite exire ad agros et in via ne ambuletis quoniam gladius inimici pavor in circuitu. Filia populi mei accingere cilicio et conspergere cinere luctum unigeniti. Fac tibi planctum amarum quia repente veniet vastator super vos. Probatorem dedi te in populo meo robustum et scies et probabis viam eorum. Omnes isti principes declinantes ambulantes fraudulenter. Es et ferrum universi corrupti sunt. Defecit sufflatorium in igne consumptum est plumbum. Frustra conflavit conflator, malicie enim eorum non sunt consumpte. Argentum reprobum vocate eos quia dominus proiecit illos. Capitulum .vii.

Verbum quod factum est ad Jeremiam a domino dicens. Sta in porta domus domini et predica ibi verbum istud et dic audite verbum domini omnis iuda qui ingredimini per portas has ut adoretis dominum. Hec dicit dominus exercituum deus israhel. Bonas facite vias vestras et studia vestra et habitabo vobiscum in loco isto. Nolite confidere in verbis mendacii dicentes templum domini templum domini templum domini est. Quoniam si bene direxeritis vias vestras et studia vestra, si feceritis iudicium inter virum et proximum eius advene et pupillo et vidue non feceritis calumpniam nec sanguinem innocentem effuderitis in loco hoc et post deos alienos non ambulaveritis in malum vobismet ipsis, habitabo vobiscum in loco isto in terra quam dedi patribus vestris a seculo et usque in seculum. Ecce vos confiditis vobis in sermonibus mendacii qui non proderunt vobis, furari occidere adulterari iurare mendaciter libare baalim et ambulare post deos alienos quos ignoratis. Et venistis et stetistis coram me in domo hac in qua invocatum est nomen meum et dixistis liberati sumus eo quod fecerimus omnes abhominaciones istas. Numquid ergo spelunca latronum facta est domus ista in qua invocatum est nomen meum in oculis vestris. Ego ego sum ego vidi dicit dominus. Ite ad locum meum in silo ubi habitavit nomen meum a principio et videte que fecerim ei propter maliciam populi mei israhel. Et nunc quia fecistis omnia opera hec dicit dominus. Et locutus sum ad vos mane consurgens et loquens et non audistis et vocavi vos et non respondistis. Fa

tiam domui huic in qua inuo
catum est nomen meum et in qua
uos habetis fiduciam et loco que
dedi uobis et patribus uestris sic
feci silo et proiciam uos a facie mea
sicut proieci omnes fratres uestros u
niuersum semen effraym Tu ergo
noli orare pro populo hoc nec assu
mas pro eis laudem et orationem
et non obsistas michi quia non
exaudiam te Nonne uides quid is
ti faciunt in ciuitatibus iuda et
in plateis ierusalem filii colligunt lig
na et patres succendunt ignem
et mulieres conspergunt adipem ut
faciant placentas regine celi et
libent diis alienis et me ad iracun
diam prouocent Numquid me ad ira
cundiam prouocant dicit dominus Non
ne semet ipsos in confusionem uultus
sui Ideo hec dicit dominus deus Ecce
furor meus et indignacio mea con
flatur super locum istum super uiros
et super iumenta et super lignum regio
nis et super fruges terre et succen
detur et non extinguetur Hec dicit
dominus exercituum deus israhel holocau
stomata uestra addite uictimis uestris
et comedite carnes quia non sum
locutus cum patribus uestris et non
precepi eis in die qua eduxi eos de
terra egipti de uerbo holocaustoma
tum et uictimarum Sed hoc uerbum precepi
eis dicens Audite uocem meam
et ero uobis in deum et uos eritis
michi populus Et ambulate in
omni uia qua mandaui uobis
et benedixi uobis Et non audierunt
nec inclinauerunt aurem suam
sed abierunt in uoluptatibus suis

suis et prauitate cordis sui mali
factique sunt retrorsum et non in ante
a die qua egressi sunt patres eorum
de terra egipti usque ad diem hanc
Et misi ad uos omnes seruos meos
prophetas per diem consurgens dilucu
lo et mittens et non audierunt
me nec inclinauerunt aurem suam
sed indurauerunt ceruicem et peius
operati sunt quam patres eorum
Et loqueris ad eos omnia uerba hec
et non audient te Et uocabis eos
et non respondebunt tibi Et dices
ad eos hec est gens que non au
diuit uocem domini dei sui nec re
cepit disciplinam periit fides et
ablata est de ore eius Tonde capil
lum tuum et proice et sume in di
rectum planctum quia proiecit dominus
et reliquit generationem furoris sui
Quia fecerunt filii iuda malum
in oculis meis dicit dominus Posu
erunt offendicula sua in domo
in qua inuocatum est nomen meum
ut pollueret eam Et edificaue
runt excelsa ~~topheth~~ topheth que
est in ualle filii ennon ut ince
derent filios suos et filias suas
igni que non precepi nec cogitaui
in corde meo Ideo ecce dies uen
ient dicit dominus et non dicetur
amplius topheth sed uallis inter
fectionis et sepelient in topheth
eo quod non sit locus Et erit morti
cinum populi huius in cibum uolucribus
celi et bestiis terre et non erit
qui abigat Et quiescere faciam
de urbibus iuda et de plateis ihe
rusalem uocem ~~gladii~~ gaudii et
uocem leticie uocem sponsi et uo

ante

planctum

terre. In desolatione enim erit terra.

Capitulum octavum

In tempore illo ait dominus eicient ossa regum iuda et ossa principum eius et ossa sacerdotum et ossa prophetarum et ossa eorum qui habitaverunt ierusalem de sepulchris suis et expandent ea ad solem et lunam et omnem militiam celi que dilexerunt et quibus servierunt et que quesierunt et adoraverunt non colligentur et non sepelientur in sterquilinium super faciem terre erunt et eligent magis mortem quam vitam omnes qui residui fuerint de cognatione hac pessima in universis locis que derelicta sunt ad que eieci eos dicit dominus exercituum. Et dices ad eos hec dicit dominus. Numquid qui cadit non resurget et qui aversus est non revertetur. Quare aversus est populus iste in ierusalem aversione contentiosa. Apprehenderunt mendacium et noluerunt reverti. Attendi et auscultavi nemo quod bonum est loquitur. Nullus est qui agat penitentiam super peccato suo dicens. Quid feci. Omnes conversi sunt ad cursum suum quasi equus impetu vadens ad prelium. Milvus in celo cognovit tempus suum turtur et hirundo et ciconia custodierunt tempus adventus sui populus autem meus non cognovit iudicium domini. Quomodo dicitis sapientes nos sumus et lex dei nobiscum est. Vere mendacium est operatus est stilus mendax scribarum. Confusi sunt sapientes perterriti et capti sunt verbum enim domini proiecerunt et sapientia nulla est in eis. Propterea dabo mulieres eorum exteris agros eorum heredibus alienis quia a minimo usque ad maximum omnes avaritiam sequuntur a propheta usque ad sacerdotem cuncti faciunt mendacium et sanabant contritionem filie populi mei ad ignominiam dicentes pax pax cum non esset pax. Confusi sunt quia abhominationem fecerunt. Quin potius confusione non sunt confusi et erubescere nescierunt. Ideo cadent inter corruentes in tempore visitationis sue corruent dicit dominus. Congregans congregabo eos dicit dominus. Non est uva in vitibus et non sunt ficus in ficulnea folium defluxit. et dedi eis que pretergressa sunt. Quare sedemus. Convenite et ingrediamur civitatem munitam et sileamus ibi quia dominus noster silere nos fecit et potum dedit nobis aquam fellis. Peccavimus enim domino. Expectavimus pacem et non erat bonum tempus medele. Et ecce formido a dan auditus fremitus equorum eius a voce hinnitum pugnatorum eius commota est omnis terra et venerunt et devoraverunt terram et plenitudinem eius urbem et habitatores eius. Quia ecce ego mittam vobis serpentes pessimos quibus non est incantatio et mordebunt vos ait dominus. Dolor meus super dolorem in me cor meum merens. Ecce vox clamo

us filie populi mei de terra longi
qua Numquid dominus non est in
syon aut rex eius non est in ea
Quare ergo me ad iracundiam co
citaverunt in sculptilibus suis et i
vanitatibus alienis Transiit mes
sis finita est estas et nos salva
ti non sumus Super contritionem
filie populi mei contritus sum
et contristatus sum stupor ob
tinuit me Numquid resina non
est in galaad aut medicus non
est ibi Quare igitur non est ob
ducta cicatrix filie populi mei Capitulum nonum

Quis dabit capiti
meo aquam et oculis meis
fontem lacrimarum et plo
rabo die et nocte interfectos filie
populi mei Quis dabit me in soli
tudine diversorium viatorum et derelinquam
populum meum et recedam ab eis Quia
omnes adulteri sunt et cetus pre va
ricatorum et extenderunt linguam
suam quasi arcum mendacii et non
veritatis Confortati sunt in terra
quia de malo ad malum egressi sunt
et me non cognoverunt dicit dominus
Unusquisque a proximo suo se custo
diat et in omni fratre suo non habeat
fiduciam quia omnis frater suppla
tans supplantabit et omnis ami
cus fraudulenter incedit et vir
fratrem suum deridebit et veritatem
non loquentur Docuerunt enim
linguam suam loqui mendacium
ut inique agerent laboraverunt Ha
bitatio tua in medio doli in dolo
renuerunt scire me dicit dominus
Propterea hec dicit dominus exercituum Ec
ce ego conflabo et probabo eos Quid
enim aliud faciam a facie filie
populi mei Sagitta vulnerans
lingua eorum dolum locuta est
In ore suo pacem cum amico suo
loquitur et occulte ponit ei insidi
as Numquid super hiis non visitabo
dicit dominus aut in gente huius
modi non ulciscetur anima mea
Super montes assumam fletum ac la
mentum et super speciosa deserti
planctum quoniam incensa sunt eo quod
non sit vir pertransiens et non au
dierunt vocem possidentis A vo
lucre celi usque ad pecora transmigra
verunt et recesserunt Et dabo Ihe
rusalem in acervos arene et in
cubilia draconum Et civitates Iuda
dabo in desolationem eo quod non sit
habitator Quis est vir sapiens
qui intelligat hoc et ad quem ver
bum oris domini fiat ut annunciet
istud quare perierit terra et ex
usta sit quasi desertum eo quod non
qui pertranseat Et dixit dominus
Quia dereliquerunt legem meam
quam dedi eis et non audierunt
vocem meam et non ambula
verunt in ea Sed abierunt post pra
vitatem cordis sui et post baalim
quos didicerunt a patribus suis
Idcirco hec dicit dominus exercituum de
us israhel Ecce ego cibabo populum
istum absinthio et potum dabo e
is aquam fellis Et dispergam eos
in gentibus quas non noverunt
ipsi et patres eorum et mittam
post eos gladium donec consumantur
Hec dicit dominus exercituum Contem
plamini et vocate lamentatrices
et veniant et ad eas que sapien

tes sunt mittite et properent festinent et assumant super nos lamentum deducant oculi nostri lacrimas et palpebre nostre defluant aquis quia vox lamentationis audita est de syon. Quomodo vastati sumus et confusi vehementer quia dereliquimus terram quia deiecta sunt tabernacula nostra. Audite ergo mulieres verbum domini et assumant aures vestre sermonem oris eius. Et docete filias vestras lamentum et unaqueque proximam suam planctum. quia ascendit mors per fenestras nostras. disperdere parvulos de foris et iuvenes de plateis. loquere hec dicit dominus. Et cadet morticinum hominis quasi stercus super faciem regionis et quasi fenum post tergum metentis et non est qui colligat. Hec dicit dominus. Non glorietur sapiens in sapientia sua. et non glorietur fortis in fortitudine sua. et non glorietur dives in diviciis suis. sed in hoc glorietur qui gloriatur scire et nosse me quia ego sum dominus qui facio misericordiam et iudicium et iusticiam in terra. hec enim placent mihi ait dominus. Ecce dies veniunt dicit dominus et visitabo super omnem qui circumcisum habet preputium super egiptum et super iudam et super edom et super filios amon et super moab et super omnes qui attonsi sunt in comam habitantes in deserto. quia omnes gentes habent preputium. Omnis autem domus israhel incircumcisi sunt corde. Capitulum x.

Audite verbum quod locutus est dominus super vos domus israhel. hec dicit dominus. Iuxta vias gentium nolite discere et a signis celi nolite metuere que timent gentes quia leges populorum vane sunt. quia lignum de saltu precidit opus manus artificis in ascia. Argento et auro illud decoravit clavis et malleis compegit ut non dissolvatur. In similitudinem palme fabricata sunt et non loquentur. portata tollentur quia incedere non valent. Nolite ergo timere ea quia nec male possunt facere nec bene. Non est similis tui domine. magnus tu. et magnum nomen tuum in fortitudine. Quis non timebit te. O rex gentium. Tuum est enim decus. inter cunctos sapientes gentium et in universis regnis eorum nullus est similis tui. pariter insipientes et fatui probabuntur. Doctrina vanitatis eorum lignum est. Argentum involutum de tharsis affertur et aurum de ofaz. Opus artificis et manus erarii iacinctus et purpura indumentum eorum. Opus artificum universa hec. Dominus autem deus verus est. ipse deus vivens et rex sempiternus. Ab indignatione eius commovebitur terra et non sustinebunt gentes comminationem eius. Sic ergo dicetis eis. Dii qui celos et terram non fecerunt pereant de terra et de his que sub celis sunt. Qui facit terram in fortitudine sua et preparat orbem in fortitudine sua et prudentia sua extendit celos. Ad vocem suam dat multitudinem aquarum in celo et elevat nebulas ab extremitatibus

terre fulgura in pluuia facit et educit ventum de thezauris suis Stultus factus est omnis homo a sciencia sua Confusus est omnis artifex in sculptili quia falsum est quod conflavit et non est spiritus in eis Vana sunt et opus risu dignum in tempore visitationis sue peribunt Non est his similis pars iacob Qui enim formavit omnia ipse est et israhel virga hereditatis eius dominus exercituum nomen illi Congrega de terra confusionem tuam que habitas in obsidione quia hec dicit dominus Ecce ego longe proiciam habitatores terre in hac vice et tribulabo eos ita ut non inveniantur Ve michi super contritione mea pessima plaga mea Ego autem dixi plane hec infirmitas mea est et portabo illam Tabernaculum meum vastatum est omnes funiculi mei dirupti sunt filii mei exierunt a me et non subsistunt Non est qui extendat ultra tentorium meum et erigat pelles meas quia stulte egerunt pastores et dominum non quesierunt propterea non intellexerunt et omnis grex eorum dispersus est Vox auditionis ecce venit et commotio magna de terra aquilonis ut ponat civitates iuda in solitudinem et habitaculum draconum Scio domine quia non est hominis via eius nec viri est ut ambulet et dirigat gressus suos Corripe me domine verumtamen in iudicio et non in furore tuo ne forte ad nichilum redigas me Effunde indignationem tuam super gentes que non cognoverunt te et super provincias que nomen tuum non invocaverunt quia comederunt iacob et devoraverunt eum et consumpserunt illum et decus eius dissipaverunt

Cap. xi.

Verbum quod factum est ad ieremiam a domino dicens Audite verba pacti huius et loquimini ad viros iuda et habitatores ierusalem Et dices ad eos hec dicit dominus deus israhel Maledictus vir qui non audierit verba pacti huius quod precepi patribus vestris in die qua eduxi eos de terra egipti de fornace ferrea dicens Audite vocem meam et facite omnia que precipio vobis et eritis michi in populum et ego ero vobis in deum ut suscitem iuramentum quod iuravi patribus vestris daturum me eis terram fluentem lacte et melle sicut est dies hec Et respondi et dixi Amen domine Et dixit dominus ad me Vociferare omnia verba hec in civitatibus iuda et foris ierusalem dicens Audite verbum pacti huius et facite illa Quia contestans contestatus sum patres vestros in die qua eduxi eos de terra egipti usque ad diem hanc mane consurgens contestatus sum et dixi Audite vocem meam Et non audierunt nec inclinaverunt aurem suam sed abierunt unusquisque in pravitate cordis sui mali Et induxi super eos omnia verba pacti huius quod precepi ut facerent et non fecerunt Et dixit dominus ad me Inventa est coniuratio in viris

tes sunt mulieres et properent festinent et assumant super nos lamentum deducant oculi nostri lacrimas et palpebre nostre defluant aquis quia vox lamentationis audita est de Syon. Quomodo vastati sumus confusi vehementer quia dereliquimus terram quia deiecta sunt tabernacula nostra. Audite ergo mulieres verbum domini et assumant aures vestre sermonem oris eius. Et docete filias vestras lamentum et unaquaque proximam suam planctum. Quia ascendit mors per fenestras nostras disperdere parvulos de foris et iuvenes de plateis. Loquere hec dicit dominus. Et cadet morticinum hominis quasi stercus super faciem regionis et quasi fenum post tergum metentis et non est qui colligat. Hec dicit dominus. Non glorietur sapiens in sapientia sua et non glorietur fortis in fortitudine sua et non glorietur dives in divitiis suis. Sed in hoc glorietur qui gloriatur scire et nosse me quia ego sum dominus qui facio misericordiam et iudicium et iustitiam in terra. Hec enim placent mihi ait dominus. Ecce dies veniunt dicit dominus et visitabo super omnem qui circumcisum habet preputium super Egiptum et super Iudam et super Edom et super filios Amon et super Moab et super omnes qui attonsi sunt in comam habitantes in deserto quia omnes gentes habent preputium. Omnis autem domus Israhel incircumcisi sunt corde. Cap. x.

Audite verbum quod locutus est dominus super vos domus Israhel. Hec dicit dominus. Iuxta vias gentium nolite discere et a signis celi nolite metuere que timent gentes quia leges populorum vane sunt. Quia lignum de saltu precidit opus manus artificis in ascia. Argento et auro decoravit illud clavis et malleis compegit ut non dissolvatur. In similitudinem palme fabricata sunt et non loquentur. Portata tollentur quia incedere non valent. Nolite ergo timere ea quia nec male possunt facere nec bene. Non est similis tui domine. Magnus tu et magnum nomen tuum in fortitudine. Quis non timebit te o rex gentium. Tuum est enim decus inter cunctos sapientes gentium et in universis regnis eorum nullus est similis tui. Pariter insipientes et fatui probabuntur. Doctrina vanitatis eorum lignum est. Argentum involutum de Tharsis affertur et aurum de Ofaz. Opus artificis et manus erarii. Iacinctus et purpura indumentum eorum. Opus artificum universa hec. Dominus autem deus verus est ipse deus viuens et rex sempiternus. Ab indignatione eius commovebitur terra et non sustinebunt gentes comminationem eius. Sic ergo dicetis eis. Dii qui celos et terram non fecerunt pereant de terra et de his que sub celis sunt. Qui facit terram in fortitudine sua et preparat orbem in fortitudine sua et prudencia sua extendit celos. Ad vocem suam dat multitudinem aquarum in celo et elevat nebulas ab extremitatibus

peditibus currens laborasti quomodo contendere poteris cum equis Cum autem in terra pacis securus fueris quid facies in superbia Iordanis Nam et fratres tui et domus patris tui ipsi etiam pugnaverunt adversum te et clamaverunt post te plena voce Ne credas eis cum locuti fuerint tibi bona Reliqui domum meam dimisi hereditatem meam dedi dilectam animam meam in manu inimicorum eius Facta est michi hereditas mea quasi leo in silva dedit contra me vocem ideo odivi eam Numquid avis discolor hereditas mea michi est Numquid avis tincta per totum Venite congregamini omnes bestie terre properate ad devorandum Pastores multi demoliti sunt vineam meam dederunt porcionem meam desiderabilem in desertum solitudinis Posuerunt eam in dissipationem luxitque super me Desolatione desolata est omnis terra quia nullus est qui recogitet corde Super omnes vias deserti venerunt vastatores quia gladius domini devoravit ab extremo terre usque ad extremum eius Non est pax universe carni Seminaverunt triticum et spinas messuerunt hereditatem acceperunt et non eis proderit Confundemini a fructibus vestris propter iram furoris domini Hec dicit dominus adversum omnes vicinos meos pessimos qui tangunt hereditatem quam distribui populo meo Israel Ecce ego evellam eos de terra sua et domum Iuda evellam eos de medio eorum Et cum evellero eos convertar et miserebor eorum et reducam eos virum ad hereditatem suam et virum in terram suam Et erit si eruditi didicerint vias populi mei ut iurent in nomine meo vivit dominus sicut docuerunt populum meum iurare in baal edificabuntur in medio populi mei Quod si non audierint evellam gentem illam evulsione et perditione ait dominus

Cap. xiii

Hec dicit dominus ad me Vade et posside tibi lumbare lineum et pones illud super lumbos tuos et in aquam non inferes illud Et possedi lumbare iuxta verbum domini et posui circa lumbos meos Et factus est sermo domini ad me secundo dicens Tolle lumbare quod possedisti quod est circa lumbos tuos et surgens vade ad Eufraten et absconde illud ibi in foramine petre Et abii et abscondi illud in Eufraten sicut preceperat michi dominus Et factum est post dies plurimos dixit dominus ad me Surge vade ad Eufraten et tolle inde lumbare quod precepi tibi ut absconderes illud ibi Et abii ad Eufraten et fodi et tuli lumbare de loco ubi absconderam illud Et ecce computruerat lumbare ita ut nullo usui aptum esset Et factum est verbum domini ad me dicens Hec dicit dominus deus Sic computrescere faciam superbiam Iuda et superbiam Ierusalem multam et populum istum pessimum qui nolunt audire verba mea et ambulant in pravitate cordis sui Abieruntque post deos alienos ut servirent eis et a

dormierunt eos et erunt sicut
lumbare istud quod nulli usui ap
tum est. Sicut enim adheret lum
bare ad lumbos viri sic agglutina
vi mihi omnem domum israhel
et omnem domum iuda dicit dominus
ut esset mihi in populum et in nomen
et in laude et in gloria et glo
riam et non audierunt. Dices
ergo ad eos sermonem istum hec dicit
dominus deus israhel. Omnis la
guncula implebitur vino et di
cent ad te. Numquid ignoramus
quia ignoramus quia omnis lagun
cula implebitur vino. Et dices ad
eos hec dicit dominus. Ecce ego
implebo omnes habitatores ter
re huius et reges qui sedent de stir
pe david super thronum eius et
sacerdotes et prophetas et omnes habi
tatores ierusalem ebrietate et dis
pergam eos virum a fratre suo et
patres et filios pariter ait dominus.
Non parcam et non concedam
neque miserebor ut non disperdam.
Audite et auribus percipite. No
lite elevari quia dominus locutus
est. Date domino deo vestro glori
am antequam contenebrescat et an
tequam offendant pedes vestri ad
montes caliginosos. Expectabitis
lucem et ponent eam in umbram
mortis et in caliginem. Quod si hoc au
dieritis in abscondito plorabit
anima mea a facie superbie plorans
plorabit anima mea a facie super
bie. Plorans plorabit et deducet
oculus meus lacrimam quia cap
tus est grex domini. Dic regi et do
minatrici humiliamini sedete quia
descendit de capite vestro corona
glorie vestre. Civitates austri clau
se sunt et non est qui aperiat.
Translata est omnis iuda transmigra
tione perfecta. Levate oculos vestros
et videte qui venitis ab aquilone.
Ubi est grex qui datus est tibi
pecus inclitum tuum. Quid dices
cum visitaverit te? Tu enim docuisti
eos adversum te et erudisti in
caput tuum. Numquid non dolores
apprehendent te quasi mulierem par
turientem. Quod si dixeris in cor
de tuo quare evenerunt michi hec.
Propter multitudinem iniquitatis tue
revelata sunt verecundiora tua
pollute sunt plante tue. Si mu
tare potest ethiops pellem suam
aut pardus varietates suas et vos
poteritis benefacere cum didiceritis
malum. Et disseminabo eos
quasi stipulam que vento raptatur
in deserto. Hec sors tua parsque men
sure tue a me dicit dominus quia
oblita es mei et confisa es in men
dacio. Unde et ego nudavi femo
ra tua contra faciem tuam et ap
paruit ignominia et adulteria
tua et hinnitus tuus scelus for
nicationis tue. Super colles in agro
vidi abhominationes tuas. Ve tibi
ierusalem non mundaberis post me
usque quo adhuc. Capitulum xiiii.

Quod factum est verbum domini
ad ieremiam de sermonibus
siccitatis. Luxit iudea et
porte eius corruerunt et obscu
rate sunt in terra et clamor ie
rusalem ascendit. Maiores mise
runt minores suos ad aquam venerunt

adhauriendum et non invenerunt
aquam reportaverunt vasa sua va
cua Confusi sunt et afflicti et
operuerunt capita sua propter terre
vastitatem quia non venit plu
via in terram Confusi sunt agri
cole operuerunt capita sua Nam
et cerva in agro peperit et reliquit
quia non erat herba Et onagri
steterunt in rupibus traxerunt
ventum quasi dracones defecerunt
oculi eorum quia non erat her
ba Si iniquitates nostre respon
derint nobis domine fac propter nomen
tuum quia multe sunt aversiones
nostre tibi peccavimus Expectatio
israhel salvator eius in tempore tribu
lacionis Quare quasi colonus futu
rus es in terra et quasi viator de
clinans ad manendum Quare fu
turus es in terra et quasi viator de
clinans velut vir vagus ut for
tis qui non potest salvare Tu autem
in nobis es domine et nomen tuum super
nos invocatum est ne derelinquas
nos Hec dicit dominus deus populo huic
qui dilexit movere pedes suos
et non quievit et domino non pla
cuit Nunc recordabitur iniquita
tum eorum et visitabit peccata eorum
Et dixit dominus ad me Noli ora
re pro populo isto in bonum Cum
ieiunaverint non exaudiam pre
ces eorum et si obtulerint holo
caustomata et victimas non sus
cipiam ea quoniam gladio et fa
me et peste ego consumam eos
Et dixi domine a a a domine deus
prophete dicunt eis Non videbitis
gladium et fames non erit in vobis

sed pacem veram dabit vobis in loco isto
in isto loco Et dixit dominus ad me
Falso prophete vaticinantur in nomine
meo Non misi eos et non precepi
eis neque locutus sum ad eos Visi
onem mendacem et divinacionem
mendacem et seductionem cordis
sui prophetant vobis Ideo hec dicit dominus
de prophetis qui prophetant in nomine
meo quos ego non misi dicentes
gladius et fames non erit in ter
ra hac In gladio et fame consu
mentur prophete illi Et populi quibus
prophetaverunt erunt proiecti in viis
Ierusalem pre fame et gladio non erit
qui sepeliat eos ipsi et uxores eorum
filii et filie eorum et effundam
super eos malum suum Et dices ad
eos verbum istud Deducant oculi
mei lacrimas per diem et noctem
et non taceant quia contricione
magna contrita est virgo filia
populi mei plaga pessima ve
hementer Si egressus fuero ad agros
ecce occisi gladio et si introiero
in civitatem ecce attenuati fa
me propheta quoque et sacerdos abi
erunt in terram quam ignorabant
Numquid proiciens abiecisti iuda
aut syon abhominata est anima
tua Quare ergo percussisti nos
ita ut nulla sit sanitas Expec
tavimus pacem et non est bonum
et tempus curationis et ecce turba
tio Cognovimus domine impieta
tes nostras et iniquitates patrum
nostrorum quia peccavimus tibi Ne
des nos in obprobrium propter nomen
tuum neque facias nobis contume
liam solii glorie tue recordare
ne irritum facias fedus tuum no

malum suum super eos

bistum Nunquid sunt in sculptilibus
gentium qui pluant / aut celi pos
sunt dare ymbres Nonne tu
es domine deus noster quem exspecta
mus tu enim fecisti omnia hec

Capitulum XV

Et dixit dominus ad me Si steterit
moyses et samuel co
ram me non est anima mea ad
populum istum Eice illos a facie
mea et egrediantur Quod si dixerint
ad te quo egrediemur dices ad
eos et qui ad gladium ad gladium
et qui ad famem ad famem et qui ad
captivitatem ad captivitatem Et
visitabo super eos quatuor species
dicit dominus gladium ad occisio
nem et canes ad lacerandum et
volatilia celi et bestias terre ad
devorandum et dissipandum et da
bo eos in fervorem universis reg
nis iuda super omnibus que fecit
in ierusalem quis enim miserebitur
tui ierusalem aut quis contristabitur
pro te aut quis ibit ad rogandum
pro pace tua Tu reliquisti me dicit
dominus retrorsum abisti Et exten
dam manum meam super te
ut interficiam te laboravi rogans
Et dispergam eos ventilabro in por
tis terre interfeci et perdidi populum
meum et tamen a viis suis non sunt
reversi Multiplicate sunt michi
vidue eius super arenam maris
Induxi eis super matrem adoles
centis vastatorem in meridie mi
si super civitates repente terrorem
Infirmata est que peperit sep
tem defecit anima eius occidit
ei sol cum adhuc esset dies Con

(margin: qui ad mortem ad mortem)
(margin: terre propter manasses filium ezechie regis)

fusa est et erubuit et residuos
eius in gladium dabo in conspectu
inimicorum eorum ait dominus Ve
mi mater mea quare genuisti me
virum rixe virum discordie in universa
terra Non feneravi nec fene
ravit michi quisquam Omnes male
dicunt michi Dicit dominus Si non
reliquie tue in bonum Si non occurri
tibi in tempore afflictionis et in
tempore tribulationis et angus
tie adversum inimicum Numquid fe
derabitur ferrum ferro ab aquilone
et es Divitias tuas et thezauros
tuos in direptionem dabo gratis in
omnibus peccatis tuis et in omnibus
finibus tuis Et adducam inimicos
tuos de terra quam nescis quia
ignis succensus est in furore meo
super vos ardebit Tu scis domine
recordare mei et visita me et
tuere me ab hiis qui persequuntur
me scito quoniam sustinui propter te
obprobrium Inventi sunt sermones
tui et comedi eos et factum est mi
chi verbum tuum in gaudium et le
ticiam cordis mei quia invocatum est
nomen tuum super me domine deus exerci
tuum Non sedi in concilio ludentium
et gloriatus sum a facie manus tue
solus sedebam quia comminatione
replesti me Quare factus est do
lor meus perpetuus et plaga mea
desperabilis renuit curari Facta
est michi quasi mendacium aquarum
infidelium Propter hoc hec dicit dominus Si
convertens ad eos Et dabo te populo
huic in murum ereum forte et bel
labunt adversum te et non prevale
bunt quia ego tecum sum ut salvem

(margin: Noli in patientia tua suscipere me)

te et eruam te dicit dominus Et liberabo te de manu pessimorum et redimam te de manu fortium Capitulum

Et factum est verbum domini ad me dicens Non accipies uxorem et non erunt tibi filii et filie in loco isto quia hec dicit dominus super filios et filias qui generantur in loco isto et super matres que genuerunt eos et super omnes patres eorum de quorum stirpe sunt nati in terra hac Mortibus egrotationum morientur Non plangentur et non sepelientur in sterquilinium super faciem terre erunt et gladio et fame consumentur Et erunt cadavera mortuorum in escam volatilibus celi et bestiis terre hec dicit dominus Non ingrediaris domum convivii neque vadas ad plangendum neque consoleris eos quia abstuli pacem meam a populo isto dicit dominus misericordiam et miserationes et morientur grandes et parvi in terra ista Non sepelientur neque plangentur et non se incident neque calvicium fiet pro eis Et non frangent inter eos lugenti panem ad consolandum super mortuo et non dabunt eis potum calicis ad consolandum super patre suo et matre Et domum convivii non ingredieris ut sedeas cum eis et comedas et bibas Quia hec dicit dominus exercituum deus israhel Ecce ego auferam de loco isto in oculis vestris et in diebus vestris vocem gaudii et vocem leticie vocem sponsi et vocem sponse Et cum annunciaveris populo huic omnia verba hec et dixerint tibi quare locutus est dominus super nos omne malum grande istud que iniquitas nostra aut quod peccatum nostrum quod peccavimus domino deo nostro Dices ad eos quia dereliquerunt patres vestri me ait dominus et abierunt post deos alienos et servierunt eis et adoraverunt eos et me dereliquerunt et legem meam non custodierunt Sed et vos peius operati estis quam patres vestri Ecce enim unusquisque ambulat post pravitatem suam cordis mali ut me non audiat Et eiciam vos de terra hac in terram quam ignoratis vos et patres vestri et servietis ibi diis alienis die ac nocte qui non dabunt vobis requiem Propterea ecce dies veniunt dicit dominus et non dicetur ultra vivit dominus qui eduxit filios israhel de terra egypti sed vivit dominus qui eduxit filios israhel de terra aquilonis et de universis terris ad quas eieci eos Et reducam eos in terram suam quam dedi patribus eorum Ecce ego mittam piscatores multos dicit dominus et piscabuntur eos Et post hec mittam eis multos venatores et venabuntur eos de omni monte et de omni colle et de cavernis petrarum quia oculi mei super omnes vias eorum Non sunt abscondite a facie mea et non fuit occultata iniquitas eorum ab oculis meis Et reddam primum duplices iniquitates et peccata eorum quia contaminaverunt terram meam in morticinis ydolorum suorum et abhominationibus suis impleverunt hereditatem meam Domine fortitudo mea et robur meum et

refugium meum in die tribulationis Ad te gentes venient ab extremis terre et dicent Vere mendacium possederunt patres nostri vanitatem que eis non profuit Numquid faciet sibi homo deos et ipsi non sunt dii Idcirco ecce ego ostendam eis per vicem hanc ostendam eis manum meam et virtutem meam et scient quia nomen mihi dominus. Capitulum xvii

// et dicent

// et

Peccatum iuda scriptum est stilo ferreo in ungue adamantino exaratum super latitudinem cordis eorum et in cornibus ararum suarum et lucorum lignorumque frondentium in montibus excelsis sacrificantes in agro fortitudinem tuam et omnes thesauros tuos in direptionem dabo excelsa tua propter peccata in universis finibus tuis Et relinqueris sola ab hereditate tua quam dedi tibi et servire te faciam inimicis tuis in terra quam ignoras quoniam ignem succendisti in furore meo usque in eternum ardebit. Hec dicit dominus Maledictus homo qui confidit in homine et ponit carnem brachium suum et a domino recedit cor eius Erit enim quasi myrice in deserto et non videbit cum venerit bonum sed habitabit in siccitate in deserto in terra salsuginis et inhabitabili Benedictus vir qui confidit in domino et erit dominus fiducia eius Et erit tamquam lignum quod transplantatur super aquas quod ad humorem mittit radices suas et non timebit cum venerit estus Et erit folium eius viride

cum recordati fuerint filii eorum ararum //

et in tempore siccitatis non erit sollicitum nec aliquando desinet facere fructum Pravum est cor hominum et inscrutabile quis cognoscet illud Ego dominus scrutans cor et probans renes qui do unicuique iuxta viam suam et iuxta fructum adinventionum suarum Perdix fovit que non peperit fecit divitias et non in iudicio In medio dierum suorum derelinquet eas et in novissimo suo erit insipiens Solium glorie altitudinis a principio locus sanctificationis nostre Expectatio israhel domine omnes qui te derelinquunt confundentur recedentes a te in terra scribentur quia dereliquerunt venam aquarum viventium dominum Sana me domine et sanabor salvum me fac et salvus ero quia laus mea tu es Ecce ipsi dicunt ad me Ubi est verbum domini veniat Et ego non sum turbatus te pastorem sequens et diem hominis non desideravi tu scis Quod egressum est de labiis meis rectum in conspectu tuo fuit Non sis michi formidini spes mea tu in die afflictionis Confundantur qui me persequuntur et non confundar ego paveant illi et non paveam ego Induc super eos diem afflictionis et duplici contritione contere eos Hec dicit dominus ad me Vade et sta in porta filiorum populi per quam ingrediuntur reges iuda et egrediuntur et in cunctis portis ierusalem et dices ad eos Audite verbum domini reges iuda et omnis iuda cunctique habitatores ierusalem qui ingrediuntur per portas istas Hec dicit dominus

Custodite animas vestras et noli-
te portare pondera in die sabbati
nec inferatis per portas ierusalem. Et no-
lite eicere onera de domibus vestris
in diebus sabbati et omne opus non
facietis. Sanctificate diem sabbati sic-
ut precepi patribus vestris. Et non au-
dierunt nec inclinaverunt aurem
suam sed induraverunt cervicem suam
ne audirent me et ne acciperent
disciplinam. Et erit si audieritis me
dicit dominus ut non inferatis one-
ra per portas civitatis huius
in die sabbati et si sanctificaveritis di-
em sabbati ne faciatis in eo omne
opus ingredientur per portas civitatis
huius reges et principes sedentes
super solium david et ascendentes in
curribus et equis ipsi et principes
eorum viri iuda et habitatores ierusalem
et habitabitur civitas hec in sempiter-
num. Et venient de civitatibus
iuda et de circuitu ierusalem et de ter-
ra beniamin et de campestribus et
de montuosis et ab austro portan-
tes holocaustum et victimam et sacri-
ficium et thus et inferent oblacionem
in domum domini. Si autem non audieritis
me ut sanctificetis diem sabbati et
ne portetis onus et ne inferatis
per portas ierusalem et non extinguetur.

Verbum quod factum Cap. xviii.
est ad ieremiam a domino dicens
Surge et descende ad do-
mum figuli et ibi audies verba mea.
Et descendi in domum figuli. Et ec-
ce ipse faciebat opus super rotam et
dissipatum est vas quod ipse faciebat
de luto manibus suis. Conversus que
fecit illud vas alterum sicut placue-
rat in oculis eius ut faceret. Et fac-
tum est verbum domini ad me dicens. Nu-
mquid sicut figulus iste non potero
vobis facere domus israel ait dominus.
Ecce sicut lutum in manu figuli
sic vos in manu mea domus is-
rael. Repente loquar adversum gen-
tem et adversum regnum ut eradi-
cem et destruam et disperdam illud.
Si penitentiam egerit gens illa a
malo suo quod locutus sum adversus
eam agam et ego penitentiam super
malo quod cogitavi ut facerem ei. Et
subito loquar de gente et de reg-
no ut edificem et plantem illud.
Si fecerit malum in oculis meis ut
non audiat vocem meam peni-
tentiam agam super bono quod locutus
sum ut facerem ei. Nunc ergo dic
viro iuda et habitatoribus ierusalem
dicens hec dicit dominus. Ecce ego fin-
go contra vos malum et cogito contra
vos cogitationem. Revertatur unus-
quisque a via sua mala et dirigi-
te vias vestras et studia vestra. Qui
dixerunt. Desperavimus post co-
gitationes enim nostras ibimus et
unusquisque pravitatem cordis sui
mali faciemus. Ideo hec dicit dominus
Interrogate gentes quis audivit
talia horribilia que fecit nimis
virgo israel. Numquid deficiet de pe-
tra agri nix libani aut evelli
possunt aque erumpentes frigi-
de et defluentes. Quia oblitus
est mei populus meus frustra
libantes et impingentes in viis
suis in semitis seculi ut am-
bularent per eas in itinere non trito
ut fieret terra eorum in desolationem

ita ut omnis qui audierit illa tinniant aures eius eo quod dereliquerint me et alienum fecerint locum istum

et insibilum sempiternum. Omnis qui preterierit per eam obstupescet et movebit caput suum. Sicut ventus urens dispergam eos coram inimico; dorsum et non faciem ostendam eis in die perditionis eorum. Et dixerunt: Venite et cogitemus contra Jeremiam cogitationes; non enim peribit lex a sacerdote, neque consilium a sapiente, nec sermo a propheta. Venite et percutiamus eum lingua et non attendamus ad universos sermones eius. Attende Domine ad me et audi vocem adversariorum meorum. Numquid redditur pro bono malum, quia foderunt foveam anime mee? Recordare quod steterim in conspectu tuo ut loquerer pro eis bonum et averterem indignationem tuam ab eis. Propterea da filios eorum in famem et deduc eos in manus gladii; fiant uxores eorum absque liberis et vidue, et viri earum interficiantur morte; iuvenes eorum confodiantur gladio in prelio. Audiatur clamor de domibus eorum; adduces enim super eos latronem repente, quia foderunt foveam ut caperent me et laqueos absconderunt pedibus meis. Tu autem Domine scis omne consilium eorum adversum me in mortem; ne propitieris iniquitati eorum, et peccatum eorum a facie tua non deleatur. Fiant corruentes in conspectu tuo; in tempore furoris tui abutere eis. Capitulum xix.

Hec dicit Dominus: Vade et accipe lagunculam figuli testeam a senioribus populi et de senioribus sacerdotum, et egredere ad vallem filii Ennom que est iuxta introitum porte fictilis, et predicabis ibi verba que ego loquar ad te. Et dices: Audite verbum Domini reges Iuda et habitatores Jerusalem. Hec dicit Dominus exercituum Deus Israel: Ecce ego inducam afflictionem super locum istum, et libaverunt in eo diis alienis quos nescierunt ipsi et patres eorum et reges Iuda, et repleverunt locum istum sanguine innocentium. Et edificaverunt excelsa Baalim ad comburendos filios suos igni in holocaustum Baalim, que non precepi nec locutus sum nec ascenderunt in cor meum. Propterea ecce dies veniunt, dicit Dominus, et non vocabitur locus iste amplius Topheth et vallis filii Ennom, sed vallis occisionis. Et dissipabo consilium Iuda et Jerusalem in loco isto, et subvertam eos gladio in conspectu inimicorum suorum et in manu querentium animas eorum. Et dabo cadavera eorum escas volatilibus celi et bestiis terre. Et ponam civitatem hanc in stuporem et in sibilum; omnis qui preterierit per eam obstupescet et sibilabit super universa plaga eius. Et cibabo eos carnibus filiorum suorum et carnibus filiarum suarum, et unusquisque carnes amici sui comedet in obsidione et in angustia in qua concludent eos inimici eorum et qui querunt animas eorum. Et conteres lagunculam in oculis virorum qui ibunt tecum, et dices ad eos: Hec dicit Dominus exercituum: Sic conteram populum istum

et civitatem istam sicut conteritur
vas figuli et non potest ultra
instaurari. Et in topheth sepelie-
tur eo quod non sit alius locus ad
sepeliendum. Sic faciam loco huic
dicit dominus et habitatoribus eius
ut ponam civitatem istam sicut to-
pheth et erunt domus ierusalem et
domus regum iuda sicut locus
topheth immunde omnes domus
in quarum domatibus sacrificave-
runt libamina diis alienis. Ve-
nit autem ieremias de topheth quo mi-
serat eum dominus ad prophetandum
et stetit in atrio domus domini et di-
xit ad omnem populum. Hec dicit dominus
exercituum deus israhel. Ecce ego in-
ducam super civitatem hanc et super
universas urbes eius universa ma-
la que locutus sum adversus eam
quoniam induraverunt cervicem suam
ut non audirent sermones me-
os. Capitulum xx.

Et audivit phassur fili-
us emmer sacerdos qui con-
stitutus erat princeps
in domo domini ieremiam prophetantem
sermones istos. Et percussit phas-
sur ieremiam prophetam et misit
eum in nervum qui erat in por-
ta beniamin superiore in domo
domini. Cumque illuxisset in crastinum e-
duxit phassur ieremiam. Non
phassur vocavit dominus nomen
tuum sed pavorem undique. Quia hec
dicit dominus. Ecce ego dabo te in
pavorem te et omnes amicos tu-
os. Et corruent gladio inimico-
rum suorum et oculi tui videbunt.
Et omnem iuda dabo in manum

babilonis regis et transducet eos
in babilone et percutiet eos gladio.
Et dabo universam substantiam
civitatis huius et omnem labore
eius omneque pretium et cunctos
thesauros regum iuda dabo in
manu inimicorum eorum et di-
ripient eos et tollent et ducent eos
in babilone. Tu autem phassur et
omnes habitatores domus tue
ibitis in captivitate et in babilo-
nem venies et ibi morieris ubique
sepelieris tu et omnes amici tui
quibus prophetasti mendacium. Sedu-
xisti me domine et seductus sum
fortior me fuisti et invaluisti. Fac-
tus sum in derisum tota die. Omnes
subsannant me quia iam olim
loquor vociferans iniquitatem
et vastitate clamito. Et factus est
michi sermo domini in obprobrium et in
derisum tota die. Et dixi Non re-
cordabor eius neque loquar ultra
in nomine illius. Et factus est in
corde meo quasi ignis exestuans
claususque in ossibus meis et de-
feci ferre non sustinens. Audivi
enim contumelias multorum et ter-
rorem in circuitu persequimini et
persequamur eum ab omnibus viris
qui erant pacifici mei et custodi-
entes latus meum si quo deci-
piatur et prevaleamus adversus eum
et consequamur ultione ex eo. Do-
minus autem mecum est quasi
bellator fortis idcirco qui persequu-
ntur me cadent et infirmi erunt
Confundentur vehementer quia non
intellexerunt obprobrium sempiternum
quod numquam delebitur. Et tu domine exercituum

Marginal notes: omni militie celi · de nervo · et dixit ad eum ieremias · eos

tatum probator iusti qui vides renes et cor videam queso ulcionem tuam ex eis. Tibi enim revelaui causam meam. Cantate domino laudate dominum qui liberauit animam pauperis de manu malorum. Maledicta dies in qua natus sum dies in qua peperit me mater mea non sit benedicta. Maledictus vir qui denunciauit patri meo dicens Natus est tibi puer masculus et quasi gaudio letificauit eum. Sit homo ille ut sunt civitates quas subvertit dominus et non penituit eum. Audiat clamorem mane et ululatum in tempore meridiano qui non me interfecit a vulva ut fieret michi mater mea sepulcrum et vulva eius concepcio eterna. Quare de vulva egressus sum ut viderem laborem et dolorem et consumerentur in confusione dies mei.

Capitulum xxi.

Verbum quod factum est ad Jeremiam a domino quando misit ad eum rex Sedechias Phassur filium Melchie et Sophoniam filium Maasie sacerdotem dicens. Interroga pro nobis dominum quia Nabuchodonosor rex Babilonis preliatur adversum nos si forte faciat dominus nobiscum secundum omnia mirabilia sua et recedat a nobis. Et dixit Jeremias ad eos Sic dicetis Sedechie. Hec dicit dominus deus Israhel. Ecce ego convertam vasa belli que in manibus vestris sunt et quibus vos pugnatis adversum regem Babilonis et Chaldeos qui obsident vos in circuitu murorum et congregabo ea in medio civitatis huius. Et debellabo ego vos in manu extenta et in brachio forti et in furore et in indignacione et in ira grandi. Et percuciam habitatores civitatis huius homines et bestie pestilencia magna morientur. Et post hec ait dominus Dabo Sedechiam regem Iuda et servos eius et populum eius et qui derelicti sunt in civitate hac a peste et gladio et fame in manu Nabuchodonosor regis Babilonis et in manu inimicorum eorum et in manu querencium animas eorum et percuciet eos in ore gladii et non flectetur neque parcet neque miserebitur. Et ad populum hunc dices Hec dicit dominus deus Ecce ego do coram vobis viam vite et viam mortis. Qui habitauerit in urbe hac morietur gladio et fame et peste. Qui autem egressus fuerit et transfugerit ad Chaldeos qui obsident vos vivet et erit ei anima sua quasi spolium. Posui enim faciem meam super civitatem hanc in malum et non in bonum ait dominus. In manu regis Babilonis dabitur et exuret eam igni. Et domui regis Iuda Audite verbum domini domus David. Hec dicit dominus Iudicate mane iudicium et eruite vi oppressum de manu calumpniantis ne forte egrediatur ut ignis indignacio mea et succendatur et non sit qui extinguat propter maliciam studiorum vestrorum. Ecce ad te ego habitatricem vallis solide atque campestris ait dominus. Qui dicitis

Quis percuciet nos et quis ingredietur domos nostras? Et visitabo super vos iuxta fructum studiorum vestrorum dicit dominus, et succendam ignem in saltu eius et devorabit omnia in circuitu eius.

Capitulum XXII.

Hec dicit dominus: Descende in domum regis Iuda et loqueris ibi verbum hoc et dices: Audi verbum domini rex Iuda qui sedes super solium David, tu et servi tui et populus tuus qui ingrediuntur per portas istas. Hec dicit dominus: Facite iudicium et iusticiam et liberate vi oppressum de manu calumpniatoris, et advenam et pupillum et viduam nolite contristare neque opprimatis inique, et sanguinem innocentem ne effundatis in loco isto. Si enim facientes feceritis verbum istud, ingredientur per portas domus huius reges sedentes de genere David super thronum eius et ascendentes currus et equos ipsi et servi et populus eorum. Quod si non audieritis verba hec, in memet ipso iuravi dicit dominus quia in solitudinem erit domus hec. Quia hec dicit dominus super domum regis Iuda: Galaad tu michi caput Libani, si non posuero te in solitudinem urbes inhabitabiles. Et sanctificabo super te interficientem virum et arma eius, et succident electos cedros tuos et precipitabunt in ignem. Et pertransibunt gentes multe per civitatem hanc et dicet unusquisque proximo suo: Quare fecit dominus civitati huic grandi? Et respondebunt: Eo quod dereliquerint pactum domini dei sui et adoraverint deos alienos et servierint eis. Nolite flere mortuum neque lugeatis super eum fletu; plangite eum qui egreditur, quia non revertetur ultra nec videbit terram nativitatis sue. Quia hec dicit dominus ad Sellum filium Iosie regem Iuda qui regnavit pro Iosia patre suo, qui egressus est de loco isto: Non revertetur huc amplius, sed in loco ad quem transtuli eum ibi morietur, et terram istam non videbit amplius. Ve qui edificat domum suam in iniusticia et cenacula sua non in iudicio; amicum suum opprimet frustra et mercedem eius non reddet ei. Qui dicit: Edificabo michi domum latam et cenacula spaciosa; qui aperit sibi fenestras et facit laquearia cedrina pingitque sinopide. Numquid regnabis quoniam confers te cedro? Pater tuus numquid non comedit et bibit et fecit iudicium et iusticiam tunc cum bene erat ei? Iudicavit causam pauperis et egeni in bonum suum; numquid non ideo quia cognovit me dicit dominus? Tui vero oculi et cor ad avariciam et ad sanguinem innocentem fundendum et ad calumpniam et ad cursum mali operis. Propterea hec dicit dominus ad Ioachim filium Iosie regem Iuda: Non plangent eum ve frater et ve soror; non concrepabunt ve domine et ve inclite. Sepultura asini sepelietur putrefactus et

proiectus extra portas ierusalem Ascende
de libanum et clama in basan da
vocem tuam et clama ad transe-
untes quia contriti sunt a-
matores tui Locutus sum ad te
in habundantia tua dixisti non
audiam hec est via tua ab adoles-
centia tua quia non audisti vo-
cem meam Omnes pastores tuos
pascet ventus et amatores
tui in captivitatem ibunt Et tunc
confunderis et erubesces ab omni
malicia tua que sedes in libano
et nidificas in cedris quo congem-
uisti cum venissent tibi dolores
quasi parturientis Vivo ego dicit
dominus deus quia si fuerit iechoni-
as filius ioachim regis iuda anu-
lus in manu dextera mea inde
evellam eum Et dabo te in manu
querentium animam tuam et in ma-
nu quorum tu formidas faciem
et in manu nabuchodonozor re-
gis babilonis et in manu chalde-
orum et mittam te et matrem tu-
am que genuit te in terram alie-
nam in qua nati non estis ibique
moriemini et in terram ad quam
levant ipsi manum suam ut rever-
tantur illuc non revertentur Nunquid
vas fictile atque contritum est vir
iste iechonias Nunquid vas abs-
que omni voluptate Quare abiec-
ti sunt ipse et semen eius et
proiecti in terram quam ignorave-
runt Terra terra terra audi ser-
monem domini Hec dicit dominus deus
Scribe virum istum virum sterilem
qui in diebus suis non prosperabitur
Nec enim erit de semine eius vir
qui sedeat super solium david et po-
testatem habeat ultra in iuda Capitulum

Ve pastoribus qui XXIII
disperdunt et dilacerant
gregem pascue mee dicit
dominus deus israhel ad pastores
qui pascunt populum meum Vos dis-
persistis gregem meum et eiecis-
tis eos et non visitastis eos Ecce
ego visitabo super vos maliciam
studiorum vestrorum ait dominus Et e-
go congregabo reliquias gregis
mei de omnibus terris ad quas eie-
cero eos illuc et convertam eos ad
rura sua et crescent et multipli-
cabuntur Et suscitabo super eos pas-
tores et pascent eos Non formi-
dabunt ultra et non pavebunt
et nullus queretur ex numero dicit
dominus Ecce dies veniunt ait dominus
et suscitabo david germen iustum
et regnabit rex et sapiens erit
et faciet iudicium et iusticiam in
terra In diebus illis salvabitur iu-
da et israhel habitabit confiden-
ter Et hoc est nomen quod vocabunt
eum dominus iustus noster Propter hoc ecce
dies veniunt dicit dominus et non
dicent vivit dominus qui eduxit filios
israhel de terra egipti Sed vivit
dominus qui eduxit et adduxit
semen domus israhel de terra a-
quilonis et de cunctis terris ad
quas eieceram eos illuc et habi-
tabunt in terra sua Hec dicit dominus
deus ad prophetas Contritum est cor
meum in medio mei contremuerunt
omnia ossa mea Factus sum quasi
vir ebrius et quasi homo madi-
dus vino a facie domini et a facie

uerborum sanctorum eius Quia ad
ulteris repleta est terra Quia
a facie maledictionis luxit terra
arefacta sunt arua deserti factus
est cursus eorum malus et forti
tudo eorum dissimilis Propheta
namque et sacerdos polluti sunt
et in domo mea inueni malum
eorum dicit dominus Ideo via
eorum erit quasi lubricum in tene
bris impellentur enim et corruent
in ea Afferam enim super eos ma
la annum visitacionis eorum ait do
minus Et in prophetis samarie vidi
fatuitatem et prophetabant in baal et
decipiebant populum meum israhel
Et in prophetis ierusalem vidi similitudi
nem adulterium et morum ut non
conuerteretur unusquisque a malitia
sua Et a via sua mala Facti sunt
mihi omnes sodoma et habitatores
eius quasi gomorra Propterea hec dicit
dominus exercituum ad prophetas Ecce ego
cibabo eos absinthio et potabo e
os felle A prophetis enim ierusalem est e
gressa pollutio super omnem terram
Hec dicit dominus exercituum Nolite
audire verba prophetarum qui prophetant
vobis et decipiunt vos Visionem
cordis sui loquuntur et non de ore
domini Dicunt his qui blasphemant
me locutus est dominus Pax erit
vobis Et omnibus qui ambulabant
in prauitate cordis sui dixerunt
Non veniet super vos malum Quis
enim affuit in consilio domini et vi
dit et audiuit sermonem eius Quis
considerauit verbum illius et audi
uit Ecce turbo dominice indignacio
nis egredietur et tempestas eru

pens super caput impiorum veniet
Non reuertetur furor domini usque dum
faciat et usque dum compleat co
gitacionem cordis sui In nouissimis
diebus intelligetis consilium eius
Non mittebam prophetas et ipsi cur
rebant Non loquebar ad eos et
ipsi prophetabant Si stetissent in con
silio meo et nota fecissent verba mea
populo meo auertissem utique eos
a via sua mala et a cogitacionibus
suis pessimis Putas ne deus
e vicino ego sum dicit dominus
Numquid non celum et terram e
go impleo dicit dominus Audiui
que dixerunt prophete prophetantes in
nomine meo mendacium atque dicen
tes Sompniaui sompniaui Usque
quo istud in corde est prophetancium
vaticinancium mendacium et prophe
tancium seductionem cordis sui Qui
volunt facere ut obliuiscatur populus
meus nominis mei propter sompnia
eorum que narrat unusquisque ad pro
ximum suum sicut obliti sunt patres
eorum nominis mei et propter baal
Propheta qui habet sompnium narret
sompnium et qui habet sermonem
meum loquatur sermonem meum vere
Quid paleis ad triticum dicit dominus
Numquid non verba mea sunt quasi ig
nis dicit dominus et quasi malle
us conterens petram Propterea ecce
ego ad prophetas ait dominus qui fu
rantur verba mea unusquisque a pro
ximo suo Ecce ego ad prophetas ait
dominus qui assumunt linguas suas
et aiunt dicit dominus Ecce ego ad
prophetas sompniantes mendacium ait
dominus qui narrauerunt ea et sedu

xerunt populum meum in mendacio
suo et in miraculis suis cum ego
non misissem eos nec mandassem
eis qui nichil profuerunt po
pulo huic dicit dominus Si igitur
interrogaverit te populus iste vel
propheta aut sacerdos dicens que
onus domini dices ad eos Vos estis
onus proiciam quippe vos dicit
dominus Et propheta et sacerdos et
populus qui dicit onus domini vi
sitabo super virum illum et super
domum eius Hec dicetis unusquisque
ad proximum et ad fratrem suum
Quid respondit dominus et quid
locutus est dominus Et onus domini
ultra non memorabitur quia onus
erit unicuique sermo suus Et per
vertistis verba dei viventis domini exercituum dei nostri
Hec dices ad prophetam Quid respon
dit dominus tibi et quid locutus
est dominus Si autem onus domini
dixeritis propter hoc hec dicit dominus Quia
dixistis sermonem istum onus domini
et misi ad vos dicens nolite
dicere onus domini propterea ecce ego
tollam vos portans et derelinquam
vos et civitatem quam dedi vobis et
patribus vestris a facie mea et da
bo vos in obprobrium sempiternum et
in ignominiam eternam que numquam
oblivione delebitur. Capitulum xx

Ostendit michi dominus et
ecce duo calathi pleni
ficis positi ante templum
domini postquam transtulit nabuch
odonosor rex babilonis iechoni
am filium ioachim regem iuda
et principes eius et fabrum et in
clusorem de ierusalem et adduxit eos
in babilone Calathus unus ficus
bonas habebat nimis ut solent
esse ficus primi temporis Et
calathus unus ficus habebat
malas nimis que comedi non
poterant eo quod essent male Et
dixit dominus ad me Quid tu vi
des Ieremia Et dixi Ficus ficus bo
nas bonas valde et malas malas
valde Et factum est verbum domini ad
me dicens Hec dicit dominus deus is
rahel Sicut ficus hee bone sic co
gnoscam transmigrationem iuda quam
emisi de loco isto in terram chalde
orum in bonum et ponam oculum
meum super eos ad placandum et re
ducam eos in terram hanc Et edifi
cabo eos et non destruam et pla
tabo eos et non evellam Et da
bo eis cor ut sciant me quia ego
sum dominus et erunt michi in po
pulum et ego ero eis in deum quia
revertentur ad me in toto corde suo
Et sicut ficus pessime que come
di non possunt eo quod sint male
hec dicit dominus sic dabo sedechiam
regem iuda et principes eius et
reliquos de ierusalem qui remanserunt
in urbe hac et qui habitant in
terra egipti et dabo eos in vexa
tionem afflictionemque omnibus reg
nis terre in obprobrium et in pa
rabolam et in proverbium et in maledic
tione in universis locis ad que eie
ci eos et mittam in eos gladium
et famem et pestem donec con
sumantur de terra quam dedi eis et
et patribus eorum Cap. xxv.

Verbum quod factum est ad Iere
miam de omni populo iude in

anno quarto Ioachim filii Iosie regis Iude. Ipse annus primus Nabuchodonozor regis Babilonis quem locutus est Ieremias propheta ad omnem populum Iuda et ad universos habitatores Ierusalem dicens. A tercio decimo anno regni Iosie filii Amon regis Iude usque ad diem hanc ipse est tercius et vicesimus annus factum est verbum domini ad me. Et locutus sum ad vos de nocte consurgens et loquens et non audistis. Et misit dominus ad vos omnes servos suos prophetas consurgens diluculo mittensque et non audistis neque vidistis neque inclinastis aures vestras ut audiretis cum diceret revertimini unusquisque a via sua mala et a pessimis cogitationibus vestris et habitabitis in terra quam dedit dominus vobis et patribus vestris a seculo et usque in seculum. Et nolite ire post deos alienos ut serviatis eis adoretisque eos neque me ad iracundiam provocetis in operibus manuum vestrarum et non affligam vos. Et non audistis me dicit dominus ut me ad iracundiam provocaretis in operibus manuum vestrarum in malum vestrum. Propterea hec dicit dominus exercituum. Pro eo quod non audistis verba mea ecce ego mittam et assumam universas cognationes aquilonis ait dominus et Nabuchodonozor regem Babilonis servum meum et adducam eos super terram istam et super habitatores eius et super omnes nationes que in circuitu eius sunt et interficiam eos in stupore et in sibilum et in solitudines sempiternas perdamque ex eis vocem gaudii et vocem leticie vocem sponsi et vocem sponse vocem mole et lumen lucerne. Et erit universa terra eius in solitudinem et stuporem. Et servient omnes gentes iste regi Babilonis lxx annis. Cumque impleti fuerint anni lxx visitabo super regem Babilonis et super gentem illam dicit dominus iniquitatem eorum et super terram Chaldeorum et ponam illam in solitudines sempiternas. Et adducam super illam terram omnia verba mea que locutus sum contra eam omne quod scriptum est in libro isto quecumque prophetavit Ieremias adversum omnes gentes quia servierunt eis cum essent gentes multe et reges magni. Et reddam eis secundum opera eorum et secundum facta manuum suarum. Quia sic dicit dominus exercituum deus Israel. Sume calicem vini furoris huius de manu mea et propinabis de illo cunctis gentibus ad quas ego mittam te et bibent et conturbabuntur et insanient a facie gladii quem ego mittam inter eos. Et accepi calicem de manu domini et propinavi cunctis gentibus ad quas misit me dominus Ierusalem et civitatibus Iuda et regibus et principibus eius ut darem eos in solitudinem et in stuporem et in sibilum et in maledictionem sicut est dies ista. Pharaoni regi Egipti et servis eius et principibus eius et omni populo eius et universis generaliter. Cunctis regibus terre Ausitidis et cunctis regibus terre Philistiim et Ascalonis et Gaze et Accaron et reliquiis Azoti. Idu

mee et moab et filijs ammon
et cunctis regibus tyri et cunctis
regibus sydonis et regibus ter-
re insularum que sunt trans mare et
dedan et theman et buz et uni-
versis qui attonsi sunt in comam
Et cunctis regibus arabie et cunc-
tis regibus occidentis qui habitant
dan et cunctis in deserto et cunctis
regibus medorum zabri et cunctis
regibus dan et cunctis regibus
medorum et cunctis regibus aqui-
lonis et de prope et de prope et de longe
unicuique contra fratrem suum et om-
nibus regnis terre que super fa-
ciem eius sunt et rex se-
sach bibet post eos Et dices ad
eos hec dicit dominus exercituum deus
israhel Bibite et inebriamini
et vomite et cadite neque surgatis
a facie gladii quem ego mittam
inter vos Cumque noluerint accipe-
re calicem de manu tua ut bibant
dices ad eos hec dicit dominus exerci-
tuum Bibentes bibetis quia ecce
in civitate in qua invocatum est
nomen meum ego incipio affligere
et vos quasi innocentes eritis
non eritis immunes Gladium
enim ego voco super omnes habita-
tores terre dicit dominus exercituum Et
tu prophetabis ad eos omnia verba hec
Rugiens rugiet super decorem su-
um Celeuma quasi calcantium con-
cinetur adversum omnes habitatores
terre Pervenit sonitus usque ad ex-
trema terre quia iudicium domino
cum gentibus iudicatur Ipse en-
im cum omni carne impios tradidi
in gladio dicit dominus hec dicit dominus

exercituum Ecce afflictio egredietur
de gente in gentem et turbo mag-
nus egredietur a summitatibus
terre Et erunt interfecti domini in
die illa a summo terre usque ad sum-
mum eius Non plangentur et non
colligentur neque sepelientur in ster-
quilinium super faciem terre iace-
bunt Ululate pastores et clama-
te et aspergite vos cinere optima-
tes gregis quia completi sunt
dies vestri ut interficiamini et dissi-
pationes vestre et cadetis quasi va-
sa preciosa Et peribit fuga a pa-
storibus et salvatio ab optima-
tibus gregis Vox clamoris pas-
torum et ululatus optimatum gre-
gis quia vastavit dominus pascua
eorum et conticuerunt arva pacis
a facie ire furoris domini Dereliquit
quasi leo umbraculum suum quia
facta est terra eorum in desolationem
a facie ire columbe et a facie ire fu-
roris domini Capitulum xxvi.

In principio regni ioachim fi-
lii iosie regis iuda factum est
verbum istud a domino dicens
hec dicit dominus Sta in atrio
domus domini et loqueris ad om-
nes civitates iuda de quibus
veniunt ut adorent in domo do-
mini universos sermones quos ego
mandavi tibi ut loquaris ad e-
os Noli subtrahere verbum si forte au-
diant et convertantur unusquisque
a via sua mala et peniteat me
mali quod cogito facere eis propter ma-
liciam studiorum eorum Et dices ad eos
hec dicit dominus Si non audieritis
me ut ambuletis in lege mea

quam dedi vobis ut audiatis sermones servorum meorum prophetarum quos ego misi ad vos de nocte consurgens et dirigens et non audistis dabo domum istam sicut Silo et urbem hanc dabo in maledictionem cunctis gentibus terre. Et audierunt sacerdotes et prophete et omnis populus Jeremiam prophetam loquentem verba hec in domo domini. Cumque complesset Jeremias loquens omnia que preceperat ei dominus ut loqueretur ad universum populum apprehenderunt eum sacerdotes et prophete et omnis populus dicentes morte moriatur. Quare prophetavit in nomine domini dicens sicut Silo erit domus hec et urbs ista desolabitur eo quod non sit habitator. Et congregatus est omnis populus adversum Jeremiam in domo domini. Et audierunt principes Juda omnia verba hec et ascenderunt de domo regis in domum domini et sederunt in introitu porte domus domini nove. Et locuti sunt sacerdotes et prophete ad principes et ad omnem populum dicentes Iudicium mortis est viro huic quia prophetavit adversum civitatem istam sicut audistis auribus vestris. Et ait Jeremias ad omnes principes et ad universum populum dicens Dominus misit me ut prophetarem ad domum istam et ad civitatem hanc omnia verba que audistis. Nunc ergo bonas facite vias vestras et studia vestra et audite vocem domini dei vestri et penitebit dominum mali quod locutus est adversum vos. Ego autem ecce in manibus vestris sum facite

mihi ut bonum et rectum est in oculis vestris. Verumptamen scitote et cognoscite quod si occideritis me sanguinem innocentem tradetis contra vos met ipsos et contra civitatem istam et habitatores eius. In veritate enim misit me dominus ad vos ut loquerer in auribus vestris omnia verba hec. Et dixerunt principes et omnis populus ad sacerdotes et prophetas Non est viro huic iudicium mortis quia in nomine domini dei nostri locutus est ad nos. Surrexerunt ergo viri de senioribus terre et dixerunt ad omnem cetum populi loquentes. Micheas de Morasthi fuit propheta in diebus Ezechie regis Iude et ait ad omnem populum Iude dicens Hec dicit dominus exercituum Syon quasi ager arabitur et Jerusalem in acervum lapidum erit et mons domus domini in excelsa silvarum. Numquid morte condempnavit eum Ezechias rex Iude et omnis Iuda. Numquid non timuerunt dominum et deprecati sunt faciem domini et penituit dominum mali quod locutus fuerat adversum eos. Itaque nos faciamus malum grande contra animas nostras. Fuit quoque vir prophetans in nomine domini Urias filius Semei de Cariathiarim et prophetavit adversus civitatem istam et adversus terram hanc iuxta omnia verba Jeremie. Et audivit rex Joachim et omnes potentes principes eius verba hec et quesivit rex interficere eum. Et audivit

urias et timuit fugitque et in
gressus est egiptum Et misit
rex ioachim viros in egiptum
helnathan filium achobor et viros
in egiptum cum eo et adduxe
runt eum ad regem ioachim
Et percussit eum gladio et proi
ecit cadaver eius in sepulchris
vulgi ignobilis Igitur manus
achiam filii saphan fuit cum
Jeremia ut non traderetur in ma
nus populi et interficerent eum
In principio regni ioachim filii
iosie regis iuda factum est verbum
istud ad Jeremiam a domino dicens

Cap. xxvii.

Hec dicit dominus
ad me Fac tibi vincula
et cathenas et pones ea
in collo tuo et mittes eas ad re
gem edom et ad regem moab et
ad regem filiorum ammon et
ad regem tyri et ad regem sydo
nis in manu nunciorum qui vene
runt in ierusalem ad sedechiam re
gem iuda et precipies eis ut ad
dominos suos loquantur hec dicit dominus exercituum
deus israhel hec dicetis ad dominos
vestros Ego feci terram et homines
et iumenta que sunt super faciem
terre in fortitudine mea magna
et in brachio meo extento
et dedi eam ei qui placuit in ocu
lis meis Et nunc itaque ego dedi
omnes terras istas in manu nabuch
odonozor regis babilonis servi mei
insuper et bestias agri dedi ei ut
serviant illi Et servient ei omnes
gentes et filio eius et filio filii
eius donec veniat tempus terre
eius et ipsius et servient ei gen
tes multe et reges magni Gens
autem et regnum quod non servierit na
buchodonozor regi babilonis et
quicumque non curvaverit collum suum
sub iugo regis babilonis in gla
dio et in fame et in peste visita
bo super gentem illam dicit dominus
donec consumam eos in manu
eius Vos ergo nolite audire pro
phetas vestros et divinos et somp
niatores et augures et malefi
cos qui dicunt vobis non servietis
regi babilonis quia mendacium
prophetant vobis ut longe faciant
vos de terra vestra et eiciant vos
et pereatis Porro gens que subie
cerit cervicem suam sub iugo re
gis babilonis et servierit ei dimit
tam eam in terra sua dicit dominus
et colet eam et habitabit in ea
Et ad sedechiam regem iuda lo
cutus sum secundum omnia verba hec
dicens Subicite corda vestra sub
iugo regis babilonis et servite ei
et populo eius et vivetis Quare
moriemini tu et populus tuus
gladio et fame et peste sicut lo
cutus est dominus ad gentem que
servire noluerit regi babilonis
Nolite audire verba prophetarum dicen
tium vobis non servietis regi babi
lonis quia mendacium ipsi loquuntur
vobis Quia non misi eos ait
dominus et ipsi prophetant in nomine
meo mendaciter ut eiciant vos
ut pereatis tam vos quam prophete
qui vaticinantur vobis Et ad sa
cerdotes et ad populum istum locu
tus sum dicens Hec dicit dominus Noli
te audire verba prophetarum vestrorum qui

prophetant vobis dicentes Ecce va
sa domini revertentur de babilone nunc
cito mendacium enim prophetant vobis
Nolite ergo audire eos sed servite
regi babilonis et vivetis Quare
re datur hec civitas in solitudinem
Et si prophete sunt et est verbum
domini in eis occurrant domino ex
ercituum ut non veniant vasa
que derelicta fuerunt in domo domini
et in domo regis iuda et ierusalem
in babilone Quia hec dicit dominus
exercituum ad columpnas et ad ma
re et ad bases et ad reliqua va
sorum que remanserunt in ci
vitate hac que non tulit na
buchodonosor rex babilonis cum trans
ferret iechoniam filium regem
iuda de ierusalem in babilone et
omnes optimates iuda et ierusalem
Quia hec dicit dominus exercituum deus
israhel ad vasa que derelicta sunt
in domo domini et in domo regis iuda
et in ierusalem In babilonem
transferentur et ibi erunt usque ad
diem visitationis sue dicit dominus
et afferri faciam ea et restitui
in loco isto Capitulum xxviii

Et factum est in anno illo
in principio regni sedechi
e regis iuda in anno
quarto in mense quinto dixit ad
me ananias filius asur propheta
de gabaon in domo domini coram
sacerdotibus et omni populo dicens
hec dicit dominus exercituum deus israhel
Contrivi iugum regis babilo
nis Adhuc duo anni dierum et
ego referri faciam ad locum istum
omnia vasa domini que tulit nabuch
odonosor rex babilonis de loco
isto et transtulit ea in babilonem
et iechoniam filium ioachim rege
iuda et omnem transmigrationem
iude qui ingressi sunt in babi
lone ego convertam ad locum istum
dicit dominus Conteram enim iu
gum regis babilonis Et dixit Je
remias propheta ad ananiam prophe
tam in oculis sacerdotum et in
oculis omnis populi qui stabat
in domo domini Et ait Jeremias pro
pheta Amen Amen Sic faciat dominus Suscitet dominus
verba tua que prophetasti ut referan
tur vasa in domum domini et omnis
transmigratio de babilone ad locum
istum Verumtamen audi verbum hoc
quod ego loquor in auribus tuis
et in auribus universi populi
Prophete qui fuerunt ante me et an
te ab initio et prophetaverunt super ter
ras multas et super regna mag
na de prelio et de afflictione et
de fame Propheta qui vaticinatus
est pacem cum venerit verbum eius
sciet propheta quem miserit dominus
in veritate Et tulit ananias prophe
ta catenam de collo ieremie prophe
te et confregit eam Et ait ana
nias propheta in conspectu omnis
populi dicens hec dicit dominus Sic con
fringam iugum nabuchodonosor regis
babilonis post duos annos di
erum de collo omnium gentium Et a
biit Jeremias propheta in viam suam
Et factum est verbum domini ad Jere
miam Postquam confregit ana
nias propheta cathenam de collo
Jeremie prophete dicens Vade et

dices ananie hec dicit dominus
Catenas ferreas contrivisti et
facies pro eis cathenas ferreas
Quia hec dicit dominus exercituum
deus israhel Iugum ferreum
posui super collum cunctarum
gentium istarum ut serviant na
buchodonozor regi babilonis
et servient ei Insuper et bestias
terre dedi ei Et dixit ieremias
propheta ad ananiam prophetam Au
di anania non misit te dominus
et tu confidere fecisti populum istum
in mendacio Idcirco hec dicit do
minus Ecce emittam te a facie
terre hoc anno morieris Adversum
enim dominum locutus es Et mor
tuus est ananias propheta in an
no illo mense septimo Capitulum xxix

Et hec sunt verba libri
que misit ieremias propheta
de ierusalem ad reliquias
seniorum transmigrationis ad sacer
dotes et ad prophetas et ad omnem
populum quem transduxerat na
buchodonozor de ierusalem in babi
lonem postquam egressus est iecho
nias rex et domina et eunuchi
et principes iuda et ierusalem et
faber et inclusor de ierusalem in ma
nu helasa filii saphan et ga
marie filii elchie quos misit se
dechias rex iuda in babilonem
dicens hec dicit dominus exercituum
deus israhel omni transmigrationi
quam transtuli de ierusalem in baby
lonem Edificate domos et habi
tate et plantate ortos et come
dite fructum eorum Accipite uxo
res et generate filios et filias et

multiplicamini ibi et nolite esse
pauci numero Et querite pacem civi
tatis ad quam transmigrare vos feci
et orate pro ea ad dominum quia in pa
ce illius erit pax vobis hec dicit
dominus exercituum deus israhel Non
vos seducant prophete vestri qui sunt
in medio vestrum et divini et ne
attendatis ad sompnia vestra que
vos sompniatis quia falso ipsi
prophetant vobis in nomine meo et
non misi eos dicit dominus Quia
hec dicit dominus Cum ceperint im
pleri in babilone septuaginta an
ni visitabo super vos verbum meum
bonum ut reducam vos ad locum
istum Ego enim scio cogitationes
quas cogito super vos ait dominus
cogitationes pacis et non afflic
tionis ut dem vobis finem et
patientiam Et invocabitis me et
ibitis et orabitis me et exaudi
am vos Queretis me et invenie
tis cum quesieritis me in toto cor
de vestro et inveniar a vobis dicit
dominus et reducam captivitatem
vestram et congregabo vos de uni
versis gentibus et de cunctis locis
ad que expuli vos dicit dominus
et reverti vos faciam de loco ad quem
transmigrare vos feci Quia dixistis
Suscitavit nobis dominus prophetas
in babilone Quia hec dicit dominus
ad regem qui sedet super solium da
vid et ad omnem populum habita
torem urbis huius ad fratres vestros
qui non sunt egressi vobiscum
in transmigrationem hec dicit dominus
exercituum Ecce mittam in eos gla
dium et famem et pestem et ponam

eos quasi ficus malas que come
di non possunt eo quod pessime
sint et persequar eos in gladio
et in fame et pestilencia et da
bo eos in vexacionem universis reg
nis terre in maledictionem et
in stuporem et in sibilum et in ob
probrium cunctis gentibus ad quas
ego eieci eos eo quod non audierunt
verba mea dicit dominus que misi
ad eos per servos meos prophetas de
nocte consurgens et mittens
et non audistis dicit dominus
Vos ergo audite verbum domini omnis
transmigracio quam emisi de ihe
rusalem in babilone Hec dicit dominus
exercituum deus israhel ad achab fi
lium colie et ad sedechiam filium
maasie qui prophetant vobis in no
mine meo mendacium Ecce ego
tradam eos in manum nabuch
odonozor regis babylonis et per
cuciet eos in oculis vestris Et assumetur
ex eis maledictio omni transmi
gracioni iude que est in babilone
dicencium Ponat te dominus sicut
sedechiam et sicut achab quos frixit
rex babilonis in igne Pro eo quod fe
cerunt stulticiam in israel et mecha
ti sunt in uxores amicorum suorum
et locuti sunt verbum in nomine
meo mendacium quod non mandavi
eis Ego sum iudex et testis dicit
dominus Et ad semeiam neelamite
dices Hec dicit dominus exercituum deus
israhel Pro eo quod misisti in nomine tuo
libros ad omnem populum qui est
in ierusalem et ad sophoniam filium ma
asie sacerdotem et ad universos sa
cerdotes dicens dominus dedit te
sacerdotem pro ioiada sacerdote ut
sis dux in domo domini super omnem
virum arrepticium et prophetantem ut
mittas eum in nervum et in car
cerem Et nunc quare non increpa
sti ieremiam anatotiten qui prophe
tat vobis Quia super hoc misit ad
nos in babilone dicens longum
est edificate domos et habitate
et plantate ortos et comedite
fructus eorum Legit ergo sopho
nias sacerdos librum istum in auri
bus ieremie prophete Et factum est
verbum domini ad ieremiam dicens Mitte
ad omnem transmigracionem dicens
Hec dicit dominus ad semeiam neelami
tem Pro eo quod prophetavit vobis seme
ias et ego non misi eum et fecit
vos confidere in mendacio idcir
co hec dicit dominus Ecce ego visita
bo super semeiam neelamiten et
super semen eius Non erit ei vir
sedens in medio populi huius
et non videbit bonum quod ego fa
ciam populo meo ait dominus
quia prevaricacionem locutus est
adversus dominum Capitulum xxx.

Hoc est verbum quod factum est
ad ieremiam a domino dicens
Hec dicit dominus exercituum
deus israhel dicens Scribe tibi om
nia verba que locutus sum ad te
in libro Ecce dies veniet dicit do
minus et convertam conversionem
populi mei israhel et iuda ait
dominus Et convertam eos ad terram
quam dedi patribus eorum et
possidebunt eam Et hec verba que
locutus est dominus ad israhel et
ad iudam Quia hec dicit dominus

Vocem terroris audivimus formido et non est pax. Interrogate et videte si generat masculus. Quare ergo vidi omnis viri manus super lumbum suum quasi parturientis et conversae sunt universae facies in auruginem. Ve quia magna dies illa nec est similis eius. Tempusque tribulationis est iacob et ex ipso salvabitur. Et erit in die illa ait dominus exercituum conteram iugum eius de collo tuo et vincula illius disrumpam et non dominabuntur ei amplius alieni sed servient domino deo suo et david regi suo quem suscitabo eis. Tu ergo ne timeas serve meus iacob dicit dominus neque paveas israhel. Quia ecce ego salvabo te de terra longinqua et semen tuum de terra ~~de terra~~ captivitatis eorum. Et revertetur iacob et quiescet et cunctis affluet bonis et non erit quem formidet quia ego tecum sum ait dominus ut salvem te. Faciam enim consummationem in cunctis gentibus in quibus dispersi te. Te autem non faciam in consummationem sed castigabo te in iudicio ut non tibi videaris innoxius. Quia haec dicit dominus. Insanabilis fractura tua pessima plaga tua. Non est qui iudicet iudicium tuum ad alligandum curationum utilitas non est tibi. Omnes amatores tui obliti sunt tui teque non querent. Plaga enim inimici percussi te castigatione crudeli. Propter multitudinem iniquitatis tue dura facta sunt peccata tua. Quid clamas super iniquitate tua insanabilis est dolor tuus. Propter multitudinem iniquitatis tue et dura peccata tua feci hec tibi. Propterea omnes qui comedunt te devorabuntur et universi hostes tui in captivitatem ducentur. Et omnes qui te vastant vastabuntur cunctosque predatores tuos dabo in predam. Obducam enim cicatricem tibi et a vulneribus tuis sanabo te dicit dominus. Quia eiectam vocaverunt te syon. Hec est que non habebat requirentem. Hec dicit dominus. Ecce ego convertam conversionem tabernaculorum iacob et tectis eius miserebor. Et edificabitur civitas in excelso suo et templum iuxta ordinem suum fundabitur. Et egredietur de eis laus voxque ludentium. Et multiplicabo eos et non imminuentur et glorificabo eos et non attenuabuntur. Et erunt filii eius sicut a principio et cetus eius coram me permanebit et visitabo adversum omnes qui tribulant eum. Et erit dux eius ex eo et princeps de medio eius producetur. Et applicabo eum et accedet ad me. Quis enim est iste qui applicet cor suum ut appropinquet michi ait dominus. Et eritis michi in populum et ego ero vobis in deum. Ecce turbo domini furor egrediens procella ruens in capite impiorum conquiescet. Non avertet iram indignationis dominus donec faciat et compleat cogitationem cordis sui. In novissimo dierum intelligetis ea.

In tempore illo dicit dominus ero deus universis cognationibus israhel et ipsi

ent michi in populum. Hec dicit
dominus. Inuenit graciam
in deserto populus qui remanserat
gladio. Vadet ad requiem suam Is
rahel. Longe dominus apparuit
michi. Et in caritate perpetua dilexi
te. ideo attraxi te miserans. Rur
susque edificabo te et edificaberis
virgo israhel. Adhuc ornaberis
tympanis tuis et egredieris in
choro ludencium. Adhuc plantabis
vineas in montibus samarie. Pla
tabunt plantantes et donec tem
pus veniet non vindemiabunt.
Quia erit dies in qua clamabunt
custodes in monte samarie et
in monte effraym. Surgite et as
cendamus in montibus syon ad
dominum deum nostrum. Quia hec dicit dominus.
Exultate in leticia iacob et hinni
te contra caput gencium. Personate et ca
nite et dicite. Salua domine populum
tuum reliquias israhel. Ecce ego ad
ducam eos de terra aquilonis et
congregabo eos ab extremis terre.
Inter quos erunt cecus et clau
dus et pregnans et pariens simul
cetus magnus reuertentur huc.
In fletu venient et in misericordia deducam
eos. et adducam per torrentes aquarum
in via recta. et non impinget
in ea. quia factus sum israheli pater.
et ephraym primogenitus meus
est. Audite verbum domini gentes
et annunciate in insulis que procul
sunt et dicite. Qui dispersit isra
hel congregabit eum. et custo
diet eum sicut pastor gregem suum.
Redemit enim dominus iacob et libera
uit eum de manu potencioris. Et

venient et laudabunt in monte
syon et confluent ad bona domini
super frumento vino et oleo et fetu
pecorum et armentorum. Et erit ani
ma eorum quasi ortus irriguus
et ultra non esurient. Tunc le
tabitur virgo in choro et iuuenes
et senes simul. Et conuertam luc
tum eorum in gaudium et consolabor
eos et letificabo a dolore suo. Et
inebriabo animam sacerdotum pingue
dine et populus meus bonis
meis adimplebitur ait dominus. Hec
dicit dominus. Vox in excelso audi
ta est lamentacionis fletus et luc
tus rachel plorantis filios suos
et nolentis consolari super eos
quia non sunt. Hec dicit. Quiescat
vox tua a ploratu et oculi tui
a lacrimis quia est merces operi tu
o ait dominus. Et reuertentur de terra
inimici et est spes nouissimis
tuis ait dominus. Et reuertentur filii
tui ad terminos suos. Audiens audi
ui ephraym transmigrantem. Cas
tigasti me domine et eruditus
sum quasi iuuenculus indomitus.
Conuerte me et conuertar quia tu deus
meus. postquam enim conuertisti
me egi penitenciam. et postquam eu
conuertisti me. ostendisti michi per
cussi femur meum. Confusus sum
et erubui quia sustinui obprobrium
adolescencie mee. Si filius hono
rabilis michi ephraym. si puer
delicatus. quia ex quo locutus sum
de eo adhuc recordabor eius. Idcir
co conturbata sunt interiora mea super
eum. et miserans miserebor eius
ait dominus. Statue tibi speculam. Pone

tibi in amaritudines. dirige cor
tuum in viam directam in qua am
bulasti. Reuertere virgo israhel re
uertere ad ciuitates istas tuas.
usquequo deliciis dissolueris filia va
ga. quia creauit dominus nouum
super terram femina circumdabit virum.
Adhuc dicent verbum istud
in terra iuda et in urbibus eius
cum conuertero captiuitatem eorum.
Benedicat tibi dominus pulcri
tudo iusticie mons sanctus. Et
habitabunt in eo iudas et omnes
ciuitates eius simul agricole
et minantes greges. Quia ineb
riaui animam lassam et omnem
animam esurientem saturaui. Ideo
quasi de sompno suscitatus sum
et vidi et sompnus meus dul
cis michi. Ecce dies venient di
cit dominus et seminabo domum
israhel et domum iuda semine
hominum semine iumentorum. Et sicut
vigilaui super eos ut euellerem
et affligerem eos et demolirer et
dissiparem et disperderem et affli
gerem, sic vigilabo super eos ut e
dificem et plantem ait dominus. In
diebus illis non dicent ultra pa
tres comederunt uuam acerbam
et dentes filiorum obstupuerunt.
Sed unusquisque in iniquitate sua
morietur. Et omnis homo qui
comederit uuam acerbam obstu
pescent dentes eius. Ecce dies
veniunt dicit dominus et feriam
domui israhel et domui iacob
fedus nouum non secundum pactum
quod pepigi cum patribus uestris in
die qua apprehendi manum eorum ut

(margin: hec dicit dominus exercituum Deus iste)
(margin: Iumentorum)

educerem eos de terra egipti pactum
quod irritum fecerunt et ego domina
tus sum eorum dicit dominus. Sed hoc erit pac
tum quod feriam cum domo israhel
post dies illos dicit dominus. dabo
legem meam in visceribus eorum
et in corde eorum scribam eam et ero e
is in deum et ipsi erunt mi
chi in populum. et non docebit ultra
vir proximum suum et vir fratrem
suum dicens. Cognosce dominum. Omnes
enim cognoscent me a minimo
eorum usque ad maximum ait dominus
quia propiciabor iniquitatibus eorum
et peccati eorum non memorabor
amplius. Hec dicit dominus qui dat
solem in lumine diei ordinem lune
et stellarum in lumine noctis. Qui
turbat mare et sonant fluctus
eius dominus exercituum nomen illi.
Si defecerint leges iste coram me
dicit dominus. Si mensurari potue
rint celi desursum et inuestiga
ri fundamenta terre deorsum et ego
abiciam uniuersum semen israhel
propter omnia que fecerunt dicit dominus.
Et edificabitur ciuitas domino a tur
re ananehel usque ad portam an
guli. Et exibit ultra norma men
sure eius contra eam super collem ga
reb et circuibit goatha et omnem
vallem cadauerum et cineris et
uniuersam regionem mortis usque ad
torrentem cedron et usque ad angu
lum porte equorum orientalis. Sanctum
domini non euelletur et non destru
etur ultra in perpetuum. xxxii. capitulum

Verbum quod factum est ad Je
remiam a domino in anno de
cimo sedechie regis iuda

ipse est annus octavus decimus na-
buchodonozor. Tunc exercitus regis
babilonis obsidebat ierusalem et Iere-
mias propheta erat clausus in atrio
carceris qui erat in domo regis
iuda. Clauserat enim eum Sede-
chias rex iuda dicens. Clauserat
enim eum Sedechias rex iuda di-
cens. Quare vaticinaris dicens
hec dicit dominus ecce ego dabo ci-
vitatem istam in manu regis ba-
bilonis et capiet eam et sedechias
rex iuda non effugiet de manu
chaldeorum sed tradetur in manus
regis babilonis et loquetur os eius
cum ore illius et oculi eius oculos
illius videbunt et in babilone du-
cet sedechiam et ibi erit donec vi-
sitem eum ait dominus. Si autem dimi-
caveritis adversum chaldeos nichil
prosperum habebitis. Et dixit ieremi-
as factum est verbum domini ad me dicens.
Ecce anachel filius sellum patrue-
lis tuus veniet ad te dicens. Eme ti-
bi agrum meum qui est in anathoth
tibi enim competit ex propinquitate
ut emas eum. Et venit ad me a-
nachel filius patruelis mei secundum
verbum domini ad vestibulum carceris
et ait ad me. Posside agrum meum
qui est in anathoth in terra benia-
min quia tibi competit hereditas et
tu propinquus es ut possideas. In-
tellexi autem quod verbum domini esset
et emi agrum qui est in anatoth. Et
appendi ei argentum septem stateres
et decem argenteos et scripsi in
libro et signavi et adhibui testes.
Et appendi argentum in statera. Et
accepi librum possessionis signatum
et stipulationes et rata et signa
forinsecus. Et dedi librum posses-
sionis signatum baruch filio neri
filii maasie in oculis anachel
patruelis mei et in oculis testium
qui scripti erant in libro emp-
tionis in oculis omnium iudeorum
qui sedebant in atrio carceris. Et
precepi baruch coram eis dicens
hec dicit dominus exercituum deus
israhel. Sume tibi libros istos
librum emptionis hunc signatum
et librum hunc qui apertus est
et pone illos in vase fictili ut per-
manere possint diebus multis.
Hec dicit dominus exercituum deus israhel.
Adhuc possidebuntur domus et
agri et vinee in terra ista. Et o-
ravi ad dominum postquam tradidi li-
brum possessionis baruch filio ne-
ri. Heu heu heu domine deus. Ec-
ce tu fecisti celum et terram in for-
titudine tua magna et in bra-
chio tuo extento. Non erit tibi
difficile omne verbum qui facis mi-
sericordiam in milibus et reddis
iniquitatem patrum in sinum filiorum
eorum post eos. Fortissime ma-
gne potens dominus exercituum no-
men tibi magnus consilio et in-
comprehensibilis cogitatu. Cuius
oculi aperti sunt super omnes vias fi-
liorum adam ut reddas unicuique
secundum vias suas et secundum fructum
adinventionum eius. Qui posuis-
ti signa et portenta in terra egyp-
ti usque ad diem hanc et in israhel
et in hominibus et fecisti tibi nomen
sicut est dies hec. Et eduxisti popu-
lum tuum israhel de terra egipti.

insignis et in portentis et in manu robusta et in brachio extento et in terrore magno. et dedisti eis terram hanc quam iurasti patribus eorum ut dares eis terram fluentem lacte et melle. et ingressi sunt et possederunt eam et non obedierunt voci tue. et in lege tua non ambulaverunt. Omnia que mandasti eis ut facerent non fecerunt. et evenerunt eis omnia mala hec. Et munitiones extructe sunt adversus civitatem ut capiatur. et urbs data est in manus caldeorum. et in manu regis babilonis qui preliantur adversus eam a facie gladii et famis et pestilentie et quecumque locutus es acciderunt ut tu ipse cernis. et tu dicis michi domine deus. eme agrum argento. et adhibe testes. cum urbs data sit in manus caldeorum. Et factum est verbum domini ad Jeremiam dicens. Ecce ego dominus deus universe carnis. Numquid michi difficile erit omne verbum. Propterea hec dicit dominus deus Ecce ego tradam civitatem istam in manus chaldeorum et in manus regis babilonis. et capiet eam. Et venient chaldei preliantes adversus urbem hanc et succendent eam igni. Et comburent eam. et domos in quarum domatibus sacrificabant bahal et libabant diis alienis libamina ad irritandum me. Erant enim filii israhel et filii iuda iugiter facientes malum in oculis meis ab adolescentia sua. filii israhel qui usque nunc exacerbant me in opere manuum suarum dicit dominus. Quia in furore et indignatione mea facta est michi civitas hec a die qua edificaverunt eam. usque ad diem istam qua auferetur de conspectu meo propter maliciam filiorum israhel et filiorum iuda quam fecerunt ad iracundiam me provocantes. ipsi et reges eorum principes eorum et sacerdotes et prophete eorum. viri iuda. et habitatores ierusalem. Et verterunt ad me terga. et non facies cum docerem eos diluculo. et erudirem et noluerunt audire ut acciperent disciplinam et posuerunt ydola sua in domo in qua invocatum est nomen meum ut polluerent eam. Et edificaverunt excelsa bahal que sunt in valle filii ennom ut initiarent filios suos et filias suas moloch. quod non mandavi eis nec ascendit in cor meum ut facerent abhominationem hanc et in peccatum deducerent iuda. Et nunc propter ista hec dicit dominus deus israhel ad civitatem hanc de qua vos dicitis. quod tradetur in manus regis babilonis in gladio in fame et in peste. Ecce ego congregabo eos de universis terris ad quas eieci eos in furore meo. et in ira mea. et in indignatione grandi. et reducam eos ad locum istum et habitare eos faciam confidenter. et erunt michi in populum. et ego ero illis in deum. Et dabo eis cor unum et viam unam ut timeant me universis diebus et bene sit eis et filiis eorum post eos. Et feriam eis pactum sempiternum et non desinam eis bene facere ~~facere~~ et timorem meum dabo in corde eorum ut non recedant a me

et in manus regis Babi[lonis]

iuda iugiter facientes malum in oculis meis ab adolescentia sua filii

Et letabor super eos cum bene eis fecero et plantabo eos in terra ista in veritate et in toto corde meo et in tota anima mea. Quia hec dicit dominus sicut adduxi super populum istum omne malum hoc grande sic adducam super eos omne bonum quod ego loquor ad eos. Et possidebuntur agri in terra ista de qua vos dicitis quod deserta sit eo quod non remansit homo et iumentum et data sit in manus chaldeorum. Agri pecunia ementur et scribentur in libro et imprimetur signum et testis adhibebitur in terra beniamin in circuitu ierusalem et in civitatibus iuda et in civitatibus montanis et in civitatibus campestribus et in civitatibus que ad austrum sunt quia convertam captivitatem eorum ait dominus. Capitulum xxxiii.

Et factum est verbum domini ad ieremiam secundo cum adhuc clausus esset in atrio carceris dicens. Hec dicit dominus qui facturus est et formaturus illud et paraturus dominus nomen eius. Clama ad me et exaudiam te et annunciabo tibi grandia et firma que nescis. Quia hec dicit dominus deus israhel ad domos urbis huius et ad domos regis iuda que destructe sunt et ad municiones et gladium venientium ut dimicent cum chaldeis et impleant eas cadaveribus hominum quos percussi in furore meo et in indignatione mea. Abscondi faciem meam a civitate hac propter omnem maliciam eorum. Ecce ego obducam eis cicatricem et sanitatem et curabo eos et revelabo illis deprecationem pacis et veritatis. Et convertam conversionem iuda et conversionem ierusalem et edificabo eos sicut a principio. Et emundabo illos ab omni iniquitate sua in qua peccaverunt michi et propicius ero cunctis iniquitatibus eorum in quibus deliquerunt michi et spreverunt me. Et erit michi in nomen et in gaudium et in laudem et in exultacionem cunctis gentibus terre que audierint omnia bona que ego facturus sum eis. Et pavebunt et turbabuntur in universis bonis et in omni pace quam ego faciam eis. Hec dicit dominus. Adhuc audietur in loco isto quem vos dicitis esse desertum eo quod non sit homo et iumentum in civitatibus iuda et foris ierusalem que desolate sunt absque homine et absque habitatore et absque pecore vox gaudii et vox leticie et vox sponsi et vox sponse vox dicentium confitemini domino exercituum quoniam bonus est dominus quoniam in eternum misericordia eius et portantium vota in domum domini. Reducam enim conversionem terre sicut a principio dicit dominus. Hec dicit dominus exercituum. Adhuc erit in loco isto deserto et absque homine et absque iumento et in cunctis civitatibus eius habitaculum pastorum accubantium gregum. In civitatibus mo

tuorum et in ciuitatibus tam
pestribus et in ciuitatibus que
ad austrum sunt et in terra be
niamin et in circuitu ierusalem
et in ciuitatibus iuda adhuc
transibunt greges ad manum
numerantis ait dominus. Ecce
dies ueniunt dicit dominus et sus
citabo uerbum bonum quod locutus
sum ad domum israhel et ad do
mum iuda in diebus illis et in
tempore illo germinare faciam da
uid germen iustitie et faciet iu
dicium et iustitiam in terra. In die
bus illis saluabitur iuda et is
rahel habitabit confidenter.
Et hoc est nomen quod uocabunt
eum dominus iustus noster. Quia
hec dicit dominus. Non interibit
de dauid uir qui sedeat super
thronum domus israhel et de
sacerdotibus et de leuitis non
interibit uir a facie mea qui
offerat holocaustamata et in
cendat sacrificium et cedat uic
timas cunctis diebus. Et factum
est uerbum domini ad ieremiam dicens.
Hec dicit dominus. Si irritum fieri
potest pactum meum cum die
et pactum meum cum nocte et
ut non sit dies et nox in tempore
suo et pactum meum irritum
esse poterit cum dauid seruo meo
ut non sit ex eo filius qui reg
nat in throno eius et leuite
et sacerdotes ministri mei. Sicu
ti numerari non possunt stel
le celi et metiri arena maris
sic multiplicabo semen dauid
serui mei et leuitas ministros

meos. Et factum est uerbum domini
ad ieremiam dicens. Numquid non ui
disti quid populus hic locutus sit
dicens. Due cognationes quas e
legerat dominus abiecte sunt et
populum meum despexerunt eo
quod non sit ultra gens coram eis.
Hec dicit dominus. Si pactum meum inter
diem et noctem et leges celo et
terre non posui et quidem et semen
iacob et dauid serui mei proiciam
ut non assumam de semine eius
principes seminis abraham ysa
ac et iacob. Reducam enim con
uersionem eorum et miserebor eis.

Verbum quod xxxiiii. capitulum
factum est ad ieremiam a do
mino quando nabuchodonozor rex
babilonis et omnis exercitus eius
uniuersaque regna terre que erant
sub potestate manus eius et omnis
populi bellabant contra ierusalem
et contra omnes urbes eius dicens.
Hec dicit dominus deus israhel. Va
de et loquere ad sedechiam regem
iuda et dices ad eum. Hec dicit
dominus. Ecce ego tradam ciuita
tem hanc in manum regis baby
lonis et succendat eam igni. Et
tu non effugies de manu eius
sed comprehensione capiens et in
manum eius tradens et oculi tui
oculos regis babilonis uidebunt
et os eius cum ore tuo loquetur
et babilone introibis. Attamen au
di uerbum domini sedechia rex iu
da. Hec dicit dominus ad te. Non mo
rieris in gladio sed in pace mori
eris et secundum combustionem patrum
tuorum regum priorum qui fuerunt

ante te sic comburent te et vae domine et plangent te quia verbum ego locutus sum dicit dominus. Et locutus est Jeremias propheta ad Sedechiam regem Iuda universa verba haec in Ierusalem. Et exercitus regis Babilonis pugnabat contra Ierusalem et contra omnes civitates Iuda que reliqua erant contra Lachis et contra Azecha haec enim supererant de civitatibus Iuda urbes munite. Verbum quod factum est ad Jeremiam a domino postquam percussit rex Sedechias fedus cum omni populo in Ierusalem predicans ut dimitteret unusquisque servum suum et unusquisque ancillam suam ebreum et ebream liberos et nequaquam dominarentur eis id est in Iudeo et fratre suo. Audierunt ergo omnes principes et universus populus qui inierant pactum ut dimitteret unusquisque servum suum et unusquisque ancillam liberos et ultra non dominarentur eis. Audierunt igitur et dimiserunt. Et conversi sunt deinceps et retraxerunt servos et ancillas suas quos dimiserant liberos et subiugaverunt in famulos et in famulas. Et factum est verbum domini ad Jeremiam a domino dicens. Haec dicit dominus deus Israhel. Ego percussi fedus cum patribus vestris in die qua eduxi eos de terra Egipti de domo servitutis dicens. Cum completi fuerint septem anni dimittat unusquisque fratrem suum ebreum qui venditus est ei et serviet tibi sex annis et dimittes eum a te liberum. Et non audierunt patres vestri me nec in-

clinaverunt aurem suam. Et conversi estis vos hodie et fecistis quod rectum est in oculis meis ut predicaretis unusquisque libertatem suam ad amicum suum. Et inistis pactum in conspectu meo in domo in qua invocatum est nomen meum super eam. Et reversi estis et commaculastis nomen meum super eam. Et reduxistis unusquisque servum suum et unusquisque ancillam suam quos dimiseratis ut essent liberi et sue potestatis et subiugastis eos ut sint vobis servi et ancille. Propterea haec dicit dominus. Vos non audistis me ut predicaretis unusquisque libertatem fratri suo et unusquisque amico suo. Ecce ego predico libertatem ait dominus ad gladium et pestem et famem et dabo viros qui prevaricantur fedus meum et non observaverunt verba federis quibus assensi sunt in conspectu meo vitulum quem conciderunt in duas partes et transierunt inter divisiones. Divisiones eius principes Iuda et principes Ierusalem et eunuchi et sacerdotes et omnis populus terre qui transierunt inter divisiones vituli. Et dabo eos in manus inimicorum suorum et in manus querentium animam eorum et in manus exercitus regis Babilonis qui recesserunt a vobis. Ecce ego precipio dicit dominus et reducam eos in civitatem hanc et preliabuntur adversus eam et capient eam et incendent igni et civitates Iuda dabo in solitudinem eo quod non

et dabo vos in commotionem cunctis regnis terre

et habitator. Cap. xxxv.

Verbum quod factum est ad Jeremiam a domino in diebus Joachim filii Josie regis Iuda dicens / Vade ad domum Rechabitarum et loquere eis et introduces eos in domum domini in unam exedrarum thezauri et dabis eis bibere vinum. Et assumpsi Jeconiam filium Jeremie filii Abssanie et fratres eius et omnes filios eius et universam domum Rechabitarum / et introduxi eos in domum domini ad gazophilacium filiorum Anan filii Jegedelie hominis dei / quod erat iuxta gazophilacium principum super thezaurum Maasie filii Sellum / qui erat custos vestibuli. Et posui coram filiis domus Rechabitarum scyphos plenos vini et calices. Et dixi ad eos Bibite vinum. Qui responderunt Non bibemus vinum quia Ionadab filius Rechab precepit nobis dicens Non bibetis vinum vos et filii vestri usque in sempiternum / et domos non edificabitis et sementem non seretis / et vineas non plantabitis nec habebitis / sed in tabernaculis habitabitis cunctis diebus vestris / ut vivatis multis diebus super faciem terre in qua vos peregrinamini. Obedivimus ergo voci Ionadab filii Rechab patris nostri in omnibus que precepit nobis / ita ut non biberemus vinum cunctis diebus nostris ut vivatis multis diebus super faciem terre in qua vos peregrinamini. Obedivimus ergo voci Ionadab filii Rechab patris nostri in omnibus que precepit nobis / ita ut non biberemus vinum cunctis diebus nostris nos et mulieres nostre filii et filie nostre / et non edificaremus domos ad habitandum. Et vineam agrum et sementem non habuimus / sed habitavimus in tabernaculis / et obedientes fuimus iuxta omnia que precepit nobis Ionadab pater noster. Cum autem ascendisset Nabuchodonozor rex Babilonis ad terram nostram diximus Venite et ingrediamur Ierusalem a facie exercitus Chaldeorum et a facie exercitus Syrie. Et mansimus in Ierusalem. Et factum est verbum domini ad Ieremiam dicens. Hec dicit dominus exercituum deus Israhel / vade et dic viris Iuda et habitatoribus Ierusalem / Numquid non recipietis disciplinam ut obediatis verbis meis dicit dominus. Prevaluerunt sermones Ionadab filii Rechab quos precepit filiis suis ut non biberent vinum / et non biberunt usque ad diem hanc / quia obedierunt precepto patris sui. Ego autem locutus sum ad vos de mane consurgens et loquens / et non obedisitis michi. Misique ad vos omnes servos meos prophetas consurgens diluculo / mittensque et dicens. Convertimini unusquisque a via sua mala / et bona facite studia vestra / et nolite sequi deos alienos / neque colatis eos / et habitabitis in terra quam dedi vobis et patribus vestris / et non inclinastis aurem vestram neque audistis me. Firmaverunt igitur filii Ionadab filii Rechab preceptum

patris sui quod precepit eis/ Populus
autem iste non obedivit michi. Propterea
hec dicit dominus exercituum de-
us israhel. Ecce ego adduco super
iudam et super omnes habitatores ie-
rusalem universam afflictionem quam lo-
cutus sum adversum eos eo quod locutus sum
ad illos et non audierunt. Vocavi
illos et non responderunt michi.
Domui autem rechabitarum dixit
ieremias/ hec dicit dominus exercituum
deus israhel. Pro eo quod obedistis pre[cepto]
ionadab patris vestri/ et custodistis
omnia mandata eius/ et fecistis
universa que precepit vobis. Propter-
ea hec dicit dominus exercituum deus
israhel. Non deficiet vir de stir-
pe ionadab filii rechab stans in
conspectu meo cunctis diebus.

Et factum est xxxvi. capitulum
in anno quarto ioachim
filii iosie regis iude. fac-
tum est verbum domini hoc ad ieremi-
am a domino dicens. Tolle volu-
men libri et scribes in eo omnia
verba que locutus sum tibi adver-
sum israhel et iudam et adversum
omnes gentes a die qua locutus
sum ad te. Ex diebus iosie usque
ad diem hanc si forte audiente
domo iuda universa mala que ego
cogito facere eis revertatur unusquis-
que a via sua mala et propitius ero
iniquitati et peccato eorum. Vocavit
ergo ieremias baruch filium nerie
Et scripsit baruch ex ore ieremie
omnes sermones domini quos locutus
est ad eum in volumine libri. Et
precepit ieremias baruch dicens. Ego
clausus sum nec valeo ingredi
domum domini. Ingredere ergo tu
et lege de volumine in quo scrip-
sisti ex ore meo verba domini audien-
te populo in domo domini in die
ieiunii. Insuper et audiente univer-
so iuda qui veniunt de civitati-
bus suis leges eis si forte ca-
dat oratio eorum in conspec-
tu domini et revertatur unusquis-
que a via sua pessima quia magnus
furor est et indignatio quam locu-
tus est dominus adversum populum
hunc. Et fecit baruch filius ne-
rie iuxta omnia que preceperat ei
Jeremias propheta. legens ex vo-
lumine sermones domini in domo domini.
Factum est autem in anno quinto
ioachim filii iosie regis iuda
in mense nono predicaverunt ieiu-
nium in conspectu domini omni populo
et universe multitudini que conflu-
xerat de civitatibus iuda in ierusalem.
Legit ergo baruch ex volumine ser-
mones ieremie in domo domini
in gazophilacio gamarie filii
saphan scribe in vestibulo su-
periori in introitu porte nove
domus domini audiente omni populo.
Cumque audisset micheas
filius gamarie filii zaphan
omnes sermones domini ex libro de-
scendit in domum regis ad gazo-
philacium scribe. Et ecce ibi omnes
principes sedebant. elisama
scriba et dalaias filius semeie
et helnathan filius achobor et
gamarias filius saphan et se-
dechias filius ananie et uni-
versi principes. Et nunciavit
eis micheas omnia verba que audivit legente

baruch ex volumine in auribus
populi. Miserunt igitur omnes princi
pes ad baruch iudi filium natha
nie filii selemie filii chusi dicen
tes Volumen ex quo legisti au
diente populo sume in manu
tua et veni. Tulit ergo baruch
filius nerie volumen in manu
sua et venit ad eos. Et dixerunt
ad eum Sede et lege hec in auri
bus nostris. Et legit baruch in au
ribus eorum. Igitur cum audis
sent omnia verba hec obstupue
runt unusquisque ad proximum su
um, et dixerunt ad baruch Nunc
tiare debemus regi omnes sermo
nes istos. Et interrogaverunt eum
dicentes Indica nobis quomodo scrip
sisti omnes sermones istos ex ore
eius. Dixit autem eis baruch Ex
ore suo loquebatur quasi legens ad
me omnes sermones istos, et ego
scribebam in volumine atramento
Et dixerunt principes ad baruch
Vade et abscondere tu et jeremias
et nemo sciat ubi sitis. Et ingres
si sunt ad regem in atrium. Por
ro volumen commendaverunt in gazo
philacio elizame scribe. Et nunc
tiaverunt audiente rege omnes
sermones. Misitque rex iudi
ut sumeret volumen qui tollens
illud de gazophilacio elizame
scribe ~~Et de gazophilacio elizame~~
scribe legit audiente rege et
universis principibus qui stabant
circa regem. Rex autem sedebat
in domo hiemali in mense nono,
et posita erat arula coram eo
plena prunis. Cumque legisset iudi

tres pagellas vel quatuor scidit
illud scalpello scribe, et proiecit in
ignem qui erat super arulam. donec
consumeretur omne volumen igni
qui erat in arula, et non timu
erunt neque sciderunt vestimenta
sua rex et omnes servi eius qui au
dierunt universos sermones istos
Verumtamen helnathan et dalaias
et gamarias contradixerunt re
gi ne combureret librum et non
audivit eos. Et precepit rex iere
mihel filio amalech et saraie
filio ezriel, et selemie filio abde
hel ut comprehenderent baruch scri
bam et jeremiam prophetam. Abscondit
autem eos dominus. Et factum est
verbum domini ad jeremiam, postquam
combusserat rex volumen et ser
mones quos scripserat baruch
ex ore jeremie prophete dicens Rur
sum tolle volumen aliud et scri
be in eo omnes sermones priores qui
erant in volumine primo quod com
bussit ioachim rex iuda. Et ad
ioachim regem iuda dices Hec dicit
dominus Tu combussisti volumen
illud dicens Quare scripsisti in eo
annuncians Festinus veniet rex
babilonis et vastabit terram
hanc et cessare faciet ex illa ho
minem et iumentum. Propterea hec dicit
dominus contra ioachim regem iu
da Non erit ex eo qui sedeat super
solium david et cadaver eius pro
iicietur ad estum per diem et ad ge
lu per noctem. Et visitabo contra
eum et contra semen eius et con
tra servos eius iniquitates suas
et adducam super habitatores ierusalem

et super viros iuda omne malum
quod locutus sum ad eos et non au
dierunt. Jeremias autem tulit vo
lumen aliud et dedit illud baruch
filio nerie scribe qui scripsit in eo
ex ore ieremie omnes sermones li
bri quem combusserat ioachim
rex iuda igni et insuper additi
sunt sermones multo plures
quam fuerant Capitulum xxxvii

Et regnavit rex sedechi
as filius iosie pro iechonia
filio ioachim quem consti
tuit regem nabuchodonosor rex
babilonis in terra iuda Et non
obedivit ipse et servi eius et popu
lus terre verbis domini que locutus est
in manu ieremie prophete Et misit
rex sedechias iuchal filium seleme
he et sophoniam filium maasie sa
cerdotem ad ieremiam prophetam di
cens Ora pro nobis dominum deum nostrum.
Jeremias autem ambulabat libere
in medio populi. Non enim mi
serat eum in custodia carceris.
Igitur exercitus pharaonis egressus
est de egipto Et audientes chal
dei qui obsidebant ierusalem Et fac
tum est verbum domini ad ieremiam
prophetam dicens. Hec dicit dominus
deus israhel Sic dicetis regi iu
da qui misit vos ad interrogandum
me. Ecce exercitus pharaonis qui e
gressus est vobis in auxilium re
vertetur in terram suam in egiptum
Et redient chaldei et bellabunt
contra civitatem hanc et capient
eam et incendent igni. Hec di
cit dominus Nolite decipere animas
vestras dicentes Euntes abibunt

quinque dierum recesserunt a ierusalem.

et recedent a nobis chaldei quia
non abibunt Sed et si percusseri
tis omnem exercitum chaldeorum
qui preliantur adversum vos et dere
licti fuerint ex eis aliqui vulne
rati singuli de tentorio suo con
surgent et incendent civitatem
hanc igni Ergo cum recessisset
exercitus chaldeorum ab ierusalem propter
exercitum pharaonis egressus est
Jeremias de ierusalem ut iret in ter
ram beniamin et divideret ibi pos
sessionem in conspectu civium Cumque
pervenisset ad portam beniamin
erat ibi custos porte per vices
nomine hierias filius selemie
filii ananie et apprehendit ie
remiam prophetam dicens ad chalde
os profugis. Et dixit ieremias
Falsum est Non fugio ad chal
deos et non audivit eum Sed com
prehendit hierias ieremiam et
adduxit eum ad principes Qua
obrem irati principes contra
ieremiam cesum eum miserunt
in carcerem qui erat in domo io
nathan scribe Ipse enim prepositus
erat super carcerem Itaque ingres
sus est ieremias in domum laci
et in ergastulum et sedit ieremi
as diebus multis. Mittens autem
rex sedechias tulit eum et in
terrogavit eum in domo sua ab
scondite et dixit Putas ne est
sermo a domino Et dixit ieremi
as est Et ait In manum regis
babilonis traderis Et dixit ie
remias ad regem sedechiam Quid
peccavi tibi et servis tuis et po
pulo tuo quia misisti me in do

in carcerem. Ubi sunt prophete vestri qui prophetabant vobis et dicebant: Non veniet rex babilonis super vos et super terram hanc. Nunc audi me obsecro domine mi rex. Valeat deprecatio mea in conspectu tuo et ne remittas me in domum ionathan scribe ne moriar ibi. Precepit ergo rex sedechias ut traderetur ieremias in vestibulo carceris et daret ei torta panis cotidie excepto pulmento donec consumerentur omnes panes de civitate. Et mansit ieremias in vestibulo carceris.

Capitulum xxxviii.

Audivit autem saphatias filius mathan et iedelias filius phassur ... filius melchie sermones quos ieremias loquebatur ad omnem populum dicens. Hec dicit dominus. Quicumque manserit in civitate hac morietur gladio et fame et peste. Qui autem profugerit ad chaldeos vivet et erit anima eius sospes et vivens. Hec dicit dominus. Tradendo tradetur civitas hec in manum exercitus regis babilonis et capiet eam. Et dixerunt principes regi. Rogamus ut occidatur homo iste. De industria enim dissolvit manus virorum bellantium qui remanserunt in civitate hac et manus universi populi loquens ad eos iuxta verba hec. Siquidem homo hic non querit pacem populo huic sed malum. Et dixit rex sedechias. Ecce ipse in manibus vestris est. Nec enim fas est regem quicquam vobis negare. Tulerunt ergo ieremiam et proiecerunt eum in lacum elchie filii amalech qui erat in vestibulo carceris. Et summiserunt in funibus ieremiam in lacum in quo non erat aqua sed lutum. Descendit itaque ieremias in cenum. Audivit autem abdemelech ethiops vir eunuchus qui erat in domo regis quod misissent ieremiam in lacum. Porro rex sedebat in porta beniamin. Et egressus est abdemelech de domo regis et locutus est ad regem dicens. Domine mi rex male fecerunt viri isti omnia quecumque perpetraverunt contra ieremiam prophetam mittentes eum in lacum ut moriatur ibi fame. Non sunt enim ultra panes in civitate. Precepit itaque rex abdemelech ethiopi dicens. Tolle tecum hinc triginta viros et leva ieremiam prophetam de lacu antequam moriatur. Assumptis ergo abdemelech secum viris ingressus est domum regis que erat sub cellario et tulit inde veteres pannos ~~et hec scissa et putrida summisitque eum per funiculos. Dixitque abdemelech ethiops ad ieremiam pone veteres pannos et hec scissa et putrida~~ et antiqua vestimenta que computruerant et submisit ea ad ieremiam in lacum per funiculos. Dixitque abdemelech ethiops ad ieremiam. Pone veteres pannos et hec scissa et putrida sub cubito manuum tuarum et super funes. Fecit ergo ieremias sic. Et extraxerunt

Jeremiam ad hostium tertium quod erat
in domo domini. Et dixit rex ad
Jeremiam. Interrogo ego te sermonem
ne abscondas a me aliquid. Dixit
autem Jeremias ad Sedechiam. Si an-
nunciavero tibi numquid non inter-
ficies me. Et si consilium tibi
dedero non me audies. Juravit ergo
rex Sedechias Jeremie clam dicens.
Vivit dominus qui fecit nobis ani-
mam hanc si occidero te et
tradidero te in manus virorum
istorum qui querunt animam
tuam. Et dixit Jeremias ad Se-
dechiam. Hec dicit dominus exercituum
deus Israhel. Si profectus exie-
ris ad principes regis babilonis
vivet anima tua et civitas hec
non succendetur igni et salvus
eris tu et domus tua. Si autem
non exieris ad principes regis
babilonis tradetur civitas hec
in manus Chaldeorum et succendent
eam igni et tu non effugies
de manu eorum. Et dixit Sede-
chias ad Jeremiam. Sollicitus sum
propter Judeos qui transfugerunt ad
Chaldeos ne forte tradar in ma-
nus eorum et illudant michi. Re-
spondit autem Jeremias et dixit. Non te
tradent. Audi queso vocem
domini quam ego loquor ad te. Quod
si nolueris egredi iste est sermo quem
ostendit michi dominus. Ecce omnes
mulieres que remanserunt in
domo regis Juda educentur ad
principes regis babilonis et ipse
dicent. Seduxerunt te viri pa-
cifici tui demerserunt in ceno
et in lubrico pedes tuos et rece-

(margin: et prevaluerunt adversum te)

vel et bene tibi erit et vivet anima tua

serunt a te. Et omnes uxores tue
et filii tui adducentur ad Chalde-
os et non effugies manus eo-
rum sed in manu regis babilo-
nis capieris et civitatem hanc
comburet igni. Dixit ergo Sede-
chias ad Jeremiam. Nullus sciat
verba hec et non morieris. Si au-
dierint principes quia locu-
tus sum tecum et venerint ad te
et dixerint tibi. Indica nobis quid
locutus sis cum rege ne celes
nos et non te interficiemus et
quid locutus est tecum rex. ad
eos dices ad eos. Prostravi ego pre-
ces meas coram rege ne reduci me
iuberet in domum Jonathan
et ibi morerer. Venerunt ergo om-
nes principes ad Jeremiam et inter-
rogaverunt eum. Et locutus est
eis iuxta omnia verba que pre-
ceperat ei rex et cessaverunt ab eo.
Nichil enim fuerat auditum.
Mansit vero Jeremias in vesti-
bulo carceris usque ad diem quo
capta est Jerusalem. Capitulum xxxix.

Et factum est ut cape-
retur Jerusalem. Anno no-
no Sedechie regis Jude
mense decimo venit Nabucho-
donosor rex babilonis et om-
nis exercitus eius ad Jerusalem et ob-
sidebant eam. Undecimo autem
anno Sedechie mense quarto
die quinta mensis aperta est
civitas. Et ingressi sunt omnes
principes regis babilonis et
sederunt in porta media. Ne-
regel Sereser Semegar nabsar
Sarsachim Rapsares Neregel Se-

rebmag
reser remath et omnes reliqui
principes regis babilonis. Cu
m vidisset eos sedechias rex iu
da et omnes viri bellatores fuge
runt et egressi sunt nocte de
civitate per viam orti regis et per
portam que erat inter duos mu
ros et egressi sunt ad viam deser
ti. Persecutus est autem eos exer
citus caldeorum et comprehenderunt
sedechiam in campo solitudinis
hiericontine et captum addu
xerunt. Ad nabuchodonosor regem ba
bilonis in reblatha que est in
terra emath. Et locutus est ad eum
iudicia et occidit rex babilonis
filios sedechie in reblatha in
oculis eius et omnes nobiles
iuda occidit rex babilonis. O
culos quoque sedechie eruit et
vinxit eum compedibus ut
adduceretur in babylone. Domum
quoque regis et domum vulgi suc
cenderunt caldei igni et muros
ierusalem subverterunt. Et reliquias
populi que remanserat in civi
tate et perfugos qui transfugerant
ad eum et superfluos vulgi qui
remanserat transtulit nabuzar
dan magister militum in terra
iuda et dedit eis vineas et cis
ternas in die illa. Preceperat autem
nabuchodonozor rex babylo
nis de ieremia nabuzardan ma
gistro militie dicens. Tolle illum
et pone super illum oculos tu
os nichil quoque illi mali facias sed
ut voluit sic facies ei. Misit
ergo nabuzardan princeps mi
litie et nabuzban et rabsares

et rebla[t]ha

et neregel et sereser et rebmag
et omnes optimates regis baby
lonis miserunt et tulerunt iere
miam de vestibulo carceris et
tradiderunt eum godolie filio
aicham filii saphan ut intraret
domum et habitaret in populo. Ad
ieremiam autem factus fuerat sermo
domini cum clausus esset in vestibu
lo carceris dicens. Vade et dic
abdemelech ethiopi dicens. Hec
dicit dominus exercituum deus israel.
Ecce ego inducam sermones me
os super civitatem hanc in malum
et non in bonum et erunt in con
spectu tuo in die illa. Et liberabo
te in die illa dicit dominus et non
traderis in manus virorum quos
tu formidas sed eruens liberan
bo te et in gladio non cades sed
erit tibi anima ~~mea~~ tua in salu
tem quia in me habuisti fidu
ciam ait dominus. Capitulum XL.

Sermo qui factus est ad
ieremiam a domino postquam
dimissus est a nabuz
ardan magistro militie de rama qu
ando tulit eum vinctum cathenis de
medio omnium qui migrabant
de ierusalem et iuda et ducebantur
in ~~ierusalem~~ babilonem. Tollens ergo princeps
militie ~~ierusalem~~ ieremiam
dixit ad eum. Dominus deus tuus
locutus est malum hoc super locum
istum et adduxit et fecit dominus
sicut locutus est quia peccastis
domino et non audistis voce
eius et factus est vobis sermo
hic. Nunc ergo ecce solvi te hodie
de cathenis que sunt in manibus

tuis. Si placet tibi ut venias
mecu in babylonem veni et po
nam oculos meos sup te. Si aut
displicet tibi venire mecu in ba
bylonem hic reside. Ecce oms ter
ra in conspectu tuo est. quo elegeris
et quo placuit tibi ut vadas il
luc perge. Et mecu noli venire
s; habita apud godoliam filiu
aicham filii saphan que pposuit
rex babilonis civitatibus iude
habita ergo cum eo in medio po
puli. vl quocuq; placuit tibi ut
vadas vade. Dedit quoq; ei ma
gister milicie cibaria et munus
cula et dimisit eum. Venit aut
Jeremias ad godoliam filiu aicha
in masphath et habitavit cu
eo in medio populi qui relictus
fuit in terra. Cum ergo audis
sent oms principes exercitus qui
dispsi fuerant p regiones ipi
et socii eoru quod pfecisset rex ba
bilonis godoliam filiu aicha
terre et quod commendasset ei viros
et mulieres et parvulos et de
pauperibus terre qui no fuerat
translati in babylone venerunt
ad godolia in masphath et hys
mael filius nathanie et ioha
nan et ionathan filii caree et
serias filius tenemeth et filii
offi qui erant de nepho de ne
thophati et iezonias filius ma
thati ipi et viri eoru. Et iura
vit eis godolias filius aicham
filii zaphan et comitibus eoru
dicens. Noli timere servire calde
is habitate in terra et servite re
gi babilonis et bn erit vobis

Ecce ego habitabo in masphath
ut respondeam precepto caldeoru
qui mittuntur ad vos. Vos aut
colligite vindemiam et messem
et oleum et condite in vasis
vris et manete in urbibus vris
quas tenetis. Sed et oms iudei
qui erant in moab et in fili
iis amon et in ydumea et
in universis regionibus audito
quod dedisset rex babylonis reli
quias in iudea et quod pposuisset
sup eos godoliam filiu aicha
filii zaphan reversi sunt inqua
oms iudei de universis locis ad
que pfugerant. Et venerunt
in terram iuda ad godolia in mas
phath et collegerunt vinu et
messem multam nimis. Joan
na aut filius caree et oms
principes exercitus qui dispsi
fuerant in regionibus vene
runt ad godoliam in masphath
et dixerunt ei. Scito quod baalis
rex filiorum amon misit hys
mahel filiu nathanie pcutere
animam tuam. Et no credidit
eis godolias filius aicham. Joan
nan vo filius caree dixit ad
godoliam seorsum in masphath
loquens. Ibo et pcuciam hysma
hel filiu nathanie nullo scien
te ne interficiat animam tuam
et dispgent oms iudei qui co
gregati sunt ad te et peribunt
reliquie iude. Et ait godolias
filius aicham ad ioanna filiu
caree. Noli facere vbum hoc falsu
enim tu loqueris de ysmahel
Capitulum quadragesimum primum

Et factum est in mense
septimo venit ysma
hel filius nathanie
filii helisama de semine regali
Et optimates regis et decem
viri cum eo ad godoliam filium
aicham in masphath et come
derunt ibi panes simul in mas
phath Surrexit autem ysmahel
filius nathanie et decem viri
qui erant cum eo et percusserunt
godoliam filium aicham filii
saphan gladio interfecerunt eum
quem prefecerat rex babilonis
terre Omnes quoque iudeos qui
erant cum godolia in masphath
et caldeos qui reperti sunt ibi et
viros bellatores percussit hys
mahel Secundo autem die postquam
occiderat godoliam nullo ad
huc sciente venerunt viri de sy
chem et de sylo et de samaria oc
toginta viri rasi barba et scissis
vestibus et squalentes munu
ra et thus habebant in manu
ut offerent in domo domini Egres
sus ergo hismahel filius natha
nie in occursum eorum de mas
phath incedens et plorans ibat
Cum autem occurrisset eis dixit
ad eos Venite ad godoliam filium
aicham Qui cum venissent
ad medium civitatis interfecit eos
hismahel filius nathanie circa
medium laci ipse et viri qui e
rant cum eo Decem autem viri
reperti sunt inter eos qui dixerunt
ad ysmahel Noli occidere nos quia
habemus thezauros in agro fru
menti et ordei et olei et mellis

Et cessavit et non interfecit eos
cum fratribus suis Lacus autem
in quem proiecerat hysmahel omnia
cadavera virorum quos percussit
propter godoliam ipse est quem fecit
rex asa propter baasa regem israhel
Illum replevit ysmahel ysmahel
filius nathanie occisis Et captivas
duxit hysmahel omnes reliquias
populi qui erant in masphath
filias regis et universum populum
qui manserat in masphath quos
commendaverat nabuzardan prin
ceps militie godolie filio aicham
Et cepit eos hysmahel filius
nathanie et abiit ut transiret
ad filios Amon Audivit autem
iohanna filius caree et omnes
~~filios~~ bellatorum qui erant cum
eo omne malum quod fecerat ys
mahel filius nathanie et assump
tis universis viris profecti sunt ut
bellarent adversum hysmahel fi
lium nathanie et invenerunt eum
ad aquas multas que sunt in ga
baon Cumque vidisset omnis po
pulus qui erat cum ysmahel io
hanna filium caree et omnes prin
cipes bellatorum qui erant cum eo
letati sunt Et reversus est omnis
populus quem ceperat hysmahel
in masphat Reversusque abiit
ad iohanna filium caree hysma
hel autem filius nathanie fugit
cum octo viris a facie iohanna #
filius caree et omnes principes
bellatorum qui erant cum eo uni
versas reliquias vulgi quas re
duxerant ab hysmahel filio na
thanie de masphath Postquam

et abiit ad filios amon Tulit ergo
iohanna

percussit godoliam filium aicham
fortes viros ad prelium et mulieres
et pueros et eunuchos quos
reduxerant de gabaon et abie-
runt et sederunt peregrinantes
in chanaan que est iuxta bethle-
em ut pergerent et introirent
in egiptum a facie chaldeorum.
Timebant enim eos quia per-
cusserat hysmahel filius matha-
nie godoliam filium aicham quem
preposuerat rex babilonis in terra
iuda Capitulum xlii

Et accesserunt omnes prin-
cipes bellatorum et ioan-
na filius caree et iezo-
nias filius ozie et reliquum vul-
gus a parvo usque ad magnum.
dixeruntque ad ieremiam prophetam.
cadat oratio nostra in conspectu tuo.
et ora pro nobis ad dominum deum tu-
um pro universis reliquiis istis quia
derelicti sumus pauci de pluribus.
sicut oculi tui nos intuentur. et
annunciet nobis dominus deus tuus
viam per quam pergamus et verbum
quodcumque responderit michi indica-
bo vobis. nec celabo vobis quicquam.
Et dixerunt illi ad ieremiam Sit domi-
nus nobis testis veritatis et fidei si
non iuxta omne verbum in quo mi-
serit te dominus tuus ad nos sic fa-
ciemus sive bonum est sive malum.
Vocem domini dei nostri ad quem mittimus
te obediemus ut bene sit nobis cum
audierimus vocem domini dei nostri. Cum
autem completi essent decem dies.
factum est verbum domini ad ieremiam. vo-
cavitque ioannam filium caree et
omnes principes bellatorum qui erant

cum eo. et universum populum
a minimo usque ad magnum. et
dixit ad eos. Hec dicit dominus
deus israhel ad quem misistis me
ut prosternerem preces vestras in conspec-
tu eius. Si quiescentes manse-
ritis in terra hac edificabo vos
et non destruam. plantabo et non
evellam. Iam enim placatus sum
super malo quod feci vobis. Nolite
timere a facie regis babilonis quem
vos pavidi formidatis. Nolite
eum metuere dicit dominus quia
vobiscum sum ego. ut salvos fa-
ciam vos. et eruam vos de manu
eius. Et dabo vobis misericordias et mi-
serebor vestri et habitare vos fa-
ciam in terra vestra. Si autem dixe-
ritis vos. non habitabimus in is-
ta nec audiemus vocem domini
dei nostri dicentes. nequaquam sed ad
terram egipti. ubi non videbimus
bellum. et clangorem tube non
audiemus. et famem non susti-
nebimus. et ibi habitabimus. Prop-
ter hoc nunc audite verbum domini reliquie
iuda. Hec dicit dominus exercituum
deus israhel. Si posueritis fa-
ciem vestram ut ingrediamini egip-
tum. et intraveritis ut habitetis
ibi. gladius quem formidatis
ibi comprehendet vos in terra egip-
ti. et fames pro qua estis solliciti
adherebit vobis in egipto et ibi
moriemini. Omnes quoque viri qui po-
suerunt faciem suam ut ingredia-
tur egiptum. et habitent ibi. mo-
rientur gladio. et fame. et peste.
Nullus de eis remanebit. nec
effugiet a facie mali quod ego af-

et verbum quod faciam] dixit autem ad eos
ieremias propheta Audivi Ecce ego oro
ad dominum deum vestrum secundum verba vestra omne

indicabo | vos | in terra | sed in terram

ferum super eos. quia hec dicit dominus exercituum deus israhel. Sicut effusus est furor meus et indignacio mea super habitatores ihrlm. sic conflabitur indignacio mea super vos cum ingressi fueritis egiptum. et eritis in ius iurandum et in stuporem et in maledictum et in obprobrium et nequaquam ultra videbitis locum istum. Verbum domini super vos reliquie iuda. Nolite intrare in egiptum. Scientes scietis. quia obtestatus vos sum hodie. quia decepistis animas vestras. Vos namque misistis me ad dominum deum nostrum dicentes. Ora pro nobis ad dominum deum nostrum. et iuxta omnia quecumque dixerit tibi dominus deus noster. sic annuncia nobis et faciemus. Et annunciavi vobis hodie. et non audistis vocem domini dei vestri. super universis pro quibus misit me ad vos. Nunc ergo scientes scietis. quia gladio et peste et fame moriemini in loco ad quem voluistis intrare. ut habitaretis ibi. Capitulum xliii

Factum est autem cum complesset loqui ieremias ad populum universos sermones domini dei eorum pro quibus miserat eum deus eorum ad illos omnia verba hec. dixit azarias filius osie et iohannan filius caree. et omnes viri superbi dicentes ad ieremiam. Mendacium tu loqueris. Non misit te dominus deus noster dicens. ne ingrediamini in egiptum. ut habitetis illic. Sed baruch filius nerie incitat te adversum nos. ut tradat nos in manus chaldeorum. ut interficiat nos et traduci faciat in babilonem. Et non audivit iohannan filius caree et omnes principes bellatorum et universus populus vocem domini. ut manerent in terra iuda. Sed tollens iohannan filius caree et universi principes bellatorum universos reliquias iuda qui reversi fuerant de cunctis gentibus. ad quas fuerant ante dispersi ut habitarent in terra iuda. viros et mulieres et parvulos et filias regis et omnem animam quam reliquerat nabuzardan princeps milicie cum godolia filio aicham filii saphan et ieremiam prophetam et baruch filium nerie et ingressi sunt terram egipti. quia non obedierunt voci domini. et venerunt usque ad taphnis. Et factum est verbum domini ad ieremiam in taphnis dicens. Sume tibi in manu lapides grandes et absconde eos in cripta que est sub muro latericio in porta domus pharaonis in taphnis. cernentibus viris iudeis. et dices ad eos. Hec dicit dominus exercituum deus israhel. Ecce ego mittam et assumam nabuchodonozor regem babilonis servum meum. et ponam thronum eius super lapides istos. quos abscondi et statuet solium super eos. Veniensque percutiet terram egipti. quos in mortem in mortem. et quos in captivitatem in captivitatem et quos in gladium in gladium. Et succendet ignem in delubris deorum egipti. et combu-

ea et captivos ducet illos et amiciet terra egipti sicut amicitur pastor pallio suo et egredietur inde in pace. Et conteret statuas domus solis que sunt in terra egipti et delubra deorum egipti comburet igni. Capitulum xliiij.

Verbum quod factum est ad Jeremiam et ad omnes iudeos qui habitabant in terra egipti habitantes in magdalo et in taphnis et in menphis et in terra phatures dicens. Hec dicit dominus exercituum deus israhel. Vos vidistis omne malum istud quod adduxi super ierusalem et super omnes urbes iuda. Et ecce sunt deserte hodie et non est in eis habitator propter maliciam quam fecerunt ut me ad iracundiam provocarent et irent et sacrificarent et colerent deos alienos quos nesciebant et illi et vos et patres vestri. Et misi ad vos omnes servos meos prophetas de nocte consurgens mittensque et dicens. Nolite facere verbum abhominationis huiusmodi. et non audierunt nec inclinaverunt aurem suam ut converterentur a malis suis et non sacrificarent diis alienis. Et conflata est indignatio mea et furor meus et succensa est in civitatibus iuda et in plateis ierusalem et verse sunt in solitudinem et vastitatem secundum diem hanc. Et nunc hec dicit dominus exercituum deus israhel Quare vos facitis malum grande contra animas vestras ut intereat ex vobis vir et mulier parvulus et lactens de medio iude. Nec relinquatur vobis quicquam quia provocatis me in operibus manuum vestrarum sacrificando diis alienis in terra egipti in quam ingressi estis ut habitetis ibi et dispereatis et sitis in maledictionem et in obprobrium cunctis gentibus terre. Numquid obliti estis mala patrum vestrorum et mala regum iuda et mala uxorum eorum et mala vestra et mala uxorum vestrarum que fecerunt in terra iuda et in regionibus ierusalem. Non sunt mundati usque ad diem hanc. et non timuerunt. et non ambulaverunt in lege domini et in preceptis meis que dedi coram vobis et coram patribus vestris. Ideo hec dicit dominus exercituum deus israhel. Ecce ego ponam faciem meam in vobis in malum et disperdam omnem iudam. Et assumam reliquias iude qui posuerunt facies suas ut ingrederentur terram egipti et habitarent ibi et consumentur omnes in terra egipti. cadent in gladio et in fame et consumentur a minimo usque ad maximum. in fame et in gladio morientur. Et erunt in iusiurandum et in miraculum et in maledictionem et in obprobrium. Et visitabo super habitatores terre egipti sicut visitavi super ierusalem in gladio et in fame et in peste. Et non erit qui effugiat et sit residuus de reliquiis iudeorum qui vadunt et peregrinantur in terra egipti. et revertantur in terram iudam ad quam ipsi elevant animas suas ut revertantur et habitent ibi. Non

reuertentur illuc nisi qui fuge-
rint. Responderunt autem Iere-
mie omnes viri scientes quod sa-
crificarent uxores eorum diis
alienis. et vniuerse mulieres
quarum stabat multitudo gran-
dis. et omnis populus habitanti-
um in terra egypti in phatu-
res dicentes. Sermone quem locu-
tus es ad nos in nomine domini
dei non audiemus ex te.
Sed facientes faciemus omne
verbum quod egredietur de ore nostro
ut sacrificemus regine celi. et libemus
ei libamina sicut fecimus nos
et patres nostri reges nostri et prin-
cipes nostri in urbibus iuda. et
in plateis ierusalem. et saturati su-
mus panibus et bene nobis
erat. malum quod non vidimus
Ex eo autem tempore quo cessa-
uimus sacrificare regine ce-
li. et libare ei libamina indige-
mus omnibus. et gladio et fa-
me consumpti sumus. quod si nos sa-
crificamus regine celi et liba-
mus ei libamina. Numquid sine
viris nostris facimus ei placen-
tas ad colendum eam et liban-
dum libamina. Et dixit Ieremias
ad omnem populum aduersum vi-
ros et aduersum mulieres. et ad-
uersum vniuersam plebem qui re-
sponderant ei verbum dicens.
Numquid non ~~sacrificium~~ sa-
crificium quod sacrificastis in ciuita-
tibus iuda et in plateis ierusalem
vos et patres vestri. et princi-
pes vestri. et populus terre horum
recordatus est dominus. et ascen-

facimus

et liba[mus]

quod

dit super cor eius. Et non poterat
dominus ultra portare propter mali-
ciam studiorum vestrorum et propter
abhominationes quas fecistis. Et
facta est terra vestra in desolationem
et in stuporem et in maledictio-
nem eo quod non sit habitator sicut est
dies hec. propterea quod sacrificaueritis ydo-
lis et peccaueritis domino et non
audieritis vocem domini et in lege
et in preceptis et in testimoniis eius
non ambulaueritis. idcirco venerunt
vobis mala hec sicut est di-
es hec. propterea quod sacrificaueritis y-
dolis. et peccaueritis domino et non
audieritis vocem domini. et in lege
et in preceptis. et in testimoniis
eius non ambulaueritis. idcirco
euenerunt vobis mala hec sicut e-
dies hec. Dixit autem Ieremias ad om-
nem populum. et ad vniuersas mu-
lieres. Audite verbum domini omnis
iuda qui estis in terra egypti. Hec in-
quit dominus exercituum deus israel
dicens. Vos et uxores vestre locuti
estis ore vestro et manibus vestris
impletis dicentes. Faciamus vo-
ta nostra que vouimus. ut sacrifice-
mus regine celi. et libemus ei
libamina. Implestis vota vestra et
opere perpetrastis ea. Ideo audite v-
erbum domini omnis iuda qui habi-
tatis in terra egypti. Ecce ego iura-
ui in nomine meo magno. ait
dominus. quia nequaquam ultra no-
men meum vocabitur ex ore om-
nis viri iudei dicentis. viuit
dominus deus in omni terra egip-
ti. Ecce ego vigilabo super eos in
malum. et non in bonum. et consumentur

et

* gladio et fame donec penitus consumantur et qui fugerint gladium reuertentur de terra egipti in terram

omnis uir iuda qui sunt in terra egipti interiat iuda uiri pauci. Et scient omnes reliquie iuda ingredientium terram egipti ut habitent ibi cuius sermo compleatur meus an illorum. Et hoc uobis signum ait dominus quod uisitem ego super uos in loco isto ut sciatis quia complebuntur sermones mei contra uos in malum. hec dicit dominus. Ecce ego tradam pharaonem regem egipti in manum inimicorum eius et in manum querentium animam eius sicut tradidi sedechiam in manum nabuchodonosor regis babilonis inimici sui et querentis animam eius

Capitulum xlv

Verbum quod locutus est ieremias propheta ad baruch filium nerie cum scripsisset uerba hec in libro ex ore ieremie anno quarto ioachim filii iosie regis iude dicens. hec dicit dominus deus israel ad te baruch. Dixisti. Ve misero michi quia addidit dominus dolorem dolori meo. laboraui in gemitu meo et requiem non inueni. Sic dices ad eum hec dicit dominus. Ecce quos edificaui ego destruo. et quos plantaui ego euello. et uniuersam terram hanc et tu queris tibi grandia. Noli querere quia ecce ego adducam malum super omnem carnem ait dominus Et dabo tibi animam tuam in salutem in omnibus locis ad quecumque perrexeris.

Capitulum xlvi.

Verbum domini quod factum est ad ieremiam prophetam contra gentes Ad egiptum aduersum exercitum pharaonis nechao regis egipti qui erat iuxta fluuium eufraten in charchamis quem percussit nabuchodonosor rex babilonis in anno quarto ioachim filii iosie regis iuda. Preparate scutum et clipeum et procedite ad bellum. Iungite equos et ascendite equites. State in galeis. polite lanceas. induite uos loricis. Quid igitur uidi ipsos pauidos et terga uertentes fortes eorum cesos. Et fugerunt conciti nec respexerunt terror undique ait dominus. Non fugiet uelox nec saluari se putet fortis. Ad aquilonem iuxta flumen eufraten uicti sunt et ruerunt. Quis est iste qui quasi flumen ascendit et ueluti fluuiorum intumescunt gurgites eius. Egiptus fluminis instar ascendit. et uelud flumina mouebuntur fluctus eius et dicet Ascendens operiam terram ciuitatem et habitatores eius. Ascendite equos et exultate in curribus et procedant fortes ethyopes et libies tenentes scutum et lidii arripientes et iacientes sagittas. Dies autem ille domini exercituum dies ultionis ut sumat uindictam de inimicis suis. et deuorabit gladius et saturabitur et inebriabitur sanguine eorum. Victima enim domini exercituum in terra aquilonis iuxta flumen eufraten. Ascende in galaad. et tolle resinam uirgo filia egipti. Frustra multiplicasti medicamina sanitas non erit tibi. Au-

dierunt gentes ignominiam tuam
et ululatus tuus repleuit terram
quia fortis impegit in fortem
et ambo pariter conciderunt. Uer-
bum quod locutus est dominus ad Ie-
remiam prophetam super eo quod uentu-
rus esset nabuchodonozor rex
babilonis et percussurus terram
egipti. Annunciate egipto et audi-
tum facite in magdalo et reso-
net in memphis et in taphnis
dicite. Sta et prepara te quia de-
uorabit gladius ea que in cir-
cuitu tuo sunt. Quare conputru-
it fortis tuus. Non stetit quia
dominus subuertit eum. Multiplicauit
~~ruentes~~ cecidit que uir ad pro-
ximum suum. Et dicent. Surgite
et reuertamur ad populum nostrum et
ad terram natiuitatis nostre a fa-
cie gladii columbe. Uocate nomen
pharaonis regis egipti tumultum
adduxit tempus. Uiuo ego in-
quit rex dominus exercituum nomen
eius quia sicut thabor in montibus
et sicut carmelus in mari ueniet
et. Uasa transmigrationis fac tibi
habitatrix filia egipti quia mem-
phis in solitudinem erit et deser-
ta inhabitabilis erit. Uitula e-
legans atque formosa egiptus. sti-
mulator ab aquilone ueniet ei.
Mercenarii quoque eius qui uersa-
bantur in medio eius quasi uituli
saginati uersi sunt et fugerunt
simul nec stare potuerunt quia
dies interfectionis eorum uenit
super eos tempus uisitationis e-
orum. Uox eius quasi uox eris
sonabit. quia cum exercitu pergent

[margin:] ruentes; tu ne; innocenti

bunt et cum securibus uenient
ei quasi ligna cedentes. Succiderunt
saltum eius ait dominus qui supputa-
ri non potest. Multiplicati sunt super
locustas et non est eis numerus.
Confusa est filia egipti et tradita
in manus populi aquilonis. Dixit
dominus exercituum deus israhel. Ecce
ego uisitabo super tumultum alexan-
drie et super pharaonem et super egip-
tum et super deos eius et super
reges eius et super pharaonem et super
omnes qui confidunt in eo et da-
bo eos in manus querentium animam
eorum et in manus nabuchodo-
nozor regis babilonis et in manus
seruorum eius. Et post hec habitabit
confidenter sicut diebus pristinis
ait dominus. Et tu timeas serue meus
iacob ait dominus quia ego tecum
sum quia consumam ego cunc-
tas gentes ad quas eieci te. Te uero non
consumam sed castigabo te in iudicio
nec quasi parcam tibi. Cap. xlvii.

Quod factum est uerbum
domini ad Ieremiam prophetam
contra palestinos ante
quam percuteret pharao gazam.
Hec dicit dominus. Ecce aque ascen-
dent ab aquilone. Et erunt quasi
torrens inundans et operient ter-
ram et plenitudinem eius urbem
et habitatores eius. Clamabunt
homines et ululabunt omnes ha-
bitatores terre a strepitu pompe
armorum et bellatorum eius et a com-
motione quadrigarum eius et multi-
tudine rotarum illius. Non respe-
xerunt patres filios ma-
nibus dissolutis pro aduentu diei

et ne paueas israhel quia ecce ego te saluum fa-
ciam de longinquo et semen tuum de terra
captiuitatis sue et reuertetur iacob et quiescet
et prosperabitur et non erit qui exterreat eum. Et tu
noli timere serue meus iacob

in qua vastabuntur omnes philistiim et dissipabitur tyrus et sydon cum omnibus reliquiis suis auxiliis. Depopulatus est enim dominus palestinos reliquias insule capadocie. Venit calvitium super gazam conticuit ascalon et reliquie vallis earum. Usquequo concideris o mucro domini usquequo non quiesces. Ingredere in vaginam tuam refrigerare et sile. Quomodo quiescet cum dominus preceperit ei adversus ascalonem et adversum maritimas eius regiones ubi condixerit illi. Ad Moab.

Hec dicit dominus exercituum deus israhel. Ve super nabo qui vastata est et confusa. Capta est cariathiarim. Confusa est fortis et tremuit. Non est ultra exultatio in moab contra esebon. Cogitaverunt malum. Venite disperdamus eam de gente. Ergo silens conticesces sequeturque te gladius. Vox clamoris de Oronaim vastitas et contritio magna. Contrita est moab. Annunciate clamorem parvulis eius. Per ascensum enim luith plorans ascendet in fletu qui in descensu oronaim hostes ululatum contritionis audierunt. Fugite salvate animas vestras et eritis quasi mirice in deserto. Pro eo enim quod habuisti fiduciam in munitionibus tuis et in thezauris tuis tu quoque capieris. Et ibit chamos in transmigrationem sacerdotes eius et principes eius simul. Et veniet predo ad omnem urbem et urbs nulla salvabitur. Et peribunt valles et dissipabuntur campestria qui dixit dominus. Date florem moab quia florens egredietur et civitates eius deserte erunt et inhabitabiles. Maledictus homo qui facit opus domini fraudulenter et maledictus qui prohibet gladium suum a sanguine. Fertilis fuit moab ab adolescentia sua et requievit in fecibus suis nec transfusus est de vase in vas et in transmigrationem non abiit. Idcirco permansit gustus eius in eo et odor eius non est inmutatus. Propterea ecce dies veniunt dicit dominus et mittam ei ordinatores et stratores laguncularum et sternent eum et vasa eius exhaurient et lagenas eorum collident. Et confundetur moab a chamos sicut confusa est domus israhel a bethel in qua habebat fiduciam. Quomodo dicitis fortes sumus et viri robusti ad preliandum. Vastata est moab et civitates illius succiderunt et electi iuvenes eius descenderunt in occisionem ait dominus rex exercituum nomen eius. Prope est interitus moab ut veniat et malum eius velociter accurrit nimis. Consolamini eum omnes qui estis in circuitu eius et universi qui scitis nomen eius dicite. Quomodo confracta est virga fortis baculus gloriosus. Descende de gloria et sede in siti habitatio filie dybon qui vastator moab ascendet ad te et dissipabit munitiones tuas. In via sta et prospice habitatio aroer. Interroga fugien

tem et eum qui evasit. Dic quid accidit. Confusus est moab quoniam victus est. Ululate et clamate annuntiate in arnon quod vastata est moab. Et iudicium venit ad terram campestrem super elon et super iasa et super mefaath et super dibon et super nabo et super domum deblathaim et super cariathaim et super bethgamul et super bethmaon et super carioth et super bosra et super omnes civitates terre moab que longe et que prope sunt. Abscisum est cornu moab et brachium eius contritum est ait dominus. Inebriate eum quoniam contra dominum erectus est et allidet manum moab in vomitu suo et erit in derisum etiam ipse. Fuit enim in derisum tibi ysrahel quasi inter fures repperisses eum. Propter verba ergo tua que adversum illum locutus es captivus duceris. Relinquite civitates et habitate in petra habitatores moab et estote quasi columba nidificans in summo ore foraminis. Audivimus superbiam moab superbus est valde sublimitatem eius et arrogantiam eius et superbiam et altitudinem cordis illius. Ego scio ait dominus iactantiam eius et quod non sit iuxta eam virtus eius nec iuxta quod poterat conatus sit facere. Ideo super moab ~~heiulabo~~ et ad moab universam clamabo et ad viros muri fictilis lamentantes. De planctu iazer plorabo tibi vinea sabama. Propagines tue transierunt mare usque ad

// eiulabo

mare iazer pervenerunt. Super messem tuam et vindemiam tuam predo irruit. Ablata est leticia et exultatio de carmelo et de terra moab et vinum de torcularibus sustuli. Nequaquam calcator uve solitum celeuma cantabit. De clamore esebon usque eleale et iasa dederunt vocem suam a segor usque ad oronaim vitula consternans. Aque quoque nemrim pessime erunt. Et auferam de moab ait dominus offerentem in excelsis et sacrificantem diis eius. Propterea cor meum ad moab quasi tibie resonabit et cor meum ad viros muri fictilis dabit sonitum tibiarum. Quia plus fecit quam potuit idcirco perierunt. Omne enim caput calvicium et omnis barba rasa erit. In cunctis manibus colligatio et super omne dorsum cilicium. Et super omnia tecta moab et in plateis eius omnis planctus. Quia contrivi moab sicut vas inutile ait dominus. Quomodo victa est et ululaverunt. Quomodo deiecit cervicem moab et confusus est. Eritque moab in derisum et in exemplum omnibus in circuitu suo. Hec dicit dominus. Ecce quasi aquila volabit et extendet alas suas ad moab. Capta est carioth et municiones comprehense sunt. Et erit cor fortium moab in die illa sicut cor mulieris parturientis. Et cessabit moab esse populus quoniam contra dominum gloriatus est. Pavor et fovea et laqueus super te o habitator moab ait dominus. Qui fugerit a facie pavoris cadet in foveam et qui conscenderit

de fovea capietur laqueo. addu
cam enim super moab annum visi
tationis eorum dicit dominus. In
umbra esebon steterunt de laq
o fugientes. quia ignis egressus
est de esebon et flamma de medio
seon et devorabit partem moab
et verticem filiorum tumultus. Ve
tibi moab periisti popule chamos.
quia comprehensi sunt filii tui
et filie tue in captivitate. Et
convertam captivitatem moab in
novissimis diebus ait dominus.
hucusque iudicia moab. xlix c

Ad filios amon hec dicit
dominus. Numquid filii non
sunt israhel aut heres
non est ei. Cur igitur hereditate
possedit melchom gad et populus
eius in urbibus eius habitabit
Ideo ecce dies veniunt dicit dominus
exercituum et auditu faciam su
per rabbath filiorum amon fremi
tum prelii. Et erit in tumulum
dissipata filieque eius igni suc
cendentur et possidebit israhel
possessores suos dicit dominus
Ulula esebon quoniam vastata est
hai. Clamate filie rabbath accin
gite vos ciliciis plangite et cir
cuite per sepes quia melchom in trans
migrationem ducetur sacerdotes
eius et principes eius simul.
Quid gloriaris in vallibus. De
fluxit vallis tua filia delicata
que confidebas in thesauris
tuis et dicebas. Quis veniet
ad me. Ecce ego inducam super te
terrorem ait dominus deus exercituum
ab omnibus qui sunt in circuitu

tuo et dispergemini singuli a con
spectu vestro nec erit qui congre
get fugientes. Et post hec rever
ti faciam fugientes et capti
vos filiorum amon ait dominus
Ad ydumeam hec dicit dominus
exercituum. Numquid non est ultra
sapientia eorum. Fugite et
terga vertite descendite in vora
ginem habitatores dedan quoniam per
dicionem esau adduxi super eum
tempus visitationis eius. Si vinde
miatores venissent super te non
reliquissent racemum. Si fures
in nocte rapuissent quod suffice
ret sibi. Ego vero discooperui
esau revelavi abscondita eius
et celari non poterit. Vastatum
est semen eius et fratres eius
et vicini eius et non erit. Re
linque pupillos tuos et ego
eos faciam vivere et vidue tue
in me sperabunt quia hec dicit
dominus. Ecce quibus non erat iu
dicium ut biberent calicem biben
tes bibent. Et tu quasi innocens
relinqueris. Non eris innocens
sed bibens bibes. Quia per me
met iuravi dicit dominus
quod in solitudinem et in obprobrium
et in desertum et in maledicti
onem erit bosra. Et omnes civi
tates eius erunt in solitudines
sempiternas. Auditum audivi a
domino et legatus ad gentes mis
sus est. Congregamini et veni
te contra eam et consurgamus
in prelium. Ecce enim parvulum de
di te in gentibus contemptibilem
inter homines. Arrogantia tua

in theman ... consilium a filiis inutilis facta est sapientia eorum

decepit te et superbia cordis tui
qui habitas in cavernis petre et
apprehendere niteris altitudinem
collis Cum exaltaveris quasi aq
la nidum tuum inde detraham
te dicit dominus Et erit ydume
a deserta Omnis qui transibit per
eam stupebit et sibilabit super
omnes plagas eius sicut subver
sa est sodoma et gomorra et
vicine eius ait dominus Non ha
bitabit ibi vir et non incolet
eam filius hominis Ecce quasi
leo ascendet de superbia iordanis
ad pulcritudinem robustam quia
subito currere eam faciam ad il
lam et quis erit electus quem pre
ponam ei Quis enim similis
mei Et quis sustinebit me et
quis est iste pastor qui resistat
vultui meo Propterea audite consi
lium domini quod iniit de edom cogi
tationes eius quas cogitavit
de habitatoribus theman Si non
deiecerint eos parvuli gregis
nisi dissipaverint cum eis habi
taculum eorum A voce ruine eorum
commota est terra Clamor in mari
rubro auditus est vocis eius
Ecce quasi aquila ascendet et
avolabit et expandet alas su
as super bosra Et erit cor fortium
ydumee in die illa quasi cor
mulieris parturientis Ad damas
cum Confusa est emath et ar
phat quia auditum pessimum
audierunt Turbati sunt in
mari pre sollicitudine quiescere
non potuerunt Dissoluta est da
mascus versa est in fugam Tremor

apprehendit eam angustia et do
lores tenuerunt eam quasi partu
rientem Quomodo dereliquerunt civi
tatem laudabilem urbem leticie
Ideo cadent iuvenes eius in pla
teis eius Et omnes viri prelii con
ticescent in die illa ait dominus
exercituum et succendam ignem in
muro damasci et devorabit me
nia benadab Ad cedar et ad reg
na asor que percussit nabucho
donosor rex babilonis hec dicit
dominus Surgite ascendite ad ce
dar et vastate filios orientis Ta
bernacula eorum et omnia vasa
eorum et camelos eorum tollent
sibi et vocabunt super eos formi
dine in circuitu Fugite abite ve
hementer in voraginibus sedete
qui habitatis asor ait dominus
Iniit enim contra vos nabuchodo
nosor rex babilonis consilium et
cogitavit adversum vos cogitatio
nes Consurgite et ascendite ad
gentem quietam et habitantem
confidenter ait dominus Non ho
stia nec vectes eius eis soli habi
tabant Et erunt cameli eorum
in direptionem et multitudo iumen
torum in predam Et dispergam eos
in omnem ventum qui sunt at
tonsi in coma et ex omni confi
nio eorum adducam interitum su
per eos ait dominus Et erit asor in
habitaculum draconum deserta us
que in eternum Non manebit ibi
vir nec incolet eam filius ho
minis Quod factum est verbum domini ad
ieremiam prophetam adversum elam
in principio regni sedechie regis

iuda dicens. Hec dicit dominus exercituum. Ecce ego confringam arcum helam summam fortitudinem eorum. Et inducam super helam quattuor ventos a quattuor plagis celi... et ventilabo eos in omnes ventos istos et non erit gens ad quam non perveniat profugi helam. [margin: et pavere faciam helam] coram inimicis suis et in conspectu querentium animam eorum. Et adducam super eos malum iram furoris mei dicit dominus. Et emittam post eos gladium donec consumam eos. Et ponam solium meum in helam et perdam inde reges et principes ait dominus. L.

Verbum quod locutus est dominus de babylon et de terra chaldeorum in manum ieremie prophete. Capitulum L. Adnunciate in gentibus et auditum facite. Levate signum predicate et nolite celare. Dicite. Capta est babilon confusus est bel victus est marodach. confusa sunt sculptilia eius et superata sunt ydola eorum. quia ascendet contra eam gens ab aquilone. que ponet terram eius in solitudinem et non erit qui habitet in ea. ab homine usque ad pecus et moti sunt et abierunt. In diebus illis et in tempore illo ait dominus. Venient filii israhel et filii iuda simul ambulantes et flentes properabunt. et dominum deum suum querent. In syon interrogabunt viam. huc facies eorum venient. et apponentur ad dominum federe sempiterno. quod nulla oblivione delebitur. Grex perditus factus est populus meus.

pastores eorum seduxerunt eos. feceruntque vagari in montibus. De monte in collem transierunt. obliti sunt cubilis sui. Omnes qui invenerunt comederunt eos. et hostes eorum dixerunt. non peccavimus. pro eo quod peccaverunt domino. decori iustitie. et expectationi patrum eorum domino. Recedite de medio babilonis. et de terra chaldeorum egredimini. et estote quasi edi ante greges. Quia ecce ego suscito et adducam in babilonem congregationem gentium magnarum. de terra aquilonis. et preparabuntur adversum eam et inde capietur. Sagitta eius quasi viri fortis interfectoris non revertetur vacua. Et erit chaldea in predam. omnes vastantes eam replebuntur ait dominus. Quia exultatis et magna loquimini diripientes hereditatem meam. Quia effusi estis sicut vituli super herbam et mugistis ut tauri. Confusa est mater vestra nimis. et adequata pulveri que genuit vos. Ecce novissima erit in gentibus et deserta invia et arens. Ab ira domini non habitabitur. sed redigetur tota in solitudinem. Omnis qui transibit per babilonem stupebit. et sibilabit super universis plagis eius. Preparamini [margin: vos] contra babilonem. per circuitum omnes qui tenditis arcum. debellate eam. non parcatis iaculis quia domino peccavit. Clamate adversus eam ubique dedit manum. Ceciderunt fundamenta eius et destructi sunt muri eius. quia ultio domini est. ulci-

4 [margin note:] ... reges et principes. ait dominus. In diebus autem novissimis reverti faciam captivos helam dicit dominus

onem accipite de ea. Sicut fecit
facite ei. Disperdite satorem de ba
bilone et tenentem falcem in tempore
messis a facie gladii ~~messis a~~
~~facie gladii~~ columbe. Unusquisque
ad populum suum convertetur et sin
guli ad terram suam fugient.
Grex dispersus est israhel leones
eiecerunt eum. Primus comedit
eum rex assur. iste novissimus
exossabit eum nabuchodonozor
rex babilonis. Propterea hec dicit dominus
exercituum deus israhel. Ecce ego
visitabo regem babilonis et ter
ram eius sicut visitavi regem
assur. et reducam israhel ad habi
taculum suum. Et pascetur carme
lum et basan. et in monte effra
ym et galaad saturabitur anima
eius. In diebus illis et in tempore il
lo ait dominus. queretur iniquitas is
rahel. et non erit. et peccatum iuda.
et non invenietur. quoniam propitius
ero eis quos reliquero. Super
terram dominantium ascende. et super
habitatores eius visita. Dissipa
et interfice que post eos sunt. ait
dominus. et fac iuxta omnia que
precepi tibi. Vox belli in terra et
contritio magna. Quomodo con
fractus est et contritus malle
us universe terre. Quomodo versa est
in desertum babylon in gentibus.
Illaqueavi te. capta es baby
lon et nesciebas. Inventa es
et adprehensa. quia dominum provoca
sti. Aperuit dominus thezaurum suum.
et protulit vasa ire sue. quia opus
est domino deo exercituum. in ter
ra chaldeorum. Venite ad eam ab

extremis finibus. aperite ut ex
eant qui conculcent eam. Tollite
de via lapides. et redigite in acer
vos. et interficite eam. nec sit quis
quam reliquum. Dissipate univer
sos fortes eius. descendant in occi
sionem. Ve eis quia venit dies
eorum tempus visitationis eo
rum. Vox fugientium. et eorum qui eva
serunt de terra babilonis. ut annun
tient in syon ultionem domini dei nostri.
ultionem templi eius. Annuntiate
in babilone plurimis omnibus qui
tendunt arcum. Consistite adver
sus eam per gyrum. et nullus eva
dat. Reddite ei secundum opus suum.
iuxta omnia que fecit. facite illi.
quia contra dominum erecta est ad
versum sanctum israhel. Idcirco cadent
iuvenes eius in plateis eius. et
omnes viri bellatores eius contice
scent. in die illa ait dominus. Ecce
ego ad te superbe dicit dominus
deus exercituum. quia venit dies
tuus tempus visitationis tue.
et cadet superbus et corruet. et
non erit qui suscitet eum. Et
succendam ignem in urbibus eius.
Et devorabit omnia in circuitu
eius. Hec dicit dominus exercituum. Ca
lumpniam sustinent filii israhel. et
filii iuda simul. Omnes qui cepe
runt eos tenent. noluerunt dimit
tere eos. Redemptor eorum fortis dominus
exercituum nomen eius. Iudicio
defendet causam eorum. ut ex
terreat terram. et commoveat ha
bitatores babilonis. Gladius ad
chaldeos ait dominus. et ad habitato
res babylonis. et ad principes

et ad sapientes eius. Gladius ad divinos eius qui stulti erunt. Gladius ad fortes illius qui timebunt. Gladius ad equos eius et ad currus eius et ad omne vulgus eius quod est in medio eius et erunt quasi mulieres. Gladius ad thesauros eius qui diripientur. Siccitas super aquas eius erit et arescent quia terra sculptilium est et in portentis gloriantur. Propterea habitabunt dracones cum faunis ficariis et habitabunt in ea struthiones. Et non inhabitabitur ultra usque in sempiternum nec extruetur usque ad generationem et generationem. Sicut subvertit deus Sodomam et Gomorram et vicinas eius ait dominus. Non habitabit ibi vir nec incolet eam filius hominis. Ecce populus veniet ab aquilone et gens magna et reges multi consurgent a finibus terrae. Arcum et scutum apprehendent crudeles sunt et immisericordes. Vox eorum quasi mare sonabit. Et super equos ascendent sicut vir paratus ad proelium contra te filia Babylonis. Audivit rex Babylonis famam eorum et dissolutae sunt manus eius. Angustia apprehendit eum dolor quasi parturientem. Ecce quasi leo ascendet de superbia Iordanis ad pulchritudinem robustam quia subito currere eum faciam ad illam et quis erit electus quem praeponam ei. Quis enim similis mei. Et quis sustinebit me. Et quis est iste pastor qui resistat vultui meo. Propterea audite consilium domini quod mente concepit adversum Babylonem et cogitationes eius quas cogitavit super terram Chaldaeorum. Nisi detraxerint eos parvuli gregis et nisi dissipatum fuerit cum ipsis habitaculum eorum. A voce captivitatis Babylonis commota est terra et clamor inter gentes auditus est.

Haec dicit dominus. Capitulum li.

Ecce ego suscitabo super Babylonem et super habitatores eius qui cor suum levaverunt contra me quasi ventum pestilentem. Et mittam in Babylonem ventilatores et ventilabunt eam et demolientur terram eius quoniam venerunt super eam undique in die afflictionis eius. Non tendat qui tendit arcum suum et non ascendat loricatus. Nolite parcere iuvenibus eius interficite omnem militiam eius. Et cadent interfecti in terra Chaldaeorum et vulnerati in regionibus eius. Quoniam non fuit viduatus Israhel et Iuda a deo suo domino exercituum terra autem eorum repleta est delicto a sancto Israhel. Fugite de medio Babylonis et salvet unusquisque animam suam. Nolite tacere super iniquitatem eius quoniam tempus ultionis est domino vicissitudinem ipse retribuet ei. Calix aureus Babylon in manu domini inebrians omnem terram. De vino eius biberunt gentes et ideo commotae sunt. Subito cecidit Babylon et contrita est. Ululate super eam tollite resinam ad dolorem eius si forte sanetur. Curavimus Babylonem

et non est sanata. Derelinquamus
eam et eamus unusquisque in ter-
ram suam. quoniam pervenit usque ad
celos iudicium eius. et elevatum
est usque ad nubes. Protulit dominus
iusticias nostras. Venite et nar-
remus in syon opus domini dei nostri.
Acuite sagittas. implete phare-
tras. Suscitavit dominus spiritum
regum medorum et contra baby-
lonem mens eius ut perdat eam.
quia ultio domini est ultio templi sui. et
super muros babylonis levate
signum. augete custodiam. levate
custodes. preparate insidias. quia
cogitavit dominus et fecit que-
cumque locutus est contra habi-
tatores babylonis. Que habi-
tas super aquas multas locu-
ples in thezauris venit finis
tuus pedalis precisionis tue. Iu-
ravit dominus exercituum per animam
suam quia replebo te hominibus
quasi brucho. et super te celeuma
cantabitur. Qui fecit terram
in fortitudine sua. et preparavit or-
bem in sapientia. et prudentia
sua extendit celos. Dante eo
vocem multiplicantur aque in
celo. Qui levat nubes ab extre-
mo terre. fulgura in pluviam
fecit. et produxit ventum de the-
zauris suis. Stultus factus est
omnis homo a sciencia. confusus est
omnis conflator in sculptili quia
mendax conflatio eius nec est
spiritus in eis. Vana sunt opera et
risu digna in tempore visitatio-
nis sue peribunt. Non sicut
hec pars iacob quia qui fecit om-

nia ipse est et israhel sceptrum
hereditatis eius. Dominus exercituum no-
men eius. Collidis tu michi vasa
belli. et ego collidam in te gentes
et disperdam in te regna. Et colli-
dam in te equum et equitem eius.
et collidam in te currum et ascen-
sorem eius et collidam in te virum
et mulierem. et collidam in te sene-
m et puerum. et collidam in te iuve-
nem et virgines. Et collidam in
te pastorem et gregem eius. et col-
lidam in te agricolam et iugales
eius. et collidam in te duces et
magistratus. Et reddam babiloni et
cunctis habitatoribus chaldee
omne malum suum quod fecerunt
in syon in oculis vestris ait dominus.
qui corrupis universam terram.
Et extendam manum meam super
te. et evolvam te de petris et da-
bo te in montem combustionis. Et
non tollent de te lapidem in an-
gulum et lapidem in fundamenta.
sed perditus in eternum eris ait dominus.
Levate signum in terra. clangite buc-
cina in montibus. Sanctificate su-
per eam gentes. annunciate contra illa
regibus ararath menni et asche-
nez. numerate contra eam taphsar.
adducite equum quasi bruchum acu-
leatum. Sanctificate contra eam gen-
tes. reges medie et duces eius
et universos magistratus eius
cunctamque terram potestatis eius.
Et commovebitur terra et turbabitur.
quia evigilabit contra babylonem
cogitatio domini. ut ponat terram
babylonis desertam et inhabita-
bilem. Cessaverunt fortes babylonis

[Marginal, between columns: ecce ego ad te mons pestifer ait dominus]

babylonis a prelio habitaverunt
in presidiis. Devoratum est robur
eorum et facti sunt quasi mu-
lieres. Incensa sunt tabernacula
eius contriti sunt vectes eius
currens obviam currenti ve-
niet et nuncius obvius nun-
cianti ut annunciet regi babilo-
nis. Quia capta est civitas
eius a summo usque ad summum
et vada preoccupata sunt. et
paludes incense sunt. ~~igni~~ igni
et viri bellatores conturbati
sunt. Quia hec dicit dominus ex-
ercituum deus israhel. Filia baby-
lonis quasi area tempus tri-
ture eius. Adhuc modicum et
veniet tempus messionis eius.
Comedit me devoravit me
~~nabuch nabuch nabud~~ na-
buchodonosor rex babilonis
reddidit me quasi vas ina-
ne absorbuit me quasi draco.
Replevit ventrem ~~meum~~ suum
teneritudine mea et eiecit me.
Iniquitas adversum me et caro
mea super babilone dicit habi-
tacio syon. et sanguis meus
super habitatores chaldee dicit
ierusalem. Propterea hec dicit dominus. Ec-
ce ego iudicabo causam tuam
et ulciscar ultionem tuam. Et de-
sertum faciam mare eius. Et (et siccabo venam eius)
erit babilon in tumulos habi-
tacio draconum stupor et sibi-
lus eo quod non sit habitator. Si-
mul ut leones rugient. ex-
cucient comas veluti catuli
leonum. In calore eorum ponam
potus eorum et inebriabo eos

ut sopiantur et dormiant somp-
num sempiternum. et non consur-
gant. dicit dominus. Deducam eos
quasi agnos ad victimam quasi
arietes cum edis. Quomodo cap-
ta est sesach et comprehensa
est inclita universe terre. Quo-
modo facta est in stupore babylon
inter gentes. Ascendit super ba-
bilone mare a multitudine fluc-
tuum eius operta est. Facte sunt
civitates eius in stupore. terra
inhabitabilis et deserta. terra
in qua nullus habitet. nec tran-
seat per eam filius hominis. Et
visitabo super bel in babilone.
et eiciam quod absorbuerat de
ore eius. et non confluent
ad eum ultra gentes. Si quidem
dem et murus babilonis cor-
ruet. Egredimini de medio eius
populus meus ut salvet u-
nusquisque animam suam ab
ira furoris domini. Et ne for-
te mollescat cor vestrum et ti-
meatis auditum qui audietur
in terra. Et veniet in anno (et iniquitas in terra)
auditio et post hunc annum
auditio et iniquitas in terra
et dominator super dominatorem
Propterea ecce dies veniunt et vi-
sitabo super sculptilia babilonis.
et omnis terra eius confun-
detur. et universi interfecti eius
cadent in medio eius. Et lau-
dabunt super babilone celi et (sunt)
terra et omnia que in eis. quia
ab aquilone venient ei pre-
dones dicit dominus. Et quomodo
fecit babilon ut caderent occisi

in israhel. sic de babilone cadent
occisi in universa terra. Qui fu-
gistis gladium venite. nolite sta-
re. Recordamini procul dominum et ihe-
rusalem ascendat super cor vestrum.
Confusi sumus quia audivimus
obprobrium. operuit ignominia faci-
es nostras. quia venerunt alieni
super sanctificationem domus domini. Prop-
terea ecce dies veniunt ait dominus
et visitabo super sculptilia babilo-
nis ~~eius~~ et in omni terra eius
mugiet vulneratus. Si ascende-
rit babylon in celum et firma-
verit in excelso robur suum. a me ve-
nient vastatores eius. ait
dominus. Vox clamoris de babylo-
ne et contritio magna de terra
chaldeorum. quia vastavit dominus
babilonem. et perdidit ex ea vocem
magnam. Et sonabunt fluctus
eorum quasi aque multe. Ded-
it sonitum vox eorum quia venit
super eam idest super babylonem
predo. Et apprehensi sunt fortes
eius. et emarcuit arcus eorum
quia fortis ultor dominus reddens
retribuet. Et inebriabo principes
eius et sapientes eius et duces
eius. et magistratus eius et fortes
eius et dormient somnum sem-
piternum. et non expergiscentur. ait
rex dominus exercituum. Murus babi-
lonis ille altissimus suffossione
suffodietur. et porte eius excelse
igne comburentur. et labores po-
pulorum ad nichilum. et gentium in ig-
nem erunt et dissipabuntur. Verbum
quod precepit Jeremias propheta saraye
filio nerie filii maasie. cum per-

nomen illi. Hec dicit dominus exercituum

geret cum sedechia rege in babi-
lone in anno quarto regni eius.
Saraias autem erat princeps
prophetie. Et scripsit Jeremias omne
malum quod venturum erat super
babylonem in libro uno omnia ver-
ba hec. que scripta sunt contra
babylonem. et dixit Jeremias ad sara-
iam. Cum veneris in babilonem
~~in libro uno omnia verba hec que~~
~~scripta sunt contra babylonem~~
~~et dixit Jeremias~~. et videris. et
legeris omnia verba hec. dices. Domi-
ne tu locutus es contra locum istum
ut disperderes eum ne sit qui in eo
habitet ab homine usque ad pecus
et ut sit perpetua solitudo. Cum-
que compleveris legere librum istum li-
gabis ad eum lapidem et proicies
eum in medio eufraten et di-
ces. Sic submergetur babylon
et non consurget a facie afflic-
tionis. quam ego adducam super
eam et dissolvetur. Hucusque
verba Jeremie. Capitulum lii.

consurget

Filius viginti et unius
anni erat sedechias cum
regnare cepisset et xi
annis regnavit in iherusalem. Et no-
men matris eius amithal filia
Jeremie de lebna. Et fecit malum
in oculis domini iuxta omnia que
fecerat ioachim ~~qui furor domini~~
~~iuxta omnia que fecerat malum~~
~~in oculis domini iuxta omnia que~~
fecerat ioachim. qui furor domini
erat in iherusalem et in iuda usque quo
proiceret eos a facie sua. Et recessit
sedechias a rege babilonis. Fac-
tum est autem in anno nono regni

eius in mense decimo decima
die mensis venit nabuchodo
nozor rex babilonis et omnis
exercitus eius adversus ierusalem et ob
sederunt eam et edificaverunt
contra eam municiones in circuitu Et
fuit civitas obsessa usque ad
undecimum annum regis sedechie
Mense autem quarto nona die
mensis obtinuit fames [illegible] civi
tate et non erant alimenta po
pulo terre et dirupta est civi
tas omnes viri bellatores fugerunt
et exierunt de civitate nocte
per viam porte que est inter duos
muros et ducit ad ortum regis
chaldeis obsidentibus urbe in
gyro et abierunt per viam que
ducit ad heremum i. ad desertum Per
secutus est autem exercitus chaldeo
rum regem et apprehenderunt
sedechiam regem in deserto quod e
iuxta iericho et omnis comitatus
eius diffugit ab eo Cum compre
hendissent regem adduxerunt
eum ad regem babilonis in re
blatha que est in terra emath Et
locutus est ad eum iudicia Et
iugulavit rex babilonis filios
sedechie in oculis eius Sed et omnes
principes iude occidit in reblatha
Et oculos sedechie eruit et vin
xit eum compedibus Et adduxit
eum rex babilonis in babilonem
et posuit eum in domum carceris
usque ad diem mortis eius In men
se autem quinto decima die men
sis ipse est annus nonus decimus
nabuchodonozor regis babilonis
venit nabuzardan princeps
militie qui stabat coram rege
babilonis in ierusalem Et incendit
domum domini et domum regis et omnes
domos ierusalem et omnem domum
magnam igne combussit et totum
murum ierusalem in circuitu destruxit
cunctus exercitus chaldeorum qui
erat cum magistro militie De pau
peribus autem populi et de reliquo
vulgo qui remanserat in civita
te et de profugis qui transfuge
rant ad regem babilonis et ce
teros de multitudine transtulit
nabuzardan princeps militie in
vinitores et in agricolas Colum
nas quoque ereas que erant in
domo domini confregerunt chaldei
et tulerunt omne es eorum in ba
bilone et lebetes et creagras
et psalteria et fialas et morta
riola et omnia vasa erea que in
ministerio fuerant Tulerunt ydri
as et thymiamateria et urce
os et pelves et candelabra et
mortaria et ciathos quot quot
aurea aurea et quot quot ar
gentea argentea tulit magister mi
litie columpnas duas et mare
unum vitulos xii ereos qui erant
sub basibus quas fecerat rex
salomon in domo domini Non erat
pondus eris omnium vasorum
horum De columpnis autem decem
et octo cubiti altitudinis erant
in columpna una et funiculus
xii cubitorum circuibat eam
Porro grossitudo eius quatu
or digitorum et intrinsecus cava
erat Et capitella super utrasque
erea Et altitudo capitelli v cubi

[margin: + bases in mare ereum quod erat in domo domini]

[margin: urceos]

us quinque cubitorum Et retiacula
et malogranata super coronam
in circuitu totum erat ereum
Similiter erat columpna secunda
et malogranata nonaginta
et sex dependencia Et omnia
malogranata centum retiacu-
lis circumdabantur Et tulit magister
milicie sacerdotem primum saraiam
et sophoniam sacerdotem
secundum et tres custodes vestibu-
li Et de civitate tulit eunu-
chum unum qui erat prepositus
super viros bellatores et septem
viros de hiis qui videbant faci-
em regis qui inventi sunt in
civitate et scribam principem mi-
litum qui probabat tyrones et
sexaginta viros de populo
terre qui inventi sunt in me-
dio civitatis Tulit autem eos
nabuzardan magister milicie et
duxit eos ad regem babilonis
in reblatha Et percussit eos rex
babilonis et interfecit eos in re-
blatha in terra emath Et transtu-
lit Et translatus est iuda de terra
sua Iste est populus quem trans-
tulit nabuchodonozor rex in
anno septimo iudeos tria mi-
lia et xx tres In anno oc-
tavo decimo transtulit na-
buchodonozor rex de ierusalem a-
nimas octingentas triginta
et duas In anno vicesimo ter-
tio nabuchodonozor transtulit
nabuzardan magister milicie iu-
deorum animas septingentas
quadraginta quinque Omnes er-
go anime quattuor milia sex-
cente Et factum est in tricesimo septimo an-
no transmigrationis ioachim regis
iude duodecimo mense vicesima
quinta mensis elevavit evilme-
rodach rex babilonis ipse anno
regni sui caput ioachim regis
iude et eduxit eum de domo
carceris et locutus est cum eo
bona Et posuit thronum eius
super thronos regum qui erant
post se in babylone et muta-
vit vestimenta carceris eius Et
comedebat panem coram eo
semper cunctis diebus vite sue
et cibaria eius cibaria perpetua
dabantur ei a rege babilonis sta-
tuta per singulos dies usque ad
diem mortis sue cunctis diebus
vite sue Explicit liber Jeremie

Et factum est postquam
in captivitate reductus
est israhel et ierusalem de-
serta est sedit Jeremias flens et
planxit lamentationem hanc in
ierusalem et amaro animo suspirans
et eiulans dixit Aleph

Quomodo sedet sola
civitas plena po-
pulo facta est quasi
vidua domina gentium
princeps provinciarum
facta est sub tribu-
to Beth Plorans ploravit in
nocte et lacrime eius in
maxillis eius Non est qui con-
soletur eam ex omnibus caris
eius Omnes amici eius spreverunt
eam et facti sunt ei inimici
Gymel Migravit iuda propter
afflictionem et multitudinem servitutis

habitauit inter gentes nec inue
nit requiem. Omnes persecutores eius
apprehenderunt eam inter angusti
as. Deleth Vie syon lugent eo
quod non sint qui veniant ad sollep
nitatem. Omnes porte eius destru
cte sacerdotes eius gementes vir
gines eius squalide et ipsa op
pressa amaritudine. He Facti
sunt hostes eius in capite in
imici illius locupletati sunt quia
dominus locutus est super eam propter
multitudinem iniquitatum eius.
paruuli eius ducti sunt in capti
uitatem ante faciem tribulantis.
Vau Et egressus est a filia syon
omnis decor eius. facti sunt prin
cipes eius velud arietes non
inuenientes pascua. Et abierunt
absque fortitudine ante faciem
subsequentis. Zay Et recorda
ta est ierusalem dierum afflictionis
sue et preuaricationis omnium
desiderabilium suorum que habu
erat a diebus antiquis. cum cade
ret populus eius in manu ho
stili et non esset auxiliator. Vi
derunt eam hostes et deriserunt
sabbata eius. Heth Peccatum peccauit
ierusalem. propterea instabilis facta est.
Omnes qui glorificabant eam spre
uerunt illam. quia viderunt igno
miniam eius. Ipsa autem gemens et
conuersa retrorsum. Teth Sordes
eius in pedibus eius nec recor
data est finis sui. Deposita est
vehementer non habens consola
torem. Vide domine afflictionem
meam. quoniam erectus est inimicus.
Joth Manum suam misit hostis
ad omnia desiderabilia eius. quia
vidit gentes ingressas sanctuari
um. de quibus preceperas ne in
trarent in ecclesiam tuam. Caph
Omnis populus eius gemens et
querens panem. dederunt preciosa
queque pro cibo ad refocillandam a
nimam. Vide domine et considera
quoniam facta sum vilis. Lameth O
vos omnes qui transitis per viam atten
dite et videte si est dolor sicut
dolor meus. quoniam vindemiauit
me ut locutus est dominus in
die ire furoris sui. Mem De ex
celso misit ignem in ossibus
meis et erudiuit me. Expan
dit rethe pedibus meis. conuer
tit me retrorsum. Posuit me
desolatam tota die merore con
fectam. Nun Vigilauit iugum
iniquitatum mearum in manu
eius. conuolute sunt et imposite
collo meo. Infirmata est vir
tus mea. dedit me dominus in ma
nu de qua non potero surgere. Sa
meth Abstulit omnes magnifi
cos meos de medio mei. Voca
uit aduersum me tempus. ut con
tereret electos meos. Torcu
lar calcauit dominus virgini
filie iuda. Ayn Idcirco ego plo
rans. et oculus meus deducens
aquam. quia longe factus est
a me consolator conuertens ani
mam meam. Facti sunt filii
mei perditi. quoniam inualuit ini
micus. Phe Expandit manus
suas syon. non est qui conso
letur eam. Mandauit dominus
aduersum iacob in circuitu eius

hostes eius. Facta est ierusalem quasi
polluta menstruis inter eos.
Sade. Iustus est dominus quia os
eius ad iracundiam provocavi. Au-
dite obsecro universi populi et
videte dolorem meum. Virgines
mee et iuvenes mei abierunt
in captivitate. Coph. Vocavi
amicos meos et ipsi deceperunt
me. Sacerdotes mei et senes
mei in urbe consumpti sunt quia
quesierunt cibum sibi ut refo-
cillarent animam suam. Res.
Vide domine quoniam tribulor venter
meus conturbatus est. Subversum
est cor meum in memet ipso quoniam
amaritudine plena sum. Foris
interficit gladius et domi mors
similis est. Syn. Audierunt
quia ingemisco ego et non est
qui consoletur me. Omnes inimi-
ci mei audierunt malum meum
letati sunt quia tu fecisti. Addu-
xisti diem consolationis et fi-
ent similes mei. Tau. Ingre-
diatur omne malum eorum co-
ram te et devindemia eos
sicut vindemiasti me propter
iniquitates meas. Multi enim
gemitus mei et cor meum me-
rens. Aleph. Capitulum secundum

Quomodo obtexit caligine
in furore suo dominus
filiam syon proiecit de
celo [struck] inclitam israhel
et non est recordatus scabelli
pedum suorum in die furoris sui.
Beth. Precipitavit dominus nec
pepercit omnia speciosa iacob. De-
struxit in furore suo municio-
nes filie virginis iuda deiecit
in terram. Polluit regnum et prin-
cipes eius. Gymel. Confregit in
ira furoris sui omne cornu isra-
hel. Avertit retrorsum dexteram
suam a facie inimici et succen-
dit in iacob quasi ignem flamme
devorantis in gyro. Deleth. Te-
tendit arcum suum quasi inimicus
firmavit dexteram suam quasi
hostis et occidit omne quod pulchrum
erat visu in tabernaculis filie sy-
on effudit quasi ignem indigna-
tionem suam. He. Factus est
dominus quasi inimicus precipita-
vit israhel. Precipitavit omnia
menia eius dissipavit muni-
tiones eius et replevit in filia
iuda humiliatum et humiliatam. Vau.
Et dissipavit quasi ortum ten-
torium suum demolitus est taber-
naculum suum. Oblivioni tradidit
dominus in syon festivitatem et sab-
batum et in obprobrium et indig-
nationem furoris sui regem et
sacerdotem. Zai. Repulit dominus
altare suum maledixit sanctifi-
cationi sue tradidit dominus in
manus inimici muros turri-
um eius. Vocem dederunt in do-
mo domini sicut in die sollempni.
Heth. Cogitavit dominus dissipare
murum filie syon tetendit fu-
niculum suum et non avertit ma-
num suam a perdicione. Luxitque ante-
murale et murus pariter dissi-
patus est. Teth. Defixe sunt in
terra porte eius perdidit et con-
trivit vectes eius regem eius
et principes eius in gentibus

Non est lex et prophete eius non
invenerunt visionem a domino. Joth
Sederunt in terra conticuerunt
senes filie syon consperserunt cine-
re capita sua virgines ierusalem accinc-
te sunt ciliciis abiecerunt in terra
capita sua virgines iuda. Caph
Defecerunt pre lacrimis oculi me-
i conturbata sunt viscera mea
effusum est in terra iecur meum
super contritione filie populi mei
cum deficeret parvulus et lactens
in plateis oppidi. Lameth Matri-
bus suis dixerunt ubi est triticum
et vinum cum deficerent quasi
vulnerati in plateis civitatis cum
exhalarent animas suas in sinu
matrum suarum. Mem Cui com-
parabo te vel cui assimilabo te fi-
lia ierusalem cui exequabo te et
consolabor te virgo filia ierusalem
magna est enim velud mare
contritio tua quis medebitur
tui. Nun Prophete tui viderunt
tibi falsa et stulta nec aperie-
bant tibi iniquitatem tuam ut
te ad penitenciam provocarent. Vi-
derunt autem tibi assumptiones
falsas et eiectiones. Sameth Plau-
serunt super te manibus omnes
transeuntes per viam sibilaverunt et
moverunt capud suum super filia
ierusalem hecine est urbs dicentes
perfecti decoris gaudium universe
terre. Ayn Aperuerunt super te
os suum omnes inimici tui sibila-
verunt et fremuerunt dentibus
et dixerunt devorabimus. En is-
ta est dies quam expectabamus
invenimus vidimus. Phe Fecit

dominus que cogitavit complevit
sermonem suum que preceperat a die-
bus antiquis. Destruxit et non
pepercit et letificavit super te ini-
micum. Et exaltavit cornu hos-
tium tuorum. Sade Clamavit cor
eorum ad dominum super muros filie
syon. Deduc quasi torrentem la-
crimas per diem et noctem. Non
des requiem tibi neque taceat
pupilla oculi tui. Coph Consur-
ge lauda in nocte in principio
vigiliarum tuarum. Effunde sicut
aquam cor tuum ante conspectum
domini. Leva ad eum manus tuas
pro animabus parvulorum tuorum
qui defecerunt in fame in ca-
pite omnium compitorum. Res Vide do-
mine et considera quem vinde-
miaveris ita. Ergo ne comedent
mulieres fructum suum parvulos par-
vulos ad mensuram palme. Si oc-
ciditur in sanctuario domini sacerdos
et propheta. Syn Jacuerunt in terra
foras puer et senes virgines
mee et iuvenes mei ceciderunt
in gladio. Interfecisti in die fu-
roris tui percussisti nec miser-
tus es. Thau Vocasti quasi ad
diem sollempnem qui terre-
rent me de circuitu et non
fuit in die furoris domini qui ef-
fugeret et relinqueretur. Quos
educavi et enutrivi inimicus
meus consumpsit eos. Aleph Capitulum tercium

Ego vir videns
paupertatem meam in vir-
ga indignationis eius.
Aleph Me minavit et adduxit
in tenebris et non in lucem. Aleph

Compitum dicitur congregatio viarum ut duarum vel trium

interfecisti eos

Tantum in me vertit et convertit ma
num suam tota die Beth Vetus
tam fecit pellem meam et car
nem meam et contrivit ossa
mea Beth Edificavit in gy
ro meo et circumdedit me felle
et labore Beth In tenebrosis
collocavit me quasi mortuos
sempiternos Gimel Circumedifi
cavit adversum me ut non egre
diatur aggravavit compedem
meum Gimel Sed et cum cla
mavero et rogavero exclusit ora
tionem meam Gimel Conclusit
vias meas lapidibus quadris
semitas meas subvertit Deleth
Ursus insidians factus est mi
chi leo in absconditis ~~Deleth Se~~
~~mitas meas subvertit Deleth~~ Ur
~~sus insidians factus est michi~~ et
confregit me posuit me desolatam
Deleth Tetendit arcum suum et
posuit me quasi signum ad sagit
tam He Misit in renibus meis
filias pharetre sue He Factus
sum in derisum omni populo meo
canticum eorum tota die He
Replevit me amaritudinibus
inebriavit me absinthio Vau
Confregit ad numerum dentes me
os cibavit me cinere Vau Et re
pulsa est anima mea oblitus sum
bonorum Vau Et dixi Periit fi
nis meus periit finis meus et spes
mea a domino Zay Recordare pau
pertatis et transgressionis mee ab
sinthii et fellis Zay Memoria
memor ero et tabescet in me
anima mea Zay Hec recolens in cor
de meo in deo sperabo Heth Mise

domini quia non sumus consumpti quia
non sumus consumpti quia non defe
cerunt miserationes eius Heth No
vi diluculo multa est fides tua
Heth Pars mea dominus dixit ani
ma mea propterea expectabo eum
Teth Bonus est dominus speranti
bus in eum anime querenti eum
Teth Bonum est prestolari cum silen
tio salutare dei Teth Bonum est
viro cum portaverit iugum ab
adolescentia sua Ioth Sedebit
solitarius et tacebit quia leva
vit se super se Ioth Ponet in pul
vere os suum si forte sit spes Ioth
Dabit percutienti se maxillam sa
turabitur opprobriis Caph Quia
non repellet in sempiternum dominus
Caph Quia si abiecit et mise
rebitur secundum multitudinem mi
sericordiarum suarum Caph Non
enim humiliavit ex corde suo et ab
iecit filios hominis Lameth Ut
contereret sub pedibus suis omnes
vinctos terre Lameth Ut de
clinaret iudicium viri in conspectu
vultus altissimi Lameth Ut per
verteret hominem in iudicio suo
dominus ignoravit Men Quis
est iste qui dixit ut fieret domino
non iubente Men Ex ore altissi
mi non egredientur nec bona
nec mala Men Quid murmura
vit homo vivens vir pro peccatis
suis Nun Scrutemur vias nostras
et queramus et revertamur ad
dominum Nun Levemus corda nostra
cum manibus ad dominum in celos
Nun Nos inique egimus et
ad iracundiam provocavimus ideo

tu inexorabilis es. Sameth. Operuisti in furore et percussisti nos occidisti nec pepercisti. Sameth. Opposuisti nubem tibi ne transeat oratio. Sameth. Eradicationem et abiectionem posuisti me in medio populorum. Phe. Aperuerunt super nos os suum omnes inimici. Phe. Formido et laqueus facta est nobis vaticinatio et contritio. Phe. Divisiones aquarum deduxit oculus meus in contritione filie populi mei. Ayn. Oculus meus afflictus est nec tacuit eo quod non esset requies. Ayn. Donec respiceret et videret dominus de celis. Ayn. Oculus meus depredatus est animam meam in cunctis filiabus urbis mee. Sade. Venatione ceperunt me quasi avem inimici mei gratis. Sade. Inundaverunt aque super caput meum dixi perii. Coph. Invocavi nomen tuum domine de lacu novissimo. Coph. Appropinquasti in die qua invocavi te dixisti ne timeas. Res. Iudicasti domine causam anime mee redemptor vite mee. Res. Vidisti domine iniquitatem eorum adversum me iudica iudicium meum. Res. Vidisti domine omnem furorem et universas cogitationes eorum adversum me. Syn. Audisti obprobrium eorum domine omnes cogitationes eorum adversum me. Syn. Labia insurgentium michi et meditationes eorum adversum me tota die. Syn. Sessionem eorum et resurrectionem eorum vide ego sum psalmus eorum. Tau. Reddes eis vicem domine iuxta opera manuum suarum. Tau. Dabis eis scutum cordis laborem tuum. Tau. Dabis eis scuto cordis labore tuum. Tau. Persequeris in furore et conteres eos sub celis domine. Aleph

nomio ob. Cap. quartum

Quomodo obscuratum est aurum mutatus color optimus dispersi sunt lapides sanctuarii in capite omnium platearum. Beth. Filii Syon incliti et amicti auro primo quomodo reputati sunt in vasa testea opus manuum figuli. Gimel. Sed et lamie nudaverunt mammas lactaverunt catulos suos filia populi mei crudelis quasi strutio in deserto. Deleth. Adhesit lingua lactentis ad palatum eius in siti. Parvuli petierunt panem et non erat qui frangeret eis. He. Nobiles ei interierunt fame et multitudo siti exaruit. He. Qui vescebantur voluptuose interierunt in viis qui nutriebantur in croceis amplexati sunt stercora. Vau. Et maior effecta est iniquitas populi mei filie peccato sodomorum que subversa est in momento et non ceperunt in ea manus. Zay. Candidiores nazarei eius nive nitidiores lacte rubicundiores ebore antiquo saphiro pulcriores. Eth. Denigrata est super carbones facies eorum et non sunt cogniti in plateis. Adhesit cutis eorum ossibus aruit et facta est quasi lignum. Teth. Melius fuit occisis gladio quam interfectis fame quia isti extabuerunt et consumpti sunt a steri-

ppha

litate terre. Joth. Manus mulie
rum misericordium coxerunt
filios suos. facti sunt cibus ea
rum in contritione filie popu
li mei. Caph. Complevit dominus
furorem suum effudit iram in
dignationis sue. Et succendit
ignem in syon et devoravit fu
damenta eius. Lamech. Non cre
diderunt reges terre et universi
habitatores terre orbis quod in
grederetur hostis et inimicus per
portas ierusalem. Mem. Propter peccata
prophetarum eius et iniquitates sa
cerdotum eius qui effuderunt
in medio eius sanguinem iustorum.
Nun. Erraverunt ceci in plateis
polluti sunt sanguine cumque
non possent tenuerunt laci
nias suas. Samech. Recedite
polluti clamaverunt eis recedite
abite nolite tangere. Iurgati quip
pe sunt et commoti dixerunt
inter gentes non addet ultra
ut habitet in eis. Phe. Facies
domini divisit eos non addet ut
respiciat eos. facies sacerdotum
non erubuerunt neque senum
misti sunt. Ayn. Cum adhuc
subsisteremus defecerunt oculi nostri
ad auxilium nostrum vanum. cum res
piceremus attenti ad gentem
que salvare non poterat. Sade.
Lubricaverunt vestigia nostra in itinere
platearum nostrarum. Appropinquavit
finis noster completi sunt dies nostri
quia venit finis noster. Coph. Ve
lociores fuerunt persecutores nostri a
quilis celi. Super montes persecuti
sunt nos. in deserto insidiati sunt

intrare

finis eius ne etc funera adolescentibus in prudente abusi sunt

nobis. Res. Spiritus oris nostri christus
dominus captus est in peccatis nostris
cui diximus in umbra tua vivemus
in gentibus. Syn. Gaude et letare
filia edom que habitas in terra
hus. Ad te quoque perveniet calix
inebriaberis atque nudaberis. Thau.
Completa est iniquitas tua filia
syon non addet ultra ut trans
migret te. visitabit iniquitatem
tuam filia edom discooperiet pec
cata tua. Capitulum quintum

Recordare domine quid acci
derit nobis intuere et
respice obprobrium nostrum
hereditas nostra versa est ad
alienos domus nostre ad extrane
os. pupilli facti sumus absque pa
tre matres nostre quasi vidue. Aquam
nostram pecunia bibimus ligna
nostra precio comparavimus. Cervicibus
nostris minabamur lassis non daba
tur requies. Egypto dedimus manum
et assyriis ut saturaremur pane.
Patres nostri peccaverunt et non sunt
et nos iniquitates eorum por
tavimus. Servi dominati sunt nostri
non fuit qui redimeret de manu
eorum. In animabus nostris affere
bamus panem nobis a facie gla
dii in deserto. pellis nostra quasi cli
banus exusta est a facie tempe
statum famis. Mulieres in syon
humiliaverunt et virgines in civi
tatibus iuda. Principes manu
suspensi sunt et pueri in ligno
corruerunt. Senes de portis de
fecerunt iuvenes de choro psal
lentium. Defecit gaudium cordis
nostri versus est in luctum chorus noster

Cecidit chorona capitis nostri ve
nobis quia peccavimus propterea me
stum factum est cor nostrum. ideo co
tenebrati sunt oculi nostri propter
montem syon quia dysperiit. vul
pes ambulaverunt in eo Tu autem
domine in eternum permanebis et soli
um tuum in generatione et generationem Quare
in perpetuum oblivisceris nostri de
relinques nos in longitudine dierum
Converte nos domine ad te et conver
temur innova dies nostros sicut a
principio Sed proiciens repulisti
nos iratus es contra nos vehe
menter Incipit prologus sancti jeronimi
in librum baruch

Liber iste qui baruch nomine prenota
tur in hebraico canone non
habetur sed tantum in vulgata
editione Similiter et epistola iere
mie propter noticiam autem legentium
hic scripta sunt quia multa de christo
novissimisque temporibus indi
cant Incipit liber baruch

Et hec verba libri que
scripsit baruch
filius nerie filii
maasie filii sede
chie filii sedei
filii elchie in ba
bilonia In anno quinto septima
die mensis in tempore quo ceperunt
chaldei ierusalem et succenderunt
eam igni et legit baruch verba
libri huius ad aures iechonie fi
lii ioachim regis iuda et ad au
res universi populi venientis
ad librum et ad aures potentium
filiorum regum et ad aures presbiterorum
et ad aures populi a minimo usque

ad maximum eorum omnium
habitantium in babilonia ad flu
men sodi Qui audientes plorabant
et ieiunabant et orabant
in conspectu domini Et collegerunt
pecuniam secundum quod potuit unius
cuiusque manus et miserunt
in ierusalem ad ioachim filium elchie
filii salomi sacerdotem et ad sacer
dotes et ad omnes iustos et
ad seniores levitarum et ad sacer
dotes et ad omnem populum qui
inventi sunt cum eo in ierusalem
cum acciperent vasa domini tem
pli que ablata fuerunt de tem
plo revocare in terram iuda deci
ma die mensis sivan vasa ar
gentea que fecit ~~que fecit~~ sede
chias filius iosie rex iuda Post-
quam cepisset nabuchodonosor rex babi
lonis iechoniam et principes
et vinctos potentes et popu
lum terre ab ierusalem et duxit
eos vinctos in babilonia Et
dixerunt Ecce misimus ad vos
pecunias de quibus emite ho
locausta et thus et faci
te mannam et offerte pro peccato ad
aram domini dei nostri et orate pro
vita nabuchodonosor regis
babilonis et pro vita balthazar
filii eius ut sint dies ipsorum
sicut dies celi super terram et ut
det dominus virtutem nobis et
illuminet oculos nostros ut vivamus
sub umbra nabuchodono
zor regis babilonis et sub um
bra balthazar filii eius et servi
amus eis multis diebus et in
veniamus gratiam in conspectu

eorum. Et pro nobis ipsis orate ad dominum deum nostrum quia peccavimus domino deo nostro et non aversus est furor eius a nobis usque in hunc diem. Et legite librum istum quem misimus ad vos recitari in templo domini in die sollempni et in die oportuno. Et dicetis domino deo nostro iusticia. nobis autem confusio faciei nostre. sicut est dies hec omni iuda et habitantibus in ierusalem regibus nostris et patribus nostris

(margin: principibus nostris sacerdotibus nostris et prophetis nostris)

peccavimus ante dominum deum nostrum. et non credidimus diffidentes in eum. et non fuimus subiectibiles illi. et non obaudivimus vocem domini dei nostri. ut ambularemus in mandatis eius que dedit nobis. A die qua eduxit patres nostros de terra egipti usque in hunc diem eramus incredibiles ad dominum deum nostrum. et dissipati recessimus ne audiremus vocem ipsius. et adheserunt nobis mala multa. et maledictiones quas constituit dominus moysi servo suo qui eduxit patres nostros de terra egipti dare nobis terram fluentem lac et mel sicut est hodierna die. Et non audivimus vocem domini dei nostri secundum omnia verba prophetarum quos misit ad nos et ad iudices nostros et abivimus unusquisque in sensu cordis nostri maligni operari diis alienis. facientes mala ante oculos domini dei nostri.

(margin: ambulavimus)

Capitulum secundum

Propter quod statuit dominus deus noster verbum suum quod locutus est ad nos et ad iudices nostros qui iudicaverunt israhel. et ad reges nostros

(margin: et ad principes nostros)

et ad omnem israhel et iudam ut adduceret dominus super nos mala magna. que non sunt facta sub celo quemadmodum facta sunt in ierusalem secundum que scripta sunt in lege moysi ut manducaret homo carnes filii sui et carnes filie sue. Et dedit nos in manu regum omnium qui sunt in circuitu nostro et in improperium et in desolacionem et in omnibus populis in quibus nos dispersit dominus. Et facti sumus subtus et non supra quia peccavimus domino deo nostro non obaudiendo voce ipsius. Domino deo nostro iusticia. nobis autem et patribus nostris confusio faciei. sicut est dies hec. Quia locutus est dominus super nos omnia mala hec. que evenerunt super nos. et non sumus deprecati faciem domini dei nostri ut reverteremur unusquisque nostrum a viis pessimis. Et vigilavit dominus in malis et adduxit ea super nos quia iustus est dominus in omnibus operibus suis que mandavit nobis et non audivimus vocem ipsius. ut iremus in preceptis domini que dedit ante faciem nostram.

(margin: nostris)

Capitulum tertium

Et nunc domine deus israhel qui eduxisti populum tuum de terra egipti in manu valida et in signis et pro

dignis/ et in virtute tua mag
na et in brachio excelso et feci
sti tibi nomen sicut est dies iste
Peccavimus impie egimus ini
que gessimus domine deus noster in
omnibus iusticiis tuis avertatur
ira tua a nobis quia derelicti
sumus pauci inter gentes ubi disper
sisti nos. Exaudi domine preces nos
tras et orationes nostras et educ
nos propter te et da nobis invenire
gratiam ante faciem eorum qui
nos abduxerunt ut sciat omnis
terra quia tu es dominus deus noster
et nomen tuum invocatum est super
israhel et super genus ipsius. Re
spice domine de domo sancta tua in
nos et inclina aurem tuam et
exaudi nos. Aperi oculos tuos et
vide quia non mortui qui sunt
in inferno quorum spiritus acceptus est
a visceribus suis dabunt hono
rem et iustificationem domino sed
anima que tristis est super mag
nitudine mali et incedit curva
et infirma et oculi deficientes
et anima esuriens dabit tibi glo
riam et iusticiam domino. quia
non secundum iusticias patrum nostrorum
nos fundimus preces et querimus
misericordiam ante conspectum tuum domine
deus noster. sed quia misisti iram
tuam et furorem tuum super nos sicut
locutus es in manu puerorum tuorum
prophetarum dicens. Sic dicit dominus
inclinate humerum vestrum et cervi
cem vestram et opera facite regi babilo
nis et sedebitis in terra quam dedi
patribus vestris. Quod si non feceritis
nec audieritis vocem domini dei vestri

operari regi babilonis destitutos (defectionem)
faciam de civitatibus iuda et
a foris iherusalem et auferam a vobis
vocem iocunditatis et vocem
gaudii et vocem sponsi et vo
cem sponse et erit omnis terra
sine vestigio ab inhabitantibus
eam. Et non audierunt vocem
tuam ut operarentur regi babilonis
Et statuisti verba tua que locutus
es in manu puerorum tuorum propheta
rum ut transferrentur ossa regum
nostrorum et ossa patrum nostrorum
de loco suo Et ecce sunt proiecta
in calore solis et in gelu noctis
et mortui sunt in doloribus
pessimis in fame et in gladio
et in emissione. Et posuisti tem
plum in quo invocatum est nomen
tuum in ipso sicut est dies hec propter
iniquitatem x tuam et secundum
miseratione tua omnem illam
magnam sicut locutus es in ma
nu pueri tui moysi in die qua
precepisti scribere legem tuam co
ram filiis israhel dicens
Si non audieritis vocem meam
multitudo hec magna convertetur
in minimam gentem quia ego dis
pergam illos quia scio quod me non
audiet populus. populus enim
est dure cervice et convertetur
ad cor suum in terra captivitatis
sue et scient quia ego sum dominus
deus eorum Et dabo eis cor
et intelligent aures et audient
et laudabunt me in terra cap
tivitatis sue et memores erunt
nominis tui mei. Et avertent se
a dorso suo duro et a malignita

x domus israel et domus iuda et fecisti in nos domine deus noster

a multitudine hec magna que multa convertetur in minimam inter gentes quo ego dispergam illos

tibus suis quia reminiscentur
viam patrum suorum, qui pec-
caverunt in me. Et revocabo
illos in terram quam iuravi pa-
tribus eorum Abraham, Ysa-
ac et Iacob, et dominabuntur
eius. Et multiplicabo eos et
non minorabuntur. Et statuam illis
testamentum alterum, ut sim illis
in deum, et ipsi erunt michi in
populum. Et non movebo ampli-
us populum meum filios Ysra-
hel a terra quam dedi illis. Capitulum iii

Et nunc domine omnipotens
deus Israhel, anima in
angustiis et spiritus an-
xius clamat ad te. Audi domine
et miserere, quia deus es mise-
ricors, et ~~mis~~ nostri quia peccavimus
ante te, qui sedes in sempiternum,
et nos non peribimus in evum. Do-
mine omnipotens deus Israhel et fi-
liorum ipsorum qui peccaverunt an-
te te et non exaudierunt vocem
domini dei sui, et agglutinata sunt
nobis mala. Noli meminisse ini-
quitatis patrum nostrorum, sed memen-
to manus tue et nominis tui in
tempore isto, quia tu es dominus deus
noster, et laudabimus te domine.
Quia propter hoc dedisti timorem tuum
in cordibus nostris, et ut invoce-
mus nomen tuum et laudemus
te in captivitate nostra, quia con-
vertimur ab iniquitate patrum nostrorum
qui peccaverunt ante te. Et ecce nos
hodie in captivitate nostra sumus,
quia nos dispersisti in opprobrium et
in maledictum et in peccatum secundum omnes
iniquitates patrum nostrorum qui dis-

[margin:] × insere

[margin:] × audi nunc orationem mortuorum Israhel

[margin:] fabricatores

[top margin:] × inveterasti in terra aliena, coinquinatus es

cesserunt a te domine deus. Au-
di Israhel mandata vite, auribus
percipe ut scias prudentiam. Quid
est Israhel quod in terra inimicorum
es cum mortuis, deputatus es cum
hiis qui ~~fuit~~ in infernum. Dere-
liquisti fontem sapientie. Nam si in
via dei ambulasses, habitasses u-
tique in pace super terram. Disce ubi
sit prudentia, ubi sit virtus,
ubi sit intellectus, ut scias simul
ubi sit longiturnitas vite et vic-
tus, ubi sit lumen oculorum et pa-
cis. Quis invenit locum eius et
quis intravit in thesauros eius?
Ubi sunt principes gentium et qui
dominantur super bestias que sunt
super terram, qui in avibus celi
ludunt, qui argentum thesaurizant
et aurum, in quo confidunt homines,
et non est finis possessionis eorum.
Qui argentum fabricant et solliciti
sunt, nec est inventio operum
illorum? Exterminati sunt et ad inferos
descenderunt, et alii in loco
eorum surrexerunt. Iuvenes vi-
derunt lumen et habitaverunt super
terram. Viam autem discipline
ignoraverunt, neque intellexerunt
semitas eius, neque filii eorum
susceperunt eam. A facie ipsorum
longe facta est. Non est audita
in terra Chanaan neque visa est
in Theman. Filii quoque Agar qui
exquisierunt prudentiam que de
terra est, et negociatores terre
et Theman, et fabulatores et ex-
quisitores prudentie et intelligen-
tie. Viam autem sapientie nescierunt
neque commemoraverunt semitam eius.

[margin:] descendit

O israhel quam magna est domus dei et ingens locus possessionis eius. Magnus et non habet finem excelsus et inmensus. Ibi fuerunt gigantes nominati illi qui ab initio fuerunt statura magna scientes bellum. Non hos elegit dominus neque viam discipline invenerunt propterea perierunt et quoniam non habuerunt sapientiam interierunt propter suam insipientiam. Quis ascendit in celum et accepit eam et eduxit eam de nubibus. Quis transfretavit mare et invenit eam et attulit illam super aurum electum. Non est qui possit scire viam eius neque qui exquirat semitas eius. Sed qui scit universa novit eam et adinvenit eam prudentia sua. Qui preparavit terram in sempiterno tempore et adimplevit eam pecudibus et quadrupedibus. Qui emittit lumen et vadit et vocavit illud et obaudit illi in tremore. Stelle autem lumen dederunt in custodiis suis et letate sunt. Vocate sunt et dixerunt adsumus et luxerunt ei cum iocunditate qui fecit illas. Hic est deus noster et non estimabitur alius adversus eum. Hic adinvenit omnem viam discipline et tradidit illam iacob puero suo et israhel electo suo. Post hec in terris visus est et cum hominibus conversatus est. Cap quartum

Hic liber mandatorum dei et lex que est in eternum. Omnes qui tenent eam pervenient ad vitam qui autem dereliquerunt eam in mortem. Convertere iacob et apprehende eam ambula per viam ad splendorem eius contra lumen eius. Ne tradas alteri gloriam tuam et dignitatem tuam genti aliene. Beati sumus israhel quia que deo placent nobis manifesta sunt. Animequior esto populus dei memorabilis israhel. Venundati estis gentibus non in perditione sed propter quod in ira ad iracundiam provocastis deum. Traditi estis adversariis exacerbastis enim eum qui fecit vos deum eternum immolantes demoniis et non deo. Obliti autem estis deum qui nutrivit vos et contristastis nutricem vestram ierusalem. Vidit enim iracundiam a deo venientem vobis et dixit. Audite confines syon adduxit enim mihi deus luctum magnum. Vidi enim captivitatem populi mei filiorum meorum et filiarum quam superinduxit illis eternus. Nutrivi enim illos cum iocunditate dimisi autem illos cum fletu et luctu. Nemo gaudeat super me viduam et desolatam a multis derelicta sum propter peccata filiorum meorum quia declinaverunt a lege dei. Iustitias autem ipsius nescierunt nec ambulaverunt per vias mandatorum dei neque per semitas veritatis eius cum iustitia ingressi sunt. Veniant confines syon et memorentur captivitatem filiorum et filiarum mearum quam superinduxit illis eternus. Adduxit enim super illos gentem de longinquo gentem improbam et alterius lingue qui

non sunt reverenti senem neque puerorum miserti sunt. Et abduxerunt dilectos filios vidue et a filiis unicam desolaverunt. Ego autem quid possum adiuvare vos? Qui enim adduxit super vos mala ipse vos eripiet de manu inimicorum vestrorum. Ambulate filii ambulate, ego autem derelicta sum sola. Exui me stola pacis, indui autem me sacco obsecrationis et clamabo ad altissimum in diebus meis. Animequiores estote filii, clamate ad Dominum ut eripiat vos de manu principum inimicorum. Ego autem speravi in eternum salutem vestram, et venit michi gaudium a sancto super misericordia que veniet vobis ab eterno salutari vestro. Emisi enim vos cum luctu et ploratu, reducet autem vos michi Dominus cum gaudio et iocunditate in sempiternum. Sicut enim viderunt vicine Syon captivitatem vestram a Deo, sic videbunt et in celeritate salutem vestram a Deo que superveniet vobis. Persecutus est enim te inimicus tuus, sed cito videbis perditionem ipsius et super cervicem eius ascendes. Delicati mei ambulaverunt vias asperas, ducti sunt enim ut grex direptus ab inimicis. Animequiores estote filii et proclamate ad Dominum. Erit enim memoria vestra ab eo qui duxit vos. Sicut enim fuit sensus vester ut erraretis a Deo, decies tantum

iterum convertentes requiretis eum. Qui enim induxit vobis mala, ipse rursum adducet vobis sempiternam iocunditatem cum salute vestra. Animequior esto Iherusalem. Exortatur enim te qui te nominavit. Nocentes peribunt qui te vexaverunt, et qui gratulati sunt in tua ruina punientur. Civitates quibus servierunt filii tui punientur, et que accepit filios tuos. Sicut enim gavisa est in ruina tua et letata est in tuo casu, sic contristabitur in sua desolatione. Et amputabitur exultatio multitudinis eius et gaudimonium eius erit in luctum. Ignis enim superveniet ei ab eterno in longiturnis diebus, et habitabitur a demoniis in multitudine temporis. Cap. v.

Circumspice Iherusalem ad orientem et vide iocunditatem a Deo tibi venientem. Ecce enim veniunt filii tui quos dimisisti dispersos, veniunt collecti ab oriente usque ad occidentem in verbo sancti, gaudentes in honore Dei. Exue te Iherusalem stolam luctus et vexationis tue, et indue te decorem et honorem eius que a Deo tibi est sempiterne glorie. Circumdabit te diplode iustitie, et imponet mitram capiti tuo honoris eterni. Deus enim ostendet splendorem suum in te omni qui sub celo est. Nominabitur enim tibi nomen tuum a Deo in sempiternum: pax iustitie et honor pietatis. Exurge Iherusalem et sta in excelso, et circumspice ad orientem et vide collectos filios tuos ab

cum honore magno et splendore eterno. Filii patienter sustinete iram que supervenit vobis.

oriente sole usque ad occidentem
in verbo sancti gaudentes dei me
moria. Exierunt enim abs te pe
dibus ducti ab inimicis, adducet
autem illos dominus ad te portatos
in honore sicut filios regni. Con
stituit enim dominus humiliare om
nem montem excelsum et rupes
perhennes et convalles replere in equali
tatem terre, ut ambulet israhel
diligenter in honore dei. Obumbra
verunt autem silve et omne
lignum suavitatis israhel manda
to dei. Adducet enim deus israhel
cum iocunditate in lumine ma
iestatis sue cum misericordia et iustitia
que est ab ipso. Explicit liber Baruch.

Exemplum incipit epistola
epistole quam Jeremie prophete
misit Jeremias ad ab
ductos captivos in
babiloniam a rege ba
bilonior*um* ut nuntiaret illis secundum
quod preceptum est [illi a deo]. Propter peccata que pec
castis ante deum adducemini in ba
bilone captivi a nabuchodonozor
rege babiloniorum. Ingressi itaque
in babyloniam eritis ibi annis plu
rimis et temporibus longis usque
ad generationes septem. Post hec autem
educam vos inde cum pace. Nunc
autem videbitis in babilonia de[illis]
os aureos et argenteos et lapide
os et ligneos in humeris por
tari ostentantes metum gentibus.
Videte ergo ne et vos similes
efficiamini factis alienis et metu
atis et metus vos capiat in ipsis.
Visa itaque turba de retro et ab an
te adorantes dicite in cordibus vestris

Te oportet adorari domine. Ange
lus autem meus vobiscum est. Ipse
autem exquiret animas vestras.
Nam lingua ipsorum polita a fa
bro, ipsa et inaurata et inargen
tata falsa sunt et non possunt
loqui. Et sicut virgini amanti
ornamenta, ita accepto auro fabri
cata sunt. Coronas certe habent
super capita sua dii illorum, unde
subtrahunt sacerdotes ab eis au
rum et argentum et erogant illud
in semetipsis. Dant autem ex ipso pro
stitutis et meretrices ornant, et
iterum cum receperint illud a me
retricibus ornant deos suos.
Hii autem non liberantur ab eru
gine et tinea. Opertis autem illis
veste purpurea extergunt faciem
ipsorum propter pulverem domus qui
est plurimus inter eos. Sceptrum
autem habent ut homo et sicut
iudex regionis qui in se peccan
tem non interficit. Et habent gla
dium in manu et securim, se autem
de bello et a latronibus non liberant.
Unde vobis notum sit quia
non sunt dii. Non ergo timuerit[is] [non]
nunc eos. Sicut enim vas homi
nis confractum inutile efficitur,
tales sunt et dii illorum. Con
stitutis in domo oculi eorum ple
ni sunt pulvere a pedibus intro
euntium. Et sicut alicui qui regem
offendit circumsepte sunt ianue,
aut sicut ad sepulcrum adductum
mortuum, ita tutantur sacerdotes
hostia clausuris et seris ne a la
tronibus expolientur. Lucernas accen
dunt illis et quidem multas ex

quibus nullam vide possunt
Sunt autem sicut ... in domo.
Corda vero eorum dicunt elinge ser
pentes qui de terra sunt. Dum
comedunt eos et vestimenta eorum
et non sentiunt. Nigre fiunt faci
es eorum a fumo qui in domo
fit. Supra corpus eorum et su
pra caput volant noctue et
hyrundines et aves etiam simi
liter et catte. unde scietis quia
non sunt dii. Ne ergo timueri
tis eos. Aurum etiam quod habent
ad speciem est. Nisi aliquis ex
terserit eruginem non fulgebit
neque enim dum conflarentur
sentiebat. Ex omni pretio empta
sunt in quibus spiritus non est
in ipsis. Sine pedibus in humme
ris portant ostentantes igno
bilitatem suam hominibus. Con
fundantur etiam qui colunt ea.
Propterea si ceciderint in terram a se
met ipsis non resurgent, neque
si quis eum statuerit rectum
per semetipsum stabit, sed sicut mor
tuis munera illis apponent. Ho
stias illorum sacerdotes ipsorum ve
dunt et abutuntur. Similiter et
mulieres eorum decerpentes
sunt, neque infirmo neque men
dicanti aliquid impartiunt. De sa
crificiis eorum fede et menstrua
te contingunt. Scientes itaque
ex hiis quia non sunt dii, ne time
atis eos. Unde enim vocantur
dii? quia mulieres apponunt hos
tias diis argenteis et aureis et
ligneis, et in domibus eorum sa
cerdotes sedent habentes tunicas
scissas et capita et barbas rasas
quorum capita nuda sunt. Rugi
unt autem clamantes contra deos
suos sicut in cena mortui. Vesti
menta eorum auferunt sacer
dotes et vestiunt uxores suas
et filios suos. Neque si quid mali
patiuntur ab aliquo neque si quid bo
ni poterunt retribuere. Neque re
gem constituere possunt neque au
ferre. Similiter neque divitias dare
possunt neque malum retribuere.
Si quis illis votum voverit et non
reddiderit, nec hoc requirunt. Ho
minem a morte non liberant ne
que infirmum a potentiore eripiunt.
Hominem cecum ad visum non re
stituent. De necessitate hominem
non liberabunt. Vidue non mise
rebuntur neque orphanis benefaci
ent. lapidibus de monte similes
sunt dii illorum, lignei et lapi
dei aurei et argentei. Qui autem
colunt illa confundentur. Quomodo
ergo extimandum est aut dicendum
illos esse deos? Adhuc enim ipsis
chaldeis non honorantibus ea,
qui cum audierint mutum non pos
se loqui offerunt illum ad bel, po
stulantes ab eo loqui quasi pos
sint sentire qui non habent motum.
Et ipsi cum intellexerint relinquent
ea. Sensum enim non habent
ipsi dii illorum. Mulieres autem
circumdate funibus in viis sedent
succendentes ossa olivarum. Cum
autem aliqua ex ipsis abstracta ab
aliquo transeunte dormierit cum ea
proxime sue exprobrat quod ea non
sit digna habita sicut ipsa, neque

tus eius discriptus sit. Omnia at
que illis sunt falsa sunt. Quomodo
ergo estimandum aut dicendum est
illos esse deos? A fabris autem et
ab aurificibus facta sunt. Nichil
aliud erunt nisi id quod volunt esse sa
cerdotes et aurifices. Ipsi etiam qui
ea faciunt non sunt multi temporis.
Numquid ergo possunt que ab ipsis
fabricata sunt esse dii? Reliquerunt
autem falsa et obprobrium postea fu
turis. Nam cum supervenerit illis
prelium et mala, cogitant presbiteri sacer
dotes ubi se abscondant cum eis.
Quomodo ergo sentire debeant quoniam
dii sunt qui nec bello se liberant
neque de malis se eripiunt? Nam
cum sint lignea et lapidea et in
aurata et inargentata, scietur
postea quia falsa sunt gentibus
universis et regibus que manifes
ta sunt, quia non sunt dii sed opera
manuum hominum, et nullum dei
opus in ipsis est. Regem regioni
non suscitant, neque pluviam homini
bus dabunt. Iudicium quoque non
discernent, neque regionem libera
bunt ab iniuria, quia nichil pos
sunt, sicut cornicule sunt
inter medium celi et terre. Etenim
cum inciderit ignis in domum deo
rum ligneorum et aureorum et ar
genteorum, sacerdotes quidem ip
sorum fugient et liberabuntur;
ipsi vero sicut trabes in medio con
burentur. Regi autem et bello non
resistent. Quomodo ergo estiman
dum est aut dicendum quoniam dii sunt?
Non a furibus neque a latronibus
se liberabunt dii lignei et lapidei

et inaurati et inargentati, qui
bus iniqui fortiores sunt. Aurum
et argentum et vestimentum quo co
operti sunt auferent illis et ab
ibunt, nec sibi auxilium ferent.
Itaque melius est esse regem os
tendentem virtutem suam, aut
vas in domo utile in quo glo
riabitur qui possidet illud, vel
hostium in domo quod custodit que
ipsa sunt, quam falsi dii. Sol
quidem et luna et sidera
cum sint splendida et emis
sa ad utilitates obaudiunt. Si
militer et fulgur cum apparu
erit perspicuum est. Idipsum autem
et spiritus in omni regione spirat.
Et nubes, quibus cum imperatum
fuerit a deo perambulare uni
versum orbem, perficiunt quod im
peratum est eis. Ignis etiam mis
sus desuper ut consumat montes et
silvas facit quod preceptum est ei.
Hec autem neque speciebus neque vir
tutibus uni eorum similia sunt.
Unde neque estimandum est neque
dicendum est illos esse deos, quoniam
non possunt neque iudicium iudica
re neque facere quicquam hominibus.
Scientes itaque quia non sunt
dii, ne timueritis eos. Neque re
gibus maledicent. Signa etiam
in celo gentibus non ostendunt,
neque ut sol lucebunt neque illu
minabunt ut luna. Bestie me
liores sunt illis que possunt
fugere sub tectum ac prodesse sibi.
Nullo itaque modo nobis est ma
nifestum quia sunt dii; propter quod ne
timeatis eos. Nam sicut in cucu

falsi sunt dii
in pace
montes et
estimueritis
neque benedicent
propter quod

mercario formido nichil custodit
ita sunt dii illorum lignei et
argentei et inaurati. Eodem modo
et in orto spina alba super qua
omnis avis sedet. Similiter et mor
tuo proiecto in tenebris similes
sunt dii illorum lignei et inau
rati et inargentati. A purpura
quoque et marmore que super eos ti
neant scientes itaque quia non
sunt dii. Ipsi etiam postremo co
medent et erit in obprobrium in
regione. Melior est igitur homo
iustus qui non habet simulachra.
Nam erit longe ab obprobriis. Expli
cit epistola Jeremie prophete. Incipit prologus

[E]zechiel propheta cum Joachim
rege iuda capti
vus ductus est in
babilone. Ibique his
qui cum eo captivi ducti fuerant
prophetavit penitentibus quod ad Iere
mie vaticinium se ultro adversa
riis tradidissent cum viderent
adhuc urbem Ierusalem stare quam illa
casuram esse predixerat. Tricesimo
autem etatis sue anno et capti
vitatis quinto exorsus est ad con
captivos loqui et eodem tempore
licet posterior hic in chaldea Ieremi
as in iudea prophetavit. Sermo eius
nec satis disertus nec admodum
rusticus est sed ex utroque medie
temperatus. Sacerdos et ipse sicut
et Ieremias principia voluminis et
finem magnis habens obscuritatibus
involuta. Sed et vulgata eius edi
tio non multum distat ab ebraico
unde satis miror quid cause extitit

ut si eadem utrisque libris haberemus
in prophetis in aliis eadem in aliis di
versa posuerint. Legite igitur et hunc
iuxta translationem nostram quia per
cola scriptus est et commata mani
festiorem sensum legentibus tribu
it. Tu autem anima mei et hunc
sub[...] dicite illis [...]
eos appellat ut scripta mea legat
ur vereor ne illud eis eveniat quod
grece significantius dicitur in mo
tenum fucatas dotes hoc est [...]
sen. nas. Explicit prologus. Incipit

[E]t factum Ezechiel
est in tri propheta
cesimo anno in
quarto in quinta
mensis cum essem
in medio captivo
rum iuxta fluvium chobar aperti
sunt celi et vidi visiones dei. In
quinta mensis ipse est annus
quintus transmigrationis regis
ioachim factum est verbum domini
ad ezechielem filium buzi sacerdo
tem in terra chaldeorum iuxta
flumen chobar. Et facta est super e
um manus domini. Et vidi et ecce
ventus turbinis veniebat ab
aquilone et nubes magna et
ignis involvens et splendor in
circuitu eius. Et de medio eius
quasi species electri id est de medio ig
nis. Et in medio eius similitu
do quatuor animalium et hic aspectus
eorum similitudo hominis in
eis. Et quatuor facies uni et qua
tuor penne uni. Et pedes eorum
pedes recti. Et planta pedis eorum
quasi planta pedis vituli. Et scin

illic quasi aspectus eris candentis. Et manus hominis sub pennis eorum in quatuor partibus. Et facies et pennas per quatuor partes habebant. Iuncteque erant penne eorum alterius ad alterum. Non revertebantur cum incederent, sed unumquodque ante faciem suam gradiebatur. Similitudo autem vultus eorum: facies hominis et facies leonis a dextris eorum quatuor, facies autem bovis a sinistris ipsorum quatuor, et facies aquile desuper ipsorum quatuor. Et facies eorum et penne eorum extente desuper. Due penne singulorum iungebantur, et due tegebant corpora eorum. Et unumquodque coram facie sua ambulabat. Ubi erat impetus spiritus, illuc gradiebantur, nec revertebantur cum ambularent. Et similitudo animalium et aspectus eorum quasi carbonum ignis ardentium, et quasi aspectus lampadarum. Hec erat visio discurrens in medio animalium, splendor ignis, et de igne fulgur egrediens. Et animalia ibant et revertebantur in similitudine fulguris choruscantis. Cumque aspicerem animalia, apparuit rota una super terram iuxta animalia, habens quatuor facies. Et aspectus rotarum et opus earum quasi visio maris, et una similitudo ipsarum quatuor, et aspectus earum et opera quasi sit rota in medio rote. Per quatuor partes earum euntes ibant et revertebantur in similitudine ~~fulguris choruscantis. Cumque aspicerem animalia~~ cum ambularent. ×
Statura quoque erat rotis et altitudo et horribilis aspectus, et totum corpus plenum oculis in circuitu ipsarum quatuor. Cumque ambularent animalia, ambulabant pariter et rote iuxta ea. Et cum elevarentur animalia de terra, elevabantur simul et rote. Quocumque ibat spiritus, illuc euntes spiritu et rote pariter levabantur sequentes eum. Spiritus enim vite erat in rotis. Cum euntibus ibant, et cum stantibus stabant, et cum elevatis a terra pariter elevabantur et rote sequentes ea. Spiritus enim vite erat in rotis. Cum euntibus ibant, et cum stantibus stabant, et cum elevatis a terra pariter elevabantur et rote se. Et similitudo super capita animalium firmamenti quasi aspectus cristalli horribilis, et extenti super capita eorum desuper. Sub firmamento autem penne eorum recte alterius ad alterum; unumquodque duabus alis velabat corpus suum, et alterum similiter velabatur. Et audiebam sonum alarum quasi sonum aquarum multarum, quasi sonum sublimis dei. Cum ambularent, quasi sonus erat multitudinis, ut sonus castrorum. Cumque starent, dimittebantur penne eorum. Nam cum fieret vox super firmamentum quod erat super caput eorum, stabant et submittebant alas suas. Et super firmamentum quod erat imminens capiti eorum, quasi aspectus lapidis saphiri similitudo throni. Et super similitudinem throni similitudo quasi aspectus

× ad grec' hoc declinabit quia somnia erit sequendum et cetera

hominis desuper Et vidi quasi
speciem electri velud aspectum
ignis intrinsecus eius per circui-
tum A lumbis eius et desuper et
a lumbis eius usque deorsum
vidi quasi speciem ignis splenden-
tis in circuitu velud aspectum
arcus cum fuit in nube in die
pluvie hic erat aspectus splen-
doris per gyrum hec visio similitudi-
glorie domini Capitulum secundum

Et vidi et cecidi in faci-
em meam Et audivi
vocem loquentis ad
me et dixit ad me Fili hominis
sta super pedes tuos et loquar
tecum Et ingressus est in me
spiritus postquam locutus est
michi et statuit me super pedes
meos Et audivi loquentem
ad me et dicentem Fili hominis mit-
to ego te ad filios israhel ad gen-
tes apostatrices que recesserunt
a me patres eorum prevaricati
sunt pactum meum usque ad diem
hanc et filii dura cervice et in-
domabili corde sunt ad quos ego
mitto te et dices ad eos hec dicit
dominus deus si forte vel ipsi au-
diant et si forte quiescant quo-
niam domus exasperans est
Et scient quia propheta sit in
medio eorum Tu ergo fili hominis
ne timeas eos neque sermones
eorum metuas quoniam increduli
et subversores sunt tecum et
cum scorpionibus habitas Ver-
ba eorum ne timeas et vultus
eorum ne formides quia domus
exasperans est Loqueris ergo ver-
ba mea ad eos si forte audiant
et quiescant quoniam irritatores sunt
Tu autem fili hominis audi quecumque
loquar ad te et noli esse exaspe-
rans sicut domus exasperatrix
est Aperi os tuum et comede que-
cumque ego do tibi Et vidi et ecce
manus missa ad me in qua erat
involutus liber Et expandit
illum coram me qui erat scrip-
tus intus et foris Et scripte e-
rant in eo lamentationes et car-
men et ve Capitulum tercium

Et dixit ad me Fili hominis
quodcumque inveneris comede
comede volumen istud
et vadens loquere ad filios israhel
Et aperui os meum et cibavit
me ~~volumine~~ [volume] illo Et dixit ad me
Fili hominis venter tuus comedet
et viscera tua complebuntur volu-
mine isto quod ego do tibi Et come-
di illud Et factum est in ore meo
sicut mel dulce Et dixit ad me
Fili hominis vade ad domum israhel
et loqueris verba mea ad eos Non
enim ad populum profundi sermonis
et ignote lingue tu mitteris
ad domum israhel neque ad populos
multos profundi sermonis et igno-
te lingue quorum non possis au-
dire sermones Et si ad illos mit-
tereris ipsi audirent te Domus
autem israhel nolunt audire te
quia nolunt audire me Omnis
autem quippe domus israhel attri-
ta fronte est et duro corde Ec-
ce dedi faciem tuam valentio-
rem faciebus eorum et frontem
tuam duriorem frontibus eorum

Ut adamantem et ut silicem de-
di faciem tuam Ne timeas eos
neque metuas a facie eorum quia
domus exasperans est Et dixit ad
me Fili hominis omnes sermones me-
os quos ego loquor ad te assu-
me in corde et auribus tuis au-
di et vade et ingredere ad trans-
migrationem ad filios populi tui
et loqueris ad eos et dices ei Hec
dicit dominus deus Si forte audi-
ant et quiescant Et assumpsit
me spiritus et audivi post me vo-
cem commotionis magne Bene-
dicta gloria domini de loco suo Et vo-
cem alarum animalium percutien-
tium alteram ad alteram et vocem
rotarum sequentium animalia et vo-
cem commotionis magne Spiritus
quoque elevavit me et assumpsit
me et abii amarus in indig-
natione spiritus mei Manus enim
domini erat mecum confortans me
Et veni ad transmigrationem ad acer-
vum novarum frugum ad eos qui
habitabant iuxta flumen chobar
Et sedi ubi illi sedebant Et
mansi ibi septem diebus merens
in medio eorum Cum autem pertran-
sissent septem dies factum est
verbum domini ad me dicens Fili
hominis speculatorem dedi te domui
israhel Et audies de ore meo
verbum et annunciabis eis ex me
Si dicente me ad impium morte
morieris non annunciaveris
ei neque locutus fueris ut averta-
tur a via
sua impia et vivat ipse quidem
in iniquitate sua morietur sangui-
nem autem eius de manu tua
requiram Si autem tu annunciaveris
impio et ille non fuerit conversus
ab impietate sua et a via sua im-
pia ipse quidem in iniquitate
sua morietur tu autem animam
tuam liberasti Sed et si conversus
iustus a iusticia sua fecerit ini-
quitatem ponam offendiculum
coram eo ipse morietur quia
non annunciasti ei In peccato suo
morietur et non erunt in me-
moria iusticie eius quas fecit
sanguinem vero eius de manu eius
requiram Si autem tu annun-
ciaveris iusto ut non peccet iu-
stus et ille non peccaverit vivens
vivet quia annunciasti ei et tu
animam tuam liberasti Et facta
est ibi manus domini super me Et
dixit ad me Surgens egredere
in campum et ibi loquar tecum
Et surgens egressus sum in cam-
pum Et ecce ibi gloria domini
stabat quasi gloria quam vidi iux-
ta flumen chobar Et cecidi in fa-
ciem meam Et ingressus est in me
spiritus et statuit super me pedes
meos Et locutus est michi et
dixit ad me Ingredere et includere
in medio domus tue Et tu fi-
li hominis ecce data sunt super te
vincula et ligabunt te in eis
et non egredieris in medio eorum
Et linguam tuam adherere faciam
palato tuo et eris mutus nec
quasi vir obiurgans quia domus
exasperans est Cum autem locu-
tus fuero tibi aperiam os tuum
et dices ad eos Hec dicit dominus deus

Qui audit audiat et qui quie-
scit quiescat quia domus ex-
asperans est

Capitulum quartum

Et tu fili hominis sume
tibi laterem et pones
eum coram te et de-
scribes in eo civitatem Ierusalem.
Et ordinabis adversus eam ob-
sidionem et edificabis muni-
tiones et comportabis aggerem.
Et dabis contra eam castra et
pones arietes in gyro. Et tu
sume tibi sartaginem ferream
et pone eam in murum fer-
reum inter te et inter civi-
tatem. Et obfirmabis faciem
tuam ad eam et erit in obsi-
dionem et circumdabis eam.
Signum est domui Israhel.
Et tu dormies super latus tu-
um sinistrum et pones ini-
quitates domus Israhel su-
per eo numero dierum quibus dor-
mies super illud et assumes
iniquitates eorum. Ego autem
dedi tibi annos iniquitatis
eorum numero dierum trecentos et
nonaginta dies et portabis
iniquitatem domus Israhel. Et
cum compleveris hec dormies super
latus tuum dextrum secundo et
assumes iniquitates domus
Iuda quadraginta diebus. Di-
em pro anno diem inquam pro
anno dedi tibi et ad obsidionem
Ierusalem convertes faciem tuam
et brachium tuum erit extentum
et prophetabis adversus eam. Ecce
circumdedi te vinculis et non
te convertes a latere tuo in latus
aliud donec compleas dies ob-
sidionis tue. Et tu sume tibi
frumentum et ordeum et fabam et
lentem et milium et viciam et mit-
tes ea in vas unum et facies
tibi panes numero dierum quibus
dormies super latus tuum trecentis
et nonaginta diebus comedes
illud. Cibus autem tuus quo vesce-
ris erit in pondere viginti stateres
in die a tempore usque ad tempus
comedes illud. Et aquam in men-
sura bibes sextam partem hin
a tempore usque ad tempus bibes
illud. Et quasi subcinericium ordea-
ceum comedes illud et stercore
quod egreditur de homine operies
illud in oculis eorum. Et dixit Dominus:
Sic comedent filii Israhel pane-
m suum pollutum inter gentes ad quas
eiciam eos. Et dixi: a a a Domine
Deus ecce anima mea non pol-
luta est et morticinum et lace-
ratum a bestiis non comedi ab
infantia mea usque nunc et non
est ingressa in os meum omnis
caro inmunda. Et dixit ad me:
Ecce ego dedi tibi fimum boum
pro stercoribus humanis et facies
panem tuum in eo. Et dixit ad
me: Fili hominis ecce ego conte-
ram baculum panis in Ierusalem et
comedent panem suum in pon-
dere et sollicitudine et aquam in men-
sura et in angustia bibent ut
deficientibus pane et aqua cor-
ruat unusquisque ad fratrem suum
et contabescant in iniquitatibus suis.

Capitulum quintum

Et tu fili
hominis sume tibi gla-

dum acutum radentem pilos Et
assumes tibi et duces per caput
tuum et per barbam tuam Et assu
mes tibi stateram ponderis
et divides eos Tertiam partem
igni combures in medio civi
tatis iuxta completionem dierum
obsidionis et assumes tertiam
partem concides gladio in circui
tu eius Tertiam vero aliam
disperges in ventum et gladium nu
dabis post eos et sumes inde par
vum numerum et ligabis eos in su
mitate pallii tui Et ex eis rur
sum tolles et proicies eos in me
dio ignis et combures eos igni
et ex eo egredietur ignis in
omnem domum israhel Hec dicit
dominus deus israhel Ista est iheru
salem in medio gentium po
sui eam et in circuitu eius ter
ras et contempsit iudicia mea
ut plus esset impia quam gentes
et precepta mea ultra quam terre
que in circuitu eius sunt Iudi
cia enim mea proiecerunt et in
preceptis meis non ambulaverunt
Idcirco hec dicit dominus deus
Quia superastis gentes que in
circuitu vestro sunt in preceptis
meis non ambulastis et iudi
cia mea non fecistis et iuxta
iudicia gentium que in circuitu
vestro sunt non estis operati Ideo
hec dicit dominus deus Ecce ego
ad te et ego ipse faciam in me
dio tui iudicia in oculis gentium
et faciam in te que non feci et
quibus similia ultra non faciam
propter omnes abhominationes tuas

Ideo patres comedent filios in
medio tui et filii comedent
~~patres suos et faciam in te que no~~
~~[illegible]~~
~~[illegible]~~
~~[illegible]~~
Ideo patres comedent fi[lios in]
medio tui et filii come
dent patres suos Et faciam in
te iudicia et ventilabo uni
versas reliquias tuas in omnem
ventum Idcirco vivo ego dicit
dominus deus Nisi pro eo quod sanctum
meum violasti in omnibus ab
hominationibus tuis ego quoque
confringam et non parcet o
culus meus et non miserebor
Tertia pars tui peste morietur
et fame consumetur in medio tui
et tertia pars tui gladio cadet
in circuitu tuo Tertiam vero partem
tuam in omnem ventum dispergam
et gladium evaginabo post eos
Et complebo furorem meum
et requiescere faciam indigna
tionem meam in eis et consola
bor Et scient quia ego dominus locu
tus sum in zelo meo dabo te
in desertum et in obprobrium gen
tibus que in circuitu tuo sunt
in conspectu omnis pretereuntis
Et eris obprobrium et blasphemia
et exemplum et stupor in gen
tibus que in circuitu tuo sunt
cum fecero in te iudicia in fu
rore et indignatione et in in
crepationibus ire Ego dominus
locutus sum Quando misero
sagittas famis pessimas in e
os que erunt mortifere et quas
mittam ut disperdam vos et

famem congregabo super vos et
conteram in vobis baculum pa
nis et mittam in vos famem
et bestias pessimas usque ad inter
nicionem Et pestilencia et san
guis transibunt per te et gladium
inducam super te ego dominus
locutus sum capitulum sextum

Et factus est sermo domini
ad me dicens fili ho
minis pone faciem tuam
ad montes israhel et prophetabis ad eos et dices montes israhel audite verbum
domini dei hec dicit dominus deus mon
tibus et collibus rupibus et
vallibus Ecce ego inducam super
vos gladium et disperdam excel
sa vestra et demoliar aras vestras
et confringentur simulachra vestra
Et deiciam interfectos vestros ante
ydola vestra Et dabo cadavera
filiorum israhel ante faciem si
mulachrorum vestrorum et dispergam
ossa vestra circa aras vestras in om
nibus habitacionibus vestris Ur
bes vestre deserte erunt et excel
sa demolientur et dissipabuntur
Et interibunt are vestre et confrin
gentur et cessabunt ydola vestra
Et conterentur delubra vestra et
delebuntur opera vestra Et cadent
interfecti in medio vestri et scietis
quia ego sum dominus Et relinquam in vobis eos qui fugerint gladium in gentibus cum dispersero vos in terris Et recordabuntur mei liberati vestri in gentibus ad quas captivi ducti sunt quia contrivi cor eorum fornicans et recedens a me et oculos eorum fornicantes post ydola sua et displicebunt sibimet super malis que fecerunt in universis abhominacionibus suis et scient quia ego dominus non frustra
locutus sum ut facerem eis ma
lum hoc hec dicit dominus deus
Percute manum tuam et allide pedem
tuum et dic heu ad omnes
abhominaciones malorum domus
israhel quia gladio fame et pe
ste ruituri sunt Qui longe
est peste morietur Qui autem
prope gladio corruet et qui relic
tus fuerit et obsessus fame mori
etur Et complebo indignacionem
meam in eis Et scietis quia ego
dominus cum fuerint interfecti vestri
in medio ydolorum vestrorum in
circuitu ararum vestrarum in omni colle
excelso et in cunctis summitatibus
moncium et subtus omne lignum
nemorosum et subtus universam
quercum frondosam locum ubi
accenderunt thura redolencia
universis ydolis suis Et extendam
manum meam super eos et faciam
terram desolatam et destitutam
a deserto deblatha in omnibus ha
bitacionibus eorum et scient
quia ego dominus capitulum septimum

Et factus est sermo domini
ad me dicens Et tu fi
li hominis hec dicit dominus
deus terre israhel finis venit
venit finis super quatuor plagas
terre Nunc finis super te Et im
mittam furorem meum in te Et
iudicabo te iuxta vias tuas et
non parcet oculus meus super te
et non miserebor sed vias tuas po
nam super te et abhominaciones
in medio tui erunt Et scietis
quia ego dominus hec dicit dominus
deus Afflictio una afflictio ecce
venit Venit finis venit finis evigilavit adversum te ecce venit contricio super te
qui habitas in terra Venit tem
pus prope est dies occisionis et non glo
rie moncium Nunc de propinquo ef
fundam iram meam super te et
compleam furorem meum in te
Et iudicabo te iuxta vias tuas
et imponam tibi omnia scelera

tui et non parcet oculus me
us neque miserebor sed vias tuas
imponam tibi et abhominaciones
tue in medio tui erunt Et sci
etis quia ego sum dominus percu
ciens Ecce dies ecce dies venit e
gressa est contricio floruit vir
ga germinavit superbia iniquitas
surrexit in virga impietatis
Non ex eis et non ex populo ne
que ex sonitu eorum et non erit
requies in eis Venit tempus
appropinquavit dies Qui emit non
letetur et qui vendit non lugeat
quia ira super omnem populum
eius Quia qui vendit ad id quod
vendidit non revertetur et adhuc
in viventibus vita eorum Visio
enim ad omnem multitudinem eius
non regredietur et vir in iniqui
tate vite sue non confortabitur
Canite tuba preparentur omnes
et non est qui vadat ad prelium
Ira enim mea super universum popu
lum eius gladius foris pestis et
fames intrinsecus Qui in agris
est morte morietur et qui in civi
tate pestilencia et fame devora
buntur Et salvabuntur qui fugerint
ex eis et erunt in montibus quasi
columbe convallium omnes trepidi unus
quisque in iniquitate sua Omnes
manus dissolventur et omnia ge
nua fluent aquis Et accingent
se ciliciis et operiet eos formido
Et in omni facie confusio et in uni
versis capitibus eorum calvicium Ar
gentum eorum foras proicietur
et aurum eorum in sterquilinium
erit argentum eorum et aurum eorum

non valebit liberare eos in die
furoris domini Animam suam non
saturabunt et ventres eorum
non implebunt quia scanda
lum iniquitatis eorum factum
est et ornamenta monilium suorum
in superbiam posuerunt et yma
gines abhominacionum suarum et
simulacrorum fecerunt ex eo propter
hoc dedi eis illud in inmundiciam
et dabo illud in manus inimi
corum alienorum ad diripiendum
et impiis terre in predam et contami
nabunt illud Fac conclusionem
quia terra plena est iudicio sangui
num et civitas plena est ini
quitate Et adducam pessimos
de gentibus et possidebunt do
mos eorum et quiescere faciam po
tencium superbiam et possidebunt
sanctuaria eius eorum Angustia su
perveniente requirent pacem et
non erit Conturbacio super con
turbacionem veniet et auditus
super auditum Et querent visionem
de propheta et lex peribit a sacerdote
et consilium a senioribus Rex
lugebit et princeps induetur
merore et manus populi terre
conturbabuntur Secundum viam faciam
eis et secundum iudicia eorum iudi
cabo eos Et scient quia ego dominus

Et factum est Cap. VIII

in anno sexto in sep
timo mense in quinta
mensis ego sedebam in domo
mea et senes iuda sedebant co
ram me Et cecidit super me ibi
manus domini dei Et vidi et ecce
similitudo quasi aspectus ignis

ab aspectu lumborum eius et deorsum
ignis et a lumbis eius et sursum
quasi aspectus splendoris et ui-
sio electri. Et emissa similitu-
do manus apprehendit me in
cincinno capitis mei. Et eleva-
uit me spiritus inter terram et celum
et adduxit me in ierusalem in visione
dei iuxta hostium interius quod re-
spiciebat ad aquilonem ubi erat
statutum ydolum celi ad prouocan-
dum emulacionem. Ecce ibi gloria
domini israel secundum visionem quam vi-
deram in campo. Et dixit ad me
fili hominis leua oculos tuos ad
viam aquilonis. Et leuaui ocu-
los meos ad viam aquilonis.
Et ecce ab aquilone porte altaris
ydolum zeli in ipso introitu. Et
dixit ad me fili hominis putas
ne uides tu quid isti faciunt ab-
hominaciones magnas quas do-
mus israhel facit hic ut procul re-
cedam a sanctuario meo. Et adhuc
conuersus uidebis abhomina-
ciones maiores. Et introduxit
me ad hostium atrii. Et uidi et ecce
foramen unum in pariete. Et dixit
ad me fili hominis fode parietem.
Et cum perfodissem parietem ap-
paruit hostium unum. Et dixit ad
me ingredere. Et uide abhominacio-
nes pessimas quas isti faciunt
hic. Et ingressus uidi. Et ecce om-
nis similitudo reptilium et anima-
lium et animalium abhominacio et u-
niuersa ydola domus israhel de-
picta erant in pariete in circui-
tu per totum et septuaginta ui-
ri de senioribus domus israhel

et iechonias filius saphan stabat
in medio eorum stancium ante
picturas et unusquisque habebat
turibulum in manu sua et ua-
por nebule de thure consurgebat.
Et dixit ad me. Certe uides fili
hominis que seniores domus isra-
hel faciunt in tenebris unusquisque
in abscondito cubiculi sui. Di-
cunt enim non uidet dominus nos. De-
reliquit dominus terram et dixit ad
me. Adhuc conuersus uidebis ab-
hominaciones maiores quas isti
faciunt. Et introduxit me per hosti-
um porte domus domini quod respici-
ebat ad aquilonem. Et ecce ibi mu-
lieres sedebant plangentes ado-
nidem. Et dixit ad me. Certe uidi-
sti fili hominis. Adhuc conuersus ui-
debis abhominaciones maiores his.
Et introduxit me in atrium domus
domini interius. Et ecce in hostio tem-
pli domini inter uestibulum et altare quasi
uiginti quinque uiri dorsa habentes
contra templum domini et facies ad ori-
entem et adorabant ad ortum solis.
Et dixit ad me. Certe uidisti fili
hominis. Numquid leue est domui iu-
da ut hic facerent abhominaciones
istas quas isti fecerunt hic quia re-
plentes terram iniquitate conuer-
si sunt ad irritandum me. Et ecce
applicant ramum ad nares suas.
Ergo et ego faciam in furore meo
non parcet oculus meus nec mi-
serebor. Et cum clamauerint ad au-
res meas uoce magna non ex-
audiam eos. Capitulum nonum

Et clamauit in auribus
meis uoce magna dicens

ad propinquaverunt visitationes urbis
et unusquisque vas interfectionis
habet in manu sua. Et ecce sex
viri veniebant de via porte su
perioris que respicit ad aquilonem
et uniuscuiusque vas interitus
in manu eius. Vir quoque unus
in medio eorum vestitus lineis
et atramentarium scriptoris ad renes
eius. Et ingressi sunt et steterunt
iuxta altare eneum. Et gloria
domini assumpta de cherub que erat
super eum ad limen domus. Et vo
cavit virum qui indutus erat
lineis et atramentarium scriptoris
habebat in lumbis suis. Et dixit
dominus ad eum. Transi per mediam
civitatem in medio Ierusalem et sig
na thau super frontes virorum ge
mentium et dolentium super cunctis
abhominationibus que fiunt in me
dio eius. Et dixit illis audiente
me. Transite per civitatem sequentes
eum et percutite. Non parcat ocu
lus vester neque misereamini. Senem
et adolescentem et virginem, parvu
los et mulieres interficite usque ad
internecionem. Omnem autem super quem
videritis thau ne occidatis. Et a
sanctuario meo incipite. Ceperunt
ergo a viris senioribus qui erant
ante faciem domus. Et dixit ad
eos. Contaminate domum et imple
te atria interfectis. Et egredimini. Et
egressi sunt et percutiebant eos qui
erant in civitate. Et cede completa
remansi ego ruique super faciem
meam. Et clamans aio heu heu
heu domine deus ~~Ergo~~ Ergo ne dispe
des omnes reliquias Israhel effun
dens furorem tuum super Ierusalem. Et
dixit ad me. Iniquitas domus
Israhel et Iuda magna est nimis
valde et repleta est terra sangui
nibus et civitas repleta est aver
sione. Dixerunt enim dereliquit
dominus terram et dominus non videt.
Igitur et meus non parcet oculus
neque miserebor. Vias eorum super ca
put eorum reddam. Et ecce vir
qui indutus erat lineis qui ha
bebat atramentarium in dorso suo
respondit verbum dicens feci si
cut precepisti michi. capitulum x.

Et vidi et ecce in firma
mento quod erat super ca
put cherubin quasi la
pis saphirus quasi species simili
tudinis solii apparuit super ea.
Et dixit ad virum qui indutus
erat lineis et ait: Ingredere in me
dio rotarum que sunt subtus che
rubin et imple manus tuas pru
nis ignis que sunt inter cheru
bin et effunde super civitatem.
Ingressusque est in conspectu meo.
Cherubin autem stabant a dextris
domus cum ingrederetur vir. Et
nubes implevit atrium interius.
Et elevata est gloria domini desu
per cherubin ad limen domus
et repleta est domus nube et
atrium repletum est splendore glo
rie domini. Et sonitus alarum che
rubin quasi vox dei omnipotentis
loquentis. Cumque precepisset viro
qui erat indutus lineis dicens
sume ignem de medio rotarum que
sunt inter cherubin, ingressus il
le stetit iuxta rotam. Et exten

dit cherub manum de medio ro
tarum cherubin ad ignem qui e
rat inter cherubin et sumpsit
et de medio manus eius qui
indutus erat lineis Qui ac
cipiens ingressus est et appa
ruit in cherubin similitudo
manus hominis subtus pennas
eorum Et vidi et ecce quatuor
rote iuxta cherubim Rota una
iuxta cherubin unum et rota a
lia iuxta cherubin unum Species autem
erat rotarum quasi visio lapidis
crisoliti Et aspectus earum
similitudo una quatuor quasi
sit rota in medio rote Cum
que ambularent in iiii.or partes
gradiebantur Et non reverteba
tur ambulantes sed ad locum
ad quem ire declinabat que
prima erat sequebantur et cete
re non convertebantur Et omne cor
pus earum et colla et manus
et penne et circuli plena e
rant oculis in circuitu qua
tuor rotarum Et rotas istas
vocavit volubiles audiente
me Quatuor autem facies ha
bebat unum Facies una cherub
et facies secunda facies hominis
et in tercio facies leonis et in
quarto facies aquile Et ele
vata sunt cherubin Ipsum est
animal quod videram iuxta flu
men chobar Cumque ambula
rent cherubin ibant pariter
et rote iuxta ea Et cum ele
varent cherubin alas suas ut
exaltarent a terra non residebant
rote sed et ipse iuxta erant Sta
tibus illis stabant et cum eleva
tis elevabantur Spiritus enim vite
erat in eis Et egressa gloria domini
a limine templi et stetit super
cherubin Et elevantia cherubin
alas suas exaltata sunt a terra
coram me Et illis egredientibus
rote quoque subsecute sunt Et
stetit in introitu porte domus
domini orientalis Et gloria dei
israhel erat super ea Ipsum enim
animal quod vidi subter deum iuxta
fluvium chobar Et intellexi quia
cherubin essent Quatuor per qua
tuor vultus uni et quatuor ale
uni Et similitudo manus homi
nis sub alis eorum et similitudo
vultuum eorum ipsi vultus quos
videram iuxta fluvium chobar
Et intuitus eorum et impetus
singulorum ante faciem suam
ingredi

Capitulum XI

Et elevavit me spiritus et
introduxit me ad por
tam domus domini orie
ntalem que respicit solis ortum
Et ecce in introitu porte xxv
viri Et vidi in medio iezoni
am filium azur et feltiam bana
ie principes populi Dixitque
ad me Fili hominis hii viri qui
cogitant iniquitatem et tractant
consilium pessimum in urbe ista
dicentes Nonne dudum edifica
te sunt domus Hec est lebes nos
autem carnes Ideo vaticinare
de eis vaticinare fili hominis Et
irruit in me spiritus domini et dixit
ad me loquere Hec dicit dominus
Sic locuti estis domus israhel

et cogitationes cordis uestri ego
noui. Plurimos occidistis in ur
be hac et impleuistis uias eius
interfectis. Propterea hec dicit dominus
deus. Interfecti uestri quos posuis
tis in medio eius hii sunt car
nes et hec sunt lebes. Et edu
cam uos de medio eius. Gladi
um metuistis et gladium inducam
super uos ait dominus deus. Et eiciam
uos de medio eius daboque uos
in manu hostium et faciam in uo
bis iudicia. Gladio cadetis. In fi
nibus israhel iudicabo uos et
scietis quia ego dominus. Hec non erit
uobis in lebetem et uos non eri
tis in medio eius in carnes. In
finibus israhel iudicabo uos et
scietis quia ego dominus quia in
preceptis meis non ambulastis
et iudicia mea non fecistis sed iuxta
ta iudicia gentium que in circuitu
uestro sunt estis operati. Et factum
est cum prophetarem Pheltias fili
us Banaie mortuus est. Et ceci
di in faciem meam clamans uo
ce magna et dixi heu heu heu
domine deus consummationem tu
facis reliquiarum israhel. Et factum
est uerbum domini ad me dicens. Fili
hominis fratres tui fratres tui uiri pro
pinqui tui et omnis domus israhel
uniuersi quibus dixerunt habita
tores ierusalem. Longe recedite a domino
nobis data est in possessionem.
Propterea hec dicit dominus deus. Quia
longe feci eos in gentibus et qui
dispersi eos in terris ero eis in sancti
ficationem modicam in terris ~~ero eis~~
~~in sanctificationem~~ ad quas uenerunt.
Propterea loquere. Hec dicit dominus deus.
Congregabo uos de populis et
adunabo uos de terris in quibus
dispersi estis. Daboque uobis humum
israhel et ingredientur illuc et
auferent omnes offensiones cun
ctasque abhominationes eius de illa.
Et dabo eis cor unum et spiritum no
uum tribuam in uisceribus eorum.
Et auferam cor lapideum de
carne eorum et dabo eis cor
carneum ut in preceptis meis am
bulent et iudicia mea custodi
ant faciantque ea et sint michi
in populum et ego sim eis in deum.
Quorum cor post offendicula et
abhominationes suas ambulat
horum uiam in capite suo po
nam dicit dominus deus. Et ele
uauerunt cherubin alas suas et
rote cum eis et gloria dei israhel
erat super ea. Et ascendit gloria
domini de medio ciuitatis stetitque
super montem qui est ad orientem
urbis. Et spiritus leuauit me ad
duxitque in chaldeam ad transmigra
tionem in uisione in spiritu dei.
Et sublata est a me uisio quam
uideram. Et locutus sum ad trans
migrationem omnia uerba domini que
ostenderat michi. Capitulum xii.

Et factus est sermo domini
ad me dicens. Fili hominis
in medio domus ex
asperantis tu habitas qui ocu
los habent ad uidendum et non
uident et aures ad audiendum
et non audient quia domus
exasperans est. Tu ergo fili ho
minis fac tibi uasa transmigrationis

ris et transmigrabis per diem co
ram eis transmigrabis autem de lo
co tuo ad locum alterum in con
spectu eorum si forte aspiciant
quia domus exasperans est. Et
efferes foras vasa tua quasi va
sa transmigrantis per diem in con
spectu eorum. Tu autem egredie
ris vespere coram eis sicut egre
ditur migrans. Ante oculos e
orum perfode tibi parietem et e
gredieris per eum in conspectu e
orum in humeris portaberis et
in caligine efferis. Faciem tuam
velabis et non videbis terram
quia portentum dedi te domui
Israhel. Feci ergo sicut preceperat
michi. Vasa mea protuli quasi
vasa transmigrantis per diem et
vespere perfodi mihi parietem ma
nu. In caligine egressus sum
et in humeris portatus in con
spectu eorum. Et factus est sermo
domini ad me mane dicens. Fili
hominis numquid non dixerunt
ad te domus Israhel ~~que est in~~
~~medio~~ exasperans quid tu fa
cis. Dic ad eos. Hec dicit dominus
deus. Super ducem onus istud qui
est in Ierusalem et super omnem domum
Israhel que est in medio eorum.
Dic. Ego portentum vestrum. Quomodo
feci sic fiet illis. In transmigrationem
et captivitatem ibunt. Et dux
qui est in medio eorum in hu
meris portabitur in caligine egre
dietur. Parietem perfodient ut
educant eum. Facies eius ope
rietur ut non videat oculo ter
ram. Et extendam rethe meum super

illum et capietur in sagena mea.
Et adducam eum in Babilonem
in terram Chaldeorum et ipsam non
videbit ibique morietur. Et omnes
qui circa eum sunt presidium eius
et agmina eius dispergam in omnem
ventum et gladium evaginabo
post eos. Et scient quia ego dominus
quando dispersero illos in gentibus et
disseminavero eos in terris. Et relin
quam ex eis viros paucos a gla
dio et fame et pestilencia ut enar
rent omnia scelera eorum in gen
tibus ad quas ingredientur et scient
quia ego dominus. Et factus est sermo domini
ad me dicens. Fili hominis panem
tuum in conturbatione comede
sed et aquam tuam in festinatione
et merore bibe. Et dices ad po
pulum terre. Hec dicit dominus deus
ad eos qui habitant in Ierusalem in terra
Israhel. Panem suum in sollicitudine
comedent et aquam suam in
desolatione bibent ut desoletur
terra a multitudine sua propter
iniquitatem omnium qui habitant
in ea. Et civitates que nunc habi
tantur desolate erunt terraque
deserta et scietis quia ego dominus.
Et factus est sermo domini ad me di
cens. Fili hominis quod est proverbium
istud vobis in terra Israhel dicen
tium. In longum differentur dies et
peribit omnis visio. Ideo dic ad eos.
Hec dicit dominus deus. Quiescere
faciam proverbium istud neque vulgo
dicetur ultra in Israhel. Et loquere
ad eos quod appropinquaverint dies et
sermo omnis visionis. Non enim
erit ultra omnis visio cassa neque

divinatio ambigua in medio fi
liorum israhel quia ego dominus
loquar quecumque locutus fuero ver
et fiet Non prolongabitur amplius
sed in diebus vestris domus exaspe
rans loquar verbum et faciam
illud dicit dominus deus Et factus
est sermo domini ad me dicens Fili
hominis ecce domus israhel dicen
tium Visio quam hic videt in dies mul
tos et in tempora longa iste prophe
tat Propterea dic ad eos Hec dicit dominus
deus Non prolongabitur ultra omnis
sermo meus verbum quod locutus fu
ero complebitur hec dicit dominus
deus Capitulum xiii.

Et factus est sermo domini
ad me dicens Fili hominis
vaticinare ad prophetas is
rahel qui prophetant Et dices prophe
tantibus de corde suo Audite ver
bum domini hec dicit dominus deus
Ve prophetis insipientibus qui se
quuntur spiritum suum et nichil vident
quasi vulpes in desertis prophete tui
israhel erant Non ascendistis ex
adverso neque opposuistis murum
pro domo israhel ut staretis in pre
lio in die domini Vident vana et
divinant mendacium dicentes ait
dominus cum dominus non miserit
eos et perseveraverunt confirmare
sermonem Numquid non visionem
cassam vidistis et divinationem
mendacem locuti estis et dicitis
^ ait dominus deus Et erit manus
mea super prophetas qui vident vana
et divinant mendacium In consilio
populi mei non erunt et in
scriptura domus israhel non scri

[margin: ait dominus cum ego non sim locutus. Propterea hec dicit dominus deus quia locuti estis vana et vidistis mendacium. ideo ecce ego ad vos ^]

bentur nec in terram israhel ingre
dientur et scietis quia ego dominus
deus eo quod deceperint populum me
um dicentes Pax pax et non
est pax Et ipse edificabat pari
etem illi autem liniebant luto abs
que paleis Dic ad eos qui liniunt
absque temperatura quod casurus sit
Erit enim ymber inundans et da
bo lapides pergrandes desuper ir
ruentes et ventum procelle dissipan
tem Siquidem ecce cecidit pari
es Numquid non dicetur vobis
ubi est litura quam linistis Propterea
hec dicit dominus deus Erumpere fa
ciam spiritum tempestatum in indig
natione mea et ymber inun
dans in furore meo erit et lapi
des grandes in ira in consumma
tionem Et destruam parietem quem
linistis absque temperamento et ad
equabo eum terre Et revelabitur
fundamentum eius et cadet et con
sumetur in medio eius et scietis
quia ego sum dominus Et com
plebo indignationem meam in pa
riete et in hiis qui liniunt
eum prophete israhel qui prophetant
ad ierusalem et vident ei visionem
pacis et non est pax ait dominus
deus Et tu fili hominis pone
faciem tuam contra filias popu
li tui que prophetant de corde suo
et vaticinare super eas et dic
hec dicit dominus deus Ve que con
suunt pulvillos sub omni cubi
to manus Et faciunt cervicalia
sub capite universe etatis ad ca
piendas animas et cum caperent
animas populi mei vivificabant

[margin: ^ absque temperamento dicet quod vobis. Non est paries et non sunt qui liniunt eum.]

animas eorum et violabant
me ad populum meum propter pu
gillum ordei et fragmen panis ut
interficerent animas que non mo
riuntur et vivificarent animas
que non vivunt mentientes po
pulo meo credenti mendaciis
Propter hoc hec dicit dominus deus Ecce
ego ad pulvillos vestros quibus
vos capitis animas volantes
et dirumpam eos de brachiis vestris
et dimittam animas volantes
quas vos capitis ad volandum
animas Et dirumpam cervicalia
vestra et liberabo populum meum ultra
de manu vestra neque erunt
in manibus vestris ad predandum et
scietis quia ego dominus Pro eo quod
merere fecistis cor iusti men
daciter quem ego non contris
tavi et confortastis manus
impii ut non reverteretur a via
sua mala et viveret Propterea vana
non videbitis et divinationes
non divinabitis amplius et
eruam populum meum de manu
vestra et scietis quia ego dominus

Et venerunt ad Cap. xiiii
me viri seniorum israhel
et sederunt coram me
et factus est sermo domini ad me di
cens Fili hominis viri isti po
suerunt inmundicias suas in cor
dibus suis et scandalum iniquita
tis sue statuerunt contra faciem
suam Numquid interrogatus respon
debo eis Propter hoc loquere eis et dices
ad eos Hec dicit dominus deus Ho
mo homo de domo israhel qui posu
erit inmundicias suas in corde
suo et scandalum iniquitatis sue sta
tuerit contra faciem suam et venerit
ad prophetam interrogans me per eum
ego dominus respondebo ei in multi
tudine inmundiciarum suarum ut
capiatur domus israhel in corde
suo quo recesserunt a me in cunc
tis ydolis suis Propterea dic ad domum
israhel Hec dicit dominus deus Con
vertimini et recedite ab ydolis vestris
et ab universis contaminationibus vestris
avertite facies vestras Quia homo homo
de domo israhel qui posuerit inmun
dicias suas in corde suo et scan
dalum iniquitatis sue statuerit contra
faciem suam et venerit ad prophetam
ut interroget per eum me ego dominus
respondebo ei per me Et ponam
faciem meam super hominem illum
et faciam eum in exemplum
et in proverbium et disperdam eum de
medio populi mei Et scietis quia
ego dominus Et propheta cum erra
verit et locutus fuerit verbum ego dominus
decepi prophetam illum Et exten
dam manum meam super eum et
delebo eum de populo meo israhel
Et portabunt iniquitatem suam
iuxta iniquitatem interrogantis
sic iniquitas prophete erit ut non
errent ultra domus israhel neque
polluantur in universis prevaricationi
bus suis Sed sint michi in populum
et ego sim eis in deum ait dominus
exercituum Et factus est sermo domini
ad me dicens Fili hominis terra
cum peccaverit michi ut prevari
cetur prevaricans extendam ma
num meam super eam et conteram
virgam panis eius Et mittam

meam famem Et interficiam de ea hominem et iumentum Et si fuerint tres viri isti in medio eius noe daniel et iob ipsi iusticia sua liberabunt animas suas ait dominus exercituum Quod et si bestias pessimas induxero super terram ut vastem eam et fuerit invia eo quod non sit pertransiens propter bestias tres viri isti qui fuerint in ea vivo ego dicit dominus deus quia nec filios nec filias liberabunt sed ipsi soli liberabuntur terra autem desolabitur Vel si gladium induxero super terram illam et dixero gladio transi per terram et interfecero de ea hominem et iumentum et tres viri isti fuerint in medio eius vivo ego dicit dominus deus non liberabunt filios neque filias sed ipsi soli liberabuntur Si autem et pestilenciam immisero super terram illam et effudero indignacionem meam super eam in sanguine ut auferam ex ea hominem et iumentum et fuerint noe et daniel et iob in medio eius vivo ego dicit dominus deus quia filium et filiam non liberabunt sed ipsi iusticia sua liberabunt animas suas Quoniam hec dicit dominus deus Quod et si iiii^or iudicia mea pessima gladium et famem et bestias malas et pestilenciam immisero in ierusalem ut interficiam de ea hominem et pecus Tamen relinquetur in ea salvacio educencium filios et filias Ecce ipsi egredientur ad vos et videbitis vias eorum et adinvenciones eorum et consolabimini super malo quod induxi in ierusalem in omnibus que importavi super eam

Et consolabuntur vos cum videritis vias eorum et adinvenciones eorum et cognoscetis quod non sine causa fecerim omnia que fecerim in ea ait dominus deus Capitulum xv

Et factus est sermo domini ad me dicens Fili hominis quid fiet ligno vitis ex omnibus lignis nemorum que sunt inter ligna silvarum Numquid tolletur de ea lignum ut fiat opus aut fabricabitur de ea paxillus ut dependeat in eo quodcumque vas Ecce igni datum est in escam utramque partem eius consumpsit ignis et medietas eius redacta est in favillam Numquid utile erit ad opus Et iam cum esset integrum non erat aptum ad opus quanto magis cum ignis illud devoraverit et combusserit nichil ex eo fiet operis Propterea hec dicit dominus deus Quomodo lignum vitis inter ligna silvarum quod dedi igni ad devorandum sic tradam ierusalem et habitatores ierusalem et ponam faciem meam in eos De igne egredientur et ignis consumet eos Et scietis quia ego dominus cum posuero faciem meam in eos et dedero terram in inviam et desolatam eo quod prevaricatores extiterunt dicit dominus deus Capitulum xvi

Et factus est sermo domini ad me dicens Fili hominis notas fac ierusalem abhominaciones suas et dices hec dicit dominus deus ierusalem radix tua et generacio tua de terra chananea Pater tuus amorreus et ma

ter tua cethea Et quando nata es in
die ortus tui non est precisus
umbilicus tuus et in aqua non
es lota in salutem nec sale sa
lita nec involuta pannis Non
pepercit oculus meus super te ut
facerem tibi unum de his miser
tus tui sed proiecta es super faciem
terre in abiectione anime tue
in die qua nata es Transiens
autem per te vidi te conculcari
in sanguine tuo et dixi tibi
cum esses in sanguine tuo vive
Dixi inquam tibi in sanguine
tuo vive et multiplicata es et
grandis effecta Et ingressa es
et pervenisti ad mundum mulie-
brem Ubera tua intumuerunt
et pilus tuus germinavit Et eras
nuda et confusione plena Et
transivi per te et vidi te et ecce
tempus tuum tempus amantium
Et expandi amictum meum super
te et operui ignominiam tuam
Et iuravi tibi et ingressus sum
pactum mecum tecum ait dominus
deus et facta es michi Et lavi
te aqua et emundavi sanguinem
tuum ex te et unxi te oleo Et ve
stivi te discoloribus et calciavi
te ianthino et cinxi te bysso et
indui te subtilibus et ornavi te
ornamento Et dedi armillas in
manibus tuis et torquem circa
collum tuum et dedi inaurem super
os tuum et circulos auribus tuis
et coronam decoris in capite tuo et
ornata es auro et argento et ve
stita es bysso et polimito et mul
tis coloribus Simila et mel et

A multiplicatam quasi germen agri dedi te

oleum comedisti et decora facta
es vehementer nimis et profecisti in
regnum Et egressum est nomen
tuum in gentes propter speciem tuam
quia perfecta eras in decore meo
quem posueram super te dicit
dominus deus Et habens fiduciam
in pulcritudine tua fornicata es
in nomine tuo et exposuisti for
nicationem tuam omni transeunti
ut eius fieres Et sumens de ve
stimentis meis fecisti tibi excelsa
hinc inde consuta et fornicata es
super eis sicut non est factum neque
futurum est Et tulisti vasa decoris
tui de auro meo et de argento
meo que dedi tibi et fecisti tibi y
magines masculinas et fornica
ta es in eis Et sumpsisti vestimen
ta tua multicoloria et vestita
es eis Et oleum meum et thimia
ma meum posuisti coram eis Et
panem meum quem dedi tibi Si
milam et oleum et mel quibus
enutrivi te posuisti in conspectu
eorum in odorem suavitatis Et
factum est ait dominus deus Et tuli
sti filios tuos et filias tuas quas
generasti michi et immolasti eis
ad devorandum Numquid parva e
fornicatio tua Immolasti filios
meos et dedisti illos consecrans
eis Et post omnes abhominationes
tuas et fornicationes non es re
cordata dierum adolescentie tue
quando eras nuda et confusione ple
na conculcata in sanguine tuo
Et accidit post omnem maliciam
tuam ve ve tibi ait dominus deus
Et edificasti tibi lupanar et fecisti

et tibi prostibulum in cunctis plate
is Ad omne caput vie edificasti
signum prostitucionis tue et abho
minabilem fecisti decorem tuum
Et diuisisti pedes tuos omni trans
eunti et multiplicasti fornicacio
nes tuas Et fornicata es cum
filiis egipti vicinis tuis mag
narum carnium et multiplicasti
fornicacionem tuam ad irritandum
me Ecce ego extendam manum
meam super te et auferam iustifi
cacionem tuam et dabo te in ani
mas odiencium te filiarum palesti
narum que erubescunt in via tua
scelerata Et fornicata es in filiis
assiriorum eo quod nec dum fueris
expleta Et postquam fornicata es
nec sic es saciata Et multiplica
sti fornicacionem tuam in terra cha
naan cum chaldeis et nec sic sa
ciata es In quo mundabo cor tuum
ait dominus deus cum facias hec omnia
opera mulieris meretricis et procacis
Quia fabricasti lupanar tuum in
capite omnis vie et excelsum tuum
fecisti in omni platea Nec facta
es quasi meretrix fastidiosa au
gens precium sed quasi mulier adultera
que super virum suum inducit alie
nos Omnibus meretricibus dantur
mercedes tu autem dedisti mercedem
cunctis amatoribus tuis Et do
nabas eis ut intrarent ad te vn
dique ad fornicandum tecum Factum
que est in te contra consuetudinem
mulierum in fornicacionibus tuis
et post te non erit fornicacio In
eo enim quod dedisti mercedes et
mercedes non accepisti factum est

in te contrarium secundum consue
tudinem Propterea meretrix audi ver
bum domini Hec dicit dominus deus Quia
effusum est es tuum et reuelata
est ignominia tua in fornicacionibus
tuis super amatores tuos et super
ydola abhominacionum tuarum in san
guine filiorum tuorum quos dedisti
eis Ecce ego congregabo omnes
amatores tuos quibus commixta
es Et omnes quos dilexisti cum vni
uersis quos oderas et congrega
bo eos super te vndique Et nudabo
ignominiam tuam coram eis et
videbunt omnem turpitudinem
tuam Et iudicabo te iudiciis
adulterarum et effundencium san
guinem et dabo te in manus eorum
et destruent lupanar tuum et de
molientur prostibulum tuum Et nuda
bo ignominiam tuam coram eis et
videbunt omnem turpitudinem
tuam Et nudabunt te vestimen
tis tuis et auferent vasa deco
ris tui et derelinquent te nudam
plenam que ignominia Et adducent
te super te multitudinem et lapi
dabunt te lapidibus et trucida
dabunt te gladiis suis Et com
burent domos tuas igni et fa
cient in te iudicia in oculis mu
lierum plurimarum Et desines for
nicari et mercedes vltra non dabis
Et requiescet indignacio mea in
te et auferetur zelus meus a te
et quiescam nec irascar am
plius eo quod non fueris recordata
dierum adolescencie tue et prouo
casti me in omnibus hiis Qua
propter et ego vias tuas in capite

tuo dedi ait dominus deus Et non
feci iuxta scelera tua in omnibus
abhominacionibus tuis Ecce omnis
qui dicit vulgo parabolam est in
te assumet illud dicens Sicut
mater ita et filia eius. Filia
matris tue es tu que proiecit
virum suum et filios suos Et so
ror sororum tuarum tu que proiece
runt viros suos et filios suos
Mater vestra cethea. pater vester
amorreus et soror tua maior
samaria ipsa et filie eius que
habitat ad sinistram tuam So
ror autem tua minor te que
habitat a dextris tuis sodoma
et filie eius. Sed nec in viis
earum ambulasti neque secundum sce
lera earum fecisti. Paulominus mi
nus pene sceleratiora fecisti illis
in omnibus viis tuis Vivo ego
dicit dominus deus quia non fecit
sodoma soror tua ipsa et filie eius
sicut fecisti tu et filie tue Ecce
hec fuit iniquitas sodome soro
ris tue superbia saturitas panis
et habundancia et ocium ipsius
et filiarum eius et manum egeno
et pauperi non porrigebant
Et elevate sunt et fecerunt
abhominaciones coram me et
abstuli eas sicut vidisti et samaria dimidium peccatorum tuorum non peccavit sed vicisti eas sceleribus tuis et iu
stificasti sorores tuas in omnibus
abhominacionibus tuis quas o
perata es. Ergo et tu porta suam
confusionem tuam qua vicisti so
rores tuas peccatis tuis sceleratius
agens ab eis Iustificate sunt enim
a te. Ergo et tu confundere et por
ta ignominiam tuam qua iustifi
casti sorores tuas. et convertam
restituens eas conversione sodo
morum cum filiabus suis. et con
versione samarie et filiarum eius
Et convertam reversione tuam in
medio earum. ut portes igno
miniam tuam. et confundaris in
omnibus que fecisti consolans
eas Et soror tua sodoma et fi
lie eius revertentur ad antiqui
tatem suam. et tu et filie tue
revertimini ad antiquitatem vestram
Non fuit autem sodoma soror
tua audita in ore tuo in die
superbie tue Antequam revelaretur
malicia tua sicut hoc tempore in op
probrium filiarum syrie et cunctarum
in circuitu tuo filiarum palestinarum
que ambiunt te per gyrum Scelus
tuum et ignominiam tuam tu por
tasti ait dominus deus Quia hec
dicit dominus deus Et faciam tibi si
cut despexisti iuramentum et ir
ritum faceres pactum meum. et re
cordabor ego pacti mei tecum
in diebus adolescencie tue. et sus
citabo tibi pactum sempiternum et
recordaberis viarum tuarum. et
confunderis cum receperis soro
res tuas maiores te cum mino
ribus tuis Et dabo eas tibi in fi
lias sed non ex pacto tuo. et suscita
bo ego pactum meum tecum. Et
scies quia ego dominus. ut recorde
ris et confundaris. et non sit
tibi ultra aperire os pre confusi
one tua. cum placatus fuero ti
bi in omnibus que fecisti ait dominus deus

Capitulum xvii

Et factum est verbum domini ad me di

cens Fili hominis propone enigma et
narra parabolam ad domum is-
rahel Et dices. Hec dicit dominus
deus Aquila grandis magnarum
alarum longo membrorum
ductu plena plumis et varieta-
te venit ad libanum et tulit me-
dullam cedri Summitatem frondium
eius avulsit et transportavit eam
in terram chanaan In urbe nego-
tiatorum posuit illam et tulit de
semine ut firmaret radicem super
aquas multas in superficie posu-
it illud Cumque germinasset cre-
vit in vineam latiorem humi-
li statura respicientibus ramis
eius ad eam. et radices eius sub
illa erant. Facta est ergo vinea
et fructificavit in palmites. et
emisit propagines. Et facta est a-
quila altera grandis magnis a-
lis multisque plumis. Et ecce vine-
a ista quasi mittens radices suas
ad eam. et palmites suas exten-
dit ad illam. ut irrigaret eam de
areolis germinis sui in terra bona su-
per aquas multas plantata est ut
faciat frondes. et portet fructum
et sit in vineam grandem dicit dominus
deus Ergo ne prosperabitur. Nonne
radices eius evellet et fructus
eius distringet et siccabit omnes
palmites germinis eius. et aresce-
tet et non in brachio grandi ne-
que in populo multo ut evelleret
eam radicitus Ecce plantata est
Ergo ne prosperabitur Nonne cum
tetigerit eam ventus urens sic-
cabitur et in areis germinis sui are-
scet Et factum est verbum domini ad me

dicens Dic ad domum exasperan-
tem Nescitis quid ista significa-
cent Ecce venit rex babilo-
nis in ierusalem et assumet rege
et principes eius et adducet
eos ad regem et principes eius
et adducet eos ad semetipsum
in babilone Et tollet de semine
regni feriet quoque cum eo fedus.
et accipiet ab eo ius iurandum.
Sed et fortes terre tollet ut sit
regnum humile et non elevetur
sed custodiat pactum et servet
illud Qui recedens ab eo misit
nuntios ad egiptum ut daret
sibi equos et populum multum Num-
quid prosperabitur vel consequetur
salutem qui fecit hec et qui
dissolvit pactum numquid effu-
giet Vivo ego dicit dominus deus
quoniam in loco regis qui constituit
eum regem cuius fecit irritum
iuramentum et solvit pactum quod
habebat cum eo in medio baby-
lonis morietur Et non in ex-
ercitu grandi neque in populo mul-
to faciet contra eum pharao pre-
lium in iactu aggeris et in
extructione vallorum ut interfici-
at animas multas Spreverat
enim iuramentum ut solveret fedus
Et ecce dedit manum suam Et
cum omnia hec fecerit non effu-
giet Propterea hec dicit dominus deus. vivo ego
quoniam iuramentum quod sprevit et fedus
quod prevaricatus est. ponam in ca-
put eius Et extendam panda
rete meum super eum et com-
prehendetur in sagena mea et
adducam eum in babilonem et in

dicabo eum ibi in prevaricatione
qua despexit me. Et omnes pro
fugi eius cum universo agmine
suo gladio cadent residui autem
in omnem ventum dispergentur et sci
etis quia ego dominus locutus sum.
Hec dicit dominus deus Et ~~sumam~~ ego sumam
de medulla cedri sublimis et po
nam de vertice ramorum eius tene
rum distringam et plantabo super
montem excelsum et eminentem
in monte sublimi israhel planta
bo illud Et ~~erunt~~ in germen et (margin: erumpet)
faciet fructum et erit in cedrum
magnam Et habitabunt sub ea
omnes volucres et universum vola
tile sub umbra frondium eius ni
dificabit Et scient omnia ligna
regionis quia ego dominus humilia
vi lignum sublime et exaltavi lig
num humile et siccavi lignum viri
de et frondere feci lignum aridum.
Ego dominus locutus sum et feci.

18

Et factus est Capitulum xviii
sermo domini ad me dicens
Fili hominis quid est
quod inter vos parabolam vertitis in pro
verbium istud in terra israhel dicen
tes. Patres comederunt uvam a
cerbam et dentes filiorum obstupuerunt.
~~peperunt~~. Vivo ego dicit dominus deus
si erit vobis ultra parabola hec in pro
verbium in israhel. Ecce omnes anime
mee sunt ut anima patris. ita
et anima filii mea est. Anima que
peccaverit ipsa morietur. Et vir
si fuerit iustus et fecerit iudicium
et iustitiam in montibus non come
derit et oculos suos non levaverit ad
ydola domus israhel et uxorem

proximi sui non violaverit et ad mu
lierem menstruatam non accesserit
et hominem non contristaverit pig
nus debitori reddiderit per vim nichil
rapuerit panem suum esurienti de
derit et nudum operuerit vestimento
et ad usuram non commodaverit et
amplius non acceperit ab iniquita
te averterit manum suam iudicium
verum fecerit inter virum et virum et
in preceptis meis ambulaverit et iu
dicia mea custodierit ut faciat
veritatem hic iustus est vita vivet
et non morietur ait dominus deus
Quod si genuerit filium latronem
effundentem sanguinem et fecerit
unum de istis et hec quidem omnia
non facientem sed in montibus co
medentem et uxorem proximi sui
polluentem egenum et pauperem con
tristantem rapientem rapinas pig
nus non reddentem et ad ydola le
vantem oculos suos abhominationem
facientem ad usuram dantem et am
plius accipientem numquid vivet.
Non vivet. Cum universa detes
tanda hec fecerit morte morietur.
Sanguis eius in ipso erit. Quod
si genuerit filium qui videns om
nia peccata patris sui que fecit ti
muerit et non fecerit simile eis
super montes non comederit et o
culos suos non levaverit ad ydola
domus israhel et uxorem pro
ximi sui non violaverit et virum
non contristaverit pignus non reti
nuerit et rapinam non rapuerit pa
nem suum esurienti dederit et nudum
operuerit vestimento a pauperis inu
ria manum suam averterit usuram

et super habundantiam non accepit iudicia fecit mea et in preceptis meis ambulauit hic non morietur in iniquitate patris sui sed uita uiuet. Pater eius quia calumpniatus est et uim fecit fratri et malum operatus est in medio populi sui ecce mortuus est in iniquitate sua. Et dicitis quare non portauit filius iniquitatem patris uidelicet quia filius iudicium et iusticiam operatus est omnia precepta mea custodiuit et fecit illa uita uiuet. Anima que peccauerit ipsa morietur. Filius non portabit iniquitatem patris et pater non portabit iniquitatem filii. Iusticia iusti super eum erit. et impietas impii erit super eum. Si autem impius egerit penitentiam ab omnibus peccatis suis que operatus est et custodierit uniuersa precepta mea et fecerit iudicium et iusticiam uita uiuet. et non morietur. Omnium iniquitatum eius quas operatus est non recordabor. In iusticia sua quam operatus est uiuet. Numquid uoluntatis mee est mors impii dicit dominus deus et non ut conuertatur a uiis suis et uiuat. Si autem auerterit se iustus a iusticia sua et fecerit iniquitatem secundum omnes abhominationes quas operari solet impius numquid uiuet. Omnes iusticie eius quas fecerat non recordabuntur. In preuaricatione qua preuaricatus est et in peccato suo quo peccauit in ipsis morietur. Et dixistis Non est equa uia domini. Audite ergo domus israhel. Numquid uia mea non est equa et non magis uie uestre praue sunt. Cum enim auerterit se iustus a iusticia sua et fecerit iniquitatem morietur in eis. In iniusticia qua operatus est morietur. Et cum auerterit se impius ab impietate sua quam operatus est. et fecerit iudicium et iusticiam. ipse animam suam uiuificabit. Considerans enim et auertens se ab omnibus iniquitatibus suis. quas operatus est. uita uiuet. et non morietur. Et dicunt filii israhel. Non est equa uia domini. Numquid uie mee non sunt eque domus israhel. et non magis uie uestre praue sunt. Idcirco unumquemque iuxta uias suas iudicabo domus israhel ait dominus deus. Conuertimini et agite penitentiam ab omnibus iniquitatibus uestris. et non erit uobis in ruinam iniquitas. Proicite a uobis omnes preuaricationes uestras in quibus preuaricati estis. et facite uobis cor nouum. et spiritum nouum. Et quare moriemini domus israhel. Quia nolo mortem morientis dicit dominus deus. Reuertimini et uiuite. Cap. xix.

Et tu fili hominis assume planctum super principes israhel et dices Quare mater tua leena inter leones cubauit. in medio leunculorum enutriuit

catulos suos et eduxit unum de
leunculis suis. leo factus est et
didicit capere predam hominemque
comedere. Et audierunt de eo gen-
tes et non absque vulneribus suis
ceperunt eum. et adduxerunt
eum in cathenis in terram Egyp-
ti. Que cum vidisset quoniam infir-
mata est et periit expectacio
eius. tulit unum de leunculis su-
is. constituit eum. Qui incede-
bat inter leones et factus est
leo. Didicit predam capere et homines
devorare. Didicit viduas facere et
civitates eorum in desertum ad-
ducere. et desolata est terra et ple-
nitudo eius a voce rugitus illi-
us. et convenerunt adversus eum un-
dique de provinciis et expanderunt
super eum rethe suum. In vulneribus
eorum captus est. Et miserunt
eum in caveam et in cathenis. Et
adduxerunt eum ad regem ba-
bilonis. miseruntque eum in carce-
rem ne audiretur vox eius ul-
tra super montes Israhel. Mater tua
tua quasi vinea in sanguine tuo
super aquam plantata. Fructus eius
et frondes eius creverunt ex a-
quis multis. et facte sunt ei vir-
ge solide in sceptra dominancium.
et exaltata est statura eius inter
frondes et vidit altitudinem
suam in multitudine palmitum
suorum. et evulsa est in ira. in ter-
ramque proiecta et ventus urens
siccavit fructum eius. et emarcu-
erunt. et arefacte sunt virge
roboris eius. ignis comedit ea.
Et nunc transplantata est in deser-
tum invia in ima et siciente. Et
egressus est ignis de virga ra-
morum eius. comedit et non fuit
in ea virga fortis sceptrum domi-
nancium. planctus eius erit in plan-
ctum.

leonem

didicit

18

Capitulum xx

Et factum est in anno sep-
timo in quinto mense in de-
cima mensis venerunt
viri de senioribus Israhel ut in-
terrogarent dominum. et sederunt coram
me. Et factus est sermo domini ad me
dicens. Fili hominis loquere senioribus
Israhel. Et dices ad eos. Hec dicit
dominus deus. Numquid ad interrogan-
dum me vos venistis. Vivo ego
quia non respondebo vobis ait
dominus deus. Si iudicas eos si iu-
dicas fili hominis abhominationes
patrum eorum ostende eis. Et di-
ces ad eos. Hec dicit dominus deus.
In die qua elegi Israhel et levavi
manum meam pro stirpe domus Ia-
cob. et apparui eis in terra Egypti †
in terram quam provideram eis
fluentem lacte et melle que est e-
gregia inter omnes terras. Et dixi
ad eos. Unusquisque offensiones
oculorum suorum abiciat et in ydo-
lis Egypti nolite pollui. Ego dominus
deus vester. Et irritaverunt me. nolue-
runtque me audire. Unusquisque ab-
hominationes oculorum suorum non
proiecit. nec ydola reliquerunt. et
dixi ut effunderem indignacionem
meam super eos et implerem iram
meam in eis in medio terre Egyp-
ti. Et feci propter nomen meum ut non
violaretur coram gentibus in qui-
bus in medio erant. et inter quas apparui

† et levavi manum meam pro eis
dicens. Ego dominus deus vester. In die
illa levavi manum meam pro eis
ut educerem eos de terra Egypti

et iudicia mea proiecerunt que faciens homo vivet in eis et sabbata mea violaverunt vehementer

eis ut educerem eos de terra egipti
Et ieci ergo eos de terra egipti et
eduxi in desertum et dedi eis pre
cepta mea et iudicia mea osten
di eis precepta mea que faciat ho
et vivit in eis Insuper et sabbata
mea dedi eis ut esset signum inter
me et eos et scirent quia ego do
minus sanctificans eos Et irritaverunt
me domus israhel in deserto in
preceptis meis non ambulaverunt ne
quiverunt Dixi ergo ut effunderem furorem
super eos in deserto et consumerem
eos Et feci propter nomen meum ne
violaretur coram gentibus de
quibus eieci eos in conspectu eorum
Ergo ego levavi manum meam
super eos in deserto ne inducerem eos
in terram quam dedi eis fluen
tem lacte et melle precipuam terrarum
omnium quia iudicia mea pro
iecerunt et in preceptis meis non
ambulaverunt et sabbata mea vio
laverunt post ydola enim cor eorum
gradiebatur Et pepercit inde ocu
lus meus super eos ut non inter
ficerem eos nec consumpsi eos in
deserto Dixi autem ad filios eorum
in solitudine In preceptis patrum
vestrorum nolite incedere nec iudicia
eorum custodiatis nec in ydolis
eorum custodiatis polluamini
Ego dominus deus vester In preceptis me
is ambulate et iudicia mea cu
stodite et facite ea et sabbata
mea sanctificate ut sit signum inter
me et vos et sciatis quia ego
sum dominus deus vester Et exacer
baverunt me filii eorum et in precep
tis meis non ambulaverunt et iu
dicia mea non custodierunt ut
facerent ea que faciens homo vi
vet in eis et sabbata mea viola
verunt Et comminatus sum ut ef
funderem furorem meum super eos
et implerem iram meam [in eis in deserto. Averti autem manum meam et feci] et hec fe
ci propter nomen meum ut non vio
laretur coram gentibus de qui
bus ieci eos in oculis earum Ergo
levavi manum meam in eos in
solitudine ut dispergerem illos in
nationes et ventilarem eos in ter
ras eo quod iudicia mea non fecis
sent et precepta mea reprobassent
et sabbata mea violassent et post
ydola patrum suorum fuissent ocu
li eorum Ergo et ego dedi eis
precepta non bona et iudicia in
quibus non vivent Et pollui [manus eorum]
eos in muneribus suis cum
offerrent omne quod aperit vulvam
propter delicta sua Et scient quia
ego dominus Quam ob rem loque
re ad domum israhel fili hominis
et dices ad eos Hec dicit dominus
deus Adhuc et in hoc blasphe
maverunt me patres vestri cum sprevis
sent me contemnentes et in
duxissem eos in terram super quam
levavi manum meam ut darem
eis viderunt omnem collem excelsum
et omne lignum nemorosum et im
molaverunt victimas suas et de
derunt ibi irritationem obla
tionis sue et posuerunt ibi odo
rem suavitatis sue et libaverunt
ibi libationes suas Et dixi ad
eos Quid est excelsum ad quod
ingredimini Et vocatum est nomen
eius excelsum usque ad diem hanc

Propterea dic ad domum israhel hec dicit
dominus deus israhel Certe in via
patrum vestrorum vos polluimini et
post offendicula eorum vos for
nicamini et in oblatione donorum
vestrorum cum traducitis filios vestros
per ignem vos polluimini in omnibus
ydolis vestris usque hodie et ego re
spondebo vobis neque cogitacio
mentis vestre fiet dicentium Eri
mus sicut gentes. et sicut cog
nationes terre ut colamus lig
na et lapides. Vivo ego dicit dominus
deus quia in manu forti et bra
chio extento et in furore effu
so regnabo super vos et educam
vos de populis et congregabo
vos de terris in quibus dispersi es
tis in manu valida et in bra
chio extento et in furore effuso
regnabo super vos Et adducam
vos in desertum populorum et
iudicabor vobiscum ibi facie ad
faciem Sicut iudicio contendi
adversum patres vestros in deserto
terre egypti sic iudicabo vos
dicit dominus deus Et subiciam
vos sceptro meo et inducam vos
in vinculis federis Et eligam de
vobis transgressores et impios
et de terra incolatus eorum edu
cam eos et terram israhel non in
gredientur Et scietis quia ego
dominus deus Et vos domus is
rahel hec dicit dominus deus singu
li post ydola vestra ambulate et
servite eis Quod et si in hoc non
audieritis me et nomen sanctum
meum pollueritis ultra in mu
neribus vestris et in ydolis vestris

1 domus ysrael vi
vo ego dicit dominus
deus quia non re
debo vobis.

in monte sancto meo et in mon
te [sancto meo] excelso israhel ait
dominus deus ibi serviet michi domus
israhel omnis inquam in terra in qua
placebunt michi Et ibi queram
primicias vestras et initium decimarum
vestrarum in omnibus sanctificationibus
vestris In odorem suavitatis suscipi
am vos cum eduxero vos de po
pulis et congregavero de terris in
quas dispersi estis et sanctificabor in
vobis in oculis nationum Et scie
tis quia ego dominus cum induxero
vos ad terram israhel in terram pro qua
levavi manum meam ut darem eam
patribus vestris Et recordabimini
ibi viarum vestrarum et omnium scelerum
vestrorum quibus polluti estis in eis
Et displicebitis vobis in conspectu
vestro in omnibus maliciis vestris quas
fecistis Et scietis quia ego dominus
cum benefecero vobis propter nomen
meum Non secundum vias vestras ma
las neque secundum scelera vestra pessima
domus israhel ait dominus deus
Et factus est sermo domini ad me dicens
Fili hominis pone faciem tuam contra
viam austri et stilla ad affricum
et propheta ad saltum agri meridia
ni Et dices saltui meridiano Au
di verbum domini hec dicit dominus deus
Ecce ego succendam in te ignem et
comburam in te omne lignum vi
ride et omne lignum aridum Non
extinguetur flamma succensionis
et comburetur in ea omnis facies
ab austro usque ad aquilonem Et vi
debit universa caro quia ego dominus
succendi eam et non extinguetur
Et dixi a. ha. ha. domine deus Ipsi

dicunt dñe Numquid nō p[ar]abo-
las loquitur iste. Cap. xxi.

Et factus est s[er]mo dñi
ad me dicens. Pone fa-
ciem tuam ad ier[usa]l[e]m et
stilla ad s[an]ct[u]aria et p[ro]pheta cont[ra]
humum israhel Et dices terre is-
rahel. Hec dicit domin[us] deus Ec-
ce ego ad te. et eiciam gladiu[m]
meum de vagina sua. et oc-
cidam in te iustum et impium.
Pro eo autem q[uo]d occidi in te iustum
et impium. ideirco egredietur gla-
dius meus de vagina sua. ad om-
nem carnem ab austro usq[ue] ad aqui-
lonem. ut sciat omnis caro. quia
ego domin[us] eduxi gladium meum
de vagina sua irrevocabilem. Et
tu fili hominis ingemisce in contri-
cione lumborum et in amaritudini-
bus ingemisces coram eis. Cu[m]
q[ue] dixerint ad te. quare tu gemis.
dices pro auditu. quia venit Et ta-
bescet omne cor. et dissolventur uni-
verse manus. Et infirmabitur omnis
sp[iritu]s. et per cuncta genua fluent
aque. Ecce venit et fiet. ait dñs
deus. Et factus est s[er]mo ad me
dicens. Fili hominis p[ro]pheta et di-
ces. Hec dicit domin[us] deus. loquere. glad[ius]
Gladius exacutus est et lima-
tus. ut cedat victimas exacu-
tus est. ut splendeat. limatus e[st].
Qui moveas sceptrum filii ~~mi~~ mei.
succidisti omne lignum. Et dedi eu[m]
ad leviganduм. ut teneatur ma-
nu. Iste exacutus est gladius
et iste limatus est. ut sit in ma-
nu interficientis. Clama et ulu-
la fili hominis. quia hic factus est

in populo meo. hic in cunctis duci-
bus israhel. Qui fugerant gla-
dio traditi sunt cum populo me-
o. Ideirco plaude sup[er] femur.
quia probatus est. Et hoc cum scep-
trum subverterit. et non erit dicit
dominus deus. Tu ergo fili hominis
p[ro]pheta. et p[er]cute manu ad manum
et duplicetur gladius ac tripli-
cetur gladius interfectorum. Hic e[st]
gladius occisionis magne qui
obstupescere eos facit. et corde ta-
bescere et multiplicat ruinas.
In omnibus portis eorum dedi con-
turbacionem gladii et acuti et li-
mati ad fulgendum. amicti ad
cedem. Exacuere, vade ad dexte-
ram sive ad sinistram quocu[m]-
q[ue] faciei tue est appetitus. Qui
et ego plaudam manu ad manum
et implebo indignacionem mea[m].
Ego dominus locutus sum. Et fac-
tus est s[er]mo dñi ad me dicens
Et tu fili hominis pone tibi du-
as vias ut veniat gladius re-
gis babilonis de terra una egre-
dientur ambo. Et manu capiet
coniecturam. in capite vie civitatis
coniciet. Viam pones ut veniat
gladius ad rabath filiorum ammon
et ad iudam in ier[usa]l[e]m munitissi-
mam. Stetit enim rex babilo-
nis in bivio in capite duarum
viarum divinacionem querens.
commiscens sagittas. Interrogavit
ydola exta consuluit. Ad dex-
teram eius facta est divinacio
sup[er] ier[usa]l[e]m ut ponat arietes ut
aperiat os in cede ut elevet
vocem in ululatu. et ut ponat

~~arietes ut aperiat os in cede / elevet vocem in ululatu et ut / poneret arietes contra portas~~ ut comportet aggerem ut edificet munitiones. Eritque quasi consulens frustra oraculum in oculis eorum et sabbatorum ocium imitans. Ipse autem recordabitur iniquitatis ad capiendum. Idcirco hec dicit dominus deus. Pro eo quod recordati estis iniquitates vestras et revelastis prevaricationes vestras et apparuerunt peccata vestra in omnibus cogitationibus vestris. Pro eo inquam quod recordati estis manu capiemini. Tu autem profane impie dux israhel cuius venit dies in tempore iniquitatis prefinite. Hec dicit dominus deus. Aufer cydarim, tolle coronam. Nonne hec est que humilem exaltavit et sublimem humiliavit. Iniquitatem iniquitatem iniquitatem ponam eam. Et hoc non factum est donec veniret cuius est iudicium et tradam ei. Et tu fili hominis propheta et dic: hec dicit dominus deus ad filios Ammon et ad obprobrium eorum. Et dices Mucro mucro evaginate ad occidendum limate ut interficias et fulgeas. Cum tibi viderentur vana et divinarentur mendacia ut dares super colla vulneratorum impiorum quorum venit dies in tempore iniquitatis prefinite. Revertere ad vaginam tuam in locum in quo creatus es. In terra nativitatis tue iudicabo te et effundam super te indignationem meam. In igne furoris mei sufflabo in te. Dabo que te in manus hominum insipientium et fabricantium interitum. Igni eris cibus. Sanguis tuus in medio terre. Oblivioni traderis quia ego dominus locutus sum.

cidarim est mitra sive infula pontificalis

Cap. xxii.

Et factus est sermo domini ad me dicens. Et tu fili hominis nonne iudicas civitatem sanguinum et ostendes ei omnes abhominationes suas. Et dices hec dicit dominus deus. Civitas effundens sanguinem in medio sui ut veniat tempus eius et que fecit ydola contra semetipsam ut pollueretur. In sanguine tuo qui a te effusus est deliquisti et ydolis tuis que fecisti polluta es. Et appropinquare fecisti dies tuos et adduxisti tempus annorum tuorum. Propterea dedi te obprobrium gentibus et irrisionem universis gentibus que iuxta sunt et que procul a te triumphabunt de te sordida nobilis grandis interitu. Ecce principes israhel singuli in brachio suo fuerunt in te ad effundendum sanguinem. Patrem et matrem contumeliis affecerunt in te advenam et pupillum calumniati sunt in medio tui. Pupillum et viduam contristaverunt apud te. Sanctuaria mea sprevisti et sabbata mea polluisti. Viri detractores fuerunt in te ad effundendum sanguinem et super montes comederunt in te scelus operati sunt in medio tui. Verecundiora patris discooperuerunt in te in inmunditia menstruate hu-

liaverunt in te et unusquisque in
uxorem proximi sui operatus est
abhominacionem et socer nurum
suam polluit nephariae filiam [frater sororem suam]
patris sui oppressit in te. Mu-
nera acceperunt apud te ad ef-
fundendum sanguinem usuram
et superhabundanciam accepisti
et avare proximos tuos calum-
pniabaris mei que oblita es ait
dominus deus. Ecce complosi ma-
nus meas super avariciam tuam
quam fecisti et super sanguinem
qui effusus est in medio tui.
Numquid sustinebit cor tuum
aut prevalebunt manus tue in
diebus quos ego tibi faciam.
Ego dominus locutus sum ut fa-
ciam. Et dispergam te in natio-
nes et ventilabo te in terras
et deficere faciam immundiciam
tuam a te et possidebo te in
conspectu gencium. Et scies quia
ego dominus. Et factum est verbum domini
ad me dicens. Fili hominis versa
est michi domus israhel in
scoriam. Omnes isti es et stan-
num et ferrum et plumbum in medio
fornacis scoria argenti effecti
sunt. Et propterea hec dicit dominus
deus. Eo quod versi estis omnes
in scoriam propterea ecce ego con-
gregabo vos in medio iherusalem
congregatione argenti et eris
et ferri et stagni et plumbi in
medio fornacis et succendam in
vos in ira furoris mei et
conflabimini in medio eius ut
conflatur argentum in medio
fornacis sic eritis in medio eius.

Et scietis quia ego dominus cum
effuderim indignacionem meam
super vos. Et factum est verbum domini
ad me dicens. Fili hominis dic
ei. Tu es terra immunda et non
compluta in die furoris. Coniura-
cio prophetarum in medio eius. Si-
cut leo rugiens capiensque pre-
dam animam in opibus devora-
verunt et precium acceperunt. Vi-
duas eius multiplicaverunt in
medio illius. Sacerdotes eius
contempserunt legem meam et
polluerunt sanctuaria mea. Inter
sanctum et prophanum non habue-
runt distanciam et inter pollutum
et mundum non intellexerunt
et a sabbatis meis averterunt
oculos suos et coinquinabar in
medio eorum. Principes eius
in medio illius quasi lupi rapi-
entes predam ad effundendum
sanguinem et ad perdendas animas
et avare sectanda lucra. Prophete
autem eius liniebant eos abs-
que temperamento videntes vana
et divinantes eis mendacium [dicentes]
~~dicentes~~ hec dicit dominus deus cum
~~dixit~~ dominus non sit locutus. Po-
puli terre calumpniabantur calum-
pniam et rapiebant violenter.
Egenum et pauperem affligebant
et advenam opprimebant calum-
pnia absque iudicio. Et quesivi
de eis virum qui interponeret sepem
et staret oppositus contra me
pro terra ne dissiparem eam
et non inveni. Et effudi super
eos indignacionem meam et in ig-
ne ire mee consumpsi eos. Viam

eorum meapud eorum reddi ait
dominus deus Cap xxiii

Et factus est sermo domini
ad me dicens Fili homi
nis due mulieres filie
matris unius fuerunt et forni
cate sunt in egipto In adolescen
tia sua fornicate sunt Ibi sub
acta sunt ubera earum Oolla
maior et Ooliba soror eius mi
nor ~~seu minor~~ Et habui eas
et pepererunt filios et filias Por
ro earum nomina samaria Oolla
et ierusalem Ooliba Fornicata est
igitur Oolla super me et insani
vit in amatores suos in assy
rios propinquantes vestitos ia
cincto principes et magistratus
iuvenes cupidinis universos
equites ascensores equorum
Et dedit fornicationes suas
super eos et electos filios
assyriorum universos et in omnibus
in quos insanivit In inmundi
tiis polluta est insuper et forni
cationes suas quas habuerat
in egipto non reliquid Nam et
illi dormierunt cum ea in
adolescentia eius et illi confre
gerunt ubera pubertatis eius et ef
fuderunt fornicationem super illam
Propterea tradidi eam in manus a
matorum suorum in manus filio
rum assur super quorum insanivit
libidine Ipsi discooperuerunt igno
miniam eius filios et filias eius
tulerunt et ipsam occiderunt
gladio Et facte sunt famose mu
lieres et iudicia perpetraverunt in
ea Quod cum vidisset soror eius

[margin: et confracte mamme pubertatis earum nomina autem earum]

[margin: seu pre]

[margin: eos et]

Ooliba plus quam illa insanivit libi
dine et fornicationem suam super for
nicationem sororis sue ad filios as
syriorum prebuit impudenter ducibus
et magistratibus ad se venientibus
indutis veste varia equitibus
qui vectabantur equis et adolescen
tibus forma cunctis egregia Et vidi
quod polluta esset via una ambarum
et auxit fornicationes suas Cum
que vidisset viros depictos in pa
riete ymagines chaldeorum ex
pressas coloribus et accinctos bal
teis renes et thiaras tinctas
in capitibus eorum formam ducum
omnium similitudine filiorum ba
bilonis et regis caldeorum in qua or
ti sunt et insanivit super eos con
cupiscentia oculorum suorum et mi
sit nuncios ad eos in chaldeam
Cumque venisset ad eam filii babilo
nis ad cubile mamarum pollue
runt eam stupris suis Et pollu
ta est ab eis et saturata est ani
ma eius illis Denudavit quoque
fornicationes suas et discoope
ruit ignominiam suam Et recessit
ab ea anima mea sicut recesserat
anima mea a sorore eius Multi
plicavit enim fornicationes su
as recordans dies adolescentie
sue quibus fornicata est in terra
egipti et insanivit libidine su
per concubitum eorum quorum carnes sunt
ut carnes asinorum et sicut fluxus
fluxus eorum Et visitasti scelus
adolescentie tue quando subacta sunt
in egipto ubera tua et congrega
bo eos adversum te in circuitu filios
babilonis et universos chaldeos

[margin: et confracte mamme pubertatis
tue. Propterea Ooliba hec dicit dominus
deus. Ecce ego suscitabo omnes
amatores tuos contra te de quibus
saciata est anima tua]

nobiles tyrannosque et principes
omnes filios assyriorum iuvenes
forma egregia duces et magis
tratus universos principes princi
pum et nominatos ascensores
equorum Et venient super te instru
cti curru et rota multitudo po
pulorum lorica et clypeo et galea
armabuntur contra te undique Et
dabo coram eis iudicium et iudi
ciis suis. Et ponam zelum me
um in te quem exercent tecum
in furore nasum tuum et aures
tuas precident et que remanserint
gladio concident Ipsi filios tuos
et filias tuas capient et novis
simum tuum devorabitur igni Et de
nudabunt te vestimentis tuis
et tollent vasa glorie tue Et
requiescere faciam scelus tuum de
te et fornicationem tuam de terra
egypti non recordaberis amplius
Quia hec dicit dominus deus Ecce
ego tradam te in manus eorum
quos odisti in manus de quibus
satiata est anima tua et agent
tecum in odio Et tollent omnes
labores tuos et dimittent te nu
dam et ignominia plenam et reve
labitur ignominia fornicationum
tuarum Scelus tuum et fornicatio
nes tue fecerunt hec tibi quia for
nicata es post gentes inter quas
polluta es in ydolis earum In via
sororis tue ambulasti et dabo ca
licem eius in manu tua hec dicit
dominus deus Calicem sororis tue
bibes profundum et latum eris in de
~~desertum~~ et in subsannationem
que est capacissima ebrietate et

[margin: iudica / bunt te] [margin: levabis / oculos tuos / ad eos / egypti] [margin: sum]

dolore repleberis calice me
roris et tristicie calice sororis
tue samarie et bibes illum et
potabis usque ad feces Et fragmen
ta eius devorabis et ubera tua
lacerabis quia ego locutus sum ait
dominus deus Propterea hec dicit dominus
deus Quia oblita es mei et pro
iecisti me post ~~corpus~~ tergum tuum Tu
quoque porta scelus tuum et for
nicationes tuas Et ait dominus
deus ad me dicens Fili hominis
numquid ~~tu~~ iudicas Oollam
et Ooliba et annuncias eis scelera
earum quia adultere sunt et
sanguis in manibus earum et
cum ydolis suis fornicate sunt
Insuper et filios suos quos ge
nuerunt michi obtulerunt eis
ad devorandum Sed et hec fecerunt
michi Polluerunt sanctuarium meum
in die illa et sabbata mea prophana
verunt Cumque immolarent fili
os suos ydolis suis et ingrede
rentur sanctuarium meum in die
illa ut polluerent illud et iam
hec fecerunt in medio domus
mee Miserunt ad viros sapien
tes venientes de longe ad quos
nuncios miserant itaque ecce ve
nerunt quibus te lavisti et cir
cumlinisti stibio oculos tuos et
ornata es mundo muliebri Se
disti in lecto pulcherrimo et men
sa ornata est ante te et thimia
ma meum et unguentum meum
posuisti super eam et vox
multitudinis exultantis erat
mea ~~Et in viris exultantis e~~
~~rat mea~~ Et in viris qui de mul

titudine hominum adducebantur et veniebant de deserto posuerunt armillas in manibus earum et coronas speciosas in capitibus earum. Et dixi ei que attrita est in adulteriis. Nunc fornicabitur in fornicatione sua etiam hec. Et ingressi sunt ad eam quasi ad mulierem meretricem sic ingrediebantur [ad oollā] et oolibam mulieres nefarias. Viri ergo ~~isti~~ iusti sunt hii iudicabunt eas iudicio adulterarum et iudicio effundentium sanguinem, quia adultere sunt et sanguis in manibus earum. Cum ydolis suis fornicate sunt. Hec enim dicit dominus deus: Adduc ad eas multitudinem et trade eas in tumultum et in rapinam et lapidentur lapidibus populorum et confodiantur gladiis eorum. Filios et filias earum interficient et domos earum igne succendent. Et auferam scelus de terra et discent omnes mulieres ne faciant secundum scelus earum. Et dabunt scelus vestrum super vos et peccata ydolorum vestrorum portabitis. Et scietis quia ego dominus deus.

Cap. xxiiii.

Et factum est verbum domini ad me in anno nono in mense decimo decima mensis dicens: Fili hominis scribe tibi nomen diei huius in qua confirmatus est rex babylonis adversum ierusalem hodie. Et dices per proverbium ad domum irritatricem parabolam et loqueris ad eos: Hec dicit dominus deus: Pone ollam eneam, pone inquam et mitte in ea aquam. Congere frusta eius in ea, omnem partem bonam, femur et armum, electa et ossibus plena. Pinguissimum pecus assume. Compone quoque strues ossium sub ea. Efferbuit coctio eius et discocta sunt ossa illius in medio eius. Propterea hec dicit dominus deus: Ve civitati sanguinum, olle cuius rubigo in ea est, et rubigo eius non exivit de ea. ~~per partes et~~ Per partes suas et eice eam. Non cecidit super eam sors. Sanguis enim eius in medio eius est. Super limpidissimam petram effudit ~~eum~~ illum. Non effudit illum super terram ut possit operiri pulvere. Ut super inducerem indignationem meam et vindicta ulciscerer. Dedi sanguinem eius super petram limpidissimam ne operiretur. Propterea hec dicit dominus deus: Ve civitati sanguinum cuius ego grandem faciam pyram. Co[^] Consumentur carnes et coquetur universa compositio et ossa tabescent. Pone quoque eam super prunas vacuam ut incalescat et liquefiat es eius et conflectur in medio eius inquinamentum eius et consumatur rubigo eius. Multo labore sudatum est et non exivit de ea nimia rubigo eius neque per ignem. Immunditia tua execrabilis quia mundare te volui et non es mundata a sordibus tuis. Sed nec mundaberis prius donec quiescere faciam indignationem meam in te. Ego dominus locutus sum. Venit et faciam. Non transeam nec parcam nec

[^] Congere ossa que igne succendam.

placabor. Iuxta vias tuas et
iuxta adinventiones tuas iudi
cavi te dicit dominus deus tuus.
Et factum est verbum domini ad me di
cens. Fili hominis ecce ego tollo
a te desiderabile oculorum tuorum
in plaga. et non plangens neque
plorabis neque fluent lacrime tue.
Ingemisce tacens. mortuorum
luctum non facies. Corona tua cir
cumligata sit tibi. et calciamenta
tua erunt in pedibus tuis. nec
amictu ora velabis. nec cibos lu
gentium comedes. Locutus sum
ergo ad populum mane. et mor
tua est uxor mea vespere. Feci
que mane sicut preceperat michi. Et
dixit ad me populus. Quare
non indicas nobis. quid ista
significent. que tu facis. Et di
xi ad eos. Sermo domini factus est
ad me dicens. Loquere domui is
rahel. Hec dicit dominus deus. Ec
ce ego polluam sanctuarium meum.
superbiam imperii vestri. et desidera
bile oculorum vestrorum. et super quo
pavet anima vestra. et filii vestri et
filie vestre. quas reliquistis gla
dio cadent. Et facietis sicut
feci. Ora amictu non velabi
tis. et cibos lugentium non come
detis. Coronas habebitis in capi
tibus vestris. et calciamenta in pe
dibus vestris. Non plangetis ne
que flebitis. sed tabescetis in iniqui
tatibus vestris. et unusquisque
gemet ad fratrem suum. Eritque e
zechiel vobis in portentum. Iuxta
omnia que fecit facietis cum ve
nerit istud. Et scietis quia ego

dominus deus. Et tu fili hominis
ecce in die qua tollam ab eis
fortitudinem eorum super quo requi
escunt anime eorum. et filios et
filias eorum in die illa. cum
venerit fugiens ad te ut annun
ciet tibi. in die inquam illa aperi
etur os tuum. cum eo qui fu
gerit. et loqueris et non sile
bis ultra. eris que eis in portentum.
Et scietis quia ego dominus.

(margin: et gaudium digni
tatis et desideri
um eorum oculorum)

Et factum Cap xxv.
est sermo domini ad me
dicens. Fili hominis
pone faciem tuam contra fili
os ammon. et prophetabis de eis.
Et dices filiis Ammon. Audite
verbum domini dei. Hec dicit dominus
deus. Pro eo quod dixistis Euge eu
ge super sanctuarium meum. quia
pollutum est. et super terram
israhel. quoniam desolata est. et super
domum iuda quoniam ducti sunt
in captivitatem. Idcirco. ego tra
dam te filiis orientalibus in
hereditatem. et collocabunt cau
las suas in te. et ponent in te
tentoria sua. Ipsi comedent
fruges tuas. et ipsi bibent lac
tuum. Daboque rabath in habi
taculum camelorum. et filios A
mon in cubile pecorum. Et scie
tis quia ego dominus. Quia hec
dicit dominus deus. Pro eo quod plau
sisti manu. et percussisti pede.
et gavisa es ex toto affectu
super terram israhel. idcirco ecce
extendam manum meam super
te. et tradam te in direptionem
gentium. et interficiam te de populis

et pdam te de terris et conteram.
Et scies quia ego dominus/ hec dicit
dominus deus. Pro eo quod dixerunt
moab et seyr. ecce sicut omnes
gentes domus iuda. idcirco ec
ce ego aperiam humerum moab de civi
tatibus. de civitatibus inquam eius et de
finibus eius inclitas terre beth
lesimoth et beelmeon et caria
thaim filiorum orientis cum filiis
amon. Et dabo eam in hereditate.
ut non sit ultra memoria filiorum
amon in gentibus. et in moab
faciam iudicia. et scient quia ego
dominus/ hec dicit dominus deus. Pro
eo quod fecit ydumea ultione ut
se vindicaret de filiis iuda. pec
cavit que delinquens et vindic
tam expetivit de eis. idcirco hec
dicit dominus deus. Extendam ma
num meam super ydumeam. et au
feram de ea hominem et iumen=
tum. et faciam eam desertam
ab austro. et qui sunt in dedan
gladio cadent. Et dabo ultione
meam super ydumea per manum
populi mei israhel. et facient
in edom iuxta iram meam. et
furorem meum. Et scient vin
dictam meam dicit dominus deus.
Hec dicit dominus deus. Pro eo quod fe
cerunt palestini vindictam
et ulti se sunt toto animo int=
ficientes et implentes inimi
citias veteres. Propterea hec dicit
dominus deus. Ecce ego extendam
manum meam super palestinos.
et interficiam interfectores et p
dam reliquias maritime regi
onis. faciamque in eis ultiones ma

gnas. arguens in furore. Et scient
quia ego dominus. cum dedero vin
dictam meam super eos. Cap. xxvi.

Et factum est in unde
cimo anno prima mensis
factus est sermo domini ad
me dicens. Fili hominis pro eo quod
dixit tyrus de ierusalem. euge con
fracte sunt porte populorum co
versa est ad me. implebo deserta
eius. Propterea hec dicit dominus deus. Ec
ce ego super te tyre. et ascendere fa
ciam ad te gentes multas sicut
ascendit mare fluctuans. Et dissi
pabunt muros tyri. et destruent
turres eius. Et radam pulverem
eius de ea. et dabo eam in limpidis
simam petram. siccatio sagenarum
erit in medio maris. quia ego
locutus sum ait dominus deus.
Et erit in direptionem gentibus.
filie quoque eius que sunt in agro
gladio interficientur. et scient quia ego dominus. et circumdabit te
munitionibus et comportabit ag
gerem in gyro. et levabit cont
te clypeum. et vineas et arietes
temperabit in muros tuos et tur
res tuas destruet in armatura
sua. Inundatione equorum eius
operiet te pulvis eorum. A so
nitu equitum et rotarum et curru
um. movebuntur muri tui. Cum
ingressus fuerit portas tuas quasi
quasi per introitum urbis dissipate.
ungulis equorum suorum conculcabit omnes plateas tuas. popu
lum tuum gladio cedet. et statue tue
nobiles in terram corruent. Vas
tabunt opes tuas. diripient ne
gotiationes tuas. Et destruent

muros tuos et domos tuas p-
claras subvertent. Et lapides tuos
et ligna tua et pulverem tuum in
medio aquarum ponent. Et quies-
cere faciam multitudinem canticorum
tuorum et sonitus cytharum tuarum
non audietur amplius. Et dabo
te in limpidissimam petram. Sic-
catio sagenarum eris nec edificabe-
ris ultra quia ego locutus sum ait
dominus deus. Hec dicit dominus deus
tyro. Numquid non a sonitu ruine
tue et gemitu interfectorum tuorum
cum occisi fuerint in medio tui
commovebuntur insule et descendent
de sedibus suis omnes principes ma-
ris et auferent exuvias suas
et vestimenta sua varia abicient
et induentur stupore. In terra sedebunt et
attoniti super repentino casu tuo ad-
mirabuntur. Et assumentes super te
lamentum dicent tibi. Quomodo peris-
ti que habitas in mari urbs in-
clita que fuisti fortis in mari cum
habitatoribus tuis quos formi-
dabant universi. Nunc stupebunt
naves in die ~~[struck]~~ pavoris tui
et turbabuntur insule in mari eo
quod nullus egrediatur ex te. Quia
hec dicit dominus deus. Cum dede-
ro te urbem desolatam sicut civi-
tates que non habitantur et
adduxero super te abyssum et o-
perient te aque multe et de-
traxero te cum hiis qui descen-
dunt in lacum ad populum sempi-
ternum et collocavero te in terra no-
vissima sicut solitudines vete-
res cum hiis qui deducuntur in lacum
ut non habiteris. Porro cum dede-
ro gloriam tuam in terra viven-
tium in nichilum redigam te et non
eris et requisita non invenieris
ultra in sempiternum dicit dominus
deus. Capitulum xxvii.

Et factum est verbum domini
ad me dicens. Tu ergo fi-
li hominis assume super
tyrum lamentum et dices tyro que ha-
bitat in introitu maris negoci-
ationi populorum ad insulas mul-
tas. Hec dicit dominus deus. O ty-
re tu dixisti. Perfecti decoris ego
sum et in corde maris sita. Fi-
nitimi tui qui te edificaverunt
impleverunt decorem tuum. Abieti-
bus de sanyr extruxerunt te
cum omnibus tabulatis maris.
Cedrum de libano tulerunt ut fa-
cerent tibi malum. Quercus de ba-
san dolaverunt in remos tuos. (in remos)
Transtra tua fecerunt tibi ex ebo-
re indico et pretoriola de insu-
lis ytalie. Byssus varia de egipto
texta est tibi in velum ut po-
neretur in malo. Iacinctus et pur-
pura de insulis elisa facta sunt (operimentum)
~~[struck]~~ tuum. Habitatores sy-
donis et aradii fuerunt remi-
ges tui. Sapientes tui tyre fac-
ti sunt gubernatores tui. Senes
biblii et prudentes eius habue-
runt nautas ad ministerium va-
rie supellectilis tue. Omnes naves ma-
ris et naute earum fuerunt in
populis negociationis tue. Per-
se et lidii et libies erant in
exercitu tuo viri bellatores tui
clipeum et galeam suspenderunt
in te pro ornatu tuo. Filii aradii

cum exercitu tuo erant super muros tuos in circuitu tuo. Sed et pygmei qui erant in turribus tuis pharetras suas suspenderunt in muris tuis per gyrum. Ipsi compleverunt pulchritudinem tuam. Carthaginenses negotiatores tui a multitudine cunctarum divitiarum. Argento et ferro stagno plumboque repleverunt nundinas tuas. Grecia et tubal et mosoch ipsi institutores tui mancipia et vasa erea adduxerunt populo tuo. De domo thogorma equos et equites et mulos adduxerunt ad forum tuum. Filii dedan negotiatores tui. Insule multe negotiatio manus tue. dentes eburneos et hebenos commutaverunt in pretio tuo. Syrus negotiator tuus propter multitudinem operum tuorum. gemmam et purpuram et scutulata et bissum et sericum et chodchod proposuerunt in mercatu tuo. Iuda et terra israhel ipsi institores tui in frumento primo balsamum et mel et oleum et resinam proposuerunt in nundinis tuis. Damascenus negotiator tuus in multitudine operum tuorum in multitudine diversarum opum. Dedan et grecia et mozel in nundinis tuis proposuerunt ferrum fabrefactum. Stacten et calamus in negotiatione tua. Dedan institores tui in tapetibus ad sedendum. Arabia et universi principes cedar ipsi negociatores manus tue. Cum agnis et arietibus et edis venerunt ad te negotiatores tui cum universis

pharetras

primis aromatibus et lapide precioso et auro que proposuerunt in mercatu tuo. Aran et chenne et eden negotiatores tui. Saba assur et chelmat venditores tui. Ipsi negotiatores tui multipharia in involucris iacincti et polimitorum gazarumque preciosarum que obvolute et astricte erant funibus. Cedros quoque habebant in negotiationibus tuis. Naves maris principes tui in negotiatione tua. Et repleta es et glorificata nimis in corde maris. In aquis multis adduxerunt te remiges tui. ventus auster contrivit te in corde maris. Divitie tue et thesauri tui et multiplex instrumentum tuum. naute tui et gubernatores tui. qui tenebant supellectilem tuam et populo tuo preerant. Viri quoque bellatores tui qui erant in te cum universa multitudine tua que est in medio tui cadent in corde maris in die ruine tue. A sonitu clamoris gubernatorum tuorum conturbabuntur classes. et descendent de navibus suis omnes qui tenebant remum. Naute et universi gubernatores maris in terra stabunt et eiulabunt super te voce magna et clamabunt amare et superiacient pulverem capitibus suis et cinere conspergentur. Et radent super te calvitium et accingentur ciliciis. et plorabunt te in amaritudine anime ploratu amarissimo. Et assument super te carmen lugubre et plangent te. Que est ut tyrus. que obmutuit in medio maris. que in exitu negocia-

glorificata

cotum tuarum de mari implesti populos multos. In multitudine divitiarum tuarum et populorum tuorum ditasti reges terre. Nunc contrita es a mari in profundis aquarum. Opes tue et omnis multitudo tua que erat in medio tui ceciderunt. Universi habitatores insularum obstupuerunt super te et reges earum omnes tempestate perculsi mutaverunt vultus. Negotiatores populorum sibilaverunt super te: ad nichilum deducta es et non eris in perpetuum.

Capitulum xxviii

Et factus est sermo domini ad me dicens: Fili hominis dic principi Tyri: hec dicit dominus deus: Eo quod elevatum est cor tuum et dixisti: deus ego sum et in cathedra dei sedi in corde maris, cum sis homo et non deus, et dedisti cor tuum quasi cor dei. Ecce sapientior es tu Daniele: omne secretum non est absconditum a te. In sapientia et prudentia tua fecisti tibi fortitudinem et acquisisti tibi aurum et argentum in thezauris tuis. In multitudine sapientie tue et in negotiatione tua multiplicasti tibi fortitudinem et elevatum est cor tuum quasi cor dei, idcirco ecce ego adducam super te alienos robustissimos gentium. Et nudabunt gladios suos super pulchritudinem sapientie tue et polluent decorem tuum. Interficient et detrahent te et morieris in interitu occisorum in corde maris. Numquid dices: deus ego sum, coram interficientibus te, cum sis

in robore tuo, propterea hec dicit dominus: Eo quod elevatum est cor tuum quasi cor dei etc.

homo et non deus in manu occidentium te. Morte incircumcisorum morieris in manu alienorum, quia ego locutus sum ait dominus deus. Et factus est sermo domini ad me dicens: Fili hominis leva planctum super regem Tyri et dices ei: hec dicit dominus deus: Tu signaculum similitudinis plenus sapientie et perfectus decore in deliciis paradisi dei fuisti. Omnis lapis preciosus operimentum tuum: sardius, topazius, et iaspis, crisolitus et onix, et berillus, saphirus et carbunculus et smaragdus. Aurum opus decoris tui et foramina tua in die qua conditus es preparata sunt. Tu cherub extentus et protegens et posui te in monte sancto dei. In medio lapidum ignitorum ambulasti perfectus in viis tuis a die conditionis tue donec inventa est iniquitas in te. In multitudine negotiationis tue repleta sunt interiora tua iniquitate et peccasti. Et eieci te de monte sancto dei et perdidi te cherub protegens de medio lapidum ignitorum. Et elevatum est cor tuum in decore tuo. In terram proieci te ante faciem regum dedi te ut cernerent te. In multitudine iniquitatum tuarum et iniquitate negotiationis tue polluisti sanctificationem tuam. Producam ergo ignem de medio tui qui comedat te et dabo te in cinerem super terram in conspectu omnium videntium te. Omnes qui viderint te in gentibus obstupescent super

perdidisti sapientiam tuam in decore tuo

te Nichil factus es et non eris
in perpetuum. Et factus est sermo
domini ad me dicens. Fili hominis
pone faciem tuam contra Sydo-
nem et prophetabis de ea et dices
Hec dicit dominus deus Ecce ego
ad te Sydon et glorificabor in medio
tui Et scient quia ego dominus
cum fecero in ea iudicia et sanc-
tificatus fuero in ea Et inmittam
ei pestilenciam et sanguinem in pla-
teis eius et corruent interfecti
in medio eius gladio per circui-
tum. Et scient quia ego dominus
Et non erit ultra domui israhel
offendiculum amaritudinis et
spina dolorem inferens undi-
que per circuitum eorum qui adver-
santur eis Et scient quia
ego dominus deus ~~hec dicit do-~~
~~minus~~ hec dicit dominus deus Cum
congregavero domum israhel
de populis in quibus dispersi sunt
sanctificabor in eis coram gen-
tibus et habitabunt in terra sua
quam dedi servo meo iacob. et ha-
bitabunt in ea securi. et edifi-
cabunt domos ~~et~~. plantabunt
que vineas. Et habitabunt con-
fidenter cum fecero iudicia in
omnibus qui adversantur eis
per circuitum Et scient quia ego
dominus deus eorum Capitulum xxix.

In anno decimo in decimo
mense. xii die mensis. fac-
tum est verbum domini ad me di-
cens. Fili hominis pone faci-
em tuam contra pharaonem regem
egipti. et prophetabis de eo et
de egipto universa. loquere et di-
ces. hec dicit dominus deus Ecce
ego ad te pharao rex egipti dra-
co magne qui cubas in medio
fluminum tuorum Et dicis Meus
est fluvius et ego feci memet
ipsum Et ponam frenum in ma-
xillis tuis Et adglutinabo pis-
ces fluminum tuorum squamis
tuis adherebunt et extraham te de medio fluminum tuorum
et universi pisces tui squamis tuis adherebunt Et proiciam te in de-
sertum et omnes pisces fluminis
tui super faciem terre cades Non
colligeris neque congregaberis
bestiis terre et volatilibus celi
dedi te ad devorandum Et scient
omnes habitatores egipti quia ego
dominus pro eo quod fuisti baculus arun-
dineus domui israhel Quando ap-
prehenderunt te manu et confrac-
tus es et lacerasti omnem hume-
rum eorum. et innitentibus super te
comminutus es. et dissolvisti omnes
renes eorum Propterea hec dicit dominus
deus Ecce ego adducam super te
gladium et interficiam de te homi-
nem et iumentum Et erit terra
egipti in desertum et solitudinem
Et scient quia ego dominus pro
eo quod dixeris fluvius meus
est et ego feci eum. Ideo ecce
ego ad te et ad flumina tua dabo
que terram egipti in solitudines
gladio dissipata a turre syenes
usque ad terminos ethyopie Non
pertransibit eam pes hominis neque
pes iumenti gradietur in ea
et non habitabitur xl annis Et
dabo que terram egipti desertam in me-
dio terrarum desertarum et civitates eius
in medio urbium subversarum et erunt
desolate xl annis
dispergam egiptios in naciones
et ventilabo eas in terras Quia
hec dicit dominus deus post finem
xl annorum congregabo egiptum

de populis in quibus dispersi fuerant et reducam captivitatem Egypti et collocabo eos in terra Phatures in terra nativitatis sue et erunt ibi in regnum humile. Et inter regna cetera erit humillimum et non elevabitur ultra super nationes. Et imminuam eos ne imperent gentibus. Neque erunt ultra domui Israhel in confidentia docentes iniquitatem ut fugiant et sequantur eos. Et scient quia ego dominus deus. Et factum est in vicesimo et septimo anno in primo in una mensis factum est verbum domini ad me dicens. Fili hominis Nabuchodonosor rex Babilonis servire fecit exercitum suum servitute magna adversum Tyrum. Omne caput decalvatum et omnis humerus depilatus est. Et merces non est reddita ei neque exercitui eius de Tyro pro servitute qua servivit mihi adversus eam. Propterea hec dicit dominus deus. Ecce ego dabo Nabuchodonosor regem Babilonis in terra Egypti et accipiet multitudinem eius et depredabitur manubias eius et diripiet spolia eius et erit merces exercitui illius et operi quo servivit adversus eam. Dedi ei terram Egypti pro eo quod laboraverit mihi ait dominus deus. In die illo pullulabit cornu domui Israhel et tibi dabo apertum os in medio eorum et scient quia ego dominus.

Capitulum xxx.

Et factum est verbum domini ad me dicens. Fili hominis propheta et dic hec dicit dominus deus. Ululate ve ve diei quia iuxta est dies et appropinquabit dies domini dies nubis tempus gentium erit. Et veniet gladius in Egyptum et erit in Ethyopia pavor cum ceciderint vulnerati in Egypto et ablata fuerit multitudo illius et destructa fundamenta eius. Ethyopia et Libia et Lidii et omne reliquum vulgus et Chub et filii terre federis cum eis gladio cadent. Hec dicit dominus deus. Et corruent fulcientes Egyptum et destruetur superbia imperii eius. A turre Syenes gladio cadent in ea ait dominus exercituum. Et dissipabuntur in medio terrarum desolatarum et urbes eius in medio civitatum desertarum erunt. Et scient quia ego dominus cum dedero ignem in Egypto et attriti fuerint omnes auxiliatores eius. In die illa egredientur nuntii a facie mea in trieribus ad conterendam Ethiopie confidentiam. Et erit pavor in eis in die Egypti quia absque dubio veniet. Hec dicit dominus deus. Et cessare faciam multitudinem Egypti in manu Nabuchodonosor regis Babilonis. Ipse et populus eius cum eo fortissimi gentium adducentur ad disperdendam terram et evaginabunt ~~[struck]~~ suos super Egyptum et implebunt terram interfectis. Et faciam alveos fluminum aridos et tradam terram in manu pessimorum et dissipabo terram et plenitudinem eius in manu alienorum. Ego dominus

[Marginal notes: cassata ... ; pavor ; mercedi ; gladios]

locutus sum. Hec dicit dominus
deus. Et disperdam simulachra
et cessare faciam ydola de me
phis. et dux de terra egipti
non erit amplius. Et dabo
terrorem in terra egipti. Et dis
perdam terram phatures. Et da
bo amplius ignem in thaphnis
et faciam iudicia in alexandria
et effundam ~~meam~~ indigna
cionem meam super pelusium ro
bur egipti et interficiam mul
titudinem alexandrie et dabo
ignem in egipto quasi parturi
ens dolebit pelusium et alexan
dria erit dissipata et in me
phis angustie cottidiane. Iu
uenes elyopoleos et bubasti gla
dio cadent. et ipsi captiui du
centur. Et in thaphnis nigres
cet dies cum contriuero ibi scep
tra egipti et defecerit in ea super
bia potencie eius. Ipsam nu
bes operiet. filie autem eius
in captiuitatem ducentur et
faciam iudicia in egipto. Et
scient quia ego dominus. Et fac
tum est in undecimo anno
in primo mense in septima me
sis. Factum est verbum domini ad
me dicens. Fili hominis brachi
um pharaonis regis egipti ego
confregi. Ecce ~~..~~ non est obuo
lutum ut restitueretur ei sani
tas. et ligaretur pannis lin
teolis. et recepto robore posset
tenere gladium. Propterea hec dicit
dominus deus. Ecce ego ad pha
raonem regem egipti et commi
nuam brachium eius forte sed con

// vt fasciaretur

fractum. et deiciam gladium de
manu eius. Et dispergam egiptum
in gentibus et ventilabo eos in
terris. Et confortabo brachia re
gis babilonis dabo que gladium me
um in manu eius. Et confringam
brachia pharaonis et gement ge
mitibus interfecti coram facie eius.
Et confortabo brachia eius regis
babilonis et brachia pharaonis
concident. Et scient quia ego
dominus. cum dedero gladium me
um in manu regis babilonis
et extenderit eum super terram
egipti. Et dispergam egiptum in
naciones et ventilabo eos in ter
ras. Et scient quia ego dominus
deus. Capitulum xxxi.

Et factum est in unde
cimo anno in tercio me
se in una mensis fac
tum est verbum domini ad me dicens.
Fili hominis dic pharaoni regi egip
ti et populo eius. Cui similis ef
fectus es in magnitudine tua. Ecce
assur quasi cedrus in libano. pul
cher ramis. et frondibus nemo
rosus. excelsus que altitudine. et in
ter condensas frondes. eleuatum est
cacumen eius. aque nutrierunt
illum. abissus exaltauit eum.
Flumina eius manabant in cir
cuitu radicum eius. et riuos suos
emisit ad uniuersa ligna regionis.
Propterea eleuata est altitudo eius
super omnia ligna regionis. et mul
tiplicata sunt ~~arbusta~~ eius. et ele
uati sunt rami eius ~~...~~
pre aquis multis. Cumque extendis
set umbram suam in ramis eius

arb- fra

fecerunt nidos omnia volatilia
celi et sub frondibus eius genue
runt omnes bestie saltuum et sub um
braculo eius habitabat cetus gen
cium plurimarum Erat quoque pulcherrimus
in magnitudine sua et in dilata
cione arbustorum suorum Erat enim
radix illius iuxta aquas mul
tas Cedri non fuerunt altiores
illo in paradiso dei abietes non ad
equauerunt summitatem eius et pla
tani non fuerunt equi frondibus
eius ~~Omne lignum paradisi dei non~~
~~abietes non adequauerunt summita~~
~~tem eius et platani non fuerunt~~
~~equi frondibus eius.~~ Omne lignum
paradisi dei non est assimilatum
illi pulcritudini eius quia specio
sum feci eum et multis condemp
sis quoque frondibus Et emulata sunt
eum omnia voluptatis ligna que
erant in paradiso dei. Propterea hec dicit
dominus deus Pro eo quod sublimatus
est in altitudine et dedit summi
tatem suam virentem atque condemp
sam et elevatum est cor eius in alti
tudine sua tradidi eum in ma
nu fortissimi gentium faciens
faciet ei iuxta impietatem eius
eieci eum. Et succident eum alie
ni et crudelissimi nationum et pro
icient eum super montes Et in
cunctis convallibus corruent ra
mi eius et confringentur arbusta
eius in universis rupibus terre
Et recedent de umbraculo ei
us omnes populi terre et relinquent
eum. In ruina eius habitaue
runt omnia volatilia celi et in ra
mis eius fuerunt universe bestie
regionis Quam ob rem non eleva
buntur in altitudine sua omnia
ligna aquarum neque ponent sub
limitatem suam inter nemorosa
atque frondosa nec stabunt in su
blimitate eorum omnia que irri
gantur aquis quia omnes tradi
ti sunt in mortem ad terram ultimam
in medio filiorum hominum ad eos qui
descendunt in lacum Hec dicit dominus
deus In die qua descendit ad in
feros induxi luctum operui eum
abysso et prohibui flumina eius
et coercui aquas multas Con
tristatus est super eum libanus
et omnia ligna agri concussa sunt
A sonitu ruine eius commovi gen
tes cum deducerem eum ad infer
num cum hiis qui descendebant
in lacum Et consolata sunt in
terra infima omnia ligna volup
tatis egregia atque preclara in liba
no universa que irrigabantur
aquis. Nam et ipsi cum eo descen
dent ad infernum Ad interfectos gla
dio et brachium uniuscuiusque sede
bit sub umbraculo eius in medio
nationum Cui assimilatus es o
~~medite~~ atque sublimis inter ligna
voluptatis Ad terram ultimam in
medio incircumcisorum dormies
cum his qui interfecti sunt gladio
Ipse est pharao et omnis multi
tudo eius dicit dominus deus Capitulum

Et factum est in xxxii.
duodecimo anno in mense
duodecimo in una men
sis factum est verbum domini ad me
dicens Fili hominis assume lamen
tum super pharaonem regem egipti

[illegible]

o inclite

Ecce deductus es cum lignis voluptatis

et dices ad eum. leoni gentium assimilatus es et draconi qui est in mari. Et ventilabas cornu in fluminibus tuis et conturbabas aquas pedibus tuis et conculcabas flumina eorum. Propterea hec dicit dominus deus. Expandam super te rethe meum in multitudine populorum multorum et extraham te in sagena mea et proiciam te in terram. Super faciem agri abiciam te et habitare faciam super te omnia volatilia celi et saturabo de te bestias universe terre et dabo carnes tuas super montes et implebo colles tuos sanie tua et irrigabo terram fetore sanguinis tui super montes et valles implebuntur ex te. Et operiam te cum extinctus fueris celos et nigrescere faciam stellas eius solem nube tegam et luna non dabit lumen suum. Omnia luminaria celi merere faciam super te et dabo tenebras super terram tuam dicit dominus deus. et irritabo cor populorum multorum cum induxero contritionem tuam in gentibus super terras quas nescis. Et stupescere faciam super te populos multos et reges eorum horrore nimio formidabunt super te. cum volare ceperit gladius meus super faciem facies eorum. Et obstupescent repente singuli pro anima sua in die ruine sue. Quia hec dicit dominus deus. Gladius regis babilonis veniet tibi in gladiis fortium deiciam multitudinem tuam. Inexpugnabiles gentes

cum

thren

horrore

omnes hee. Et vastabunt superbiam egipti et dissipabitur multitudo eius. Et perdam omnia iumenta eius que erant super aquas plurimas. Et non conturbabit eas pes hominis ultra neque ungula iumentorum turbabit eas. Tunc purissimas reddam aquas eorum et flumina eorum quasi oleum adducam ait dominus deus. cum dedero terram egipti desolatam. Deseretur autem terra a plenitudine sua quando percussero omnes habitatores eius. Et scient quia ego dominus. Planctus est ut plangent eum filie gentium plangent eum super egiptum et super multitudinem eius plangent eum ait dominus deus. Et factum est in duodecimo anno. in quintadecima mensis. factum est verbum domini ad me dicens. Fili hominis cane lugubre super multitudine egipti. et detrahe eam. ipsam et filias gentium robustarum ad terram ultimam cum hiis qui descendunt in lacum. Quo pulchrior es descende et dormi cum incircumcisis. In medio interfectorum gladio cadent. gladius datus est attraxerunt eum et omnes populi eius. loquentur ei. potentissimi robustorum de medio inferni qui cum auxiliatoribus eius interfecti descenderunt et dormierunt incircumcisi gladio. Ibi assur et omnis multitudo eius in circuitu illius sepulcra eorum omnes interfecti et qui ceciderunt gladio quorum data sunt sepulchra in novissimis laci. Et facta est multitudo eius per gyrum sepulchri eius et universi interfecti cade

tes qui ceciderunt gladio qui de
scenderunt incircumcisi ad terram infimam qui posuerunt terrorem suum in terra viventium et portaverunt ignominiam suam cum his qui descendunt in lacum. In medio interfectorum posuerunt cubile eius in universis populis eius incircumcisi sepulchra eius omnes incircumcisi interfectique gladio dederunt enim terrorem in terra viventium et portaverunt ignominiam suam cum his qui descendunt in lacum in medio interfectorum positi sunt. Ibi Mosoch et Tubal et omnis multitudo eius in circuitu illius sepulchra eius omnes incircumcisi interfecti et cadentes gladio quia dederunt formidinem suam in terra viventium et non dormient cum fortibus cadentibusque et incircumcisis qui descenderunt ad infernum cum armis suis et posuerunt gladios suos sub capitibus suis et fuerunt iniquitates eorum in ossibus eorum quia terror fortium facti sunt in terra viventium. Et tu ergo in medio incircumcisorum contereris et dormies cum interfectis gladio. Ibi Idumea et reges eius omnes duces eius qui dati sunt cum exercitu suo cum interfectis gladio et qui cum incircumcisis dormierunt et cum his qui descendunt in lacum. Ibi principes aquilonis omnes cum interfectis gladio et portaverunt confusionem suam cum his

qui descendunt in lacum. Vidit eos pharao et consolatus est super universa multitudine sua que interfecta est gladio. Et portaverunt confusionem suam cum his qui descendunt in lacum pharao et omnis exercitus eius ait dominus deus. Quia dedit terrorem suum in terra viventium. Et dormivit in medio eius incircumcisorum cum interfectis ait dominus deus. Capitulum xxxiij.

Et factum est verbum domini ad me dicens. Fili hominis loquere ad filios populi tui et dices ad eos. Terra cum induxero super eam gladium et tulerit populus terre virum unum de novissimis suis et constituerit eum super se speculatorem et viderit gladium venientem super terram et cecinerit buccina et annunciaverit populo audiens autem quisquis ille est sonitum buccine non se observavit venerit que gladius et tulerit eum ~~gladius~~ sanguis ipsius super caput eius erit. Sonum buccine audivit et non se observavit. Sanguis eius in ipso erit. Si autem se custodierit animam suam salvabit. Quod si speculator viderit gladium venientem ~~et non~~ non insonuerit buccina et populus non se custodierit veneritque gladius et tulerit de eis animam ille quidem in iniquitate sua captus est sanguinem autem eius de manu speculatoris requiram. Et tu fili hominis speculatorem dedi te domui israhel. Audiens ergo ex ore meo sermonem annunciabis eis

Sanguis

ex ore me. Si me dicente ad impium: impie morte morieris: non fueris locutus ut se custodiat impius a via sua, ipse impius in iniquitate sua morietur. Sanguinem autem eius de manu tua requiram. Si autem annunciante te ad impium ut a viis suis convertatur, non fuerit conversus a via sua, ipse in iniquitate sua morietur. Porro tu animam tuam liberasti. Tu ergo fili hominis dic ad domum israhel. Sic locuti estis dicentes: Iniquitates nostre et peccata nostra super nos sunt et in ipsis nos tabescimus. quomodo ergo vivere poterimus. Dic ad eos. Vivo ego dicit dominus deus nolo mortem impii, sed ut revertatur impius a via sua et vivat. Convertimini a viis vestris pessimis. et quare moriemini domus israhel. Tu itaque fili hominis dic ad filios populi tui. Iusticia iusti non liberabit eum in quacumque die peccaverit. Et impietas impii non nocebit ei in quacumque die conversus fuerit ab impietate sua. Et iustus non poterit vivere in iusticia sua in quacumque die peccaverit. Et impietas impii non nocebit ei in quacumque die conversus fuerit. Etiam si dixero iusto quod vita vivat. et confisus in iusticia sua fecerit iniquitatem. omnes iusticie eius oblivioni tradentur. et in iniquitate sua quam ipse operatus est in ipsa morietur. Si autem dixero impio morte morieris et egerit penitentiam a peccato suo fecerit que iudicium et iusticiam, pignus que restituerit ille impius rapinamque reddiderit in mandatis vite ambulaverit. nec fecerit quicquam iniustum. vita vivet et non morietur. Omnia peccata eius que peccavit non imputabuntur ei. Iudicium et iusticiam fecit. vita vivet. Et dixerunt filii populi tui. Non est equi ponderis via domini. Et ipsorum via iniusta est. Cum enim recesserit iustus a iusticia sua fecerit que iniquitates morietur in eis. Et cum recesserit impius ab impietate sua fecerit que iudicium et iusticiam vivet in eis. Et dicitis. Non est recta via domini. Unumquemque iuxta vias suas iudicabo de vobis domus israhel. Et factum est in duodecimo anno in decimo mense in quinta mensis transmigrationis nostre venit ad me qui fugerat de ierusalem dicens vastata est civitas. Manus autem domini facta fuerat ad me vespere antequam veniret qui fugerat. Aperuitque os meum donec veniret ad me mane et aperto ore meo non silui amplius. Et factum est verbum domini ad me dicens. Fili hominis qui habitant in ruinosis super humum israhel. loquentes dicunt. Unus erat abraham. et hereditate possedit terram. Nos autem multi sumus nobis data est terra in possessionem. Idcirco dices ad eos Hec dicit dominus deus. Qui in sanguine comeditis et oculos vestros levatis ad immundicias vestras et sanguinem funditis numquid terram hereditate possidebitis. Stetistis in gladiis vestris fecistis abhominationes vestras et unusquisque uxorem proximi sui

polluitis et terram hereditate possidebitis. Stetistis in gladiis vestris. Haec dices ad eos: Sic dicit dominus deus: Vivo ego quia qui in ruinis habitant gladio cadent et qui in agro est bestiis tradetur ad devorandum qui autem in presidiis et in speluncis sunt peste morientur. Et dabo terram in solitudinem et in desertum et deficiet superba fortitudo eius. Et desolabuntur montes israhel eo quod nullus sit qui per eos transeat. Et scient quia ego dominus cum dedero terram eorum desolatam et desertam propter abhominationes suas universas quas operati sunt. Et tu fili hominis filii populi tui qui loquuntur de te iuxta muros et in hostiis domorum et dicunt unus ad alterum vir ad proximum suum loquentes: Venite et audiamus quis sit sermo egrediens a domino. Et veniunt ad te quasi si ingrediatur populus et sedent coram te populus meus. Et audiunt sermones tuos et non faciunt eos quia in canticum oris sui vertunt illos et avariciam suam sequitur cor eorum et eris eis quasi carmen musicum quod suavi dulcique sono canitur. Et audiunt verba tua et non faciunt ea. Et cum venerit quod predictum est ecce enim venit tunc scient quod propheta fuerit inter eos. Capitulum xxxiiii.

Et factum est verbum domini ad me dicens: Fili hominis propheta de pastoribus israhel propheta et dices pastoribus: Haec dicit dominus deus: Ve pastoribus israhel qui pascebant semet ipsos. Nonne greges pascuntur a pastoribus? Lac comedebatis et lanis operiebamini et quod crassum erat occidebatis gregem autem meum non pascebatis. Quod infirmum fuit non consolidastis et quod egrotum non sanastis. Et quod confractum est non alligastis et quod abiectum est non reduxistis et quod perierat non quesistis sed cum austeritate imperabatis eis et cum potentia. Et disperse sunt oves eo quod non esset pastor et facte sunt in devorationem omnium bestiarum agri et disperse sunt. Erraverunt greges mei in cunctis montibus et in universo colle excelso. Et super omnem faciem terre dispersi sunt greges mei et non erat qui requireret. Non erat qui requireret inquam. Propterea pastores audite verbum domini. Vivo ego dicit dominus deus quia pro eo quod facti sunt greges mei in rapinam et oves mee in devorationem omnium bestiarum agri eo quod non esset pastor. Neque enim quesierunt pastores gregem meum sed pascebant pastores semet ipsos et greges meos non pascebant. Propterea pastores audite verbum domini: Haec dicit dominus deus: Ecce ego ipse super pastores requiram gregem meum de manu eorum. Et cessare faciam eos ut ultra non pascant gregem meum nec pascant amplius pastores semet ipsos et liberabo gregem meum de ore eorum et non erit eis ultra in escam. Quia haec dicit dominus deus: Ecce

ego ipse requiram oves meas et visitabo eas. Sicut visitat pastor gregem suum in die quando fuerit in medio ovium suarum dissipatarum, sic visitabo oves meas et liberabo eas de omnibus locis in quibus dispersae fuerant in die nubis et caliginis. Et educam eas de populis et congregabo eas de terris et inducam eas in terram suam. Et pascam eas in montibus ysrahel in rivis et in cunctis sedibus terrae. In pascuis uberrimis pascam eas et in montibus excelsis ysrahel erunt pascuae earum. Ibi requiescent in herbis virentibus et in pascuis pinguibus pascentur super montes ysrahel. Ego pascam oves meas et ego eas accubare faciam dicit dominus deus. Quod perierat requiram et quod abiectum fuerat reducam et quod confractum fuerat alligabo et quod infirmum fuerat consolidabo et quod pingue et forte custodiam. Et pascam illas in iudicio. Vos autem greges mei haec dicit dominus deus. Ecce ego iudico inter pecus et pecus arietum et hircorum. Nonne satis vobis erat pascua bona depasci? Insuper et reliquias pascuarum vestrarum conculcastis pedibus vestris. Et cum purissimam aquam biberetis reliqua pedibus vestris turbabatis. Et oves meae his quae conculcata pedibus vestris fuerant pascebantur et quae pedes vestri turbaverant haec bibebant. Propterea haec dicit dominus deus ad eos. Ecce ego ipse iudico inter pecus pingue et macilentum. Pro eo quod

t silvis

suis

lateribus et humeris impingebatis et cornibus vestris ventilabatis omnia infirma pecora donec dispergerentur foras. Salvabo gregem meum et non erit ultra in rapinam et iudicabo inter pecus et pecus. Et suscitabo super ea pastorem unum qui pascat ea servum meum david. Ipse pascet eas et ipse erit eis in pastorem. Ego autem dominus ero eis in deum et servus meus david princeps in medio eorum. Ego dominus locutus sum. Et faciam cum eis pactum pacis et cessare faciam pessimas bestias de terra et qui habitant in deserto securi dormient in saltibus. Et ponam eos in circuitu collis mei benedictionem et deducam imbrem in tempore suo, pluviae benedictionis erunt. Et dabit lignum agri fructum suum et terra dabit germen suum et erunt in terra sua absque timore. Et scient quia ego dominus cum contrivero catenas iugi eorum et eruero eos de manu imperantium sibi. Et non erunt ultra in rapinam gentibus neque bestiae terrae devorabunt eos sed habitabunt confidenter absque ullo terrore. Et suscitabo eis germen nominatum et non erunt ultra imminuti fame in terra neque portabunt amplius obprobrium gentium. Et scient quia ego dominus deus eorum cum eis et ipsi populus meus domus ysrahel ait dominus deus. Vos autem greges mei greges pascuae meae homines estis et ego dominus deus vester, dicit dominus deus. Cap xxxv

Et factus est sermo domini ad me dicens Fili hominis pone faciem tuam adversum montem Seyr et prophetabis de eo et dices illi Hec dicit dominus deus Ecce ego ad te mons Seyr et extendam manum meam super te et dabo te desolatum atque desertum. Urbes tuas demoliar et tu desertus eris Et scies quia ego dominus eo quod fueris inimicus sempiternus et concluseris filios israhel in manus gladii in tempore afflictionis eorum in tempore iniquitatis extreme Propterea vivo ego dicit dominus deus quoniam sanguini tradam te et sanguis te persequetur et cum sanguinem oderis sanguis persequetur te Et dabo montem Seyr desolatum et desertum et auferam de eo euntem et redeuntem et implebo montes eius occisorum suorum in collibus tuis et in vallibus et in torrentibus interfecti gladio cadent In solitudines sempiternas tradam te et civitates tue non habitabuntur Et scietis quia ego dominus deus eo quod dixeris due gentes et due terre mee erunt et hereditate possidebo eas cum dominus esset ibi Propterea vivo ego dicit dominus deus quia faciam iuxta iram tuam et secundum zelum tuum quem fecisti odio habens eos et notus efficiar per eos cum te iudicavero Et scies quia ego dominus audivi universa obprobria tua que locutus es de montibus israhel dicens Deserti nobis dati sunt ad devorandum Et insurrexistis super me ore vestro et derogastis adversum me verba vestra ego audivi Hec dicit dominus deus letante universa terra in solitudinem te redigam Sicut gavisus es super hereditatem domus israhel eo quod fuerit dissipata sic faciam tibi Dissipatus eris mons Seyr et omnis Ydumea Et scient quia ego dominus

36

Tu autem Capitulum xxxvi fili hominis propheta super montes israhel et dices Montes israhel audite verbum domini Hec dicit dominus deus Eo quod dixit inimicus de vobis euge altitudines sempiterne date sunt nobis in hereditate propterea vaticinare et dic Hec dicit dominus deus Pro eo quod desolati estis et conculcati per circuitum et facti in hereditatem reliquis gentibus et ascendistis super labium lingue et obprobrium populi propterea montes israhel audite verbum domini dei Hec dicit dominus deus montibus et collibus torrentibus vallibusque et desertis parietibus urbibus derelictis que depopulate sunt et subsannate a reliquis gentibus et de Ydumea universa que dederunt terram meam sibi in hereditate cum gaudio et ex toto corde et ex animo et eiecerunt eam ut vastarent Propterea vaticinare super humum israhel et dices montibus et collibus iugis et vallibus Hec dicit dominus deus Ecce ego in zelo meo et in furore meo locutus sum eo quod confusionem gentium sustinueritis

Idcirco dicit dominus deus Ego levavi manum meam in gentes que in circuitu vestro sunt ipse confusionem suam portent. Vos autem montes israhel ramos vestros expandite et fructum vestrum afferatis ad populum meum israhel. prope est enim ut veniat. Quia ecce ego ad vos et convertar ad vos et arabimini et accipietis sementem et multiplicabo in vobis homines omnemque domum israhel Et habitabuntur Et crescent Et habitare vos faciam sicut a principio bonisque donabo maioribus quam habuistis ab initio Et scietis quia ego sum dominus Et adducam super vos homines populum meum israhel Et hereditate possidebunt te et eris eis in hereditatem et non addes ultra ut absque eis sis. Hec dicit dominus deus Pro eo quod dicunt de vobis devoratrix hominum es et suffocans gentem tuam Propterea homines non comedes amplius et gentem tuam non necabis ultra ait dominus deus Nec audita faciet in te amplius confusionem gentium et obprobrium populorum nequaquam portabis et gentem tuam non amittes amplius ait dominus deus Et factum est verbum domini ad me dicens Fili hominis domus israhel habitaverunt in domo sua et polluerunt eam in viis suis et in studiis suis ~~iuxta~~ eorum coram me Effudi indignationem meam super eos pro

civitates. et ruinosa instaurabuntur. et replebo vos hominibus et iumentis. et multiplicabuntur.

iuxta immunditiam menstruate facta est via eorum coram

sanguine que effuderunt super terram et in ydolis suis polluerunt eam. Et dispersi eos in gentes et ventilati sunt in terris iuxta vias eorum et adinventiones iudicavi eos Et ingressi sunt ad gentes ad quas introierunt et polluerunt nomen sanctum meum cum diceretur de eis populus domini est iste et de terra eius egressi sunt Et peperci nomini sancto meo quod polluerat domus israhel in gentibus ad quas ingressi sunt. Idcirco dices ad domum israhel Hec dicit dominus deus Non propter vos faciam domus israhel sed propter nomen sanctum meum quod polluistis in gentibus ad quas intrastis. Et sanctificabo nomen meum magnum quod pollutum est inter gentes quia ego dominus ait dominus deus cum sanctificatus fuero in vobis coram eis Tollam quippe vos de gentibus et congregabo vos de universis terris et adducam vos in terram vestram Et effundam super vos aquam mundam et mundabimini ab omnibus inquinamentis vestris et ab universis ydolis vestris mundabo vos Et dabo vobis cor ~~tamen~~ et spiritum meum ponam in medio vestri Et faciam ut in preceptis meis ambuletis et iudicia mea custodiatis et operemini Et habitabitis in terra quam dedi patribus vestris et eritis michi in populum et ego ero vobis in deum Et salvabo vos de universis inquinamentis vestris Et vocabo frumentum et multiplicabo

novum

Illud et no ponam vobis famem
Et multiplicabo fructum ligni et
genimina agri ut non portetis
ultra obprobrium famis in genti
bus Et recordabimini bonorum et
displicebunt vobis iniquitates
vre et scelera vra Non propter vos
ego faciam ait dominus deus no
tum sit vobis Confundimini hec
dicit dominus deus In die q̃ mun
dero vos ex omnibus iniquitati
bus vris et habitare fecero ur
bes et instauranero ruinosa et
terra desolata fuit exculta que
quondam fuerat desolata in ocu
lis omnis viatoris dicent Terra
illa inculta facta est ut ortus
voluptatis et civitates deserte
et destitute atque suffosse munite
sederunt Et scient gentes
quecumque derelicte fuerint in circuitu
vro quia ego dominus edificavi
dissipata plantavique inculta E
go dominus locutus sum et fecerim
Hec dicit dominus deus Adhuc a
in hoc venient me domus ysra
hel ut faciam eis multiplicabo
eos sicut gregem hominum ut gre
gem sanctum ut gregem ierusalem in
sollempnitatibus eius Sic erunt
civitates deserte plene gregibus
hominum Et scient quia ego dominus

Et facta Capitulum xxxvii
est super me manus
domini et eduxit me in
spiritu domini et dimisit me in medio
campi qui erat plenus ossibus
et circumduxit me per ea in gyro
Erant autem multa valde super
faciem campi siccaque vehem
ter Et dixit ad me Fili hominis
putas ne vivent ossa ista Et
dixi domine deus tu nosti Et
dixit ad me Vaticinare de ossi
bus istis et dices eis Ossa ari
da audite verbum domini hec dicit
dominus deus ossibus hiis Ecce
ego intromittam in vos spiritum
et vivetis Et dabo super vos ne
vos et succrescere faciam super vos
carnes et superextendam in vobis
cutem et dabo vobis spiritum et vi
vetis Et scietis quia ego dominus.
Et prophetavi sicut preceperat michi
Factus est autem sonitus prophe
tante me et ecce commotio Et
accesserunt ossa ad ossa unum
quodque ad iuncturam suam Et vidi
et ecce super ea nervi et carnes
ascenderunt Et extensa est in
eis cutis desuper et spiritum non ha
bebant Et dixit ad me Vatici
nare ad spiritum vaticinare fili ho
minis et dices ad spiritum hec dicit
dominus deus A quatuor ventis
veni spiritus et insuffla super inter
fectos istos et reviviscant Et
prophetavi sicut preceperat michi
Et ingressus est in ea spiritus
et vixerunt steteruntque super pe
des suos exercitus grandis ni
mis valde Et dixit ad me
Fili hominis ossa hec universa do
mus ysrahel est Ipsi dicunt
Aruerunt ossa nostra et periit
spes nostra et abscisi sumus Propter
ea vaticinare et dices ad eos
hec dicit dominus deus Ecce ego
aperiam tumulos vestros et edu
cam vos de sepulcris vestris po

pulo meus et introducam vos in terram israhel. Et scietis quia ego dominus cum aperuero sepulchra vestra et eduxero vos de tumulis vestris popule meus et dedero spiritum meum in vobis et vixeritis. Et requiescere vos faciam super humum vestram. Et scietis quia ego dominus locutus sum et feci ait dominus deus. Et factus est sermo domini ad me dicens. Et tu fili hominis sume tibi lignum unum et scribe super illud iude et de filiis israhel sociis eius. Et tolle lignum alterum et scribe super illud Joseph lignum effraym et cuncte domus israhel sociorumque eius. Et adiunge illa unum ad alterum tibi in lignum unum et erunt in unionem in manu tua. Cum autem dixerint ad te filii populi tui loquentes. nonne indicas nobis quid in hiis tibi velis. loqueris ad eos. Hec dicit dominus deus. Ecce ego assumam lignum Joseph quod est in manu effraym et tribus israhel que iuncte sunt ei. et dabo eas pariter cum ligno iuda et faciam eas in lignum unum. et erunt unum in manu eius. Erunt autem ligna super que scripseris in manu tua in oculis eorum. et dices ad eos. Hec dicit dominus deus. Ecce assumam filios israhel de medio nacionum ad quas abierunt. et congregabo eos undique. et adducam eos ad humum suam. et faciam eos gentem unam in terra in montibus israhel

Et rex unus erit omnibus imperans et non erunt ultra due gentes nec dividentur ultra amplius in duo regna. neque polluentur ultra in ydolis suis et abhominacionibus suis et in cunctis iniquitatibus suis. Et salvos eos faciam de universis sedibus suis in quibus peccaverunt. et emundabo eos. et erunt michi populus. et ego ero eis deus. Et servus meus david rex super eos. et pastor unus erit omnium eorum. In iudiciis meis ambulabunt. et mandata mea custodient. et facient ea. et habitabunt super terram quam dedi servo meo iacob in qua habitaverunt patres vestri. et habitabunt super eam ipsi et filii eorum et filii filiorum eorum usque in sempiternum. et david servus meus princeps eorum in perpetuum. et percutiam illis fedus pacis. pactum sempiternum erit eis. Et fundabo eos et multiplicabo eos et dabo sanctificacionem meam in medio eorum in perpetuum. Et erit tabernaculum meum in eis et ego ero eis deus et ipsi erunt michi populus. Et scient gentes quia ego dominus sanctificator israhel cum fuerit sanctificacio mea in medio eorum in perpetuum.

Cap xxxviii

Et factus est sermo domini ad me dicens. Fili hominis pone faciem tuam contra gog et terram magog principem capitis mosoch et thubal. et vaticinare de eo. Et dices ad eum. Hec dicit dominus deus. Ecce ego ad te gog

principe capitis mosoch et tu
balet. circumagam te et ponam fre
num in maxillis tuis et educam
te et omnem exercitum tuum equos
et equites vestitos loricis uni
versos multitudinem magnam hasta
et clipeum arripientium et gladi
um. ethiopes et libies cum eis
omnes scutati et galeati. gomer
et universa agmina eius domus
thogorma latera aquilonis et to
tum robur eius populi multi
tecum. prepara te et instrue te et om
nem multitudinem tuam que co
acervata est ad te et esto eis in pre
ceptum post dies autem multos visi
taberis. in novissimo annorum ve
nies ad terram que reversa est a gla
dio et congregata est de populis
multis ad montes israhel qui
fuerunt deserti iugiter. hec de populis
educta est et habitaverunt in ea con
fidenter universi. Ascendens autem
quasi tempestas venies et quasi
nubes ut operias terram tu et om
nia agmina tua et populi multi
tecum. hec dicit dominus deus. In die
illa ascendent sermones super cor
tuum et cogitabis cogitationem pes
simam. et dices. ascendam ad terram
absque muro. venies et porte non
sunt eis ut diripias spolia et
invadas predam. ut inferas ma
num tuam super eos qui deserti fu
erunt. et postea restituti. et super
populum qui est congregatus
ex gentibus qui possidere cepit
et esse habitator umbilici terre. Saba
et dedan. et negotiatores tharsis.
et omnes leones eius dicent tibi.

veniam ad quiescentes habitantesque se-
cure. omnes hii habitant sine muro.

Numquid ad sumenda spolia tu ve
nis? Ecce ad diripiendam predam con
gregasti multitudinem tuam. ut
tollas argentum et aurum et
auferas supellectilem atque substan-
tiam et diripias manubias infinitas.
Propterea vaticinare fili hominis et
dices ad gog. hec dicit dominus
deus. Numquid non in die illo cum
habitaverit populus israhel confi
denter: scies et venies de loco tuo
a lateribus aquilonis tu et populi
multi tecum. ascensores equorum
universi. cetus magnus. exercitus
vehemens. et ascendes super popu
lum meum israhel. quasi nubes
et operias terram. In novissimis
diebus eris. et adducam te super
terram meam ut sciant gentes
me cum sanctificatus fuero in te
in oculis eorum o gog. hec dicit
dominus deus. Tu ergo ille es de
quo locutus sum in diebus an
tiquis in manu servorum meorum pro
phetarum israhel. qui prophetaverunt
in diebus illorum temporum. ut ad
ducerem te super eos. Et erit in die
illa ~~in die~~ adventus gog super
~~eos erit~~ terram israhel ait dominus
deus. ascendet indignatio mea
in furore meo. et in zelo meo. in
igne ire mee locutus sum. quia
in die illa erit commotio magna
super terram israhel. Et commove
buntur a facie mea pisces ma
ris. et volucres celi. et bestie a
gri. et omne reptile quod movetur
super humum. cunctique homines qui
sunt super faciem terre. Et sub
vertentur montes et cadent se

pes et omnis murus in terram
corruet. Et conuocabo aduersum eum
in cunctis montibus meis gladi
um. ait dominus deus. Gladius
uniuscuiusque in fratrem suum dirigetur.
et iudicabo eum peste et sanguine
et imbre uehementi et lapidibus
inmensis. Ignem et sulphur plu
am super eum. et super exercitum eius
et super populos multos qui sunt
cum eo. Et magnificabor et sanc=
tificabor. et notus ero in oculis gen
tium multarum. Et scient quia ego
dominus. Capitulum xxxix.

Tu autem fili hominis uati=
cinare aduersum gog
et dices. hec dicit dominus
deus. Ecce ego super te gog prin
cipem capitis mosoch et thubal et
circumagam te et seducam te et as
cendere te faciam de lateribus aquilo
nis et adducam te super montes
israhel. Et percuciam arcum tuum in
manu sinistra tua et sagittas
tuas de manu dextera tua deiciam.
Super montes israhel cades tu.
et omnia agmina tua. et populi tui
qui sunt tecum. Feris auibus om
nibusque uolatili et bestiis terre
dedi te ad deuorandum. Super faciem
agri cades. quia ego locutus
sum ait dominus deus. et inmittam
ignem in magog et in hiis qui ha
bitant in insulis confidenter. et
scient quia ego dominus sanctus isra
hel. et nomen sanctum meum notum
faciam in medio populi mei is
rahel. et non polluam nomen meum
sanctum amplius. Et scient quia ego
dominus deus sanctus israhel. Ecce
uenit et factum est ait dominus
deus. hec est dies de qua locutus sum.
Et egredientur habitatores de ci
uitatibus israhel et succendent
et comburent arma. clypeum et has
tam et sagittas et baculos ma
nuum et contos et succendent ea ig
ne septem annis. Et non portabunt
ligna de regionibus. neque succident
de saltibus quoniam arma succendent
igne. Et depredabuntur eos quibus
prede fuerant et diripient uas
tatores suos ait dominus deus. Et erit
in die illa dabo gog locum nomina
tum sepulchrum in israhel. uallem
uiatorum ad orientem maris que ob
stupescere faciat pretereuntes. Et sepeli
ent ibi gog et omnem multitudinem
eius et uocabitur uallis multitu
dinis gog. et sepelient eos domus
israhel ut mundent terram sep
tem mensibus. Sepeliet autem eos
omnis populus terre et erit eis no
minata dies in qua glorificatus sum
ait dominus deus. Et uiros iugiter
constituent lustrantes terram qui
sepelient et requirant eos
qui remanserant super faciem ter
re ut emundent eam. post menses
autem septem querere incipient et cir
cuibunt peragrantes terram. Cumque
uiderint os hominis statuent iuxta
illud [titulum. donec sepeliant illud] pollinctores in ualle multi
tudinis gog. Nomen autem ciui
tatis amona et mundabunt terram.
Tu ergo fili hominis hec dicit dominus
deus. Dic omni uolucri et uniuer
sis auibus cunctisque bestiis agri
Conuenite properate concurrite undi
que ad uictimam meam quam ego im

pollinctores .i. mortuorum sepultores.

immolo vobis victimam grandem super montes israhel ut comedatis carnes et bibatis sanguinem. carnes fortium comedetis et sanguinem principum terre bibetis arietum agnorum et hircorum taurorum et altilium et pinguium omnium. Et comedetis adipem in saturitatem et bibetis sanguinem in ebrietatem de victima quam ego immolabo vobis. Et saturabimini super mensam meam de equo et de equite forti et de universis viris bellatoribus ait dominus deus. Et ponam gloriam meam in gentibus et videbunt omnes gentes iudicium meum quod fecerim et manum meam quam posuerim super eos. Et scient domus israhel quia ego dominus deus eorum a die illa et deinceps. Et scient gentes quoniam in iniquitate sua capta sit domus israhel eo quod dereliquerint me et absconderim faciem meam ab eis et tradiderim eos in manus hostium et ceciderunt in gladio universi. Iuxta immundiciam eorum et scelus feci eis et abscondi faciem meam ab eis. Propterea hec dicit dominus deus. Nunc reducam captivitatem iacob et miserebor omnis domus israhel et assumam zelum pro nomine sancto meo. Et portabunt confusionem suam et omnem prevaricationem qua prevaricati sunt in me cum habitaverint in terra sua confidenter nemine formidante et reduxero eos de populis et congregabo eos de terris inimicorum suorum et sanctificatus fuero in eis in oculis gentium plurimarum. Et scient quia ego dominus deus eorum eo quod transtulerim eos in nationes et congregaverim eos super terram suam et non dereliquerim quemquam ex eis ibi. Et non abscondam ultra faciem meam ab eis eo quod effuderim spiritum meum super omnem domum israhel ait dominus deus. Capitulum xl.

In vicesimo et quinto anno transmigrationis nostre in exordio anni decima mensis quarto decimo anno postquam percussa est civitas in ipsa hac die facta est super me manus domini et adduxit me in terram israhel et dimisit me super montem excelsum nimis super quem erat quasi edificium civitatis vergentis ad austrum et introduxit me illuc. Et ecce vir cuius erat species quasi species eris et funiculus lineus in manu eius et calamus mensure in manu eius. Stabat autem in porta. Et locutus est ad me idem vir fili hominis vide oculis tuis et auribus tuis audi et pone cor tuum in omnia que ego ostendam tibi quia ut ostendantur tibi adductus es huc. Annuncia omnia que tu vides domui israhel. Et ecce murus forinsecus in circuitu domus undique. Et in manu viri calamus mensure sex cubitorum et palmo. Et mensus est latitudinem edificii calamo

illuc in visionibus dei adduxit me

mo uno altitudine quoque cala
mo uno. Et venit ad portam
que respiciebat viam orienta-
lem et ascendit per gradus eius
Et mensus est limen porte ca
lamo uno in latitudine. i. limen
unum calamo uno in latitudine
Et thalamum calamo uno in longi-
et uno calamo in latum. et in-
ter talamos quinque cubitos et li-
men porte iuxta vestibulum por
te intrinsecus calamo uno. Et
mensus est vestibulum porte
octo cubitorum et frontem eius du
obus cubitis Vestibulum autem
porte erat intrinsecus Porro tha
lami porte ad viam orientalem
tres hinc et tres inde Mensura
una trium et mensura una fron-
tium ex utraque parte. Et men
sus est latitudinem liminis por
te decem cubitorum et longitudi
nem porte tredecim cubitorum
et marginem ante thalamos cu-
biti unius. et cubitus unus fi-
nis utrimque. Thalami autem sex
cubitorum erant hinc inde. Et
mensus est portam a tecto tha
lami usque ad tectum eius. lati
tudine viginti et quinque cubi
torum hostium contra hostium.
Et fecit frontes per sexaginta
cubitos et ad frontem atrium por
te undique per circuitum. Et ante
faciem porte que pertingebat
usque ad faciem vestibuli interioris
porte quinquaginta cubitos. et
fenestras obliquas in talamis
et in frontibus eorum que erant
intra portam undique per circui

tum. Similiter autem erant et in ves
tibulis fenestre per gyrum intrinsecus
et ante frontes pictura palmarum
celata. Et eduxit me ad atrium
exterius et ecce gazophilacia et pa-
vimentum stratum lapide in atrio
per circuitum Triginta gazophila-
cia in circuitu pavimenti et pa
vimentum in fronte portarum secundum
longitudinem portarum erat infe
rius Et mensus est latitudinem
a facie porte inferioris usque
ad frontem atrii interioris extrinse
cus centum cubitos ad orientem
et ad aquilonem. Portam quoque
que respiciebat viam aquilonis
atrii exterioris mensus est tam
in longitudine quam in latitudi
ne et thalamos eius tres hinc
et tres inde et frontem eius et ves
tibulum eius secundum mensuram por
te prioris quinquaginta cubitorum
longitudinem eius et latitudinem
xxv. cubitorum. Fenestre autem
eius et vestibulum et sculpture se
cundum mensuram porte que
respiciebat ad orientem Et septem
graduum erat ascensus eius Et
vestibulum ante eam Et porta
atrii interioris contra portam a
quilonis orientalem. Et mensus
est a porta usque ad portam cen
tum cubitos. Et eduxit me ad
viam australem et ecce porta
que respiciebat ad austrum Et men
sus est frontem eius et vestibu
lum eius iuxta mensuras supe
riores et fenestras eius et vesti
bula in circuitu sicut fenestras
ceteras quinquaginta cubitorum

longitudine et latitudine xxv
cubitorum. Et in gradibus septem
ascendebatur ad eam. Et vesti
bulum ante fores eius. Et cela-
te palme erant una hinc et
alia inde in fronte eius. Et por
ta atrii interioris in via australi
li. Et mensus est a porta usque
ad portam in via australi cen
tum cubitos. Et introduxit
me in atrium interius ad portam
australem. et mensus est por
tam iuxta mensuras superiores. Tha
lamum eius et frontem eius et
vestibulum eius ~~idem~~ isdem me
suris et fenestras et vestibulum
eius in circuitu quinquaginta
cubitos longitudinis et latitu
dinis xxv cubitos. et vestibu
lum per circuitum longitudine xxv
cubitorum et latitudine v. cubi
torum. Et vestibulum eius et atri
um exterius et palmas eius
in fronte. Et octo gradus erant
quibus ascendebatur per eam. Et
introduxit me in atrium inte-
rius per viam orientalem. Et
mensus est portam iuxta men
suras superiores. Thalamum eius
et frontem eius. Et vestibulum
eius sicut supra et fenestras
eius et vestibula eius in circu
itum longitudine quinquaginta
cubitorum. et latitudine xxv cu
bitorum. Et vestibulum eius id est atrii
exterioris. Et palme celate in
fronte eius hinc et inde. Et in
octo gradibus ascensus eius.
Et introduxit me ad portam
que respiciebat ad aquilonem

Et mensus est secundum mensuras
priores thalamum eius et fron
tem eius et vestibulum eius et
fenestras eius per circuitum lon
gitudine l. cubitorum et latitu
dinem xxv. cubitorum. Vestibu
lum eius respiciebat eius ex
terius ad atrium. Et celatura
palmarum in fronte illius hinc
et inde. Et in octo gradibus as
census eius. Et per singula gazo
philacia ostium in frontibus
portarum et ibi lavabant holo
caustum. Et in vestibulo por
te due mense hinc. et due me
se inde. ut immolaretur super
ea holocaustum pro peccato et pro de
licto. Et ad latus exterius quod ascen
dit ad ostium porte que pergit
ad aquilonem due mense. Qua
tuor mense hinc. et quatuor
mense inde per latera porte octo
mense erant super quas immola
bant. Quatuor autem men
se ad holocaustum de lapidibus (ucte)
quadris extructe ~~collitte~~ lon
gitudine cubiti unius et di
midii et latitudine cubiti u
nius et dimidii et altitudinem
cubiti unius super quas ponant
vasa in quibus immolatur ho
locaustum et victima. Et labia
earum palmi unius reflexa
intrinsecus per circuitum. Super mensas
autem carnes oblationis. et extra
portam interiorem gazophilacia
cantorum in atrio quod erat in latere (interiori)
porte respiciens ad aquilonem
Et facies eorum contra viam
australem, una ex latere porte

orientalis que respiciat ad viam
aquilonis. Et dixit ad me: Hec
est gazophilacium quod respicit
viam meridianam sacerdotum qui
excubant in custodiis tem
pli. Porro gazophilacium quod
respicit ad viam aquilonis sacer
dotum erit qui excubant ad
ministerium altaris. Isti sunt filii sa
doch qui accedunt de filiis Levi ad
dominum ut ministrent ei. Et mensus
est atrium altaris longitudine
centum cubitorum et latitudine
c cubitorum per quadrum et altare
ante faciem templi. Et introduxit
me in vestibulum tem
pli et mensus est vestibulum
quinque cubitis hinc et quinque
cubitis inde et latitudinem por
te trium cubitorum hinc et trium cubitorum inde longitu
dinem autem vestibuli xx cubi
torum et latitudinem undecim
cubitorum et octo gradibus
ascendebatur ad eam. Et columpne
erant in frontibus una hinc
et altera inde. Capitulum xli.

Et introduxit me in
templum et mensus
est frontes sex cubi
tos latitudinis hinc et sex cu
bitos altitudinis inde latitudi
nem tabernaculi. Et latitudo por
te decem cubitorum erat. Et late
ra porte quinque cubitis hinc
et quinque cubitis inde. Et men
sus est longitudinem eius xl
cubitorum et altitudinem latitudi
nem xx cubitorum. Et introgres
sus introgressus intrinsecus
mensus est in fronte porte du
os cubitos et portam vi cubitorum
et latitudinem porte septem cubitorum.
Et mensus est longitudinem eius
xx cubitorum ante faciem eius
templi. Et dixit ad me: Hoc est
sanctum sanctorum. Et mensus est pa
rietem domus sex cubitorum
et latitudinem lateris quatuor
cubitorum undique per circuitum domus
lateris. Latera autem latus ad latus
bis xxx tria. Et erant eminen
tia que ingrederentur per parietem
domus in lateribus per circuitum
ut continerent et non attingerent
parietem templi. Et platea erat
in rotundum ascendens sursum
per cocleam et in cenaculum tem
pli deferebat per gyrum. Idcirco
latius erat templum in superiori
bus et sic de inferioribus ascen
debatur ad superiora et medium.
Et vidi in domo altitu
dinem per circuitum fundata latera
ad mensuram calami sex cubitorum
spatio et latitudinem parietem
lateris forinsecus quinque cubi
torum. Erat interior domus in
lateribus domus. Et inter gazo
philacia latitudinem xx cubitorum
in circuitu domus undique. Et
hostium lateris ad orationem hostium
unum ad viam australem. Et la
titudinem loci ad orationem v cubi
torum in circuitu. Et edificium quod erat
separatum versum quod ad viam respi
ciente ad mare latitudinis sep
tuaginta cubitorum paries autem
edificii v cubitorum latitudinis
in circuitu et longitudo eius
nonaginta cubitorum. Et mensus

xli

est domus longitudine centum
cubitorum. et quod separatum erat edifi
cium et parietes eius longitu
dinis centum cubitorum. latitudo at
autem faciem domus centum cubitorum
et eius quod erat separatum contra
orientem centum cubitorum. Et mensus
est longitudinem edificii contra fa
ciem eius quod erat separatum ad
dorsum et ethecas ex utraque par
te centum cubitorum. et templum interius
et vestibula atrii limina et fenes
tras obliquas et ethecas in cir
cuitu per tres partes contra uni
uscuiusque limen stratumque ligno
per gyrum in circuitu. Terra autem
usque ad fenestras et fenestre
clause super hostia. et usque ad do
mum interiorem de forinsecus per
omnem parietem in circuitu in
trinsecus et forinsecus ad mensu
ram et facta cherubim
et palme et palma inter cherub
et cherub. faciem hominis iuxta
palmam ex hac parte et faciem
leonis iuxta palmam ex alia par
te expressam per omnem domum in
circuitu de terra usque ad superiorem
partem cherubim et palme ce
late erant in pariete templi. et
limen quadrangulum. Et
facies sanctuarii aspectus contra as
pectum altaris lignei trium cu
bitorum altitudo eius et longitu
do eius duorum cubitorum. Et angu
li eius et longitudo eius et pa
rietes eius lignei. Et locutus est
ad me. hec est mensa coram domino.
et duo hostia erant in templo
et in sanctuario. Et in duobus hostiis

ex utraque parte bina erant hos
tiola que sese invicem plicabant.
Bina enim hostia erant ex utra
que parte hostiorum. Et celata erant
in ipsis hostiis templi cherubim
et sculptura palmarum sicut in pa
rietibus quoque expressa erant.
Quam ob rem et gros
siora ligna in vestibuli fronte
forinsecus super que fenestre erant obliqua et si
militudo palmarum hinc atque inde
in humerulis vestibuli secundum la
tera domus latitudinemque parie
tum. Cap. xlii.

xlii

Et eduxit me in atri
um exterius per viam
ducentem ad aquilonem
Et induxit me in gazophilacium
quod erat contra separatum edi
ficium et contra edem vergentem
ad aquilonem in facie longitudinis
quinquaginta cubitos contra vi
ginti cubitos atrii interioris et
contra pavimentum stratum lapide
atrii exterioris ubi erat porticus
iuncta portici triplici. et an
te gazophilacia deambulatio decem
cubitorum latitudinis ad interiora
respiciens vie cubiti unius.
Et hostia eorum ad aquilonem ubi
erant gazophilacia in superiori
bus humiliora quia supportabant
porticus que ex illis eminebant
de inferioribus et de mediis edi
ficii. Tristega enim erant et
non habebant columpnas sicut
erant columpne atriorum. propterea
eminebant de inferioribus et de
mediis a terra cubitis l. Et peri
bolus exterior secundum gazophila

tia que erant in via atrii ex-
terioris ante gazophilacia longitu-
do eius l cubitorum quia longitudo
erat gazophilaciorum atrii exterioris
rius l cubitorum et longitudo an-
te faciem templi c cubitorum Et e-
rat subter gazophilacia hec intro-
itus ab oriente ingredientium
in ea de atrio exteriori et in latitu-
dine periboli atrii quod erat contra
viam orientalem in facie edifi-
cii separati Et erant ante edificium
gazophilacia et via ante faciem
eorum iuxta similitudinem gazo-
philaciorum que erant a via aq-
uilonis secundum longitudinem eorum
sic et latitudo eorum et omnis
introitus eorum et similitudi-
nes et hostia eorum secundum hos-
tia gazophilaciorum que erant
in via respiciente ad notum ho-
stium in capite vie que via erat
ante vestibulum separatum per viam
orientalem ingredientibus Et
dixit ad me Gazophilacia aqui-
lonis et gazophilacia austri que
sunt ante edificium separatum
hec sunt gazophilacia sancta in
quibus vescuntur sacerdotes qui
appropinquant ad dominum in sancta
sanctorum Ibi ponent sancta sanc-
torum et oblationes pro peccato et pro
delicto locus enim sanctus est
Cum autem ingressi fuerint sacer-
dotes non egredientur de sanctis
in atrium exterius Et ibi reponent
vestimenta sua in quibus ministrant
quia sancta sunt Vestientur que ves-
timentis aliis et sic procedent ad
populum Cumque complesset mensuras
domus interioris eduxit me per viam
porte que respiciebat viam orien-
talem et mensus est eam per circui-
tum Mensus est autem contra ven-
tum orientalem calamo mensure quin-
gentos calamos in calamo men-
sure per circuitum Et mensus est
contra ventum aquilonis quin-
gentos calamos in calamo men-
sure per circuitum Ad ventum australem
mensus est quingentos calamos
in calamo mensure per quatuor
ventos mensus est illud murum
eius undique per circuitum longi-
tudine quingentorum cubitorum
et latitudine quingentorum divi-
dentem inter sanctuarium et vulgi lo-
cum

Capitulum xliii.

Et eduxit me ad por-
tam que respiciebat ad
viam orientalem Et
ecce gloria domini israhel ingredie-
batur per viam orientalem Et
vox et erat quasi vox aquarum
multarum et terra splendebat a
maiestate eius Et vidi visio-
nem secundum visionem quam videram
quando venit ut disperderet civitatem
Et species secundum aspectum quam
quam videram iuxta fluvium Cho-
bar Et cecidi super faciem meam
et maiestas domini ingressa est
templum per viam porte que re-
spiciebat ad orientem Et elevavit
me spiritus et introduxit me in
atrium et ecce repleta erat gloria
domus domini Et audivi loquen-
tem ad me de domo et vir qui
stabat iuxta me et dixit ad
me Fili hominis locus solii mei

et locus vestigiorum pedum meorum
ubi habito in medio filio-
rum israhel in eternum. Et non
polluent ultra domus israhel
nomen sanctum meum ipsi et re-
ges eorum in fornicationibus
suis et in ruinis regum suo-
rum et in excelsis qui fabricati
sunt limen suum iuxta limen su-
um meum et postes suos iuxta
postes meos et murus erat
inter me et eos et polluerunt
nomen sanctum meum in abhomina-
tionibus quas fecerunt. Propter
quod consumpsi eos in ira mea. Nunc
ergo repellant procul forni-
cationem meam suam et rui-
nas regum suorum a me et ha-
bitabo in medio eorum semper.
Tu autem fili hominis ostende
domui israhel templum et
confundantur ab iniquitatibus
suis et mentiantur fabricam fabrica-
m et erubescant ex omnibus
que fecerunt. Figuram domus
et fabrice eius exitus et in-
troitus et omnem descriptionem
eius et universa precepta cunctum-
que ordinem eius et omnes leges
eius ostende eis et scribes in
oculis eorum ut custodiant
omnes descriptiones eius et pre-
cepta illius et faciant ea. Ista
est lex domus in summitate montis
omnis finis eius in circuitu sanc-
tum sanctorum est. Hec ergo est
lex domus. Iste autem men-
sure altaris in cubito verissimo
qui habebat cubitum et palmum.
In sinu eius erat cubitus et cubi-

tus in latitudine. Et diffinitio
eius usque ad labium in circuitu
palmus unus. Hec quoque erat
fossa altaris. Et de sinu ter-
re usque ad crepidinem novissimam duo
cubiti et latitudo cubiti unius
et a crepidine minori usque
ad crepidinem maiorem quattu-
or cubiti et latitudo unius
cubiti. Ipse autem arihel qua-
tuor cubitorum et ab arihel usque
sursum cornua quattuor. Et ari-
hel xii cubitorum in longitu-
dine per duodecim cubitos la-
titudinis quadrangulatum equis
lateribus. Et crepido xiiii cubi-
torum longitudinis per xiiii
cubitos latitudinis in quattuor
angulis eius. Et corona in cir-
cuitu eius dimidii cubi-
ti et sinus eius unius cubi-
ti per circuitum. Gradus autem
eius versi ad orientem. Et dixit
ad me. Fili hominis hec dicit
dominus deus. Hii sunt ritus al-
taris in quacumque die fuerit fabrica-
tum ut offeratur super illud
holocaustum et effundatur
sanguis. Et dabis sacerdoti-
bus et levitis qui sunt de se-
mine sadoc qui accedunt ad
me ait dominus deus ut offe-
rant michi vitulum de arme-
nto pro peccato et assumens de san-
guine eius pones super qua-
tuor cornua eius et super quattuor
angulos crepidinis et super
coronam in circuitu et munda-
bis illud et expiabis. Et tol-
les vitulum qui oblatus fuerit

peccato et comburet illum in separato loco domus extra sanctuarium. Et in die secundo offeres hircum caprarum immaculatum pro peccato et expiabunt altare sicut expiaverunt in vitulo. Cumque compleveris expians illud offeres vitulum de armento vitulum immaculatum et arietem de grege immaculatum et offeres eos in conspectu domini. Et mittent sacerdotes super eos sal et offerent eos holocaustum domino. Septem diebus facies hircum pro peccato cottidie et vitulum de armento et arietem de pecoribus immaculatis offerent. Septem diebus expiabunt altare et mundabunt et implebunt manum eius. Expletis septem diebus in die octava et ultra facient sacerdotes super altare holocausta vestra et que pro peccato offerunt et placatus ero vobis ait dominus deus. Capitulum xliiii.

Et convertit me ad viam porte sanctuarii exterioris que respiciebat ad orientem et erat clausa. Et dixit dominus ad me Porta hec clausa erit et non aperietur et vir non transiet per eam. Erit clausa principi. Princeps ipse sedebit in ea ut comedat panem coram domino. Per viam vestibuli porte ingredietur. Et adduxit me per viam porte aquilonis in conspectu domus. Et vidi et ecce implevit gloria domini domum domini. Et cecidi in faciem meam. Et dixit ad me dominus Fili hominis pone cor tuum et vide oculis tuis et auribus tuis audi omnia que ego loquar ad te de universis cerimoniis domus domini et de cunctis legibus eius. Et pone cor tuum in viis templi per omnes exitus sanctuarii et dices ad exasperantem me domum israhel Hec dicit dominus deus israhel Sufficiant vobis omnia scelera vestra domus israhel eo quod inducitis filios alienos incircumcisos corde et incircumcisos carne ut sint in sanctuario meo et polluant domum meam. Et offertis panes meos adipem et sanguinem et dissolvitis pactum meum in omnibus sceleribus vestris et non servastis precepta sanctuarii mei et posuistis custodes observationum mearum in sanctuario meo vobismet ipsis. Hec dicit dominus deus Omnis alienigena incircumcisus corde et incircumcisus carne non ingredietur sanctuarium meum omnis filius alienus qui est in medio filiorum israhel. Sed et levite qui longe recesserunt a me in errore filiorum israhel et erraverunt a me post ydola sua et portaverunt iniquitatem suam erunt in sanctuario meo editui et ianitores portarum domus et ministri domus. Ipsi mactabunt holocausta et victimas populi et ipsi stabunt

in conspectu eorum ut minis-
trent eis. Pro eo quod ministraverunt
illis in conspectu ydolorum suorum
et facti sunt domui israhel
in offendiculum iniquitatis
et idcirco levavi manum meam
super eos dicit dominus deus
et portabunt iniquitatem suam
et non appropinquabunt ad me
ut sacerdotio fungantur mihi
neque accedent ad omne sanctua-
rium meum iuxta sancta sanc-
torum. sed portabunt confusio-
nem suam et scelera sua que
fecerunt. et dabo eos ianito-
res domus in omni ministerio
eius et in universis que fiunt in
ea. Sacerdotes autem et levite
filii sadoch qui custodierunt
cerimonias sanctuarii mei cum
errarent filii israhel a me ipsi
accedent ad me ut ministrent
mihi et stabunt in conspectu
meo ut offerant mihi adipem
et sanguinem ait dominus deus. Ipsi
ingredientur sanctuarium meum
et ipsi accedent ad mensam meam
ut ministrent mihi et custodi-
ant cerimonias. Cumque ingredi-
entur portas atrii interioris
vestibus lineis induentur
nec ascendet super eos quicquam
laneum quando ministrant atrii
in portis interioris et intrinsecus
vitte linee erunt in capitibus
eorum et feminalia linea erunt
in lumbis eorum et non accin-
gentur in sudore. Cumque egre-
dientur atrium exterius ad po-
pulum expoliabunt se vestimentis
suis in quibus ministraverant
et reponent ea in gazophi-
lacio sanctuarii et vestient se ves-
timentis aliis et non sanctificabunt
populum in vestibus suis. Ca-
put autem suum non radent neque
comam nutrient sed tondentes
attondent capita sua. Et vinum
non bibet omnis sacerdos quando
ingressurus est atrium interius
Et viduam et repudiatam non
accipient uxores sed virgines
de semine domus israhel sed et
virgines de semine domus
israhel sed et viduam que
fuit vidua a sacerdote accipi-
ent. Et populum meum doce-
bunt quid sit inter sanctum et
pollutum et inter mundum et in-
mundum ostendent eis. Et cum
fuit controversia stabunt in iu-
diciis meis et iudicabunt le-
ges meas et precepta mea in om-
nibus sollempnitatibus meis
custodient et sabbata sanctifica-
bunt. Et ad mortuum hominem
non ingredientur ne polluantur
nisi ad patrem et matrem et fi-
lium et filiam et fratrem et sororem
que alterum virum non habu-
it in quibus contaminabuntur
Et postquam fuit emundatus sep-
tem dies numerabuntur ei. Et
in die introitus sui in sanctuarium
ad atrium interius ut ministret
mihi in sanctuario meo et of-
feret pro peccato suo ait dominus
deus. Non erit autem eis hereditas
ego enim hereditas eorum. Et
possessionem non dabitis eis in

israhel ego enim sum posses
sio eorum victimam et pro peccato
et pro delicto ipsi comedent et
omne votum in israhel ipso
rum erit Et primitiva omnium
pecorum primogenitorum et om
nia libamenta ex omnibus que
offeruntur sacerdotum erunt et
primitiva ciborum vestrorum da
bitis sacerdoti ut reponat bene
dictionem domui sue Omne morti
cinum et captum a bestia de avibus
et de pecoribus non comedent
sacerdotes Capitulum xlv

Cumque ceperitis dividere
terram sortito separa
te primitias domino
sanctificatum de terra longitudine
xxv milia et latitudine x mi
lia Sanctificatum erit in omni
termino eius per circuitum Et erit ex
omni parte sanctificatum quingentos
per quingentos quadrifariam
per circuitum et quinquaginta
cubitis in suburbana eius
per circuitum Et a mensura ista me
surabis longitudinem xxv mi
lium et latitudinem x milium
et in ipso erit templum sanctumque
sanctorum Sanctificatum de terra erit
sacerdotibus ministris sanctuarii qui
accedunt ad ministerium domini et
erit eis locus in domos et in san
ctuarium sanctitatis Viginti quinque
autem milia longitudinis et de
cem milia latitudinis erunt
Levite autem qui ministrant
domui ipsi possidebunt viginti
gazophilacia et possessionem
civitatis dabitis quinque milia
latitudinis et longitudinis vi
ginti quinque milia secundum separatio
nem sanctuarii omni domui is
rahel Principi quoque hinc et inde
in separationem sanctuarii et in
possessionem civitatis et contra
faciem separationis sanctuarii
et contra faciem possessionis ci
vitatis a latere maris usque ad mare
et a latere orientis usque ad orien
tem longitudinis autem
iuxta unamquamque partium
a termino occidentali usque ad ter
minum orientalem De terra erit ei
possessio in israhel et non de
populabuntur ultra principes
populum meum sed terram
dabunt domui israhel secundum tri
bus eorum Hec dicit dominus
deus Sufficiat vobis principes
israhel iniquitatem et rapinas
intermittite et iudicium et iusti
ciam facite Separate confinia vestra
a populo meo ait dominus deus
Statera iusta et ephi iustum
et batus iustus erit vobis Ephi
et batus equalia et unius me
sure erunt ut capiat decimam
partem cori ephi iuxta men
suram cori erit equa libratio
eorum Siclus autem viginti o
bolos habet Porro xx sicli et
xxv sicli et xv sicli mnam fa
ciunt et hec sunt primitie quas
tolletis sextam partem ephi
de choro frumenti ~~et sextam par~~
~~tem ephi de choro frumenti~~ et
sextam partem ephi de choro
ordei Mensura quoque olei ba
tus olei decima pars chori e

et in kalendis et in sabbatis: in universis solemnitatibus

Et decem bati chorum faciunt
quia decem bati implent. Et arietem
unum de grege ducentorum de his
que nutriunt israhel in sacrifi
cium et in holocaustum et in pa
cifica ad expiandum pro eis ait
dominus deus. Omnis populus terre te
nebitur primiciis his principi
in israhel. Et super princi
pem erunt holocausta et sacri
ficium et libamina in sollempni
tatibus domus israhel. Ipse fa
ciet pro peccato sacrificium et holocau
stum et pacifica ad expiandum
pro domo israhel. Hec dicit dominus deus
deus. In primo mense una me
nsis sumes vitulum de armento
inmaculatum et expiabis sancta
rium. et tollet sacerdos de sang
uine quod erit pro peccato. et ponet in
postibus domus et in quatuor
angulis crepidinis altaris et
in postibus porte atrii interioris
Et sic facies in septima mensis
pro unoquoque qui ignoravit et
errore deceptus est. et expiabis
pro domo. In primo mense quarta
decima die mensis erit vobis
pasche sollempnitas. Septem die
bus azima comedentur. Et fa
ciet princeps in die illa pro se et
pro universo populo terre vitulum
pro peccato. et in septem dierum sollem
nitate faciet holocaustum domino
septem vitulos et septem arietes
inmaculatos cottidie septem
diebus. et pro peccato hircum caprarum
cottidie. Et sacrificium ephi per
vitulum. et ephi per arietem faciet
et olei hin per singula ephi. Sep
hin

~~timo mense ephi~~ Septimo
mense xv die mensis in sol
lempnitate faciet sicut supra
dicta sunt per septem dies tam
pro peccato quam pro holocausto et in
sacrificio et in oleo Cap xlvi

Hec dicit dominus deus
porta atrii interioris
que respicit ad orien
tem erit clausa sex diebus in
quibus opus fit. Die autem sab
bati aperietur. sed et in die kale
darum aperietur. Et intrabit prin
ceps per viam vestibuli porte
deforis et stabit in limine por
te et facient sacerdotes holo
causta eius et pacifica eius
Et adorabit super limen porte et
egredietur / porta autem non clau
detur usque ad vesperum. Et a
dorabit populus terre ad hosti
um porte illius in sabbatis
et in kalendis coram domino
deo / holocaustum autem hoc of
feret princeps domino in die sab
bati. sex agnos inmaculatos
et arietem inmaculatum. et sacri
ficium ephi per arietem inmacu
latum et sacrificium ephi per arie
tem. De agnis autem sacrificium
quod dederit manus eius: et olei
hin per singula ephi. In die autem
kalendarum vitulum de armento
inmaculatum: et sex agni et ari
etes inmaculati. et ephi per
vitulum de armento inmacu
latum: et sex agni et arietes
inmaculati erunt et ephi per
vitulum / ephi quoque per arietem
faciet sacrificium. De agnis sicut at

inuenerit manus eius: et olei
hyn per singula ephi. Cumque
ingressurus est princeps, per
uiam uestibuli porte ingredi-
atur: et per eandem uiam ex-
eat. Et cum intrabit populus
terre in conspectu domini in sollem-
pnitatibus: qui ingreditur per
portam aquilonis ut adoret:
egrediatur per uiam porte aqui-
lonis. Non reuertetur per uiam
porte per quam ingressus est, sed e
~~sed et~~ e regione illius egre-
dietur. Princeps autem in medio
eorum, cum ingredientibus [erit]
ingredietur: et cum egredienti-
bus egredietur. Et in nundinis et
in sollempnitatibus erit sacri-
ficium ephi per uitulum: et ephi
per arietem. agnis autem erit sa-
crificium sicut inuenerit manus eius:
et olei hyn per singula ephi. Cum
autem fecerit princeps spontane-
um holocaustum aut pacifi-
ca uoluntaria domino: aperietur
ei porta que respicit ad orientem:
et faciet holocaustum suum et
pacifica sua sicut fieri solet in
die sabbati. et egredietur: et clau-
detur porta postquam exierit.
Et agnum eiusdem anni inma-
culatum faciet in holocaustum
domino cotidie. Semper mane
faciet illud: et sacrificium faciet
super eo cata mane: mane. sex-
tam partem ephi: et de oleo
terciam partem hyn ut misce-
atur simile. sacrificium domino
deo legitimum iuge perpetuum.
Faciet agnum et sacrificium et o-
leum cata mane mane holocaustum
sempiternum. Hec dicit dominus
deus. Si dederit princeps do-
num alicui de filiis suis: hereditas
eius filiorum suorum erit. possi-
debunt eam hereditarie. Si autem
dederit legatum de hereditate
sua uni seruorum suorum, erit illius
~~erit~~ possidebunt eam heredita-
ne. Si [illegible] usque ad annum re-
missionis: et reuertetur ad prin-
cipem. hereditas autem eius filiis
eius erit. Et non accipiet prin-
ceps de hereditate populi per uio-
lenciam, et de possessione eorum:
sed de possessione sua hereditate
dabit filiis suis: ut non dis-
pergatur populus meus unus-
quisque a possessione sua. Et in-
troduxit me per ingressum qui
erat ex latere porte in gazophila-
tia sanctuarii ad sacerdotes, que res-
piciebant ad aquilonem. Et erat
ibi locus uergens ad occidentem.
Et dixit ad me. Iste est locus
ubi coquent sacerdotes pro delic-
to et pro peccato: ubi coquent sacrificium:
ut non efferant in atrium exteri-
us et sanctificetur populus. Et e-
duxit me in atrium exterius:
et circumduxit me per quatuor an-
gulos atrii. Et ecce atriolum
erat in angulo atrii: atriola sin-
gula per angulos atrii. In qua-
tuor angulis atrii atriola dis-
posita: quadraginta cubitorum
per longum. et xxx per latum. Men-
sure unius quatuor erant.
Et paries per circuitum ambiens
quatuor atriola. Et culine fab-

tate erunt subter porticus populi
Et dixit ad me hec est domus
culinarum in qua coquent ministri
ti domus domini victimas populi
li Capitulum xlvii

Et convertit me ad por-
tam domus Et ecce
aque egrediebantur
subter limen domus ad orientem
aque autem descendebant in la-
tus templi dextrum ad meridiem
altaris Et eduxit me per viam
porte aquilonis et convertit me
ad viam foris portam exteriore
viam que respiciebat ad orien
tem Et ecce aque redundantes
a latere dextro cum egrederetur vir
ad orientem qui habebat funicu
lum in manu sua Et mensus
est mille cubitos et traduxit
me per aquam usque ad talos Rur-
sumque mensus est mille et
traduxit me per aquam usque
ad genua ~~Et mensus est mille~~
~~et traduxit me per aquam usque~~
~~ad talos~~ Rursumque mensus est
mille et traduxit me per a-
quam usque ad renes Et mensus
est mille: per torrentem quem non potui
pertransire quoniam intumuerant aque
profunde torrentis: qui non pote-
rat transvadari Et dixit ad me
certe vidisti fili hominis Et eduxit
me et convertit me ad ripam
torrentis ~~ligna~~ Cumque me convertissem:
ecce in ripa torrentis ligna mul
ta nimis ex utraque parte Et ait
ad me aque iste que egrediuntur
ad tumulos sabuli orientalis: et
descendunt ad plana deserti: in-

trabunt mare et exibunt et
sanabuntur aque Et omnis anima
vivens que serpit: quocumque ve-
nerit torrens vivet Et erunt
pisces multi satis: postquam ve-
nerint illuc aque iste et sana
buntur et vivent et stabunt su-
per illa piscatores: ab engaddi usque ad
engallim siccatio sagenarum erit
erit: plurime species erunt pis-
cium eius: sicut pisces maris magni
ne multitudinis nimie Litto-
ribus autem eius et in palustri-
bus non sanabuntur: quia in sali-
nas dabuntur et super torrentem
orietur in ripis eius ex utraque
parte omne lignum pomiferum Non
defluet folium ex eo et non defi-
ciet fructus eius Per singulos
menses afferet primitiva: quia
aque eius de sanctuario egredientur in cibum
Et erunt fructus eius et folia
eius ad medicinam sanitatem in gen-
tium Hec dicit dominus deus:
Hic est terminus in quo possidebi-
tis terram in xii tribus israhel:
quia ioseph duplicem funiculum
habebat Possidebitis autem eam
singuli eque ut ~~fratres~~ frater suus super
quam levavi manum meam
ut darem patribus vestris: et ca
det terra hec vobis in possessionem:
Hic est autem terminus terre ad pla
gam septentrionalem A mari mag
no: via ethalon venientibus
sadada ~~ut fadoria~~ emath bero
tha sabarim que est inter medi
um damasci et confinium emath
domus thicon que est iuxta terminos
avran Et erit terminus amari

usque ad atrium enon terminus
damasci: et ab aquilone ad aqui
lonem terminus emath. plaga autem
septentrionalis porro plaga
orientalis de medio auran et de
medio damasci et de medio ga
laad et de medio terre israhel:
iordanis disterminans: a mari
orientale metiemini etiam pla
gam orientalem plaga autem
australis meridiana a thamar
usque ad aquas contradictionis
cades et torrens usque ad mare
magnum Et plaga ad meridiem
australis Et plaga maris mare
magnum a confinio per directum
donec venies emat. hec est pla
ga maris Et dividetis terram
istam vobis per tribus israhel: et
mittetis eam in hereditatem vo
bis et advenis qui accesserint
ad vos: qui genuerint filios
in medio vestri: et erunt vobis
sicut indigene inter filios israhel:
vobiscum divident possessionem
in medio tribuum israhel. In tri
bu autem quacumque fuerit advena i
bi dabitis possessionem illi ait dominus
deus Capitulum xlviii.

Et hec nomina tribuum
a finibus aquilonis
iuxta viam ethalon
pergentibus emath atrium enon
terminus damasci ad aquilonem
iuxta emath Et erit ei plaga ori
entalis mare dan una Et a ter
mino dan a plaga orientali us
que ad plagam maris ~~una~~ aser una
Et super terminum aser a plaga
orientali usque ad plagam maris

neptalim una Et super terminum
neptalim a plaga orientali us
ad plagam maris ephraym
una Et super terminum effraym et
a plaga orientali usque ad plagam
maris ruben una Et super ter
minum ruben a plaga orientali
usque ad plagam maris iuda una
Et super terminum iuda a plaga o
rientali usque ad plagam ma
ris erunt primitie quas sepa
rabitis xxv milibus calamis la
titudinis et longitudinis sicut
singule partes a plaga orienta
li usque ad plagam maris Et erit
sanctuarium in medio eius. primitie
quas separabitis domino. longitu
do xxv milibus. et latitudo
x. milibus hec autem erunt
primitie sanctuarii sacerdotum ad aqui
lonem longitudinis xxv. milia
et a mari latitudinis decem mi
lia et ad meridiem xxv. milia
longitudinis Et erit sanctua
rium domini in medio eius Sacer
dotibus sanctuarium erit de filiis
sadoch qui custodierunt ceri
monias meas et non erraverunt
et levite Et erunt eis primitie
et de primitiis terre sanctum sanctorum
iuxta terminum levitarum Sed
et levitis similiter iuxta fines
sacerdotum xxv milia longi
tudinis et latitudinis x mi
lia Omnis longitudo viginti
et quinque milium et latitudo x
milium Et non vendent
ex eo neque mutabunt neque trans
ferentur primitie terre quia
sanctificate sunt domino Quinque

milia autem que sunt in la
titudine per xxv milia. ipsa
ua erunt urbis in habitacu
lum et in suburbana. Et erit
civitas in medio eius. Et hee
mensure sunt eius ad plagam
septentrionalem quingenti et
quatuor milia. Et ad plagam
meridianam quingenti et
quatuor milia. Et ad plagam
occidentalem quingenti et qua
tuor milia. Erit autem suburbana
civitatis ad aquilonem
cc l. et ad meridiem cc l. et
ad orientem cc l. et ad mare
cc l. Quod autem reliquum fuerit
in longitudine secundum primicias
sanctuarii x milia in orientem
et x milia ad occidentem. erit
sicut primicie sanctuarii. et erunt
fruges eius in panes his qui
serviunt civitati. Servientes
autem civitati operabuntur ex omnibus
tribubus israhel. Omnes
primicie xxv milia per xxv
milia quadrangulum (in quadrum)
[illegible] separabuntur in primicias
sanctuarii et in possessionem
civitatis. Quod autem reliquum
fuerit principis erit ex omni
parte primiciarum sanctuarii et
possessionis civitatis e regi
one viginti quinque milium pri
miciarum usque ad terminum orien
talem. Sed et ad mare e regio
ne viginti quinque milium primici
arum usque ad terminum orienta
lem. Sed et a mari e regione
xxv milium usque ad terminum ma
ris similiter in partibus principis

erit. Et erunt primicie sanctuarii
et sanctuarium templi civitatis in
medio eius. De possessione
autem levitarum et de possessione
civitatis in medio partium prin
cipis erit. inter terminum iuda et ter
minum beniamin et ad principem
pertinebit. Et reliquis
tribubus a plaga orientali
usque ad plagam occidentalem
beniamin una. Et contra ter
minum beniamin a plaga ori
entali usque ad plagam occi
dentalem symeon una. Et
super terminum symeonis a pla
ga orientali usque ad plagam
occidentalem ysachar una. Et
super terminum ysachar a plaga
orientali usque ad plagam occi
dentalem zabulon una. Et su
per terminum zabulon a plaga ori
entali usque ad plagam maris
gad una. Et super terminum gad
a plaga austri in meridiem
Et erit finis de thamar us
que ad aquas contradictionis
cades hereditas contra mare
magnum. Hec est terra quam mitte
tis in sortem tribubus israhel
Et hee partitiones earum ait
dominus deus. Et hii egressus
civitatis a plaga [illegible] omnibus
tribubus israhel porte tres
a septentrione porta ruben
una porta iuda una porta
levi una. Et ad plagam orien
talem quingenti et iiii mi
lia et porte tres porta ioseph
una porta beniamin una
porta dan una. Et ad plagam

(margin: inter)

(margin: quingentos septentrionali et iiii milia mensurabis et porte autem [illegible])

mendiana quingentos et viginti mensuras porta simeonis una porta ysachar una porta zabulon una. Et ad plagam occidentalem quingentos et quatuor milia. porte eorum tres porta gad una porta asser una porta neptalim una. Per circuitum decem et octo milia. Et nomen civitatis ex illa die dominus ibidem. Amen.

Danielem prologus

Danielem prophetam iuxta septuaginta interpretes domini salvatoris ecclesie non legunt utentes theodotionis editione et hoc cur acciderit nescio. Sive enim quia sermo chaldaicus est et quibusdam proprietatibus a nostro eloquio discrepat. noluerunt lxx interpretes easdem lineas in translatione servare sive sub nomine eorum ab alio nescio quo non satis chaldeam linguam sciente editus liber est sive aliud quid cause extiterit ignorans hoc unum affirmare possum quod multum a veritate discordet et recto iudicio repudiatus sit. Sciendum quippe danielem maxime et esdram hebraicis quidem litteris sed chaldaico sermone conscriptos et unam [illegible] ieremie pericopen. iob quoque cum arabica lingua habere plurimam societatem. Denique et ego adolescentulus post quintiliani et tullii lectionem ac flores rethoricos. cum me in lingue huius pistrinum reclusissem. multo sudore multoque tempore vix cepissem anhelancia stridenciaque verba resonare et quasi per criptam ambulans rarum desuper lumen aspicerem impegi novissime in danielem. Et tanto tedio affectus sum ut desperatione subita omnem veterem laborem voluerim contempnere. Verum adhortante me quodam hebreo et illud mihi sua lingua crebrius ingerente. labor omnia vincit improbus. qui mihi videbar sciolus inter hebreos cepi rursum discipulus esse chaldaicus. Et ut verum fatear usque ad presentem diem magis possum sermonem chaldaicum legere et intelligere quam sonare. Hec idcirco refero ut difficultatem vobis danielis ostenderem qui apud hebreos nec susanne habet hystoriam nec ympnum trium puerorum nec belis draconisque fabulas. Quas nos quia in toto orbe disperse sunt veru autem ad posito easque iugulantes subiecimus ne videremur apud imperitos magnam partem voluminis detruncasse. Audivi ego quendam de preceptoribus iudeorum cum susanne derideret hystoriam et a greco nescio quo diceret esse confictam illud opponere quod origeni quoque affricanus opposuit ethimologias has a scisis [illegible] greco sermone descendere. Cuius rei

lingue

veru ... iugulante

nos hanc intelligentiam vobis possimus dare. Ut illi quidem dicamus ab arbore ilice dixisse eum tunc illico perreas, et a lentisco in lentem comminuat te angelus, vel non lente perreas aut lentus, id est flexibilis, ducaris ad mortem, sive aliud quid ad arboris nomen conveniens. Deinde tantum fuisse ocii tribus pueris, ut in camino estuantis incendii metro luderent et per ordinem ad laudem dei elementa omnia provocarent. Aut quod miraculum divineque aspirationis indicium vel draconem interfectum offa picis vel sacerdotum Belis machinas deprehensas, que magis prudentia solertis viri quam prophetali essent spiritu comperta. Cum vero Abacuk veniret et de Iudea ad Chaldeam raptum discum (?) lectitabat, querebat exemplum ubi legissemus in toto veteri testamento quemquam sanctorum gravi volasse corpore et in puncto unius hore tanta terrarum spatia transisse. Cui cum quidam e nostris satis promptulus ad loquendum Ezechielem adduxisset in medium et diceret eum de Chaldea in Iudeam fuisse translatum, derisit hominem et ex ipso volumine demonstravit Ezechielem in spiritu se vidisse transpositum. Denique et apostolum nostrum, videlicet ut eruditissimum virum et qui legem ab Ebreis didicisset, non fuisse ausum affirmare se raptum in corpore, sed dixisse: sive in corpore sive extra corpus, nescio, deus scit. His et talibus argumentis apocrifas in libro ecclesie fabulas arguebat. Super qua re lectoris arbitrio iudicium derelinquens illud admoneo, Danielem non haberi apud Hebreos inter prophetas, sed inter eos qui agiographa [conscripserunt], id est in quinque et octo et undecim libros, de quo non est huius temporis disserere. Que autem ex hoc propheta, immo contra hunc librum Porphyrius obiciat, testes sunt Methodius, Eusebius et Apolinaris, qui multis versuum milibus eius vesanie respondentes nescio an curioso lectori satisfecerint. Unde obsecro vos o Paula et Eustochium, fundatis pro me ad dominum preces, ut quamdiu in hoc corpusculo sum scribam aliquid gratum vobis, utile ecclesie, dignum posteris. Presentium quippe iudiciis non satis moveor, qui in utramque partem aut amore labuntur aut odio.

Explicit prologus in Daniele.

Anno tercio regni Ioachim regis Iuda venit Nabuchodonosor rex Babilonis in Ierusalem et obsedit eam. Et tradidit dominus in manu eius Ioachim regem Iude et partem vasorum domus dei. Et asportavit ea in terram Sennaar in domum dei sui. Et ait rex Asphanes preposito eunuchorum suorum

ut introduceret de filiis israhel et
de semine regio et tyrannorum
pueros in quibus nulla esset
macula
decoros forma et eruditos omni
in sapientia cautos scientia
et doctos disciplina et qui pos-
sent stare in palacio regis ut
doceret eos litteras et linguam
chaldeorum et constituit eis rex
annonam per singulos dies de cibis
suis et de vino unde bibebat ipse
ut enutriti tribus annis pos-
tea starent in conspectu regis
Fuerunt ergo inter eos de filiis
iude daniel ananias misa-
hel et azarias Et imposuit
eis prepositus eunuchorum nomina
danieli balthazar et ananie
sydrach misaheli misach et a-
zarie abdenago Proposuit autem
daniel in corde suo ne pollueretur
de mensa regis neque de vi-
no potus eius Et rogavit eu-
nuchorum prepositum ne contamina-
retur Dedit autem deus danieli
graciam et misericordiam in conspectu prin-
cipis eunuchorum
Et ait princeps eunuchorum ad danielem
Timeo ego dominum meum regem
qui constituit vobis cibum et
potum Qui si viderit vultus vestros
macilentiores pre ceteris adolescen-
tibus coevis vestris condempnabi-
tis caput meum regi Et dixit
daniel ad malasar quem con-
stituerat princeps eunuchorum
super danielem ananiam misa-
helem et azariam Tempta
nos obsecro servos tuos diebus
decem et dentur nobis legumi-
na ad vescendum et aqua ad
bibendum et contemplare vultus nos-
tros et vultus puerorum qui vescun-
tur cibo regio et sicut videris facies
cum servis tuis Qui audito ser-
mone huiuscemodi temptavit
eos diebus decem Post di-
es autem decem apparuerunt
vultus eorum meliores et corpu-
lenciores pre omnibus pueris qui
vescebantur cibo regio Porro
malasar tollebat cibaria et vinum
potus eorum dabatque eis legu-
mina Pueris autem hiis de-
dit deus scientiam et disciplinam
in omni libro et sapientia Dani-
eli autem intelligentiam omni-
um visionum et sompniorum
Completis autem diebus post
quos dixerat rex ut introduce-
rentur introduxit eos prepositus
eunuchorum in conspectu na-
buchodonosor Cumque locutus fuis-
set eis rex non sunt inventi de
universis tales ut daniel anani-
as misahel et azarias Et ste-
terunt in conspectu regis Et om-
ne verbum sapientie et intellec-
tus quod sciscitatus est ab eis rex
invenit in eis decuplum super cunc-
tos ariolos et magos qui e-
rant in universo regno eius Fu-
it autem daniel usque ad annum pri-
mum cyri regis Capitulum secundum

In anno secundo regni nabu-
chodonosor vidit nabucho-
donosor sompnium Et conter-
ritus est spiritus eius et sompni-
um eius fugit ab eo Prece-
pit ergo rex ut convocarentur
arioli et magi et malefici et chal-

dei ut indicarent regi sompnia
sua Qui cum venissent steterunt
coram rege Et dixit ad eos
Vidi sompnium et mente confu
sus ignoro quid viderim Res
ponderuntque caldei regi siriace
Rex in sempiternum vive Dic
sompnium servis tuis et interpre
tacionem eius indicabimus Et
respondens rex ait chaldeis
Sermo recessit a me Nisi indica
veritis michi sompnium et coniectu
ram eius narraveritis peribitis vos
et domus vestre publicabuntur
Si autem sompnium et coniecturam
eius narraveritis michi premia et
dona et honorem multum accipie
tis a me Sompnium igitur et inter
pretacionem eius indicate michi
Responderunt secundo atque dixerunt
Rex sompnium dicat servis suis
et interpretacionem eius d' indi
cabimus Respondit rex et ait Cer
te novi quia tempus redimi
tis scientes quod recesserit a me
sermo Si ergo sompnium non in
dicaveritis michi una est de vo
bis sententia quod interpretacionem quoque
fallacem et decepcione plenam
composueritis ut loquamini michi
donec tempus pertranseat Som
nium itaque dicite michi ut sciam
quod interpretacionem quoque eius ve
ram loquamini Respondentes ergo
chaldei coram rege dixerunt
Non est homo super terram qui
sermonem tuum rex possit imple
re neque regum quisquam mag
nus et potens verbum huiusce
modi sciscitatur ab omni ariolo

et mago et caldeo Sermo enim
quem tu rex queris gravis est
nec reperietur quisquam qui in
dicet illum in conspectu regis
exceptis diis quorum non est cum
hominibus conversacio Quo au
dito rex in furore et in ira ma
gna precepit rex ut perirent omnes
sapientes babilonis Et egres
sa sententia sapientes inter
ficiebantur Querebaturque dani
el et socii ut perirent Tunc
daniel requisivit de lege atque
sententia abarioch principe
milicie regis qui egressus
fuerat ad interficiendos sapien
tes babilonis Et egressa sententia
sapientes interficiebantur Que
rebatur quod daniel et socii in
perirent Tunc daniel requisi
vit de lege atque sententia aba
rioch principe milicie regis
qui egressus fuerat ad interfi
ciendos sapientes babilonis
Et interrogavit eum qui a re
ge acceperat potestatem quam ob cau
sam tam crudelis sententia a facie
regis esset egressa Cum ergo
rem indicasset arioth danieli
ingressus daniel rogavit
regem ut tempus daret sibi
ad solucionem indicanda regi
Et ingressus est domum suam
ananieque misaheli et azarie
sociis suis indicavit negotium
ut quererent misericordiam a facie dei
celi super sacramento isto et non
perirent daniel et socii eius cum
ceteris sapientibus babilonis
Tunc danieli per visionem nocte

misterium revelatum est. Et dani
el benedixit deo celi et locutus
ait. Sit nomen domini benedictum
a seculo et usque in seculum quia
sapientia et fortitudo eius
sunt. Et ipse mutat tempora
et etates transfert regna atque
constituit. Dat sapientiam sa
pientibus et scientiam intellige
tibus disciplinam. Ipse revelat
profunda profunda et abscondi
ta et novit in tenebris consti
tuta et lux est cum eo. Tibi deus
patrum nostrorum confiteor teque lau
do quia sapientiam et fortitudi
nem dedisti michi et nunc
ostendisti que rogavimus te quia
sermonem regis aperuisti nobis.
Post hec daniel ingressus ad
arioth quem constituerat rex
ut perderet sapientes babilonis
ne perdas introduc me in con
spectu regis et solucionem re
gi narrabo. Tunc arioth festi
nus introduxit danielem ad
regem et dixit ei. Inveni ho
minem de filiis transmigrationis
iude qui solucionem regi annun
ciet. Respondit rex et dixit dani
eli cuius nomen erat balthasar.
Putas ne vere potes indicare
michi sompnium quod vidi et inter
pretacionem eius. Et respondens
daniel coram rege ait. Myste
rium quod rex interrogat sapientes
et magi et arioli et aruspices
non queunt indicare regi. Sed
est deus in celo revelans miste
ria qui indicavit tibi rex na
buchodonosor que ventura

sunt novissimis temporibus.
Sompnium tuum et visiones
capitis tui in cubili tuo huius
cemodi sunt. Tu rex cogitare
cepisti in strato tuo quid esset
futurum post hec et qui reve
lat misteria ostendit tibi que
ventura sunt. Michi quoque non in
sapientia que est in me plus quam
in cunctis viventibus sacramentum
hoc revelatum est sed ut interpreta
cio regi manifesta fieret et co
gitationes mentis tue scires.
Tu rex videbas. Et ecce quasi
statua una grandis statua illa
magna et statura sublimis
stabat contra te et intuitus
eius erat terribilis. Huius statue
caput ex auro optimo erat pec
tus autem et brachia de argento
porro venter et femora ex ere
tibie autem ferree pedum quedam
fictilis. Videbas ita donec
abscisus est lapis de monte sine
manibus et percussit statuam
in pedibus eius ferreis et fic
tilibus et comminuit eos. Tunc
contrita sunt pariter ferrum
testa es argentum et aurum et re
dacta quasi in favillam estive
arte que rapta sunt vento nul
lusque locus inventus est eis.
Lapis autem qui percusserat
statuam factus est mons mag
nus et implevit universam ter
ram. Hoc est sompnium. Interpretacionem
quoque eius dicemus coram te
rex. Tu rex regum es et deus
celi regnum et fortitudinem et im
perium et gloriam dedit tibi. Et

// aruspices

aree

omnia in quibus habitant filii
hominum et bestias agri volucres-
que celi dedit in manu tua et sub di-
cione tua universa constituit. Tu
es ergo capud aureum. Et post
te consurget regnum aliud minus
te. Et regnum aliud tercium quod im-
perabit universe terre. Et regnum
quartum erit velud ferrum. Quo-
modo ferrum comminuit et domat om-
nia et conteret. Porro quia vi-
disti pedum et digitorum partem
teste figuli et partem ferream
regnum divisum erit quod tamen de
plantario ferri orietur. Secundum
quod vidisti ferrum mixtum teste ex
luto et digitos pedum ex parte
ferreos et ex parte fictiles, ex parte regnum erit solidum et ex par-
te contritum. Quod autem vidisti
ferrum mixtum teste ex luto et co-
miscebuntur quidem humano se-
mine sed non adherebunt sibi sicut
ferrum non commisceri teste. In die-
bus autem regnorum illorum susci-
tabit deus celi regnum quod in eternum
non dissipabitur et regnum eius populo al-
teri non tradetur. Comminuet et
consumet autem universa regna
hec et ipsum stabit in eternum. Secundum
quod vidisti quod de monte abscisus
est lapis sine manibus et com-
minuit testam et ferrum es et
argentum et aurum. Deus magnus
ostendit regi que ventura sunt
postea. Et verum est sompni-
um et fidelis interpretacio eius.
Tunc rex nabuchodonozor cecidit
in faciem suam et danielem ado-
ravit et hostias et incensum
precepit ut sacrificarent ei. Loquens
ergo rex ait danieli. Vere deus
vester deus deorum est et dominus regum
revelans misteria quia potuis-
ti aperire sacramentum hoc. Tunc
rex danielem in sublime extu-
lit. Et constituit eum princi-
pem super omnes provincias babilo-
nis et prefectum magistratuum super
cunctos sapientes babilonis.
Daniel autem postulavit a rege
et constituit super omnia opera
provincie babilonis sydrach mi-
sach et abdenago. Ipse autem dani-
el erat in foribus regis. Capitulum tercium

Nabuchodonozor
rex fecit statuam au-
ream altitudine
cubitorum sexaginta latitudine cubitorum sex. Et statuit eam in
campo duram provincie babilo-
nis. Itaque nabuchodonozor rex
misit ad congregandos satra-
pas et magistratus et iudices
duces et tyrannos et prefectos
omnesque principes regionum ut
convenirent ad dedicacionem statue
quam erexerat nabuchodono-
zor. Tunc congregati sunt satra-
pe magistratus et iudices et du-
ces et tyranni et obtimates qui
erant in potestatibus constitu-
ti et universi principes regionum
ut convenirent ad dedicacionem
statue quam erexerat nabucho-
donozor rex. Stabant autem
in conspectu statue quam erexerat
nabuchodonozor rex et preco
clamabat valenter. Vobis dicitur
populis tribubus et linguis. In ho-
ra qua audietis sonitum tube
et fistule et cithare sambuce
psalterii et simphonie et universi

generis musicorum cadentes ado
rate statuam auream quam con
stituit nabuchodonozor rex
Si quis autem non prostratus a
doraverit eadem hora mittetur
in fornacem ignis ardentis Post
hec igitur statim ut audierunt
omnes populi sonitum tube fistu
le cithare sambuce et psalte
rii symphonie et omnis generis
musicorum cadentes omnes popu
li et tribus lingue adorave
runt statuam auream quam con
stituerat nabuchodonozor rex
Statimque et in ipso tempore ac
cedentes viri chaldei accusave
runt iudeos Dixeruntque nabu
chodonozor regi Rex in eternum vive
Tu rex posuisti decretum ut
omnis homo qui audierit soni
tum tube fistule et cythare
sambuce psalterii et sympho
nie et universi generis musicorum
prosternat se et adoret statuam
auream. si quis autem non procidens
adoraverit. mittatur in fornacem
ignis ardentis. Sunt autem
viri iudei quos constituisti
super opera regionis babilonie.
sydrach misach. abdenago. vi
ri isti rex // contempserunt decretu
tuum. Deos tuos non colunt
et statuam auream quam ere
xisti non adorant Tunc na
buchodonozor in furore et in
ira precepit ut adducerentur sy
drach misach abdenago. Qui
statim adducti sunt in conspec
tu regis Pronunciansque nabuch
odonozor rex ait eis Vere

ne sydrach misach et abdena
go deos meos non colitis et
statuam auream quam consti
tui non adoratis Nunc ergo
si estis parati quacumque hora
audieritis sonitum tube fistu
le et cythare sambuce et psal
terii et symphonie omnisque
generis musicorum prosternite vos
et adorate statuam auream
quam feci Quod si non adorave
ritis eadem hora mittemini in
fornacem ignis ardentis Et
quis est deus qui eripiat vos
de manu mea Respondentes sy
drach misach et abdenago
dixerunt regi nabuchodono
zor Non oportet nos de hac
re respondere tibi Ecce enim
deus noster quem colimus potest
eripere nos de camino ignis
ardentis et de manibus tuis
o rex liberare Quod si noluerit
notum sit tibi rex quia deos
tuos non colimus et statuam
auream quam erexisti non ado
ramus Tunc nabuchodono
zor repletus est furore et as
pectus faciei illius immutatus
est super sydrach misach et ab
denago Et precepit ut succen
deretur fornax septuplum quam
succendi consueverat et viris
fortissimis de exercitu suo ius
sit ut ligatis manibus et pe
dibus sydrach misach et ab
denago mitterent eos in forna
cem ignis ardentis Et confe
stim viri illi vincti cum bra
cis suis et thiaris et calcia

mitis et vestibus missi sunt in
medium fornacis ignis ardentis
Nam iussio regis urgebat. for-
nax autem succensa erat ni-
mis. Porro viros illos qui mi-
serant sydrach misach et ab-
denago interfecit flamma ignis.
Viri autem hii tres .i. sydrach
misach et abdenago ceciderunt
in medium camini ignis arden-
tis colligati. Que sequuntur in he-
braicis voluminibus non repper-
i. Et ambulabant in medio fla-
me laudantes deum et benedicen-
tes domino. Stans autem azarias
oravit sic aperiens os suum
in medio ignis ait. Benedictus
es deus patrum nostrorum et lau-
dabilis et gloriosum nomen tuum
in secula. quia iustus es in omni-
bus que fecisti nobis et univer-
sa opera tua vera et vie tue
recte et omnia iudicia tua ve-
ra. Iudicia enim vera fecisti
iuxta omnia que induxisti super
nos et super civitatem sanctam
patrum nostrorum Ierusalem quia in veri-
tate et in iudicio induxisti om-
nia hec propter peccata nostra. Peccavimus
enim et inique egimus re-
cedentes a te et deliquimus in
omnibus et precepta tua non au-
divimus nec observavimus nec
fecimus sicut preceperas nobis ut
bene nobis esset. Omnia ergo
que induxisti super nos et uni-
versa que fecisti nobis. vero fecis-
ti iudicio tuo fecisti. Et tradidis-
ti nos in manibus inimicorum
tuorum et prevaricatorum pessimorum

que et regi iniusto et pessimo
ultra omnem terram. Et nunc
non possumus aperire os. Confu-
sio et obprobrium facti sumus ser-
vis tuis et his qui colunt te.
Ne quesumus tradas nos in
obprobrium propter nomen tuum et ne
dissipes testamentum tuum neque
auferas misericordiam tuam a nobis
domine deus meus propter abraham
dilectum tuum et ysaac servum tuum
et israhel sanctum tuum quibus lo-
cutus es pollicens quod multipli-
cares semen eorum sicut stel-
las celi et sicut arenam que
est in litore maris. Quia domine
imminuti sumus plus quam omnes
gentes. sumusque humiles in u-
niversa terra hodie propter pec-
cata nostra. Et non est in hoc tempore
princeps et propheta et dux neque
holocaustum neque sacrificium
neque oblacio neque incensum
neque locus primiciarum coram
te ut possimus invenire mi-
sericordiam tuam. Sed in anima
contrita et in spiritu humilitatis suscipiamur.
~~suscipiamur~~. Sicut et in ho-
locausto arietum et taurorum
et sicut in milibus agnorum
pinguium sic fiat sacrificium no-
strum in conspectu tuo hodie
ut placeat tibi quia non est
confusio confidentibus in te.
Et sequimur nunc in toto corde
et timemus te et querimus
faciem tuam. Ne confundas
nos. sed fac nobiscum iuxta
mansuetudinem tuam
Et secundum multitudinem misericordie tue

Et erue nos in mirabilibus
tuis et da gloriam nomini tuo
domine et confundantur omnes
qui ostendunt servis tuis ma
la Confundantur in omni po
tentia tua et robur eorum co
teratur Et sciant quia tu
es dominus deus solus et glo
riosus super orbem terrarum Et non
cessabant qui miserant eos
ministri regis succendere for
nacem naptha et stuppa et
pice et malleolis et effun
debatur flamma super fornacem
cubitis quadraginta novem
Et erupit et incendit quos
repperit iuxta fornacem de
chaldeis Angelus autem do
mini descendit cum azaria
et sociis eius in fornacem et
excussit flammam ignis de for
nace et fecit medium fornacis
quasi ventum roris ~~quasi in me
dio fornacis~~ flantem Et non
tetigit eos omnino ignis neque
contristavit neque quicquam
molestie intulit Tunc illi
tres quasi ex uno ore lauda
bant et glorificabant et bene
dicebant deum in fornace di
centes Benedictus es domine deus
patrum nostrorum et laudabilis
et gloriosus et superexaltatus
in secula Et benedictum nomen
glorie tue sanctum et laudabi
le superexaltatum in secula omni
nibus seculis Benedictus es in
templo sancto glorie tue et
super laudabilis et superexalta
tus in secula Benedictus es qui

Cantic[um] triu[m] puero[rum]

intueris abyssos et sedes super
cherubim et laudabilis et super
exaltatus in secula Benedictus
es in firmamento celi et lauda
bilis et superexaltatus in secula
Benedicite omnia opera domini domino
laudate et superexaltate eum
in secula Benedicite angeli domini
domino laudate et superexaltate eum
in secula Benedicite celi domino
laudate et superexaltate eum
in secula Benedicite aque omnes
que super celos sunt domino lau
date et superexaltate eum in se
cula Benedicite omnes virtutes
domini domino laudate et superex
altate eum in secula Benedicite
sol et luna domino laudate et
superexaltate eum in secula Be
nedicite omnis ymber et ros domino
laudate et superexaltate eum
in secula Benedicite omnes dei
spiritus dei domino laudate et su
perexaltate eum in secula Bene
dicite ignis et estus domino lau
date et superexaltate eum eum
in secula Benedicite rores et pru
ina domino laudate et superex
altate eum in secula Benedicite
gelu et frigus domino lauda
te et superexaltate eum in se
cula Benedicite glacies et nives
domino laudate et superexalta
te eum in secula Benedicite noc
tes et dies domino laudate et
superexaltate eum in secula Be
nedicite lux et tenebre domino
laudate et superexaltate eum
in secula Benedicite fulgura
et nubes domino laudate et

Sup exaltate eum in secula
Benedicite terra dnm laudet
et sup exaltet eum in secula
Benedicite montes et colles
domino laudate et sup exalta
te eum in secula Benedicite v
niuersa germinantia in terra do
mino laudate et sup exaltate
eum in secula Benedicite fon
tes domino laudate et sup ex
altate eum in secula Benedi
cite maria et flumina dno
laudate et sup exaltate eum
in secula Benedicite omnes vo
lucres domino laudate et sup
exaltate eum in secula Be
dicite omnes bestie et vniuersa
pecora domino laudate et sup
exaltate eum in secula Be
dicite filii hominum domino lau
date et sup exaltate eum
in secula Benedicat israhel do
minum laudet et sup exaltet
eum in secula Benedicite sacer
dotes dni dno laudate et sup
exaltate eum in secula Be
dicite servi domini domino lau
date et sup exaltate eum
in secula Benedicite spiritus et
anime iustorum domino lauda
te et sup exaltate eum in se
cula Benedicite sancti et hu
miles laudate et sup exaltate
eum in secula Benedicite ana
nia azaria misahel dnm lau
date et sup exaltate eum
in secula qui eruit nos de
inferno et saluos fecit de
manu mortis et liberavit de
medio ardentis flame et

de medio ignis eruit nos
Confitemini domino qm bonus
qm in seculum mia eius Be
nedicite omnes religiosi domino
deo deorum laudate et confi
temini ei quia in omnia secula
mia eius Huc usque non ha
betur in hebraico et que pos
suimus de theodotionis edici
one translata sunt Tunc na
buchodonozor obstupuit et
surrexit propere et ait optima
tibus suis Nonne tres vi
ros misimus in medium ignis
compeditos Qui respondentes
tes dixerunt regi vere rex
Et vidit rex et ait Ecce
ego video viros quatuor so
lutos ambulantes et nichil
corruptionis in eis est Et
species quarti similis filio dei
Tunc accessit nabuchodono
zor rex ad hostium fornacis
ignis ardentis et ait sidrach
misach et abdenago servi dei
vivi excelsi egredimini et ve
nite Statim que egressi sunt
sydrach misach et abdena
go de medio ignis Et congre
gati satrape et magistratus
et iudices et potentes regis
contemplabantur viros illos qm
nichil potestatis habuisset ignis
in corporibus eorum et capil
lus capitis eorum non esset
adustus et sarabala eorum
non fuissent inmutata et
odor ignis non pertransisset
per eos Et erumpens nabuchodonozor
ait Benedictus deus eorum

sydrach misahel misach et
abdenago qui misit ange
lum suum et eripuit servos
suos quia crediderunt in eum
et verbum regis inmutaverunt
et tradiderunt corpora sua
ne servirent et ne adorarent
omnem deum excepto deo suo
A me ergo positum est hoc
decretum ut omnis populus
tribus et lingua quecumque lo
cuta fuerit blasphemiam contra
deum sydrach misach et ab
denago dispereat et domus
eius vastetur Neque enim est
alius deus qui possit ita
salvare Tunc rex promovit
sydrach misach et abdena
go babilonis Nabuchodono
zor rex omnibus populis gen
tibus et linguis qui habi
tant in universa terra Pax
vobis multiplicetur signa
et mirabilia fecit apud me
deus excelsus Placuit ergo
michi predicare signa eius
quia magna sunt et mira
bilia eius quia fortia et reg
num eius regnum sempiternum
et potestas eius in generatione
et generationem Capitulum quartum

Ego nabuchodono
zor quietus eram
in domo mea et flo
rens in palatio meo Somp
nium vidi quod perterruit me et
cogitationes mee in strato
meo et visiones capitis mei
conturbaverunt me Et per me quoque
propositum est decretum ut
introducerentur in conspectu
meo cuncti sapientes babilo
nis et ut solutionem sompnii
indicarent michi Tunc ingre
diebantur arioli magi chaldei et
aruspices Et sompnium narravi
in conspectu eorum et solu
tionem eius sompnii indicaverunt
michi Tunc ingrediebantur ari
oli magi caldei et aruspices
Et sompnium narravi in conspec
tu eorum et solutionem narra
vi eius non indicaverunt michi
donec collega in conspectu meo
meorum ingressus est daniel
cui nomen balthazar secundum no
men dei mei qui habet spiritum
deorum sanctorum in semetipso
et sompnium coram eo locutus
sum balthazar princeps ari
olorum quem ego scio quod spiritum
deorum sanctorum habeas in te et om
ne sacramentum non est impos
sibile tibi visiones sompniorum
meorum quas vidi et solutionem
eorum narra michi Visio capi
tis mei in cubili meo Videbam
et ecce arbor in medio terre et
altitudo eius nimia arbor mag
na et fortis et proceritas eius
contingens celum Aspectus
eius erat usque ad terminos univer
se terre Folia eius pulcherrima
et fructus eius nimius et es
ca universorum in ea Subter eam ha
bitabant animalia et bestie et
in ramis eius conversabantur
volucres celi et ex ea vescebatur
omnis caro Videbam in visione
capitis mei super stratum meum

Et ecce vigil et sanctus descendit
de celo et clamauit fortiter et sic
dixit Succidite arborem et pre
cidite ramos eius et excutite
folia eius et dispergite fructus e
ius Fugiant bestie que subte
eam sunt et volucres de ramis
eius Verumtamen germen radicum
eius in terra sinite et alligetur
vinculo ferreo et ereo in herb
que foris sunt et rore celi tin
gatur et cum feris pars eius
in herba terre Cor eius ab huma
no commutetur et cor fere detur
et septem tempora mutentur super
eum In sententia vigilum decretum
est et sermo sanctorum et peticio
donec cognoscant viuentes quoniam
dominatur excelsus in regno ho
minum et cuicumque voluerit dabit
illud et humillimum hominum homi
nem constituet super eum Hoc som
nium vidi ego rex Nabuchodo
nosor Tu ergo Balthazar inter
pretacionem narra festinus quia
omnes sapientes regni mei non
queunt solutionem edicere mi
chi Tu autem potes quia spiritus
deorum sanctorum in te est Tunc
Daniel cuius nomen Balthazar ce
pit intra semetipsum tacitus cogi
tare quasi hora vna et cogita
tiones cordis eius conturbabant
eum Respondens autem rex ait
Balthazar sompnium et inter pre
tacio eius non conturbet te
Respondit Balthazar et dixit Domine
mi sompnium hiis qui te oderunt
et interpretacionem eius hostibus
tuis sit Arborem quam vidisti sub

limem atque robustam cuius
altitudo pertingit celum et as
pectus illius in omnem terram
et rami eius pulcherrimi et fru
ctus eius nimius et esca om
nium in ea subter eam habitan
tes bestie agri et in ramis eius
commorantes aues celi tu es
rex qui magnificatus es et
inualuisti et magnitudo tua
creuit et peruenit usque ad celum
et potestas tua in terminos vniuer
se terre Quod autem vidit rex
vigilem et sanctum de celo
descendere et dicere succidite arbo
rem et dissipate illam attamen germen
radicum eius in terra dimit
tite et vinciatur ferro et ere
in herbis foris et rore celi con
spergatur et cum feris sit pa
bulum eius donec septem tem
pora commutentur super eum hec est
interpretacio sententie altissimi que
peruenit super dominum meum regem
Et eicient te ab hominibus et
cum bestiis erit habitacio tua
et fenum ut bos comedes et
rore celi infunderis Septem
quoque tempora mutabuntur super
te donec scias quod dominetur excel
sus super regnum hominum et
cuicumque voluerit det illud Eadem
hora completus est sermo super
Nabuchodonosor et ex homi
nibus eiectus est et fenum ut bos
comedit et rore celi corpus
eius infectum est donec capilli
eius in similitudinem aquilarum
crescerent et vngues eius quasi
auium Igitur post finem dierum

ego nabuchodonozor oculos
meos ad celum levavi et sen
sus meus redditus est michi
Et altissimo benedixi et viven
tem in sempiternum laudavi et
glorificavi quia potestas eius potestas eterna
et regnum eius in generationem et
generationem. Et omnes habitatores
terre apud eum in nichilum
reputati sunt. Iuxta volun
tatem enim suam facit tam
in virtutibus celi quam in ha
bitatoribus terre et non est
qui resistat manui eius et di
cat ei quare fecisti. In ipso tempore
sensus meus reversus est ad
me et ad honorem regni mei
decoremque perveni et figura
mea reversa est ad me. Et opti
mates mei et magistratus mei
requisierunt me et in regno
meo restitutus sum et mag
nificentia mea nabuchodono
zor amplior addita est michi
Nunc igitur ego nabuchodo
nozor laudo et glorifico et
magnifico regem celi quia
omnia opera eius et vie eius
iudicia et gradientes in super
bia potest humiliare. Capitulum quintum

Balthazar rex grande
fecit convivium optima
tibus suis mille et unus
quisque secundum suam bibebat eta
tem. Precepit ergo iam temu
lentus ut afferentur vasa au
rea et argentea que asporta
verat nabuchodonozor pater
eius de templo quod fuit in ierusalem
ut biberent in eis rex et optima

tes eius uxores que eius et con
cubine eius bibebant vinum et
laudabant deos suos aureos et
argenteos et ereos ferreos lig
neosque et lapideos. In eadem hora
apparuerunt digiti quasi manus
hominis scribentis contra candelabrum
in superficiem parietis aule regie
Et rex aspiciebat articulos ma
nus scribentis. Tunc regis faci
es commutata est et cogitationes
eius perturbabant eum et compages
renum eius solvebantur et genua
eius ad se invicem collidebantur.
Exclamavit itaque rex fortiter
ut introducerent chaldeos ma
gos et aruspices. Et proloquens
rex ait sapientibus babilonis
Quicumque legerit scripturam hanc
et interpretationem eius manifesta
verit michi purpura vestietur
et torque auream habebit in
collo et tercius in regno meo
erit. Tunc ingressi omnes sapi
entes non potuerunt scripturam
legere nec interpretationem eius in
dicare regi. Unde rex balthazar
satis conturbatus est et vultus
eius illius immutatus est. Sed et
obtimates eius conturbabantur.
Regina autem pro re que acciderat
regi et optimatibus eius domum
convivii ingressa est. Et proloquens
ait. Rex in eternum vive. Non te
conturbent cogitationes tue
neque facies tua immutetur. Est
vir in regno tuo qui spiritum
deorum sanctorum habet in se et
in diebus patris tui scientia et
sapientia inventa sunt in eo

Nam et rex nabuchodonozor pater tuus principem magorum et incantatorum et chaldeorum et aruspicum constituit eum pater inquam tuus o rex quia spiritus amplior et prudencia et intelligencia interpretacioque somniorum et ostensio secretorum ac solucio ligatorum inuente sunt in eo hoc est in daniele cui rex posuit nomen balthazar. Nunc itaque daniel vocetur et interpretacionem narrabit. Igitur introductus est daniel coram rege atque prefatus rex ait. Tu es daniel de filiis captiuitatis iude que adduxit rex pater meus de iudea. Audiui de te quod spiritum deorum habeas et sciencia intelligencia quoque ac sapiencia ampliores inuente sunt in te. Et nunc introgressi sunt in conspectu meo sapientes magi ut scripturam hanc legerent et interpretacionem eius indicarent michi et nequiuerunt sensum sermonis eius edicere michi. Porro ego audiui de te quod possis obscura interpretari et ligata dissoluere. Si ergo vales scripturam hanc legere et interpretacionem eius indicare michi purpura vestieris et torquem auream circa collum tuum habebis et tercius in regno meo eris princeps. Ad que respondens daniel ait coram rege. Munera tua sint tibi et dona domus tue alteri da. Scripturam autem legam tibi rex et interpretacionem eius indicabo tibi. O rex deus altissimus regnum et magnificenciam gloriam et honorem dedit nabuchodonozor patri tuo. Et propter magnificenciam quam dederat ei vniuersi populi tribus et lingue tremebant et metuebant eum. Quos volebat exaltabat et quos volebat humiliabat. Quos volebat interficiebat. et quos volebat percuciebat. Quando autem eleuatum est cor eius et spiritus illius obfirmatus est ad superbiam depositus est de solio regni sui et gloria regni eius ablata est et a filiis hominum eiectus est. Sed et cor eius cum bestiis positum est. et cum onagris erat habitacio eius. Fenum quoque ut bos comedebat. et rore celi corpus eius infectum est. donec cognosceret quod potestatem haberet altissimus in regno hominum et quecumque voluerit suscitabit super illud. Tu quoque filius eius balthazar non humiliasti cor tuum cum scires hec omnia. Sed aduersum dominatorem celi eleuatus es. et vasa domus eius allata sunt coram te. et tu et optimates tui et vxores tue et concubine tue vinum bibistis in eis. deos quoque aureos et argenteos et ereos ferreos ligneosque et lapides qui non vident neque audiunt neque senciunt laudasti. Porro deum qui habet flatum tuum in manu sua et omnes vias tuas non glorificasti. Iccirco ab eo missus est articulus manus que scripsit hoc quod exaratum est. Hoc est aut

scriptura que digesta est. Mane thetel phares. Hec interpretatio sermonis. Mane: numeravit deus regnum tuum et complevit illud. Thethel: appensum est in statera et inventum est minus habens. Phares: divisum est regnum tuum et datum est medis et persis. Tunc iubente rege indutus est daniel purpura et circumdata torques aurea collo eius. et predicatum est de eo quod haberet potestatem tercius in regno suo. Eadem nocte interfectus est balthazar rex chaldeus. et darius medus successit in regnum eius annos habens natus ~~tus~~ sexaginta duos.

Capitulum vi.

Placuit dario et constituit supra regnum satrapas centum xx. ut essent in toto regno suo. et super eos principes tres ex quibus daniel unus erat ut satrape illis redderent rationem et rex non sustineret molestiam. Igitur daniel superabat omnes principes et satrapas quia spiritus dei amplior erat in eo. Porro rex cogitabat constituere eum super omne regnum. unde principes et satrape querebant occasionem ut invenirent danielem ~~invenirent~~ ex latere regis. Nullamque causam et suspicionem reperire potuerunt. eo quod fidelis esset et omnis culpa et suspicio non inveniebatur in eo. Dixerunt ergo viri illi. Non inveniemus danieli huic aliquam occasionem nisi forte in lege dei sui. Tunc principes et satrape mone

subripuerunt regi. et sic locuti sunt ei. Dari rex in eternum vive. Consilium inierunt omnes principes regni tui magistratus et satrape senatores et iudices ut decretum imperatorium exeat et edictum. ut omnis qui petierit aliquam petitionem a quocumque deo et homine usque ad dies xxx. nisi a te rex. mittatur in lacum leonum. Nunc itaque rex confirma sententiam et scribe decretum ut non immutetur quod statutum est a medis et persis. nec prevaricari cuiquam liceat. Porro rex darius proposuit edictum et statuit. Quod cum daniel comperisset id est constitutam legem. ingressus est domum suam et fenestris apertis in cenaculo suo contra ierusalem tribus temporibus in die flectebat genua sua. et adorabat confitebaturque coram deo suo sicut et ante facere consueverat. Viri igitur illi curiosius inquirentes invenerunt danielem orantem et obsecrantem deum suum. Et accedentes locuti sunt regi super edicto. Rex. numquid non constituisti ut omnis homo qui rogaret quemquam de diis et hominibus usque ad dies xxx. nisi a te rex. mitteretur in lacum leonum. Ad quod respondens rex ait. Verus est sermo iuxta decretum medorum atque persarum. quod prevaricari non licet. Tunc respondentes dixerunt coram rege. Daniel de filiis captivitatis iude non curavit de lege tua et de edicto tuo quod constituisti. sed tribus

temporibus per diem orat obsecratione sua. Quod verbum cum audisset rex satis contristatus est et pro daniele posuit cor ut liberaret eum et usque ad occasum solis laborabat ut erueret eum. Viri autem illi intelligentes regem dixerunt ei: Scito rex quia lex medorum atque persarum est ut omne decretum quod constituerit rex non liceat immutari. Tunc rex precepit et adduxerunt danielem et miserunt eum in lacum leonum. Dixitque rex danieli: Deus tuus quem colis semper ipse liberabit te. Allatusque est lapis unus et positus est super os laci quem obsignavit rex anulo suo et anulo optimatum suorum ne quid fieret contra danielem. Et abiit rex in domum suam et dormivit incenatus cibique non sunt allati coram eo insuper et somnus recessit ab eo. Tunc rex primo diluculo consurgens festinus perrexit ad lacum leonum appropinquansque lacui danielem voce lacrimabili inclamavit et affatus est eum: Daniel serve dei viventis deus tuus cui tu servis semper putasne valuit te liberare a leonibus? Et daniel regi respondens ait: Rex in eternum vive. Deus meus misit angelum suum et conclusit ora leonum et non nocuerunt michi quia coram eo iusticia inventa est in me sed et coram te rex delictum non feci. Tunc rex gavisus est super eum et danielem precepit educi de lacu. Eductusque est daniel de lacu et nulla lesio inventa est in eo quia credidit deo suo. Iubente autem rege adducti sunt viri illi qui accusaverant danielem et in lacum leonum missi sunt ipsi et filii et uxores eorum et non pervenerunt usque ad pavimentum laci donec arriperent eos leones et omnia ossa eorum comminuerunt. Tunc darius rex scripsit universis populis tribubus et linguis habitantibus in universa terra: Pax vobis multiplicetur. A me ergo constitutum est decretum ut in universo imperio et regno meo paveant et tremiscant deum danielis. Ipse enim est deus vivens et eternus in secula et regnum eius non dissipabitur et potestas eius usque in eternum. Ipse est liberator atque salvator faciens signa et mirabilia in celo et in terra qui liberavit danielem de lacu leonum. Porro daniel perseveravit usque ad regnum darii regnumque cyri perse.

Capitulum vii.

Anno primo balthazar regis babilonis daniel somnium vidit. Visio autem capitis sui in cubili suo. Et somnium scribens brevi sermone comprehendit summatimque perstringens ait: Videbam in visione mea nocte. Et ecce quatuor venti celi pugnabant in mari magno. Et quatuor bestie grandes ascendebant de mari diverse inter se. Prima quasi leena et alas habebat aquile. Aspiciebam donec evulse sunt ale eius et sub-

evulse

levata est de terra et super pedes
quasi homo stetit et cor eius da
tum est ei. Et ecce alia bestia si
milis urso in parte stetit et tres
ordines erant in orbe eorum
in ore eorum et in dentibus eius.
Et sic dicebant ei Surge et comede
de carnes plurimas. Post hec aspi
ciebam. Et ecce alia quasi pardus
et alas habebat quatuor super se
quasi avis et quatuor capita
erant in bestia et potestas data est
ei. Post hec aspiciebam in visi
one noctis. Et ecce alia bestia
quarta terribilis atque mirabilis
et fortis nimis. Dentes ferre
os habebat grandes comedens
atque comminuens et reliqua pedi
bus suis conculcans. Dissimilis
autem erat ceteris bestiis quas
videram ante eam et habebat
cornua decem. Considerabam cor
nua. Et ecce cornu aliud par
vulum ortum est de medio eorum
et tria de cornibus primis evulsa
sunt a facie eius. Et ecce oculi
quasi oculi hominis erant in cor
nu isto et os loquens ingentia.
Aspiciebam donec throni po
siti sunt et antiquus dierum sedit.
Vestimentum eius quasi nix can
didum et capilli capitis eius
quasi lana munda. Thronus eius
flamme ignis. Rote eius ignis
accensus. Fluvius igneus rapi
dusque egrediebatur a facie
eius. Milia milium ministrabant
ei et decies milies centena milia
assistebant ei. Iudicium sedit et
libri aperti sunt. Aspiciebam propter

vocem sermonum grandium quos
cornu illud loquebatur. Et vidi quoniam
interfecta esset bestia et periisset cor
pus eius et traditum esset igni ad
comburendum. Aliarum quoque bestiarum
ablata esset potestas et tempora vite
constituta erant eis usque ad tempus
et ad tempus. Aspiciebam ergo
in visione noctis. Et ecce cum
nubibus celi quasi filius hominis
veniebat. Et usque ad antiquum
dierum pervenit et in conspectu
eius obtulerunt eum. Et dedit
ei potestatem et honorem et regnum
et omnes populi tribus et lingue
ipsi servient. Potestas eius po
testas eterna que non auferetur et
regnum eius quod non corrumpetur.
Horruit spiritus meus. Ego dani
el territus sum in hiis et visio
nes capitis mei conturbaverunt
me. Accessi ad unum de assistenti
bus et veritatem querebam ab eo
de omnibus hiis. Qui dixit mi
chi interpretationem sermonum et docu
it me. Hee quatuor bestie mag
ne quatuor regna sunt que con
surgent de terra. Suscipient autem
regnum sancti dei altissimi et
obtinebunt regnum usque in seculum
et seculum seculorum. Post hec volui
diligenter discere de bestia quarta
que erat dissimilis valde ab om
nibus et terribilis nimis. Den
tes et ungues eius ferrei. Co
medebat et comminuebat et re
liqua pedibus suis conculcabat.
Et de cornibus decem que habe
bat in capite et de alio quod ortum
erat ante quod ceciderunt tria cor

ma de cornu illo quod habebat oculos et os loquens grandia et maius erat ceteris. Aspiciebam et ecce cornu illud faciebat bellum adversus sanctos et prevalebat eis donec venit antiquus dierum et iudicium dedit sanctis excelsi et tempus advenit et regnum optinuerunt sancti. Et sic ait. Bestia quarta regnum quartum erit in terra quod maius erit omnibus regnis et devorabit universam terram et conculcabit et comminuet eam. Porro cornua decem ipsius regni decem reges erunt. Et alius consurget post eos et ipse potentior erit prioribus et tres reges humiliabit. Et sermones contra excelsum loquetur et sanctos altissimi conteret et putabit quod possit mutare tempora et leges. et tradentur in manu eius usque ad tempus et tempora et dimidium temporis. Et iudicium sedebit ut auferatur potencia et conteratur et dispereat usque in finem. regnum autem et potestas et magnitudo regni que est subter omne celum detur populo sanctorum altissimi cuius regnum sempiternum est. et omnes reges servient ei et obedient. Huc usque finis verbi. Ego daniel multum cogitationibus meis conturbabar. et facies mea mutata est in me. verbum autem in corde meo conservavi.

Capitulum viii.

Anno tercio regni balthazar regis visio apparuit michi. Ego daniel post id quod videram in principio vidi in visione mea cum essem in susis castro quod est in helam regione. Vidi autem in visione esse me super portam ulay. Et levavi oculos meos et vidi. Et ecce aries unus stabat ante paludem habens cornua excelsa. et unum excelsius altero atque succrescens. Postea vidi arietem cornibus ventilantem contra occidentem et contra aquilonem et contra meridiem et omnes bestie non poterant resistere ei neque liberari de manu eius. fecitque secundum voluntatem suam et magnificatus est. Et ego intelligebam. Ecce autem hircus caprarum veniebat ab occidente super faciem tocius terre et non tangebat terram. Porro hircus habebat cornu insigne inter oculos suos. Et venit usque ad arietem illum cornutum quem videram stantem ante portam. adcucurrit ad eum in impetu fortitudinis sue. Cumque appropinquasset prope arietem efferatus est in eum et percussit arietem et comminuit duo cornua eius et non poterat aries resistere ei. Cumque eum misisset in terram conculcavit et nemo quibat liberare arietem de manu eius. Hircus autem caprarum magnus factus est nimis. Cumque crevisset fractum est cornu magnum et orta sunt quatuor cornua subter illud per quatuor ventos celi. De uno autem ex eis egressum est cornu unum modicum. et factum est grande contra meridiem et contra orientem

et contrivit fortitudine. Et usque ad principem fortitudinis magnificatum est usque ad fortitudinem celi et deiecit de fortitudine et de stellis et conculcavit eas et usque ad principem fortitudinis magnificatus est et ab eo tulit iuge sacrificium et deiecit locum sanctificationis eius. robur autem datum est ei contra iuge sacrificium et deiecit locum sanctificationis eius propter peccata. Et prosternetur veritas in terra. Et faciet et prosperabitur. Et audivi unum de sanctis loquentem. Et dixit unus sanctus alteri nescio cui loquenti. Usque quo visio. Et iuge sacrificium et peccatum desolationis que facta est et sanctuarium et fortitudo conculcabitur. Et dixit ei. Usque ad vesperam et mane duo milia trecenti. et mundabitur sanctuarium. Factum est autem cum viderem ego daniel visionem. et quererem intelligentiam ecce stetit in conspectu meo quasi species viri. Et audivi vocem viri inter ulay. Gabriel fac intelligere istam visionem. Et venit et stetit iuxta ubi ego stabam. Cumque venisset pavens corrui in faciem meam. Et ait ad me. Intellige fili hominis quoniam in tempore finis complebitur visio. Cumque loqueretur ad me collapsus sum pronus in terram et tetigit me et statuit me in gradu meo. Dixitque michi. Ego ostendam tibi que futura sunt in novissimo maledictionis. quoniam habet tempus finem suum. Aries quem vidisti habere cornua rex medorum est atque persarum. Porro hircus caprarum. rex grecorum est. Et cornu grande quod erat inter oculos eius ipse est rex primus. Quod autem fractum illo surrexerunt quatuor pro eo. quatuor reges de gente eius consurgent sed non in fortitudine eius. Et post regnum eorum. cum creverint iniquitates consurget rex impudens facie et intelligens propositiones. Et roborabitur fortitudo eius sed non in viribus suis. Et supra quam credi potest universa vastabit. et prosperabitur et faciet. Et interficiet robustos et populos sanctorum secundum voluntatem suam et dirigetur dolus in manu eius et cor suum magnificabit. et in copia rerum occidet plurimos. et contra principem principum consurget. et sine manu conteretur. Et visio vespere et mane que dicta est vera est. Tu ergo signa visionem quia post multos dies erit. Et ego daniel langui et egrotavi per dies plurimos. Cumque surrexissem faciebam opera regis. Et stupebam ad visionem et non erat qui interpretaretur.

Capitulum nonum

In anno autem primo darii filii assueri de semine medorum qui imperavit super regnum

Marginal notes: et clamavit et ait · principum

chaldeorum. Anno uno regni
eius ego daniel intellexi in
libris numerum annorum de quo fac-
tus est sermo domini ad ieremiam
prophetam ut complerentur desola-
tiones ierusalem septuaginta anni.
Et posui faciem meam ad do-
minum deum meum rogare et
deprecari in ieiuniis sacco et ci-
nere. Et oravi dominum deum me-
um et confessus sum et dixi
obsecro domine deus magne
et terribilis custodiens pactum
et misericordiam diligentibus te et cus-
todientibus mandata tua. Pec-
cavimus iniquitatem fecimus
impie fecimus et recessimus
et declinavimus a mandatis tuis
ac iudiciis. Non obedivimus
servis tuis prophetis qui locuti
sunt in nomine tuo regibus
nostris principibus nostris patri-
bus nostris omnique populo terre.
Tibi domine iustitia. Nobis autem
confusio faciei sicut est hodie vi-
ro iuda et habitatoribus ierusalem
et omni israhel his qui prope sunt et
his qui procul in universis terris
ad quas eiecisti eos propter iniqui-
tates eorum in quibus pecca-
verunt in te domine. Nobis autem
confusio faciei regibus nostris prin-
cipibus nostris qui peccaverunt.
Domino autem deo nostro misericordia et
propitiatio. Quia recessimus a te
et non audivimus vocem domini dei
nostri ut ambularemus in lege eius
quam posuit nobis per servos
suos prophetas. Et omnis israhel
prevaricati sunt legem tuam
et declinaverunt ne audirent vo-
cem tuam. Et stillavit super nos
maledictio et detestatio que scrip-
ta est in libro moysi servi dei
quia peccavimus ei. Et statuit
sermones suos quos locutus
est super nos et super principes
nostros qui iudicaverunt nos et
super induceret in nos malum
magnum quale numquam fuit sub
omni celo secundum quod factum est
in ierusalem sicut scriptum est in lege
moysi. Omne malum hoc venit
super nos et non rogavimus
faciem tuam domine deus nos-
ter ut reverteremur ab iniquitatibus
nostris et cogitaremus veritatem
tuam. Et vigilavit dominus super
malitiam et adduxit eam super
nos. Iustus dominus deus noster
in omnibus operibus suis que
fecit. Non enim audivimus
vocem eius. Et nunc domine deus
noster qui eduxisti populum de ter-
ra egipti in manu forti et fe-
cisti domine tibi nomen secundum
diem hanc peccavimus iniqui-
tatem fecimus domine in omnem
iustitiam tuam. Avertatur obse-
cro furor tuus et ira tua a
civitate tua ierusalem et a monte
sancto tuo. Propter peccata enim nostra
et iniquitates patrum nostrorum
ierusalem et populus tuus in op-
probrium sunt omnibus per circuitum
nostrum. Nunc ergo exaudi deus
noster orationem servi tui et preces
eius et ostende faciem tuam
super sanctuarium tuum quod desertum
est propter temetipsum inclina aurem

tuam deus meus et audi / aperi oculos tuos et vide desolationem nostram / et civitatem super quam invocatum est nomen tuum. Neque enim in iustificationibus nostris prosternimus preces ante faciem tuam sed in miserationibus tuis multis. Exaudi domine / placare domine adtende et fac. Ne moreris propter temet ipsum deus meus, quia nomen tuum invocatum est super civitatem et super populum tuum. Cumque adhuc loquerer et orarem et confiterer peccata mea et peccata populi mei israhel / et prosternerem preces meas in conspectu dei mei / adhuc loquente me in oratione mea. ecce vir gabriel quem videram in visione a principio. cito volans, tetigit me in tempore sacrificii vespertini et docuit me. et locutus est michi. Dixit que. daniel / nunc egressus sum ut docerem te et intelligeres. Ab exordio precum tuarum egressus est sermo. Ego autem veni ut indicarem tibi, quia vir desideriorum es. Tu autem animadverte sermonem et intellige visionem / septuaginta ebdomades abbreviate sunt super populum tuum et super urbem sanctam tuam, ut consummetur prevaricatio / et finem accipiat peccatum. et deleatur iniquitas et adducatur iusticia sempiterna. et impleatur visio et prophetia. et ungatur sanctus sanctorum. Scito ergo et animadverte ab exitu sermonis. ut iterum edificetur ierusalem usque ad christum ducem. Ebdomades septem et ebdomades sexaginta due erunt / et rursum edificabitur platea et muri in angustia temporum. Et post ebdomades sexaginta duas occidetur christus. et non erit eius populus qui eum negaturus est / et civitatem et sanctuarium dissipabit populus cum duce venturo / et finis eius vastitas / et post finem belli statuta desolatio. Confirmabit autem pactum multis ebdomada una. Et dimidio ebdomadis deficiet hostia et sacrificium. Et erit in templo abhominatio desolationis / et usque ad consummationem et finem perseverabit desolatio. Capitulum decimum

Anno tercio regni cyri regis persarum verbum revelatum est danieli. cognomento balthazar / et verbum verum et fortitudo magna. Intellexit que sermonem. Intelligentia enim est opus in visione. In diebus illis ego daniel lugebam trium ebdomadarum diebus / panem desiderabilem non comedi / et caro et vinum non introierunt in os meum / sed neque unguento unctus sum. donec complerentur trium ebdomadarum dies. Die autem vicesima et quarta mensis primi eram iuxta fluvium magnum qui est tygris. Et levavi oculos meos et vidi. Et ecce vir unus vestitus lineis / et renes eius accincti auro obrizo

et corpus eius quasi crisolitus et facies eius quasi species fulguris et oculi eius ut lampas ardens, et brachia eius et que deorsum usque ad pedes quasi species eris candentis et vox sermonum eius ut vox multitudinis. Vidi autem ego Daniel solus visionem. Porro viri qui erant mecum non viderunt, sed terror nimius irruit super eos et fugerunt in absconditum. Ego autem relictus solus vidi visionem grandem hanc. Et non remansit in me fortitudo, sed et species mea immutata est in me et emarcui. Et non habui in me quicquam virium. Et audivi vocem sermonum eius et audiens iacebam consternatus super faciem meam, et vultus meus herebat terre. Et ecce manus tetigit me et erexit me super genua mea et super articulos manuum mearum. Et dixit ad me: Daniel vir desideriorum, intellige verba que ego loquor ad te, et sta in gradu tuo. Nunc enim missus sum ad te. Cumque dixisset michi sermonem istum, steti tremens. Et ait ad me: Noli timere Daniel, quia ex die primo quo posuisti cor tuum ad intelligendum ut te affligeres in conspectu dei tui, exaudita sunt verba tua. Et ego veni propter sermones tuos. Princeps autem regni Persarum restitit michi viginti et uno diebus. Et ecce Michael unus de principibus primis venit in adiutorium meum, et ego remansi ibi iuxta regem Persarum.

Veni autem ut docerem te que ventura sunt populo tuo in novissimis diebus, quoniam adhuc visio in dies. Cumque loqueretur michi huiuscemodi verbis, deieci vultum meum ad terram et tacui. Et ecce quasi similitudo filii hominis tetigit labia mea. Et aperiens os meum locutus sum et dixi ad eum qui stabat contra me: Domine mi, in visione tua dissolute sunt compages mee et nichil in me remansit virium. Et quomodo poterit servus domini mei loqui cum domino meo? Nichil in me remansit virium, sed et halitus meus intercluditur. Rursum ergo tetigit me quasi visio hominis et confortavit me et dixit: Noli timere vir desideriorum, pax tibi. Confortare et esto robustus. Cumque loqueretur mecum, convalui et dixi: Loquere domine mi, quia confortasti me. Et ait: Numquid scis quare venerim ad te? Et nunc revertar ut prelier adversus principem Persarum. Cum ego egrederer, apparuit princeps Grecorum veniens. Verumtamen annunciabo tibi quod expressum est in scriptura veritatis, et nemo est auditor meus in omnibus hiis nisi Michael princeps vester.

Capitulum XI.

Ego autem ab anno primo Darii Medi stabam ut confortaretur et roboraretur. Et nunc veritatem annunciabo tibi. Et ecce adhuc tres reges stabunt in Perside, et quartus ditabitur opibus nimiis super omnes. Et cum invaluerit divitiis suis

concitabit omnes adversus regnum grecie. Surget vero rex fortis et dominabitur potestate multa et faciet quod placuerit ei. Et cum steterit conteretur regnum eius et dividetur in quatuor ventos celi sed non in posteros eius neque secundum potenciam eius qua dominatus est. Lacerabitur enim regnum eius etiam in externos exceptis hiis. Et confortabitur rex austri et de principibus eius prevalebit super eum et dominabitur dicione. Multa enim dominacio eius. Et post finem annorum federabuntur. Filia quoque regis austri veniet ad regem aquilonis facere amiciciam. Et non optinebit fortitudinem brachii nec stabit semen eius. Et tradetur ipsa et qui adduxerunt eam adolescentes eius. Et qui confortabant eam in temporibus. Et stabit de semine radicum eius plantatio. Et veniet cum exercitu et ingredietur provinciam regis aquilonis et abutetur eis et obtinebit. Insuper et deos eorum et sculptilia. Vasa quoque preciosa argenti et auri captiva ducet in egyptum. Ipse prevalebit adversum regem aquilonis. Et intrabit in regnum rex austri. Et revertet ad terram suam. Filii autem eius provocabuntur et congregabunt multitudinem exercituum plurimorum. Et veniet properans et inundans. Et revertetur et concitabitur et congredietur cum robore eius. Et provocatus rex austri egredietur et pugnabit adversus regem aquilonis et preparabit multitudinem nimiam. Et dabitur multitudo in manu eius et capiet multitudinem et exaltabitur cor eius et deiciet multa milia sed non prevalebit. Convertetur enim rex aquilonis et preparabit multitudinem multo maiorem quam prius. Et in fine temporum annorumque veniet properans cum exercitu magno et opibus nimiis. Et in temporibus illis multi consurgent adversus regem austri. Filii quoque prevaricatorum populi tui extollentur ut impleant visionem et corruent. Et veniet rex aquilonis et comportabit aggerem et capiet urbes munitissimas. Et brachia austri non sustinebunt. Et consurgent electi eius ad resistendum et non erit fortitudo. Et faciet veniens super eum iuxta placitum suum. Et non erit qui stet contra faciem eius. Et stabit in terra inclita et consumetur in manu eius. Et ponet faciem suam ut veniat ad tenendum universum regnum eius et recta faciet cum eo. Et filiam feminarum dabit ei ut evertat illud et non stabit nec illius erit. Et convertet faciem suam ad insulas et capiet multas et cessare faciet principem opprobrii sui et opprobrium eius convertetur in eum. Et convertet faciem suam ad imperium terre sue et impinget et corruet et non invenietur. Et stabit in loco eius vilissimus et indignus

decore regio et in paucis diebus
conteretur non in furore nec in
proelio. Et stabit in loco eius despe-
ctus et non tribuetur ei honor re-
gius. Et veniet clam et obti-
nebit regnum in fraudulentia
et brachia pugnantis expug-
nabuntur a facie eius et contere-
tur insuper et dux foederis. Et post
amicitias cum eo faciet dolum
et ascendet et superabit in modi-
co populo et abundantes et
uberes urbes ingredietur et fa-
ciet quae non fecerunt patres eius
et patres patrum eius. Rapinas
et praedas et divitias eorum dissi-
pabit et contra firmissimas co-
gitationes inibit. Et hoc usque ad
tempus. Et concitabitur fortitudo
eius et cor eius adversum regem au-
stri in exercitu magno et rex au-
stri provocabitur ad bellum multis
auxiliis et fortibus nimis et non
stabunt quia inibunt adversum
eum consilia. Et comedentes pa-
nem cum eo conterent illum exer-
citusque eius opprimetur et cadent
interfecti eius plurimi. Duorum quo-
que regum cor erit ut male
faciant. Et ad mensam unam men-
dacium loquentur. Et non proficiet
quia adhuc finis in aliud tempus.
Et revertetur in terram suam cum
opibus multis et cor eius adver-
sum testamentum sanctum et faciet
et revertetur in terram suam. Sta-
tuto tempore revertetur et veniet
ad austrum et non erit priori simi-
le novissimum. Et venient super eum
trieres et romani et percutietur

et revertetur et cogitabit adversum
eos qui dereliquerunt testamentum
sanctuarii. Et brachia ex eo stabunt
et polluent sanctuarium fortitudinis
et auferent iuge sacrificium et
dabunt abominationem in deso-
lationem. Et impii testamentum
simulabunt fraudulenter populus
autem sciens deum suum obtinebit
et faciet. Et docti in populo do-
cebunt plurimos et ruent [in gladio et in flamma et in captivitate et] in rapinam
dierum. Cumque corruerint sublevabuntur
auxilio parvulo et applica-
buntur ei plurimi fraudulenter.
Et de eruditis ruent ut confle-
tur et eligantur et dealbentur
usque ad tempus praefinitum quia
adhuc aliud tempus erit. Et
faciet rex iuxta voluntatem
suam et elevabitur et magnifica-
bitur adversus omnem deum et
adversus deum deorum loquetur mag-
nifica et dirigetur donec comple-
atur iracundia. Perpetrata est quippe
diffinitio. Et deum patrum suorum
non reputabit et erit in con-
cupiscentia feminarum nec quemquam
deorum curabit quia adversus
universa consurget. Deum autem
maozim in loco suo venerabitur et deum
quem ignoraverunt patres eius
colet auro et argento et lapide
pretioso rebusque pretiosis. Et faciet
ut muniat maozim cum deo ali-
eno quem cognovit. Et multipli-
cabit gloriam et dabit eis pote-
statem in multis et terram dividet
gratuito. Et in tempore praefinito
praeliabitur adversus eum rex austri
et quasi tempestas veniet contra

illum rex aquilonis in curribus et equitibus et in classe magna. Et ingredietur terras et conteret et pertransiet et introibit terram gloriosam et multe corruent. Hee autem sole salvabuntur de manu eius: edom et moab et principium filiorum amon. Et mittet manum suam in terras et terra egipti non effugiet. Et dominabitur thezaurorum auri et argenti et in omnibus preciosis egipti. Libiam quoque et ethiopiam pertransibit. Et fama turbabit eum ab oriente et ab aquilone et veniet in multitudine magna et ut conterat et interficiat plurimos. Et figet thabernaculum suum apheduo inter maria super montem inclitum et sanctum. Et veniet usque ad summitatem eius et nemo auxiliabitur ei.

x duo

In tempore Capitulum XII.

autem illo consurget michahel princeps magnus qui stat pro filiis populi tui. Et veniet tempus quale non fuit ab eo ex quo gentes esse ceperunt usque ad tempus illud. Et in tempore illo salvabitur populus tuus et omnis qui inventus fuit scriptus in libro. Et multi de hiis qui dormiunt in terre pulvere evigilabunt alii in vitam eternam et alii in obprobrium ut videant semper. Qui autem docti fuerint fulgebunt quasi splendor firmamenti et qui ad iusticiam erudiunt multos quasi stelle in perpetuas eternitates. Tu autem daniel claude sermones et signa librum usque ad tempus statutum. Pertransibunt plurimi et multiplex erit sciencia. Et vidi ego daniel et ecce quasi duo alii stabant unus hinc super ripam fluminis et alius inde ex altera ripa fluminis. Et dixi viro qui indutus erat lineis qui stabat super aquas fluminis usque quo finis horum mirabilium. Et audivi virum qui indutus erat lineis qui stabat super aquas fluminis cum levasset dexteram et sinistram in celum et iurasset per viventem in eternum quia in tempus et tempora et dimidium temporis. Et cum completa fuerit dispersio manus populi mei complebuntur universa hec. Et ego audivi et non intellexi. Et dixi domine mi quid erit post hec. Et ait Vade daniel quia clausi sunt signatique sermones usque ad tempus prefinitum. Eligentur et dealbabuntur et quasi ignis probabuntur multi et impie agent impii neque intelligent omnes impii. Porro docti intelligent. Et a tempore cum ablatum fuerit iuge sacrificium et posita fuerit abhominatio in desolationem dies mille ducenti nonaginta. Beatus qui expectat et pervenit ad dies mille trecentos et triginta quinque. Tu autem vade ad prefinitum et requiesces et stabis in sorte tua in fine dierum. Hucusque danielem in hebreo volumine legimus. Cetera que sequuntur usque in finem libri de theodotionis editione translata sunt.

Erat Capitulum xiii

vir in babilone habitans et nomen eius joachim Et accepit uxorem nomine susannam filiam helchie pulchram nimis timentem dominum Parentes enim illius cum essent iusti erudierunt filiam suam secundum legem moysi Erat autem ioachim dives valde et erat ei pomerium vicinum domui sue Et ad ipsum confluebant iudei eo quod esset honorabilior omnium Et constituti sunt duo senes iudices in anno illo de quibus locutus est dominus quia egressa est iniquitas de babilone a senioribus iudicibus qui videbantur regere populum Isti frequentabant domum ioachim et veniebant ad eos omnes qui habebant iudicia Cum autem populus revertisset per meridiem ingrediebatur susanna et deambulabat in pomerio viri sui Et videbant eam senes cottidie ingredientem et deambulantem et exarserunt in concupiscentiam eius Et everterunt sensum suum et declinaverunt oculos suos ut non viderent celum neque recordarentur iudiciorum iustorum Erant autem ambo vulnerati amore eius nec indicaverunt sibi invicem dolorem suum Erubescebant enim indicare sibi concupiscentiam suam volentes concumbere cum ea ~~Et observabant cottidie sollicitius videre eam~~ Dixitque alter ad alterum Eamus domum quia prandii hora est Et egressi recesserunt a se Cumque revertissent venerunt in unum et sciscitantes invicem causam confessi sunt concupiscentiam suam Et tunc in commune statuerunt tempus quando eam possent invenire solam Factum est autem cum observarent diem aptum ingressa aliquando est sicut heri et nudius tercius cum duabus solis puellis voluitque lavari in pomerio estus quippe erat Et non erat ibi quisquam preter duos senes absconditos et contemplantes eam Dixit ergo puellis Afferte michi oleum et smigmata et hostia pomerii claudite ut laver Fecerunt que sicut preceperat Clauseruntque hostia pomerii et egresse sunt per posticum ut afferrent que iusserat Nesciebantque senes intus esse absconditos Cum autem egresse essent puelle surrexerunt duo senes et occurrerunt ad eam et dixerunt Ecce hostia pomerii clausa sunt et nemo nos videt et in concupiscentia tui sumus Quam ob rem assentire nobis et commiscere nobiscum Quod si nolueris dicemus testimonium contra te quod fuit tecum iuvenis et ob hanc causam emiseris puellas a te Ingemuit susanna et ait Angustie michi sunt undique Si enim hoc egero mors michi est Si autem non egero non effugiam manus vestras Sed melius est mihi absque opere incidere manus ~~vestras~~ hominum quam peccare in conspectu domini Et exclamavit voce magna susanna Exclamaverunt autem et senes adversus eam Et cucurrit

in commune

vii

vorunt et aperuerunt hostium po
merii Cum aut audissent cla
morem in pomerio famuli
domus irruerunt per posticum ut
viderent quid nam esset Postquam
aut senes locuti sunt erubue
runt servi vehementer quia num
quam dictus fuerat sermo huius
cemodi de susanna Et facta
est dies crastina Cumque venisset
populus ad virum eius ioachim ve
nerunt et duo presbiteri pleni ini
qua cogitatione adversus susan
nam ut interficerent eam Et di
xerunt coram populo Mitti
te ad susanna filiam helchie
uxorem ioachim Et statim
miserunt Et venit cum pare
ntibus et filiis et universis cog
natis suis Porro susanna e
rat delicata nimis et pulchra
specie At iniqui illi iusserunt
ut discooperiretur erat enim co
operta ut vel sic satiarentur de
core eius Flebant igitur sui et
omnes qui noverant eam Con
surgentes aut duo presbiteri illi
in medio populi posuerunt
manus suas super caput eius
Que flens suspexit ad celum
Erat enim cor eius fiduciam
habens in domino Et dixerunt
presbiteri Cum deambularemus
in pomerio soli ingressa est
hec cum duabus puellis et clau
sit hostia pomerii et dimisit
puellas Venitque ad eam ado
lescens qui erat absconditus
et concubuit cum ea Porro
nos cum essemus in angulo
pomerii videntes iniquitatem
cucurrimus ad eos et vidimus
eos pariter commisceri Et illum
quidem nequivimus comprehende
re quia fortior nobis erat et a
perto hostio exsiliit Hanc aut
cum apprehendissemus interroga
vimus quis nam esset adolescens
et noluit indicare nobis huius
rei testes sumus Et credidit
eis multitudo quasi senioribus
populi et iudicibus et condempna
verunt eam ad mortem Exclama
vit aut voce magna susanna
et dixit Deus eterne qui abscon
ditorum es cognitor qui nosti om
nia antequam fiant omnia tu
scis quia falsum contra me tulerunt
testimonium Et ecce morior cum
nichil horum fecerim que isti
maliciose composuerunt adversum
me Exaudivit aut dominus
vocem eius Cumque duceretur ad
mortem suscitavit deus spiritum
[struck] pueri iunioris cui no
men daniel Et exclamavit vo
ce magna Mundus ego sum
a sanguine huius Et conversus
omnis populus ad eum dixit Quis
est iste iste sermo quem locutus es
Qui cum staret in medio eorum
ait Sic fatui filii israhel non iudi
cantes neque quod verum est cognos
centes condempnastis filiam israhel
Revertimini ad iudicium quia falsum
testimonium locuti sunt adversus eam
Reversus est ergo populus cum fes
tinatione Et dixerunt ei senes
Veni et sede in medio nostrum et
indica [illegible] nobis quia tibi dedit

deus honorem senectutis. Et dixit ad eos daniel Separate eos ab invicem procul et diiudicabo eos. Cum ergo divisi essent alter ab altero vocavit unum ex eis et dixit ad eum Inveterate dierum malorum nunc advenerunt peccata tua que operabaris prius iudicans iudicia iniusta, innocentes opprimens, et dimittens noxios dicente domino Innocentem et iustum non interficies. Nunc ergo si vidisti eam dic sub qua arbore videris eos loquentes sibi. Qui ait sub scino. Dixit autem Daniel Recte mentitus es in caput tuum. Ecce enim angelus dei accepta sententia ab eo scindet te medium. Et amoto eo iussit venire alium et dixit ei Semen chanaan et non iuda species decepit te, et concupiscentia subvertit cor tuum. Sic faciebatis filiabus israhel et ille timentes loquebantur vobis sed non filia iuda sustinuit iniquitatem vestram. Nunc ergo dic michi sub qua arbore videris eos loquentes sibi. Qui ait sub prino. Recte mentitus es et tu in caput tuum. Manet enim angelus domini gladium habens ut secet te medium et interficiat vos. Exclamavit itaque omnis populus voce magna et benedixerunt deum qui salvat sperantes in se. Et consurrexerunt adversus duos presbiteros. Convicerat enim eos daniel ex ore suo falsum dixisse testimonium fecerunt que eis sicut

scol: [margin]

scindet [margin]

male egerant adversus proximum ut facerent secundum legem moysi et interfecerunt eos et salvatus est sanguis innoxius in die illa. Helchias autem et uxor eius laudaverunt deum pro filia sua susanna cum ioachim marito eius et cognatis omnibus quia non esset inventa in ea res turpis. Daniel autem factus est magnus in conspectu populi a die illa et deinceps. Et rex astiages appositus est ad patres suos et suscepit cirus perses regnum eius. Erat autem daniel conviva regis et honoratus super omnes principes eius. Capitulum xiiii.

Erat quoque ydolum ~~bel~~ ~~nomine~~ apud babilonios et impendebantur in eo per dies singulos simile artabe duodecim et oves quadraginta vinique amphore sex. Rex quoque colebat eum et ibat per singulos dies adorare eum. Daniel autem adorabat deum suum. Dixitque ei rex Quare non adoras bel? Qui respondens ait Quia non colo ydola manu facta sed viventem deum qui creavit celum et terram et habet potestatem omnis carnis. Et dixit ad eum rex Non tibi videtur bel esse vivens deus? an non vides quanta comedat et bibat cottidie? Et ait daniel arridens Ne erres rex. Iste enim intrinsecus luteus est et forinsecus ereus neque comedit aliquando. Et iratus rex vocavit sacerdotes eius et

nomine bel [margin]

ait eis. Nisi dixeritis mihi quis e-
sit qui comedet impensas has mo-
riemini. Si autem ostenderitis quoniam
Bel comedat haec morietur Daniel ·

+ blasphemavit Bel. et dixit Daniel regi fiat

regi. Fiat iuxta verbum tuum.
Erant autem sacerdotes Bel sep-
tuaginta exceptis uxoribus
et parvulis et filiis. Et venit
rex cum Daniele in templum Be-
lis. Et dixerunt sacerdotes
Belis: Ecce nos egredimur foras
et tu rex pone escas et vinum
misce et claude hostium et sig-
na anulo tuo. Et cum ingres-
sus fueris mane nisi inveneris
omnia comesta a Bel morte mo-
riemur vel Daniel qui mentitus
est adversus nos. Contemnebant
autem quia fecerant sub men-
sa absconditum introitum et
per illum ingrediebantur semper
et devorabant ea. Factum est igitur
postquam egressi sunt illi et rex
posuit cibum ante Bel. Pre-
cepit Daniel pueris suis et ad-
attulerunt cinerem et cribraverunt
per totum templum coram rege.
Et egressi clauserunt hostium
et signantes anulo regis abi-
erunt. Sacerdotes autem ingres-
si sunt nocte iuxta consuetudi-
nem suam et uxores et filii
eorum et comederunt omnia
et biberunt. Surrexit autem rex
primo diluculo et Daniel cum
eo. Et ait rex: Salva ne sunt
omnia signacula Daniel? Qui re-
spondit: Salva rex. Statimque
cum aperuissent hostium in-
tuitus rex mensam exclama-

vit voce magna: Magnus es
Bel et non est apud te dolus
quisquam. Et risit Daniel et te-
nuit regem ne ingrederetur intro
et dixit: Ecce pavimentum anima-
dverte cuius vestigia sunt haec.
Et dixit rex: Video vestigia
virorum et mulierum et infantium.
Et iratus est rex. Tunc appre-
hendit rex sacerdotes et uxores et
filios eorum et ostenderunt ei
abscondita hostiola per que ingre-
diebantur et consumebant que
erant super mensam. Occidit ergo
illos rex et tradidit Bel in potes-
tatem Danieli. Qui subvertit
eum et templum eius. Et erat
draco magnus in loco illo et
colebant eum Babylonii. Et di-
xit rex Danieli: Ecce nunc non
potes dicere quod iste non sit deus
vivens. Tu autem rex da mihi
potestatem et interficiam draconem
absque gladio et fuste. Et ait rex:
Do tibi. Tulit ergo Daniel et a-
dipem et picem et pilos et co-
xit pariter fecitque massas et de-
dit in os draconis et diruptus
est draco. Et dixit: Ecce quem
colebatis. Quod cum audissent
Babylonii indignati sunt + vehe-
menter. Et congregati adversus
regem dixerunt: Iudeus factus
est rex. Bel destruxit et dra-
conem interfecit et sacerdotes
occidit. Et dixerunt cum venis-
sent ad regem: Trade nobis Da-
nielem alioquin interficiemus te et
domum tuam. Vidit ergo rex quod
irruerent in eum vehementer et

+ Adora ergo eum. Dixit que Daniel
Dominum meum adoro quia ipse est deus
vivens

necessitate compulsus tradidit eis
danielem. Qui miserunt eum in
lacum leonum. Et erat ibi sex die
bus. Porro in lacu erant septem
leones et dabantur eis cottidie
duo corpora et due oves. Et tunc
non data sunt eis ut devorarent
danielem. Erat autem abacuk propheta
in iudea et ipse coxerat pulmentum
et intriverat panes in alveolo et
ibat in campum ut ferret messo
ribus. Dixitque angelus domini ad
abacuk. Fer prandium quod habes in
babilonem danieli qui est in la
cu leonum. Et dixit abacuk. Domine
babilonem non vidi et lacum nes
cio. Et apprehendit eum angelus
domini in vertice eius et portavit
eum capillo capitis sui. posuit
que eum in babilonem supra lacum
in impetu spiritus sui. Et clamavit
abacuk dicens. Daniel serve dei
tolle prandium quod misit tibi deus.
Et ait daniel. Recordatus es
mei deus et non dereliquisti
diligentes te. Surgensque daniel
comedit. Porro angelus domini
restituit abacuk confestim in
loco suo. Venit ergo rex die sep
tima ut lugeret danielem. Et ve
nit ad lacum et introspexit et
ecce daniel sedens in medio leo
num. Et exclamavit rex voce
magna dicens. Magnus domine
deus danielis. Et extraxit eum
de lacu leonum. Porro illos qui per
dicionis eius causa fuerant. in
tromisit in lacum et devorati sunt
in momento coram eo. Tunc
rex ait. Paveant habitatores in

universa terra deum danie
lis. quia ipse salvator et liberator
faciens signa et mirabilia in
celo et in terra. qui liberavit da
nielem de lacu leonum. Explicit
daniel propheta. Incipit prologus

Non idem sancti iheronimi
ordo est prophetarum in libris
xii prophete xii prophetarum
apud hebre
os qui et apud nos. unde secundum
id quod ibi legitur. hic quoque
dispositi sunt. Osee conmaticus
est et quasi per sententias loquens.
Iohel planus in principiis. in
fine obscurior. Et usque ad ma
lachiam habent singuli pro
prietates suas. quem esdram scri
bam legisque doctorem iudei an
tumant. Et quia longum est nunc
de omnibus dicere. hoc tantum vos o pau
la et eustochium commonitas
esse volo unum librum esse xii
prophetarum. et osee sincronon ysa
ie. malachiam vero aggei et
zacharie fuisse temporibus. in qui
bus autem temporibus non pre
fertur in titulo sub illis eos re
gibus prophetasse sub quibus et hii
qui ante eos habent titulos
prophetaverunt. Explicit prologus
Incipit liber xii prophetarum

Verbum domini
quod factum est
ad osee filium
beheri in die
bus ozie ioa
than achaz e
zechie regum
iuda et in diebus ieroboam filii

ioas regis israhel. Principium loquendi domino in osee. Et dixit dominus ad osee: Vade sume tibi uxorem fornicationum et fac filios fornicationum, quia fornicans fornicabitur terra a domino. Et abiit et accepit gomer filiam debelaym et concepit et peperit filium. Et dixit dominus ad eum: Voca nomen eius iezrahel, quia adhuc modicum et visitabo sanguinem iezrahel super domum iheu et quiescere faciam regnum domus israhel. Et in illa die conteram arcum israhel in valle iezrahel. Et concepit adhuc et peperit filiam. Et dixit ei: Voca nomen eius absque misericordia, quia non addam ultra misereri domui israhel, sed oblivione obliviscar eorum. Et domui iuda miserebor et salvabo eos in domino deo suo, et non salvabo eos in arcu et gladio et in bello et in equis et in equitibus. Et concepit et peperit filium. Et dixit: Voca nomen eius non populus meus, quia vos non populus meus et ego non ero vester deus. Et erit numerus filiorum israhel quasi arena maris, que sine mensura est et non numerabitur. Et erit in loco ubi dicetur eis non populus meus vos, dicetur eis filii dei viventis. Et congregabuntur filii iuda et filii israhel pariter et ponent sibimet caput unum et ascendent de terra, quia magnus dies iezrahel. Capitulum secundum

[Margin: b // et ablactavit eam que erat absque misericordia et concepit // Et concepit]

Dicite fratribus vestris populus meus, et sorori vestre misericordiam consecuta. Iudicate matrem vestram iudicate, quoniam ipsa non uxor mea et ego non vir eius. Auferat fornicationes suas a facie sua et adulteria sua de medio uberum suorum, ne forte expoliem eam nudam et statuam eam secundum diem nativitatis sue. Et ponam eam quasi solitudinem et statuam eam velud terram inviam et interficiam siti. Et filiorum illius non miserebor, quia filii fornicationum sunt, quia fornicata est mater eorum, confusa est que concepit eos, quia dixit: Vadam post amatores meos, qui dant panes mihi et aquas meas, lanam meam et linum meum et oleum meum et potum meum. Propter hoc ecce ego sepiam vias tuas spinis et sepiam eam maceria et semitas suas non inveniet. Et dicet: Vadam et revertar ad virum priorem meum, quia bene erat mihi tunc magis quam nunc. Et hec nescivit quia ego dedi ei frumentum et vinum et oleum et argentum multiplicavi ei et aurum que fecerunt baal. Idcirco convertar et sumam frumentum meum que operiebant ignominiam eius. Et nunc revelabo stultitiam eius in oculis amatorum eius, et vir non eruet eam de manu mea. Et cessare faciam omne gaudium eius, sollempnitatem eius et omnia festa temporum eius. Et corrumpam vineam eius et ficum eius de quibus dixit: Mercedes hee mee

[Margin: et sequetur amatores suos et non apprehendet eos et queret eos et non inveniet]

[Margin: in tempore suo et vinum meum in tempore suo et liberabo lanam meam et linum meum que operiebant]

sunt quas dederunt michi ama-
tores mei Et ponam eam in
saltum et comedet illam bestia
agri Et visitabo super eam dies
baalim quibus accendebat incen-
sum et ornabatur in aure sua
et monili suo et ibat post ama-
tores suos et mei obliviscebatur
dicit dominus Propter hoc ecce ego lac-
tabo eam et ducam eam in so-
litudine et loquar ad cor eius
Et dabo ei vinitores eius ex eo-
dem loco et vallem achor ad ape-
riendam spem Et canet iuxta
dies iuventutis sue et iuxta
dies ascensionis sue de terra egip-
ti Et erit in die illa ait dominus
vocabit me vir meus et non
vocabit me ultra baalim Et
auferam nomina baalim de ore
eius et non recordabitur ultra
nominis eorum Et percutiam eis
fedus in die illa cum bestia agri
et cum volucre celi et cum repti-
li terre Et arcum et gladium et
bellum conteram de terra et dormi-
re eos faciam fiducialiter Et spon-
sabo te michi in sempiternum et
sponsabo te michi in iusticia et
iudicio et misericordia et miseracionibus
et sponsabo te in fide et scies quia
ego dominus Et exaudiam celos
et illi exaudient terram et terra
exaudiet triticum et vinum et oleum
et hec exaudient iezrahel Et se-
minabo eam michi in terram et
miserebor eius que fuit absque
misericordia Et dicam non populo meo
populus meus es tu et ipse dicet
dominus meus es tu Capitulum tercium

Et dixit dominus ad me
Adhuc vade dilige
mulierem dilectam ami-
co et adulteram sicut diligit
dominus filios israhel et ipsi
respiciunt ad deos alienos
et diligunt vinacia uvarum
Et fodi eam michi xv ar-
genteis et choro ordei et dimi-
dio choro ordei Et dixi ad eam
Dies multos expectabis me
et non fornicaberis et non eris
viro sed et ego expectabo te Quia
dies multos sedebunt filii is-
rahel sine rege et sine princi-
pe et sine sacrificio et sine
altari et sine ephot et sine
theraphim Et post hec reverten-
tur filii israhel et querent domi-
num deum suum et david regem suum
et pavebunt ad dominum et ad bo-
num eius in novissimo dierum

Audite Capitulum quartum
verbum domini filii israhel
quia iudicium domino
cum habitatoribus terre Non
est enim veritas et non est
misericordia et non est sciencia dei in
terra Maledictum et mendacium
et homicidium et furtum et adul-
terium inundaverunt et sanguis
sanguinem tetigit Propter hoc luge-
bit terra et infirmabitur omnis
qui habitat in ea in bestia agri
et in volucre celi sed et pisces
maris congregabuntur Verumtamen
unusquisque non iudicet et non
arguatur vir Populus enim
tuus sicut hii qui contradicunt
sacerdoti et corrues hodie et cor-

respiciunt

ruet etiam propheta tecum nocte tacere feci matrem tuam. Conticuit populus meus eo quod non habuit scientiam. Quia tu scientiam repulisti repellam te ne sacerdotio fungaris michi. Et oblita es legis dei tui obliviscar filiorum tuorum et ego. Secundum multitudinem eorum sic peccaverunt michi gloriam eorum in ignominiam commutabo. Peccata populi mei comedent et ad iniquitatem eorum sublevabunt animas eorum. Et erit sicut populus sic sacerdos. Et visitabo super eum vias eius et cogitationes eius reddam ei. Et comedent et non saturabuntur fornicati sunt et non cessaverunt quia dominum reliquerunt in non custodiendo. Fornicatio et vinum et ebrietas aufert cor. Populus meus in ligno suo interrogavit et baculus eius annunciavit ei. Spiritus enim fornicationum decepit eos et fornicati sunt a deo suo. Super capita montium sacrificabant et super colles accendebant thymiama subtus quercum et populum et terebinthum quia bona erat umbra eius. Ideo fornicabuntur filie vestre et sponse vestre adultere erunt. Non visitabo super filias vestras cum fuerint fornicate et super sponsas vestras cum adulteraverint. Quoniam ipsi cum meretricibus conversabantur et cum effeminatis sacrificabant. Et populus non intelligens vapulabit. Si fornicaris tu israhel non delinquat saltem iuda. Et nolite ingredi in galgala et ne ascenderitis in bethaven neque iuraveritis vivit dominus. Quoniam sicut vacca lasciviens declinavit israhel nunc pascet eos dominus quasi agnum in latitudine. Particeps ydolorum effraym dimitte eum. Separatum est convivium eorum fornicatione fornicati sunt dilexerunt afferre ignominiam protectores eius. Ligavit eum spiritus in alis suis et confundentur a sacrificiis suis.

Capitulum V

Audite hoc sacerdotes et attendite domus israhel et domus regis auscultate quia vobis iudicium est. Quoniam laqueus facti estis speculationi et sicut rete expansum super thabor et victimas declinastis in profundum. Et ego eruditor omnium eorum. Ego scio ephraym et israhel non est absconditus a me quia nunc fornicatus est effraym contaminatus est israhel. Non dabunt cogitationes suas ut revertantur ad deum suum quia spiritus fornicationis in medio eorum et dominum non cognoverunt. Et respondebit arrogantia israhel in facie eius et israhel et effraym ruent in iniquitate sua ruet etiam iudas cum eis. In gregibus suis et in armentis vadent ad querendum dominum et non invenient ablatus est ab eis. In domino prevaricati sunt quia filios alienos genuerunt. Nunc devorabit eos mensis cum partibus suis

Clangite bucina in gabaa
tuba in rama ululate in be
thaven post tergum tuum ben
iamin. ephraym in desolatio
ne erit in die correctionis in
tribubus israhel ostendi fi
dem. Facti sunt principes iu
da quasi assumentes terminum super
eos effundam quasi aquam ira
meam. Calumpniam patiens e
phraym fractus iudicio quoniam ce
pit abire post sordes. Et ego
quasi tinea ephraym. et quasi
putredo domui iuda. Et vidit
effraym languorem suum. et iudas
vinculum suum. Et abiit effraym
ad assur. et misit ad regem ul
torem. Et ipse non poterit sal
vare vos. nec solvere poterit a
vobis vinculum. Quoniam ego quasi
leena ephraym. et quasi catu
lus leonis domui iuda. Ego ca
piam et vadam. tollam et non
est qui eruat. Vadens revertar
ad locum meum donec deficia
tis. et queratis faciem meam.

In tribulacione Capitulum sextum
sua mane consurget ad me
Venite et revertamur ad dominum
quia ipse cepit. et salvabit nos
percuciet et curabit nos. Vivi
ficabit nos post duos dies.
in die tercia suscitabit nos. Et
vivemus in conspectu eius/ scie
mus sequemurque ut cognoscamus
dominum. Quasi diluculum preparatus
est egressus eius. et veniet quasi
imber nobis temporaneus. et
serotinus tempore. Quid faciam
tibi ephraym/ quid faciam tibi
ephraym. quid faciam tibi iu
da. misericordia vestra quasi nubes ma
tutina. et quasi ros mane pre
teriens. propter hoc dolavi in prophetis. et
occidi eos in verbis oris mei. Et
iudicia tua quasi lux egredie
tur. Quia misericordiam volui et non
sacrificium. et scienciam dei plus quam
holocausta. Ipsi autem sicut a
dam transgressi sunt pactum.
ibi prevaricati sunt in me. Ga
laad civitas operancium ydolum
supplantata sanguine. et quasi
fauces virorum latronum/ parti
ceps sacerdotum in via interficiencium/
pergentes de sichem. quia scelus
operati sunt. In domo israhel vidi
horrendum. Ibi fornicaciones e
phraym: contaminatus est israhel.
Sed et iuda pone messem tibi/ cum
convertero captivitatem populi
mei Capitulum septimum

Cum sanare vellem is
rahel revelata est ini
quitas ephraym. et
malicia samarie. quia operati
sunt mendacium. Et fur ingres
sus est spolians latrunculus
foris. Et ne forte dicant in cor
dibus suis omnem maliciam me
recordatum. Nunc circumdederunt
eos adinvenciones sue. coram fa
cie mea facte sunt. In malicia
sua letificaverunt regem. et in men
daciis suis principes. Omnes ad
ulterantes quasi clibanus suc
census a coquente. Quievit pau
lulum civitas a commixtione fer
menti. donec fermentaretur to
tum. Dies regis nostri. Ceperunt

in via

cor

principes furere a vino. Extendit manum suam cum illusoribus. quia applicuerunt quasi clibanum cor suum cum insidiaretur eis. Tota nocte dormivit coquens eos. mane ipse succensus quasi ignis flamme. Omnes calefacti sunt quasi clibanus. et devoraverunt iudices suos. Omnes reges eorum ceciderunt. Non est in eis qui clamet ad me. Ephraim in populis ipse commiscebatur. Ephraym factus est subcinericius qui non reversatur. Comederunt alieni robur eius. et ipse nescivit. Sed et cani effusi sunt in eo. et ipse ignoravit. Et humiliabitur israhel superbia in facie eius. Nec reversi sunt ad dominum deum suum. et non quesierunt eum in omnibus hiis. Et factus est ephraym quasi columba seducta non habens cor. Egiptum invocabant. ad assirios abierunt. Et cum profecti fuerint expandam super eos rete meum. et quasi volucrem celi detraham eos. Cedam eos secundum auditionem cetus eorum. Ve eis qui recesserunt a me. Vastabuntur quia prevaricati sunt in me. Et ego redemi eos. et ipsi locuti sunt contra me mendacia. Et non clamaverunt ad me in corde suo sed ululabant in cubilibus suis. Super triticum et vinum ruminabant. recesserunt a me. Et ego erudivi eos. et confortavi brachia eorum. et in me cogitaverunt maliciam. Reversi sunt

parvus

ut essent absque iugo. facti sunt quasi arcus dolosus. Cadent in gladio principes eorum a furore lingue sue. Ista subsannatio eorum in terra egypti. In gutture tuo sit [illegible] tuba. Quasi aquila super domum domini. pro eo quod transgressi sunt fedus meum. et legem meam prevaricati sunt. Me invocabant deus meus. Cognovimus te israhel. proiecit israhel bonum. inimicus persequetur eum. Ipsi regnaverunt et non ex me. principes extiterunt. et non cognovi. Argentum suum et aurum suum fecerunt sibi ydola. ut interirent. Proiectus est vitulus tuus samaria. Iratus est furor meus in eos. Usquequo non poterunt emundari. quia ex israhel et ipse est. Artifex fecit illud. et non est deus. Quoniam in aranearum telas erit vitulus samarie. Quia ventum seminabunt. et turbinem metent. Culmus stans non est in eis. germen non faciet farinam. quod et si fecerit alieni comedent eam. Devoratus est israhel. Nunc factus est in nationibus quasi vas immundum. quia ipsi ascenderunt ad assur. Onager solitarius sibi effraym. Munera dederunt amatoribus suis. Sed et cum mercede conduxerint nationes. Nunc congregabo eos. et quiescent paulisper ab onere regis et principum. Quia multiplicavit ephraym altaria ad peccandum. facte sunt ei are in delictum. Scribam

ascenderunt

ei multiplices leges meas. que
uelud aliene computate sunt.
hostias offerent. immolabunt
carnes et comedent et dominus
non suscipiet eas. Nunc recordabitur
iniquitates eorum. et visitabit
peccata eorum. Ipsi in egiptum con-
uertentur et oblitus est israhel
factoris sui. Et edificauit delu-
bra. Et iudas multiplicauit ur-
bes munitas. Et mittam ignem
in ciuitates eius et deuorabit
edes illius. Capitulum nonum

Noli letari israhel noli ex-
ultare sicut populi. quia
fornicatus es a deo tuo.
Dilexisti mercedem super omnes are-
as tritici. Area et torcular non
pascet eos. et vinum mentiet-
mentietur eis. Non habitabunt
in terra domini. Reuersus est ephra-
ym in egiptum. et in assiriis pol-
lutum comedit. Non habitabunt
in terra domini. Reuersus est ephra-
ym in egiptum et in assiriis
pollutum comedit. Non libabunt
domino vinum. et non placebunt
ei. Sacrificia eorum quasi panis
lugentium. Omnes qui comedent
eum contaminabuntur. quia panis
eorum anime ipsorum non in-
trabit in domum domini. Quid facie-
tis in die sollempni in die festi-
uitatis domini. Ecce enim profecti
sunt a uastitate. egiptus con-
gregabit eos. memphis sepeli-
et eos. desiderabile argentum eorum
urtica hereditabit. lappa in taberna-
culis eorum. Venerunt dies visi-
tationis venerunt dies retributionis

Scitote israhel stultum prophetam in-
sanum virum spiritualem propter multitu-
dinem iniquitatis tue et multi-
tudo amentie. Speculator ephra-
ym cum deo meo. propheta laque-
us ruine factus est super omnes
uias eius et insania in domo
dei illius. Profunde peccauerunt si-
cut in diebus gabaa. Recordabitur
iniquitates eorum. et visitabit
peccata eorum. Quasi vuas in
deserto inueni israhel. quasi pri-
ma poma ficulnee in cacumine
eius vidi patres eorum. Ipsi
autem intrauerunt ad beel-
phegor. et abalienati sunt in con-
fusione. et facti sunt abhomi-
nabiles sicut ea que dilexerunt.
ephraym quasi auis auolauit
gloria eorum a partu et ab u-
tero et a conceptu. Quod si enu-
trierint filios suos absque libe-
ris eos faciam in hominibus. Sed
et ve eis cum recessero ab eis.
Ephraym ut vidi tyrus erat
fundata in pulcritudine. ephra-
ym educet ad interfectorem fili-
os suos. Da eis domine. Quid
dabis eis vuluam sine liberis
et ubera arentia. Omnes nequi-
tie eorum in galgala quia ibi ex-
osos habui eos propter maliciam
adinuentionum eorum. de domo mea
eiciam eos. Non addam ut
diligam eos. Omnes principes e-
orum recedentes. Percussus est e-
phraym. radix eorum exsic-
cata est. fructum nequaquam faci-
ent. Quod si genuerint interfici-
am amantissima uteri eorum

Abiciet eos deus meus quia non audierunt eum et erunt vagi in nationibus. Capitulum decimum.

Vitis frondosa Israhel fructus [illegible] adequatus est ei. Secundum multitudinem fructus sui multiplicavit altaria iuxta ubertatem terre sue exuberavit simulachris. Divisum est cor eorum nunc interibunt. Ipse confringet simulachra eorum, depopulabitur aras eorum. Quia nunc dicent Non est rex nobis. Non enim timemus. Et rex quid faciet nobis. Loquimini verba visionis inutilis et ferietis fedus cum mendacio et germinabit quasi amaritudo iudicium super sulcos agri. Vaccas Bethaven coluerunt habitatores Samarie. Quia luxit super eum populus eius et editui eius super eum exultaverunt in gloria eius quia migravit ab eo. Siquidem et ipse in Assur delatus est munus regi ultori. Confusio Effraym capiet et confundetur Israhel in voluntate sua. Transire fecit Samaria regem suum quasi spumam super faciem aque et disperdentur excelsa ydoli peccatum Israhel. Lappa et tribulus ascendet super aras eorum. Et dicent montibus operite nos et collibus cadite super nos. Ex diebus Gabaa prelium super filios iniquitatis iuxta desiderium meum corripiam eos. Congregabuntur populi super eos cum corripientur propter duas iniquitates suas. Effraym vitula docta diligere trituram. Et ego transivi super pulchritudinem colli eius. Ascendam super Effraym, arabit Iudas, confringet sibi sulcos Iacob. Seminate vobis in iustitia et metite in ore misericordie. Innovate vobis novale. Tempus autem requirendi dominum cum venerit qui docebit vos iustitiam. Arastis impietatem, iniquitatem messuistis, comedistis frugem mendacii. Quia confisus es in viis tuis et in multitudine fortium tuorum, consurget tumultus in populo tuo et omnes munitiones tue vastabuntur sicut vastatus est Salmana a domo eius qui iudicavit Baal in die prelii matre super filios allisa. Sic fecit vobis Bethel a facie malicie nequitiarum vestrarum. Capitulum .XI.

Sicut mane transiit, pertransiit rex Israhel. Quia puer Israhel et dilexi eum et ex Egipto vocavi filium meum. Vocaverunt eos, sic abierunt a facie eorum. Baalim immolabant et simulachris sacrificabant. Et ego quasi nutricius Effraym portabam eos in brachiis meis et nescierunt quod curarem eos. In funiculis Adam traham eos in vinculis caritatis. Et ero eis quasi exaltans iugum super maxillam eorum et declinavi ad eum ut vesceretur. Non revertetur in terram Egipti et Assur ipse rex eius quia noluerunt converti. Cepit gladius in civitatibus eius et con

dominum

Editui eius

peccavit Israhel ibi steterunt non comprehendet eos in Gabaa

sumet electos eius et comedet
capita eorum Et populus me
us pendebit ad reditum meum
iugum autem imponet eis simul
qui non auferetur quomodo dabo
te effraym protegam te israhel
Quomodo dabo te sicut adama
ponam te ut seboim Conversum
sum est in me cor meum pariter
conturbata est penitudo mea
Non faciam furorem ire mee
Non convertar ut disperdam ephra
ym quia ego deus et non homo
in medio tui sanctus israhel et
non ingrediar civitatem Post
dominum ambulabunt Quasi leo ru
giet quia ipse rugiet et formi
dabunt filii maris Et advolabunt
quasi avis ex egipto et quasi co
lumba de terra assiriorum et collo
cabo eos in domibus suis dicit
dominus Circumdedit me in nega
tionem ephraym et in dolo
domus israhel Iudas autem tes
tis descendit cum deo et cum
sanctis fidelis. Capitulum xii.

Ephraym pascit ventum
et sequitur estum To
ta die mendacium et vas
titatem multiplicat. et fedus
cum assiriis iniit et oleum in
egiptum ferebat. Iudicium er
go domini cum iuda et visitatio
super iacob iuxta vias eius et iuxta
adinventiones eius reddet ei. In
utero suo supplantavit fratrem suum
et in fortitudine sua directus
est cum angelo. Et invaluit ad
angelum et confortatus est. fle
vit et rogavit eum. In bethel in
venit eum et ibi locutus est
nobiscum Et dominus deus exerci
tuum dominus memoriale eius. Et
tu ad deum tuum converteris. miseri
cordiam [illegible] custodi et spera in
deo tuo semper. Chanaan in
manu eius statera dolosa. ca
lumpniam dilexit Et dixit ephra
ym verumptamen dives effectus sum.
inveni ydolum michi. Omnes
labores mei non invenient
michi iniquitatem quam peccavi. quam
Et ego dominus deus tuus de ter
ra egipti. Adhuc sedere te faciam
in thabernaculis sicut in diebus
festivitatis. Et locutus sum
super prophetas et ego visionem
multiplicavi et in manu prophe
tarum assimilatus sum. Si in
galaad ydolum ergo frustra
erant. in galgala bobus immola
tes Nam et altaria eorum quasi
acervi super sulcos agri. Fugit
iacob in regione sirie et ser
vivit israhel in uxore. et in uxo
re servivit. In propheta autem edu
xit dominus deus israhel ex egip
to et in propheta salvatus est. Ad
iracundiam me provocavit ephra
ym in amaritudinibus suis. et
sanguis eius super eum veniet
et obprobrium eius restituet ei do
minus suus Capitulum xiii.

Loquente ephraym hor
ror invasit israhel de
liquid in bahal et mor
tuus est. Et nunc addiderunt
ad peccandum feceruntque sibi confla
tile de argento suo. quasi simili
tudinem ydolorum factura artificum

totum est. Hiis ipsi dicunt. Im
molate homines vitulos adora
tes. Ideo erunt quasi nubes ma
tutina et sicut ros matuti
nus preteriens sicut pulvis
turbine raptus ex area et
sicut fumus de fumario. Ego
autem dominus deus tuus de
terra egipti et deum absque me ne
scies et salvator non est preter
me. Ego cognovi te in deserto
in terra solitudinis. Iuxta pas
cua sua adimpleti sunt et sa
turati et elevaverunt cor suum
et obliti sunt mei. Et ero eis
quasi leena sicut pardus in via
assiriorum. Occurram eis quasi
ursa raptis catulis et dirumpam
interiora iecoris eorum et con
sumam eos ibi quasi leo. Bestia
agri scindet eos ibi quasi leo.
Perditio tua israhel tantummodo in me
auxilium tuum. Ubi est rex tuus.
maxime nunc salvet te in om
nibus urbibus tuis. Et iudi
ces tui de quibus dixisti. Da
michi regem et principes. Da
bo tibi regem in furore meo
et auferam in indignatione
mea. Colligata est iniquitas
ephraym absconditum peccatum
eius. Dolores parturientis ve
nient ei. ipse filius non sapiens.
Nunc enim non stabit in con
tritione filiorum. De manu mor
tis liberabo eos. de morte redi
mam eos. Ero mors tua o mors
ero morsus tuus inferne. Con
solatio abscondita est ab ocul
is meis. quia ipse inter fratres dividet.

Adducet dominus ventum urentem
de deserto ascendentem et siccabit
venas eius et desolabit fontem eius. et ipse diripiet the
saurum omnis vasis desiderabilis.

Pereat Capitulum xiiii

Samaria quoniam ad amaritu
dinem concitavit deum
suum in gladio pereat parvuli
eius elidantur et fete eius di
scindantur. Convertere israhel ad
dominum deum tuum quia corruisti in in
iquitate tua. Tollite vobiscum verba
et convertimini ad dominum. Dicite ei.
Omnem aufer iniquitatem et ac
cipe bonum et reddemus vitulos
labiorum nostrorum. Assur non salva
bit nos super equos non ascen
demus nec dicemus ultra dii
nostri opera manuum nostrarum. quia
eius qui in te est misereberis po
puli. Sanabo contritiones eorum
diligam eos spontanee. quia aver
sus est furor meus ab eis. Ero
quasi ros. et israhel germinabit sicut
lilium. Et erumpet radix eius ut
libani. [illegible] rami eius. Et erit
quasi oliva gloria eius. et odor
eius ut libani. Convertentur
sedentes in umbra eius. vivent
tritico. et germinabunt quasi vi
nea. Memoriale eius sicut vinum
libani. Ephraym quid michi ul
tra ydola. Ego exaudiam et di
rigam eum ego ut abietem vi
rentem. Ex me fructus tuus in
ventus est. Quis sapiens et
intelliget ista. intelligens et
sciet hec. Quia recte vie domini
et iusti ambulabunt in eis. prevaricatores vero corruent in eis.

Explicit osee propheta Incipit prologus

Sanctus spiritus in Jaelez
Johel filius fatuel
describit terram xii
tribuum eruca bruco
locusta rubigine vas
tantibus corruptam. Et post captiui
nem prioris populi effusum spi
ritum super seruos dei et ancillas
et super centum viginti credentes
homines qui fuere in cenaculo sy
on. Qui centum viginti ab vno vs
que ad centenum viginti per quindecim
gradum numerum efficiunt qui in psal
terio mystice continentur. Exor
diis igitur quibus rethorum hec
sumuntur principia et tres sunt
argumentorum partes ex quibus in
primis solet omnis orator aut cre
dulos aut beniuolos aut atten
tos auditores debet efficere. Hic
ergo propheta recte a magnitudine
cladis sumens principium eorum
qui auditurus erant volens ad pe
nitentiam prouocare reddit atten
tos. Admirans futurorum malum
ut considerantes venture cladis
asperitatem omnes arripent pe
nitentiam. In hoc propheta id circo
nec reges nec tempora sunt
prenotata quia hisdem temporibus
ac regibus quibus osee prophetauit
et ipse prophetauit. Johel interpre
tatur incipiens aut dominus deus
sus phatuel vero aut latitudo
aut hostium dei tropolorice. Id
est qui hostium dei et scianciam
domini habuerit aptam recte inci
pit prophetare. Explicit prologus

Incipit Joel propheta

Verbum domi
ni quod factum est
ad iohel filium
phatuel. Audi
te hec senes
et auribus per
cipite omnes habitatores terre. Si
factum est istud in diebus vestris
aut in diebus patrum vestrorum.
Super hoc filiis vestris narrate et
filii vestri filiis suis et filii
eorum generationi alteri. Residuum
eruce comedit locusta et resi
duum locuste comedit bruchus.
et residuum bruchi comedit rubi
go. Expergiscimini ebrii et flete
et vlulate omnes qui bibitis vi
num in dulcedine quia periit ab
ore vestro. Gens enim ascendit
super terram meam fortis et innume
rabilis. Dentes eius vt dentes leo
nis et molares eius vt catuli
leonis. Posuit vineam meam in
desertum et ficum meam decor
ticauit. Nudans spoliauit eam
et proiecit albi facti sunt rami
eius. Plange quasi virgo accinc
ta sacco super virum pubertatis
tue. Periit sacrificium et libatio
de domo domini. Luxerunt sacerdo
tes ministri domini. Depopulata est
regio luxit humus quia deuasta
tum est triticum. Confusum est
vinum et elanguit oleum. Con
fusi sunt agricole. Vlulauerunt
vinitores super frumento et ordeo
quia periit messis agri. Vine
a confusa est et ficus elangu
it. Malogranatum et palma et
malum et omnia ligna agri

vinea

uenerunt quia confusum est gaudium a filiis hominum. Accingite vos ciliciis et plangite sacerdotes ululate ministri altaris ingredimini cubate in sacco ministri dei mei quia interiit de domo dei uestri sacrificium et libatio. Sanctificate ieiunium uocate cetum congregate senes habitatores terre in domum dei uestri. Exclamate ad dominum ha ha ha diei quia prope est dies domini et quasi uastitas a potente ueniet. Numquid non coram oculis uestris alimenta perierunt de domo dei uestri leticia et exultatio. Computruerunt iumenta in stercore suo. Demolita sunt horrea. Dissipate sunt apothece quia confusum est triticum. Quid ingemuit animal mugierunt greges armenti quia non est pascua eis. Sed et greges pecorum disperierunt. Ad te domine clamabo quia ignis comedit speciosa deserti et flamma succendit omnia ligna regionis. Sed et bestie agri quasi area sitiens ymbrem suspexerunt ad te quia exsiccati sunt fontes aquarum et ignis deuorabit speciosa deserti. Capitulum secundum

Canite tuba in syon ululate in monte sancto meo. Conturbentur omnes habitatores terre quia uenit dies domini quia prope est dies tenebrarum et caliginis et dies nubis et turbinis. quasi mane expansum super montes populus multus et fortis. Similis ei non fuit a principio et post eum non erit usque in annos generationis et generationis. Ante faciem eius ignis uorans et post eum exurens flamma. Quasi ortus uoluptatis terra coram eo. Et post eum solitudo deserti neque est qui effugiat eum. Quasi aspectus equorum aspectus eorum et quasi equites sic current. Sicut sonitus quadrigarum super capita montium exilient sicut sonitus flamme ignis deuorantis stipulam uelut populus fortis preparatus ad prelium. A facie eius cruciabuntur populi omnes uultus redigentur in ollam. Sicut fortes current et quasi uiri bellatores ascendent murum. Viri in uiis suis. Unusquisque fratrem suum non coartabit singuli in calle suo ambulabunt. Sed et per fenestras cadent et non demolientur. Urbem ingredientur in muro current domos conscendent per fenestras intrabunt quasi fur. A facie eius contremuit terra moti sunt celi sol et luna obtenebrati sunt et stelle retraxerunt lumen suum. Et dominus dedit uocem suam ante faciem exercitus sui quia multa sunt nimis castra eius quia fortia et facientia uerbum eius. Magnus enim dies domini et terribilis ualde. Et quis sustinebit eum. Nunc ergo dicit dominus. Conuertimini ad me in toto corde uestro

in ieiunio et fletu et planctu. et
scindite corda vestra et non vestimen-
ta vestra. Et convertimini ad dominum de-
um vestrum quia benignus et mi-
sericors est patiens et multe mise-
ricordie et prestabilis super malicia. Quis
scit si convertatur et ignoscat deus
et relinquat post se benedictio-
nem sacrificium et libamen domino
deo vestro. Canite tuba in syon
sanctificate ieiunium vocate cetum
congregate populum sanctificate ecclesiam
coadunate senes congregate
parvulos et sugentes ubera. Egre-
diatur sponsus de cubili suo
et sponsa de thalamo suo. Inter
vestibulum et altare plorabunt
sacerdotes ministri domini et dicent
parce domine parce populo tuo
et ne des hereditatem tuam in ob-
probrium ut dominentur eis natio-
nes. Quare dicunt in populis
ubi est deus eorum. Zelatus est
dominus terram suam et pepercit
populo suo. Et respondit dominus
et dixit populo suo. Ecce ego
mittam vobis frumentum et vinum
et oleum et replebimini eis.
et non dabo vos ultra obprobri-
um in gentibus. Et eum qui ab
aquilone est procul faciam a vo-
bis et expellam eum in terram
inviam et desertam. faciem eius
contra mare orientale et extre-
mum eius ad mare novissimum.
et ascendet fetor eius et ascen-
det putredo eius quia superbe
egit. Noli timere terra exulta et
letare quia magnificavit dominus
ut faceret. Nolite timere animalia

regionis quia germinaverunt speci-
osa deserti quia lignum attulit
fructum suum. ficus et vinea de-
derunt virtutem suam. Et
filii syon exultate et letamini
in domino deo vestro quia dedit
vobis doctorem iusticie. Et descen-
dere faciet ad vos ymbrem matu-
tinum et serotinum sicut in prin-
cipio. Et implebuntur aree fru-
mento et redundabunt torcu-
laria vino et oleo. Et reddam
vobis annos quos comedit lo-
custa et bruchus et rubigo et
eruca. fortitudo mea magna
quam misi in vos. Et comede-
tis vescentes et saturabimini
et laudabitis nomen domini dei ve-
stri qui fecit vobiscum mirabilia et
non confundetur populus meus
in sempiternum. et scietis quia in
medio israhel ego sum. et ego
dominus deus vester et non est am-
plius et non confundetur populus
meus in eternum. Et erit post hoc
effundam spiritum meum super
omnem carnem. et prophetabunt
filii vestri et filie vestre. Senes
vestri sompnia sompniabunt.
et iuvenes vestri visiones vide-
bunt. Sed et super servos meos et
super ancillas meas in diebus
illis effundam spiritum meum. et
dabo prodigia in celo et in terra
sanguinem et ignem et vapo-
rem fumi. Sol convertetur
in tenebras. et luna in sanguinem
antequam veniat dies domini
magnus et horribilis. Et erit
omnis qui invocaverit nomen domini.

saluus erit quia in monte domini
saluus erit syon et in ierusalem erit
saluacio. sicut dixit dominus. et
in residuis quos dominus voca
uit Capitulum tercium

Quia ecce in diebus illis
et in tempore illo cum con
uertero captiuitatem
iuda et ierusalem. Congregabo
omnes gentes. et deducam eas
in vallem iozaphat. et discep
tabo cum eis ibi super populo
meo et hereditate mea israhel
quos disperserunt in nationibus
et terram meam diuiserunt.
et super populum miserunt sor
tem. Et posuerunt puerum
in prostibulo et puellam vendi
derunt pro vino ut biberent. Verum
quid vobis et michi tyrus
et sydon. et omnis terminus
palestinorum. numquid ultionem
vos redditis michi. Et si ul
ciscimini vos contra me cito
velociter reddam vicissitudinem
vobis super caput vestrum. Ar
gentum enim meum et aurum
tulistis. et desiderabilia mea
et pulcerrima intulistis in de
lubra vestra. Filios iuda et fili
os ierusalem vendidistis filiis
grecorum ut longe faceretis e
os de finibus suis. Ecce ego
suscitabo eos de loco in quo ven
didistis eos Et conuertam retri
bucionem vestram in caput vestrum
Et vendam filios vestros et fili
as vestras in manibus filiorum
iuda. et venundabunt eos sab
eis genti longinque. quia dominus

locutus est. Clamate hoc in gen
tibus. sanctificate bellum susci
tate robustos. ~~accedant~~ ascendant
omnes viri bellatores. Concidite
aratra vestra in gladios et ligo
nes vestros in lanceas. Infirmus
dicat quia fortis ego sum. Erum
pite et venite omnes gentes de
circuitu. et congregamini. Ibi oc
cumbere faciet dominus robustos
tuos. Consurgant et ascendant
gentes in vallem iozaphat. quia
ibi sedebo ut iudicem omnes gen
tes in circuitu. Mittite falces quia
maturauit messis. Venite et
descendite quia plenum est torcu
lar. exuberant torcularia quia
multiplicata est malicia eorum.
Populi [illegible] in valle conci
sionis. quia iuxta est dies domini
in valle concisionis. Sol et luna
obtenebrati sunt. et stelle retra
xerunt splendorem suum. Et do
minus de syon rugiet et de ierusalem
dabit vocem suam. et mouebun
tur celi et terra. Et dominus spes
populi sui. et fortitudo filiorum
israhel. Et scietis quia ego dominus
deus vester habitans in syon in
monte sancto meo. Et erit ierusalem
sancta. et alieni non transibunt
per eam amplius. Et erit in die
illa stillabunt montes dulcedi
nem et colles fluent lacte. et per omnes
riuos iuda ibunt aque. Et fons
de domo domini egredietur. et irri
gabit torrentem spinarum. Egiptus
in desolatione erit. et ydumea
in desertum perditionis. pro eo quod inique
egerint in filios iuda et effu

derunt sanguinem innocentem in terra sua. Et iudea in eternum habitabitur et ierusalem in generatione et generationem. Et mundabo sanguinem eorum quem non mundaueram. et dominus commorabitur in syon. Explicit Ioel propheta. Incipit prologus super amos prophetam.

Ozias rex cum dei religionem sollicite emularetur religionis amore provocatus contemptum legis moysi arrepto thuribulo ut hystoria libri paralipomenon ostendit sacerdotale officium presumere conatus est. Et ob eam rem terre motum in templo dei exortum constat. Cuius etiam zacharias propheta meminit. In huius itaque terre motum Amos propheta temporibus predicti regis et temporibus Ieroboam filii ioas regis israhel in eas gentes que lectione comprehense sunt iram dei ob eas causas quas memorauit affuturam denuntiat. Et quia idem propheta in sceleribus ait super tribus impietatibus et super quatuor non conuertam eum, tercio peccatorum indulgentiam deum dare posse significat, quem quarto eadem peccata admittentibus non penitentiam nec indulgentiam daturum denuntiat. Nam pecoris similitudine que in predictas gentes immittendum prodidit genuine atque irreuocabilem dei iram ad euersionem earundem ciuitatum que perseuerauerant uoluit demonstrare. Explicit prefatio.

Incipit prologus in amos prophetam

Amos pastor et rusticus ruborum mora distinguentis paucis uerbis explicari non potest. Quis enim digne exprimat tria et quatuor scelera damasci. gaze. tyri. ydumee filiorum amon et moab, et septimo octauoque gradu et iude et israhel, hic loquitur ad uaccas pingues que sunt in monte samarie et ruitura domum maiorem minoremque testatur. Ipse cernit fictorem locuste et stantem dominum super murum litum uel adamantinum et uncinum pomorum adtrahentem supplicium peccatoribus et famem in terra non famem panis neque sitim aque sed audiendi uerbum dei. Non dixit uerba sed uerbum. Amos uero interpretatur onustus. hic amos spirituali gratia plenus prophetauit inter ceteros prophetas. Non enim ipse solus erat propheta sed etiam alii. Esse quippe non poterat propheta nisi ante pastor fuisset. Cum etiam tuba sua clangit per singulos dies erudiens et docens in ecclesia. Pro unitate enim uox omnium prophetarum tamquam tuba similis est predicans in ecclesia secundum quod scriptum est Ascende in montem excelsum tu qui euangelizas syon, exalta uocem tuam qui predicas ierusalem. Explicit prologus. Incipit amos propheta.

Verba amos qui fuit in pastoralibus thecue, qui uidit super ierusalem in diebus ozie

regis iuda et in diebus ierobo
am filii ioas regis israhel an
te duos annos terre motus. Et
dixit: Dominus de syon rugiet et
de ierusalem dabit vocem suam. Et
luxerunt speciosa pastorum et
exsiccatus est vertex carmeli.
Hec dicit dominus: super tribus sce
leribus damasci et super quatuor
non convertam eum, eo quod tritu
raverunt in plaustris ferreis ga
laad. Et mittam ignem in do
mum azahel et devorabit domos
benadab. Et conteram vectem
damasci et disperdam habitato
rem de campo ydoli et tenentem
sceptrum de domo voluptatis et
luxurie, et transferetur populus
syrie cyrenen, dicit dominus. Hec
dicit dominus: Super tribus scele
ribus gaze et super quatuor non
convertam eum, eo quod transtulerit
captivitatem perfectam ut conclu
deret eam in ydumea. Et mittam
ignem in murum gaze et devo
rabit edes eius. Et disperdam ha
bitatorem de azoto et tenentem
sceptrum de ascalone. Et convertam
manum meam super accaron et
peribunt reliqui philistinorum,
dicit dominus deus. Hec dicit dominus:
Super tribus sceleribus tyri et
super quatuor non convertam eum,
eo quod concluserint captivitatem
perfectam in ydumea et non sunt
recordati federis fratrum. Et
immittam ignem in murum ty
ri et devorabit edes eius. Hec
dicit dominus deus: super tribus sce
leribus edom et super quatuor non
convertam eum, eo quod persecutus sit
in gladio fratrem suum et violaverit
misericordiam eius et tenuerit ultra
furorem suum et indignationem suam
servaverit usque in finem. Mittam
ignem in theman et devorabit
edes bosre. Hec dicit dominus: Super
tribus sceleribus filiorum amon
et super quatuor non convertam
eum, eo quod dissecuerit pregnan
tes galaad ad dilatandum terminum
suum. Et succendam ignem in muro
rabbath et devorabit edes eius
in ululatu in die belli et in tur
bine in die commotionis. Et ibit
melchom in captivitatem ipse et
principes eius simul, dicit dominus.

Capitulum secundum

Hec dicit dominus deus: super tribus
sceleribus moab et super
quatuor non convertam eum, eo
quod incenderit ossa regis ydumee
usque ad cinerem. Et mittam ig
nem in moab et devorabit edes
carioth. Et morietur in sonitu
moab in clangore tube. Et dis
perdam iudicem de medio eius
et omnes principes eius interfici
am cum eo, dicit dominus deus.
Hec dicit dominus: Super tribus
sceleribus iude et super quatu
or non convertam eum, eo quod
abiecerint legem domini et manda
ta eius non custodierint. Decep
erunt enim eos ydola sua post
que abierunt patres eorum. Et
mittam ignem in iuda et devo
rabit edes ierusalem. Hec dicit dominus:
Super tribus sceleribus israhel
et super quatuor non convertam

enim pro eo quod vendiderint argento
iustum et pauperem pro calciamen-
tis. Qui conterunt super pulverem
terre capita pauperum et viam
humilium declinant. Et filius
ac pater eius ierunt ad puellam
ut violarent nomen sanctum meum.
Et super vestimentis pigneratis
accubuerunt iuxta omne altare
et vinum dampnatorum bibebant
in domo dei sui. Ego autem exter-
minavi amorreum a facie eorum
cuius altitudo cedrorum altitudo eius
et fortis ipse quasi quercus. Et
contrivi fructum eius desuper et
radices eius subter. Ego sum qui
ascendere vos feci de terra egip-
ti et eduxi vos in deserto qua-
draginta annis ut possideretis
terram amorrei. Et suscitavi
de filiis vestris in prophetas et de iuve-
nibus vestris nazareos. Numquid
non ita est filii israhel dicit dominus.
Et propinabatis nazareis vinum et
prophetis mandabatis dicentes
ne prophetetis. Ecce ego stridebo subter
vos sicut stridet plaustrum onus-
tum feno. Et peribit fuga a ve-
loce et fortis non obtinebit vir-
tutem suam. Et tenens arcum
non stabit et velox pedibus
suis non salvabitur. Et ascensor
equi non salvabit animam suam.
Et robustus corde inter fortes
nudus effugiet in die illa. Capitulum tertium

Audite verbum domini
quod locutus est dominus
super vos filii israhel super
omni cognatione quam eduxit
de terra egipti dicens. Tantum-
modo vos cognovi ex omnibus cogna-
tionibus terre. Propterea visitabo
super vos omnes iniquitates vestras.
Numquid ambulabunt duo pariter
nisi convenerit eis. Numquid rugiet
leo in saltu nisi habuerit predam.
Numquid dabit catulus leonis
vocem de cubili suo nisi aliquid ap-
prehenderit. Numquid cadet avis
in laqueum terre absque aucu-
pe. Numquid auferetur laqueus
de terra antequam accepit. Si clan-
get tuba in civitate et populus
non expavescet. Si erit malum
in civitate quod dominus non fecerit.
Quia non faciet dominus deus
verbum nisi revelaverit secre-
tum suum ad servos suos prophetas.
Leo rugiet quis non timebit.
Dominus deus locutus est quis
non prophetabit. Auditum facite in
edibus azoti et in edibus terre
egipti dicite. Congregamini super
montes samarie et videte in-
sanias multas in medio eius
et calumpniam in penetralibus
eius. Et nescierunt facere rectum
dicit dominus deus thezaurizan-
tes iniquitatem et rapinam in edi-
bus suis. Propterea hec dicit dominus.
Tribulabitur et circuietur terra
et detrahetur ex te fortitudo tua
et diripientur edes tue. Hec dicit
dominus. Quomodo si eruat pastor
de ore leonis duo crura aut
extremum auricule. Sic eruentur
filii israhel qui habitant in sa-
maria in plaga lectuli et in gra-
bato damasci. Audite et contesta-
mini in domo iacob dicit dominus

et ascendere feci putredinem castrorum vestrorum

exercituum. quia in die cum visitare cepero prevaricationes israhel super eum visitabo et super altaria bethel et amputabuntur cornua altaris et cadent in terram. Et percutiam domum hiemalem cum domo estiva. Et peribunt domus eburnee et dissipabuntur edes multe dicit dominus. Capitulum quartum

Audite verbum hoc vacce pingues que estis in monte samarie que calumpniam facitis egenis et confringitis pauperes. Que dicitis dominis vestris afferte et bibemus. Iuravit dominus deus in sancto suo quia ecce dies venient super vos et levabunt vos in contis et reliquias vestras in ollis ferventibus. Et per aperturas exibitis altera contra alteram et proiciemini in armon dicit dominus. Venite ad bethel et impie agite in galgala et multiplicate prevaricationem. Et offerte mane victimas vestras tribus diebus decimas vestras. Et sacrificate de fermento laudem et vocate voluntarias oblationes et annunciate. Sic enim voluistis filii israhel dicit dominus deus. Unde et ego dedi vobis stuporem dentium in cunctis urbibus vestris et indigenciam panum in omnibus locis vestris et non estis reversi ad me dicit dominus. Ego quoque prohibui a vobis imbrem cum adhuc tres menses superessent usque ad messem et plui super civitatem unam et super civitatem alteram non plui. Pars una compluta est et pars alt[era] super quam non plui aruit. Et venerunt due et tres civitates ad civitatem unam ut biberent aquam et non sunt saciate et non redistis ad me dicit dominus. Percussi vos in vento urente et in aurugine multitudinem ortorum vestrorum et vinearum vestrarum. Oliveta vestra et ficeta vestra comedit eruca et non redistis ad me dicit dominus. Misi in vos mortem in via egipti. percussi in gladio iuvenes vestros usque ad captivitatem equorum vestrorum in nares vestras et non redistis ad me dicit dominus. Subverti vos sicut subvertit dominus sodomam et gomorram et facti estis quasi torris raptus de incendio et non redistis ad me dicit dominus. Quapropter hec faciam tibi israhel. postquam autem hec fecero tibi. prepare in occursum dei tui israhel. quia ecce formans montes et creans ventum et annuncians homini eloquium suum. faciens matutinam nebulam et gradiens super excelsa terre. dominus deus exercituum nomen eius. Capitulum quintum

Audite verbum istud quod ego levo super vos planctum domus israhel. Cecidit non adiciet ut resurgat. Virgo israhel proiecta est in terram suam non est qui suscitet eam. Quia hec dicit dominus deus # Et de qua egrediebantur centum relinquentur in ea decem in domo israhel. Quia hec dicit dominus deus domui is

urbs de qua egrediebantur mille relinquentur in ea centum

nolite intrare et in bersabee non transibitis quia galgala

rahel. Querite me et vivetis et nolite querere bethel et in galgala[m] ... la captiva ducetur et bethel erit inutilis. Querite dominum et vivite ne forte comburatur ut ignis domus iacob domus ioseph et devorabit et non erit qui extinguat bethel. Qui convertitis in absinthium iudicium et iustitiam in terra relinquitis facientem arcturum et orionem et convertentem in mane tenebras et diem in noctem mutantem. Qui vocat aquas maris et effundit eas super faciem terre dominus nomen est eius. Qui subridet vastitatem super robustum et depopulationem super potentem affert. Odio habuerunt in porta corripientem et loquentem perfecte abhominati sunt. Idcirco pro eo quod diripiebatis pauperem et predam electam tollebatis ab eo domos quadro lapide edificabitis et non habitabitis in eis. Vineas amantissimas plantabitis et non bibetis vinum earum quia cognovi multa scelera vestra et fortia peccata vestra hostes iusti accipientes munus et pauperes in porta deprimentes. Ideo prudens in tempore illo tacebit quia tempus malum est. Querite bonum et non malum ut vivatis et erit dominus deus exercituum vobiscum sicut dixistis. Odite malum et diligite bonum et constituite in porta iudicium si forte misereatur dominus deus exercituum reliquiis ioseph. Propterea hec dicit dominus deus exercituum dominator in omnibus plateis planctus et in cunctis que foris sunt dicetur ve ve. Et vocabunt agricolam ad luctum et ad planctum eos qui sciunt plangere. Et in omnibus vineis erit planctus quia pertransibo in medio tui dicit dominus. Ve desiderantibus diem domini. Ad quid eam vobis dies domini ista tenebre et non lux. Quomodo si fugiat vir a facie leonis et occurrat ei ursus et ingrediatur domum et innitatur manu sua super parietem et mordeat eum coluber. Numquid non tenebre dies domini et non lux et caligo et non splendor in ea. Odi et proieci festivitates vestras et non capiam odorem cetuum vestrorum. Quod si obtuleritis michi holocaustomata et munera vestra non suscipiam et vota pinguium vestrorum non respiciam. Aufer a me tumultum carminum tuorum et cantica lire tue non audiam. Et revelabitur quasi aqua iudicium et iustitia quasi torrens fortis. Numquid hostias et sacrificium obtulistis michi in deserto quadraginta annis domus israhel et portastis tabernaculum moloch deo vestro et ymaginem ydolorum vestrorum sydus dei vestri que fecistis vobis. Et migrare vos faciam trans damascum dixit dominus deus exercituum nomen eius. Capitulum sextum

Ve vobis qui opulenti estis in syon et confiditis in monte samarie optimates capita populorum

Ingredientes pompatice domum israhel. Transite in chalanne et videte et ite inde in emath magnam et descendite in geth palestinorum et ad optima queque regna eorum si latior terminus eorum termino vestro est. Qui separati estis in diem malum et appropinquatis solio iniquitatis. Et dormitis in lectis eburneis et lascivitis in stratis vestris. Et comeditis agnum de grege et vitulos de armento medio. Qui canitis ad vocem psalterii sicut david putaverunt se habere vasa cantici bibentes in phialis vinum et optimo unguento delibuti et nichil patiebantur super contritione. Joseph. Quapropter nunc migrabunt in capite transmigrantium et auferetur factio lascivientium. Iuravit dominus deus in anima sua dicit dominus deus exercituum. Detestor ego superbiam iacob et domos eius odivi et tradam civitatem cum habitatoribus suis. Quod si reliqui fuerint decem viri in domo una et ipsi morientur et tollet eum propinquus suus et comburet eum ut efferat ossa de domo. Et dicet ei qui in penetralibus domus est Numquid adhuc est penes te. Et respondebit Finis est. Et dicet ei Tace et non recorderis nominis domini. Quia ecce dominus mandavit et percutiet domum maiorem ruinis et domum minorem scissionibus.

Numquid currere queunt in petris equi aut arari potest in bubalis. Quoniam convertistis in amaritudinem iudicium et fructum iustitie in absinthium. Qui letamini in nichili. Qui dicitis Numquid non in fortitudine nostra assumpsimus nobis cornua. Ecce ego suscitabo super vos domus israhel dicit dominus deus exercituum gentem et conteret vos ab introitu emath usque ad torrentem deserti. Capitulum vii.

Hec ostendit michi dominus deus. Et ecce fictor locuste in principio germinantium serotini ymbris et ecce serotinus post tonsorem gregis. Et factum est cum consummasset comedere herbam terre dixi Domine deus propicius esto. Quis suscitabit iacob quia parvulus est. Misertus est dominus super hoc Non erit dixit dominus deus. Hec ostendit michi dominus deus. Et ecce vocabat iudicium ad ignem dominus deus et devoravit abyssum multam et comedit simul partem. Et dixi Domine deus quiesce obsecro. Quis suscitabit iacob quia parvulus est. Misertus est dominus super hoc sed et istud non erit dixit dominus deus. Hec ostendit michi dominus deus. Et ecce dominus stans super murum litum et in manu eius trulla cementarii. Et dixit dominus ad me Quid tu vides Amos. Et dixi Trullam cementarii. Et dixit dominus ad me Ecce ego ponam trullam in medio populi

mei israhel Non addiciam ultra superinducere eum et demolientur excelsa ydoli et sanctificationes israhel desolabuntur et consurgam super domum ieroboam in gladio Et misit amasias sacerdos bethel ad ieroboam regem israhel dicens Rebellavit contra te amos in medio domus israhel Non poterit terra sustinere universos sermones eius. Hec enim dicit Amos In gladio morietur ieroboam et israhel captivus migrabit de terra sua. Et dixit amasias ad amos. Qui vides egradere fuge in terram iuda et comede ibi panem et ibi prophetabis Et in bethel non addicies ultra ut prophetes quia sanctificatio regis est et domus regni est. Et respondit amos et dixit ad amasiam Non sum propheta neque filius prophete sed armentarius ego sum vellicans sicomoros Et tulit me dominus cum sequerer gregem. Et dixit ad me vade et propheta ad populum meum israhel Et nunc audi verbum domini. Tu dicis Non prophetabis super israhel et non stillabis super domum ydoli. Propter hoc hec dicit dominus deus. Uxor tua in civitate fornicabitur et filii tui et filie tue in gladio cadent et humus tua funiculo metietur. Et tu in terra polluta morieris. et israhel captivus migrabit de terra sua

Capitulum octavum

Hec ostendit michi dominus deus Et ecce uncinus pomorum Et dixit dominus ad me Quid tu vides amos Et dixi uncinum pomorum. Et ait dominus ad me Venit finis super populum meum israhel Non addiciam ultra ut pertranseam eum Et stridebunt cardines templi in die illa dicit dominus deus. Multi morientur in omni loco proicietur silentium. Audite hec qui conteritis pauperem et deficere facitis egenos terre dicentes. Quando transibit messis et venundabimus merces et sabbatum et aperiemus frumentum ut imminuamus mensuram et augeamus siclum et supponamus stateras dolosas ut possideamus in argento egenos et pauperes pro calciamentis et quisquilias frumenti vendamus. Iuravit dominus in superbia iacob Si oblitus fuero usque in finem omnia opera eorum. Numquid super isto non commovebitur terra et lugebit omnis habitator eius et ascendet quasi fluvius universus et eicietur et defluet quasi rivus egipti Et erit in die illa dicit dominus occidet sol meridie et tenebrescere faciam terram in die luminis Et convertam festivitates vestras in luctum et omnia cantica vestra in planctum Et inducam super omne dorsum vestrum saccum et super omne caput calvicium Et ponam eam quasi luctum unigeniti et novissima eius quasi diem amarum Ecce

dies veniunt dicit dominus et
emittam famem in terram non fa-
mem panis neque sitim aque
sed audiendi verbum domini et commo-
vebuntur a mari usque ad mare
et ab aquilone usque ad orientem
circuibunt querentes verbum domini
et non invenient. In die illa de-
ficient virgines pulchre et
adolescentes in siti qui iurant
in delicto samarie et dicunt
Vivit deus tuus dan et
vivit via bersabee et cadent
et non resurgent ultra Capitulum [IX]

Vidi dominum stantem
super altare et dixit
Percute cardinem et com-
moveantur superliminaria. A-
varitia enim in capite omnium
et novissimum eorum in gladio inter-
ficiam. Non erit fuga eis. Fu-
giet et non salvabitur ex eis
qui fugerit. Si descenderint
usque ad infernum inde manus
mea educet eos. Et si ascen-
derint usque ad celum inde de-
traham eos. Et si absconsi fue-
rint in vertice carmeli inde
scrutans auferam eos. Et si ce-
laverint se ab oculis meis in
profundo maris ibi mandabo
serpenti et mordebit eos. Et si
abierint in captivitate coram
inimicis suis ibi mandabo
gladio et occidet eos. Et ponam
oculos meos super eos in malum
et non in bonum. Et dominus deus
exercituum qui tangit terram
et tabescet et lugebunt omnes
habitantes in ea. Et ascendet
sicut rivus omnis et defluet
sicut fluvius egipti. Qui edi-
ficat in celum ascensionem suam
et fasciculum suum super terram fun-
davit. Qui vocat aquas maris
et effundit eas super faciem terre
dominus nomen eius. Numquid non
ut filii ethiopum vos estis mihi
filii israhel ait dominus deus. Num-
quid non israhel ascendere feci
de terra egipti et palestinos de
capadocia et syros de cirene.
Ecce oculi domini dei super regnum
peccans et conteram illud a facie
terre. Verumptamen conterens non con-
teram domum iacob dicit dominus.
Ecce enim ego mandabo et con-
cutiam in omnibus gentibus do-
mum israhel sicut concutitur in
cribro triticum et non cadet lapil-
lus super terram. In gladio mori-
entur omnes peccatores populi mei
qui dicunt non appropinquabit et
non veniet super nos malum.
In die illo suscitabo tabernaculum
david quod cecidit et reedificabo
aperturas murorum eius et ea
que corruerant instaurabo et
reedificabo eum sicut in diebus
antiquis ut possideant reliqui-
as ydumee et omnes nationes
eo quod invocatum sit nomen meum
super eos dicit dominus faciens hec.
Ecce dies veniunt dicit dominus
et comprehendet arator messorem
et calcator uve mittentem semen.
Et stillabunt montes dulcedinem
et omnes colles culti erunt. Et con-
vertam captivitatem populi mei
israhel et edificabunt civitates

desertas et habitabunt. Et plantabunt vineas et bibent vinum earum et facient ortos et comedent fructus eorum. Et plantabo eos super humum suam et non evellam eos ultra de terra sua quam dedi eis dicit dominus deus tuus. Explicit Amos propheta. Incipit prologus.

Iacob patriarcha in Abdia propheta fratrem habuit Esau qui ob ruborem corporis sui Edom hebrea lingua appellatus est, qui latine sanguineus dicitur. Hic memoratum fratrem suum qui Israhel nomen acceperat, gravi odio semper infestare conatus est. Unde de talibus qui populum Israhel id est filios patriarche Iacob predicti Esau odium imitati persecuti sunt, Esau et Edom appellati sunt. Et quia populus Israhel de captivitate Chaldeorum per Cyrum regem Persarum nutu dei [margin: remeantes] in Ierusalem ab illo regno graviter afflictus atque oppressus est, Idumeorum regnum quod more Esau predictum Ierusalem persecutum est, per dominum tacite Abdie prophete increpatur, quia non dei indignatione sed sua virtute populum superatum gloriabatur. De quo regno olim per David in psalmo centesimo tricesimo sexto dictum est: Memorare domine filiorum Edom in die Ierusalem. Nam et reliqua lectione comprehensa futurorum in gentes iudicium ob causas tales comprehensas regnum dei in populo Israhel significat. Hebrei hunc esse dicunt qui sub rege Samarie Achab et impiissima Iezabel pavit centum prophetas in specubus [margin: in speluncis], qui non curvaverunt genua Baal, et de septem milibus erat [margin: ante Baal] exceptis quos Helias arguit ignorare. Sepulchrum quoque eius usque hodie cum mausoleis [margin: mausoleo] et Helisei prophete et baptiste Iohannis in Sebaste veneratione habetur, que olim Samaria dicebatur. Hanc Herodes rex Antipatris filius in honore Augusti cesaris greco nomine vocavit Augustam. Hic igitur quia centum prophetas paverit, accepit gratiam prophetalem et dux exercitus fuit duo ecce. Tunc in Samaria parum quid esse pascebat, nunc in toto orbe Christi iussit etiam. Et sicut Stephanus coronam meruit passionis, sic hic pro domini servitute dei cum Paulo apostolo nomine gloriatur. Cum Abdias servus domini interpretatur, consonat eloquio. Explicit prologus. Incipit argumentum.

Abdias qui interpretatur servus domini pertonat contra Edom sanguineum terrenumque hominem. Fratris quoque Iacob semper emulum hasta perfodit spiritali. Explicit [margin: argumentum. Incipit Abdias propheta]

Visio Abdie. Hec dicit dominus deus ad Edom. Auditum audivimus a domino et legatum ad gentes misit. Surgite et consurgamus adversum eum in prelium. Ecce parvulum dedi te in gentibus, contemptibilis tu es valde. Superbia cordis tui extulit te habitantem

scissuris petrae et exaltantem
solium tuum qui dicis in corde
tuo quis detrahet me in terram
Si exaltatus fueris ut aquila
et si inter sydera posueris nidum
tuum inde detraham te dicit
dominus Si fures introissent ad
te si latrones per noctem quomodo
conticuisses Nonne furati es-
sent sufficientiam sibi Si vinde-
miatores introissent ad te num-
quid non saltem racemos re-
liquissent tibi Quomodo scrutati
sunt esau investigaverunt
abscondita eius Usque ad terminum
emiserunt te omnes viri federis
tui illuserunt tibi invaluerunt
adversum te viri pacis tue Qui
comedunt tecum ponent insi-
dias subter te Non est pruden-
tia in eo Numquid non in die illa
dicit dominus perdam sapientes
de ydumea et prudentiam de
monte esau Et timebunt for-
tes tui a meridie ut intereat
vir de monte esau Propter inter-
fectionem et propter iniquitatem
in fratrem tuum iacob operiet te con-
fusio et peribis in eternum In die
cum stares adversum eum quando
capiebant alieni exercitum eius
et extranei ingrediebantur
portas eius et super ierusalem mit-
tebant sortem tu quoque eras
quasi unus ex eis Et non des-
picies in die fratris tui In die
peregrinationis eius Et non leta-
beris super filios iuda in die per-
ditionis eorum Et non magni-
ficabis os tuum in die angustie

neque ingredieris portam popu-
li mei in die ruine eorum Neque
despicies et tu in malis eius in
die vastitatis illius et non emitte-
ris adversum exercitum eius in die
vastitatis illius Neque stabis in
exitibus ut interficias eos qui fu-
gerint et non concludes reliquos eius
in die tribulationis quoniam iuxta est
dies domini super omnes gentes Sicut
fecisti fiet tibi retributionem tuam
convertet in caput tuum Quomodo
enim bibistis super montem sanctum
meum bibent omnes gentes iugi-
ter et bibent et absorbebunt et
erunt quasi non sint Et in monte
syon erit salvatio et erit sanctus
Et possidebit domus iacob eos
qui possederant Et erit domus
iacob ignis et domus ioseph fla-
ma et domus esau stipula et
succendetur in eis et devorabunt
eos et non erunt reliquie domus
esau quia dominus locutus est Et
hereditabunt hy qui ad austrum
sunt montem esau et qui in cam-
pestribus philistim Et possi-
debunt regionem ephraym et
regionem samarie et beniamin
possidebit galaad Et transmigra-
tio exercitus huius filiorum ysrahel
omnia chananeorum usque ad sarep-
tam Et transmigratio ierusalem que
in bosforo est possidebit civitates
austri Et ascendent salvatores
in monte syon iudicare mon-
tem esau Et erit domino regnum

Explicit abdias propheta Incipit prologus in ionam prophetam

Ionam sanctum hebrei
affirmant filium

fuisse mulieris vidue sarepta
ne quem helyas propheta mortuum
suscitauit matre postea dicente
Modo in isto cognoui quia vir
dei es tu et verbum domini in ore tuo
verum est. Propter hanc causam etiam ip
sum puerum sic vocatum amathi.
Amathi enim in nostra lingua veri
tatem sonat. Ex eo quod verum hely
as locutus est ille qui suscitatus
tus est filius esse dicitur ~~filius~~ veri
tatis. Ideo de ciuitate columba nas
citur quia ionas columbam sonat.
In condempnacione autem ysrahel
ionas ad gentes mittitur quando
niniue agente penitenciam illi
imprudentes in malicia perseuerarent.
Temporibus quippe ieroboam regis
ysrahel qui deos delicto cum po
pulo suo in samaria ydolis sa
crificabant. Yonam prophetam fuis
se hystoria quarti libri regum
indicat. Hic cum propheta illuminante
peccatores ciuitatis niniue dei mi
sericordiam consecutos videret, ne
falsa predicare videretur, adderunt
nandum interitum eiusdem ciuitatis
ire nolebat. Nam sicut deus ad
abraham de impietate sodomorum
et gomorreorum locutus est: cla
mor sodomorum et gomorreorum
peruenit ad me, ita et de niniue
dicit eo quod descendit ascendit cla
mor malicie ad eum. Et sicut
sententia dei de sodomis facta minime
reuocata est, ita et ionas aduer
sum niniuem prolatam sententiam reuo
care nolebat, diuine dispensacionis
ignarus, qui salutem hominum ad se
conuertencium magis vult quam interi
tum. Hoc autem illi accidit quod et gie
zi, qui filium sunamitis mu
lieris mortuum ignorauit. Ideo
a conspectu dei fugere se ionas
credebat, tamquam aliquid pas
sus dicente dauid: Quo ibo a spi
ritu tuo et a facie tua quo fu
giam. Explicit prologus

Iona columba et dolens filius
amathi qui fuit de geth que
est in ophir ad gentem pro nini
uitis mittitur et iussus contempnit
contempnens fugit fugiens
dormit propter quem periclitatur
nauis et sorte latente recipit
cetus abiectum deuorauit et ora
cione reuomitur reuersus predi
cauit subuersionem sed contristatur
in penitencia urbis et salute gen
tium inuidet gaudet etiam
ede(re) virentis umbraculo et do
let subito arescentis cuius se
pulcrum in quadam urbem geth in
titulo demonstratur qui est in
secundo miliario sephari itineris
qua pergitur tiberiade. Explicit
prologus. Incipit argumentum

Ionas qui interpretatur colu
ba pulcherrima naufragio
suo passionem domini prefigu
rans mundum ad penitenciam
reuocat et sub nomine nini
ue salutem gentibus denunciat
Explicit argumentum Incipit Jonas

Et factum prophetae
est verbum domini
ad ionam filium
amathi dicens
Surge et vade
in niniue ciuitate

recipit

tiberiadym

grande et predica in ea quia as-
cendit malicia eius coram me
Et surrexit ionas ut fugeret in
tharsis a facie domini Et descendit
ioppen et invenit navem eun-
tem in tharsis Et dedit naulum
eius et descendit in eam ut iret
cum eis in tharsis a facie domini
Dominus autem misit ventum mag-
num in mare et facta est tempe-
stas magna in mari Et navis
periclitabatur conteri Et timue-
runt naute et clamaverunt viri
ad deum suum Et miserunt vasa que
erant in navi in mare
ut alleviaretur ab eis Et ionas
descendit ad interiora navis et
dormiebat sopore gravi Et ac-
cessit ad eum gubernator et dixit
ei Quid tu sopore deprimeris Sur-
ge invoca deum tuum si forte re-
cogitet deus de nobis et non pere-
amus Et dixit vir ad collegam
suum Venite et mittamus sor-
tes et sciamus quare hoc malum
sit nobis Et miserunt sortes Et
cecidit sors super Jonam Et dixe-
runt ad eum Indica nobis cuius
causa malum istud sit nobis Quod
est opus tuum et que terra tua
et quo vadis vel ex quo populo
es tu Et dixit ad eos hebreus
ego sum et dominum deum celi e-
go timeo qui fecit mare et ari-
dam Et timuerunt viri timore
magno et dixerunt ad eum Quid
hoc fecisti Cognoverunt enim viri
quod a facie domini fugeret quia indi-
caverat eis ionas Et dixerunt
ad eum Quid faciemus tibi et
cessabit mare a nobis quia mare
ibat et intumescebat Et dixit
ad eos Tollite me et mittite in
mare Et cessabit mare a nobis
Scio enim ego quoniam propter me tem-
pestas grandis hec super vos Et re-
migabant viri ut reverterentur
ad aridam et non valebant quia
mare ibat et intumescebat super
eos Et clamaverunt ad dominum
et dixerunt Quesumus domine
ne pereamus in anima viri is-
tius et ne des super nos sanguinem
innocentem quia tu domine sicut
voluisti fecisti Et tulerunt ionam
et miserunt in mare Et stetit ma-
re a fervore suo Et timuerunt
viri timore magno dominum et im-
molaverunt hostias domino et vo-
verunt vota Capitulum secundum

Et preparavit dominus piscem
grandem ut deglutiret
ionam Et erat ionas in
ventre piscis tribus diebus et
tribus noctibus Et oravit io-
nas ad dominum deum suum de utero
piscis et dixit Clamavi de tri-
bulatione mea ad dominum et exau-
divit me De ventre inferi cla-
mavi et exaudisti vocem meam
Et proiecisti me in profundum in cor-
de maris et flumen circumdedit
me Omnes gurgites tui et fluc-
tus tui super me transierunt Et
ego dixi abiectus sum a conspec-
tu oculorum tuorum Verumptamen rur-
sum videbo templum sanctum tuum
Circumdederunt me aque usque ad
animam Abissus vallavit me pe-
lagus operuit caput meum

Ad extrema montium descendi terre vectes concluserunt me in eternum et sublevabis de corruptione vitam meam domine deus meus. Cum angustiaretur in me anima mea domini recordatus sum ut veniat oratio mea ad templum sanctum tuum. Qui custodiunt vanitates frustra misericordiam suam derelinquunt. Ego autem in voce laudis immolabo tibi quecumque vovi pro salute domino. Et precepit dominus pisci et evomuit Ionam in aridam. Capitulum

Et factum est verbum domini ad Ionam secundo dicens Surge et vade in Niniven civitatem magnam et predica in ea predicationem quam ego loquor ad te. Et surrexit Ionas et abiit in Niniven iuxta verbum domini. Et Ninive erat civitas magna itinere dierum trium. Et cepit Ionas introire civitatem itinere diei unius. Et clamavit et dixit adhuc xl dies et Ninive subvertetur. Et crediderunt viri Ninivite in domino et predicaverunt ieiunium et vestiti sunt saccis a maiori usque ad minorem. Et pervenit verbum ad regem Ninive et surrexit de solio suo et abiecit vestimentum suum a se et indutus est sacco et sedit in cinere et clamavit et dixit in Ninive ex ore regis et principum eius dicens homines et iumenta et boves et pecora non gustent quicquam nec pascantur et aquam non bibant et operiantur saccis homines et iumenta et clament ad dominum in fortitudine et convertatur vir a via sua mala et ab iniquitate que est in manibus eorum. Quis scit si convertatur et ignoscat deus et revertatur a furore ire sue et non peribimus. Et vidit deus opera eorum quia conversi sunt de via sua mala et misertus est deus super malitia quam locutus fuerat ut faceret eis et non fecit. Capitulum quartum

Et afflictus est Ionas afflictione magna et iratus est. Et oravit ad dominum et dixit obsecro domine numquid non hoc est verbum meum cum adhuc essem in terra mea propter hoc preoccupavi ut fugerem in Tharsis. Scio enim quia tu deus clemens et misericors es patiens et multe miserationis et ignoscens super malitia. Et nunc domine tolle quaeso animam meam a me quia melior est mihi mors quam vita. Et dixit dominus putas ne bene irasceris tu. Et egressus est Ionas de civitate et sedit contra orientem civitatis et fecit sibimet umbraculum et sedebat subter illud in umbra donec videret quid accideret civitati. Et preparavit dominus deus hederam et ascendit super caput Ione ut esset umbra super caput eius et protegeret eum laboraverat enim. Et letatus est Ionas super hedera letitia magna. Et paravit dominus deus vermem

ascensu diluculi in crastinum et percussit ederam et exaruit. Et cum ortus fuisset sol precepit Dominus vento calido et urenti et percussit sol super caput Ione et estuabat et petivit anime sue ut moreretur. Et dixit melius est michi mori quam vivere. Et dixit Dominus ad Ionam putasne bene irasceris tu super edera. Et dixit bene irascor ego usque ad mortem. Et dixit Dominus Tu doles super ederam in qua non laborasti neque fecisti ut cresceret que sub una nocte nata est et sub una nocte periit et ego non parcam Ninive civitati magne in qua sunt plus quam centum viginti milia hominum qui nesciunt quid sit inter dexteram et sinistram suam et iumenta multa. Explicit Jonas. Incipit prologus in Micheam.

Temporibus Ioathe et Achaz et Ezechie regum Iuda Micheas propheta ad hanc prophetiam spiritu sancto repletus fuisse titulo ipsa demonstrat. Sed de supradicto numero regum et gestis paralipomenon indicant Achaz non derelicto deo ydola Samarie et Syrie quibus etiam filios suos in sacrificium igni et cremandos obtulit legitur coluisse constat. Cum ob rem deus Samariam que reges Israhel et Iuda memoratorum simulachrorum prestigio fefellerat increpans indignationem suam in ea protestatur comminatus est etiam propter Israhel prevaricationem et principibus eius qui eundem populum fallaci prophetia ad ... ydola ... in sequentibus captivitate et initium ad futurum de ... Explicit prologus. Incipit argumentum.

Micheas de Morasthi coheres Osee prophete annuntiat filie latronis obsidionem ponit contra eam quia maxillam percussit iudicis Israhel. Explicit argumentum.

Verbum Domini quod factum est ad Micheam Morasthiten in diebus Ioathan Achaz et Ezechie regum Iuda quod vidit super Samariam et Ierusalem. Audite populi omnes et attendat terra et plenitudo eius et sit Dominus Deus vobis in testem Dominus de templo sancto suo. Quia ecce Dominus egredietur de loco suo et descendet et calcabit super excelsa terre. Et consumentur montes subtus eum et valles scindentur sicut cera a facie ignis sicut aque que decurrunt in preceps. In scelere Iacob omne istud et in peccatis domus Israhel. Quod scelus Iacob nonne Samaria et que excelsa Iude nonne Ierusalem. Et ponam Samariam quasi acervum lapidum in agro cum plantatur vinea. Et detraham in vallem lapides eius et fundamenta eius revelabo et omnia sculptilia eius concidentur et omnes mercedes eius

(margin: regum Ioathan et Ezechiam ... ob religionem placuisse hystoriam quarti libri)

comburentur igni Et omnia ydola
eius ponam in perdicionem quia
de mercedibus meretricis venient
Super hoc plangam et ululabo va-
dam spoliatus et nudus faciam
planctum velud draconum et
luctum quasi struccionum quia
desperata est plaga eius quia ve-
nit usque ad iudam tetigit por-
tam populi mei usque ad ierusalem
In geth nolite annunciare lacrimis
ne ploretis In domo pulveris
pulvere vos conspergite et transite
vobis habitacio pulchra con-
fusa ignominia Non est egressa
que habitat in exitu planctum
domus vicina accipiet ex vobis
que stetit sibi met quia infir-
mata est in bonum que habi-
tabat in amaritudinibus quia
descendit malum a domino in porta
ierusalem Tumultus quadrige stupo-
ris habitantibus lachis principium
peccati est filie syon quia in
te inventa sunt scelera israhel
Propterea dabit emissarios super
hereditatem geth domus menda-
cii in deceptionem regibus israhel
Adhuc heredem adducam tibi que
habitas in maresa usque adollam
veniet gloria israhel Decalvare
et tonde super filios deliciarum tuarum
dilata calvicium tuum sicut aqui-
la quia captivi ducti sunt ex
te Capitulum secundum

Ve qui cogitatis inutile
et operamini malum in cu-
bilibus vestris In luce ma-
tutina faciunt illud quoniam contra deum
manus eorum est Et concupierunt
agros et violenter tulerunt et
domos rapuerunt et calumpni-
abantur virum et domum eius vi-
rum et hereditatem eius Propterea hec
dicit dominus deus Ecce ego co-
gito super familiam istam malum
unde non auferetis colla vestra Et
non ambulabitis superbi quoniam
tempus pessimum est In die illa
sumetur super vos parabola et canta-
bitur canticum cum suavitate
dicentium Depopulacione vasta-
ti sumus Pars populi mei commu-
tata est Quomodo recedet a me
cum revertatur qui regiones nostras dividat Propter
hoc non erit tibi mittens funi-
culum sortis in cetu domini O israhel
Ne loquamini loquentes Non stil-
labit super istos non comprehen-
det confusio dicit domus iacob
Numquid abreviatus est spiritus
domini aut tales cogitaciones eius
Nonne verba mea bona sunt cum
eo qui recte graditur et e contra-
rio populus meus in adversarium
consurrexit Desuper tuni-
cam pallium sustulistis et eos
qui simpliciter transibant conver-
tistis in bellum Mulieres populi
mei eiecistis de domo deliciarum
suarum a parvulis earum tulistis
laudem meam in perpetuum Sur-
gite et ite quia non habetis
hic requiem Propter immundiciam
eius corrumpetur putredine pes-
sima Utinam non essem vir ha-
bens spiritum et mendacium pocius
loquerer Stillabo tibi in vinum
et in ebrietatem et erit super quem

stillat populus iste. Congregacione congregabo iacob totum te in unum conducam reliquias israhel pariter ponam illum quasi gregem in ovili quasi pecus in medio caularum. Tumultu habundabit a multitudine hominum. Ascendet enim pandens iter ante eos. divident et transibunt portam et egredientur per eam. Et transibit rex eorum coram eis et dominus in capite eorum. Capitulum iii

Et dixi audite principes iacob et duces domus israhel. Numquid non vestrum est scire iudicium. qui odio habetis bonum et diligitis malum qui violenter tollitis pelles eorum desuper eis. et carnem eorum desuper ossibus eorum. Qui comederunt carnem populi mei et pellem eorum desuper excoriaverunt et ossa eorum confregerunt et conciderunt sicut in lebete et quasi carnem in medio olle. Tunc clamabunt ad dominum et non exaudiet eos. et abscondet faciem suam ab eis in tempore illo sicut nequiter egerunt in adinvencionibus suis. Hec dicit dominus deus super prophetas qui seducunt populum meum qui mordent dentibus suis et predicant pacem. et si quis non dederit in ore eorum quippiam sanctificant super eum prelium. Propterea nox vobis pro visione erit et tenebre pro divinacione. Et occumbet sol super prophetas et obtenebrabitur super eos dies. Et confundentur qui vident visiones et confundentur divini. et operient omnes vultus suos quia non est responsum dei. Verumptamen ego repletus sum fortitudine spiritus domini iudicio et virtute ut annunciem iacob scelus suum et israhel peccatum suum. Audite hoc principes domus iacob et iudices domus israhel et qui abhominamini iudicium et omnia recta pervertitis. Qui edificatis syon in sanguinibus et iherusalem in iniquitate. Principes eius in muneribus iudicabant et sacerdotes eius in mercede docebant. Et prophete eius in pecunia divinabant et super dominum requiescebant dicentes. Numquid non dominus in medio nostrum. non venient super nos mala. Propter hoc causa vestri syon quasi ager arabitur et iherusalem quasi acervus lapidum erit et mons templi in excelsa silvarum.

Capitulum iiii

Et erit in novissimo dierum erit mons domus domini preparatus in vertice moncium et sublimis super colles et fluent ad eum omnes gentes. et properabunt gentes multe et dicent. Venite ascendamus ad montem domini et ad domum dei iacob et docebit nos de viis suis et ibimus in semitis eius quia de syon exibit lex et verbum domini de iherusalem. Et iudicabit inter populos multos et corripiet gentes fortes usque in longinquum. Et concident gladios suos in vomeres et hastas suas in ligones. Non sumet

gens adversum gentem gladium et non
discent ultra belligerare. Et sede-
bit vir subtus vineam suam et
non erit qui deterreat quia os do-
mini exercituum locutum est quia omnes
populi ambulabunt unusquisque
in nomine dei sui nos autem ambu-
labimus in nomine domini dei nostri in eter-
num et ultra. In die illa dicit dominus
congregabo claudicantem et eam quam
eieceram colligam et quam affli-
xeram. Et ponam claudicantem
in reliquias et eam que labora-
verat in gentem robustam. Et reg-
nabit dominus super eos in monte
Syon ex hoc nunc et usque in eternum.
Et tu turris gregis nebulosa fi-
lie Syon usque ad te veniet. Et ve-
niet potestas prima regnum filie Ierusalem.
Nunc quare merore contraheris
numquid rex non est tibi aut con-
siliarius tuus periit quia compre-
hendit te dolor sicut parturientem.
Dole et satage filia Syon quasi par-
turiens quia nunc egredieris de
civitate et habitabis in regione
et venies ad Babilonem. Ibi liberabe-
ris ibi redimet te dominus de manu
inimicorum tuorum. Et nunc congre-
gate sunt super te gentes multe que
dicunt lapidetur et aspiciet in Sy-
on oculus noster. Ipsi autem non cog-
noverunt cogitationes domini et non
intellexerunt consilium eius quia con-
gregavit eos quasi fenum aree. Sur-
ge et tritura filia Syon quia cor-
nu tuum ponam ferreum et ungu-
las tuas ponam ereas. Et comminu-
es populos multos et interficies
domino rapinas eorum et fortitu-
dinem eorum domino universe
terre. Capitulum quintum

Nunc autem vastaberis
filia latronis obsidionem
posuerunt super nos in
virga percutient maxillam iudi-
cis Israhel. Et tu Bethleem ef-
frata parvulus es in milibus
Iuda. Ex te mihi egredietur qui
sit dominator in Israhel. Et egres-
sus eius ab initio a diebus eternitatis. Prop-
ter hoc dabit eos usque ad tempus
in quo parturiens pariet. et reli-
quie fratrum eius convertentur
ad filios Israhel. Et stabit et pas-
cet in fortitudine domini in subli-
mitate nominis domini dei sui. Et con-
vertentur quia nunc magnifica-
bitur usque ad terminos terre. Et
erit iste pax. Assirius cum ve-
nerit in terram nostram et quando calca-
verit in domibus nostris. Et suscita-
bimus super eum septem pasto-
res et octo primates homines
et pascent terram Assur in gla-
dio et terram Nemrod in lanceis
eius. Et liberabit ab Assur cum ve-
nerit in terram nostram et cum
calcaverit in finibus nostris. Et e-
runt reliquie Iacob in medio po-
pulorum multorum quasi ros a domino
et quasi stille super herbam que
non expectat virum et non presto-
latur filios hominum. Et erunt re-
liquie Iacob in gentibus in me-
dio populorum multorum
quasi leo in iumentis silvarum et quasi
catulus leonis in gregibus pecorum
qui cum transierit et
conculcaverit et ceperit non est qui

ephrata

pastorum

erunt. Exaltabitur manus tu
a super hostes tuos omnes inimi
ci tui interibunt. Et erit in die
illa dicit dominus auferam equos
tuos de medio tui et disperdam
quadrigas tuas. Et perdam civi
tates terre tue et destruam om
nes municiones tuas. Et auferam
maleficia de manu tua et divi
naciones non erunt in te. Et
perire faciam sculptilia tua et
statuas de medio tui et non a
dorabis ultra opera manuum tuarum.
Et evellam lucos tuos de medio
tui et conteram civitates tuas
et faciam in furore et indigna
cione ultionem in omnibus gen
tibus que non audierunt. Capitulum vi.

Audite que loquitur
dominus. Surge contende in
iudicium adversum mon
tes et audiant colles vocem tuam.
Audiant montes iudicium domini
et fortia fundamenta terre quia
iudicium domini cum populo suo et
cum israhel diiudicabitur. Popule
meus quid feci tibi aut quid mole
stus fui tibi responde michi. Quia
eduxi te de terra egipti et de do
mo servitutis liberavi te et misi
ante faciem tuam moysen et
aaron et mariam. Popule meus
memento queso quid cogitaverit
balach rex moab et quid res
ponderit ei balaam filius beor
de sethim usque ad galgalam ut
cognosceret iusticias domini. Quid
dignum offeram domino. Curva
bo deo excelso genu. Numquid
offeram ei holocaustomata et

et vitulos anniculos. Numquid pla
cari potest dominus in milibus arie
tum aut in multis milibus hir
corum vel in multis milibus hy
corum pinguium. Numquid dabo pri
mogenitum meum pro scelere meo
et fructum ventris mei pro peccato
anime mee. Indicabo tibi o homo
quid sit bonum et quid dominus re
quirat a te. Utique facere iudicium et
diligere misericordiam et sollicitum ambula
re cum deo tuo. Vox domini ad ci
vitatem clamat et salus et salus
erit timentibus nomen tuum. Au
dite tribus. Et quis approbabit illud ad
huc ignis in domo impii thesauri
iniquitatis et mensura minor
re plena. Numquid iustificabo sta
teram impiam et saccelli ponde
ra dolosa in quibus divites eius
repleti sunt iniquitate et habi
tantes in ea loquebantur mendacium
et lingua eorum fraudulenta in
ore eorum. Et ego ergo cepi per
cutere te perdicione super peccatis tuis.
Tu comedes et non saciaberis
et humiliacio tua in medio tui. Et
apprehendes et non salvabis. Et quos
salvaveris in gladium dabo. Tu semi
nabis et non metes tu calcabis
olivam et non ungeris oleo et
mustum et non bibes vinum. Et cus
todisti precepta amri et omne opus
domus achab et ambulasti in vo
luptatibus eorum ut darem te
in perdicionem et eos habitantes in
ea in sibilum et obprobrium populi
mei portabitis. Capitulum septimum.

Ve michi quia factus sum
sicut qui colligit in autu

conteram
tibi
salvabis
vis
ungeris
unges
sibilum

mis racemos vindemie Non est
botrus ad comedendum precoquas fi
cus desideravit anima mea Periit
sanctus de terra et rectus in homi
nibus non est Omnes in sanguine
insidiantur vir fratrem suum
venatur ad mortem Malum manuum
suarum dicunt bonum Princeps
postulat et iudex in reddendo est
Et magnus locutus est desiderium a
nime sue et conturbaverunt eam
Qui optimus in eis quasi paliu
rus et qui rectus quasi spina
de sepe Dies speculacionis tue vi
sitacio tua venit Nunc erit vas
titas eorum Nolite credere amico
et nolite confidere in duce Ab ea que
dormit in sinu tuo custodi clau
stra oris tui quia filius facit con
tumelias patri filia consurgit
adversus matrem suam et nurus
contra socrum suam Inimici hominis
domestici eius Ego autem ad dominum
aspiciam et expectabo deum salvatorem
meum Audiet me dominus deus
meus Capitulum octavum

Ne leteris inimica mea su
per me quia cecidi consur
gam Cum sedero in tene
bris dominus lux mea est Iram do
mini portabo quia peccavi ei donec
iudicet causam meam et faciat
iudicium meum Et ducet me in
lucem videbo iusticiam eius Et
aspiciet inimica mea Et operietur
confusione que dicit ad me Ubi
est dominus deus tuus Oculi mei
videbunt [illegible] eam nunc erit in con
culcacionem ut lutum platearum Dies
ut edificentur macerie tue in die
illa longe fiet lex usque ad te ve
niet assur et usque ad civitates
munitas et a civitatibus muni
tis usque ad flumen et ad mare de
mari et ad montem de monte Et
erit terra in desolacionem propter
habitatores suos propter fructum
cogitacionum eorum Pasce popu
lum tuum in virga tua gregem
hereditatis tue habitantes solos
in saltu in medio carmeli Pas
centur basan et galaad iuxta
dies antiquos secundum dies egres
sionis tue de terra egypti Osten
dam ei mirabilia Videbunt gen
tes et confundentur super omni
fortitudine sua ponent ma
nus super os aures eorum sur
de erunt lingent pulverem sic
ut serpentes velud reptilia terre
perturbabuntur de edibus suis
Dominum deum nostrum non desiderabit
et timebunt te Quis deus si
milis tui qui aufers iniquita
tem [illegible] [et transferes] peccatum reliquiarum he
reditatis tue Non immittet ultra
[illegible] furorem suum quia volens
misericordiam est Revertetur et miserebi
tur Deponet iniquitates nostras
et proiciet in profundum maris om
nia peccata nostra Dabis veritatem
iacob misericordiam abraham que iu
rasti patribus nostris a diebus
antiquis Explicit micheas propheta

Incipit prologus sancti Ieronimi in naum

Naum propheta prophetam
ante adventum regis
assiriorum qui populum
israhel captivum in sua
regione transtulerat fuisse hebreorum

tradicio confirmat. Est quidem
in fine huius lectionis predicari te
gis admiracionem decepcionem a
nunciare ... predicatio
...bus in nune ... re
rum civitatis. Predicantur ne
diuina ira denunciant uiuentes
qui steterunt peccatorum et impie
tatis penitenciam egissent ac
cepta dei ira grauioribus se
cruciatibus implicuerunt. Una de
cimus memoratus propheta dei
una spiritu dei plenus iudicium
dei annuncians ita est locutus
Deus zelans et ulciscens dominus.
Iam enim decem tribus ab as
syriis ducte fuerant in capti
uitatem sub ezechia rege iu
da sub quo etiam nunc in conso
latione populi transmigrati ad
uersum niniuen visio cernitur.
Nec erat parua consolatio tam
his qui assyriis captivi seruiebat
quam reliquis qui sub ezechia de
tribu iuda et beniamin ab hisi
dem hostibus insidiabantur ut
audirent assyrios quoque a chalde
is esse capiendos sicut in con
sequentibus liber ipsius demonstra
turus. Ascendentem autem quod nomine
ipsius lingua de hebreo speciosa
sonat. Speciosus autem germi
nans dicitur unde apud grecos theo
dotion a bornatum nomen accepit.
Et quicquid nunc aduersum ni
niue dicitur de mundo figuraliter
posse predicari sciamus. Quam
obitum et assumpcio qua septua
ginta interpretes dicunt Ah. H. H.
a. a. a. apud hebreos massa po

minum id est graue omnis eo quod
eam adiectio quem propheta pre
dicat nec quidem elemosine sermo
... quod si ... est q
...tio uel assumpcio ... uel ...
dus propheta visio est Non enim ...
tur in extasi ut montanus
et prisilla maximilla quoque delirant
Sed quod propheta loquitur liber est visionis in
telligens uniuersa que loquitur
et pondus hostium faciens suo
populo visione. De consummatione
utique mundi secundum anagogen in con
solatione sanctorum prophetia cerita
tur ut quecumque in mundo uident
quasi presencia et caduca contemp
nant et properent semper se admo
nent ubi ultor aduersum inimicos as
siriorum futurus est dominus. Explicit.

Naum et prefacio. Incipit
qui consolator argumentum
orbis interpretatur tunc
increpat ciuitate sanguinum
et post euersionem illius loquitur
Ecce super montes pedes euan
gelizantis et predicantis. Explicit

Onus argumentum
niniue liber visi
onis naum hele
esei. Deus emu
lator et ulciscens
dominus. Ulciscens
dominus et habens furore ulciscens
dominus in hostes et irascens ipse in
imicis suis. Dominus paciens et
magnus fortitudine et mundans
non faciet innocentem. Dominus
in tempestate et turbine via eius
et nebule puluis pedum eius.
Increpans mare et exsiccans

illud et omnia flumina ad desertum
adducens Infirmatus est basan et
charmelus et flos libani elanguit
Montes commoti sunt ab eo et col
les desolati sunt Et contremuit ter
ra a facie eius et orbis et omnes
habitantes in eo Ante faciem in
dignationis eius quis stabit res
istet et quis ~~resurget~~ ire furoris
eius Indignatio eius effusa est
ut ignis et petre dissolute sunt
ab eo Bonus dominus et confor
tans in die tribulationis et sciens
sperantes in se et in diluvio pre
tereunte consummationem faciet loci
eius et inimicos eius persequentur
tenebre Quid cogitatis contra
dominum Consummationem ipse faciet Non
consurget duplex tribulatio Quia
sicut spine se invicem complectuntur
sic convivium eorum pariter potan
tium consumetur quasi stipula ari
ditate plena Ex te exibit cogitans
contra dominum maliciam mente pertrac
tans prevaricationem Hec dicit dominus
Si perfecti fuerint et ita plures
sic quoque attondentur et pertransibit
Afflixi te et non affligam te ul
tra Et nunc conteram virgam eius
de dorso tuo et vincula tua disrum
pam Et precipiet super te dominus
non seminabitur ex nomine tuo am
plius De domo dei tui interficiam
sculptile et conflatile Ponam
sepulchrum tuum quia inhonoratus
es Ecce super montes pedes evan
gelizantis et annunciantis pacem
Celebra iuda festivitates tuas
et redde vota tua quia non adiciet
ultra ut pertranseat in te

belial universus interiit Capitulum II

Ascendit qui dispergat coram
te qui custodiat
obsidionem Contemplare
viam conforta lumbos robora vir
tutem valde Quia sicut reddidit
dominus superbiam iacob sicut super
biam israhel Quia vastatores dis
sipaverunt eos et propagines eorum cor
ruperunt Clipeus fortium eius ig
nitus viri exercitus eius in coccineis
igne habene currus in die
preparationis eius Et agitatores con
sopiti sunt In itineribus conturba
ti sunt quadrige collise sunt in
plateis Aspectus eorum quasi lampa
des quasi fulgura discurrentia
Recordabitur fortium suorum ruent
in itineribus suis Velociter ascendent
muros eius et preparabitur umbra
culum eius Porte fluviorum eius
aperte sunt et templum usque ad solum
dirutum Et miles captivus abduc
tus est et ancille eius minaba
tur gementes ut columbe murmuran
tes in cordibus suis Et ninive
quasi piscina aquarum aque eius
Ipsi vero fugerunt State state
et non est qui revertatur Diri
pite argentum et diripite aurum et
non est finis divitiarum ex omni
bus vasis desiderabilibus Dissi
pata et scissa et dilacerata et cor
tabescens et dissolutio geniculorum
et defectio in cunctis renibus Et
facies omnium sicut nigredo olle Ubi
est habitaculum leonum et pascua
catulorum leonum ad quem ivit leo
ut ingrederetur illuc catulus leo
nis et non est qui exterreat Leo ce

pit sufficient catulis suis et necavit leenis suis et implevit preda speluncas suas et cubile suum rapina. Ecce ego ad te dicit dominus exercituum et succendam usque ad fumum quadrigas tuas et leunculos tuos comedet gladius. Et exterminabo de terra predam tuam et non audietur ultra vox nunciorum tuorum. Capitulum iii

Ve civitas sanguinum universa mendacii dilaceratione plena. Non recedet a te rapina. Vox flagelli et vox impetus rote et equi frementis et quadrige ferventis ascendentis et equitis et micantis gladii et fulgurantis haste et multitudinis interfecte et gravis ruine nec finis cadaverum. Et corruent in corporibus suis propter multitudinem fornicationum meretricis speciose et grate et habentis maleficia que vendidit gentes in fornicationibus suis et familias in maleficiis suis. Ecce ego ad te dicit dominus exercituum et revelabo pudenda tua in facie tua et ostendam gentibus nuditatem tuam et regnis ignominiam tuam. Et proiciam super te abhominationes et contumeliis te afficiam et ponam te in exemplum. Et erit omnis qui viderit te resiliet a te et dicet Vastata est ninive. Quis commovebit super te caput. unde queram consolatorem tibi. Numquid melior es alexandria populorum que habitat in fluminibus. aque in circuitu eius. Cuius divicie mare aque muri eius. Ethiopia fortitudo eius et egyptus et non est finis. Affrica et libies fuerunt in auxilio tuo. Sed et ipsa in transmigrationem ducta est in captivitatem. parvuli eius elisi sunt in capite omnium viarum et super inclitos eius confixi sunt in compedibus. Et tu ergo inebriaberis et eris despecta et tu queres auxilium ab inimico tuo. Omnes munitiones tue sicut ficus cum grossis suis si concusse fuerint cadent in os comedentis. Ecce populus tuus mulieres in medio tui. inimicis tuis adapertione pandentur porte terre tue. devorabit ignis vectes tuos. Aquam propter obsidionem hauri tibi. extrue munitiones tuas. Intra in lutum et calca subigens tene laterem. Ibi comedet te ignis peribis gladio. devorabit te ut bruchus. Congregare ut bruchus. multiplicare ut locusta. Plures fecisti negociationes tuas quam stelle sunt celi. Bruchus expansus est et avolavit. et parvuli sicut locuste locustarum que consident in sepibus in die frigoris. Sol ortus est et avolaverunt et non est cognitus locus eorum ubi fuerint. Dormitaverunt pastores tui rex assur. sepelientur principes tui. latitavit populus tuus in montibus et non est qui congreget. Non est obscura contritio tua pessima est plaga tua. Omnes qui audierunt auditionem tuam compresserunt manum

[Marginal notes: "miserunt sortem et omnes optimates eius confixi sunt" (top); "peribis"; "Custodes tui quasi locuste locustarum"]

sup[er] te. quia sup[er] quem no[n] tra[n]s
iit malicia tua semp[er]. [Explicit Na
um.] Abacuk vii[us] p[ro]pheta

Abacuk p[ro]pheta amplexans
siue ut ex eo q[uod] amabi
lis deo fuit vocatur
amplexacio ul[tra] q[uod] in certamen
cu[m] deo congreditur amplexa
tus i[d est] luctatus sortitur vocabu
lum. Nullius enim tam audaci
voce ausus est deum ad disceptatio
nem iustitie p[ro]vocare cur
in rebus humanis et mundi is
tius tanta rerum iniquitas
... hic in principio voluminis
sui describit dyabolum cum me
bris suis. In fine vero p[ro]mittit
adventum passionemq[ue] d[omi]ni sal
vatoris. Nam de quo alio quam
de xpi adventu. Nam de quo a
lio qui futurus erat intelligit[ur]
dicit. Et respondit dominus et di
xit ad me Scribe visum in tabulis
apte ut assequatur qui legit ea.
quia adhuc visio ad tempus et ap
parebit in fine et non mentietur
si tardaverit sustine eum quia
veniens veniet et non tarda
bit. De passione aut[em] ita canti
co suo dicit. Domine
audivi auditionem tuam et ti
mui. Domine consideravi opera tua
et expavi. Cum enim h[oc] est in
p[ro]gnita nove ac repentine
salutis hominum ineffabilis am
miratio. In medio duorum ani
malium cognosceris quid est ni
si aut duorum testamentorum aut
in medio duorum latronum aut in
medio moysi et helye cum illo
in monte sermocinantem. Dum
appropinquaverint anni cognosce
ris. Dum advenerit tempus
ostenderis quid est nisi quia
plenitudo temporis venit dei
fortitudo insignibus visceribus appa
ruit. Quod aut[em] dixit cornua
in manibus eius quid e[st] nisi
trophea crucis. Vocabulum aut[em]
salvatoris h[ic] p[ro]pheta p[ro]prie ponit
dicens. Ego autem in domino
exultabo gaudebo in deo ihesu
meo q[uod] est nobis amicum et dul
ce nominare et p[re]dicare. Expli[cit prologus].

Abacuk iii[us] prologus.

Abacuk luctator. Incipit argumentum.
fortis et rigidus stat
super custodiam suam
et figit gradum sup[er] munitionem
ut xpm intueatur contempletur
et dicat. Operuit celos gloria ei[us]
et laudis eius plena est terra.
Splendor eius ut lux erit cor
nua in manibus eius. Ibi abscon
dita est fortitudo eius. Explicit.

Quatuor p[ro]phete argumentum.
in xii p[ro]phetarum volumi
ne sunt e[x] quibus tres
in principio lemma i[d est] pondus
titulum habent. Naum abacuk
et malachias porro zacharias
in medio circa finem duos hu[ius]
cemodi ponit titulos. Ex quibus
unus est h[ic] honus ubi dei dum
[?] athab et damasci requiei
eius. alter est in fine filii [?] onus
ubi d[omi]n[u]m sup[er] ysrahel. De naum
no[n] orationibus manibus tuis
iam liber editus est. De zacha
ria et malachia sequitur comes

fuit dispertum. Nunc abacuk
herumus in manibus quem exeo
quod amabilis dei est vocatur
amplexatio vel quod in certamen
et lucta et ut ita dicam am
plexum cum deo congreditur
amplexantis i. luctantis sortitus
est nomen. Nullus est tam au
dacis voce anpius est dei ad dis
ceptacionem iusticie provocare
dicens ei. Cur in rebus mundanis
et iniustissimis pompa tanta regnorum
industrie iniquitatis. Usque quo
domine clamabo et non exaudies
vociferabor ad te vim patiens
et non salvabis. Quare ostendis
ti michi iniquitatem et labo
rem videre. lacerata est lex
et non pervenit usque ad finem
rectum iudicium. quia impius prevalet
adversus iustum ideo egredietur
iudicium perversum. Unde quamvis te
meraria vox sit et quodam mo
blasphemantis creatorem suum
ad iudicium provocare et vas fra
gilis adversus figulum cur talis
vel tale factum anpius sit dispu
tare. Nec non et hec animadverten
dum est quod assumptio vel pondus
que gravia iam esse diximus
prophete visio est et adversum mo
tam dogma perversum intelligit
quod vidit nec amens loquatur ut
more insanientium feminarum dat
sine mente sonum. Unde apostolus
iubet ut si prophetantibus aliis a
lii fuerit revelatum taceant qui
prius loquebantur. Et statim
subiunxit. Non est enim dissen
sionis deus sed pacis. Ex quo in

telligitur cum quis ex voluntate re
ticet et alii locum dat ad loquendum
possit loqui et possit tacere. Cum vero
demens autem in extasi i. invitus lo
quitur nec tacere nec loqui in sua
potestate habet. Illud quoque dicendum
quia semel a me violenter exi
gis ut quasi gradus quosdam
et scalas ad altiora intenti hys
toriam et interpretes prophetam esse contra
babilonem et contra nabuchodonozor
regem chaldeorum ut quomodo prior
propheta naum quem abacuk se
quitur vaticinium habuit contra
ninivem et assirios qui vastave
runt x tribus que vocabantur
israhel ita abacuk propheciam habet
adversus babilonem et nabucho
donozor a quibus iudas et ierusalem
templum quia subversa sunt. Et ut
scias eo tempore fuisse abacuk quo
iam due tribus que vocabantur
iuda ducte erant in captivita
te potius daniel atque in lacum
leonum abacuk cum prandio mit
titur quamquam apud hebreos hec ipsa non
legatur hystoria. Igitur sive quis
recipit scripturas illam sive quis non
recipit utroque est pro nobis. aut enim
recipit et iam post captivitatem ierusalem libere
abacuk deserit aut non recipit
et quasi propheta scribit que ventura
cognoscit. Interim secundum litteram
causatur adversus deum prophetam cur
nabuchodonozor et templum vas
tetur et cur iudam et ierusalem quon
dam urbes dei destruat. Quamdiu
clamet prophetus et non audiatur
vociferat ad deum oppressus a chal
deis et non salvetur. Quam etiam

ue propheta vel populus iniuste
persona loquitur ad dominum dixit
Et hunc usque perductus sit ut ini-
quitatem hostium et suam videat
laborem. Cur in iusticia prevalet
adversum te. Et sicut dicit prudentius
angustia nesciens aurum in igne
conflari et tres pueros de cami-
no ignis puriores exisse qui intraue-
rant et hec generaliter accipe
possumus quia ex persona humane
impatientie loquatur ut inque
vitam noctem et plenam doloris
erumpat dicens Quare respicis
contemptores et taces conculcante
impio iustiorem se. Sicut autem loquitur
nesciens iudicia dei investigabi-
lia et profundum diviciarum sa-
pientie et scientie eius que non ita
videt ut deus homo. Tu presen-
tia respicit deus futura et eter-
na cognoscit. Et quomodo si egro-
tus et estuans febribus aquam
frigidam postulet et dicat ad me-
dicum usque patior cruciator exaudior
usque quo medice clamabo et non
exaudisti. Et respondeat ei sa-
pientissimus et clementissimus me-
dicus Scio quo tempore debeam
que postulas dare non misereor quam-
vis ista de crudelitas est et vo-
luntas tua contra te petit. Ita et
dominus in scientis clementie sue pon-
dera atque mensuras interdum
non exaudit clamantem ut pro-
bet et magis probet ad iugitum
dum et quasi igne excoctum iustiore
et puriore faciat quod intelligens
apostolus secundum quod unam consecutus
est a domino ait Rogavimus ter non

desinens et videns dominus in
omni tempore. Et fiet quod preveniat qui
usque in finem sustinuerit salvus erit.
Et gloriatur in labore et dolo-
re et cum Ieremia dicat Tribula-
tiones et angustias inveni et nomen domini invocabo et
quomodo aurum invocat dominus sic
probat vir et bellator in virtus
ad extendendum se et probandum
tribulationem et miseriam nemo
ve despiciat. Explicit prologus

Onus quod vidit
abacuk propheta
usque quo domine
clamabo et non
exaudies vocife-
rabor ad te
vim patiens et non salvabis.
Quare ostendisti michi iniqui-
tatem et laborem videre predam et
iniusticiam contra me. Quare res-
picis contemptores et taces con-
culcante impio iustiorem se et faci-
es homines quasi pisces maris
et quasi reptilia. Et factum est iu-
dicium et contradictio potentior.
Propter hoc lacerata est lex et non
pervenit usque ad finem iudicium quia
impius prevalet adversus iustum:
propterea egreditur iudicium perversum:
Aspicite in gentibus et videte:
et ammiramini: et obstupescite quia
opus factum est in diebus vestris
quod nemo credet cum enarra-
bitur. Quia ecce ego suscitabo chal-
deos: gentem amaram et velocem
ambulantem super latitudinem terre:
ut possideat tabernacula non
sua. Horribilis et terribilis est ex
semetipsa iudicium et onus eius

// non habentia ducem

eius egredietur. Leviores pardis equi eius et velociores lupis vespertinis: et diffundentur equites eius. Equites namque eius de longe venient: volabunt quasi aquila festinans ad comedendum. Omnes ad predam venient: facies eorum ventus urens: et congregabit quasi arenam captivitatem. Et ipse de regibus triumphabit: et tyranni ridiculi eius erunt. Ipse super omnem munitionem ridebit: et comportabit aggerem et capiet eam. Tunc mutabitur spiritus eius: et pertransibit et corruet: hec est fortitudo eius dei sui. Numquid non tu a principio domine deus meus sancte meus et non moriemur. Domine in iudicium posuisti eum: et fortem ut corriperes fundasti eum. Mundi sunt oculi tui ne videas malum: et respicere ad iniquitatem non poteris. Quare non respicis super inique agentes et taces devorante impio iustiorem se: et facies homines quasi pisces maris: et quasi reptile non habens principem. Totum in hamo sublevavit traxit illud in sagena sua et congregavit in rete suum. Super hoc letabitur et exultabit. Propterea immolabit sagene sue: et sacrificabit reti suo: quia in ipsis incrassata est pars eius: et cibus eius electus. Propter hoc ergo expandet sagenam suam: et semper interficere gentes non parcet.

Capitulum secundum

Super custodiam meam stabo et figam gradum super munitionem et contemplabor ut videam quid dicatur mihi et quid respondeam ad arguentem me. Et respondit mihi dominus et dixit. Scribe visum et explana eum super tabulas: ut percurrat qui legerit eum. Quia adhuc visus procul: et apparebit in finem et non mentietur. Si moram fecerit expecta eum: quia veniens veniet et non tardabit. Ecce qui incredulus est non erit recta anima eius in semet ipso. Iustus autem in fide sua vivet. Et quomodo vinum potantem decipit: sic erit vir superbus et non decorabitur. Qui dilatavit quasi infernus animam suam: et ipse quasi mors et non adimpletur. Et congregabit ad se omnes gentes: et coacervabit ad se omnes populos. Numquid non omnes isti super eum parabolam sument: et loquelam enigmatum eius. Et dicetur. Ve ei qui multiplicat non sua: usquequo et aggravat contra se densum lutum. Numquid non repente consurgent qui mordeant te: et suscitabuntur lacerantes te: et eris in rapinam eis. Quia tu spoliasti gentes multas: spoliabunt te omnes qui reliqui fuerint de populis propter sanguinem hominis et iniquitatem terre et civitatis et omnium habitantium in ea.

Ve qui congregat avaritiam malam domui sue: ut sit in excelso nidus eius: et liberari se putat de manu mali. Cogitasti confusionem domui tue. Concidisti

populos multos: et peccavit ani
ma tua. Quia lapis de pariete cla
mavit: et lignum quod inter iuncturas
edificiorum est respondebit.
Ve qui edificat civitatem in san
guinibus: et preparat urbem in ini
quitate. Nunquid non hec sunt a
domino exercituum: laborabunt enim
populi in multo igni: et gentes
in vacuum et deficient. Quia reple
bitur terra ut cognoscant glori
am domini: quasi aque operientes mare.
Ve qui potum dat amico suo mit
tens fel suum: et inebrians ut aspi
ciat nuditatem eius. Repletus est
ignominia pro gloria. Bibe tu quoque
et consopire. Circumdabit te calix dex
tere domini: et vomitus ignominie
super gloriam tuam: quia iniquitas
libani operiet te: et vastitas anima
lium deterrebit eos de sanguinibus
hominum et iniquitate terre et civi
tatis omnium habitantium in ea. Quid
prodest sculptile quia sculpsit il
lud fictor suus: conflatile et yma
ginem falsam: quia speravit in figmen
to fictor eius: ut faceret simulachra
muta. Ve qui dicit ligno expergisce
re: surge ~~lapidi tacenti~~ lapidi taceti.
Nunquid ipse docere poterit. Ecce iste
coopertus est auro et argento: et
omnis spiritus non est in visceribus
eius. Dominus autem in templo sancto
suo: sileat a facie eius omnis terra. Oratio

D*omine audivi* abacuk prophete
auditionem tuam Capitulum
et timui. Domine opus tuum
tuum in medio annorum vivifica
illud. In medio annorum notum faci
es: cum iratus fueris misericordie recor

daberis. Deus ab austro veniet.
et sanctus de monte pharan. Operuit celos gloria eius: et laudis
eius plena est terra. Splendor ei
us ut lux erit: cornua in manibus
eius. Ibi abscondita est fortitu
do. Ante faciem eius ibit mors
et egredietur dyabolus ante pe
des eius. Stetit et mensus est terram.
Aspexit et dissolvit gentes: et
contriti sunt montes seculi. In
curvati sunt colles mundi ab
itinibus eternitatis eius. Pro
iniquitate vidi tentoria ethio
pie: turbabuntur pelles terre ma colles
dian. Nunquid in fluminibus ira
tus es domine: aut in fluminibus
furor tuus: vel in mari indig
natio tua. Qui ascendis super e
quos tuos: et quadrige tue sal
vatio. Suscitans suscitabis ar
cum tuum: iuramenta tribubus que
locutus es. ~~semper~~ Fluvios scin
des terre: viderunt te aque et
doluerunt montes: gurges aquarum
transiit. Dedit abissus vocem suam:
altitudo manus suas levavit. Sol
et luna steterunt in habitacu
lo suo: in luce sagittarum tuarum
ibunt in splendore fulgurantis
haste tue. In fremitu conculcabis
terram: in furore obstupefacies
gentes. Egressus es in salutem po
puli tui: in salutem cum christo
tuo. Percussisti caput de domo im
pii: denudasti fundamentum usque
ad collum. ~~semper~~ Maledixisti sceptris
eius: capiti bellatorum eius: veni
entibus ut turbo ad dispergendum
me. Exultatio eorum sicut eius qui

devorat pauperem in abscondi-
to. Viam fecisti in mari equis
tuis in luto aquarum multarum. Au-
divi et conturbatus est venter
meus a voce contremuerunt labia
mea. Ingrediatur putredo in ossi-
bus meis subter et subter me scate-
at (et subter me scatit) ut requies-
cam in die tribulationis ut as-
cendam ad populum accinctum nostrum.
Ficus enim non florebit et non
erit germen in vineis. Mentietur
opus olive et arva non afferent
cibum. Abscidetur de ovili pe-
cus et non erit armentum in pre-
sepibus. Ego autem in domino gau-
debo et exultabo in deo ihesu meo.
Dominus deus fortitudo mea et
ponet pedes meos quasi cervorum.
Et super excelsa mea deducet me
victor in psalmis canentem. **Finit abacuk.**

Tradunt
hebrei cuiuscumque prophe-
te pater aut avus pona-
tur ~~...~~ in titulo ip-
sos quoque prophetas fuisse. Unde et
amos unus de xii prophetis qui di-
xit non sum propheta nec filius
prophete sed pastor caprarum vellicans
sicomoros patris in titulo nomen
non habet. Hoc si verum est sopho-
nias propheta qui designatione ut ita
dicam prophetica et gloriosa maiorum
suorum [illegible] stirpe generatus est
et sub iosia rege iuda predicavit.
Habuit enim patrem chusi. Avum
~~ergo~~ godoliam. proavum amasiam. atavum
~~att avum~~ ezechiam. Et talem quia
dignum ipse velud extremus au-
riga complevit. Nomen sophonie alii

† Avum godoliam

speculam sive absconditum domini trans-
tulerunt. Sive igitur specula sive
absconditum domini interpretetur utrumque
prophete convenit. Dicit enim ezechi-
eli: Fili hominis speculatorem te po-
sui domui israhel. Iste ergo prophe-
ta qui erat in specula et in sublimi-
bus constitutus et non erat in
terra domini filius erat chusi qui inter-
pretatur humilitas. Habebat avum go-
doliam qui dicitur magnitudo domini
et proavum amasiam qui et ipse in-
terpretatur in sermone domini. Atavum eze-
chiam qui sonat fortitudinem domini.
De fortitudine itaque domini natus est
sermo domini et de magnitudine domini
nata est humilitas ut cum venerit
aliquis ad perfectum dicat quia non
sum dignus vocari apostolus et illud
in psalmis: Domine non est exalta-
tum cor meum neque elati sunt o-
culi mei. **Explicit prologus.**

Sophonias speculator et
archanorum domini cognitor
audit clamorem a porta
piscium et eiulatum a
secunda et contritionem a collibus. Indicat
quoque ululatum habitatoribus pile
quia conticuit omnis populus
chanaan. Disperierunt universi qui
involuti erant argento. **Explicit argumentum.**

Verbum
domini quod factum est
ad sophoniam filium
chusi filium godo-
lie filii amarie
filii ezechie in die-
bus iosie filii amon regis iuda.
Congregans congregabo omnia
a facie terre dicit dominus. Congre-

gans hominem et pecus et congre-
gans volatile celi et pisces maris
et ruine impiorum erunt et dis-
perdam homines a facie terre dicit
dominus. Et extendam manum meam
super iudam et super omnes habitan-
tes ierusalem. Et disperdam de loco hoc reliqui-
as baal et nomina edituorum cum
sacerdotibus et eos qui adorant
super tecta miliciam celi et adorant
et iurant in domino et iurant in
melchon et qui avertuntur de post
tergum domini et qui non quesierunt
dominum nec investigaverunt eum. Si-
lete a facie domini dei quia iuxta est
dies domini quia preparavit dominus hos-
tiam sanctificavit vocatos suos. Et
erit in die hostie domini visitabo su-
per principes et super filios regis et
super omnes qui induti sunt veste
peregrina. Et visitabo super omnem
qui arroganter ingreditur super
limen in die illa qui complent
domum domini dei sui iniquitate et do-
lo. Et erit in die illa dicit dominus
vox clamoris a porta piscium et u-
lulatus ~~a secunda~~ a secunda et contricio
magna a collibus. Ululate habitatores
~~pile~~ pile conticuit omnis po-
pulus chanaan disperierunt omnes
involuti argento. Et erit in tempore
illo scrutabor ierusalem in lucernis et vi-
sitabo super viros defixos in feci-
bus suis qui dicunt in cordibus
suis non faciet bene dominus et
non faciet male. Et erit fortitu-
do eorum in direpcionem et domus
eorum in desertum. Et edificabunt
domos et non habitabunt et pla-
tabunt vineas et non bibent vi-
num eorum. Iuxta est dies domini mag-
nus iuxta et velox nimis. Vox
diei domini amara tribulabitur ibi fortis.
Dies ire dies illa dies tribulacio-
nis et angustie dies calamitatis
et miserie dies tenebrarum et caligi-
nis dies nebule et turbinis di-
es tube et clangoris super civi-
tates munitas et super angulos
excelsos. Et tribulabo homines
et ambulabunt ut ceci quia do-
mino peccaverunt et effundetur
sanguis eorum sicut humus
et corpora eorum sicut stercora.
Sed et argentum eorum et aurum
non poterit liberare eos in die
ire domini. In igne zeli eius devora-
bitur omnis terra quia consumma-
cionem cum festinacione faciet
cunctis habitatoribus terram. Capitulum II

Convenite sermonem
congregamini gens non
amabilis priusquam pa-
riat iussio quasi pulverem tran-
seuntem diem antequam veniat super
vos ira furoris domini antequam
veniat super vos ira indignacio-
nis eius. Querite dominum omnes man-
sueti terre qui iudicium eius es-
tis operati. Querite iustum et que-
rite mansuetum si quomodo abscon-
damini in die furoris domini. Quia
gaza destructa erit et ascalon
in desertum. Azotum in meridie
eicient et acharon eradicabitur.
Ve qui habitatis funiculum maris
gens perditorum. Verbum domini super vos
chanaan terra philistinorum. Et dis-
perdam te ita ut non sit habita-
tor. Et erit funiculus maris re-

quies pastorum et caule pecorum
Et erit funiculus eius qui re-
manserit de domo Iuda et ibi pas-
centur in domibus Ascalonis
ad vesperam requiescent quia vi-
sitabit eos dominus deus eorum
et avertet captivitatem eorum. Au-
divi obprobrium Moab et blasphe-
mias filiorum Amon que expro-
bravit populo meo et magni-
ficati sunt super terminos eorum
Propterea vivo ego dicit dominus ex-
ercituum deus Israhel quia Moab
ut Sodoma erit et filii Amon quasi
Gomorra siccitas spinarum et acervi
~~terminus~~ sal et desertum usque in eter-
num. Reliquie populi mei diripi-
ent illos et residui gentis mee
possidebunt eos. Hec enim eis
eveniet pro superbia sua quia blas-
phemaverunt et magnificati sunt
super populum domini exercituum. Hor-
ribilis dominus super eos et attenua-
bit omnes deos terre. Et adorabunt
eum viri de loco suo omnes insule
gentium. Sed et vos Ethiopes inter-
fecti gladio meo ~~eritis~~ eritis. Et exten-
det manum suam super aquilonem
et perdet Assur. Et ponet specio-
sam in solitudinem et in invium et
quasi desertum et accubabunt in
medio eius greges omnes bestie
gentium et onocrotalus et eri-
cius in liminibus eius morabuntur
Vox cantantis in fenestra cor-
vus in superliminari quia attenua-
bo robur eius. Hec est civitas
gloriosa habitans in confidentia que
dicebat in corde suo Ego sum
et extra me non est alia ampli-
us. Quomodo facta est in desertum
cubile bestie. Omnis qui transit
per eam sibilabit et movebit ma-
num suam. Capitulum tercium

Ve provocatrix et redemp-
ta civitas columba. Non
audivit vocem tuam et
non suscepit disciplinam. In domino
non est confisa ad deum suum non
appropinquavit. Principes eius in
medio eius quasi leones rugien-
tes. Iudices eius lupi vespere non
relinquebant in mane. Prophete eius
vesani viri infideles. Sacerdotes
eius polluerunt sanctum iniuste ege-
runt contra legem. Dominus iustus
in medio eius non faciet iniqui-
tatem. Mane mane iudicium suum
dabit in luce et non abscondetur.
Nescivit autem iniquus confusio-
nem. Disperdidi gentes et dissipati
sunt anguli earum. Desertas feci vias
earum dum non est qui transeat. De-
solate sunt civitates earum non
remanente viro nec ullo habitatore
Dixi attamen timebis me suscipies
disciplinam. Et non peribit habita-
culum eius propter omnia in quibus
visitavi eam. Verumtamen diluculo sur-
gentes corruperunt omnes cogita-
tiones suas. Quapropter expecta
me dicit dominus in die resurrec-
tionis mee in futurum quia iudicium
meum ut congregem gentes et col-
ligam regna et effundam super eos
omnem indignationem omnem iram
furoris mei. In igne enim zeli mei
devorabitur omnis terra. Quia tunc
reddam populis labium electum ut
invocent omnes in nomine domini et

suffimant ei tymiama. Ultra flumina ethiopie inde supplices mei filii dispersorum meorum deferent munus michi. In die illa non confunderis super cunctis adinventionibus tuis quibus prevaricata es in me quia tunc auferam de medio tui magniloquos superbie tue et non addicies exaltari amplius in monte sancto meo. Et derelinquam in medio tui populum pauperem et egenum et sperabunt in nomine domini. Reliquie israhel non facient iniquitatem nec loquentur mendacium et non invenietur in ore eorum lingua dolosa quia ipsi pascentur et accubabunt et non erit qui exterreat. Abstulit dominus iudicium tuum et avertit inimicos tuos. Rex israhel dominus in medio tui non timebis malum ultra. In die illa dicetur ierusalem Lauda filia syon iubila israhel letare et exulta in omni corde filia ierusalem. Noli timere syon non dissolvantur manus tue. Dominus deus tuus in medio tui fortis ipse salvabit gaudebit super te in leticia silebit in dilectione tua exultabit super te in laude. Nugas qui a lege recesserant congregabo quia ex te erant ut non ultra habeas super eos obprobrium. Ecce ego interficiam omnes qui afflixerunt te in tempore illo et salvabo claudicantem et eam que eiecta fuerat congregabo. Et ponam eos in laudem et in nomen in omni terra et in tempore quo congregabo vos. Dabo enim vos in nomen et in laudem omnibus populis terre cum convertero captivitatem vestram coram oculis vestris dicit dominus.

Explicit sophonias

Ieremias propheta ob causam ... perfidie regis ut historia paralipomenon indicat qui fidem promissam nabuchodonosor regi chaldeorum non servaverat populum ipsius refert cum memorato rege ierusalem expugnata captum in babyloniam fuisse perductum. Sed cum memoratus populus multis temporibus ydolis serviendo etiam effusione sanguinis innocentium se graviter impiasset volens deus generationem universam eiusdem populi ob causas memoratas penitus deperire septuaginta annorum captivitate eundem populum in regno chaldeorum statuit sustinere. Et hac ratione ut completo numero annorum novus populus a memoratis pravitatis immunis ad renovationem ierusalem perveniret. Sexagesimo itaque secundo anno regni chaldeorum subverso cum adhuc octo anni ad regnandum restabant quod etiam sexta visio danielis ostendit cum propter causam sacrilegii quod in eadem visione continetur fuisse extinctum. Darius quoque qui medis imperabat ut septima visio danielis ostendit memorato regno successit. Cuius primo anno regni ut decima visio danielis manifestat daniel supputatis annis videns appropinquare tempus reversionis que per ieremiam fuerat promissa orans tam pro se quam pro populo

Incipit prologus aggei prophete

go

Et

immunis

regno

plus eundem permissionem adeo pos
tulabat impletionem prophecie
Archangelum in eadem visione
mota prius emissionem insigni et
completa deus edixit filium ho
veniente prenominato dario rege me
dorum et succedente in regno ci
ro rege persarum. promissione
dei completa per eundem regem
populumque israhel ierusalem reductum
hystoria secundi libri paralipomenon
et initium esdre prophete confir
mat. Cumque a populo israhel
et senioribus templum dei edifi
cari cepisset / mortuo cyro rege
ac regnante dario rege persarum
qui prenominato cyro successe
rat / vicine gentes civitatis ihe
rusalem / ut idem esdras refert
restaurationem templi et civita
tis resistendo impedire ceperunt
Qua ratione territus populus
israhel reparatione supradicti te
mpli domini nec dum impleta pro
missionem concessum esse credebat
propter quod in secundo anno regni me
morati darii regis persarum Ag
geus propheta ad zorobabel qui
de tribu erat iuda qui principatum
regni suscepturus erat et ihesum
filium iosedech summum sacerdotem
ammonet / ut credant comple
to numero annorum / tempus restau
rationis ierusalem advenisse / hoc etiam
addito ne incredulitate populi
nollent imitari de quo ~~dicit ad eum~~ deus per eum dixerat / populus
hic dicit / Non dum venit tempus
ut edificetur domus dei. Prima
autem que textu huius prophetie

continue / reversionem populi edifica
tionem templi renovationem civi
tatis ... sacerdotale et
... regnorum gentium ...
rum prefigurat. Explicit prologus

AGgeus festivus et letus qui seminavit
in lacrimis ut in gaudio
meteret / destructi tem
pli edificat dominum patrem
inducit loquentem. Adhuc unum
modicumque et ego commovebo omnes
gentes et veniet desideratus cunc
tis gentibus. Explicit argumentum

IN anno secundo darii regis
in mense sexto in die una
mensis factum est verbum
domini in manu aggei prophete
ad zorobabel filium salathiel
ducem iuda et ad ihesum filium
iosedech sacerdotem magnum
dicens. Populus iste dicit
Non dum venit tempus domus
domini edificandi. Et factum est
verbum domini in manu aggei prophe
te dicens. Numquid tempus vobis
est ut habitetis in domibus la
queatis et domus ista deserta
Et nunc hec dicit dominus exercituum
Ponite corda vestra super vias vestras
Seminastis multum et intulistis
parum. Comedistis et non es
tis saciati. bibistis et non estis
inebriati. Operuistis vos et non
estis calefacti. Et qui mercedes
congregavit misit eas in saccu
lum pertusum. hec dicit dominus
exercituum. Ponite corda vestra super
vias vestras. Ascendite in montem
Portate ligna et edificate domum

[Margin:] ... et ... et ... omnes gentes
[Margin:] missus ad zo[robabel] ...

et acceptabilis michi erit et glo
rificabor dicit dominus. Respexistis
ad amplius et ecce factum est mi
nus. Et intulistis in domum et ex
sufflavi illud. Quam ob causam? di
cit dominus exercituum. Quia domus
mea deserta est et vos festina
tis unusquisque in domum suam.
Propter hoc super vos prohibiti sunt ce
li ne darent rorem et terra pro
hibita est ne daret germen suum.
Et vocavi siccitatem super terram
et super montes et super triticum
et super vinum et super oleum et
quecumque profert humus et super
homines et super iumenta et super
omnem laborem manuum. Et au
divit zorobabel filius salatiel
et ihesus filius iosedech sacerdos
magnus et omnes reliquie po
puli vocem dei sui. Et verba ag
gei prophete sicut misit eum dominus
deus eorum ad eos et timuit
populus a facie domini. Et dixit
aggeus nuncius domini de nunciis domini
populo dicens: Ego vobiscum sum
dicit dominus. Et suscitavit dominus
spiritum zorobabel filii salatiel ducis
iuda et spiritum ihesu filii iosedech
sacerdotis magni et spiritum reliquo
rum de omni populo et ingressi
sunt et faciebant opus in do
mo domini exercituum dei sui in die
vicesima et quarta mensis
in sexto mense in anno secundo
darii regis. Capitulum secundum

In septimo mense vicesima
et prima mensis factum est ver
bum domini in manu aggei prophete
dicens: Loquere ad zorobabel fi
lium salatiel ducem iuda et ad ihesum
filium iosedech sacerdotem magnum
et ad reliquos populi dicens: Quis
in vobis est derelictus qui vidit
domum istam in gloria sua pri
ma? Et quid vos videtis hanc
nunc? Numquid non ita est quasi
non sit in oculis vestris? Et nunc
confortare zorobabel dicit dominus
et confortare ihesu fili iosedech
sacerdos magne et confortare
omnis populus terre dicit dominus
exercituum et facite quoniam ego vobis
cum sum dicit dominus exercituum. Ad
huc unum modicum est et ego
movebo celum et terram mare
et aridam et movebo omnes gen
tes et veniet desideratus cunctis
gentibus et implebo domum is
tam gloria dicit dominus exercitu
um. Meum est argentum et me
um est aurum dicit dominus exercitu
um. Magna erit gloria domus
istius novissime plusquam pri
me dicit dominus exercituum. Et in
loco isto dabo pacem dicit dominus
exercituum. In vicesima et quarta
noni mensis in anno secundo da
rii regis factum est verbum domini
ad aggeum prophetam dicens: Hec
dicit dominus deus exercituum: Inter
roga sacerdotes legem dicens:
Si tulerit homo carnem sanctificatam
in hora vestimenti sui et tetige
rit de summitate eius panem aut
pulmentum aut vinum aut oleum
aut omnem cibum, numquid sanc
tificabitur? Respondentes autem
sacerdotes dixerunt: Non. Et di
xit aggeus: Si tetigerit pollu

tus in anima ex omnibus hiis un
quid contaminabitur. Responderunt
sacerdotes et dixerunt Contami
nabitur. Et respondit Agge
us et dixit Sic populus iste
et sic gens ista ante faciem
meam dicit dominus et sic omne
opus manuum eorum: et omnia
que obtulerunt ibi contaminata e
runt. Et nunc ponite corda vestra
a die hac et supra antequam pone
retur lapis super lapidem in tem
plo domini: cum accederetis ad acer
vum viginti modiorum et fierent
decem intraretis ad torcular ut
exprimeretis quinquaginta lage
nas et fiebant xx. Percussi vos
vento urente et aurugine et
grandine omnia opera manuum
vestrorum et non fuit in vobis qui
reverteretur ad me dicit dominus.
Ponite corda vestra ex die ista et
in futurum. A die vicesima et quar
ta noni mensis a die qua fun
damenta iacta sunt templi domini
ponite super cor vestrum. Numquid iam
semen in germine est. Et adhuc
vinea et ficus et malogranatum
et lignum olive non floruit
ex die ista benedicam. Et factum
est verbum domini secundo ad aggeum
in vicesima et quarta mensis
dicens. Ego movebo celum pari
ter et terram et subvertam solium
regnorum et conteram fortitudi
nem regni gentium: et subvertam
quadrigam et ascensorem eius
vir in gladio fratris sui. In die
illa dicit dominus exercituum assu
mam te zorobabel fili salatiel

serve meus dicit dominus. Et ponam
te quasi signaculum quia te elegi
dicit dominus exercituum. Finit aggeus

Prologus

Incipit prologus zacharie prophete

[S]ecundo ut propheta
anno darii regis me
dorum aggeum et za
chariam prophetasse le
ctiones eorundem declarant. Sed
hac de causa aggeus zacharie
ordine prophetarum prelatus esse vi
detur quod cum duobus mensibus
ut predictorum lectiones ostendunt
in prophetiam precessisse invenitur
populum animasse ut esdras refert
dicens. In secundo anno darii re
gis persarum prophetaverunt agge
us et zacharias filius addo prophe
te super iudeos qui erant in iu
dea et in ierusalem in nomine israhel.
Tunc surrexerunt zorobabel filius
salatiel et ihesus filius iosedech et
principes eius inchoaverunt et
edificare domum dei que est in ihe
rusalem. Cumque enim adessent
prophete exortatione sua adiuverunt
eos. Nam et populum israhel ab ho
minatione patrum delictorum per
sonam quomodocumque idem propheta
cupiens revocare verbis lectione
compleximus usus est. Vidi nocte
et ecce vir ascenderat super equum
rubeum. Vidit propheta virum in e
quo rubeo sedentem et stantem in
medio mirteti umbrosi. Cuius
impositus solucio est. Vir ascen
dens equum rubeum licet angelus
intelligatur tamen quia predicti co
loris equum conscendere visus est
vindictam sanguinis in ea gen
tem significat inferendam quem plurimum

ysrahel in captiuitate redegerat
Iram et ysaias propheta pre rubore
uestimentorum inter gentes vindicta
cum sanguine adeo perfendam demo
strans hic ubi ipsius est dicens
Quis est iste qui venit de edom
tinctis uestimentorum eius rubo
re. Stante uero in medio myrte
ti umbrosite quod dixit leticia po
puli uero ad futura. per myrteti sig
nificationem volui designare
Cuius ligni moyses in leuitico ad
fecerat mencionem ait Accipietis
die primo fructus ligni speciosi in
dicia populi et vindictam de ad
uersarijs futura demonstrat. Ob
hoc noctu prophetasse vidisse memo
rauit. quia populum ysrahel in
prima liberacione de terra egipti dis
cessisse constabat Quius exem
pli quia prius populus aliquando
ptem in se retinere videbatur liberacio
eiusdem et re ditus captiuitatis
de terra chaldeorum per noctem propheta
~~factus est~~ Explicit prologus

Zacharias memor domini
sui multiplex in prophetia
iudicum iesum uestibus
sordidis et lapidem ocu
lorum septem candelabrumque aureum
cum totidem lucernis quot ocu
lis duas quoque oliuas a sinistris
lampadibus et a dextris et post
equos rufos et uarios et albos
et dissipatas quadrigas effraym
et equum ad interitum regem vaticina
tur et predicat sedentem super pul
lum asine subiugalis Explicit
argumentum Incipit zachari
am prophetam

In mense octauo in anno
secundo darij. factum est ver
bum domini ad zachariam fi
lium barachie filij abdo pro
phetam dicens Iratus est
dominus super patres vestros
iracundia magna et dices
ad eos hec dicit dominus exerci
tuum Conuertimini ad me ait dominus
exercituum et conuertar ad uos dicit
dominus exercituum Ne sitis sicut pa
tres vestri ad quos clamabant pro
phete priores dicentes hec dicit
dominus exercituum Conuertimini de
vijs vestris malis et cogitacio
nibus vestris pessimis Et non
audierunt neque ad me dicit
dominus Patres vestri ubi sunt
et prophete Numquid in sempiter
num viuent Verumtamen uerba mea
et legittima mea que mandaui
seruis meis prophetis Numquid non
comprehenderunt patres vestros
et conuersi sunt et dixerunt
Sicut cogitauit dominus exercituum
facere nobis secundum vias nostras et
secundum adinuenciones nostras fecit
nobis In die uicesima et quarta
undecimo mense sabath in
anno secundo darij regis fac
tum est verbum domini ad zachari
am filium barachie filij abdo pro
phetam dicens Vidi per noctem et
ecce vir ascendens super equum
rufum et ipse stabat inter myrte
ta que erant in profundo et post
eum equi rufi varij et albi et
dixi Quid sunt isti domine mi Et
dixit angelus ad me qui loque
batur in me Ego ostendam tibi

Sequitur capitulum primum

attenderunt

per bene olentis ligni umbraculum demonstraret
secundum hanc historiam liberacionem populi et vindictam

quid sint hi Et respondit vir
qui stabat inter mirteta et di
xit Isti sunt quos misit dominus
ut perambulent terram Et res
ponderunt angelo domini qui sta
bat inter myrteta et dixerunt
perambulavimus terram et ecce
omnis terra habitatur et quies
cit Et respondit angelus domini
et dixit Domine exercituum usque quo tu no
tu non misereberis Jerusalem et urbium
iuda quibus iratus es Iste iam
septuagesimus annus est Et
respondit dominus angelo qui lo
quebatur in me verba bona verba
consolatoria Et dixit ad me an
gelus qui loquebatur in me Cla
ma dicens Hec dicit dominus ex
ercituum. Zelatus sum Jerusalem et Sy
on zelo magno et ira magna
ego irascor super gentes opulen
tas quia ego iratus sum parum
ipsi vero adiuverunt in malum propter
ea hec dicit dominus deus Revertar
ad Jerusalem in misericordiis Domus
mea edificabitur in ea ait dominus
exercituum et perpendiculum extendetur
super Jerusalem Adhuc clama dicens
hec dicit dominus deus exercituum
Adhuc affluent civitates mee
bonis et consolabitur dominus ad
huc Syon et eliget adhuc Jerusalem
Et levavi oculos meos et vidi
et ecce quatuor cornua Et dixi
ad angelum qui loquebatur in me
Quid sunt hec Et dixit ad me
Hec sunt cornua que ventilaverunt
iudam et israhel et Jerusalem Et os
tendit michi dominus quatuor fa
bros Et dixi Quid isti veniunt

facere Qui ait dicens Hec sunt cornua
que ventilaverunt iudam per singu
los viros et nemo eorum levavit
caput suum Et venerunt isti de
terrere ea ut deiciant cornua gen
tium que levaverunt cornu super
terram iuda ut dispergerent eam

Et levavi Capitulum ii
oculos meos et vidi et
ecce vir et in manu
eius funiculus mensorum Et dixi
Quo tu vadis Et dixit ad me Ut
metiar Jerusalem et videam quanta sit
latitudo eius et quanta sit lon
gitudo Et ecce angelus qui loque
batur in me egrediebatur Et
angelus alius egrediebatur in
occursum eius et dixit ad eum
Curre et loquere ad puerum istum
dicens Absque muro habitabitur Jerusalem
pre multitudine hominum et iu
mentorum in medio eius Et ego
ero ei ait dominus murus ignis
in circuitu et in gloria ero in me
dio eius O O O fugite de terra
aquilonis dicit dominus qui in qua
tuor ventis celi dispersi vos dicit
dominus O Syon fuge que habitas
apud filiam Babilonis quia hec
dicit dominus exercituum Post gloriam
misit me ad gentes que expo
liaverunt vos Qui enim tetigerit
vos tangit pupillam oculi mei
Quia ecce ego levo manum meam
super eos et erunt prede hiis qui
serviebant sibi Et cognoscetis quia
dominus exercituum misit me Lau
da et letare filia Syon quia ecce
ego venio et habitabo in medio
tui ait dominus Et applicabuntur

gentes multe ad dominum in die illa
et erunt michi in populum et habi
tabo in medio tui Et scies quia
dominus exercituum misit me ad te
Et possidebit dominus iudam parte
suam in terra sanctificata et eliget
adhuc ierusalem Sileat omnis caro
a facie domini quia consurrexit de
habitaculo sancto suo Capitulum tercium

Et ostendit michi dominus
ihesum sacerdotem magnum
stantem coram angelo domini
et sathan stabat a dextris eius
ut adversaretur ei Et dixit dominus
ad sathanam Increpet dominus in te
sathan et increpet dominus in te
qui elegit ierusalem Numquid non iste
torris est erutus de igne Et ihesus
erat indutus vestibus sordidis
et stabat ante faciem angeli Qui
respondit et ait ad eos qui stabant
coram se dicens Auferte vesti
menta sordida ab eo Et dixit ad
eum Ecce abstuli a te iniquitatem
tuam et indui te mutatoriis Et
dixit Ponite cydarim mundam
super caput eius Et posuerunt
cytharim mundam super caput eius
et induerunt eum vestibus [albis]
Et angelus domini stabat et contesta
batur angelus domini ihesum dicens
Hec dicit dominus deus exercituum Si
in viis meis ambulaveris et pre
cepta mea custodieris tu quoque
iudicabis domum meam et cus
todies atria mea et dabo tibi am
bulantes de hiis qui nunc hic as
sistunt Audi ihesu sacerdos ma
gne tu et amici tui qui habitant
coram te quia viri portendentes
sunt Ecce enim ego adducam
servum meum orientem quia ecce
lapis quem dedi coram ihesu super
lapidem unum septem oculi sunt
Ecce ego celabo sculpturas eius
ait dominus exercituum et auferam
iniquitatem terre illius in die
una In die illa dicit dominus ex
ercituum et auferam iniquitatem
terre illius in die una In die
illa dicit dominus exercituum voca
bit vir amicum suum subter vinea
et subter ficum Capitulum quartum

Et reversus est angelus
qui loquebatur in me
et suscitavit me quasi
virum qui suscitatur de sompno
suo Et dixit ad me Quid tu
vides Et dixi Vidi et ecce can
delabrum aureum totum et la
pas eius super caput ipsius et
septem lucerne eius super illud
et septem infusoria lucernis
que erant super caput illius Et
due olive super illud una a dex
tris lampadis Et una a sinis
tris eius Et respondi et aio
ad angelum qui loquebatur in
me dicens Quid sunt hec domine
mi Et respondit angelus qui
loquebatur in me et dixit ad me
Numquid nescis quid sunt hec
et dixi Non domine mi Et res
pondit et ait ad me dicens hoc
est verbum domini ad zorobabel di
cens Non in exercitu nec in robore
sed in spiritu meo dicit dominus exer
cituum Quis tu mons magne [coram]
coram zorobabel in planum et
educet lapidem primarium et ex

exequabit gratiam gratie eius Et
factum est verbum domini ad me
dicens Manus zorobabel fun-
dauerunt domum istam et manus
eius perficient eam et scietis quia
dominus exercituum misit me ad vos
Quis enim despexit dies par-
uos et letabuntur et videbunt
lapidem stagneum in manu zo-
robabel Septem isti oculi domini
qui uniuersam discurrunt terram
Et respondi et dixi ad eum Quid
sunt due oliue iste ad dexteram
candelabri et ad sinistram eius
Et respondi et dixit ad eum se-
cundo et dixi ad eum Quid sunt
due spice oliuarum que sunt
iuxta duo rostra aurea in qui-
bus sunt suffusoria ex auro Et
ait ad me dicens Numquid nes-
cis que sunt hec Et dixi Non
domine mi Et dixit Isti sunt duo
filii olei qui assistunt dominatori
uniuerse terre Capitulum quintum

Et conuersus sum et leuaui
oculos meos et vi-
di et ecce volumen volans
Et dixit ad me Quid tu vides
Et dixi Ego video volumen
volans Longitudo eius xx^ti
cubitorum et latitudo eius x^cem
cubitorum Et dixit ad me Hec est
maledictio que egreditur super
faciem omnis terre Quia omnis
fur sicut ibi scriptum est iudi-
cabitur Et omnis iurans ex hoc
similiter iudicabitur Et educam illud
dicit dominus exercituum et veniet
ad domum furis et ad domum iura-
tis in nomine meo mendaciter

·suffusoria·

splendoris

et commorabitur in medio domus eius et
consumet eum et ligna eius et
lapides eius Et egressus est an-
gelus qui loquebatur in me et dixit
ad me Leua oculos tuos et vide
quid est hoc quod egreditur Et dixi
Quid nam est Et ait hec est am-
phora egrediens Et dixit hec est
oculus eorum in uniuersa terra Et
ecce talentum plumbi portabatur
Et ecce mulier una sedens in me-
dio amphore Et dixit Hec est im-
pietas Et proiecit eam in medio
amphore et misit massam plum-
beam in os eius Et leuaui ocu-
los meos et vidi Et ecce due mu-
lieres egredientes et spiritus in ali-
s earum Et habebant alas quasi
alas milui et leuauerunt ampho-
ram inter terram et celum Et dixi
ad angelum qui loquebatur in me
Quo iste deferunt amphoram
Et dixit ad me Ut edificetur ei
domus in terra sennaar et stabiliatur
et ponatur ibi super basem suam

Et conuersus sum Capitulum vi.
et leuaui oculos
meos et vidi Et ecce
quatuor quadrige egredientes
de medio duorum montium et mon-
tes montes erei In quadriga pri-
ma equi rufi et in quadriga
secunda equi nigri in quadriga tercia
equi albi et in quadriga quar-
ta equi varii et fortes Et respon-
di et dixi ad angelum qui loque-
batur in me Quid sunt hec domi-
ne Et respondit angelus et ait
ad me Isti sunt quatuor venti
celi qui egrediuntur ut stent coram

dnatore omnis terre In qua erat
equi nigri Cum egrediebantur
in terram aquilonis et albi egres
si sunt post eos Et uarij egres
si sunt ad terram austri Cum at
tem robustissimi exierunt
et querebant ire et discurrere p
omnem terram Et dixit ite per
ambulate terram Et perambula
uerunt terram Et uocauit Et
locutus est ad me dicens Ecce q
egrediuntur in terram aquilonis re
quiescere fecerunt spiritum meum
in terram aquilonis Et factum
est uerbum dni ad me dicens Su
me Sume a transmigratione
a holday et a tobia et abidaia
et uenies tu in die illa et intra
bis domum iosie filij sophonie
qui uenerunt de babilone et
consumes argentum et aurum
et facies coronas et pones in ca
pite ihu filij iosedech sacerdotis
magni et loqueris ad eum dicens
hec dicit dominus exercituum Ecce uir
oriens nomen eius et subter eum
orietur Et edificabit templum
domino Et ipse portabit gloriam
et sedebit et dominabitur sup
solium suum Et erit sacerdos et
consilium pacis erit inter duos illos
Et corone erunt helem et tobie
et ididaie et ethen filij sophonie
memoriale in templo dni Et
qui procul sunt uenient et edifi
cabunt in templo dni Et qui pro
cul sunt uenient et edificabunt
et scietis quia dominus exercituum mi
sit me ad uos Erit autem hoc si audi
tu audieritis uocem dni dei uri

Et factum Cap. vij.
est in anno quarto da
rij regis factum est
uerbum dni ad zachariam in quarta
mensis noni qui est casleu Et
miserunt ad domum dei sarasar
et rogomelech et uiri qui erant
cum eo ad deprecandam faciem
domini ut dicerent sacerdotibus do
mus dni exercituum et prophetis
loquentes Nunquid flendum
michi est in mense quinto uel
sanctificare me debeo sicut feci
iam annis multis Et factum
est uerbum dni exercituum ad me
dicens loquere ad omnem populum
terre et ad sacerdotes dicens
Cum ieiunaretis et plangeretis
in quinto et septimo mense per hos septua
ginta annos nunquid ieiunium
ieiunastis michi Et cum
comedistis et bibistis nunquid
non uobis comedistis et uobis
met ipsis bibistis Nunquid no
sunt uerba que locutus est dominus
in manu prophetarum priorum cum
adhuc ierusalem habitaretur et esset
opulenta et ipsa et urbes eius
in circuitu ad austrum et in cam
pestribus habitaretur Et factum
est uerbum dni ad zachariam di
cens Hec dicit dominus exercituum
dicens Iudicium uerum iudicate et
misericordiam et miserationes facite unus
quisque cum fratre suo et uiduam
et pupillum et aduenam et
pauperem nolite calumpniari et
malum uir fratri suo non co
gitet in corde suo Et noluerunt
attendere et uerterunt scapulam

Recedentes Et aures suas adgravaverunt ne audirent et cor suum posuerunt ut adamantem ne audirent legem et verba que misit dominus exercituum in spiritu suo per manum prophetarum priorum Et facta est indignatio magna a domino exercituum Et factum est sicut locutus est et non audierunt sic clamabunt et non exaudiam dicit dominus exercituum Et dispersi eos per omnia regna que nesciunt [nescierunt] et non exaudiam dicit dominus exercituum terra desolata est ab eis eo quod non esset transiens et revertens et posuerunt terram desiderabilem in desertum Capitulum viii

Et factum est verbum domini exercituum dicens hec dicit dominus exercituum zelatus sum syon zelo magno et indignatione magna zelatus sum eam hec dicit dominus exercituum Reversus sum ad eam syon et habitabo in medio ierusalem et vocabitur ierusalem civitas veritatis et mons domini exercituum mons sanctificatus hec dicit dominus exercituum adhuc habitabunt senes et anus in plateis ierusalem et viri baculus in manu eius pre multitudine dierum Et platee civitatis complebuntur infantibus et puellis ludentibus in plateis eius hec dicit dominus exercituum Si difficile videbitur in oculis reliquiarum populi huius in diebus illis Numquid in oculis meis difficile erit dicit dominus exercituum hec dicit dominus exercituum Ecce ego salvabo populum meum de terra orientis et de terra occasus solis et adducam eos et habitabunt in medio ierusalem et erunt michi in populum et ego ero eis in deum in veritate et in iustitia hec dicit dominus exercituum Confortentur manus vestre qui auditis in diebus his sermones istos per os prophetarum in die qua fundata est domus domini exercituum ut templum domini edificaretur Siquidem ante dies illos merces hominum non erat nec merces iumentorum erat neque introeunti et exeunti erat pax pre tribulatione Et dimisi omnes homines unumquemque contra proximum suum Nunc autem non iuxta dies priores ego faciam reliquiis populi huius dicit dominus exercituum sed semen pacis erit Vinea dabit fructum suum et terra dabit germen suum et celi dabunt rorem suum et possidere faciam reliquias populi huius universa hec Et erit sicut eratis maledictio in gentibus domus iuda et domus ysrahel sic salvabo vos et eritis benedictio Nolite timere confortentur manus vestre quia hec dicit dominus exercituum Sicut cogitavi ut affligerem vos cum ad iracundiam me provocassent patres vestri dicit dominus et non sum misertus sic conversus cogitavi in diebus istis ut bene faciam ierusalem et domui iuda Nolite timere hec sunt ergo verba que facietis Loquimini veritatem unusquisque cum proximo suo veritatem

et iudicium pacis iudicate in portis vestris et unusquisque malum contra amicum suum ne cogitetis in cordibus vestris et iuramentum mendax ne diligatis. Omnia enim hec sunt que odi dicit dominus. Et factum est verbum domini exercituum ad me dicens. Hec dicit dominus exercituum. Ieiunium quarti et ieiunium quinti et ieiunium septimi et ieiunium decimi erit domui iuda in gaudium et letitiam et in sollempnitates preclaras. Veritatem tantum et pacem diligite. Hec dicit dominus exercituum usque quo veniant populi et habitent in civitatibus multis et vadant habitatores unus ad alterum dicentes. Eamus et deprecemur faciem domini et queramus faciem domini exercituum. Vadam etiam ego. Et venient populi multi et gentes robuste ad querendum dominum exercituum in ierusalem et deprecandam faciem domini. Hec dicit dominus exercituum. In diebus illis in quibus apprehendent decem homines ex omnibus linguis gentium et apprehendent fimbriam viri iudei dicentes. Ibimus vobiscum audivimus enim quia deus vobiscum est. Capitulum nonum.

Onus verbi domini in terra adrach et damasci requiei eius quia domini est oculus hominis et omnium tribuum israhel. Emath quoque in terminis eius et tyrus et sydon. Acceperunt sibi quippe sapientiam valde. Et edificavit tyrus munitionem suam et coacervavit argentum quasi humum et aurum ut lutum platearum. Ecce dominus possidebit eam et percutiet in mari fortitudinem eius et hec igni devorabitur. Videbit ascalon et timebit et gaza et dolebit nimis et accaron quia confusa est spes eius. Et peribit rex de gaza et ascalon non habitabitur et sedebit separator in azoto et disperdam superbiam philistinorum. Et auferam sanguinem eius de ore eius et abhominationes eius de medio dentium eius et relinquetur etiam ipse ad deum nostrum. Et erit quasi dux in iuda et accaron quasi iebuseus. Et circumdabo domum meam ex hiis qui militant mihi euntes et revertentes. Et non transibit super eos ultra exactor quia nunc vidi in oculis meis. Exulta satis filia syon iubila ierusalem. Ecce rex tuus venit tibi iustus et salvator ipse pauper et ascendens super asinam et super pullum filium asine. Et disperdam quadrigam ex effraym et equum de ierusalem et dissipabitur arcus belli. Et loquetur pacem gentibus et potestas eius a mari usque ad mare et a fluminibus usque ad fines terre. Tu quoque in sanguine testamenti tui emisisti vinctos tuos de lacu in quo non erat aqua. Convertimini ad munitionem vincti spei hodie quoque annuncians duplicia reddam tibi quoniam extendi mihi iudam qu-

arcum implevit ephraym et suscitabo filios tuos syon super filios tuos grecia et ponam te quasi gladium fortium. Et dominus deus super eos videbitur et exibit ut fulgur iaculum eius. Et dominus deus in tuba canet et vadet in turbine austri. Dominus exercituum proteget eos et devorabunt et subicient lapidibus funde. Et bibentes inebriabuntur quasi vino et replebuntur ut fiale et quasi cornua altaris. Et salvabit eos dominus deus eorum in die illa ut gregem populi sui quia lapides sancti elevabuntur super terram eius. Quid enim bonum eius est et quid pulchrum eius nisi frumentum electorum et vinum germinans virgines. Capitulum decimum

Petite a domino pluviam in tempore serotino et dominus faciet nives et pluviam ymbris et dabit eis singulis herbam in agro. Quia simulachra locuta sunt inutile et divini viderunt mendacium et sompniatores frustra locuti sunt et vane consolabantur. Idcirco adducti sunt quasi grex affligentur quia non est eis pastor. Super pastores iratus est furor meus et super hircos visitabo quia visitabit dominus exercituum gregem suum domum iuda et posuit eos quasi equum glorie sue in bello. Ex ipso angelus ex ipso paxillus ex ipso arcus prelii et ipso egredietur omnis exactor simul. Et erunt quasi fortes conculcantes lutum viarum in prelio et bellabunt quia dominus est cum eis et confundentur ascensores equorum. Et confortabo domum iuda et domum ioseph salvabo. Et convertam eos quia miserebor eorum et erunt sicut fuerunt quando non proieceram eos. Ego enim dominus deus eorum exaudiam eos. Et erunt quasi fortes effraym letabitur cor eorum quasi a vino et filii eorum videbunt et letabuntur et exultabit cor eorum in domino. Sibilabo eis et congregabo illos quia redemi eos et multiplicabo eos sicut ante fuerant multiplicati. Et seminabo eos in populis et de longe recordabuntur mei. Et vivet et venient cum filiis suis et revertentur et reducam eos de terra egipti et de assyriis congregabo eos et ad terram galaad et libani et adducam eos et non invenietur eis locus. Et transibit in mari freto et percuciet in mari fluctus et confundentur omnia profunda fluminis. Et humiliabitur superbia assur et sceptrum egipti recedet. Confortabo eos in domino et in nomine eius ambulabunt dicit dominus. Capitulum undecimum

Aperi libane portas tuas et comedat ignis cedros tuos. Ulula abies quia cecidit cedrus quia magnifici vastati sunt. Ululate quercus basan quoniam succisa est saltus munitus

saltus Vox ululatus pastorum
quia vastata est magnificentia
eorum Vox rugitus leonum quia
vastata est superbia iordanis Hec
dicit dominus deus meus Pasce
pecora occisionis que qui posse
derant occidebant et non do
lebant et vendebant ea dicen
tes Benedictus dominus divites facti
sumus Et pastores eorum non par
cebant eis Et ego non parcam
ultra super habitantes terram
dicit dominus Ecce ego tradam
homines unumquemque in manu pro
ximi sui et in manu regis
et concident terram et non eruam
de manu eorum et pascam pe
cus occisionis propter hoc o pauperes gre
gis Et assumpsi michi duas vir
gas Unam vocavi decorem al
teram vocavi funiculum et pavi
gregem Et succidi tres pasto
res in mense uno et contrac
ta est anima mea in eis Siquidem
anima eorum variavit in me
Et dixi non pascam vos Quod
moritur moriatur et quod succidi
tur succidatur et reliqui devo
rent unusquisque carnem proxi
mi sui Et tuli virgam meam que
vocabatur decus et abscidi ea
ut irritum facerem fedus meum
quod percussi cum omnibus populis
et in irritum deductum est in illa
die Et cognoverunt pauperes gre
gis qui custodiunt michi quia ver
bum domini est Et dixi ad eos Si
bonum est in oculis vestris afferte
mercedem meam et si non quies
cite Et appenderunt mercedem me
am triginta argenteos Et dixit
dominus ad me Proice illud ad statu
arium decorum precium quo apprecia
tus sum ab eis Et tuli xxx
argenteos et proieci illos ad sta
tuarium in domum domini Et pre
cidi virgam meam secundam
meis que appellabatur funicu
lus ut dissolverem germanitatem
inter iudam et israhel Et dixit
dominus ad me Adhuc sume tibi
vasa pastoris stulti quia ecce
ego suscitabo pastorem in terra
qui derelicta non visitabit et dis
persum non queret et contritum
non sanabit et id quod stat non
enutriet et carnes pinguium
comedet et ungulas eorum dis
solvet O pastor et ydolum de
linquens gregem Gladius super
brachium eius et super oculum dex
trum eius Brachium eius aridi
tate siccabitur et oculus dexter
eius tenebrescens obscurabitur

Capitulum xii.

Onus verbi domini super israhel Dicit
dominus extendens celum
et fundans terram et fingens
spiritum hominis in eo Ecce ego po
nam ierusalem superliminare crapu
le omnibus populis in circuitu Sed
et iuda erit in obsidione contra
ierusalem Et erit in die illa ponam
ierusalem lapidem oneris cunctis
populis Omnes qui levabunt
eam concisione lacerabuntur
et colligentur adversus eam om
nia regna terre In die illa dicit
dominus percutiam omnem equum
in stuporem et ascensorem eius in

amentia. Et super domum iuda
aperiam oculos meos et omnem
equum populorum percutiam cecita
te. Et dicent duces iuda in cor
de suo. Confortentur michi habi
tatores ierusalem in domino exercitu
um deo eorum. In die illa ponam
duces iuda sicut caminum ignis
in lignis et sicut facem ignis
in feno et devorabunt ad dex
teram et ad sinistram omnes
populos in circuitu. Et habita
bitur ierusalem rursum in loco suo.
Et salvabit dominus tabernacu
la iuda sicut in principio ut non
magnifice glorietur domus
david et gloria habitantium ierusa
lem contra iudam. In die illa proteget
dominus habitatores ierusalem. Et erit qui
offenderit ex eis in die illa quasi david
et domus david quasi dei et si
cut angelus domini in conspectu
~~eorum~~ [eius]. Et erit in die illa quera
conterere omnes gentes que veni
unt contra ierusalem. Et effundam
super domum david et super habi
tatores [ierusalem] spiritum gratie et precum.
Et aspicient ad me quem con
~~flexerunt~~ [fixerunt]. Et plangent eum
planctu quasi super unigenitum et do
lebunt super eum ut doleri so
let in morte primogeniti. In die
illa magnus erit planctus in
ierusalem sicut planctus adremon
in campo mageddon. Et planget
terra familie et familie seor
sum. Familie domus david se
orsum et mulieres eorum seor
sum. [x] Familie domus levi seor
sum et mulieres eorum seorsum.

~~Familie david domus~~ seorsum
x Familie domus natan seorsum et
mulieres eorum seorsum

Familie semey seorsum et muli
eres eorum seorsum. Omnes fami
lie reliquie familie et familie seor
sum et mulieres eorum seorsum.

In die illa erit Capitulum XIII.
fons patens domui david et
habitantibus ierusalem in ablucionem
peccatoris et menstruate. Et
erit in die illa dicit dominus ex
ercituum disperdam nomina ydo
lorum de terra et non memora
buntur ultra. Et pseudo prophetas et
spiritum immundum auferam de terra.
Et erit cum prophetaverit quispiam
ultra dicent ei pater eius et
mater eius qui genuerunt eum.
Non vives quia mendacium locu
tus es in nomine domini. Et confi
gent eum pater eius et mater
eius genitores eius cum prophe
taverit. Et erit in die illa confun
dentur prophete unusquisque ex visi
one sua cum prophetaverit nec o
perientur pallio saccino ut men
tiantur sed dicent. Non sum propheta
homo agricola ego sum quoniam
adam exemplum meum ab a
dolescentia mea. Et dicetur ei. Quid
sunt plage iste in medio manuum
tuarum. Et dicet. His plagatus sum
in domo eorum qui diligebant me.
Framea suscitare super pasto
rem meum et super virum coheren
tem michi dicit dominus exercituum.
Percute pastorem et dispergentur
oves et convertam manum meam
ad parvulos et erunt in omni ter
ra dicit dominus. Partes due in ea
dispergentur et deficient et ter
tia pars relinquetur in ea. Et educam

ierusalem

fixerunt

tiam partem per ignem et uram eos sicut
uritur argentum et probabo eos
sicut probatur aurum Ipse voca-
bit nomen meum et ego exau
diam eum dicam populus meus
es et ipse dicet dominus deus meus

Ecce dies Capitulum xiiii

Venient domini et divide
tur spolia tua in medio
tui Et congregabo omnes gentes
ad ierusalem in prelium et capietur civi
tas et vastabuntur domus et mu
lieres violabuntur Et egredietur pars
civitatis media in cap
tivitatem et reliquum populi non au
feretur ex urbe Et egredietur
dominus et preliabitur contra gentes
illas sicut preliatus est in die cer
taminis et stabunt pedes eius in
die illa super montem olivarum qui
est contra ierusalem ad orientem Et scin
detur mons olivarum ex media
parte sui ad orientem et ad occiden
tem prerupto grandi valle Et se
parabitur medium montis ad aqui
lonem et medium eius ad meridiem
et fugietis ad vallem montium eorum
quoniam coniungetur vallis montium usque ad pro
ximum et fugietis sicut fugistis
a facie terre motus in diebus ozie
regis iuda Et veniet dominus deus
meus omnesque sancti cum eo Et erit
in die illa non erit lux sed
frigus et gelu Et erit dies una
que nota est domino non dies ne
que nox Et in tempore vesperi erit
lux Et erit in die illa exibunt
aque vive de ierusalem medium earum
ad mare occidentale et medium earum
ad mare novissimum in estate
et in hyeme erunt Et erit dominus
rex super omnem terram In die illa
erit dominus unus et erit nomen eius
unum Et revertetur omnis terra usque
ad desertum de colle remmon usque
ad austrum ierusalem et exalta
bitur et habitabit in loco suo
a porta beniamin usque ad locum
prioris porte usque ad portam angu
lorum et a turre ananehel usque
ad torcularia regis Et habitabunt
in ea et anathema non erit am
plius sed sedebit ierusalem secura Et
hec erit plaga qua percutiet dominus
omnes gentes que pugnaverunt
adversus ierusalem Tabescet caro
uniuscuiusque stantis super pe
des suos et oculi eius contabes
cent in foraminibus suis et lin
gua eorum contabescet in ore suo
In die illa erit tumultus domini
magnus in eis et apprehendet
vir manum proximi sui et con
seretur manus eius super ma
num proximi sui Sed et iudas
pugnabit contra ierusalem et con
gregabuntur divitie omnium gen
tium in circuitu aurum et argen
tum et vestes multe satis
Et sic erit ruina equi et muli
et cameli et asini et omnium iu
mentorum que fuerint in castris
illis sicut ruina hec Et omnes
qui reliqui fuerint de universis
gentibus que venerunt contra
ierusalem ascendent ab anno in annum
ut adorent regem dominum exer
cituum et celebrent festivitatem
tabernaculorum Et erit qui non

ascenderit de familiis terre ad ut adorent regem dominum exercituum non erit super eos ymber. Quod et si familia egipti non ascenderit et non venerit nec super eos erit sed erit ruina qua percutiet dominus omnes gentes que non ascenderint ad celebrandam festiuitatem thabernaculorum. Hoc autem erit peccatum egipti et hoc peccatum omnium gentium que non ascenderint ad celebrandam festiuitatem thabernaculorum. In die illa erit quod super frenum equi est sanctum domino et erunt lebetes in domo domini quasi phiale coram altari. Et erit omnis lebes in ierusalem et iuda sanctificatus domino exercituum. Et venient omnes ymolantes et sument ex eis et coquent in eis. Et non erit mercator ultra in domo domini exercituum in die illa. Explicit zacharias propheta. Incipit prologus

malachie prophete

Deus per moysen populo israheli preceperat sacerdotes in tabernaculi sui omni corporali macula liberos hostias que dum vicio variatas sibi offerre quibus legem suam ad regendum populum obseruare dederat ut per sacrificiorum oblationem intimum dei et hominum factum populum preceptis celestibus facerent obedire unde sacerdotes angelos dei esse hoc loco scriptura testatur sed quia tanti numeris gratiam contempnentes super deus populus ac sacerdotes sacrificio vicia detimpassent ipsi criminibus atque impietatibus maculati deo offerre ceperunt ideo per malachiam prophetam deus populum israhel increpans ait. Dilexi vos iacob esau autem odio habui. Esau autem fratrem iacob non inga aut spontanea voluntate odio habui ad vel sine vita gratia iacob delectu manifestum est secundum presencian esau quidem effusionem statim sanguinis concupisceret iacob autem in sua cogitatione obseruandam legem desiderare connosceret. Cuius rei gratia super deo ipsius exemplo est dicens. Dilexi iacob esau autem odio habui. Quamuis ex operibus memoratorum quorum liber geneseos meminit in quo uniuscuiusque eorum futurus erat propositio manifeste constaret ut scriptum est. Creverunt pueri et erat esau homo agrestis sciens venari iacob autem homo simplex manens in thabernaculo. Nam reliqua que lectione comprehensa sunt prevaricationem populi israhel in obseruandis sacrificiis dei inuepacione quia iemale qui deos alienos coluerunt significant.

Malachias latine interpretatur angelus id est nuncius. Quidam eum loquebatur quasi a domino esse mandatum ita credebatur et ita inde nomen eius hos interpretes transtulerunt dicentes assumptio verbi domini super israhel in manu angeli eius propheta autem nomen

in babilone qui et aggeus ac

Malachias similiter aperte et in fine omnium prophetarum de abiectione israhel et vocatione gentium. Non est michi voluntas in vobis dicit dominus deus exercituum et munus non suscipiam de manu vestra. Ab ortu enim solis usque ad occasum magnum est nomen meum in gentibus et in omni loco sacrificatur et offertur nomini meo oblatio munda.

Incipit liber malachie prophete.

Onus verbi domini ad israhel in manu malachie prophete. Dilexi vos dicit dominus. Et dixistis: In quo dilexisti nos? Nonne frater erat esau iacob dicit dominus et dilexi iacob, esau autem odio habui et posui montes eius in solitudinem et hereditatem eius in dracones deserti. Quod si dixerit ydumea destructi sumus sed revertentes edificabimus que destructa sunt, hec dicit dominus exercituum: Isti edificabunt et ego destruam. Et vocabunt terminum impietatis et populus cui iratus est dominus usque in eternum. Et oculi vestri videbunt et vos [struck] dicetis: Magnificetur dominus super terminum israhel. Filius honorat patrem et servus dominum suum. Si ergo pater ego sum, ubi est honor meus? Et si dominus ego sum, ubi est timor meus dicit dominus exercituum. Ad vos o sacerdotes qui despicitis nomen meum. Et dixistis: In quo despeximus nomen tuum? Offertis super altare meum panem pollutum et dicitis: In quo polluimus te? In eo quod dicitis mensa domini despecta est. Si offeratis cecum ad immolandum, nonne malum est? Et si offeratis claudum vel languidum, nonne malum est? Offer illud duci tuo si placuerit ei aut si susceperit faciem tuam dicit dominus exercituum. Et nunc deprecamini vultum dei ut misereatur vestri de manu enim vestra factum est hoc si quo modo suscipiat facies vestras dicit dominus exercituum. Quis est in vobis qui claudat hostia et incendat altare meum gratuito? Non est michi voluntas in vobis dicit dominus exercituum et munus non suscipiam de manu vestra. Ab ortu enim solis usque ad occasum magnum est nomen meum in gentibus et in omni loco sacrificatur et offertur nomini meo oblatio munda, quia magnum nomen meum in gentibus dicit dominus exercituum. Et vos polluistis illud in eo quod dicitis mensa domini contaminata est et quod superponitur contemptibile est cum igne qui illud devorat. Et dixistis: Ecce de labore. Et exsufflastis illud dicit dominus exercituum. Et intulistis de rapinis claudum et languidum et intulistis munus. Numquid suscipiam illud de manu vestra dicit dominus. Maledictus dolosus qui habet in grege suo masculum et votum faciens

immolat debile domino quia rex
magnus ego dicit dominus exercitu
um et nomen meum horribile in
gentibus. Capitulum secundum

Et nunc ad vos mandatum
hoc o sacerdotes. Si nolu
eritis audire et si no
lueritis ponere super cor ut detis
gloriam nomini meo ait dominus
exercituum mittam in vos egesta
tem et maledicam benedictionibus
vestris et maledicam illis quoniam non
posuistis super cor. Ecce ego pro
iciam vobis brachium et disper
gam super vultum vestrum stercus
sollempnitatum vestrarum et assu
met vos secum et scietis quia
misi ad vos mandatum istud
ut esset pactum meum cum levi
dicit dominus exercituum. Pactum
meum fuit cum eo vite et pacis
et dedi ei timorem et timuit
me et a facie nominis mei pave
bat. Lex veritatis fuit in ore eius
et iniquitas non est inventa
in labiis eius. In pace et in equi
tate ambulavit mecum et multos
avertit ab iniquitate. Labia enim
sacerdotis custodiunt scientiam et
legem requirent de ore eius quia
angelus domini exercituum est. Vos
autem recessistis de via et scan
dalizastis plurimos in lege. Irritum
fecistis pactum levi dicit dominus
exercituum. Propter quod et ego dedi vos
contemptibiles et humiles omnibus
populis sicut non servastis vi
as meas et accepistis faciem in
lege. Numquid non pater unus omni
um nostrum. Numquid non deus
unus creavit nos. Quare ergo
despicit unusquisque vestrum fra
trem suum violans pactum pa
trum nostrorum. Transgressus est
Iuda et abominatio facta est in
Israhel et in Ierusalem quia contaminavit
Iudas sanctificationem domini quam
dilexit et habuit filiam dei alie
ni. Disperdat dominus virum qui fe
cerit hoc magistrum et discipulum de
tabernaculis iacob et offerentem
munus domino exercituum. Et hoc rur
sum fecistis. Operiebatis lacrimis
altare domini fletu et mugitu ita
ut non respiciam ultra ad sacri
ficium nec accipiam placabile quid
de manu vestra. Et dixistis Quam
ob causam. Quia dominus testifi
catus est inter te et uxorem pu
bertatis tue quam tu despexisti et hec
particeps tua et uxor federis
tui. Nonne unus fecit et resi
duus spiritus eius est. Et quid unus
querit nisi semen dei. Custodite
ergo ~~semen dei~~ spiritum vestrum et uxo
rem adolescentie tue noli despi
cere. Cum odio habueris eam di
mitte dicit dominus deus israhel.
Operiet autem iniquitas vesti
mentum eius dicit dominus exercituum.
Custodite spiritum vestrum et nolite despicere.
Laborare fecistis dominum in sermoni
bus vestris. Et dixistis In quo eum
fecimus laborare. In eo quod dicitis omnis
qui facit malum bonus est in con
spectu domini et tales ei placent aut cer
te ubi est deus iudicii. Capitulum iii

Ecce ego mittam an
gelum meum et preparabit
viam ante faciem meam

Et statim veniet ad templum suum dominator quem vos queritis et angelus testamenti quem vos vultis. Ecce venit dicit dominus exercituum. Et quis poterit cogitare diem adventus eius? Et quis stabit ad videndum eum? Ipse enim quasi ignis conflans et quasi herba fullonum. Et sedebit conflans et emundans argentum et purgabit filios levi et colabit eos quasi aurum et quasi argentum et erunt domino offerentes sacrificia in iustitia et placebit domino sacrificium iuda et ierusalem sicut dies seculi et sicut anni antiqui. Et accedam ad vos in iudicio et ero testis velox maleficis et adulteris et periuris et qui calumpniantur mercedem mercenarii viduas et pupillos et opprimunt peregrinum nec timuerunt me dicit dominus deus exercituum. Ego enim dominus et non mutor. Et vos filii iacob non estis consumpti. A diebus enim patrum vestrorum recessistis a legitimis meis et non custodistis. Revertimini ad me et revertar ad vos dicit dominus exercituum. Et dixistis: In quo revertemur? Si affiget homo deum quia vos configitis me. Et dixistis: In quo configimus te? In decimis et in primitiis. Et in penuria vos maledicti estis et me vos configitis gens tota. Inferte omnem decimam in horreum meum et sit cibus in domo mea et probate me super hoc dicit dominus si non aperuero vobis cataractas celi et effudero vobis benedictionem usque ad habundantiam. Et increpabo pro vobis devorantem et non corrumpet fructum terre vestre nec erit sterilis vinea in agro dicit dominus exercituum. Et beatos vos dicent omnes gentes. Eritis enim vos terra desiderabilis dicit dominus exercituum. Invaluerunt super me verba vestra dicit dominus. Et dixistis: Quid locuti sumus contra te? Dixistis: Vanus est qui servit domino. Et quod emolumentum quia custodivimus precepta eius et quia ambulavimus tristes coram domino exercituum? Ergo nunc beatos dicimus arrogantes. Siquidem edificati sunt facientes impietatem et temptaverunt deum et salvi facti sunt. Tunc locuti sunt timentes deum unusquisque cum proximo suo. Et attendit dominus et audivit et scriptus est liber monumenti coram eo timentibus dominum et cogitantibus nomen eius. Et erunt michi ait dominus exercituum in die qua ego facio in peculium et parcam eis sicut parcit vir filio suo servienti sibi. Et convertemini et videbitis quid sit inter iustum et impium et inter servientem deo et non servientem ei.

Capitulum quartum

Ecce enim dies veniet succensa quasi caminus et erunt omnes superbi et omnes facientes impietatem stipula et inflammabit eos dies veniens dicit dominus exercituum que non relinquet eis radicem et germen. Et orietur vobis timentibus nomen meum sol iustitie et

sanitas in pennis eius. Et egredie-
mini et salietis sicut vituli de
armento. Et calcabitis impios
cum fuerint cinis sub planta pe-
dum vestrorum in die qua ego facio
dicit dominus exercituum. Mementote
legis moysi servi mei quam man-
davi ei in oreb ad omnem israhel
precepta et iudicia. Ecce ego mit-
tam vobis helyam prophetam antequam
veniat dies domini magnus
et horribilis. Et convertet cor pa-
trum ad filios et cor filiorum
ad patres eorum ne forte veni-
am et percuciam terram anathemate. In-
cipit prologus Ieronimi in libro Esdre

Utrum difficilius sit
facere quod poscitis an ne-
gare necdum statui.
Nam neque vobis aliquid imperantibus
abnuere sententia est, ut magnitudo oneris im-
positi ita cervices premit, ut an-
te sub fasce ruendum sit quam
levandum. Accedunt ad hoc invidorum
studia qui omne quod scribimus repre-
hendendum putant, et interdum
contra se conscientia repugnante
publice lacerant quod occulte
legunt, in tantum ut clamare
compellar et dicere: Domine libera
animam meam a labiis iniquis
et a lingua dolosa. Tercius annus
est quod semper scribitis atque rescribi-
tis ut esdre librum vobis de ebreo
transferam, quasi non
habeatis greca et latina volu-
mina, aut quicquid illud est quod
a vobis vertitur non statim ab
omnibus conspuendum sit. Fru-
stra autem ut ait quidam niti

neque aliud fatigando nisi odium
querere extreme dementie est. Itaque
obsecro vos domnion et
rogatiane carissimi ut privata
lectione contenti librum non effe-
ratis in publicum nec fastidio-
sis ingeratis cibos, vitetisque eorum
supercilium qui iudicare tantum de a-
liis et ipsi facere nichil noverunt.
Si qui autem fratrum sunt quibus
nostra non displicent, his tribua-
tis exemplaria admonentes ut
hebrea nomina quorum grandis in
hoc volumine copia est distincte
et per intervalla transcribant.
Nichil enim proderit emendasse librum
nisi emendatio librariorum diligentia
conservetur. Nec quemquam moveat
quod unus a nobis editus liber est,
nec apocriforum tercii et quarti libri
sompniis delectetur, quia et apud
hebreos esdre neemieque sermones
in unum volumine coartantur, et
que non habentur apud illos nec de
XXIIII senibus sunt procul abicien-
da. Si quis autem septuaginta vobis op-
posuerit interpretes, quorum exem-
plaria varietas ipsa lacerata
et eversa demonstrat, nec pot-
est utique verum asseri quod diversum
est, mittite eum ad evangelia
in quibus multa ponuntur quasi
de veteri testamento que apud septuaginta
interpretes non habentur, velud
illud quoniam nazarenus vocabitur,
et ex egipto vocavi filium
meum, et videbunt in quem con-
punxerunt, multaque alia que
[...]ctori operi conservavi, et queri-
te ab eos ubi scripta sunt, cumque

in exaplois

proferre potuerint vos legite de hiis exemplaribus que nuper a vobis edita maledicorum cotidie linguis confodior. Sed ut ad compendium veniam, certe quod maluimus implevimus. Eo quod editi aliquid quod non habentur in greco, vel aliter quam a me positum est, quid me interprete lacerat? Interrogent hebreos et ipsis auctoribus translationi mee vel arrogent vel derogent fidem. Porro aliud est si clausis ut dicitur oculis michi volunt maledicere, et non imitantur grecorum studium et benivolentiam, qui post septuaginta translatores, iam christi evangelio coruscante, iudeos et hebreos legis veteris interpretes, aquilam videlicet et simachum et theodotionem, et curiose legunt et per origenis laborem in exaplois ecclesiis dedicarunt. Quanto magis latini grati esse deberent, quod exultantem cernerent greciam a se aliquid mutuari. Primum enim magnorum sumptuum est et infinite difficultatis exemplaria posse habere omnia. Deinde etiam qui habuerint et ebrei sermonis ignari sunt, magis errabunt ignorantes quis e multis verius dixerit. Quod etiam sapientissimo cuidam nuper apud grecos accidit, ut interdum scripture sensum relinquens, unius cuiuslibet interpretis sequeretur errorem. Nos autem qui hebree lingue saltem parvam habemus scientiam, et latinus nobis utcumque sermo non deest, et de aliis magis possumus iudicare, et ea que ipsi intelligimus in nostra lingua promere. Itaque licet excetra sibilet, victorque sinon incendia iactet, numquam meum iuvante christo silebit eloquium; etiam precisa lingua balbutiet. Legat qui volunt, qui nolunt abiciant, et eventilent apices, litteras calumnientur, magis vestra caritate provocabor ad studium, quam illorum detractione et odio deterrebor.

et hexaplois

Explicit prologus. Incipit liber Esdre

Primus incipit

In anno primo cyri regis persarum, ut impleretur verbum domini ex ore ieremie, suscitavit dominus spiritum cyri regis persarum, et traduxit vocem in universo regno suo, etiam per scripturam dicens: Hec dicit cyrus rex persarum: Omnia regna terre dedit michi dominus deus celi, et ipse precepit michi ut edificarem ei domum in ierusalem, que est in iudea. Quis est in vobis de universo populo eius? Sit deus illius cum ipso. Ascendat in ierusalem que est in iudea, et edificet domum domini dei israel; ipse est deus qui est in ierusalem. Et omnes reliqui in cunctis locis ubicumque habitent, adiuvent eum viri de loco suo argento et auro et substantia et pecoribus, excepto quod voluntarie offerunt templo dei quod est in ierusalem. Et surrexerunt principes patrum de iuda et beniamin et sacerdotes et levite et omnis

cirus suscitauit dominus spiritum
ut ascenderent addedificandum
templum domini quod erat in ierusalem
uniuersi qui qui erant in circuitu
adiuuauerunt manus eorum in
uasis argenteis et aureis in sub
et iumentis in supellectili ex
ceptis hiis que sponte obtulerant
Rex quoque cyrus protulit ua
sa templi domini que tulerat na
buchodonosor de ierusalem et posu
erunt ea in templo dei sui pro
tulit autem ea cirus rex persarum
per manum mitridatis filii ga
zabar et annumerauit ea sasabasar
principi iude et hic est numerus
eorum fiale auree xxx fiale
argentee m cultri xxix
~~aurei ... argentei~~
~~... ccc~~ uasa alia m
omnia uasa aurea et argentea
u milia cccc uniuersa tulit sasa
basar cum hiis qui ascende
bant de transmigratione babilo
nis in ierusalem Capitulum secundum

Hii sunt autem filii pro
uincie qui ascenderunt
de captiuitate quam
transtulit nabuchodonosor rex
babilonis in babilonem et reuer
si sunt in ierusalem et iuda unus
quisque in ciuitatem suam qui
uenerunt cum zorobabel ies
ua neemia saraia releaia
~~mardocheus~~ belsan mesphar
beguai reum baana numerus
uirorum populi israhel filii fares
duo milia clxxii filii
saphatia ccc lxxii filii area
septingenti lxxv filii ~~ieresphe~~

~~iesssefaria~~ iessefaria
phethmoab

~~..~~ ii dccc xii filii phet moab
filiorum iosue ioab duo milia dccc
xii filii elam mille ccliiii
filii zethua dcccc xlv filii zachai
dcc lx filii bani dc xlii filii bel
bai dc xxiii filii azgad m cc
xxii filii adonicam dclxvi fi
lii beguai duo milia lvi filii
hadin cccc liiii filii ather qui
erant ex ezechia xc viii filii be
sai ccc xxiii filii iora cxii
filii asom cc xx iii filii gebe
xc v filii bethleem c xx iii uiri
nepitha l vi uiri anathot c xx
viii filii azmaueth xlii filii
cariathiarim cephira et beroth d
cc xliii filii rama et gaba dc xx
i uiri magi... nas c xx ii uiri
bethel et gai cc xx iii filii ne
bo lii filii megbis c l vi filii elam
alterius m cc l iiii filii arim ccc
xx filii ~~lodadim~~ et ono dcc xxv
filii iericho ccc xl v filii senaa iii
m dc xxx sacerdotes filii adaia
in domo iosue dcccc lxx iii fi
lii emmer m l filii phessur m cc
xl vii filii arim m xvii leuite
filii iosue et ~~...~~ cedmiel
filiorum ~~et odiue~~ lxx iiii canto
res c xx viii filii ianitorum filii
sellum filii ather filii thelmon
filii accub filii ~~atita~~ filii sobai u
niuersi c xxx ix nathinnei filii
siar filii asupha filii thebaoth
filii ceros filii sia filii pha
don filii lebana filii agaba
filii accub filii agab filii selmai
filii ganaan filii gaddel filii gaer
filii raaia filii rasin et filii ne
choda filii gazem filii aza ~~filii~~

Marginalia:

septim(?)

zethuo

xii

ioiada

comie

raheliya mardochei
messar belgudi reum
beriana xx

os

cedmiel

filii phasea filii besee filii asen
naa filii munim filii nefussim
filii bechuc filii acupha filii assur
filii besluth filii mauida filii ar
sa filii bercos filii sisara filii
thema filii nasia filii atipha
filii servorum salomonis filii so
tei filii sophereth filii pharuda fi
lii iala filii dercon filii gedel filii sa
phatie filii athil filii filii phocereth
qui erant de asebaim
filii amin omnes nathinei et filii
servorum salomonis ccc xcii
et hii qui ascenderunt de thelmala
et thelarsa cherub et don et mer
et non potuerunt indicare do
mum patrum suorum et semen
suum utrum ex israhel esset filii
delaia filii tobia filii nechoda
dclii et de filiis sacerdotum filii
obia filii accos filii berzellai
qui accepit de filiabus berzel
lai galaaditis uxorem et voca
tus est nomine eorum hii que
sierunt scripturam genealogie
sue et non invenerunt et eiec
ti sunt de sacerdotio Et dixit athe
rsatha eis ut non comederent de sa
ncta sanctorum donec surgeret sacerdos
doctus atque perfectus Omnis mul
titudo quasi unus xlii milia ccc
lx exceptis servis eorum et an
cillis que erant vii milia ccc
xxxvii et in ipsis cantores at
que cantatrices ducentos et equi
eorum dccxxxvi muli eorum
ccxlv et de principibus patrum
cum ingrederentur templum domini
quod est in ierusalem sponte obtulerunt in do
mum dei ad extruenda eam in lo

co suo secundum vires suas dederunt
impensas operis auri solidos lx
milia et mille argenti mnas v
milia et vestes sacerdotales c Ha
bitaverunt autem sacerdotes et
levite de populo et cantatores
et ianitores et nathinei in urbibus
suis universusque israhel in civi
tatibus suis Iamque venerat
mensis septimus et erant filii
israhel in civitatibus suis Cap iii

Congregatus
est ergo populus quasi
vir unus in ierusalem et surrexit
iosue filius iosedech et fratres
eius sacerdotes et zorobabel
filius salathiel et fratres eius et
edificaverunt altare dei israhel ut offerrent
in eo holocaustomata sicut scrip
tum est in lege moysi viri dei
Collocaverunt autem altare super bases
suas deterrentibus eos per circui
tum populis terrarum et obtule
runt super illud holocaustum domino
mane et vespere Feceruntque sol
lempnitatem tabernaculorum sicut
scriptum est Et holocaustum
diebus singulis per ordinem secundum
preceptum opus diei in die suo et post hec holocaustum
iugem tam in kalendis quam in uni
versis sollempnitatibus domini que
erant consecrate et omnibus
in quibus ultro offerebatur munus
domino A primo die mensis sep
timi ceperunt offerre holocau
stum domino Porro templum
domini nondum fundatum erat Dederunt
autem pecunias latomis et ce
mentariis cibum quoque et po
tum sidoniis tiriisque ut deferrent

et olea

lign[a] cedrina de libano ad mare
[...] iuxta omnia que prece
rat [...] cirus rex persarum eis. An
no autem secundo adu[...] entus eorum
ad templum dei in ierusalem mensis
se secundo ceperunt zorobabel
filius salatiel et iosue filius
iosedech et reliqui de fratribus eorum
sacerdotes et leuite et omnes
qui uenerant de captiuitate in
ierusalem et constituerunt leuitas
a xx annis et supra ut urgue
rent opus domini. Stetit quoque iosue et
filii eius et fratres eius cedmiel
et filii eius filii iuda quasi uir
unus ut instaurarent super eos
qui faciebant opus in templo
dei. Steterunt sacerdotes in ornatu
~~natu~~ suo cum tubis et leuite
filii asaph [...] in cimbalis ut
laudarent deum per manus da
uid regis israhel et concina=
bant in ymnis et in confessio
ne domino quoniam bonus quoniam in
secula misericordia eius super israhel. Omnis
quoque populus uociferabatur
clamore magno in laudando
dominum eo quod fundatum esset tem
plum domini. Plurimi etiam de sacer
dotibus et leuitis et principes
patrum et seniores qui prius
uiderant templum [...] cum fun
datum esset et hoc templum in ocu
lis eorum flebant uoce mag
na et multi uociferantes in le
titia et leuabant uocem nec
poterat quisquam agnoscere uocem
clamoris letantium et uocem
fletum populi. Commixtim enim
populus uociferabatur clamore magno
et uox audiebatur procul. Audierunt
autem hostes iude et beniamin quia
filii captiuitatis edificarent templum
domino deo israhel et accedentes
ad zorobabel et ad principes patrum
dixerunt eis. Edificemus uobiscum
quia ita ut uos querimus deum uestrum.
Ecce nos immolabimus uictimas
ex diebus ~~asard~~ + ~~assaradon~~ regis
assur qui adduxit nos huc. Et
dixit eis zorobabel et iosue et
reliqui principes patrum israhel
non est nobis et uobis ut edifi
cemus domum deo nostro sed nos ipsi
soli edificabimus domino deo nostro
sicut precepit nobis cirus rex per
sarum. Factum est igitur ut popu
lus terre impediret manus po
puli iude et turbaret eos edifi
cando. Conduxerunt autem ad
uersum eos consiliatores ut de
struerent consilium eorum omnibus
diebus ciri regis persarum usque ad
regnum darii regis persarum. Ca
pitulum quartum

In ~~regno~~ autem anno
asueri principio regni eius
scripserunt accusationem ad
uersus habitatores iude et ierusalem.
Et in diebus ~~artaxersis~~ scripsit
beselam mitridates et tabel
et reliqui qui erant in con
silio eorum ad artaxersem regem
persarum. Epistola autem accusationis
scripta erat sirice et legebatur
sermone siro. Reum beelthem et sam
sai scriba scripserunt unam
de ierusalem artaxersi regi huiusce
modi. Reum beelteem et samsai scri
ba et reliqui consiliatores ~~dein~~
~~et ...~~ sathei et terphalei at

[Marginal notes: "+ assaradon"; "oratio"; "+ artaxersis"; "artaxersis"; "epistolam"]

Salmanasar

pharsei, therei, babylonii, susannechei, elamite, et ceteri
de gentibus quas transtulit Asennaphar magnus et gloriosus, et habitare eos fecit in civitatibus Samarie, et in reliquis regionibus
trans flumen in pace. Hoc est exemplar epistole quam miserunt ad
eum. Artaxerxi regi, servi tui, viri qui sunt trans flumen salutem
dicunt. Notum sit regi quia
iudei qui descenderunt a te ad
nos venerunt in Ierusalem civitatem
rebellem et pessimam, quam edificant, extruentes muros eius
et parietes componentes. Nunc
igitur notum sit regi, quia si
civitas illa edificata fuerit et
muri eius instaurati, tributum
et vectigal et annuos redditus
non dabunt, et usque ad reges hec
noxa perveniet. Nos ergo memores salis quod in palacio comedimus,
et quia lesiones regis videre
nefas ducimus, idcirco misimus
et nunciavimus regi, ut recenseat
in libris hystoriarum patrum tuorum,
et invenies scriptum in commentariis, et scies quia urbs illa rebellis est, et nocens regibus et provinciis, et bella concitantur in ea
ex diebus antiquis. Quam ob rem
et civitas ipsa destructa est. Nunciamus nos regi, quoniam
si civitas illa edificata fuerit,
et muri ipsius instaurati, possessionem trans flumen non habebis.
Verbum misit rex ad Reum Beelteem
et Samsai scribam, et ad reliquos
qui erant in consilio eorum habita-

tores Samarie, et ceteris trans flumen,
salutem dicens et pacem. Accusatio quam misistis ad nos, manifeste lecta est coram me, et a me
preceptum est, et recensuerunt,
et invenerunt quoniam civitas illa a diebus antiquis adversum reges
rebellat, et seditiones et prelia concitantur in ea. Nam et reges fortissimi fuerunt in Ierusalem, qui et
dominati sunt omni regioni que
trans flumen est; tributum quoque
et vectigal et redditus accipiebant. Nunc ergo audite sententiam,
ut prohibeatis viros illos, ut
urbs illa non edificetur, donec
si forte a me iussum fuerit. Videte ne negligenter hoc impleatis,
et paulatim crescat malum
contra reges. Itaque exemplum edicti Artaxerxis regis lectum est
coram Reum et Samsai scribam
et consiliariis eorum, et abierunt
festini in Ierusalem, et ad iudeos
et prohibuerunt eos in brachio et robore. Tunc intermissum est opus
domus dei in Ierusalem, et non fiebat usque ad annum secundum regni Darii
regis Persarum. Capitulum quintum

Prophetaverunt autem Aggeus propheta, et Zacharias
filius Addo, prophetantes
ad iudeos qui erant in Iudea
et Ierusalem in nomine dei Israhel. Tunc
surrexerunt Zorobabel filius Salathiel, et Iosue filius Iosedech, et
ceperunt edificare templum dei in
Ierusalem, et cum eis prophete
adiuvantes eos. In ipso tempore

venit ad eos tantanai qui erat
dux [illegible] et stabuzanai et
consiliatores eorum/ sic que dixerunt
eis. Quis dedit vobis consilium
ut domum hanc edificaretis/ et
muros hos instauraretis/ Ad quod
respondimus eis/ que essent nomina
hominum auctorum illius edificationis/
Oculus autem dei eorum factus
est super senes iudeorum et non
potuerunt inhibere eos/ Placuitque
ut res ad darium referretur/
et tunc satisfacerent adversus accusationem
illam/ Exemplar epistole
quam misit tantanai dux regionis
transflumen/ et stabuzanai
et consiliatores eius/ arfasatei qui
erant transflumine: ad darium regem.
Sermo quem miserant ei/ sic scriptus
erat/ Dario regi pax omnis.
Notum sit regi isse nos ad iudeam
provinciam ad domum dei magni
que edificatur lapide impolito
et ligna ponuntur in parietibus/
opusque illud diligenter extruitur/
et crescit in manibus eorum/ Interrogavimus
ergo senes illos/ et diximus
eis. Quis dedit vobis potestatem
ut domum hanc edificaretis
et muros instauraretis/ Sed et nomina
quesivimus ab eis/ ut nuntiaremus
tibi/ que scripsimus nomina
eorum qui sunt principes in
eis/ Huiuscemodi autem sermonem
responderunt nobis dicentes/
Nos sumus servi dei celi et terre
et edificamus templum quod erat extructum
ante hos annos multos/
quodque rex israhel edificaverat
et extruxerat/ Postquam

autem ad iracundiam provocaverunt
patres nostri deum celi/ et tradidit
eos in manu nabuchodonosor
regis babilonis caldei/ domum
quoque hanc destruxit/ et populum eius transtulit
babilonem/ Anno autem primo
cyri regis babilonis/ cyrus rex proposuit
edictum/ ut domus dei edificaretur.
Nam et vasa templi dei aurea
et argentea/ que nabuchodonosor
tulerat de templo quod erat in ierusalem
et asportaverat ea in templum babilonis
protulit cyrus rex de templo
babilonis/ et data sunt sasabasar
vocabulo quem et principem
constituit. Dixitque ei/ hec
vasa tolle/ et vade et pone ea in
templo quod est in ierusalem/ et domus
dei edificetur in loco suo/ Tunc
itaque sasabasar ille venit et posuit
fundamenta templi dei
in ierusalem/ et ex eo edificatur usque
nunc/ et necdum completum est.
Nunc ergo si videtur regi bonum/
recenseat in bibliotheca
regis/ que est in babilone/ utrumnam
a cyro rege iussum sit ut
edificaretur domus dei in ierusalem
et voluntatem regis super hoc remittat
ad nos. Capitulum sextum

Tunc darius rex precepit
et recensuerunt in bibliotheca
librorum/ qui erant
repositi in babilone/ et inventum
est in bathanis quod est castrum
in media provincia/ volumen unum
talisque scriptus est in eo commentarius/
Anno primo cyri regis. Cyrus
rex decrevit/ ut domus dei que
est in ierusalem edificaretur in loco

ubi immolavent hostias et ut ponant fundamenta supportantia in altitudine cubitorum lx et latitudine cubitorum lx ordines de lapidibus impolitis tres et sic ordines de lignis novis sumptus autem de domo regis dabuntur sed et vasa templi dei aurea et argentea que nabuchodonosor tulerat de templo ierusalem et tulerat de babilone ea et reddant et referantur in templo ierusalem in locum suum que et posita sunt in templo dei. Nunc ergo thathanai dux regionis que est trans flumen starbuzanai et consiliarii vestri apharsacei qui estis trans flumen procul recedite ab illis et dimitte fieri templum dei illud a duce iudeorum et a senioribus eorum domum dei illam edificent in loco suo. Sed et a me preceptum est quid oporteat fieri a presbiteris iudeorum illis scilicet ut de archa regis id est de tributis que dantur de regione trans flumen studiose sumptus dentur viris illis ne impediatur opus quod si necesse fuerit et vitulos et agnos et hedos in holocaustum deo celi frumentum sal vinum et oleum secundum ritum sacerdotum qui sunt in ierusalem detur eis per dies singulos ne sit in aliquo querimonia et offerant oblationem deo celi orentque pro vita regis et filiorum eius. A me ergo positum est decretum ut omnis homo qui hanc mutaverit iussionem tollatur lignum de domo ipsius et erigatur et configatur in eo domus autem illius publicetur. Deus autem qui habitare

x ut edificetur domus dei scilicet

facit nomen suum ibi dissipet omnia regna et populum qui extenderit manum suam ut repugnet et dissipet domum dei illam que est in ierusalem. Ego darius statui decretum quod studiose impleri volo. Igitur thathanai dux regionis trans flumen et starbuzannai et consiliarii eius secundum quod preceperat darius rex sic diligenter executi sunt. Seniores autem iudeorum edificabant et prosperabantur iuxta prophetiam aggei prophete et zacharie filii addo et edificaverunt et construxerunt iubente deo israhel et iubente ciro et dario et artaxerse regibus persarum et compleverunt domum dei istam usque ad diem tertium mensis adar qui est annus sextus regni darii regis. Fecerunt autem sacerdotes et levite et reliqui filiorum transmigrationis dedicationem domus dei in gaudio et obtulerunt in dedicatione domus dei vitulos c arietes cc agnos cccc hircos caprarum pro peccato totius israhel xii iuxta numerum ~~filiorum~~ tribuum israhel. Et statuerunt sacerdotes in ordinibus suis et levitas in vicibus suis super opera dei in ierusalem sicut scriptum est in libro moysi. Fecerunt autem filii transmigrationis pascha quarta decima die mensis primi purificati enim fuerant sacerdotes et levite ~~quasi unus omnes~~ omnes mundi ad immolandum pascha universis filiis transmigrationis et fratribus suis sacerdotibus et sibi. Comederunt filii israhel qui

reversi fuerant de transmigratio
ne et omnis qui separaverat se a co
inquinatione gentium terre ad eos
ut quererent dominum deum israhel
et fecerunt sollempnitatem
azimorum septem diebus in letitia
quoniam letificaverat eos dominus
et converterat cor regis assur ad
eos ut adiuvaret manus eorum
et in opere domus domini dei israhel

Post hec autem Cap. vii.
in regno artaxer
sis regis persarum esdras filius
saraie filii azarie filii helchie
filii sellum filii sadoc filii
achitob filii amarie filii azarie
filii meraioth filii zarahie filii
ozi filii bocci filii abisue filii
finees filii eleazar filii aaron
sacerdotis ab initio ipse esdras as
cendit de babilone et ipse scriba
velox in lege moysi quam dedit
dominus deus israhel et dedit ei
rex secundum manum domini dei eius
super eum omnem petitionem eius
et ascenderunt de filiis israhel et
de filiis sacerdotum et de filiis
levitarum et de cantoribus et de
ianitoribus et de nathineis in
ierusalem anno septimo artaxersis
regis venerunt in ierusalem mense
quinto ipse est annus septimus
regis quia in primo die mensis
primi ascendere de babilone in primo
die mensis quinti venit in
ierusalem iuxta manum domini sui bo
nam super se esdras enim para
vit cor suum ut investigaret
legem domini et faceret et doceret
in israhel preceptum et iudicium

hoc est autem exemplar epistole e
dicti quod dedit rex artaxerses esdre
sacerdoti scribe erudito in sermo
nibus et preceptis domini et ceri
moniis eius in israhel artaxer
ses rex regum esdre sacerdoti scri
be legis dei celi doctissimo salutem
a me decretum est ut cuique
placuerit in regno meo de populo
israhel et de sacerdotibus eius
et de levitis ire in ierusalem tecum
vadat a facie enim regis et septem
consiliatorum eius missus es
ut visites iudeam et ierusalem in
lege dei tui que est in manu
tua ut feras argentum et aurum
quod rex et consiliatores eius spon
te obtulerunt deo israhel cuius
in ierusalem tabernaculum est et omne
argentum et aurum quodcumque invene
ris in universa provincia babilonis et
populus offerre voluerit et de sa
cerdotibus que sponte obtulerint
domui dei sui que est in ierusalem
libere accipe et studiose eme de
hac pecunia et arietes agnos
et sacrificia et libamina eorum
et offeres ea super altare tem
pli dei vestri quod est in ierusalem sed et
si quid tibi et fratribus tuis pla
cuerit de reliquo et argento
et auro ut faciatis iuxta volun
tatem dei vestri facite vasa quo
que que dantur nobis in mini
sterium domus dei tui trade in
conspectu dei in ierusalem sed et cetera
quibus opus fuerit in domo
dei tui quantumcumque necesse fue
rit expendas et dabis de thesauro et
de fisco regis et a me ego artaxer

[Marginalia: vii; sadoch; bonam; de; nathineis; septimi]

Ego rex statui atque decrevi omnibus custodibus archae publicae qui sunt trans flumen ut quodcumque petierit a vobis Ezras sacerdos scriba legis dei caeli absque mora detis usque ad argenti talenta c et usque ad frumenti coros c et usque ad vini batos c et usque ad batos olei c sal vero absque mensura omne quod ad ritum dei caeli ne forte irascatur contra regnum regis et filiorum eius vobis quoque notum facimus de universis sacerdotibus et levitis et cantoribus et ianitoribus nathineis et ministris domus dei huius ut vectigal et tributum et annonas non habeatis potestatem imponendi super eos Tu autem Ezras secundum sapientiam dei tui quae est in manu tua constitue iudices et praesides ut iudicent omni populo qui est trans flumen his videlicet qui noverunt legem dei tui sed et imperitos docete libere et omnis qui non fecerit legem dei tui et legem regis diligenter iudicium erit de eo sive in mortem sive in exilium sive in condemnationem substantiae eius vel certe in carcerem Benedictus dominus deus patrum nostrorum qui dedit hoc in corde regis ut glorificaret domum domini quae est in Hierusalem et in me inclinavit misericordiam suam coram rege et consiliariis eius et universis principibus potentibus et ego confortatus manu dei mei quae erat in me congregavi de Israhel principes qui ascenderent mecum

Capitulum viii

Hii sunt ergo principes familiarum et genealogia eorum qui ascenderunt mecum in regno artaxersis regis de Babilone De filiis finees gersom De filiis itamar daniel De filiis david arthus De filiis sechenie De filiis pharos zacharias et cum eo numerati sunt viri cl De filiis phaet moab elionai filius zare et cum eo cc viri De filiis sechenie filius ezechiel et cum eo ccc viri De filiis aden abeth filius ionathan et cum eo quinquaginta viri De filiis elam ysaias filius athalie et cum eo lxx viri De filiis saphatie zebedia filius michael et cum eo lxxx viri De filiis ioab obedia filius iehiel et cum eo cc xviii viri De filiis selomith filius iosphie et cum eo clx viri De bebai zacharias filius bebai et cum eo xxviii viri De filiis ezead iohannan filius ezetan et cum eo cx viri De filiis adonicam qui erant novissimi et haec nomina eorum eliphelech et iehiel et samaias et cum eo lx viri Congregavi autem eos ad flumen quod decurrit ad ahavua et mansimus ibi diebus tribus et quaesivi in populo et in sacerdotibus de filiis levi et non inveni ibi itaque misi eliezer et ariel et semeian et elnathan et zachariam et mesollam principes et misi eos ad eddo qui est primus in casphie loco et posui in ore eorum verba quae loquerentur ad addo et ad fratres eius nathineos in loco casphie ut adducerent nobis ministros domus dei nostri et adduxerunt nobis

principes et duces diligentes in domo dei ...

In regno artaxersis regis de babilone

primam dni dei nri bona sup
nos virum doctissimum de filiis mo
oli filii levi filii israhel et sare
biam et filios eius et fratres eius
xviii et asebiam et cum eo ysa
iam de filiis merari fratres eius
et filios eius xx et de natineis
quos dederat david et principes
ad ministeria levitarum natineos
ducentos xx omnes hii suis nominibus vo
cabantur et predicavi ibi ieiunium
iuxta flumen adaua ut affli
geremur coram domino deo nostro et
peteremus ab eo viam rectam nobis
et filiis nostris universeque substantie
nostre. erubui enim petere regem au
xilium et equites qui defenderent
nos ab inimicis in via. Dixeramus enim di
xeramus regi. manus dei nostri est
super omnes qui querunt eum in
bonitate et imperium eius et for
titudo eius et furor super omnes
qui derelinquunt eum. Ieiunavimus au
tem et rogavimus deum nostrum propter hoc
et evenit nobis prospere et separavi
de principibus sacerdotum xii sa
rabiam hasabiam et cum eis de
fratribus x appendi eis argentum
et aurum vasa consecrata domus
dei nostri que obtulerat rex et con
siliatores eius et principes eius u
niversusque israhel eorum qui in
venti fuerant et appendi in ma
nibus eorum argenti talenta dcl et vasa ar
gentea c auri c talenta et crateras aureas xx
~~...~~ quo habebant
solidos m et vasa eris fulgentis
optimi duo pulchra ut aurum et di
xi eis Vos sancti domini et vasa sancta
et argentum et aurum quod sponte
oblatum est domino deo patrum vestrorum

vigilate et custodite donec ap
pendatis coram principibus sa
cerdotum et levitarum et ducibus
familiarum israhel in ierusalem et in the
sauros domus dei Susceperunt autem
sacerdotes et levite pondus ar
genti et auri et vasorum ut de
ferrent in ierusalem domum dei nostri
Promovimus ergo a flumine adaua
duodecimo die mensis primi ut pergeremus in
ierusalem et manus dei nostri fuit super
nos et liberavit nos de manu
inimici et insidiatoris in via
et venimus in ierusalem et mansimus
ibi diebus tribus Die autem iiii
appensum est argentum et aurum
et vasa in domo dei nostri per manum
Meremoth filii urie sacerdotis et
cum eo eleazar filius phinees
cumque eis iozabed filius iosue et
noadaia filius benoi levite iuxta
numerum et pondus omnium descriptum
que est omne pondus in tempore
illo Sed et qui venerant de captivitate
filii transmigrationis obtulerunt
holocaustomata deo israhel vitu
los xii pro omni israhel arietes xcvi
agnos lxxvii hircos pro pec
cato xii omnia in holocaustum. dederunt
autem edicta regis satrapis qui
erant de conspectu regis et duci
bus transflumine et elevaverunt
populum et domum dei Capitulum ix

Postquam autem hec
completa sunt accesse
runt ad me principes dicentes Non
est separatus populus israhel et
sacerdotes et levite a populis
terrarum de abhominationibus eorum
Chananei videlicet et ethei et fere
zei et iebuzei et ammonitarum

et moabitarum egiptiorum et amorreorum. Tulerunt autem de filiabus eorum sibi et filiis suis et commiscuerunt semen sanctum cum populis terrarum. Manus autem principum et magistratuum fuit in transgressione hac prima. Cumque audissem sermonem istum scidi pallium meum et tunicam et evelli capillos capitis mei et barbe et sedi merens. Convenerunt autem ad me omnes qui timebant verbum dei israhel pro transgressione eorum qui de captivitate venerant et ego sedebam tristis usque ad sacrificium vespertinum et in sacrificio vespertino surrexi de afflictione mea et scisso pallio et tunica curvavi genua mea et expandi manus meas ad dominum deum meum et dixi. Deus meus confundor et erubesco levare faciem meam ad te quoniam iniquitates nostre multiplicate sunt super caput nostrum et delicta nostra creverunt usque ad celum a diebus patrum nostrorum. Sed et nos ipsi peccavimus graviter usque ad diem hanc et pro iniquitatibus nostris traditi sumus ipsi et reges nostri et sacerdotes nostri in manum regum terrarum et in gladium et in captivitatem et in rapinam et in confusionem vultus sicut et in die hac et nunc quasi ad parum et ad momentum facta est deprecatio nostra apud dominum deum nostrum ut dimitterentur nobis reliquie et daretur nobis paxillus in loco sancto eius et illuminaret oculos nostros dominus deus noster et daret nobis vitam modicam in servitute nostra quia servi sumus et in servitute nostra

non dereliquit nos deus deus noster Et inclinavit super nos misericordiam coram rege persarum ut daret nobis vitam et sublimaret domum dei nostri et extrueret solitudines eius et daret nobis sepem in iuda et ierusalem. Et nunc quid dicemus deus noster post hec quia dereliquimus mandata tua que precepisti in manu servorum tuorum prophetarum dicens Terram in quam vos ingredimini ut possideatis eam terra inmunda est iuxta inmunditiam populorum ceterarumque terrarum in abhominationibus eorum qui repleverunt eam ab ore usque ad os in coinquinatione sua. Nunc ergo filias vestras ne detis filiis eorum et filias eorum non accipiatis filiis vestris et non queratis pacem eorum et prosperitatem eorum usque in eternum ut confortemini et comedatis que bona sunt terre et heredes habeatis filios vestros usque in seculum. Et post omnia que venerunt super nos in operibus nostris pessimis et in delicto nostro magno quia tu deus noster liberasti nos de iniquitate nostra et dedisti nobis salutem sicut est hodie ut non converteremur et irrita faceremus mandata tua neque matrimonia iungeremus cum populis abhominationum istarum. Numquid iratus es nobis usque ad consummationem ne dimitteres nobis reliquias et salutem. Domine deus israhel iustus es tu quia derelicti sumus qui salvaremur in delicto nostro. Non enim stari potest coram te deus super hoc.

Sic ergo orante Ezra et implorante eum et flentem et iacentem ante templum dei collectus est ~~ad eum de~~ ad eum de israhel coetus grandis nimis virorum et mulierum puerorumque et flevit populus multo fletu. Capitulum [x]

Et respondit Sechenias filius Iehiel de filiis Elam et dixit Ezre: Nos prevaricati sumus in deum nostrum et duximus uxores alienas de populis terre; et nunc si est penitentia in israhel super hoc, percutiamus fedus cum domino deo nostro ut proiciamus universas uxores et eos qui de his nati sunt, iuxta voluntatem domini et eorum qui timent preceptum dei nostri; secundum legem fiat. Surge, tuum est decernere, nos ~~[illegible]~~ tecum; confortare et fac. Surrexit ergo Ezras et adiuravit principes sacerdotum et levitarum et omnem israhel ut facerent secundum verbum hoc, et iuraverunt. Et surrexit Ezra ante domum dei et abiit ad cubiculum Iohanan filii Eliasib et ingressus est illuc; panem non comedit et aquam non bibit; lugebat enim transgressionem eorum qui de captivitate venerant. Et missa est vox in Iuda et in Ierusalem et omnibus qui non venerint in tribus diebus iuxta consilium principum et seniorum auferetur decretum (?) transmigrationis. Convenerunt igitur omnes viri Iuda et Beniamin in Ierusalem tribus diebus

omnibus filiis transmigrationis ut congregarentur in Ierusalem

ipse est mensis nonus xx die mensis, et sedit omnis populus in platea domus dei trementes pro peccato et pluviis. Et surrexit Ezra sacerdos et dixit ad eos: Vos transgressi estis et duxistis uxores alienas ut adderetis super delictum israhel; et nunc date confessionem domino deo patrum vestrorum et facite placitum eius et separamini a populis terre et ab uxoribus alienigenis. Et respondit universa multitudo dixitque voce magna: Iuxta verbum tuum ad nos, sic fiat. Verumtamen quia populus multus est et tempus pluvie et non sustinemus stare foris, et opus non est diei unius vel duorum; ~~[illegible]~~ quippe plurimum peccavimus in sermone isto. Constituantur principes in universa multitudine, et omnes in civitatibus nostris qui duxerunt uxores alienigenas in temporibus statutis, et cum eis seniores per civitatem et civitatem et iudices eius ~~eius~~ donec avertatur ira dei nostri a nobis super peccato hoc. Igitur Ionathan filius Asahel et Iaasia filius Thecue steterunt super hoc, et Mesollam et Sebethai levites adiuverunt eos. Feceruntque sic filii transmigrationis, et abierunt Ezra sacerdos et viri principes familiarum in domos patrum suorum et omnes per nomina sua, et sederunt in die primo mensis decimi ut quererent rem. Et consummati sunt omnes viri qui duxerant uxores alienigenas usque ad primam diem mensis

bini et inventi sunt de filiis
sacerdotum qui duxerunt alie
nigenas uxores de filiis iosue
filii iosedech et fratres eius maa
sia et eliezer et iarib et godolia
et dederunt manus suas ut
eicerent uxores suas et pro delicto
suo arietem de ovibus offerrent
et de filiis emmer anani et zebedia et de
filiis arim masia et helia et se
meia et iehiel et ozias et de
filiis phessur helioenai maasia
ismael iezabed et elasa. et de
filiis leviatarum iozabed et semei
et celaia ipse est calita phatha
ia iuda et eliezer et de cantoribus ellisub
et de ianitoribus sellum et thelem et uri et ex israhel de
filiis pharos remeia et iezia et
melchia et beneia et de filiis
hela mathania zacharias et hy
ehiel et abdi et rimoth et helia
et de filiis zechua helioenai elia
sib mathania et ierimuth et za
bed et aziza et de filiis bebai io
hanan anania zabbai athalai
et de filiis bani mosollam et
melluch et adaia iasub et ramoth
et de filiis phaeth moab edna
et calal banaias maasias ma
thanias beseleel et bennui et ma
nasse et de filiis herem eliezer
iesue melchias semeias sime
on beniamin maloch samarias
de filiis asom mathanai mathatha
zabeth eliphelech iermai manasse
semei de filiis bani maaddi amram
et huel baneas et badaias
cheliau vania marimuth
et heliasib mathanias mathan
ai et iasi sun et bani et bennui
semei et salmias et nathan
et adaias mechne debai sisai
sarai ezrel et selemau semeria
sellum amaria ioseph de filiis nebo
iehiel mathathias zabeth
zabina ieddu et ioel banaia
omnes hii acceperunt uxores
alienigenas et fuerunt ex eis
mulieres que pepererant filios :

Incipit neemias capitulum primum

Verba neemie filii el
chie. Et factum est
in mense casleu an
no xx et ego eram
in susis castro et venit ana
nani unus de fratribus meis
ipse et viri iuda et interrogavi
eos de iudeis qui remanserant
et supererant de captivitate et
de ierusalem et dixerunt michi qui
remanserunt et relicti sunt de
captivitate ibi in provincia in af
flictione magna sunt et in ob
probrio Et murus ierusalem dissipa
tus est et porte eius combuste
sunt igni. Cumque audissem ver
ba huiuscemodi sedi et flevi
et luxi diebus multis et ieiu
nabam et orabam ante faciem
dei celi et dixi. Queso domine
deus celi fortis magne atque
terribilis qui custodis pactum
et misericordiam cum hiis qui diligunt
te et custodiunt mandata tua
fiat auris tua auscultans et
oculi tui aperti ut audias oro
nem servi tui quam ego oro co
ram te hodie nocte et die pro
filiis israhel servis tuis et con
fiteor pro peccatis filiorum israhel qui

bus precepisti tibi. Et ego et domus patris mei peccavimus; vanitate seducti sumus, et non custodivimus mandatum tuum et cerimonias et iudicia que precepisti moysi famulo tuo. Memento verbi tui quod mandasti moysi servo tuo dicens: Cum transgressi fueritis ego dispergam vos in populos; et si revertamini ad me et custodiatis precepta mea et faciatis ea, Et si abducti fueritis ad extrema celi, inde congregabo vos et inducam in locum quem elegi, ut habitaret nomen meum ibi; et ipsi servi tui et populus tuus quos redemisti in fortitudine tua magna et in manu tua valida. Obsecro domine sit auris tua attendens ad orationem servi tui et ad orationem servorum tuorum qui volunt timere nomen tuum; et dirige servum tuum hodie et da ei misericordiam ante virum hunc. Ego enim eram pincerna regis. Capitulum secundum

Factum est autem in mense nisan anno vicesimo artaxerxis regis, et vinum erat ante eum, et levavi vinum et dedi regi, et eram quasi languidus ante faciem regis. Dixitque michi rex: Quare vultus tuus tristis est, cum te egrotum non videam? Non est hoc frustra, sed malum nescio quod in corde tuo est. Et timui valde ac nimis, et dixi regi: Rex in eternum vive. Quare non meat vultus meus, quia civitas domus sepulchrorum patris mei deserta est, et porte eius combuste sunt igni? Et ait michi rex: Pro qua re postulas? Et oravi deum celi et dixi ad regem: Si videtur bonum regi et si placet servus tuus ante faciem tuam, ut mittas me in iudeam ad civitatem sepulchri patris mei, et edificabo eam. Dixitque michi rex et regina que sedebat iuxta eum: Usque ad quod tempus erit iter tuum, et quando reverteris? Et placuit ante vultum regis et misit me. Et constitui ei tempus et dixi regi: Si regi videtur bonum, epistolas det michi ad duces regionis trans flumen, ut transmittant me donec veniam in iudeam, et epistolam ad asaph custodem saltus regis, ut det michi ligna, ut tegere possim portas templi turris domus et muros civitatis et domum quam ingressus fuero. Et dedit michi rex iuxta manum dei mei bonam mecum. Et veni ad duces regionis trans flumen, dedique eis epistolas regis. Miserat autem rex mecum principes militum et equites. Et audierunt sanaballath oronites et thobias servus ammanites, et contristati sunt afflictione magna, quod venisset homo qui quereret prosperitatem filiorum israhel. Et veni in iherusalem et eram ibi tribus diebus. Et surrexi nocte ego et viri pauci mecum, et non indicavi cuiquam quid deus dedisset in corde meo ut facerem in iherusalem. Et iumentum non erat mecum nisi animal

tem sedebam. Et egressus sum per portam vallis nocte et ante fontem draconis et ad portam stercoris et considerabam murum ierusalem dissipatum et portas eius consumptas igne. Et transivi ad portam fontis et ad aqueductum regis et non erat locus iumento cui sedebam ut transiret. Et ascendi per torrentem nocte et considerabam murum et reversus veni ad portam vallis et redii. Magistratus autem nesciebant quo abissem aut quid facerem. Sed et iudeis et sacerdotibus et optimatibus et magistratibus et reliquis qui faciebant opus usque ad id locorum nichil indicaveram. Et dixi eis: Vos nostis afflictionem in qua sumus quia ierusalem deserta est et porte eius consumpte sunt igne. Venite et edificemus muros ierusalem et non simus ultra obprobrium. Et indicavi eis manum dei mei quod esset bona mecum et verba regis que locutus esset michi et aio: Surgamus et edificemus. Et confortate sunt manus eorum in bono. Audierunt autem sanaballat oronites et thobias servus ammonites et gosem arabs et subsannaverunt nos et despexerunt dixeruntque: Quid est hec res quam facitis? Numquid contra regem vos rebellatis? Et reddidi eis sermonem dixique ad eos: Deus celi ipse nos adiuvat et nos servi eius sumus. Surgemus et edificemus. Vobis autem non est pars et iustitia et memoria in ierusalem.

Capitulum iii

Et surrexit eliasib sacerdos magnus et fratres eius sacerdotes et edificaverunt portam gregis. Ipsi sanctificaverunt eam et statuerunt valvas eius usque ad turrim centum cubitorum. Et sanctificaverunt eam usque ad turrem ananeel. Et iuxta eum edificaverunt viri iericho. Et iuxta eos edificavit zachur filius amri [amri]. Portam autem piscium edificaverunt filii asnaa. Ipsi texerunt eam et statuerunt valvas eius et seras et vectes. Et iuxta eos edificavit marimuth filius urie filii accus. [Et iuxta eos edificavit mosollam filius barachie filii mezebeel. Et iuxta eum edificavit sadoch filius baana. Et iuxta eum edificaverunt thecueni. Optimates autem eorum] Et iuxta eos edificaverunt thanuei. Optimates autem eorum non supposuerunt colla sua in opere domini dei sui. Et portam veterem edificaverunt yoyada filius phasea et mosollam filius besodia [bezoyda]. Ipsi texerunt eam et statuerunt valvas eius et seras et vectes. Et iuxta eos edificaverunt meletias gabaonites et iadon meronathites viri de gabaon [gabaon] et maspha pro duce qui erat in regione trans flumen. Et iuxta eos edificavit meletias gabaonites ozyel filius araiha aurifex et iuxta eum edificavit ananyas filius pigmentarii et dimiserunt ierusalem usque ad murum platee latioris. Et iuxta eum edificavit raphaya filius ahur princeps vici ierusalem. Et iuxta eos edificavit yoyada filius aro

moth contra domum suam. Et iuxta eum edificavit accus filius asebonie. Asedia prenium (?) edificavit melchias filius ieremi et assub filius pheth moab et turrim furnorum. Iuxta eum edificavit sellum filius aloes princeps medie partis vici ierusalem ipse et filii eius et portam vallis edificavit annum et habitatores zanoe ipsi edificaverunt eam et statuerunt valvas eius et seras et vectes et mille cubitos in muro usque ad portam sterquilinii. Edificavit melchias filius rechab princeps vici betha(c)arem ipse edificavit eam et statuit valvas eius seras et vectes. Et portam fontis edificavit sellum filius cholozay princeps pagi masphat. Ipse edificavit eam et texit et statuit valvas eius et seras et vectes et muros piscine syloe in ortum regis et usque ad gradus qui descendunt de civitate david. Post eum edificavit neemias filius azboc princeps dimidie partis vici bethsur usque contra sepulcra david et usque ad piscinam que grandi opere constructa est et usque ad domum fortium. Post eum edificaverunt levite et post eos rechum filius benni.

Post eum edificavit asebias princeps dimidie partis vici ceyle in vico suo. Post eum edificaverunt fratres eorum. Bethui filius enadath princeps dimidie partis ceyle. Et edificavit iuxta eum azer filius iosue princeps masphat mensuram secundam contra ascensum firmissimi anguli. Post eum in monte edificavit baruch filius zachay mensuram secundam ab angulo usque ad portam domus eliasib sacerdotis magni. Post eum edificavit merimuth filius urie filii accus mensuram secundam a porta domus eliasib donec extenderetur domus eliasib. Et post eum edificaverunt sacerdotes viri de campestribus iordanis. Et post eum edificavit beniamin et assub contra domum suam. Et post eum edificavit azarias filius maasye filii ananie contra domum suam. Et post eum edificavit benni filius enadad mensuram secundam a domo azarie usque ad flexuram et usque ad angulum. Phalel filius ozi contra flexuram et turrim que eminet de domo regis excelsa in atrio carceris. Post eum phadaya filius pheros. Nathinei autem habitabant in ophel usque contra portam aquarum ad orientem et turrem que prominebat. Post eum edificaverunt techuei mensuram secundam e regione turris magne et eminentis usque ad murum templi. Sursum autem a porta equorum edificaverunt sacerdotes unusquisque contra domum suam. Post eum edificavit sedoch filius emmer contra domum suam. Et post eum semeya filius sechenie custos porte orientalis. Post eum edificavit ananias filius selemie et anon filius

sello sextus mensuram secundam post eum edificavit ananias mesolla filius Barachie contra gazophilatium suum post eum edificavit melchias filius aurificis usque ad domum nathyneorum et scuta vendentium contra portam iudicialem et usque ad cenaculum anguli et inter cenaculum anguli in porta gregis edificaverunt artifices et negociatores

Capitulum quartum

Factum est autem cum audisset sanabalath quod edificaremus murum iratus est valde et motus nimis subsannavit iudeos et dixit coram fratribus suis et frequentia samaritanorum quid iudei imbecilles faciunt numquid dimittent eos gentes numquid sacrificabunt et complebunt in una die Numquid edificare poterunt lapides de acervis pulveris qui combusti sunt Sed et tholias amonites proximus eius ait edificent si ascenderit vulpes transiliet murum eorum lapideum Et dixit neemias audi domine deus noster quia facti sumus despectui converte obprobrium super caput eorum et da eos in despectionem in terra captivitatis ne operias iniquitatem eorum et peccatum eorum coram facie tua non deleantur quia irriserunt nos edificantes itaque edificavimus murum et coniunximus totum usque ad partem dimidiam et provocatum est cor populi ad edificandum Factum est autem cum audisset sanabalath et tholias et arabes et amonites et azoti quod obducta esset cicatrix muri ihrlm et quod cepissent interrupta concludi irati sunt nimis et congregati sunt omnes pariter ut venirent et oppugnarent contra ihrlm et molirentur insidias Et oravimus deum nostrum et posuimus custodes super murum die ac nocte contra eos Dixit autem iudas debilitata est fortitudo portantis et humus nimia est et nos non poterimus edificare murum Et dixerunt hostes nostri nesciant et ignorent donec veniamus in medium eorum et interficiamus eos et cessare faciamus opus Factum est autem venientibus iudeis qui habitabant iuxta illos et dicentibus nobis decem vices ex omnibus locis quibus venerant ad nos statui in loco post murum per circuitum populum in ordine cum gladiis suis et lanceis et arcubus Perspexi atque surrexi et aio ad optimates et magistratus et ad reliquam partem vulgi Nolite timere a facie eorum domini memento magni et terribilis et pugnate pro fratribus vestris et filiis vestris et filiabus vestris uxoribus vestris et domibus vestris Factum est autem cum audissent inimici nostri nuntiatum esse nobis dissipavit deus consilium eorum et reversi sumus omnes ad muros unusquisque ad opus suum et factum est a die illa media pars iuvenum faciebant opus et media parata erat ad bellum et lancee et scuta et arcus et lorice

et principes post eos in omni domo
iuda et edificancium in muro
et portancium honera et inponen
cium. una manu sua faciebat
opus et altera tenebat gladium
et edificancium enim unusquisque gla
dio erat accinctus renes. Edifi
cabant et clangebant buccina
iuxta me. Et dixi ad optima
tes et ad magistratus et ad reli
quam partem vulgi. Opus grande
est et latum. et nos separati su
mus in muro procul alter ab al
tero. In loco quocumque audieritis
clangorem buccine illuc concurri
te ad nos. Deus enim noster pugnabit
pro nobis et nos ipsi faciamus
opus et media pars nostrum te
neat lanceas ab ascensu auro
re donec egrediantur astra. In
tempore illo quoque dixi populo.
unusquisque cum puero suo ma
neat in medio ierusalem et sint nobis vi
ces per noctem et diem ad operan
dum. Ego autem et fratres mei
et pueri mei et custodes qui e
rant post me non deponebamus
vestimenta nostra unusquisque tan
tum nudabatur ad baptismum. Capitulum quintum

Et factus est clamor po
puli et uxorum eius ma
gnus adversus fratres su
os iudeos et erant qui dicerent
Filii nostri et filie nostre multe sunt
nimis accipiamus pro precio eorum
frumentum et comedamus et bibi
mus. et erant qui dicerent agros
nostros et vineas nostras opponamus
et accipiamus et frumentum in
fame. Et alii dicebant mutuo

sumamus pecunias in tributa regis
demus quia agros nostros et vineas
nostras opponamus et accipiamus
frumentum in fame. Et alii dicebant
mutuo sumamus pecunias in tribu
ta regis demus quia agros nostros
et vineas et nunc sicut carnes
fratrum nostrorum sic carnes nostre sunt
sicut filii eorum ita et filii nostri sunt
Ecce nos subiugamus filios et
filias nostras in servitutem et de fili
abus nostris sunt famule et agros
nostros et vineas alii possident
et iratus sum nimis cum audis
sem clamorem eorum secundum hec ver
ba. Cogitavitque cor meum et
increpavi optimates et magistratus
et dixi eis. usuras ne singuli a
fratribus vestris exigatis. Et
congregavi adversus eos con
tionem magnam et dixi eis. Nos qui
dem redemimus fratres nostros iu
deos qui venditi fuerant genti
bus secundum possibilitatem nostram.
Et vos igitur venditis fratres
vestros et emeremus eos et siluerunt
nec invenerunt quid responderent.
Dixique ad eos. non est bona res
quam facitis. Quare non in ti
more dei vestri ambulastis ne
exprobretur nobis a gentibus
inimicis nostris. et ego et fratres
mei et pueri mei commodavimus
pecunias plurimis et frumentum
non repetamus in commune, aes alienum
concedamus quod ~~debemus~~ debetur
nobis. Reddite eis hodie agros
suos et vineas suas oliveta sua
et domos suas quin potius et centesimam
pecunie frumenti vini et olei qua

exigere solebant ab eis date pro eis. Et
dixerunt reddemus et ab eis nichil
queremus sicque faciemus ut loqueris
Et vocavi sacerdotes et adiuravi
eos ut facerent iuxta quod dixeram
Insuper et sinum meum excussi et
dixi sic excutiat deus omnem virum
qui non compleverit verbum istud
de domo sua et de laboribus suis
sic excutiatur et vacuus fiat Et
dixit universa multitudo amen
et laudavit deum Fecit ergo popu
lus sicut dictum erat. A die autem
illa qua preceperat michi rex ut
essem dux in terra iuda a vicesimo
anno usque ad annum tricesimum secundum
~~secundum~~ artaxersis regis per annos
xii Ego et fratres mei annonas
que ducibus debebantur non comedimus
duces autem primi qui fuerant an
te me gravaverunt populum et accepe
runt ab eis in pane vino et pecu
nia cotidie siclos xl Sed et mi
nistri eorum depresserunt populum E
go autem non feci ita propter ti
morem dei Quin potius in opere
muri edificavi et agrum non emi
et omnes pueri mei congregati ad o
pus erant Iudei quoque et magis
tratus Cl viri et qui veniebant
ad nos de gentibus que in circuitu
nostro sunt in mensa mea erant
Parabatur autem michi per dies sin
gulos Bos unus arietes vi electi
exceptis volatilibus et inter
dies x vina diversa et alia multa
tribuebam insuper et annonas duca
tus mei non quesivi valde enim
erat attenuatus populus. ~~memento~~
~~mei non quesivi valde enim erat~~

~~attenuatus populus~~ Memento mei
deus in bonum secundum omnia que fe
ci populo huic

Capitulum sextum

Factum est autem cum au
disset sanaballath et tho
bias et gosem arabs
et ceteri inimici nostri quod edificassem
ego murum et non esset in ipso re
liqua interruptio usque ad tempus
autem illud valvas non posue
ram in portis misit sanaballath
et gozem ad me dicens veni et
percutiamus fedus pariter in viculis
in campo uno Ipsi autem cogi
tabant ut facerent michi malum
Misi ergo ad eos nuntios dicens
Opus grande ego facio et non pos
sum descendere ne forte negliga
tur cum venero et descendero ad
vos Miserunt autem ad me secundum
hoc verbum per quater vices Et re
spondi eis iuxta sermonem prio
rem et misit ad me sanaballath
iuxta verbum prius quinta vice pue
rum suum et epistolam habebat in ma
nu scriptam hoc modo In gen
tibus auditum est et gossem di
xit quod tu et iudei cogitatis rebel
lare et propterea edificatis murum
et levare te vis super eos regem
propter quam causam et prophetas
posueris qui predicent de te in ierusalem
dicentes rex in iudea est Auditu
rus est rex verba hec et idcirco
veni nunc ut ineamus consilium
pariter Et misi ad eos dicens non
est factum secundum verba hec que tu
loqueris de corde enim tuo tu
componis hec Omnes autem hii ter
rebant nos cogitantes quod cessarent

manus meę ab opere et quiesce-
rent. Sinam ob causam magis
confortavi manus meas. Et in-
gressus sum domum Semaie fi-
lii Dalaie filii Methabel secre-
to. qui ait. tractemus nobiscum
in domo dei in medio templi
et claudamus portas edis. qui-
a venturi sunt ut interficiant
te et nocte venturi sunt ad
occidendum te. Et dixi. Num quisquam
similis mei fugit. et quis
est ut ingrediatur templum
et vivet. non ingrediar. Et
intellexi quod deus non misisset
eum. sed quasi vaticinans locutus
esset ad me. Et Tobias et Sana-
ballath conduxissent eum in
cede. Acceperat enim precium ut ter-
ritus facerem et peccarem et ha-
berent malum quod exprobrarent
michi. Memento domine mei pro
Tobia et Sanaballath iuxta opera
eorum talia. sed et Noadie prophe-
te et ceterorum prophetarum qui ter-
rebant me. Completus est autem
murus xxv die mensis Elul.
lii diebus. Factum est autem
cum audissent omnes inimici nostri ut
timerent universe gentes que
erant in circuitu nostro et conciderunt
intra semetipsos et scirent
quod a deo factum esset opus. Sed et
in diebus illis multe optimatum
Iudeorum epistole mittebantur
ad Tobiam. et a Tobia veniebant ad
eos. Multi enim erant in Iudea
habentes iuramentum eius quia gener
erat Sechenie filii Area et Io-
hanan filius eius acceperat fi-

liam Mosollam filii Barachie.
Sed et laudabant eum coram me
et verba mea nunciabant ei. et To-
bias mittebat epistolas ut terreret
me. Capitulum septimum

Postquam autem edificatus
est murus et posui val-
vas et recensui ianito-
res et cantores et levitas. pre-
cepi Anani fratri meo et Ana-
nie principi domus de Ierusalem.
Ipse enim quasi vir verax et timens
deum plus ceteris videbatur.
Et dixi eis non aperiantur porte
Ierusalem usque ad calorem solis. Cumque
adhuc assisterent clause porte sunt et
oppilate. et posui custodes de habi-
tatoribus Ierusalem singulos per vices
suas et unumquemque contra domum
suam. Civitas autem erat lata
nimis et grandis et populus
parvus in medio eius et non erant
domus edificate. Dedit autem deus
in corde meo et congregavi opti-
mates et magistratus et vul-
gus ut recenserem eos
et inveni librum census eorum
qui ascenderant primum et inven-
tum est scriptum in eo. Isti filii
provincie qui ascenderunt
de captivitate transmigrantium quos
transtulerat Nabuchodonosor rex
Babilonis et reversi sunt in Ierusalem
et in Iudeam unusquisque in civi-
tatem suam. Qui venerunt cum
Zorobabel Iosue Neemias Aza-
rias Raamias Naamani Mardo-
cheus Belsar Mesphareth Begu-
ai Naum Baana. Numerus virorum
populi Israhel. filii Phares duo

milia C lxxii filii zaphatie
CCC lxxii filii area sexcenti
lii filii phethmoab filiorum ysu
e et yoab duo milia octin
octingenti xviii filii helam mil
le octingenti liiii filii zetua
octingenti xl v filii zathay
septingenti lx filii Bani sex
centi xlviii filii Bebay sex
centi xxviii filii azgad duo
milia CCC xxii filii adonicam sexcenti lxvii filii bagoay duo milia lxvii filii addyn
sexcenti lv filii ather filii eze
chie xcviii filii asem CCC
xxviii filii besai CCC xxiiii
filii areph C xii filii gabaon
nonaginta quinque viri debethlee
et nethupha C lxxxviii viri
anathoth C xxviii viri Betha
moth xlii viri cariathiarim chef
fira et beroth septingenti et xl
iii viri Rama et gaba sexcenti
xxi viri machmas C xxii vi
ri de bethel et hay C xxiii vi
ri nebo alterius lii viri helam
alterius mille CC liiii filii arem
CCC xx filii yericho CCC xlv
filii lodadid et ono septinge
nti xxi filii senaa tria milia nongenti xxx Sacerdotes filii
ydaya in domo yosua nongenti
lxxiii filii Emer mille lii filii
phassur mille CC xlvii filii arem
mille xvii levite filii yosue et
cadymel filiorum odvia lxxiiii
cantores filii asaph C xlviii
Ianitores filii sellum filii ather
filii thelmo filii acub filii atita
filii sophai C xxxviii Nathinnei
filii soa filii asepha filii thebaoth
filii ceros filii sia filii phadon filii leba
filii agaba filii selmai filii anan filii ged
del filii gaher filii raaia filii rasim
filii necoda filii gezem filii aza
filii phasea filii besai filii mu
num filii nephusim filii bechbuc fi
lii acupha filii assur filii besluth
filii mahida filii arsa
filii bercos filii sisara filii
thema filii nesia filii athipha
filii servorum salomonis filii sothay
filii sophoreth filii pherida filii
yahala filii dercon filii ged
del filii saphatia filii athyl filii
phochereth qui erat ortus ex
sebaim filio amon omnes nathinnei
et filii servorum salomonis CCC
lxxxxii hii sunt autem qui as
cenderunt dethelmela thelar
sa cherub addon et emer et
non potuerunt indicare domum
patrum suorum et semen suum
utrum ex ysrahel esset filii dalaya
filii thobia filii necoda sexcenti
xlii Et de sacerdotibus filii
abia filii accos filii berzelay qui
accepit de filiabus Berzelay galaadi
tis uxorem et vocatus est no
mine eorum Hii quesierunt
scripturam suam in censu et non
invenerunt et eiecti sunt de
sacerdocio Dixit quod athersatha
eis ut non manducarent de sanc
tis sanctorum donec staret sacer
dos doctus et eruditus Omnis
multitudo quasi vir unus xlii mi
lia CCC lx absque servis et
ancillis eorum qui erant vii milia
CCC xxxvii Et inter eos cantores
et cantatrices CC xlv Cameli
CCCC xxxv Asini vi milia sep

tricentas xxx^ta vo milli de prin
cipibus et familiarum dederunt [impensas]
in opus dei Athersatha dedit
in thezaurum auri dragmas
mille phyalas quinquaginta
Tunicas sacerdotales quingentas
xxx Et de principibus fami
liarum dederunt in thezaurum
operis auri dragmas xx milia
et argenti minas duo milia
CC Et quod dedit reliquus po
pulus auri xx milia drag
mas et argenti minas duo
milia et tunicas sacerdotales
lxvii habitaverunt autem sacer
dotes et leuite et ianitores
et cantores et reliquum vulgus
et nathinei et omnis israhel
in civitatibus suis Capitulum viii

Et venerat mensis
septimus scenophegie
sub esdra et neemia
filii autem israhel erant in ci
vitatibus suis Congregatus
que est omnis populus quasi vir
unus ad plateam que est an
portam aquarum et dixerunt
Esdre scribe ut afferret librum
legis moysi quam preceperat dominus
israheli Attulit ergo esdras
sacerdos legem coram multi
tudine virorum et mulierum
cunctisque qui poterant intelligere
in die prima mensis septimi Et
legit in eo aperte in platea que
erat ante portam aquarum de
mane usque ad meridiem in con
spectu virorum atque mulierum
et sapientium et aures omnis
populi erant erecte ad librum

Stetit autem esdras scriba super
gradum ligneum quem fecerat
ad loquendum Et steterunt iuxta
eum mathathia et semeia et a
nia et uria et helchia et maa
sia ad dexteram eius et ad sinis
tram phadaya misael melchia
et assum et asephdana zacha
ria et mozolla et aperuit Es
dras librum coram omni populo
super universum enim populum emine
bat Et cum aperuisset eum ste
tit omnis populus et benedixit
esdras domino deo voce magna Et
respondit omnis populus amen a
men elevans manus suas et
incurvati sunt et adoraverunt
deum proni in terram Porro iosue et
Baany [Banay] et reba [zereya] et ya
myn acubon septay odia ma
asia celita azarias yezabeth anan
phalaya leuite silentium facie
bant in populo ad audiendam
legem populus autem stabat
in gradu suo Et legerunt in li
bro legis dei distincte et aperte
ad intelligendum et intellexerunt
cum legeretur Dixit autem neemi
as ipse est athersatha et esdras
sacerdos scriba et leuite inter
pretantes universo populo dies
sanctificatus est domino deo
nostro Nolite lugere et nolite fle
re Flebat autem omnis populus
cum audiret verba legis Et di
xit eis ite et comedite pingu
ia et bibite mustum et mit
tite partes eis qui non preparaverunt
sibi quia sanctus dies domini est et
nolite contristari Gaudium enim

dni est fortitudo vra leuite at
silencium faciebant in omni po
pulo dicentes Tacete quia dies
sanctus est et nolite dolere A
bijt itaq omnis populus ut come
det et biberet et mitteret partes
et faceret leticiam magnam quia in
tellexerunt uerba que docuerat
eos Et in die secundo Congre
gati sunt principes familiarum
uniuersi populi sacerdotes et leui
te ad esdram scribam ut inter
pretaretur eis uerba legis Et
inuenerunt scriptum in lege pre
cepisse dominum in manu moysi ut habitent
habitent filij israhel in thaberna
culis in die sollempni mense vij°
et ut predicent et diuulgent vo
cem in uniuersis urbibus suis et
in ierusalem dicentes Egredimini in
montem et afferte frondes oliue et frondes ligni pulcerrimi frondes
et ramos psalmbo et palmarum myrti et
et frondes ligni nemorosi ut
fiant thabernacula sicut scriptum
est Egressus est populus et
attulerunt fecerunt q sibi thab
nacula unusquisq in domate
suo et in atrijs suis et in atrijs
domus dei et in platea porte a
quarum et in platea porte effraym
Fecit ergo uniuersa ecclesia eorum qui
redierant de captiuitate thab
nacula et habitauerunt in thab
naculis Non enim fecerant a
diebus yozue filij nun taliter talia
filij israhel ad diem illum Et
fuit leticia magna nimis Le
git autem in libro legis dei per
dies singulos a die primo usq
ad diem nouissimum et fecerunt

sollempnitatem vij diebus decem
et in die viij° collecta iuxta ri
tum Capitulum nonum xiiij
In die autem xxiiij° mensis
huius conuenerunt filij israhel
in ieiunio et in saccis et humus
super eos Et separatum est semen
filiorum israhel ab omni filio alie coram domino
nigena et steterunt et confi
tebantur peccata sua et iniquita
tes patrum suorum Et consurre
xerunt ad standum et legerunt
in uolumine legis domini dei sui
quater in die et quater in nocte
confitebantur et adorabant dominum
deum suum Surrexit autem super
gradum leuitarum yosue et Ba
ani cedimel sebinabam sara
baias Banathanany et iuda
maueriunt uoce magna dominum
deum suum Et dixerunt leuite
yosue et cedymiel Bam asse
bya serebya adaia sebna fa
taya Surgite benedicite domino
deo uestro ab eterno usq in eternum
Et benedicant nomini glorie tue
excelso in omni benedictione et
laude Et dixit Esdras tu ipse
domine solus tu fecisti celos celorum
et omnem exercitum eorum terram
et uniuersa que in ea sunt ma
ria et omnia que in eis sunt
Et tu uiuificas omnia hec et exer
citus celi te adorat Tu ipse
domine qui elegisti abram abram
et eduxisti eum de igne cal
deorum et posuisti nomen
eius abraham et inuenisti cor
eius fidele coram te et percus
sisti cum eo fedus ut dares

et terram chananei ethei amo
rei et ferezei et iebusei et ge
rgesei ut dares semini eius et im
plesti uerba tua quoniam iustus es
et uidisti afflictionem patrum
nostrorum in egypto clamoremque
eorum audisti super mare rubrum
et dedisti signa et portenta in
pharaone et in uniuersis seruis eius
et in omni populo terre illius
Cognouisti enim quia superbe
egerunt contra eos et fecisti
tibi nomen sicut in hac die et
mare diuisisti diuisisti ante eos
et transierunt per medium maris
in sicco persecutores autem eorum
proiecisti in profundum quasi lapi
dem in aquas ualidas et in co
lumpna nubis ductor eorum fu
isti per diem et in columpna
ignis per noctem ut appa
reret eis uia per quam ingredie
bantur Ad montem quoque synai de
scendisti locutusque es cum eis
de celo et dedisti eis iudicia rec
ta et legem ueritatis cerimonias
et precepta bona et sabbatum sanc
tificatum tuum ostendisti eis
et mandata et cerimonias et le
gem precepisti eis in manu moy
si serui tui panem quoque de celo
dedisti eis in fame eorum et
aquam de petra eduxisti eis
sitientibus Et dixisti eis ut in
grederentur et possiderent terram
super quam leuasti manum tuam
ut traderes eis Ipsi uero et patres
nostri superbe egerunt et indura
uerunt ceruices et non audierunt
mandata tua et noluerunt au

dire et non sunt recordati mi
rabilium tuorum que feceras eis
et indurauerunt ceruices suas et
dederunt caput ut conuerterentur
ad seruitutem suam quasi per con
tentionem Tu autem domine pro
picius et clemens et misericors
et longanimis et multe miseratio
nis non dereliquisti eos Et qui
dem cum fecissent sibi quidem
uitulum conflatilem Et dixissent
iste est deus tuus qui eduxit
te de egypto feceruntque blasphe
mias magnas tu autem in mi
sericordiis tuis multis non dimi
sisti eos in deserto Columpna nu
bis non recessit ab eis per diem
ut duceret eos in uiam et columpna
ignis in nocte ut ostenderet eis
iter quo ingrederentur Et spiri
tum bonum dedisti qui doceret
eos et manna tuum non prohibuis
ti ab ore eorum Et dedisti eis
aquam in siti xl annis pa
uisti eos in deserto nichilque eis
defuit uestimenta eorum non
inueterauerunt et pedes eorum non
sunt attriti Et dedisti eis regna
et populos et partitus es eis sor
tes Et possederunt terram seon
et terram og regis basan Et
filios eorum multiplicasti sicut
stellas celi et adduxisti eos ad
terram de qua dixeras patribus
eorum ut ingrederentur et pos
siderent Et uenerunt filii et pos
sederunt terram et humiliasti eos
coram eis habitatores terre chananeos
et dedisti in manu eorum re
ges eorum et populos terre ut

faceret eis sicut placebat eis. Cepe-
runt itaque urbes munitas et hu-
mum pinguem et possederunt do-
mos plenas cunctis divitiis: cis-
ternas ab aliis fabricatas, vineas
et oliveta et ligna po-
mifera multa. et comederunt et
saturati sunt et impinguati sunt
et habundaverunt divitiis deliciis
in bonitate tua magna. Provoca-
verunt autem te ad iracundiam et
recesserunt a te et proiecerunt legem
post terga sua et prophetas tuos oc-
ciderunt qui contestabantur
eos ut reverterentur ad te. Feceruntque
blasphemias grandes et de-
disti eos in manu hostium suorum
et afflixerunt eos. et in tempore
tribulationis clamaverunt ad te et
tu de celo audisti et secundum misera-
tiones tuas multas dedisti eis
salvatores qui salvarent eos de
manu hostium suorum. Cumque re-
quievissent, reversi sunt ut fa-
cerent malum in conspectu tuo et
dereliquisti eos in manu inimicorum
suorum et possederunt eos. Con-
versi sunt et clamaverunt ad te. Tu
autem de celo audisti et liberasti
eos in misericordiis tuis multis
temporibus et contestatus es eos
ut reverterentur ad legem tuam. Ipsi
vero superbe egerunt et non audi-
erunt mandata tua et in iudi-
ciis tuis peccaverunt que faciet ho-
mo et vivet in eis. Et dederunt humerum
recedentem et cervicem suam indu-
raverunt nec audierunt. Et protraxi-
sti super eos annos multos et con-
testatus es eos in spiritu tuo per ma-

num prophetarum tuorum et non
audierunt et tradidisti eos in ma-
nu populorum terrarum. In mise-
ricordiis autem tuis plurimis
non fecisti eos in consumptionem nec
dereliquisti eos qui deus miserato-
rum et clemens tu es. Nunc ita-
que deus noster deus magne fortis
et terribilis custodiens pactum
et misericordiam. Ne avertas a facie tua
omnem laborem qui invenit nos
reges nostros et principes nostros
et sacerdotes nostros et prophetas
nostros et patres nostros et omnem
populum tuum a diebus regis
Assueri usque ad diem hanc. Et
tu iustus es in omnibus que vene-
runt super nos quia veritatem fe-
cisti. Nos autem impie egimus.
Reges nostri principes nostri sacer-
dotes nostri et patres nostri non
fecerunt legem tuam et non
attenderunt mandata tua et
testimonia tua que testificatus
es in eis. Et ipsi in regnis
suis bonis et in bonitate tua
multa quam dederas eis et in ter-
ra latissima et pinguissima
quam tradideras eis in conspectu
eorum non servierunt tibi nec
reversi sunt a studiis suis pessi-
mis. Ecce nos ipsi hodie servi
sumus et terra quam dedisti patri-
bus nostris ut comederent panem
eius et que bona sunt eius et
nos ipsi servi sumus in ea. Et fru-
ges eius multiplicantur regibus
quos posuisti super nos propter pecca-
ta nostra et corporibus nostris dominantur
et iumentis nostris secundum volunta-

tem suam et in tribulacione ma
gna sumus. Super omnibus ergo
hiis nos ipsi percutimus fedus
et scribimus et signant hiis prin
cipes nostri levite nostri et sacer
dotes nostri. Capitulum decimum

Signatores autem fuerunt
Neemias athersata fi
lius ythelay. Et sede
chias saraias azarias ieremias
phesur amaria melchia actus
sebonia melnarc imnuth obdy
as daniel gethon Baruch mo
sola abia myamin may mazia
galguai semeia hii sacerdotes por
ro levite yosue filius azarie
Beyna de filiis enay cmaday
cedymel et fratres eorum sechenia
edenia celyta phalaya ana
mitha robozebya zachur sar
bia sabanya odyabany baluym
Capita populi pheros pheth mo
ab elam zecthubam bony azgat
bebay adonia begday adyn a
ter ezechia azur edonia ashu
besay ares mathoth nebay me
phya mosolam assyr mezysabel
sadoch ydna phelthia anamyn
azee ezub aloes phalcha sso
beth asebna mathsya ythaia
et hannan melnarc Bana et
reliqui de populo sacerdotes
levite ianitores et cantores
nathynei et omnes qui se sepa
raverunt de populis terrarum
ad legem dei uxores eorum fi
lii eorum et filie eorum. Omnis
qui poterat sapere spondentes
pro fratribus suis optimates eorum
et qui veniebant ad pollicendum

et iurandum ut ambularent in lege
dei quam dederat in manu moy
si servi dei ut facerent et custodi
rent universa mandata domini dei
nostri et iudicia eius et cerimo
nias eius et ut daremus fili
as nostras populo terre et filias
eorum non acciperemus filiis nostris
populi quoque terre qui impor
tant venalia et omnia ad usum
per diem sabbati ut vendant non
accipiemus ab eis in sabbato et
in die sanctificata et dimittemus
(anni) vii et exactionem universe ma
nus. Et statuemus super nos pre
cepta ut demus terciam partem
sicli per annum ad opus dei nostri
ad panes propositionis et ad sacri
ficium sempiternum et in holocaustum
sempiternum in sabbatis in kalen
dis in sollempnitatibus et in sanc
tificatis et pro peccato ut exoretur pro israel
et in omnem usum domus dei
nostri. Sortes ergo misimus super
oblatione lignorum inter sacerdo
tes et levitas et populos ut
inferrentur in domum dei nostri per
domos patrum nostrorum per tem
pora a temporibus anni usque ad
annum ut arderent super altare domini
dei nostri sicut scriptum est in le
ge moysi et ut afferemus primo
genita terre nostre et primitiva
universi fructus omnis ligni ab
anno ad annum in domo domini
et primitiva filiorum nostrorum et pe
corum nostrorum sicut scriptum est in
lege moysi. Et primitiva boum
(ovium) nostrorum et ovium nostrorum ut offe
rantur in domo dei nostri sacerdotibus

qui ministrant in domo dei nostri
Et primicias ciborum nostrorum et liba
minum et poma omnis ligni vini
decime quoque et olei afferemus
sacerdotibus ad gazophilatium dei
nostri et decimam partem terre nostre
levitis ipsi levite decimas accipi
ent ex omnibus civitatibus operum
nostrorum Erit autem sacerdos fi
lius aaron cum levitis in decimis
levitarum et levite offerent deci
mam partem decime sue in domum
dei nostri ad Gal gazophilatium in
domo thezauri ad gazophilatium
enim deportabunt filii israhel et fi
lii levi primicias frumenti vini
et olei et ibi erunt vasa sancti
ficata et sacerdotes et cantores
et ianitores et ministri et non dimit
temus domum domini dei nostri Cap

H abitaverunt autem XI.
principes populi in ierusalem +
Reliqua vero plebs misit
sortem ut tolleret unam partem
de decem qui habitaturi essent in
ierusalem in civitatem sanctam Novem vero
partes in civitatibus Benedixit au[tem]
populus omnibus viris qui se spon
te obtulerunt ut habitarent in
ierusalem Hii sunt itaque principes pro
vinciarum qui habitaverunt in ierusalem
et in civitatibus iuda habitavit
unusquisque in possessione sua in
urbibus suis israhel sacerdotes
levite nathinei et filii servorum
salomonis Et in ierusalem ha
bitaverunt de filiis iuda et de filiis
Beniamin de filiis iuda athayas
filius azya filii zacharie filii ama
rie filii saphatie filii malaleel De

filiis phares maasia filius baruch
filius colozai filius azya filius daia
filius ioiarib filius zacharie filii si
lonites Omnes filii phares qui ha
bitaverunt in ierusalem cccc lxviii vi
ri fortes Hii sunt autem filii Be
niamin sellum filius mosolla
filius ioed filius phadaya filius
colaya filius maasia filius ethe
el filius eththoya et post eum gel
bay sellay nongenti xxviii Et
Ioel filius zechri prepositus eorum
et iuda filius senuya super civi
tatem secundus Et de sacerdotibus
ydaya filius ioarib iachym sara
ya filius elchia filius mesollam
filius sadoch filius meraioth fi
lius achitob princeps domus dei
et fratres eius facientes opera
templi octingenti xxii. Et aday
a filius ieroam filius phelelia
filius amasi filius zacharie fi
lius phessur filius melchie et fra
tres eius principes patrum cc
xlii. Et amasia filius azriel fi
lius aasi filius mosollamoth
filius emer et fratres eorum pote
tes nimis c xxviii. et prepositus
eorum abdyel filius potentium
Et de levitis semeias filius asob
filius azricam filius asobia fi
lius Boni filius sabati et io
zabeth super opera que erant foris
secus in domo dei a principibus
levitarum et mathanias filius
mycha filius zebdei filius asaph
princeps ad laudandum et confite
ndum in oratione Et bothbecia secundus
de fratribus suis et abda filius amu
ui filius gallal filius ydithun De

Margin notes: 86 — decima pars populi sorte et habitabat in ierusalem civitate. Novem vero sup[…] — sabatai

+ optimates absque sorte in medio populi habitabant Feli. […]

leuite in ciuitate sancta CC lx
xx iiii^{or} Et ianitores acob tal
mo et fratres eorum qui custodie
bant hostia C lxxii et reliqui
ex israhel sacerdotes et leuite in
vniuersis ciuitatibus iuda vnus
quisque in possessione sua et na
thinei qui habitabant in offel
et sya et gaspha de nathineis
et episcopus leuitarum in ierusalem azy fi
lius Bani filius azabye filius
mathanie filius miche de filiis
asaph cantores in ministerio domus
dei preceptum quippe regis super
eos erat Et ordo in cantatori
bus per dies singulos et fathathia
filius mesezebel de filiis zara filii
iuda in manu regis iuxta omne
verbum populi in domibus per os
regiones eorum de filiis iude ha
bitauerunt in cariath arbe et in
filiabus eius et in syceleg et in
mochona et in filiabus eius et
in Remo et in sara et yrimuth
zanoe adelam et in villis earum
lachis et in regionibus eius A
zecha et in filiabus eius Et ma
serunt in Bersabee usque ad val
lem ennon filii autem Beniamin
ageba neemas et aia et bethel
in filiabus eius anatoth neba
inania azor rama gethachayrim
adyd seboyim nebalaloderh ono
valle artificum Et de leuitis por
tiones iuda et Beniamyn Capitulum

XII.

Hy sunt autem sacerdo
tes et leuite qui ascen
derunt cum zorobabel
filio salatiel yosue seraia iemi
as Esdra Amari meluch attus
sechenia Reuum merimuth addo
gethon abya miamin madya Belga
semaya et yoarib yadaia sellum
amoch elchya ydaya Isti princi
pes et fratres eorum in diebus yo
sue Porro leuite iessua benny ce
dymiel serabya Iuda machayas
super hymnos ipsi et fratres eorum et
Bethbena atque etham fratres eorum
vnusquisque in officio suo yosue
autem genuit yoachym yoachym
genuit eliazib Elyazyb genuit
yoyada Ioyada genuit yonatha
yoathan genuit yeddea In diebus
autem yoachym erant sacerdo
tes principes familiarum saraie
amarie ieremias ananias esdra
mosola amaria yohanan sebe
nye et osephanim edna marayoth
elchy adue zacharia gethon mo
sebam abye zechrym miamin my
lium et moazie felthi belge sama
semeye yonathan yoarib ma
thanay yadie azei asebay amo
cebez elchye assebya yadaie na
thanael leuite in diebus eliazib
et yoyada et yonam et reddoa
scripti principes familiarum et
sacerdotes in regno darii perse fi
lii leui principes familiarum scrip
ti in libro verborum dierum et usque
ad dies yonathan filii eliasib et
principes leuitarum assebya sere
bya yessue filius cedymiel et fratres
eorum per vices suas ut laudarent
et confiterentur iuxta preceptum
dauid viri dei et obseruarent ea
per ordinem mathanya et bethbenia
obedya mosolam telmon acub
custodes portarum et vestibulorum

ante ptas hii in diebus yoachy
filii yesue filii yozedech et in die
bus neemie ducis et Esdre sac
dotis scribe q in dedicatione aut
muri irlm requisierunt levitas
de omnibus locis suis ut adducerent
eos in irlm et facerent dedicaco
et leticiam in graciarum accione in
cantico in cymbalis in psalteriis
et cytharis Congregati sunt eo
filii cantorum et de campestribus
circa irlm et de villis nechoffati
et de domo galgal et de regionibus
gelba et de az ma neth qui villas
edificaverunt sibi cantores in circui
tu irlm et mundati sunt sacerdo
tes et levite et mundaverunt popu
lum et portas et murum Ascende
autem feci principes iuda sup mu
rum et statui duos choros lauda
cium magnos Et ierunt ad dex
tram sup murum ad portam sterqui
linii Et ibat post eum yosyas
et media pars principum iuda a
zarias Esdra et mozolam iuda
et Beniamin semei et ieremia
Et de filiis sacerdotum in tubis za
charias filius yonathan filius se
meye filius machanie filius zethur
filius asaph fres eius semetia
et azarel malalay anay nathana
el et iuda et anany in vasis ca
ticis david viri dei Esdras quoq
scriba ante eos foris et contra
eos ascenderunt in gradibus civi
tatis david in ascensu muri sup
domum david Et sup portam aqua
rum ad orientem Et chorus scds g
cias referencium ibat ex adverso
et ego post eum et media ps

populi sup murum et sup turrim
furnorum et usq ad murum altissi
mum et sup portam effraym
et sup portam antiquam et sup
portam piscium et turrim ananeel
et turre emath et usq ad portam
gregis et steterunt in porta cus
todie steterunt q duo chori lau
dancium in domo dei et ego et di
midia pars magistratuum mecum
et sacerdotes elyachym maasya
mymyamin mychea elyonay za
charia anania in tubis et maa
sia et semeya et eleazar et azy et
yohanan melchiam et elam et
ezer Et clare cecinerunt cantores
et yezraia prepositus et ymolaverunt
in die illa victimas magnas
et letati sunt deus enim letifica
verat eos leticia magna Sed et ux
ores eorum et liberi gavisi sunt
et audita est leticia irlm procul
Recensuerunt quoq in die illa vi
ros sup gazophilacia thezauri
ad libamina et ad primicias et ad de
cimas ut introferret p eos prin
cipes civitatis in decore graciaz
actionis sacerdotes et levitas q
letatus est iuda in sacerdotibus
et levitis constantibus Et custo
dierunt observacionem dei sui et ob
servacionem expiacionis et cantores
et ianitores iuxta preceptum da
vid et salomonis filii eius quia in
diebus david et asaph ab exor
dio erant principes constituti
cantorum in carmine laudancium
et confitencium deo Et omnis isrl
in diebus zorobabel et in diebus
neemie dabat ptes cantoribus

et ianitoribus per dies singulos
et sanctificabant levitas et le
vite sanctificabant filios Aa
ron Capitulum xiii

In die autem illo lectum est in vo
lumine moysi audiente populo
Et inventum est in eo scriptum
quod non debeant introire Ammo
nites et moabites in ecclesiam
dei usque in eternum eo quod non oc
currerunt filiis israhel cum pane
et aqua et conduxerunt adversus
eum Balaam ad maledicendum
ei Et convertit deus maledictionem
in benedictionem Factum est autem
cum audissent legem separaverunt
omnem alienigenam ab israhel et super
hoc erat eliasib sacerdos qui e
rat positus in gazophilacio dei
nostri et proximus thobie fuit Fecit
ergo sibi gazophilacium grande et
ibi erant ante eum reponentes
munera thus et vasa et decimam
frumenti vini et olei partes levita
rum et cantorum et ianitorum et pri
mitias sacerdotales In omnibus
autem hiis non fui in ierusalem quia
anno xxxii artaxersis regis
babilonis veni ad regem Et in
fine dierum rogavi regem et
veni in ierusalem et intellexi malum
quod fecerat eliasib thobie ut
faceret ei thezaurum in vestibulis
domus domini dei et malum mi
chi visum est valde Et proieci
vasa domus thobie foras de ga
zophilacio precepique et mundave
runt gazophilacia Et retuli ibi
vasa domus dei thobie foras de
Gazophilacio precepique et munda
verunt gazophilacia Et retuli ibi
ibi vasa domus dei sacrificium
et thus Et cognovi quod partes
levitarum non fuissent date et fu
gisset unusquisque in regionem suam
de levitis et cantoribus et de hiis
qui ministrabant et egi causam adver
sus magistratus et dixi quare de
reliquimus domum dei Et congre
gavi eos et feci stare in stationi
bus suis Et omnis iuda apporta
bat decimam frumenti et vini et
olei in orrea Et constituimus su
per orrea selemiam sacerdotem et
sadoch scribam et phadaiam de
levitis et iuxta eos anan filium
zacchur filium mathanie quoniam fide
les comprobati sunt et ipsis cre
dite sunt partes fratrum suorum Me
mento mei deus meus pro hoc et
ne deleas miserationes meas quas
feci in domo dei mei et in ceremo
niis eius Capitulum xiiii

In diebus illis vidi in iuda calca
tes torcularia in sabbato por
tantes acervos et honerantes
super asinos vinum et uvas
et ficus et omne honus infe
rentes in ierusalem in die sabbati
Et contestatus sum ut in die
qua vendere liceret venderent et ty
rii habitaverunt in ea inferentes
pisces et omnia venalia Et ven
debant in sabbatis filiis iuda et
ierusalem et obiurgavi optimates
iuda et dixi eis que est hec res
mala quam vos facitis et profa
natis diem sabbati Numquid non
fecerunt hec patres Et adduxit
deus noster super nos omne malum hoc

et super civitatem hanc Et vos ad
ditis iracundiam super israel
violando sabbatum Factum est
itaque cum quievissent porte ihe
rusalem die sabbati dixi et clau
dite et clauserunt et precepi ut
non aperirent usque post sabbatum
Et de pueris meis constitui su
per portas ut nullus inferret onus
in die sabbati et manserunt ne
gociatores et vendentes universa
venalia foris ierusalem semel et bis
et contestatus sum eos et dixi
Quare manetis ex adverso muri
si secundo feceritis manum mit
tam in vos itaque ex tempore illo
non venerunt in sabbato Di
xi quoque levitis ut mundarentur
et venirent ad custodiendas
portas et sanctificandum diem sab
bati Et pro hoc ergo memento mei
deus et parce michi secundum multi
tudinem miseracionum tuarum Sed et
in diebus illis vidi iudeos du
centes uxores azotidas ammoniti
das et macsitidas et filii eorum
ex media parte loquebantur azo
tice et nesciebant loqui iudaice
et loquebantur iuxta linguam populi et populi Et obiurgavi eos et maledixi Et ceci
di ex ipsis viros et decalvavi eos
et adiuravi in deo ut non darent
filias suas filiis eorum Et non
acciperent de filiabus eorum filiis
suis et sibi met dicens Numquid
non in huiuscemodi re peccavit
salomon Rex israhel Et certe
in gentibus multis non erat
Et posuit eum ~~multis~~ deus re
gem super omnem israhel Et ipsum
~~[illegible]~~ duxerunt ad peccatum mulieres

ergo secundum

\+
Rex filio ei et dilectus deo suo erat

alienigene Numquid et nos inobedi
entes faciemus omne malum
grande hoc ut prevaricemur in
deo nostro et ducamus uxores
peregrinas De filiis autem ioya
da filii eliasib sacerdotis mag
ni gener erat sanabalath ho
ronites quem fugavi a me Re
cordare domine deus meus
adversus eos qui polluunt sacer
docium iusque sacerdotale et levi
ticum Igitur mundavi eos ab om
nibus alienigenis et constitui
ordines sacerdotum et levitarum
unumquemque in ministerio suo et in
oblacione lignorum in temporibus
constitutis et in primiciis Memen
to mei deus meus in bonum A
men Explicit Neemias Incipit
Esdras iii.

Et fecit
iosias pascha
in ierusalem domino
et ymolavit
phase xiiii luna
primi men
sis statuens sacerdotes per vi
ces stolis amictis in templo
dei Et dixit levitis sacris ser
vis israhel ut sanctificarent
se deo in posicione sancte arche
domini in domo quam sanctifica
vit salomon filius david Rex
Non erit vobis tollere super hu
meros eam Et nunc deservite do
mino deo vestro et curam agite
gentis illius israhel ex parte re
gis secundum pagos et tribus ves
tras secundum scripturam david re
gis israhel et secundum magnifi
cenciam salomonis filii eius ab

in templo et secundum particulam
principatus patrum uestrorum
eorum qui stant in conspectu
fratrum filiorum israhel immolate pas
cha et sanctificamini et fratres
uestros parate secundum preceptum domini
per [datum] factum est moysi **Capitulum**

Et donauit yosias secundum
in plebem que inuenta
est oues agnorum et
edorum et caprarum xxx milia
et uitulos tria milia. hec de
regalibus data sunt secundum pro
missionem populis et sacer
dotibus in pascha oues numero
duo milia ac uitulis ccc. Et ye
domias et semeyas et natha
nael fratres et azarias et ezy
bel et torobaym phase oues
quinque milia uitulos quingen
tos. Et hec cum feruent elegan
ter steterunt sacerdotes et leui
te et habentes ozyam per tribus
et secundum partes principatus pa
trum in conspectu populi offe
rebant domino secundum ea que in
libro moysi scripta sunt. Assa
uerunt phase igne sicut offe
rebant et hostias coxerunt
in emol et ollis cum beniuole
tia. Et attulerunt omnibus qui
erant explebe et post hoc pa
rauerunt sibi et fratribus suis
filiis aaron. Et sanctificatores
filias et offerebant super ordine
secundum preceptum dauid et azaph
et zacharias et iedinus qui erat
a rege et hostiarii per singulas
ianuas ita ut nec preuaricarentur
unusquisque speciem fratres enim eorum

pararent eis et consummatum est
quod pertinebant ad sacrificium
domini in die illa et fecerunt pha
se et offerebant hostias super altare domini
iuxta preceptum regis
yosie. Et egerunt filii israhel
qui inuenti sunt in tempore
illo phase et idem festum azi
morum per dies septem. Et non est
celebratum phase tale in israhel
a temporibus samuelis prophete et
omnes reges israhel non celebra
uerunt tale pascha quale egit yosi
as et sacerdotes et leuite et iu
dei et omnis israhel qui inuenti
sunt in quo memoratione celebr
solum anno regnante yosia ce
lebratum est phase. Et directa
sunt opera yosie in conspectu
domini dei sui in corde pleno ti
mentis et que certa illum qui
scripti sunt in istiuus templis
de eis hii permanunt quinque reli
giosi sunt in decem porum ge
te et que non quiescerunt uba
dum super israhel **Capitulum xxxv**

Et post omnem actum yo
sye ascendit pharao
rex egipti ueniens ad
ducem in carcamis super eufra
ten. Et exiuit obuiam illi yos
as et misit rex egipti dicens
Quid michi et tibi est rex iude
Non sum adte missus sed super eu
fraten cum bellum meum est
festinas descende et non est
reuersus yosias super currum
sed expugnare eum conabatur
non attendens uerbum prophete
ex ore domini qui constituit ad eu

macedam

bellum in campo mecedans et
descenderunt principes ad rege(m)
yosiam Et dixit rex pueris su
is amouete me a pugna infir
matus sum enim valde et sta
tim amouerunt eum pueri sui
de acie Et descendit super currum
suum secundum perueniens ierlm
vita functus est et sepultus
est in paterno sepulcro et in iude
a lugebant yosiam qui pre
sedebant cum uxoribus lame(n)
tabantur enim usque in hunc di
em Et datum est hoc fieri sem
per in omne genus israhel hec
autem sunt scripta in libro hy
storiarum regum iude in singu
la gesta Actus yosye est gloria
et intellectus eius in lege domini
quia ea gesta sunt ab eo et que
non sunt in libro regum isrl
et iude

Capitulum quartum

Et assumentes qui erant
ex gente yeconia filium
yosie constituerunt rege(m)
pro yosia patre suo cum esset annorum
xxiij et regnauit super israhel
mensibus tribus et amouit eum
rex egipti ne regnaret in ierusalem
multauit gentem argenti talen
ta c et auri talentum unum Et
constituit rex egipti yoachim
regem fratrem eius regem iudee
et ierusalem et alligauit magistratus
yoachim zaracellem fratrem suum
apprehendens reduxit egipto an
norum erat yoachim xxv cum
regnaret in terra iuda et in ierusalem
et fecit malum in conspectu domini

Capitulum quintum

Post hunc autem ascen
dit nabuchodonozor
Rex de babylone et alli
gans eum in aereo in lamecto[?]
duxit in babyloniam Iram de in
mundicia eius et irreligiositate
scriptum est in libro temporum
regum Et regnauit yoachim
filius eius pro eo Cum autem con
stitutus esset erat annorum viij
Regnauit autem menses tres
et x dies in ierusalem et fecit ma
lum in conspectu domini Et post an
num mittens nabuchodonozor
transmigrauit eum in babyloni
am simul cum sacris vasis domini
Et constituit sedechiam Regem
iuda in ierusalem cum esset annorum
xxj Regnauit autem annis
xj et fecit malum in conspec
tu domini et non est veritus a ver
bis que dicta sunt a Jeremia prophe
ta ex ore domini Et adiuratus a
rege nabuchodonozor per nomen domini
discessit et indignata ceruice sua
et corde suo transgressus est legi
tima domini dei israhel Et du
ces populi domini multa inique
gesserunt et impie egerunt
super omnes immundicias gentium
et polluerunt templum domini quod fac
tum erat in ierusalem Et misit
deus patrum suorum per ange
lum suum reuocare eos propter quod
parceret eis et tabernaculo suo ipsi
vero subsannabant eum in an
gelis suis Et qua die locutus
est dominus erant illudentes pro
phetas illius Quo adusque ad ira
cundiam concitatus est super gen

vinculo

tem suam pro eo quod in religiositate
eorum fecit ascendere reges caldeorum
hii occiderunt iuvenes illorum in
gladio in circuitu templi eorum
sancti et non pepercerunt iuve
ni et virgini et seni et adoles
centi sed omnes traditi sunt in ma
nus eorum Et omnia sacra va
sa domini et regales apotecas
vestimentes tulerunt in Baby
loniam et incenderunt domum
domini et demollierunt muros ierusalem
et turres eius incenderunt in
igne consummaverunt omnia hono
rifica illius et ad nichilum redege
runt et reliquos a gladio in Ba
bilonem duxit Et erant servi illi usque
regnarent perse in repletione ver
bi dei in ore Jeremie quousque be
nigne ageret terra sabbata sua

Capitulum sextum

Omni tempore desolacionis sue
sabatizavit in aplica
cione annorum lxx Regnante ty
ro rege persarum in consumatione
ubi domini in ore Jeremie suscitavit
dominus spiritum tyri regis persarum
et predicavit in toto regno suo
simul per scribens dicens hec dicit
Rex persarum tyrus Me constituit
regem orbis terrarum dominus
israhel dominus excelsus Et sig
nificavit michi sibi edificare
domum in ierusalem que est in iudea
si quis est ex gente vestro domini
ipsius sit cum eo ascendat
in ierusalem Quot quot ergo circa
loca habitant adiuvent eum
qui sunt in loco ipso in auro et
argento in dacionibus cum equis
et iumentis cum aliis que secundum
vota apponuntur in edem domini
que est in ierusalem Et stantes prin
cipes tribuum pagorum iudee et
tribu Benjamin sacerdotes et
levite quos excitavit dominus
ascendere et edificare domum domini
que est in ierusalem et que erat
in circuitu eorum adiuvit in
omni argento et auro eius et
iumentis et votis quam plurimis
multorum quorum sensus excitatus
est et Rex tyrus protulit vasa
sacra domini que transtulit nabu
chodonozor ex ierusalem et consecra
vit ea in solo suo ydolo Et pro
ferens ea rex persarum tradi
dit mitridato qui erat super the
zauros ipsius per hunc tradita
sunt salmanazaro presidi iudee
horum autem hic numerus libationum
argentea duo milia pl et alia
vasa mille Omnia autem vasa
aurea et argentea quinque milia
et quadringenta
cccc lx Renotata sunt salma
nazaro simul cum hiis qui ex
captivitate babylonie in ierusalem

Capitulum vii

In artaxersis
regis persarum temporibus
conscripserunt ei de hiis qui ha
bitabant in iudea et ierusalem
Balsamus et mitridatus
et sabellius et rathimus Bal
temus samellius scriba et reli
qui inhabitantes in samaria
et ceteris locis subiectam epi
stolam Regi artaxersi domine
pueri tui rathimus ab accidenti
bus et salbellius scriba et re
liqui curie tue iudices in celes

syria et fenice. Et nunc notum sit domino regi quoniam iudei qui ascenderunt a vobis ad nos venientes in ierusalem civitatem refugam et pessimam edificant fora eius et muros et templum suscitant. Quod si civitas illa et muri consummati [susstati] fuerint tributa non sustinebunt impendere sed etiam regibus resistent. Et quia id agitur circa templum recte habere arbitrati sumus non despicere hoc ipsum sed notum facere domino regi ut si videbitur regi queratur in libris patrum tuorum et invenies in admonitionibus scripta de hiis et scies quia civitas ista fuit refuga et reges et civitates concuciens et prelia committens in ea ab evo ob quam causam civitas ista deserta est. Nunc ergo notum facimus domine rex quoniam si civitas ista edificata fuerit et huius muri erecti fuerint descensus tibi non erit in celesyriam et fenicem. Capitulum viii.

Tunc rescripsit rex rathimo qui scribebat accidentia et beltumio et salbelio scribe et aliis constitutis et habitantibus in syria et fenice hec que subiecta [scripta] sunt. Legi epistolam quam misistis michi. Precepi ergo inquiri et inventum est quia civitas illa est ab evo resistens [regibus] et homines refuga et prelia in ea efficientes et reges fortissimi erant in ierusalem dominantes et tributa exigentes a celesyria et fenice. Nunc ergo precepi prohibere homines illos edificare civitatem et providere ne quid ultra fiat sed nec procedant in plurimum exequia sunt malicie ita ut [frenos] et regibus molestia importent. Tunc recitatis hiis que a rege artaxerse scripta erant rathimus et sabellius scriba et qui cum hiis constituti erant iungentes festinanter venerunt in ierusalem cum equitatu et turba et agmine ceperunt prohibere edificantes et vacabant ab edificatione templi in ierusalem usque secundo anno darii regis persarum. Capitulum nonum.

Rex darius fecit cenam magnam omnibus vernaculis suis et omnibus magistratibus medie et persis et omnibus purpuratis et pretoribus [pretoribus] et consulibus et prefectis sub illo ab india usque ethiopiam c xxvii provinciis. Et cum manducassent et bibissent et saciati essent recedebant. Tunc darius rex ascendit in cubiculum suum et dormivit et expergefactus est. Tunc illi tres iuvenes corporis custodes qui custodiebant corpus regis dixerunt alter ad alterum: Dicamus unusquisque sermonem qui prevaluerit et cuius apparuerit sermo sapientior alterius dabit illi rex darius dona magna purpura cooperiri et in auro bibere et super aurum dormire et currum aureum frenis et cydarim byssinam et torquem circa collum et secundo loco sede

De fortitudine vini, de fortitudine regis, et de fortitudine mulierum et veritatis hic ... in capitulo ...

bitur a dario propter sapientiam
suam et cognatus darii voca-
bitur. Tunc scribentes singu-
li suum verbum signaverunt et posue-
runt sub cervical darii regis.
Et dixerunt cum surrexerit
rex dabunt illi scripta sua. Et
quemcumque iudicaverit rex de tribus
et magistratus persidis quia verbum
eius sapientius est, ipsi dabitur
victoria sicut scriptum est. Unus
scripsit forte est vinum. Alius
scripsit fortior est rex. Tertius
scripsit fortiores sunt mulieres,
super omnia autem vincit veritas.
Et cum surrexit rex acce-
perunt scripta sua et dederunt
illi et legit. Et mittens voca-
vit omnes magistratus persarum
et medorum et purpuratos et
pretores et prefectos et sederunt
in consilio et lecta sunt coram
eis. Et dixit vocate adolescen-
tes et ipsi indicabunt verba sua.
Et vocati sunt et introierunt.
Et dixit illis indicate nobis
de hiis que scripta sunt. Et cepit
primus qui dixerat de fortitudine
vini et dixit viri quomodo prevalet
vinum omnibus hominibus qui bi-
bunt illud seducit mentem. Iste
et regis et orphani facit men-
tem vanam itemque servi ac liberi
pauperis ac divitis et omnem
mentem convertit in securitatem
et iocunditatem et non meminit
omnem tristitiam et debitum et om-
nia precordia facit honesta et
non meminit regem neque magis-
tratum et omnia per talenta facit loqui

et non meminerunt cum biberint ami-
citiam nec fraternitatem. Et post
non multum sumunt gladios et
cum a vino exsurrexerint et quie-
verint et non meminerunt que
egerunt. O viri non prevalet vi-
num qui sic cogit facere et tacu-
it hoc dicto. Et incohavit secun-
dus qui dixit de fortitudine re-
gis. O viri non prevalent homi-
nes qui terram et mare obtinent
et omnia que sunt in eis. Rex
autem super omnia prevalet et do-
minatur eorum et omne quodcumque
dicit eis faciunt. Et si mittit eos
ad bellandum vadunt et demo-
liuntur montes et muros et tur-
res iugulant homines et verba
regis non preterierunt. Nam si vi-
cerint afferunt regi omnia que-
cumque predati fuerant ipsi et om-
nia alia. Et alii qui non militant
neque pugnant et colunt terram
rursum cum fuerint metentes
afferunt tributa regi et ipse
unus solus. Et si dixit occidere
occidunt. Si dixit remittere remit-
tunt. Dixit percutere percutiunt.
Si dixit exterminare exterminant. Dixit
edificare edificant. Dixit exci-
dere excidunt. Dixit plantare
plantant. Et omnis plebs et vir-
tutes eius audiunt et super hoc
ipse recumbit et bibit et dor-
mit. Hii autem custodiunt circu-
itu eum et non possunt ire sin-
guli facere opera sua sed nec in dic-
to inobaudientes sunt ei. Viri quo-
modo non prevalet rex qui sic di-
ffamatur et tacuit. Tertius qui

dixit de mulieribus et veritate hic est zorobabel. Cepit loqui. Viri et non magnus rex et multi homines nec vinum precellit. Quis ergo qui dominatur eorum. Capitulum decimum

Nonne mulieres genuerunt regem et omnem populum qui dominatur mari et terre et ex illis nati sunt. Et ipse educaverunt eos qui plantaverunt vineas ex quibus vinum fit et ipse faciunt stolas omnium hominum et ipse faciunt gloriam omnibus hominibus et non possunt homines separari a mulieribus. Si congregaverint aurum et argentum et omnem rem speciosam et viderint mulierem unam bono habitu et bona specie omnia hec relinquentes in ea intendunt et aperto ore conspiciunt et eam alliciunt magis quam aurum et argentum et omnem rem preciosam. Homo suum patrem relinquit qui enutrivit illum et suam regionem et ad mulierem coniungitur et cum muliere remittit animam et neque patrem meminit neque matrem neque regionem. Et hinc oportet nos scire quoniam mulieres dominantur vobis. Nonne doletis et accipit homo gladium suum et vadit in via facere furta et homicidia et mare navigat et flumina et leonem videt et in tenebris ingreditur et cum furtum fecerit et fraudes et rapinas amabili sue affert. Et iterum homo diligit uxorem suam magis quam patrem et matrem et multi dementes facti sunt propter suas uxores et servi facti sunt et multi perierunt et iugulati sunt et peccaverunt propter mulieres. Et nunc credite michi quia magnus est rex in potestate sua super quem omnes regiones verentur tangere eum. Videbam autem Apemen filiam Bettatis mirifici concubinam regis sedentem iuxta regem ad dexteram et auferentem dyadema de capite regis et imponentem sibi et palmis cedebat regem de sinistra manu et super hoc aperto ore intuebatur eam et si arriserit ei ridet. Etiam si indignata fuerit ei blanditur donec reconcilietur ei in gratiam. O viri non sunt fortiores mulieres. Magna est terra excelsum est celum que ista agunt. Et tunc rex et purpurati intuebantur in alterutrum. Et inchoavit loqui de veritate. O viri nonne fortes sunt mulieres. Magna est terra excelsum est celum et velox cursus solis convertitur in gyro celi in locum suum in uno die. Nonne magnificus est qui hoc fecit et veritas magna et fortior omnibus. Omnis terra veritatem invocat celum etiam eam benedicit et omnia opera moventur et tremunt eam et non est cum ea quicquam iniquum. Iniquus rex inique mulieres iniqui omnes filii hominum et iniqua omnia illorum

operum et non est iniquum veritas et in sua iniquitate peribunt et veritas manet et invalescit in eternum et vivit et obtinet in secula seculorum nec est apud eam personas neque differentias sed que iusta sunt facit omnibus iniustis ac malignis Et omnes benignantur in operibus eius et non est in iudicio eius iniquum et fortitudo et regnum et potestas et maiestas omnium evorum Benedictus deus veritatis Desiit loquendo Et omnes populi clamaverunt et dixerunt magna est veritas et omnibus prevalet Tunc rex ait + Regi memor esto voti quod vovisti edificare Ierusalem in die qua regnum accepisti et omnia vasa que accepta sunt ex Ierusalem remittere que separavit Cyrus qui mactavit Babiloniam et vovit remittere ea ibi Et tu vovisti edificare templum quod incenderunt Ydumei quando exterminata est Iudea a Caldeis Et nunc hoc est quod postulo ut facias votum quod vovisti regi celi ex ore tuo

+ ei pete si quid vis amplius quam que scripta sunt et dabo tibi quemadmodum inventus es sapientior et proximus mihi sedebis et cognatus meus vocaberis Tunc dixit regi memor esto etc.

Capitulum xi.

Tunc surrexit rex Darius et osculatus est eum et scripsit epistolas ad omnes dispensatores et purpuratos ut deducerent eum et omnes qui cum illo erant in Syria et Fenice et Lybano et scripsit epistolas ut traherent ligna cedrina a Libano in Ierusalem ut edificarent cum eo civitatem Et scripsit omnibus Iudeis qui ascendebant a regno in Iudeam pro libertate omnem potestatem et magistratum et prefectum non supervenire ad ianuas eorum et omnem regionem quam obtinuerant esse immunem eis et Ydumei relinquant castella que obtinent Iudeorum et in structura templi dare per singulos annos talenta xx usque dum perficeretur et super altarium holocaustomata hostie sicut habent preceptum cottidie alia talenta x offerre per singulos annos omnibus qui procedunt a Babilonia condere civitatem ut esset libertas tam ipsis quam filiis eorum et omnibus sacerdotibus qui precedunt Scripsit autem et libertatem ad sacrum stolam ut deserviret Et Levitis precepit dare precepta usque in diem qua consummabitur domus domini in Ierusalem et construeretur Et omnibus custodientibus civitatem scripsit dare eis sortem et stipendia et dimisit omnia vasa que separavit Cyrus a Babylonia et omnia quecumque dixerat rex Cyrus etiam ipse precepit fieri et mitti in Ierusalem Et cum processisset ille adolescens elevans faciem in Ierusalem benedixit regem celi et dixit A te est victoria et a te est sapientia et claritas et ego servus tuus sum Benedictus es qui dedisti michi sapientiam et tibi confiteor domine patrum nostrorum Et accepit epistolas et profectus

est in babiloniam et venit et
nunciavit fratribus suis om-
nibus qui fuerunt in babilo-
nia
Et benedixerunt deum patrum suorum
qui dedit illis remissionem et
refrigerium ut ascenderent et e-
dificarent in ierusalem templum ubi
nominatum est nomen eius in
ipso exaltaverunt cum musicis
et leticia diebus octo Capitulum xii.

Post hec autem electi
sunt ut ascenderent prin-
cipes pagorum domus
patribus suas et uxores illorum
et filii et filie eorum et servi et
ancille ipsorum et pecora illorum
Et darius rex misit una cum
eis equites mille donec deduce-
rent eos in ierusalem cum pace et
cum musicis et cum tympanis
Et omnes fratres erant ludentes et
fecit eos ascendere simul cum eis
Et hec sunt nomina virorum qui
ascenderant in pagos in tribubus
et in partem principatus ipsorum
Sacerdotes filii finees Ihesus fi-
lius yozie yozedech yoachim
filius zorobabel filii salatiel de
domo david ex progenie phares
Tribus autem iuda que locu-
ta est sub dario rege persarum
sermones mirificos Secundo
autem anno regni ipsius mense
primo Sunt autem hii qui ex iudea
ascenderant de captivitate tran-
smigracionis quos transmigra-
vit rex nabuchodonosor rex babilo-
nis in babilonem et reversus est
in ierusalem et reliquit partem iudee
unusquisque in civitate sua qui

venerunt cum zorobabel et ihesu
neemias aremes clymeo Ra-
maneo mardacheo de elesp-
ro [illegible] olio rotho
nia unus de principibus eorum
et nuns ab gentilibus eorum
ex prepositis eorum Filii phares
duo milia clxxii. Filii ares
tria milia l vii. Filii phemo
C xlii. Filius ihesu et yoabes
mille ccc ii Filii deum duo
milia cccc lxx Filii tow
ba [illegible] quinque. Filii daunta C
lxxiiii. Filii zebeth [illegible] xxiiii.
Filii cham xxxiiii Filii zoro-
bar duo milia lxxvii. Filii ad
iiii [illegible] lxi. Filii azeberte
C viii Filii azo et zelas C
vii. Filii azaroth iii xxxix
Filii rebdabone C xxxii. Fi-
lii anamie C xxx Filii azoli
Filii marsar iii xxii. Filii
yabarus xxv Filii sepholemo
C xxiii. Filii nepobais lv Fi-
lii hbanatus C lviii. Filii toe-
tanus C xxx. Filii octarsapias
qmeno dierius et inodie C
CCC xxii. qui ex cosmas et
gabea et zetri qui ex besselle-
mon et ceagge lxxv qui ex
bastarim C xxii Cum ex be-
thonobes lv Filii lipsis lv Fi-
lii labomy CCC lviii. Filii sy-
them CCC lxx. Filii zadom
et dyonius CCC lxxvii. Fi-
lii ericus mille C xlv. Filii
anaias CCC lxx Sacerdotes
Filii redub redud Filii emeri
Filii chasyb CCC lxxii. Filii
emerus CC lii. Filii sasur

CCC lviij filii carte CC xx
iiij levite filii ihu in cadmel
et Banius et servias et edi
as lxxiiij^or Omnis numerus a xij
anno xxx milia CC xl duo
filii sacerdotum qui psallebant
in templo filii azaph C xxviij
hostiarii filii esmeni filii ater
filii amon filii acuba topa
filii tobi omnes xxxij Sacer
dotes servientes in templo filii
sel filii gaspha filii tabloth fi
lii carie filii su filii helkie fi
lii labana filii athomata filii
acub filii uta filii ceta filii a
gab filii obay filii ana filii
cana filii an filii radyn filii
dessannyn filii nebota filii cas
sebo filii gaze filii ezay filii
sinoy filii atren filii nastrem
filii azyana filii namey filii
nasysym filii acusa filii agus
ta filii aziri filii saryrum fi
lii phasilon filii meda filii su
sa filii thareth filii Baruth
filii saree filii coes filii nae
sieth filii agista filii podesso
lona filii eis filii azophetth fi
lii phanda filii cely phacareth
filii dedon filii casael filii ze
phay filii agisya filii phacareth
filii sabatha filii sarenoth
filii maalsith filii ame filii
saphim filii addus filii suba
filii robotis filii saphat filii
addus filii suba filii malmo
omnes sacerdotes servientes et
pueri salomon CCCC lxxx
ij. Hii sunt filii qui ascenderunt
a thermel et thersas principes

eorum karmela et caroth et non
potuerunt edicere civitates suas
et progenies quemadmodum
fuissent ex ysrahel filii dalan
filii tuban filii necodaym et
de sacerdotibus qui fungebantur
sacerdocio et non sunt inventi
filii obya filii achises filii addin
qui accepit unam uxorem ex
filiabus phargaley et vocati
sunt nomine eius et horum que
sita est generacio scripta in re
tractu non est inventa et pro
hibiti sunt sacerdocio fungi Et
dixit illis neemias et astarias
ne participarent sancta donec ex
surgat pontifex doctus in os
tensionem et veritatem Omnis ys
rahel erat xxij milia exceptis
servis et ancillis xlij milia
CCC sexaginta horum et ancille vij
milia CCC xxxvij. Cantores
et cantrices CC lxv. Cameli CC
CC xxxv. Equi vij^m milia sex
ij CC xlv. Subiugalia quinque
milia xxv. Et de prepositis super
magos dum venirent in tem
plum dei quod erat in ierusalem vo
verunt suscitare templum in loco suo se
cundum virtutem et dare in tem
plum thezaurum ad opus sacrum
auri mnas xv milia et stolas
sacerdotales C et inhabitaverunt
sacerdotes et levite et qui ex
tiererunt ex plebe in ierusalem et in
regione et sacri cantores et ho
stiarii et omnis ysrahel in regio
nibus suis instante autem vij^o
mense Cum essent filii ysrahel
unusquisque in suis rebus Conve

venerunt unanimes in atrium quod
erat ante portam orientalem
et surrexit Josue filius Josedech
et fratres eius sacerdotes et zo
robabel filius salatiel et eius
fratres et edificaverunt altare ut offer
rent super illud holocaustomata
que in libro moysi hominis dei pre
scripta sunt. Et convenerunt ad eos
ex aliis nationibus terre et ex
[illegible] sacrarium in loco suo ab
sentes terre et offerebant hostias
et holocaustomata domino ma
tutina et egerunt scenophegia
et diem sollempnem sicut scrip
tum est in lege et sacrificia co
tidie sicut oportebat et post
hec oblationes institutas in hosti
as sabbatorum et neomeniorum
et dierum sollempnium omnium sanc
tificatorum et quot volebant
domino a neomenia vii mensis
~~ceper~~ ceperunt hostias offer
re domino et templum domini no
dum erat edificatum et dederunt
pecuniam lapidariis et fabris
et potum et pabula cum gau
dio sydoniis et tyriis ut transfer
rent eis de libano trabes cedri
nas ad yoppen portum secundum de
cretum quod scriptum erat eis a cy
ro rege persarum. Capitulum ·xiii·

Et in secundo anno ve
nientes in templum dei
in ierusalem mense secundo
inchoaverunt zorobabel filius sala
tiel et Josue filius Josedech
et fratres ipsorum et sacerdotes
et levite et omnes qui aderant
de captivitate in ierusalem et funda
verunt dei templum in novilunio secundi
mensis secundi anni cum venisset
in iudeam et ierusalem et statuerunt
levitas a xx annis super opera
domini et stetit Josue et filius eius
et fratres et omnes levite conspiran
tes ad exercitationem legis et faci
entes opera in domo domini et statu
erunt sacerdotes habentes sto
las cum tubis et levite filii a
saph habentes s cymbala lauda
tes dominum in [illegible] domus
dei. Et venerunt de sacerdotibus
et levitis et presidentibus secundum
pagos senioribus qui viderant
pristinam domum et ad templi edi
ficationem cum clamore et planc
tu magno et multi cum tubis
et gaudio magno in tantum
ut populus non audiret tu
bas propter planctum populi.
Tuba enim erat canens mag
nifice ita ut longe audiret
et audierunt inimici iude tri
bus et beniamin et venerunt
scire que esset vox tubarum. Et
cognoverunt quoniam qui erant
ex captivitate edificant templum
domino deo israhel et accedentes
ad zorobabel et ihesum et prepositi
tos pagorum dixerunt eis. edifi
cabimus una vobiscum similiter
enim audivimus dominum vestrum et
ipsi [illegible] vidimus a diebus asba
[illegible] regis assiriorum qui trans
migravit huc. Et dixit illis
zorobabel et Josue principes
pagorum israhel. Non est vob
et nobis edificare domum dei
nostri nos enim edificabimus domino

soli

deo israhel sicut et que precepit
nobis Rex cyrus persarum Gen-
tes autem terre incubantes
hys qui sunt in iudea et Sena-
tes opus edificacionis et impedi-
as et populos adducentes pro-
hibebant eos edificare Et ag-
gressuras exercentes impediebant
ne consummaret edificium omni
tempore uite cyri regis et pro-
traxerunt structuram per byen-
nium usque addarium regem ad
dary regnum Capitulum xiiij

In secundo autem anno dary
regis prophetauit aggeus et
zacharias filius adden prophe-
te in iudea et ierusalem in nomine
domini dei israhel super eos Tunc
stans zorobabel filius sa-
latiel et iesus yozedech in-
choauit edificare domum domini
que est in ierusalem Cumque adessent
eis prophete domini et adiuuarent
eos In illo tempore venit ad eos
sysonnes subregulus syrie et fe-
nicis et Sathrabozanes et soda-
les eius et dixerunt eis Quo
precipiente vobis domum hanc
edificatis et tectum istud et a-
lia omnia perficitis et qui sunt
structores qui hoc edificant Et
habuerunt graciam visitacione fac-
ta super eos qui erant ex capti-
uitate a domino seniores iu-
deorum Et non sunt impediti
edificare donec significetur dario
de omnibus istis et responsum accipe-
tur Exemplum epistole quam mise-
runt dario Sysones subregu-
lus syrie et fenice et Straboza-
nes et sodales eius in syria et
fenice presides regi dario salu-
tem Omnia nota sint domino
regi quia cum aduenissemus
in regione iudee et introissemus
in ierusalem edificantes domum dei ma-
gnam et templum ex lapidibus
politis magnis et preciosis
in atriis imponentibus et opera illa
instanter fieri et suffragari et
prosperare in manibus eorum et
in omni gloria quam diligentissime
perfici Tunc interrogauimus seni-
ores dicentes quid permittente
vobis edificatis domum istam
et opera hec fundatis Ideo au-
tem interrogauimus eos ut notum
faceremus tibi homines et prepositos
et nomina scripturarum et prepositorum
postulauimus illos At illi responderunt
nobis dicentes Nos sumus ser-
ui domini qui fecit celum et terram
et edificabatur hec domus ante
istos annos multos a rege is-
rahel magno et fortissimo et
consummata est Et quia patres
nostri exacerbantes erant et pec-
cauerunt in deum israhel tradi-
dit eos in manum nabuchodono-
zor regis Babilonie regis cal-
deorum et domum istam demo-
lientes incenderunt et popu-
lum captiuum duxerunt in babi-
lonem Capitulum xv

In primo anno regnante cyro
rege babilonis scripsit Rex
cyrus domum hanc edificare
et illa sacra vasa aurea et
argentea que extulerit rex
nabuchodonozor de domo que

est in ierlm et consecrauerat ea
in suo templo quod erat in babylo
nia et tradita sunt zorobabel
et salmanazar subregulo Et p
ceptum est eis ut offerent hec
uasa et reponerent in templo quod
erat in ierlm Et templum ipsum di
edificare in loco suo Tunc salma
narius subiecit fundamenta domus
dni que est in ierlm et exinde
usque hodie edificatur et non acce
pit consummacionem Nunc ergo si
iudicetur o Rex et perquiratur
in regalibus bibliotecis tyri re
gis que sunt in babilonia Et
si inuentum fuerit consilio tyri
regis ceptam esse structuram do
mus dni que est in ierlm et iu
dicabitur a domino rege nro scri
bat de hiis nobis Tunc rex dari
us precepit inquiri in bybliotecis
et inuentum est in ebathanis opido
quod est in medya regione locus
unus in quo scripta erant ista An
no primo regnante tyro Rex tyrus
precepit domum domini edificare
que est in ierlm ubi incendatur
ignis assiduo Cuius altitudo sit cu
bitorum lx et latitudo cubitorum
lx quadratum lapidibus pollitis
tribus et meano ligneo eiusdem re
gionis et inpendia dari de domo
tyri regis et sacra uasa domus
dni tam aurea quam argentea que
extulit nabuchadonozor de do
mo que est in ierlm ubi erant
posita ut ponantur illic Et pre
cepit curam agere sysenne subre
gulum syrie et fenice et satra
buzaniam et sodales eius et

qui erant ordinati in syria et
fenice presides et qui erant ut
abstinerent se ab eodem loco et
ego quoque precepi in totum edifi
care et prospexi ut adiuuet eos
qui sunt ex captiuitate iudeorum
donec consummet templum edis
dni et a uexacione tributorum sy
rie edes et fenices diligenter quan
titatem dare hiis omnibus ad sa
crificium dni zorobabel prefecto thauros
uos arietes et agnos similiter
aut frumentum et sal et uinum
et oleum instanter per singulos
annos sicut sacerdotes qui sunt
in ierlm dictauerint consumi
cottidie sine ulla dilatione ut
offerantur libationes domino deo
summo pro rege et pueris eius et
orent pro ipsorum uita et denun
cietur ut quicunque transgressi fu
erint aliquid ex hiis que scripta
sunt aut spreuerint accipiatur
lignum de suis propriis et suspen
datur et bona ipsorum regi a
scribantur Propterea et deus cuius
nomen inuocatum est ille ex
terminet omnem regem et gentem
qui manum suam extenderit prohibere
aut male tractare domum domi
illam que est in ierlm Ego dari
us rex decreui diligentissime
secundum hec fieri Capitulum xvij

Tunc sysenes subregulus
celesyrie et fenicis et
satrabuzanes et sodales
eius obsecuti hiis que a dario
rege decreta erant insistebat
sacris sanctis operibus diligentis
sime cooperantes cum senioribus

iudeorum et principibus seniorum
et prosperata sunt sacro sancta
opera prophetantibus aggeo et za-
charia prophetis Et construxerunt pre-
ceptum domini dei israhel Et exce-
pto cyri et darii et artaxersis
regis persarum Et consummata
est domus ista usque ad tertiam
et xx^am diem mensis adar sexto
anno darii regis Et fecerunt
filii israhel sacerdotes et levite
et ceteri qui erant ex captivita-
te qui appositi sunt secundum ea que
scripta sunt in lege moysi. Et
obtulerunt in dedicatione templi
domini thauros C arietes CC ag-
nos CCCC Et edos pro peccato domini
super israhel xii secundum numerum tri-
buum israhel Et steterunt sacer-
dotes et levite amicti stolis per
tribus super omnia opera domini dei
israhel secundum librum moysi Et hos-
tiarii per singulas ianuas et ege-
runt filii israhel qui erant ex
captivitate illud phase xiiii luna
mensis primi. quod sanctificata sunt
sacerdotes et levite. et omnes filii
captivitatis non sunt simul
in sanctificati quia levite omnes
simul sanctificati sunt. Et immo-
laverunt phase universi filii capti-
vitatis et fratribus suis sacerdoti-
bus et semet ipsis. et manduca-
verunt filii israhel qui erant
ex captivitate omnes qui rema-
serant ab omnibus coinquinationi-
bus terre gentium querentes dominum
et celebraverunt diem festum
azimorum vii diebus epulantes
in conspectu domini qui convertit

cor regis assyriorum in eos ut confor-
taret manus eorum ad opera
domini dei israhel post hunc reg-
nante artaxerse rege persarum rege
accessit esdras filius azarie filii
Helchie filii salomee filii sadoc
filii acitob filii amerie filii aza-
rie filii Boccy filii abisue filii
finees filii eleazari filii aaron
summi sacerdotis. hic esdras as-
cendit in lege moysi que data
est a domino israhel dicere et facere
et dedit ei rex gloriam quia inve-
nisset gratiam in omni dignitate
et desiderio in conspectu eius Et
ascenderunt simul cum ipso ex
filiis israhel et sacerdotibus et
levitis et sacris cantoribus te-
mpli et hostiariis et servis templi
in ierusalem Capitulum vii

In anno vii regnante ar-
taxerse in quinto mense hic
annus septimus est regni Exeun-
tes enim de Babilone novi-
lunio quinto mense venit
in ierusalem iuxta precepta illius prosperi-
tatem itineris a domino ipso postu-
lantes hic enim esdras mag-
nam disciplinam obtinebat ne pre-
termitteret quidquam eorum que
esset legis domini et preceptis in do-
cendo universum israhel omnem
iustitiam et iudicium Accedentes
autem qui scribebant scripta ar-
taxersis regis tradiderunt scriptum
quod venerat ab artaxerse rege
ad Esdram sacerdotem et docto-
rem legis domini cuius subiectum scrip-
tum est exemplum. Rex artaxer-
ses Esdre sacerdoti et lectori le-

+ adar

ianuas

+ in

humanior

gis dni salutem hu memor ego
iudicavi etiam universis petentibus
eis quod desiderant ex gente iu-
deorum sua sponte et ex sacerdo-
tibus et levitis qui sunt in regio
meo comitari tecum in ierusalem. Qui-
cumque ergo cupiunt ire tecum conveni-
ant et proficiscantur sicut pla-
cuit michi et septem amicis me-
is consiliariis ut visitent ea
que aguntur secundum iudeam et ierusalem
observantes sicut habes in lege domini
et ferant munera domino israhel
que vovi ego et amici in ierusalem. Et
omne aurum et argentum quod in-
ventum fuerit in regione Babilonie
domino in ierusalem cum illo quod do-
natum est pro ipsa gente in tem-
plo domini quod est in ierusalem ubi colliga-
tur hoc argentum et aurum in the-
sauros et arietes et agnos et
edos et que hiis sunt convenientia
ut offerant hostias domino super
altare domini ipsorum quod est in ierusalem
et omnia quecumque volueris cum
fratribus tuis facere auro vel ar-
gento perfice pro voluntate secundum
preceptum domini dei tui. Et sacra
sancta vasa que data sunt
tibi ad opera domini dei tui qui est
in ierusalem et cetera quecumque tibi sub-
venit ad opera templi dei tui de
regali gazophilacio cum volue-
ris cum fratribus tuis facere auro
et argento perfice secundum voluntatem
tem dei. Et ego quidem Rex Ar-
taxerses precepi custodibus thezau-
rorum syrie et fenicis ut que-
cumque scripserit Esdras sacerdos
et doctor legis domini diligenter det[ur]

ei usque ad argenti talenta C et
auri. Et usque ad frumenti modi-
os C et vini amphoras C et a-
lia quecumque habundat sine taxatione
omnia secundum legem fiant deo altis-
simo ne forte exurgat ira in reg-
no regis et filiorum eius vobis a-
dicit ut omnibus sacerdotibus
et levitis sacris cantoribus et
servis templi et scribis templi
huius nullum tributum neque ulla alia
indictio irrogetur nec habeat quis-
quam potestatem obicere eis quid-
quam. Tu autem esdras secundum sapientiam dei
constitue iudices et arbitros
in tota syria et fenice et omnes
qui legem dei noverunt. Et qui-
cumque transgressi fuerint legem
diligenter plectantur sive mor-
te sive cruciatu sive pecunia-
ria multatione vel adductione. Capitulum

Et dixit Esdras xviii
scriba Benedictus deus
patrum meorum qui
dedit hanc voluntatem in cor re-
gis clarificare domum suam que
est in ierusalem et me honorificavit
in conspectu regis et consiliatorum
et amicorum eius et purpuratorum
eius. Et constans factus sum
secundum opitulationem dei mei et con-
gregavi ex israhel viros ut si-
mul ascenderent mecum. Et hii sunt
prepositi secundum suas patrias et prin-
cipatus particulares eorum qui
mecum ascenderunt de Babilonia
in regno artaxersis ex filiis phares
rithel gersom. Ex filiis ythama-
rith amelis filiorum dauid actus
filius secelie. Ex filiis phares zacharias

// moabitonis

charias et cum eo recensiti sunt
viri C L Ex filiis duchmoab elioenai
et cum ipso viri CC Ex fi-
liis zechenies yeremias zecheliel et
cum eo viri CCC Ex filiis sa-
lamathias gattolie et cum ipso
viri C lxxx Ex filiis saphatie
zacharias micheli et cum ipso
viri C lxxx Ex filiis yobdias
yezely et cum ipso viri CC xii
Ex filiis Bame salmoth filius
yozozie et cum ipso viri C lx Ex
filiis Bebei zacharias bebei et
cum ipso viri CC viii Ex filiis
azatyach iunus zacharie et cum
ipso viri C x Ex filiis adonica
ymis postremis nomina eorum
hec sunt Elyfamal filius ebel
et semeas et cum ipso viri lxx
Et congregavi eos ad fluvium
qui dicitur ahava et moravi sunt
illic diebus tribus et recognovi
in eos et ex filiis sacerdotum et
levitarum non inveni illic Et
misi ad Eleazar et ariel et mas-
sina et meloba et Elnathan et
semea et yoribum et nathan
et enagam zachariam et mosol-
lamum ipsos ductores et prudentes
et dixit eis ut venirent ad yede laddeu
dum qui erant apud locum ca-
zophilaci ut mitterent nobis eos
qui sacerdocio fungerentur in do-
mo domini dei nostri viros prudentes Ex
filiis moely filii levi filii israhel
sebedia filios et fratres eius
qui erant primi Abiam et alamu
ex filiis filiorum chananei et filii
eorum vi xx Ex filiis qui in
templo serviebant quos dedit

david et principes ad ministrandum
levitis templo ... xx ... ta ...
... meus ... rex ...
... ex filiis et filiabus et
peccoribus propter insidias nugata
cum Archubium pete a rege pedites
et equites in comitatu tutelam
tie contra adversarios nostros Di-
ximus enim Regi quoniam virtus
dei erit cum eis qui inquirunt
eum in omni afficio Capitulum xx.

Et iterum depravites (furnus) domi-
num deum nostrum secundum
hec que et prima habui-
mus et compotes facti sumus
domino nostro et separavi ex plebe
propositos et sacerdotes templi
viros xxxi et sedecia et asimma
et cum eis ex fratribus eorum vi-
ros x Et appendi eis argentum
et aurum et vasa sacerdotalia
domus dei nostri que donavit rex
et consiliarii eius et principes
et omnis israhel Et cum appen-
dissem tradidi argenti talenta
C l Et vasa argentea talentorum
C et auri talenta C et vasorum
aureorum sepcies xx Et vasa
erea Erea de bono eximeo splen-
dencia xii Auri specierum eiden-
tia Et dixi eis et vos sancti es-
tis domino et vasa sunt sancta
et aurum et argentum votum domino
deo patrum vestrorum Vigilate et
custodite donec tradatis excle-
bis propositis et sacerdotibus et
levitis et principibus sacerdotum

israel in ierusalem. Et hii qui susceperunt sacerdotes et levite aurum
et argentum et vasa que erant
in ierusalem intulerunt in templum
domini. Et promovimus a fluvio Thia
die xii mensis primi usque quo in-
troivimus in ierusalem. Et cum factus
fuisset tercius dies quarta die
ponderatum aurum et argentum
traditum est in templum domini Ma-
mooth filio Yori sacerdo-
ti. Et cum ipso erat Eleazar fi-
lius Finees et erat cum ipsis
Iosabdus filius Ihesu et Moedias
et Bani filii levite ad numerum
et ad pondus universa et scriptum
est pondus eorum eadem hora.
Qui autem venerunt ex capti-
vitate obtulerunt sacrificium deo
israhel tauros xii pro omni israel
arietes lxxxvi agnos lxx-
ii hircos pro peccatis xii et pro salu-
te vaccas xii omnia in sacrificium
domini. Et legerunt precepta regis
regalia dispensatoribus et sub-
regulis Celesyrie et Fenicis et
honorificaverunt gentem et tem-
plum domini. Capitulum xx.

Et consummatis hiis acces-
serunt ad me dicentes
Non segregavit genus
israhel et principes et sacerdotes
et levite ut alienigene gentes
et naciones terre immundicias
suas Chananeis et Iebuseis
et Ferezeis Etheis et Moabi-
tis et Egiptiis et Ydumeis. Iu-
ncti enim sunt filiabus eorum
et ipsi et filii eorum et commixtum
est semen sanctum alienigenis
gentibus terre et principes e-
rant participes iniquitatis huius ab initio regni
eius. Et mox ut audivi ista
scidi vestimenta et sacram
tunicam et laceravi capillos ca-
pitis et barbam sedi dolens et
mestus et convenerunt ad me omnes
quotquot tunc movebantur verbo
domini dei israhel me lugentem pro
iniquitate ista et sedebam tris-
tis usque ad vespertinum sacrificium.
Et surgens a ieiunio conscissa ha-
bens vestimenta et sacram tunicam
ingeniculans et extendens ma-
nus ad dominum dicebam domine con-
fusus sum et reveritus sum ante
faciem tuam. Peccata enim nostra mul-
tiplicata sunt super capita nostra
et iniquitates nostre exaltate sunt
usque ad celum quoniam a temporibus
patrum nostrorum sumus in magno
peccato usque in hunc diem. Et propter
peccata nostra et patrum nostrorum su-
mus traditi cum fratribus nostris
et cum sacerdotibus nostris et re-
gibus terre in gladium et captivi-
tatem et depredacionem cum con-
fusione usque in hodiernum diem.
Et nunc quantum est quod contigit
nobis misericordia abs te domine deus de-
relinque nobis radicem et nomen
in locum sanctificacionis tue dete-
gere luminare nostrum in domo domini dei
nostri dare nobis cibum in tempore
servitutis nostre. Et cum servimus
non sumus derelicti a domino deo nostro
sed constituit nos in gracia po-
nens nobis reges Persarum dare
cibum et clarificare templum domini

dei nri Et edificare templum dni
dei nri et edificare deserta sy-
on dare nobis stabilitatem in
iudea et ierlm Et nunc quid dica-
mus dne post hec Quia preteri
uimus precepta tua que de-
disti in manus puerorum tuorum
et prophetarum dicens quoniam terra
polluta est in quam introistis
possidere hereditatem terra polluta
est coinquinacionibus alienige-
narum terrarum et in inmundicie illo-
rum repleuerunt eam totam in
inmundicia sua Et nunc filias vestras
non coniungetis filiis eorum et fi-
lias eorum non accipietis filiis
vestris usque in eternum et que no
contingunt nobis omnia fiunt propter
opera nostra maligna et magna pec-
cata nostra Et dedisti nobis tale
iudicium et [illegible] nunc sumus
transgredi legittima ut coniungeremus
in inmundicie alienigenarum generacionem
terre huius Nonne iratus es no-
bis usque ad finem nolens nos quo adusque
non delinquat radix et nomen
nostrum Domine deus israhel verax
es delicta est enim radix usque
in hodiernum diem Ecce nunc sumus
in conspectu tuo in iniquitatibus
nostris non est enim adhuc stare
ante te in hiis et tunc adorando
confiteretur Esdras flens humi pro-
stratus ante templum congrega-
ti sunt ante eum ex israhel tur-
ba magna valde viri et mulie-
res et iuuenes et iuuencule fletus
enim erat magnus in ipsa multi-
tudine et cum clamasset Es
dras yeehi ex filiis israhel turba

dixit Esdras Nos in deum peccaui-
mus quia collocauimus nobis in ma-
trimonium mulieres alienigenas de
gentibus et nunc est super omnem
israhel Nunc ergo percutiamus fedus
cum deo et eiciamus omnes uxores nostras
que ex alienigenis sunt et filios
earum sicut tibi decretum est a ma-
ioribus secundum legem dni Exsurge
explica ad te enim constat hoc
negocium et nos tecum sumus vi-
riliter fac Et exsurgens Esdras
adiurauit principes sacerdotum
et leuitas et omnem israhel facere
secundum hoc Et iurauerunt Et exsur-
gens Esdras ante atrium tem-
pli abiit in pastoforium Ionathe
filii Nassidi et conspirauerunt illuc
non gustauit panem nec aquam
bibit super iniquitates multitudi-
nis Et facta est predicacio in omni
iudea et ierlm omnibus qui erant
ex captiuitate congregati in ierlm
a quicunque non occurrerent biduo
aut triduo secundum iudicium asseden-
cium mulierum tollentur facultates
sue et ipse alienus iudicaretur
a multitudine captiuitatis Et con-
gregati sunt omnes qui erant ex
tribu iuda et beniamin in tribus
diebus in ierlm hic enim mensis
est nonus xx mensis et sedit
omnis multitudo in area tem-
pli trementes propter hyeme pre-
sentem Capitulum xxi

Et exsurgens esdras dixit
eis vos inique fecistis
collocando vobis in matrimonium
vxores alienigenas ut adderetis
ad peccata israhel Et nunc date co-

Marginal notes:

et non inquiretis pacem
habere ad illis omni tempore
et invalescetis manducabitis
optima terre et hereditate
distribuatis filiis vestris

confiterem

et conscindit

hospitatus

sechonias

matrimonium

fessionem et magnificentiam do
mino deo patrum nostrorum et
perficite voluntatem ipsius et dis
cedite a gentibus terre et ab
uxoribus alienigenis Et cla
mavit omnis multitudo voce
magna et dixerunt sicut dixi
sti faciemus Sed quoniam multitu
do magna est et tempus ym
bru et non possumus in sub
diali stare et hoc opus non
est nobis unius diei neque bidui
multum enim in hiis peccavi
mus Stent preposita multitudinis et
omnes qui nobiscum inhabitant
et quotquot apud se habent ux
ores alienigenas et assistant
accepto tempore in omni loco
presbiteri et iudices usque quo
solvant iram domini negocii huius
Ionathas autem filius eze
li et Iosias tetam susceperunt
secundum hoc eum illis Et fecerunt
secundum omnia hec universi qui e
rant ex captivitate et Messo
rum et levis et salates simul
cooperati sunt cum illis Et fe
cerunt secundum omnia hec univer
si qui erant ex captivitate Et
elegit sibi viros esdras sacer
dos principes magnos de patri
bus eorum secundum nomina Et
consederunt in noviluio me
nsis decimi examinare negotium
istud et terminatum est de viris
qui habebant uxores alienige
nas ex filiis ihesu filii yozedech
et fratribus eius maasias et eli
zerus et yoribus et yoadez
et iniecerunt manus ut expel

lerent uxores suas et ad lytan
dum in exoracione arietem
pro ignorancia sua Et ex filiis se
meia maasias et eres et ye
leth azarias Et ex filiis fosso
rus maasias hysmaires et na
thanae iusso fedus et thalsas
Et ex levitis yolbadus et seme
is et collius et tallitas et fac
teas et elyonas et ex sacris ca
toribus elyazub zacturus et
ex hostiariis salmius et tolbanes
Et ex israhel ex filiis forcosi
zemias et yebdias et melchi
as et inuthelus et eleazarus
et gemebias et banani et ex
filiis yolama thamas et za
thanas yeicelis et yobdius
et erimoth et elyas et ex filiis
zathom thelyadas et elyasims
et othyas et larimoth et zab
dius et thebedias Ex filiis be
be iohannes et amaias et zab
dias et emet Ex filiis bani
ollamus et callimus et reddes
et yazub et assabiz et yrimoth
Ex filiis adini naatus et mo
sias et talemus et manas et
Baseas et mathatias et Be
sel et Bonus et manasses Et
ex filiis nyene noneas et es
feas et malcheas et symoami
et malchus et maraias et
ex filiis asom chamaneus et
mathatias et bamis et elisfa
lath et manasses et seme Et
ex filiis Bani iermas et moo
dias et abyamus et yohel et
Baneas et pelleas et yonas
et malmoth et elyasib et mathaner

thanee et yonzias et diellus et samedius et simulus et nozephus et ex filiis noxee vacthas et mathias et zabadias et zerchedal sedim et iesin et baneas Omnes isti acceperunt uxores alienigenas et dimiserunt eas cum filiis et habitaverunt sacerdotes et levite et qui erant ex israhel in iherusalem et in tota regione una novilunio mensis septimi

Capitulum xxvii

Et erant filii israhel in civitatibus suis et congregata est omnis multitudo simul in aream que est ab oriente porte sacre Et dixerunt esdre pontifici et lectori ut afferret legem moysi que tradita est a domino deo israhel Et attulit Esdras pontifex omni multitudini coram viro usque ad mulierem et omnibus sacerdotibus audire legem novilunio mensis septimi et legebat in area que est ante sacra portam templi a prima luce usque ad vesperam coram viris et mulieribus Et dederunt omnes sensum ad legem Et stetit Esdras sacerdos et lector legis super ligneum tribunal quod fabricatum fuerat mathatias samus ananias azarias urias Ezechias ad dexteram Et ad sinistram faldeus misahel malachias abusthas zabus nabadias et zacharias et assumpsit esdras librum coram universa multitudine presidebat enim in gloria in conspectu omnium

Et cum aperuisset legem omnes steterunt Et benedixit esdras dominum deum altissimum deum sabaoth omnipotentem Et responderunt omnes populus amen Et elevatis manibus procidentes in terram adoraverunt dominum Iesus et bananeus et serabias et iaminus et accubus et sabathei et phyalas levite qui docebat legem domini et in multitudine legebant legem domini et preferebant singuli eos qui intelligebant lectionem Et dixit atharates Esdre pontifici et lectori et levitis qui docebant multitudinem dicens dies hic sanctus est domino et omnes flebant qui audiebant legem Ingressi ergo manducate pinguissima queque et bibite dulcissima queque et mittite munera hiis qui non habent sanctus est enim hic dies domini et nolite tristes esse Et abierunt omnes manducare et bibere et epulari et dare munera hiis qui non habent ut epularentur Magnifice enim exaltati sunt verbis quibus edocti sunt Et congregati sunt universi in iherusalem celebrare leticiam secundum testamentum domini dei israhel amen.

Incipit prologus in librum Thobie

Chromacio et Helyodoro episcopis Ieronimus presbiter in domino salutem Mirari non desino exactionis vestre instanciam Exigitis enim ut librum caldeo sermone conscriptum ad latinum

stilum traham. Librum utique Tobie quem Hebrei de catalogo divinarum scripturarum secantes his que agiographa memorant manciparunt. Feci satis desiderio vestro non tamen meo studio. Arguunt enim nos Hebreorum studia et imputant nobis contra suum canonem latinis auribus ista transferre. Sed melius esse iudicans Phariseorum displicere iudicio et episcoporum iussionibus deservire institi ut potui. Et quia vicina est Caldeorum lingua sermoni hebraico utriusque lingue peritissimum loquacem reperiens unius diei laborem arripui. Et quidquid ille michi hebraicis verbis expressit hoc ego accito notario sermonibus latinis exposui. Orationibus vestris mercedem huius operis compensabo cum gratum vobis didicero me quod iubere estis dignati complesse. Explicit prologus. Incipit liber Thobie.

Tobias ex tribu et civitate Neptalim que est in superioribus Galilee supra Naason post viam que ducit ad occidentem in sinistro habens civitatem Sephet. Cum captus esset in diebus Salmanazar regis Assiriorum in captivitate tamen positus viam veritatis non deseruit ita ut omnia que habere poterat cotidie cum captivis fratribus qui erant ex genere eius impertiret. Cumque esset iunior omnibus in tribu Neptalim nichil tamen puerile gessit in opere. Denique cum irent omnes ad vitulos aureos quos Jeroboam fecerat rex Israhel hic solus fugiebat consortia omnium et pergebat ad Jerusalem ad templum Domini et ibi adorabat Dominum Deum Israhel. Omnia primitiva sua et decimas suas fideliter offerens ita ut in tercio anno proselitis et advenis ministraret omnem decimationem. Hec et his similia secundum legem Dei celi puerulus observabat. Cum vero factus fuisset vir accepit uxorem Annam de tribu sua genuitque ex ea filium nomen suum imponens ei quem ab infancia timere Deum docuit et abstinere ab omni peccato. Igitur cum per captivitatem devenisset cum uxore sua et filio in civitatem Ninive cum omni tribu sua et omnes ederent ex cibis gentilium iste custodivit animam suam et numquam contaminatus est in escis eorum. Et quia memor fuit Domini in toto corde suo dedit illi Deus gratiam in conspectu Salmanazar regis et dedit illi potestatem quocumque vellet ire habens libertatem quecumque facere voluisset. Pergebat enim per omnes qui erant in captivitate et monita salutis dabat eis. Cum autem venisset in Rages civitatem Medorum et ex hiis quibus honoratus fuerat a rege habuisset decem talenta argenti et cum multa turba generis sui Gabellum egentem videret qui erat ex tribu eius sub cyrographo dedit illi memoratum pondus argenti. Post multum vero temporis mortuo Salma

nazar rege cum regnaret sena
cherib filius eius pro eo et filios
israhel exosos haberet in conspec
tu suo tobias cottidie pergebat
per omnem cognacionem suam et
consolabatur eos Diuidebatque
unicuique prout poterat de facul
tatibus suis Esurientes alebat
nudisque vestimenta prebebat et
mortuis atque occisis sepultu
ram sollicitus exhibebat Deni
que cum reuersus esset rex senache
rib fugiens a iudea plagam
quam circa eum deus fecerat
propter blasphemiam suam et ira
tus multos occideret ex filiis is
rahel thobias sepeliebat corpo
ra eorum At ubi nunciatum est
regi iussit eum occidi et tu
lit omnem substanciam eius Tho
bias vero cum filio suo et cum
uxore sua fugiens nudus la
tuit quia multi diligebant eum
Post dies uero quadraginta qui
que occiderunt regem filii ipsius
et reuersus est thobias ad domum
suam omnisque facultas eius
eius restituta est ei Capitulum secundum

Post hec uero cum esset dies
festus domini et factum
esset prandium bonum
in domo tobie dixit filio suo
Vade et adduc aliquos de tribu
nostra timentes deum et epulentur
nobiscum Cumque abiisset reuersus
nunciauit unum ex filiis israhel
iugulatum iacere in platea Statim
que exiliens de accubitu suo relin
quens prandium ieiunus perue
nit ad corpus Tollensque illud
portauit ad domum suam occul
te ut dum sol occubuisset caute
sepeliret eum Cumque occultas
set corpus manducauit panem cum
luctu et tremore memorans illum
sermonem quem dixit dominus per amos
prophetam Dies festi vestri conuertentur
in lamentacionem et luctum Cum
uero sol occubuisset abiit et sepe
liuit eum Arguebant autem illum
omnes proximi sui dicentes Iam
huius rei causa interfici iussus
es et vix effugisti mortis im
perium et iterum sepelis mortuos
Sed tobias plus timens deum quam
regem rapiebat corpora occisorum
et occultabat in domo sua et me
diis noctibus sepeliebat ea Con
tigit autem ut quadam die fati
gatus a sepultura veniens domum
iactasset se iuxta parietem et ob
dormisset atque ex nido yrundinum
dormienti illi calida stercora inci
derent super oculos eius fieretque ce
cus Hanc autem temptacionem
ideo permisit deus euenire illi ut
posteris daretur exemplum paciencie
eius sicut et sancti Iob Nam
cum ab infancia sua semper deum
timuerit et mandata eius custo
dierit non est contristatus contra
deum quod plaga cecitatis euenit
ei sed immobilis in dei timore per
mansit agens gracias deo omnibus
diebus vite sue Nam sicut beato
iob insultabant reges ita isti pa
rentes et cognati eius et irride
bant vitam eius dicentes Vbi
est spes tua pro qua elemosinas et
sepulturas faciebas Tobias at

increpabat eos dicens Nolite ita loqui quoniam filii sanctorum sumus et vitam illam expectamus quam deus daturus est his qui fidem suam numquam mutant ab eo. Anna vero uxor eius ibat ad opus textrinum cotidie et de labore manuum suarum victum quem consequi poterat deferebat / unde factum est ut edum caprarum accipiens detulisset domum. Cuius cum vocem balantis vir eius audisset dixit Videte ne furtivus sit / reddite enim domino suo / quia non licet nobis aut edere ex furto aliquid / aut contingere. Ad hec uxor eius irata respondit Manifeste vana facta est spes tua et elemosine tue modo apparuerunt / atque his / et aliis huiusmodi verbis / exprobrabat ei Capitulum tercium

Tunc Tobias ingemuit et cepit orare cum lacrimis dicens Iustus es domine et omnia iudicia tua iusta sunt et omnes vie tue misericordia et veritas et iudicium. Et nunc domine memor esto mei et ne vindictam sumas de peccatis meis neque reminiscaris delicta mea vel parentum meorum quoniam non obedivimus preceptis tuis traditi sumus in captivitatem et direptionem et mortem et in fabulam et improperium omnibus nationibus in quibus dispersisti nos. Et nunc domine magna iudicia tua quia non egimus secundum precepta tua et non ambulavimus sinceriter coram te. Et nunc domine secundum voluntatem tuam fac mecum

et precipe in pace recipi spiritum meum. Expedit enim mihi mori magis quam vivere. Eadem itaque die contigit ut Sara filia Raguel in civitate Medorum et ipsa audiret improperium ab una ex ancillis patris sui. Quoniam tradita fuit septem viris et demonium nomine Asmodeus occidebat eos mox ut ingressi fuissent ad eam. Ergo cum pro culpa sua increparet puellam respondit ei dicens Amplius ex te non videamus filium aut filiam super terram interfectrix virorum tuorum. Numquid et me occidere tu vis sicut et iam occidisti septem viros. Ad hanc vocem perrexit in superius cubiculum domus sue et tribus diebus ac noctibus non manducavit neque bibit sed in oratione persistens cum lacrimis deprecabatur deum ut ab isto improperio liberaret eam. Factum est autem die tercia dum compleret orationem benedicens dominum dixit Benedictum est nomen tuum deus patrum nostrorum qui cum iratus fueris misericordiam ~~[illegible]~~ facies et in tempore tribulationis peccata dimittis his qui invocant te. Ad te domine faciem meam converto ad te oculos meos dirigo. Peto domine ut de vinculo improperii huius absolvas me aut certe desuper terram eripias me. Tu scis domine quia numquam concupivi virum et mundam servavi animam meam ab omni concupiscentia carnali. Numquam cum ludentibus miscui me

nazar rege cum regnaret sena
cherib filius eius pro eo et filios
israhel exosos haberet in conspec
tu suo tobias cotidie pergebat
per omnem cognacionem suam et
consolabatur eos Dividebatque
unicuique prout poterat de facul
tatibus suis Esurientes alebat
nudisque vestimenta prebebat et
mortuis atque occisis sepultu
ram sollicitus exhibebat Denique
cum reversus esset rex senache
rib fugiens a iudea plagam
quam circa eum deus fecerat
propter blasphemiam suam et ira
tus multos occideret ex filiis is
rahel thobias sepeliebat corpo
ra eorum At ubi nunciatum est
regi iussit eum occidi et tu
lit omnem substanciam eius Tho
bias vero cum filio suo et cum
uxore sua fugiens nudus la
tuit quia multi diligebant eum
post dies vero quadraginta quin
que occiderunt regem filii ipsius
et reversus est thobias ad domum
suam omnisque facultas eius
eius restituta est ei Capitulum secundum

Post hec vero cum esset dies
festus domini et factum
esset prandium bonum
in domo tobie dixit filio suo
Vade et adduc aliquos de tribu
nostra timentes dominum et epulentur
nobiscum Cumque abiisset reversus
nunciavit unum ex filiis israhel
iugulatum iacere in platea Statim
que exiliens de accubitu suo relin
quens prandium ieiunus perve
nit ad corpus Tollensque illud
portavit ad domum suam occul
te ut dum sol occubuisset caute
sepeliret eum Cumque occultasset
corpus manducavit panem cum
luctu et tremore memorans illum
sermonem quem dixit dominus per amos
prophetam Dies festi vestri convertentur
in lamentacionem et luctum Cum
vero sol occubuisset abiit et sepe
livit eum Arguebant autem illum
omnes proximi sui dicentes Iam
huius rei causa interfici iussus
es et vix effugisti mortis im
perium et iterum sepelis mortuos
Sed tobias plus timens deum quam
regem rapiebat corpora occisorum
et occultabat in domo sua et me
diis noctibus sepeliebat ea Con
tigit autem ut quadam die fati
gatus a sepultura veniens domum
iactasset se iuxta parietem et ob
dormisset atque ex nido hirundinum
dormienti illi calida stercora inci
derent super oculos eius fieretque ce
cus Hanc autem temptacionem
ideo permisit deus evenire illi ut
posteris daretur exemplum paciencie
eius sicut et sancti Iob Nam
cum ab infancia sua semper deum
timuerit et mandata eius custo
dierit non est contristatus contra
deum quod plaga cecitatis evenit
ei sed immobilis in dei timore per
mansit agens gracias deo omnibus
diebus vite sue Nam sicut beato
Iob insultabant reges ita isti pa
rentes et cognati eius et irride
bant vitam eius dicentes Ubi
est spes tua pro qua elemosinas et
sepulturas faciebas Tobias at

et pete ab eo ut vias tuas dirigat
et omnia consilia tua in ipso per
maneat. Indico eciam tibi fili mi de
disse me decem talenta argen
ti dum infantulus eras gabelo in ra
ges civitate medorum/ cirographum
eius apud me habeo. Et ideo per
quire quomodo ad eum pervenias
et recipias ab eo supradictum memora
tum pondus argenti/ et resti
tuas ei cirographum suum. Noli ti
mere fili mi. pauperem quidem vitam
gerimus. sed multa bona habebimus
si timuerimus deum et recesserimus
ab omni peccato et fecerimus bonum.

Capitulum quintum

Tunc respondit tobias patri suo
et dixit. Omnia quecunque
precepisti michi faciam pater. Quo
modo autem hanc pecuniam requi
ram ignoro. Ille me nescit et ego
eum ignoro. Quod signum dabo ei. Sed
neque viam per quam pergatur illuc
aliquando cognovi. Tunc pater suus
respondit illi et dixit. Cyrogra
phum quidem illius penes me
habeo quod dum illi ostenderis sta
tim restituet eam tibi. Sed perge
nunc et inquire tibi aliquem fide
lem virum qui eat tecum salva
mercede sua dum adhuc vivo ut
recipias eam. Tunc ingressus
thobias invenit iuvenem splen
didum stantem precinctum et quasi
paratum ad ambulandum et ignorans
quod angelus dei esset salutavit eum
et dixit. Unde te habemus bone
iuvenis. At ille respondit. Ex filiis
israhel. Et thobias dixit ei. Nosti
viam que ducit in regione
medorum. Cui respondit. Novi et om
nia itinera eius frequenter ambulavi et
mansi apud gabelum fratrem nostrum
qui moratur in rages civitate
medorum que posita est in monte
ecbathanis. Cui thobias ait. Sus
tine me obsecro donec hec ipsa
nunciem patri meo. Tunc in
gressus tobias domum indica
vit universa hec patri suo. Su
per que admiratus pater rogavit
ut introiret ad eum. Ingressus
itaque salutavit eum et dixit.
Gaudium tibi semper sit. Et tho
bias ait. Quale michi gaudium
erit qui in tenebris sedeo et
lumen celi non video. Cui ait
iuvenis. Forti animo esto in
proximo est ut a deo cureris. Di
xit itaque illi tobias. Numquid po
teris perducere filium meum ad ga
belum in rages civitate medorum
et cum rediens restituam tibi
mercedem tuam. Et dixit ei
angelus. Ego ducam et redu
cam eum sanum ad te. Cui To
bias respondit. Rogo te indica mi
de qua domo aut de qua tribu
es tu. Cui raphael angelus di
xit. Genus queris mercenarii an
ipsum mercenarium qui cum filio
tuo eat. Sed ne forte sollicitum te
reddam ego sum azarias an
nanie magni filius. Et tobi
as respondit. Ex magno genere es tu.
Sed peto ne irascaris quod voluerim
genus tuum cognoscere. Di
xit autem illi angelus. Ego
sanum ducam et sanum tibi re
ducam filium tuum. Respondens

autem tobias dixit Bn ambu
letis et ipse deus iniuntuere uiso et
angelus eius comitetur uobiscum
Tunc paratis omnibus que erat
in uia necessaria fecit tobias
uale patri suo et matri sue et
ambulauerunt ambo simul Cumque
profecti essent cepit flere mater
eius et dicere Baculum senectutis
tue nostre tulisti et transmisisti a no
bis Sufficiebat nobis paupertas
nostra ut diuicias computaremus
hoc quod uidebamus filium nostrum Di
xitque tobias Noli flere saluus per
ueniet filius noster et saluus reu
tetur ad nos et oculi tui uidebunt
eum Credo enim quod angelus
dei bonus comitetur ei et bene
disponet omnia que circa ipsum
gerunturque ita ut cum gaudio re
uertatur ad nos Ad hanc uocem
cessauit mater eius flere et ta
cuit Capitulum sextum

Profectus est autem tobi
as et canis secutus est
eum et mansit prima ma
sione iuxta fluuium tigris Et
exiuit ut lauaret pedes suos
et ecce piscis immanis exiuit ad
deuorandum eum Quem expaues
cens thobias clamauit uoce ma
gna dicens Domine inuadit me
et dixit ei angelus Apprehende
branchias eius et trahe eum ad
te Quod cum fecisset attraxit
eum in siccum et palpitare cepit
ante pedes eius Tunc dixit ei
angelus Exentera hunc piscem
et cor eius et fel et iecur repo
ne tibi Sunt enim necessaria ad medi

camenta utiliter Quod cum fecisset
assauit carnes eius et secum sustu
lerunt in uia Cetera salierunt
que sufficerent eis quousque perue
nirent in rages ciuitatem medorum
Tunc interrogauit angelum tobias
et dixit ei Obsecro te azaria
frater ut dicas michi quod remedium
habebunt ista que de pisce seruare
iussisti Respondens quod dixit ei Cor
dis eius particulam si super carbones
ponas fumus eius extricat omne
genus demoniorum siue ab uiro siue
a muliere ita ut non accedat ad
eos Fel valet ad ungendum ocu
los in quibus fuit albugo et sa
nabuntur Et dixit ei Tobias Ubi
uis ut maneamus Respondens quod
angelus ait Est hic raguel no
mine propinquus uir de tribu iuda
et hic habet filiam nomine ~~sa~~
~~rram~~ ~~uir de tribu iuda et hic ha~~
~~bet filiam nomine~~ saram sed neque
masculum neque feminam ullum preter
aliam preter eam Tibi debetur omnis
substancia eius et oportet eam te
accipere coniugem Pete ergo eam a
patre eius et dabit eam tibi u-
xorem Tunc respondit tobias et di
xit Audio quia tradita est septem
uiris et mortui sunt Sed et hec
audiui quia demonium illos occi
dit Timeo ergo ne forte et michi
eueniat Et cum sim unicus
tus parentibus meis deponam
senectutem illorum cum tristicia
ad inferos Tunc angelus rapha
el dixit ei Audi me et ostendam
tibi qui sunt quibus preualere pos
sunt demonia Hii namque qui

coniugium ita suscipiunt ut deum
a se et a sua mente excludant
et sue libidini ita vacent sicut
equus et mulus quibus non est
intellectus habet potestatem demoni-
um super eos. Tu autem cum acceperis
eam ingressus cubiculum per tres
dies continens esto ab ea. Ipsa au-
tem nocte incenso iecore piscis fuga-
bitur demonium. Secunda vero noc-
te in copulatione sanctorum pa-
triarcharum admittens. Tercia autem
nocte benediccionem consequeris ut
filii ex vobis incolumes procre-
entur. Transacta autem tercia nocte acci-
pies virginem cum timore domini
amore filiorum magis quam libidinis
ductus ut in semine abrahe be-
nediccionem in filiis consequaris.

Capitulum vii.

Ingressi autem
ad raguelem et suscepit eos
raguel cum gaudio. Intuensque
tobiam raguel dixit anne
uxori sue. Quam similis est
iuvenis iste consobrino meo.
Et cum hec dixisset ait unde es-
tis iuvenes fratres mei. At illi
dixerunt. Ex tribu neptalim su-
mus ex captivitate ninive. Di-
xitque illis raguel. Nostis thobiam
fratrem meum. Qui dixerunt novi-
mus. Cumque multa bona loque-
retur de eo dixit angelus ad
raguelem. Thobias de quo interrogas
pater huius est. Et misit se ragu-
el et cum lacrimis osculatus est
eum et plorans super collum eius
dixit. Benediccio sit tibi fili mi
quia boni et optimi viri filius
es. Et anna uxor eius et sara
filia ipsorum lacrimate sunt. Post-
quam autem locuti sunt precepit
raguel occidi arietem et parari
convivium. Cumque hortaretur eos
discumbere ad prandium thobias
dixit. Hic ego hodie non mandu-
cabo neque bibam nisi prius pe-
ticionem meam confirmes et pro-
mittas michi dare saram fili-
am tuam uxorem. Quo audi-
to verbo raguel expavit sciens
quid evenit illis septem viris
et timere cepit ne forte huic
similiter accideret. Et cum nutaret
et non daret ullum petenti res-
ponsum dixit ei angelus. No-
li timere dare illam isti quia huic
timenti deum debetur coniux
filia tua propterea alius non po-
tuit habere illam. Tunc dixit ra-
guel. Non dubito quod deus preces
et lacrimas meas in conspectu
suo admisit. et credo quoniam ideo
vos fecit ad me venire ut ista
coniungeretur cognacioni sue secundum
legem moysi. Et nunc noli du-
bium gerere quod tibi eam tradam. Et
apprehendens dexteram filie sue
dextere tobie tradidit dicens.
Deus abraham et deus ysaac
et deus iacob sit vobiscum et
ipse coniungat vos impleatque be-
nediccionem suam in vobis. Et ac-
cepta carta fecerunt conscrip-
cionem coniugii. Et post
hec epulati sunt benedicentes deum.
Vocavitque raguel annam
uxorem suam et precepit ei ut
prepararet alterum cubiculum. Et in-
troduxit in eo saram filiam

suam et lacrimata est. Dixitque ei. Forti animo esto filia mi. dominus celi det tibi gaudium pro tedio quod perpessa es. Capitulum viii.

Postquam uero cenauerunt introduxerunt iuuenem ad eam. Recordatus est itaque tobias sermonis angeli et tulit de cassidili suo partem iecoris posuitque eam super carbones uiuos. Tunc raphael angelus apprehendit demonium et religauit eum in deserto superioris egipti. Tunc ortatus est uirginem tobias: dixitque ei. Sara exurge deprecemur deum hodie et cras et secundum cras quia istis tribus noctibus deo iungimur. Tertia autem transacta nocte in nostro erimus coniugio. Filii sanctorum quippe sumus et non possumus ita coniungi sicut gentes qui ignorant deum. Surgentes autem pariter instanter: orabant ambo simul ut sanitas daretur eis. Dixitque tobias. Domine deus patrum nostrorum benedicant te celi et terra et mare et fontes et flumina et omnis creatura tua que in eis sunt. Tu fecisti adam de limo terre dedistique ei adiutorium euam. Et nunc tu domine scis quia non luxurie causa accipio sororem meam coniugem: sed sola posteritatis dilectione: in qua benedicatur nomen tuum in secula seculorum. Dixit itaque sara. Miserere nobis domine miserere nobis et consenescamus ambo pariter sani. Et factum est circa pullorum cantum accersiri iussit raguel seruos suos et abierunt cum eo et foderunt sepulchrum. Dicebat enim. Ne forte simili modo euenerit ~~et~~ quod et ceteris illis septem qui sunt ingressi ad eam. Cumque parassent fossam reuersus raguel ad uxorem suam et dixit ei. Mitte unam ex ancillis tuis et uideat si mortuus est ut sepeliam illum antequam lucescat. Et misit unam ex ancillis suis. Que ingressa cubiculum reperit eos saluos et incolumes pariter dormientes. Et reuersa nunciauit nunciauit bonum nuncium. Et benedixerunt raguel uidelicet et anna uxor eius et dixerunt. Benedicimus te domine deus israhel quia non contigit nobis quemadmodum putabamus. Fecisti enim nobiscum misericordiam tuam et exclusisti a nobis inimicum persequentem nos. Misertus es autem duobus unicis. Fac eos domine plenius benedicere te et sacrificium tibi laudis tue et sue sanitatis offerre ut cognoscat uniuersitas gentium quia tu es deus solus in uniuersa terra. Statimque precepit seruis suis raguel ut replerent fossam quam fecerant priusquam lucesceret. Uxori autem sue dixit ut instrueret conuiuium et pararet omnia que in cibos erant iter agentibus necessaria. Duas quoque uaccas pingues et quatuor arietes occidi fecit et parari epulas omnibus uicinis suis cunctisque amicis. Et adiurauit raguel

tobiam ut duas ebdomadas morarentur apud eum. De omnibus autem que possidebat raguel dimidiam partem dedit tobie et fecit hanc scripturam ut pars dimidia que supererat post obitum eorum tobie dominio deveniret. Capitulum nonum

Tunc vocavit ad se tobias angelum quem quidem hominem estimabat. Dixitque ei: Azaria frater peto ut auscultes verba mea. Si me ipsum tradam tibi servum non ero condignus providencie tue. Tamen obsecro te ut assumas tibi animalia sive servitia et vadas ad gabelum in rages civitate medorum reddasque ei cyrographum suum: et recipias ab eo pecuniam et roges eum venire ad nuptias meas. Scis enim ipse quia numerat dies pater meus. Et si tardavero una die plus contristabitur anima eius. Et certe vides quomodo raguel coniuravit me cuius adiuramentum spernere non possum. Tunc raphael assumens quatuor ex servis raguelis et duos camelos in rages civitatem medorum perrexit: et inveniens gabelum dedit ei cyrographum suum: et recepit omnem pecuniam. Indicavitque ei de thobia filio thobie: omnia que gesta sunt fecitque eum secum venire ad nuptias. Cumque ingressus esset domum raguelis invenit tobiam discumbentem: et exiliens osculati sunt se invicem. Et flevit gabelus benedixitque deum et dixit: Benedicat te dominus deus israhel quia filius es optimi viri et iusti et timentis deum et elemosinas facientis ~~dicatur~~ [margin: et dicatur] benedictio super uxorem ~~tuam~~ tuam et super parentes vestros et videatis filios vestros et filios filiorum vestrorum usque in terciam et quartam generationem: sit semen vestrum benedictum a deo israhel qui regnat in secula seculorum. [margin: alias vros] Cumque omnes dixissent amen accesserunt ad convivium. Sed et cum timore domini nuptiarum convivium exercebant.

Cum vero Capitulum decimum moras faceret tobias causa nuptiarum sollicitus erat pater eius tobias dicens: Putas quare moratur filius meus aut quare detentus est ibi. Putas ne gabelus mortuus est et nemo illi reddat pecuniam. Cepit autem contristari nimis ipse et anna uxor eius cum eo et ceperunt ambo simul flere eo quod die statuto minime reverteretur filius eorum ad eos. Flebat igitur mater eius irremediabilibus lacrimis atque dicebat: heu me fili mi ut quid te misimus peregrinari lumen oculorum nostrorum baculum senectutis nostre solacium vite nostre spes posteritatis nostre. Omnia simul in te uno habentes te non debuimus dimittere a nobis. Cui dicebat tobias: Tace et noli turbari sanus est filius noster. Satis fidelis est vir ille cum quo misimus eum. Illa autem nullo modo consolari

poterat sed cottidie exiliens cir
cumspiciens et circuibat vias
omnes per quas spes remeandi vi
debatur / ut procul videret eum si
fieri posset / venientem. At vero
raguel dicebat ad generum suum
Mane hic et ego mittam nuncium
salutis / de te / ad tobiam patrem
tuum. Cui tobias dixit. Ego no
vi quia pater meus et mater
mea modo dies computant et cru
ciatur spiritus eorum in ipsis. Cum
que verbis multis rogaret raguel
tobiam et ille eum nulla ratione
vellet audire / tradidit ei saram
et dimidiam partem omnis sub
stancie sue in pueris in puellis
in pecudibus in camelis et in
vaccis et pecunia multa / et salvum
atque gaudentem dimisit eum a
se dicens. Angelus domini sanctus sit
in itinere vestro perducatque vos in
columes / et inveniatis omnia
recte circa parentes vestros. Et
videant oculi mei filios vestros
priusquam moriar. Et apprehenden
tes parentes filiam suam os
culati sunt eam et dimiserunt
ire / admonentes eam honorare
soceros / vel socrum / diligere mari
tum / regere familiam / gubernare
domum / et seipsam irreprehensi
bilem exhibere. Capitulum undecimum

Cumque reverterentur perve
nerunt ad charram que
est in medio itinere contra
ninive undecimo die. Dixitque
angelus. Tobia frater. Scis que
admodum reliquisti patrem tuum.
Si placet itaque tibi precedamus
et lento gradu sequantur iter nostrum
familie simul cum coniuge tua
et cum animalibus. Cumque hoc
placuisset ut irent dixit rapha
el ad tobiam. Tolle tecum ex felle
piscis erit enim necessarium. Tu
lit itaque tobias ex felle illo et
abierunt. Anna non sedebat se
cus viam cottidie in supercilio
montis / unde respicere poterat
de longinquo. Et dum ex eodem
loco specularetur adventum eius
vidit a longe et illico agnovit
venientem filium suum. Currens
que nunciavit viro suo dicens.
Ecce filius tuus venit. Dixit
que raphael ad tobiam. At ubi
introieris domum tuam statim
adora dominum deum tuum et gracias
agens ei accedens ad patrem tuum
et osculare eum statimque lini
oculos eius ex felle isto piscis
quod portas tecum. Scias enim
quia mox aperientur oculi eius
et videbit pater tuus lumen
celi et in aspectu tuo gaudebit.
Tunc precucurrit canis qui simul
fuerat in via et quasi nuncius
blandimento sue caude gaudebat.
Et consurgens cecus pater cepit
offendens pedibus currere et
data manu puero occurrit
obviam filio suo et suscipiens
osculatus est eum cum uxo
re sua. Et ceperunt flere pre gau
dio. Cumque adorassent deum et
gracias egissent et sedissent. Tunc
sumens thobias de felle piscis
linivit oculos patri suo et susti
nuit quasi dimidiam fere horam

diei cepit quasi albugo ex oculis
eius quasi membrana oui e
gredi. Quam apprehendens tho
bias traxit ab oculis eius sta
timque visum recepit. Et glori
ficabat deum ipse videlicet et ux
or eius et omnes qui sciebant
eum. Dicebat autem tobias. Bene
dico te domine deus quia tu ca
stigasti me et tu saluasti me.
Ecce video tobiam filium meum.
Ingressa est etiam post sep
tem dies Sara uxor filii eius
et omnis familia et pecora sa
na et cameli et pecunia mul
ta nimis uxoris. Sed et pecu
niam quam receperat a gabelo. Et
narrauit parentibus suis om
nia beneficia dei que fecisset circa
eum per hominem qui eum du
xerat. Veneruntque achior et
nabath consobrini thobie gau
dentes ad tobiam et gratula
tes ei et de omnibus bonis que
circa illum ostenderat deus
et per septem dies epulantes
omnes gaudio magno gauisi
sunt. Capitulum xii.

Tunc vocauit ad se to
bias filium suum et dixit
ei. Quid possumus da
re viro isti sancto qui venit
tecum. Respondit tobias dixit pa
tri suo. Pater quam mercedem da
bimus ei. Aut quid dignum po
terit esse beneficiis eius. Me
duxit et reduxit sanum. Pec
uniam a gabelo ipse recepit. Vx
orem me ipse habere fecit et de
monium ab ea ipse compescuit.
Gaudium parentibus eius fecit
me ipsum a devoratione piscis
eripuit. Te quoque fecit vide
re lumen celi et bonis omnibus
per eum repleti sumus. Quid ergo
illi dignum ad hec poterimus dare. Sed
peto te pater ut roges eum
si forte dignabitur medietatem
de omnibus que allata sunt
sibi assumere. Et vocantes eum
pater et filius tulerunt eum
in partem et rogare eum ce
perunt ut dignaretur dimidi
am partem omnium que attu
lerant acceptam habere. Tunc
dixit eis occulte. Benedicite deum
celi et coram omnibus viventi
bus confitemini ei qui fecit vo
biscum misericordiam suam. Et
enim sacramentum regis abscon
dere bonum est. Opera autem dei re
uelare et confiteri honorificum
est. Bona est oratio cum ieiu
nio et elemosina magis quam
thezauros auri condere quia
elemosina a morte liberat et
ipsa est que purgat peccata et
facit et facit inuenire vitam
eternam. Qui autem faciunt
peccatum et iniquitatem hostes
sunt anime sue. Manifesto ergo
vobis veritatem et non abscon
dam a vobis sermonem occultum.
Cum orabas cum lacrimis et
sepeliebas mortuos et dereli
quebas prandium tuum et mor
tuos abscondebas per diem in
domo tua et nocte sepeliebas
eos obtuli orationem tuam
domino. Et quia acceptus eras

deo necesse fuit ut temptatio probaret te. Et nunc misit me deus ut curarem te et Saram uxorem filii tui a demonio liberarem. Ego enim sum Raphael angelus unus ex septem qui astamus ante dominum. Cumque hec audissent turbati sunt et trementes ceciderunt super faciem suam. Dixitque eis angelus: Pax vobis nolite timere. Etenim cum essem vobiscum per voluntatem dei ipsum benedicite et cantate illi. Videbar quidem vobiscum manducare et bibere sed ego cibo invisibili et potu qui ab hominibus videri non potest utor. Tempus est ergo ut revertar ad eum qui me misit. Vos autem benedicite dominum et narrate omnia mirabilia eius. Et cum hec dixisset ab aspectu illorum ablatus est et ultra eum videre non potuerunt. Tunc prostrati per horas tres in faciem benedixerunt deum. Et exurgentes narraverunt omnia mirabilia eius.

Aperiens Capitulum xiii

Aperiens autem Tobias senior os suum benedixit dominum et dixit: Magnus es domine in eternum et in omnia secula regnum tuum quia tu flagellas et salvas, deducis ad inferos et reducis, et non est qui effugiat manum tuam. Confitemini domino filii Israhel in conspectu gentium laudate eum quia ideo dispersit vos inter gentes que ignorant eum ut et vos enarretis mirabilia eius et faciatis scire eos quia non est alius deus omnipotens preter eum. Ipse castigavit nos propter iniquitates nostras et ipse salvabit nos propter misericordiam suam. Aspicite ergo que fecit nobiscum et cum timore et tremore confitemini illi regemque seculorum exaltate in operibus vestris. Ego autem in terra captivitatis mee confitebor illi quoniam ostendit maiestatem suam in gentem peccatricem. Convertimini itaque peccatores et facite iusticiam coram deo credentes quod faciat vobiscum misericordiam suam. Ego autem et anima mea in eo letabimur. Benedicite dominum omnes electi eius agite dies letitie et confitemini illi. Iherusalem civitas dei castigavit te dominus in operibus manuum tuarum. Confitere domino in bonis tuis et benedic deum seculorum ut reedificet in te tabernaculum suum et revocet ad te omnes captivos tuos et gaudeas in omnia secula seculorum. Luce splendida fulgebis et omnes fines terre adorabunt te. Nationes ex longinquo ad te venient et munera deferentes adorabunt dominum in te et terram tuam in sanctificatione habebunt. Nomen enim magnum invocabunt in te. Maledicti erunt qui contempserunt te et condempnati erunt qui blasphemaverunt te, benedictique erunt qui edificaverunt te. Tu autem letaberis in filiis tuis quoniam omnes

benedicentur et congregabuntur ad
dominum. Beati omnes qui diligunt
te et qui gaudent super pace tua.
Anima mea benedic dominum quoniam libe
ravit ierusalem civitatem suam a cunc
tis tribulationibus eius dominus
deus noster. Beatus ero si fuerint
reliquie seminis mei ad viden
dam claritatem ierusalem. Porte ie
rusalem ex saphiro et smarag
do edificabuntur et ex lapide
precioso omnis circuitus murorum
eius. Ex lapide candido et mun
do omnes platee eius sternentur
et per vicos eius cantabitur alle
luia. Benedictus dominus qui exalta
vit eam ut sit regnum eius in
secula seculorum super eam amen.

Et consummati capitulum xiiii
sunt sermones tobie. Et
postquam illumina
tus est vixit annis quinquagin
ta duobus et vidit filios ne
potum suorum. Completis itaque
annis centum duodecim sepul
tus est honorifice in ninive.
Quinquaginta namque sex annorum
oculorum lumine amisit, sexage
narius vero recepit. Reliquum vero
vite sue in gaudio fuit et cum
bono profectu timoris dei per
rexit in pace. In hora autem mor
tis sue vocavit ad se tobiam
filium suum et septem iuvenes
filios eius nepotes suos dixit
que eis prope erit interitus nini
ve. Non enim excidit verbum
dei et fratres qui dispersi sunt
a terra israhel revertentur ad
eam. Omnis autem deserta terra
eius replebitur et domus dei
que incensa est in ea iterum
reedificabitur. Ibique revertentur
omnes timentes deum. Et relin
quent gentes ydola sua et ve
nient in ierusalem et habitabunt
in ea et gaudebunt in ea omnes
reges terre adorantes regem
israhel. Audite ergo filii mei
patrem vestrum. Servite domino in
veritate et timore et inquirite
ut faciatis que placita sunt
illi et filiis vestris mandate ut
faciant iusticias et elemosinas
ut sint memores dei et bene
dicant deum in omni tempore in
veritate et in tota virtute sua.
Nunc ergo filii audite me et
nolite manere hic. Sed quacumque
die sepelieritis matrem vestram
circa me in uno sepulchro ex eo
dirigite gressus vestros ut exea
tis hinc. Video enim quia ini
quitas eius finem dabit ei. Fac
tum est autem post obitum
matris sue tobias abscessit ex
ninive cum uxore sua et fi
liis et filiorum filiis et reversus
est ad soceros suos. Invenitque
eos incolumes in senectute bo
na et curam eorum gessit et
ipse clausit oculos eorum et
omnem hereditatem domus ragu
el ipse percepit. Viditque quintam
generationem filios filiorum suorum.
Et completis annis nonaginta
et novem cum gaudio in timo
re domini sepelierunt eum. Et omnis
cognatio eius et omnis generatio
eius in bona vita et in sancta conver

sermone perinxit ita ut accepti essent coram deo qui homines et timens habitantibus terre

Incipit Judith

Apud hebreos liber Judith inter agiographa legitur cuius auctoritas ad roborandam illa que in contentionem veniunt minus ydonea iudicatur. Caldeo tamen sermone conscriptus inter hystorias computatur. Sed quia hunc librum sinodus nicena in numero sacrarum scripturarum legitur computasse: adquievi postulationi vestre immo exactioni: et sepositis occupationibus quibus vehementer artabar, hunc unam lucubratiunculam dedi: magis sensum e sensu quam ex verbo verbum transferens. Multorum codicum varietatem viciosissimam amputavi: sola ea que intelligentia integra in verbis chaldeis invenire potui latinis expressi. Accipite Judith viduam castitatis exemplum, et triumphali laude perpetuis eam preconiis declarate. Hanc enim non solum feminis sed et viris imitabilem dedit: qui castitatis eius remunerator virtutem talem illi tribuit ut invictum omnibus hominibus vinceret et insuperabilem superaret.

Capitulum primum

Arphaxat itaque rex medorum subiugaverat multas gentes imperio suo: et ipse edificavit civitatem potentissimam quam appellavit ecbathanis: ex lapidibus quadratis et sectis fecit muros eius in altitudinem cubitorum septuaginta et in latitudine cubitorum triginta. Turres vero eius posuit in altitudinem cubitorum centum. Per quadrum vero earum latus utrumque vicenorum pedum spatio tendebatur. Posuitque portas eius in altitudinem turrium: et gloriabatur quasi potens in potentia exercitus sui: et in gloria quadrigarum suarum. Anno igitur duodecimo regni sui nabuchodonozor rex assiriorum qui regnabat in ninive civitate magna pugnavit contra arphaxat et optinuit eum in campo magno qui appellatur ragau: circa eufraten et tigrim et iadaspen in campo erioth regis eliczorum. Tunc exaltatum est regnum nabuchodonozor et cor eius elevatum est: et misit ad omnes qui habitabant in cilicia et damasco et libano et ad gentes que sunt in carmelo et cedar et inhabitantes galileam in campo magno esdrelon et ad omnes qui erant in samaria et trans flumen iordanem usque in ierusalem et omnem terram iesse quousque pervenias ad montes ethiopie. Ad hos omnes misit nuncios nabuchodonozor rex assiriorum qui omnes uno animo contradixerunt et remiserunt eos vacuos: ac sine honore abiecerunt. Tunc indignatus nabuchodonozor rex

ad omnem terram illam iura
uit per regnum et thronum suum quod
defenderet se de omnibus [regionibus his] Capitulum
Anno tredecimo secundo
nabuchodonozor regis
vicesima et secunda die
mensis primi factum est verbum
in domo nabuchodonozor re
gis assiriorum ut defenderet se. Vo
cavit que omnes maiores omnesque
duces bellatores suos et habuit
cum eis misterium consilii sui
Dixitque cogitationem suam in eo
esse ut omnem terram suo sub
iugaret imperio Quod dictum
cum placuisset omnibus vocavit
nabuchodonozor rex holofernem
principem milicie sue et dixit
ei Egredere adversus omne regnum oc
cidentis et contra eos precipue
qui contempserunt imperium
meum Non parcet oculus tuus
ulli regno omnemque urbem mu
nitam subiugabis michi Tunc
holofernes vocavit duces et
magistratus virtutis assiriorum et
dinumeravit viros in expeditionem
sicut precepit ei rex Centum vi
ginti milia peditum pugnatorum
et equites sagittarios duode
cim milia Omnem quoque expediti
onem suam fecit preire in mul
titudine innumerabilium came
lorum cum hiis que exercitibus
sufficerent copiose Boum quoque
armenta greges que ovium quorum
non erat numerus Frumentum
ex omni syria in transitu suo para
ri constituit Aurum vero et ar
gentum de domo regis assumpsit
multum nimis et profectus est ipse
et omnis exercitus cum quadrigis
et equitibus et sagittariis qui
cooperuerunt superficiem terre sicut
locuste Cumque pertransisset fines
assiriorum venit ad montes ma
gnos ange qui sunt a sinistro [cilicie]
Ascendit que omnia cas
tella eorum et optinuit omnem
municionem Effregit civitatem
autem opinatissimam melothi pre
davitque omnes filios tharsis et
filios ysrahel qui erant contra
faciem deserti et ad austrum ter
re [celon] et transivit eufraten et
venit ad mesopotamiam et
fregit omnes civitates muni
tas que erant ibi A torrente
mambre usque quo perveniatur ad
mare et occupavit terminos eius
a cilicia usque ad fines iafeth qui
sunt ad austrum Abduxit omnes
filios madian et predavit om
nem locupletationem illorum omnesque
resistentes sibi occidit in ore
gladii Et post hec descendit in
campos damasci in diebus mes
sis et succendit omnia sata omnesque
arbores ac vineas fecit incidi
et cecidit timor illius super omnes
inhabitantes terram Capitulum
Tunc miserunt le
gatos suos universarum
urbium et provinciarum re
ges ac principes syrie scilicet meso
potamie et syrie sobal et libie
atque cilicie qui venientes ad ho
lofernem dixerunt Desinat in
dignatio tua circa nos melius
est enim ut viventes serviamus

nabuchodonosor regi magno et subditi simus tibi quam morientes cum interitu nostro ipsi servitutis nostre dampna patiamur. Omnis civitas nostra omnisque possessio omnes montes et colles et campi armenta boum gregesque ovium caprarumque equorumque camelorum et universe facultates nostre atque familie in conspectu tuo sunt. Sint omnia nostra sub lege tua. Nos etiam et filii nostri servi tui sumus. Veni nobis pacificus dominus et utere servitio nostro sicut placuerit tibi. Tunc descendit de montibus cum equitibus in virtute magna et obtinuit omnem civitatem et omnem inhabitantem terram. De universis autem urbibus assumpsit sibi auxiliarios viros fortes et electos ad bellum. Tantusque metus provinciis illis incubuit ut universarum urbium habitatores et principes et honorati simul cum populis exirent obviam venienti excipientes eum cum coronis et lampadibus ducentes choros ~~tibiis~~ et tympanis. Nec ista ~~tamen~~ facientes ferocitatem eius pectoris mitigare potuerunt. Nam et civitates eorum destruxit et lucos eorum excidit. Preceperat enim illi nabuchodonosor rex ut omnes deos terre exterminaret videlicet ut ipse solus diceretur deus ab his nationibus que potuissent holofernis potentia subiugari. Pertransiens autem syriam sobal et omnem apameam omnemque mesopotamiam venit ad idumeos in terram gabaa. Accepitque civitates eorum et sedit ibi per triginta dies in quibus diebus adunari precepit universum exercitum virtutis sue.

Capitulum quartum

Tunc audientes hec filii israhel qui habitabant in terram iude timuerunt valde a facie eius. Tremor et horror invasit sensus eorum ne hoc faceret ierusalem et templo domini quod fecerat ceteris civitatibus et templis earum. Et miserunt in omnem samariam per circuitum usque iericho et preoccupaverunt omnes vertices montium et muris circumdederunt vicos suos et congregaverunt frumenta et preparationem pugne. Sacerdos etiam heliachim scripsit ad universos qui erant contra hesdrelon que est contra faciem campi magni iuxta dothaym et universos per quos transitus esse ~~poterant~~ [erat] ut obtinerent ascensus montium per quos via esse poterat ad ierusalem ut illic custodirent ubi angustum esse poterat iter inter montes. Et fecerunt filii israhel secundum quod constituerat eis sacerdos domini heliachim. Et clamavit omnis populus ad dominum instantia magna et humiliaverunt animas suas in orationibus et ieiuniis ipsi et mulieres eorum. Et induerunt se sacerdotes ciliciis et infantes prostraverunt contra faciem templi domini. Et altare domini operuerunt cilicio et clamaverunt ad deum israhel unanimiter

in tibiis
tamen
populo

ne darentur in predam infantes
eorum et uxores eorum in di-
visionem et civitates eorum in
exterminium et sancta eorum in
pollutionem. Tunc Heliachim sacer-
dos domini magnus circuivit omnem
Israhel allocutusque est eos dicens
Scitote quoniam exaudiet dominus
preces vestras si manentes permanse-
ritis in ieiuniis et orationibus
in conspectu domini. Memores estote
Moysi servi domini qui Amalech con-
fidentem in virtute sua et in po-
tentia sua et in exercitu suo et
in clipeis suis et in curribus suis
et in equitibus suis non ferro
pugnando sed precibus sanctis adora-
do deiecit. Sic prostrati erunt u-
niversi hostes Israhel si perseveravi-
tis in hoc opere quod cepistis. Ad hanc
igitur exortationem eius deprecan-
tes dominum permanebant in conspec-
tu domini. Ita ut etiam hii qui holo-
causta domino offerebant precincti
ciliciis offerebant sacrificia domino
et erat cinis super capita eorum
et ex toto corde suo omnes orabant
deum ut visitaret populum suum
Israhel. Capitulum quintum

Nunciatumque est Holoferni prin-
cipi militie Assiriorum
quod filii Israhel prepararent se
ad resistendum ac montium itinera
conclusissent et furore nimio
exarsit in iracundia magna
vocavitque omnes principes Mo-
ab et duces Amon et dixit eis
Dicite michi quis sit populus
iste qui montana obsidet aut
que et quales et quante sint

civitates eorum aut que sit
multitudo eorum vel que etiam
sit virtus eorum vel quis rex
militie illorum. Et quare pre
omnibus in oriente isti contemp-
serunt imperium meum et non
exierunt obviam nobis ut sus-
ciperent nos cum pace. Tunc A-
chior filiorum dux omnium fili-
orum Amon respondens ait. Si
digneris audire domine mi dicam
veritatem in conspectu tuo de popu-
lo isto qui in montanis habitat
et non egredietur verbum falsum
ex ore meo. Populus iste ex proge-
nie Caldeorum est. Hic primum in Me-
sopotamia habitavit. Quoniam no-
luerunt sequi deos patrum
suorum qui erant in terra Chal-
deorum. Deserentes itaque cerimonias
patrum suorum que in multitu-
dine deorum erant unum deum
celi coluerunt. Qui et preceperunt
eis ut exirent inde et habita-
rent in Charan. Cumque operuis-
set omnem terram fames de-
scenderunt in Egiptum illicque per
quadringentos annos sic multi-
plicati sunt ut dinumerari e-
orum non posset exercitus. Cumque
gravasset eos rex Egipti atque in
edificationibus urbium suarum in
luto et latere subiugasset eos cla-
maverunt ad dominum suum et percus-
sit totam terram Egipti plagis
variis. Cumque eiecissent eos a se
Egiptii et cessasset plaga ab eis
et iterum vellent eos capere et
ad suum servitium revocare fugien-
tibus his deus celi mare ape-

runt ita ut hic inde aque quasi murus solidarentur et isti pede sicco fundum maris perambulando transirent. In quo loco dum innumerabilis exercitus Egyptiorum eos persequeretur ita aquis coopertus est ut non remaneret vel unus qui factum posteris nunciaret. Egressi etiam mare rubrum deserta Syna montis occupaverunt in quibus numquam homo habitare potuit vel filius hominis requievit. Illic fontes amari obdulcati sunt eis ad bibendum et per annos quadraginta annonam de celo consecuti sunt. Ubicumque ingressi sunt sine arcu et sagitta et absque scuto et gladio Deus eorum pugnavit pro eis et vicit. Et non fuit qui insultaret populo isti nisi quando recessit a cultura Domini Dei sui. Quotienscumque autem preter ipsum Deum suum alterum coluerunt dati sunt in predam et in gladium et in obprobrium. Quotiescumque autem penituerunt se recessisse a cultura Dei sui dedit eis Deus celi virtutem resistendi. Denique Chananeum regem et Iebuseum et Pherezeum et Etheum et Eveum et Amorreum et omnes potentes in Esebon prostraverunt et terras eorum et civitates eorum ipsi possederunt. Et usque dum non peccarent in conspectu Dei sui erant cum illis bona. Deus enim illorum odit iniquitatem. Nam et ante hos annos cum recessissent a via quam dederat illis Deus ut ambularent in ea exterminati sunt preliis a multis nationibus et plurimi eorum captivi abducti sunt in terram non suam. Nuper autem reversi ad Dominum Deum suum ex dispersione qua dispersi fuerant adunati sunt et ascenderunt montana hec omnia et iterum possident Ierusalem ubi sunt sancta eorum. Nunc ergo domine mi perquire si est aliqua iniquitas eorum in conspectu Dei eorum et ascendamus ad illos ~~quoniam tradens tradet Deus illos eorum et ascendamus ad~~ illos quoniam tradens tradet Deus illos tibi et subiugati erunt sub iugo potentie tue. Si autem non est offensio populi huius coram Deo suo non poterimus resistere illis quoniam Deus eorum defendet eos et erimus in obprobrium universe terre. Et factum est cum cessasset loqui Achior verba hec irati sunt omnes magnates Holofernis et cogitabant interficere eum dicentes ad alterutrum: Quis est iste qui filios Israhel dicat posse resistere regi Nabuchodonosor et exercitibus eius homines inermes et sine virtute et sine peritia artis ~~pugne~~ pugne? Ut ergo agnoscat Achior quoniam fallit nos ascendamus in montana et cum capti fuerint potentes eorum tunc cum eisdem gladio transverberabitur ut sciat omnis gens quia Nabuchodonosor deus terre est et preter ipsum alius non est.

Capitulum VI

Factum est autem cum cessasset loqui m

dignatus holofernes vehement
dixit ad achior Quoniam prophetasti no
bis dicens quod gens israhel de
fendatur a deo suo ut ostendat
tibi quoniam non est deus nisi nabu
chodonosor cum percusserimus
eos omnes sicut hominem unum
tunc et ipse cum illis assirio
rum gladio interibis et om
nis israhel tecum in perdicione dis
periet et probabis quoniam nabucho
donosor dominus sit universe terre
tuncque gladius milicie mee trans
iet per latera tua et confixus ca
des inter vulneratos israhel et non
respirabis ultra donec extermi
neris cum illis Porro autem
si prophetiam tuam veram existimas
non concidat vultus tu
us et pallor qui faciem tuam
obtinet abscendat a te Si verba
mea hec putas impleri non
posse Ut autem noveris quia si
mul cum illis hec experieris ecce ex hac
hora illorum populo sociaberis
ut dum dignas mei gladii pe
nas exceperint ipse simul ulti
oni subiaceas Tunc holofernes
precepit servis suis ut comprehen
derent achior et ducerent eum in
bethuliam et traderent eum in ma
nus filiorum israhel Et accipien
tes eum servi holofernis profec
ti sunt per campestria Sed cum ap
propinquassent ad montana exierunt
contra eos fundibularii Illi au
tem divertentes a latere montis ligave
runt achior ad arborem mani
bus et pedibus et sic vinctum
de restibus dimiserunt eum et

reversi sunt ad dominum suum Porro
filii israhel descenderunt de
bethulia et venerunt ad eum quem
solventes duxerunt ~~ad bethania~~
ad bethuliam atque in medio populi il
lum ~~statuentes~~ percontati sunt quid
rerum esset quod illum vinctum
assirii reliquissent In diebus
illis erant ibi principes ozias
filius micha de tribu symeon
et carmi qui et gothoniel In
medio itaque seniorum et in con
spectu omnium dixit omnia verba que
locutus ipse fuerat ab holoferne
interrogatus et qualiter populus
holofernis voluisset propter hoc verbum
quod dixisset interficere eum Et que
admodum ipse holofernes iratus
iussisset eum israhelitis hac
de causa tradi ut dum vince
ret filios israhel tunc et ipsum
achior diversis iubeat suppliciis
interire propter hoc quod dixisset deus
celi defensor eorum est Cumque
universa achior exposuisset omnis
populus cecidit in faciem ado
rantes dominum cum communi lamenta
cione et fletu unanimes preces
suas domino effuderunt
dicentes Domine deus celi et ter
re intuere superbiam illorum et
respice ad nostram humilitatem et
faciem sanctorum tuorum attende
et ostende quia non derelinquis
presumentes de te et presumentes
de se et de sua virtute glorian
tes humilias Finito itaque fletu
et per totum diem populorum ora
cione completa consolati sunt achi
or dicentes Deus patrum nostrorum

civis in virtutem predicasti ipse tibi dabit hanc vicissitudinem ut eorum magis tu interitum videas. Cum vero dominus deus noster dederit hanc libertatem servis suis sit et tecum deus in medio nostri ut sicut placuit tibi ita cum tuis omnibus converseris.

Tunc ozias finito consilio suscepit eum in domum suam et fecit cenam magnam et vocatis omnibus presbiteris simul expleto ieiunio refecerunt. Postea vero convocatus est omnis populus et per totam noctem intra ecclesiam oraverunt petentes auxilium a deo israhel. Capitulum septimum

Holofernes autem altera die precepit exercitibus suis ut ascenderent contra bethuliam. Erant autem pedites bellatorum centum viginti milia et equites viginti duo milia preter preparationes virorum illorum quos occupaverat captivitas et adducti fuerant de provinciis et urbibus universe iuventutis. Omnes paraverunt se ad pugnam contra filios israhel. Et venerunt per crepidinem montis usque ad apicem qui respicit dothaym a loco qui dicitur belma usque ad chelmo qui est contra hesdrelon. Filii autem ysrahel ut viderunt multitudinem illorum prostraverunt se super terram mittentes cinerem super capita sua unanimes orantes ut deus israhel misericordiam suam ostenderet super populum suum. Et assumentes arma sua bellica sederunt per loca que ad angusti itineris tramitem dirigunt inter montuosa et erant custodientes ea tota die et nocte. Porro holofernes dum circuit per gyrum repperit quod fons qui influebat in aqueductum illorum a parte australi extra civitatem dirigeret et incidi precepit aqueductum illorum. Erant tamen non longe a muris fontes ex quibus furtim videbantur haurire aquam adpotandum. Sed filii amon et moab accesserunt ad holofernem dicentes: Filii israhel non lancea nec in sagitta confidunt sed montes defendunt illos et muniunt illos colles in precipitio constituti. Ut ergo sine congressione pugne possis superare eos pone custodes fontium ut non hauriant aquam ex eis et sine gladio interficies eos vel certe fatigati sui tradent civitatem suam quam putant in montibus positam superare non posse. Et placuerunt verba hec coram holoferne et coram omnibus satellitibus eius et constituit per gyrum centenarios per singulos fontes. Cumque ista custodia per dies viginti expleta fuisset defecerunt cisterne et collectiones aquarum omnibus inhabitantibus bethuliam ita ut non esset intra civitatem unde satiarentur vel una die quia ad mensuram dabatur populis aqua cottidie. Tunc ad oziam congregati sunt omnes viri femineque

iuvenes et parvuli simul omnis
una voce dixerunt Iudi-
cet deus inter nos et te qui fecisti
in nos mala nolens loqui pacifice
cum assiriis et propter hoc vendidit
nos deus in manibus eorum
et ideo non est qui adiuvet cum
prosternamur ante oculos eorum
in siti et perditione magna Et nunc
congregate universos qui in civi-
tate sunt ut sponte nostra trada-
mus omnes populo holofernis
Melius est enim ut captivi be-
nedicamus dominum viventes quam
moriamur et simus opprobrium
omni carni cum videamus uxores
nostras et infantes nostros mori ante
oculos nostros Contestamur hodie
celum et terram et deum patrum
nostrorum qui ulciscitur nos secundum
peccata nostra ut iam tradatis ci-
vitatem in manum milicie holofer-
nis et sit finis noster brevis in ore
gladii quia longior efficitur in
ariditate sitis Et cum hec dixissent
factus est fletus et ululatus mag-
nus in ecclesia magna omnibus et
per multas horas una voce clama-
verunt dicentes Peccavimus cum
patribus nostris iniuste egimus
iniquitatem fecimus quia pius es miserere
nostri aut in tuo flagello
vindica iniquitates nostras et noli
tradere confitentes te populo qui
ignorat te ut non dicant inter
gentes ubi est deus eorum Et
cum fatigati his clamoribus
et his fletibus lassati siluissent
Exurgens ozias infusus lacri-
mis dixit Equo animo estote

fratres et hos quinque dies expecte-
mus a domino misericordiam Forsitan enim
indignacionem suam abscidet et
dabit gloriam nomini suo Si autem
transactis his quinque diebus non
venerit adiutorium faciemus hec verba
que locuti estis Et factum est
cum audisset hec verba Iudith vi-
dua que erat filia merari filii ydo
donec filii ioseph filii ozie filii
helai filii iamnor filii iedeon
filii rafoim filii achitob filii
melchie filii enan filii nathanie fi-
lii salatiel filii symeon filii ru-
ben et vir eius fuit manasses
qui mortuus est in diebus messis
ordeacie Instabat enim super
alligantes manipulos in cam-
po et venit estus super caput eius
et mortuus est in betulia civi-
tate sua et sepultus est illic
cum patribus suis Erat autem
iudith relicta eius vidua iam
annis tribus et mensibus sex
et in superioribus domus sue fe-
cit sibi secretum cubiculum in
quo cum puellis suis secreta
clausa morabatur et habens
super lumbos suos cilicium ieiu-
nabat omnibus diebus vite sue
preter sabbata et neomenias
et festa domus israhel Erat
autem eleganti aspectu nimis
cui vir suus reliquerat divi-
tias suas multas et familiam
copiosam ac possessiones ar-
mentis boum et gregibus o-
vium plenas Et erat hec in om-
nibus famosissima quia time-
bat dominum valde nec erat qui

loquetur dea verbum malum
Hec ergo cum audisset quod ozias
promisisset quod transacto quinto die
traderet civitatem misit ad pres
biteros cabri et charmi et ve
nerunt ad illam et dixit illis
Quod est verbum in quo consen
sit ozias ut tradat civitatem
assiriis si intra quinque dies non
venerit nobis adiutorium et
qui estis vos qui temptatis
dominum Non est iste sermo qui mi
sericordiam provocet sed potius
qui iram excitet et furorem ac
cendat Posuistis vobis misera
cionis domini in arbitrio vestro et ar
bitrium vestrum diem constituistis
ei Sed quia paciens est dominus
in hoc ipso peniteamus et indul
genciam eius lacrimis postulemus
Non enim quasi homo deus
sic comminabitur neque sicut filius
hominis ad iracundiam inflammabitur
Et ideo humiliemus illi animas
nostras et in spiritu contrito et
in conspectu constituti humilia
to servientes illi dicamus flen
tes domino ut secundum voluntatem
suam sic faciat nobiscum misericordiam
suam Ut sicut conturbatum
est cor nostrum in superbia eorum
ita etiam de nostra humilitate glo
riemur Quoniam non secuti sumus
peccata patrum nostrorum qui dereliquerunt
deum suum et adoraverunt
deos alienos pro quo scelere dati
sunt in gladium et in rapinam
et in confusionem inimicis su
is Nos autem alterum deum nes
cimus preter ipsum Expectemus

Humiles consolacionem eius et ex
quiret sanguinem nostrum de afflic
cionibus inimicorum nostrorum et
humiliabit omnes gentes quecumque
insurgunt contra nos et faciet
illas sine honore dominus deus
noster Et nunc fratres qui vos estis
presbiteri in populo dei et ex vobis
pendet anima illorum ad eloqui
um vestrum corda eorum erigite
ut memores sint quia tempta
ti sunt patres nostri ut probarentur
si vere colerent deum suum Memo
res esse debent quomodo pater
noster abraham temptatus est
et per multas tribulaciones pro
batus dei amicus effectus est
Sic ysaac et iacob sic moyses
et omnes qui placuerunt deo per
multas tribulaciones fideles trans
ierunt Illi autem qui tempta
ciones non susceperunt cum timo
re domini et pacienciam suam et
improperium murmuracionis sue
contra dominum protulerunt exter
minati sunt ab exterminatore et
a serpentibus perierunt Et nos
ergo non ulciscamur nos pro
hiis que patimur sed reputantes
peccatis nostris hec ipsa minora esse
supplicia flagella domini quibus ser
vi qui corripimur ad emenda
cionem non ad perdicionem nostram
evenisse credamus Et dixit
illi ozias et presbiteri Omnia que
locuta es vera sunt et non est
in sermonibus tuis ulla repre
hensio Nunc ergo ora pro nobis
quia mulier sancta es et timens
deum Et dixit illis iudith Sic

quod locuti estis dei esse cognos
scitis ita quod facere disposui
probate si ex deo est et orate
ut firmum faciat consilium me
um deus. Stabitis vos ad por
tam nocte ista et ego exe
am cum abra mea et orate ut
sicut dixistis in diebus quin
que respiciat dominus populum
suum israhel. Vos autem no
lo ut scrutemini actum meum
et usque dum renunciem vobis
nichil aliud fiat nisi oratio
pro me ad dominum deum nostrum. Et di
xit ad eam ozias princeps iu
de. Vade in pace et dominus
sit tecum in ultione inimi
corum nostrorum. Et revertentes abi
erunt. Capitulum octavum

Quibus ascendentibus
Judith ingressa est
oratorium suum et indu
ens se cilicio posuit cinerem super
caput suum et prosternens se do
mino clamavit ad dominum dicens
Domine deus patris mei sy
meon qui dedisti illi gladium
in defensionem alienigenarum
qui violatores extiterunt coin
quinatione sua et denudave
runt femur virginis in confusi
onem et dedisti mulieres illo
rum in predam et filias eorum in
captivitatem et omnem predam
in divisione servis tuis qui ze
laverunt zelum tuum. Subveni
queso te domine deus meus
michi vidue. Tu enim fecisti pri
ora et illa post illa cogita
sti. Et hoc factum est quod

ipse voluisti. Omnes enim vie tue
parate sunt et tua sunt iu
dicia in providencia tua posuisti
vidisti. Respice castra assirio
rum sicut tunc castra egypti
orum videre dignatus es quando post
servos tuos armati currebant
et confidentes in quadrigis
et in equitatu suo et in multi
tudine bellatorum. Sed aspexisti
super castra eorum et tenebre
fatigaverunt eos. Tenuit pedes
eorum abissus et aque operu
erunt eos. Sic fiant et isti domine
qui confidunt in multitudine
sua et in curribus suis et in
contis et in sagittis suis gloriantur
et nesciunt quia tu ipse es deus
noster qui conteris bella ab initio
et dominus nomen est tibi. Erige soli
brachium tuum sicut ab initio et
allide virtutem eorum altaris
tui. Fiat domine ut gladio proprio
eius superbia amputetur. Capi
atur laqueo oculorum suorum
in me et percuties eum ex labiis
caritatis mee. Da michi in ani
mo constanciam ut contemnam
illum et virtutem ut evertam il
lum. Erit enim in memoriale no
minis tui cum manus femine
deiecerit eum. Non enim in multi
tudine est virtus tua domine
neque in equorum viribus volun
tas tua nec superbi ab initio pla
cuerunt tibi sed humilium et mansue
torum tibi semper placuit depre
catio. Deus celorum creator
aquarum et dominus totius cre
ature exaudi me miseram de

[depre]cantem et de tua misericordia presumentem. Memento domine testamenti tui et da verbum in ore meo et in corde meo consilium corrobora ut domus tua in sanctificatione tua permaneat et omnes gentes agnoscant quia tu es deus et non est alius preter te.

Capitulum nonum

Factum est autem cum cessasset loqui ad dominum surrexit de loco quo iacuerat prostrata domino. Vocavitque abram suam et descendit in domum suam et abstulit a se cilicium et exuit se vestimentis viduitatis sue. Et lavit corpus suum et unxit se mirra optima et discriminavit crinem capitis sui et imposuit mitram super caput suum et induit se vestimentis iocunditatis sue. Induitque sandalia pedibus suis assumpsitque dextraliola et lilia et inaures et anulos et in omnibus ornamentis suis ornavit se. Cui etiam dominus contulit splendorem quoniam omnis ista compositio non ex libidine sed ex virtute pendebat. Et ideo dominus hanc in illam pulcritudinem ampliavit ut incomparabili decore omnium oculis appareret. Imposuit itaque abre sue ascopam vini et vas olei et polentam et palatas et panes et caseum et profecta est. Cumque venissent ad portam civitatis invenerunt expectantem Oziam et presbiteros civitatis. Qui cum vidissent eam stupentes mirati sunt nimis pulcritudinem eius. Nichil tamen interrogantes eam dimiserunt transire dicentes. Deus patrum nostrorum det tibi gratiam et omne consilium tui cordis sua virtute corroboret ut glorietur super te Ierusalem et sit nomen tuum in numero sanctorum et iustorum. Et dixerunt hii qui illic erant omnes una voce fiat fiat. Iudith vero orans dominum transivit portam ipsa et abra eius. Factum est autem cum descenderet montem circa ortum diei occurrerunt ei exploratores Assiriorum et tenuerunt eam dicentes. Unde venis aut quo vadis. Que respondit. Filia sum Hebreorum ideo ego fugi a facie eorum quoniam futurum agnovi quod [dent] vobis in depredationem pro eo quod contempnentes vos noluerunt ultro tradere se ipsos ut invenirent misericordiam in conspectu vestro. Hac de causa cogitavi mecum dicens. Vadam ad faciem principis Holofernis ut indicem illi secreta illorum et ostendam illi quo aditu possit obtinere eos ita ut non cadat unus vir de exercitu eius. Et cum audissent viri illi verba eius considerabant faciem eius et erat in oculis eorum stupor quoniam mirabantur pulcritudinem eius nimis. Et dixerunt ad eam. Conservasti animam tuam eo quod tale repperisti consilium ut descenderes ad dominum nostrum. Hoc autem scias quoniam cum steteris in conspectu eius bene tibi faciet et eris gratissima in corde eius. Duxeruntque illam ad tabernaculum Holofernis et nunc[iaverunt]

Cumque intrasset ante faciem eius, statim captus est in suis oculis Holofernes. Dixeruntque ad eum satellites eius: Quis contempnit populum hebreorum, qui tam decoras mulieres habent, ut non pro his merito pugnare contra eos debeamus? Videns itaque Holofernem Judith sedentem in conopeo, quod erat ex purpura et auro et smaragdo et lapidibus preciosis intextum, et cum in faciem eius intendisset, adoravit eum, prosternens se super terram. Et levaverunt eam servi Holofernis iubente domino suo.

Capitulum decimum

Tunc Holofernes dixit ei: Equo animo esto et noli pavere in corde tuo, quia ego numquam nocui viro qui voluit servire Nabuchodonosor regi. Populus autem tuus si non contempsisset me, non allevassem lanceam meam super illum. Nunc autem dic michi, qua ex causa recessisti ab illis et placuit tibi ut venires ad nos. Et dixit Judith: Sume verba ancille tue, perfectam rem faciet dominus tecum. Vivit enim Nabuchodonosor rex terre, et vivit virtus eius que est in te ad correptionem omnium animarum errantium, quia non solum homines serviunt illi per te, sed et bestie agri obtemperant illi. Nunciatur enim industria animi tui universis gentibus, et indicatum est omni seculo, quoniam tu solus bonus et potens es in omni regno eius, et disciplina tua omnibus provinciis predicatur. Nec hoc latet quod locutus est Achior, nec illud ignoratur quod ei iusseris evenire. Constat enim deum nostrum sic peccatis offensum, ut mandaverit per prophetas suos ad populum quod tradat eum pro peccatis suis. Et quia sciunt se offendisse deum suum filii Israhel, tremor tuus super ipsos est. Insuper etiam fames invasit eos, et ab ariditate aque iam inter mortuos computantur. Denique hoc ordinant, ut interficiant pecora sua et sanguinem eorum bibant, et sancta domini dei sui que precepit deus non contingi in frumento, vino et oleo, hec cogitaverunt impendere, et volunt consumere que nec manibus deberent contingere. Ergo quoniam hec faciunt, certum est quod in perditionem dabuntur. Quod ego ancilla tua cognoscens, fugi ab illis, et misit me dominus hec ipsa nunciare tibi. Ego enim ancilla tua deum colo etiam nunc apud te, et exiet ancilla tua et orabo deum, et dicet michi quando eis reddat peccatum suum, et veniens nunciabo tibi, ita ut ego adducam te per medium Jerusalem, et habebis omnem populum Israhel sicut oves quibus non est pastor, et non latrabit vel unus canis contra te, quoniam hec michi dicta sunt per providentiam dei. Et quoniam iratus est illis deus, hec ipsa missa sum nunciare tibi. Placuerunt autem omnia verba hec coram Holoferne et coram pueris eius

alt'
et dicebant alter ad alterum Non
est talis mulier super terram in
aspectu in pulchritudine et in sen-
su verborum. Et dixit ad eam ho-
lofernes Bene fecit deus qui mi-
sit te ante populum ut des illum
in manibus nostris Et quoniam bona
est promissio tua si fecerit mi-
chi hoc deus tuus erit et meus
Et tu in domo nabuchodonozor
magna eris et nomen tuum no-
minabitur in universa terra Cap
Tunc iussit eam .xi.
introire ubi repositi erant
thezauri eius et iussit
illam manere illic et constituit
quid daretur illi de quibus suo
Cui respondit iudith et dixit Nunc
non potero manducare ex hiis
que michi precepis tribui ne ve-
niat super me offensio Ex hiis
autem que michi detuli mandu-
cabo Cui holofernes ait Si de-
fecerint tibi ista que tecum de-
tulisti quid faciemus tibi Et
dixit iudith Vivit anima tua
domine meus quoniam non expendet
omnia hec ancilla tua donec faci-
at deus in manu mea hec que
cogitavi Et induxerunt illam
servi eius in tabernaculum quo pre-
ceperat et pecijt dum introiret
ut daretur ei copia nocte et
ante lucem egrediendi foras
ad orationem et deprecandi dominum
Et precepit cubiculariis suis ut
sicut placet illi exiret et in-
troiret ad adorandum deum suum
per triduum Et exiebat noctibus
in vallem bethulie et baptiza-
bat se in fonte aque Et ut a-
scendebat orabat dominum deum israhel
ut dirigeret viam eius ad libera-
tionem populi sui Et introiens in-
manebat in tabernaculo munda
donec acciperet escam suam in vespe-
re Et factum est in quarto die holo-
fernes fecit cenam servis suis
et dixit ad vagao eunuchum suum
Vade et suade hebream illam
ut sponte consentiat habitare
mecum Fedum est enim apud
assirios si femina irrideat vi-
rum agendo ut immunis transeat ab
eo Tunc introivit vagao ad
iudith et dixit Non vereatur
bona puella introire ad dominum
meum ut honorificetur ante
faciem eius et manducet cum
eo et bibat vinum in iocundita-
te Cui respondit iudith Que ego
sum ut contradicam domino
meo Omne quod erit ante oculos
eius bonum faciam et optimum
Quicquid autem illi placuerit hoc mi-
chi erit optimum omnibus die-
bus vite mee Et surrexit et
ornavit se vestimento suo et in-
gressa stetit ante faciem eius
Cor autem holofernis concussum est
erat enim ardens in concupis-
centia eius Et dixit ad eam
holofernes Bibe nunc et accumbe
in iocunditate quoniam gratiam invenisti
coram me Et dixit iu-
dith Bibam domine quoniam magnifi-
cata est anima mea hodie pre
omnibus diebus meis Et ac-
cepit et manducavit et bibit
coram ipso ea que paraverat

[..]ti ancilla eius, et iocundus
factus est holofernes ad illam. Bi-
bitque vinum multum nimis quan-
tum una die nunquam biberat
in vita sua. Capitulum duodecimum

Ut autem sero factum est
festinaverunt servi illius
ad hospicia sua. Et con-
clusit vagao hostia cubiculi et
abiit. Erant autem omnes fatigati
a vino. Eratque iudit sola in cu-
biculo porro holofernes iacebat
in lecto nimia ebrietate sopitus
dixitque Judith puelle sue ut
staret foras ante cubiculum et
observaret. Stetitque iudith ante
lectum orans cum lacrimis et la-
biorum motu in silencio dicens. Con-
firma me domine deus israhel et
respice in hac hora ad opera ma-
nuum mearum et sicut promisisti ihe-
rusalem civitatem tuam erigas
et hoc quod credens per te posse fieri
cogitavi perficiam. Et cum hec di-
xisset accessit ad columpnam que
erat ad caput lectuli eius et
pugionem eius qui in ea ligatus
pendebat exsolvit. Cumque evagi-
nasset illum apprehendit comam
capitis eius et ait. Conforta
me domine deus in hac hora. Et
percussit bis in cervicem eius. Et
abscidit caput eius. Et abstu-
lit conopeum eius a columpnis
et evolvit corpus eius truncum.
Et post pusillum exivit et tra-
didit caput holofernis ancille
sue. Et iussit ut mitteret illud
in peram suam. Et exierunt
due secundum consuetudinem suam

quasi ad orationem et transierunt
castra. Et girantes vallem ve-
nerunt ad portam civitatis. Et
dixit iudit a longe custodibus
murorum. Aperite portas quoniam no-
biscum est deus qui fecit virtu-
tem in israhel. Et factum est cum
audissent viri vocem eius vo-
caverunt presbiteros civitatis et con-
currerunt ad eam omnes a minimo
usque ad maximum quoniam speraverunt
eam iam non esse venturam.
Et accendentes luminaria congrega-
verunt circa eam universi. Illa autem
ascendens in eminenciore locum
iussit fieri silencium. Cumque omnes
tacuissent dixit iudith. Laudate
dominum deum nostrum qui non deserit
sperantes in se. et in me ancillam
suam adimplevit misericordiam suam
quam promisit domui israhel et
interfecit hostem populi sui in
manu mea in hac nocte. Et pro-
ferens de pera caput holofernis
ostendit illis dicens. Ecce caput
holofernis principis milicie assi-
riorum. et ecce conopeum illius in
quo recumbebat in ebrietate sua
ubi et per manum femine percussit
illum dominus deus noster. Vivit au-
tem ipse dominus quoniam custodivit me
angelus eius et hinc euntem
et ibi commorantem et inde huc
revertentem et non permisit me an-
cillam suam dominus coinquinari
sed sine pollucione peccati revocavit
me vobis gaudentem in vic-
toria sua in evasione mea et in
liberatione vestra. Confitemini illi omnes
quoniam bonus quoniam in seculum misericordia eius

separaverunt

congregaverunt

deserit

Universi autem adorantes dominum dixerunt ad eam Benedixit te dominus in virtute sua quia per te ad nichilum redegit inimicos nostros. Porro ozias princeps populi israhel dixit ad eam Benedicta es tu filia a domino deo excelso pre omnibus mulieribus super terram Benedictus dominus qui creavit celum et terram qui te direxit in vulnere capitis principis inimicorum nostrorum quia hodie nomen tuum ita magnificavit ut non recedat laus tua de ore hominum qui memores fuerint virtutis domini in eternum pro quibus non pepercisti anime tue propter angustias et tribulationes generis tui sed subvenisti ruine ante conspectum dei nostri. Et dixit omnis populus fiat fiat. Porro achior vocatus venit et dixit ei deus israhel cui tu testimonium dedisti quod ulciscatur se de inimicis suis ipse caput omnium incredulorum incidit hac nocte in manu mea ut probes quia ista est ecce caput holofernis qui contemptus superbie sue deum israhel contempsit et tibi interitum minabatur dicens Cum captus fuit populus israhel gladio perforari precipiam latera tua. Videns autem achior caput holofernis angustiatus pre pavore cecidit in faciem suam super terram et estuavit anima eius. Postea vero quam resumpto spiritu recreatus est procidit ad pedes eius et adoravit eam et dixit Benedicta tu deo tuo in omni thabernaculo tuo qui in omni gente que audierit nomen tuum magnificabitur deus israhel super te.

Dixit autem iudith ad omnem populum Audite me fratres suspendite caput hoc super muros nostros et cum exierit sol accipiat unusquisque arma sua et exite cum impetu non ut descendatis deorsum sed quasi impetum facientes. Tunc exploratores necesse erit ut fugiant ad principem suum excitandum ad pugnam. Cumque duces eorum cucurrerint ad thabernaculum holofernis et invenerint eum truncum in suo sanguine volutatum decidet super eos timor. Cumque cognoveritis fugere illos ite post illos securi quia dominus conteret eos sub pedibus vestris. Tunc achior videns virtutem quam fecit deus israhel relicto gentilitatis ritu credidit deo et circumcidit carnem prepucii sui et appositus est ad populum israhel et omnis successio eius usque in hodiernum diem. Mox autem ut ortus est dies suspenderunt super muros caput holofernis accepitque unusquisque vir arma sua et egressi sunt cum grandi strepitu et ululatu. Quod videntes exploratores ad thabernaculum cucurrerunt. Porro hii qui in thabernaculo erant venientes et ante ingressum cubiculi perstrepentes excitandi gratia inquietudinem arte moliebant

ut non ab excitantibus sed a so
nantibus holofernes evigilaret
Nullus enim audebat cubicu
lum virtutis assiriorum impulsan
do aut intrando aperire. Sed cum
venissent duces eius et tribu
ni et universi maiores exercitus
assiriorum dixerunt cubicula
riis intrate excitate illum quia
egressi mures de cavernis suis
ausi sunt provocare nos ad pre
lium. Tunc ingressus vagao
cubiculum eius stetit ante cor
tina et plausum fecit manibus
suis. Suspicabatur enim illum
cum iudith dormire. Sed cum
nullum motum iacentis sensu
aurium caperet accessit proximans
ad cortina et elevans eam vi
dens cadaver eius absque capite
holofernis in suo sanguine ta
befactum iacere super terram. Ex
clamavit voce magna cum fle
tu et scidit vestimenta sua. Et
ingressus tabernaculum iudith non
invenit eam. Et exilivit foras
ad populum et dixit Una mulier
hebrea fecit confusionem in domo
regis nabuchodonosor. Ecce enim
holofernes iacet in terra et caput
illius non est in illo. Quod cum
audissent principes virtutis
assiriorum sciderunt omnes vesti
menta sua et intollerabilis ti
mor et tremor cecidit super eos.
Et turbati sunt animi eorum
valde et clamor factus est incom
parabilis in medio castra eorum.
Cumque omnis exercitus decolla
tum holofernem audisset fugit

vidisset

mens et consilium ab eis et solo
tremore et metu agitati fuge
presidium sumunt ita ut nullus
loqueretur cum proximo suo sed in
clinato capite relictis omnibus
evadere intendebant hebreos quos
armatos super se venire audie
rant fugientes per vias camporum
et semitas collium. Capitulum xv.

Videntes itaque filii israhel
fugientes secuti sunt
illos descendentes clan
gentes que tubis et ululabant post
illos. Et quoniam assirii non adunati
in fugam ibant precipites filii
autem israhel uno agmine per
sequentes debilitabant omnes quos
invenire potuissent. Misitque o
zias nuncios per omnes civitates
et regiones israhel. Omnis itaque
regio omnis que urbs electam iuven
tutem misit armata post eos
et persecuti sunt eos in ore gladii
quousque pervenirent ad extremita
tem finium suorum. Reliqui autem
qui erant in bethulia ingressi
sunt castra assiriorum et predam
quam fugientes assirii relique
rant abstulerunt secum et onus
tati sunt valde. Hii vero qui victo
res extiterant reversi sunt ad be
tuliam omnia quecumque erant illorum
abstulerunt secum ita ut non esset
numerus in pecoribus in iumen
tis et universis mobilibus eorum
ut a minimo usque ad magnum omnes
divites fierent de predationibus eorum.
Joachim autem summus pontifex
de ierusalem venit in bethuliam cum
universis presbiteris suis ut videret

Judith. Tunc cum exisset ad illum benedixerunt illam omnes una voce dicentes Tu gloria iherusalem tu leticia israhel tu honorificentia populi nostri quia fecisti viriliter et confortatum est cor tuum eo quod castitatem amaveris et post virum tuum alterum nesciens. Ideo et manus domini confortavit te et ideo eris benedicta in eternum. Et dixit omnis populus fiat fiat. Per dies autem triginta vix collecta sunt spolia assiriorum a populo israhel. Porro autem universa que holofernis peculiaria fuisse probata sunt dederunt Judith in auro et argento et vestibus et gemmis et omni suppellectili et tradita sunt illi omnia a populo et omnis populus gaudebat cum mulieribus et virginibus et iuvenibus in organis et cytharis. Capitulum xv.

Tunc cantavit canticum hoc domino Judith dicens Incipite domino in tympanis cantate domino in cymbalis modulamini illi psalmum novum exultate et invocate nomen eius. Dominus conterens bella dominus nomen est illi qui posuit castra sua in medio populi sui ut eriperet nos de manu omnium inimicorum nostrorum. Venit assur ex montibus ab aquilone in multitudine fortitudinis sue cuius multitudo obturavit torrentes et equi eorum cooperuerunt valles. Dixit se incensurum gladio infantes meos dare in predam et virgines in captivitatem. Dominus autem omnipotens nocuit eum et tradidit eum in manus femine et confodit eum. Non enim cecidit potens eorum a iuvenibus nec filii titanis percusserunt eum nec excelsi gigantes opposuerunt se illi et Judith filia merari in specie faciei sue dissolvit eum. Exuit enim se vestimento viduitatis et induit se vestimentis leticie in exultacione filiorum ysrahel. Unxit faciem suam unguento colligavit cincinnos suos mitra accepit stolam novam ad decipiendum eum. Sandalia eius rapuerunt oculos eius pulcritudo eius captivam fecit animam eius amputavit pugione cervicem eius. Horruerunt perse constanciam eius et medi audaciam eius. Tunc ululaverunt castra assiriorum quando apparuerunt humiles mei arescentes in siti. Filii puellarum compunxerunt eos et sicut pueros fugientes occiderunt eos perierunt in prelio a facie domini mei. Ympnum cantemus ympnum novum cantemus deo nostro. Adonay domine deus es tu magnus et preclarus in virtute quem superare nemo potest. Tibi serviat omnis creatura tua quia dixisti et facta sunt misisti spiritum tuum et creata sunt et non est qui resistat voci tue. Montes a fundamentis movebuntur cum aquis petre sicut cera liquescent ante faciem tuam. Qui autem timent te magni erunt apud

te pomis de genti insurgenti super genus meum: dominus enim omnipotens vindicabit in eos, in die iudicii visitabit illos. Dabit enim ignem et vermes in carnes eorum, ut urantur et sentiant usque in sempiternum. Et factum est post hec omnis populus post victoriam venit ad hierusalem adorare dominum. Et mox ut purificati sunt, obtulerunt omnes holocausta et vota et repromissiones suas. Porro iudith universa vasa bellica holofernis que dedit illi populus, et conopeum quod ipsa sustulerat, in anathema oblivionis. Erat autem populus iocundus secundum faciem sanctorum, et per tres menses gaudium huius victorie celebratum est cum iudith. Post dies autem illos unusquisque rediit in sua, et iudith magna facta est in bethulia, et preclarior erat universe terre israhel. Erat etiam virtuti castitatis adiuncta, ita ut non cognosceret virum omnibus diebus vite sue, ex quo defunctus est manasses vir eius. Erat autem diebus festis procedens cum gloria magna. Mansit autem in domo viri sui annos centum quinque, et dimisit abram suam liberam, et defuncta est ac sepulta cum viro suo in bethulia. Luxitque illam omnis populus septem diebus. In omni autem spatio vite sue non fuit qui perturbaret israhel, et post mortem eius annis multis. Dies autem victorie huius festivitatis ab hebreis in numero dierum sanctorum accipitur, et colitur a iudeis ex illo tempore usque in presentem diem.

Incipit prologus beati ieronimi in libro hester.

Librum hester variis translatoribus constat esse vitiatum, quem ego de archivis hebreorum relevans verbum e verbo expressius transtuli. Quem librum editio vulgata laciniosis hinc inde verborum funibus trahit, addens ea que ex tempore dici poterant et audiri, sicut solitum est scolaribus disciplinis sumpto themate excogitare quibus verbis uti potuit qui iniuriam passus est vel ille qui iniuriam fecit. Vos autem o paula et eustochium, quia et bibliothecas hebreorum studuistis intrare et interpretum certamina comprobastis, tenentes hester hebraicum librum per singula verba nostram translationem aspicite, ut possitis agnoscere me nihil etiam augmentasse addendo, sed fideli testimonio simpliciter, sicut in hebreo habetur, historiam hebraicam latine lingue tradidisse. Nec affectamus laudes hominum nec vituperationes expavescimus. Deo enim placere curantes minas hominum penitus non timemus, quoniam deus dissipat ossa eorum qui hominibus placere desiderant, et secundum apostolum qui huiusmodi sunt servi christi esse non possunt. Et rursum in libro hester alfabetum ex minio usque ad thetam litteram fecimus diversis in locis volentes

plus septuaginta interpretum ordi
nem ordine puer insinuare
studioso lectori. Nos enim pro
ta more hebreorum ordine per
regni etiam in septuaginta
dictione maluimus [illegible]

In diebus asueri qui [illegible]
regnavit ab india usque
ethiopiam super centum vigin
ti et septem provincias qu
sedit in solio regni eius ex
ordium fuit. Tercio igitur an
no imperii sui fecit grande
convivium cunctis principibus
et pueris suis fortissimis per
sarum et medorum inclitis et
prefectis provinciarum coram se
ut ostenderet divitias glorie
regni sui ac magnitudinem
atque iactanciam potencie sue
multo tempore centum videlicet
et octoginta diebus. Cumque
implerentur dies convivii invi
tavit omnem populum qui inve
tus est in susis a maximo usque
ad minimum. Et septem diebus
iussit convivium parari in vestibu
lo orti et nemoris quod regio cultu
et manu consitum erat. Et pe
debant ex omni parte tentoria
aerii coloris et carbasini et
iacinctini sustentata funibus
byssinis atque purpureis. Qui
eburneis circulis inserti erant
et columpnis marmoreis fulcie
bantur. Lectuli quoque aurei et
argentei super pavimentum sma
ragdino et pario stratum la
pide dispositi erant quod mira
varietate pictura decorabat

Bibebant autem qui invitati e
rant aureis poculis et aliis at
que aliis vasis cibi inferebantur
Vinum quoque ut magnificencia
regia dignum erat habundans
et precipuum ponebatur. Nec erat
qui nolentes cogeret ad bibendum
sed sic rex statuerat preponens me
sis singulos de principibus suis
ut sumeret [illegible] unusquisque quod vel
let. Vasti quoque regina fecit
convivium feminarum in palacio u
rex assuerus manere consueverat
Ita quod die septimo cum rex esset
hilarior et post nimiam potacio
nem incaluisset mero precepit mau
man et bazatha et arbona et
gabatha et abgatha et carthas
et zaruth septem eunuchis qui
in conspectu eius ministrabant ut in
troducerent reginam vasti coram
rege posito super caput eius dia
demate ut ostenderet cunctis po
pulis et principibus illius pul
critudinem. Erat enim pulchra val
de. Que renuit et ad regis im
perium quod per eunuchos manda
verat venire contempsit. Unde
iratus rex et nimio furore
succensus interrogavit sapien
tes qui ex more regio semper ei
adherant et illorum faciebat
cuncta consilio scientium leges
et [illegible] iura maiorum. Erant autem
primi et proximi carsena et sethar
et amath et tharsis et mares
et marsena et [illegible]amamucha sep
tem duces persarum atque medorum
qui videbant faciem regis et
primi post eum residere soliti

erunt (cui sme nasti regina sub
iacet que assueri regis imperi
um quod per eunuchos mandauerat
face noluisset Dixit quoque mamucha
audiente rege atque principibus
Non solum regem lesit regina
vasti sed et omnes principes et po
pulos qui sunt in cunctis pro
uinciis regis assueri. Egredietur
enim sermo regine ad omnes mu
lieres ut contempnant viros su
os et dicant Rex assuerus iussit
ut regina nasti intraret ad eum
et illa noluit Atque hoc exemplo
omnes principum coniuges persarum
atque medorum paruipendent im
peria maritorum unde regis iusta
est indignacio Si tibi placet
egrediatur edictum a facie tua
et scribatur iuxta legem persarum
atque medorum quam preteriri in
licitum est ut nequaquam ultra
nasti ingrediatur ad regem sed reg
num illius altera que melior est
illa accipiat Et hoc in omne quod
latissimum est prouinciarum tuarum
diuulgetur imperium et cuncte
uxores tam maiorum quam minorum
deferant maritis suis honorem
Placuit consilium eius regi et
principibus Fecitque rex iuxta
consilium mamucha et misit
epistolas ad uniuersas prouincias reg
ni sui ut quecumque audire et legere
poterat diuersis linguis et litteris
esse viros principes ac maio
res in domibus suis et hoc per
cunctos populos diuulgari

His ita gestis Capitulum secundum
postquam regis assueri de
ferbuerat indignacio recorda
tus est nasti et que fecisset uel
que passa esset Dixeruntque pu
eri eius ac ministri regis Quer
antur regi puelle virgines ac
speciose et mittantur qui con
siderent per uniuersas prouincias
puellas speciosas et virgines
et adducant eas ad ciuitatem
susam et tradant in domum femi
narum sub manu egei eunuchi qui
est prepositus et custos mulierum
regiarum et accipiant mundum
muliebrem et cetera ad usus ne
cessaria et quecumque inter omnes
oculis regis placuerit ipsa regnet
pro nasti Placuit sermo regi et ita
ut suggesserant iussit fieri Erat
vir iudeus in susis ciuitate vo
cabulo mardocheus filius iair
filii semei filii cis de stirpe ge
mini qui translatus fuerat de
ierusalem eo tempore quo iechoniam
regem iuda nabuchodonozor
rex babilonis transtulerat qui
fuit nutritius filie fratris
sui edisse que altero nomine
hester vocabatur et utrumque pa
rentem amiserat pulchra nimis
et decora facie Mortuisque patre
eius ac matre mardocheus sibi
eam adoptauit in filiam Cumque
percrebruisset regis imperium et
iuxta mandata illius multe
virgines pulchre adducerentur
susam et egeo traderentur eunu
cho hester quoque inter ceteras pu
ellas ei tradita est ut seruaretur
in numero feminarum Que pla
cuit ei et inuenit graciam in con

v submanu

et precepit eunucho

ipsius. Ut acceleraret mundum muliebrem et traderet ei partes suas et septem puellas speciosissimas de domo regis. Et tam ipsam quam pedisequas eius ornaret atque excoleret. Que noluit ei indicare populum et patriam suam. Mardocheus enim preceperat ei ut de hac re omnino reticeret. Qui deambulabat cotidie ante vestibulum domus in qua electe virgines servabantur. Curam agens salutis Hester et scire volens quid ei accideret. Cum autem venisset tempus singularum per ordinem puellarum ut intrarent ad regem expletis omnibus que ad cultum muliebrem pertinebant mensis duodecimus vertebatur. Ita dumtaxat ut sex menses oleo ungerentur mirtino et aliis sex quibusdam pigmentis et aromatibus uterentur. Ingredientesque ad regem quicquid postulassent ad ornatum pertinens accipiebant. Et ut eis placuerat compte de triclinio feminarum ad regis cubiculum transiebant. Et que intraverat vespere egrediebatur mane atque inde in secundas edes deducebantur que sub manu Sagazi eunuchi erant qui concubinis regis presidebat. Nec habebat potestatem ad regem ultra redeundi nisi voluisset rex et eam venire iussisset ex nomine. Evoluto autem tempore per ordinem instabat dies quo Hester filia Abihel fratris Mardochei quam sibi adoptaverat in filiam intrare deberet ad regem. Que non quesivit muliebrem cultum sed quecumque voluit Egeus eunuchus custos virginum hec ei ad ornatum dedit. Erat enim formosa valde et incredibili pulchritudine omnium oculis graciosa et amabilis videbatur. Ducta est itaque ad cubiculum regis Assueri mense decimo qui vocabatur tebeth septimo anno regni eius. Et amavit eam rex plus quam omnes mulieres et posuit diadema regni in capite eius fecitque eam regnare in loco Vasti. Et iussit convivium preparari permagnificum cunctis principibus et servis suis pro coniunctione et nuptiis Hester. Et dedit requiem universis provinciis ac dona largitus est iuxta magnificentiam principalem. Cumque et secundo quererentur virgines et congregarentur Mardocheus manebat prodiderat Hester patriam et populum suum iuxta mandatum eius. Quidquid enim ille precipiebat observabat Hester. Et ita cuncta faciebat ut eo tempore solita erat quo eam parvulam nutriebat. Eo igitur tempore quo Mardocheus ad ianuam morabatur regis irati sunt Bagathan et Thares duo eunuchi regis qui ianitores erant et in primo palatii limine presidebant. Volueruntque insurgere in regem et occidere eum. Quod Mardocheum non latuit statimque nunciavit regine Hester et illa regi ex nomine Mardochei qui ad se rem detulerat. Quesitum est et inventum

ad regis ianuam nec dum prodiderat hest

et appensus est uterque in patibu
lo. Mandatumque est hystoriis et
annalibus traditum coram rege.

Post hec rex Capitulum iii

Assuerus exaltavit a
man filium amadathi qui
erat de stirpe agag et posuit so
lium eius super omnes principes
quos habebat. Cunctique servi regis
qui in foribus palacii versabantur
flectebant genua et adorabant
aman. Sic enim eis preceperat impera
tor. Solus mardocheus non flec
tebat genu neque adorabat eum.
Cui dixerunt regis pueri qui
ad fores palacii presidebant. Cur
preter ceteros non observas man
data regis. Cumque hec crebrius dice
rent et ille nollet audire nuncia
verunt aman scire cupientes utrum
perseveraret in sententia. Dixerat enim
eis se esse iudeum. Quod cum
audisset aman et experimento pro
basset quod mardocheus non sibi flec
teret genu nec se adoraret iratus
est valde et pro nichilo duxit in u
num mardocheum mittere manus
suas. Audierat enim quod esset
gentis iudee magisque voluit
omnem iudeorum qui erant in reg
no assueri perdere nacionem. Mense
primo cuius vocabulum est nysan
anno duodecimo regni assueri
missa est sors in urnam que he
braice dicitur fur coram aman
quo die et quo mense gens iu
deorum deberet interfici. Et exivit
mensis duodecimus qui vocatur
adar. Dixitque aman regi assue
ro. Est populus per omnes provinci
as regni tui dispersus et a se invi
cem separatus novis utens legi
bus et ceremoniis insuper et
regis scita contempnens et op
time nosti quod non expediat reg
no tuo ut insolescat per licentiam. Si
tibi placet decerne ut pereat
et decem milia talentorum appe
dam archariis gaze tue. Tulit
ergo rex anulum quo utebatur
de manu sua et dedit eum ama
filio ada amadathi de progenie
~~agag~~ agag hosti iudeorum.
Dixitque ad eum. Argentum quod
pollicereris tuum sit. De populo age
quod tibi placet. Vocatique sunt
scribe regis mense primo nysan
tercia decima die eiusdem me
sis et scriptum est ut iusserat
aman ad omnes satrapas regis
et iudices provinciarum diversarum
que gentium ut queque gens legere
poterat et audire pro varietate
linguarum ex nomine assueri re
gis. Et littere signate ipsius anu
lo misse sunt per cursores regis
ad universas provincias ut occiderent
atque delerent omnes iudeos a pue
ro usque ad senem parvulos et
mulieres uno die diriperent hoc
est tercio decimo die mensis duo
decimi qui vocatur adar ut omnes
provincie scirent et pararent
se ad predictam diem. Festinabant
cursores qui missi erant ex
plere regis imperium statimque in su
sis pependit edictum rege et
aman celebrante convivium et
cunctis iudeis qui in urbe erant
flentibus. Capitulum quartum

Que cum audisset Mar-
dochęus scidit vestimen-
ta sua et indutus est
sacco spargens cinerem capiti suo
et in platea medie civitatis
voce magna clamabat osten-
dens amaritudinem animi sui
et hec eiulans usque ad fores pala-
tii gradiens Non enim erat li-
citum indutum sacco aulam
regis intrare In omnibus quo-
que provinciis oppidis locis ad
que crudele regis dogma per-
venerat planctus ingens erat
apud iudeos ieiunium ululatus et fle-
tus sacco et cinere multis pro-
strato utentibus Ingresse sunt
autem puelle hester et eunu-
chi nunciaverunt ei Quod audiens
contristata est et misit vestem
ut ablato sacco indueret eam
quam accipere noluit Accito-
que athac eunucho quem rex
ministrum ei dederat precepit ut
iret ad mardocheum et disceret
ab eo cur hoc faceret Egressusque
athac ivit ad mardocheum stan-
tem in platea civitatis ante hos-
tium palatii Qui indicavit ei
omnia que acciderant quomodo a-
man promisisset ut in thezauros
regis pro iudeorum nece inferret
argentum Exemplar edicti quo-
que pendebat in susis dedit ei ut
regine ostenderet et moneret eam
ut intraret ad regem et depre-
caretur eum pro populo suo Re-
gressusque athac nunciavit hester
omnia que mardocheus dixerat
Que respondit ei et iussit ut diceret
mardocheo Omnes servi regis et
cuncte que sub dicione eius sunt
noverunt provincie quod sive vir sive
mulier non vocatus interius
atrium regis intraverit absque ulla
cunctatione statim interficiatur
nisi forte rex auream virgam
ad eum tetenderit pro signo clemen-
tie atque ita possit vivere Ego igitur
quomodo ad regem intrare potero
que triginta iam diebus non
sum vocata ad eum Quod cum
audisset mardocheus rursum
mandavit hester dicens Ne pu-
tes quod animam tuam tantum liberes
quia in domo regis es pre cunctis
iudeis Si enim nunc silueritis
per aliam occasionem liberabuntur
iudei et tu et domus patris tui
peribitis Et quis novit utrum
idcirco ad regnum veneris ut in ta-
li tempore parareris Rursumque hes-
ter hec mardocheo verba mandavit
Vade et congrega omnes iude-
os quos in susis reppereris et
orate pro me Non comedatis et
non bibatis tribus diebus ac noc-
tibus et ego cum ancillis meis
similiter ieiunabo et tunc ingre-
diar ad regem contra legem faciens
non vocata Tradensque me mor-
ti et periculo Ivit itaque mardoche-
us et fecit omnia que hester pre-
ceperat

Capitulum quintum

Die autem tercio induta est
hester regalibus vesti-
mentis et stetit in atrio
domus regis quod erat interius
contra basilicam regis At ille sede-
bat super solium suum in consistorio

palacii contra hostium domus. Cum-
que vidisset hester reginam stantem
placuit oculis eius et extendit
contra eam virgam auream
quam tenebat manu. Que ac-
cedens osculata est summitatem
virge eius. Dixitque rex ad eam
Quid vis hester regina? que
est peticio tua? Etiam si dimidi-
am partem regni mei pecieris
dabitur tibi. At illa respondit Si re-
gi placet obsecro ut venias ad
me hodie et aman tecum ad
convivium quod paravi. Statimque
rex vocate inquid aman cito
ut hester obediat voluntati. Ve-
nerunt itaque rex et aman ad
convivium quod eis regina paraverat. Di-
xitque ei rex postquam vinum bibe-
rat habundanter Quid petis ut
detur tibi et pro qua re postulas
etiam si dimidiam partem regni
mei pecieris impetrabis. Cui re-
spondit hester Peticio mea et pre-
ces iste sunt Si inveni graciam
in conspectu regis et si regi pla-
cet ut det michi quod postulo et
meam impleat peticionem veni-
at rex et aman ad convivium quod pa-
ravi eis et cras regi aperiam vo-
luntatem meam. Egressus est ita-
que illo die aman letus et alacer.
Cumque vidisset mardocheum se-
dentem ante foras palacii et non
solum non assurrexisse sibi sed
nec motum quidem de loco ses-
sionis sue fecisse indignatus est
valde. Et dissimulata ira rever-
sus est in domum suam. Et voca-
vit ad se amicos et zares uxore(m)
suam et exposuit illis divicia-
rum suarum magnitudinem filiorumque tur-
bam et quanta eum gloria super
omnes principes et servos su-
os rex elevasset. Et post hec ait Re-
gina quoque hester nullum alium
vocavit cum rege ad convivium
preter me apud quam etiam cras
cum rege pransurus sum. Et
cum hec omnia habeam nichil me ha-
bere puto quamdiu videro mar-
docheum iudeum sedentem ante
fores regias. Responderuntque ei
zares uxor eius et ceteri amici. Iu-
be parari excelsam trabem haben-
tem altitudinis quinquaginta cubi-
tos et dic mane regi ut appen-
datur super eam mardocheus
et sic ibis cum rege letus ad con-
vivium. Placuit ei consilium et
iussit excelsam parari crucem.

Noctem **Capitulum sextum**
illam rex duxit insompnem
iussitque afferri sibi
hystorias et annales priorum
temporum. Que cum illo presente
legerentur ventum est ad eum
locum ubi scriptum erat quomodo nun-
ciasset mardocheus insidias ba-
gathan et thares eunuchorum
regem ad[illegible] iugulare cupien-
tium. Quod cum rex audisset ait
Quid pro hac fide honoris ac pre-
mii mardocheus consecutus
est. Dixeruntque ei servi illius ac
ministri Nichil omnino mercedis
accepit. Statimque rex Quis est
inquit in atrio. Aman quippe interi-
us atrium domus regie intra-
verat ut suggereret regi ut iuberet

mardocheum affigi patibulo quod ei fuerat paratum. Responderuntque pueri: Aman stat in atrio. Dixit rex: Ingrediatur. Cumque esset ingressus ait illi: Quid debet fieri viro quem rex honorare desiderat? Cogitans autem aman in corde suo et reputans quod nullum alium rex nisi se vellet honorare, respondit: Homo quem rex honorare cupit, debet indui vestibus regiis et imponi super equum qui de sella regis est, et accipere regium diadema super caput suum, et primus de regibus principibus ac tyrannis teneat equum eius, et per plateam civitatis incedens clamet et dicat: Sic honorabitur quemcumque rex voluerit honorare. Dixitque ei rex: Festina et sumpta stola et equo fac ut locutus es mardocheo iudeo qui sedet ante fores palacii. Cave ne quicquam de hiis que locutus es pretermittas. Tulit igitur aman stolam et equum, indutumque mardocheum in platea civitatis et imposito equo precedebat atque clamabat: Hoc honore condignus est quemcumque rex voluit honorare. Reversus est mardocheus ad ianuam palatii, et aman festinavit ire in domum suam lugens et operto capite. Narravitque zares uxori sue et amicis omnia que evenissent sibi. Cui responderunt sapientes quos habebat in consilio et uxor eius: Si de semine iudeorum est mardocheus ante quem cadere cepisti, non poteris ei resistere, sed cades in conspectu eius. Adhuc illis loquentibus venerunt eunuchi regis et cito eum ad convivium quod regina paraverat pergere compulerunt. Cap. vii.

Intravit itaque rex et aman ut biberent cum regina. Dixitque ei rex etiam in secunda die postquam vino incaluerat: Que est peticio tua hester ut detur tibi, et quid vis fieri? etiam si dimidiam partem regni mei petieris impetrabis. Ad quem illa respondit: Si inveni graciam in oculis tuis o rex et si tibi placet, dona michi animam meam pro qua rogo, et populum meum pro quo obsecro. Traditi enim sumus ego et populus meus ut conteramur, iugulemur et pereamus. Atque utinam in servos et in famulas venderemur, ut esset tollerabile malum et gemens tacerem. Nunc autem hostis est noster cuius crudelitas redundat in regem. Respondensque rex assuerus ait: Quis est iste et cuius potentie ut hec audeat facere? Dixitque hester: Hostis et inimicus noster pessimus iste est aman. Quod ille audiens illico obstupuit vultum regis ac regine ferre non sustinens. Rex autem surrexit iratus et de loco convivii intravit in ortum arboribus consitum. Aman quoque surrexit ut rogaret hester reginam pro anima sua, intellexit enim a rege sibi paratum malum. Cum

tum reversus esset de orto nemoribus consito et intrasset in locum convivii reperit Aman super lectulum corruisse in quo iacebat Hester et ait: Etiam reginam vult opprimere me presente in domo mea. Necdum verbum de ore regis exierat et statim operuerunt faciem eius. Dixitque Arbona unus de eunuchis qui stabant in ministerio regis: En lignum quod paraverat Mardocheo qui locutus est pro rege stat in domo Aman habens altitudinis quinquaginta cubitos. Cui dixit rex: Appendite eum in eo. Suspensus est itaque Aman in patibulo quod paraverat Mardocheo et regis ira quievit. Capitulum VIII.

In die illo dedit rex Assuerus Hester regine domum Aman adversarii Iudeorum. Et Mardocheus ingressus est ante faciem regis. Confessa est enim Hester ei quod esset patruus eius. Tulitque rex anulum quem ab Aman recipi iusserat et tradidit Mardocheo. Hester autem constituit Mardocheum super domum suam. Nec hiis contenta procidit ad pedes eius regis flevitque et locuta est ad eum oravitque ut malitiam Aman Agagite et machinationes eius pessimas quas excogitaverat contra Iudeos iuberet irritas fieri. At ille ex more sceptrum aureum protendit manu quo signum clementie monstrabatur. Illaque consurgens stetit ante eum et ait: Si placet regi et inveni gratiam in oculis eius et deprecatio mea non ei videtur esse contraria obsecro ut novis epistolis veteres Aman littere insidiatoris et hostis Iudeorum quibus eos in cunctis regis provinciis perire preceperat corrigantur. Quomodo enim potero sustinere necem et interfectionem populi mei? Respondit quoque rex Assuerus Hester regine et Mardocheo Iudeo: Domum Aman concessi Hester et ipsum iussi affigi cruci quia ausus est manum mittere in Iudeos. Scribite ergo Iudeis sicut vobis placet ex regis nomine signantes litteras anulo meo. Hec enim consuetudo erat ut epistolis que ex regis nomine mittebantur et illius anulo signate erant nemo auderet contradicere. Accitisque scribis et librariis regis erat autem tempus tercii mensis qui appellatur Syban vicesima et tercia illius die scripte sunt epistole ut Mardocheus voluerat ad Iudeos et ad principes procuratoresque et iudices qui centum viginti et septem provinciis ab India usque Ethiopiam presidebant provincie atque provincie populo et populo et iuxta linguas et litteras suas et Iudeis ut legere poterant et audire. Ipseque epistole que ex regis nomine mittebantur anulo illius signate sunt et misse per veredarios qui per omnes provincias discurrentes veteres litteras novis nunciis prevenirent

Omnibus mandavit rex ut con
venirent [per] singulas ci
vitates et in unum praecipe[rent]
congregari ut starent pro animabus
suis et omnes inimicos suos cum co
niugibus ac liberis et universis
domibus interficerent atque delerent.
Et constituta est per omnes provin
cias una ultionis dies, id est
tertia decima mensis duodecimi
adar. Summaque epistole haec fuit ut
in omnibus terris ac populis qui re
gis Assueri imperio subiacebant
notum fieret paratos esse iudeos
ad capienda vindictam de hos
tibus suis. Egressique sunt ve
redarii celeres nuntios perferentes
et edictum regis pependit in su
sis. Mardocheus autem de palla
tio et de conspectu regis [egrediens fulgebat vestibus regiis] ia
cinctinis videlicet et aeriis co
ronam auream portans in ca
pite et amictus pallio serico
atque purpureo. Omnisque civi
tas exultavit atque letata est.
Iudeis autem nova lux oriri vi
sa est. Gaudium honor et tripu
dium apud omnes populos urbes
atque provincias quocumque regis
iussa veniebant mira exulta
tio epule atque convivia et festus
dies in tantum ut plures alterius
gentis et secte eorum religio
ni et ceremoniis iungerentur.
Grandis enim cunctos iudai
ci nominis terror invaserat. ix.

Igitur duodecimi Capitulum
mensis quem adar vocari
ante iam diximus tertia deci
ma die quando cunctis iudeis

interfectio parabatur et hostes eo
rum sanguini anhelabant, in versa vice
iudei superiores esse coeperunt et
se de adversariis vindicare. Con
gregatique sunt per singulas civita
tes oppida et loca ut exten
derent manum contra inimicos et
persecutores suos. Nullusque au
sus est resistere eo quod omnes popu
los magnitudinis eorum for
mido penetraret. Nam et pro
vinciarum iudices duces et pro
curatores omnisque dignitas que
singulis locis et operibus preerat
extollebant iudeos timore Mar
dochei quem principem esse pala
tii et plurimum posse cognoverant.
Fama quoque nominis eius cres
cebat cottidie et per cunctorum
ora volitabat. Itaque percusserunt
iudei inimicos suos plaga ma
gna et occiderunt eos reddentes
eis quod sibi paraverant facere in
tantum ut etiam in susis quinge
ntos viros interficerent extra de
cem filios Aman Agagite hos
tis iudeorum quorum ista sunt nomina:
Pharsandatha et Delphon et
Esphata et Phorata et Adalia
et Aridata et Phermesta et
Arisai et Aridai et Iezata. Quos
cum occidissent predas de substan
tiis eorum tangere noluerunt. Sta
timque numerus eorum qui oc
cisi sunt in susis ad regem de
latus est. Qui dixit regine:
In urbe susis interfecerunt iudei quin
gentos viros et alios decem
filios Aman. Quantam putas
eos exercere cedem in universis pro

interfecerint

vinciis. Quid ultra postulas et
quid vis ut fieri iubeam. Cui
illa rendit. Si regi placet detur
potestas iudeis ut sicut hodie
fecerunt in susis sic et cras
faciant et decem filii aman
in patibulis suspendantur. Pre-
cepit que rex ut ita fieret. Statim-
que in susis pependit edictum
et decem aman filii suspensi
sunt. Congregatis iudeis quar-
tadecima adar mensis die in-
terfecti sunt in susis trecenti vi-
ri. Nec eorum ab illis direp-
ta substantia est. Sed et per omnes pro-
vincias que dicioni regis sub-
iacebant pro animabus suis stete-
runt iudei interfectis ac persecuto-
ribus suis. In tantum ut septuagin-
ta quinque milia occisorum imple-
rentur et nullus de substanciis
eorum quicquam contingeret. Dies
autem tercius decimus mensis
adar unus apud omnes interfec-
tionis fuit et quartodecimo die
cede desierunt. Quem consti-
tuerunt esse sollempnem ut in eo
omni deinceps tempore vacaret
epulis gaudio atque conviviis. At
hii qui in urbe susis cede exer-
cuerant tercio decimo et quarto de-
cimo eiusdem mensis die in ce-
de versati sunt. Quintodecimo au-
tem die percutere desierunt et idcirco eun-
dem diem constituerunt sollempnem
epularum atque leticie. Hii vero iudei
qui in oppidis non muratis ac
villis morabantur quartumdecimum
diem mensis adar conviviorum
et gaudii decreverunt ita ut epul-

muratis

tentur in eo et mittant sibi mu-
tuo partes epularum et ciborum.
Scripsit itaque mardocheus omnia
hec et litteris comprehensa misit
ad iudeos qui in omnibus regis
provinciis morabantur tam in vicino
positis quam procul ut quartam-
decimam et quintamdecimam diem
mensis adar pro festis susciperent
et revertente semper anno sollem-
pni honore celebrarent quia
in ipsis diebus se ulti sunt iudei
de inimicis suis et luctus at-
que tristicia in hylaritatem gaudium-
que conversa sunt. Essentque isti di-
es epularum atque leticie et mit-
terent sibi invicem ciborum par-
tes et pauperibus munuscula
largirentur. Susceperuntque iu-
dei in sollempnem ritum cuncta
que eo tempore facere ceperant et que
mardocheus facienda litteris
mandaverat. Aman enim filius
amadathi stirpis agag hostis
et adversarius iudeorum cogita-
vit contra eos malum ut occi-
deret illos atque deleret et misit fur
quod nostra lingua vertitur in sortem.
Et postea ingressa est hester
ad regem obsecrans ut conatus
eius litteris regis irriti fierent
et malum quod contra iudeos cogita-
verat reverteretur in caput eius.
Denique et ipsum et filios eius af-
fixerunt cruci atque ex illo tempore
dies isti appellati sunt furim
id est sortium. Eo quod fur id est sors in ur-
nam missa fuit et cuncta que
gesta sunt epistole id est huius libri
volumine continentur. Que que sus-

irriti

[susce]runt et que deinceps initiata sunt super se et semen suum et super cunctos qui religioni eorum voluerint copulari ut nulli liceat duos hos dies absque sollempnitate transigere quos scriptura testatur et certa expetunt tempora annis sibi iugiter succedentibus. Isti sunt dies quos nulla umquam delebit oblivio et per singulas generationes cuncte in toto orbe provincie celebrabunt. Nec est ulla civitas in qua dies phurim id est sortium non observentur a iudeis et ab eorum progenie que his cerimoniis obligata est. Scripseruntque hester regina filia abiahel et mardocheus iudeus etiam secundam epistolam ut omni studio dies ista sollempnis sanctificaretur in posterum. Et miserunt ad omnes iudeos qui in centum viginti septem regis assueri provinciis versabantur ut haberent pacem et susciperent veritatem observantes dies sortium et suo tempore cum gaudio celebrarent sicut constituerant mardocheus et hester. Et illi observanda susceperant a semine suo ieiuniaque clamores et sortium dies et omnia que libri huius qui notatur hester hystoria continentur.

Capitulum decimum

Rex vero assuerus omnem terram et cunctas maris insulas fecit tributarias. Cuius fortitudo et imperium et dignitas atque sublimitas qua exaltavit mardocheum scripta sunt in libris medorum atque persarum et quomodo mardocheus iudaici generis secundus a rege assuero fuerit et magnus apud iudeos et acceptabilis plebi fratrum suorum querens bona populo suo et loquens ea que ad pacem sui seminis pertinerent. Que habentur in hebreo plena fide expressi. Hec autem que sequuntur scripta repperi in editione vulgata que grecorum lingua et litteris continentur. Et interim post finem libri hoc capitulum ferebatur quod iuxta consuetudinem nostram obelo id est veru prenotavimus. Dixitque mardocheus a deo facta sunt ista.

Capitulum XI

Recordatus sum sompnii quod videram hec eadem significantis nec eorum quicquam irritum fuit. Parvus fons qui crevit in fluvium et in lucem solemque conversus est et in aquas plurimas redundavit hester est quam rex accepit uxorem et voluit esse reginam. Duo autem dracones ego sum et aman. Gentes que convenerant hii sunt qui delere nomen conati sunt iudeorum. Gens autem mea israhel est qui clamavit ad dominum et salvum fecit dominus populum suum liberavitque nos de omnibus malis et fecit signa magna atque portenta inter gentes et duas sortes esse precepit unam populi dei et alteram cunctarum gentium. Venitque utraque sors in statutum ex illo iam tempore coram domino

cunctis gentibus Et recordatus est dominus populi sui ac misertus hereditatis sue Et observabuntur dies isti in mense adar quartadecima et quintadecima die eiusdem mensis cum omni studio et gaudio in unum cetum populi congregati in cunctas deinceps generationes populi israhel

Anno quarto Capitulum xi. regnantibus ptolomeo et cleopatra attulerunt dositheus qui se sacerdotem et levitici generis ferebat et ptolomeus filius eius hanc epistolam phurim quam dixerunt interpretatum esse lysimachum ptolomei filium in ierusalem. Hoc quoque principium erat in editione vulgata quod nec in hebreo nec apud ullum fertur interpretum. Anno secundo regnante artaxerse maximo prima mensis nisan die vidit somnium mardocheus filius iairi filii semei filii cis de tribu beniamin homo iudeus qui habitabat in urbe susis vir magnus et inter primos aule regie Erat autem de eo numero captivorum quos transtulerat nabuchodonosor rex babilonis de ierusalem cum iechonia rege iude et hoc eius somnium fuit Apparuerunt voces et tumultus et tonitrua et terremotus et conturbatio super terram Et ecce duo dracones magni paratique contra se in prelium ad quorum clamorem cuncte concitate sunt nationes ut pugnarent contra gentem iustorum Fuitque dies illa tenebrarum et discriminis tribulationis et angustie et ingens formido super terram Conturbataque est gens iustorum timentium mala sua et preparata ad mortem Clamaveruntque ad deum Et illis vociferantibus fons parvus crevit in fluvium maximum et in aquas plurimas redundavit lux et sol ortus est et humiles exaltati sunt et devoraverunt inclitos Quod cum vidisset mardocheus et surrexisset de stratu suo cogitabat quid deus facere vellet Et fixum habebat in animo scire cupiens quid significaret somnium Morabatur autem eo tempore in aula regis cum bagatha et thara eunuchis regis qui ianitores erant palatii Cumque intellexisset cogitationes eorum et curas diligentius pervidisset didicit quod conarentur in regem assuerum manus mittere et nuntiavit super eo regi Qui de utroque habita questione confessos duci iussit ad mortem Rex autem quod gestum erat scripsit in commentario sed et mardocheus rei memoriam litteris tradidit Precepitque ei rex ut in aula palatii moraretur datis ei pro delatione muneribus Aman vero filius amadathi bugeus erat gloriosissimus coram rege et voluit nocere mardocheo et populo eius pro duobus regis eunuchis qui fuerant interfecti Huc usque prohemium Que sequuntur in eo loco posita erant ubi scriptum est in volumine

et diripuerunt bona vel substantias eorum. Que in ipsa vulgata editione repperimus. Cap. xiii.

Rex maximus artaxerxes ab india usque ethiopiam centum viginti septem provinciarum principibus et ducibus qui eius imperio subiecti sunt salutem dicit. Cum plurimis gentibus imperarem et universum orbem mee dicioni subiugassem volui nequaquam abuti potentie magnitudine sed clementia et lenitate gubernare subiectos ut absque ullo terrore vitam silentio transigentes optata cunctis mortalibus pace fruerentur. Querente autem me a consiliariis meis quomodo hoc posset impleri unus qui sapientia et fide ceteros precellebat et erat post regem secundus aman nomine indicavit mihi in toto orbe terrarum populum esse dispersum qui novis uteretur legibus et contra omnium gentium consuetudinem faciens regum iussa contempneret et universarum concordiam nationum sua dissensione violaret. Quod cum didicissemus videntes unam gentem rebellem adversum omne hominum genus perversis uti legibus nostrisque iussionibus contraire et turbare subiectarum nobis provinciarum pacem atque concordiam iussimus ut quoscumque aman qui omnibus provinciis prepositus est et secundus a rege et quem patris loco colimus monstraverit cum coniugibus ac liberis deleant ab inimicis suis nullusque eorum misereatur quarta decima die duodecimi mensis adar anni presentis ut nefarii homines uno die ad inferos descendentes reddant imperio meo pacem quam turbaverunt. Huc usque exemplar epistole. Que sequuntur post eum locum scripta repperi ubi legitur pergensque mardocheus fecit omnia que ei mandaverat hester. Nec tamen habentur in hebraico et apud nullum feruntur penitus interpretum. Mardocheus autem deprecatus est dominum memor omnium operum eius et dixit. Domine domine rex omnipotens in dicione enim tua cuncta sunt posita et non est qui possit tue resistere voluntati si decreveris salvare nos continuo liberabimur. Tu enim fecisti celum et terram et quicquid celi ambitu continetur. Dominus omnium tu es nec est qui resistat maiestati tue. Cuncta nosti et scis quia non pro superbia et contumelia et aliqua glorie cupiditate fecerim hoc ut non adorarem aman superbissimum. Libenter enim pro salute israhel et vestigia pedum eius deosculari paratus essem. Sed timui ne honorem dei mei transferrem ad hominem et ne quemquam adorarem excepto deo meo. Et nunc domine rex deus abraham miserere populi tui quia volunt nos inimici nostri perdere et delere

tatem tuam delere. Ne despici
as partem tuam quam redemisti
tibi de egipto. Exaudi deus depre
cationem meam et propicius esto
sorti et funiculo tuo et converte
luctum nostrum in gaudium ut vive
tes laudemus nomen tuum domine
et non claudas ora te canencium.
Omnis quoque israhel pari mente
et obsecratione clamavit ad domi
num eo quod eis certa mors impenderet.

Capitulum XIIII.

Hester quoque
regina confugit ad domi
num pavens periculum quod im
minebat. Cumque deposuisset vestes
regias fletibus et luctui apta in
dumenta suscepit et pro unguen
tis variis cinere et stercore imple
vit caput et corpus suum humilia
vit ieiuniis. Omniaque loca in qui
bus letari ante consueverat cri
nium laceratione complevit. Et depre
cabatur dominum deum israhel dicens
Domine mi qui rex noster es solus
adiuva me solitariam. Et cuius
preter te nullus auxiliator est alius
periculum meum in manibus me
is est. Audivi a patre meo quod tu
domine tulisses israhel de cunctis gen
tibus et patres nostros ex omnibus
retro maioribus suis ut possi
deres hereditatem sempiternam. Fecis
tique eis sicut locutus es. Pecca
vimus in conspectu tuo et idcirco
tradidisti nos in manus inimi
corum nostrorum. Coluimus deos eorum. // em
Iustus es domine et nunc non eis
sufficit quod durissima nos oppri
munt servitute sed robur manuum su
arum ydolorum potencie deputan

// servitute

tes volunt tua mutare promissa
et delere hereditatem tuam et
claudere ora te laudancium atque extin
guere gloriam templi et altaris
tui ut aperiant ora gencium et
laudent ydolorum fortitudinem
et predicent carnalem regem in
sempiternum. Ne tradas domine sce
ptrum tuum hiis qui non sunt ne
rideant ad ruinam nostram sed con
verte consilium eorum super eos et
eum qui in nos cepit sevire dis
perde. Memento domine et ostende
te nobis in tempore tribulationis
nostre et michi da fiduciam rex et
universe domine potestatis. Tribue ser
monem compositum in ore meo in
conspectu leonis et transfer cor il
lius in odium hostis nostri ut et ipse
pereat et ceteri qui ei consenci
unt. Nos autem libera manu tua
adiuva me nullum aliud habe
tem auxilium nisi te domine qui habes
omnium scienciam et nosti quia
oderim gloriam iniquorum et de
tester cubile incircumcisorum et omnis
alienigene. Tu scis domine infir
mitatem et necessitatem meam quod
abhominer signum superbie et glo
rie mee quod est super caput meum
in diebus ostentationis mee et
detester illud quasi pannum men //
struate et non portem in diebus
silencii mei et quod non comederim
in mensa aman nec michi pla
cuerit convivium // libaminum. Et num
quam letata sit ancilla tua ex quo
huc translata sum usque in presentem
diem nisi in te domine deus abra
ham. Deus fortis super omnes exau

// regis et non biberim
vinum

di nomen eorum qui nullam spem a[liam] habent et libera nos de manu iniquorum et erue me a timore meo. Hec quoque addita reperi in editione vulgata. XV.

Et mandavit capitulum

ei haud dubium quin Hester Mardocheus ut ingrederetur ad regem et rogaret pro populo suo et patria sua. Memor esto inquit dierum humilitatis tue quomodo nutrita sis in manu mea constituta. Quia Aman secundus a rege locutus est contra nos in mortem. Et tu invoca dominum et loquere regi pro nobis et libera nos de morte. Hec non et ista que subdita sunt in editione vulgata reperi. Die autem tercio deposuit vestimenta ornatus sui et circumdata est gloria sua. Cumque regio fulgeret habitu et invocasset omnium rectorem et salvatorem deum assumpsit duas famulas et super unam quidem innitebatur quasi pre delitiis et nimia teneritudine corpus suum ferre non sustinens. Altera autem famularum famularum sequebatur dominam defluentia indumenta sustentans. Ipsa autem roseo vultu colore perfusa et gratis ac nitentibus oculis tristem celabat animum et nimio terrore contractum. Ingressa igitur cuncta per ordinem hostia stetit contra regem ubi ille residebat super solium regni sui indutus vestibus regiis auroque fulgentibus et preciosis lapidibus eratque terribilis aspectu. Cumque elevasset faciem et ardentibus oculis furorem pectoris indicasset regina corruit et in pallorem colore mutato lassum super ancillam reclinavit caput. Convertitque deus spiritum regis in mansuetudinem et festinus ac metuens exsilivit de solio et sustentans eam ulnis suis donec rediret ad se his verbis blandiebatur. Quid habes Hester? Ego sum frater tuus noli metuere. Non morieris. Non enim pro te sed pro omnibus hec lex constituta est. Accede igitur et tange sceptrum. Cumque illa reticeret tulit auream virgam et posuit super collum eius et osculatus est eam et ait: Cur michi non loqueris? Que respondit: Vidi te domine quasi angelum dei et conturbatum est cor meum pre timore glorie tue. Valde enim mirabilis es domine et facies tua plena est graciarum. Cumque loqueretur rursus corruit et pene exanimata est. Rex autem turbabatur et omnes ministri eius consolabantur eam.

Exemplar epistole regis Artaxersis quam pro iudeis ad totas regni sui provincias misit quod et ipsum in hebraico volumine non habetur. Capitulum XVI.

Rex magnus Artaxerses ab India usque ad Ethiopiam centum viginti septem provinciarum ducibus ac principibus qui nostre obediunt iussioni salutem dicit. Multi bonitate principum et honore

qui in eos collatus est abusi sunt in superbiam et non solum subiectos regibus nituntur opprimere sed datam sibi gloriam non ferentes in ipsos qui dederunt moliuntur insidias. Nec contenti sunt gratias non agere beneficiis et humanitatis in se iura violare sed dei quoque cuncta cernentis arbitrantur se fugere posse sententiam. Et in tantum vesanie proruperunt ut eos qui credita sibi officia diligenter observant et ita cuncta agunt ut omni laude sint digni mendaciorum cuniculis conentur subvertere dum aures principum simplices et ex sua natura alios extimantes callida fraude decipiunt. Que res et veteribus probatur hystoriis et ex hiis que geruntur cotidie quomodo malis quorumdam suggestionibus regum studia depraventur. Unde providendum est paci omnium provinciarum. Nec putare debetis si diversa iubeamus ex animi nostri venire levitate sed pro qualitate et necessitate temporum ut rei publice poscit utilitas ferre sententiam. Et ut manifestius quod dicimus intelligatis, Aman filius Amadathi et animo et gente Macedo alienusque a Persarum sanguine et pietatem nostram sua crudelitate commaculans peregrinus a nobis susceptus est et tantam in se expertus est humanitatem ut pater noster vocaretur et adoraretur ab omnibus post regem secundus. Qui in tantum arrogantie tumore sublatus est ut regno nos privare niteretur et spiritu. Nam Mardocheum cuius fide et beneficiis vivimus et consortem regni nostri Hester cum omni gente sua novis quibusdam atque inauditis machinis expetivit in mortem hoc cogitans ut illis interfectis insidiaretur nostre solitudini et regnum Persarum transferret in Macedonas. Nos autem a pessimo mortalium iudeos neci destinatos in nulla penitus culpa repperimus sed e contrario iustis utentes legibus et filios altissimi et maximi semperque viventis dei cuius beneficio et patribus nostris et nobis regnum est traditum et usque hodie custoditur. Unde eas litteras quas sub nomine nostro ille direxerat sciatis esse irritas. Pro quo scelere ante portas huius urbis id est Susis et ipse qui machinatus est et omnis cognatio eius pendet in patibulis. Non nobis sed deo ei reddente quod meruit. Hoc autem edictum quod nunc mittimus in cunctis urbibus proponatur ut liceat iudeis uti legibus suis. Quibus debetis esse in adminiculo ut eos qui se ad necem eorum paraverant possint interficere tercia decima die mensis duodecimi qui vocatur adar. Hanc enim diem omnipotens deus meroris et luctus eis vertit in gaudium. Unde et vos inter ceteros festos dies hanc habetote diem et celebrate eam cum omni leticia ut et in posterum cogn

nosceretur omnis qui fideliter perse
obedivit dignam pro fide recipe
re mercedem qui autem insidias
regno eorum venire persistit. Om
nis autem provincia et civitas
que noluit solempnitatis huius
esse particeps gladio et igne pere
at Et sic deleatur ut non homini
bus solum sed etiam bestiis invia sit in sem
piternum pro exemplo contemptus et
inobedientie **Explicit hester**

(M)achabeorum libri licet non
habeantur in canone
tamen ab ecclesia inter divi
norum librorum hystorias
annotantur. Prelia inter hebreorum du
ces gentesque persarum pugnas
quoque sabbatorum et nobiles ma
chabeorum duces triumphos excitatos
Parcam quoque amicicia cum
tuna romanorum ducum atque
legionum. Machabei vii fratres ab
una matre machabea nomine
geniti custodientes legem pa
tris traditiones non manducaturos
carnes porcinas oblatas ab anthio
cho rege sevissimo in anthio
chia martirii gloria coronati sunt
cum matre sua atque sepulti cum
magna benedictione ubi quiescunt

(M)achabeorum liber primus
notavit prelia inter inter
hebreorum duces gen
tesque persarum pugnas
quoque sabbatorum nobiles macha
bei duces triumphos excitatus narrationem
et liber [illegible] idem sunt anticipati
hic quoque hystoria continet inci
ta illa gesta machabeorum fratrum
qui sub anthiocho rege passi sunt
legibus diva tormenta perpessi sunt
Quos mater pia cum dimisis
suppliciis urgentur non solum
non flevit sed et gaudens orta
batur ad gloriam passionis. **Capitulum primum**

(E)t factum est postquam
percussit allexan
der philippi rex
macedo qui pri
mus regnavit
in grecia egressus de terra cethim
darium regem persarum et medorum
constituit prelia multa et omnium
obtinuit municiones et interfecit
reges terre et accepit spolia multi
tudinis gencium et siluit terra
in conspectu eius. Et congregavit
virtutem et exercitum fortem ni
mis et exaltatum est et eleva
tum est cor eius et obtinuit
reges regiones gencium et ty
rannos et facti sunt illi in tri
butum. Et post hec decidit in
lectum et cognovit quia more
retur et vocavit pueros suos
nobiles qui secum erant nutri
ti a iuventute sua et divisit
illis regnum suum cum adhuc vi
veret et regnavit allexander
xii annis et mortuus est. Et
obtinuerunt pueri eius regnum
unusquisque in loco suo et impo
suerunt sibi omnes diademata
post mortem eius et filii eorum
post eos annis multis Et mul
tiplicata sunt mala in terra et
exiit ex eis radix peccatrix an
thiochus illustris filius anthio
chi regis qui fuerat rome ob

ses et regnavit in anno centesimo xxx et septimo regni grecorum. In diebus illis exierunt ex israhel filii iniqui et suaserunt multis dicentes eamus et disponamus testamentum cum gentibus que circa nos sunt quia ex quo recessimus ab eis invenerunt nos multa mala et bonus est sermo in oculis eorum. Et destinaverunt aliquos de populo et abierunt ad regem et dedit illis potestatem ut facerent iusticiam gentium et edificaverunt ergo innasium gymnasium in Ierosolimis secundum leges nationum et fecerunt sibi prepucia et recesserunt a testamento sancto et iuncti sunt nationibus et venundati sunt facerent malum et paratum est regnum in conspectu antiochi et cepit regnare in terra egipti ut regnaret super duo regna. Et intravit in egiptum in multitudine gravi et in curribus et elefantibus et equitibus et copiosa navium multitudine. Et constituit bellum adversus ptholomeum regem egipti et veritus est ptholomeus a facie eius et fugit et ceciderunt vulnerati multi. Et comprehendit civitates munitas in terra egipti et accepit spolia terre egipti. Et convertit se antiochus postquam percussit egiptum in centesimo et xl et tercio anno et ascendit ad israhel et ascendit ierosolimam in multitudine gravi et intravit in sanctificatione cum superbia et accepit altare aureum et candelabrum luminis et universa vasa eius et mensam proposicionis et libatoria et fialas et mortariola aurea et velum et coronas et ornamentum aureum quod in facie templi erat et comminuit omnia et accepit argentum et aurum et omnia vasa concupiscibilia et accepit thezauros occultos quos invenit et sublatis omnibus abiit in terram suam et fecit cedem hominum et locutus est in superbia magna et factus est planctus magnus in israhel et in omni loco eorum. Et ingemuerunt principes et seniores et iuvenes et virgines infirmati sunt et speciositas mulierum immutata est. Omnis maritus sumpsit lamentum et que sedebant in thoro maritali lugebant et commota est terra super inhabitantes in ea et universa domus iacob induit confusionem. Et post duos annos dierum misit rex principem tributorum in civitatem iuda et venit ierusalem cum turba magna et locutus est ad eos verba pacifica in dolo et crediderunt ei et irruit super civitatem repente et percussit eam plaga magna et perdidit populum multum ex israhel et accepit spolia civitatis et succendit eam igne. Et destruxit domos eius et muros eius in circuitu et captivas duxerunt mulieres et natos et pecora possederunt et edificaverunt

civitatem david muro magno
et firmo et turribus firmis et
facta est illis in arcem et posuerunt
illic gentem peccatricem viros in
iquos et convaluerunt in ea et po
suerunt arma et escas et con
gregaverunt spolia ierusalem et repo
suerunt illic et facti sunt in la
queum magnum et factum est
hoc ad insidias sanctificationis
et in diabolum malum in israhel
Et effuderunt sanguinem inno
centem per circuitum sanctificatio
nis et contaminaverunt sanctifica
tionem et fugerunt habitato
res ierusalem propter eos et facta est
habitatio exterorum et facta est
extera semini suo et nati eius
reliquerunt eam Sanctificatio
eius desolata est sicut solitudo
eius dies festi eius conversi sunt
in luctum sabbata eius in opprobri
um honores eius in nichilum
secundum gloriam eius multiplica
ta est ignominia eius et sublimi
tas eius conversa est in luctum
Et scripsit rex anthiochus omni
regno suo ut esset omnis popu
lus unus et relinqueret unusquisque
legem suam et consenserunt
omnes gentes secundum verbum regis
anthiochi et multi ex israhel
consenserunt ei et sacrificave
runt ydolis et coinquinaverunt
sabbatum Et misit rex anti
ochus libros per manus nunci
orum in ierusalem et omnes civitates
iude ut sequerentur leges gen
tium terre et prohiberent holocau
sta et sacrificia et placationes

placationes

fieri in templo dei et prohiberent
celebrari sabbatum et dies sollemp
nes et coinquinari sancta et san
ctum populum israhel Et iussit edificari
aras templi et ydola et immola
re carnes suillas et pecora commu
nia et relinquere filios incircumci
sos et coinquinari animas eorum
in omnibus inmundiciis et abho
minationibus suis ut obliviscerentur
legem et immutarent omnes
iustificationes dei et quicumque non
fecissent secundum verbum regis an
thiochi morerentur secundum verba
hec scripsit omni regno suo et
posuit principes populo qui hec
fieri cogerent et iusserunt civi
tatibus iude sacrificare et con
gregati sunt multi de populo
ad eos qui dereliquerant legem domini
et fecerunt mala super terram
et effugaverunt populum israhel
in abditis fugitivorum locis Die quinta
decima mensis casleu quin
to et quadragesimo anno edifi
cavit rex anthiochus abhomi
nandum ydolum desolationis
super altare dei et per universas ci
vitates iude in circuitu edifi
caverunt aras et ante ianuas do
morum in plateis incendebant
thura et sacrificabant et libros
dei legis combusserunt igni scin
debant eos et apud quemcumque inve
niebantur libri testamenti domini Et quicum
que observabant legem domini secundum
edictum regis trucidabant et
in virtute sua faciebant hec po
pulo israhel qui inveniebantur
in omni mense in civitatibus

et quinta et vicesima die mensis sacrificabant super aram que erat contra altare et mulieres que circumcidebant filios suos trucidabantur secundum iussum regis anthiochi et suspendebant pueros a cervicibus per universas domos earum et eos qui circumciderant illos trucidabant et multi de populo israhel diffinierunt apud se ut non manducarent immunda et elegerunt magis mori quam cibis coinquinari immundis et noluerunt infringere legem dei sanctam et trucidati sunt et facta est ira magna super populum valde

Capitulum secundum

In diebus illis surrexit mathathias filius iohannis filii symeonis sacerdos ex filiis ioarim ab ierusalem et consedit in monte modin et habebat filios v ~~iohannem qui cognominabatur thasi et iudas qui~~ Gaddis et symeon et cognominabatur thasi et iudas qui vocabatur mathabeus et eleazar qui cognominabatur abaron et ionathas qui cognominabatur apphus. Hii viderunt mala que fiebant in populo iuda et in ierusalem et dixit mathathias Ve michi ut quid natus sum videre contritionem populi mei et contritionem civitatis sancte et sedere illic cum detur in manibus inimicorum sancta in manu extraneorum facta sunt templum eius sicut homo ignobilis Vasa glorie eius captiva abducta sunt trucidati sunt senes eius in plateis et iuvenes eius ceciderunt in gladio inimicorum Que gens non hereditavit regnum eius et non obtinuit spolia eius omnis compositio eius ablata est que erat libera facta est ancilla et ecce sancta nostra et pulcritudo nostra desolata est et coinquinaverunt eam gentes Quoniam ergo nobis adhuc vivere Et scidit mathathias et filii eius vestimenta sua et operuerunt se ciliciis et planxerunt valde Et venerunt illuc qui missi erant a rege anthiocho ut cogerent eos qui fugerant ad civitatem modin immolare et accendere thura et a lege dei discedere et multi de populo israhel consentientes accesserunt ad eos sed mathathias et filii eius constanter steterunt et respondentes qui missi erant ab anthiocho dixerunt mathathie princeps et clarissimus et magnus es in hac civitate et ornatus filiis et fratribus ergo accede prior et fac iussum regis sicut fecerunt omnes gentes et viri iuda et qui remanserunt in ierusalem et eris tu et filii tui inter amicos regis et amplificatus argento et auro et muneribus multis Et respondit mathatias et dixit voce magna Et si omnes gentes regi anthiocho obediunt ut discedat unusquisque a servitute legis patrum suorum et consentiant mandatis eius ego et filii mei et fratres mei obediemus legi patrum nostrorum propitius sit nobis

Johannes qui cognominabatur Gaddis et simon qui cognominabatur thasi et iudas qui cognominabatur vocabatur mathathen machabeus et eleazar qui cognominabatur abaron

Deus non est nobis utile relin-
quere legem et iustitias dei. non
audiemus verba regis antiochi,
nec sacrificabimus transgredi-
entes legis nostre mandata ut e-
amus altera via. Et ut cessavit
loqui verba hec, accessit quidam
iudeus in omnium oculis sacri-
ficare ydolis super aram in civitate
modin secundum iussum regis. et
vidit mathathias et doluit, et con-
tremuerunt renes eius, et accen-
sus est furor eius secundum iudicium
legis et insiliens trucidavit
eum super aram, sed et virum quem
miserat rex antiochus, qui co-
gebat immolare, occidit in ipso
tempore, et aram destruxit. Et
zelatus est legem sicut fecit
phinees zambri filio salomi.
Et exclamavit mathathias voce
magna in civitate dicens. Omnis
qui zelum habet legis statuens
testamentum exeat post me. et fugit
ipse et filii eius in montes, et
reliquerunt quecumque habebant
in civitate. Tunc descenderunt
multi querentes iudicium et iusti-
tiam in desertum, ut sederent ibi
ipsi et filii eorum et mulieres
eorum et pecora eorum, quoniam in-
duraverunt super eos mala. Et re-
nunciatum est super eos viris regis
et exercitui qui erant in ierusalem civi-
tate david, quia discessissent
viri quidam qui dissipaverant
mandatum regis in loca occulta
in deserto, et abissent post illos
multi. Et statim pervenerunt
ad eos et constituerunt adversus
eos prelium in die sabbatorum, et
dixerunt ad eos: Resistitis et nunc
adhuc? exite et facite secundum verbum
regis et vivetis. Et dixerunt:
Non exibimus neque faciemus ver-
bum regis ut polluamus diem
sabbatorum. Et concitaverunt adver-
sus eos prelium, et non responde-
runt eis nec lapidem miserunt
in eos, nec oppilaverunt loca occul-
ta dicentes: Moriamur omnes
in simplicitate nostra, et testes e-
runt super nos celum et terra
quia iniuste perditis nos. et intule-
runt eis bellum sabbatis, et
mortui sunt ipsi et uxores eorum
et filii eorum et pecora eorum
usque ad mille animas sanctorum.
et cognovit mathathias et ami-
ci eius, et luctum habuerunt super
eos valde. Et dixit vir proximo
suo: si omnes fecerimus sicut fratres
nostri fecerunt, et non pugnaverimus
adversus gentes pro animabus nostris
et iustificationibus nostris, nunc citius disper-
dent nos a terra. et cogitaverunt in die
illa dicentes: Omnis homo quicum-
que venerit ad nos in bello die
sabbatorum, pugnemus adversus
eum, et non moriemur omnes
sicut mortui sunt fratres nostri in oc-
cultis. Tunc congregata est ad
eos synagoga iudeorum fortis vi-
ribus, omnis voluntarius in
lege. et omnes qui fugiebant a ma-
lis additi sunt ad eos, et facti sunt
illis ad firmamentum. Et college-
runt exercitum, et percusserunt
peccatores in ira sua et viros ini-
quos in indignatione sua et ceteri

fugerunt ad nationes ut evaderent et circuivit Mathathias et amici eius et destruxerunt aras et circumciderunt pueros incircumcisos quotquot invenerunt in finibus Israhel in fortitudine et persecuti sunt filios superbie et prosperatum est opus in manibus eorum et obtinuerunt legem de manibus gentium et de manibus regum et non dederunt cornu peccatori. Et appropinquavit dies Mathathie moriendi et dixit filiis suis: Nunc confortata est superbia et castigatio et tempus eversionis et ira indignationis. Nunc ergo o filii emulatores estote legis et date animas vestras pro testamento patrum et mementote operum patrum que fecerunt in generationibus suis et accipietis gloriam magnam et nomen eternum. Abraham nonne in temptatione inventus est fidelis et reputatum est ei ad iustitiam. Joseph in tempore angustie sue custodivit mandatum et factus est dominus Egipti. Phinees pater noster zelando zelum dei accepit testamentum sacerdocii eterni. Jhesus dum implevit verbum factus est dux Israhel. Caleph dum testificatur in ecclesia accepit hereditatem. David in sua misericordia consecutus est sedem regni in secula. Helias dum zelaret zelum legis receptus est in celum. Ananias Azarias Misael credentes liberati sunt de flamma. Daniel in sua simplicitate liberatus est de ore leonum. Et ita cogitate per generationem et generationem quia omnes qui sperant in eum non infirmantur et a verbis viri peccatoris non timueritis quia gloria eius stercus et vermis est. Hodie extollitur et cras non invenietur quia conversus est in terra et cogitatio eius periit. Vos ergo filii confortamini et viriliter agite in lege quia tunc fecitis ea que precepta sunt nobis a domino deo vestro in ipsa gloriosi eritis. Et ecce Symon frater vester scio quod vir boni consilii est ipsum audite semper et ipse vobis erit pater. Et Iudas Machabeus fortis viribus a iuventute sua sit vobis princeps militie et ipse aget bellum populi et adducetis ad vos omnes factores legis et vindicate vindictam populi vestri. Retribuite retributionem gentibus et intendite in preceptum legis. Et benedixit eos et appositus est ad patres suos et defunctus est centesimo et quadragesimo sexto anno et sepultus est a filiis suis in sepulcris patrum suorum in Modin et planxerunt eum omnis Israhel planctu magno.

Cam 3m

Et surrexit Iudas qui vocabatur Machabeus filius eius pro eo et adiuvabant eum omnes fratres eius et universi qui se coniunxerant patri suo et preliabant populum Israhel cum leticia et dilatavit gloriam populo suo et induit se loricam sicut gigas et succinxit se arma bellica sua in preliis et protegebat castra gladio suo. Similis factus est leoni in operibus suis. Et sicut catulus

(margin: in lege)

[illegible] et persecutus est iniquos perscrutans eos et qui conturbabant populum suum eos succendit flammis et repulsi sunt inimici pre timore eius et omnes operarii iniquitatis conturbati sunt et directa est salus in manu eius. Et exacerbabat reges multos et letificabat iacob in operibus suis et in seculum memoria eius in benedictione. Et perambulabat civitates iuda et perdidit impios ex eis et avertit iram ab israhel et nominatus est usque ad novissimum terre et congregavit pereuntes. Et congregavit apollonius gentes et a samaria virtutem multam et magnam ad bellandum contra israhel et cognovit iudas et exiit obviam illi et percussit et occidit illum et ceciderunt vulnerati multi et reliqui fugerunt et accepit spolia eorum et gladium apollonii abstulit iudas et erat pugnans in eo omnibus diebus. Et audivit seron princeps exercitus syrie quod congregavit iudas congregationem et ecclesiam fidelium secum. Et ait faciam mihi nomen et glorificabor in regno et debellabo iudam et eos qui cum ipso sunt qui spernebant verbum regis et paravit se et ascenderunt cum eo castra impiorum fortes auxiliarii ut facerent vindictam in filios israhel et appropinquaverunt usque bethoron et exivit iudas obviam illi cum paucis. Ut viderunt autem exercitum venientem sibi obviam dixerunt iude. Quomodo poterimus pauci pugnare adversus multitudinem tantam et tam fortem et nos fatigati sumus ieiunio hodie. Et ait iudas facile est concludi multos in manus paucorum et non est differentia in conspectu dei celi liberare in multis aut in paucis quia non in multitudine exercitus victoria belli sed de celo fortitudo est. Ipsi veniunt ad nos in multitudine contumaci et superbia ut disperdant nos et uxores nostras et filios nostros et ut spolient nos. Nos vero pugnabimus pro animabus nostris et legibus nostris et ipse dominus conteret eos ante faciem nostram vos autem ne timueritis eos. Ut autem cessavit loqui insiluit in eos subito iudas et contritus est seron et exercitus eius in conspectu eius et persecutus est eum in descensu bethoron usque in campum et ceciderunt ex eis octingenti viri reliqui fugerunt in terram philistiim et cecidit timor iude ac fratrum eius et formido super omnes gentes in circuitu eorum et pervenit ad regem nomen eius et de preliis iude narrabant omnes gentes. Ut autem audivit antiochus rex sermones istos iratus est animo et misit et congregavit exercitum universi regni sui castra fortia valde et aperuit erarium suum et dedit stipendia exercitui in annum et mandavit illis ut essent parati ad omnia. Et vidit quod defecit pecunia de thesau

nis sui et tributa regionis modi-
ca propter dissensionem et plagam
quam fecit in terra ut tolleret legi-
tima que erant a primis diebus
et timuit ne non haberet sicut
et semel et bis in sumptus et donati-
va que ante dederat larga ma-
nu et habundaverat super reges qui
ante eum fuerant. Et consternabatur
erat animo valde. Et cogitavit
ire in persidem ut acciperet tributa
regionum et congregaret argentum
multum et reliquid lysiam homi-
nem nobilem de genere regali super
negocia regni a flumine eufra-
ten usque ad flumen egipti et ut nu-
triret antiochum filium suum do-
nec rediret et tradidit ei de om-
nibus que volebat et de inhabi-
tantibus iudea et ierusalem et ut mit-
teret ad eos exercitum ad conterendam
et extirpandam virtutem israhel et
reliquias ierusalem et auferendam me-
moriam eorum de loco et ut con-
stitueret habitatores filios alieni-
genarum in omnibus finibus eorum
et sorte distribueret terram eorum.
Et rex assumpsit partem exercitus
residui et exivit ab antiochia
civitate regni sui anno cente-
simo et quadragesimo et sep-
timo et transfretavit eufraten
flumen et perambulabat superiores
regiones. Et elegit lisias ptolo-
meum filium dorimini et nicano-
rem et gorgiam viros potentes
ex amicis regis et misit cum eis
xl milia virorum et vii milia e-
quitum ut venirent in terram iuda
et disperderent eam secundum verbum regis

et processerunt cum
universa virtute sua et venerunt
et applicuerunt ad emaum in terra
campestri. Et audierunt merca-
tores regionum nomen eorum
et acceperunt argentum et aurum
multum valde et pueros et ve-
nerunt in castra ut acciperent
filios israhel in servos et addi-
ti sunt ad eos exercitus syrie et
terre alienigenarum. Et vidit
iudas et fratres eius quia mul-
tiplicata sunt mala et exercitus applica-
bat ad fines eorum et cog-
noverunt verba regis que manda-
vit populo facere in interitum
et consummationem. Et dixerunt
unusquisque ad proximum suum
erigamus deiectionem populi
nostri et pugnemus pro populo nostro
et sanctis nostris. Et congrega-
tus est conventus ut essent pa-
rati in prelium ut orarent et pe-
terent misericordiam et miserationes. Et
ierusalem non habitabatur sed erat
sicut desertum non erat qui in-
grederetur et egrederetur de na-
tis eius et sanctum conculcabatur
et filii alienigenarum erant
in arce. Ibi erat habitatio gen-
tium et ablata est voluptas
a iacob et defecit ibi tibia et
cythara. Et congregati sunt
et venerunt in masphath con-
tra ierusalem quia locus orationis
erat in masphat ante in ierusalem
et ieiunaverunt illa die et indu-
erunt se ciliciis et cinerem in-
posuerunt capiti suo et disciderunt
vestimenta sua et ex

ammau / emmaum

pandebant librum legis de qui-
bus scrutabantur gentes simili-
tudinem simulacrorum suorum
et attulerunt ornamenta sacer-
dotalia et primitias et decimas
et suscitaverunt nazareos qui imple-
verant dies Et clamaverunt
voce magna dicentes in celum
Quid faciemus istis et
quo eos ducemus et sancta
tua conculcata sunt et contami-
nata sunt et sacerdotes tui
facti sunt in luctum et humi-
litatem et ecce nationes con-
venerunt adversum nos ut
nos disperdant tu scis que co-
gitant in nos Quomodo poteri-
mus subsistere ante faciem illo-
rum nisi tu deus adiuves nos
Et tubis exclamaverunt voce
magna Et post hec constituit
iudas duces populi tribunos
et centuriones et pentacontar-
chos et decuriones Et dixit
his qui edificabant domos
et sponsabant uxores et plan-
tabant vineas et formidolo-
sis ut redirent unusquisque
in domum suam secundum legem
et moverunt castra et colloca-
verunt ad austrum emmaum
Et ait iudas accingimini et
estote filii potentes et estote
parati in mane ut pugnetis
adversus nationes has que con-
venerunt disperdere nos et sanc-
ta nostra quoniam melius est nos mori
in bello quam videre mala gentis
nostre et sanctorum Sicut autem
fuerit voluntas in celo sic fiat

Capitulum iiii

Et assumpsit gorgias quinque milia
virorum et mille equites
electos et moverunt castra noc-
te ut applicarent ad castra iu-
deorum et percuterent eos subito
et filii qui erant ex arce erant
ei duces Et audivit iudas et sur-
rexit ipse et potentes percutere
virtutem exercitum regis qui erant
in emmaum adhuc enim disper-
sus erat exercitus a castris Et
venit gorgias in castra iude
nocte et neminem invenit et
querebat eos in montibus quia
dixit fugiunt hii a nobis Et cum
dies factus esset apparuit iudas
in campo cum tribus
milibus virorum tantum qui tegu-
menta et gladios non habebant
et viderunt castra gentium va-
lida et loricatos et equites
in circuitu eorum et hii docti
ad prelium Et ait iudas viris
suis qui secum erant ne timu-
eritis multitudinem eorum et
impetum eorum ne formide-
tis Mementote qualiter salvi fac-
ti sunt patres nostri in mari ru-
bro cum persequeretur eos pha-
rao cum exercitu suo et nunc
clamemus in celum et misere-
bitur nostri dominus Et memor erit
testamenti patrum nostrorum
et conteret exercitum istum ante
faciem nostram hodie et sciant
gentes omnes quia est qui re-
dimat israhel et liberet Et leva-
verunt alienigene oculos su-
os et viderunt eos venientes

exadverso et exierunt de castris
in prelium et tuba cecinerunt hii qui
fuerunt cum iuda et congressi
sunt et contrite sunt gentes
et fugerunt in campum Novis-
simi autem ceciderunt in gladio
et persecuti sunt eos usque ad ga-
zeron et usque in campos ydu-
mee et azoti et iamne et ceciderunt ex illis usque ad tria milia
virorum Et reversus est iudas
et exercitus eius sequens eum
et dixit ad populum non con-
cupiscatis spolia quia bellum
contra nos est et gorgias et
exercitus eius in monte prope nos
sed state contra inimicos vestros
et expugnate eos et post hoc
sumetis spolia securi Et adhuc
loquente eo apparuit pars
quedam prospiciens de monte et
vidit gorgias quod in fugam con-
versi sunt sui et succensa sunt
castra fumus enim qui videbatur
declarabat quod factum est Qui-
bus illi conspectis timuerunt
valde aspicientes simul et iu-
dam et exercitum eius in campo
paratum ad prelium et fugerunt
omnes in campo alienigenarum
et iudas reversus est ad spolia cas-
trorum et acceperunt aurum
multum et argentum et iacinc-
tum et purpuram marinam et o-
pes magnas et conversi ympnum
canebant et benedicebant
deum in celum quoniam bonus est
quoniam in seculum misericordia eius et fac-
ta est salus magna in israhel
in illa die Quicumque autem alie-
nigenarum evaserunt venerunt et
nuntiaverunt lysie universa que ac-
ciderant Quibus ille au-
ditis consternatus animo defi-
ciebat quod non qualia voluit
talia contigerunt in israhel et
qualia mandavit rex Et sequen-
ti anno congregavit lysias
electorum virorum sexaginta milia
et equitum quinque milia ut de-
bellarent eos et venerunt in
iudeam et castra posuerunt
in bethoron et occurrit illis
iudas cum decem milibus vi-
rorum et viderunt exercitum for-
tem nimis et oravit et dixit
Benedictus es salvator israhel
qui contrivisti impetum po-
tentis in manu servi tui david
et tradidisti alienigenarum in
manus yonathe filii israhel
et armigeri eius Conclude ex-
ercitum in manu populi tui israhel
et confundantur in exercitu
suo et equitibus da illis for-
titudine formidinem et tabefac
audaciam virtutis eorum et
commoveantur contritione sua De-
ice eos gladio diligentium te
et collaudent te omnes qui no-
verunt nomen tuum in ympnis
et commiserunt prelium et ceci-
derunt de exercitu lysie quinque
milia virorum Videns autem
lysias suorum fugam et iude-
orum audaciam et quod parati sunt
aut vivere aut mori fortiter abiit
ad anthiochiam et elegit mili-
tes et multiplicatum rursus ve-
nirent in iudeam Dixit autem

castra

conmiscent

iudas et fratres eius ecce con
triti sunt inimici nostri ascenda
mus nunc mundare sancta et re
novare et congregatus est omnis
exercitus et ascenderunt in mon
tem syon et ut viderunt sancti
ficationem desertam et altare pro
fanatum et portas exustas
Et in atriis virgulta nata sic
in saltu vel montibus et pasto
foria diruta sciderunt vestimen
ta sua et planxerunt planctu
magno Et imposuerunt cinerem
super capud suum et ceciderunt
in faciem super terram et exclama
verunt tubis signorum et clama
verunt in celum Tunc ordina
vit iudas viros ut pugnarent
adversus eos qui erant in arce
donec emundarent sancta et elegit
sacerdotes sine macula volun
tatem habentes in lege dei et
mundaverunt sancta et tulerunt
lapides contaminacionis in locum
inmundum et cogitavit de alta
ri holocausti quod profanatum
est quid de eo faceret Et incidit
illis consilium bonum ut destru
erent illud ne forte esset illis
in opprobrium et contaminaverunt e
gentes et demoliti sunt illud
et reposuerunt lapides in
monte domus in loco apto
quousque veniret propheta et re
sponderet de eis Et acceperunt
lapides integros secundum legem
Et edificaverunt altare novum
secundum quod fuit prius et edifica
verunt et que erant intra do
mum intrinsecus et edem et

l' sancta

atria sanctificaverunt et fecerunt
vasa sancta nova et intulerunt
candelabrum et altare incen
sorum et mensam in templum
et incensum imposuerunt super
altare et accenderunt lucernas
que super candelabrum erant et
lucebant in templo Et posue
runt super mensam panes et
appenderunt vela et consumma
verunt omnia opera que fecerant
et ante matutinum surrexerunt
quinta et vicesima die mensis
noni hic est mensis casleu ce
tesimi et xl octavi anni et
obtulerunt sacrificium secundum le
gem super altare holocaustorum
novum quod fecerunt secundum tempus
et secundum diem in quo conta
minaverunt illud gentes in ipsa
renovatum est cum canticis et
cytharis et cymbalis Et ceci
dit omnis populus in faciem
et adoraverunt et benedixerunt
in celum eum qui bona prospe
ravit eis Et fecerunt dedicacionem
altaris diebus octo et optu
lerunt holocausta cum leticia
et salutaria laudis Et ornave
runt faciem templi coronis
aureis et scutulis et dedicave
runt portas et pastoforia et
imposuerunt eis ianuas et fac
ta est leticia magna valde
in populo Et aversum est op
probrium gentium et statuit iu
das et fratres eius et universa ec
clesia israhel ut agant dies
dedicacionis altaris in temporibus
suis ab anno in annum per dies

octo a quinta et vicesima die
mensis casleu cum leticia et gau
dio. Et edificaverunt in tempore
illo montem syon et per circuitum
muros altos et turres firmas
ne quando venirent gentes et con
culcarent eum sicut montem syon
sicut ante fecerunt et collocavit
hic illic exercitum ut servarent
eum et munivit eum bethsura
ut haberet populus munitionem
contra faciem ydumee. Capitulum v.

Et factum est ut gentes in circuitu
audierunt gentes in cir
cuitu quia edificatum
est altare et sanctuarium sicut prius
irate sunt valde et cogitabant
tollere genus iacob qui erant inter
eos. Et ceperunt occidere de populo
et persequi et debellabat iudas fi
lios esau in ydumea et eos qui
erant in acrabathane quia cir
cumsedebant israhelitas et percus
sit eos plaga magna. Et recor
datus est malicie filiorum bean
qui erant populo in laqueum
et in scandalum insidiantes ei in
via et conclusi sunt ab eo in tur
ribus. Et applicavit iudas ad
eos et anathematizavit eos et
incendit turres eorum igni cum
omnibus qui in eis erant et tran
sivit ad filios amon et invenit
manum fortem et populum
copiosum et thimotheum ducem
ipsorum et commisit cum eis prelia
multa et contriti sunt in conspec
tu eorum et percussit eos et cepit
iazer civitatem et filias eius et
reversus est in iudeam. Et congre

gate sunt gentes in galaad ad
versus israhelitas qui erant in
finibus eorum ut tollerent eos
et fugerunt in dathiman mu
nicionem et miserunt litteras
ad iudam et fratres eius dicentes
Congregate sunt adversum nos
gentes per circuitum ut auferant
nos et parant se venire et occu
pare munitionem in qua con
fugimus et thimotheus est dux
exercitus eorum. Nunc ergo ve
ni et eripe nos de manibus eorum
quia cecidit multitudo de nobis
et omnes fratres nostri qui erant in
locis tubin ubique interfecti sunt
et captivas adduxerunt uxo
res eorum et natos et spolia et perimerunt
illic fere mille viros. Et ad
huc epistole legebantur et ecce a
lii nuncii venerunt conscissis
tunicis nunciantes secundum verba hec
dicentes convenisse adversum se
a ptholomaida et tyro et sydo
ne et repleta est omnis galilea
alienigenis ut nos consumant.
Ut autem audivit iudas et po
pulus sermones istos convenit
ecclesia magna cogitare quid fa
cerent de fratribus suis qui in tribu
latione erant et expugnabantur
ab eis. Dixitque iudas symoni
fratri suo elige tibi viros et vade
libera fratres tuos in galileam ego et
et frater meus yonathas ibi
mus in galaaditim et reliquid
iozephum filium zacharie et a
zariam duces populi cum re
siduo exercitu in iudea ad custo
diam et precepit illis dicens

Vestote populo huic et nolite
bellum committere adversus gentes
donec revertamur et dati sunt
symoni viri tria milia ut iret
in galileam Iude autem octo
milia in galaaditin Et abiit sy
mon in galileam et commisit prae
lia multa cum gentibus et con
trite sunt gentes a facie eius
et persecutus est eos usque ad por
tam ptolomaidis et ceciderunt
de gentibus fere tria milia vi
rorum et accepit spolia eorum
et assumpsit eos qui erant
in galilea in arbatis cum u
xoribus et natis et omnibus que
erant illis et adduxit in iude
am cum leticia magna Et iu
das machabeus et ionathas
et frater eius transierunt iordanem
et abierunt viam trium dierum
per desertum et occurrerunt eis
nabathei et susceperunt eos pacifi
ce et narraverunt eis omnia
que acciderunt fratribus eorum
in galathide et quia multi ex
eis comprehensi sunt in bosora
et bosor et in alimis et in cas
for et maget et carnaim hee
omnes civitates in galaadithidis
tenentur comprehensi et in cra
stinum constituerunt admovere
exercitum civitatibus his et
comprehendere et tollere eas una
die et convertit iudas et exerci
tus eius in deserto bozor repen
te et occupavit civitatem et
occidit omnem masculum in
ore gladii et accepit omnia spo
lia eorum et succendit eam igni

Et surrexerunt inde nocte
et ibant usque ad munitionem
et factum est diluculo cum e
levassent oculos suos et ecce
populus multus cuius non erat
numerus portantes scalas et ma
chinas ut comprehenderent mu
nitionem et expugnarent eos
et vidit iudas quia cepit bel
lum et clamor belli ascendit
ad celum sicut tuba et clamor
magnus de civitate Dixit ex
ercitui suo pugnate hodie pro fra
tribus vestris et venit tribus or
dinibus post eos et exclama
verunt in oratione et cog
noverunt castra timothei quia ma
chabeus est et refugerunt a
facie eorum et percusserunt eos
plaga magna et ceciderunt ex
eis octo milia virorum et di
vertit iudas in masphat et expug
navit et cepit eam et occidit
omnem masculum eius et sumpsit spo
lia eius et succendit eam igni
Inde perrexit et cepit casbon
et maged et bozor et reliquas
civitates galaaditidis Post
haec autem verba congregavit thi
motheus exercitum alium et cas
tra posuit contra rafon trans
torrentem et misit iudas specu
lari exercitum et renunciaverunt
ei dicentes quia convenerunt ad
eum omnes gentes que in circui
tu nostro sunt exercitus multus ni
mis et arabes conduxerunt in
auxilium sibi et castra posuerunt
trans torrentem parati venire ad te
in prelium Et abiit iudas obviam

Marginal notes:
Secunda Nat[...]
Nabathei
in unitate sunt ma[...] [...] et [...] civitatibus [...]

illis. Et ait thimotheus principibus exercitus sui: Cum appropinquaverit iudas et exercitus eius ad torrentem aque si transierit ad nos prior non poterimus sustinere eum quia potens poterit adversum nos. Si vero sustinuerit transire et posuerit castra circa flumen transfretemus ad eos et poterimus adversus illum. Ut autem appropinquavit iudas ad torrentem aque statuit scribas populi secus torrentem et mandavit eis dicens: Neminem hominum reliqueritis sed veniant omnes in prelium et transfretavit ad illos prior et omnis populus post eum et contrite sunt ante faciem eorum omnes gentes et proiecerunt arma sua et fugerunt ad fanum quod est in carnaim et occupavit ipsam civitatem et fanum succendit igni cum omnibus qui erant in ipso et oppressa est carnaim et non potuit sustinere contra faciem iude. Et congregavit iudas universos israhelitas qui erant in galaatide a minimo usque ad maximum et uxores eorum et natos et exercitum magnum valde ut venirent in terram iude et venerunt usque efron et hec civitas magna in ingressu posita munita valde et non erat declinare ab ea dextera vel sinistra sed per medium iter erat et incluserunt se qui erant in civitate et obstruxerunt portas lapidibus et misit ad eos iudas verbis pacificis dicens

transeamus per terram vestram et nemo vobis nocebit tantum pedibus transibimus et nolebant eis aperire. Et precepit eis iudas predicare in castris ut applicaret unusquisque in quo erat loco et applicuerunt se viri virtutis et oppugnavit civitatem illam tota die et nocte et tradita est civitas in manus eius et peremerunt omne masculum in ore gladii et eradicavit eam et accepit spolia eius et transivit per totam civitatem super interfectos et transgressi sunt iordanem in campo magno contra faciem bethsan et erat iudas congregans extremos et dispersos exortabatur populum per totam viam donec venirent in terram iude. Et ascenderunt in montem syon cum leticia et gaudio et obtulerunt holocausta quod nemo ex eis cecidisset donec reverterentur in pace. Et in diebus hiis in quibus erat iudas et ionathas in terra galaad et symon frater eius in galileam contra faciem ptolomaidis audivit iozephus zacharie filius et azarias principes virtutis res bene gestas et prelia que facta sunt et dixit: faciamus et ipsi nobis nomen et eamus pugnare adversum gentes que in circuitu nostro sunt. Et precepit hiis qui erant in exercitu suo et abierunt iamniam et exivit gorgias de civitate et viri

[margin: peremerunt]

eius obviam illis in pugnam et fugati sunt Ioseph et Azarias usque in fines Iudeae et ceciderunt in illa die de populo Israhel usque ad duo milia viri et facta est fuga magna in populo quia non audierunt Iudam et fratres eius existimantes se fortiter facturos. Ipsi autem non erant de semine virorum illorum per quos salus facta est in Israhel. Et viri Iuda magnificati sunt valde in conspectu omnis Israhel et gentium omnium ubi audiebatur nomen eorum et convenerunt ad eos fausta clamantes. Et exivit Iudas et fratres eius et expugnabant filios Esau in terra quae ad austrum est et percussit Chebron et filias eius et muros eius et turres succendit in circuitu et movit castra ut iret in terram alienigenarum et perambulabat Samariam. In die illa ceciderunt sacerdotes in bello dum volunt fortiter facere dum sine consilio exeunt in prelium. Et declinavit Iudas in Azotum in terram alienigenarum et diruit aras eorum et sculptilia deorum ipsorum succendit igni et cepit spolia civitatum et reversus est in terram Iuda.

Capitulum VI

Et rex Antiochus perambulabat superiores regiones et audivit esse civitatem Elymaidem in Perside nobilissimam et copiosam in argento et auro templumque in ea locuples valde et illic velamina aurea et lorice et scuta que reliquit Alexander Philippi rex Macedo qui regnavit primus in Grecia. Et venit et querebat capere civitatem et predari eam et non potuit quoniam innotuit sermo his qui erant in civitate et insurrexerunt in prelium et fugit inde et abiit cum tristitia magna et reversus est in Babyloniam. Et venit qui nuntiaret ei in Perside quia fugata sunt castra que erant in terra Iuda et quia abiit Lysias cum virtute forti in primis et fugatus est a facie Iudeorum. Et invaluerunt armis et viribus et spoliis multis que ceperunt de castris que exciderunt et quia destruxerunt abhominationem quam edificaverat super altare quod erat in Hierusalem et sanctificationem sicut prius circumdederunt muris excelsis sed et Bethsuram civitatem suam. Et factum est ut audivit rex sermones istos expavit et commotus est valde et decidit in lectum et incidit in languorem pre tristitia quia non est factum sicut cogitabat. Et erat illic dies multos quia renovata est in eo tristitia magna et arbitratus est mori. Et vocavit omnes amicos suos et dixit illis recessit sompnus ab oculis meis et concidi et corrui corde pre sollicitudine et dixi in corde meo ad quantam tribulationem deveni et in quos fluctus tristitie in qua nunc sum qui iocundus eram

et dilectus in potestate mea Nunc vero reminiscor malorum que feci in Jerusalem unde abstuli omnia spolia argentea et aurea que erant in ea et misi auferre habitantes iudeam sine causa Cognovi ergo quia propterea venerunt in me mala ista et ecce pereo tristicia magna in terra aliena Et vocavit philippum unum de amicis suis et preposuit eum super universum regnum suum et dedit ei dyadema et stolam suam et anulum ut adduceret anthiochum filium suum et nutriret eum et regnaret Et mortuus est illic antiochus rex anno centesimo xl nono Et cognovit lysias quia mortuus est rex et constituit regnare antiochum filium eius quem nutrivit adolescentem et vocavit nomen eius eupator

Et hii qui erant in arce concluserant israhel in circuitu sanctorum et querebant eis mala semper ad firmamentum gencium Et cogitavit iudas disperdere eos et convocavit universum populum ut obsiderent et convenerunt simul Et obsederunt eos anno c quinquagesimo et fecerunt balistas et machinas et exierunt quidam ex eis qui obsidebantur et adiunxerunt se illis aliqui ex impiis israhel Et abierunt ad regem et dixerunt quousque non facis iudicium et non vindicas fratres nostros Nos decrevimus servire patri tuo et ambulare in preceptis eius et obsequi edictis Et filii populi nostri propter hoc alienabant se a nobis et quicumque inveniebantur ex nobis interficiebantur et hereditates nostre diripiebantur et non ad nos tantum extenderunt manum sed et in omnes fines nostros et ecce applicuerunt hodie ad arcem in Jerusalem occupare eam et munitione in bethsuram munierunt et nisi preveneris eos velocius maiora quam hec facient nec poteris obtinere eos Et iratus est rex ut hec audivit et convocavit omnes amicos suos et principes exercitus sui et eos qui super equites erant Sed et de regnis aliis et insulis et maritimis venerunt ad eum exercitus conducti [et erat numerus exercitus] eius et centum milia peditum et viginti milia equitum et elefanti viginti [triginta] duo docti ad prelium et venerunt per ydumeam et applicuerunt ad bethsuram et pugnaverunt dies multos et fecerunt machinas et exierunt et succenderunt eas igni et pugnaverunt viriliter et recessit iudas ab arce et movit castra ad bethzacaram contra castra regis Et surrexit rex ante lucem et concitavit exercitus in impetum contra viam bethzacaram et comparaverunt se exercitus in prelium et tubis cecinerunt et elefantis ostenderunt sanguinem uve et mori ad acuendos eos in prelium et diviserunt

bestias per legiones et astiterunt
singulis elefantis mille vi
ri in loricis cathenatis et galee eree
in capitibus eorum et quin
genti equites ordinati uni
cuique bestie electi erant. Hii
ante tempus ubicumque erat bes
tia ibi erant et quocumque ibat
ibant et non discedebant
ab ea. Sed et turres ligneas super
eos firme protegentes super
singulas bestias et super eas ma
chine et super singulas viri
virtutis xxxii qui pug
nabant desuper et intus ma
gister bestie et residuum equi
tatum hinc et inde statuit
in duas partes tubis concitu
commonere et perurgere constipa
tos in legionibus eius. Et refulsit
sol in clipeos aureos et re
splenduerunt montes ab eis
sicut lampades ignis et dis
tincta est pars exercitus
regis per montes excelsos et
alii per loca humilia et ibant
caute et ordinate et commove
bantur omnes inhabitantes ter
ram a voce multitudinis et
incessu turbe et collisiones
armorum. Erat enim exercitus
magnus valde et fortis et ap
propinquavit Iudas et exercitus eius
in prelium. Et ceciderunt de exer
citu regis sexcenti viri et vi
dit Eleazar filius Saura unam
de bestiis loricatam loricis regis
et erat eminens super ceteras
bestias et visum est ei quod in ea
esset rex et dedit se ut liberaret

populum suum et acquireret sibi
nomen eternum et cucurrit ad eam
audacter in medio legionis in
terficiens a dextris et a sinistris
et cadebant ab eo huc et illuc
et ivit sub pedes elefantis et sup
posuit se ei et occidit eum et ce
cidit in terram super eum et mor
tuus est illic. Et videntes virtu
tem regis et impetum exercitus
eius diverterunt se ab eis. Castra autem
regis ascenderunt contra eos
in Iherusalem et applicuerunt castra re
gis ad Iudeam et montem Sy
on et fecit pacem cum hiis qui
erant in Bethsura et exierunt
de civitate quia non erant eis
illic alimenta conclusis quia sab
bata erant terre. Et comprehendit
rex Bethsuram Et constituit illic
custodiam servare eam et conver
tit castra ad locum sanctificatio
nis dies multos et statuit illic
balistas et machinas et ignis
iacula et tormenta ad lapides iac
tandos et spicula et scorpios ad
mittendas sagittas et fundibula.
Fecerunt autem et ipsi machinas contra machinas eorum et
expugnaverunt dies multos. Esce
autem non erant in civitate eo
quod septimus annus esset et qui
remanserant in Iudea de gentibus
consumpserant reliquias eorum que
reposite fuerant et remanserunt
in sanctis viri pauci quia obti
nuerat eos fames et dispersi sunt
unusquisque in locum suum. Et
audivit Lysias quod Philippus quem
constituit rex Antiochus cum
adhuc viveret ut nutriret Anti

Antiochum filium suum ut regnaret
et reversus est a Perside et Media
~~[exercitus]~~ exercitus qui abierant
cum ipso et quia querebat suscipere
regni negotia festinavit ire et dicere
ad regem et duces. Deficimus cottidie et esca no-
bis modica est et locus quem
obsidemus est munitus et in-
cumbit nobis ordinare de reg-
no. Nunc itaque demus dextras
hominibus istis et faciamus cum
illis pacem et cum omni gente
eorum et constituamus illis
ut ambulent in legittimis suis
sicut prius. Propter legittima enim
ipsorum que despeximus irati
sunt et fecerunt omnia hec. Et
placuit sermo in conspectu regis
et principum. Et misit ad eos pa-
cem ~~[facere]~~ facere et receperunt
illam et iuravit illis rex et prin-
cipes et exierunt de munitione
et intravit rex montem Syon et
vidit munitionem loci et rupit
citius iuramentum quod iuravit et
mandavit destruere murum in gy-
ro et discessit festinanter et re-
versus est Antiochiam et invenit
Philippum dominantem civitati et
pugnavit adversus eum et
occupavit civitatem. Capitulum

Anno centesimo .vi. xij.
quinquagesimo et primo
exiit Demetrius Seleu-
ci filius ab urbe Roma et
ascendit cum paucis viris in
civitate maritima et regna-
vit illic. Et factum est ut ingressus
est in domum regni patrum suorum

comprehendit exercitus Antiochum
et Lysiam ut adduceret eos ad
eum et res ei innotuit et ait.
Nolite mihi ostendere faciem
eorum et occidit eos exerci-
tus et sedit Demetrius super
sedem regni sui et venerunt
ad eum viri iniqui et impii
ex Israhel et Alchimus dux eorum
qui volebat fieri sacerdos et
accusaverunt populum apud re-
gem dicentes. Perdidit Iudas
et fratres eius amicos tuos
et nos dispersit de terra nostra.
Nunc ergo mitte virum cui cre-
dis ut eat et videat extermini-
um omne quod fecit nobis et regi-
onibus regis et puniat omnes
amicos eius et adiutores eorum.
Et elegit rex ex amicis suis
Bacchidem qui dominabatur trans
flumen magnum in regno et fi-
delem regi et misit eum et
Alchimum impium constituit in
sacerdotium et mandavit ei
facere ultionem in filios Israhel. Et
surrexerunt et venerunt cum
exercitu magno in terram Iuda
et miserunt nuntios et locuti
sunt ad Iudam et fratres eius
verbis pacificis in dolo et non
intenderunt sermonibus eorum.
Viderunt enim quia venerunt
venerunt cum exercitu mag-
no et convenerunt ad Alchimum
et Bacchide congregatio scri-
barum requirere que iusta sunt
et primi Assidei qui erant in fi-
liis Israhel et exquirebant ab
eis pacem. Dixerunt enim ...

ut videret exterminium quod fecit Iudas et

sacerdos de semine aaron venit
non decipiet vos. et locutus
est cum eis pacifica verba. et iura-
uit illis dicens. non inferemus vo-
bis malum neque amicis vestris. et
crediderunt ei. et comprehendit
ex eis quadraginta viros. et
occidit eos in una die. secundum
verbum quod scriptum est. carnes
sanctorum tuorum et sanguinem
ipsorum effuderunt in circuitu
ierusalem. et non erat qui sepeliret.
Et incubuit timor et tremor
in omnem populum. quia dixerunt
in eis non est veritas et iudicium.
Transgressi sunt enim constitu-
tum et iusiurandum quod iu-
rauerunt. et mouit bacchides
castra ab ierusalem. et applicuit in
bethzacha. et misit et compre-
hendit multos ex eis qui re-
fugerant. et quosdam de popu-
lo mactauit. et in puteum
magnum proiecit. et commisit regi-
onem alchimo. et reliquid cum
eo auxilium in adiutorium sibi.
Et abiit bacchides ad regem
et satis agebat alchimus pro
principatu sacerdotii sui. et con-
uenerunt ad eum omnes qui
perturbabant populum suum. et
optinuerunt terram iuda et
fecerunt plagam magnam in
israhel. Et vidit iudas omnia
mala que fecit alchimus et
qui cum eo erant filiis israhel
plus multo quam gentes. et
exiit in omnes fines iudee in cir-
cuitu. et fecit vindictam in
viros desertores. et cessauerunt

ultra exire in regione. Vidit
autem alchimus quod preualuit iu-
das et qui cum eo sunt. et cog-
nouit quia non potest sustinere
[illegible] et regressus est ad regem
et accusauit eos multis criminibus. et
misit rex nicanorem unum ex princi-
pibus suis nobilioribus qui
erat inimicitias exercens contra
israhel. et mandauit euertere
populum. Et venit nicanor in
ierusalem cum exercitu magno. et mi-
sit ad iudam et ad fratres eius cum
dolo verbis pacificis dicens. non
sit pugna inter me et vos. ve-
niam cum viris paucis et vi-
deam facies vestras. et venit
ad iudam et salutauerunt se in-
uicem pacifice. et hostes parati
erant rapere iudam. et inno-
tuit sermo iude quia dolo ve-
nerat ad eum et conterritus
est ab eo. et amplius noluit vi-
dere faciem eius. Et cognouit
nicanor quia denudatum est con-
silium eius. et exiuit obuiam
iude in pugnam iuxta caphar-
salama. et ceciderunt de nicano-
ris ferre quinque milia viri. et fu-
gerunt in ciuitatem dauid. Et
post hec verba ascendit nicanor
in montem syon. et exierunt de
sacerdotibus populi salutare eum
in pace. et demonstrare holocau-
stomata que offerebantur pro rege.
et irridens spreuit eos et pol-
luit. Et locutus est superbe et iura-
uit cum ira dicens. nisi traditus
fuerit iudas et exercitus eius in
manus meas. continuo cum
regressus fuero in pace. succendam

domum istam / et exiit cum ira ma
gna / et steterunt sacerdotes et
intraverunt ante faciem altaris
et templi et flentes dixerunt
Tu elegisti domum istam domine
ad invocandum nomen tuum in ea /
ut esset domus orationis et ob
secrationis populo tuo / fac vin
dictam in homine isto et exercitu
eius et cadant gladio / memento
blasphemias eorum / et ne dede
ris eis ut permaneant / et exiit
nicanor ab iherusalem / et castra appli
cuit ad bethoron / et occurrit
illi exercitus syrie / et iudas appli
cuit in adarsa cum tribus mi
libus viris et oravit iudas Et
dixit qui missi erant a rege senacherib /
domine qui blasphemaverunt te / exiit
angelus et percussit ex eis centum
octoginta quinque milia hominum /
sic contere exercitum istum in con
spectu nostro hodie et sciant ceteri
quia male locutus est super sancta
tua / et iudica illum secundum mali
ciam illius Et commiserunt exercitus
prelium tercia decima die mensis
adar / et contrita sunt castra ni
canoris / et cecidit ipse primus in
prelio. Ut vidit autem exercitus
eius quia cecidit nicanor / proiece
runt arma sua et fugerunt
viam diei unius / ab adasor us
que quo pervenitur in gazaram et
tubis cecinerunt retinuerunt
post eos / cum significationibus /
et exierunt de omnibus castellis
iudee in circuitu / et ventilabat
eos cornibus / et convertebant iterum
ad eos / et ceciderunt omnes gladio
et non est relictus ex eis nec
unus / et acceperunt spolia eorum
et predam / et caput nicanoris
amputaverunt / et dexteram eius
quam extenderat superbe / attu
lerunt et suspenderunt contra
iherusalem / et letatus est populus val
de et egerunt in leticia magna
Et constituit agi omnibus an
nis diem istum tercia decima die
mensis adar / et siluit terra iu
da dies paucos Capitulum septimum viij

Et audivit iudas nomen
romanorum quia sunt
potentes viribus / et
adquiescunt ad omnia que pos
tulantur ab eis / et quicumque acces
serunt ad eis statuerunt cum eis
amicicias / et quia sunt potentes
viribus audierunt prelia eorum
cum virtutibus bonis quas fece
runt in galatia / quia obtinuerunt
eos et duxerunt eos sub tribu
tum et quanta fecerunt in re
gionibus yspanie et quod in pos
in potestatem redegerunt metal
la auri et argenti que illic sunt
et possederunt omnem locum con
silio suo et patiencia locaque potencia a longe que
longe erant valde ab eis et re
ges supervenerant illis ab extre
mis terre contriverunt et per
cusserunt eos plaga magna, ceteri
autem dant eis tributum omnibus
annis Et philippum et persa
cetheorum regem et ceteros
qui adversus eos arma tulerunt
contriverunt in bello et opti
nuerunt eos Et antiochum ma
gnum regem asye qui eis pugna

intulerat illis c xx elefantos
et equitatum et currus et exercitum
valde magnum contritum ab eis et
quia ceperunt eum vivum et sta-
tuerunt ei ut daret ipse et qui
regnarent post eum tributum
magnum et daret obsides et con-
stitutum et regionem Indorum
et Lydos et Medos de optimis
regionibus eorum et acceptas
eas ab illis dederunt eum Eumeni
regi et quia qui erant apud
Helladam voluerunt ire et tollere
eos et innotuit sermo his et
miserunt ad eum ducem unum
et pugnaverunt contra illos et ce-
ciderunt ex eis multi et captivas
duxerunt uxores eorum et in
servitute illos redegerunt usque in
hunc diem et residua regna
et insulas que aliquando restiterant
exterminaverunt et in potestatem re-
degerunt. Cum amicis autem
suis et qui in ipsis requiem habe-
bant conservaverunt amicitiam. Et
obtinuerunt regna que erant
proxima et que longe et quicumque
audiebant nomen eorum time-
bant eos. Quibus vero vellent au-
xilio esse ut regnarent regnabant
nomen eorum timebant eos
Et quos vellent non regnare
deturbabant et exaltati sunt
valde et in omnibus istis nemo
portabat diadema nec induebatur
purpura ut magnificaretur in ea
et quia curiam fecerunt sibi
et cotidie consulebant trecentos
viginti consilium agentes semper
de multitudine ut que digna sunt

(margin: et filios eorum et diri-
puerunt eos et terram
eorum possederunt et
destruxerunt muros eorum)

(margin: vellent regno
deturbabant)

gerant et committunt uni homini
magistratum suum per singulos an-
nos dominari universe terre sue et
omnes obediunt uni et non est in-
vidia neque zelus inter eos. Et ele-
git Iudas Eupolemum filium Ioha-
nis filii Iacob et Iasonem filium
Eleazari et misit eos Romam con-
stituere cum illis amicitiam et soci-
etatem et ut auferrent ab eis
iugum Grecorum quia viderunt quia
in servitutem premerent regnum Israhel
et abierunt Romam viam multam
valde. Et introierunt curiam
et dixerunt Iudas Machabeus
et frater eius et populus Iudeorum
miserunt nos ad vos statuere vobis-
cum societatem et pacem et con-
scribere nos socios et amicos vestros.
Et placuit sermo in conspectu eorum.
Et hoc rescriptum est quod rescripse-
runt in tabulis ereis et miserunt
in Ierusalem ut esset apud eos ibi me-
moriale pacis et societatis. Bene
sit Romanis et gentibus Iude-
orum in mari et in terra in eternum
gladiusque et hostis procul sit ab
eis. Quod si institerit bellum Roma-
nis prius aut omnibus sociis eorum
in omni dominatione eorum auxi-
lium feret gens Iudeorum prout
tempus dictaverit corde pleno. Et
preliantibus non dabunt neque
subministrabunt triticum arma pe-
cuniam naves sicut placuit Ro-
manis et custodient mandata
eorum nihil ab eis accipientes.
Similiter autem et si genti Iudeorum
prius acciderit bellum adiuvabunt Ro-
mani ex animo prout tempus eis

(margin: Fratres; aliquando; institerit; dictaverit; pecuniam)

pugnaverit et ad pugnantibus non dabit tritici arma pecunia naves sicut placuit romanis et custodiant mandata eorum absque dolo. Secundum hec verba constituerunt romani populo iudeorum. Quod si post haec verba hi aut illi addere vel demere ad hoc aliquid voluerint facient ex proposito suo et quecumque addiderint vel depresserint rata erunt. Sed et de malis que fecit demetrius rex in eos scripsimus ei dicentes: Quare gravasti iugum tuum super amicos nostros et socios iudeos? Si ergo iterum adierint nos adversum te faciemus illis iudicium et pugnabimus tecum mari terraque. Cap. ix.

Et autem audivit demetrius quia cecidit nicanor et exercitus eius in prelio apposuit bacchidem et alchimum rursum mittere in iudeam et dextrum cornu cum illis. Et abierunt viam que ducit in galgalam et castra posuerunt in mesaloth que est in arbell' et occupaverunt eam. Et peremerunt animas hominum multas. Et in mense primo anni centesimi et quinquagesimi secundi applicuerunt exercitum ad ierusalem et surrexerunt et abierunt in bethroham xx milia virorum et duo milia equitum. Et iudas castra posuerat in laisa et tria milia viri cum eo electi. Et viderunt multitudinem exercitus quia multi sunt et timuerunt valde. Et multi subtraxerunt se de castris et non remanserunt ex eis nisi octingenti viri. Et vidit iudas quod defluxit exercitus suus et bellum perurgebat eum et confractus est corde quia non habebat tempus congregandi eos et dissolutus est. Et dixit his qui residui erant: Surgamus et eamus ad adversarios nostros si poterimus pugnare adversus eos. Et avertebant eum dicentes: Non poterimus sed liberemus animas nostras modo et revertamur ad fratres nostros et tunc pugnabimus adversus eos. Nos autem pauci sumus. Et ait iudas: absit istam rem facere ut fugiamus ab eis. Et si appropiavit tempus nostrum moriamur in virtute propter fratres nostros et non inferamus crimen glorie nostre. Et movit exercitus de castris et steterunt illis obviam et divisi sunt equites in duas partes et fundibularii et sagittarii preibant exercitum et primi certaminis omnes potentes. Bacchides autem erat in dextro cornu. Et appropinquavit legio ex duabus partibus et clangebant tubis. Ex parte iude etiam ipsi et commota est terra a voce exercituum. Et commissum est prelium a mane usque ad vesperam. Et vidit iudas quia firmior est pars exercitus bacchidis in dextris et convenerunt cum ipso omnes constantes corde et contrita est dextra pars ab eis et persecutus est eos usque ad montem azoti. Et qui in sinistro cornu erant viderunt quod contritum est dextrum cornu et secuti sunt post iudam et qui

Marginal notes: decrepse-cint; pauci; Exclamaverunt autem et hii qui erant ex

tum ipse erant. Et ingravatum est prelium et ceciderunt vulnerati multi ex his et illis. Et iudas cecidit et ceteri fugerunt. Et ionathas et symon tulerunt iudam fratrem suum et sepelierunt eum in sepulcro patrum suorum in civitate modin. Et fleverunt eum omnis populus israhel planctu magno et lugebant dies multos et dixerunt. Quomodo cecidit potens qui salvum faciebat israhel. Et cetera verba iude bellorum et virtutum quas fecit et magnitudinis eius non sunt descripta. Multa enim erant valde. Et factum est post obitum iude emiserunt [emerserunt] viri iniqui in omnibus finibus israhel et exorti omnes qui operabantur iniquitatem. In diebus illis facta est fames magna valde et tradidit se bachidi omnis regio eorum cum ipsis. Et elegit bachides impios viros et constituit eos duces [dominos] regionis. Et exquirebant et perscrutabantur amicos iude et adducebant eos ad bachidem et vindicabat in illos et illudebat. Et facta est tribulatio magna in israhel qualis non fuit ex die qua non est visus propheta in israhel. Et congregati sunt omnes amici iude et dixerunt ionathe. Ex quo frater tuus iudas defunctus est vir similis ei non est qui exeat contra inimicos nostros bachidem et eos qui inimici sunt gentis nostre. Nunc itaque te eligimus hodie in nobis pro eo esse in principem et ducem ad bellandum bellum nostrum. Et suscepit ionathas in tempore illo principatum et surrexit in loco iude fratris sui. Et cognovit bachides et querebat eum occidere. Et cognovit ionathas et symon frater eius et omnes qui cum eo erant. Et fugerunt in desertum thecue. Et consederunt ad aquam lacus asphar. Et cognovit bachides et venit in die sabbatorum ipse et omnis exercitus eius trans iordanem. Et misit fratrem suum ducem populi. Et rogavit nabutheos amicos suos ut commodaret illis apparatum suum qui erat copiosus. Et exierunt filii zambri ex madaba et comprehenderunt iohem et omnia que habebat et abierunt habentes ea. Post hec verba renunciatum est ionathe et symoni fratri eius quia filii zambri faciunt nuptias magnas et ducunt sponsam ex madaba filiam unius de magnis principibus chanaan cum ambitione [cum ambitione] magna. Et recordati sunt sanguinis iohannis fratris sui. Et ascenderunt et absconderunt se sub tegumento montis. Et levaverunt oculos et viderunt et ecce tumultus et apparatus multus et sponsus processit et amici eius et fratres eius obviam illis cum tympanis et musicis et armis multis. Et surrexerunt ad eos de insidiis et occiderunt eos et ceciderunt multi vulnerati et residui fugerunt in montem et acceperunt omnia spolia eorum. Et conversae sunt nuptie in luctum et

vox musicorum ipsorum in lamentum
Et vindicaverunt vindictam sanguinis fratris sui et reversi sunt
ad ripam iordanis Et audivit
bacchides et venit in die sabbatorum usque ad oram iordanis
in multa virtute Et dixit
ad suos ionathas surgamus
et pugnemus contra inimicos
nostros non est enim hodie sicut
heri et nudius tercius Ecce enim
bellum ex adverso aqua vero
iordanis hinc et inde et ripe
et paludes et saltus non est
locus divertendi Nunc ergo clamate
in celum ut liberemini de manu
inimicorum vestrorum et commissum
est bellum et extendit
manum suam ionathas percutere
bacchidem et divertit ab eo
retro et dissiluit ionathas [et qui cum eo erant in iordanem]
et transnataverunt ad eos iordanem
et ceciderunt de parte bacchidis
die illa mille viri et reversi
sunt in ierusalem et edificaverunt
civitates munitas in iudea
et munitionem que erat in iericho [Ieri]
et in amaum et in bethoron
et in bethel et thamnatha et
phara et thopo [thopo] muris excelsis
et portis et seris Et posuit
custodiam in eis ut inimicitias [exercerent]
ab exercitu in israhel et munivit
civitatem bethsuram et gazaram
et arcem et posuit in eis
auxilia et apparatum escarum
et accepit filios principum regionis
obsides et posuit eos
in arce in ierusalem in custodia Et
anno centesimo quinquagesimo [tercio]

tercio mense secundo precepit alchimus
destrui muros domus
sancte interioris et destrui opera
prophetarum Et cepit destruere in
tempore illo et percussus est alchimus
et impedita sunt opera illius
et occlusum est os eius et
dissolutus est paralisi nec ultra
loqui potuit verbum et mandare
de domo sua et mortuus
est alchimus in tempore illo cum
tormento magno Et vidit bacchides
quia mortuus est alchimus
et reversus est ad regem et siluit
terra annis duobus et cogitaverunt
omnes iniqui dicentes
Ecce ionathas et qui cum eo sunt
in silentio habitant confidentes
Nunc ergo adducamus bacchidem
et comprehendet eos omnes
in una nocte Et abierunt et
consilium ei dederunt et surrexit
et venit cum exercitu multo et
misit [occulte] epistolas sociis suis qui
erant in iudea ut comprehenderent
ionathan et eos qui
cum eo erant sed non potuerunt
quia innotuit eis consilium eorum
Et apprehendit de viris regionis
qui principes erant malicie
quinquaginta viros et occidit
eos et secessit ionathas et
symon et qui cum eo erant
in bethbessen que est in deserto
et extruxit diruta eius et firmaverunt
eam et cognovit
bacchides et congregavit universam
multitudinem suam et his
qui cum eo de iudea erant denunciavit
et venit et castra po-

sunt desuper bethbessen et oppugnavit eam diebus multis et fecit machinas. Et reliquid ionathas symonem fratrem suum in civitate et exiit in regionem et venit cum numero et percussit odare et fratres eius et filios phaseron in tabernaculis ipsorum et cepit cedere et crescere in virtutibus. Symon vero et qui cum ipso erant exierunt de civitate et succenderunt machinas et pugnaverunt contra bacchidem et contritus est ab eis et afflixerunt eum valde quoniam consilium eius et congressus eius erat inanis. Et iratus contra viros iniquos qui ei consilium dederant ut veniret in regionem ipsorum multos ex eis occidit. Ipse autem cogitavit cum reliquis abire in regionem suam et cognovit ionathas et misit ad eum legatos componere pacem cum ipso et reddere ei captivitatem et libenter accepit et fecit secundum verba eius et iuravit nichil se ei facturum mali omnibus diebus vite sue et reddidit ei captivitatem quam prius erat predatus de terra iuda et conversus abiit in terram suam et non apposuit amplius venire in fines eius et cessavit gladius ex israel et habitavit ionathas in machmas et cepit ionathas ibi iudicare populum et impios exterminavit ex israhel. Capitulum nonum

Et anno centesimo lx ascendit alexander antiochi filius qui cognominatus est nobilis et occupavit ptholomaidam et receperunt eum et regnavit illic. Et audivit demetrius rex et congregavit exercitum valde copiosum et exivit obviam illi in prelium et misit demetrius ad ionathan epistolam verbis pacificis ut magnificaret eum. Dixit enim anticipemus pacem facere cum eo priusquam faciat cum alexandro adversum nos recordabitur enim omnium malorum que fecimus ei et in fratrem eius et in gentem eius. Et dedit ei potestatem congregandi exercitum et fabricare arma et esse ipsum socium eius et obsides qui erant in arce iussit tradi ei. Et venit ionathas in ierusalem et legit epistolas omnis populi audiente et eorum qui in arce erant et timuerunt timore magno quia audierunt quod dedit ei rex potestatem congregandi exercitum et traditi sunt ionathe obsides et reddidit eos parentibus suis et habitavit ionathas in ierusalem et cepit edificare et innovare civitatem. Et dixit facientibus opera ut extruerent muros et montem syon in circuitu lapidibus quadratis ad munitionem et ita fecerunt et fugerunt alienigene qui erant in munitionibus quas edificaverat bachides et reliquid unusquisque locum suum et abiit in terram

quum. Tantum in bethsura reman
serunt aliqui ex his qui reliquerant
legem et precepta dei. erat
enim hec eis ad refugium. Et audi
uit alexander rex promissa que
promisit demetrius yonathe et
narrauerunt ei prelia et uirtutes
quas fecit ipse et fratres eius
et labores quos laborauit et
ait. Numquid inueniemus aliquem
virum talem et nunc faciemus eum
amicum et socium nostrum. Et scripsit
epistolam et misit ei secundum hec uerba
dicens. Rex alexander fratri yona
the salutem. Audiuimus de te
quia vir potens sis uiribus et
aptus es ut sis amicus noster.
et nunc. Constituimus te hodie sum-
mum sacerdotem gentis tue et
ut amicus voceris regis. Et mi
sit ei purpuram et coronam auream
dicens et que nostra sunt sencias
nobiscum et conserues amicicias
ad nos et induit se ionathas
stolam sanctam septimo mense
anno centesimo sexagesimo in
die sollempni scenophegie. Et con
gregauit exercitum et fecit arma
copiosa. Et audiuit demetrius
uerba ista et contristatus est nimis
et ait. Quid hoc fecimus quod preoccu
pauit nos alexander apprehen
dere amiciciam iudeorum ad munimen
sui. Scribam et ego illis uer
ba deprecatoria et dignitates et
dona ut sit mecum in adiutorio.
Et scripsit eis hec uerba. Rex
demetrius genti iudeorum salu
tem. Cum seruastis ad nos pactum
et mansistis in amicicia nostra et

non accessistis ad inimicos nostros.
Audiuimus et gauisi sumus. Et nunc
perseuerate adhuc conseruare ad nos
fidem et retribuemus vobis bo
na pro hiis que fecistis nobiscum
et remittemus vobis prestaciones
multas et dabimus vobis dona
tiones. et nunc absoluo vos et omnes
iudeos a tributis et precia salis in
dulgeo et coronas remitto et ter-
cias seminis et dimidiam partem
fructus ligni quod est porcionis mee
relinquo vobis ex hodierno et
deinceps ne accipiatur a terra iu
da et a tribus ciuitatibus que ad
dite sunt illi ex samaria et gali
lea ex hodierno et in totum tem
pus et ierusalem sit sancta et libera
cum finibus suis et decime et
tributa ipsius sunt. Remitto et
potestatem arcis que est in ierusalem
et do eam summo sacerdoti ut
constituat in ea viros quos cum-
que ipse elegerit qui custodiant
eam et omnem animam iudeorum
que captiua est a terra iuda in
omni regno meo relinquo liberam
gratis. ut omnes a tributis solua
tur etiam pecorum suorum. Et
omnes dies sollempnes et sabbata
et neomenie. et dies decreti. et
tres dies ante diem sollempnem
et tres post diem sollempnem
sint omnes dies festi immunita
tis et remissionis omnibus iu
deis qui sunt in regno meo et
nemo habeat potestatem agere a
liquid et mouere negocia aduersus
aliquem eorum in omni causa et ut
ascribantur rex iudeis in exercitu

regis ad triginta milia virorum et dabuntur illis copie ut oportet omnibus exercitibus regis et ex ipsis ordinabuntur qui sint in munitionibus regis magnis et ex his constituentur super negotia regni que aguntur ex fide et principes sint ex eis et ambulent in legibus suis sicut precepit rex in terra iuda Et tres civitates que addite sunt iudee ex regione samarie cum iudea reputentur ut sint sub uno et non obediant alii potestati nisi summo sacerdoti ptolomaida et confines eius quas dedi donum sanctis qui sunt in ierusalem ad necessarios sumptus sanctorum et ego singulis annis dabo quindecim milia siclorum argenti de rationibus regis que me contingunt Et omne quod reliquum fuit quod non reddiderant qui super negotia erant annis prioribus ex hoc dabunt in opera domus et super hec quinque milia siclorum argenti que accipiebant de sanctorum ratione per singulos annos et hec ad sacerdotes pertineant qui ministerio funguntur Et quicumque confugerint in templum quod est in ierosolimis et in omnibus finibus eius obnoxii regi in omni negotio dimittantur et universa que sunt eis in regno meo libera habeant et ad edificanda vel restauranda opera sanctorum sumptus dabuntur de ratione regis et ad construendos muros ierusalem

communiendos iiii

et communiendos in circuitu sumptus dabuntur de ratione regis et ad construendos muros in iudea Ut audivit ionathas et populus sermones istos non crediderunt eis nec receperunt eos quia recordati sunt malicie magne quam fecerat in israhel et tribulaverat eos valde Et complacuit eis in alexandrum quia ipse fuerat eis princeps sermonum pacis et ipsi auxilium ferebant omnibus diebus Et congregavit rex alexander exercitum magnum et admovit castra contra demetrium et commiserunt prelium reges Et fugit exercitus demetrii et insecutus est eos alexander et incubuit super eos et invaluit prelium nimis donec occidit sol et cecidit demetrius in illa die Et misit alexander ad ptolomeum regem egypti legatos secundum hec verba dicens Quoniam ingressus sum in regnum meum et sedi in sede patrum meorum et optinui principatum et contrivi demetrium et possedi regionem nostram et pugnam commisi cum eo et contritus est ipse et castra eius a nobis et sedimus in sede regni eius Et nunc statuamus ad invicem amiciciam et da michi filiam tuam in uxorem et ego ero gener tuus et dabo tibi dona et dignitate Et respondit ptolomeus rex dicens felix dies in qua reversus es ad terram patrum tuorum et sedisti in sede regni eorum Et nunc faciam

que scripsisti sed occurre michi
ptolomaide ut videamus nos
invicem et spondeam tibi sicut
dixisti Et exiit ptolomeus de
egipto ipse et cleopatra filia eius
et venit ptholomaidem anno cen
tesimo sexagesimo secundo et
occurrit ei allexander rex et de
dit illi cleopatram filiam suam
et fecit nuptias eius ptolomai
de sicut reges in magna gloria
Et scripsit rex allexander yona
the ut veniret obviam sibi Et
abiit cum gloria ptolomaiden
et occurrit ibi duobus regibus
et dedit illis argentum multu
et aurum et dona et invenit gra
tiam in conspectu eorum Et con
venerunt adversus eum viri pes
tilentes ex israhel viri iniqui
interpellantes adversus eum et
non intendit ad eos rex et ius
sit spoliari ionathan vestimen
tis suis et indui eum purpura
et ita fecerunt Et collocavit eu
rex sedere secum Dixitque prin
cipibus suis exite cum eo in me
dio civitatis et predicate ut nemo
interpellet adversus eum de ullo ne
gocio nec quisquam ei molestus
sit de ulla racione Et factum
est ut viderunt qui interpella
verunt gloriam eius que a regibus
predicabatur et opertum eum pur
pura fugerunt omnes et mag
nificavit eum rex et scripsit
eum inter primos amicos et posuit
eum ducem et participem principa
tus et reversus est ionathas
in iherusalem cum pace et leticia Anno

no centesimo sexagesimo quinto
venit demetrius filius deme
trii a creta in terram patrum su
orum Et audivit allexander rex
et contristatus est valde et re
versus est anthiochiam et consti
tuit demetrius appollonium qui
preerat syrie et congregavit
exercitum magnum et accessit ad
iamniam et misit ad ionathan su
mmum sacerdotem dicens Tu solus
resistis nobis ego autem factus
sum in derisum et in obprobrium
propterea quia tu potestatem exerces
adversum nos in montibus Nunc
ergo si confidis in virtutibus
tuis descende ad nos in campum
et comparemus illic invicem
quia mecum est virtus bellorum
Interroga ergo et disce quis sum
ego et ceteri qui auxilio sunt mi
chi et dicunt quia non potest potest
stare pes vester ante faciem nostram
quia bis in fugam conversi sunt
patres tui in terra sua Et nunc
quomodo poteris sustinere equita
tum et exercitum tantum in cam
po ubi non est lapis neque saxum
neque locus fugiendi Ut autem
audivit ionathas sermones ap
pollonii motus est animo et e
legit decem milia virorum et ex
iit ab iherusalem et occurrit ei symon
frater eius in adiutorium et ap
plicuerunt castra in ioppen et
exclusit eum a civitate quia cus
todia appollonii ioppe erat et op
pugnavit eam et aperuerunt io
nathas Et exterriti qui erant
in civitate aperuerunt ei Et au

audivit apollonius et admovit
tria milia equitum et exercitum
multum et abiit azotum tamquam
iter faciens et statim exiit in cam
pum eo quod haberet multitudinem
equitum et confideret in eis et in
secutus est eum ionathas in
azotum et plurimi qui fuerunt et re
liquid apollonius in castris mil
le equites post eos occulte Et
cognovit ionathas quia sunt in
sidie post se et circuierunt castra
eius Et iecerunt iacula in populum
a mane usque ad vesperam populus
autem stabat sicut preceperat io
nathas et laboraverunt equi eorum
et eiecit symon exercitum suum
et commisit contra legionem equi
tes enim fatigati erant et con
triti sunt ab eo et fugerunt et
qui dispersi sunt in campo fuge
runt in azotum et intraverunt
in bethdagon ydolum suum ut
se liberarent Et succendit iona
thas azotum et civitates que
erant in circuitu eius et accepit
spolia eorum et templum dagon
et eos qui fugerunt in illud suc
cendit igni et fuerunt qui ceci
derunt in gladio cum hiis qui
succensi sunt fere octo milia vi
rorum Et amovit inde iona
thas castra et applicuit ea ascha
lon et exierunt de civitate ob
viam illi in magna gloria Et
reversus est ionathas in ierusalem
cum suis habentibus spolia mul
ta Et factum est ut audivit
allexander rex sermones istos ad
didit adhuc glorificare iona

than et misit ei fibulam auream
sicut est consuetudo dari cognatis
regum et dedit ei accaron et om
nes fines eius in possessionem .x.

Capitulum.

Et rex egypti
congregavit exercitum
sicut arena que est circa
oram maris et naves multas et
querebat optinere regnum allexandri
dolo et addere illud regno suo
et exiit in syriam verbis pacifi
cis et aperiebant ei civitates
et occurrebant ei quia manda
verat allexander rex exire ei
obviam eo quod socer suus esset
Cum introiret autem civitatem
ptolomeus ponebat custodias
militum in singulis civitati
bus et ut appropinquavit azoto
ostenderunt ei templum dagon
succensum et azotum ~~et cetera~~
et cetera eius demolita et cor
pora proiecta et eorum qui cesi
erant ~~in~~ in bello tumulos
quos fecerant secus viam et nar
raverunt regi quia hec fecit iona
thas ut invidiam facerent ei et
tacuit rex et occurrit ionathas
regi ioppe cum gloria et invicem
se salutaverunt ~~regi quia hec~~
~~fecit ionathas ut invidiam fa~~
~~cerent ei~~ et dormierunt illic Et a
biit ionathas cum rege usque
ad fluvium qui vocatur eleutherus
et reversus est in ierusalem Rex autem
ptolomeus optinuit dominium ci
vitatum usque seleuciam mari
timam et cogitabat in alexandrum
consilia mala et misit legatos
ad demetrium dicens Veni con

penitet enim me quod dedi illi filiam meam quaesivit enim me occidere

ponat. Veni inter nos pactum et
dabo tibi filiam meam quam ha
bet Alexander et regnabis in
regno patris tui. Penitet enim
me ... Et vituperavit eum
propterea quod concupierat regnum eius
et abstulit filiam suam et dedit
eam Demetrio et alienavit se ab
Alexandro et manifeste facte
sunt inimicitie eius. Et intra
vit Ptolomeus Antiochiam et
imposuit duo diademata capiti
suo Egypti et Asie. Alexander autem
rex erat in Cilicia illis tempori
bus quia rebellabant qui erant
in locis illis. Et audivit Alex
ander et venit ad eum in bello
et produxit Ptolomeus rex exerci
tum et occurrit ei in manu va
lida et fugavit eum et fugit
Alexander in Arabiam ut ibi
protegeretur. Rex autem Ptolomeus
exaltatus est et abstulit Zebdi
el Arabs caput Alexandri et mi
sit Ptolomeo. Et rex Ptolomeus
mortuus est in die tertia. Et qui
erant in munitionibus perierunt
ab his qui erant intra castra
et regnavit Demetrius anno
centesimo quinquagesimo septimo.
In diebus illis congregavit Io
nathas eos qui erant in Iudea
ut expugnarent arcem que est
in Ierusalem et fecerunt contra eam
machinas multas. Et abierunt qui
dam qui oderant gentem suam vi
ri iniqui ad regem et renuntia
verunt ei quod Ionathas obsideret
arcem. Et ut audivit iratus est et
statim venit Ptolomaida et scri

psit Ionathe ne obsideret arcem
sed occurreret sibi ad colloquium
festinato. Ut audivit autem Io
nathas iussit obsidere et de senio
ribus Israhel et de sacerdotibus
et dedit se periculo et accepit aurum
et argentum et vestem et alia
exenia multa et abiit ad regem
Ptolomaidem et invenit gratiam
in conspectu eius et interpellabant
adversus eum quidam iniqui ex
gente sua. Et fecit ei rex sicut
fecerunt ei qui ante eum ... fuerunt
et exaltavit eum in con
spectu omnium amicorum suorum
et statuit ei principatum sacer
dotii et quecumque alia habuit prius
pretiosa et fecit eum principem
amicorum. Et postulavit Ionathas
a rege ut immunem faceret Iudeam
et tres toparchias et Samariam
et confines eius et promisit ei
talenta trecenta et consensit
rex et scripsit Ionathe epistolas
de his omnibus hunc modum
continentes. Rex Demetrius Io
nathe fratri salutem et genti Iude
orum. Exemplum epistole quam scrip
simus Lastheni parenti nostro de
vobis misimus ad vos ut sciretis.
Rex Demetrius Lastheni pare
nti salutem. Genti Iudeorum amicis
nostris et conservantibus que iusta
sunt apud nos decrevimus benefacere
propter benignitatem ipsorum quam
erga nos habent. Statuimus
ergo illis omnes fines Iudee et
tres civitates Lyddam et Rama
the que addite sunt Iudee ex
Samaria et omnes confines earum seq

stratum omnibus sanctificantibus
in Ierusalem pro regiis que ab eis prius
rex accipiebat per singulos annos
et pro fructibus terre et pomorum
et alia que ad nos pertinebant deci
marum et tributorum ex hoc tempore
remittimus eis et areas salinarum
et coronas que nobis deferebantur
omnia ipsis concedimus et nichil
horum irritum erit ex hoc et in
omne tempus. Nunc ergo curate [facere]
te horum exemplum et detur
Ionathe et ponatur in loco sancto
celebri. Et videns Demetrius
rex quod siluit terra in conspect
tu suo et nichil ei resistit dimi
sit exercitum suum unumquemque in lo
cum suum excepto peregrino ex
ercitu quem contraxit ab insulis
gentium et [et inimici] erant ei omnes
exercitus patrum eius. Trifon
autem erat quidam partium Alex
andri prius et vidit quia omnis
exercitus murmurabat contra De
metrium et ivit ad Emachuel Ara
bem qui nutriebat Anthiochum
filium Alexandri et assidebat ei
ut traderet eum ipsi ut regnaret
in loco patris sui et nuntiavit
ei quanta fecisset Demetrius et
inimicitias exercituum eius adver
sus illum et mansit illic diebus
multis. Et misit Ionathas ad
Demetrium regem ut eiceret eos
qui in arce erant in Ierusalem et qui
in presidiis erant quia inpugna
bant Ysrahel. Et misit Demetri
us ad Ionatham dicens Non hec tantum
faciam tibi et genti tue sed gloria
illustrabo te et gentem tuam
cum fuerit oportunum. Nunc ergo
recte feceris si miseris viros in
auxilium quia discessit omnis ex
ercitus meus. Et misit ei Ionathas
tria milia virorum fortium Anthio
chiam et venerunt ad regem et
delectatus est rex in adventu
eorum. Et convenerunt qui erant
de civitate centum viginti milia
virorum et volebant interficere re
gem et fugit rex in aulam et
occupaverunt qui erant de civi
tate itinera civitatis et ceperunt
pugnare et vocavit rex Iudeos
in auxilium et convenerunt omnes
simul ad eum et dispersi sunt omnes
per civitatem et occiderunt in illa
die centum milia hominum et suc
cenderunt civitatem et ceperunt
spolia multa in illa die et libera
verunt regem. Et viderunt qui
erant de civitate quod obtinuis
sent Iudei civitatem sicut vole
bant et infirmati sunt mente
sua et clamaverunt ad regem cum
precibus dicentes Da nobis dex
tras et cessent Iudei obpugnare
nos et civitatem et proiece
runt arma et fecerunt pacem
et glorificati sunt Iudei in con
spectu regis et in conspectu omnium
qui erant in regno eius et no
minati sunt in regno et regressi
sunt in Ierusalem habentes spolia mul
ta. Et sedit Demetrius rex in
sede regni sui et siluit terra in
conspectu eius et mentitus est
omnia quecumque dixit. Et alienavit
se ab Ionatha et non retribuit
ei secundum beneficia que sibi tribuerat

[Margin notes: facere; totum; et inimici]

et vexabat eum valde. Post
hec autem reversus est Tryfon et An
tiochus cum eo puer adolescens et
regnavit et imposuit sibi diade
ma. Et congregati sunt ad eum
omnes exercitus quos dispserat De
metrius et pugnaverunt contra
eum et fugit et terga vertit et
accepit Tryfon bestias et obtinu
it Anthiochiam. Et scripsit An
tiochus adolescens Ionathe dicens
Constituo tibi sacerdotium et con
stituo te super quatuor civitates
ut sis de amicis regis et misit illi
vasa aurea in ministerium et de
dit ei potestatem bibendi in auro
et esse in purpura et habere fibulam
auream et Symonem fratrem eius
constituit ducem a finibus ty
ri usque ad fines Egypti et exivit
Ionathas et perambulabat trans flu
men civitates. Et congregatus
est ad eum omnis exercitus Syrie in
auxilium et venit Ascalonem et
occurrerunt ei de civitate honori
fice et abijt inde Gaza et conclu
serunt se qui erant Gaze et obse
dit eam et succendit que in circu
itu erant civitates et predatus
est eas et rogaverunt Gazenses Io
natham et dedit illis dexteram
et accepit filios eorum obsides et
misit illos in Iherusalem et perambula
vit regionem usque ad Damascum.
Et audivit Ionathas quia preva
ricati sunt principes Demetrij
in Cades que est in Galilea cum
exercitu multo volentes eum re
movere a negocio regni et occur
rit illis. Fratrem autem suum Symo

nem reliquit intra provinciam
et applicuit Symon ad Bethsura
et expugnabat eam diebus mul
tis et conclusit eos et postula
verunt ab eo dexteras accipere
et dedit illis et eiecit eos inde
et cepit civitatem et posuit in
ea presidium et Ionathas et castra
eius applicuerunt ad aquam Gene
sar et ante lucem vigilaverunt in
campo Asor. Et ecce castra alie
nigenarum qui erant ex parte De
metrij occurrebant in campo
et tendebant ei insidias in mon
tibus. Ipse autem occurrit ex adver
so. Insidie vero exsurrexerunt
de locis suis et commiserunt pre
lium et fugerunt qui erant ex
parte Ionathe omnes et nemo re
lictus est ex eis nisi Mathathias
filius Absalomi et Iudas filius
Calfi princeps milicie exercitus.
Et scidit Ionathas vestimenta
sua et posuit terram in capite
suo. Et oravit et reversus est ad
eos in prelium et convertit illos in fugam
et pugnaverunt et viderunt qui
fugiebant partis illius et reversi
sunt ad eum et insequebantur
cum eo usque Cades ad castra sua
et pervenerunt usque illuc et ceci
derunt de alienigenis in die illa tria
milia virorum et reversus est in Ihe
rusalem Ionathas. Capitulum xi

Et vidit Ionathas quia
tempus eum iuvat elegit
viros et misit eos Romam sta
tuere et renovare cum eis amicitiam et ad
Spartiatas et ad alia loca et misit
epistolas secundum eandem formam et

ii. Chalpi

in fugam

alienigenis

romanz

abierunt romam et intraverunt curiam et dixerunt. Ionathas summus sacerdos et gens iudeorum miserunt nos ut renovaretis amicitiam et societatem secundum pristinum statum et dederunt illis epistolas ad ipsos per loca ut deducerent eos in terram iuda cum pace. Et hoc exemplum epistolarum quas scripsit ionathas spartiatis. Ionathas summus sacerdos et seniores gentis sacerdotes et reliquus populus iudeorum spartiatis fratribus salutem. Iam pridem misse erant epistole ad oniam summum sacerdotem ab ario qui regnabat apud vos. quoniam estis nostri fratres sicut rescriptum continet quod subiectum est et suscepit onias virum qui fuerat missus cum honore et accepit epistolas quibus significabatur de amicitia et societate. Nos autem cum nullo horum indigeremus habentes solacio sanctos libros qui sunt in manibus nostris maluimus mittere ad vos renovare fraternitatem et amiciciam ne forte alieni efficiamur a vobis. Multa enim tempora transierunt ex quo misistis ad nos. Nos ergo in omni tempore sine intermissione in diebus sollempnibus et ceteris quibus oportet memores sumus vestri in sacrificiis que offerimus et observationibus sicut fas est et decet meminisse fratrum. Letamur itaque de gloria vestra. Nos autem circumdederunt multe tribulationes et multa prelia et impugnaverunt nos reges qui sunt in circuitu nostro. Noluimus ergo vobis molesti esse neque ceteris sociis et amicis nostris in his preliis. habuimus enim de celo auxilium et humiliati sunt inimici nostri. Elegimus itaque numenium antiochi et antipatrem iasonis filium et misimus ad romanos renovare cum eis amicitiam et societatem pristinam. Mandavimus itaque eis ut veniant etiam ad vos et salutent vos et reddant vobis epistolas nostras de innovatione fraternitatis nostre. Et nunc benefacietis respondentes nobis ad hec. Et rescriptum est epistolarum quas miserat onias rex spartiatarum onias ionathe sacerdoti magno salutem. Inventum est in scriptura de spartiatis et iudeis quia sunt fratres et quia sunt de genere habraham. Et nunc ex quo hec cognovimus benefacitis scribentes nobis de pace vestra. Sed et nos rescripsimus vobis pecora nostra et possessiones vestre sunt et vestre nostre. mandavimus itaque hec nunciari vobis. Et audivit ionathas quia egressi sunt principes demetrii cum exercitu multo super quam prius pugnare adversus eum et exiit ab ierusalem et occurrit eis in amathitide regione. Non enim dederat eis spacium ut ingrederentur regionem eius et misit speculatores in castra eorum et reversi nunciaverunt quia constituunt supervenire illuc nocte. Cum occidisset autem sol precepit ionathas suis vigilare et

esse in armis paratos ad pugnam
tota nocte et posuit custodes per
circuitum castrorum et audierunt
adversarii quia paratus est Ionathas
cum suis in bello et timuerunt
et formidaverunt corde suo et
fugerunt et accenderunt focos
in castris suis. Ionathas et qui
cum eo erant non cognoverunt
usque mane. Viderunt enim lumi
naria ardentia et secutus est Io
nathas et non comprehendit eos
transierant enim flumen et divertit
Ionathas ad arabes qui vocaba
ntur zabadei et percussit eos et ac
cepit spolia eorum et iunxit et ve
nit damascum et perambulavit
omnem regionem illam. Symon
autem exiit et venit usque ad asca
lonam et ad proxima presidia et
declinavit in ioppe et occupavit
eam. Audivit enim quod vellent pre
sidium tradere partibus demetrii
et posuit ibi custodes ut custo
dirent eam. Et reversus est Iona
thas et convocavit seniores popu
li et cogitavit cum eis edifica
re presidia in iudea et edificare
muros in ierusalem et exaltare alti
tudinem magnam inter medium ar
cis et civitatis ut separet eam
a civitate ut esset ipsa singularis
et neque emant neque vendant.
Et convenerunt ut edificarent
civitatem et ceciderunt muri
qui erant super torrentem ab ortu
solis et reparavit eos qui vocatur
~~cathedra~~ cathetha et Symon e
dificavit abiada in sephela et
munivit eam et imposuit por

tas et seras. Et cum cogitasset
tryphon regnare asie et assumere
diadema et extendere manum in
antiochum regem timens ne
forte non permitteret eum Iona
thas sed pugnaret adversus eum
querebat comprehendere eum et oc
cidere. Et exsurgens abiit in beth
san et exivit Ionathas obviam
ei cum quadraginta milibus virorum
electorum in prelium et venit beth
san. Et vidit trifon quia venit
Ionathas cum exercitu multo
ut extenderet in eum manus
et timuit et excepit eum cum
honore et commendavit eum om
nibus amicis suis et dedit ei
munera et precepit exercitibus
suis ut obedirent ei sicut sibi.
Et dixit Ionathe ut quid vexa
sti universum populum cum bellum
nobiscum sit et nunc remitte eos
in domos suas. Elige autem tibi
viros paucos qui tecum sint
et veni mecum ptolomaidam
et tradam illam tibi et reliqua
presidia et exercitum et universos
prepositos negotii et conversus ab
ibo propterea enim veni. et cre
didit ei et fecit sicut dixit et
dimisit exercitum et abierunt
in terram iuda. retinuit autem
secum tria milia virorum ex qui
bus remisit in galileam duo
milia. mille autem cum eo ve
nerunt. Ut autem intravit ~~autem~~ Io
nathas ptolomaidam clauserunt
portas ptolomenses et compre
henderunt eum et omnes qui cum
eo intraverant in gladio interfecerunt

et misit tirfon exercitum et e
quites in galileam et in cam
pum magnum ut perderet omnes
socios ionathe. At illi cum cog
novissent quia comprehensus
ionathas est et periit et omnes
qui cum eo erant hortati sunt
semet ipsos et exierunt parati
in prelium et videntes hii qui
secuti fuerunt quia pro anima res
est illis reversi sunt. Illi autem
venerunt omnes cum pace in
terram iuda et planxerunt yo
nathan et eos qui cum eo e
rant valde. Et luxit ysrahel
luctu magno et quesierunt
omnes gentes que erant in cir
cuitu eorum conterere eos. Di
xerunt enim non habent prin
cipem et adiuvantem. Nunc ergo
expugnemus omnes illos et
tollamus de hominibus memo
riam eorum. Capitulum .xiii. xiii

12

Et audivit symon quod con
gregavit tirfon exerci
tum copiosum ut veni
ret in terram iuda et attereret
eam videns quia in tremore
populus est et timore ascen
dit ierusalem et congregavit po
pulum et adhortans dixit. Vos
scitis quanta ego et fratres mei
et domus patris mei fecimus
pro legibus et pro sanctis prelia et an
gustias quales vidimus. Horum
gratia perierunt fratres mei
omnes propter ysrahel et relictus sum e
go solus. Et nunc non michi con
tingat parcere anime mee in
omni tempore tribulationis. Non

bus

enim melior sum fratribus meis.
Vindicabo itaque gentem meam
et sancta natos quoque nostros et uxo
res quia congregate sunt uni
verse gentes conterere nos inimi
cicie gratia. Et accensus est spiritus
populi simul ut audivit sermo
nes istos et responderunt voce
magna dicentes. Tu es dux
in loco iude et ionathe fratris
tui. Pugna prelium nostrum et omnia
quecumque dixeris nobis faciemus
tibi. Et congregans omnes viros
bellatores acceleravit omnes mu
ros ierusalem consummare et muni
vit eam in gyro. Et misit iona
than filium absalomi et cum eo
exercitum novum in ioppe et eiec
tis hiis qui erant in ea reman
sit illic ipse. Et movit tirfon a
ptolomaida cum exercitu multo
ut veniret in terram iuda et io
nathas cum eo in custodia. Sy
mon autem applicuit ~~in addus~~ mada
contra faciem campi. Et ut cog
novit tirfon quia surrexit sy
mon in loco yonathe fratris sui
et quia commissurus esset cum eo
prelium misit ad eum legatos
dicens. Pro argento quod debebat fra
ter tuus yonathas in ratione
regis detinuimus eum. Et nunc
mitte argenti talenta centum
et duos filios eius obsides ut
non dimissus fugiat a nobis
et remittemus eum. Et cog
novit symon quia cum dolo
loquebatur secum iussit tamen
dari argentum et pueros ne
inimicitiam magnam sumeret ad

israhel populum dicente quia
non misit ei argentum et pue
ros. Propterea periit. et misit ei ar
gentum. et pueros. et centum ta
lenta et mentitus est et non
dimisit ionathan. Et post hec
venit trifon intra regionem ut
contereret eam. et gyraverunt
per viam que ducit ador. et symon
et castra eius ambulabat in
omnem locum quocumque ibant. Qui
autem in arce erant miserunt
ad trifonem legatos ut festina
ret venire per desertum et mitteret
illis alimonias. et paravit trifon
omnem equitatum ut veniret
illa nocte. erat enim nix valde
multa et non venit in galadi
thin. Et cum appropinquasset bascama
occidit ionathan et filios eius
et convertit trifon et abiit in ter
ram suam. Et misit symon et
accepit ossa ionathe fratris sui
et sepelivit ea in modin civi
tate patrum eius. et planxerunt
eum omnis israhel planctu ma
gno. et luxerunt eum dies mul
tos. et edificavit symon super
sepulchrum patris sui et fra
trum suorum edificium altum visu
lapide polito retro et ante. et
statuit septem piramides una
contra unam patri et matri et qua
tuor fratribus. et his circumposu
it columpnas magnas. et super
columpnas arma ad memoriam
eternam et iuxta arma naves sculp
tas que viderentur ab hominibus
navigantibus mare. hoc est sepul
crum quod fecit in modin usque in hunc
diem. Trifon autem cum iter
faceret cum antiocho rege adole
scente dolo occidit eum. Et reg
navit loco eius et imposuit sibi
dyadema asye et fecit plagam
magnam in terra iuda. et edifi
cavit symon presidia iudee muni
ens ea turribus excelsis et mu
ris magnis et portis et seris.
et posuit alimenta in municio
nibus. Et elegit symon viros
et misit ad demetrium regem
ut faceret remissionem regioni
quia actus omnes trifonis per di
reptionem fuerant gesti
ti. et demetrius rex ad verba is
ta respondit et rescripsit epis
tolam talem. Rex demetrius
symoni ~~salutem~~ sacerdoti et a summo
mico regum et senioribus et
genti iudeorum salutem. Co
ronam auream et bahem quam
misisti suscepimus. et parati su
mus facere vobiscum pacem ma
gnam. et scribere prepositis regis
et remittere vobis que indulsimus.
Quecumque enim constituimus
vobis constant. municiones
quas edificastis sint vobis. re
mittimus quoque vobis ignoran
tias et peccata usque in hodier
num diem. et coronam quam de
bebatis. et si quid aliud erat
tributarium in ierusalem iam non sit
tributarium. Et si qui ex vobis
apti sunt conscribi inter nostros
conscribantur. et sit inter nos
pax. Anno centesimo septua
gesimo ablatum est iugum gen
tium ab israhel. et cepit populus

alia

summo

in

eos

israhel scribere in tabulis et gestis
publicis anno primo sub symone
sacerdote magno duce et princi
pe iudeorum. In diebus illis sy
mon applicuit ad gazan et cir
cumdedit eam in castris et fecit
machinas et applicuit civita
tem et percussit turrem unam
et comprehendit et qui erupe
runt erant intra machinam
in civitatem et factus est mag
nus in civitate et ascenderunt
qui erant in civitate cum uxo
ribus et filiis supra murum
scissis tunicis suis et clama
verunt voce magna postulan
tes a symone dextras sibi dari
et dixerunt Non nobis reddas
secundum malicias nostras sed secundum mi
sericordias tuas Et flexus sy
mon non debellavit eos et eie
cit tamen eos de civitate et
emundavit edes in quibus fuerant simula
chra et tunc intravit in ea cum
ymnis benedicens dominum Et eiec
ta omni immundicia collocavit
in ea viros qui legem fa
cerent et munivit eam et fecit
sibi habitationem. Qui autem erant
in arce prohibebantur egredi et
ingredi in regionem et emere
ac vendere et esurierunt valde
et multi ex eis fame perierunt
Et clamaverunt ad symonem
ut dextras acciperent et dedit
illis et eiecit eos inde et mun
davit arcem a contaminationibus Et
intraverunt in eam tercia et vicesima die
secundi mensis anno centesi
mo septuagesimo primo cum lau

de et ramis palmarum et cytharis
et cymbalis et nablis et ymp
nis et canticis quia contritus
est inimicus magnus ex israhel
Et constituit ut in omnibus annis
agerentur hii dies cum leticia et mu
nivit montem templi qui erat
secus arcem et habitavit ibi ipse et
qui cum eo erant Et vidit sy
mon iohannem filium suum quod vir esset prelii
posuit eum ducem virtutum uni
versarum et habitavit gazaris. xiiii.

Anno centesimo Capitulum
septuagesimo secundo con
gregavit rex demetri
us exercitum suum et abiit in medi
am ad contrahenda ~~auxilia~~ sibi auxilia
ut expugnaret triphonem et audi
vit arsaces rex persidis et medie
quia intravit demetrius rex in
fines suos Et misit unum de prin
cipibus suis ut comprehenderet eum
vivum et adduceret ad se Et abiit
et percussit castra demetrii et com
prehendit eum et duxit eum
ad arsacem et posuit in custodiam
Et siluit terra iuda omnibus die
bus symonis et quesivit bona gen
tis sue et placuit illis potestas eius
et gloria eius omnibus diebus et
~~cum omni gloria eius omnibus die~~
~~bus et cum~~ omni gloria sua acce
pit ioppen in portum et fecit introi
tum in insulis maris et dilata
vit fines gentis sue et obtinuit
regionem et congregavit cap
tivitatem multam et dominatus est
gazare et bethsure et arcis et ab
stulit immundicias ex ea et non
erat qui resisteret ei et unusquisque

Marginal notes: et fuerimus tibi; Dec[...]; [...]; amplius; fuerant; in arce; die

colebat terram suam cum pace
et terra iuda dabat fructus su
os et ligna camporum fructum suum et
de bonis terre tractabant et se
niores in plateis sedebant om
nes et iuvenes induebant
se gloriosa et stolas belli et civi
tatibus tribuebat alimonias
et constituebat eas ut essent va
sa munitionis quo adusque nomi
natum est nomen glorie eius usque
ad extremum terre. Fecit pacem
super terram et letatus est israhel
letitia magna et sedit unusquisque
sub vite sua et sub ficulnea nec
erat qui eos terreret. Defecit
inpugnans eos super terram re
ges contriti sunt in diebus illis
et firmavit omnes humiles populi
sui et legem exquisivit et ab
stulit omnem iniquum et malum
et sancta glorificavit et multipli
cavit vasa sanctorum. Et auditum
est rome quia defunctus est io
nathas et usque in spartiatas et
contristati sunt valde. Ut audi
erunt autem quod symon frater eius
factus est summus loco eius et ipse
obtinet regionem et civitates
scripserunt ad eum in tabulis
ereis ut renovaret amicitias
et societatem quam fecerant cum
iuda et ionatha fratribus eius. Et
lecte sunt in conspectu ecclesie in
ierusalem et hoc exemplum epistolarum
quas miserunt spartiate. Sparti
atarum principes et civitates sy
moni sacerdoti magno et seni
oribus et sacerdotibus et reliquo
populo iudeorum fratribus salutem.

legati qui missi sunt ad populum
nostrum nuntiaverunt nobis de vestra
gloria et honore ac letitia et ga
visi sumus in introitu eorum et
scripsimus que ab ipsis erant
dicta in conciliis populi sic. Nume
nius antiochi et antipater ia
sonis filius legati iudeorum vene
runt ad nos renovantes ami
citiam nobiscum pristinam et
placuit populo excipere viros glo
riose et ponere exemplum sermonum
eorum in segregatis populi li
bris ut sit ad memoriam po
pulo spartiatarum. Exemplum
autem horum scripsimus symo
ni magno sacerdoti. Post hec autem
misit symon numenium romam
habentem clipeum aureum
magnum pondus [illegible] mille
ad statuendam cum eis societatem.
Cum audisset autem populus
romanus sermones istos dixerunt
Quam gratiarum actionem redde
mus symoni et filiis eius. Resti
tuit enim fratres suos et expug
navit inimicos israhel ab eis. Et
statuerunt ei libertatem et descrip
serunt in tabulis ereis et posue
runt in titulis in monte. Et hoc ex
emplum scripture. Octava x die
mensis elul anno centesimo lx
xii. Anno tertio sub symone sacer
dote magno in asaramel in con
ventu magno sacerdotum et popu
li et principum gentis et seniorum
regionis nota facta sunt hec quoniam
frequenter facta sunt prelia in
regione vestra. Symon autem ma
thatie filius ex filiis iarib et fratres

a Romanis amici et socii et fratres et quia susceperunt legatos Symonis gloriose et quia iudei et sacerdotes eorum

eius dederunt se periculo et resti
terunt adversariis gentis sue ut
starent sancta ipsorum et lex et
gloria magna glorificaverunt
gentem suam et factus est illis
sacerdos magnus et appositus
est ad populum suum Et voluerunt
inimici eorum calcare et attere
regionem ipsorum et extendere ma
nus in sancta eorum Tunc resti
tit Symon et pugnavit pro gente
sua et erogavit multas pecu
nias et armavit viros virtu
tis gentis sue et dedit eis stipe
dia et munivit civitates iudee
et bethsuram que erat in finibus
iudee ubi erant arma hostium
antea et posuit illic presidium viros
iudeos Et ioppen munivit que
erat ad mare et gazaram que
est a finibus azoti in qua hostes
antea habitabant Et collocavit
illic iudeos et quecumque apta erant
ad correptionem eorum posuit in
eis Et vidit populus actum Symonis
et gloriam quam cogitabat facere
genti sue et posuerunt eum du
cem suum et principem sacerdo
tum eo quod ipse fecerat hec omnia
et fidem et iusticiam quam con
servavit genti sue et exquisivit
omnimodo exaltare populum suum
et in diebus eius prosperatum est
in manibus eius ut tollerentur
gentes de regione ipsorum qui
in civitate David erant in iherusalem
in arce de qua procedebant et con
taminabant omnia que in circui
tu sanctorum sunt et inferebant
plagam magnam civitati et col

locavit in ea viros iudeos ad tu
tamentum regionis civitatis et
exaltavit muros iherusalem Et
rex demetrius statuit illi sum
mum sacerdotium Secundum hec fecit
eum amicum suum et glorificavit
eum gloria magna Audivit
enim quod appellati sunt iudei et
sacerdotes eorum consenserunt
eum esse ducem suum et ducem
summum sacerdotum in eternum donec
insurgat propheta fidelis et ut sit super
eos dux Et ut cura esset illi pro
sanctis et ut constitueret prepositos
super opera eorum et super regionem
et super arma et super presidia Et
cura sit illi de sanctis et ut au
diant ab omnibus et scribantur
in nomine eius omnes conscriptio
nes in regione et ut operiatur
purpura et auro et ne liceat
ulli ex populo et ex sacerdotibus
irritum facere aliquid horum et
contradicere hiis que ab eo dicuntur
aut convocare conventum in regio
ne sine ipso et vestiri purpu
ra et uti fibula aurea Qui autem
fecerit extra hec aut irritum fecerit ali
quid horum reus erit Et com
placuit omni populo statuere
Symonem et facere secundum verba ista Et
suscepit Symon et placuit ut
summo sacerdocio fungeretur et
ut esset dux et princeps gentis iu
deorum et sacerdotum et preesset
omnibus Et scripturam istam di
xerunt ponere in tabulis ereis
et ponere eas in peribulo sanctorum
in loco celebri exemplum autem eorum
ponere in erario ut habeat Symon

et filii eius. Et misit rex anti-
ochus **Capitulum .xv.**

Et misit rex antiochus
filius demetrii epistolas ab
insulis maris Symoni
sacerdoti et principi gentis iu-
deorum et universe genti et erant
continentes hunc modum. Rex an-
tiochus Symoni sacerdoti mag-
no et genti iudeorum salutem. Quoniam
quidem pestilentes obtinuerunt
regnum patrum nostrorum volo autem
vindicare regnum et restituere illud
sicut erat antea electam feci
multitudinem exercitus et feci naves
bellicas. Volo autem procedere per regi-
ones ut ulciscar in eos qui cor-
ruperunt regionem nostram et
qui desolaverunt civitates multas
in regno meo. Nunc ergo statuo
tibi omnes oblationes quas remi-
serunt tibi ante me reges et
quecumque alia dona remiserunt tibi
et permitto tibi facere percussuram
proprii numismatis in regione
tua. Ierusalem autem sanctam esse
et liberam et omnia arma que fa-
bricata sunt et presidia que ex-
truxisti que tenes maneant tibi
et omne debitum regis et que futura
sunt regia ex hoc et in totum tempus
remittuntur tibi. Cum autem obtinuerimus
regnum nostrum glorificabimus
te et gentem tuam et templum
gloria magna ita ut manifestetur
gloria vestra in universa terra. An-
no clxxiiij. Exiit antiochus
in terram patrum suorum et convenerunt
ad eum omnes exercitus ita ut pau-
ci relicti essent cum trifone. Et in-
secutus est eum antiochus
rex et venit doram fugiens
per maritimam. Sciebat enim quod con-
gregata sunt in eum mala et
reliquit eum exercitus. Et applicuit
antiochus super doram cum c.xx.
milibus virorum belligeratorum
et octo milibus equitum et cir-
cuivit civitatem. Et naves a ma-
ri accesserunt et vexabant civi-
tatem a terra et mari et neminem
sinebant ingredi vel egredi.
Venit autem numenius et qui
cum eo fuerant ab urbe roma ha-
bentes epistolas regibus et regioni-
bus scriptas in quibus contine-
bantur hec. Lucius consul roma-
norum ptolomeo regi salutem. Le-
gati iudeorum venerunt ad nos
amici nostri renovantes pristinam a-
micitiam et societatem legati iu-
deorum venerunt ad nos amici
nostri missi a symone principe sacer-
dotum et populo iudeorum. At-
tulerunt autem et clipeum aureum
mnarum mille. Placuit ita nobis
scribere regibus et regionibus ut non
inferant illis mala neque impug-
nent eos et civitates eorum
et regionem eorum nec non
ferant auxilium pugnantibus
adversus eos. Si qui ergo pestilen-
tes refugerunt de regione ip-
sorum ad nos tradite eos Symoni
principi sacerdotum ut vindicet in
eos secundum legem suam. Hec autem
scripta sunt demetrio regi et at-
talo et arabo et arsaci et in omnes
regiones et samsame et spar-
tanis et delo et mido et sicione

vindicet
Sicione

et cariam et samum et pamphili
am et liciam et alacarnassum
et rodum et faselidam et corcon
et sydem et arado et gortinam
et gnidum et cyprum et cyre
nem. Exemplum autem eorum
scripserunt symoni principi sa
cerdotum et populo iudeorum. An
tiochus autem rex applicuit cas
tra in dorum secundo admovens ei
semper manus et machinas fa
ciens et conclusit trifonem ne
procederet. Et misit ad eum symon
duo milia virorum electorum in au
xilium et argentum et aurum et va
sa copiosa et noluit ea accipe
re [et rupit] omnia que pactus est
cum eo antea et alienavit se
ab eo. Et misit ad eum athenobium
unum de amicis suis ut tractaret
cum eo dicens. Vos tenetis
ioppen et gazaram et arcem que
est in ierusalem civitates regni mei
fines earum desolastis et fecistis
plagam magnam in terra et do
minati estis per loca multa in reg
no meo. Nunc ergo tradite ci
vitates quas occupastis et tri
buta locorum quibus dominati es
tis extra fines iudee. Sin autem
date pro illis quingenta talen
ta argenti et exterminii quod extermi
nastis et tributorum civitatum
alia talenta quingenta. Sin autem
veniemus et expugnabimus vos.
Et venit athenobius amicus
regis in ierusalem et vidit gloriam
symonis et claritatem in auro et
argento et apparatum copiosum
et obstupuit et retulit ei verba
regis. Et respondit symon et dixit
ei. Neque alienam terram sumpsimus
neque aliena detinemus sed heredi
tatem patrum nostrorum que ab i
nimicis nostris iniuste aliquo
tempore possessa est. Nos vero tem
pus habentes vendicamus hereditatem
patrum nostrorum. Nam de ioppe
et gazara que expostulas ipsi
faciebant in populo plagam ma
gnam et in regione nostra. Ho
rum damus talenta centum. Et non respondit
ei athenobius verbum. Reversus
autem cum ira ad regem nun
ciavit ei verba ista et gloriam sy
monis et universa que vidit. Et
iratus est rex ira magna. Tri
fon autem fugit navi in hor
thosiada. Et constituit rex cen
debeum ducem maritimum et
exercitum equitum et peditum de
dit illi. Et mandavit illi movere
castra contra faciem iudee. Et
mandavit ei edificare cedronem
et obstruere portas civitatis et de
bellare populum. Rex autem perse
quebatur trifonem. Et pervenit cen
debeus iamniam et cepit ir
ritare plebem et conculcare iude
am et captivare populum et
interficere et edificare cedronem.
Et collocavit illic equites et
exercitum ut egressi perambularent
viam iudee sicut constituit ei
rex.

XVI

Et ascendit iohannes de ga
zaris et nunciavit symoni patri
suo que fecit cendebeus in popu
lo ipsorum. Et vocavit symon
duos filios seniores iudam et
iohannem et ait illis. Ego et fratres mei

expugnavimus hostes israhel ab
adolescentia usque in hunc diem
et prosperatum est in manibus nostris
liberare israhel ab inimicis suis ali-
quotiens. Nunc autem senui. Sed es-
tote loco meo et fratris mei et
egressi pugnate pro gente nostra. Au-
xilium vero de celo vobiscum sit. Et elegit
de regione viginti milia virorum belli-
gerato[rum] et equites, profecti sunt ad
Cendebeum et dormierunt in Mo-
din. Et surrexerunt mane et abie-
runt in campum et ecce exercitus
copiosus in obviam illis peditum
equitum et fluvius torrens erat
inter medium ipsorum. Et amovit
castra contra faciem eorum ipse
et populus eius et vidit popu-
lum trepidantem ad transfre-
tandum torrentem et transfretavit
primus. Et viderunt eum viri et
transierunt post eum. Et divisit
populum et equites in medio pedi-
tum. Erat autem equitatus ad-
versariorum copiosus nimis. Et ex-
clamaverunt sacris tubis et in fu-
gam conversus est Cendebeus et
castra eius et ceciderunt ex eis
multi vulnerati. Residui autem fuge-
runt in munitionem. Tunc vulne-
ratus fuit Iudas frater Iohannis. Io-
hannes autem insecutus est eos
donec venit Cedronam quam edifi-
cavit et fugerunt usque ad turres
que erant in agris Azoti et suc-
cendit eas igni et ceciderunt
ex illis duo milia virorum et rever-
sus est in Iudeam in pace. Et Ptolo-
meus filius Abobi constitutus erat
dux in campo Iericho et habebat

argentum et aurum multum. Erat
autem gener summi sacerdotis. Et
exaltatum est cor eius et vole-
bat obtinere regionem et cogitabat
dolum adversum Symonem et filios
ut tolleret eos. Symon autem per-
ambulans civitates que erant
in regione Iudee et sollicitudinem gerens
earum descendit
in Iericho ipse et Mathatias eius
filius et Iudas anno centesimo
septuagesimo septimo mense undecimo hic est mensis
Sabath. Et suscepit eos filius A-
bobi in munitiunculam que vocatur
Doch cum dolo quam edificavit
et fecit eis convivium magnum et ab-
scondit illic viros. Et cum ine-
briatus esset Symon et filius eius
surrexit Ptolomeus cum suis et
sumpserunt arma sua et intrave-
runt convivium et occiderunt eum
et duos filios eius et quosdam
pueros eius. Et fecit deceptionem
magnam in israhel et reddidit
mala pro bonis. Et scripsit hec Ptolo-
meus et misit regi ut mitteret
ei exercitum in auxilium et traderet
ei regionem et civitates eorum
et tributa. Et misit alios in Ga-
zara tollere Iohannem et tribunis mi-
sit epistolas ut venirent ad se et da-
ret illis argentum et aurum et do-
na. Et alios misit occupare Ierusalem
in montem templi. Et preveniens
quidam nuntiavit Iohanni in Ga-
zara quia periit pater eius et
fratres eius et quia misit te quoque
interfici. Ut audivit autem vehe-
menter expavit et comprehendit
viros qui veniebant comprehendere

enim et occidit eos cognovit enim quia querebant perdere eum Et cetera sermonum iohannis et bellorum eius et bonarum virtutum quibus fortiter gessit et edificii murorum quos extruxit et rerum gestarum eius ecce hec scripta sunt in libro [dierum] sacerdotii eius ex quo factus est princeps sacerdotum post patrem suum

Capitulum primum

Fratribus qui sunt per egiptum iudeis salutem dicunt fratres qui sunt iherusolimis iudei et qui in regione iudea et pacem bonam. Benefaciat vobis deus et meminerit testamenti sui quod ad abraham ysaac et iacob locutus est servorum suorum fidelium et det vobis cor omnibus ut colatis eum et faciatis eius voluntatem corde magno et animo volenti Adaperiat cor vestrum in lege sua et in preceptis suis et faciat pacem Exaudiat orationes vestras et reconcilietur vobis nec vos deserat in tempore malo Et nunc hic sumus orantes pro vobis regnante demetrio Anno c lxix nos iudei scripsimus vobis in tribulatione et impetu qui supervenit nobis in istis annis ex quo recessit iason a sancta terra et a regno portam succenderunt et effuderunt sanguinem innocentem Et oravimus ad dominum et exauditi sumus Et obtulimus sacrificium et similaginem et accendimus lucernas et proposuimus panes Et nunc frequentate dies scenophegie mensis casleu Anno c et lxxxviii populus qui est iherosolimis et in iudea senatus et iudas aristobolo magistro ptolomei regis qui est de genere xporum sacerdotum et hiis qui in egipto sunt iudeis salutem et sanitatem De magnis periculis a deo liberati magnifice gratias ei agimus ut pote qui adversus talem regem dimicavimus Ipse enim ebullire fecit de perside eos qui pugnaverunt contra nos et sanctam civitatem Nam cum in perside esset dux ipse et cum ipso inmensus exercitus cecidit in templo nanee consilio deceptus sacerdotum nanee Etenim cum ea habitaturus venit ad locum anthiochus et amici eius et ut acciperet pecunias multas dotis nomine Cumque proposuissent eas sacerdotes nanee et ipse cum paucis ingressus esset intra ambitum fani clauserunt templum cum intrasset anthiochus Apertoque occulto aditu templi mittentes lapides percusserunt ducem et eos qui cum eo erant et diviserunt membratim et capitibus amputatis foras proiecerunt Per omnia benedictus deus qui tradidit impios Facturi igitur quinta et vicesima die mensis casleu purificationem templi necessarium duximus significare vobis ut et vos quoque agatis diem scenophegie et diem ignis qui datus est quando neemias edificato templo et altari obtulit sacrificia Nam cum in persidem ducerentur patres nostri sacerdotes qui tunc dei cultores erant acceptum ignem

de altari occulte absconderunt
in valle ubi erat puteus altus et
siccus et in eo contutati sunt eum
ita ut omnibus esset ignotus locus.
Cum preterissent autem multi an-
ni et placuit deo ut mitteretur
neemias a rege persidis nepotes
sacerdotum illorum qui absconderant
misit ad requirendum ignem Et sic-
ut narraverunt nobis non invenerunt
ignem sed aquam crassam Et iussit
eos haurire et afferri sibi et sac-
rificia que imposita erant iussit
sacerdos neemias aspergi aqua ip-
sa et ligna que erant super posita
Ut que hoc factum est et tempus affuit
quo sol refulsit qui prius in nubi-
lo erat accensus est ignis magnus
ita ut omnes mirarentur Oracionem
autem faciebant omnes sacerdotes
dum consummaretur sacrificium io-
natha inchoante ceteris autem res-
pondentibus Et neemie erat
oratio hunc habens modum Domine
deus omnium creator terribilis et for-
tis iustus et misericors qui solus
es bonus rex solus prestans solus
iustus et omnipotens et eternus qui libe-
ras israhel de omni malo qui fe-
cisti patres electos et sanctificasti eos
accipe sacrificium pro universo populo
tuo israhel et custodi partem tuam
et sanctifica Et congrega dispersionem
nostram libera eos qui serviunt genti-
bus contemptos et abhominatos res-
pice ut sciant gentes quia tu es deus
noster afflige opprimentes nos et con-
tumeliam facientes in superbia Con-
stitue populum tuum in loco sancto tuo
sicut dixit moyses Sacerdotes autem

psallebant ymnos usque consumma-
tum est sacrificium consumpto autem
iussit neemias lapides maiores
perfundi. Quod ut factum est flamma
ex eis accensa est sed ex lumine quod
refulsit ab altari consumpta est. Ut
vero manifestata esset res nuntiatum
est regi persarum quod in loco in
quo ignem absconderant hii qui
translati fuerant sacerdotes aqua
apparuit de qua neemias et qui
cum eo erant purificaverunt sacri-
ficia. Considerans autem rex et
rem diligenter examinans fecit ei
templum ut probaret quod factum erat
Et cum probasset sacerdotibus de-
dit multa bona atque alia mune-
ra et accipiens manu sua tribue-
bat eis Appellavit autem neemias
hunc locum nephtar quod interpretatur
purificatio Vocatur autem apud
plures nephi Capitulum secundum

Invenitur autem in descriptionibus
Jeremie prophete quod iussit eos
accipere ignem qui transmigraba-
tur ut significatum est et man-
davit transmigratis Et dedit illis
legem ne obliviscerentur precepta
domini et ut non exerrarent menti-
bus videntes simulachra aurea
et argentea et ornamenta eorum
Et alia huiusmodi dicens hortabatur
ne legem amoverent a cor-
de suo Erat autem in ipsa scriptura
quomodo tabernaculum et archam ius-
sit propheta divino responso ad se facto
comitari secum usquequo exiit in
montem in quem moyses ascendit et
vidit dei hereditatem Et veniens
ibi jeremias invenit locum speluncae

et tabernaculum et archam et alta
re incensi intulit illuc et hostium
obstruxit. Et accesserunt quidam
simul qui sequebantur ut nota
rent sibi locum et non poterant
invenire. Ut autem cognovit
ieremias culpans illos dixit quod
ignotus erit locus donec congre
get deus congregationem populi
et propicius fiat. Et tunc dominus
ostendet hec et apparebit maies
tas domini et nubes erit sicut moysi
et manifestabatur. Et sicut
cum salomon petiit ut locus sancti
ficaretur magno deo magnifi
ce enim sapientiam tractabat et
ut sapiens huius obtulit sacri
ficium dedicationis et consummatio
nis templi. Sicut et moyses ora
bat ad dominum et descendit ignis
de celo et consumpsit holocaustum,
ignis de celo et consumpsit holocau
stum. Dixit quod moyses. Eo quod no
sit comestum quod erat pro peccato
consumptum est. Similiter et salomon oc
to diebus celebravit dedicationem.
Inferebantur autem in descriptionibus
et commentariis neemie hec eadem
et qualiter construens bibliothecam
et congregavit de regionibus libros
et prophetarum et david epistolas et
de donariis. Similiter autem et iudas
ea que didicerat per bellum quod no
bis acciderat congregavit omnia
et sunt apud nos. Si ergo desi
deratis hec mittite qui perferant
vobis. Acturi itaque purificationem
scripsimus vobis. Bene igitur facie
tis si egeritis hos dies. Deus

regionem cum pauci essent vindicarent et barbaram

autem qui liberavit populum suum
et reddidit hereditatem omnibus
et regnum et sacerdotium et sanctifica
tionem sicut promisit in lege speramus
quod cito nostri miserebitur et congregabit
de sub celo in locum sanctum. Eripuit
enim nos de magnis periculis et
locum purgavit. De iuda vero macha
beo et fratribus eius et de templi ma
gni purificatione et de are dedica
tione sed et de preliis que pertinebant
ad antiochum nobilem et filium eius
eupatorem et de illuminationibus
que de celo facte sunt ad eos qui
pro iudeis fortiter fecerunt ita ut uni
versam multitudinem fugarent et
famosissimum toto orbe templum
reciperarent et civitatem liberarent
et leges que abolite erant res
tituerentur domino cum omni tranquil
litate propicio facto illis. Item que a ia
sone cyreneo v libris comprehensa
temptavimus nos uno volumine
breviare. Considerantes enim mul
titudinem librorum et difficultatem
vero volentibus aggredi narrationes
hystoriarum propter multitudinem rerum
curavimus volentibus quidem
legere ut esset oblectatio studiosis
vero ut facile possint memorie
commendare omnibus autem utili
tas legentibus conferatur. Et
nobis quidem ipsis qui opus hoc
breviandi causa suscepimus non
facilem laborem immo vero negocium
plenum vigiliarum et sudoris assump
simus. Sicut hii qui parant convivium
et querunt voluntati aliorum
parere propter multorum gratiam libenter
laborem sustinemus. Veritate quidem

de singulis auctoritatibus concedentes, ipsi autem secundum datam formam brevitati studentes. Sicut enim nove domus architecto de universa structura curandum est, ei vero qui pingere curat que apta sunt ad ornatum exquirenda sunt, ita estimandum est et in nobis. Etenim intellectum colligere et ordinare sermonem et curiosius partes singulas quasque inquirere historie congruit auctori; brevitatem vero dictionis sectari et executiones rerum vitare brevitati concedendum est. Hinc ergo narrationem incipiemus; de prefatione tantum dixisse sufficiat. Stultum etenim est ante historiam effluere, in ipsa autem historia succingi. Capitulum 3m

Igitur cum sancta civitas habitaretur in omni pace, leges etiam adhuc optime custodirentur propter Onie pontificis pietatem et animos odio habentes mala, fiebat ut et ipsi reges locum summo honore dignum ducerent et templum maximis muneribus illustrarent, ita ut Seleucus Asie rex de reditibus suis prestaret omnes sumptus ad ministerium sacrificiorum pertinentes. Symon autem de tribu Benjamin prepositus templi constitutus contendebat, obsistente sibi principe sacerdotum, iniquum aliquid in civitate moliri. Sed cum vincere Oniam non posset, venit ad Apollonium Tharsee filium, qui illo tempore erat dux Celesyrie et Fenicis, et nunciavit ei pecuniis innumerabilibus plenum esse erarium Iherosolimis et communes copias immensas esse que non pertinent ad rationem sacrificiorum, esse autem possibile sub potestate regis cadere universa. Cumque retulisset Appollonius ad regem de pecuniis que delate erant, ille accitum Heliodorum qui erat super negotia eius misit cum mandatis ut predictam pecuniam transportaret. Statimque Helyodorus iter aggressus est, specie quidem quasi per Celesyriam et Fenicem civitates esset peragraturus, re vera autem regis propositum perfecturus. Sed cum venisset Iherusalem et benigne a summo sacerdote in civitate esset exceptus, narravit de dato indicio pecuniarum, et cuius rei gratia adesset aperuit. Interrogabat autem si vere hec ita essent. Tunc summus sacerdos ostendit deposita esse hec et victualia viduarum et pupillorum, quedam vero esse Hyrcani Tobie viri valde eminentis in his que detulerat impius Symon, universa autem argenti talenta quadringenta esse et auri ducenta; decipi vero eos qui credidissent loco et templo quod per universum mundum honoratur pro sui veneratione et sanctitate omnino impossibile esse. At ille pro his que habebat in mandatis a rege dicebat omnes omni genere regi ea esse deferenda. Constituta autem die intrabat de his Helyodorus ordinaturus. Non modica vero per universam civitatem erat trepidatio.

Sacerdotes autem ante altare cum sacerdotalibus stolis iactaverunt se, et invocabant de celo eum qui de depositis legem posuit, ut his qui deposuerant ea salva custodiret. Iam vero qui videbat summi sacerdotis vultum mente vulnerabatur. Facies enim et color immutatus declarabat internum animi dolorem. Circumfusa enim erat viro mesticia quedam et horror corporis, per quem manifestus aspicientibus dolor cordis eius efficiebatur. Alii etiam congregati de domibus confluebant publica supplicatione obsecrantes pro eo quod in contemptum locus esset venturus. Accincteque mulieres ciliciis pectus per plateas confluebant. Sed et virgines que conclusse erant procurrebant ad Oniam, alie autem ad muros, quedam vero per fenestras aspiciebant. Universe autem protendentes manus in celum deprecabantur. Erat autem misera commixte multitudinis et magni sacerdotis in agone constituti expectatio. Et hii quidem invocabant omnipotentem Dominum, ut credita sibi his qui crediderant cum omni integritate conservarentur. Heliodorus autem quod decreverat perficiebat eodem loco ipse cum satellitibus suis circa erarium presens. Sed spiritus omnipotentis Dei magnam fecit sue ostensionis evidentiam, ita ut omnes qui ausi fuerant parere ei, ruentes virtute Dei in dissolutionem et formidinem converterentur. Apparuit enim illis quidam equus terribilem habens sessorem optimis operimentis adornatus, isque cum impetu Heliodoro priores calces elisit. Qui autem ei sedebat videbatur arma habere aurea. Alii etiam apparuerunt duo iuvenes virtute decori, optimi gloria, speciosique amictu, qui circumsteterunt eum et ex utraque parte flagellabant sine intermissione, multis plagis verberantes. Subito autem Heliodorus concidit in terram, eumque multa caligine circumfusum rapuerunt atque in sella gestatoria positum eiecerunt. Et is qui cum multis cursoribus et satellitibus predictum ingressus est erarium, portabatur nullo sibi auxilium ferente, manifesta cognita Dei virtute. Et ille quidem per divinam virtutem iacebat mutus atque omni spe et salute privatus. Hii autem Dominum benedicebant quia magnificabat locum suum. Et templum quod paulo ante timore ac tumultu erat plenum, apparente omnipotente Domino, gaudio et leticia impletum est. Tunc vero ex amicis Heliodori quidam rogabant confestim Oniam ut invocaret Altissimum et vitam donaret ei qui in supremo spiritu erat constitutus. Considerans autem summus sacerdos ne forte rex suspicaretur maliciam aliquam ex Iudeis circa Heliodorum consummatam, obtulit pro salute viri hostiam salutarem. Cumque summus sacerdos exoraret, iidem iuvenes eisdem vestibus amicti adstantes Heliodoro dixerunt: Onie sacerdoti gratias age, nam propter eum tibi Dominus

vitam donavit. Tu autem ab eo
flagellatus nuntia omnibus mag-
nalia dei et potestatem. Et his dictis
non comparuit. Heliodo-
rus autem hostia oblata et votis ma-
gnis promissis ei qui vivere illi con-
cessit, et Onie gratias agens re-
cepto exercitu repedabat ad regem.
Testabatur autem omnibus ea que
sub oculis suis viderat opera ma-
gni dei. Cum autem rex interrogas-
set Heliodorum quis esset aptus adhuc
semel Ierosolimam mitti, ait: Si
quem habes hostem aut regni
tui insidiatorem mitte illuc et fla-
gellatum eum recipies, si tamen eva-
serit, eo quod in loco sit quedam
dei virtus. Nam ipse qui habet
in celis habitationem visitator et
adiutor est loci illius et venientes
ad malefaciendum percutit ac perdit.
Igitur de Heliodoro et erarii custo-
dia ita se res habet. Cap. iiii.

Simon autem predictus pecu-
niarum et patrie delator
male loquebatur de Onia ta-
mquam ipse Heliodorum instigasset ad
hec et ipse fuisset inventor malorum,
provisoremque civitatis ac defen-
sorem gentis sue et emulatorem
legis dei audebat insidiatorem
regni dicere. Sed cum inimicitie in
tantum procederent ut etiam per quos-
dam Simonis necessarios ho-
micidia fierent, considerans Oni-
as periculum contentionis et Apollo-
nium insanire ut pote ducem Celesy-
rie et Fenicis ad augendam mali-
tiam Simonis, ad regem se con-
tulit, non ut civium accusator, sed
commune utilitatem apud semet-
ipsum universe multitudinis con-
siderans. Videbat enim sine re-
gali providentia impossibile esse
pacem rebus dari, nec Symonem
posse cessare a stultitia sua. Sed
post Seleuci vite excessum, cum
suscepisset regnum Anthiochus,
qui nobilis appellabatur, ambie-
bat Iason frater Onie summum sacer-
dotium, adito rege promittens ei
argenti ... et ... de reddibus
aliis talenta ... Super hec pro-
mittebat et alia ... si po-
testati eius concederetur gimna-
sium et ephebiam sibi consti-
tuere, et eos qui in Ierosolimis erant
Anthiochenos scribere. Quod cum rex
annuisset et obtinuisset principa-
tum, statim ad gentilem ritum
contribules suos transferre cepit.
Et amotis his que humanitatis
causa Iudeis a regibus fuerant
constituta per Iohannem patrem Eu-
polemi qui apud Romanos de
amicitia et societate functus est
legatione, legittima civium iura
destituens, prava instituta san-
ciebat. Etenim ausus est sub ipsa
arce gimnasium constituere et opti-
mos quosque epheborum in lupanari-
bus ponere. Erat autem hoc non
initium sed incrementum quoddam
et profectus gentilis et alienigene
conversationis propter impii et non
sacerdotis Iasonis nefarium et
inauditum scelus, ita ut sacerdo-
tes iam non circa altaris offi-
cia dediti essent, sed contempto templo
et sacrificiis neglectis festinarent

participes fieri palestre et pre
bitionis eius iniuste et in exer
citiis disci. Et patrios quidem
honores nichil habentes grecas glo
rias optimas arbitrabantur quarum
gratia periculosa eos contentio ha
bebat et eorum instituta emu
labantur. Quarum gratia periculosa
ac per omnia hiis consimiles esse
cupiebant hostes quos et perem
ptores habuerant. In leges enim divi
nas impie agere impune non
cedit. Sed hoc tempus sequens de
clarabit. Cum autem quinquennalis
agon Tyro celebraretur et rex pre
sens esset misit Iason facinoro
sus ab Ierusalem viros peccatores
portantes argenti didragmas tre
centas in sacrificium Herculis quas
postulaverunt hii qui eis portave
rant ne in sacrificiis erogarentur
quia non oporteret sed in alios sum
ptus eas deputari. Sed hec oblata sunt
quidem ab eo qui miserat in sa
crificium Herculis. Post autem date
sunt in fabricam navium triremium.
Misso autem in Egyptum Appollonio
Mnestei filio propter primates Ptolo
mei Filometoris regis. Cum cog
novisset Anthiochus alienum se a
negociis regni effectum propriis uti
litatibus consulens profectus in
de venit Ioppen et inde Ierusalem
et magnifice ab Iasone et civi
tate susceptus cum facularum
luminibus et laudibus ingressus
est et inde in Fenicen exercitum con
vertit. Et post triennii tempus
misit Iason Menelaum supradicti
Symonis fratrem portantem pecuni

as regi cum magnificasset facie
potestatis eius in semetipsum re
torsit summum sacerdotium super po
nens Iasoni talenta argenti trecenta.
Acceptisque a rege mandatis venit
nichil quidem dignum habens sacer
dotio animos vero crudelis tyranni
et fere belue iram gerens. Et Ia
son quidem qui proprium fratrem cap
tivaverat ipse deceptus profugus
in Ammanitem expulsus est regio
nem. Menelaus autem princi
patum quidem optinuit de pecu
niis quidem promissis nichil agebat
cum exactionem faceret Sostratus
qui arci erat prepositus. Nam ad hunc
exactio vectigalium pertinebat. Qua
ob causam utrique ad regem sunt
vocati. Et Menelaus amotus est a
sacerdotio succedente Lisimacho
fratre suo. Sostratus autem prelatus
est Cypriis. Et cum hec agerentur con
tigit Tharsenses et Mallotas se
ditionem movere eo quod Anthiochi con
cubine regis dono essent dati. Fes
tinanter itaque rex venit sedare
illos relicto suffecto uno ex co
mitibus suis Andronico. Ratus
autem Menelaus accepisse se tempus
oportunum aurea quedam vasa et
templo furatus donavit Andro
nico et alia vendiderat Tyro et
per vicinas civitates. Quod cum certis
sime cognovisset Onias arguebat
eum in loco tuto se con
tinens Anthiochie secus Dafnem. Unde
Menelaus accedens ad Andronicum
rogabat eum ut Oniam inter
ficeret. Qui cum venisset ad Oniam
et datis dextris cum iure iuran

doctrinam viris esset et perspectus suas
ipse de asylo procederet statim eum
peremit non reveritus iustitiam. Ob quam [iudei]
causam non solum iudei sed et
alie quoque naciones indignabantur
indignabantur et moleste ferebant
de nece tanti viri iniusta. Sed re-
gressum regem de Cilicie
locis adierunt iudei apud An-
tiochiam simul et Greci conquerentes
de iniqua nece Onie. Contris-
tatus itaque animo propter Oniam An-
tiochus et flexus ad misericordiam lacri-
mas fudit recordatus defuncti
sobrietatem et modestiam. Accensis-
que animis Andronicum purpura
exutum circumduci per totam civi-
tatem iubet et eodem loco quo
in Oniam impietatem commise-
rat sacrilegum vita privari, Domino
illi dignam retribuente penam. Multis
autem sacrilegiis in templo a Lisi-
macho commissis Menelai consilio
[et] divulgata fama congregata est
multitudo adversus Lisimachum,
multo iam auro exportato. Tur-
bis autem insurgentibus et animis
ira repletis Lisimachus armatis
fere tribus milibus iniquis ma-
nibus uti cepit duce quodam ty-
ranno etate pariter et ~~dementia~~ pro- [dementia]
vecto. Sed ut intellexerunt conatum
Lisimachi alii lapides alii fustes
validos arripuere quidam vero
cineres in Lisimachum iacere. Et
multi quidem vulnerati quidam autem
prostrati, omnes vero in fugam con-
versi sunt. Ipsum etiam sacrilegum secus
erarium interfecerunt. De his ergo
cepit iudicium adversus Menelaum

agitari. Et cum venisset rex Tyrum
ad ipsum negotium detulerunt mis-
si viri tres a senioribus. Et cum
superaretur Menelaus promisit Pto- [Menelaus]
lomeo multas pecunias dare ad
suadendum regi. Itaque Ptolomeus
in quodam atrio positum quasi
refrigerandi gratia regem adiit
et a sententia deduxit et Menelaum
quidem universe malicie reum
criminibus absolvit, miseros autem
qui etiam si apud Scitas causam
dixissent innocentes iudicarentur
hos morte dampnavit. Cito ergo
iniustam penam dederunt qui
pro civitate et populo et sacris va-
sis causam prosecuti sunt. Quam ob
rem Tyrii quoque indignati erga
sepulturam eorum liberalissimi ex- [liberalissimi]
titerunt. Menelaus autem propter
eorum qui in potentia erant a-
variciam permanebat in potestate
crescens in malicia et ad insidias
civium.

Capitulum quintum

Eodem tempore Antiochus
secundam profectionem paravit in
Egyptum. Contigit autem
per universam civitatem videri die-
bus xl per aera equites discurren-
[stolas habentes auratas et hastas quasi cohortes armatas]
tes auratas et cursus equorum
per ordines digestos et congressiones
fieri cominus et scutorum mo-
tus et galeatorum multitudinem
gladiis districtis et telorum iac-
tus et aureorum armorum splendo-
rem omnisque generis loricarum. Qua-
propter omnes rogabant in bonum mon-
stra converti. Sed cum falsus rumor
exisset tamquam vita excessisset An-
tiochus, assumptis Iason non minus [mille viris]

mille viris repente aggressus
est civitatem Et civibus ad murum
convolantibus ad ultimum apprehensa
civitate Menelaus fugit in arcem
Jason vero non parcebat in cede civi-
bus suis nec cogitabat prosperitatem
adversus cognatos malum esse ma-
ximum arbitrans hostium et non
civium se tropea capturum Et prin-
cipatum quidem non obtinuit
finem vero insidiarum suarum confusio-
nem cepit Et profugus iterum
abiit in Ammanitem Ad ultimum in
exitium sui conclusus ab Aretha
Arabum tyranno fugiens de ci-
vitate in civitatem omnibus odio-
sus ut refuga legum et execrabi-
lis ut patrie civium hostis in Egyp-
tum extrusus est Et qui mul-
tos de patria sua expulerat pe-
regre periit Lacedemonas profectus
quasi pro cognatione ibi refugium
habiturus Et qui insepultos abie-
cerat multos ipse et illamenta-
tus et insepultus abiicitur sepul-
tura neque peregrina usus neque pa-
trio sepulchro participans His ita-
que gestis suspicatus est rex socie-
tatem deserturos Iudeos et ob hoc
profectus de Egypto efferatis
animis civitatem quidem armis
cepit Jussit autem militibus
interficere neque parcere occursantibus
et per domos ascendentes trucida-
re Fiebant ergo cedes iuvenum
ac seniorum mulierum
et natorum exterminia virginumque
et parvulorum neces Erant autem
toto triduo octoginta milia inter-
fecti xl milia vincti

non minus autem venundati Sed nec
ista sufficiunt ausus est etiam intra-
re templum universe terre sanctius
Menelao ductore qui legum et
patrie fuit proditor et scelestis
manibus sumens sancta vasa que
ab aliis regibus et civitatibus
erant posita ad ornatum loci et glo-
riam contrectabat indigne et con-
taminabat Ita alienatus mente An-
tiochus non considerabat quod propter
peccata habitantium civitatem modicum
Deus fuerat iratus propter quod et acci-
dit circa locum despectio alioquin nisi
contigisset eos multis peccatis esse
involutos sicut Heliodorus qui
missus est a Seleuco rege ad ex-
poliandum erarium etiam hic statim
adveniens flagellatus et repul-
sus utique fuisset ab audacia Verum
non propter locum gentem sed propter gentem locum Deus
elegit Ideoque et ipse locus particeps
factus est populi malorum postea autem
fiet socius et bonorum Et qui de-
relictus est in ira Dei omnipotentis iterum
in magni Domini reconciliatione cum
summa gloria exaltabitur Igitur Anti-
ochus mille et octingentis ablatis de tem-
plo talentis velociter Antiochiam
regressus est existimans se pre
superbia terram ad navigan-
dum pelagus vero ad iter agendum
deducturum propter mentis elationem
Reliquit autem et prepositos ad affli-
gendam gentem Ierosolimis quidem
Philippum genere Frigem mori-
bus crudeliorem eo ipso a quo con-
stitutus est in Garizim autem Andro-
nicum et Menelaum qui gravius
quam ceteri imminebat civibus Cum

et appositus est contra iudeos misit odiosum principem apollonium cum exercitu xx et duobus milibus precipiens ei omnes perfecte etatis interficere, mulieres vendere. Qui cum venisset mentitus pacem quievit usque ad diem sanctum sabbati. Et tunc feriatis iudeis, arma suis precepit, omnesque qui ad spectaculum processerant trucidavit. Et civitatem cum armatis discurrens ingentem multitudinem peremit. Iudas autem machabeus qui decimus fuit, recesserat in desertum locum, ibique inter feras vitam in montibus cum suis agebat. et feni cibo vescentes demorabantur ne participes essent coinquinationis. Capitulum vi.

Sed non post multum temporis misit rex senem quemdam antiochenum qui compelleret iudeos ut se transferrent a patriis et dei legibus, contaminare etiam quod in ierosolimis erat templum, et cognominare iovis olimpii, et in garizim prout erant hi qui locum inhabitabant iovis hospitalis. Pessima autem et universis gravis malorum erat incursio. Nam templum luxuria et comessationibus gentium erat plenum et scortantium cum meretricibus, sacratisque edibus mulieres se ultro ingerebant inferentes ea que non licebat. Altare etiam plenum erat illicitis que legibus prohibebantur. Neque autem sabbata custodiebantur, neque dies sollempnes patrii servabantur, nec simpliciter quisquam iudeum esse se confitebatur. Et ducebantur cum amara necessitate in die natalis regis ad sacrificia. Et cum liberi sacra celebrarentur, cogebantur edera coronati libero circuire. Decretum autem exiit in proximas gentilium civitates, suggerentibus ptolomeis, ut pari modo et ipsi adversus iudeos agerent ut sacrificarent. Eos autem qui nollent transire ad instituta gentium interficerent. Erat ergo videre miseriam. Due enim mulieres delate sunt natos suos circumcidisse, quas infantibus ad ubera suspensis cum publice per civitatem circumduxissent, per muros precipitaverunt. Alii vero ad proximas coeuntes speluncas et latenter diem sabbati celebrantes, cum indicati essent philippo flammis succensi sunt, eo quod verebantur propter religionem et observantiam manu sibi auxilium ferre. Obsecro autem eos qui hunc librum lecturi sunt ne abhorrescant propter adversos casus, sed reputent ea que acciderunt non ad interitum sed ad correptionem generis nostri esse. Etenim multo tempore non sinere peccatoribus ex sententia agere, sed statim ultiones adhibere, magni beneficii est indicium. Non enim sicut in aliis nationibus dominus patienter expectat ut eas cum iudicii dies advenerit in plenitudine peccatorum puniat, ita et in nobis statuit ut peccatis nostris in finem devolutis ita demum in nos vindicet. Propter quod numquam quidem a nobis misericordiam

amovet. Corripiens vero in ad-
versis populum suum non derelinquet.
Sed hec nobis ad commonitionem legen-
tium dicta sint paucis. Iam autem
veniendum est ad narrationem.
Igitur eleazarus unus de pri-
oribus scribarum vir etate pro-
vectus et vultu decorus aperto
ore hyans compellebatur carnem
porcinam manducare. At ille
gloriosam mortem magis quam
odibilem vitam amplectens
et voluntarie preibat ad suppli-
cium. Intuens autem quemadmodum
oporteret accedere patienter sustinens
destinavit non admittere illicita
propter vite amorem. Hii autem qui
adstabant iniqua miseratione
commoti propter antiquam viri ami-
ciciam tollentes eum secreto ro-
gabant afferri carnes quibus
vesci licebat ut simularet man-
ducasse sicut rex imperaverat
de sacrificiis carnibus ut hoc
facto a morte liberaretur. Et propter
veterem viri amiciciam hanc in eo
faciebant humanitatem. At ille cogi-
tare cepit etatis ac senectutis
sue eminentiam dignam et inge-
nitam nobilitatis caniciem atque
a puero optime conversationis
et secundum sanctam et a deo conditam legis
constitutionem. Respondit cito dicens
premitti se velle in infernum. Non
enim etatem nostram dignum est
inquit fingere ut multi adoles-
centium arbitrantes eleazarum
transisse ad vitam alienigenarum
et ipsi propter meam simulationem
et propter modicum corruptibilis

nonaginta
lxxxx annorum

vite tempus decipiantur et per hoc
maculam atque execrationem mee
senectuti conquiram. Nam et si in
presenti tempore suppliciis hominum
eripiar sed manum omnipotentis
neque vivus neque defunctus ef-
fugiam. Quam ob rem fortiter vita
excedendo senectute quidem dig-
nus apparebo adolescentibus
autem exemplum forte relinquam si ~~prompto~~ prompto
animo ac fortiter pro gravissimis
et sanctissimis legibus honesta mor-
te perfungar. Hiis dictis confes-
tim ad supplicium trahebatur.
Hii autem qui eum ducebant
et paulo ante fuerant mitiores
in iram conversi sunt propter sermones
ab eo dictos quos illi per arrogan-
tiam prolatos arbitrabantur. Sed
cum plagis perimeretur ingemuit
et dixit Domine qui habes sanctam
scientiam manifeste tu scis quia cum
a morte possim liberari duros cor-
poris sustineo dolores secundum ani-
mam vero propter timorem tuum hec
patior. Et iste quidem hoc modo vita
decessit non solum iuvenibus
sed et universe genti memoriam mor-
tis sue ad exemplum virtutis
et fortitudinis derelinquens. ~~Con-
tigit autem et vii fratres una cum matre
apprehensos~~

Capitulum VII

Contigit autem et vii fratres una-
cum matre comprehensos
compelli a rege contra
fas carnes porcinas
flagris et taureis cruciatos.
Unus autem illis qui erat primus
sic ait Quid queris et quid vis
discere a nobis. Parati sumus mo-

ri magis quam dei leges preuari-
cari. Iratus itaque rex, iussit sar-
tagines et ollas eneas succendi. Qui-
bus statim iussit succensis
ei qui prius fuerat locutus am-
putari linguam et cute capitis ab-
stracta summas quoque manus ei
et pedes precidi, ceteris eius fratri-
bus et matre inspicientibus. Et
cum iam per omnia inutilis factus
esset, iussit ignem admoveri et
adhuc spirantem torreri in sartagine.
In qua cum diu cruciaretur, ce-
teri una cum matre invicem
se hortabantur mori fortiter dicentes:
Dominus deus aspiciet veritatem et
consolabitur in nobis quemadmodum in
protestatione cantici declaravit Moy-
ses: Et in servis suis consolabitur.
Mortuo itaque primo illo hoc modo
sequentem deducebant ad illuden-
dum. Et cute capitis eius cum ca-
pillis detracta interrogabant si
manducaret prius quam toto cor-
pore per membra singula puniretur.
At ille respondens patria voce di-
xit: Non faciam. Ideo quia frater
meus crudeliter consecutus est penam
negabo dominum. Propter quod et iste sequen-
ti loco primi tormenta suscepit
et in ultimo spiritu constitutus sic
ait: Tu quidem scelestissime in
presenti nos perdis, sed rex mundi de-
functos nos pro suis legibus in e-
terne vite resurrectione suscitabit.
Post hunc tertius illuditur. Et lin-
guam postulatus cito protulit
et manus constanter extendit et
cum fiducia ait: E celo ista possi-
deo, sed propter dei leges nunc hec ipsa de-

spicio, quia ab ipso me ea receptu-
rum spero. Ita ut rex et qui cum
ipso erant mirarentur adolescentis
animum, quod tamquam nichilum duceret cru-
ciatus. Et hoc ita defuncto quartum
similiter vexabant torquentes. Et
cum iam esset ad mortem sic ait:
Potius est ab hominibus morti da-
tos spem expectare a deo iterum ab
ipso resuscitandos. Tibi enim re-
surrectio ad vitam non erit. Et
cum admovissent quintum vexa-
bant. At ille respiciens in eum
dixit: Potestatem inter homines ha-
bens cum sis corruptibilis, fa-
cis quod vis. Noli autem putare ge-
nus nostrum a deo esse derelictum. Tu
autem patienter sustine et vi-
debis magnam potestatem ipsius, qua-
liter te et semen tuum torquebit. Post
hunc ducebat et sextum. Et hic
mori incipiens sic ait: Noli frus-
tra errare. Nos enim propter nos metip-
sos hec patimur peccantes in deum
nostrum et digna admiratione fac-
ta sunt in nobis. Tu autem ne exi-
stimes tibi impune futurum quod
contra deum pugnare temptaveris.
Supra modum autem mater mirabilis
et bonorum memoria digna que
pereuntes vii filios sub unius diei
tempore conspiciens, bono animo
ferebat propter spem quam in deum
habebat. Singulos illorum horta-
batur patria voce fortiter repleta
sapientia, et feminee cogitationi
masculinum animum inserens
dixit ad eos: Nescio qualiter in utero
meo apparuistis. Neque enim ego spiritum
et animam donavi vobis et vitam,

singulorum membra. Non ego
ipsa compegi, sed mundi creator qui
formavit hominis nativitatem
quique omnium invenit originem
et spiritum vobis iterum cum misericordia red
det et vitam, sicut nunc vosmet
ipsos despicitis propter leges eius.
Antiochus autem contemni se ar
bitratus, simul et exprobrantis
voce despecta, cum adhuc ado
lescentior esset superstes, non solum verbis
hortabatur sed etiam iuramento
affirmabat divitem se et bea
tum facturum et translatum a patriis
legibus amicum habiturum et res ne
cessarias prebiturum. Sed ad hec cum
adolescens nequaquam inclinaretur,
vocavit rex matrem et sua
debat ei ut adolescenti fieret
in salutem. Cum autem multis
eam verbis esset hortatus, promisit
suasuram se filio suo. Itaque incli
nata ad illum, irridens crude
lem tyrannum ait patria voce:
Fili miserere mei, que te in utero no
vem menses portavi et lac tri
ennio dedi et alui et in etatem
istam perduxi. Peto nate ut aspi
cias ad celum et ad terram et ad
omnia que in eis sunt, et intelli
gas quia ex nichilo fecit illa de
us, et hominum genus ita fit, ut
non timeas carnificem istum,
sed dignus fratribus tuis effec
tus, ut in illa miseratione cum
fratribus tuis te recipiam. Cumque
illa adhuc diceret, ait adolescens:
Quem sustinetis? Non obedio
precepto regis, legis que data est
nobis per Moysen. Tu vero qui

ci

suasuram

suscipe mortem

sed precepto

inventor omnis malitie factus es in
Hebreos, non effugies manum
dei. Nos enim pro peccatis nostris hec pati
mur. Et si nobis propter increpationem
et correptionem dominus deus noster mo
dicum iratus est, sed iterum reconci
liabitur servis suis. Tu autem o sce
leste et omnium hominum flagitiosis
sime, noli frustra extolli vanis
spebus in servos eius inflammatus.
Nondum enim omnipotentis
dei et omnia inspicientis iudicium
effugisti. Nam et fratres mei mo
dicum nunc dolore sustentato
sub testamento eterne vite effecti sunt.
Tu vero iudicio dei iustas superbie
penas exsolves. Ego autem
sicut et fratres mei animam et cor
pus meum trado pro patriis legi
bus, invocans deum maturius
genti nostre propitium fieri, teque cum tor
mentis et verberibus confiteri
quod ipse est deus solus. In me vero
et in fratribus meis desinet om
nipotentis ira que super omne ge
nus nostrum iuste superducta est.
Tunc rex accensus ira in hunc super
omnes crudelius deseviit, indig
ne ferens derisum se. Et hic itaque
mundus obiit per omnia in domino
confidens. Novissime autem
post filios mater consummata
est. Igitur de sacrificiis et nimiis
crudelitatibus satis dictum est. Cap. viii.

Iudas vero Macha
beus et qui cum eo erant
introibant latenter in castella,
et convocantes cognatos et
amicos et eos qui permanserant
in iudaismo assumentes et du

venerunt ad se vi milia virorum et
invocabant dominum ut respiceret in
populum qui ab hominibus calcaba-
tur et misereretur templi quod contaminabatur ab
impiis, misereretur etiam exterminii
civitatis que esset illico complanan-
da, et vocem sanguinis ad se cla-
mantis audiret, memoraretur
quoque iniquissimas mortes in-
nocentium parvulorum et blasphe-
mias nomini suo illatas et indig-
naretur super hiis. At Machabeus
congregata multitudine intol-
lerabilis gentibus efficiebatur. Ira
enim domini in misericordiam conversa
est. Et superveniens castellis et ci-
vitatibus improvisus succendebat
eas et oportuna loca occupans
non paucas hostium strages da-
bat. Maxime autem noctibus
ad huiusmodi excursus ferebatur
et fama virtutis eius ubique diffu-
debatur. Videns autem Philippus
paulatim virum ad profectum veni-
re ac frequencius res ei cedere prospe-
re ad Ptolomeum ducem Celesyrie et
Fenicis scripsit ut auxilium ferret
regis negociis. At ille velociter
misit Nicanorem Patrocli de primo-
ribus amicum datis ei de permixtis
gentibus armatis non minus xx
milia ut universum Iudeorum ge-
nus deleret, adiuncto ei et Gorgia
viro militari et in bellicis rebus
experientissimo. Constituit autem
Nicanor regi ut tributum Roma-
nis quod erat daturus duo milia
talentorum de captivitate Iudeorum
suppleret. Statimque ad maritimas
civitates misit convocans ad coemp-

cionem Iudaicorum mancipiorum
promittens se nonaginta mancipia ta-
lentorum distracturum, non respiciens
ad vindictam que eum ab omnipote-
te esset consecutura. Iudas autem ubi
comperit, indicavit hiis qui secum
erant Iudeis Nicanoris adven-
tum. Ex quibus quidam formida-
tes et non credentes dei iusticie
in fugam vertebantur. Alii vero si
quid eis supererat vendebant
simulque dominum deprecabantur ut eri-
peret eos ab impio Nicanore qui
eos prius quam cominus veniret
vendiderat; et si non propter eos, non
sed propter testamentum quod erat ad pa-
tres eorum et propter invocationem
sancti et magnifici nominis eius
super ipsos. Convocatis autem
Machabeus vii milibus qui
cum ipso erant rogabat ne hos-
tibus reconciliarentur neque me-
tuerent inique venientium adver-
sum se hostium multitudinem,
sed fortiter contenderent ante ocu-
los habentes contumeliam que in loco sancto contumeliam
ab hiis iniuste esset illata, item
et ludibrio habite civitatis et
iniuriam, adhuc etiam veterum insti- in iniuria
tuta convulsa. Nam illi quidem
in armis confidunt, ait, simul
et audacia, nos autem in omnipo-
tente domino qui potest et venien- et
tes adversum nos et universum
mundum uno nutu delere confidimus.
Admonuit autem eos et de auxi-
liis dei que facta sunt erga pa-
rentes et que sub Sennacherib
et cxxxv milia perierunt et de prelio
quod eis adversus Galathas fuit

in babilonia ut oms vi ad rem
ventum eet macedonibus socijs
dubitantibus ipi vi milia soli
peremerunt et xx milia pro auxi
lio dato sibi de celo et beneficia p
quibus plurima consecuta sunt. his
vbis constantes effecti sunt et
pro legibus et patriis mori para
ti. Constituit itaque fratres suos du
ces utrique ordini symone et Joze
phum et yonathan subiciens
unicuique millenis et quingentenis
Ad hoc etiam abesdra lecto illis sco
libro et dato signo adiutorii dei
in prima acie ipse dux commisit cu
nicanore. Et facto sibi adiuto
re omnipotente interfecerunt super no
vem milia hominum maiore aut
parte exercitus nicanoris vulne
ribus debilem factam fuge compule
runt. pecuniis vero eorum qui
ad emptionem eorum venerant subla
tis ipsos usque quaque persecuti sunt.
Sed reversi sunt hora conclusi. nam
ante erat sabbatum quam ob causam
non perseverunt insequentes. ar
ma autem ipsorum et spolia con
gregantes sabbatum agebant be
nedicentes dominum qui liberavit
eos in isto die misericordie initium stillans
in eos. Post sabbatum vero debilib
orphanis et viduis diviserunt
spolia et residua ipsi cum suis ha
bere. his ita gestis et communiter
ab omnibus facta obsecratione mi
sericordem dominum postulabant ut
in fine servis suis reconciliaretur.
et ex his qui cum thimoteo et ba
chide erant contra se contendentes
super viginti milia interfecerunt.

et munitiones excelsas obtinue
runt. et plures predas diviserunt
equam portionem debilibus pupillis
et viduis sed et senioribus facien
tes. Et cum arma eorum collegis
sent diligenter omnia composuerunt
in locis oportunis. residua vero
spolia ierusalem detulerunt. et philarchen
de qui cum thimotheo erat inter
fecerunt virum scelestum qui in mul
tis iudeos afflixerat. Et cum
epinitia agerent in ierusalem eum
qui sacras ianuas incenderat id est
~~incenderat~~ calistene cum in quoddam
domicilium refugisset incenderunt
digna ei mercede pro impietati
bus suis reddita. Facinorosissimus
autem nicanor qui mille nego
tiantes ad iudeorum venditionem ad
duxerat humiliatus auxilio domini ab
his quos nullos existimaverat
deposita veste glorie per mediterra
nea fugiens solus veniens anti
ochiam summam infelicitatem de in
teritu sui exercitus consecutus. Et
qui promiserat romanis se tribu
tum restituere de captivitate iero
solimorum predicabat nunc protectore
habere deum iudeos et ob id in vul
nerabiles esse eo quod sequerentur
leges ab ipso constitutas. Cap. ix

Eodem tempore anthiochus
inhoneste revertebatur
de perside. Intraverat enim
eam que dicitur persipolis et tempta
verat spoliare templa et civita
tem opprimere. Sed multitudine ad
arma occurrente et in fugam con
versi sunt. Et ita contigit ut anthio
chus post fugam turpiter rediret

Et cum venisset circa ebactenis re
torquo ... circa nicanorem et thy
mothei gesta sunt. Elatus autem in
ira arbitrabatur se iniuria illorum
qui se fugaverant posse in iudeos
retorquere. Ideo quod iussit ~~retorqueri~~
agitari currum sine intermissione
agens iter, celesti enim iudicio per
urgente, eo quod ita superbe locutus
est venturum se iherusalem et congeriem
sepulcri iudeorum eam facturum. Sed
qui universa conspicit dominus deus
israhel percussit eum insanabi
li et invisibili plaga. Ut enim fini
vit hunc ipsum sermonem, apprehendit
eum dolor dirus viscerum et ama
ra interiorum tormenta. Et quidem
satis iuste, quippe qui multis et
novis cruciatibus aliorum torserat
viscera, licet ille nullo modo a sua
malicia cessaret. Super hec autem super
bia repletus, ignem spirans ani
mo in iudeos et precipiens accelera
ri negotium, contigit illum impetu
euntem de curru cadere et gravi
corporis collisione membra ve
xari. Isque qui sibi videbatur etiam
fluctibus maris imperare supra hu
manum modum superbia repletus
et montium altitudines in statera
appendere, nunc humiliatus ad terram
in gestatorio portabatur, manifestam
dei virtutem in semetipso contestans,
ita ut de corpore impii vermes scatu
rirent, ac viventes in doloribus car
nes eius effluerent, odore etiam
illius ac fetore exercitus gravaret.
Et qui paulo ante sidera celi
se contingere arbitrabatur, eum ne
mo poterat propter intolerantiam fetoris
portare. Hinc igitur cepit ex gravi su
perbia deductus ad agnitionem sui
venire, divina admonitus plaga,
per momenta singula doloribus
suis augentibus.
Et cum nec ipse iam fetorem suum
ferre posset, ita ait: Iustum est sub
ditum esse deo et mortalem non pa
ria deo sentire. Orabat autem hic
scelestus dominum a quo non esset
misericordiam consecuturus. Et civitatem
ad quam festinans veniebat ut ad
solum deduceret eam ac sepulcrum
congestorum faceret, nunc optat libe
ram reddere. Et iudeos quos nec sepultura
quidem se dignos habiturum sed avi
bus ac feris diripiendos tradi
turum et cum parvulis exterminaturum
dixerat, equales nunc atheniensibus
facturum pollicetur. Templum etiam
sanctum quod prius expoliaverat
optimis donis ornaturum et sancta
vasa multiplicaturum et pertinen
tes ad sacrificia sumptus de red
ditibus suis prestaturum. Super hec
et se iudeum futurum et omnem
locum terre perambulaturum et pre
dicaturum dei potestatem. Sed non cessa
tibus doloribus, supervenerat enim in eum
iustum dei iudicium, despe
rans scripsit ad iudeos in modum
deprecationis epistolam hec continentem:
Optimis civibus iudeis plurimam
salutem et bene valere et esse felices
rex et princeps Anthiochus. Si bene
valetis et filii vestri et ex sententia vo
bis cuncta sunt, maximas agi
mus gratias, et ego in infirmita
te gravi apprehensus necessarium
duxi pro communi utilitate curam habere

constitutus vestri autem memor benigne reversus de persidis locis et infirmitate gravi

non desperans memetipsum, sed spem multam habeo effugiendi infirmitate. Respiciens autem quod et pater meus quibus temporibus in locis superioribus ducebat exercitum, ostendit qui post se susciperet principatum, ut si quid contrarium accideret aut difficile nuntiaretur, scientes hi qui in regionibus erant cui esset rerum summa delicta non turbarentur. Ad hec considerans de proximo potentes quosque et vicinos temporibus insidiantes eventum prestolantes, designavi filium meum Antiochum regem, quem sepe recurrens in superiora regna multis vestrum commendabam, et scripsi ad eum que subiecta sunt. Oro itaque vos et peto memores beneficiorum publice et privatim, ut unusquisque conservet fidem ad me et ad filium meum. Confido enim eum modeste et humane acturum et sequentem propositum meum communem vobis fore. Igitur homicida et blasphemus pessime percussus, et ut ipse alios tractaverat, peregre in montibus miserabili obitu vita defunctus est. Transferebat autem corpus Philippus collactaneus eius, qui metuens filium Antiochi ad Ptolomeum Philometorem in Egyptum abiit. Capitulum x

Mathabeus autem et qui cum illo erant, domino se protegente, templum quidem et civitatem recepit; aras autem quas alienigene per plateas construxerant, item delubra demolitus est. Et purgato templo aliud altare fecerunt, et de ignitis lapidibus igne concepto obtulerunt sacrificia post biennium, et incensum et lucernas et panes propositionis posuerunt. Quibus gestis rogabant dominum prostrati in terram ne amplius malis talibus inciderent, sed et si quando peccassent ut ab ipso mitius corriperentur, et non barbaris ac blasphemis hominibus traderentur. Una die autem templum ab alienigenis pollutum fuerat, contigit eadem die purgationem fieri xx et v mensis, qui fuit Casleu. Et cum leticia diebus octo egerunt in modum tabernaculorum, recordantes quod ante modicum tempus diem sollempnem tabernaculorum ~~recordantes quod ante modicum~~ in montibus et speluncis more bestiarum egerant. Propter quod thyrsos et ramos virides et palmas preferebant ei qui prosperavit mundari locum suum. Et decreverunt communi precepto et decreto universe genti Iudeorum omnibus annis agere dies istos. Et Antiochi quidem qui appellatus est nobilis vite excessus ita se habuit. Nunc autem de Eupatore Antiochi impii filio que gesta sunt narrabimus, breviantes mala que in bellis gesta sunt. Hic enim suscepto regno constituit super negotia regni Lysiam quemdam Fenicis et Syrie militie principem. Nam Ptolomeus qui dicebatur Macer iusti tenax erga Iudeos esse constituit, et precipue propter iniquitatem que facta erat in eos, et pacifice agere cum eis. Sed ob hoc accusatus ab amicis apud Eupatorem, cum frequenter proditor audiret eo quod Cyprum creditam sibi a Philometore

deservisset et antiochum nobilem
translatus etiam ab eo recessisset ve=
neno finiuit vitam. Gorgias au-
tem cum esset dux locorum assumptis adve
nis frequenter iudeos debellabat
Iudei vero qui tenebant optimas
municiones fugatos ab iherusalem
suscipiebant et bellare tempta
bant. Hi vero qui erant cum macha
beo per oraciones dominum rogantes
ut esset adiutor impetum fecerunt
in municiones ydumeorum et multa
vi insistentes loca optinuerunt
occurrentes interemerunt et omnes
simul non minus xx milibus
trucidaverunt. Quidam autem cum fu
gissent in duas turres valde mu=
nitas omnem apparatum ad re
pugnandum habentes machabeus
ad eorum expugnacionem relicto sy
mone et iozepho item zacheo eis
que qui cum ipsis erant satis multis
ipse ad eas que amplius perurge
bant pugnas conversus est. Hi
vero qui cum symone erant cupi
ditate ducti a quibusdam qui in
turribus erant suasi sunt pecu
niam et lxx milibus didragmis
acceptis dimiserunt quosdam effu
gere. Cum autem machabeo nun
ciatum esset quod factum est congregatis
principibus populi accusavit quod
pecuniam fratres vendidissent adversa
riis eorum dimissis. Hos igitur
proditores factos interfecit et con
festim duas turres occupavit.
Armis autem ac manibus omnia
prospere agendo in duabus municio
nibus plus quam xx milia peremit.
At thimotheus qui prius a iudeis
fuerat superatus convocato exercitu
peregrine multitudinis et congrega
to equitatu asiano advenit quasi
armis iudeam capturus. Machabeus
autem et qui cum ipso erant
appropinquante illo deprecabantur dominum
caput terra aspergentes lumbos quoque ci
liciis precincti ad altaris crepidinem
provoluti ut sibi propicius inimicis
autem eorum esset inimicus et ad
versariis adversaretur sicut lex
dicit. Et ita post oracionem sumptis
armis longius de civitate pro
cedentes et proximi hostibus ef
fecti resederunt. Primo autem solis
ortu utrique commiserunt. Hi qui
dem victorie et prosperitatis spon
sorem cum virtute dominum habentes
illi autem ducem belli animum ha
bebant. Sed cum vehemens pug
na esset apparuerunt adversariis
de celo viri [illegible] in equis frenis au
reis decori ducatum iudeis pre
stantes. Ex quibus duo machabe
um medium habentes armis suis
ducem suis circumseptum incolumem
conservabant in adversarios tela autem
et fulmina iaciebant ex quo et ce
citate confusi et repleti perturba
tione cadebant. Interfecti sunt autem
xx milia quingenti et equites dc.
Timotheus autem confugit in
Gazaram presidium munitum cui pre
erat cereas. Machabeus autem
et qui cum eo erant letantes ob
sederunt presidium diebus quatuor.
At hi qui intus erant loci firmita
te confisi supra modum maledicebant
et sermones nefandos iactabant.
Sed cum dies v illucesceret xx iuve

nes ex hiis qui cum machabeo erant accensi animis propter blasphemiam viriliter accesserunt ad murum et feroci animo incedentes ascendebant. Sed et alii similiter ascendentes turres portasque accendere simul egressi atque ipsos maledictos vivos cremaverunt. Per biduum autem presidio vastato thimotheum occultantem se in quodam repperissent peremerunt et fratrem eius cheream et apollofanem peremerunt. [margin: interfecerunt / occiderunt] Quibus gestis in ymnis et confessionibus benedicebant dominum qui magna fecit cum israhel et victoriam illi dedit. Capitulum xi

Sed parvo post tempore lysias procurator regis et propinquus ac negociorum prepositus graviter ferens de hiis que acciderant. Congregatis lxxx milibus et equitatu universo veniebant adversus iudeos existimans se civitatem quidem captam gentibus habitaculum facturum templum vero in pecunie questum sicut cetera delubra gentium habiturum [margin: in pecunie] et per singulos annos venale sacerdotium. Nusquam recogitans dei potestatem sed mente efferatus multitudine peditum et in milibus equitum et in octoginta elefantis [margin: octoginta] confidebat. Ingressus autem iudeam et appropians bethsure que erat in angusto loco ab ierusalem intervallo quinque stadiorum illud presidium expugnabat. Ut autem machabeus et qui cum illo erant cognoverunt expugnari presidia cum fletu et lacrimis rogabant dominum et omnis turba simul ut bonum angelum mitteret ad salutem israhel et ipse primus machabeus sumptis armis ceteros adhortatus est simul secum periculum subire et ferre auxilium fratribus suis. Cumque pariter prompto animo procederent ierusolimis apparuit precedens eques in veste candida armis aureis hastam vibrans. Tunc omnes simul benedixerunt misericordem dominum et convaluerunt animis non solum homines sed et bestias ferocissimas et muros ferreos parati penetrare. Ibant igitur prompti de celo habentes adiutorium et miserante super eos domino. Leonum autem more impetu irruentes in hostes prostraverunt ex eis xi milia peditum et equites mille sexcentos universos autem in fugam verterunt. Plures ex eis vulnerati nudi evaserunt. Sed et ipse lysias turpiter fugiens evasit. Et quia non insensatus erat secum ipse reputans factam erga se diminucionem et intelligens invictos esse hebreos dei omnipotentis auxilio innitentes misit ad eos promisitque se omnibus consensurum que iusta sunt [margin: iusta] et regem compulsurum amicum fieri. Annuit autem machabeus precibus lysie in omnibus utilitati consulens et quecumque machabeus scripsit lysie de iudeis ea rex concessit. Nam erant scripte iudeis epistole a lysia quidem modum continentes. Lysias populo iudeorum salutem. Iohannes et abessalon qui missi sunt a vobis tradentes scripta postulabant ut ea que per illos significabant implerem. Quecumque igitur regi potuerunt perferri exposui et que res permittebat concessi. Si igitur in negociis fidem conservaveritis etiam deinceps bonorum vobis causa esse temptabo. De ceteris autem per singula verbo mandavi et istis

et hiis qui a me missi sunt colloquimini. Bene valete. Anno centesimo xlviii dioscori die mensis xv et iiii. Regis autem epistola ista continebat: Rex antiochus lysie fratri salutem. Patre nostro inter deos translato, nos volentes eos qui sunt in regno nostro sine tumultu agere et rebus suis adhibere diligentiam, audivimus iudeos non consensisse patri ut transferretur ad ritum grecorum, sed tenere velle suum institutum, ac propterea postulare a nobis concedi legittima sua. Volentes igitur hanc quoque gentem quietam esse, statuentes iudicavimus templum restitui illis, ut agerent secundum maiorum suorum consuetudinem. Bene igitur feceris si miseris ad eos et dexteram dederis, ut cognita nostra voluntate bono animo sint et utilitatibus propriis deserviant. Ad iudeos autem regis epistola talis erat: Rex antiochus senatui iudeorum et ceteris iudeis salutem. Si valetis, sic est ut volumus: sed et ipsi bene valemus. Adiit nos menelaus dicens velle vos descendere ad iudeos ad vestros qui sunt apud nos. Hiis ergo qui commeant usque ad diem tricesimum mensis xanthici damus dextras securitatis, ut iudei utantur cibis et legibus suis sicut prius, et nullus eorum ullo modo molestiam patiatur de hiis que per ignoranciam gesta sunt. Misimus autem et menelaum qui vos alloquatur. Valete. Anno centesimo xlviii xandici mensis xv die. Miserunt etiam romani epistolam ita se habentem: Quintus menius et titus manilius legati romanorum populo iudeorum salutem. De hiis que lysias cognatus regis concessit vobis, et nos concessimus. De quibus autem ad regem iudicavit referendum, confestim aliquem mittite, diligentius inter vos conferentes, ut decernamus sicut congruit vobis. Nos autem anthiochiam accedimus. Ideoque festinate rescribere, ut nos quoque sciamus cuius estis voluntatis. Bene valete. Anno centesimo xlviii xv mensis xii.

Capitulum xii

Hiis factis pactionibus lysias pergebat ad regem, iudei autem agriculture operam dabant. Sed hii qui resederant, timotheus et appollonius genei filius, sed et geronimus et demofon super hos, et nicanor cypriarches, non sinebant eos in silentio agere et quiete. Ioppite vero tale quoddam flagitium perpetraverunt: rogaverunt iudeos cum quibus habitabant ascendere scaphas quas paraverant cum uxoribus et filiis, quasi nullis inimicitiis inter eos subiacentibus. Secundum commune itaque decretum civitatis, et ipsis acquiescentibus, cum in altum processissent, submerserunt non minus ducentos. Quam crudelitatem cum iudas in sue gentis homines factam cognovit, precepit viris qui erant cum ipso, et invocato iusto iudice deo venit adversus interfectores fratrum, et portum quidem noctu succendit, scaphas exussit, eos autem qui ab igne refugerant gladio peremit. Et cum hec ita egisset, discessit quasi iterum reversurus et universos ioppitas eradicaturus. Sed cum cognovisset et eos qui erant iamnie velle pari modo facere habitantibus secum

iudeis/ Iamnitis quoque nocte supue
nit et portum cum navibus suc
cendit/ ita ut lumine ignis appareret
Ierosolimis a stadiis ducentis xl. In
de cum abissent nove stadiis/ et ac
cessissent ad timotheum/ congressi sunt
cum eis Arabes v. milia viri et equi
tes quingenti/ Cumque pugna valida
fieret et auxilio dei ipse vicisset/
trepidi victi arabes/ petebant a
iuda dextras sibi dari/ promittentes se
pascua daturos et in ceteris profuturos/
Iudas autem arbitratus vere in mul
tis eos utiles/ promisit pacem/ dextris
que acceptis discessere arabes ad tabernacula
sua/ Aggressus est autem et civita
tem quandam firmam pontibus
munitamque et circumseptam/ que a turbis
habitabatur gentium promiscuarum/ cui
nomen casphim/ hii vero qui intus
erant confidentes in stabilitate muro
rum et apparatu alimoniarum remis
sius agebant/ maledictis lacessen
tes iudam ac blasphemantes/ et lo
quentes que fas non est. Macha
beus autem invocato magno mun
di principe qui sine arietibus et ma
chinis tempore iesu precipitavit iericho
muros/ ferociter invasit muros et capta
civitate per divinam voluntatem innumerabi
les cedes fecit/ ita ut adiacens stag
num stadiorum duorum latitudinis san
guine infectum fluere videretur/ Inde
discesserunt stadia cc l. et venerunt
ad eos qui dicuntur tubianei iudeos/
Et thimotheum quidem in illis locis non
comprehenderunt. Nulloque negocio per
fecto regressus est relicto in quodam
loco firmissimo presidio/ Dositheus
autem et sosipater qui erant duces

cum machabeo/ perimunt a timotheo
relictos x. milia virorum/ At macha
beus ordinans circa se sex milia
et constituens per cohortes/ adversus
thimotheum perrexit/ habentem secum
cxx milia peditum et equitum duo
milia dccc. Cognito autem iude adven
tu timotheus/ premisit mulieres et
filios et reliquum apparatum in pre
sidium quod vocatur Carnaim. Erat enim
inexpugnabile et accessu difficile
propter locorum angustias. Cumque cohors
iude primo apparuisset/ timor hosti
bus incussus est et presentia dei cui
universa conspicit/ et in fugam conver
si sunt/ alius alio ita ut magis a suis
deterrentur et gladiorum suorum ictibus
debilitarentur/ Iudas autem vehementer
instabat perimens profanos et pro
stravit ex eis xxx milia virorum/
Ipse vero thimotheus incidit in partes
dosithei et sosipatris/ Et multis
precibus postulavit ut vivus dimit
teretur eo quod multorum ex iudeis pa
rentes haberet ac fratres quos mor
te eius decipi contingeret. Et cum fide
dedisset restituturum se eos sine con
stitutione/ illesum eum dimiserunt propter
fratrum salutem. Iudas autem egressus
est Carnaim interfectis xxv milibus/
post horum fugam et necem movit exer
citum ad efron civitatem munitam/ in
qua multitudo diversarum gentium habi
tabat/ et robusti iuvenes pro muris
consistentes fortiter repugnabant/
Inerat autem urbe machine multe
et telorum erat apparatus. Sed cum
cunctipotentem invocasset/ qui potestate vi
res hostium constringit/ cepit civi
tatem/ et ex eis qui intus erant xxv.
milia

munitisque circumseptam

milia prostraverunt. Inde ad civita-
tes scitharum abierunt, que ab ieru-
sexcentis stadiis aberat. Contestanti-
bus at his qui apud scitopolitas
erant iudeis quod benigne ab eis ha-
berentur, etiam temporibus infelicitatis
quod modeste secum egerunt, gratias a-
gentes eis et exhortati et de cetero
erga genus suum benignos esse, ve-
nerunt ierusalem die sollempni septi-
manarum instante. Et post penthe-
costen abierunt contra gorgiam pre-
positum ydumee. Exivit autem cum
peditibus tribus milibus et equitibus
quadringentis. Quibus congressis conti-
git paucos ruere iudeorum. Dosithe-
us vero quidam de bathenoris eques
vir fortis gorgiam detinebat. Et
cum vellet illum capere vivum, eques
quidam de tracibus irruit in eum, humerumque
eius amputavit, atque ita gor-
gias fugit in maresa. At illis qui
cum esdrin erant diutius pugnan-
tibus et fatigatis, invocavit
dominum iudas adiutorem et ducem
belli fieri, incipiens voce patria. Et
cum ymnis clamorem extollens, fu-
gam gorgie militibus incussit. Iu-
das autem collecto exercitu venit in
civitatem odolla. Et cum septima
dies superveniret, secundum consuetudinem
purificati in eodem loco sabbatum ege-
runt. Et sequenti die venit cum
suis iudas, ut corpora prostratorum
tolleret et cum parentibus poneret in
sepulcris paternis. Invenerunt autem
sub tunicis interfectorum de donariis
ydolorum que apud iamniam fuerunt,
a quibus lex prohibet iudeos. Omnibus
ergo manifestum factum est ob hanc
causam eos corruisse. Omnes ita-
que benedixerunt iustum iudicium dei
qui occulta fecerat manifesta. Atque
ita ad preces conversi, rogaverunt ut
id quod factum fuerat delictum oblivio-
ni traderetur. At vero fortissimus iu-
das hortabatur populum conservare se si-
ne peccato [illegible] dei viventis, videntes
que facta sunt pro peccato eorum qui
prostrati sunt. Et facta collatione,
xii milia dragmas argenti mi-
sit ierusalem offerri pro peccatis sacri-
ficium, bene et religiose cogitans
[de] resurrectione. Nisi enim eos qui ce-
ciderant resurrecturos speraret, superflu-
um videretur et vanum orare pro
mortuis. Et quia considerabat
quod hii qui cum pietate dormitionem
acceperant optimam haberent repo-
sitam gratiam. Sancta ergo et sa-
lubris est cogitatio pro defunctis
exorare, ut a peccato solvantur. Cap. XIII.

Anno centesimo
xlix cognovit iudas
anthiochum eupatorem
venire cum multitudine adver-
sus iudam, et cum eo lysiam
procuratorem et prepositum negotiorum,
secum habentem peditum c x milia
et equitum v milia et elefantes
xxii, currus cum falcibus
ccc. Commiscuit autem se illis et
menelaus, et cum multa fallacia
deprecabatur antiochum, non pro patrie
salute, sed sperans se constitui
in principatum. Sed rex regum suscitavit
animos antiochi in peccato-
rem, et suggerente lysia hunc esse
causam omnium malorum, iussit ut eis
est consuetudo apprehensum in eodem

loco necavit. Erat autem in eodem
loco turris l cubitorum aggesta
undique habens cineres. hec precipitium
habebat in preceps. inde in cinerem de-
ici iussit sacrilegum omnibus eum
propellentibus ad interitum. Et tali lege
prevaricatorem legis contigit mori.
nec terre dari menelaum. Et qui-
dem satis iuste. Nam quia mul-
ta erga aram delicta com-
misit cuius ignis et cinis erat
sanctus ipse in cineris morte dampn-
natus est. Sed rex mente efferena-
tus veniebat peiorem se patre
suo iudeis ostensurus. Quibus
iudas cognitis precepit populo
ut die ac nocte dominum invoca-
rent quo sicut semper et nunc ad-
iuvaret eos quippe qui lege et
patria sancto que templo privari ve-
rerentur. ac populum qui nuper paululum
respirasset ne sineret blasphemis
rursus nationibus subdi. Omnibus
itaque id simul facientibus et pete-
tibus a domino misericordiam cum fletu et ieiu-
niis per triduum continuum prostratis
hortatus est eos iudas ut se pararent.
Ipse vero cum senioribus cogitavit
prius quam rex admoveret exercitum
ad iudam obtineret civitatem exire et dominum
indicio committere. Exercitu vero iu-
das itaque potestatem omnium conditori mundi tra-
dens et hortatus suos ut fortiter
dimicarent et usque ad mortem pro le-
gibus templo civitate patria et
civibus starent. circa modinum exercitum
constituit et dato signo suis de
dei victoria iuvenibus fortissimis
electis nocte aggressus aulam
regiam in castris interfecit viros
xiiij milia et maximum elefantorum
cum hiis qui super positi erant. Sum-
mo que metu ac perturbatione hos-
tium castra repleverunt. velociter prospere ges-
tis abierunt. Hoc autem factum est die
illucescente adiuvante eum dei protec-
tione. Sed rex accepto gustu auda-
cie iudeorum arte difficultates loco-
rum temptabat. et bethsure que erat
iudeorum presidium munitum castra
admovebat. sed fugabatur impingebatur
minorabatur. hiis autem qui intus erant
iudas necessaria mittebat. Inno-
tuit autem misteria hostibus rhodocus
quidam de iudaico exercitu qui requi-
situs comprehensus est. Iterum rex ser-
monem habuit ad eos qui erant
in bethsuris. dextram dedit. accep-
abiit. conflixit cum iuda. superatus e-
rit autem cognovit iudas rebellas-
se philippum antiochie qui relictus
erat super negotia. mente consternatus
iudeos deprecatus est subditus eis.
iuravit de omnibus quibus iustum visum est.
Et reconciliatus obtulit sacrificium.
honorificavit templum et munera
posuit. Machabeum amplexatus
est et fecit eum a ptolomaide usque
gerenos ducem et principem. Ut ac-
cessit ptolomaida. ferunt ferebant
ptolomenses amicitie conventiones
indignantes ne forte fedus irrum-
perent. Tunc ascendit lysias tribu-
nal et exposuit rationem et populum se-
davit. regressus que est antiochiam.
Et hic modo processit et reditus regis
processit. Capitulum .xiiij.

Sed post triennium tempore cog-
novit iudas et qui cum eo
erant demetrium seleuci cum

multitudine valida et navibus per portum tripolis ascendisse ad loca oportuna et tenuisse regiones adversus anthiochum et eius ducem lysiam. Alchimus autem quidam qui summus sacerdos fuerat sed voluntarie coinquinatus est temporibus commixtionis considerans nullo modo sibi esse salutem neque accessum ad altare venit ad regem demetrium centesimo quinquagesimo anno offerens ei auream coronam et palmam super hec et thallos qui templi esse videbantur et ipsa quidem die siluit. Tempus autem oportunum dementie sue nactus et convocatus a demetrio ad consilium et interrogatus quibus rebus et consiliis iudei niterentur respondit. Ipsi qui dicuntur assidei iudeorum quibus preest iudas machabeus bella nutriunt et seditiones movent nec patiuntur regnum esse quietum. Nam et ego defraudatus parentum gloria dico autem summo sacerdotio huc veni primo quidem utilitatibus regis fidem servans secundo autem et civibus consulens. Nam illorum pravitate universum genus nostrum non minime vexatur. Sed oro his singulis rex cognitis et regioni et generi secundum humanitatem divulgatam omnibus tuam prospice. Nam quamdiu superest iudas impossibile est pacem esse negotiis. Talibus autem ab eo dictis et ceteri amici hostiliter se habentes adversus iudam inflammaverunt demetrium. Qui statim nicanorem prepositum elefantorum ducem misit in iudeam datis mandatis ut ipsum quidem iudam caperet eos vero qui cum illo erant dispergeret et constitueret alchimum maximi templi summum sacerdotem. Tunc gentes que de iudea fugerant iudam gregatim se nicanori miscebant miserias et clades iudeorum prosperitates rerum suarum existimantes. Audito itaque iudei nicanoris adventu et conventu nationum conspersi terra rogabant eum qui populum constituit in eternum custodire quique suam portionem signis evidentibus protegit. Imperante autem duce statim inde moverunt et convenerunt ad castellum dessau. Symon vero frater iude commiserat cum nicanore sed conterritus est repentino adventu adversariorum. Nicanor autem audiens virtutem comitum iude et animi magnitudinem quam pro patrie certaminibus habebant sanguine iudicium facere metuebat. Quam ob rem misit possidonium et theodotium et mathatiam ut darent dextras atque acciperent. Et cum diu de his consilium ageretur et ipse dux ad multitudinem retulisset omnium una fuit sententia amicitiis annuere. Itaque constituerunt diem qua secreto inter se agerent et singulis selle prolate sunt et posite. Precepit autem iudas armatos esse locis oportunis ne forte ab hostibus repente mali aliquid oriretur et congruum eloquium fecerunt. Morabatur autem nicanor in ierosolimis et nil inique agebat gregesque turbarum que congregate fuerant dimisit. Habebat autem iudam semper carum ex animo et erat

segregati
conspersi

viro inclinatus rogavit eum ducere
uxorem filiosque procreare. Nuptias
fecit quiete egit
communiterque vivebat. Alcimus autem
videns caritatem illorum ad invicem
et conventiones venit ad Demetrium
et dicebat Nicanorem rebus alienis
assentire Iudamque regni insidiato-
rem ipsum successorem sibi destinasse.
Itaque rex exasperatus et pessimis
huius criminationibus irritatus scrip-
sit Nicanori dicens graviter quidem
se ferre de amicitiae conventione iu-
bere tamen Machabeum citius vinctum
mittere Antiochiam. Quibus cogni-
tis Nicanor consternabatur et graviter
ferebat si ea quae convenerat irri-
ta faceret nihil laesus a viro. Sed quia re-
gi resistere non poterat opportunitatem
observabat qua praeceptum perficeret.
At Machabeus videns austerius
secum agere Nicanorem et consuetum
occursum ferocius exhibentem intel-
ligens non ex bono austeritatem esse
istam paucis suorum
congregatis occultavit se a Nica-
nore. Quod cum ille cognovit for-
titer se a viro praeventum venit ad
maximum et sanctissimum templum
et sacerdotibus solitas hostias of-
ferentibus iussit sibi tradi virum. Qui-
bus cum iuramento dicentibus nesci-
re se ubi esset qui quaerebatur exten-
dens manum ad templum iuravit
nisi in vinctum Iudam tradideri-
tis istud Dei fanum in planitiem
deducam et altare effodiam et tem-
plum hoc Libero patri consecrabo. Et his
dictis abiit. Sacerdotes autem pro-
tendentes manus in caelum invoca-
bant eum qui semper propugnator esset
gentis ipsorum haec dicentes: Tu Domine
universorum qui nullius indiges
voluisti templum habitationis tuae fie-
ri in nobis. Et nunc Sancte sanctorum omnium
Domine conserva in aeternum impollutam
domum istam quae nuper mundata
est. Razias autem quidam de senioribus
ab Hierosolymis delatus est Nicanori vir
amator civitatis et bene audiens
qui pro affectu Iudaeorum appellabatur pater. Hic
multis temporibus continentiae propositum
tenuit in Iudaismo corpusque et
animam tradere contentus pro perseveran-
tia

Capitulum XV

Volens autem Nicanor ma-
nifestare odium quod habe-
bat in Iudaeos misit mi-
lites quingentos ut eum compre-
henderent. Putabat enim si illum de-
cepisset se cladem maximam Iu-
daeis illaturum. Turbis autem irruere in
domum eius et ianuam disrumpere
atque ignem admovere cupientibus
cum iam comprehenderetur gladio se
petiit eligens nobiliter mori po-
tius quam subditus fieri peccatoribus et
contra natales suos indignis in-
iuriis agi. Sed cum per festinationem non
certo ictu plagam dedisset et turbae
intra ostia irrumperent recurrens au-
dacter ad murum praecipitavit semet-
ipsum viriliter in turbas. Quibus velo-
citer locum dantibus caput eius venit
per mediam cervicem. Et cum adhuc
accensus animis surrexit.
Et cum sanguis eius magno fluxu
deflueret et gravissimis vulneribus saucius
cursu turbam pertransiit. Et stans supra
petram quandam praeruptam exsanguis
spiraret

Et iam

uus effectus complexus intestina sua utrisque manibus proiecit super turbas, invocans dominatorem vite ac spiritus ut hec illi iterum redderet, atque ita vita defunctus est. Nicanor autem ut comperit Iudam esse in locis Samarie, cogitavit die sabbati cum omni impetu bellum committere. Iudeis vero qui illum per necessitatem sequebantur dicentibus, Ne ita ferociter et barbare feceris, sed honorem tribue diei sanctificationis, et honora eum qui universa conspicit. Et ille infelix interrogavit si est potens in celo qui imperavit agi diem sabbatorum. Et respondentibus illis, Est dominus [illegible] potens in celo, qui iussit agi septimam diem. At ille ait, Et ego potens sum super terram, qui impero sumi arma, et negotia regis impleri. Tamen non obtinuit ut consilium perficeret. Et Nicanor quidem cum summa superbia erectus cogitaverat commune tropheum statuere de Iuda. Machabeus autem confidebat semper cum omni spe, auxilium sibi a deo affuturum, et hortabatur suos ne formidarent adventum nationum, sed in mente haberent adiutoria sibi facta de celo, et nunc sperarent ab omnipotente affuturam sibi victoriam. Et allocutus illos de lege et prophetis, admonens etiam certamina que fecerant prius, promptiores eos constituit. Et ita animis eorum erectis simul ostendebat gentium fallaciam, et iuramentorum prevaricationem. Singulos autem illorum armavit non clipei et haste munitione, sed sermonibus optimis et exhortationibus, exposito digno fide somnio per quod universos letificavit. Erat autem huiuscemodi visus. Oniam qui fuerat summus sacerdos, virum bonum et benignum, verecundum visu, modestum moribus et eloquio decorum, et qui a puero in virtutibus exercitatus sit, manus protendentem orare pro omni populo Iudeorum. Post hoc apparuisse et alium virum etate et gloria mirabilem et magni decoris habitudine circa illum. Respondentem vero Oniam dixisse, Hic est fratrum amator et populi Israhel, hic est qui multum orat pro populo et universa sancta civitate, Ieremias propheta dei. Extendisse autem Ieremiam dexteram, et dedisse Iude gladium aureum dicentem, Accipe sanctum gladium munus a deo in quo deicies adversarios populi mei Israhel. Exortati itaque Iude sermonibus bonis valde, de quibus extolli posset impetus et animi iuvenum confortari, statuerunt dimicare et confligere fortiter, ut virtus de negotiis iudicaret, eo quod civitas sancta et templum periclitaretur. Erat enim pro uxoribus et filiis itemque pro fratribus et cognatis minor sollicitudo, maximus vero et primus pro sanctitate timor erat templi. Sed et eos qui in civitate erant non minima sollicitudo habebat pro his qui congressuri erant. Et cum iam omnes sperarent iudicium futurum, hostesque adessent, exercitusque esset ordinatus, bestie et equites in oportuno loco compositi, considerans Machabeus adventum multitudinis, et apparatum varium armorum, ac ferocitatem bestiarum, extendens manus in celum prodigia facientem dominum invocavit, qui non secundum armorum potentiam, sed prout ipsi placet dat dignis victoriam. Dixit autem invocans hoc modo, Tu domine qui misisti angelum

tuum sub ezechia rege iuda, et interfecisti de castris sennacherib centum octoginta quinque milia. Et nunc dominator celorum mitte angelum tuum bonum ante nos in timore et tremore magnitudinis brachii tui, ut metuant qui cum blasphemia veniunt adversus sanctum populum tuum. Et hic quidem ita peroravit. Nicanor autem et qui cum ipso erant cum tubis et canticis admovebant. Iudas vero et qui cum eo erant invocato deo per orationes congressi sunt, manu quidem pugnantes, sed et cordibus dominum orantes, prostraverunt non minus xxxv milia presentia dei magnifice delectati. Cumque cessassent et cum gaudio redirent, cognoverunt Nicanorem ruisse cum armis suis. Itaque clamore et perturbatione excitata, patria voce omnipotentem dominum benedicebant. Precepit autem Iudas, qui per omnia corpore et animo pro civibus paratus erat, caput Nicanoris et manum cum humero abscisam Ierusalem proferri. Quo cum pervenisset, convocatis contribulibus et sacerdotibus ad altare, accersivit ad eos qui in arce erant. Et ostenso capite Nicanoris et manu nefaria quam extendens contra domum sanctam omnipotentis dei magnifice gloriatus est, linguam etiam impii Nicanoris precisam iussit particulatim avibus dari, manum autem dementis contra templum suspendi. Omnes igitur celi dominum benedixerunt dicentes: Benedictus dominus qui locum suum incontaminatum conservavit. Suspendit autem Nicanoris caput in summa arce, ut evidens esset et manifestum signum esset auxilii dei. Itaque omnes communi consilio decreverunt nullo modo diem istum absque celebritate preterire, habere autem celebritatem tercia decima die mensis Adar, qui dicitur voce syriaca pridie Mardochei diei. Igitur his erga Nicanorem gestis, et ex illis temporibus ab Hebreis civitate possessa, ego quoque in his faciam finem sermonis. Et siquidem bene et ut historie competit, hoc et ipse velim; sin autem minus digne, concedendum est mihi. Sicut enim semper vinum bibere aut semper aquam contrarium est, alternis autem uti delectabile, ita legentibus si semper exactus sit sermo non erit gratus. Hic autem ergo sermo hic erit consummatus. Explicit liber Machabeorum secundus.

Librum non deportabis donec aliquis florenus dn[...]

x confessionis

ruisse

x suscitata

X et animo

hec edifiano est basilisci qui homines visu interimit

ave maria gracia plena dominus tecum benedicta tu in mulie
ribus et benedictus fructus ventris tui jesus christus amen
pater noster qui es in celis sanctificetur nomen tuum
adveniat regnum tuum fiat voluntas tua sicut in celo et in
terra panem nostrum cotidianum da nobis hodie et
dimitte nobis debita nostra sicut et nos dimittimus debitoribus
nostris et ne nos inducas in temptacionem [illegible]
libera nos a malo amen